OEUVRES

COMPLÈTES

D'HIPPOCRATE.

VIII.

OEUVRES

COMPLÈTES

D'HIPPOCRATE,

TRADUCTION NOUVELLE

AVEC LE TEXTE GREC EN REGARD,

COLLATIONNÉ SUR LES MANUSCRITS ET TOUTES LES ÉDITIONS;

ACCOMPAGNÉE D'UNE INTRODUCTION,

DE COMMENTAIRES MÉDICAUX, DE VARIANTES ET DE NOTES PHILOLOGIQUES, Suivie d'une table générale des matières,

PAR É. LITTRÉ.

DE L'INSTITUT (ACADÉMIE DES INSCRIPTIONS ET BELLES-LETTRES),

DE LA SOCIÉTÉ D'HISTOIRE NATURELLE DE HALLE,

DE LA SOCIÉTÉ DE BIOLOGIE DE PARIS,

DE LA SOCIÉTÉ MÉDICALE D'ATHÈNES,

ET MEMBRE CORRESPONDANT DE L'ACADÉMIE HERCULANÉENNE D'ARCHÉOLOGIE.

Τοῖς τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν όμιλῆσαι γράμμασι. Gal.

TOME HUITIÈME.

A PARIS,

CHEZ J. B. BAILLIÈRE,

LIBRAIRE DE L'ACADÉMIE IMPÉRIALE DE MÉDECINE, RUE HAUTEFEUILLE, N° 49.

LONDRES, CHEZ H. BAILLIÈRE, 219, REGENT-STREET;
A NEW-YORK, CHEZ H. BAILLIÈRE, 290. BROAD-WAY.
A MADRID, CHEZ CH. BAILLY-BAILLIÈRE, LIURAIRE, CALLE DEL PRINCIPE, 11.

PRÉFACE.

I. Platon, dans un de ses dialogues, nous représente Phèdre rencontrant Socrate et lui parlant d'un discours dont Lysias, un des bons écrivains de ce temps-là, avait régalé (c'est le terme de Platon) une compagnie où lui, Phèdre, s'était trouvé. Socrate, qui était très-curieux de ces sortes de compositions, demande avec instance que son interlocuteur la lui fasse connaître; et bientôt, tous deux assis sous un frais ombrage, au bord de l'Ilissus, le discours ou thèse de Lysias sur l'amour est récité. Je ne rapporte ceci que pour montrer qu'à cette époque, au sein d'Athènes si occupée, malgré les armes et le commerce, les choses de l'intelligence et de la littérature tenaient une grande place, et que c'était l'habitude de lire, dans les sociétés, de petites compositions sur un sujet déterminé.

Ceci établi de la sorte, on peut revenir sur la Collection hippocratique et s'apercevoir qu'elle aussi contient des traces d'un pareil usage. Elle renferme un certain nombre de Discours qui ont dû être prononcés comme celui de Lysias, et qui, tous, soutiennent un point médical. Qu'ils aient été lus devant des assemblées plus ou moins étendues, c'est ce qui résulte du début même d'une de ces compositions, début qui prouve que de telles thèses scientifiques et littéraires étaient fort communes. L'auteur du livre de la Nature de l'homme

11 PRÉFACE.

nous montre (§·1) des philosophes prétendant qu'un seul élément est le fondement de toutes choses, mais se divisant sur ce qu'est cet élément; et il ajoute que le succès de ces diverses opinions devant les auditeurs n'est que passager, et que le vainqueur est celui qui se trouve avoir le débit le plus facile devant la foule. Ainsi on traitait devant la foule, pour me servir de l'expression de l'auteur hippocratique, en des compositions peu étendues, des questions quelquefois fort subtiles.

Au reste, c'est ce que fait lui-même l'auteur hip pocratique que je viens de citer. Les expressions dont il se sert en commençant témoignent qu'il s'adresse à des auditeurs, les avertissant tout d'abord que, s'ils cherchent dans le Discours qu'il va prononcer sur la Nature de l'homme, autre chose que ce qui se rapporte à la médecine et des excursions sur la constitution primordiale du corps humain, ce qu'il va dire ne leur conviendra pas. Ainsi le traité de la Nature de l'homme, au moins jusqu'au § 9 exclusivement, est un Discours qui a été prononcé ou destiné à être prononcé devant une réunion curieuse de pareilles argumentations.

A la même catégorie appartient le traité de l'Art. Ce traité se propose de combattre ceux qui prétendaient que la médecine n'existait pas et que la guérison, quand elle arrivait, était due non à l'art médical, mais à la fortune. On le voit, c'est encore ici une thèse purement générale. Du temps des Hippocratiques, comme à toutes les époques, il se rencontra des esprits qui, frappés des incertitudes

PRÉPACE. III

de la médecine et voyant des maladies se terminer d'une manière fatale en maintes circonstances, malgré son intervention, ou d'une manière heureuse sans son intervention, nièrent qu'elle eût aucune puissance réelle, et pensèrent que les cas qui guérissaient auraient aussi bien guéri si le médecin n'avait pas été appelé. Quoique, dans le siècle des Hippocratiques, la médecine fût beaucoup moins savante et, par conséquent, moins puissante que de nos jours, et qu'ainsi la réfutation fût moins facile, toutefois l'auteur, bien que subtil, argumente avec une certaine habileté, et termine en se référant aux exemples des hommes sachant leur métier, qui se plaisent plus à prouver par des faits que par des paroles, et qui, sans s'occuper de discourir, sont persuadés que le vulgaire a plus de confiance en ce qui frappe ses yeux qu'en ce qui frappe ses oreilles.

C'est encore un Discours que le livre des Vents. L'intention de l'auteur est d'établir que toutes les maladies ont une cause unique, et que cette cause unique est l'air, ou, plus particulièrement, l'air qui est dans le corps, pora. Lui-même résume son œuvre en ces termes : « Les vents sont, dans toutes les maladies, des agents principaux; tout le reste est cause concomitante et accessoire, cela seul est cause effective, je l'ai démontré. J'avais promis de signaler l'origine des maladies, et j'ai établi que le souffle, souverain dans le reste, l'est aussi dans le corps des animaux; j'ai fait porter le raisonnement sur les maladies connues, où l'hypothèse s'est

IV PRÉFACE.

montrée véritable. Si j'entrais dans le détail de toutes les affections, mon discours en deviendrait plus long, mais il n'en serait ni plus exact ni plus convaincant. » L'auteur qui a écrit cet opuscule est un homme qui sait trouver de belles expressions pour rendre de belles pensées; on n'a qu'à voir son préambule. Toutefois, il est certain qu'il a donné dans les hypothèses scientifiques, qui, à cette époque, menaçaient de toutes parts la médecine, et qu'il a eu, de ce côté là, un esprit moins ferme que l'auteur du traité de la Nature de l'homme, ou que celui du traité de l'Ancienne médecine. Il n'est pas impossible même que son Discours ait été positivement l'objet de la critique de ces deux écrivains. Toujours est-il que le traité de la Nature de l'homme et celui de l'Ancienne médecine combattent vivement des opinions qui sont les siennes.

Le traité de l'Ancienne médecine nous montre aussi cette habitude de soutenir en public des thèses sur des sujets médicaux comme sur tout autre sujet; car il dit, en commençant : « Tous ceux qui de vive voix ou par écrit ont essayé de traiter de la médecine....» Le but de l'auteur est de faire voir le néant des hypothèses qui, admettant, comme c'était l'usage dans ce temps-là, le chaud ou le froid, ou le sec et l'humide dans le corps humain, faisaient dériver toutes les maladies de ces qualités ou éléments. Nul, dit l'auteur, n'est autorisé à placer la médecine sur une hypothèse, quelle qu'elle soit; car la médecine a des faits positifs desquels il faut partir de préférence à toute supposition.

PRÉFACE. Y

On doit sans doute rapporter au même ordre de compositions le livre de la Maladie sacrée. En effet l'auteur s'est beaucoup moins occupé de donner la description technique de l'épilepsie et d'en exposer le traitement que de combattre une opinion qui avait cours de son temps. C'était une idée fort accréditée parmi les Grecs que cette affection si étrange par ses phénomènes était due à la colère des dieux; et, partant de là, des charlatans de toute espèce prétendaient la guérir à l'aide de pratiques superstitieuses. L'auteur hippocratique s'élève avec beaucoup de force contre une pareille crédulité. Au reste l'épilepsie n'était pas la seule maladie que l'on attribuât à une infliction divine; toutes, dans les âges pleinement théologiques, avaient été considérées comme provenant de cette cause générale. Ce furent les médecins qui successivement les ramenèrent dans la catégorie des phénomènes naturels; et les Hippocratiques, Hippocrate en tête, comme on peut le voir dans son traité des Airs, des Eaux et des lieux, tinrent ferme pour cette doctrine, qui est le couronnement de toute science, et, par conséquent, de toute philosophie.

En résumé, le caractère de ces dissertations est de porter sur un point philosophique de la science; elles ont été lues en public ou du moins elles ont été écrites pour l'être. De fait, du temps d'Hippocrate et de ses successeurs, à Athènes et sans doute dans le reste de la Grèce, on était dans l'usage de réciter de telles dissertations.

II. Il est bon de rappeler tous les indices, même

I PRÉFACE.

fugitifs, qui peuvent montrer une sorte de chronologie relative entre quelques-unes des pièces qui composent la Collection hippocratique.

J'ai fait voir, t. V, page 28, qu'il est un bon nombre de propositions communes entre les Aphorismes et les livres des Épidémies. J'ai établi, ib. p. 32, que les Épidémies peuvent servir soit à corriger dans les Aphorismes des fautes qui y sont depuis la première copie livrée au public dans l'antiquité, soit à suggérer une interprétation qui est la véritable. En un mot, cette comparaison, faite minutieusement, témoigne qu'en plusieurs cas les observations et remarques consignées dans les Épidémies ont été employées pour rédiger les propositions générales parallèles qui figurent dans les Aphorismes. Il en résulte donc de toute certitude que les Épidémies, du moins en ce qui concerne ces propositions, sont antérieures aux Aphorismes.

On doit considérer comme un des livres les plus récents de la Collection, les *Prénotions de Cos*. Cette compilation a été faite à l'aide de morceaux textuellement empruntés à plusieurs des traités que nous possédons. Voy. en preuve quelques remarques que j'ai mises là-dessus dans l'Argument du Traité des semaines, p. 628.

Les livres qui ne sont que des extraits, tels que le Mochlique, par rapport au Traité des fractures et des Articulations, et le livre de la Nature de la femme, par rapport à ceux des Maladies des femmes, sont, cela va sans dire, postérieurs à ceux dont ils émanent.

La composition du livre du Régime dans les maladies aiguës est, d'après le dire même d'Hippocrate, venu après les deux éditions des Sentences enidiennes. De là, on peut croire, sans pourtant que cela soit tout à fait sûr, qu'un des livres enidiens qui se trouvent dans la Collection hippocratique, c'est-à-dire le deuxième Livre des maladies, qui paraît tenir de près aux Sentences enidiennes, est, lui aussi, antérieur au traité du Régime dans les maladies aiguès.

Dans l'Argument du Traité des chairs, p. 577, j'ai constaté, entre ce livre et celui de la Nature de l'enfant, un rapprochement qui ne permet guère de douter que le premier ait fait un emprunt au second.

Ce sont autant de remarques qui fournissent quelques lumières à celui qui étudie la Collection hippocratique dans sa constitution interne et cherche à se faire une idée du mouvement scientifique considérable qui y est représenté.

III. M. Meinecke a publié un mémoire sur les noms propres qui sont dans les Épidémies¹. Il est vrai, comme il le remarque, qu'un livre tel que les œuvres hippocratiques, contient nécessairement une somme non petite de notions archéologiques ayant pour le philologue un intérêt plus qu'ordinaire et profitant par plus d'un côté à l'érudition; mais il est vrai aussi que, pour en tirer bon parti,

^{&#}x27; Ueber die Epidemien des Hippocrates, besonders in Rücksicht auf griechische Namenkunde; lu à la classe philosophico-historique de l'académie royale des Sciences de Berlin, séance du 25 octobre 1852.

VIII PRÉFACE.

rien de mieux que la main d'un homme aussi versé que M. Meinecke en la connaissance de la littérature grecque.

Dans l'argument relatif aux Epidémies, t. V, page 14, j'ai entamé quelques recherches sur la clientèle des Hippocratiques. A ces premières notions, M. Meinecke en a ajouté d'autres fort intéressantes, en ce qu'elles montrent les médecins hippocratiques en relation avec les premières familles de la Thessalie et avec des hommes qui appartiennent bien à l'époque où l'histoire place Hippocrate, de sorte que tout concorde et concourt.

Il y avait en Thessalie, à Larisse, une illustre famille, les Alévades, dont Simonide, longtemps avant Hippocrate, fait mention. (Voy. Théocrite, XVI, 34; et son Scholiaste.) Un Alévas est mentionné $\acute{E}p$. II, 1, 10.

Il est parlé, Ép. V, 25, à Larisse, d'une domestique de Dyseris. Dyseris, on le sait par Théocrite, ib., et par Aristide, Orat. X, p. 137, Dind., appartenait aux grandes familles de Thessalie.

Comme l'ancienne Dyseris, dont parle Simonide, fut mariée à un Écliécratidas et que ce nom était particulièrement fréquent dans la famille des Alévades, il ne paraît pas douteux que l'Échécrate nommé $\not Ep$., VII, 78, ne doive être considéré comme appartenant à cette famille.

Un nom non moins célèbre dans la famille des Alévades est Simus. Un personnage de ce nom était à la tête du parti qui ouvrit à Philippe de Macédoine le chemin à la domination sur la Thessalie. De ce Simus doit être distingué un Simus plus ancien, qui, dans Simonide (Voy. le *Scholiaste* de Théocrite, l. c.), est dit le père d'un Alévas, aïeul de la famille. A un troisième Simus, intermédiaire entre les deux, se rapporte vraisemblablement le Simus nommé \acute{Ep} . V, 53.

Il est parlé, Ép. V, 16, de Palamède de Larisse d'une façon qui paraît indiquer la maison d'un noble. Le médecin hippocratique fut appelé pour y traiter le maître d'écurie, et un maître d'écurie ne peut guère se trouver que dans une grande maison. A ce propos, M. Meinecke remarque que, d'après Thucydide, II, 22, Polymedès et Aristonoüs de Larisse appartenaient au parti qui combattait le gouvernement des Alévades. Il est donc vraisemblable qu'en place de Palamedès dans Hippocrate, il faut lire Polymedès, d'autant plus que Polymedès se trouve nommé ailleurs, Ép. VI, 8, 18°.

On peut aussi compter comme appartenant aux grandes familles de Larisse Gorgias, $\not Ep$. V, 14; Antimachus, $\not Ep$. V, 18; Eumelus, $\not Ep$. V, 23; Hippolochus, $\not Ep$. IV, 31; Theophorbus, $\not Ep$. V, 17; Ænesidemus, $\not Ep$. V, 19; Hipposthenès, $\not Ep$. V, 14; Scamandre, $\not Ep$. V, 15; Eudème, $\not Ep$. V, 20; Apellæus, $\not Ep$. V, 22; tous ces personnages sont dits expressément de Larisse, à l'exception du seul Hippolochus. Mais M. Meinecke ne doute pas qu'il ne fût aussi de cette ville; car Eusèbe, $\not Can. \ chron.$

^{&#}x27;Là, le texte est οίον Φαρσάλω Πολυμήδει. M. Meinecke pense qu'il faut considérer Φαρσάλω comme un nom propre d'homme, et lire, avec Palladius, οίον Φαρσάλω καὶ Πολυμήδει.

X PRÉFACE.

page 181, cite parmi les princes thessaliens, un Hippolochus de Larisse, fils d'Alexippus; Tite-Live, XXXVI, 9, fait mention de celui-ci, et Polybe nomme souvent, entre autres V, 70, un Hippolochus thessalien. Ce qui prouve que l'Hippolochus d'Hippocrate était un homme riche et puissant, c'est qu'il possédait un village. Cette indication de M. Meinecke mérite d'autant plus l'attention que de la sorte on trouverait un lien de plus entre le IV-livre des Épidémies et le Ve, relations qui sont rares, comme on peut le voir dans ma dissertation sur la division de cinq livres des Épidémies, t. V, p. 3.

On trouve encore plusieurs personnages indiqués comme possédant des villages: Bulagoras, Ép. IV, 35; Amphilochus, Ép. IV, 35; Sosileos, Ép. IV, 30; Médosades, Ép. IV, 45. De pareilles désignations font voir certainement qu'il s'agit d'hommes riches; mais rien n'indique s'ils appartiennent à la Thessalie ou à un autre pays.

Un Antilochus, Ép. II, 1, 10, est nommé à côté d'Alévas. D'une part on sait que les copistes ont confondu les noms d'Antilochus et d'Antiochus; d'autre part on sait par Théocrite, l. c., et par d'autres auteurs, qu'Antiochus fut le nom de plusieurs personnages d'une même famille, à Larisse, souvent alliée à celle des Alévades. Il est donc vraisemblable que, dans le passage hippocratique, au lieu d'Antilochus, il faut lire Antiochus.

Comme Scopas est un nom des princes de la Thessalie, M. Meinecke pense qu'il faut voir un de ces Scopas dans celui qui est nommé, $\not Ep$. II, 3, 41;

mais cela me paraît tout à fait douteux. En effet, par un autre ordre de considérations, par l'examen de l'affection qu'éprouva ce Scopas, j'ai été conduit à croire qu'il est non pas de Larisse, mais de Périnthe; dès lors il n'aurait plus rien de commun avec les princes thessaliens.

Quoi qu'il en soit de ce dernier cas, il résulte des curieuses recherches de M. Meinecke, que les médecins hippocratiques ont exercé leur art à Larisse parmi les familles les plus considérables de la Thessalie. Ceci ne contribue pas peu à mieux asseoir et à mieux déterminer tout ce que l'on sait sur le rang qu'Hippocrate occupait parmi les hommes de son temps.

Il faut remarquer aussi que Anaxenor et Polyphantes, cités Ép. VII, 412 et 414, comme étant d'Abdère, figurent en qualité de magistrats sur des médailles de cette ville; c'est un nouveau point de repère entre les médecins hippocratiques et les personnages considérables des villes où ils exerçaient.

IV. Dans son travail, M. Meinecke a divisé les noms propres des Épidémies en trois groupes: 1° ceux qui, jusqu'à présent, ne figurent dans aucun ouvrage onomatologique; 2° ceux qui sont altérés ou suspects d'altération; 3° ceux qui étaient connus seulement comme noms mythologiques ou héroïques, et non pas comme appellations usitées dans la société.

1° Noms qui n'ont pas encore été notés: Agesis, Ép. VI, 4, 4; Aglaotelès, Ép. V, 65; Agrianus, Ép. VII, 4; Amphiphradès, Ép. VII, 12; Ane-

chetus, $\not Ep$. VII, 46; Apellæus, $\not Ep$. V, 22; Aristocydès, $\not Ep$. I, p. 644; Harpalidès, $\not Ep$. VII, 6; Apomotus, $\dot{E}p$. VII, 97^{1} ; Empédotime, $\dot{E}p$. II, 3, 4; Erasinus, $\not Ep$. I, p, 702 *; Eratolaüs et Eratyllus, $\not E p$. VII, 3 et 105; Evergetès, $\not E p$. V, 97; Hermoptolème, Ép. VII, 11 et 14; Théophorbe, $\acute{E}p$. V, 17; Cænias, $\acute{E}p$. VII, 4; Cleogeniscus, $\dot{E}p$. V, 65; Cleocydès, $\acute{E}p$. VII, 1; Cydis, $\acute{E}p$. VII, 5; Cous, $\not Ep$. II, 2, 23; Léophorbidès, $\not Ep$. VII, 23 3; Métron, Μέτρων, $\acute{E}p$. VII, 48, nom singulier en place duquel il faut peut-être lire Μήτρων ou Μέτων; Mnesianax, $\not Ep$. VII, 45; Neopolis, $\not Ep$. V, 99, et VII, 30 3; Nicoxène, Ép. VII, 80; Prodromus, $\not Ep$. VII, 22; Posidocréon, $\not Ep$. VII, 35; Pantimidès, $\not Ep$. III, p. 60; Posidonie, $\not Ep$. VI, 7, 2; Sosiléos, $\not Ep$. IV, 30; Stymargès, $\not Ep$. II, 2, 4, et II, 4, 5; M. Meinecke, contrairement à l'opinion de Galien dans son Glossaire, pense que c'est un nom propre et non un sobriquet donné par dérision; c'est aussi l'opinion que j'ai suivie; Scomplus, $\not Ep$. V, 3; Terpidès, $\not Ep$. VII, 97; Temenès, Ep. II, 4, 7; IV, 25, IV, 26, et VI, 2, 19;Phaëthuse, \acute{E}_{p} . VI, 8, 32; Philotimès ou Philotimas, Ep. VII, 124; Philistès, Ep. III, 2, et Philistis, $\not Ep$. VII, 120^{5} ; Phrynichides, $\not Ep$. I, p. 704;

^{&#}x27; Il faut lire Άπώμοτος, comme le remarque M. Meinecke, et non, comme j'ai imprimé, 'Απόμοτος, quoiqu'il n'y ait pas de variante.

^{2&#}x27;Epasivos et non 'Epasivós.

³ Λεωσορδίδης, et non Αεωσορδείδης.

^{*} Νεόπολις, et non Νεάπολις.

⁵ Φιλιστίς ou plutôt, suivant la remarque de M. Meinecke, Φιλίστις.

Charion, Ép. II, 2, 1; il y a Chærion, Ép. III, p. 46, et VI, 6, 5; Chartades, Ép. VII, 10¹. 2° Noms corrompus ou suspects de l'étre:

Androphanes, Ép. V, 80; si ce nom était bon, il devrait être accentué ἀνδροφάνης, et non ἀνδροφανής; mais il faut lire, d'après le manuscrit C, ἀνδροβάλης.

Artigenès, $\not Ep$. V, 20; ce paraît être une altération d'Antigenès, lecture qu'a en effet le manuscrit C; peut-être est-ce le même Antigenès que celui qui est mentionné $\not Ep$. II, 3, 11.

Archigetès, $\not Ep$. I, p. 694. Archigetès ne peut guère avoir été un nom propre. Les manuscrits ont $\not \alpha \not \gamma \not \gamma \gamma \not \in \tau , \varepsilon$, et c'est la vraie leçon; mais il faut y voir, non pas le nom d'un homme, mais l'épithète du Dieu sous les auspices duquel la colonie avait été fondée. M. Meinecke fait remarquer qu'il y a ainsi dans les $\not E pidémies$ plusieurs désignations de lieux consacrés.

"Aσανδρος, Ép. VII, 54. Ce mot n'offre en soi aucune difficulté; mais, comme les manuscrits varient et que le manuscrit C a 'Οσάνδιος, M. Meinecke pense qu'il faut lire en deux mots ὁ Σάνδιος, le fils de Sandis. Sandis est un nom tout à fait accrédité.

Αὐδελλος, Ép. VII, 34. Dans le passage parallèle, Ép. V, 96, ce nom est écrit Βίλλος; et, quoiqu'on n'en connaisse aucun autre exemple, on pourrait s'y tenir, car Strabon cite un certain Βίλλαρος à l'égard duquel Βίλλος se comporte comme Κύλλος à

¹ Il faut écrire Χαρτάδη et non Χαρτάδει, de même que Εὐτυχίδη et non Εὐτυχίδει, Ép. VII, 67; remarque de M. Meinecke.

l'égard de Κύλλαρος. Mais l'autre forme du nom, Ép. VII, 34, est trop singulière, quelque altérée qu'elle paraisse, pour être née de Βίλλος par erreur. En considérant les variantes, M. Meinecke pense que Åέδελος est la forme véritable, bien qu'il n'en existe aucun autre exemple à sa connaissance. Il regarde ce nom comme phénicien, n'y ayant rien d'impossible à ce qu'un Phénicien eût pris du service militaire dans la Thrace. Ne trouvett-on pas dans les Épidémies la mention d'une femme esclave qui était de l'Idumée, Ép. II, $4, 5^{\frac{1}{2}}$?

Dyschytas, Ep. VII, 34, doit être, sans aucun doute, remplacé par Dyslytas, donné par V, 85.

Hécason, Ép. V, 30 et 31, doit, sans doute, être lu Hécaton.

'Εξάρμοδος, Ép. VII, 35. Ce mot est inadmissible. Le texte est ὁ 'Εξαρμόδου παιδίσχος, qu'il faut écrire ὁ ἐξ 'Αρμοδίου παιδίσχος, le jeune esclave de la maison de Harmodius.

Déalcès, Ép. III, p. 142, mot inadmissible, duquel il faut rapprocher la forme Éléalcès, qui se trouve VII, 122. Vu les váriantes, la leçon véritable est Déléarcès, qui est dans le texte du commentaire de Galien.

"Ενμυρις; ή 'Ενμύριος, Ép. IV, 51 et 52. Il faut lire ή εν Μύριος, la jeune fille dans la maison de Myris*.

^{&#}x27; Le texte est ή οὐδὲ αξμα ἐγένετο, en place de quoi M. Meinecke lit: ἡ ἰδυμαία ἐλέγετο. La vérité est que ἰδυμαία est donné par plusieurs mss.; mais ἐγένετο se trouve dans tous et même dans plusieurs citations de Galien que j'ai rapportées; la chose reste donc douteuse.

² On lit; Épid., IV, 11. ὁ Μητροφάντου; plusieurs mss. ont ὁ ἐν Μητροφάντου le garçon de la maison de Métrophante. M. Meinecke pense que c'est la véritable leçon.

PRÉFACE. XV

Μυριοχαύνη, Ép. II, 1, 12. Ce mot a beaucoup embarrassé même les interprètes de l'antiquité; voyez les notes sur ce passage. Rejetant les anciennes explications, M. Meinecke propose de lire Μύριος χαύνη, l'esclave chaunienne de Myris. Les Chauniens étaient une peuplade de la Thesprotie.

M. Meinecke pense, ce qui est vrai, en effet, que, en certains cas, les exemplaires mêmes dont se servaient les anciens avaient des fautes qui les ont induits en erreur. On lit, Ép. VI, 3, 22, οῖα ἐν πληνῷ. Les commentateurs qui admettaient cette leçon disaient que Plènos était le nom d'une localité, sans pouvoir indiquer où elle était. D'autres exemplaires portaient ὡς ὁ σπλὴν οῖω. Ceci, dit M. Meinecke, conduit à la vraie leçon, qui est sans doute ὡς ὁ ἐν Πλινθίω, comme l'homme habitant le Plinthium; le plinthium étant le nom d'un quartier, probablement du marché, comme à Tégée dans le Péloponèse; voyez Meinecke, Vindiciæ Strab., p. 419.

Il trouve un autre exemple de ces anciennes leçons vicieuses dans $\not Ep$. II, 2, 3 : $\not i$ σεράπις. On peut voir dans les notes sur ce passage l'explication donnée par Galien en son Glossaire. Profitant d'une variante fournie par C, M. Meinecke lit $\not i$ Σέρα $\pi \alpha \vec{\imath}_{\xi}$, la fille de Seras; Seras est un nom spartiate, duquel il se trouve des exemples dans le Corpus inscr., n° 4279 et n° 4384.

Ήγησιστράτιος, Ép. IV, 25. M. Meinecke suspecte ce nom et pense qu'il faut lire Ἡγησίστρατος, attendu que la forme allongée des noms composés avec

στρατὸς ne se trouve que dans la grécité du moyen âge.

Θρίνων, $\not Ep$. V, 76, n'étant susceptible d'aucune explication étymologique, doit être remplacé par 'Ρίνων, qu'il faut mettre aussi dans le passage parallèle, $\not Ep$. VII, 38, en place de ζήνων; car là les manuscrits ont $\not E$ ήνων et $\not E$ ίνων.

Κλινία, $\acute{E}p$. IV, 48, a été pris pour un nom de femme; mais le masculin Κλινίας ου Κλεινίας ne peut donner au féminin Κλινία; or les manuscrits ont λινία, et nous sommes à Ænos, ville de la côte de Thrace; en conséquence M. Meinecke lit Αἰνία.

Κρατίη, Ε΄ρ. Ι, p. 650, est donné comme nom de femme, mais il est mal formé; et, venant de Κράτης, il devrait être ou Κράτεια ou Κράτις; c'est, en effet, à cette dernière leçon que conduit le manuscrit A, qui a, non αρατίη τῆ, mais αρατιαίτη, en place de quoi il faut lire Κράτιδι τῆ.

Κλόνιγος, $\dot{E}p$. VII, 115; lisez : Κλόνηγος, avec le manuscrit C.

Cléonactidès, $\not Ep$. I, p. 698; lisez, avec les manuscrits, Cléanactidès.

Κυρήνιος, $\acute{E}p$. V, 29. M. Meinecke regarde ce nom comme corrompu, mais sans pouvoir le restituer.

Λεάμθιος, Ép. IV, 41, mot inexplicable; la leçon primitive était peut-être Λεάνδριος.

Mελιδίη, Ep. I, p. 716, nom altéré; la correction est incertaine, peut-être Μελησίη, nom conservé par Suidas, ou Μελιτίνη, voyez Franz, Corpus inscr., vol. III, p. 1141.

Νέριος, Ερ. V, 50, ή παρθένος ή τοῦ Νερίου. Le nom

Νέριος n'est pas sans exemple; mais l'article, que notre auteur n'emploie que très-rarement dans de telles liaisons, montre qu'il y a ici quelque altération. M. Meinecke propose ή τοῦ Λερίου, la fille de l'homme l'ile de de Leros; Hippocrate désignant souvent ses malades par le nom de leur pays, par exemple ὁ Πάριος, Ep. III, p. 102^{1} , et ὁ Λὶνιήτης, Ep. V, 61^{3} .

'Ονισαντίδης, Ép. VII, 78; lisez: 'Ονησαντίδης, nom patronymique qui suppose un simple 'Ονήσας.

Τηχομαῖος, Ép. IV, 24, ή παρὰ Τηχομαίω ἀγορηνόμου θυγάτηρ, la fille de l'intendant du marché qui se trouvait chez Tecomeus. Le nom est corrompu, puisqu'on ne peut y discerner aucune étymologie. M. Meinecke veut qu'on lise : ἡ παρὰ τῆ Κόμεω ἀγορηνόμου θυγάτηρ, la fille d'un intendant de marché (ou plutôt, à cause de l'absence de l'article, prenant ἀγορηνόμου pour un nom propre), la fille d'Agorènome, la quelle habitait chez la femme de Comès. Le nom Κόμης, avec son génitif ionien Κόμεω, est donné par Chœroboscus dans Bekker, Anecd., p. 4188.

Φιλὶς, $\acute{E}p$. IV, 4, est un nom de femme, comme l'accent l'indique.

Φιλία, Ép. VII, 35; il y a, dans le passage parallèle, V, 97, Φίλη; c'est cette dernière forme qu'il faut prendre; Φιλία est suspect, ne fût-ce que par l'absence de l'ionisme.

L'homme de Paros, et non, comme j'ai traduit, l'homme de Parium.

² D'après Galien , dans son Glossairc , αἰνιήτη; signifie l'homme d'Ænos ; mais il a confondu Ænos et Ænia.

TOM. VIII.

3° Nous mythologiques et héroïques qui étaient passés dans l'usage de la vie civile :

Andreus, $\not E p$. V, 4. Toutefois, comme les manuscrits ont des variantes, il serait possible qu'il fallût lire Andreas.

'Αγέλωσε, Ερ. IV, 6. Ce nom appartient vraisentblablement à la Thessalie, où on cite un fleuve de ce nom dans la Phthiotide. Les Thessaliens étaient une peuplade venue de la Thesprotie, et l'on concoit très-bien qu'il y ait eu, dans leur nouvelle patrie, le nom d'un fleuve de leur séjour primitif. Le même nom doit être rétabli Ep. II, 2, 48, où on lit ώχει δε ως έγω οξμαι' τα 'Αργελάου πρός τῷ χρημνῷ. Mais deux manuscrits ont 'Αγελώου, et deux autres 'Αργελώω, ce qui conduit également à 'Αγελώω. Six manuscrits ajoutant ώς devant τὰ, M. Meinecke prend cette leçon et traduit: Il demeurait, je crois, où se trouve la maison d'Achelous. Il y a des exemples de 65 dans la signification de localité; et quant à τὰ ᾿Αγελώου, pour signifier la maison ou le domaine d'Acheloüs, il y en a plusieurs exemples dans Hippocrate: Ep. I, p. 684; III, p. 52, et III, p. 542.

Ήρακλης, Ép. II, 2, 14. Cependant M. Meinecke doute que ce nom ait jamais été en usage dans la vie ordinaire, et il pense qu'il faut lire ici Ἡρακλείδη, ce à quoi conduit aussi le manuscrit C, qui a Ἡράκλειδες; comparez Εp. IV, 34.

Thestor, $\vec{E}\rho$. IV, 9.

[·] Le manuscrit C a έγωμαι, ce que M. Meinecke présère.

² Dans ce dernier exemple, πλησίον τοῦ Πυλάδου ὅκει, les manuscrits ont τῶν, qui doit étre préféré.

Hippothous, $\not Ep$. VI, 8, 40.

Cecrops, Ép. IV, 25.

Cleochus, $\vec{E}p$. VII, 47.

Minos, Ép. IV, 39; mais comme le manuscrit J a Μίνωνος, il faut peut-être lire Μίzωνος ου Άμείνωνος.

Μεγαρεύς, $\acute{E}p.$ IV, 20; τῷ Μεγάρεος, ou plutôt Μεγαρέος.

V. J'ai réservé pour un paragraphe à part un nom propre que j'ai supprimé et que M. Meinecke rétablit. Comme il s'agit d'un endroit difficile à plus d'un titre, je vais, avant toute discussion, mettre, à la suite les uns des autres, les passages nécessaires.

Ép. IV, 7: « Après les neiges on eut le vent du midi et de petites pluies; des coryzas éclatèrent avec fièvre et sans fièvre; chez un qui avait antécédemment souffert dans le milieu de la mâchoire, le mal se jeta à droite sur les dents, les sourcils et l'œil. »

Ép. 1V, 40: « Les médicaments mis dans les narines, quand il y a fièvre: si la douleur se calme, il coule des humeurs épaisses par le nez; si ni la douleur ni la fièvre ne cèdent, des humeurs ténues et peut-ètre enflammées. Ainsi il coula des humeurs ténues chèz Hégésippe, à qui on mit un errhin pour la nuit; mais des humeurs épaisses chez l'eunuque résidant à Corinthe; s'il le faut, gratter les dents; le poivre.

^{&#}x27; Τὰ ἐντεθέντα ἐ; τὴν ρῖνα, ἢν πυρετήνωσιν, ἢν μὲν λυθῆ ἡ ὁδύνη, παχέα κατά τὸν μυκτῆρα ρεῖ 'ἢν δὲ μήτε ὁδύνη μήτε πυρετὸ;, λεπτά καὶ ἴσως πυρώδεα, οἶον τὸ μὲν λεπτὸν Ἡγησίππω ἐ; νύκτα προσθεμένω ' τὸ δὲ παχὸ τῷ ἐν Κορίνθω εὐνούχω ' εἰ δεῖ, τὸ σκαλεύειν πέπερι. On peut voir dans les variantes que le texte de vulg. était pour la fin : τῷ ἐν Κορίνθῷ εὐνουχοειδεῖ τῷ Κελεύρεος ἢν. Πέπειροι, Je ne reviens point sur πέπειροι, qui doit être lu en effet πέπερι, et je rappelle que le manuscrit C a la variante σκελέθρεος.

Ép. V1, 6, 13 « Chez ceux qui, souffrant des dents, ont un écoulement ténu venant de la région sourcilière, chez ceux-là un errhin fait avec du poivre et bien appliqué amène le lendemain un écoulement épais, pourvu que les autres accidents ne l'emportent pas; chez Hégésippe, le somnifère introduit ne fut pas le plus fort; mais Hégésippe avait eu les dents grattées avec un peu trop de force. »

Ép. IV, 52: « La fille d'Enmyris (voy. plus haut p. xv, la correction de M. Meinecke) eut de la fièvre, et il s'écoula de l'oreille une humeur purulente vers le huitième jour. Il y en eut aussi qui avaient une dent cariée; là se fixait une douleur, et parfois il se formait tout autour une suppuration. »

Ép. VII, 25. « La dent d'Hégésistratius (voy. plus haut, page xvi, la remarque de M. Meinecke sur ce nom) : lui, avait une suppuration près de l'œil; il se forma une suppuration vers la dernière dent; aussitôt, guérison complète de l'œil; un pus épais venait par les narines; à la gencive, des lambeaux de chair, petits, ronds, se détachèrent; chez lui il semblait devoir s'opérer une suppuration à la troisième dent, puis cela se détourna, mais tout à coup se tuméfièrent les mâchoires et les yeux. »

 $\acute{E}p$. V1, 6, 42 : « Les oreilles en été : rupture de l'abcès au cinquième jour, quelquefois même plus tard ; les tumeurs aux gencives et à la langue abcè-

[:] Ἡγησίππφ γὰρ τὸ ὑπνιχὸν ἐντεθέν.... Je doute maintenant beaucoup de la leçon ὑπνιχόν; j'y reviendrai un peu plus loin,

dent le septième, et particulièrement les suppurations dans les narines. »

Je regarde tous ces paragraphes comme se rattachant à une seule et même affection qui a fourni, suivant moi encore, la proposition, Ep. II, 1, 7, où il est dit que, la crise par l'expectoration, par l'hémorrhagie, etc., faisant défaut, il y a des dépôts sur les dents, sur les yeux, sur le nez. Quand on examine les différentes connexions de ces passages, on reconnaît qu'ils tiennent à cette grande épidémie de Perinthe pour laquelle je renvoie au sixième livre des Epidémies (t. V, p. 260). Au résumé que j'en ai donné il faut ajouter ces inflammations et ces suppurations des oreilles, des narines et de la bouche. Du reste, voyez, sur ce point, ce que j'ai mis en tête du paragraphe 25, Ep. IV.

Cela étant, la conjecture de M. Meinecke, qui veut qu'au lieu de lire èν Κορίνθω on lise èν Περίνθω, se trouve justifiée. Il s'appuie surtout sur un passage de mon argument aux livres des Épidémies, t. V, p. 40, où l'on voit que les Hippocratiques avaient beaucoup exercé leur art à Périnthe; mais ceci était trop général pour effacer, sans manuscrit, un nom de lieu dans le texte, au lieu que la connexion des cas pathologiques, si elle est réelle comme je le pense, détermine posi tivement l'endroit où l'observation fut recueillie.

M. Meinecke prend en main la défense de la le con σχελεθερέος du manuscrit C. Du imoment qu'un homme aussi versé dans l'onomatologie grecque ne trouve aucune difficulté à recevoir ce nom, je retire

ma conjecture, qui m'avait été suggérée surtout par l'étrangeté de ce nom; et on lira, Ép. IV, 40: τὸ δὲ παχὸ τῷ ἐν Περίνθῳ εὐνουχοειδεῖ τῷ Σκελεβρέος ἦν πέπερι; mais des humeurs épaisses à l'homme d'apparence d'eunuque résidant à Périnthe et appartenant à Scelebreus; le poivre. Il reste certain que, dans ces cas, les médecins hippocratiques employèrent le poivre en errhin; il reste certain aussi, par le passage parallèle, Ép. VI, 6, 13, qu'ils grattèrent les dents; c'est ce qui m'avait suggéré σκαλεύειν; mais, quand un texte peut aller, il est plus sûr de n'y rien changer.

Dans ce même passage, $\acute{E}p$. VI, 6, 43, il est un mot auquel, dans le temps, je n'osai pas toucher, mais qui maintenant ne me paraît pas pouvoir être supporté. Il s'agit de τ ò ὑπνικόν. Ce n'est pas un somnifère qu'on mit en errhin, ce fut du poivre; on a d'ailleurs la vraie leçon donnée par le passage parallèle, $\acute{E}p$. IV, 40; c'est èς νύκτα; on mettra donc èς νύκτα au lieu de ὑπνικὸν, et l'on traduira : Chez Hégésippe, l'errhin mis pour la nuit....

VI. M. le docteur Landsberg, de Breslau, a publié une bonne dissertation sur la peste d'Athènes¹.

L'intérêt ne cesse jamais de s'attacher à ces grandes épidémies qui ravagent les sociétés et effrayent les hommes. Comme, fort heureusement d'ailleurs, elles ne se reproduisent qu'à des intervalles éloignés, la conna issance n'en peut être acquise que par le travail collectif des générations, c'est-à-dire

¹ Ueber die in Artica zur Zeit des Peloponesischen Krieges herrschende Pest, eine Nachlese...

par l'histoire. Et comme, d'un autre côté, elles attirent vivement l'attention, soit par rapport à la théorie (quoi de plus obscur que leur étiologie?), soit par rapport à la pratique (quoi de plus meurtrier que leurs apparitions?), l'histoire bien dirigée s'occupe de jour en jour davantage de les décrire et de les comparer pour parvenir à en faire, s'il est possible, un système. Ce sont des considérations de ce genre qui ont conduit M. le docteur Landsberg dans la composition de son travail, et je suis heureux de revenir, avec un si bon guide, sur un sujet qui m'a déjà occupé. Voy. t. V, p. 63.

Fixons tout d'abord le point du débat. M. Landsberg est d'avis que la peste d'Athènes fut le typhus pétéchial si souvent observé par les modernes dans les armées, dans les hópitaux encombrés, dans les prisons, etc., et qu'elle naquit dans cette ville par des causes tout à fait locales. Au contraire, mon opinion, se conformant à celle de Hecker, est que l'épidémie qui sévit à Athènes ne fut qu'un épisode dans une grande maladie dévastatrice de beaucoup de pays, et qu'en conséquence, très-vraisemblablement, elle diffère du typhus pétéchial.

Le premier et le plus fort argument de M. Landsberg est tiré de la situation d'Athènes à cette époque. La guerre du Péloponèse avait éclaté; et, conformément à l'admirable plan de Périclès, les Athéniens se renfermaient dans leur ville imprenable, laissant les Lacédémoniens dévaster leurs campagnes; puis ils prenaient leur revanche à l'aide de leur marine, qui alors n'avait point de rivale. Mais, XXIV PRÉFACE.

tant que l'armée lacédémonienne était dans l'Attique, les gens de la campagne cherchaient resuge à Athènes avec toute leur famille; de là un encombrement extrême dans cette grande ville, c'est-à-dire la condition essentielle au développement du typhus pétéchial. On est donc tout porté à croire qu'en effet il s'y développa; et, si on ne connaissait que ces deux choses, l'encombrement et la maladie fébrile qui éclata, on serait inévitablement conduit à y voir le typhus. A la vérité, il y eut autre chose, à savoir que la maladie régna ailleurs qu'à Athènes; mais M. Landsberg en tient peu de compte, ou plutôt il écarte cette objection en rappelant que Thucydide dit expressément que la maladie fit explosion à l'improviste parmi les Athéniens (ἐς δὲ τὴν 'Αθηναίων πόλιν έξαπιναίως ενέπεσε); ce qui donne à penser que pour Thucydide la maladie était sans connexion avec celle qui régnait ailleurs. En troisième lieu, M. Landsberg fait remarquer que Thucydide rapporte seulement comme un bruit (ώ; λέγεται) l'origine éthiopienne de cette peste; la malignité en fut si grande tout d'abord que les Athéniens accusèrent les Péloponésiens d'avoir empoisonné les puits du Pirée, localité où se montrèrent les premiers cas; et M. Landsberg pense que Thu-cydide ne rappela les dires sur l'Éthiopie que pour esfacer de la mémoire ces haineuses impressions.

Quant aux symptêmes en eux-mêmes, ils sont tels que rien n'empêche d'y voir ceux du typhus, quoique rien n'empêche, non plus, de les rapporter à quelque fièvre différente. Car on sait combien les fièvres éruptives présentent de variétés dans leurs transformations épidémiques. Ceci soit dit en passant pour ceux qui chercheraient dans l'étude seule des symptômes la solution de la difficulté qui nous occupe ici.

M. Landsberg pose quelque part dans sa dissertation qu'il ne faut pas perdre de vue un seul moment la description de Thucydide; car ce n'est que par elle, en la comprenant bien, que nous pouvons arriver à un résultat, si un résultat est possible. Il importe donc de le suivre pas à pas avec toute l'attention que méritent l'importance du sujet et la gravité de l'historien.

Tel est aussi mon avis. En conséquence, laissant de côté la mention hypothétique de l'Éthiopie, mais remarquant que Thucydide affirme positivement que la maladie s'étendit en Égypte, en Libye, et dans la plus grande partie de la terre du grand roi, remarquant, en outre, qu'il ajoute, comme un bruit, il est vrai, qu'elle avait régné à Lemnos et en d'autres lieux, je ne puis me dispenser de faire entrer ces renseignements dans l'histoire de la maladie. Il est clair que, pour Thucydide lui-même, la peste d'Athènes n'était pas chose isolée, et qu'il la rattachait à l'épidémie qui avait sévi dans l'empire des Perses. Je ne vois aucun moyen d'écarter ces dires de l'historien; ils pèsent de tout leur poids sur la nature de cette affection; et, s'il est vrai qu'elle avait régné en Égypte, en Libye, en Perse, la peste d'Athènes n'est plus une fièvre autochtone, née dans la ville sons des in-

XXVI PRÉFACE.

tluences locales. Il faudrait donc dire qu'il y eut deux maladies contemporaines, mais isolées; l'une qui sévit en Orient et qui fut une peste indéterminée; l'autre qui sévit à Athènes et qui fut le typhus pétéchial. Une telle coïncidence n'est pas facilement admissible; en tout cas, Thucydide n'y crut pas; car il se sert du même mot, la maladie, vócos, pour désigner et celle de l'Orient, et celle d'Athènes.

Mais, dit M. Landsberg, la maladie éclata soudainement dans Athènes. Ceci ne me paraît pas un argument suffisant pour rompre toute connexion. Nous avons vu, en 1832, lors de la grande épidémie du choléra, le fléau sauter de Londres à Paris sans intermédiaire; un historien aurait pu dire, comme Thucydide, que tout à coup le choléra fit explosion dans la capitale de la France; ce qui n'empêchait pas qu'il venait de loin et qu'il n'était pas particulier à Paris. Au reste, les grands centres de populations paraissent avoir la propriété d'attirer, à longue distance, ces fléaux voyageurs, et il n'y a rien d'étonnant à croire qu'Athènes, si penplée en tout temps et chargée alors de tous les campagnards qui avaient reflué dans ses murs, fût subitement envalue, quoiqu'alors la maladie se trouvât encore loin d'elle

Ce fut par le Pirée, par le port, que l'invasion s'effectua. En effet, dans ces communications pathologiques, les ports des villes sont toujours attaqués les premiers; et, s'il n'y avait pas eu arrivée de la maladie par le dehors, la chance était aussi grande contre la ville que contre le Pirée. L'élec-

PRÉFACE. XXVII

tion du port est un argument qui a une certaine force pour une origine extérieure.

On a fait aussi valoir en faveur de la localisation de la maladie à Athènes l'immunité du Péloponèse. Mais d'abord Thucydide ne dit pas que cette contrée fut absolument exempte; il dit seulement qu'elle fut à peine affectée (ἐς μὲν Πελοπόννησον οὐκ ἐσῆλθεν ὅ τι καὶ ἄζιον λόγου). Puis, quand même le Péloponèse aurait été exempté du fléau, cela ne suffirait pas pour la conclusion qu'on veut tirer. Ainsi, dans le choléra, que je prends encore pour exemple, tandis que la France était ravagée en 1832, une de ses grandes villes, Lyon, et la campagne environnante, étaient épargnées.

Scinder le témoignage de Thucydide est impossible. Il a dit que la maladie régna dans plusieurs contrées autres que l'Attique. Il faut le croire, et dès lors nous n'avons plus affaire à une maladie engendrée à Athènes; il s'agit d'une maladie dont le domaine sut bien plus étendu, et dont les causes furent tout autres que des causes locales. Ce ne sut certainement pas la peste orientale; pour décider cela, les symptômes suffisent; quand les bubons manquent, la peste est absente. En ceci je suis tout à fait de l'avis de M. le docteur Landsberg; je suis encore de son avis quand, dans la peste d'Athènes, il voit une sièvre éruptive; mais je me sépare de lui quand il la prend pour un typhus pétéchial né d'un encombrement. Je me tourne du côté de Hecker, qui en fait une maladie à part régnant dans l'antiquité par grandes épidémies et se

rapprochant, en raison de son éruption phlycténoïde et ulcéreuse, de la variole des modernes. Je
dis se rapprochant, mais je ne l'identifie aucunement
avec la variole. C'était une fièvre éruptive différente de la variole, ai-je dit t. Ier, p. 422, et t. V,
p. 69; j'ai cherché à établir que la peste d'Athènes
a, il est vrai, des ressemblances considérables avec
la petite vérole, mais qu'elle en diffère, ajoutant
que l'existence de la petite vérole n'est attestée
qu'à partir du vi^e siècle de l'ère chrétienne. Mon
opinion est donc que la peste d'Athènes ne rentre
dans aucune des affections qui sont décrites dans
nos livres de médecine, et qu'elle appartient à une
épidémie qui venait de l'Orient et envahit les domaines du roi de Perse avant d'envabir l'Attique.

Le lecteur ne se plaindra pas, j'espère, de voir débattre de nouveau devant lui cette question historique, et je lui recommande la lecture de la dissertation de M. Landsberg; il y trouvera savamment défendue l'opinion contraire à la mienne.

VII. Il y a dans le livre des Airs, des Eaux, et des Lieux, § 22, un passage où il est dit que les Scythes sont fort sujets à l'impuissance, et que, pour se guérir, au début de la maladie, ils se font ouvrir la veine qui est derrière chaque oreille; après cette opération, le malade s'endort; puis, réveillé, il se trouve tantôt guéri, tantôt non guéri.

M. Landsberg a essayé de jeter quelque clarté sur ce récit¹. Un médecin, M. Upmann, dernier

^{&#}x27;Ueber die Hippocratische Behandlung der Ischias, Janus 1851, t. I, p. 48

PRÉFACE, XXIX

traducteur allemand d'Hippocrate, a rapproché ce procédé employé par les Scythes de la cautérisation du bout de l'oreille recommandée dans ces derniers temps contre la sciatique. M. Landsberg fait voir d'abord qu'il s'agit, dans le texte hippocratique, non d'une névralgie, mais de l'impuissance; non d'une cautérisation, mais d'une saignée. Toutefois il est porté à croire que, si certains succès obtenus par la cautérisation du bout de l'oreille témoignent d'une relation quelconque entre cette partie et la sciatique, l'emploi de la saignée aux environs de l'oreille pour l'impuissance témoigne aussi d'une relation entre cette région et les parties génitales.

Il se trouve là un mot fort obscur sur lequel, de tout temps, les interprètes ont été en désaccord; je veux dire κέδματα. On peut voir, t. V, p. 320, note 4, diverses explications qui avaient été données. M. Landsberg pense qu'il faut l'entendre d'une lésion quelconque des organes génitaux produite, chez les Scythes, par une équitation perpétuelle; par exemple, l'engorgement du cordon.

M. Landsberg se demande quelles sont les veines qui étaient ainsi ouvertes dans l'opération. Galien, en son commentaire sur $\not Ep$., VI, 5, 45, s'était déjà fait cette question, disant qu'il y a, en effet, des veines assez considérables derrière les oreilles, mais que, dans les oreilles mêmes, il n'y en a que de petites à peine visibles. M. Landsberg trouve que même la veine occipitale ou la veine auriculaire postérieure sont beaucoup trop exiguës pour avoir

pu donner une saignée abondante; et il croit qu'il s'agit de la veine jugulaire, dans le voisinage de l'oreille, s'appuyant sur un passage du livre de la Nature des os, où le parcours de la grosse veine jugulaire est décrit dans la direction de l'oreille.

M. Landsberg paraît supposer qu'Hippocrate attribue l'impuissance à la saignée pratiquée derrière les oreilles, tandis qu'elle doit être considérée comme symptôme et suite de l'affection primitive des organes génitaux (κέδματα). Mais, dans le passage cité, Hippocrate attribue l'impuissance à sage cite, Hippocrate attribue l'impuissance à l'équitation, et ajoute que les Scythes cherchent à y remédier par l'opération indiquée. Quant à lui, il regarde cette opération comme plus propre à causer l'impuissance qu'à la guérir, persuadé qu'il était qu'il y a derrière les oreilles des veines qui, coupées, privent ceux qui ont subi cette opération de la faculté d'engendrer; or, c'étaient ces veines-là que les Scythes lui semblaient couper. Du reste, cette opinion ne lui était pas particulière; on la retrouve aussi chez l'auteur du livre de lière; on la retrouve aussi chez l'auteur du livre de la Génération, qui dit, § 2 : « Ceux qui ont subi des incisions à côté des oreilles usent, il est vrai, du coît et éjaculent; mais leur éjaculation est peu abondante, inactive et inféconde; car la plus grande partie du sperme descend de la tête, le long des oreilles, à la moelle épinière; or, cette voie est fermée par la cicatrice qui suit l'incision. »

Ainsi, il y a là deux choses : les Scythes, qui essayaient de se guérir de l'impuissance en se pratiquant une saignée dans le voisinage des oreilles;

PRETACE. XXXI

et Hippocrate, ainsi que d'autres, qui croyaient que de pareilles incisions compromettaient la faculté d'engendrer.

Toutesois, faut-il laisser complétement tomber le rapprochement fait par M. Landsberg entre une opération quelconque, pratiquée près des oreilles, et les affections connues sous le nom très-mal déterminé de zédyazz? Ici se présente le passage d'Ép., VI, 5, 15 : « Pour les εέδματα, incisèr les veines aux oreilles 1. » Galien, dans son commentaire, assure que l'expression n'est pas correcte, et qu'il fallait écrire non les veines aux oreilles, mais les veines dans le voisinage des oreilles, attendu que les veines qui sont dans les oreilles sont trop petites pour être saignées. Malgré ce dire du grand commentateur d'Hippocrate, est-il bien vrai qu'il faille changer le texte? Cette proposition d'Ép., VI, 5, 15, ne peut pas provenir du livre des Airs, des Eaux et des Lieux; car la saignée de chaque côté des oreilles est pratiquée par les Scythes contre l'impuissance, et Hippocrate, loin de la recommander, s'en défic, en raison, il est vrai, d'opinions préconçues. Ici, au contraire, l'incision des veines aux oreilles est recommandée contre les κέδματα, quelle que soit la lésion que ce mot signifie. Tenons-nous-en au texte tel qu'il est, et nous y verrons des incisions faites aux oreilles pour remédier à des affections qui occupent les parties inférieures, soit les hanches, soit les or-

Κεδμάτων, τά; εν τοίσιν ώρλν ρλέδας σχάζειν.

ganes génitaux. N'est-il pas possible que les Hippocratiques aient rencontré quelques phénomènes semblables à ceux qui ont été observés dans la cautérisation du bout de l'oreille pour la sciatique? Seulement, au lieu de la cautériser, ils l'auraient incisée. En tout cas, il me paraît certain qu'il ne faut pas suivre l'opinion de Galien, ni toucher au texte du passage des Épidémies, puisque ce texte renserme peut-être la trace d'une pratique singulière, inconstante dans ses essets, mais qui pourtant n'est pas dénuée de toute réalité. Et en même temps il faut savoir gré à M. Landsberg d'avoir appelé l'attention sur ces obscures notions d'histoire médicale; car plus nous retrouvons de points de contact entre la pathologie ancienne et la pathologie moderne, plus nous agrandissons le champ de la science, et plus nous donnons à la théorie, qui devient de plus en plus féconde pour la pratique, sûreté et consistance.

VIII. J'ai dit t. Ier, p. 415, que le livre des *Préceptes* n'était mentionné par aucun auteur ancien et se trouvait destitué de tout témoignage. Ce qui était vrai alors ne l'est plus maintenant : M. Daremberg a rapporté de ses voyages dans les principales bibliothèques d'Europe d'importantes scolies provenant de manuscrits du Vatican 1. Une de ces scolies est relative au traité des *Préceptes*; on y apprend que Galien avait écrit un commentaire sur ce livre, commentaire perdu; que Archi-

^{&#}x27; Notices et extraits des manuscrits médicaux grecs, latins et français des principales bibliothèques de l'Europe, Paris, 1853, Ire partie, p. 198.

gène en avait parlé, sans doute dans son livre sur les Temps des maladies; qu'enfin le philosophe stoïcien Chrysippe s'en était occupé, probablement dans son ouvrage sur les Dictions ou sur les Définitions. De la sorte, ce livre des Préceptes, qui manquait de tout appui dans la tradition, se trouve aussi bien assuré qu'aucun autre de la Collection hippocratique, puisque les témoignages qui le concernent remontent jusqu'à Chrysippe.

Il faut aussi, grâce à ces scolies, ajouter un commentateur de plus à la liste que j'ai donnée t. I'r, p. 80-432. Il s'agit d'un certain Pasicrate, qui avait expliqué le Mochlique 1. M. Daremberg, rappelant que Galien (Sec. Loc., VIII, 8, t. XIII, p. 243) nomme un Pasicrate comme auteur d'une recette d'un médicament diurétique, émet la conjecture que le Pasicrate du commentaire du Mochlique est peut-être le même que celui qui est cité par Galien; ajoutant qu'il serait en même temps possible qu'il fût un des deux Pasicrate dont il est question dans une vieille inscription d'Ancyre: Καπίτωνι Πασικράτους, Πασικράτης καὶ Μηνόδωρος υίοι αύτοῦ (voy. Fabr., Bibl. græca, ed. vet., t. XIII, p. 357, et Corp. inscript., ed. Beeck, nº 4064). On sait par Athénée (II, p. 58, f) que Ménodore était un médecin érasistratéen; et, si l'on en croit une médaille expliquée par Mead (Diss. de nummis quib. a Smyrnæis in medic. honor. percussis, Lond., 1728, nº VI, p. 68 et

Καὶ Πασικράτης ἐν τῷ ἐξηγητικῷ τοῦ Μοχλικοῦ, p. 209.
 ΤΟΜ. VIII.

suiv.), il y a cu un Pasicrate de Smyrne appartenant à l'école d'Érasistrate. Sans doute c'était le frère de Ménodore ou le grand-père de ces deux frères; le Pasicrate mécanicien pourrait être ou le grand-père ou le petit-fils.

M. Daremberg relève 1 une confusion que j'ai commise entre Épicéleuste et Épiclès, tous deux commentateurs des écrits hippocratiques (voy. t. I, p. 91 et 92). J'ai dit t. I, p. 332, que Bacchius avait connu le traité des Airs, des Eaux et des Lieux, me fondant sur ce que Épiclès, abréviateur de Bacchius, avait expliqué un mot de ce livre; mais c'est Épicéleuste qui avait mis en un ordre, meilleur suivant lui, le lexique de Bacchius; et Épiclès était un commentateur indépendant dont le travail avait porté, suivant la liste que donne M. Daremberg 2, sur le traité des Airs, des Eaux et des Lieux, sur les Plaies de tête, sur le sixième Livre des Épidémies ou sur le livre des Articulations, sur le Mochlique, sur l'Officine, sur le cinquième Livre des Épidémies, et probablement sur le livre des Humeurs.

M. Daremberg, p. 227, suppose qu'Érasistrate avait expliqué un mot du traité des Articulations, parce que Érotien, au mot žuen, p. 86, rapporte une interprétation qu'Érasistrate avait donnée de ce mot. Il est possible, en effet, que le médecin alexandrin ait parlé du traité des Articulations,

¹ P. 224.

² P. 226.

mais cela n'est pas prouvé par l'article d'Érotien. En esset, le contexte de sa glose montre qu'il rapporte dissérentes interprétations du mot ἄμεη prises à des auteurs dont rien ne prouve qu'ils aient sait allusion au traité hippocratique. Il saut en dire autant du deuxième Livre des Épidémies, quant à un travail d'Érasistrate qui aurait eu ce livre pour objet. Il s'agit de la glose de Galien au mot Στρυμάργου; d'après Galien, Dioscoride voyait dans ce mot non pas un nom propre, mais un sobriquet; sobriquet dont, disait-il, il y avait d'autres exemples dans Hippocrate, comme une super exemples dans Hippocrate, comme μυογρένη, σαρά-πους, γρυπαλώπης, άλλὰ καὶ παρ' Ἐρασιστράτω, οησίν, ό πους, γευπαλωπης, αλλά και παρ Ερασιστρατώ, όησιν, ο ρινοκολούρος. Cette fin 'de phrase ne veut pas dire qu'Érasistrate avait interprété Στρυμάργου par ρινο-κολούρος (ce qui en ferait un commentateur du deuxième Livre des Épidémies), mais que, chez lui, on trouvait de pareils sobriquets, par exemple celui de ρινοκολούρος, l'homme au nez coupé. C'était sans doute dans son livre des Divisions, Διαιρέσεις, (car lui aussi avait composé un livre d'Épidémies ou recueil de cas) que ce mot se lisait (voy. t. IV, p. 646).

M. Daremberg a rectifié en plusieurs points ce

que j'ai dit de Bacchius et de son lexique. Il a aussi, dans un article inséré au Journal des savants, et relatif à mon travail sur Hippocrate, exposé des vues dissérentes des miennes touchant la publication de la Collection hippocratique, publication qu'il reporte encore plus haut que je ne sais. Cela pourra être examiné à fond, si jamais je donne une seconde édition de mon introduction. XXXVI PRÉFACE,

En attendant, je constate avec satisfaction que des hommes érudits et pénétrants confirment d'un côté, par leurs recherches, les bases mêmes que j'ai établies pour la critique de la Collection hippocratique, et, d'un autre côté, développent et agrandissent cette part de l'histoire médicale.

IX. Certains interprètes anciens d'Hippocrate

IX. Certains interprètes anciens d'Hippocrate avaient fait, dans les traités intitulés des Maladics, deux séries, l'une intitulée: Le premier Livre des Maladies le grand et le deuxième Livre des Maladies le grand; l'autre intitulée: Le premier Livre des Maladies le petit et le deuxième Livre des Maladies le petit (voy. t. 1er, p. 360 et suiv.). La première série répond à notre deuxième Livre des Maladies et à notre traité des Affections internes; la seconde, au traité des Semaines et à notre troisième Livre des Maladies. Ces interprètes, en créant de telles séries et de telles dénominations, avaient certainement voulu indiquer des connexions qu'il s'agit de rechercher.

Le premier Livre des Maladies le grand et le deuxième Livre des Maladies le grand, autrement dit le deuxième Livre des Maladies et le traité des Affections internes, ont des rapports évidents, en ce sens du moins qu'ils proviennent tous deux d'une origine cnidienne et qu'un bon nombre de paragraphes sont communs entre eux. Mais, si l'on cherche quelque renseignement de plus, et si l'on veut voir, par exemple, jusqu'à quel point ces deux ouvrages peuvent avoir fait partie d'un seul tout et être la suite l'un de l'autre, on ne trouve rien qui

PREFACE. XXXVII

conduise d'une façon positive dans cette voie. Ce sont des écrits qui se tiennent de très-près, mais desquels on ne peut pas dire autre chose. Toutefois il est remarquable que les premiers chapitres du livre des Affections internes sont justement ceux qui ont leurs parallèles dans le deuxième Livre des Maladies, tandis que les derniers chapitres de celui-là sont indépendants de celui-ci. Peut-être apercevra-t-on en cela la raison pour laquelle ces interprètes dont je parle ont donné au traité des Affections internes la qualification de second, et à notre deuxième Livre des Maladies la qualification de premier.

Pour les Livres des Maladies les petits, la question ne se présente pas de même. Il est certain que la phrase qui termine le traité des Semaines ou premier Livre des Maladies le petit, est la phrase qui commence notre troisième Livre des Maladies ou deuxième Livre des Maladies le petit (voy. argument des Semaines, p. 623). Ceci étant constaté, il est aisé de comprendre que les interprètes, qui avaient remarqué aussi cette particularité, ont établi un rapport de subordination entre ces deux ouvrages, appelant l'un le premier et l'autre le second. Faut-il dépasser ce simple fait et considérer ces deux traités comme étant la suite l'un de l'autre? Il y a beaucoup à dire en faveur de cette opinion.

4° L'auteur du traité des Semaines attache la plus grande importance à l'examen de la langue dans les maladies, comme on le peut voir par les §§ 42 et 51. L'auteur du troisième Livre des

XXXVIII PRÉFACE.

Maladies ne porte pas moins d'attention sur l'état de cet organe pour en tirer des signes pronostiques; voy., par exemple, les §§ 6, 15 et 16.

- 2° L'auteur du traité des Semaines se sert d'une formule pour restreindre la généralité de ses propositions pronostiques. Cette formule est : quand il manque quelqu'un de ces signes.... ὅταν δὲ τούτων ἀπῆ τι τῶν σημπίων.... § 51. L'auteur du troisième Livre des Maladies emploie cette même formule, et dans les mêmes termes; voy. § 10 et § 15.
- 3° L'auteur du traité des Semaines dit, en parlant du tétanos, qu'il y a régurgitation par les narines, ἀνεμέει διὰ τῶν ῥινῶν, § 51, p. 671. L'auteur du troisième Livre des Maladies use de la même expression; voy. le § 12.
- 4º L'auteur du traité des Semaines emploie une grande partie de son livre à exposer le caractère et le traitement de cette grande fièvre pseudo-continue des pays chauds, que les anciens appelaient causus. Or, dans le troisième Livre des Maladies, § 17, on trouve une longue énumération des préparations rafraîchissantes que l'on doit administrer dans les causus, préparations qui, dit l'auteur, ont beaucoup de propriétés, les unes étant diurétiques, les autres purgatives, certaines étant l'un et l'autre, certaines étant ni l'un ni l'autre et rafraîchissant seulement, comme quand on verse de l'eau froide sur un vase plein d'eau bouillante ou qu'on expose ce vase à l'air frais. Un tel paragraphe paraît vraiment le complément naturel de tout ce qui est dit sur le causus dans le livre des Semaines.

PRÉFACE. XXXIX

5° Les Prénotions de Cos, qui ne sont composées que d'extraits pris à divers ouvrages de la Collection hippocratique, ont fait des emprunts au traité des Semaines, comme on peut s'en assurer en feuilletant ce traité; mais ils en ont fait aussi au troisième Livre des Maladies; voyez entre autres le § 16. Et, d'un autre côté, elles n'en ont fait aucun soit au deuxième Livre des Maladies, soit au traité des Affections internes. Il y avait donc pour le compilateur des Prénotions de Cos, lequel est d'une date antérieure à la prentière fondation des bibliothèques d'Alexandrie, une certaine connexion entre le traité des Semaines et le troisième Livre des Maladies.

Ces rapprochements me portent à croire qu'en effet ces deux écrits émanent d'un même auteur, et sont suite l'un à l'autre.

Dans l'argument qui est en tête du troisième Livre des Maladies, t. VII, p. 446, je n'ai considéré que ses rapports avec le deuxième Livre des Maladies, rapports qui sont en effet notables. Mais, maintenant que de nouveaux faits ont été fournis à la critique, il faut mettre en ligne de compte les différences, qui le sont aussi. Or, il est certain que ce livre et surtout le traité des Semaines ont un caractère bien plus pronostique que ne l'ont les livres cnidiens qui figurent dans la Collection hippocratique, à savoir le deuxième Livre des Maladies et le traité des Affections internes. Notez encore que les Prénotions de Cos, qui ne prennent pas dans ces deux derniers livres, ont pris dans les deux premiers; mais, en opposition,

notez que des paragraphes du deuxième Livre des Maladics se retrouvent, d'une façon très-semblable, dans le troisième, et que l'infusion, pratique enidienne (voy. t. VII, p. 162), est aussi dans le troisième Livre des Maladies, § 16, p., 152; notez surtout la chute du poumon contre la poitrine, § 16, p. 156; cette chute du poumon, expression singulière qui, comme je l'ai fait voir t. VII, p. 1, signifie le bruit de frottement produit par de fausses membranes dans la pleurésie, est tout à fait caractéristique d'une communauté entre les deux ouvrages, d'autant plus qu'elle ne se retrouve pas dans le reste de la Collection hippocratique. En conséquence, s'il est permis d'émettre une conjecture au milieu de ces difficultés, je suis porté à supposer que nous avons, dans l'œuvre intitulée traité des Semaines et troisième Livre des Maladies, une composition intermédiaire entre Cos et Cnide; que l'auteur est un médecin hippocratique, et que c'est pour cela qu'il a été mis à contribution par les Prénotions de Cos; mais qu'en même temps quelque chose l'avait dirigé vers les livres cnidiens, et que c'est pour cela qu'on retrouve, dans ses écrits, des passages et des pratiques qui rappellent les livres et la pratique de l'école de Cnide.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΠΡΩΤΟΝ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΠΕΡΙ ΑΦΟΡΩΝ.

DES MALADIES DES FEMMES,

LIVRES PREMIER ET DEUXIÈME.

DES FEMMES STÉRILES.

ARGUMENT.

En parcourant ces traités sur les maladies des femmes et sur la stérilité, on acquerra bientôt la conviction que l'auteur était un médecin singulièrement versé dans la connaissance des affections du sexe. Lui-même s'attribuait incontestablement une certaine supériorité en ce genre; car il avertit de ne pas soigner les maladies des femmes comme celles des hommes; il accuse les médecins de se méprendre souvent à cet égard et de causer des accidents par de telles méprises; en un mot, il traite le sujet comme une spécialité qui l'a beaucoup occupé, et dans lequel il possède une expérience particulière. Là même ne s'était pas arrêté le cours de ses méditations. Conduit sans doute par les objets que lui offrait sans cesse sa pratique quotidienne, il avait étendu ses recherches, sinon sur les maladies des enfants, au moins sur les phénomènes de la conception et du développement de l'embryon, ainsi qu'en témoigne son livre de la Nature de Tenfant.

Ses connaissances sur l'utérus et les affections utérines sont étendues. Il distingue le corps du col, l'orifice du corps dans le col, et l'orifice du col dans le vagin. Il a une évaluation de том, ум.

la quantité moyenne du sang menstruel et des lochies, il se fait une juste idée de l'influence que ce flux exerce sur la santé des femmes. Il ne s'en fait pas une moindre de toutes les perturbations qu'occasionnent les divers deplacements de cet organe. Les obliquités, l'antéversion, la rétroversion ont été observées par lui; le renversement de la matrice y est noté sous une forme qui paraît contraire aux observations des modernes. L'abaissement de l'utérus et sa chute complète sont signalés. Au reste, ce tableau des affections utérines qui affligeaient les femmes grecques, il y a plus de deux mille ans, est tout à fait semblable à celui que nous avons présentement sous les yeux; et il est évident que rien, dans leur existence, ne les mettait, plus que nos femmes, à l'abri de ces maladies si fréquentes et si pénibles. L'auteur insiste, à diverses reprises, sur la facilité avec laquelle de pareils accidents se produisent. On remarquera aussi un chapitre intéressant sur les causes de la stérilité, en tant que rapportée à des lésions matérielles qui la produisent; mais on remarquera aussi (et ceci est une lacune frappante) qu'il n'est pas dit un mot des maladies de l'ovaire. Une pareille omission peut être attribuée à l'absence de notions anatomiques sur cette glande.

Il y a, dans les Aphorismes, V, 28-63, une série de propositions relatives aux femmes, à leurs maladies, à la grossesse. Si on les compare avec les livres qui sont ici, on y reconnaît des différences et des ressemblances. Ainsi l'aph. 41 donne pour signe de grossesse des tranchées survenant dans le ventre quand, le soir, avant de se coucher, la femme a pris de l'hydromel. Au § 215 de nos livres, le même signe est indiqué, sauf qu'au lieu d'hydromel la femme prend un mélange de rubrique et d'anis. Il faut en dire autant du moyen indiqué aph. 59 pour savoir si une femme est stérile par elle-même; autant du 42, où il est noté qu'une femme enceinte d'un garçon a bonne couleur, et mauvaise couleur, enceinte d'une fille; autant du 44, suivant lequel les femmes maigres avortent tant qu'elles n'ont pas d'embonpoint; autant du 46,

où, chez les femmes grasses, le défaut de conception est attribué à la pression de l'épiploon sur l'orifice utérin; autant du 54, où il est assuré que l'orifice est fermé toutes les fois qu'il est dur; autant du 47, où il est parlé de la suppuration au flanc, quand la matrice vient s'appliquer sur l'ischion. Ce dernier surtout, qui, dans les livres des Maladies des femmes, fait partie d'un ensemble, semble en avoir été extrait.

Voici maintenant des différences : outre plusieurs aphorismes qui sont indépendants de ces livres, l'aph. 45, qui traite de l'avortement périodique à deux ou trois mois, l'attribue à ce que les cotylédons utérins sont pleins de mucosités, tancis que notre auteur l'attribue à ce que la matrice ne peut pas se développer suffisamment. L'aph. 28 loue les fumigations aromatiques comme emménagogues, et les recommanderait pour beaucoup d'autres cas si elles ne causaient pas de la céphalalgie. Notre auteur les recommande en une foule de cas très-divers, et ne signale pas l'inconvénient que l'aphorisme y trouve. Enfin l'aph. 62 attribue la stérilité aux qualités de la matrice, suivant qu'elle est froide et dense, ou humide, ou sèche et ardente. Notre auteur est beaucoup plus positif : car c'est à des lésions palpables, les unes tres-bien déterminées, les autres, il est vrai, beaucoup plus vagues, qu'il rattache le défaut de conception chez les femmes

On connaît trop mal la littérature médicale de ces temps recules pour rien affirmer. Cependant, comme Hippocrate a critiqué les Cnidiens dans le traité du régime, il ne serait pas impossible que l'aphorisme qui pose une restriction à l'emploi des fumigations aromatiques dans les maladies des femmes eût en vue notre auteur même, qui, lui, en fait un si grand usage. Il faut aussi se rappeler que le Cnidien qui a écrit le livre des Affections internes a critiqué expressément, sans toutefois nommer Hippocrate ou Cos, une opinion qui est formellement exprimée dans les Aphorismes. (Voy. t. V, p. 423 et t. VI, p. 306.)

En examinant les rapports qui existent entre cette portion

des Aphorismes et les livres des Maladies des femmes, on est conduit à y voir des œuvres à peu près contemporaines. S'il était vrai que l'auteur du livre des Affections internes eût critiqué formellement un aphorisme, ce livre serait postérieur aux Aphorismes. S'il était vrai que les Aphorismes eussent critiqué une proposition de l'ouvrage des Maladies des femmes, ils seraient postérieurs à cet ouvrage. Mais, comme ces critiques peuvent aussi bien se référer à l'enseignement qu'à des livres, il n'y a rien à dire de précis là-dessus. Seulement ce qui en résulte, c'est la contemporanéité, à peu de chose près, de ces écrits. Par ce mot, j'entends un certain intervalle plus ou moins étendu, en delà et en deçà, dans lequel se sont touchés ces bommes, ces livres, ces écoles. Telle est la situation d'Hippocrate lui-même par rapport aux Sentences enidiennes, dont il fait la critique, et dont il y avait eu deux éditions de son temps.

"J'étendrai même ce rapport jusqu'à Aristote, disciple de Platon, qui fut disciple de Socrate, qui fut contemporain d'Hippocrate. C'est la relation des grands-pères aux petitsenfants. Quant à lui, il me paraît incontestable qu'il a consulté, pour ses compositions d'histoire naturelle, notre auteur. On en jugera. Aristote dit : « Un signe de conception chez les femmes, c'est quand, immédiatement après le coît, les parties sont sèches 1. » La sécheresse des parties en cette circonstance ou leur humidité est un point sur lequel le traité des Maladies des femmes revient fort souvent; des indications, soit quant aux lésions uterines, soit quant au traitement, en sont tirées; tout cela y fait un ensemble, un corps, tandis que pour Aristote, qui traite de l'histoire des animaux, ce n'est qu'un détail. Il en est de même de ce passage : « La conception ne s'opère pas quand les lèvres utérines sont lisses, car le sperme glisse; elle ne s'opère pas non plus quand elles sont épaisses 2. »

Γίνεται δὲ σημεῖον τοῦ συνειληφέναι ταῖς γυναιξὶν, ὅταν εὐθὺς μετὰ, τὴν ὁμιλίαν ὁ τόπος ἔρρός, Η. Α. 7, 3.

² Άν μὲν οὖν λεῖα τὰ χείλη τοῦ στόματος, οὐ θέλει συλλαμβάνειν ἀπολισθαίνει γάρ οἰδ' ἀν παχέα. Η. Α. ib.

L'etat lisse de l'orifice utérin, l'épaisseur des lèvres sont signales dans les livres des Maladies des femmes comme autant d'obstacles à la conception; et certainement c'est le naturaliste qui a copié le médecin. Les déplacements de matrice sont indiqués par Aristote comme empéchant la femme de devenir grosse : « Si la matrice n'a pas une situation droite, mais regarde soit vers les ischions, soit vers les lombes, soit vers l'hypogastre, il est impossible que la femme conçoive, pour la cause susdite, à savoir parce qu'elle ne peut prendre le sperme 1. » Toutes ces directions vicieuses de l'uterus figurent dans le traité des Maladies des femmes; la stérilité y est rattachée; et toutes sortes de moyens sont exposés pour y remédier. Ici encore le naturaliste emprunte à l'auteur médical. Les deux propositions suivantes appartiennent également aux Aphorismes et aux livres des Maladies des femmes : « En général, les femmes grosses de garçons se portent mieux et gardent meilleur teint; c'est le contraire pour les femmes grosses de filles, elles ont mauvais teint, et leur grossesse est pénible 2. » « On éprouve à l'aide de pessaires si les femmes sont fécondes; en cas de fécondité, les odeurs de ces pessaires vont, de bas en haut, se faire sentir dans l'air de l'expiration 3. » D'un autre côté, tandis que l'auteur des livres des Maladies des femmes soutient que, dans l'acte de la conception, la femme fournit de la semence, Aristote combat fortement cette opinion 4. Le naturaliste avait certainement raison, au point de vue de son temps; car ce que les médecins d'alors prenaient pour une semence était le sang menstruel ou quelque chose de très-hypothétique, Toutefois, les

^{&#}x27; Έὰν δὲ μὴ εἰς ὀρθὸν βλέπωσιν αι ὑστέραι, ἀλλ' ἢ πρὸς τὰ ἰσχία, ἢ πρὸς τὴν ὀστὸν, ἢ πρὸς τὸ ὑπογάστριον, ἀδύνατον συλλαθείν δια τὴν προειρημένην αἰτίαν, ὅτι ὰ ελέσθαι οὐν ὰν δύναιντο τὸ σπέρμα. Η. Α. 10, 2.

² 'Ω; μὲν οδν ἐπιτοπολύ ρᾶον ἀπαλλάττουσεν οἱ τὰ ἄρρενα κύνυσαι καὶ μᾶλλον [μετ' εὐχροία; διατελούσεν ἐπὶ δὲ τῶν θηλείων τούναντίον ἀχρούστεραι γὰρ ὡς ἐπιτοπολύ καὶ βαρύτερον διάγουσι. Π. Λ. 7, 4.

³ Τὰς δὲ γυναϊκας βατανίζουσε τοῖς τε προσθέτοις, ἐὰν δικνῶνται αὶ ὀσμαὶ πρὸς τὸ πνεῦμα τὸ θύραθεν κάτωθεν ἄνω. De Gener, an. 2, 7.

⁴ lb. 1, 20.

6 DES MALADIES DES FEMMES, LIVRES PREMIER ET DEUXIÈME. recherches modernes ont mis dans tout son jour ce qu'il faut entendre par scmence féminine : ce sont les ovules qui, à chaque époque menstruelle, se détachent de l'ovaire.

Les traités de la Génération, de la Nature de l'enfant et le Quatrième livre des maladies, lesquels trois ne forment qu'un seul et même ouvrage (vov. le tome VII), sont du même auteur que les livres des Maladies des femmes; mais, tandis que les premiers n'indiquaient aucunement à quelle école le médecin qui les avait composés pouvait se rattacher, les seconds portent des signes qui ne laissent guère de doute sur ce point. Suivant moi, l'auteur est non pas seulement tout autre qu'Hippocrate, mais encore il n'appartient pas à Cos, il est de Cnide. Voici mes raisons : 1º L'auteur administre le lait, le petit-lait et les purgatifs, comme les Cnidiens (voy. t. VII, p. 303); 2º il divise et subdivise, comme eux, les maladies; je renvoie à l'hydropisie de matrice, § 61 et suivants; aux ulcerations utérines, §\$ 62, 63, 64; aux métrorrhagies, \$\$ 110, 112 et 113; aux leucorrhées, \$ 116 et suivants. Ces divisions sont multipliées, et fondées beaucoup plus sur les mots que sur les choses; on en retrouve des exemples trèsmarqués dans les livres II et III des Maladies et dans celui des Affections internes, qui sont ouvrages enidiens. C'était aussi un caractère des Sentences enidiennes, caractère critiqué par Hippocrate lui-même; 3º quand l'auteur a terminé une description de maladie, il ajoute, comme fait celui des Afsections internes, ces mots: L'assection est dangereuse, et peu en réchappent. Cette particularité montre une certaine communauté dans le mode d'exposition; 4º l'auteur emploie l'échelle pour la succussion en certains cas d'accouchement laborieux. Or, nous savons par Soranus qu'Euryphon, le célèbre Cnidien, l'employait aussi dans les mêmes circonstances. (Voy. t. VII, p. 116.) Ce rapprochement nous apprend tout d'abord, quand même nous n'aurions pas tant de raisons pour reconnaître dans les Maladies des femmes un Cnidien, qu'ils ne sont pas d'Hippocrate lui-même; car Hippocrate fait la critique de la

succussion (voy. des Artic., t. IV, §§ 42, 43 et 44), bien que considérée seulement dans son application aux luxations des vertèbres. Ses remarques sévères portent probablement sur les Cnidiens, qui, usant de la succussion pour les femmes en couche, devaient aussi s'en servir en d'autres cas. Et dès lors disparaît la contradiction qui venait immédiatement à l'esprit quand, dans la Collection hippocratique, on voyait d'un côté la succussion blâmée et de l'autre recommandée; c'est que celui qui blâme et celui qui recommande non-seulement ne sont pas la même personne, mais n'appartiennent pas à la même école. On peut consulter, dans Ep., V, § 103, l'histoire d'une malade qui, ayant été soumise au procédé de la succussion, en ressentit de la douleur à la poitrine et succomba à la phthisie.

Ce point gagné, il s'ensuit que les ouvrages connus sous les noms de livre de la Génération, livre de la Nature de l'enfant et Quatrième livre des maladies relèvent aussi de l'école enidienne. Il est donc possible de rattacher ce qu'ils ont de spécial à une direction déterminée et de les comparer, à cet égard, avec des livres généraux aussi et qui proviennent certainement de Cos, par exemple le Pronostic et le traité des Airs, des caux et des lieux. Ce qui y est saillant, c'est le désir d'asseoir les notions relatives à l'être vivant sur des phénomènes pris dans ce que nous appellerions la physique. Cette physique, à la vérité, n'est point la nôtre, avec son électricité, son magnétisme, ses théories sur la lumière, etc.; elle se borne à quelques observations sur la chaleur, l'équilibre, la pesanteur. Mais, au fond, ceci importe peu; notre physique, toute savante qu'elle est, ne peut pas être l'explication de la vie; l'électricité n'est pas l'agent nerveux, quoi qu'on ait prétendu là-dessus; et philosophiquement, on ne doit voir, dans cette grande science, par rapport à la biologie, que l'ensemble des lois qui, en pesanteur, en chalcur, en électricité, en magnétisme, en lumière et en son, bornent, règlent et déterminent la vitalité sans la causer.

Telle est donc la tendance de l'auteur cnidien (appelons-le

aiusi; nous le pouvons sans grande erreur) : il croit avoir compris les phénomènes vivants quand il croit en avoir trouvé la contre - partie dans les phénomènes physiques. Autre est la tendance d'Hippocrate, dans les deux traités indiqués plus haut. C'est dans les phénomènes vivants euxmêmes qu'il cherche l'appui de sa théorie. Le Pronostic est un système où les maladies aiguës sont considérées dans ce qu'elles ont de commun. Le traité des Airs, des eaux et des tieux est une vue où sont embrassées les modifications générales imposées au corps humain par les influences extérieures. On conçoit que, placé dans un tel ordre d'idées, Hippocrate ait senti le faux des tendances cuidiennes et n'ait pas hésité à entamer contre elles une polémique digne de son génie; car elle porte sur un élément essentiel dans la conception de la biologie. Malgré cette remarque, que je crois très-fondée, il ne faut pas oublier non plus les services que les Cnidiens ont rendus. (Vov. t. VII, p. 309.)

J'ai reuni ensemble, pour la série des numéros, les livres des Maladies des femmes et celui des Femmes stériles. Non-seulement ils sont du même auteur, mais encore le commencement même du second ouvrage indique qu'il est la suite du premier. Dans une collection qui contient tant de morceaux divers et souvent étrangers l'un à l'autre, il importe de réunir soigneusement tout ce qui tient ensemble, surtout quand il s'agit de traités sortis d'une même main.

BIBLIOGRAPHIE 1.

MANUSCRITS.

2140 = C, 2254 = D, 2144 = F, 2141 = G, 2142 = H, 2140 = I, 2143 = J, 2145 = K, Cod. Serv. ap. Foes

1 Cette bibliographie est commune aux deux livres des Maladies des femmes et au livre des Femmes stériles.

L, 2332 = X, Imp. Cornar. ap. Mack = K', Cod. Fevr. ap. Foes = Q', Cod. Vindob. = θ^{t} .

EDITIONS, TRADUCTIONS ET COMMENTAIRES.

Mauricius Cordæus, Paris, 1585, in-4°; Basil., 1586, in-4°, et in Gynæc., t. III; et in Gynæc. Isr. Spach, Argent. 1597, in f°.
— Slevogt, Prolusio de Embryulcia Hippocr., Jenæ, 1709.
— Bauer, de Arte obstetricia Hipp., Tubing. 1823. — Ritgen, die Geburtshülfe des Hippocrates, Busch u. s. w., Zeitschrift für Geburtskunde, 1829. — Helm, Metro-phlebitis puerperalis von Hippocrates beobachtet. Med. Jahrbücher des Oestr. Staates, Bd. 17, Heft 1. — Ed. Lacroix, De l'antéversion et de la rétroversion de l'utérus (où il est dit qu'Hippocrate a connu l'antèversion). Annales de la chirurgie, Paris, 1845, t. XIII, p. 420.

Le manuscrit 0 ne contient pas le livre des Femmes stériles.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΠΡΩΤΟΝ.

1. Τὰ δὲ ἀμφὶ γυναικείων ¹νούσων φημὶ γυναϊκα ἄτοκον ξούσαν ή τετοκυίαν γαλεπώτερον και θάσσον από των καταμηνίων νοσέειν : όχόταν γάρ τέχη, εθροώτερά οἱ τὰ ελέδιά ἐστιν ἐς τὰ καταμήνια: εύροα δέ σφιν ποιέει ³γίνεσθαι ή λογίη κάθαρσις καὶ ή καταβόαγή του σώματος τὰ πλησιάζοντα δὲ μάλιστα τῆς τε κοιλίης καὶ τῶν μαζῶν καταβρήγνυται καταβρήγνυται δὲ καὶ τὸ ἄλλο σιώμα · ὑπ' ὅτευ οὲ γίνεται, εἴρηταί μοι ἐν τῆ φύσει τοῦ παιδίου τοῦ εὲν τόχω. καταβραγέντος δὲ τοῦ σώματος, ἀνάγχη τὰς φλέβας μαλλον στομούσθαι καὶ εὐρρωτέρας γίνεσθαι ές τὰ καταμήνια, καὶ τάς μήτρας μαλλον στομούσθαι, οξα τοῦ παιδίου θγωρήσαντος διά σφέων καὶ βίην καὶ πόνον παρασγόντος καὶ τουτέων ὧδε έγόντων, τὰ καταμήνια τάκαματώτερον ἀποκαθαίρεται ή γυνή, ἐπὴν λογίων έμπειρος γένηται. Εἰ δὲ καί τι πάθημα τῆ γυναικὶ γένοιτο τῆ ἤδη τετοκυίη, ώστε ⁸τὰ καταμήνι**κ** μὴ δύνασθαι καθαρθήναι, βηϊτέρως τὸν πόνον οἴσει ἢ εὶ ἄτοκος ⁹ ἦν · ἢθάδες γὰρ αὶ μῆτραι καὶ τὸ σῶμα έπιτήδειον πληρούσθαι, άτε έν γαστρί έγούση, καὶ άμα εὐρυχωρίη έστιν εν τῷ σώματι 10 πλείων τῷ αἴματι, ἐπὴν τέκη, οἶα τοῦ σώματος καταβραγέντος, καὶ ἐν εὐρυγωρίη ἐὸν τὸ παῖμα ἀπονώτερον γίνεται, ήν μη ύπερπιμπλώνται αί φλέδες καλ ύπερτονέωσιν. Ατόκφ

¹ Νούσων ὧδε φημί· γυναῖκα vulg. -νούσων · φημὶ γυναῖκα C0. -τετοκυίαν G, Frob. -τετοκοίαν (sic) θ. -ταχύτεραν F. -² τῶν om. CHIΚθ. -νοσσέειν δταν εὐροώτερα θ. - φλεθία CDJ. -εἰς J. -σςὶ J. -σςὲ α. -σςε θ. -3 γίνεσθα: C. -γίν. om. vulg. - λοχείη Cθ. -κάθ. τις (τις om. CJ9) ἐοῦσα (ἐ. om. Cθ) vulg. -καὶ ἢν καταρραγή vulg. - καὶ ἢν καταρραγή vulg. -καὶ ἢν καταρραγή vulg. -καὶ ἢν καταρραγή vulg. -ύπό του C. -ὑπό τευ DGHIJK, Ald., Frob., Lind. -5 ἐν τῶ τ. C. -μάλλον τὰς φλ. C. -εὐροτέρας G. -εὐρυτέρας J. -γιγν. C. -εἰς J. -6 χωρέοντος C. -πόνου J. -παρέχοντος C. - - ἀκαματώτερα J. - ἀποκαθαίρεται Cθ. - καθαίρεται vulg. -λοχείων θ. -τετοκοίη θ. -8 τὰ CDHIJKθ, Ald. -τὰ om. vulg. -δινασθαι ελθόντα εῦ (ἐλθ. εῦ οm. Cθ) καθ. vulg. -οῖση θ. -8 ἢν vulg. -εἰ D. -ἢν Cθ. -εθάζες HJ. -ἐστὶ (ἔπι sic θ) pro ἐπιτήδειον C. -ἔχουσαι θ. -εὐρυχωρία C. -πολλή (πουλλή DIJK; πουλή Η; πολλή οm. Cθ) ἐστιν vulg. -0 πλείων (πλείστη J) δὲ ἡ εὐρυχωρίη γίνεται καὶ (δὲ ἡ εὐρ. γ. καὶ om. C) (ἐν pro καὶ Η; καὶ om. Lind.) τῷ αἴματι vulg. - ιαἤμα C. -σῶμα vulg. - (ἐν pro καὶ Η; καὶ om. Lind.) τῷ αἴματι vulg. - ιαἤμα C. -σῶμα vulg.

DES MALADIES DES FEMMES. LIVRE I".

1. (Les femmes qui ont eu des enfants, moins sujettes aux suppressions de menstrues et aux dérangements que celles qui n'en ont pas eu. Comparaison, pour justifier cette proposition. entre le corps féminin et le corps masculin, Preuve tirée d'une physique grossière.) Ceci est sur les maladies des femmes. Je dis qu'une femme qui n'a pas eu d'enfant est affectée plus vite et d'une façon plus grave par les menstrues que celle qui a eu des enfants. En effet l'accouchement a rendu à celle-ci les veines plus coulantes pour les menstrues; ce qui les fait devenir coulantes, c'est le flux lochial et la fonte du corps; les parties voisines du ventre et des mamelles se fondent le plus, mais le reste du corps se fond aussi (j'ai dit dans la nature de l'enfant en voie d'enfantement pourquoi cela arrive). Le corps se fondant, il est inévitable que les veines deviennent plus dilatées et plus coulantes pour les règles, et que la matrice s'ouvre davantage, vu que l'enfant les a traversées avec effort et douleur. Les choses étant ainsi, la purgation menstruelle s'opère moins péniblement chez la femme qui a l'expérience des lochies. Et même, s'il survient à la femme qui a déjà enfanté quelque affection empêchant l'évacuation cataméniale de s'effectuer, elle supportera le mal plus aisément que si elle n'avait pas enfanté. En effet, à se remplir, la matrice y est habituée et le corps y est disposé, vu la grossesse; en même temps plus d'espace après l'accouchement est dans le corps pour le sang, à cause que le corps s'est fondu; et le sang, étant au large, cause moins de mal, à moins que les veines n'éprouvent un excès de plénitude et de ton. Mais,

απονωτέρη 0. - γίγν. C0. - εὶ C. - ύπερπονέουστο DIII. - ύπερτονέωστο θ. ὑπερπονέωστο vulg. - ὑπερτονεῖο est un mot qui manque dans les dictionnaires. εε εσύση, του τε σώματος ου ζυνήθεος εόντος, επήν πληρωθή, ίσχυροτέρου τε καὶ στερεωτέρου καὶ πυκνοτέρου ἐόντος, ²ἢ εἰ λογίων έμπειρος γένοιτο, καὶ τῶν μητρέων ἀστομωτέρων ἐουσέων, τὰ ἐπιμήνια έπιπονωτέρως γωρέει, καὶ τὰ παθήματα προσπίπτει πλείονα, ώστε τὰ καταμήνια ἀποφράσσεσθαι, ἐπὴν ἄτοκος ἢ. Έχει δὲ ὧοὲ δῶς μοι καί πρίν εξρηται · φημί την γυναϊκα άραιοσαρκοτέρην καί άπαλωτέρην είναι ή τὸν ἄνδρα καὶ *τουτέου ὧδε ἔγοντος, ἀπὸ τῆς κοιλίης έλχει την ικμάδα και τάχιον ⁸και μαλλον το σώμα της γυναικός η τοῦ ἀνδρός. Καὶ γὰρ εἴ τις θύπερ ὕδατος ἡ καὶ γωρίου ύδρηλοῦ δύο ήν.έρας καὶ δύο εὐτρόνας θείη εἴρια ⁷καθαρά καὶ εἶμα καθαρόν καὶ βεδυσικένον εύστάθα ως ίσον τοΐσιν είρίοισιν, ανελών εύρήσει στήσας πολλώ βαρύτερα τὰ είρια ή τὸ είμα ότι δὲ τοῦτο γίνεται, 8 αἰεὶ απογωρέει ες τὸ ἀνεκὰς ἀπὸ ΰοατος εν ἀγγείω εὐρυστόμω ἐόντος, καὶ τὰ μέν είρια, άτε άραιά τε καὶ μαλθακὰ εόντα, ἀναδέζεται τοῦ άπογωρέοντος πλέον, το δὲ εξμα, ἄτε πληρες ἐὸν καὶ θβεδυσμένον, άποπληρώσεται τὸ πολλὸν οὐκ ἐπιθεγόμενον τοῦ ἀπογωρέοντος. Ούτω 10 δή καὶ ή γυνή, ἄτε ἀραιοτέρη ἐοῦσα, εἴλκυσε πλέον ἀπὸ τῆς κοιλίης τῷ σώματι τῆς ἐκμάδος 11 καὶ θᾶσσον ἢ ὁ ἀνὴρ, καὶ ἄτε άπαλοσάρχω ἐούση τῆ γυναικὶ,ἐπὴν πλησθῆ τοῦ αϊματος τὸ σῶμα, ἢν μὴ αποχωρήση απ' αὐτέου, πληρευμένων τῶν σαρκῶν 12 καὶ θερμαινομένων, πόνος γίνεται · θερμότερον γάρ τὸ αἶμα ἔ/ει ή γυνή, καὶ διὰ τοῦτο ¹³θερμοτέρη ἐστὶ τοῦ ἀνδρός: ἢν δὲ τὸ πλεῖον ἐπιγενόμενον αποχωρέη, οὐ γίνεται ὁ πόνος καὶ ἡ θέρμη ὑπὸ τοῦ αξματος. Ὁ ἐὲ

¹Τοῦ δὲ (τε CDFIII)θ, Frob.) vulg. -πληρωθῆ (πληρωθώσιν C) καὶ (καὶ om. Cθ) vulg. -ἰσχύρου sine τε Cθ. -ἰσχνοτέρου καὶ στενστέρου L, Cordæus. --²ἐπὴν (ἢ εἰ Cθ, Lind.) vulg. - λοχείων θ. - γένηται CJ. - ἀνα στομ.ωτερων vulg. - ἀστομωτέρων Cθ, Cordæus. --ἐουσῶν vulg. - ἐουσέων θ. - καταμήνια C. - ῶστε δια τοῦτο (διὰ τ. οιπ. θ) vulg. -- ἀναὶ ῶς μοι ρτο ῶς μοι καὶ DGIIIJK. - πρῶτον θ. - προείρηται pro πρὶν εἰρ. L, Cordæus, Lind. - ἐπμὶ [δὲ] Lind. - Απι. ἀρ. addit μὴ C. - ἀραισσαρκωτέρην CDK. - ἀραιστέρην J. - ἀπαλο. D. - ἀπαλοτέρην C. - ἀπαλοσαρκατέρην J. - ⁴τούτου (τουτέου θ) δὲ (δὲ οιπ. C, D restit. al. manu, IIKθ) vulg. -- ὅκαὶ οιπ. (D, restit. al. manu) FIJK. -- ὁυρώσυ sic pro ὑπὲρ C. - ὕδατος καὶ (ἢ καὶ θ) διὰ (διὰ οιπ. θ) χωρίου vulg. -- εἰρία (bis) C. - ἔρια Fθ. - ΄ και θαρὰ... καὶ τὰ μὲν εἴρια. οιπ. (D, restit. al. manu) FGIJK. -- εὐσταθμώς vulg. -- εὐστάθμως D. - εὐστάθμω Cθ. - συστάθμως Gal. Gl., Cordæus, Lind. - εὐρήσεις D. - πολλὸν vulg. -πολλῶ CD. - ἔρια θ. -- ἀὰεὶ CII, - εἰς II, - ἀνενεγκάσθαι pro ἀνεκὰς C. - ἀνακὰς Gal. Gl. - ἀπὸ τοῦ θ. - ἐόντε CII, Ald. - εἰρία ubique C. - τε pro ἀτε Κ. - αται (sie) θ.

sans grossesse antécédente, le corps, qui n'est pas habitué, si la plethore y survient, est plus résistant, plus ferme, plus dense que s'il avait passé par les lochies; la matrice est moins ouverte; aussi les règles coulent plus laborieusement, et il y a plus d'accidents supprimant le flux menstruel chez les femmes qui n'ont pas été enceintes. Il en est comme je l'ai exposé précédemment : la femme a la chair plus lâche et plus molle que l'homme; cela étant ainsi, le corps féminin tire du ventre le fluide plus vite et plus que le corps masculin. En voici la preuve : mettez par-dessus de l'eau ou même en un lieu humide, pendant deux jours et deux nuits, de la laine nettoyée et un drap nettoyé d'un tissu dense, pesant exactement autant que la laine; quand vous les retirerez, vous trouverez, à la balance, que la laine est devenue beaucoup plus pesante que le drap; ce qui produit cet effet, c'est que, l'eau qui est dans un vase à large ouverture exhalant sans cesse vers le haut, la laine, étant lache et molle, recoit davantage de cette exhalation, et le drap, étant plein et dense, se trouve rempli sans en avoir beaucoup reçu. De la même façon, la femme, étant d'une nature plus lâche, puise dans le ventre, pour le compte du corps, plus de fluide et plus vite que l'homme ne fait; et, avec cette laxité, quand le corps s'est rempli de sang, s'il n'y a pas évacuation en l'état de pléthore et de chaleur où sont les chairs, la souffrance survient. La femme a le sang plus chaud, et c'est pourquoi elle est plus chaude que l'homme. Mais si la plénitude qui s'est formée s'évacue, ni la souffrance ni la chaleur ne se produisent par le fait du sang. L'homme,

⁻τε οπ. DGIIK. - μαλακά C. - ἀναδέχεται C0. - Απιε ἀν. addit θᾶττον J. - ἐπιχωρέοντος III. - πλεῖον C. - ν βεδυθισμένον DQ΄. - ἐπιχωρέοντος (D, al. mann ἀπο) G0. - ἐπ ρρέοντος J. - υδὲ θ. - δὴ οπ. C. - ἐλκύσει L, Lind. - πλείονα vulg. - πλέον θ. - τῆς ἰκμάδος C0. - τὴν ἰκμάδα vulg. - υπαλ οπ. DFGIIIK. - πλεισθὴ θ. - ὑποχωρήτη vulg. - ἀποχωρήτη θ. - ὑποχωρέτη Αλ. - ὑποχωρέτη G. - ἀπολωρήτη νυlg. - ἀποχωρέτη Ο. - πληρουμένων C. - υπαλ οπ. C. - γιγν. C. - μιθειμότερα G. - θερμότεραν DJ. - ἐπιγινόμενον vulg. - ἀπογινόμενον FJ. - ἐπιγενόμενον C. - πρὸς pro καὶ ἡ θέρμη ὑπὸ θ. - στερεωσαρχώτερος D. - στερεωσαρχώτερος C. - στερεώσαρχος θ.

ανήρ στερεοσαρχότερος εων τῆς γυναικός οὖτε ὑπερπίμπλαται τοῦ αἄματος τόσον, ιστε, ἢν μὴ ἀπογωρέη τι τοῦ αἄματος καθ' ἔκαστον μῆνα, ³πόνον γίνεσθαι, ἔλκει τε ὁκόσον ἐς τροφὴν τοῦ σώματος, τό τε σῶμά ³οἱ οὐγ ἀπαλὸν ἐὸν οὐγ ὑπερτονέει, οὐδ' ὑπερθερμαίνεται ὑπὸ πληθώρης ὡς τῆ γυναικί μέγα δὲ ζυμβάλλεται ⁴ἐς τοῦτο τῷ ἀνὸρὶ, ὅτι ταλαιπωρέει μάλλον τῆς γυναικός ἡ γὰρ ταλαιπωρίη ἀπάγει τῆς ἰκμάδος.

¹ Post. αΐμ. addit ές (εἰς J) τὸ ἄνω τῆς κοιλίης vulg. - ἐς τὸ ἄ. τ. κ. om. θ. -τόσσον θ. - ώστ' Co. - ² πόνον χοὴ ἔσεσθα: vulg. - πόνον γίνεσθαι Co. őσον Co. - αξματος vulg. - σώματος Co. - 3 of om. DFG (H, restit. al. manu) IJK. - ούκ vulg. - ούγ CDGIJKO, Ald. - ὑπερτονέει Co. - ὑπερπονέει vulg. ούδὲ θερμαίνεται Cθ. — 'εἰς C. -ἀπάγη Dθ. - τι (τι om. θ) τῆς vulg. — ⁵ όκόταν C. − ὅταν θ. − καταμήνια C. − ἔξω όδὸν Cθ. — ⁶ ἡ (ἡ om. Cθ) ν. vulg. -συμβ. θ. — λοξωθή (II, in marg. eadem manu) (I, supra lin.). - ή ξ. om. 0. – συστ. C. – τι τουτέων $\theta.$ – ἔξω όδὸν εύρεῖν $\theta.$ — 8 ἢ pro ἄν C. – ἄν om. $\theta.$ -ύγιεικήν, al. manu νήν D. -μεταστῶσι θ.-νόσημα CDθ. -μάλιστα ταύταις (τ. om. Cθ) vulg. - αι DGHI. - στενοστόμους Cθ. - στενοχώρους vulg. (Η, al. manu στενοστόμους). – έχωσιν D. – τοῦ αίδ. πρόσσω θ . — θ καί om. F. – η pro καὶ DGIIIJK. - ὑπὸ τουτέου τοῦ παθ. vulg. - ὑπὸ τοῦ παθ. C. - ὑπό τευ παθήματος θ. - λημάλαιαι (sic) θ. - 10 τὰς φλέδα; pro σφέας DFGIK. - οἶα μηδ' άγνευομένης (sic) C. - σφήσιν ΙΙ. - κενοτέρης Cθ. - κενωτέρης vulg. -Voy. 1. III, p. 502, n. 18. - έχούσης D. — " ώστε.... ἐούση; om. C. — " σφῶν vulg. - σφέων Co. - πρόσσω 0. - πρ. om. vulg. - παραστρέφειν vulg. (II, al. manu παραστραφέν). - παρασταθέν DFGIJKQ'. - παραστραφέν θ, Lind. ι οξά τε DFGHJ. - οξα θQ', Lind. - πρόσσω θ. — Ηλεμάλαια: θ. - ἐωσιν C. -

LIVRE PREMIER.

étant de chair plus dense, n'éprouve point de plénitude sanguine telle que, s'il n'évacue mensuellement une certaine quantité de sang, il ressent du malaise; il puise ce que demande la nourriture du corps, et le corps, n'étant pas mou, n'est sujet à un excès ni de ton ni de chaleur par l'effet de la pléthore comme chez la femme. Ce qui contribue grandement à cet effet chez l'homme, c'est qu'il fatigue bien plus que la femme; la fatigue dissipe une partie du fluide.

2. (Suppression des règles chez une femme qui n'a pas eu d'enfants. Accidents que cette suppression cause. Déplacement de l'orifice utérin qui en résulte. Diverses voies que prennent les menstrues supprimées : transport sur le poumon et phénomènes de phthisie; transformation des règles en un pus qui s'echappe par les parties génitales, ou qui forme une tumeur au-dessus de l'aine; issue des règles par une ouverture qui se fait à l'aine; issue par le vomissement, par le siége.) Quand chez une femme qui n'a point été grosse les menstrues se suppriment et ne peuvent trouver issue au dehors, une maladie survient. Cela arrive si l'orifice utérin s'est fermé ou dévié ou si quelque point des parties génitales offre une contraction. Dans un tel cas, les règles ne pourront pas trouver issue tant que la matrice ne sera pas remise en sa condition naturelle. Cette maladie se produit surtout chez celles qui ont l'orifice utérin étroit ou le col situé en avant dans les parties génitales. Si l'un de ces cas existe, que la femme n'ait pas de rapports sexuels et que le ventre se vide plus qu'il ne faut par quelque souffrance, la matrice subit un déplacement; car elle n'est pas humide par soi-même, vu qu'il n'y a pas eu de coit, et elle a de l'espace, vu que le ventre est devenu vide, de sorte qu'elle se déplace en raison de sa sécheresse et de sa légèreté plus grandes qu'à l'ordinaire. Et parfois, quand elle est ainsi déplacée, l'orifice se trouve détourné en avant, attendu que le col est situé en

ύπό C. - καὶ κοιλία vulg. - καὶ ή κοιλίη C0, (Lind., κοιλία). - κοιλίαι μή κενώνται FGHH.

DES MALADIES DES FEMMES.

ή κοιλίη μή κενώται, οὐ ρηϊδίως στρέφονται. ¹Τοῦτ' οὖν αἴτιον γίνετα: ώστε αυτάς ξυμμύειν, οία μή λαγνευομένης της γυναικός. Έν δέ τοῖσι ²τρίτοισιν ἄριστα μέν πείσεται, ἥν οί κατελθόντα ἔζαγκίγη τὰ προϋπάργοντα * εἰ δὲ μὴ, πείσεται τάδε ἡ γυνή * πνίζ τέ οἱ ἄλλοτε και άλλοτε ³ζυμπεσείται, καὶ πῦρ λήψεται άλλοτε ⁴καὶ άλλοτε καὶ φρίκη και δοφύος άλγημα. Ταῦτα πείσεται ἐν τοῖσι τρίτοισιν επ:μηνίοισιν, ήν μή οί εξίη: εν δε τοῖσι ετετάρτοισιν, ήν μή οί εξίη τοῖσί ⁶τε προτέροισιν έξοδον ποιήση, ⁷τά τε μήν τρίτα πονήματα πάντα μαλλον πονήσει, καὶ ⁸μ.άλιστα ἐν τῷ γρόνῳ τῶν καταμηνίων, έπειτα ήσσον, πολλάκις δὲ καὶ δόζει ἄπονος εἶναι. 9 έσται δὲ ἐπὶ τοῖσι καὶ τάδε ἔτερα σημήϊα οὐρήσει τε πουλύ παγό άλλοτε καὶ άλλοτε, καὶ ή γαστήο 10 αὐτῆς σκληρή ἔσται καὶ μέζων ή τοπρόσθεν, 11 καὶ βρύζει τοὺς δδόντας, καὶ ἀσιτήσει, καὶ ἀγρυπνήσει. Τοιαῦτα δὲ πείσεται επι τοΐσι τετάρτοισι καταμηνίοισι: μελεδαινομένη δὲ καὶ ἐν 12 τουτέσισιν δγιαίνει. Καὶ ἐν τοῖσι πέμπτοισιν, ἢν μή οἱ πολλὰ τὰ επιμήνια κατίη, καὶ ὁ πόνος ἐσγυρότερος προσπίπτει. Ἐν δὲ τοῖσιν 13 έκτοισιν ήδη ανίητος έσται. Καὶ τὰ μέν πρότερα σημήϊα μαλλον πονήσει, 14 ἐπέσται δὲ ἐπ' αὐτοῖσι καὶ τάδε ' ἀλύζει τε καὶ ῥίψει έωυτην άλλοτε καὶ άλλοτε, καὶ λειποθυμήσει, καὶ ἐμέσει ολέγμα, καὶ δί μα ζογυρή μιν λήψεται, άτε καιομένης της κοιλίης ύπο των μητρέων έουσέων πληρέων αξματος, καὶ ψαυομένη άλγήσει, ¹⁵καὶ μάλιστα τὸ ἦτρον, καὶ πυρέξει ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε όξέως, καὶ βορθορύζουσιν αί

¹ Τούτο $K\theta$. - γίγν. αίτιον C. -γίνενται (sic) αίτιον θ . -συμμ. $C\theta$. - 2τρίτοισιν Co. - τριταίοισιν vulg. - έξαγάγοι D. - ή γυνή om. (D, restit. al. manu) FGHIJK. - 3 συμπ. θ. - συνεμπέση C. - 4καὶ άλλ. om. C. - τρίτοισιν C0. τριταίοισιν vulg. - ἐπιμηνίοις θ . - έξη C. - δ τετάρτοισιν θ . - τεταρταίοισιν vulg. - ήν μή οἱ ἐξιόντα (ἰόντα DFGHIJK; ἐξίη θ) vulg. — ⁶τὸ pro τε C. πρότερον C. — εκαί (καί om. C6) τότε (τά τε C6) μεν (μήν C) τρ. πον. πάντα (πάντα πον. C) vulg. - μάλιστα θ. - πονήση CJθ. - ε μάλιστ' C. - δόξει C. δοκέει vulg. - "ἔστεγεπίστοισι (sic) pro ἔσται δὲ ἐπὶ τοῖσι C. - τεταρταίοισι (τετ. om. θ) καὶ vulg. - τάδε τὰ (ἔτερα pro τὰ Cθ) σημεῖα (σημήτα C) vulg. -τε om. Cθ. -πολύ vulg. (π. om. θ). -πουλύ DHK. -παχύ om. C. — $\frac{10}{2}$ αὐτῆς om. θ. - κληρή (sic) Κ. - μέζων C. - μείζων vulg. - " βρύξει τε pro καὶ βρ. J_* – δέ θ_* — δέ om. vulg. – τεταρταίοισι vulg. – τετάρτοισι θ_* – μελαιδενομένη θ. — 12 τούτοισιν θ. - πεμπταίοισιν vulg. - πέμπτοισιν CDFGHIJK, Ald. πουλλά DGHIJK, Ald., Frob. - δ om. θ. - ίσχυρὸς Cθ. - προσπίπτη DFGHIJ. - 13 έχταίοιστη vulg. - Εκτοιστη CDFGHIJKO, Ald. - άγίατος ΗΚ. - καὶ κατά (τὰ pro κατά θ; τὰ τε pro κατά C) μὲν (μὰν C) (addunt τὰ Q', Lind) πρότες α avant dans les parties génitales. Au contraire, quand la matrice est liumide par le coît et que le ventre ne se vide pas, elle ne se déplace pas facilement. Telle est la cause pour laquelle elle se ferme, la femme n'usant pas du coït. Au bout de trois mois, la malade se trouvera aussi bien que possible, si l'éruption cataméniale venant à se faire entraîne ce qui s'était amassé. Dans le cas contraire, voici les accidents qu'elle éprouvera : suffocation par intervalle, fièvre aussi par intervalle, frisson et douleur lombaire. Tels sont les accidents dans la troisième époque, si l'éruption ne se fait pas. A la quatrième époque, si l'éruption ne se fait pas et ne procure pas l'évacuation du sang antécédent, toutes les souffrances qui se faisaient sentir à la troisième époque s'exaspèrent, surtout au temps des règles; puis cela s'adoucit, et souvent même la femme paraît saus souffrance. En surcroît il y a encore d'autres signes que voici : elle rend de temps en temps beaucoup d'urine épaisse, le ventre se durcit et se tumésie; elle grince des dents, elle perd l'appétit et le sommeil. Voilà ce qu'elle éprouve à la quatrième époque, où, soignée, elle peut guérir. A la cinquième époque, si les règles ne viennent pas en abondance, la souffrance croît en intensité. A la sixième époque le mal est devenu incurable. Les accidents précédents sont plus douloureux, et il s'y ajoute ceux-ci : la malade a parsois de l'anxiété et de la jactitation, des lipothymies, des vomissements pituiteux; elle est en proie à une soif intense, vu que le ventre est brûlé par la matrice surchargée de sang; le palper est douloureux, surtout à l'hypogastre; il y a parfois une fièvre aiguë; la matrice gargouille, vu que le sang s'y agite et n'y chemine pas; les

(πρότερον C6) στμεῖα (σημήτα C) vulg. -ποιήσει C. - "ἔπειτα (ἐπέσται C9; ἐπέσται ἐπειτα Vatic. Godd. ap. Focs) ἐξ (δ' C9, Vatic. ap. Focs) ἐπ' vulg. - ἀλύξει, supra liu. ἡ ἀπορήσει H!. - Vide Gal. Gl. - ἐαυτὴν, sup. lin. ἐωυτὴν H. - σωυτὴν (sic) θ. - ἀλλοθι καὶ ὁλλοθι C. - λυπ. C. - λιπ. θ. - ἐμέσεται θ. - ἐμέσται C. - μιν om. θ. - πληρέων ἐουσῶν C (θ, ἐουσέων). - 's καὶ... μῆτραι om. J. - ἰητρὸν C. - ᾶτε om. (h, restit. al. manu) FGHIK. - ἐγκλονευσμένου C. -

TOM. VIII. 2

μήτραι άλλοτε καὶ άλλοτε, άτε τοῦ αξματος εγκλονευμένου καὶ 1οὐ διαγωρέοντος εν αὐτησι, καὶ ή κοιλίη οὐ διαγωρήσει κατὰ τρόπον, ²ούτε ή χύστις διηθήσει τὸ ούρον, ἐπήν ³οί αι μῆτραι προσπέσωσι πρός τὸν στόμαγον νευρώδεα ἐόντα, * καὶ ἐς τὴν κοιλίην ἐαδάλωσιν : αλγέει την ράγιν καὶ ⁵τὸ νίδτον πᾶν, καὶ την γλῶσσαν αὐτῆς γαλινούται, καὶ ἀσαφή ταύτην έγει, καὶ λειποθυμίη, δέστι ο' ήσι 7 καὶ ασωνίη, καὶ δάκνεται τὸν στόμαγον, ⁸καὶ ζανθή γολή ἔζεισι, καὶ πνεύμα ⁹προσπταϊον, καὶ ἀλύει, καὶ βίπτει έωυτην, καὶ ¹⁰ έμπίπραται. Έπην δε μεταστέωσι καὶ εξρύση ή κύστις το λεπτον τοῦ αξματος τοῦ ἀπὸ τῶν μητρέων, 11 τότε τὸ οὖρον διουρέεται ἐρυθρόν, καὶ πονέει 12 μέν τὸ ἄλλο σῶμα, μάλιστα 13 δὲ τὸν τράγηλον καὶ τὴν ράγιν καὶ την όσφυν, τούς τε βουδώνας, καὶ ές τοῦτο έλθούση αὐτῆ ή τε γαστήρ αείρεται, καλ τὰ σκέλεα ύπερ το γρεών διοιδίσκεται καλ αί κνημαι καὶ οἱ πόδες, καὶ ὁ θάνατος ἔπεισι. Καὶ περὶ μέν ταύτης ¹⁴οὔτω τελευτα ές ές μηνας τα έπιμήνια αδηλεύμενα. 15 Γίνεται δε και ταύτα. έστιν ἦσι τῶν γυναικῶν, 16 ἐπὴν δίμηνα ἢ τὰ καταμήνια ἐν τῆσι μήτοποι πολλά εόντα, έργεται ες 17 πλεύμονα, επήν αποληρθή, καὶ πάσγει πάντα άπερ εν φθινάδι είρηται, καλ ούγ οξη τέ έστι περιείναι. 18 Γίνεται δε και τάδε · έστιν ήσι διάπυα 19 γίνεται τα επιμήνια γρογίσαντα, ἐπ ἡνγένηται δίμηνα ἡ τρίμηνα τοῦτο δὲ μάλιστα γίνεται, ην ξυγκαη ύπο του πυρός. Σημεῖά 20 δέ έστιν, ην οιαπυα η · δούναι τε γάρ έμπίπτουσιν ές το ήτρον ζοχυραί και σφύζιες, και ψαυρμένη ούκ ανέχεται, καὶ ἢν μέλλη βελτιόνως ἔχειν, βήγνυται αὐτῆ τὰ ἔπιμήνια κατά το αίζοῖον, καὶ γωρέει πύον καὶ αξικα· 21 όζόμενον δὲ γωρέει επὶ ήμερας έπτὰ ἢ όκτὸ ἢ ἐννέκ • ἐν οὲ τῷ πρὶν γρόνο, πονέεται,

^{&#}x27;Οὐ C, Lind.-οὐ οπ. vulg.-αὐταῖσιν C. —² οὐδ' ἡ C.-διηθείση C.- \hat{c} ησει (sie) θ.—³ οἱ οπι. C.-προσδαλλωσιν C. — ⁴ Post καὶ addunt ἡν C L, Cordæus. - ἐμδάλλοντα DGHIJK.-ἐμβάλλωσιν vulg. - ἐμβάλωσιν θ.— ⁵ τὸν CJKθ.-πᾶν οπι. (D, restit. al. manu) FGIJK.-ἄπαντα C. - πάλιν pro πᾶν θ. - καὶ χαλινά χαμνα sie θ) καὶ γλῶσσα ἀσαφής pro καὶ τήν.... ἔχει $\hat{C}\theta$. - γλῶσσαν HF. - γλῶτταν vulg. - αὐτοῦ DGHIJK. - χαλινοῦνται DI. - λιπο. θ. — ° ἐστίησιν (sie) C. - οἷις J. — ² καὶ οπ. $\hat{C}\theta$. — ° καὶ ἐχνθὴ ἡ (ἡ οπι. II) χολὴ vulg. - καὶ χολὴ ἔχνθὴ Cθ. - ἤξησι θ. — ° πρὸς πλεῖον C. - προσπαῖον θ. - προσπαῖει L, Cordæus, Lind. — " ἐμπίμπραται Iθ. - μεταστῶσι C. - μεταστῆση θ. - ἐμρίσει vulg.- εἰρύσι vulg.- εἰρύσι CDFHIJK.- ἰρύση θ. — "πὸ οὖρον τότε Cθ.- διουραίεται θ. — " Ante μὲν addunt καὶ Cθ. - κατά τὸ ἄλλο Vatic. Codd. ap. Foes. — " μὲν pro δὲ θ. - ἀείρεται C. - αἴρεται vulg. - χρεῶν I. - διίσκεται (sie) C. -

LIVRE PREMIER

selles ne sont pas régulières; la vessie, non plus, n'émet pas l'urine, attendu que la matrice tombe sur le col vésical, lequel est nerveux, et qu'elle se porte sur le ventre. Le rachis et le dos tout entier sont douloureux; la langue devient empêchée et n'articule plus distinctement; lipothymie; quelquesois aphonie; mordications au cardia, vomissement de bile jaune; respiration entrecoupée, anxiété, jactitation et inflammation. Quand, dans ce déplacement, la vessie attire la partie ténue du sang qui est dans la matrice, l'urine est rendue rouge; des souffrances se font sentir dans tout le corps, mais surtout au cou, au rachis, aux lombes et aux aines. A ce point, le ventre se gonfle, les membres inférieurs enflent, les jambes et les pieds; et la mort est imminente. En un tel cas la suppression des menstrues amène la mort au bout de six mois. Il y a encore ces phénomènes-ci : chez quelques femmes, les règles ayant été retenues en abondance pendant deux mois dans la matrice, le transport du flux supprimé se fait sur le poumon; la malade éprouve tout ce qui a été dit dans la phthisie, et elle ne peut résister au mal. Voici encore ce qui arrive : chez d'autres, les règles, ayant manqué à deux ou trois époques, deviennent purulentes avec le temps; cela s'opère surtout quand elles sont échauffées par la chaleur fébrile. Les signes de cette purulence sont : douleurs intenses et battement dans l'hypogastre, impossibilité de supporter le palper; s'il doit y avoir amélioration, les règles font éruption par les parties génitales; du pus et du sang s'écoulent; cet écoulement fétide dure sept, huit ou neuf jours. Dans le temps

xνίμαι θ. – ὁ οπ. θ. — "ὅδε C. – τε) ευτὰ θ. — "πν. C. – καὶ οπ. , restit. al. manu D. – τάδε Cθ. — "εκαὶ ἐπὴν L. – ἢ θ. — "πν. DGHJK. – ἀπολειςθῆ DHΚ. – ἐπανει) ηθῆ C, Lind. – καὶ οπ. L, Cordreus. – πάσχη FGIJ, Ald – φθίνα διέρηται (sic) H (1Κ, διήρηται). – οὐκ Frob. – περιέναι DHJΚ, Ald. — "εγίγν. C. — "εγίνονται τιμμ. – γίγνονται C. – γίνεται θ. – χρονίζοντα C. – εἰ συγκαῆ C. – συνκαῆ θ. – τοῦ οπ. C. — "εὸ 'C. – τε (τε οπ. τιμμ.) γὰρ C. – εἰς τυμμ. – ἐς CDθ. – καὶ σφ. οπ. θ. – σφίξιες H. – ψύξηες C. – βέ) – τιον ὡς ἔχειν θ. – ἔξειν C. – αῦτη Cθ. — "εἰδιον C. – ἐφ' ἡμ. Cθ. – ἢ ὀπτὸ οπ. Cθ.

1 ώς εξοηται έμπορσθεν · έπην δε άποχαθαρθή, άριστον μεν 2 εξ μή γένοιτο έλχεα ' ην 3 οξ υπολίπηται έλχεα, πλέονος δεήσει θεραπηίης οχως τὰ ξίχεα μὴ μυθήσει καὶ κάκοθμα ἔσται , άρορος * δὲ ἔσται καὶ ην ραίση, ην μεγάλα η τὰ έλκεα γενόμενα ἐν τῆσι μήτρησιν. Ἡν δὲ μή οί ⁶κατά τὸ αἰζοῖον γωρήση τὰ ἐπιμήνια οιαποα γενόμενα, ξυμβήσεται υπέρ τοῦ βουδώνος κατά την λαπάρην βαγήναι, ἄτερ φύματος, άτε τοῦ πύου δοιαφαγόντος, καὶ κείνη χωρήσει πυώδεα δόμαλέα, και ήν τουτο γένηται, ου περιγίνεται ή γυνή, ήν δέ και περιγένηται, αλεί άφορος έσται ταύτη γάρ οί το λοιπόν ή όδος εγίνεται τοισιν επιμηνίοισιν έζω. το γάο στόμα τῶν μητρέων πρὸς τούτο το γωρίον προσπέπτωκε. Γίνεται δε καλ τόδε : έστιν ήσιν, έπην δίμηνα η τρίμηνα η γρονιώτερα η τὰ ἐπιμήνια καὶ προσπέση πρός την λαπάρην, μη διαπύων των καταμηνίων εόντων, ώς σύμα 9 γίνεται ύπεο του βουδώνος ακέφαλον, 10 μέγα, ερυθρόν. Καὶ τών λητρών πολλοί ήδη ούχ εξδότες τοῦτο όχοῖον τί ἐστιν ἔτχμον καὶ ἐς κίνδυνον ήγαγον ούτως. Τὸ δὲ 11 ως φύμα γενόμενον γίνεται τρόπω τοι $\tilde{\omega}$ δε $^{\circ}$ 18 έπαυρίσκεται τοῦ αἴματος ἡ σάρζ, ἄτε προσκειμένου τοῦ στόματος τῶν μητρέων τῆ λαπάρη, καὶ ἐμπίπλαται ἀπ' αὐτέου, καὶ ἐζίσταται άτε πληρευμένη τοῦ αίματος ή σάρζι καὶ έστιν ότε, ην μεταστή τὸ στόμα τῶν μητρέων καὶ γένηται κατά τὸ αἰδοῖον, καὶ γωρήση διὰ τοῦ αἰδοίου τὰ καταμήνια, καθίσταται τὸ ἔξεστηκὸς κατὰ τὴν λαπάσην, δικδιδοί γάρ ές τάς μήτρας, αί δὲ έζω ἐγάλασαν ἡν δὲ ¹³μή στραφή κατά τὸ αἰὸοῖον τὸ στόμα τῶν μητιέων, διαπυέει κατά τὴν λαπάρην, καὶ 14 ταύτη όβὸς γίνεται τοῖσι καταμηνίοισι, καὶ οἱ κίνδυνοι 15 οί αὐτοί εἰσιν οί καὶ πρόσθεν εἰρημένοι. Τρέπεται δὲ καὶ 16 ἐς

 $^{1^{\}circ}\Omega$ σπερ C. -πρόσθεν C. -2 τν vulg. - εἰ Cθ. - γένηται K. -3 δ' Cθ. - υπολείπηται vulg. - υπολείπηται CJ. - πλέονος Cθ. - πλείονος vulg. - θεραπείης vulg. - θεραπείης CDHIK. - δπως Cθ. - μυδήση vulg. - θε + μυδήσει. - κάκοδμα γίνηται (γένηται DGJθ, Ald; + δται C) vulg. - 4δ' Cθ. - γινόμενα καὶ + ναι + εν C. - 5 τὰ + τὰ οπ. DGHIKθ, Lind.) κατὰ vulg. - γενόμενα συμθήσεται + τοῦ β. + ξυμθήσεται + ξ. οπ. C) κατὰ vulg. + γενόμενα συμθήσεται + δταῦ τοῦ β. κατὰ θ. + ραγήναι οπ. θ. + ραγ, ponitur post φύματος C. + διαβράσγότος vulg. + διαραγέντος DHI. + διασραγέντος K. + διάγοντος C. + διαφαγέντος θ. + κακείνη C9. + δὸμαλαῖα C. + + περιγίγν. C. + ἀεὶ vulg. + αἰεὶ θ, Lind. + δγίγν. C. + συμπέπτωκε J. + + + + νίγν. C. + τὸν βουδώνα C. + + υπρέμα + θ. + οἰόν + δτιν vulg. + ὸκοῖόν τί + δτιν C. + ἰταμὸν C. + οῦτω CJ3. + + υσώμα

antécédent, la femme souffre comme il a été dit plus haut. Après l'évacuation, le meilleur serait qu'il n'y eût pas d'ulcération; s'il en est resté, il faudra plus de traitement, asin que les ulcérations ne deviennent pas humides et de mauraise odeur. Mais la femme demeurera stérile, même après guérison, si les ulcérations ont été considérables dans la matrice. Si les menstrues devenues purulentes ne s'échappent pas par les parties génitales, il arrivera qu'elles feront éruption audessus de l'aine, dans le flanc, sans tumeur, vu que le pus a corrodé; et par là sortiront des matières purulentes et fétides. A ce point, la malade ne guérit pas; et, dans le cas même où elle guérirait, elle resterait stérile; en effet, dorénavant, c'est par cette voic que s'échapperont les menstrues, l'orifice utérin étant appliqué vers cette région. Voici un autre cas : chez certaines femmes, à la seconde ou à la troisième époque de la suppression, ou même plus tard, si les menstrues se portent vers le flanc, sans être devenues purulentes, il se forme audessus de l'aine une tumeur acéphale, grosse et rouge. Il est arrivé plus d'une fois que des médecins ne sachant pas ce que c'était, l'ont incisée et ont mis la malade en danger. Cette espèce de tumeur se forme ainsi : la chair puise du sang, vu que l'orifice utérin est appliqué au flanc, elle s'en remplit, et elle se soulève à cause de ce sang qui la pénètre. Parfois, quand l'orifice utérin, se déplaçant, revient vers les parties génitales et que les règles sortent par cette voie, le gonflement du flanc s'affaisse, car il communique avec la matrice, laquelle a versé au dehors. Mais si l'orifice ne se tourne pas vers les parties génitales, la suppuration se forme

ρτο ώς C. $-\gamma$ ινόμενον θ . - τὸ γιγνόμενον γίγνεται ρτο γ . γ . C. - n In marg. ἀντὶ ἀπολαύει καὶ ἀναπίνει θ . - ἐμπίπλαται DQ'. - πίμπλαται vulg. - αὐτοῦ θ . - ἀρίσταται θ . - πληρευμένη θ . - πληρουμένη vulg. - χωρέωσι vulg. - χωρέωσι Lind. - χωρέη θ . - χωρήση C. - ἐξεστικὸς θ . - λαπάσην \cdot ἐξεδιαδιδοι (sic) γὰρ θ . - δ΄ ἐξω θ . - 13 μεταστραρῆ ρτο μὴ στρ. (D, μὴ restit. al. manu) Q', Lind. - καπά ponitur post αἰδοῖον G, Ald. - διαπύει vulg. - διαπτύει, al. manu διαπύει D. - διαπυέει C. - 14 τότε ἢδη ρτο ταύτη $C\theta$. - 16 εἰσίν αὐτῆ οῖ (οί θ $) καὶ <math>C\theta$. - εῖρηται C. - - 16 εἰς DΚ. - δσα ρτο ἐς C.

DES MALADIES DES FEMMES.

έμετον· έστιν ἦσι 1 καὶ κατὰ τὴν ἔθρην, ἄσπερ μοι εἰρηται ἐν τῆσι παρθενίησι νούσοισι, καὶ σημήτα καὶ πόνους τοὺς αὐτοὺς θείκνυσι τοῖσι κεῖθι εἰρημένοισιν· ²ἦσσον ἐἐ ταύτην τὴν ὁθὸν ποιέεται τὰ ἐπιμήνια τῆσι γυναιζίν ἢ ³τῆσι παρθένοισιν.

3. * Οκόταν δὲ τὰ ἐπιμήνια κρυφύῆ, δούνη εχει τὴν νειαίρην γαστέρα, καὶ δοκέει τι ἐγκεῖσθαι βάρος, καὶ τὰς ἰζύας ἐκπάγλως πονέει καὶ τοὺς κενεῶνας. *Πν εδὲ τὰ ἐπιμήνια παντάπασι μὴ γίνηται ὑπὸ νούσου ἢ παγέα καὶ γλίσχοα καὶ κολλώδεα ἔῃ, πρῶτον χρὴ τὴν κοιλίην καθῆραι ἄνω τε καὶ κάτω ' ἔπειτα τὰς ὑστέρας προσθέτω, ὑφ' οὖ αἶμα καθαίρεται, καὶ διαλιπεῖν, καὶ πῖσαι εὑφ' οὖ τὸ αἶμα καθαίρεται, καὶ διαλιπεῖν, καὶ πῖσαι εὑφ' οὖ τὸ αἶμα καθαίρεται καὶ δοπέειν ἐγκύμονα εἶναι, καὶ ἡ νι αξὶνα καθαίρεται πινέτω δὲ εκαὶ κρῆθμον ἐν οἴνω τῷ ἀπὸ οὰιδός. *Ην δὲ 10 οἱ ρόος μὴ γίνηται, ἔσται ὥστε δοκέειν ἐγκύμονα εἶναι, καὶ μισγομένη ἀνὸρὶ ἀλγέει, ὥστε δοκέειν ἐγκεῖσθαί τι, καὶ βρῖθος ἐν τῆ γαστρὶ ἐγγίνεται, καὶ ἡ γαστὴρ πρόκειται, καὶ ἱμείρεται ἡδελφισμένως ἐν γαστρὶ ἐγούση, καὶ καρδιώσσει, ἐπὴν ἡμέραι πεντήκοντα μάλιστα ἔωσι, καὶ πόνος ¹¹ ἔγει ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε τῆς γαστρὸς τὸ οκρών. Καὶ ¹² ἐπὴν μῆνες δύο ἢ τρεῖς γένωνται, ἔστιν ὅτε ἐρράγη οἱ κατὰ τὸ αἰδοῖον τὰ κατκμήνια ἀθρόα, καὶ δοκέει ὥσπερ σαρκία εἶναι

 1 Kai om. D. - ω ; θ . - μ 0: om. $C\theta$. - π ap θ evio: σ i D. - ν 0 θ σ 0: HJ. - σ μ η ia C. – shreëx vulg. – deixnúel C. – eirhnúénois C. – 3 nreësson C. – 3 totse C. - 'επήν θ. - δε Dθ. - δε our. vulg. - 'εχει Cθ. - Εξει vulg. - νειέρην GIK, Ald., Frob. - νειαίρην DHJ. - νειαίραν C. - νιεραν (sic) θ. - νείαιραν vulg. νειαιοήν Lind. - τι βάρος C. - Ιξίας II. - Erot. p. 170 : ἐκπατίη, ἐκτρόπως καὶ όδούς άγνοοῦντες \cdot ένιοι δὲ γράφουσιν έκπαγλως. — $^{\epsilon}$ δὲ om. C. $-\mu$ ή $\frac{1}{2}$ ($\frac{1}{2}$) om. DFGHIJK, Ald) γωρέοντα, γίνεται (γίνηται JK) ύπὸ νόσου (νούσου HIJK, Lind.) η π. καὶ γλ. η (καὶ pro η Κ) κολὶ. γρη σὖν (γοῦν J) πρῶτον την vulg. - μη γίγνεται (γίνηται 6) ύπο νούσου η π. καὶ γλ. καὶ κολλ. είη. πρώτον χρή τήν Co.-Je prends la leçon de C et θ, lisant seulement έη pour εἴη. - καθαίρειν Gal. in cit. t. XVII, p. 452. — τέπ. [ἐπὶ] τάς Lind. προστεθώ C_{*} – πρ. om. L_{*} – $\dot{\upsilon}_{2}$, $C\theta_{*}$ – $\dot{\alpha}_{2}$, $vulg_{*}$ – $\dot{\delta}_{*}$ αλείπειν $vulg_{*}$ – $\dot{\delta}_{*}$ αλείπειν C. - διαλείσειν L. - διαλιπών [ήμέρην μίην η δύο, ἔπειτα] Lind. - πεῖσαι θ. — "ύς' ότου τὸ αίμα καθαίρεται C. - ύς' οὐ αίμα ίη vulg. — "καὶ et ἐν om. 0. - πριθμόν 1. - πρίθμον D. - πρηθμόν valg. - πρήθμον Cordæus. - τό pro τῷ G. - ἀποδίδος (sic) C. - δαιδοσιος (sic) D. - δάδος Lind. — 10 of om. DGHIJKA. - γίγν. C. - γένηται Η. - έσται om. DGIJ. - μισγομένην vulg. - Je lis μισγομένη. - άλγέειν 'à). om. J) rulg. - ά) γεῖν θ. - ά) γέει FG. - ἐγκυεῖσθαι Q', Lind. - βρίθος CDIJKO, Lind. - έγγίνεται θ, Lind. - έγγίνεσθαι C.-

LIVRE PREMIER.

vers le flanc, les règles se font jour par là; et les dangers sont les mêmes que dans le cas précédent. Elles prennent aussi la voie du vomissement, et parfois celle du siège, comme je l'ai dit en parlant des maladies des jeunes filles; les signes et les souffrances sont les mêmes que dans cette description; mais cette issue est moins commune chez les femmes que chez les jeunes filles.

3. (Suppression des règles chez une femme qui a eu des enfants. Énumération d'accidents très-semblables.) Quand les règles sont supprimées, il y a douleur dans le bas-ventre, la malade semble y avoir un poids, elle souffre cruellement dans les flancs. Si les règles sont absolument supprimées par l'esset d'une maladie ou qu'elles soient épaisses, visqueuses, collantes, il faut d'abord évacuer le ventre par le haut et le bas; puis purger la matrice à l'aide d'un pessaire qui évacue le sang; alors on met un intervalle; après quoi on administre un purgatif qui agisse sur le sang; la malade boira aussi le crethmon (crithmum maritimum L.) dans le vin de branche de pin. Si le flux menstruel ne s'opère pas, il arrivera qu'elle paraîtra être enceinte; le coit lui est douloureux de sorte que quelque chose semble être dedans; un poids se fait sentir dans le ventre; le ventre proémine; elle a les mêmes envies qu'une femme grosse; les nausées la prennent quand il s'est passé environ cinquante jours; de la douleur se fait sentir par intervalle à la région ombilicale, au cou, aux aines et aux lombes. Au bout de deux ou trois mois, les règles font parfois une éruption abondante par les parties génitales, les matières évacuées sont noires et semblent être des caroncules comme

εγγένεται (sic) $\Lambda Id.$ - εγγένηται vulg. - προκέηται I. - ίμείρει C. - επαίρεται (D. restit. al. manu) FGHL. - επαίρηται I. - αλείρεται I. Lind. - είμείρεται 0. - Supra lin. ή \bullet λείως $III_{I}K$, in marg.). - ως (ως om. 0) εν γ. εχρυσα (εχρύση 0) vulg. - καρδιώξει C. - εωσιν C0. - " έχγει 0. - εχη DIIJK. - [μάλιστα] το Lind. - κάτω CII0, Gal. in cit. ib. sine το. - καὶ τον τρ. C. - " όταν δύο μήνες C0. - μύες D. - σάρκα vulg. - σάρκια FGLQ', Cordæus. - σαρκία DIIJ, Lind. - σάρκεια C. - διαρθοράς vulg. - διαρθορής CDGIIIKQ', Cordæus, Cor

τὰ ἀπιόντα ὡς ἐχ διαφθορῆς καὶ μέλανα. "Εστι 1δ' ήσι καὶ έλκεα γίνεται εν τῆσι μήτρησι, καὶ δεήσεται *προσέχειν τῆ μελέτη. Πολλησι δε ξυμβαίνει ώστε δοκέειν εξ μηνας έχειν εν γαστρί ή δλίγω ελώσσονα γρόνον, καὶ ή γαστήρ πρόκειται, καὶ τάλλα οι δρκέει γίνεσθαι ώς τῆ ἐν γαστρὶ ἐγούση· ἔπειτα ἔστι ³μὲν ἦσι διαπύοντα εβράγη υπέρ τοῦ βουβώνος άμα τῷ πέμπτω ἢ ἔκτω μηνὶ καὶ υδὸν ταύτη εποιήσατο · έστι δε 4 και ήσιν έλκεα γίνεται εν τήσι μήτρησι κατά τὸ ὑπέρ τοῦ βουβώνος, καὶ κινδυνεύσει ἀποθανεῖν, ἢν δὲ καὶ περιγένηται, άφορος έσται. Έστι ⁵δε ήςι κατά το αίδοῖον ρήγνυται, καὶ γωρέει αὐτέησι σεσηπότα καὶ πυώδεα, καὶ ἀπὸ 6 τουτέων έλκεα έγγίνεται έν τῆσι μήτρησι, καὶ κινδυνεύσει, πκαὶ γοὴ, ὅκως μὴ τὰ έλκεα παλαιά γένηται, ἰητρεύειν προσέγοντα ' άφορος δε καὶ αὐτή γίνεται, ήν γε καὶ ὶηθῆ. *Πν ἐὲ εμή οἱ καταβραγῆ τὰ καταμήνια διενεγθέντα ες εξ μηνας, πείσεται πάντα άπερ τη ατόκω τα καταμήνια δόδο οδ δυνάμενα έφευρείν και ήν μέν θεραπευθή, δητής έσται Βήν δὲ μή, διαρχέσασα καὶ ἐς ὀκτώ μῆνας ἀποθνήσκει. Πολλήσι δὲ γίνεται, ην τὰ καταμήνια 10 φλεγματώδεα γωρέη, ἐπὶ πολλόν γρόνον λοιδεειν και εγαροσούα ειναι των ρλιθύων, ρλιβό ος λίνεται εν 11 χόσμω ίηθείσα.

4. Μν δὲ τὰ ἐπιμήνια γυναικὶ 12 χωρέη μὲν, ἐλάσσονα δὲ τοῦ δέντος 13 χωρέη, ἄτε τοῦ στόματος τῶν μητρέων παρακεκλιμένου

 $^{^1\}Delta'$ om. C0. - est dè xaì yesy Gol. ib. - cest J. - génortae θ . - génortae $C = -2\tau \tilde{\eta}$ μ. πρ. $C = -\tau \tilde{\eta} v$ μελέτην πρ. θ. –ξ. DIHJK. –σ. vulg. – $\tilde{\eta}$ καὶ (καὶ om. Co) vulg. - τάλλ' οι γίγνεται C. - γίνεται (sic) δοκέει θ. - ώστε (ώς μισ ώστε Cθ; ώ; τη HIJ) εν vulg. - 3μεν Cθ, - μεν om, vulg. - διατείναντα DGHIJK'O', Lind. - διατείνοντα θ. - Ante ύπερ addit διά τινα τά C. - τὸν βουδώνα Q'. - άλλά pro άμα θ. - τῷ om. CDGHIKθ. - ταύτησι ποιήσεται DFGHIJK. – ποιήσεται Q'. — *καί om. C. –καὶ post ήσι θ . – εν τ. μ. γίγνε– τα: C (θ, ἐνγίνεται).-ἐν οm. DFGIJK.-μήτρησι καὶ κάτω (καὶ κατὰ τὸ Lind.; κατά τὸ Cθ) ὑπὲο vulg. - κινδυνεύει C. - 5 δ' θ. - καὶ (καὶ om. Cθ) κατά vulg. - αὐτέησι CD. - αὐτέη (αὐτῆ Cordæns; αὐτ. om. θ) vulg. - τε καὶ πv . Cθ. — ετούτων θ. – Ante έλκ. addit καὶ C. – γίγνεται C. – καὶ κινδ. om. C. - κινδυνεύει DHJKθ. — 'άλλά pro καὶ Cθ. - γρονικώ: pro χρή ὅκως C. δπως θ.-γένωνται θ.- αὕτη ΗΚθ.- καὶ ἢν ἰηθῆ θ. -γε καὶ οιπ. C. - 8 οἱ μὴ C.οί om. 0.-καταρραγή 0.- ραγή vulg.- διενεχθέντα ές Εξ Cθ.- διενειρχθέντα έξ νυία.-άπερ ατόχω ἐρύση τὰ κ. όδον οὐκ ἡδύνατο εύρεῖν Cθ. - ὑγρὸ; ριο ὑγιἡς C. — 9 εί C0. - ενέγκασα C. - διενέγκασα θ. - ἀποθνήσκει C. - θνήσκει vulg. - 10 φ), γωρέοντα (χωρέωνται L, Cordæus, Lind.; ὄντα pro χ. C; χωρέει

après un avortement. Parfois aussi il se forme des ulcérations dans la matrice, et il faudra s'appliquer au traitement. Souvent il arrive que la femme paraît être grosse pendant six mois ou un peu moins, le ventre proémine, et tout semble être chez elle comme dans l'état de grossesse; puis, chez quelques-unes, les menstrues, devenues purulentes, font éruption au-dessus de l'aine, vers le cinquième ou le sixième mois, et prennent leur voie par là; parfois aussi il se forme des ulcérations dans la matrice au point au-dessus de l'aine. la femme courra risque de mourir, et, quand même elle réchapperait, elle sera stérile. En d'autres cas l'éruption se fait par les parties génitales, et il sort des matières pourries et purulentes; il en résulte des ulcérations dans la matrice, le danger est grand, et il faut, asin que les ulcérations ne deviennent pas chroniques, s'appliquer au traitement; celle-ci aussi sera stérile, même quand le traitement réussirait. Mais si les menstrues, retardées six mois, ne font pas éruption, la malade éprouvera tous les accidents qu'éprouve la femme qui n'a pas eu d'enfant et chez qui les règles ne peuvent trouver issue; si on la traite, elle guérit. Dans le cas contraire, ayant résisté jusqu'à huit mois, elle succombe. Chez plusieurs, si les menstrues sont pituiteuses, il arrive qu'elles coulent longtemps et qu'elles sont moindres que les menstrues saines. Traitée convenablement, la femme guérit.

4. (Règles moins abondantes qu'il ne faut. Accumulation qui en résulte. Accidents.) Les règles, venant il est vrai, sont pourtant moins abondantes qu'il ne faut; l'orifice utérin est

Vat. Codd. ap. Foes; χωρέη, θ) ἐπὶ ποιλόν (ποιλίν θ) χρόνου (ποιλίν χρόνου) (addunt χωρέειν Co) καὶ ἐλ. νυἰς. — "κόσμω τῷ προσήκοντι (τῷ πρ. οιπ. Cθ) νυἰς. – ἐκθείσα G. – τηρκηθείσα I. — "χωρέει Η, λίδι. – ἀποτράσσεσθαι δὲ χωρέει οἰα pro ἐλ.... ἄτε (DK, ἀποφράσσεται) FG (J, χωρέη). — "χωρέει λίδι., Frob. – οἰα pro ἄτε 11θ, Lind. – παρεγκεκλιμένου (Y, Lind. – ἀρμοῖ νυἰς. – ἀρμοῖ Cordæus. – ἀρμαῖ CJK. – ἀρμαῖ (D, al. manu ἀρμοῖ) FGHIθ. – Comp. Erot. p. 56, Gal. Gl., et la note du Suppl. du Dict. de Schneider, οὐ l'on voit que ἀρμοῖ ου ἀρμῷ ont deux sens, l'un qui est sur le champ, récemment, l'autre qui est doucement, un peu. – ἐ; τουτέωστε (sic) θ. – γωρέει Lind.

ολίγον τοῦ αἰδοίου ἡ κομοὶ μεμυκότος ἐς τοῦτο, ώστε γωρέειν μέν, 1 κποφράσσεσθαι δε άπ' κύτεων και κί δίοδοι αί περαιούσαι, 2επήν κατέλθη ές τὰς μήτρας, Κίτε τοῦ αΐματος ἐπικειμένου τῷ στόματι αλεί, προέργεται δή κατ' όλίγον · ³ξπειτα δὲ ἐπήν αί ήμέραι παρέλθωσιν ήτι καθαίρετθαι μεμαθήκει, καὶ έργθη τὸ αξμα ἐν τῆσι μήτρησι το δπολεισθέν, καὶ έτερα ἐπικατιόντα ἐπιμήνια μὴ ἐζωθῆ τὸ έργθεν αξιακ, κλλ' κιεί * βκρύνη κατιόν, έσται τῆ γυνκικὶ ώστε τους πρώτους μήνας ή επί δύο ή έπί τρείς μή έσαίειν κάρτα. Έπην δέ οί μήνες δπλέονες γένωνται, έτι μαλλον πονήσεται, καὶ δούν έζει έν γαστρί μέγρις αν ούτως έγη, και πύρ λήψεται μιν μάλιστα τάς ήμερας ⁷ εν ήσι καθαίρεσθαι μεμαθήκει, ήπεδανόν · εἰκὸς δε΄ έστι καὶ 8 εν τῷ μεσηγὸ χρόν $_{\odot}$ πυρεταίνειν καὶ φρίσσειν καὶ καρδιώσσειν καὶ ⁹ ἄνάγειν ἐπὶ τὸ πλῆθος ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην καὶ ¹⁰ ἀλγέει ἄλλοτε καὶ άλλοτε τὸ σῶμα, καὶ μάλιστα τὴν ὀσφὸν καὶ τὴν ῥάγιν καὶ τοὺς βουδώνας, τά τε άρθρα των γειρών και των σκελέων. Ταύτα δὲ οὐγ δμοῦ άλγέει, 11 άλλ. άλλοτε άλλο, όπη αν βρίση το αξμα άποκεκριμένον και μή δυνάμενον είναι εν τησι μήτρησι και όπη αν στηρίζη τοῦ 12 σώματος, οἴόγμα ἔστιν ὅτε γίνεται καὶ σπασμός ἰσγυρός των άρθρων τοῦ σώματος, καὶ τῶν κλλων σημείων τῶν προειρημένων φαίνεται οι κλλοτε 13 άλλο. Αυτη ήν μέν θεραπευθή κατά τρόπον, ύγιλς έσται εί δὲ μλ, ή νοῦσος έπτάμηνος 19 ή καὶ χρονιωτέρη γενομένη θανατώσειεν αν, ¹⁵ ή χωλεύσειεν, ή ακρατέα τινα τών μερέων

¹ Άπουράσσεται Q', Lind. - έλάσσονα δὲ τοῦ δέοντος pro ἀπορο. δὲ DFG IJK. -6' C. - zai ai (ai om. C; ob pro ai H) diodor ag (a; om. DFGHIJK; αί pro αι θ) περαιούσιν (πορέουσιν Η; παρέουσιν Ε; περεούσιν DJK; παρέωσιν Ι; περαιούσαι θ) vulg. - Post έπην addit γόρ θ. - τὰ μέτρια τελείως (ἄτε pro τὰ μ. τ. C: τοῦ vulg. - ἀεὶ C. - ἐἡ om. θ. - ἤδη pro ἔἡ C. - ὀλίγα θ. -3 καὶ ἐπὴν αἱ vulg. -ἐπειδὰν δὲ αἱ C. - ἔπειτα δὲ ἐπὴν αἱ θ. -ἐν ἦσι C. μεμάθηκε θ. - εἰρχθή vulg. - ἐρχθή Cθ. - εἰρχθή D. - ἐπικατιόντα Cθ, Lind. - ὑποκατιόντα τιιlg. - έρχθὲν τιlg. - έρχθὲν D. - ' βαρύνει (βαρύνη θ) κατ' όλίγον (κατιόν pro κατ' ό). C) (addunt έσται τη γυναικ: Ch) ές τε (ώστε J; ές τε om. Co) τους (addit μεν Lind.) πρώτους μήνας (μήνας C) ή (η om. θ) επί δύο η επί τρεῖς (τρίς θ) (ή ἐπὶ δύο ἡ ἐ. τρ. om. C) μή ἐσίει (εὶ σήει D; ἐσήει HK; ἐσίη J; εσαίει Lind.; εσαίειν C6) κάρτα vulg. - Voy. έσται ώστε p. 22, l. 12. - 5 πλέωνες θ . - έπὶ pro ἔτι C. - πονήσει θ . - 6 οὐχ ἕξει C. - οὐχ ἴσχει vulg. - μέχρι $C\theta$. -ούτω C. - ' έν τησιν vulg. - έν ήσι CDGHIKO, Lind. - η πέδανον θ. -*èv CDFGHJKO. - èv om. vulg. - μεσσηγύ J. - πυρετταίνειν Frob., Lind. -° άλγεῖν DFGHIJKQ'. - άλγέειν θ. - άνὰ πάσας τὰς ήμέρα; Cθ. -- ιο άλγέη J.

ou un peu dévié de la direction des parties génitales, ou un peu fermé, au point d'obstruer, sans empêcher tout écoulement, les voies de transmission; le sang, étant arrivé dans la matrice, presse constamment sur l'orifice, et il s'écoule peu à peu. Les jours que la purgation menstruelle a l'habitude de durer passent, le sang qui est de reste demeure retenu dans la matrice; une nouvelle époque ne chasse pas le sang rctenu, et la pesanteur croît par des accessions continuelles; pourtant la malade restera, les premiers mois, deux ou trois, sans se ressentir grandement de ce dérangement. Mais quand il y aura plus de mois de passés, les souffrances augmenteront; elle ne deviendra pas enceinte tant que cet état durera; une petite fièvre la prendra, surtout aux jours de sonépoque; toutefois, il est probable que, dans l'intervalle aussi, elle aura de la fièvre, des frissonnements, de la cardialgie, des vomissements abondants chaque jour, de la douleur par intervalle dans le corps, surtout aux lombes, au rachis, aux aines et aux articulations des membres supérieurs et inférieurs. Elle n'a pas ces douleurs à la fois, mais tantôt l'une et tantôt l'autre, suivant que se jette le sang qui a été sécrété et ne peut rester dans la matrice. Là où il se fixe, on voit survenir parfois de la tuméfaction, un spasme violent des articulations, ou quelqu'un des signes susdits. Cette malade, traitée convenablement, guérira; sinon, la maladie, ayant duré sept mois ou même plus, causerait la mort, ou une claudication, ou

⁻ ἀλγέειν CK. - ἀλγ. om. 0. - γειρών καὶ τών ποδών (σκελέων $C\theta$) (addit ἀλγέειν θ). Ταὐτα vulg. — " ἀλλ' ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε vulg. - ἀλλὰ (ἄλλ' θ) ἄλλοτε άλλο $C\theta$. - βρήση IK. - τὸ αἴμα τὸ (τὸ om. C^* . - ἀποκεκρυμμένον C. - ιέναι C. - στηρίζη C. — " αἴματος $C\theta$. - οἰδημα (οἰδη sic I) ἐστιν. "Ο τε (ὅτε $C\theta$); ὁτὲ Lind.) γίνεται (γίγν. C). - Supprime a le point et lisez ἔστιν ὅτε. - Post ἄλλων addit ἐξ θ . — " ἄλλο ἔστιν ὅτε (ἔστιν ὅτε om. $C\theta$) vulg. - Lind. joint ces deux mots à ce qui suit; il faut les supprimer avec C et θ . - ιήθη C. - γίνεται μτο ἔσται $C\theta$. — " ἢ om. $C\theta$. - χοονιστέρη C. - γενομένη $J\theta$. - γίν. vulg. - θανατώσειεν $C\theta$. - θανατώσης εἴη vulg. - ἄν om. C. — " ἢ ακὶ χ. JK. - ἢ ἄκρεα τινὸς τῶν μερέων ἀκρατέα π. C. - μακρά τε (sine ἢ) ἄτινος τῶν μελέων π. θ . - ἐγγέον (sic) C. - ἔνθ' θ . - ἀπέλθη J. - ϳλθη C. - ἰσχει vulg. - ἱση C1. - ἔχη C1. - ἔχη C2. - ἔχη C3. - ἔχη C3. - ἔχη C4. - ἔχη C3. - ἐνθ' C3. - ἀπέλθη C3. - ἐνθη C4. - ἔχη C3. - ἔχη C4. - ἔχη C3. - ἔχη C4. - ἔχη C3. - ἐχη C4. - ἔχη C4. - ἔχη C3. - ἐνθ' C4. - ἀπέλθη C4. - ἔχη C4. - ἔχη C5. - ἐνθ' C4. - ἀπέλθη C4. - ἔχη C5. - ἐνθ' C4. - ἀπέλθη C5. - ἐνθ' C5. - ἐνθ' C4. - ἐχη C5. - ἐνθ' C5. - ἀπέλθη C5. - ἐνθ' C5. - ἐνθ' C5. - ἀπέλθη C5. - ἐνθ' C5. - ἐνθ' C5. - ἀπέλθη C5. - ἐνθ' C5. - ἐνθ' C5. - ἀπέλθη C5. - ἐνθ' C6. - ἀπέλθη C6. - ἱσχει νυἰς. - ἱσχη C6. - ἐνθ' C6. - ἀπέλθη C7. - ἔχη C8. - ἔχη C8. - ἐνθ' C8. - ἀπέλθη C8. - ἐνθ' C8. - ἀπέλθη C9. - ἐνθ' C8. - ἀπέλθη C9. - ἐνθ' C8. - ἀπέλθη C9. - ἀπέλθ

ποιήσειεν, ἢν ὑπὸ ῥίγεος καὶ ἀσιτίης τὸ αἶμα, ἔνθα ἄν ἐπέλθη, πῆξιν ἄνχη περὶ τὰ νεῦρα. Τοῦτο ¹όὲ τὸ νούσημα γίνεται μᾶλλον τῆσιν ἀνάιδροισιν '²ἢν δὲ ἐμπειροτόκῳ ταῦτα τὰ νοσήματα ἐμπέση τὰ εἰρημένα ἢ ἄσσα μέλλει εἰρήσεσθαι, ³πουλυχρονιώτερα ἔσται καὶ ἢσσον ἐπίπονα· τὰ δὲ σημεῖα ταὐτὰ καὶ τελευταὶ αί ⁴αὐταὶ γίνονται τῆ τε ἀτόκῳ καὶ τῷ δὰ σημεῖα ταὐτὰ καὶ τελευταὶ αί ⁴αὐταὶ γίνονται τῆ τε ἀτόκῳ καὶ τὴν θεραπηίην ποιέεσθαι· εἰ δὲ μὴ, 6 ἐπιφαίνεται τὰ νουσήματα.

5. *Νν δὲ τὰ ἐπιμήνια ⁷πλέονα τοῦ δέοντος χωρέη καὶ παχύτερα, οἶκ τοῦ ⁸ σώματός τε φύσει εὐρόου ἐόντος καὶ τοῦ ⁹στόματος τῶν μητρέων πλησίον τοῦ αἰδοίου κειμένου, καὶ ἐπὶ τουτέοισιν ἀνδρί τε ¹⁰ξυνίη πολλὰ καὶ εὐωχέηται ἐσάπαξ ποτὲ, ¹¹πολλὰ ἄλεα κατελθόντα καὶ χωρεῦντα βύζην ἐπευρύνει μᾶλλον τὸ στόμα τῶν μητρέων βιησάμενα καὶ ¹² ἢν ἐπὶ τουτέοισι μὴ ἐπιπέση κενεαγγείη, ἀλλ' αὖθις ¹³πολλὰ ἐσθίη ἄλεα, καὶ τὸ στόμα εὐρὸ ποιέη, καὶ τὸ σῶμα, ἄτε εὐωχεομένης καὶ ἰμειρομένης ¹¹τε καὶ συνιούσης ἀνδρὶ, εὐροον ἢ ἐπὶ τὰς μήτρας, καὶ ἄλεα ἐπιρέρηται, ἄχροός τε ἔσται μέχρις ἀν οὕτως ἔχη, καὶ ¹⁶ ἢν ὕστερόν τι νότημα ἢ πάθημα ἐπιπέση ὥστε τρυχωθῆναι τὸ σῶμα, ὁμοίως αἴ τε μῆτραι κατὰ τὸ εἰωθὸς εὐρύστομοί εἰσι καὶ τὸ σῶμα εὔροον ἐπ' αὐτάς ἐστιν καὶ μετὰ ταῦτα πῦρ ἔχει, καὶ

¹ Δè om. C. - γίνεται τὸ νόσημα C0. - ² εἰ C0. - δὲ (δ' C) μὴ (μὴ om. C0, Cordans, Lind.) έμπειοστόκω (έμπειροτόκων DFGIJK0; έμπείρω τόκου C) vulg. - νουσ. Lind. - προσπέσοι CO. - τὰ είρ. om. (D, restit. al. manu) FGH1 JK. - μέλλη vulg. - μέλλει CLO, Cordæus, Lind. - εξοήσεσθαι om. (D, restit. al. manu) FGIIIJK. - εἰρῆσθαι θ. - επολ. Κθ. - τε ἔσται Cθ. - ταῦτα vulg. -ταύτά Lind. -τελευταΐα pro τελ. αί D (G, τελευταΐαι) IJK. - 4 ταύτα pro αύταὶ J (L, αύταί). - γίγν. C. - πρωτόχω (sic) pro ἀτόχω C, (Vat. Codd. ap. Foes, προτοτόχω). — 5 λοχιών C. - θεραπεύονται θ. - θεραπεύσηνται (sic) D. -0εραπεύτωνται Q'. -0εραπηίην C. -0εραπείην Vulg. -6 έπιφ. αὐτίκα (αὐτίχα om. DFGHIJK6) vulg. - νοσ. CDθ. - 7 πλείονα vulg. - πλέονα θ. χωρήση θ. - οία om. (D. restit. al. manu) FGHIJK. - εστόματος θ. - ούσει τε εὐρέος vulg. - La suite montre qu'il faut lire τε φύσει εὐρόου. - 9 στομάγου $C\theta$. – τούτοισιν θ . — ω σ . C. – συνή θ . – ἀσάπαξ (sic) J. – εἰς ἄπαξ C. — "πολλά κατελθόντα καί χωρέοντα vulg. – πολλά άλεα κατ. καί χωρέοντα $0. - \pi ολλ'$ άλλοῖα κατ. καὶ χωρεύντα C. - βύζην, supra lin. άθρόως I(K, inmarg.). - ἐπευρύνει.... ἐπι [πέση om., ἐπι solum deest, πέση adest] D. restit. al. manu. - ἐπαυρύνει (sic) Κ. - βιησάμενα C0. - βιασ. vulg. - 12 ην Cθ, Cordæus, Lind. - ἢν om. vulg. - τούτοισι Cθ. — 13 πολλά (πολλή Lind.)

quelque impotence des parties, si le sang, par le fait du froid et de l'abstinence, se coagulait autour des nerfs là où il se porterait. Cette maladie survient de préférence chez les femmes non mariées; mais si ces affections ou celles qui seront dites attaquent une femme qui a éprouvé les lochies, elles seront de plus longue durée et moins douloureuses; toutefois les signes et les terminaisons seront les mêmes pour les femmes qui ont eu des enfants et celles qui n'en ont pas eu, si elles ne sont pas traitées. Il faut employer sur-le-champ le traitement; sinon, les maladies surviennent.

5. (Règles plus abondantes qu'il ne faut. Accidents qui en résultent.) Quand les règles sont plus abondantes et plus épaisses qu'il ne faut, c'est que la personne a un corps naturellement disposé à fluer et l'orifice utérin placé près de la vulve. En cet état, si elle a de fréquents rapports conjugaux et qu'une fois en passant elle fasse un repas copieux, les règles, descendant en abondance et marchant avec plénitude, élargissent l'orifice utérin par leur effort; cela étant, si les vaisseaux ne sont pas désemplis et qu'au contraire elle mange beaucoup derechef, l'orifice utérin devient large, le corps, attendu qu'elle mange bien, qu'elle a des désirs et qu'elle use du coit, flue vers la matrice, l'écoulement menstruel est abondant; tant qu'il en sera ainsi, la femme sera décolorée; et, si par la suite il survient quelque maladie ou quelque souffrance qui l'épuisent, la matrice n'en restera pas moins avec l'orifice élargi, et le corps avec la disposition à fluer de ce côté. A la suite vient la sièvre, l'anorexie, l'anxiété, l'amaigrissement, la faiblesse par le fait des menstrues; il y a

ἴη ἄλεα (ἄλεα DHIJ) vulg. $-\pi$ •λλὰ ἐσθίη ἀλλ•ῖα C. - Lisez ἄλεα dans C et prenez sa leçon. $-\pi$ οιέει vulg. $-\pi$ οιη (sic) 0. $-\pi$ οιέη Lind. $-\pi$ ε pro ἄτε C. - ἄτε om. 0. -εὑωχουμένης vulg. -εὑυχεομένης C. - ααὶ (ααὶ om. vulg.) ίμ. (ααὶ iμ. τ ε om. 0) C. - ¹¹ τε om. C. - συνεούσης vulg. - συνιούσης C, Cordæus, Lind. -ἀνδρὶ om. 0. -εὑρρουν 1. -ῆ vulg. - ῆ DGIKΘ, Frob., Cordæus. - ᾶλεα DHIJK. -ἀλλοῖα C. -ἐπιλίGηται 0. - ἄχρου; vulg. - ἄχρως 0. - ἄχρος C. - μέχρι ἢν οῦτω C. - ¹⁵ ἤν οἱ ὕστ. C0. - νούσ. Lind. - ὅμως C0. - ἔθ•ς C0.

ασιτέει, και ¹ άλυκτέει, και λεπτή και αμενηνή έκ τῶν ἐπιμηνίων, και τὴν ὀσφὸν πονήσει, και τοῦ χρόνου προϊόντος, ἢν μὴ θεραπευθῆ, πάντα ²μιν μᾶλλον πονήσει ἐν τῷ μεταξὸ χρόνου, καί οἱ ἔσται κίνουνος ἀφόρο γενέσθαι ἢ τρυχωθείση ὑπὸ χρόνου ³τε και τῆς νούσου, ἤν τί οἱ ξυμπέση και ἄλλο νόσημα, ἐπὶ τουτέφ θανεῖν.

6. Χωρέει δὲ τὰ *καταμήνια παγύτατα καὶ πλεῖστα τῶν ήμερέων τῆσιν ἐν μέσω, ἀργόμενα δὲ καὶ τελευτῶντα ἐλάσσονα καὶ λεπτότερα. *Μέτρια δ' έστὶ πάση γυναικὶ γωρέειν, ἢν ύγιαίνη, τὰ ἐπιμήνια ελθόντα όσον κοτύλαι δύο άττικαὶ ἢ όλίγω πλέονα ἢ ελάσσονα, ταῦτα 6 οξ ξὸ, ὑπερα: ορο ἡ τθεις, ο οξ πγείων Λυονος ἡ ξγαροπη ἐπίνοσος καὶ ἀφορός ἐστι. Τεκμαίρεσθαι δὲ ⁷γρὴ ἐς τὸ αίθμα τῆς γυναικός αφορέοντα, και έρωτζεν πρός τα πρότερον ξυμβαλλόμενον, είτε επίνοσα τοι είτε μη επίνοσα ην γάρ ελάσσονας η πλέονας ημέρας τοῦ μάθεος φοιτέη, ἢ αὐτὰ θελάσσονα τἢπλείονα ἔη, ἐπίνοσά ἐστιν, ην μή ή φύσις αὐτή νοσηρή καὶ ἄφορος ἦ την δὲ τοῦτο 10ἦ καὶ μεθίστηται επὶ τὸ ύγιηρότερον, ἄμεινον. Χωρέει δὲ αἶμα οἶον ἀπὸ 11 ξερείου, καὶ ταχὸ πήγνυται, ἢν ὑγιαίνη ἡ γυνή. τησι δὲ ἐν φύσει έστὶ πλέονας χαθαίρεσθαι τεσσάρων ήμερέων χαὶ πολλὰ χάρτα γωρέει τὰ ἐπιμήνια, αὖται λεπταὶ γίνονται, καὶ 12 τὰ ἔμιδρυα αὐτέων λεπτὰ καὶ ἀμαλδύνεται. ²Ησι δὲ τριῶν ἡμερέων ἔλασσον ἡ κάθαρσις γίνεται η δλίγα γωρέει, αξται παγεΐαι 18 καὶ εύγροοι ανδρικαί τε, οὐ μνησίτοχοι δέ είσιν, ούδὲ χυίσχονται.

' Άλύκτει θ. - άλεκτες FGIJK. - άλυκτες (D, al. manu άλύει) Η. - άλύει vulg. - άλυκτέει Lind. - Erot. p. 96: άλυκτέει, οὐκ ήρεμεῖ. - άμενηνὸς θ. - καὶ τὴν όσοῦν (όσοῦν D) ἐκ τῶν ἐπιμηνίων πονήσει (χωρήσει G) vulg. - [γίνεται], καὶ τὴν ὀσφύν ἐκ τῶν ἐπ. π. Lind. -ἐκ τῶν ἐπιμηνίων, καὶ τὴν ὀσφύν πονήσει Cθ. - καὶ πρ. τοῦ χρ. C. - 2δὴ pro μιν DFGIIIJKQ'. - πονήσειε τῶ C. - άτόρω τε (τε om. C) vulg. - τουχωθείσαν vulg. - τρυχωθείση Cθ. -" τε om. Cθ. – νόσου IJ. – συμπ. Cθ. – νούσ. Lind. – τούτω θ. – θανεῖν αὐτὴν (αὐτὴν om, Cθ) volg. — 4 ἐπιμήνια C.-παχύτατα θ.-παχύτερα vulg.-τῆ pro τῆσιν DFHIJK. — 5μέτρι (sic. C. - δε θ. - όκόσον C. - πλείονα ἢ ελάττονα $J_* = 6\delta$ C. – ἐπίνουσος vulg. – ἐπίνοσος CK. – ἐστι om. $\theta_* = \frac{1}{2}$ ἐστιν pro χεή C. - δεέοντα vulg. - δεώντα θ. - άπορέοντα C. - πρός τὸ (τὰ Lind.) πρότερον ξυμβαλλόμενον είτε ἐπίνοσος (ἐπίνοσον J) ἀεὶ ζῆ (ἢ pro ζῆ DFGH IK; ην J; ζή om. Ald) (είη pro ἀεὶ ζή Vatic. Codd. ap. Foes in not., Lind.) είτε μή: ήν vulg. - πρός τὰ πρότερον συμδαλλόμενον (συμδαλλόμενα 0) εἴτ' (εἴτε 0) ἐπίνοσα εἴη (ἴοι θ) εἴτε (ἢ θ) μὴ ἐπίνοσα \cdot ἢν $C\theta$. — 8 πλείονας C0. - συνήθεος vulg. -μάθεος CFGIIIJKO, Ald. - βάθεος, al. manu συνήθεος

douleur aux lombes. Avec le temps, si elle n'est pas traitée, tous les accidents s'exacerberont par intervalles; et elle courra risque ou de devenir stérile, ou, s'il lui survient quelque autre maladie, d'y succomber après avoir été épuisée par la durée et par le mal.

6. (Remarques générales sur les règles. Quantité moyenne. Qualité du sang.) Les règles sont le plus épaisses et le plus abondantes dans les jours du milieu, mais, au début et à la sin, elles sont moins abondantes et plus ténues. Chez toute semme en santé, la quantité moyenne du flux menstruel est de deux cotyles attiques, un peu plus, un peu moins (cotyle=01itre, 27); et cela, pendant deux jours ou trois; une durée plus grande ou moindre est morbide, et la stérilité s'ensuit. Il faut porter son jugement en considérant le corps de la femme, et interroger de manière à savoir par la comparaison avec les précédents si le flux est morbide ou non; si en effet il dure plus ou moins de jours que d'habitude, ou si le flux est plus ou moins abondant, il y a dérangement, à moins que la constitution même ne soit maladive et stérile. Dans ce cas, le changement se faisant en mieux, ce serait avantageux. Le sang qui s'écoule est semblable à celui d'une victime, et se coagule promptement, si la femme est en santé. Les femmes chez qui naturellement l'évacuation dure plus de quatre jours et est trèsabondante, deviennent maigres; et leurs fœtus sont maigres et débiles. Celles chez qui l'évacuation dure moins de trois jours ou est peu abondante, ont de l'embonpoint, un bon teint, un aspect masculin, mais elles sont peu portées au plaisir de l'amour, et ne concoivent guère.

D. -φοιτέη C. -φοιτές vulg. — "ἐλάσσω C. -εἴη vulg. -ἴη θ. -ῆ D. -αὕτη CK9. -νοσερὴ Lind. -νοσηλὴ Cθ. -ἐστιν pro ἢ C. — "εῖη θ. -εἴη C. — "ἐερίου θ. -βραχὸ (D, al. manu ταχὸ) FGIJK. -δ' ἐμρύσει θ. - πλέονα vulg. -πλείονα; C. -τεσσέρων θ. - χωρέη Cθ. — "τὰ οπι. DK. - λεπτὰ οπι. J. -ἀμαλδύναιτοι θ. -ἐλάσσων J. -χωρέη θ. — 13 τε καὶ Cθ. -ἀνδρί τε (D, al. manu ἀνδρικαί τε) FGIJK. -τε [καὶ] οῦ Lind. - μνησιτόκοι vulg. - μνησίτοκοι IIIJK. - δὲ Cθ. -δὲ οπι. vulg. -εἶτιν, κὶ δὲ (αὶ δὲ οπι. J) οῦδὲ vulg.

7. Ἡν δὲ πνὶξ προστῆ εξαπίνης, γίνεται δὲ μάλιστα τησι μή 1 ζυνιούσησιν ανδράσι καὶ τῆσι γεραιτέρησι μᾶλλον ἡ τῆσι 2νεωτέρησι. χουφότεραι γάρ αί μήτραι σφέων είσί. γίνεται δέ μάλιστα ³διά τόδε. έπην χενεαγγήση καὶ ταλαιπωρήση πλέον τῆς μαθήσιος, *αὐανθεῖσαι αί μῆτραι ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίης στρέφονται, ἄτε κενεαὶ ἐοῦσαι καὶ κούφαι · εύρυγωρίη γάρ σφίν έστιν ώστε στρέφεσθαι, άτε της κοιλίης κενεῆς ἐούσης * στρεφόμεναι δὲ ἐπιδάλλουσι τῷ ἤπατι, καὶ ὁμοῦ γίνονται, καὶ ἐς τὰ ὑπογόνδρια εἐμβάλλουσι. Θέουσι γὰρ καὶ ἔργονται άνω πρός την ίχυ. άδα, άτε ύπο της ταλαιπωρίης ξηρανθείσαι μαλλον 6τοῦ καιροῦ • τὸ δὲ ἦπαρ ἐκμ.αλέον ἐστίν • ἐπὴν δὲ ἐπιθάλωσι τῷ ήπατι, πνίγα ποιέουσιν έξαπίνης επιλαμ. δάνουσαι ⁷ τον διάπνοον τον περί την κοιλίην. Καὶ άμια τε άργονται έστιν ότε προσδάλλειν πρὸς τὸ ἦπαρ, καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ολέγμα καταβρέει ἐς τὰ δύπογονδρια οξα πνιγομένης, καὶ ἔστιν ὅτε άκα τῆ καταβρύσει τοῦ φλέγματος έργονται ⁹ές γώρην από τοῦ ήπατος, καὶ παύεται ή πνίζ. Κατέργονται δε χαθελχύσασαι ἐχμάδα 10 καὶ βαρυνθεῖσαι · τρυσμός δε ἀπ' αὐτέων γίνεται, επήν γωρέωσιν ες έδρην την 11 σφέων αὐτέων · επήν δὲ κατέλθωσιν, έστιν ότε ή γαστήρ μετ' έκεῖνα ύγροτέρη γίνεται ή έν τῷ πρίν χρόνω. Υαγά λρο Ϋρυ μεδαγή τοῦ Φγεληπατος ες την κοιγίην. επην δε πρός τῷ ήπατι 12 ἔωσιν αί μ.ῆτραι καὶ τοῖσιν ὑπογονδρίοισι, καὶ πνίγωσι, τὰ λευκὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἀναδάλλει, καὶ ψυχρή γίνεται: εἰσὶ δὲ 13 αξ καὶ πελιοναὶ γίνονται ἤοη· καὶ τοὺς δοδόντας βρύγει, καὶ σίελα ἐπὶ τὸ στόμα βέει, καὶ ἐοίκασι τοῖσιν ὑπὸ τῆς ήρακλείης νούσου εγομένοισιν. *Πν δε γρονίσωσιν αί μῆτραι πρὸς τῷ ἤπατι καὶ τοῖσιν ὑπογονδρίοισιν, ἀποπνίγεται ή γυνή. Έστι δ' ότε, ἐπὴν

'Σ. C. – συνούσησιν θ. —²νέοτις (sic) C. –νέησι θ. —³τότε sine διὰ νυΙς. – διὰ τόδε Cθ. – κενεαγγειήση (sic) C. – In marg. ἀντὶ τοῦ κενὸν ἐξ ἀσιτίας γίνηται, καὶ τὸ πᾶν μὲν σῶμα, μάλιστα δὲ γαστὴρ καὶ ἔντερον θ. – πλείονα νυΙς. –πλέονα θ. – πλείονα C. — μαθήση ος C. — ⁴θερμανθεῖσαι θ. – κεναὶ CDIIIθ. – ἐστί σφιν θ. – σφῆσιν pro σφίν ἐστιν C. — ⁵ ὲμβάλ ουσιν (sic) C. — ⁶ Ante τοῦ addit δὲ C. – ἰκμάλωσιν (sic) θ. – ἐπιδάλωσιν μυΙς. – ἐπιδάλωσι θ. —' τὸ διάπνοον τῶν C. –διάπνουν νυΙς. –διάπνοον θ. In marg. ἀντὶ τοῦ τὴν ἄναπνον, κοιλίαν δὲ τὸνθώρακα λέγει θ. – ἔστιν ὅτε ἄρχονται J. – καταρἡεῖ νυΙς. – καταρέει C. — ⁶ In marg. ἀντὶ τοῦ εἰς τὴν οἰκείαν χώραν θ. – καθέλκουσαι νυΙς. – καθελκύσασαι θ. – ἑλκύσασαι C. — ' αλὶ οιπ. DFGHIJ. – δ' θ. – κύτῶν C. – Ιn marg. ἀντὶ τοῦ ψόφος τις θ. — ' σφέων C. – σφῶν νυΙς. – αὐτῶν Dθ. – δὲ (δ' θ) ἔλθωσιν νυΙς. – δὲ κατέλθωσιν C. – γαστὴρ οπ. , restit. al. manu D. – καλὰ γὰρ θ. — '' ἐῶσιν Cθ. –

7. (Suffocation utérine, Théorie des déplacements imaginaires de la matrice pour expliquer les divers accidents qui se produisent. Cas où la matrice se porte au foie. Cas où elle se porte au col de la vessie. Cas où elle se porte soit aux lombes, soit aux hanches.) Suffocation utérine subite : cette affection survient surtout chez les femmes qui n'ont pas de rapports sexuels, et chez les femmes d'un certain âge plutôt que chez les jeunes; en effet leur matrice est plus légère. Voici comment cela se fait : la femme avant les vaisseaux plus vides que d'ordinaire et ayant plus fatigué, la matrice, desséchée par la fatigue, se déplace, attendu qu'elle est vide et légère; la vacuité du ventre fait qu'il y a place pour qu'elle se déplace; s'étant déplacée, elle se jette sur le foie, y adhère, et se porte aux hypocondres; en esset elle court et va en haut vers le fluide, vu qu'elle a été desséchée à l'excès par la fatigue; or, le scie est plein de fluide. Quand elle s'est jetée sur le soie, elle cause une sussocation subite, interceptant la voie respiratoire qui est dans le ventre. Parsois, en même temps que la matrice commence à se jeter sur le foie, du phlegme descend de la tête aux hypocondres, attendu que la femme est suffoquée; et parfois, avec cette descente du phlegme, la matrice quitte le foie, retourne à sa place, et la suffocation cesse. La matrice retourne, ayant pompé du fluide et étant devenue pesante; elle produit un gargouillement en revenant à sa place. Après ce retour, il peut arriver qu'à la suite le ventre devienne plus humide qu'auparavant; car la tête laisse aller du phlegme dans le ventre. Quand la matrice est au foie et aux hypocondres et produit la suffocation, le blanc des veux se renverse, la femme devient froide, et même quelquefois livide. Elle grince des dents; la salive afflue dans la bouche, et elle ressemble aux épileptiqués. Si la matrice reste

ύποχονδείοισι (addunt καὶ CDFGIIIJKO, Ald.) πνίγουσι (πνίγωσι CDFGIIIJK, Ald.), καὶ (καὶ οπι θ) τὰ vulg. - ἀναδάλλη FGI. - γίνονται ἡ δὰ (ἤδη ρτο ἡ δὰ C) καὶ vulg. - σίαλα vulg. - σίελα - C0. - τὸ c. - τὸ οπι vulg. - νούσου CD0. - νόσου vulg. - συνεγομένοισιν vulg. - ἐγομένοισιν CO.

χενεαγγήση ή γυνή καὶ ἐπιταλαιπωρήση, αὶ μῆτραι στρεφόμεναι πρὸς τῆς κύστιος ¹τὸν στόμαχον προσπίπτουσι καὶ στραγγουρίην ποιέουσιν, ²ἄλλο δὲ οὐδὲν κακὸν ἴσχει, καὶ ἐν τάχει ὑγιαίνει θεραπευομένη, ἔστι ε ' ὅτε καὶ αὐτομάτη. ⁴Εστι ³ δ' ἦσιν ἐκ ταλαιπωρίης ἢ ἀσιτίης πρὸς ὀσφὸν ἢ πρὸς ἰσχία προσπεσοῦσαι πόνους παρέχουσιν.

S. *IIv δε γυνή το σώμα φλαύρως έγη και τη γολώδεα τὰ *καταμήνια, εύγνωστά έστι τῷ ες: μέλανά δέστι κάρτα, έστι δ' ὅτε 6 μέλανα λαμπρά, καὶ κατ' ολίγιστα έρχεται, τακὶ οὐ ταχὺ πήγνυται, καὶ δ γόνος αμαλούνεται αμφοῖν, τοῦ τε άρσενος καὶ τοῦ θήλεος, και ούκ ίσγει εν γαστρί, και άργομένης μέν της νούσου, καθαίρεται 8 τὰς ήμέρας ᾶς μεμαθήκει, οὐ πλέονας προϊόντων δὲ τῶν ἐπιμηνίων, θπλέονάς τε ήμέρας καθαίρεται καὶ ἔλάσσονα τὰ καταμήνια καθ' έκάστην ήμερην φαίνεται, πυρετοί τε επιγίνονται πλανήται όξέες ζύν φρίκη, καί άσιτίη άλλοτε καί άλλοτε, καί καρδιωγμός, καὶ 10 πονήσει μάλιστα ἐπὴν πλησιάζη τὰ καταμήνια αὐτέη: έπην δὲ 11 ἀποκαθαρθή, βηίσει ἐπ' δλίγον γρόνον πρὸς τὰ πρόσθεν, έπειτα δὲ αὖθις ἐς τωὐτὸ καταστήσεται· 12 μελεδαινομένη δὲ ἐν τάγει ύγιαίνει. *Ην δὲ μὴ θεραπεύηται καὶ ὁ χρόνος προίη, πάντα μιν 🗻 μαλλον πονήσει τὰ πρόσθεν είρημένα, καὶ ὀδύνη λήψεται, τοτὲ μὲν τῆς γαστρός τὸ κάτω τοῦ όμφαλοῦ, 13 τοτὲ δὲ τοὺς βουδῶνας, τοτὲ δὲ τὴν δοφύν τε καὶ κογώνην, τοτὲ δὲ τὸν τράγηλον, τοτὲ δὲ πνὶζ προσπεσείται 14 ίσχυρη, και πρό των δοθαλμών ζόρος έσται οί και

¹ Τὸ στόμα C.- τῷ στομάχω J. - ² ἄλλοτε δὲ DK.-δ' Cô.- Ante ἐν addit ἔστιν ὅτε C. - αὐτομάτησιν DFGHIKO.- αὐτομάτως J. - ³ δ' οm. θ. - καὶ ρτο ἡ Cθ. - ⁴ ἐπιμήνια θ. - συχνὰ, γνωστὰ ρτο εὐγνωστα C. - γνωστὰ θ. - μέλαινα Κ. - ⁵ ἐστι οm. DFGHIK. - ἐστίει (sic) pro ἐστὶ Ald. - ⁶ μελάνεα λαμπρὰ C (θ, λαμπρᾶ). - μέλανα ἡ λαμπρὰ vulg. - Supprimez ἡ, ou bien, en place, lisez και. - δλίγα DFGHIKθ. - ἔρχονται C. - ² καὶ ταχύτατα (παχύτατα FG; παχύτατα DK; ταχύτατα μΩ') πήγνυται vulg. - καὶ οὐ ταχὑ πήγνυται C (θ, πήγνυται). - ἡ γονὴ θ. - ἀμαλδύναιται θ. - ἀναμαλδύνεται C.-τε οm. C.- ἀρσενος CJθ. - ἀρἐνος vulg. - νούσου CDIKθ, Lind. - νόσου vulg. - δτείναι καθαίρεται οm. J. - μεμάθηκεν C. - □ πλείνται Κ. - πλανίται G, Ald., Frob. - πλανίται Κ. - πλανητες (sic) θ. - σὸν Cθ. - ιθ πονήση Hθ. - πλησιάζη Cθ. - πλανίται κιμη. - αὐτη θ. - ιι ἀπον. καὶ (καὶ οm. Cθ) ἔρηση (ἐρησει C; ἐαἰση θ) vulg. - προσθετὰ pro πρόσθεν C, Vatic. Codd. ap. Foes in not. - αὖτις C. - ἔστω ὑποκαταστήσεται Κ. - εξ τὸ ὑποκαταστήσεται Ι. - ἔς τοῦτο ὑποκαταστήσεται Κ.

longtemps sixée au soie et aux hypocondres, la semme succombe étoufsée. En d'autres cas, après que la semme a eu les vaisseaux vidés et éprouvé de la satigue par surcroît, la matrice, se déplaçant, se porte au col de la vessie, et cause de la strangurie; c'est tout le mal qui en résulte; et, traitée, la malade guérit promptement, parsois même spontanément. En d'autres cas, la satigue ou l'abstinence sont que la matrice se porte vers les lombes ou vers les banches et cause des soussirances.

8. (Menstrues bilieuses. L'auteur en distingue deux cas : quand la femme est en mauvais état, et quand elle est en bon état. Accidents qui en résultent, entre autres un flux utérin bilieux qui amène des ulcérations. Voy., § 22, un autre signe auquel l'auteur reconnuît que les menstrues sont bilieuses.) Si la femme a le corps en mauvais état et les menstrues bilieuses, cela se connaît ainsi : les menstrues sont très-noires, parsois noires et brillantes, elles viennent très-peu à la fois, elles ne se coagulent pas promptement, la semence des deux individus, l'homme et la femme, perd sa vertu, et la femme ne devient pas grosse. Au début de la maladie, la purgation menstruelle dure le nombre habituel de jours, pas davantage; mais avec le temps elle se prolonge au delà de cet intervalle, et elle est moins abondante chaque jour; il survient des fièvres aiguës erratiques avec frisson, de l'anorexie par intervalles, de la cardialgie. Les souffrances augmentent à l'approche des règles. Les règles passées, il y a, pour un peu de temps, du mieux en comparaison de l'état antécédent; puis la situation redevient la même. Traitée, la malade guérit promptement. Mais si elle n'est pas traitée et que le mal se prolonge, toutes les souffrances susdites s'aggraveront; de la douleur surviendra tantôt dans le ventre à la région sous-ombilicale, tantôt

⁻ μελεδαινωμένη C. - μελαιδαινομένη 0. - δὲ om. C. - ύγιασθήσεται C. - μὲν pro μιν 0. - μᾶλλον CK0. - μάλα νιιία. - προειρημένα pro πρ. εἰρ. DFG JK. - τότε (quater) I. - $\frac{1}{2}$ τοτὲ δὲ τ. β. om. K. - τε om. J. - χοχόνην G. - $\frac{1}{2}$ τοχ. om. C. - In marg. $\frac{1}{2}$ ἐξ ἀναχύσεως δηλονότι θ.

1 δίνος, οία τῆς καθάρσιος ἄνω στελλομένης καὶ ἀνιούσης. Ήν γὰρ τὸ σῶμα φλαύρως ἔχη, γυναικὶ τὰ καταμήνια ἐλάσσονα γίνεται, καὶ ἦσιν ἄν τὸ σῶμα ἔμπλεον ἦ, τὰ καταμήνια ταύτησι πλέονά ἐστι• τῆ δὲ γολώδεα τὰ καταμήνια ἢν ² ἔγηται, όλιγοψυγίη ἐμπίπτει, καὶ άποσιτίη άλλοτε καὶ άλλοτε, καὶ άλύκη, καὶ άγρυπνίη, καὶ ἐρυγγάνει 3 θαμινά, καὶ οὐκ ἐθέλει περιπατέειν, καὶ ἀθυμέει, καὶ ἔμβλέπειν οὐ δοκέει, καὶ δέδιεν. Καὶ ἢν μελεδαίνηται, ἐκ τουτέων ὑγιὴς ἔσται τὴν δὲ ὁ γρόνος προίη, ἔτι μαλλον πονήσει ' ζυυ. βαίη δ' αν άριστα, δην έμετος γολώδης επιγένηται, 6 ή ή κοιλίη ταραγύζ μή ζεχυρώς καί υπίη γολώδεα, τη δόος επιγένηται αυτέη μη ισγυρός. ⁸ ήν γάρ τι τουτέων επιπέση ίσγορον έπλ σώμα τετρυγωμένον, κινδυνεύσει ήν δὲ ἢοεμέως ἀποκαθαίρηται τοῦ γολώδεός τι ἢ πᾶν τὸ λυπέον, ὑγιὴς γίνεται. *Ην δέ θμήτε μελεδαίνηται μήτε μηδέν τουτέων γίνηται, αποθνήσκει ή γυνή. ώς δε επί το πλείστον ξυμβαίνει φόον έμπίπτειν χολώδεα έκ τοιουτέου νοσήματος. 10 *Ην βόος γένηται, τὰ μέν πρώτα θλίγα οξ τὰ φαινόμενα έσται, 11 ἀνὰ πάσας δὲ τὰς ἡμέρας ὡς επίπαν πλέονα ζυμβαίνει· όχόταν δε ό χρόνος προίη, 12 ώς επιτοπλέον καὶ ἡ νοῦσος ὀξέη γίνεται, ¹³ καὶ αί μῆτραι ὀάκνονται ὑπὸ τῆς καθάρσιος της γολώθεος γωρεούσης καὶ έλκοῦνται. Έτι δὲ καὶ ἐν τούτω ύγιαίνει μελεδαινομένη, ήν οί έργθη ό ρόος ήν δε φλεγμαίνωσιν αξ μήτραι υπό των έλκέων, έτι όξυτέρη 15 οξ ή νούσος έσται,

· Δεινός DGHIJKO, Ald. - παθάρσηρς C. - άναστελλομένης pro άνω στ. HIJKQ', Lind. - ελάσσονα θ. - ελάσσω (έλ. om. C) vulg. - ελ.... καταμήνια om., restit. al. manu D. - ἔμπλεων CGJ, Ald., Frob., Lind. - πλείονα vulg. -πλέονα C.-πλέα θ. - χολώδει vulg. - χολώδει DGHIJK.- χολώδεα C, Ald. - $\vec{\eta}$ pro $\vec{\eta}$ γ C. — ² έχητα: Cθ. – έρχητα: vulg. – όλιγοσιτίη Cθ. – έμπίπτη θ. – χαὶ ἀπος. om. Cθ. - άλυσμὸς vulg. - άλυσμὸς DIK, Lind. - In marg. ἀποςία. ρ:πτωσμός Η. - άλύκη C (0, άλ.). - Erot. p. 48: άλύκη, απορία μετά χασμής. - Gal. Gl. : καὶ ἡ ἀλυγὴ (sic) δὲ ταυτόν τούτω (τῷ ἀλυσμῷ). — 3 καὶ θαμινὰ ούν C. – εθέλη C. – In marg. ἀντὶ τοῦ οὐ δύναται 0. – περιπατεῖν 0. – ἀθυμέειν J. - μελαιδένηται θ. - τούτων Cθ. - γίνεται pro εσται Cθ. - 4 έστι pro \tilde{r}_{i} ν C.- ἐπὶ pro ἔτι C0. - πονήση θ. - συμδ. C0. — εί θ. - ἐπιγένοιτο αυτη μλ ὶσχυρὸς καὶ ὑπίη χολῶδες καὶ ροὸς (sic) 0. - 6ην ή (η pro ην ή C) κ. vulg. - Lisez η ή. - ταραχθείη C. - 1 και vulg. - Cordæus lit ή, et il a raison. έπιγένοιτο C.-αὐτέη C.-αὐτή vulg. — "ἤν μὴ (μὴ om. Cθ; μὲν pro μὴ FGK, Frob., Cordæus, Lind.) γάρ vulg. - τουτέων (τούτων θ) τι Cθ. - ίσχ. ἐπιπέση θ . – $i\sigma\chi$. om. C. – τετρυχομένον θ . – ήρεμαίως H. – ήρεμαίως C. – τι τοῦ χολ. θ . αμή θ. -μελαιδένηται θ. - Post μηδέν addit τι Η. - γίγνεται C. - γίγνηται γένηται vulg. - ἀποθνήσκει θ. - θνήσκει vulg. - δ' C. - τὸ πλέον θ. - συμβ. aux aines, tantôt aux lombes et aux hanches, tantôt au cou. Parfois une suffocation violente saisit la malade; ténèbres devant les yeux, vertige, vu que la purgation remonte et se porte en haut. Chez la femme dont le corps est en mauvais état, les règles sont mauvaises; chez celle dont le corps est plein, elles sont plus abondantes; en ce cas, si les règles bilicuses (roy. § 9) sont supprimées, il survient des défaillances, de l'inappétence parsois, de la jactitation, de l'insomnie; la malade a de fréquentes éructations; elle ne veut pas marcher, elle est découragée, ne paraît pas voir, et est en proie à la crainte. Soignée, elle en guérira. Mais, si le temps se perd, les souffrances s'aggravent. Le meilleur événement serait qu'il survînt un vomissement bilieux ou un dérangement de ventre bilieux et non violent, ou un écoulement de sang non considérable; ear, si une de ces évacuations était violente en un corps déjà épuisé, il en résulterait du danger; au lieu qu'avec une évacuation modérée qui emporte partie de l'humeur bilieuse on toute l'humeur peccante, la femme guérit. Mais, quand elle n'est ni traitée ni soulagée par une de ces solutions, elle succombe. Toutefeis, la plupart du temps, il arrive qu'une telle maladie amène un écoulement bilienx. Si l'écoulement s'établit, d'abord il est peu abondant, mais chaque jour il va croissant en général. Se prolongeant, la maladie devient aiguë la plupart du temps, la matrice est irritée par le flux bilieux et s'ulcère. A ce point encore, la malade guérit, si l'écoulement est arrêté. Mais, quand la matrice s'enflamme par le fait des ulcérations, la maladie devient encore plus

C0. -ξυμθ. ἐπὶ τὸ πλ. DGIIIJK. -ἐκ τοῦ τοι. C. -τοιούτου θ. -νουσ. Lind. — 10 κῆν C. - In marg. ἐνταῦθα τὸ πάθος νοῶ θ. - καὶ ἢν ῥόος ἐνγένηται θ. - κατὰ (τὰ ρτο κατὰ Cθ) μὲν (addunt τὰ Q', Lind.) πρῶτα (πρῶτον J) vulg. — "κατὰ J. -πλέονας C. - συμθ. C0. - ὅταν θ. — "ἐπὶ πλέονα sine ὡς C0. - ὅξείη vulg. - ὁξέη θ. - ὁξεῖα C. - γίνηται vulg. - γίνεται CIKθ, Cordæus, Lind. — "καὶ οπ. DFII (I, erasum al. manu) Κ. - καθάρσηος C. - ἐλκοῦται J. - ὑγιαίνεται C. - ὑγιαίνη Lind. - μελαιδενομένη θ. - οἱ οπι, restit. al. manu D. - ἐρχθῆ vulg. - ἐρχθῆ D. - ὀρθὸς pro ὁ ῥόος θ. — "τοἱ (οἱ οπι vulg.) ἡ C0. - ὁ) μαδέχ (sic) C. - Ἰχωρ θ, Vatic. Codd. ap. Foes, Lind. - Ἰχωρ οπι vulg.

καὶ πολλά τε καὶ δομαλέα καὶ πυώδεα ἐλεύσεται ἀπ' αυτεων των μητρέων, ἤοη ἀπιόντα καὶ ἐκάστοτε οἶον ἀπὸ κρεῶν ἴχωρ, καὶ τὰ πρότερον εἰρημένα 'ἄπκντά μιν μᾶλλον πονήσει, καὶ τὰ ἔλκεα ἔτι μᾶλλον ἀγριώτερα ἔσται μέχρι ²μιν ἀπενείκη ' ἢν δὲ καὶ ἰηθῆ, ἀφορος ἔσται ἀπὸ τῶν οὐλέων.

30. *Ην δὲ γυνὴ ³ τὸ σῶμα φλαύρως ἔχῃ καὶ ἢν φλεγματώδης ἢ, τὰ ἐπιμήνια χωρήσει οἱ φλεγματώδεα · γνωστὸν δέ ἐστιν ⁴ἢν χωρέῃ τὰ ἐπιμήνια χωρήσει οἱ φλεγματώδεα · γνωστὸν δέ ἐστιν ⁴ἢν χωρέῃ κὰ ἐπιμήνια χωρήσει οἱ φλεγματώδεα · γνωστὸν δὲ ἐστιν ⁴ἢν χωρέῃ ἐνδιατείνεται , καὶ ὕπόλευκά ἐστι. Τοῦτο δὲ γίνεται, ⁵ἢν οἱ τὸ σῶμα ἐνδιατείνεται , καὶ ὑπόλευκά ἐστι. Τοῦτο δὲ γίνεται, ὅἢν οἱ τὸ σῶμα καὶ ἡ κεφαλὴ φλέγματος πεπληρωμένα ἢ, καὶ ὅτοῦτο μὴ ὑποκαθαίρηται μήτε κατὰ τὰς ρἴνας μήτε κατὰ τὴν ἔδρην μήτε κατ' οὐρήθρην, ἀλλ' ἐν τοῖσι καταμηνίοισι καὶ ἐν τφ ταράχῳ τοῦ αἴματος σὐν τῃ καθάρσει ἔξω γ τὴ καὶ ἢν ταῦτα ὧδε ἔχῃ, ἐπὶ μὲν δύο ἢ τρεῖς μῆνας οὐκ ἐσαἰει, ἐπὴν δὸὲ ὁ χρόνος πλέων γένηται καὶ μὴ μελεδαίνηται , καὶ ἀλλοτε, καὶ πορετὸς ἐπιλήψεται πλάνος, καὶ ἀσιτήσει κλλοτε καὶ ἄλλοτε, καὶ καρδιώζει, καὶ πονήσει μάλιστα ἐπήν ⁰ οἱ κλοτε καὶ ἄλλοτε, καὶ καρδιώζει, καὶ πονήσει μάλιστα ἐπήν ⁰ οἱ ονον πρὸς τὰ πρόσθεν, ἔπειτα ἐς τωὐτὸ καθίσταται, καὶ ἢν μὴ μελενώρει τὰ καταμήνια, ἄχρις οἷ ὁ βόος οἱ εἴχετο. Ἐπεται δὲ ¹¹ταύτῃ

¹ Πάντα Cθ. - μην (sic) C. - ἐπὶ pro ἔτι θ. - 2 μην C. - ὑπερνική vulg. ἀπενείμη, al. manu δπερνικές D. - δπενείκη C, Ald. - ἀπενείκη FGHIJK. ἀπενίνη θ. - ην Cθ. -εί vulg. - 3 τὸ σῶμα om. Vatic. Codd. ap. Foes in not. - καὶ ἦν (εἰ L, Cordæus, Lind.) φλεγματώδεα (φλεγματώδη GHIJK) τὰ ἐπιμήνια χωρήση, γνωστὸν δέ (ώδέ pro δέ L, Cordæus, Lind.) ἐστιν vulg. - καὶ ἢ ολεγματώδης, οἱ τὰ ἐπιμήνια χωρέει φ)εγματώδεα Vatic. Codd. ap. Foes in not. - καὶ ἢ φλεγματώδης (φλεγμ. ἢ θ), τὰ καταμήνια χωρήσει οἰ σλεγματώδεα, γνωστόν δέ έστιν (C, sine γν. δέ έστιν) θ_* — 4 ην γ. φλ. οπ. C. - ήν γώρ χωρέη L, Cordæus, Lind. - τε om. C0. - καὶ pro τε (D, restit. al. manu) HIJK. - γάρ om. Cordæus, Lind. - οί om. Co. - ἐνδιατείνεται C. - διατείνεται vulg. - 5 έὰν κύτῶ pro ἡν οἱ τὸ σ. καὶ DFGI (J, αὐτὴ) Κ. - οἱ om. H. – καὶ om. Ald. – πεπληρωμένη DFGIJK. – πλέη C. – πλέα θ . — θ τδ ςλέγμα θ. - ὑποκαθαίρητε (sic) D. -ἀποκαθαίρηται C. - καθ' ἔδρην Cθ. - ἔδραν IJ. — 7 has vulg. — ih C0. — taúth C. — oùdèv vosés vulg. — où es w ih θ . ούκ έσαίει C. - 8 δ' θ. - πλείων vulg. - πλέων θ. - γίνηται Η. - γίγνεται C. μελαιδένηται θ. - πλανήτης καὶ ἄσιτα ἔει (sic) C. - καρδιώσσει DFGHIJK. - 8 οί CFGHIJ9, Ald. - οί om. vulg.-πλησιάζει J. - ὅταν θ. - ῥήτα (ῥήτ' GIJ) ἀπὸ (ἀπ' GIJ; ἐπ' DK) ολίγων χρόνων yulg. - ἐκιζει (ἐαίζει θ) ἐπ' (ἀπ' C) ολίγον

LIVRE PREMIER.

aiguë, des matières abondantes, fétides purulentes sont fournies par la matrice même, ce qui s'écoule étant dès lors et toujours semblable au liquide provenant de chairs; toutes les souffrances susdites s'exaspèrent; les ulcérations deviennent plus férines, jusqu'à ce qu'elles causent la mort. Quand même la malade guérirait, elle resterait stérile à cause des cicatrices.

9. (Menstrues pituiteuses. Accidents qui en résultent. Ils sont très-semblables à ceux du cas précédent, seulement un peu moins pressants, parce que, dans la théorie antique, la pituite est moins active que la bile. Voy., § 22, un autre signe auquel l'auteur reconnaît que des menstrues sont pituiteuses.) Si une femme a le corps en mauvais état par le fait de la pituite, les règles seront pituiteuses. Voici à quoi on reconnaît cet état : elles paraissent membraneuses, des espèces de toiles d'araignées y sont étendues, et la couleur en est blanchâtre. Cela arrive, quand la pituite, emplissant le corps et la tête, n'est évacuée ni par les narines, ni par le siège, ni par l'urèthre, mais sort avec les règles dans l'agitation que l'époque menstruelle donne au sang. La chose étant ainsi, la malade ne se sent de rien pendant deux ou trois mois; mais, à la longue et aucun traitement n'intervenant, elle souffre davantage, une fièvre erratique survient, il y a anorexie par intervalles et cardialgie. Les souffrances s'aggravent surtout à l'approche des règles. Les règles passées, son état s'améliore comparativement pour un peu de temps, puis il revient au même point; et, si cela se prolonge sans traitement, il arrivera ici aussi tout ce qui arrivait dans le cas des règles bilieuses, tant que le flux était arrêté. Une conséquence de cette af fection est aussi un écoulement, mais un écoulement pitui

χρόνον C0, Vatic. Codd., Lind. – προσθετά pro πρόσθεν C. – τὸ ἀυτὸ (κὐτὸ DGHIK) vulg. – τωὐτὸ Č. – μελαιδένηται θ. — 10 καὶ ὁ (ἀλλά pro καὶ ὁ vulg.) C. – πάντα C. – δσα τῆ vulg. – σσα περ τῆ C. – σσα περη (sic) θ. – Je lis εἰ au lieu de η de θ. – έχώρει θ. – τὰ οιι. Κ. – μέχρι Cθ. – οδ οιι. CHθ. – οἱ ὁ βόος (C, sine ὁ) θ. – εἰρχθῆ exempl. quædam ap. Focs in not., Lind. — 11 καὶ ταύτη Cθ. – καὶ.... ἐρέω οιι. J.

καὶ ρόον φλεγματώδεα γίνεσθαι, ἢ ¹ ἄλλα ἄσσα ἐγὼ ἐρέω δλίγω
ὔστερον · καὶ ἢν προσεπιγένηται, αἰεὶ πορεύεται ἀνὰ πάσας τὰς
ἤμέρας, ὁτὲ μὲν ὰθρόα, ὁτὲ ὸὲ ολίγα, καὶ ἔστιν ὅτε οἷον ² ἀπὸ κριθέων
ἄδωρ χωρέει, ὁτὲ ὸὲ οἶον ἰχὼρ, καὶ ἐν αὐτέω θρόμδοι πολλοὶ αἵματος
ἐγγίνονται, καὶ ξύει τὴν γῆν ὡς ὅξος, καὶ δάκνει τῆς γυναικὸς ⁸ ῷ
ἀν ἐπιψαύση, καὶ ξύει τὴν γῆν ὡς ὅξος, καὶ δάκνει τῆς γυναικὸς ⁸ ῷ
ἀν ἐπιψαύση, καὶ ἐλκοῖ τὰς μήτρας. Καὶ ἐλθοῦσα ἐς τοῦτο τὰ μὲν
ἄλλα πάσχει ¹τὰ αὐτὰ ὡς ἡ προτέρη · ἦσσον δὲ τὴν κεφαλὴν ἐκείνης
πονήσει, καὶ τὰ ἕλκεα οὕτε δυσειδέα οὕτε μεγάλα οὕτε πυώδεα οὕτε
δὸμαλέα ὁμοίως ⁵κείνη γίνεται, ἀλλὰ ταύτη ἦσσον · ἐπιμελεδαινομένη
δὲ ὑγιαίνει καὶ προεληλυθυίης τῆς νούσου, καὶ οὺ μάλα ἀποθνήσκει,
φορὸς δὲ οὐ δύναται εἶναι ὧδε ἔχουσα.

10. 6 Όλόσαι δὲ ξυνοιχεῦσαι οὺ δύνανται ἐν γαστρὶ ἔγειν, πυθέσθαι Χρὴ εἴ σφιν ἐπιφαίνεται τὰ καταμήνια ἢ οὖ, παὶ εἰ αὐτίκα ἄπεισιν ἡ γονὴ ⁸ἢ τῆ ὑστεραίῃ ἢ τῆ τρίτῃ ἢ τῆ ἔκτῃ ἢ τῆ ἔβδόμῃ · ⁹ἢν μὲν οὖν ড়ῆ αὐτίκα ἀπιέναι ὅταν εὖνασυῆ, τὸ στόμα οὐα ὀρθόὐ εστι

' 'Αλλ.' όσ' έγων C. - δλίγον CDIKO. - δλίγα J. - Post ήν addunt έδος Co. - ἐπιγένηται θ. - ἀεὶ πορεύσεται C. - τάς om. ΗΙΚθ. - ² ἀπὸ κρεῶν vulg.άκοκρίων (sic), in marg. άντί τοῦ κριθών πλύματος θ. - Lisez κριθέων.- αὐτῶ CJ0.-πολλοί om. J.- ώσπερ Co.- 3 of vulg.- of Ald. - ή CL0, Cordaus, Lind. - πάσχη J. - ' ταύτη vulg. - ταύτα θ. - αύτά Lind. - αύτή Cordæus. - τά αύτα C. - ώσπες και ή θ. - κείνης C. - δυσίδεα θ. - δυσίατα C. - πυρώδεα C - 5 εκείνη DHK. - γίγν. C. - επιμελαινομένη G. - επιμελομένη Co. - προειηλυθείης G_* - προεληλυθύης I_* - προεληλυθείσης (sic) G_* - θνήσκει G_* -Post έχουσα addit ην δέ οι ρόος μη γένηται, συμδήσεται οι ώστε δοκέειν έν γαστρί έγειν καὶ ταῦτα πείσεται ἄπερ τόκω τὰ καταμήνια όδὸν οὐκ ἡδύνατο εύρειν η παχέα και γλίσχρα και κολλώδεα τη C. - ην δέ οι έδος μή γένηται, συμβήσεται οἱ ώστε δοχέειν ἐν γαστρὶ ἔχειν μισγομένη τε ἀνδρὶ ἀλγέει ώσπερει ύπ' άκάνθη; κεντοίτο - καί βρίθος έν τη γαστρί έπιγίνεται - καί ή γαστήρ πρόκειταί οί καὶ μετεωρίζεται όμοίως ώσπερει έν γαστρί έγουσα και καρδιάζει · επήν ήμεραι τριάκοντα μάλιστα έωσι · και πόνον ίσχει άλλοτε καὶ άλλοτε τῆ; γαστρὸς τὸ (correctum ex τῶ) κάτω τοῦ ὁμεμαλοῦ καὶ τὸν τράχηλον καὶ τοὺς βούδωνας καὶ τὴν ὀσερίν καὶ ὅταν ὀύο μῆνες γένωνται ἢ τρείς, έρράγη οι κατά τὸ αἰδοῖον τὰ καταμήνια ἀθρόα καὶ δοκέει οἱ ὥσπερ σαρχία είναι τὰ ὑπιόντα ώσπερ ἐχ διαφθορής καὶ μέλανα. ἔστι δ' ήσιν έλκεα γίνεται έν τῆσι μήτρησι καὶ δεήσεται τὴν μελέτην προσέχειν. πολλήσι δε συμβαίνει ώστε δοχέειν εξ μήνας έχειν εν γαστρί ή όλίγω ελάσσονα χρόνον και ή γαστήρ πρόκειται, και τὰ αὐτὰ γίνετα: ώσπερ έν γαστοί έχούση. έπειτα έστι μέν ήσι διάπυα έρράγη ύπέρ του βόμδωνος (sic) άμα πέμπτω η έκτω μηνί· καὶ όδον ταύτη ποιέεται, καὶ έλκεα έν τήσι μήτρησιν ένγίνεται, καὶ περὶ βούδωνας, καὶ κινδυνεύσει άποθανείν. ήν δε και περιγένηται, άρορος έσται. Εστι δε ήσι κατά το αιδοίον

tenx, ou tout ce que je dirai un peu plus loin. Si cela arrive en surcroît, il y a tous les jours un flux tantôt abondant, tantôt peu considérable, parfois semblable à de l'eau d'orge, parfois à de la lavure de viande; de nombreux caillots de sang s'y trouvent; il ronge la terre comme le vinaigre, irrite les parties de la femme qu'il touche, et ulcère la matrice. A ce point, elle éprouve les mêmes accidents que dans le cas précèdent; cependant elle souffre moins de la tête, èt les ulcères ne sont ni d'aussi mauvaise apparence, ni aussi grands, ni aussi purulents, ni aussi fétides. Traitée, elle guérit, même après que la maladie a duré; il n'y a pas beaucoup de crainte de mort; mais, en cet état, elle ne peut pas devenir enceinte.

10. (Femme ne pouvant pas devenir enceinte, parce que le sperme n'est pas retenu. Trois cas: il sort le jour même; il sort le lendemain ou le surlendemain; il sort le sixième où le septième jour. Dans le premier cas, l'orifice utérin est dévié; dans le second, la matrice est humide; dans le troisième, la matrice et le corps entier sont en cause.) Quand une femme qui cohabite avec son mari ne peut devenir enceinte, il faut s'informer si les règles viennent ou non, et si le sperme s'en va sur-le-champ, ou le lendemain, ou le surlendemain, ou le sixième jour, ou le septième. Dit-elle qu'il s'en va aussitôt après le coît, alors l'orifice utérin n'est pas droit, il est dévié

ρήγνυται καὶ χωρέει σαπρά τε καὶ πυώδεα, καὶ έλκεα γίνεται ἐν τῆσι μήτρησι, καὶ δεήσει μελεδώνης ὅκως μή οἱ τὰ ἔλκεα σαπρά γενόμενα θάνατον επάζει · άρορος δε έσται καὶ αύτη ην ίηθη · ην δε οί μη βαγή τα καταμήνια διενεχθέντα ες εξ μήνας πείσεται πάντα άπερ ατόκω εούση τα καταμήνια δόδον ούκ εδύνατο εύρειν καὶ ην μεν μελαιδανθη (sic), ύγιλς έσται εἰ δὲ μή, διενέγκασα καὶ ἐς ὀκτώ μῆνας ἀποθνήσκει πολλησι δὲ συμδαίνει ἢν τὰ καταμήνια φλεγματώδεα χωρέη, έπὶ πουλύν γρόνον φλεγματώδεα χωρέειν καὶ ἐλάσσονα είναι τῶν ὑγιηρῶν ' ὑγιὴς δὲ γίνεται μελαιδανθείσα κατά τρόπον 0. - Ceci est une repétition, sauf quelques variantes, de p. 22, 1. 12, jusqu'à p. 24, 1. 19. — 6 σσαι θ. – ξυνοικέουσαι (σ. C) vulg. – συνοικεύσαι (sic) 0. - μή pro ού C. -χρησι σρισιν (sic) επιραίνονται 0. - σρίσιν C. - επιγένηται vulg. - ἐπιφαίνηται DFIJK. - ἐπιφαίνεται C. - ἐπιμήνια CIIIJ0. — παλ γίνεται (γίνηται Lind.) πυώδεα ή ψυχρά: ην μέν ούν εξί (γίνεται... εξί οιη. Co) εί vulg. - εί om. (D, restit. al. manu) FGHIJK. - * ή om. C. - ή τριταίη η έκταιη η εκδομαίη C. - ο εί μ. ο. ταίη C. - έστ' αν pro σταν C. - της μ. om. Co. - užīpas DIIIJK.

τῆς μήτρης, ¹αλλ' ἰδνοῦται καὶ οὐ λάζυται τὴν γονήν · ἢν δὲ φῆ δευτέρη ἢ τρίτη, ἡ ὑστέρη ἐξυγρασμένη ἐστὶ καὶ ἡ γονὴ ἐκπλύνεται · ²ἢν δὲ ἔκτῃ καὶ ἑδδόμη, ἡ γονὴ κατασήπεται, κατασαπεῖσα δὲ ἀπέρχεται. Τοῦ μὲν ³ οὖν ἀρχὴν μὴ προσδέχεσθαι τὴν γονὴν, τῆς ὑστέρης τὸ στόμα θεραπευτέον πρῶτον, ὅκως ὀρθὸν ἔσται · τοῦ δὲ καταπλύνεσθαι δευτεραίη ⁴ καὶ τριταίη, ἡ ὑστέρη ⁵καὶ ἡ κεφαλή · τοῦ δὲ κατασήπεσθαί τε καὶ ἀπέρχεσθαι, καὶ ἡ ὑστέρη καὶ τὸ σῶμα ἄπαν ἔνυγρον ὄν. Τουτέων ἕκαστα ⁶γινώσκειν ὧὸε γρή.

11. Όχοίης δὲ χρήζει καθάρσιος, ⁷γνώση ὧδε ὅταν τὰ ἐπιμήνια γίνηται, ράκος πτύζας ὅσον σπιθαμῆς, ⁸ἐπιτανύσαι ἐπὶ σπολίην λεπτήν κάπειτα ⁹ποιέειν ὡς ἐπὶ τοῦτο ἐπιρροῦ τὰ ἀπιόντα εἶναι δὲ δύο τὰ τρυχία χωρὶς ἐκάτερα, ¹⁰τὰ μεθ' ἡμέρην τε καὶ νύκτωρ, ¹¹ καὶ τὰ μὲν ἡμερήσια πλύνειν χρὰ τῆ ὑστεραίη, τὰ δὲ νύκτωρ, ὁκόταν αὐτέοισιν ἡμέρη καὶ ¹²νὸζ γένηται, ἐπὶ τῆσι σποδιῆσι κειμένοισιν · ἐν δὲ τῆ πλύσει σκέπτεσθαι ¹³ὁκοῖα ἄσσα γίνεται τὰ ράκεα πλυθέντα, ὅταν ἐν ἡλίω τέρσηται · κράτιστον ¹⁴ δὲ ἐν σκοταίω χωρίω. ⁷Ην μὲν οὖν φλέγμα ἢ τὸ κωλῦον, μυζώδεα τὰ ράκεα ἔσται · ἢν ¹⁵ δὲ ἄλμη τε καὶ χολὴ, πυρρά τε καὶ ὑποπέλιονα. Ταῦτ' οὖν ἐσιοὰν, καὶ γνώμη ¹⁶ σκεθρῆ βασανίσας, ὅλον τὸ σῶμα ἀθρέειν, ἤν τε πολλῆς καθόροιος ὁσκέη δεῖσθαι, ἤν τε μὴ, ἀποσκεψάμενος ἐς τὴν χροιὴν καὶ τὴν · ἡλικήν καὶ ρώμην καὶ ὅρην καὶ οἴη διαίτη χρέονται · ἰητρείη δὲ καὶ τοῦ σώματος παντὸς ¹⁷προνοεῖσθαι, καὶ τὰς ὑστέρας καὶ τὸ στόμα

^{&#}x27; Άλλά C0. - λάζεται CD0. - δευτεραίη vulg. - δευτέρη CDH. - τριαίη vulg. -τρίτη Co. - η τετασταίη (η τετ. om. CDFGHIJKo, Ald.), η ύστέρη (η ύστεραίη CDFGHIJK, θ ύστέρη, Ald.) έξυγρασμένη (έξυγρευσμένη sic C) έστλ vulg.—² ἐὰν δὲ ἔκτη εἴτε καὶ ἑδδόμη C.- ἢν δὲ (δὲ om., restit. al. manu post έκταίη D) έκταίη καὶ έδδομαίη vulg. — 3 οδν om. J. - τὸ στόμα τῆς ὑστέρας • J. - υστέρας CDGHIK. - τὸ σῶμα θεραπευταΐον θ. - ὅπως θ. - ⁴καὶ τρ. om. C. —5 καί om. GJ.-ή C.-ή om. vulg.- τοῦδε κατασήπεταί τε καὶ ἀπέρχεται C.ἔνυγρον ὂν om. θ. – ὂν om. C. — εγίγν. C. – όποίης θ. – δὲ om. θ. – καθάρσηος C. - γνώσηται vulg. - γνώσεται DJ, Cordæus, Lind. - γνώση CHK. - Post γν. addit δὲ θ. - γίνεται vulg. - γίνηται DGHIJKθ. - γίγνηται C. - βακους (sic) θ . – πτύξασθαι ού (sic) σπ. C. – σπιθαμήν θ . — θ καὶ ἐπ. C. – ἐπιταννύσαι G, Frob. - σποδίην GHIK, Ald., Frob. - κάπιτα θ. - 9 ποιέειν έπλ τούτω ώς · ἐπιβρυή vulg. - ποιέειν ως ἐπὶ τοῦτο ἐπιρυή θ. -Ante τὰ addit ήδη J.-ἐπιόντα C. -τριχία DJ. - Supra lin. πτυγία Κ. - έφ' (έφ' om. θ) έκ. vulg. - 10 το vulg. τὰ θ. — "καὶ οιπ. θ. – ὁπόταν αὐτοῖσιν θ. — 12 νύκτωρ vulg. – νὸξ θ. – τοῖσι D. - τη σποδιή θ. - σποδίησι GHIK, Freb. - 13 όποῖα θ. - όκοῖ' C. - γένηται

et ne prend pas le sperme. Dit-elle que c'est le second ou le troisième jour, la matrice est humide, et le sperme est balayé par le liquide. Dit-elle que c'est le sixième et le septième, le sperme se putréfie, et, putréfié, il sort. Pour le cas où tout d'abord le sperme n'est pas reçu, il faut en premier lieu s'occuper de l'orifice utérin, de manière à le redresser; dans le cas où le sperme est balayé le second ou le troisième jour, de la matrice et de la tête; dans le cas où il se putréfie et sort, de la matrice et du corps entier, lequel est humide. Tels sont les signes par lesquels ces trois cas se distingueront.

11. (Traitement du cas où le sperme n'est pas retenu parce que le corps entier est en cause.) Quant à la purgation qui convient, on la déterminera ainsi : au moment des règles, on plie un linge en plusieurs doubles, de manière qu'il soit de la grandeur d'un empan, et on l'étend sur de la cendre légère; puis on s'arrange pour que le slux tombe dessus. On aura deux de ces tampons, l'un pour le jour, l'autre pour la nuit; celui du jour, on le lavera le lendemain; celui de la nuit, quand un jour et une nuit auront passé dessus; bien entendu qu'ils seront restés sur la cendre. Après le lavage, on remarquera ce que deviennent ces linges, sécliés au soleil, ou, mieux encore, dans un lieu obscur. Si c'est la pituite qui fait obstacle, le linge sera taché de pituite; si c'est la salure et la bile, il sera rouge et sub-livide. Cela étant vu et soumis à un examen attentif, on portera le regard sur tout le corps pour décider s'il réclame ou non une évacuation abondante, prenant en considération la couleur, l'âge, la force, la saison, le régime. Le traitement, qui s'occupe du corps entier, s'occupe aussi de

ίῆσθαι · καὶ ἢν ιμέν μεμοκὸς ἢ, ἀναστομῶσαι · ἢν ἐἐ λοζωθέωσιν, εξιθύνειν γρή: ἢν οὲ ὑγραὶ ἔωσιν, αὐαίνειν, καὶ τάλλα δρῆν ἐναντίον. Σγεδόν 20ε πάσησιν ή πολλή θεραπείη ή αὐτή έστι, πλήν τοῦ κατασπάσαι τὰ ἐμμήνια · ὅσησι γὰρ γίνεται , οὐδὲν δεῖ ε ταύτησι κατασπάν, άλλ' ό τι κακόν εν τοϊσιν επιμηνίοισιν ένι, τούτο άφαιρέειν χρή, όταν ελεγματώδεα καὶ ύμενώδεα ' τη καὶ γολώδεα καὶ ὶγωροειδέα καὶ λεπτά ή λευκά καὶ Ορομδοειδέα, καὶ ὅταν μέλανά τε καὶ ἀνθρακώδεα, ή ζοφοειδέα, ή δριμέα, άλμυσά, θολερά, πυώδεα. Αξιται - πάσαι αι προφάσιες υπεξαιρετέαι κωλύουσι γάρ λαμβάνειν έν γαστρί. 5 Όκοσα μέν οὖν φλεγματώδεα καὶ ὑμενοειδέα τῶν ἐπιμηνίων έστὶ, καὶ αὖται σαρκώδεές εἰσι, δταύτησι τὸ στόμα ἔζυγρον, καὶ πτύελον πουλύ καὶ γλίσχρον, καὶ ἢν όξέος γεύηται ἢ οριμέος, τὸ πτύελον εν τῷ στόματι πλαδωδέστερόν τε ἔσται καὶ ἄναλτον, καὶ πρός παν ό τι ων ξάγωσιν η πίωσιν όγλος προσίσταται αθτέχσι, καὶ 7 ἀείρεται ή χοιλίη, χαὶ ναυσίη, χαὶ ἀλυσμός πουλύς * ἀπό τε χεφαλής δεύμα καταβρέει, και πάντ' έμπλάσσεται, και πολλήν ύγρασίην ἐπάγεται, καὶ τὰ ὑποφθάλιμια πελιονά καὶ πεφυσημένα. Ταύτας γρή δλας ⁸πυρίῆν, καὶ πυκνὰ ἐμέειν καὶ ἀπὸ σιτίων καὶ ⁹ἐπὸ νηστείης · μαλάσσειν δὲ τὴν κάτω κοιλίην φαρμάκοισι πάμπαν κούφοισιν, δκόσα ήκιστα γολήν άγει, και μονοσιτέειν, και γυμνάζεσθαι συγνά, και ώς 10 ξηροτάτη τροφή διαιτάσθαι, καὶ ποτῷ ἐλαχίστῳ ἀκρητεστέρω, κοιλίη όξ εξλυτος άμείνων διαφυλάσσεσθαι. Τάς 11 όξ ύστέρας γρή, ήν μή πρός ταύτην την διαίτην ένακούωσι, καθαίρειν φαρμάκοισιν αρχκτοισι προσθέτοισιν, προποδιών οξ πορ των καθαροίων 12 αἰεὶ, πρότερον μὲν τῆ πυρίη τῆ ἐκ τῶν μαράθρων, ἔπειτα οὲ τῆ ἐκ

la matrice et de son orifice. S'il est fermé, on l'ouvrira; si elle est déviée, on la redressera; si bumide, on la desséchera, et ainsi du reste, par le contraire. Chez toutes, le gros du traitement est à peu près le même, sauf l'emploi des emménagogues; car, lorsque les règles viennent, il n'v a pas lieu de les provoquer, il faut seulement ôter ce qui y est mauvais, par exemple l'état pituiteux, membraneux, bilieux, ichoreux, ténu, blanc, grumeleux, noir, charbonneux, sombre, acre, salé, trouble, purulent. Toutes ces conditions morbides doivent être enlevées; car elles empêchent la grossesse. Quand les règles sont pituiteuses et membraneuses, et que la femme est charnue, la bouche est très-humide, une salive copieuse et gluante y abonde. Si la femme prend du vinaigre ou quelque chose d'acre, la salive devient plus liquide et plus insipide. Tout ce qu'elle mange ou boit provoque un nouveau malaise; le ventre se gonfle; nausées, beaucoup d'anxiété. De la tête descend de la pituite qui obstrue tout et amène beaucoup d'humidité. Le dessous des yeux est livide et soufflé. Dans ce cas, on prescrira des bains de vapeurs entiers et de fréquents vomissements tant avec nourriture qu'à jeun. On amollira le ventre inférieur à l'aide de purgatifs très-légers qui ne seront aucunement cholagognes. La fenime ne fera qu'un repas par jour; elle s'exercera fréquemment, usera du régime le plus sec, et prendra très-peu de boisson, et cette boisson sera du vin pur. Il vaut mieux que le ventre reste libre. La matrice, si ce régime n'opère pas sur elle, sera purgée à l'aide de pessaires qui n'aient rien d'irritant. Il faut toujours donner des bains de vapeur avant

τῶν 1 θυμιημάτων. Τὰς δὲ πυρίας ποιέεσθαι καὶ τὰς 2προσθέσιας τεκμαιρόμενον δκως άπαντα πεποιήσεται καὶ κατά τρόπον έσται, εν δ γρόνω τὰ ἐπιμήνια εἴη. 8 Ἡν μὲν οὖν καθαρά τε καὶ ἄκραιρνέα καὶ έναιμα γίνηται, ούτως ίτω παρά τὸν ἄνδρα ἐν ἀργομένοισι τοῖσιν έπιμηνίοισιν· άριστον ές έν απολείπουσι καὶ έτι ἰόντων μαλλον ή άφανέων. "Όταν δὲ μέλλη ἐέναι παρὰ τὸν ἄνδρα, ὑποθυμιήσθω τι τῶν θυμιημάτων τῶν στυπτικῶν: 5 θυμιής θω δὲ διὰ τοῦ κανείου καὶ τοῦ καλάμου, ἐπὶ σποδιὴν θερμὴν ἐπιπάσσουσα τὸ φάρμακον ὁταν δὲ ἐπιπάσση, καὶ τὸ 6 κανεῖον περιθεῖναι καὶ τὸν κάλαμον, 7 καὶ καθεζομένην πυριήσθαι. Οκόταν δὲ δέη αὐτὴν θυμιήσθαι, τῷ μολυβδίω γρήσθω, ως ανεωγμένω τῷ στόματι ⁸ θυμιῆται · εἶτα ὅταν ανίστηται, πάλιν εν τη κλίνη προσθέσθω το μολύβδιον είτα αφελομένη, αὐτίκα ξυνευναζέσθω τῷ ἀνὸρὶ, καὶ θἦν τὰ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς μὴ δηλά οι η, εκτείνασα τὰ σκέλεα καὶ επαλλάζασα ήρεμείτω. Νηστείη 10 δε δφελος εν ταύτη τη ήμερη, πλην κυκεώνα, ην εθέλη, αναλτον εφ' ύδατι · τοῦτο δὲ πιέειν τότε, δκόταν μέλλη θυμιῆσθαι. 11 *Hv δὲ ζυγγενομένη τῷ ἀνδρὶ κατάσγη τῆ ὑστεραίη τὴν γονὴν καὶ μηδὲ ἐς τὴν έτέρην ἀπίη ἡμέρην, σιτίων μέν εξργεσθαι καὶ λουτρών, πίνειν δὲ άλριτον εν ύδατι άναλτον καὶ δὶς καὶ τρὶς τῆς ἡμέρης. Αύτη 13 δὲ ἡ δίαιτα έστω ήμέρας εξ, αμείνων 13 δε καὶ έπτὰ, ην μη απίη τὰ κπὸ τοῦ ἀνδρὸς ὅτκν ξυγγένηται. Αλουτείτω 14 δὲ πάντα τὸν γρόνον, καὶ αχινητέειν ἐπιτηθευέτω. ἢν δὲ βούληται περιπατεῖν, περιπατείτω ἐν διμαλώ γωρίω καὶ λείω, πρὸς ἄναντες δὲ μηδὲν, μηδὲ κάταντες. καθέζεσθαι δὲ ἐπὶ μαλθακὰ, ἢν 13 ξυλλάδη · τὴν δ' ἄλλην δίαιταν τὴν

¹θυμάτων θ.- θυμιημάτων C.-θυμιαμάτων vulg. — ²προσθέσηας C.-τε-κμαιρόμενος vulg.-τεκμαιρόμενον θ.- δπως Cθ.-περιποιήσεται C.-τη pro είη C. — ³ εί pro ην D.- καθαρά τε καὶ om. θ. - ἀκραιρναια (sic) η καὶ εν αίμα θ. - γένηται vulg.-γίνηται HIJKθ. -γίγηται C.-οδτος θ. — ⁴δ' θ. -ἐπιόντων pro ξει ἰόντων θ. - ἀπορακέων Gal. in cit., XVII, p. 442. - μέλη C.- ὑποθυμισιάσθω θ.- θυωμάτων υ.- ὑποθυμιαμάτων vulg.- θυμισμάτων C. — ⁵θυμισίοθω C. - θυμιάσθω θ.- κανίου CJθ. - καλαμίου C.- σποδίην GHIK, Ald., Frob. - ἐπιπάσουσα C. — °κανίον CJ- κανουν (sic) θ.— γαὶ Cθ. - καὶ οιι, Vulg. - πυριάσθαι θ.- δέη οιι, Κ.- δταν δὲ οῖη τε η θυμιάσθαι θ.- καὐτήν pro αὐτήν Κ.- αὐτέην C. - θυμιείσθαι C.- μολιέδω DGHIΚθ, Ald. - μολίδδω J.- μολίδω C. - χρήσθω FIJKLθ. - χρῆσθαι vulg. - χρέεσθαι Q'. — βυμιάται θ. - είθ' Cθ. - μολίδδιον DGHIJHθ, Ald.- ἀφελομένη θ. - ὑφελομένη vulg. - τηνιαῦτα (II, κὐτίαα in marg.) vulg. - αὐτίαα Cθ. - συνευν. Cθ. — βην ponitur ante μη C. - οί oin. J. - είη C. - ἐπτίνασα θ. - ἀπαλλ. D. - ἡρεμ. I. - νηστίη C.

ces purgations, d'abord avec l'eau de fenouil (anethum fœniculum, L.), puis avec les substances balsamiques. Les bains de vapeur et les applications de pessaires seront conduits de manière, que tout sera terminé et en ordre au moment où les règles devront paraître. Si donc elles sont pures, sans altération et bien sanguines, la femme îra auprès de son mari au début, ou, mieux, quand elles finissent, et plutôt coulant encore que complétement disparues. Au moment d'aller auprès de son mari, elle fera quelqu'une des fumigations aromatiques et astringentes; la fumigation se fera par le couvercle et le roseau, le médicament ayant été jeté sur de la cendre chaude; quand le médicament est jeté, clle dispose le convercle et le roseau, et, s'asseyant, reçoit la fumigation. Quand il faut faire la fumigation, elle se servira de la sonde de plomb, afin que la fumigation trouve ouvert l'orifice utérin. Puis, levée de dessus sa fumigation et s'étant mise au lit, elle appliquera de nouveau le plomb; enfin, le retirant, elle usera aussitôt du coït; et, si la semence de l'homme ne vient pas en dehors, elle étendra jes jambes, les croisera et se tiendra immobile. Ce jour-là, il faut faire abstinence, sauf, si elle veut, un cyceon sans sel à l'eau; elle le boira au moment de la fumigation. Si, après le coït, elle garde la semence le lendemain et le surlendemain, elle se privera d'aliments solides et de bains, elle boira de la farine d'orge à l'eau sans sel, deux ou trois fois le jour. Ce régime en durera six, et, mieux encore, sept, si, après le coit, la semence de l'homme ne sort pas. Pendant tout ce temps, elle restera sans bains et se gardera de se donner du mouvement. Si elle veut se promener, elle se promènera en un terrain plan et uni, évitant absolument les montées et les - 10 δ' C.- εὶ ἐθέλοι θ. - ἐν pro ἐφ' CJ. - ποιέειν Chθ, Cordæus, Lind. - μέλη Ald. — "ε: J. -συγγ. Co. - μπό' 0. - μη C, Cordans. - μηθέν Lind. - άπίσι vulg. - ἐπίη CJ. - πινέτω θ. - 12 δε om. θ. - εστω om. θ. - 12 δε καὶ εί έπτα (DHK, ην) FJ.-η pro δὲ καὶ C0.-ἀπὸ C0.-ἀπὸ om. vulg.-συγγ. θ. —" δὲ om. Cordwus, Lind. - ἀκεινητέειν θ. - ἀκινητεΐν vulg. - χοή pro έπιτ. Οθ. - περιπατείτω om. Co. - προσάναντες vulg. - πρός άναντες DHIK. - πρόσαντες C30. - μηδαμώς vulg. - μηδέν C9. - 15 συλ. θ. - 35 θ. - μέχρι GH130. - μέχρη (sic) ήμερων τοιακ. C. - ήμερων G.

DES MALADIES DES FEMMES.

αὐτὴν ποιέεσθαι μέγρις ήμερέων τριήκοντα. ¹ 'Αλουτεέτω δὲ, ἢ καὶ, ὅτε δέοι, λουθῆναι δλίγω καὶ μὴ λίην θερμῷ. τὴν δὲ κεφακὴν μὴ βρέγειν. Σιτίοισι δὲ λεεέσθω καὶ ἄρτοισι καὶ μάζη, ἤν γε βούληται κρεῶν δὲ φάσση καὶ τοῖσι παραπλησίοισι, θαλασσίων ² δὲ όκόσα κοιδιήν ἵστησιν. εἴργεσθαι δὲ λαχάνων δριμέων οἴνω ³ δὲ μέλανι χρεέσθω τοὶ τοῦν ὅτη ἐτοῦν ὁ ἀρούδιτι, καὶ τῶν ἡμέρων καὶ τῶν ⁵ θηρείων.

12. Καὶ ταύτην, ἢν μὲν ξυλλάδη, οὕτω χρὴ ποιέειν· ἢν 6 δὲ μὴ ξυλλάδη, ἀλλ' οἴχηται δευτεραῖα ἢ τριταῖα τὰ τοῦ ἀνδρὸς ρεόμη ξυλλάδη, ἀλλ' οἴχηται δευτεραῖα ἢ τριταῖα τὰ τοῦ ἀνδρὸς ρεόμενα παμπόλλη ὑγρασίη, δῆλον ὅτι ὑγρότεραί εἰσιν αί ὑστέραι. Θεραπεύειν οὖν χρὴ κατὰ τὸν ὑφηγημένον ¹ τρόπον, μέχρις ἀν ξηραὶ εἴνωνται · ὁκοίταν δὲ δοκέωσι ξηραὶ εἶναι , ἰητρείη ἤδε ἀρίστη, φάρμακον μαλθακτήριον κατόπιν τε καὶ ἐς τοὑμπροσθεν, 8 ἄχρις οὖ αὧται κατὰ φύσιν γένωνται · καὶ αὖθις ἴτω παρὰ τὸν ἀνδρα, ὅταν τὰ ἐπιμήνια μηκέτι πολλὰ ἢ, ἀλλ' όλίγα καὶ εὐχροα, καὶ ὀργᾶ. Καὶ ἐν τῆσιν ἀλλησιν θημέρησιν ἱμεροῦσθαι χρὴ τοῦ ἀνδρὸς, ἢν ἄριστα εἰρημένησιν, ἢν εὐτρεπισθῶσιν αί ὑστέραι, ἢν κατάσχη ¹¹ τὴν γονὴν ἐπειδὰν δέκα ἢ δυοκαίδεκα, μὴ ἰέναι ὡς τὸν ἀνδρα. Ἦν δὲ ¹²μὴ ξυλειειδὰν ἀκιδναὶ αί ¹²μῆτραι, εὐτροφοι ἐοῦσαι, ὑπὸ πάθεος γένωνται ἐπειδὰν ἀκιδναὶ αί ¹²μῆτραι, εὐτροφοι ἐοῦσαι, ὑπὸ πάθεος γένωνται

¹ Άλουσίη δε καὶ ότε δέει (δέοι θ) •λίγω Cθ. - δέη Cordæus, Lind. χεήσθω θ. - καὶ άρτοισι om. θ. - καὶ ἡν βούληται μάζη Cθ. - καὶ τοῖσι παραπλησίοισι om, Cθ. — 2 δὲ om. C. – ὅσα θ. — 3 δὲ om. C. – γοήσθω θ. – τοῖσι κρέασι θ. - 'δὲ om. Co. - η DFIIIJKo, Ald., Cordæus, Lind. - η om. vulg. - ήμερέων vulg. - ήμερων Jθ, Lind. - 5θηρίων Cθ. - In marg. αντί τοῦ τῶν άγριμίων θ. - καί om. Cθ. - ταύτην C. - ταύτα vulg. - μέν ήν vulg. - ήν μέν θ . – μὲν εἰ ξυλλάθοι DFG (HK, ξυλλάδη) IJ, (Ald., ἤν). – συλλ. $C\theta$. – οὕτω Cθ. - οῦτως vulg. - οῦ, γρὰ π. om. (DH, restit. al. manu) GHIJK. - εδέ γε (γε om. Cθ) μή vulg. - ξυλλάβο: J. - οίχεται vulg. - οίχηται CJ0. - δευτεραίη ή τριταίη C. - τὰ τοῦ ἀνδρὸς om. C0. - ἡρεόμενα (sic) C. - παμπόλλω vulg. παμπόλλη J.– παν (sic) πολλή θ .— λόγον θ . – ού pro αν C (θ , εύ).– ξηραίνωνται θ. - όταν θ. - ὶητρεύεσθαι (ἰητρευέσθω DFIK) ο ὅτως • ἄριστον (ἰητρείη ἤὸε άριστον C; ιητρείη οδν άριστη θ) φάρμ. μαλθ. μιν (μήν C; μοι pro μιν FG; μιν om. θ) κατόπιν vulg. — *άχρι C. - μέχρι θ. - ούν (sic) pro ού J. - αύαι (sic) pro abtai θ . - abtic C. - estw θ . - π odià om. θ . - $\tilde{\eta}$ C $(\theta, \tilde{\eta})$ - $\tilde{\eta}$ oiv. vulg. - ἀλλά C. - καὶ om. C. - εῦχροια <math>θ. - ὁργαὶ θ. - • ἡ ἐτέρησιν C.- ήμεροϊσθαι Co. -του άνδρὸς om. Co. - Post έχωσιν addit αξ γυναϊκες τὲ καὶ θ. - " σ. Cθ. - τζσιν είρ. ήν om. C. - εύτοεπεῖς έωσιν (. - " τε (-ε om.

descentes. Elle se tiendra assise sur des sieges mous, si elle conçoit, et observera le même régime pendant trente jours; elle continuera de s'abstenir de bains, ou, s'il lui en faut prendre, elle se lavera avec peu d'eau qui ne sera pas trèschaude; elle ne se mouillera pas la tête. Pour aliments de céréales, elle aura le pain et la pâte d'orge; pour viandes, le pigeon et autres semblables; pour poisson de mer, tout ce qui resserre le ventre; elle s'abstiendra des herbages âcres; elle usera d'un vin noir; les viandes seront plutôt rôties que bouillies, aussi bien d'animaux domestiques que de gibier.

12. (Traitement du cas où le sperme n'est pas retenu parce que la matrice est trop humide. L'auteur y ajoute le cas où la matrice ne retient pas, parce qu'elle a été affaiblie par les pessaires ou les funigations.) Voilà ce que fera la femme, si elle conçoit. Mais si elle ne conçoit pas, et que la semence de l'homme, s'écoulant avec beaucoup d'humidité, sorte le deuxième ou le troisième jour, évidemment la matrice est trop humide. Il faut traiter suivant le mode exposé précédemment, jusqu'à ce qu'elle devienne sèche. Quand elle paraît être sèche, ce qu'il y a de mieux c'est d'appliquer un médicament émollient en arrière, et en avant, jusqu'à ce qu'elle reprenne son état naturel; et, derechef, la femme ira auprès de son mari, lorsque les règles, cessant d'être abondantes, seront en petite quantité, de boi ne couleur, et que les désirs se feront sentir. Dans les autres jours aussi, les désirs doivent se faire sentir, si la matrice est en bon état. Quand la femme a usé du coît en ces jours, la matrice étant bien disposée et la semence ayant été retenue dix ou douze jours, la femme n'ira pas auprès de son mari. Si elle ne conçoit pas, tout en ayant néanmoins la matrice saine (cela se voit souvent aussi), c'est que l'utérns, quoique en état de bonne nutrition, a été affaibli

C0) τὴν vulg. - δυωκαίδεκα 0. - εἰς pro ως 10. — μὴ om. (K. - ξυλάθη (sic) K. - ξυλλαμβάνη 0. - ἐωσιν 0. - γίγν. (. - δὴ om. 0. - οὴ καὶ om. C. — μῆτραι ἐοῦσαι ἀτροφοι (εὕτροφοι C, D al. manu ἄτροφοι, FGIIIK, Ald.) (εὕτροφοι οὖσαι 0) ὑπὸ π. γίνονται (γίνωνται K; γίγνονται C; γενώνται sic 0) vulg. - μὴ pro η 0. - / nte οὸ addit καὶ 0.

θεραπητή ἀμφὶ τῶνδε.

13. το Ο της είς, δταν ξυγγένωνται, αυτίκα διαβρέει τὰ ἀπό τοῦ ἀνδρὸς, ταύτησι τὸ στόμα τῶν ὑστερέων πρόφασις. Θεραπεύειν δὲ δεῖ οῦτως · 8 ἢν μὲν σφόδρα μεμυκὸς ἢ, ἀναστομῶσαι τοῖσι δαιδίοισι καὶ τοῖσι μολιβοῖοισι · πυριῆν δὲ μαλθακἢ πυρίῃ, τἢ ἐκ τοῦ μαράθρου, καὶ ³καθαίρειν προσθέτοισιν ὅσα λεπτύνει τὰς ὑστέρας καὶ ἐς τοισίδε ἀσσα ἐναντία τἢ προφάσει. ¹¹ Οσησι δὲ τὸ στόμα ἀπεστραμμένον ἐστὶ καὶ προσπεπτωκὸς πρὸς τὸ ἰσχίον, γίνεται γὰρ καὶ τοιαῦτα κόνοντα τὴν ὑστέρην τὴν γονὴν προσδέχεσθαι, ὅταν οὖν τι τοισῦτον ζυμβἢ, πυριῆν χιὰ τῆς τὰς κιὰ ἐἐ τὸν πυριῶν · μετὰ δὲ τὴν

1 "Η om. θ.- έωσι θ.- γίνονται vulg.- γένωνται CDJK, Cordæus.- γίνωνται HI, Frob. - ίσχυρωθώσι C. - Post δέ addit καὶ θ. - τοῖσο' θ. - τοῖσιν pro τοισίδ' (D, τῆσιν) HJK.-τοῖσιν δὲ C.-ὅταν θ. — 2 ἢ om. Cθ.-ἐπανωτέρη pro ἔτι ανωτέρω θ. – τε om. Cθ. – ξυνεστώτα θ. – ξυνεσταώτα (sic) C. – βρένναι, al. manu βλ D. - απαλλάσσεται C. - 3 ούν om. C. - σανθή om. C. - θεραπείης vulg. - θεραπητής C. - ἐπιμελίην vulg. - ἐπιμελείην DHIKO, Cordæus. - - τως καὶ (καὶ om. θ) rulg. - εὐεξείη θ. - εὐεξίην τοιαύτην οἱ ἴη C. - συν. CJθ. - τε om. 0. - άμα om. 0. - καί om. D. - εύογγον GK. - 5 λουτροΐσιν όλίγοισιν, πλείσσι (πλέοσι J) θὲ δριμέων rulg. - λουτροῖσιν ολίγοισιν, πλείοσι δὲ πόνοις δοιμέων Cordæus. - λ. όλ., πλείοσι δὲ πόνοις καὶ κουφοῖς χρησθαι · δριμέων Foes in not. - λουτροῖσι [δή] ολίγοισι, πλείοσι δὲ πόνοισι καὶ κουφοῖσι · δριμέων [ĉὲ] Lind.-λ. δλίγοισι, πόνοισι πλείοσι δριμέων θ.-λ. δλίγ., πόνοισι πρηέσι πλείοσι ' δριμέων C. - λ. όλ., εμέτοισι χρησθαι πρό των ήμερέων ών μεμαθήκει τὰ ἐπιμήνια γινέσθαι, πλείοσι δὲ δριμέων καὶ άλμυρῶν εἴργεσθαι DQ'. — ε διαλμύρων C. - ἐμέτοισ: [ĉὲ] Lind. -πρῶτον pro πρό τῶν $C_* - \tilde{\omega} v$ om. $FG_* - \mu \epsilon \mu \acute{a} \acute{b} \eta \kappa \epsilon + C \acute{b}_* - \gamma \acute{t} \gamma v_* + C_* - \alpha \tilde{u} \tau_{i 5} + C_* - \tau \grave{a} \check{a}) \lambda \alpha + C_* - 6 \epsilon \epsilon \alpha \pi \epsilon \acute{t} \eta$ vulg. -θεραποιίη (sic) C. - τησι θ. -ξυγγένηται C. -συγγένηται θ. -ἀπίσει

LIVEE PREMIER.

par une affection, ou par des purgations ou des fumigations excessives, et il ne peut porter la semence, tant qu'il ne s'est pas habitué et fortifié. Voici à quoi on reconnaîtra ce cas : quand la semence sort, elle sort le second ou le troisième jour, ou même plus tard; ce qui sort est épais et grumeleux comme du mucus, à moins qu'il n'y ait quelque mal et que la semence ne s'en aille par une autre maladie de la matrice. Quand donc la semence sort ainsi, il faut soigner l'utérus, sans négliger le corps entier. On mettra le corps en bon état, de manière qu'il ait à la fois fermeté et embonpoint. Peu de bains; beaucoup d'exercices légers; abstinence des substances àcres ou salées; vomissements avant les jours où viennent les règles, puis diète rigoureuse, et tout le reste comme il a été dit. Voità le traitement de ces cas.

13. (Traitement du cas où, par la faute de l'orifice utérin, le sperme n'est pas retenu.) Quant à celui où, après le coît, la semence de l'homme sort incontinent, la cause en est dans l'orifice utérin. On traitera ainsi : si l'orifice est très-fermé, on l'ouvrira avec les bâtonnets de pin et avec les plombs ; fumigation émolliente, avec le fenouil; purgation avec les pessaires qui atténuent la matrice et en favorisent le redressement. Après les purgations et les fumigations, on administrera en injections ce qui est contraire à la cause du mal. Chez quelques-unes l'orifice utérin est dévié et appliqué du côté de la hanche; car c'est aussi un des empêchements pour

(sic) pro διαρό. θ. – διαρό. τὰ οπ. C. – προφάσεις θ. – οὕτως οπ. Cθ. — εἰ J. – δεδίσισι θ. – δ' αἰδοίσισιν C. – μολυβδίσισι GHθ. – μολιβδίνισιν C. – μαράθου CFGHIκθ, Ald. — εαθαίρεις J. – πρόσθεν εἶσιν C. – ὅσα Cθ. – εἶα νυίχ. – ἐς οπ. Κ. – ἐσι ου καταστήσει (sic) θ. – εὐθὺ νυίχ. – ἰθὺ D. – καθιστά DGIIκ. – καθάρσας C. — ετὰς CIκθ. – τὰς οπ. νυίχ. – τοῖσὲε νυίχ. – τοῖσὲ τοὶ D. – τοῖσὲειν Η. – τοῖσὲειν ΙΙκ. – τοῖς ἡλέσιν C. — ει ὅσοισι DGIII. – ἐπὶ pro πρὸς J. – γίγν. C. – συμδη θ. – ταῖς θ. — ετῶν πυριῶν Cθ. – πυρίησι νυίχ. – παρασπασμένην νυίχ. – παρασπασμένην legere malit Foes. in ποι. – παρασσασμένην μιπια. – παρασπάσαι τῶ δακτύλω ἀποστήσαι τοῦ ἰσχίου δταν δ' ἀποστήσα ἡ ἐξορθοῦν θ. – ἀποστήσης D – δ' αἰδοίσισι C. – μολυβδίω G. – ἐξορθωμέναι (sic) DGIJ, Ald., Frob. – ἐξορθωμέναι Η. – ἀνωστομωμέναι (sic) Ald. – προσθετοῖς μαλανοῖς C. – μαλθακοῖσι θ. – τὰ ἄλλα C. – γρόπον Q', Lind.

πυρίην παραφασσαμένη» τῷ δακτύλω ἀποσπᾶν τοῦ ἰσγίου δταν δὲ άποστήση, έξορθοῦν τοῖσι δαιδίοισι καὶ τῷ μολιβδίῳ κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον. όταν οξ έζωρθωμέναι τε καί άνεστομωμέναι γένωνται, προσθέτοισι μαλακοΐσι καθαίρειν, καὶ τάλλα ποιέειν κατά τὸν ύσηγημένον λόγον. 1 Οταν ανεστομωμέναι μαλλον τοῦ δέοντος αί ύστέραι έωσι, καθάρσιος δέονται: μετά δὲ τὰς καθάρσιας, ἐκλυσμῶν καὶ θυμιημάτων. Ήν 3 δε εγγύτερον έωσι τοῦ δεόντος, εμέτων δεόνται αξ ύστέραι καὶ πυρίης δυσώδεος, μέγρις ότου ές γώρην έλθωσι τη διαίτη δὲ τῆ ὑφηγημένη γρησθαι. *Ην δὲ 5 τὸ στόμα πιμελώδες ή καὶ τπάγετον, καὶ διὰ τοῦτο μὴ κυΐσκηται, νᾶπο έφθὸν ἐσθίειν νῆστιν, καί ακρητον επιπίνειν πρόσθετον δε νίτρον ερυθρόν τακί κύμινον 8χαλ βητίνην • άριστον δ' εν οθονίω • ή νίτρον ξύν σμύρνη χαλ βητίνη καὶ κυμίνω καὶ μύρω λευκῷ ἢ ἐλάφου κέρας καῦσαι καὶ μίζαι θωμή-Λυσιν διπλασίην, εν οίνω επί ήμερας τέσσαρας πινέτω. Ήν δε μή δηίζη, πράσα έψειν και άμφικαθίζεσθαι ή φηγόν τρίδουσα προστιθέσθω . σχόροδά ¹⁰ τε τρώγειν νεαρά, καὶ μελίκρητον ἐπιπίνουσα ἐμεέτω.

- 14. ^σΟσησι δὲ ἐμμένει καὶ ¹¹ ἐνσήπεται καὶ ὄχλον ποιέει, ἀνδραράζιος ἀγρίης καρπὸν ἢ χυλὸν ζὸν μελιτι ἢ ¹²ζὸν κυμίνω ἐκλεικτὸν διδόναι.
- 45. Οταν δὲ δύσοδμα ¹³ἔη, καὶ οὐ κυίσκηται, ἀνδράχνην καὶ χηνὸς ἔλαιον μίσγειν καὶ προστιθέναι.

'Oταν δὲ DKO', Lind. - ἀναστομῶνται CO. - ἐῶσι Gl. - ἔωσι om. Co. καθάρσηος C_* -καθάρσηας C_* - - κλυσμών άξιουν (άξ. om. C_0) καὶ θυμιαμάτων (θυμιημάτων C0) vulg. — 3δ' θ. - Εγγιον C. - εωσι CGIKθ. - πυριής GI. - Ante ουσ. addit καὶ θ. - μέχρι θ. - 4τῆ om. θ. - 5τὸ στ. om. C. - πημ. C. - 6παχύ vulg. - πάχετον Cθ. - καί om. C. -διά τοῦτο om. θ. - μυίσκητα: pro μή κ. FGIJ.- κυίσκεται DK.- κυίσκεσθαι C.- προσθετόν C.- λίτρον $\theta.-$ γκαὶ om. 0. — 8 καί om. Co. - ριτ. Gl. - άριστον δέ οίνω νίτρον ξυμμίσγειν καί ρητίνη άμα καὶ κυμίνω tulg. - άρ. δὲ οίνω νίτρον ξύν σμύρνη (D, al. manu ξυμμίσγειν) και όητ. (όιτ. GI, Ald.) άμα και κυμ. GHIJK, Ald. - άρ. δ' έν οίνω ή νίτεω ξύν σμύρνη και έητ. άμα και κυμ. C. - άριστον δ' έν όθονίω. η λίτρον σύν σμύονη και όητινην και κυμίνω 0. - ο ώμην λύσιν Κ. - ώμίλυσιν Ald. -ώς μή λύσιν III. - ώμήλυσι 0. - διπλήν rulg. - διπλήν IK. - διπλασίην θ. - ἐπὶ (ἐπὶ om. C, Lind.) ἡμέρας τέσσαρας (τέσσερας θ) πινέτω Cθ, Lind. $-\hat{\epsilon}$. $\hat{\eta}$. τ . π . om. vulg. $-\hat{\epsilon}\eta\hat{\epsilon}\hat{\eta}\eta$ C. $-\hat{\epsilon}\alpha\hat{\epsilon}\hat{\eta}\eta$ vulg. $-\hat{\epsilon}\psi\hat{\epsilon}\epsilon\hat{\eta}$ xai C. $-\hat{\epsilon}\eta\hat{\epsilon}\hat{\tau}\hat{\tau}$ καθέζεσθαι vulg. - άμρικαθέζεσθαι Κ. - άμρικαθίζεσθαι θ. - φυγέν G. - φητόν (sic) C. — ιο δέ pro τε C. - νεηρά C. - πίνουσα Cθ. — ιι σήπεται Jθ. - άδραφάξιος, al. manu άνό D. - ανδραφάξησς C. - σύν DHIK. - έν pro ξύν C9. -^Cσύν 0. - Ελικτού DJ. - Ελλικτού 0. - Ελικτόυ Η. - Εκλικτόν C. - Εκλεικτόν

la matrice de recevoir la semence. En ce cas, ou fera les fumigations aromatiques; après la fumigation, la femme, portant le doigt, écartera l'orifice de la hanche; l'ayant écarté, elle le redressera avec les bâtonnets de pin et le plomb, comme il a été dit plus haut. La matrice étant redressée et ouverte, on la purge avec des pessaires émollients, et tout le reste dans l'ordre susdit. Quand la matrice est plus béante qu'il ne cenvient, elle a besoin d'être purgée, et, après les purgations, d'injections et de fumigations aromatiques. Si elle est abaissée, on prescrit les vomissements, les fumigations fétides, jusqu'à ce qu'elle revienne à sa place; le régime est comme plus haut. Si l'orifice est gras et épais et que ce soit la cause qui empêche de concevoir, la femme mangera, à jeun, de la moutarde blanche cuite, et boira par-dessus du vin pur; en pessaire, elle aura du nitre rouge, du cumin et de la résine; le mieux est de mettre cela en un linge; ou bien mélanger du nitre avec de la myrrhe, de la résine, du cumin et du parfum blanc; ou bien brûler de la corne de cerf, y mêler le double de farine, dans du vin, et boire cela pendant quatre jours. S'il n'y a pas d'amélioration, faire cuire des poireaux; la femme prendra un bain de siège dans cette eau; ou bien piler du hêtre et l'appliquer. Manger de l'ail frais, boire de l'hydromel pardessus et vomir.

- 14. (Remède pour le cas où le sperme séjourne et se putréfie.) Pour les femmes chez qui la semence séjourne, se putréfie et cause du malaise, donner en éclegme le fruit ou le suc de l'arroche sauvage (atriplex hortensis, L.) avec du miel ou avec du cumin.
- 15. (Remède pour le cas où, les règles ayant mauvaise odeur, la femme ne conçoit pas.) Quand les règles sont de mauvaise odeur et que la femme ne devient pas enceinte, mêler l'arroche et la graisse d'oie, et appliquer en pessaire.

Lind. — 13 είν, (ίη θ), addit καὶ C) οὐ κυίσκεται (οὐ ἀκυίσκεται sic Ald.) (κυίσκηται C) valg. Je lis ές et je prends καί. – ἀνδράχλην FG. – ἀνδράχνιον C. – Post ἀνδρ. addit οὖν (γοῦν ΠΙΙΚ) valg. – οὖν οια, C. – συμμίσγειν θ

- 16. 10 Οσησι δὲ έκταῖα καὶ έβδομαῖα τὰ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς κατασηπόμενα γωρέει, ταύτησιν είκὸς γίνεσθαι ὑπ' ἀμφοῖν ἐπιδροῆ, χολῆς καὶ ἄλμης. θεραπεύειν ²δε γρή ώδε ελλεδόρω ³ ή σκαμμωνίη καὶ πεπλίω· καθαίρουσε γάρ άνω τε καὶ κάτω *φλέγμα τε καὶ χολήν, καὶ φύσας ἄγει: πρὸ δὲ τῶν καθαρσίων τῆσι πυρίησι 5 γρῆσθαι τῆσιν έχ των θυμιημάτων. όταν δὲ πυριήσης, χαθαίρειν προσθέτοισι τὸν αὐτὸν τρόπον ώς ἐν ⁶τῆσι πρόσθεν, καὶ μετὰ τὰς πυρίας καὶ καθάρσιας τοῖσι μαλθακτηρίοισι χρέο, καὶ τὸ ἐκ τῆς λινοζώστιος πρόσθετον, καὶ ἀρτειμισίης ποίης καὶ ἀνειμώνης καὶ ἐλλεδόρου λευκοῦ ἢ μέλανος. Τὰ μὲν τῶν φαρμακητων ταύτησιν ὧοε γρή· τὴν δὲ δίαιταν αποσκεπτόμενον ⁷της ανθρώπου ες το ούλον σώμα ποιέειν, ήν τε αθγμηροτέρη δοκέη είναι, ήν τε σαρχωδεστέρη· 8 κήν μέν αθγμηροτέρη, λουτροΐσι πλείοσι καὶ έφθοῖσι πᾶσι ⁹τοῖσιν ὄψοισιν, ¹⁰ εἴτε θαλασσίοιστν 11 είτε χρέαστν, οίνω δε ύδαρεί, λαγάνοιστν έφθοῖστ χαὶ λιπαροΐσι πᾶσι καλ γλυκέσι ταῦτα γάρ ώς ἐπιτοπουλὸ ποιέει ὑγρηδόνα είναι καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι καὶ ἐν τῆσιν ὑστέρησιν. *Ην δὲ 12 ύγροτέρη ή, δέονται αί τοιαῦται ύστέραι τούτων οὐδἐν, ἀλλὰ τἄναντία · οὐ χρή ψαύετθαι οὐοὲ κλύζεσθαι νεογμώς οὐοὲ θυμιῆσθαι · πρὸς γάρ τὸ 13 χινεύμενον φιλέει ἰέναι. Καὶ ἢν εξυγρανθέωσι μαλλον τῆς φύσιος, γρη 16 δη ξηραίνειν καὶ θυμιζην την δε χολώδεα τη επί σφέας, ό τι χολήν καθείρει διδόναι · 18 ήν δὲ άλμυρώδεα, γάλα όνειον καὶ οίνον καὶ τάλλα ἀλεξητήρια.

^{&#}x27; "Οσοισι G. - ήσιν θ. - δε om. Cθ. - ύπ' άμφοῖν ην (ην om. θ) (addit οξν Lind.) ἐπιβροή (ἐπιρροήν θ; ἐπιρροή C) (addunt ή Cordæus, Lind.) γολής vulg. - ὅτι άλμην τὸ φλέγμα λέγει in marg. θ. - ² δὲ Cθ. - δὲ om. vulg. γρή om. C. — 3 ή καὶ Cθ. – σκαμμονίη G. – σκαμωνίη θ. – σκαμμωνίω καὶ πλείω (sic) C. - γάρ ταύτα (ταύτα om. Cθ.) vulg. - * φλέγμα τε (τε om. vulg.) καὶ Cθ. — 5 γρησθαι om. Cθ. - τησιν CO. - τησιν om. vulg. - βυμιαμάτων DGH. - θυωμάτων θ. - δὲ om. II. - προσθετοῖσιν C. - 6 τοῖσι vulg. - τῆσι CFGK0. - προσθέσιας (προθέσιας GI; προσθέσηας C; πυρίας θ) καλ καθ. vulg. - γρέω θ. - λινοζώστεος Κ. - λινοζώστησς C. - προσθετόν C. - άρτεμησίης Ald. - έλεβόρου C. - έλλεβόρου θ. - φαρμακειών vulg. - φαρμακητων C_* – ύποσκεπτόμενον θ_* – τοῦ C_* – οὖλον $C\theta_*$ – ὅλον $vulg_*$ – σωματοποιέειν GI, Ald., Frob., Cordwus, Lind. - έχμηροτέρη (bis) FI. - αθχμηρεστέρη C. - 8 ην Co. - μεν γάρ θ. - Post αόχ. addit η C.- Ante πλ. addit πάσι C. - έφθ. I. - ⁹ τοῖς vulg. - τοῖσιν DII. - τ. δψ. om. Cθ. - ¹⁰ καὶ pro είτε C0. — " καὶ τοῖσ: pro είτε C0. - ὑδάρει 0. - λαχάνοισί τε (τε om. C0) vulg. - ἐπὶ τὸ πολύ θ. - παντὶ pro ἄλλω GHIJQ', Lind. — 12 ὑγρότεραι DII.

LIVRE PREMIER.

16. (Autre détail sur le cas où le sperme sort putréfié le sixième ou le septième jour.) Quand la semence de l'homme sort putrésiée le sixième jour ou le septième, cela sans doute vient de l'afflux des deux humeurs, bile et salure. On traitera par l'hellébore, ou la scammonée et le peplion (cuphorbia peplis, L.); car ils évacuent par le haut et par le bas la pituite et la bile, et expulsent les vents; avant les purgations on emploiera les fumigations aromatiques. Après les fumigations, on purgera avec des pessaires de la même facon que dans les cas précédents. A la suite des fumigations et des purgations, on emploiera les émollients, le pessaire avec la mercuriale, l'armoise, l'anémone et l'hellébore blanc ou noir. Tels sont les médicaments qu'il faut mettre en usage. Quant au régime, on examinera le corps de la femme en son ensemble, considérant si elle paraît sèche ou charnue. Si elle est sèche, beaucoup de bains, pour mets toutes choses bouillies, soit poissons de mer, soit viandes; vin léger; herbages bouillis, tous gras et doux; car toutes ces substances en général produisent de l'humidité et dans le corps entier et dans la matrice. Si la femme est humide, la matrice n'a besoin d'aucune de ces choses; c'est tout le contraire qu'il faut : on ne touchera pas la matrice, on ne fera ni injections ni fumigations à nouveau; car le flux se porte facilement vers la partie excitée. Si la matrice s'humecte plus qu'il ne convient, il faut dessécher et faire des fumigations. Si un flux bilieux va sur la matrice, donner ce qui évacue la bile; si un flux salé, donner du lait d'ânesse, du vin et les autres secours.

⁻ ὑγρότερα (sic) J. - τευτων (sic) 0. - τῶν τοιούτων pro τ. J. - ταντια (sic) <math>0. - 1n marg. ἀντί τοῦ ἐπ' ἀλήλων H (1K, ἐπ' ἀλήλως). - Ante νε. addit τῶν τοιούτων οὐδὲν J. - νεογδμῶς (sic) C. - θυμιεῖσθαι C. - θυμιᾶσθαι θ. - <math>13 κινεῦνεόμενον vulg. - κινδυνευόμενον DK. - κινεύμενον <math>CH. - κείνεόμενον θ. κινεῖν est le mot propre à cette ancienne médecine. - φιλεῖ 0. - ἐξυγραν-θῶσι vulg. - ἐξυγρανθέωσι <math>C. - φύσηος C. - <math>13 δὲ CDGHIJK. - ξηρ. καὶ θυ. ἢν δὲ χολώ οπι. (δεα superest) C. - θυμία <math>0. - τῆ pro ἱη C. - σρᾶς <math>0. - διδόναι καθαίρει <math>0. - 13εὶ DIII. - ἀλλόνιον (sic) pro γάλα ὄν. καὶ οῖ. <math>C. - τά άλλα C. - ἀλεξιτήρια <math>GIIJK, Ald., Frob., Cordæus, Lind.

47. Χρή δὲ σκεψάμενον τῶν νοσημάτων τὰς δυνάμιας καὶ ὑρηγεύμενον τὰς προφάσιας ώς γρη έξ ὧν αί νοῦσοι γίνονται, 1 ἐπὶ τὰ ἄλλα εέναι ώδε καὶ ² τὰ ἀμφὶ τὰ γωρία ἐῆσθαι. ³Καὶ ὅσαι μὲν διὰ τὰν τῶν στομάτων αξτίην διαχωλύονται μή ζογειν έν γαστρί, τούτων εὐτρεπίζειν τὰ στόματα, ὡς εὐκρινέα ἢ. "Οσων δὲ ἡ ὑγρηδών εἴργει, ταύτην εσορήν ώς μη διακωλύη, σκεπτόμενον ες δόλα τὰ πρήγματα των γυναικών, ήν τε εξ άπαντος τοῦ σώματος δοκέη τι κινέεσθαι, ήν 6 τε ἀπ' αὐτέων τῶν ὑστερέων, ἤν τε ἀπ' ἄμφω. Τὰς ¹δὲ ὑστέρας ὧὸε μελεδαίνειν, όχως μήτε ύγραὶ έιισι μήτε λίην αδαι : άλλά τὰς μέν ξηροτέρας εὐγύλως, 8 ὄσω αὐχμηφότεραί εἰσι, τοιαύτη ἰκμάδι, ώς πιαλέαι μάλλον έσονται ή Ισγναλέαι τάς δε εξυγρασμένας καί διαδρόγους ξηραίνειν ὑπολειπόμενον ἐνίκμους εἶναι καὶ μὴ ⁹λίην ἀπε+ ξηράνθαι · αί γὰρ ὑπερθολαὶ τουτέων πάνυ φευκτέαι. $^{10}\Lambda$ αμβάνει δὲ ἐν γαστρί ούτε ή θγρηδόνα έχουσα, άταρ ούδε ή αθαινομένη, ήν μή ή έν τῆ ἀργαίη φύσει τουτέων τι. Ἰέναι δὲ γρη παρά τὸν ἄνορα, ὅταν τὰ 11 ὑπὸ τῆς θεραπείης χαλῶς ἔχη, ληγόντων ἢ ἀρχομένων τῶν ἐπιμηνίων . άριστον δέ καὶ έπην παύσηται . μάλιστα 12 δέ έν ταύτησι τήσιν ήμερησι πειρηθήναι, ήν δύνηται κυίσκεσθαι αδταιγάρ κυριώταται. Ήν δὲ μὴ αὐτίκα 13 ζυλλάδη, τάλλα δὲ καλῶς ἔγη, οὐδὲν κωλύον εν τήσιν άλλησι των ήμερεων ζυνιέναι τῷ ἀνδρί: προθυμίην γὰρ 13 σφίσι ποιέει ή μελέτη, καὶ ἀναγαλᾶται τὰ φλέδια, καὶ ἢν τὰ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀπιόντα δικοβροθή κατ' έξιν τῷ ἀπὸ τῆς γυναικὸς, κυήσει:

17. (Réflexions générales sur les cas où la femme ne peut concevoir.) Il faut, considérant la force des maladies et déterminant convenablement les causes qui les engendrent, procéder au reste comme il a été dit et guérir les parties. Quand c'est l'orifice utérin qui empêche la femme de devenir enceinte, c'est l'orifice qu'il faut mettre en bonne disposition. Chez celles où l'humidité est l'obstacle, on prend les movens pour l'écarter; examinant toute la condition de la femme, soit que quelque fluxion paraisse provenir de tout le corps, ou de l'utérns même, ou de l'un et de l'autre. On traitera la matrice de manière qu'elle ne soit ni humide ni trop sèche. Pour celle qui a trop de sécheresse, on prescrit, en proportion de la sécheresse, une abondance de suc, et un suc tel qu'elle soit plutôt grasse que maigre. Quand la matrice est abreuvée d'humidité, on la dessèche, lui laissant toutesois assez de suc pour qu'elle ne reste pas desséchée; car l'excès d'un côté ou de l'autre doit être soigneusement évité. On ne voit devenir enceintes ni celle qui a l'humidité, ni, non plus, celle qui a la sécheresse, à moins que ces conditions ne soient de leur constitution propre. La femme ira auprès de son mari, quand la cure a bien opéré, au début ou à la fin des règles; le mieux est quand elles ont cessé. C'est surtout dans ces jours qu'il faut essayer si elle peut concevoir; car ils sont les plus décisifs. Si la semme ne concoit pas sur-le-champ, tout en étant bien du reste, rien n'empêche que dans les autres jours elle n'ait des rapports conjugaux; car le traitement excite des désirs, les veines sont béantes; et, si la semence de l'homme concourt directement avec celle de la femme, il y aura conception. Chez quelques femmes, en effet, la chose s'accom-

οὐδὲ (οὕτε θ)ἡ αὐαινομένη $C\theta$. – ἤν μή τι ἐν τῆ ἀρ. φ. τοὕτο ἐνῆ C. – τι pro ἢ θ . – ἐν οπι J. – τούτων τι ἡ θ . — " ἀπὸ $CI\theta$. – θεραπίης C. – καλῶς G, Lind. – καλῶς οπι vulg. – τῶν ἐπικαταμηνίων DQ'. — " μὲν pro δὲ θ . — " σελλαμθάνη θ . – τὰ κλλα C. – οὐδὲν τὸ (τὸ οπι C) κι vulg.]– τοῖσιν C. – τῶ $J\theta$. – τῷ om. vulg. — "σριν θ . – φλεβία CJ. – κατιξι (sic) θ . – ἰξιν C. – τὸ DGHK. – τανλύτερον (παχύτερον DFGJ; ταχύτερον om. C) χυήσει vulg.

DES MALADIES DES FEMMES.

καὶ γὰρ ¹τόδε ἄρτιον ἔστιν ἦσιν, ἦν τε αὐτίκα ἦν τε εν ὑστέρῳ χρόνῳ. Ταῦτα μὲν ἀμφὶ τούτων λέλεκται.

- 18. *Ην ² δὲ ὑγρότερον ἢ τὸ στόμα τῶν ὑστερέων, οὐ δύνανται εἰρύσαι τὸν γόνον · προσθέτοισι δὲ χρέσσθαι δριμέσι · δηχθεὶς γὰρ καὶ
 φλεγμήνας ὁ στόμαχος στεββὸς ἔστιν ὅτε γίνεται · κατὰ δέ τι ³ ἢδελφισται, ἢν σκιβρωθέωσιν · ἄρειον γὰρ τὰ δριμέα προστιθέναι · ἀδαζῶντα
 γὰρ, λεπτὰ καὶ πυρώδεα ἐόντα, τὸν ⁴σκίβρον διαχέει · ἢν δὲ λαπαχθῆ
 δ σκίβρος, μαλθακοῖσιν ἰῆσθαι καὶ ὅ τι μὴ δήζεται.
- 19. *Ην δὲ διὰ δπολλοῦ μὴ χυίσχηται τῶν χαταμηνίων ἐπιφαινομένων, ὅταν ἢ τριταίη ἢ τεταρταίη, στυπτηρίην λείην τρίψας, διεὶς μύρῳ, ⁶εἰρίῳ ἀνασπογγίζων προστίθει, καὶ ἔχέτω ἡμέρας τρεῖς · τἢ δὲ ⁷τετάρτη, χολὴν βοὸς αὔην ἐν ἐλαίῳ ἀναζέσας, καὶ ἄχνην ἀναδεύσας πρόσθες, καὶ ἐχέτω ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς · ⁸τἢ δὲ ὑστεραίη ἐξελέσθω, καὶ τῷ ἀνδρὶ ζυνίτω.
- 20. 3*Ην τὴν γονὴν μὴ δέχηται ἡ γυνὴ τῶν γυναικηίων κατὰ φύσιν ἐρ-Χομένων, ¹⁰μῆνιγξ ἐπὶ πρόσθεν ἔσται · γίνεται δὲ καὶ ἐξ ἄλλων· γνώση δὲ τό∂ε τῷ δακτύλῳ εἰ ἄψη τοῦ προδλήματος. Πρόσθεμα δὲ ¹¹ ποιῆσαι ἡητίνην καὶ ἄνθος Χαλκοῦ, ἐν μέλιτι διεὶς, ὀθόνιον ¹² ἀρδαλώσας,

¹ Τόδε αἴτιον (τὸ διαίτιον θ) (άρτιον C) ἔστιν ἦσιν ἦν τε αὐτίχα ἦν τε (τ' θ)έν δοτέρω (ήν θ' δοτέρω C) χρ. ἀπίη (ἀπίη om. θ) vulg. — 2 δέ om. C. - δύναται CJ. - εἰρῆσαι C. - τὴν γονὴν πρόσθε · τοῖσι δὲ δριμέσι χρῆσθαι · δειχθείς γάρ θ. - χρίεσθαι DFHJK. - γίγν. C. - 3 λιδέλφισται. Καὶ (καὶ om. θ) ήν σχυρωθώσιν (σχυρωθέωσιν θ; σχιρωθέωσιν C; πληρωθώσι, D al. manu σχυρωθώσιν, FGHIJKQ') άρειον (άρειον DGI; άριστον C) (addunt γάρ Cθ) τὰ δριμέα τε (τε om. CDHIKθ) προστιθέναι (addit και Lind.) α δήξονται (άδάξων pro à δ. Η) (δάξοντα: DFG, Ald.; δάξων sic IJK). Τὰ (ἀδαξῶντα pro à δήξονται. τὰ Cθ; ἀδάξοντα Vatic. Codd. ap. Foes in not.) λευκά (λεπτά C,Η al. manu, 0, Lind.; γλυκέα Cordæns) καὶ πυρώδεα (πυρρώδεα IIIJK) vulg. - Il faut prendre les leçons de C et de 0, avec leur ponetuation. On remarquera que πληρωθώσι de plusieurs mss. est pour πωρωθώσι; Gal. Gl. : σχυρωθώσι, πωρωθώσι. - 4 σκύρον vulg. - σκίρον CK. - σκίρρον DHJ. - σκύρον I, Ald., Frob. - Erot. p. 346 : καὶ ἡν σκυβρωθέωσιν, ἄρειον τὰ δριμέα προστιθέναι · όδάξοντα γάρ καὶ λεπτά καὶ πυρώδη ἐόντα τὸν σκύβρον διακή · ήν δε λαπαχθή, μαλακοίσων Ιήσασθαι. - λαπαθή D. - παχθή (sic), emend. al. manu Η. - σχύρος vulg. - σχίροος DHJ. - σχίρος ΙΚ. - Ιᾶσθαι Ο. - δήξηται vulg. - δάξηται F. - δάξεται DGIIIJK9, Ald. - δήξεται C. - 5 παλαιού Cθ. ού μη C_s – κατ. μη (μη om. $\theta)$ φαινομένων $(ἐπιραινομένων <math>\theta)$ vulg. — 6 εἰρίνω C. - 1 τρίτη θ. - αύειν FG (H, emend. al. mann) IJ, Ald. - 8 τῆ δὲ τετάρτη χολήν βοός αύτιν εν έλαίω pro τζ.... ξυνίτω $J.-\delta$, $C\theta.-συν.$ $C\theta.-\theta$ ήν δέ

LIVRE PREMIER.

plit, soit sur-le-champ, soit plus tard. En voilà assez sur ce cas.

- 18. (Orifice utérin trop humide, empéchant que le sperme ne soit attiré.) Si l'orifice utérin est trop humide, la matrice ne peut attirer la semence. On emploiera les pessaires âcres; en effet, l'orifice, irrité et s'enflammant, devient ferme parfois; il y a là une sorte d'affinité avec l'état squirrheux; état où il est bon d'appliquer les substances âcres. Les substances mordantes, étant atténuantes et chaudes, dissipent le squirrhe; et s'il se ramollit, on a recours aux émollients et à ce qui n'irrite pas (de la Nature de la Femme, § 24).
- 19. (Moyen pour faire conecvoir une femme qui est restée longtemps sans devenir grosse.) Si la femme demeure longtemps sans concevoir, bien que les règles paraissent, prenez, le troisième ou le quatrième jour, de l'alun, broyez fin, détrempez dans un parfum, absorbez avec un lainage, et appliquez en pessaire; la femme le gardera trois jours; le quatrième, faites bouillir de la bile desséchée de bœuf dans de l'huile, mouillez-en de la charpie, et appliquez ce pessaire; elle le gardera pendant trois jours; le lendemain, elle le retirera, et ira auprès de son mari.
- 20. (Membranes empéchant la conception.) Si la femme (ibid., § 67) ne reçoit pas la semence, bien que les menstrues aillent naturellement, une membrane est en avant; cet empêchement provient aussi d'autres causes; le doigt, touchant l'obstacle, le fera reconnaître. Faites un pessaire avec résine et fleur de cuivre, délayées dans du miel, et étendues sur un

^{6. -} τὴν (τὴν om. vulg.) γ. θ. - ἡ γ. om. C. - γυναικείων vulg. - γυναικηίων C. - φύσιν μὴ γιγνομίνων C. - γινομένων θ. — θ ἡ (ἡ om. C; ἢ Ι) μῆνιγξ (μήνιξ Β΄ γιλς μήνικξ Κ΄) vulg. - ἐπιπρόσθεν Κ. - γίγν. C. - γνώση (γνώσει θ) δὲ (addit ἢν Lind.) (addit τόδε C; τῶδε θ) τῷ δακτύλφ (addit εἰ Ι) ἄψη (ἄψι L, Cordæus) vulg. — "ποιήσας Cordæus. - ἐιτίνην GΙ, Ald. - ἐητίνης C. - μέλιτι εἰς (ἐς C) δθάνιον vulg. - μέλιτι διεἰς, δθόνιον Foes in not., Lind. - La correction de Foes est très-bonne. — 12 In marg. μολύνας, χρίσας ΙΠΚ. - πρὸς θεράμμα (sic) C. - ἐσώτατα θ. - μυρρίνην θ. - μυρσύνην Ι. - χλιερῷ DGII JK, Ald. - χλιαρῷ vulg. - διανίζεσθα: θ. - Αnte περιε. addit ἢ C. - δὲ οπι C.

πεδιεγείν οξ τον λιτώνα απεινον. προύς, την πηρεινίνη εν οινώ σφεήων, τώ οινώ λίγιεδώ ριανιζέοθω. προφρες ξαπίτα εκομότας εκ του ακόοη ψίς ξεσητάτω, αταν οξ εξεγ-

21. ¹Εἰσὶ δὲ γυναϊκες αἴτινες λαμδάνουσι μὲν ἡηϊδίως ἐν γαστρὶ, ἐξενεγκεῖν δὲ οὐ δύνανται, ἀλλὰ σφέων τὰ παιδία διαφθείρονται ἄμα τῷ τρίτῳ μηνὶ ἢ ²τῷ τετάρτῳ, οὐδεμιῆς βίης ἐπιγενομένης, οὐδὲ βορῆς ἀνεπιτηδείου. ⁵Καὶ ταύτησιν αἴτιόν ἐστιν εν τῶν εἰρημένων καὶ μάλιστα ἐπὴν παραμεθίωσι τῆς αὐζης τῷ ἐμβρύῳ αἱ μῆτραι. 'Κοιλίη σφιν ταράσσεται, ⁵καὶ ἀσθενείη καὶ πυρετὸς σφοῦρὸς καὶ ἀσιτίη ἐμπίπτει τῷ χρόνῳ τούτω, ῷ ᾶν τὰ παιδία φθείρωσιν. 'Εστι δὲ καὶ τόδε αἴτιον, ἢν αὶ μῆτραι 'ἔωσι λεῖαι ἢ φύσει ἢ ἐλκέων αὐτέροιν ἐγγενομένων 'ἢν γὰρ λεῖαι ἔωσιν, ἔστιν ὅτε οἱ ὑμένες ἀπ' αὐτέων ἀφίστανται, ἐπὴν τὸ παιδίον ἄργηται κινέεσθαι, οἱ περιισγόντες αὐτὸ, ἄτε ἡσσόνως ἐγόμενοι τῶν μητρέων ἢ ὡς δεῖ, οἶα λείων ἐουσέων. ⁸Εἰδείη δ' ἀν τις τουτέων ἕκαστα, εὶ ἐρωτψη ἀτρεκως ταῦτα ' ⁹περὶ δὲ τῆς λειότητος, εὶ ἐτέρη γυνὴ ψαύσειε τῶν μητρέων κενεῶν ἐουσέων, ¹0 οὐ γὰρ ἀλλως διάδηλον γίνεται. *Ην δὲ ¹¹ίη

¹ Είσί.... τόχου p. 62 l. 3, transponitur p. 64 l. 12 post έχουσέων CA. - δε om. C. - σφων θ. - φθείρονται C. - η (η om. θ) αμα vulg. - 2 τω om. C θ . - β iης $C\theta$. - α iτίης vulg. - $\hat{\epsilon}$ πιγινομένης CDHK. - $\hat{\epsilon}$ πιτηδείου (D, emend. al. manu) FGHJ, Ald. — 3 καὶ τοῦτό (τούτω Κ) ἐστιν αίτιον τὸ εἰρημένον (τῶ εἰρημένω Κ; τοῦ εἰρημένου Cordæus) vulg. - καὶ (καὶ om. C) ταύτησιν αϊτιόν έστιν εν (εν om. 0) των εξρημένων Co, Lind. - παραμινυθέωσι vulg. παραμυθέωσι GJ. - παραμηθέωσι DK. - παραμεθέωσι HI. - παραμεθίωσι Cθ. -Cette correction, justifiée par les mss., a été indiquée par Schneider dans son Dict. au mot παραμινύθω. - αὐξήσεως vulg. - αὕξης C0. - ' ἡ ἡ (ἡ ἡ om. Cθ) κ. vulg. - σοών DHK. - σοίν I. - 5 και Cθ. - και om. vulg. - ασθένεια vulg. - ασθενείη θ. - ασθενέει C. - ασθένεια δε καί Cordaus, Lind. - αίτίη pro ἀσιτίη θ . — θ λεῖαι ὧσιν $C(\theta, \tilde{\epsilon}\tilde{\omega}\sigma v)$. – $\tilde{\epsilon}\tilde{\omega}\sigma v$ GIK. – $\lambda \tilde{\epsilon}\tilde{\epsilon}\alpha t$ $\tilde{\epsilon}\omega \sigma v$ om. J. – èv (èv om. C) αὐτῆσιν (αὐτέησιν C) vulg. — 7 ἐῶσιν 6 . – ἔστιν ὅτε περιέχοντες αὐτὸ ὑμένες ἦσσον ἢ ὡς δεῖ ἐχόμενοί εἰσιν ἢ τῶν μητρέων ἀλέων έουσέων rulg. - ἔστιν ὅτε περιέχοντες αὐτὸ ἄτε ἦσσον ώς ἐχόμενοι τῶν μητρέων ώς δει οι άλίων ἐουσέων (D, restit. al. manu textu vulg., cum δή pro δετ et άλέων pro άλέων) FG(III, Ald., cum άλίων) (J, cum άλλοίων) K.έστιν ότε οι ύμένες ἀπ' αὐτέων ἀφίστανται, ἐπήν τὸ παιδίον ἄρχηται (ἄρα ῆ τε θ) κινέεσθαι (κεινέεσθαι θ) οι περισχόντες (περιισχόντες θ; περιέχοντες Vatic.) αὐτὸ ἄτε ήσσόνως (ήσσον ὡς θ, Vatic.) ἐχόμενοι τῶν μητρέων ἡ ὡς δεῖ ἀτελέων (οἶα λείων θ) ἐοισῶν (ἐοισέων θ) Cb, Vatic. Codd. ap. Foes in not. - ἔστιν ὅτε περιέχοντες ἔμιθουον ὑμένες ἦσσον ἡ ὡς δεῖ ἐχόμενοί εἰσιν,

linge, qu'on introduira aussi avant que possible, après avoir mis un til à un des bouts; en le retirant, la femme se lavera avec du vin tiède où du myrte aura cuit. Il vaut encore mieux enlever la membrane.

21. (Indication des causes qui font que certaines femmes avortent spontanément le troisième on le quatrième mois.) Il est des femmes qui, à la vérité, concoivent facilement, mais ne peuvent aller jusqu'au bout de leur grossesse; elles avortent le troisième mois ou le quatrième, sans aucune violence, sans aucun aliment nuisible. Chez ces femmes, la cause en est une de celles qui ont été indiquées, mais surtout quand la matrice laisse échapper une partie de ce qui est destiné à la croissance de l'embryon. Le ventre se dérange, il survient de la faiblesse, une forte sièvre et de l'anorexie au moment de l'avortement. Il faut aussi compter parmi les causes l'état lisse de la matrice, soit naturellement, soit à la suite d'ulcérations; en effet, quand la matrice est lisse, parfois les membranes enveloppantes s'en détachent, quand l'enfant commence à se mouvoir, attendu qu'elles tiennent moins à l'utérus qu'il ne faut, en raison de l'état lisse de cet organe. On reconnaîtra ces diverses conditions, en interrogeant exactement; mais, pour l'état lisse, il faut qu'une autre femme touche l'utérus quand il est vide, car autrement la chose ne serait pas apparente. Quand les règles vont chez ces femmes, elles sont très-abon-

τῶν μεγάλων οὐλέων ἐουσέων Cordæns. – ἔστιν ὅτε οἱ ὑμένες, οἱ περιέχοντες τὸ ἔμβρυον, ἤσσον ἢ ὡς δεῖ ἐχώμενοἱ εἰσι, τῶν μητρέων ἀλέων ἐουσέων, καὶ ἀπ' αὐτέων ἀρίσταται, ὅταν τὸ παιδίον ἄρχηται κινέεσθαι Lind. — εἰ δ' εἰη δ' ἀν τις 0. – δ' οιι. C. – τουτέων CG. – τούτων vulg. – ἐροιτῶν C. — επερὶ δὲ ἡ ὡς δὲ ἀτελέως ρεο π. δὲ τῆς λ. Vatic. Codd. ap. Focs in not. – ἐρετέρη (sic) pro εἰ ἐτέρη 0. – ψαύσειο FG. – κενέων (sic) C. – κενῶν 0. – ἐουσῶν 0. — οὐ γὰρ ἀρμόδια (ἀρμόδια G, Ald.; ἀρμόδεια Η; ἀρμωδια sic θ), δηλον γίνεται vulg. – οῦ γὰρ ἀλλω (ἀλλω; Lind.) διάδηλον γίγνεται C. – La correction de Lind., αρμυγέε sur ἄλλω de C, me paralt bonne. Cependant on pourrait conjecturer: ἀρμῷ διάδηλον; car, tant que l'orifice est fermé, la chose n'est pas apparente; prenant ἀρμῷ dans le sens qu'il a en ce passage du livre du Cœur: κλείεται δὲ ἐς τῆν καρδίην οὐχ ἀρμῷ. — "Ἰωσι vulg. – ὑς C. – Ἰωσι Gl, Ald. – ἀλέα vulg. – ἀνέα C. – ἔρχονται GlliK.

- τὰ καταμήνια ταύτησιν, άλέα ἔρχεται. ¹ Εστι δ' αὐτέων ἦσι γίνεται, ὥστε ἐκρέρειν τὰ ἔμβρυα ²μελεδαινομένησι δὲ ἐλπίδες εἰσὶ τόκου. Ἰλμρὶ δὲ τῶνδε ὧδε ἔγει.
- 29. *Ην 3 γυναϊκα μὴ δυναμένην τεκεῖν τοκήεσσαν ἐθέλης γενέσθαι, χρὴ τὰ ἐπιμήνια σκέψασθαι, ἤν τε φλεγματώδεα ἤν τε χολώσεα ἢ. Γνώση δὲ τῷδε ' ψάμμον ὑποθαλεῖν λεπτὴν * καὶ ἔηρὴν, ὅταν οι τὰ ἐπιμήνια γίνηται, ⁵ καὶ ἐν τῷ ἡλίῳ ἐπιχέαι τοῦ αἴματος, καὶ ἔῖν ἔηρανθῆναι · καὶ ἢν μὲν χολώδης ἢ, ἐν τῷ ψάμμω ἔηραινόμενον τὸ αἶμα χλωρὸν ἔσται, ἢν δὲ φλεγματώδης ἢ, οἶον μύζαι. Τούτων δκότερον ἀν ἢ, καθῆραι τὴν κοιλίην, ἤν τε κνω δέῃ ἤν τε κκτω · ἔπειτα τὰς ὑστέρας καθαίρειν.
- 23. *Ην ⁷ δὲ θέλης ζυλλαθεῖν, τοῦ κισσοῦ ἐπτὰ κόκκους, ἢ τῶν φύλλων κατὰ μῆνα πίνειν ἐν σίνῳ παλαιῷ, παυομένων τῶν ἐπιμηνώων. ⁸ἢ σίδιον ἐψήσας ἐν οἴνῳ εὐωδὲι ἀκρήτῳ, ⁹βάλανον ποιήσας, προσθεῖναι ἔς τε μεσημβρίην. ἢ στυπτηρίην αἰγυπτίην τρίψας λείην, ἔς εἴριον ἐνδήσας προστίθεσθαι, ἢμος ἤλιος δύνη, εἶτα ἀφελομένη διανιζέσθω οἴνῳ εὐωδὲι. ποιέειν δὲ ταῦτα, παυομένων τῶν ἐπιμηνίων.
- 24. *Εχει δὲ καὶ τόδε οὕτως · ἐπὰν ¹⁰ ἀποκαθαρθέωσιν αί γυναῖκες, μάλιστα ἐν γαστρὲ λαμβάνουσιν ¹¹ ἱμερωθεῖσαι, καὶ ὁ γόνος σφίσι ρώννυται, ἢν μιγέωσιν ὅτε χρὴ, καὶ ¹² ὁ τοῦ ἀνδρὸς ῥηῖδίως μίσγεται,

¹ Καὶ εισιν C. – δ' αὐτῶν $\theta.$ – δ' om. vulg. – γίγν. C. — ² μελεδαινομένη vulg. - μελεδαινομένης C. - μελεδαινομένησι θ. - ένεισι vulg. - ίνεισι (sic) Η. - εἰσὶ Cθ. - δὲ om. C. - 3 μὴ δυν. γυν. C. - τεκεῖν Cθ, Cordæus, Lind. - τεκεΐν om. vulg. - τοκήεσαν DHK. - (Addit έν Cordæus) τοΐσιν έπιμηνίοισι vulg. - τὰ ἐπιμήνια θ. - ἴη θ. - γνώσει θ. - ὑποδαλεῖν Cθ. - ὑποδάλλειν DGHK, Ald. - ὑποβάλλων vulg. — ἐκαὶ om. C. - τὰ om. θ. — ὁ καὶ θ. - καὶ om. vulg. – ἀποχέαι θ . – αὐανθῆναι C. – λυανθῆναι (sic) θ . — ϵ όπ. θ . – καθάραι C. - δέη om. K. - δέη post κάτω Cθ. - η pro δέη (D, restit. al. manu) FGHIJ. -- ' δ' έθέλης C. - Ante ξυίλ. addunt τοῦ DHIJK. - συλλ. 0. - κιέσσου (sic) θ. - έπτά om., al. manu ζ Η. - παλαιώ om. Cθ. - 8 έψήσας καὶ σίδιον (καὶ ἢ σίδιον F; καὶ ἀσίδιον GIJ, Ald.; καὶ ἀσίον, D al. manu σίδιον, K) vulg. νησίδιον (ής ἴδιον θ; η σίδιον Η) έψήσας CHθ. — καὶ (καὶ om. Ch) βάλανον (βαλάνιον θ; βαλάνειον C) έκ τούτου (έκ τ. om. Cθ) π. vulg. - προσθήναι I. - προστιθέναι θ. - ελρίην C. - ένδύσας Η. - προστ. ένδήσας J. - ήμος δ' (δ' om. C6) ήλιος (ήελιος DHIJK) δύνη (δύνει Cθ), είτα άφελχομένη (άφελομένη C,D al. manu ἀφελκομ., Q'θ, Lind.) vulg. - τῶν Cθ. - τῶν om. vulg. - "ἀποκαθαρθώτεν vulg. - άποναθαρθέωσεν C. - άποναθαρσέωσεν (sic) θ. — "ήμερωdantes. Dans le nombre, il en est qui portent l'ensant à terme. Avec le traitement, on a des chances pour amener à bien la grossesse. Voilà ce qui en est là-dessus.

- 22. (Moyen de reconnaître si les règles sont pituiteuses ou bilicuses. Cette connaîtsance sert à procurer la conception.) Si vous voulez faire avoir des enfants à une femme qui n'a pas pu en avoir (de la Nature de la Femme, § 106), il faut voir si les règles sont pituiteuses ou bilieuses. On s'en assurera ainsi: on répandra, au temps des règles, du sable léger et sec, et sur ce sable, au soleil, on versera du sang menstruel, le laissant sécher. Si la femme est bilieuse, le sang séché sur le sable sera jaune; si elle est pituiteuse, il sera comme de la pituite. On administrera l'évacuant qui convient à l'une ou à l'autre de ces conditions, soit par le haut, soit par le bas; puis on purgera la matrice.
- 23. (Autres recettes pour faire concevoir.) Si vous voulez faire concevoir, administrez en boisson sept graines de lierre, ou des feuilles de lierre, chaque mois, dans du vin vieux, à la fin des règles; ou faites cuire une écorce de grenade dans du vin pur de bonne odeur, faites-en un pessaire que vous appliquerez jusqu'à midi; ou broyez fin de l'alun d'Égypte, attachez-le dans un lainage, et appliquez-le en pessaire, jusqu'à ce que le soleil se couche; puis, le retirant, la femme se lavera avec du vin de bonne odeur; cela se fera à la fin des règles.
- 24. (Leucorrhéc, que l'auteur désigne sous le nom de flux de semence; c'est de cette idée que vient le mot de gonorrhée.) Voici encore un cas: c'est surtout quand la purgation menstruelle s'est opérée, que les femmes, ayant des désirs, conçoivent; la semence, chez elles, se fortifie, si elles usent du coît quand il faut; celle de l'homme se mêle facilement; et,

θεῖσαι C.- ημειρωθισαι (sic) θ.- στῆσι CGIK, Ald., Frob. - μισγέωσιν vulg. - μιγέωσιν DHIIK, Ald., Frob., Cordwus. - ἢν ὅτε χρὴ μισγέωσιν C (θ, μιγέωσιν). — τη ρτο ὁ θ.- καὶ ἢν ἐπικρατὴς ὅτω δὲ ἡδελφισμένον G.- τάδε pro τῷδε Cordwus, Lind.

χούδρος, χρέας ὕειον ἢ φάσσης, ⁸ οἶνος μέλας, ποτήματα ὅσα πρὸς βόον γεγράψεται.

25. Νου δὲ τερέω ἀμφὶ νουσημάτων τῶν ἐν γαστρὶ ἐχουσέων.
Φημὶ γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούση δίμηνον ἡ τρίμηνον καὶ περαιτέρω, ἡν τὰ ἐπιμήνια ⁹Χωρέη αὐτῆ κατὰ μῆνα ἔκαστον, ἀνάγκη κλεπτήν τέ μιν γενέσθαι καὶ ἀσθενέα · ἔστι δ' ὅτε καὶ πῦρ ἐπιλαμ- Ϭάνει τὰς ἡμέρας ἔως ὰν χωρέη τὰ ἐπιμήνια, καὶ ἐπὴν ¹⁰Χωρέη · καὶ μετὰ τὴν χώρησιν χλωρὴ γίνεται, ¹¹Χωρέει δὲ ὀλίγα. Ταύτησι κε- χήνασιν αὶ μῆτραι μᾶλλον τοῦ καιροῦ, παραμεθίασί τε τῆς αὔζης τοῦ ἐμδρύου · κατέρχεται γὰρ, ἐπὴν ἐν γαστρι εχῃ ἡ γυνὰ, απο παντὸς τοῦ σώματος αἶμα ἐπὶ τὰς μήτρας κατ' ὀλίγον, καὶ περιιστάμενον

Tέτανος vulg. - τετανής Η. - τετανόν Cθ, Cordæus, Lind. - καὶ (καὶ om. θ, Cordæus, Lind.) μετά vulg. - καθάρσητες C. - 2 τὴν.... φλέθες om. C. σιτώσιν (sic) bis θ. - έν τω δὲ πρίν 1. - κέγηνε pro μέμωκε J. - μέμωκε, καὶ μάλλον vulg. - μέμυνε μάλλον, και θ. - πλείαι vulg. - πλέαι θ. - οδσαι θ. -3 ην δε (addit à Lind.) γόνος ἀποβρέη διιπέτης, καὶ ή γυνή τῷ ἀνδρὶ οὐ ξυμμάσγεσθαι σιλεί, καὶ ξυνεούσα οὐ κυίσκεται, καὶ ἢν ὀσρύς καὶ τὰ ἰσγία πόνους παρέχωσι (καὶ ή γυνή.... παρέχωσι om., D restit al. manu, FGHIJK, Ald.), καὶ μὴ (καί μιν Lind.) πῦρ ἔχη βληχρὸν, καὶ ἀδυναμίη καὶ ἀψυχίη έπιγένηται (ἐπιγένη FG, Ald.; ἐπιγίνεται Lind.), καὶ ἔστιν Vulg. - ἢν δὲ γόνος (δ' ή γονή θ) ἀπορρέη διιπετής (διειπέτης sic θ) καὶ μή λήγει (λήθη θ). (hic addunt καὶ ή γυνή Vatic. Codd.) οὐ μίσγεται (ξυμμίσγεται Vatic.) άσπασίως τω ἀνδρί, καὶ οὐ (οὐδὲ pro καὶ οὐ θ) κυίσκεται (καὶ οὐ κ. om. Vatic.), και έξύες ἐπώδυνοι, και πύρ ἔγει βλυσχρὸν (βληχρὸν θ), και άδυναμίη καὶ ἀψυχίη, καὶ ἔστιν Cô, Vatic. Codd. ap. Foes in not. - Erot., p. 132: διηπέτης ό γόνος, άντὶ τοῦ διαυγής καὶ καθαρός. - 4 ἐν τῆ οιιι. θ. - τῶ ρεο τη C. - σρών αυτών θ. - μη oni. CDFGHIJKθ, Ald. - εδρην είσιν θ. - 5 δ' DHIJK, Ald. - ή θ. - ή om. vulg. - ὑστέρην DFGHIJK, Ald. - διαιτάν C. οίειον ΙΙ. - φάσης C. - 6 ή (ή om. C9) οίνο; vulg. - ποτ. δὲ (δ' DGHIJK; δὲ om. Ch) δσα vulg. — τέρρεω C. - νοπ. Co, Cordæus. — ε τημί [δέ] Lind. - s'il arrive qu'il y ait prédominance, c'est de ce côté que se fait la coalescence. A ce moment, surtout, après la purgation menstruelle, la matrice a l'orifice béant et tendu, et les veines attirent la semence; mais, dans le temps précédent, l'orifice est plus fermé, et les veines ne l'attirent pas aussi bien, étant pleines de sang. Si la semence s'échappe pure et sans intermission, la femme n'aime pas à avoir des rapports avec son mari, elle ne devient pas enceinte, les lombes sont douloureuses, il y a fièvre lente, adynamie, lipothymie; et parfois la matrice n'est pas à sa place. Si le flux vient de plénitude, le mieux est de le laisser aller; si, au contraire, la matrice est relâchée, on prescrira pour alimentation le gruau d'orge, la viande de porc ou de pigeon, le vin rouge, et les boissons qui seront indiquées contre les écoulements.

25. (Maladies des femmes enecintes. Diverses causes d'avortement: persistances des règles; diarrhée; saut; chute; frayeur; excès d'alimentation, etc.) Maintenant, je vais parler des maladies des femmes grosses. Je dis que, chez une femme grosse de deux mois, ou de trois, ou plus, si les règles viennent chaque mois, nécessairement elle sera maigre et faible. Parfois même, la sièvre la prend à l'approche des règles, jusqu'à ce qu'elles coulent et pendant qu'elles coulent; après qu'elles sont passées, elle devient pâle; à la vérité, elles sont peu abondantes. Dans ce cas, la matrice est plus ouverte qu'il ne convient, et laisse échapper une partie de ce qui est destiné à la croissance de l'embryon. En esset, dans l'état de grossesse, il va de tout le corps à la matrice du sang peu à peu; ce sang, se disposant circulairement autour du produit de la conception, en détermine la crois-

τζ τζ οιι. C) γ. vulg. - καίπερ έτέρω θ. — ο παραχωρές (χωρές θ) αὐτίκα (κὐτζ CO, Cordæus) κατὰ vulg. - ἐν αξς pro ἔως J. - ἐπειδὰν θ. — το χωρέει Ald. - Post χ. addunt τὰ καταμήνια CO. - γίγνεται C. - γίνηται GIJ. Ald. — ταὶ (ζν pro καὶ Lind.; καὶ οιι. θ) χωρές (χωρέει C, Η al. manu, Κθ) δὶ (δξ Lind.) δλ. vulg. - Ante παραμ. addit καὶ θ. - παραμεθιάσιν C. - τε οιι. CFGHIJKO, Ald.

1χύχλω περί τὸ εν τῆσι μήτρησιν εὸν κύζει χεῖνο ἡν δὲ χάνωσιν αί μητραι μάλλον του καιρού, παραμεθίασι του αίματος κατά μηνα, ώσπερ είωθε γωρέειν, καὶ τὸ ἐν τῆσι μήτρησιν ἐὸν λεπτόν τε κκὶ ασθενές γίνεται. * Μελεδαινομένης δέ της γυναικός, άμεινόν τε τὸ έμδρυον, καὶ αὐτὴ ἡ γυνὴ ὑγιαίνει : ἢν δὲ μὴ μελεδαίνηται, φθείρεται τὸ ἔμβρυον, χινδυνεύει δὲ καὶ 3 αὐτή τὸ νούσημα γρόνιον ἔγειν, ἤν οί ή κάθαρσις πλείον τοῦ δέοντος γωρέη μετά την διαφθορήν, οἶα τῶν μητρέων μαλλον έστομωμένων. * Καὶ χίνουνος έσται, ἢν γυναιχὶ ἐν γαστρί έγούση ή κεφαλή φλεγματώδης "ή, καί καταδαίνη το φλέγμα δριμό ές την κοιλίην, καὶ 6 καταβρήση ἀπὸ τῆς κεφαλῆς την κοιλίην, καὶ πὸρ ἐπιλαμβάνει κὐτὴν βληγρὸν, καὶ παλμοὶ ἔστιν ἦσιν ἀσθενέες, ὑπεχλυόμενοι, ἐπαναδιοόντες, όζέες την δὲ καὶ ἀσιτίη ἔγη καὶ ωδυναμίη, χίνουνος εν τάχει φθαρηναι το έμδρυον, 7 χαὶ αὐτὴ εν χινδύνω έσται άπενεγθηναι, ήν μη μελεδαίνηται, έπην άποφύγη, άτε της χοιλίης ευρόου ἐούτης, αλλ' αυτίχα δεῖ χαταλαμβάνειν. Πολλοί δε και άλλοι είσι κίνδυνοι, 8 εν οίσι τα έμιθρυα φθείρονται και γάρ ην η γυνη εν γαστρί έχουσα νοσήση καὶ ἀσθενης η, "καὶ ἄχθος βίη αείρη, η πληγη, η πηδήση, η ασιτίησιν 10 η λειποθυμίησιν έγηται, η πλέονα η δλίγην τροφήν λαμβάνη, η οισισσηται καὶ πτύρηται, η κεκράγη η ακρατήση · 11 καὶ τροφή οὲ αἰτίη φθορῆς καὶ τὸ αξμα πουλύ. Καὶ 12 αὐταὶ δὲ αἱ μῆτραι ἔχουσι φύσιας ἦσιν ἔζαμδλέεται,

¹ Κυκλόσε Cordæus. - παραμεθιάσι J. - καὶ παραμεθιάσι τῆς αὔξης τοῦ ἐμδρίου και τοῦ κίματος κατά C. — 2 μελαιδενομένης 0. — τε τὸ 0. — τό τε vulg. -Post ξμβρ. addit [έχει] Lind. - αύτη HKO. - ύγιαίνει CO, Lind. - ύγιαίνει om. vulg. — 3 αύτη ΙΙΚθ. – νόσημα CΚθ. – ζογειν θ. – οξμαι pro οί ή C. – πλείων Co. - χωρέει C. - φθορήν J. - 4 καὶ κίν. ἔσται. "Ην δὲ γυναικὶ rulg. - Je supprime le 8è et le point. La marche de la phrase indique cette correction.ή pro ή J. — 5 ή (είη C), καταβαίνει (καὶ καταβαίνη CDFIIIJ, Κ καταβαίνει, Ald.) τὸ vulg. — ε καταρήσσει DGILIK, Ald. - καταρρήσσει vulg. - καταρρήσση C_* – καταρήσση 0.- ες την C0.- Post πυρ addit μιν 0.- αυτήν om. C_* - In marg. ἀντὶ τοῦ σφυγμοὶ θ. - εἰσὶν pro ἔστιν C. - ἀσθενὲς θ. - ἐσαναδιδόντες C_* – ὀξέεσι (sic) δὲ καὶ C_* – ἢν δὲ om. θ_* – καὶ om. K_* – ἔχει θ_* – Post χίνδ. addit έστιν θ . — τ χαὶ om. θ . — αῦτη CHK. — ἔσται (addit ἢ C) ἀπενηνεγμένη (ἀπενεχθηιαι Co, Vatic. Codd. ap. Foes in not., Cordæus, Lind.) vulg. - μή om. C. - με εδαίνηται. Έπην δε (δε om. C, D restit. al. manu, FGH1K0, Ald.) κπ. vulg. - Il vaut mieux supprimer le point et δέ. - ποιλίας J. - ευρόους ούσης θ. - άλλ' CO. - άλλ' om. vulg. - 8 έν om. CO. - οίς θ. ἀσθενήση vulg. - ἀσθενής ή θ, - 9 καὶ ἄχθος (πάθος J) βιήσηται vulg. - ή (ή

sance. Mais si la matrice est trop ouverte, elle laisse échapper du sang chaque mois, comme c'est l'habitude; et le produit de la conception devient maigre et faible. Avec un traitement, l'enfant profite, et la femme elle-même se rétablit; sans traitement, la femme avorte, et elle court risque d'avoir une affection chronique, si, après l'avortement, la purgation est plus abondante qu'il ne faut ; ce qui peut arriver , vu que la matrice est trop ouverte. Il y aura encore danger, si, chez une femme grosse, la tête est pituiteuse et qu'il en descende dans le ventre de la pituite âcre, qui provoque la diarrhée; il survient une fièvre sourde; en quelques cas, des battements faibles, s'en allant, puis reprenant et précipités. Si, en outre, il y a anorexie et adynamie, il est à craindre qu'elle n'avorte promptement, et elle-même, après l'avortement, sera en danger de succomber, si elle n'est traitée, vu que le ventre est dérangé, aussi faut-il le resserrer sur le champ. Il est encore bien d'autres périls qui compromettent le fœtus; en effet, la femme enceinte peut avorter si elle est malade et s'affaiblit, si elle soulève un fardeau avec effort, si elle reçoit un coup, si elle saute, si elle est affectée d'anorexie ou de lipothymies, si elle prend beaucoup on peu de nourriture, si elle a une frayeur, un tressaillement, si elle pousse des cris, si elle se livre à ses passions. La nourriture et beaucoup de sang sont causes d'avortement. La matrice elle-même a des conditions qui font avorter, étant venteuse, dense, lâche, grande, petite, et autres états analogues. Si une femme enceinte

οπι. θ) καὶ (καὶ οπι. Vatic. Codd.) ἄχθος βίη ἀείρη Cθ, (Vatic. Codd. ap. Foes in not., ἀείρει). –πληγή DIΙΚΟ. – ἀσιτίησιν C. – ἀσιτήση vulg. — ¹⁰ η οπι. C. – λιποδυμίης Ισχηται b. – λειποδυμίη vulg. – η πλέον ἀπ' ολίγην θ. – πλείονα C. – λαμάνει C. – δείδισηται CDΚ. – δειδίσηται Jθ. – πύρηται D III, al. παπιι πτ) IJΚ. – κεκρακτηση (sic) sine ἡ ἀκρατήση θ. — " καὶ γαρ (καὶ γὰρ οπι. Cθ) καὶ vulg. – Απιε τρ. addunt ἡ L, Lind. – δὲ CO. – δὲ οπι. vulg – φθορᾶς D. – τὸ αἴμα θ. – πόμα pro τὸ αῖμα vulg. – Cette leçon de θ empêche une répétition. – πολύ θ. — ¹² αὐται vulg. – αὐταὶ Cordæus, Lind. – δὲ οπι. C. – αὶ CDIIILθ, Ald., Cordæns, Lind. – αὶ οπι. vulg. – φύσηας C. – οὐσαι οπι. θ. – ἐρῦσαι L., Lind. – πυκναὶ CO. – μαναὶ θ. – μαναὶ οπι. vulg. – μικραὶ vulg. – σμικραὶ C. – ὁ κόσα D.

οὖσαι πνευματώθεες, πυχιναί, μαναί, μεγάλαι, σμικραί, καὶ άλλὰ όσα ἔοικεν. Ήν γυνή ἐν γαστρὶ ἔγουσα τὴν κοιλίην ἢ τὴν όσωὸν 1 πονέη, δρόωδέειν γρή το έμβρυον κιμβλώσαι, ραγέντων τών 2 όμένων, οι αυτό περιέγουσιν. Είσι εξ αι φθείρουσι τὰ έμβρυα, ην δριμύ τι 3 ή πικρον φάγωσι παρά το έθος ή πίωσι, νηπίου τοῦ παιδίου εόντος. • ἢν γὰρ τῷ παιδίῳ παρὰ τὸ ἔθος τι γένηται, καὶ ἢν σμι− κρὸν ἔτι ἢ, θνήσκει, καὶ ἢν τοιαῦτα ἀάγη ἢ πίη ἡ γυνὴ, ὥστε οί ίσγυρῶς ταραγθῆναι τὴν κοιλίην, νηπίου ἐόντος τοῦ παιδίου∙ ἐπαί− ουσι γάρ αί μήτραι τοῦ ρεύματος γωρέοντος έκ τής κοιλίης. Καὶ ήν ταλαιπωρήση ή γυνή ⁵ πλέονα τοῦ καιροῦ καὶ οί ή κοιλίη έρχθη ή καί μεγάλη γένητα:, 6 απογίνεται και ούτω το παιδίον οξα θερμανθέν ύπο τῆς ταλαιπωρίης καὶ πιεζεύμενον ύπο τῆς κοιλίης κάρτα γάρ τὰ πολλά, σμικρά ἐόντα, ἔστιν ἄγυια. Τὰ δὲ καὶ μεγάλα τοθείρεται παιδία · ώστε οὐ χρή θαυμάζειν τὰς γυναϊκας, ὅτι διαφθείconzin κνοηραι. Φηγακώς λφό κας εμιστίξητε πογγώς ρει ες το grenεγχεῖν καὶ ἐκθρέψαι τὸ παιδίον ἐν τῆσι μήτρησι, καὶ ἀποφυγεῖν ⁸ αὐτὸ ἐν τῷ τόχῳ.

26. ⁹ Εὶ δὲ γυνὰ ἐν γαστρὶ ἔχουσα τὸ σῶμα φλαύρως ἔχοι, καὶ εἴη χολώδης καὶ ἐπίπονος, καὶ πυρεταίνοι ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, καὶ τὸ στόμα ἐκπικράζοιτο, ¹⁰ γλῶσσα χλωρὰ, ὅμματα ἰκτερώδεα, ὄνυχες χολώδεες, οὖρον δριμὸ, ἄλλως τε καὶ ¹¹ εἰ πυρεταίνοι, ¹² ταύτη ξυμ-

1 Πονέση L, Cordæus, Lind. - 2 ύμενέων DGHIJ, Ald. - αὐτὸ om. θ. φθείρουσι DIO. - φθείρουσα: C. - διαφθείρουσι vulg. - κήν pro ήν CDHIO. - 3 khy pro h θ . $-\pi$ ίωθι (sic) θ . $-\pi$ αιδ. εἴσω (εἴσω om. C θ) ἐόντο; vulg. - ⁴ ἐπὴν $C\theta$. - γίνηται θ : - μικρόν θ . - ἔτι $\frac{\pi}{2}$ om. $C\theta$. - θνίσκη θ . - φάγη $\frac{\pi}{2}$ πίη ώσπερ είπομεν (ώς προείπομεν Η), ώστε οἱ ἀνάγκη ταραχθῆναι vulg. - πίη ἡ φάγη ή γυνή, ώστε οἱ ἰσχυρῶς (ἀνάγκη ἰσχυρῶς Vatic.) ταραγθήναι CO, Vatic. Codd. ap. Foes in not. - χωρεύντος C. - χωρέοντος θ. - χωρούντος vulg. -* $\pi\lambda$ είονα C_* – εὶ pro •ἱ L_* – ἐρχθῆ D_* – ἐρχθῆ $\operatorname{vulg.}$ – γίγνηται C_* — ε ἀπογίγν. C. - ούτως vulg. - ούτω DJθ. - •ία om.θ, Lind. - διαθερμανθέν CDHIJKLQ'θ, Lind. - τῆς om. GJ. - ταλαιπωρίας J. - πιεζόμενον θ. - μικρά θ. - άγυτα (Η, in marg. ήτοι ἄσαρκα) (K, ἄσωμα). — 7 φθείρονται θ. – ἀκοῦσαι C. – Gal. Gl. : άπουσα πεπληρωμένη. - Il y a sans doute quelque faute dans le texte de Galien. - τῆ μήτρη θ. - 8 αὐτῷ vulg. - αὐτοῦ Cordæus, Lind. - αὐτὸ CDJK L6. — 9 $\tilde{\eta}v$ $\tilde{a}\tilde{c}$ $\tilde{\eta}$ yuv $\tilde{\eta}$ θ . – \tilde{c} yet J. – π upetaív η J. – π upetaívot Frob., Lind. — 10 καὶ (καὶ om. Cθ) χλωρή γλώσσα (γλώττα J) (γλ. χλ. DH1Kθ) vulg. — 11 εί om. (D, restit al. manu) Κ. - πυρεταίνη (πυρεταίνοι CDFHJ6; πυρεταίνει K), άλλοτε καὶ άλλοτε (άλλ. κ. άλλ. om. θ) vulg. — 12 ταύτη ξυμδήσεται' ἐπὴν δὲ συμθή οι καὶ (καί τι pro δὲ σ. οι καὶ, D κέτι sic, FGHIJK, Ald.)

LIVERY PERCECUE.

souffre du ventre ou des lombes, il est à craindre qu'elle n'avorte, les membranes qui enveloppent l'enfant s'étant rompues. Il en est qui avortent, si elles mangent ou boivent quelque chose d'âcre ou d'amer contre leur habitude, le fœtus étant encore petit. En effet, pour peu qu'il survienne quelque chose d'inhabitué au fœtus alors qu'il est jeune, il meurt; ce qui arrive aussi, quand la femme mange ou boit des substances qui lui dérangent fortement le ventre à cette époque de la vie fœtale, vu que la matrice se ressent du flux intestinal. Un excès de fatigue, ou le resserrement du ventre, ou le gonflement abdominal suffisent encore pour expulser le fœtus, qui est échauffé par la fatigue et pressé par le ventre; car, en général, les fœtus tout petits sont sans force. Il arrive aussi qu'on avorte d'enfants déjà grands. Aussi les femmes ne doiventelles pas s'étonner d'avorter involontairement; car il faut beaucoup de précaution et de connaissance pour mener à terme le fœtus, le nourrir dans la matrice, et le mettre au monde dans l'accouchement.

26. (Instuence d'un état bilieux pendant la grossesse sur l'état des lochies. Lochies bilieuses. Accidents qui dérivent de la diminution ou de la suppression des lochies. Comparaison de ces accidents avec ceux que déterminent les règles bilieuses) Si la femme enceinte a le corps en mauvais état, est bilieuse et soussirante, a de la sièvre par intervalles, la bouche amère, la langue jaune, les yeux ictériques, les ongles bilieux,

τὴν κάθαρσιν χολώδεα εἴναι, (addunt καὶ DFGHIJK) πᾶσα ἐλπὶς καὶ τὰ παιἐία ἀσθενέα ἔσεσθαι (ἔσεσθαι om., D restit. al. manu, FGHIK, Ald.): ἢν χολώδεα ἀποπατέῃ, κάρτα δὲ (addunt εἰ DFGHIJLQ') γίνεται τοῦτο, ἐκἦτερον διάξει: καὶ ἢν χολώδεα τυἰg. – ταὑτη ξυμβήσεται (σ. θ), ἐπὴν τέκη, τὴν κάθαρτιν χολώδεα εἴναι καὶ τὸ αἰδοῖον (παιδίον θ) ἀσθενές: ἢν δὶ χολώδεα ἀποπατέῃ, κάρτα δὲ γίγνεται τοῦτο, ἐηἦτερον διάξει (ἢν δὲ... διάξει om. θ): καὶ ἢν (εἰ θ) χολώδεα Cθ. – Les variations des mss. montrent que ce passage a souffert. Le texte le meilleur me paraît être celui de θ, τυ la cômparaison avec les passages parallèles p. 72 l. 4, ct p. 74 l. 6. La même considération m'a conduit à supprimer ἦν devant χολώδεα, ou, du moins, ὰ lire ἢ pour εἰ de θ. βήτεται, έπην τέχη, την χάθαρσιν γολώδεα είναι, χαι το παιδίον ἀσθενές · καὶ ἢ γολώδεα τὰ ¹ λογεῖα ἢ μέλανά ἐστι κάρτα, καὶ ² ἐπιπολής λίπος επιγίνεται, καλ έργεται κατ' όλίγον, καλ ού ταγύ πήγνυται καὶ τὸν μέν πρώτον γρόνον βηϊτέρως οἴσει, ἔπειτα γκλεπώτερον, καὶ ἐπικαθαίρεται ἐλάσσονα τοῦ δέοντος. ὅτην γὰρ τὸ σώμα φλαύρως έγη, καὶ τὰ λογεῖά οἱ ἐλάσσονα γωρήσει καὶ πονηρότερα. Πείσεται δὲ * ταὐτὰ πάντα καὶ ἢ τὰ καταμήνια γωρέει γολώδεα, ελάσσονα δε γρόνον νοσήσει, καὶ εκινδύνους τοὺς αὐτοὺς έζει ή νούσος, καὶ σημήϊα, καὶ μεταλλαγάς • 6 ἡ γὰρ ἔμετος ταύτησι γολώδης τη κατά την κοιλίην κάθαρσις γίνεται, και έλκουνται αί μητραι. Φυλακής δε πολλής δέεται ή εγυνή, όταν τοιουτόν τι γένηται, όχως μή θανείται ή άφορος έσται. Μν δε μηδέν τουτέων γένηται καί μή θμελεθαίνηται, αλλά οί τὰ λογεῖα χρυφθή, θνήσκει ἐν τριήχοντα καὶ μιῆ ἡμέρη ὡς ἐπιτοπολύ. 10 Ταύτην φάρμακον πῖσαι γοληγὸν, καὶ ἄνησον ἀρήγει, καὶ όσκ ἐς ούρησιν ἐμέειν δὲ, καὶ ίδρῶτας άγειν, καὶ τὴν κοιλίην κλύζειν γυλῷ πτισάγης 11 ἢ μέλιτι 13 καὶ ἀοῖσι καὶ μαλάγης δόατι.

27. ^{13 τ}Πσιν ἐν γαστρὶ ἐγούσησι περὶ τὸν ἔβδομον ἢ ὄγδοον μῆνα ἐξαπίνης τὸ πλήρωμα τῶν μαζῶν καὶ τῆς γαστρὸς ξυμπίπτει, καὶ οἱ μαζοὶ ξυνισγναίνονται, καὶ τὸ γάλα οὐ φαίνεται, ¹⁴φάναι τὸ παι-δίον ἢ τεθνηκὸς εἶναι ἢ ζώειν τε καὶ εἶναι ἢπεδανόν.

1 Λόχια CDJ. - μ.έλαινα θ. - η pro έστι CL, Cordæus, Lind. — 2 έπιπολύ vulg. $- \dot{\epsilon}$ πὶ πολλῆς θ. $- \dot{\epsilon}$ πιπολ)ῆς Κ. $- \dot{\epsilon}$ πιπολῆς CDIIJLQ', Cordæus, Lind. λίπος C. - ἐπιγίγνεται C. - γίνεται θ, Cordæus. - ἐπιγίνηται Lind. - οίσει om. C. — 3 ἢν γάρ om. C. - τὸ γάρ pro ἢν γάρ τὸ θ. - ἔχει Cθ. -) όχια CDJ. -οί Ald. - χωρέει C. - χωρήση DJ. - 4 ταύτα vulg. - πάντα ταύτα θ. - Je lis ταύτά. - καί ἢν (ἦ θ, Cordæus, Lind.) τὰ vulg. - ἐς τὰ καταμήνια L. - γωρέηται vulg. - χωρέεται DHK. - χωρέη CL, Cordæus, Lind. - έχώρει θ. - τὰ χολώδη θ (Cordæus, γολώδεα). - γολ. οπ. C. - νοσήση G. - νοσεί θ. - 5 κινδυνεύσει C. - ές (ές om. C6) τούς vulg. - ήξει vulg. - έξει C6. - σημεία θ. -6 εὶ (ή θ; ἢ Cordæns, Lind.) γάρ vulg. - ταύτη Cθ. - Ante χολ. addit ἢ C. -⁷ η CDIIIJK. - κοιλίαν vulg. - κοιλίην CDHJ0, Lind. - κάθαρσις ἐπὶ ταύτη (πρὸς αὐτῆσι 0; ἐπὶ τ. om. Cordæus, Lind.) γίνεται (γίνονται θ; γίγνεται C; ἐπιγίνεται L, Cordæus, Lind.) vulg.- La suppression faite par Cordæus me paraît fort bonne. - δέ om. L. - πουλής D. - πουλλής HK. - δείται θ. - 8 γυνή. "Οταν (δκόταν DK) οὖν (οὖν οm. θ) τοιοῦτόν τι (τι τοιοῦτον Jθ) γίνηται (γένηται Cb) (addunt αὐτή CHKQ'; αὐτή L, Cordæus, Lind.; αΰτη b) ὅκως (όπως θ) μή θανήται (θανείται Cθ) (addit ή θ) άφορος έσται vulg. — 9 μελαι-

l'urine âcre, si surtout elle a de la fièvre, il lui arrivera, après l'accouchement, d'avoir des lochies bilieuses et un enfant faible. En ce cas, les lochies sont bilieuses ou trèsnoires, de la graisse y surnage, elles ne vont que peu à peu, et ne se coagulent pas promptement. D'abord la semme n'en souffrira pas beaucoup, puis elle en souffrira davantage; et la purgation lochiale ne coulera pas autant qu'il faut. En esset, si le corps n'est pas en bon état, les lochies seront moindres et de plus mauvaise nature. La semme éprouvera tout ce qu'éprouve celle dont les menstrues sont bilieuses, mais elle sera moins longtemps malade; mêmes dangers, mêmes signes, mêmes métastases. En esset, il lui survient ou un vomissement bilieux, ou un flux de ventre; et la matrice s'ulcère. La femme a besoin d'être suivie de près, quand quelque chose de semblable survient, pour qu'elle ne succombe pas ou ne reste pas stérile. Si aucun de ces phénomènes ne survient, qu'il n'y ait pas de traitement, et que les lochies se suppriment, elle succombe en trente et un jours généralement. Dans cette maladie, on donne un cholagogue; l'anis aussi est utile ici, et tout ce qui pousse aux urines; faire vomir, provoquer des sueurs, et laver le ventre avec la décoction d'orge, ou avec du miel, des œuss et l'eau de mauve.

27. (Signes de mort ou de maladie du fœtus dans l'utérus.) Quand, chez une femme enceinte de sept ou huit mois, la plénitude des mamelles et du ventre s'affaisse subitement, que les mamelles deviennent petites et que le lait ne paraît pas, on dira que l'enfant est mort, ou, s'il vit, débile.

δένηται 0. - λόχια CDJ. - ἐν οιιι. 0. - ἐπὶ τὸ πουλύ CDIIIJK. - ἐπὶ τὸ πολύ 0. - ιο ταύτη DII. - ἀνησσον 0. - ἀνισον CHJ. - ἐμεῖν 0. - κλύσαι 0. - πτισσ. DHK. - " ἢ 0. - καὶ pro ἢ vulg. - " ἢ pro καὶ 0. - καὶ ἀ. οιι. G. - ὼοῖς 0. - ιο ὅσησιν CO. - δὲ pro ἐν DFGI. - δ' ἐν H. - δὲ ἐν JKL, Lind. - τε pro τὸ C. - συμπ. 0. - ἐξισχνοὺνται vulg. - ἐνισχνοὺνται D. - ξυνισχνοῦνται C. - συνισχναίνονται θ. - " ἀᾶναι 0. - ζῶσι 0, - τε καὶ εἶναι οιι. J.

- 28. 1 Οσησιν έχούσησιν έν γαστρὶ ἐπιφαίνεται τὰ ἐπιμήνια, 2 τρωσμοὶ γίνονται, ἢν πλέονα 8 ἢ καὶ κάκοὸμα, ἢ νοσώδεα τὰ ἔμβρυα γίνεται.
- 29. Ήν γυνή εν γαστρί έγουσα φλεγματώδης ή, και την κεφαλήν *άλγέη, καὶ πυρεταίνη άλλοτε καὶ άλλοτε, δέν τῆ κεφαλῆ εἰλέεται τὸ φλέγμα, καὶ βάρος ἔγει καὶ ψύζις, εκαὶ ἐς τὸ σῶμα διαγωρέει καὶ ἐς τὰς φλέδας όταν ἡ κεφαλὴ ἦ πλήρης · γίνεται δὲ 7καὶ μολίδω την γροιην έχελος, και έμέει φλέγμα, γλώσσα λευκή και ούρησις, κοιλίης έκλευκος ψυγρή τάραζις, δυσκινησίη. Έπην δὲ ⁸ τέκη, γωρήσει οί ή κάθαρσις φλεγματώδης, καὶ φανεῖται ὑμενώδης, καὶ ώσπερ αράγνια διατεταμένα έν 9 ταύτη έσται · καλ πείσεται μέν τά αὐτά πάντα καὶ ἦ τὰ καταμήνια ἐχώρεε φλεγματώδεα, ἐλάσσονα δὲ γρόνον νοσήσει , καί κινδύνους τοὺς αὐτοὺς ή νοῦσος ἔζει, καὶ σημίζα, καὶ μεταλλαγάς : ζυμβήσεται 10 γάρ αὐτῆ, ἔμετον γενέσθαι φλεγματώδεα καὶ παθήματα δμοια έκείνη γρονίσαντα. Ἐξήρτηται γάρ τῷ αὐτέω τρόπω τὰ λοχεῖα καὶ 11 τὰ καταμήνια τὰ φλεγματώδεα, ἐλάσσονα δὲ γρόνον μένει τῶν καταμηνίων. Καὶ ἢν μὴ ῥαγἢ 12 αὐτἢ ἡ κάθαρσις γρονισθείσα, θνήσκει έν πέντε καλ τεσσαράκοντα ημέρησι: καὶ ἥν οἱ ড়λεγματώδης ἡ λοχίη κάθαρσις ¹³χωρέη, ἐλάσσονα τῷν ύγιηρών γωρήσει, μελεδαινομένη δὲ ή γυνή ύγιης ἔσται, καὶ συση-

^{1 &}quot;Ην γάρ έχωσιν vulg. - εί γάρ έχουσιν C. - όσησιν έχουσιν θ. - Lisez έχούσησιν et prenez la leçon de θ. - γαστρί και (και om. θ) vulg. - φαίνεται GHIKQ'. - ἐπισαίνηται Cordæus, Lind. - φαίνηται DJ. - 2 καὶ (ή pro καὶ L, Cordæus, Lind.; καὶ om. 0) τιτροσμοί (τιτρωσμοί DGHIJ, Ald., Cordæus, Lind.; τρωσμοί C0) γίνονται (γίνωνται C) vulg. - πλείονα vulg. - πλέονα θ. -3είη C_{-} γίγνεται C_{-} - $\frac{1}{4}$ άλγέει καὶ πυρεταίνει vulg. - άλγέη καὶ πυρεταίνη Co. - 5 καὶ (κκὶ om. Co) ἐν τ. κ. είλ. (είλ. DJ) vulg. - ψύξιν vulg. ρῦξις (sic) θ. -ψύξις C. -6 καὶ ἐς om. C. -6 κόταν DH. -5 καὶ om. Cθ. -6μολίβδω Κ.- μολύβδω ή χροιή ικέλη θ. - τήν om. C. - είκελος CH. - ικελλος I. - έμέσει G. - έμετ θ. - ούρησι; κοινή (κοινή Q', Cordæus, Lind.; κοιλίη; θ) ἔκλ. vulg. - δυσκεινεσίη θ. - δυσκίνησι; C. - κοινή de vulg. ne me paraît pas intelligible, non plus que la correction xown. Je pense qu'il faut recevoir la leçon de θ. — * τάμη, al. manu τέκη D. - φαίνεται C. - ύμενώδης Cθ. -ύμενῶδες vulg. - 9 αὐτῆ θ . -αὐτὴ (sic) C. -μὲν om. θ . -ταῦτα πάντα vulg. - τὰ αὐτὰ πάντα θ. - ἡ θ. - κατὰ μῆνα pro τὰ κατ. C. - ἐχώρει θ. - τὰ (τὰ om. θ) φλεγμ. vulg. - σημήτα C. - σημεία vulg. - 10 δ' pro γάφ L, Lind. - γίγνεσθαι C. - καὶ παθήματα.... φλεγματώδεα om. J. - ἐκείνη χρονίσαντα Co.- κείνη χωρήσαντα vulg.- αὐτῷ vulg.- αὐτέω CDHIKLO', Cordæus, Lind.

- 28. (Écoulèment de sang, chez une femme grosse, indiquant l'avortement ou la maladie du fœtus.) Quand, chez une femme enceinte, les règles se montrent, elle avorte si elles sont abondantes et de mauvaise odeur, ou l'enfant est maladif.
- 29. (Influence d'un état pituiteux pendant la grossesse sur l'état des lochies, Lochies pituiteuses, Comparaison de ces accidents avec ceux que déterminent les règles pituiteuses.) Une femme enceinte est pituiteuse, elle a mal à la tête, et de la sièvre par intervalles; la pituite lui roule dans la tête, cause de la pesanteur et du froid, et s'épanche dans le corps et les veines, quand la tête est pleine. La malade prend une teinte plombée et vomit de la pituite; langue blanche; urine blanche; selles blanchâtres, froides; difficulté à se mouvoir. Après l'accouchement, le flux lochial sera pituiteux, il paraîtra membraneux, et contiendra comme des toiles d'araignée étendues. La femme éprouvera tous les mêmes accidents que celle chez qui les règles étaient pituiteuses, mais elle sera moins longtemps malade. La maladie aura les mêmes dangers, signes et métastases. Car il lui arrivera un vomissement pituiteux et toutes les souffrances semblables au cas susdit, s'il y a prolongation. Les lochies et les règles pituiteuses ont une dépendance de même sorte, mais le mal dure moins pour les lochies que pour les règles. Si la purgation lochiale arriérée ne fait pas éruption, la mort survient en quarante-cinq jours; et si cette purgation coule pituiteuse, elle coulera moins abondamment que dans le cas de santé; mais, traitée, la femme guérira, et elle aura du météorisme dès le début jusqu'à guérison. Cette affection est, en effet, difficile. On donnera

⁻λόχια CD. — "τὰ om. CD.-χρόνον μὰν (μὰν om. K) τῶν vulg. – χρόνον μὰν νοσήσει τῶν L, Lind. – χρόνον βαίνει τῶν C. – χρόνον μένει τῶν θ , Valic. Cod. ap. Foes in not. — " αὐτῆ om. CDHIJK. – αὐτῆ ΛΙd. – ἡ om. C. – Αnte χρον. addunt αὐτὴ DH; αὐτῆ J; «ὕτη CK9. – λοχίη om. θ . – λοχείη GHIJK. — " χωρέη, ἐλάσσονα τῶν ὑγιεινῶν θ (θ , ὑγιηρῶν). – χ. ἐλ. τῶν ὑγ. om. vulg. – μελαιδενομένη θ . – Post φυσ. addit δὲ θ .

θήσεται ἐξ ¹ἀρχῆς μέχρις ἀν ὑγιανθῆ · χαλεπὸν γάρ. Ταύτη ²χρὴ διδόναι φάρμαχον, ὅ τι φλέγμα ἄγει, καὶ ἐπιπίνειν γάλα έφθὸν αἴγειον ξὸν μέλιτι · ἢν ³οὲ μὴ ἐσαχούῃ, χάροαμον ἢ χνῆκον ἢ κνέωρον ἢ πουλυπόδιον ἢ δρρόν, ἢ τὸ ἀπὸ άλῶν ξυντιθέμενον διδόναι, καὶ ὅσα • φλέγμα χαλῷ καὶ ἄγει.

- 30. *Ην δὲ γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔγουσα σπληνώδης ἢ ὑπὸ παθημάτων ὧν εἴρηται ⁵ ἐν τῆ νούσφ τῆ τὰ καταμήνια τὰ ὑδρωποειδέα καὶ φλεγματοειδέα ἀφιείση, τὰ λοχεῖα χωρήσει ὑδρωποειδέα, καὶ ἐλεύσεται ⁶δτὲ μὲν πολλὰ, ὁτὲ δὲ ὀλίγα, καὶ γίνεται ⁷δτὲ μὲν ὥσπερ ἀπὸ κρεῶν ὕδωρ, ὡς εἴ τις κρέα αἰματώδεα ἀποπλύνοι, ὁτὲ δὲ ὀλίγφ παχύτερα, καὶ οὐ πήγνυται. Καὶ ⁸ πείσεται ταὐτὰ πάντα καὶ ἢ τὰ καταμήνια τὰ δὸατοειδέα ἐγώρεε, καὶ κινδύνους τοὺς αὐτοὺς ⁹ἡ νοῦσος ἔξει καὶ μεταλλαγάς ^{*} ξυμδήσεται γάρ οἱ ρόον γενέσθαι ὑδατώδεα, ἢ κρυρθῆναι τὴν κάθαρσιν καὶ τραπέσθαι ¹⁰περὶ τὴν κοιλίην καὶ τὰ σκέλεα ¹¹ ἢ ἐς τὸ στέρνον ἤ τι τούτων, ¹²καὶ κίνδυνοι ἔσονται οἱ αὐτοὶ, οἷ καὶ πρόσθεν εἴρηνται.
- 31. ³Ην χύουσα ¹³οιδέη, χνίδης χαρπὸν ὡς πλεῖστον καὶ μέλι καὶ οἶνον κεκρημένον εὐώδεα διδόναι ποτὸν δὶς τῆς ἡμέρης. ³Ην χύουσαν χολὴ ¹⁵λυπέη, πτισάνης χυλὸν δίδου, ρόον ἐπιπάσσων τὸν ἔρυθρὸν ἢ τὸν ἐχ τῆς συχαμίνου, ψυχρὸν δὲ ροφεέτω, καὶ χαταστησεται.

¹ Άρχὴς ἢν ὑγιανθῆ Vulg. - ἀρχῆς μέχρι ὑγιανθῆ θ. - ἀρχῆς μέχρις ἄν ύγιασθή C (Lind., ύγιανθή). - γαλεπόν γάρ τοῦτο ἔσται (addit τὸ C) νόσημα (νούσ. Lind.) vulg. - γαλεπόν γάρ τουτέστι τὸ νόσημα θ. - La leçon de θ met sur la voie du véritable texte. Τουτέστι τὸ νόσημα est une glose qui a passé de la marge dans le contexte et qui a fini par s'altérer en τοῦτο ἔσται νόσημα. Il faut supprimer la glose et ce qui en est résulté. — 2γρη om. Co. - καὶ μίσγειν (ἐπιπίνειν θ) γάλα vulg. - ξυμμέλιτι Κ. - ἐν pro ξὸν θ. -3 δε πολλάκις (πολλ. om. C0) μή vulg. - κνήκος G0, Ald. - κνίκον D. κνίκος CJ. - πουλιπόδιον θ. - πολυπόδιον vulg. - δρόν Cθ. - ὑπὸ (ἀπὸ Vatic.) πο)). ων pro άπὸ ά) ων C, Vatic. Codd. ap. Foes in not - συντιθ. θ. - 4πνεύματα $C.-\chi\alpha$) α τε καὶ άγει $\theta.-$ ἀγάγη C.- ἀνάγει vulg. — 5 ἐν τῆ (τῆ om. Ald.) νούσω (addunt τῆ Cθ) τῶν καταμηνίων (τὰ καταμήνια Cθ) τὰ ύδρωποειδέα (ύδρωπος είδέα sic C) καὶ φλεγματοειδέα (φλεγματώδεα C) ἀφίησι (ἀφιήση D; ἀφιείση CHIK) καὶ (καὶ οιιι. CDFGHIK, Ald.) τὰ λοχεῖα (λοχία CDJ) χωρήσει (χωρέει C) vulg. — εμέν ότε μέν G. - γίγν. C. — τότε Cθ. - ότε om. vulg. - ώς pro ώσπερ C. - παχύτερα CIO. - παχύτερον vulg. - 8 εἴσεται FGIIIJK, Ald. - ταῦτα πάντα (πάντα ταῦτα θ) καὶ εἰ (ἡ C, Cordæus, Lind.;

LIVRE PREMIER.

un médicament phlegmagogue, et, par-dessus, avec du miel, le lait de chèvre cuit; s'il n'y a pas d'effet, le cardame (erucaria aleppica d'après Franz) ou le enecos (carthamus tinctorius) ou le enecon (daphne tartouraira L.), ou le polypode (polypodium vulgare L.), ou le petit-lait, ou la préparation avec le sel, bref tout ce qui relâche et expulse la pituite.

- 30. (Femme enceinte dont la rate est malade.) Si la femme enceinte a la rate affectée par suite de souffrances exposées dans le cas de la femme dont les règles sont aqueuses et pituiteuses (§ 9), les lochies seront aqueuses, et il en coulera, tantôt beaucoup tantôt peu; c'est comme de l'eau qui aurait servi à laver de la viande sanguinolente, parfois elles sont un peu plus épaisses; elles ne se coagulent pas. Elle éprouvera tout ce qu'éprouve la femme dont les règles sont aqueuses; la maladie aura les mêmes périls et les mêmes métastases, car il arrivera à la patiente d'avoir un écoulement aqueux, ou de voir se supprimer la purgation, qui se portera sur le ventre, sur les jambes, sur la poitrine, ou quelque autre part; et les dangers seront les mêmes qu'il a été dit précédemment.
- 31. (Remèdes pour l'enflure, pour la bile, dans l'état de grossesse.) Si une femme enceinte ensle, donnez la graine d'ortie le plus possible, du miel, et du vin coupé ayant du bouquet, le tout à prendre en boisson deux sois par jour. Si une semme enceinte est tourmentée par la bile, donnez la décoction d'orge, la saupoudrant avec le fruit du sumac rouge ou avec celui du mûrier; cela sera pris froid, et le mal s'apaisera.

32. Ήν δε πνέζ προσπέση εξαπίνης έγούση έν γαστρί, γίνετα: δὲ τοῦτο μάλιστα ἐπὴν ἡ γυνὴ ταλαιπωρήση καὶ ἀσιτήση, θερμανθεισέων των μητρέων ύπο της ταλαιπωρίης καὶ ἐλάσσονος της ἰκμάδος γενομένης τῷ ἐμβρύω, ἄτε τῆς μητρὸς κενεωτέρης τὴν κοιλίην τοῦ καιροῦ ἐούσης, ἰθύει τὸ ἔμιθρυον πρὸς τὸ ἦπαρ καὶ τὰ ὑπογόνδρια, ατε λεμαλέα εόντα, καλ πνίγα ποιήσει λογυρήν εξαπίνης. 3 Έπιλαμβάνει γὰρ τὸν διάπνοον τὸν ᾶμ.ρὶ τὴν κοιλίην, καὶ ἀναυδίη ζοχει την γυναϊκα, και τὰ λευκὰ ἀναβάλλει τοῦν ὀφθαλμοῖν, καὶ τάλλα πάσγει πάντα όσα περ εξοηται, ήν τινα έφησα τὰς μήτρας πνίγειν. 5 Καὶ ἄμα ἄργεταί τε ή πνὶζ γίνεσθαι τῆ ἐν γαστρὶ ἐγούση γυναικὶ, καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταρρεῖ φλέγμα ἐς τὰ ὑποχόνὸρια, οξα τοῦ σώματος μή δυναμένου την άναπνοην έλκειν. Καὶ ην μὲν άμα τοῦ δολέγματος τη κατελεύσει ἴη τὸ ἔμβουον ἐς γώρην τὴν έωυτοῦ, οἶα τὴν ἰκμάδα έλκύσαν ⁷ καὶ κατενεγθέν ὑπὸ τοῦ φλέγματος, ύγιλς γίνεται ή γυνή · 8 τρυσμός δὲ γίνεται, ἀπιόντος τοῦ ἐμβρύου ές γώρην την έωυτοῦ, καὶ ή γαστήρ ύγρη γίνεται ώς ἐπὶ τὸ πλεῖον τῆς γυναικός. 9 *Ην δὲ μὴ ἔη τὸ ἔμβουον ἐν τάγει ἐς γώρην την έωυτοῦ, δύο γίνεται ήδη τὰ πονέοντα τὸ ἔμιδρυον, τὸ φλέγμα τὸ καθελθόν ἀπό τῆς κεφαλῆς, βαρύνει 10 τε γὰρ καὶ ψύγει ἐπιμένον, καὶ ή ἀηθείη τοῦ γωρίου· καὶ κινδυνεύσει, 11 ήν γε μή τις έν τάχει ἐπιτηδειοτέρως διαιτώη, ἀποπνιγείη γὰρ αν ή γυνή. Καὶ τὰ μέν άμφὶ τούτων ὧδε έγει.

' Γυναικί pro έξ. θ. - έν γ. έχούση θ. - ταλαιπωρέη vulg. - ταλαιπωρίη D. ταλαιπωριήση (sic) C. - ταλαιπωρήση θ. - ἀσιτιήση (sic) C. - θερμανθησέων (sic) CK. - θερμανθεισών θ. - 2 γιν. vulg. - γεν. CK9, Cordæus. - έμβρύω, καὶ ἄτε (ἄτε om. L) τῆς μήτρης κενεωτέρης τὴν κοιλίην (καὶ τῆς κοιλίης Foes in not. ex Cornario) του καιρού ἐούσης (ἐχούσης J) vulg. - D'abord, en considérant la phrase, il est clair que le xai de vulg. est de trop; il faut donc le supprimer. Puis, la correction de Cornarius, approuvée par Foes, est sans doute ingénieuse; mais on peut se tenir plus près du texte en lisant μητρός pour μήτρης, deux mots que les copistes confondent quelquesois. -3θύη Κ. - είθύει C. - ίκμ. C. - ποιέει Cθ. - 3 ἐπιλαμβάνεσθαι vulg. - ἐπιλαμδάνεται J. - ἐπι) αμδάνει Cθ. - διάπλοον DGIJK. - ἀναβδίη G. - ἀναιδίη C. - ἀναβάλλει τῶν ὀၟθαλμῶν (τοῖν ἀρθαλμοῖν θ; τῶν ὀρθαλμῶν ἀναβ. C) vulg. -τὰ ἄλλα <math>C. — 4 δσα περ εξρητα: <math>C (περιεζρητα: L). Ήν τινα (addit δὲ L) έφεῖσα (έφησα Cθ) τὰς μήτρας πνιγείη (πνηγείη G, Ald.; πνίγειν Cθ) vulg. όσα περ εξρηται, ήν τις ου αύουσα τὰς μήτρας πνιγείη Cordæns. - όσα προείρηται. "Ην τινι δὲ ἡ σύσα τὰς μήτρας πνιγείη Lind. - La vraie leçon

32. (Suffocation subite chez une femme enceinte. Comp. avec le \$ 7.) Une semme enceinte est saisie de suffocation subite; cet accident survient surtout quand elle a éprouvé de la fatigue ou fait abstinence; la matrice ayant été échauffée par la fatigue, et le fluide étant devenu moins abondant pour l'enfant, attendu que la mère a le ventre plus vide qu'il ne faudrait, l'enfant se dirige vers le foie et les hypocondres, attendu qu'ils sont pleins de fluide, et cause soudainement une violente suffocation. La voie de respiration à travers le ventre se trouve interceptée, la femme perd la parole, le blanc des yeux se renverse, et elle souffre tout ce que j'ai dit qu'éprouve une femme suffoquée par la matrice. En même temps que la suffocation commence chez une femme enceinte, de la pituite commence aussi à couler de la tête aux hypocondres, vu que le corps ne peut tirer la respiration. Et si, simultanément avec la descente de la pituite, l'enfant retourne à sa place, attirant le fluide et refoulé par la pituite, le mal cesse; un gargouillement se fait entendre, l'enfant revenant au lieu qu'il a quitté; et le ventre devient humide la plupart du temps. Mais, si l'enfant ne reprend pas promptement sa place, deux conditions le font souffrir, à savoir la pituite qui, descendant de la tête, le presse par son poids, et le refroidit par sa permanence, et un lieu inhabitué. Il y aura danger, si un meilleur régime n'est pas vite institué, et la femme sera suffoquée. Voilà ce qui en est sur ce sujet.

est de prendre έχησα et πνίγειν de C et 0, supprimant le point après είρητα et lisant ην τινα. — 5 καὶ ἄμα τε (τε om. 0) ἄρχεται (addit τε 0) ή vulg. — γίγνεσθαι C.—εἰς vulg.—ἐς C0. — 6 φὶ έματος (sie) C.—έωυτοῦ δὶην (δσα, D al. manu δὶην, FGIIII, Ald.; ὡς ᾶν Κ; οἶα C0) τὴν vulg.—ἐλαῦσαν CI. — 7 καὶ om. J.—κατενεχθῆ L. — 8 τρυλλισμὸς C.—τρυλισμὸς 0.—λιπόντος (ἀπιόντος C0) τ. ἐμ. τὴν (ἐς pro τὴν C0) χώρην τὴν vulg.—γίγνεται C.—πλεῖστον CDK.—9 εἰ D.—δύο ἤδη γίν. (C, γίγν.) D0.—πονεῦντα C. — 10 ται pro τε 0.—γὰρ om. C0.—ἐπιμένον 0.—ἐπιγενόμενον L, Lind.—ἡ om. C0.—ἀηθίη C0.—κινδυνεύει C. — 11 καὶ ῆν J.—καὶ ἢν μή τις 0.—κὴν μέν τις pro ἤν γε μή τις C.—διαιτῶν ἢ C.—ὰποπνιγίη 0.—γὰρ om. C (D, restit. al. manu) IIIIΚ0.—ἀμρὶ μὲν sine καὶ τὰ C.—ὧνδε pro ὧδε 0.

- 33. 1 *Ην δὲ γυναιχὶ ἐν γαστρὶ ἐγούση ὁ χρόνος ἤδη τοῦ τόχου παρῆ, και ωσις ἔχη, καὶ ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἀπορυγεῖν ή γυνὴ τοῦ παιδίου μὴ 2 οἴη τε ἢ, ὡς ἐπίπαν ἔργεται πλάγιον ἢ ἐπὶ πόδας, χρειὼ ο' ἐπὶ κεφαλὴν χωρέειν. 3 *Ωδε δὲ γίνεται τὸ πάθημα· ὥσπερ εἴ τις ἐς λήχυθον 4 σμικρόστομον πυρῆνα ἐμβάλοι, οὐχ εὐφυὲς ἐξελεῖν πλαγιεύμενον, 5 οὕτω δὴ καὶ τῆ γυναιχὶ γαλεπὸν πάθημα τὸ ἔμβρυον, ἐπειδὰν λοξωθῆ, 6 οὐχ ἔξεισι γάρ. 7 Χαλεπὸν δὲ καὶ ἢν ἐπὶ πόδας χωρήση, καὶ πολλάχις ἢ αί μητέρε; ἀπώλοντο, ἢ τὰ παιδία , ἢ καὶ ἄμφω. 8 Έστι δὲ καὶ τόδε μέγα αἴτιον τοῦ μὴ ρηϊδίως ἀπιέναι , ἢν νεκρὸν ἢ ἀπόπληχτον ἢ διπλόον ἢ.
- 34. Ἐπὴν ἐν γαστρὶ ⁹ ἡ γυνὴ ἔχη, χλωρὴ γίνεται πᾶσα, ὅτι αὐτέχς τοῦ «ἴματος κὶεὶ τὸ ἀκρκιφνὲς καθ' ἡμέρην ὑπολείδεται ἐκ τοῦ σώμκτος, καὶ κατέρχεται ἐπὶ τὸ ἔμβρυον, καὶ αὕζη ¹⁰ οἱ γίνεται, καὶ ἐλάσσονος τοῦ αἴματος ἐόντος ἐν τῷ σώματι ἀνάγκη εἶναι χλω- κὴν, καὶ ἱμείρεσθαι ἀλλοκότων αἰεὶ βρωμάτων, ¹¹ καὶ ἐπ' ὀλίγοισιν ἐμετώθεα ἀσᾶται, καὶ ¹² ἀσθενεστέρη γίνεται, ὅτι τὸ αἶμα μινύθει. Φημὶ ¹³ δὲ γυναῖκα, ἢν ἐπίτες ἢ, πνεῦμα πυκνὸν ἀριέναι, καὶ ἢν ¹⁴ ἡ κάθαρσις ἄρχηται, ἡ κοιλίη πλήρης ἐστὶ καὶ θερμὴ πιεζομένη.
- 1 "Ην δὲ οπ. θ. δὲ οπ. C. ωδεις (sic) θ.'- In marg. οὐ πᾶς πόνος ώδὶν λέγεται, άλλα κατά τον τοκετόν ἐπὶ τῆς γυναικός μόνον λεγόμενος G. — 2 ĭη pro σἴη G.- σἴα (sic) J.-ή pro 2 $\theta.-$ χρειώ δ' ἐπὶ G.-χριωδε (sic) έπὶ θ. - γρειώδες δ' ἐπὶ vulg. - 3 καὶ ἢν πλάγιον ἴη (εἰη L, Lind.), γαλεπὸν γίνεται τὸ πάθημα volg. - ὧὸε (addit δὲ θ) γίνεται τὸ πάθημα Cθ. - ὡς γὰρ εί vulg. - ώσπερ εί Cθ. - λύκηθον C. - 4 σμ. CHIJ. - με. vulg. - πυρίνα CI. - πυρινα (sic) 0. - εμβάλλοι vulg. - εμβάλοι 110. - πλαγιούμενον 0. - 5 ουτως C.- δέ pro δή C.- λοξευθή DFGHiJK. — εκαί γάρ χαλεπόν έξελθεῖν vulg. – οὐκ ἔξεισι (ἔξισι θ) γκρ C0. — γχαλεπώτερα C. – αὖται pro αἱ μητέρες C (6, αὐταί). - ἀπώλι οντο vulg. - ἀπώλοντο DIIIJCo, Cordæus, Lind. - άμφότερα C0. - 8 καὶ τόδε δὲ μετά (sie) κἴτιον pro ἔστι.... αἴτιον C.ραδίως DGHIJ - διάπλοον τη C (Vatic. Codd. ap. Foes in not., ή). - 9 έχη ή γ. DJK. - έχοι γυνή, χοωρή (sic) γίνεται 0. - άεὶ JK. - άκρεφνές Κθ. ύπολίδεται θ. - ύπολείπεται C. - Gal. Gl. : ύπολείδεται, ύποστάζει, ύποβρεΐ — 10 οἱ om. θ . – εἰμίρεσθαι θ . – ἀτόπων $C\theta$. – αἰεὶ K, Lind. – ἀεὶ vulg. - " καὶ ἐπὶ κοιλίην αίματώδεα λέναι (ήσσᾶται pro λέναι C) vulg. - Tous les traducteurs mettent : Atque ad ventrem sanguinea subire. Ceci, manifestement, ne signific rien dans le cas actuel. Maintenant remarquons que C a ήσσαται, lequel est pour άσαται; remarquons que, chez une femme enceinte, un tel mot est attendu; remarquons que Gal. dans son Gl. a : άσᾶται, τό τε πυρούται les mss. ont πληρούται, et c'est, je pense, la bonne leçon) ώς εν τῷ πρώτῳ γυναικείων καὶ τὸ προσκόρως (καὶ ἐπα-

- 33. (Difficultés d'accouchement: présentation par les pieds, par le côté; enfant mort ou double.) Une femme est enceinte, l'époque de l'accouchement est arrivée, le travail dure longtemps, et elle ne peut se délivrer; en général, c'est que l'enfant vient de côté ou par les pieds; or, il faut qu'il vienne par la tête. Ce cas peut se comparer à un noyau d'olive qui, mis dans un vase à goulot étroit, n'en peut être retiré de côté. De même, chez la femme, l'obliquité de l'enfant est fâcheuse; car il ne sort pas. Venir par les pieds est encore une mauvaise position; et souvent il en résulte la mort de la mère, ou de l'enfant, ou de tous deux. En troisième lieu, l'accouchement est grandement entravé, quand l'enfant est mort, ou apoplectique, ou double.
- 34. (Remarques sur la grossesse et l'accouchement. Quelque accidents qui surviennent et leurs remèdes.) Quand une femme est grosse, elle devient toute pâle, parce que la partie pure de son sang distille journellement du corps et se porte à l'embryon, qui en reçoit accroissement. Or, le sang étant moindre dans le corps', nécessairement elle est pâle, elle a des envies d'aliments étranges; même peu de nourriture cause des dégoûts et des nausées; et elle s'affaiblit, parce que le sang diminue. Je remarque que la femme, quand elle accouche, a la respiration fréquente; et, au moment où la purgation commence, le ventre est plein et chaud au toucher. La res-

χθῶς διατίθεται ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ νούσων τῷ μείζονι; remarquons enfin que ce mot, qu'on ne lit plus dans le premier livre des Maladies des femmes, s'y trouve restitué par la leçon du bon ms. C. Toutes ces circonstances prouvent qu'il faut lire en effet ici ἀσᾶται au lieu de ἰέναι. Mais que faire du reste? D'abord, pour αίματώδεα, une correction facile se présente, c'est ἐμετώδεα. Puis vient ἐπὶ κοιλίην; ici la conjecture, qui jusqu'à présent n'avait eu rien à faire puisque ἀσᾶται est donné par C et qu'on peut toujours lire un ε pour un αι, est requise; et je change ἐπὶ κοιλίην en ἐπὶ δλίγοισιν. De cette façon, on retrouve, pour ἀσᾶται, le sens que Galien lui attribue : πληροῦται, suivant, du mo'ns, la leçon des mss. — μασθενεστέρα γίγν. C. — μινυθεί θ. — μινύθη D. — 13 δὲ L. – ἐπιτεύξη νulg. – ἐπιτείξη ΙΙΙθ. – ἐπίτεξ ἡ CL, Cordæus, Lind. — "ἡ om. θ. – θέρμη νulg. – θερμὴ **3.**

Μάλιστα 1 δὲ ἀναπνέει πυχινόν, ἐπὴν τόχου πελάζη, καὶ τὴν ὀσφὺν τότε μάλιστα πονέεται. 2 φλάται γάρ και ή δσφύς ύπό του εμβούου. καρδιώσσει δὲ ἐν τῷ ³μεταζὸ ζύμπαντι γρόνω ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, άτε της χοιλίης περιστελλομένης κιμώι το έμιθρυον, μκλιστα δὲ τῆς ύστέρης. *Καὶ ἢν τεκούση ἡ ὑστέρη ἐζανεμωθῆ, ἦπαρ ὅτος ἢ αἰγὸς ες τέφρην κρύψαι, καὶ μετέπειτα έψεῖν, καὶ λαμδάνειν, καὶ οἶνον, ην μή τι χωλύη, πίνειν ζωρότερον παλαιὸν ἐπὶ τέσσκρας ήμέρκς, ην ποδρωτέρω η ἀπὸ τῆς τέζιος. *Ην δὲ τὰς ἰζύας δ ἀλγέη, ἄννησον καὶ κύμινον αἰθιοπικόν πινέτω, καὶ τῷ θερμῷ λουέσθω. *Ην δ' ἔσθμα λάζηται, θείου όσον κύαμον και καρδαμιώμου έσον και πηγάνου και χυιλίνου κίθιοπιχού, ταύτα 6 τρίψας καὶ διείς οίνω, δίδου πιείν νήστει πυχινά · καὶ σιτίων ἀπεχέσθω. 7*Ην ἐν τόχω κάθαρσις ἴη πολλή, 8ή ύστέρη ζυνέλχεται καὶ ἡ κύστις καὶ ⁹ τὸ ἔντερον, καὶ οὔτε τὸ κόπριον κατέγουσιν ¹⁰ούτε τὸ οὖρον, προίενται δέ · ώὰ οὖν ροφεῖν δίδου, καὶ άρτον εγκρυφίην τρώγειν καὶ Κοσα λοιπλ γέγραπται. 11 *Ην δε η έν τόκιο ζηρή και δύσικμος, έλκιον πίνειν, και καταιονάν τα γωρία 12 έλαίω θερμώ, μαλάγης ύδατι, κηρωτή 13 τε ύγρη διαγρίειν, καί έγγυτον γηνός άλεισα ζύν έλαίω. "Ην δέ μή δύναιτο τίκτειν, 13 ύποθυμία βητίνην η κύμινον η πίτυος φλοιόν · 15 καὶ τούτω ὑποθυμία. Ασσα 16 δὲ οἰδήματα γίνεται ύστερικὰ ἐν τόκομ ἢ ἐκ τόκου, οὐ γρὴ στύφειν, οία οι ίητροι ποιέουσιν · 17 φάρμακα δε τάδε άριστα προσφέρειν, κύμινον αίθιοπικόν, όσον τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι, καὶ 18 τοῦ ἀννήσου, 19 καὶ τοῦ σεσέλιος πέντε η έξ, γλυκυσίδης 20 χηραμύδος ήμισυ

 $^1\Delta'$ CDHIJK. – ἀναπνεῖ θ. – πυχνὸν θ. – ὀσφὺν D. — 2 σπᾶται θ. – θλᾶται FGIJ. — 3 μετ. οπ. Cθ. – συμπ. (ξ. C; σ. οπ. FGJ) vulg. – ἄτε οπ. θ. – Post ἔμβρυον addit ἢν τίκτη θ. – μάλιστα δ. τ. ύ. οπ. C. — 4 καὶ οπ. C. – τεκούση C. — τεκούσης (τεκ. οπ. θ) vulg. – ἢ C. – ἡ οπ. vulg. – ἔξανημωθῆ vulg. – ἔξανεμωθῆ CDFGHIJK. – ἔξινεμωθῆ (sic), in marg. ἀντὶ τοῦ ἐκὸυναμωθῆ θ. – ἔψειν C. – ποςωτέρω C. — τέξηος C. — 5 πονέη J. – ἄνισον CDHJ. – ἄνησον Κ. – ἄννησσον θ. – λούσθω θ. — 6 τρίψαι DGHIJK. – δίδου (διδύναι ώστε J) πιεῖν (πιεῖν δίδου V) νήστει (νῆστι C), καὶ σιτίων ἀπεχέσθω (ἀν. C) πυκινά vulg. – πιεῖν δίδου νήστι πυκνά καὶ σιτίων ἀπεχέσθω θ. — 7 ε ½ θ. – τόπω I. – εἰη Lθ. — 8 ἢ θ. — 9 τό θ, Lind. – τὸ οπ. vulg. — 8 καὶ (σύτε pro καὶ θ, Lind.) τὸ vulg. – δὲ οπι. CJL. – σὸν ῥόω pro οδν C. – γοῦν J. – ἐοφῆν J. – ἐυφεῖν θ. – δίδου οπ. C. – διδόναι θ. – ἐγχρυφίαν C. – λοιπὰ οπ. Cθ. — ἢν (εἰ J) δὲ ἢ (ἡ DGK, Ald.; ἢ οπ. C, Cordæus, Lind.) εν τόκω οδσα (ἐοῦσα Lind.; οῦσα οπ. Cθ) ξηρὴ (addunt ἢ Cordæus, Lind.) καὶ vulg. – καταιονεῖν CDQ'. – κατεοναν (sic) θ. — 12 ἔλαιον (addit καὶ Lind.)

piration est surtout fréquente quand elle approche de la délivrance, et les lombes sont surtout douloureuses alors; car les lombes sont contuses par l'enfant; dans tout l'intervalle, elle a de la cardialgie de temps en temps, vu que le ventre et surtout l'utérus se contractent autour du fœtus. Si, chez une femme qui accouche, l'utérus se remplit d'air, couvrir de cendre un foie de brebis ou de chèvre, puis le faire cuire, le prendre, et boire, si rien n'empêche, du vin vieux pur pendant quatre jours, si elle est à quelque distance de l'accouchement. S'il y a douleur aux lombes, la femme boira de l'anis et du cumin d'Éthiopie, et se lavera à l'eau chaude. S'il y a dyspnée, prenez soufre gros comme une fève, autant de cardamome, de rue et de cumin d'Éthiopie, pilez, délayez dans du vin, et donnez à boire à jeun fréquemment; s'abstenir d'aliments. Si, dans l'accouchement, la purgation est abondante, l'utérus, la vessie et l'intestin se contractent simultanément; les excréments et l'urine. qui ne sont plus retenus, s'écoulent. Prendre des œuss en potage, manger du pain cuit sous la cendre et le reste qui est écrit. Si la semme est sèclie et sans eau dans l'accouchement, faire boire de l'huile, et étuver les parties avec de l'huile chaude, de l'eau de mauve, les oindre avec du cérat liquide, et faire une injection avec de la graisse d'oie associée à l'huile. Si l'accouchement ne peut se faire, employez en fumigation la résine ou le cumin ou l'écorce de pin. Quand des gonflements surviennent à la matrice ou dans l'accouchement ou après l'accouchement, il ne faut pas, comme font les médecins, employer les astringents. Les meilleurs remèdes sont le cumin d'Éthiopie, à la dose d'une pincée, cinq ou

θερμόν μαλαχής όδωρ vulg. - ε΄) αίω θερμώ μαλαχής όδατε θ. - 13 τε θ (Lind., δέ). - τε om. vulg. - άλειφας D. - άλιφα C. - σύν CDθ. - 11 θυμία C. - πίτυον φλοιός D. - 15 καλτ . $\dot{\theta}$. om. Cordæus. - τοῦτο K. - ύποθυμιάν θ. - 16 δὲ οπ. C. - γίγν. C. - οὐ om. G. - οἱ om. θ. - ποιοῦσιν οἱ ἰ. C. - 17 τὰ δὲ φάρμακα ἄριστα προσφέρειν vulg. - φάρμακα δὲ τάδε ἄριστα sine προσφέρειν θ. - τοῖτι DGIIIJKO. - τοῖτι om. vulg. - 16 τοῦ om. θ. - ἀνήσου K. - ἀνίσου CDIIJ. - 19 καὶ τοῦ om. C. - 20 χηραμίδος Κ. - ήδιόδμω JK, Ald., Frob. - + δυόσμω (sic) θ. - νήστι θ.

τῆς ρίζης, ἢ καὶ τοῦ σπέρματος, ταῦτα ἐν οἴνῳ λευκῷ ἡδυόδμῳ μάλιστα νήστει διδόνκι: ἢ δαύκου ¹ ρίζην αἰθιοπικοῦ, σέσελι, γλυκυσίδης ² ρίζην τὸν αὐτὸν τρόπον ἢ ἱπποσελίνου ³καὶ δαύκου αἰθιοπικοῦ
καρπὸν ὡσαύτως. ⁴ ἢ κρήθμου ρίζαν, ἢ κυμίνου κὶθιοπικοῦ ἀττικὸν
τετρώθολον, ἢ πέπερι, ἄννησον, δαῦκος, ἀκτέα, γλυκυσίδης ρίζα ταῦτα ἐν οἴνῳ τρίθειν καὶ διδόναι ⁵πίνειν : ἢ μυρτιδάνου κλωνία δύο
ἢ τρία, καὶ κύμινον αἰθιοπικὸν, γλυκυσίδης ρίζην, ⁶ ἢ λίνου σπέρμα
ἡμοίως, δ καὶ τὰ παιδία βήσσοντα ψωμίζουσι ξὺν ὡῷ ὀπτῷ λεκιθῳ,
ξὺν σησάμω πεφρυγμένῳ. Τ Ἦν παιδοῦσα ἀφθῷ τὰ αἰδοῖα, ἀμύγδαλα
τρίψας καὶ βοὸς μυελὸν ἐν ὕδατι ἐψεῖν, καὶ ἄλητον ἐμβαλὼν σμιμύρτων.

35. Νου 9 δε ερεω άμφι λοχείων και του μετά τον τόκον ιοντων. Οταν γυνή ή τά λοχεία μή καθαρθή, ή τά επιμήνια μή ίη, 10 ή και ή υστέρη σκληρή ή, 11 δούνη έχει την δοφυν, και τους μεν κενεωνας και βουδώνας και μηρούς και πόδας 12 άλγέει πικρώς, και ή γαστήρ επαίρεται, και φρίκαι διά του σώματος διαίσσουσιν, έκ δε τών τοιουτέων πυρετοί γίνονται όξέες. Ταύτην 13 την ούτως έχουσαν, ήν μεν άπυρος ή, διαιτάν λουτροίσι, λιπαίνειν δε και την κεφαλήν ελαίω άνθινώ εψείν δε μαλάχην, ή έλαιον κύπρινον ες ύδωρ εγχέειν και εγκαθίζεσαι παρηγορικώς εν πάσησι 14 δε τήσι νούσοισιν, εφ' ών πυρίη

^{&#}x27; 'Pίζην D, Lind. - ρίζαν vulg. - αιθιόπικον (sic) θ. - - ρίζα θ. - ρίζαν vulg. - δίζην D. Lind. — 3 η (καὶ pro η θ) vulg. - καρπόν αίθιοπικού CDGHIJK (0. Ald., αίθιοπ:κόν) - ωσαύτως om. C. - 4 η κ. δ. om. C. - κρηθμού vulg. - πρίθμος D. - Post ρίζαν addunt αιθιοπικήν GIJK (D, αιθιοπικού ; θ, αιθιόπικον). - κύμινον CDGHJKθ, Ald. - αἰθιοπικοῦ om. CDGHIJKθ, Ald. - αννησσον θ. - άνησον Κ. - άνισον CDIIJ. - δαύκον (D, al. manu og) HK. - άκταίης vulg. - άκταιη (sic) θ. - άκταίην Κ. - άκταῖα C. - δίζην, D. - δίζαν CJK. s πίνειν om. θ. - όυχυσίδης (sic) ρίζα θ. - ρίζαν vulg. - ρίζην D, Lind. - 6 η καὶ (καὶ om. C0) vulg.-λινούσπερμα θ.- ώ pro ο J. - ώοῦ L. Cordæus, Lind. - έπτω (sic) G, Ald. - λεπτού pro οπτω L. - σύν θ. - " ην (addunt δε θ, Lind.; addit διά Cordaus) παιδίου (παιδίον Κ; παιδιούση Foes in not.; παιδεούση Lind.) ἀφθῷ (ἀρθὰ Ι; ἀφθαι sic θ) vulg. - Je lis παιδοῦσα; voy. les variantes, t. VII, de la Nat. de la femme, § 100. - εψειν Co. - εμβαλεῖν μικρὸν θ . -8 τὸ II. -9 δ' D. -λοχίων <math>C. - τόκετον FGL. - τοκετὸν I, Lind. $- \tau \circ x \eta \gamma \circ v$ (sic) $\theta - \lambda \circ \chi (\alpha) \in CDJ$. — $\omega \eta$ (xal pro $\eta \in C$; addunt xal θ , Ald.) (addit ή θ) ὑστέρη vulg. - ή om. C (D, restit. al. manu) FGHIJK. -11 ἢ (ἢ om. Cθ) ὀδύνη vulg. - ἔχη HIJK, Cordæus. - μὲν om. Κθ. - 12 ἀλγέη

six pincées d'anis et de seseli (tordylium officinale, L.), une demi-chéramys de la racine de pivoine ou même de la graine (cheram) s = 0 litre, 018); donnez cela dans du vin blanc de bonne odeur, à jeun surtout. Ou bien la racine de daucus d'Éthiopie, de seseli, de pivoine, de la même saçon. Ou bien la graine d'hipposelinon (smyrnium olusatrum, L.) et de daucus d'Éthiopie, de la même façon. Ou bien la racine de crithmon (crithmum maritimum, L.), ou quatre oboles attiques de cumin d'Éthiopie (obole attique = 0 sc, 75), ou poivre, anis, daucus, (lophotænia aurea Griesbach, d'après Fraas), sureau, racine de pivoine, pilez dans du vin, et donnez à boire. Ou bien deux ou trois rameaux de myrtidanum (plante indéterminée), cumin d'Éthiopie, racine de pivoine, ou semblablement la graine de lin, que les enfants qui toussent prennent avec un jaune d'œuf cuit et du sésame grillé. Si une accouchée (de la Nature de la Femme, § 100) a des aphthes aux parties génitales, broyez des amandes et de la moelle de bœuf, faites cuire dans de l'eau, ajoutez un peu de farine, oignez les parties, et lavez avec de l'eau de baies de myrte.

35. (Des lochies. Accidents causés par l'absence de lochies.) Maintenant je vais parler des lochies et de ce qui coule après l'accouchement. Quand une femme n'a pas ses lochies ou ses règles, ou que la matrice est dure, il y a douleur aux lombes; elle souffre cruellement dans les flaucs, les aines, les cuisses et les pieds; le ventre se gonfle; des frissons traversent le corps, et il en résulte des fièvres aiguës. En cet état, s'il n'y a pas de fièvre, on prescrira les bains, on graissera la tête avec de l'huile de lis; faire cuire de la mauve, ou verser de l'huile de cypre (laussonia inermis) dans de l'eau, et prendre là-dedans un bain de siège émollient. Dans toutes les maladies où les so-

vulg. – ἀλγέει ΗΚΟ, Lind. – πιαρῶς οπ. C. – ἐπαίρεται CKO, Lind. – ἐπαίρηται vulg. – διαίσσωσιν vulg. – γίνωνται J – διαίσσουσιν Κθ. Lind. – τοιούτων CH. — 13 τὴν ο. ἔχ. οπ. C9. – ἀπύρετος Κθ. – ἐστὶν pro ἢ C. – καὶ τὴν οπ. C. – ἀνθεινῶ GIIΚ. – ἔψειν C. – μαλάχη J, Frob. – ἐγκαθέζεσθαι C. — 14 δὲ τῆσι οπ. C. – νούσησιν ΗJ. – ἀρμόζει pro ἀρήγει C. – καὶ (καὶ οπ. Cθ) λίπα (λιπῆν Cordwus) vulg.

DES MALADIES DES FEMMES.

λογορ. απειοο ροφεειν οισορασι κριμον εξρη πιλαπό εφορη η πειασημε σοφρη ο τορες και την σεναπείειν. σισορασι ος πιρειν των φαριπακων των ροτείτεων ος και την σεναπαίσην λαστείτα και την σεναπαίσην λαστείτα και την σεναπαίσην λαστείτα και την σεναπαίση και την ρεναπαίση και την ρεναπαίση και την λαστείτα και την ρεναπαίση και την λαστείτα και την λαστείτα και την λαστείτα και την λαστείτα και την δε πού εκά για την λογον.

36. *Ην δὲ γυναικὶ μετὰ τοῦ παιδίου ἐν τῷ τόκῳ μὴ ἔη τὸ ὑγρὸν ώς γοή, 3 κλλά μεῖον, ἢν μέν ἐν τῆ κεφαλῆ ἔγη τὸ ὑγοὸν ὑπὸ θέρμης είρυσθέν εν τόκω καὶ πρίν δλίγου, κεφαλαλγήσει την δε ές την κοιλίην έλθη άλες, ἐπειὸὰν 5 συθῆ, διαταράζειεν αὐτὴν καὶ οὐγὶ πόρρω. Τιμωρέειν δὲ ὡς μὴ ἐχ τούτου διάρβοια ἐπιγενομένη σώματι φλαύρως έγοντι 6 πονήσει μιν. *Ην δὲ ἀπὸ κεφαλῆς ἐλθὸν τὸ ῥεῦμα ἐς τὴν λογείην κάθαρσιν τραπή καὶ πολλὰ συθή, βηίζει ήν δὲ πλέον τοῦ μετρίου, μελεδαίνειν ' ήν δὲ ἐς τὴν κοιλίην, ῥηϊτέρη ἄν ἡ ἔζοδος τῷ παιδίω γένοιτο. Εἰ δὲ ⁷ή κάθαρσις τῆ γυναικὶ δλίγη γωρέοι, πόνος λάζυται ἐσγυρὸς ἐξύας τε καὶ τὸν ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα πάντα γῶρον, καὶ ολδέει, και οί μηροί πίμπρανται, και έκ τοῦ στόματος και έκ τῶν δινέων δέει 8 φλέγμα ύδαρες, καὶ άλγέει κεφαλήν, καὶ πῦρ ἔγει, καὶ ωρίκη, καὶ ἰδίει, καὶ οἱ οδόντες βρύγουσι, καὶ ἀψυγέει, καὶ ἡ γαστήρ 10 οί στεγνή έσται καὶ ή κύστις, καὶ τώνω ατα ἀναδινέει, καὶ ζοφοειδές όρη. Γυναικί 11 δέ έκ τόκου έούση ή κάθαρσις έπην ή, οὐκ εθμαρέως γωρέει, οξα των μητρέων έν φλογμώ γενομένων, καλ τοῦ στόματος συέων μύσαντος περικονοῦται 12 γάρ δ στόμαγος τοῦ

mentations sont bonnes, il vaut mieux s'oindre ensuite avec de la graisse. S'il y a sièvre, s'abstenir de bains; saire des somentations sur le bas-ventre, et traiter les lombes; donner à boire les médicaments utérins, mélaut ou des œuss de séche ou du castoréum; après donnez en potage ou la sarine cuite avec de la rue ou la décoction d'orge.

36. (Lochies coulant mal. Cinq cas : 1º rien ne vient avec l'enfant; 2º les lochies sont exiguës; 3º le flux lochial ne marche pas facilement; 4º la purgation lochiale retenue fait éroption soudaine, il peut survenir des ulcérations; 5º la purgation lochiale, marchant bien les premiers jours, se supprime.) Chez une semme, dans l'accouchement, le liquide ne va pas comme il faut avec l'enfant, il est moindre; et, si le liquide attiré par la chaleur dans l'accouchement et peu auparavant est dans la tête, il v aura de la céphalalgie; s'il arrive en abondance dans le ventre, il le dérangera par son irruption, et cela n'ira pas plus loin. Il faut venir en aide, de peur que la diarrhée, survenant à la suite dans un corps en mauvais état, ne la fasse souffrir. Si le flux venant de la tête se tourne sur la purgation lochiale et est abondant, il y a amélioration; s'il dépasse la mesure, il faut traiter; s'il se porte sur le ventre, l'issue devient plus facile pour l'enfant. La purgation est-elle exiguë, une douleur intense est ressentie aux lombes et à toute la région des parties génitales, il v a gonflement, les cuisses se remplissent; de la bouche et des narines s'écoule une pituite aqueuse; céphalalgie, sièvre, frisson, sueurs, grincement de dents; lipothymie; le ventre et la vessie se resserrent; les yeux roulent et la vue devient ténébreuse. Une accouchée a le flux, mais ce flux ne marche pas facilement, vu que la matrice est échaussée et que l'orifice en est sermé; en esset, l'orisie se recourbe après que l'ensant

γεῖ). — 10 ol. om. K. - ἡ om. J. - τὰ ὅμματα vulg. - τὥμματα C0. - ἀναδινεῖ C. - ἀναδεινέει θ. - οραι (sic) θ. — 11 δὲ om. C0. - ἐούση (addunt ἡ C0) κάθ. ἐπὴν (ἐπὴν κάθ. J) vulg. - ἡ C. - τη vulg. - εὐμαςῶς θ. - γεν. Dθ. - γιν. vulg. — 12 δὲ vulg. - γὰρ θ. - Λατο τοῦ addit ὁ θ. - παιδίον om. (D, restit., al. manu) FGHIJK. - ποιήτασθαι post ἐκχ. Cθ.

αίδοίου μετά το παιδίον ποιήσασθαι την έχγωρησιν · 1 ην γάρ τούτων τι η, ου γωρήσει οί η κάθαρσις ην δε μη γνωρέη οί η κάθαρσις, ξυμβήσεται ώστε μιν πυρεταίνειν, καὶ φρίκην έγειν, καὶ τὴν γαστέρα μεγάλην είναι 3 ην δε θαύση αθτης, άλγεειν πων το 5 σωμα, μάλιστα ήν τις τῆς γαστρὸς ψαύση, καὶ καρδιώσσει ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, καὶ όσφὸν πονέει, καὶ ἀσιτίη καὶ ἀγρυπνίη καὶ νυγμός. Επειτα ήμέρη πέμπτη ή έδδόμη έστιν ότε ή κοιλίη ταράσσεται, καὶ ὑποχωρέει μέλανα καὶ ⁵ κάκοθμα κάρτα, ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε καὶ ὡς ὄνειον οὖρον, καὶ ἢν ὑπέλθη, δοχέει οἱ δχίτερον εἶναι, καὶ μελεδαινομένη ἐν τάγει ύγιλς γίνεται · 6 ην δὲ μὴ, κινδυνεύσει διαβροίης αὐτῆ ἰσγυρῆς ἐπιπεσούσης, καὶ τὰ λογεῖά οἱ κεκρύψεται. *Ην δὲ ἡ κοιλίη ⁷οἱ μὴ ταράσσηται, μηδέ ή κάθαρσις γωρέη αὐτομάτη, μηδέ οἱ προσφέρηται έν τάγει τὰ ἐπιτήδεια, δ •ὲ γρόνος προίη, πονήσει τὰ προειρημένα μαλλον, και έπι τουτέοισι κινουνεύσει πελιονή γενέσθαι δος μόλιδοος. καὶ ύδερωθῆναι, καὶ ὁ όμφαλὸς ἐκστήσεται αὐτῆ, ἀειρόμενος ὑπὸ τῶν μητρέων, καὶ ἔσται μελάντερος τῶν πέριζ. Καὶ ἐπὴν ταῦτα γένηται, οὐγ οἴη τέ θέστι περιγενέσθαι ή γυνή· θνήσχουσι δὲ άλλαι άλλω γρόνω, όχως αν και τά του σώματος έγωσι και τά της πάθης. μιῆς δὲ καὶ εἴκοσιν ήμερέων οὐγ ὑπερβάλλουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλέον ούτω ξυμβαίνει. *Ην δέ οἱ ραγῆ 10 ἡ κάθαρσις εἴτε καὶ ὑπὸ φαρμάκων είτε καὶ αὐτομάτη, γίνεται γὰρ καὶ τοῦτο, ἢν γαλάσωσι τὸ στόμα αί μῆτραι βιασθεῖσαι ὑπὸ τοῦ αίματος ἀλέως ἐξαπίνης κατελθόντος, καὶ ἢν ραγῆ, ἀποκαθαίρεται 11 δύσοδμα καὶ πυώδεα, ἔστι δ' ὅτε καὶ μέλανα, καὶ βηίτερον ἔσται, καὶ μελεδανθεῖσα ύγιαίνεται. 12 Γίνεται δέ και έγκεα εν τίζει πιλτούειν οξα των γολείων ααμέλτων. και μη

^{&#}x27; Ήν.... χάθαρσις om. (D, restit. al. manu) FGHIJK. – εῖη pro ἢ C. — 'ὁ ἰχωρ εοι (sic) pro χωρέη οἱ θ. – ἡ $c\theta$. – ἡ om. vulg. – συμβ. θ. — '϶ εὶ D. – ψαύσοι D. – Post ψ. addit τις θ. — 'στόμα C. – μάλ. δὲ (δὲ om. CDFGHIJKθ) τulg. – καὶ ἄλ). om. C. – μυγμος (sic) θ. – νυγμὸς ἔπεται · ἡμέρη δὲ (Cordæus, sine δὲ), Lind. — ἡ κάχοσμα θ. – ὄνιον θ. – οὖρον ὄν. C. – ὑπέλθοι vulg. – ὑπέλθη CDHIKθ, Cordæus. Lind. – μελαιδενομένη θ. – ὑγιαίνεται $c\theta$. — ε εὶ $c\theta$. – κινδ. αὐτὴν διαρροίη ἰσχυρὴ ἐπιπεσοῦσα ἀπίναι (sic) καὶ θ. – κινδ. αὐτὴ διαρροίη ἰσχυρὴ περιπεσοῦσα καὶ C. – ἐπεισπεσούσης L, Lind. – λόχια CD. – λοχία J. – οἱ om. J. – κεκρύψεται CJθ. – κρύψεται vulg. — 'οἱ om. Cθ. — Απια αὐτ. addit ἡ Κ. — τὰ ἐπιτ. ἐν τάχει $c\theta$. – προείη θ . – πονήσει πολλά (πολ. om. Cθ) τὰ πρ. (addit μάλλον C) vulg. — ε ως δ (δ om. Cθ) μόλιθδος (μόλιθος FGHI, Ald.) vulg. — ε έσται $c\theta$. – γὰρ pro δὲ c. – άλληι pro άλλαι θ. –

a fait sa sortie. S'il en est ainsi, la purgation ne marchera pas; et, ne marchant pas, il arrivera que la femme aura de la sièvre, le frisson et le ventre tumésié. Si on la touche, tout le corps est douloureux, le ventre surtout; cardialgie de temps en temps; douleur aux lombes; inappétence, insomnie, sensation de piqure. Puis, au cinquième ou septième jour, parfois le ventre se dérange, les déjections sont noires et trèsfétides, et parfois aussi l'urine est comme l'urine d'âne. Si ces évacuations arrivent, la femme se sent mieux, et, traitée, elle guérit promptement. Dans le cas contraire, il y a risque que, une diarrhée violente survenant, les lochies se suppriment. Alors, si le ventre ne se dérange pas, si les lochies n'apparaissent pas spontanément, si on n'administre pas promptement ce qui convient, et que l'état se prolonge, les accidents susdits s'aggraveront, et, en surcroît, elle sera en danger de devenir plombée et hydropique; l'ombilic fera saillie, soulevé par la matrice, et il sera plus noir que les parties environnantes. A ce point, il n'y a plus moyen de guérir; les malades succombent les unes à une époque, les autres à une autre, suivant les conditions de leur corps et de leur mal; elles ne passent pas vingt et un jours; c'est du moins ainsi qu'il arrive la plupart du temps. Si la purgation fait éruption soit par médicaments soit, ce qui arrive aussi, spontanément, quand la matrice laisse l'orifice se relâcher violemment par le sang assluant tout à coup en abondance, l'écoulement est fétide, purulent, parfois même noir; l'état s'améliore, et, traitée, la malade guérit. Il survient aussi des

δχως (δπως θ) τε ($\tilde{\alpha}$ ν pro τε C0) καὶ vulg. - νοσήματος (D, al. manu σώματος) HK. - ἔχουσι HK. - τὰ om. J. - πλέον [δὲ] Lind. - οὕτως συμδ. θ. - " ή Cordœus. - ή om. vulg. - ήν τε καὶ ὑπὸ θ. - αὑτομάτης C. - γίγν. C. - μῆτραι ἡ (μὴ pro ἢ C, Lind.; ἢ om. θ) βιασθ. vulg. - ἀλεος (sic) θ. - ἄλεος (D, al. manu ἀλέως) GHIJK, Ald. - ἀλ. om. C. - " δύσοσμα θ. - μελαιδανθεῖσα θ. - μελανθεῖσα C. - μελεδρανθεῖσαν (sic) D. - "²γίγν. C. - λοχίων CDJ. - ἢν γὰρ ἔγγένηται, πλείονος vulg. - καὶ ἢν γένηται, πλέονος θ. - μελαιδόνης θ. - μελεδωνος al. manu, crat prius μελεδώνης H. - μελεδαίνης (sic) C. - δεήσηται D. - γενήσεται θ. - δεηθήσεται C.

γένηται, πλέονος μελεδώνης δεήσεται, όχως μή οί τὰ έλχεα μεγάλα καὶ σηπεδονώθεα ἔσται. 1 κίνδυνος δὲ ἢ θανεῖν ἢ ἄφορον γενέσθαι. Σημήϊα δὲ ταῦτα ² γίνεται ἢν έλκεα ἐνῆ · ἐπὴν γωρέη ἡ κάθαρσις, δοκέει ώς ακάνθικ διά των μητρέων ίέναι, 3 και πύρ λάζετκι την κοιλίην. Φιλέει δὲ ταῦτα ἐπιλαμδάνειν · * ἀλγέει ἐπαφωμένη τὸ κάτω τοῦ όμφαλοῦ, ὡς έλχεος χαθαςοῦ νευρώδεος εἰ θίγοις • ἔπειτα όδύναι έσγυσαι άλλοτε και άλλοτε εμπίπτουσιν ⁵ ές τας μήτρας, και πυρετὸς, ἔστι δ' ὅτε πρὸς γεῖρα βληγρὸς, καὶ ἄλλοτε ⁶ καὶ ἄλλοτε ὑποκαχοήθεα γωρέει τὰ λογεῖα, πυώδεα, δύσοδμα. Ταῦτα σημήτά ἐστιν, ην έλκεα εν τησι μήτρησιν ή, και δέεται πολλης μελεδώνης. Ταύτης μέν ⁷ οὖν ἀμφὶ τῆς νούσου τόσαι τελευταί εἶσιν. ⁸ Ήν δὲ ἡ κάθαρσις 9 ή λογείη τὰς μὲν πρώτας ἡμέρκς τρεῖς ἡ τέσσαρας γωρήση, ἔπειτα απόληται έξαπίνης, αύτη πάσχει παθήματα τη προτέρη αδελφέα, ήσσον δέ· καὶ 10 ήν μεταπίπτη ή νοῦσος, ἐς τωὐτὸ μεταπείσεται· γρονίη δὲ καὶ βληγροτέρη ἔσται τῆς προτέρης. Διαιτεομένη 11 δὲ ἡ γυνή περιγίνεται, ήν άρμοϊ μελεδαίνηται. Άμφὶ 12 δὲ τῆς νούσου ταύτης ώδε έγει.

37. *Ην δὲ ἐκ ¹³ τόκου μὴ καθαρθῆ, οἰδέει ἡ γαστὴρ καὶ ὁ σπλὴν καὶ τὰ σκέλεκ, ¹' καὶ πῦρ ἔγει, καὶ ρῖγος λαμβάνει, καὶ δδύναι ἀΐσσουσι πρὸς τὰς ἰζύας, ἔστι δ' ὅτε καὶ πρὸς τὰ σπλάγχνα, καὶ ἀποψύγεται, ¹⁵ καὶ πῦρ ἔγει, σφυγμοὶ βληγροὶ, ἔστι δ' ὅτε ¹⁶ καὶ δζέες, ἄλλοτ' ἀειρόμενοι, ¹π ἄλλοτε ἐλλείποντες. Ταῦτα πάσγει ἀργομένης τῆς νούσου, καὶ ὧδε ἔγει ' ἢν δὲ προίη τοῦ χρόνου, τὰ ¹² κῦλα τοῦ

'Κ. γὰρ ἀποθανεῖν θ. – σημεῖα θ. – ² γίγν. C. – ἀχάνθια C, Lind. – ἄχανθα vulg. — ³ καὶ πῦρ μιν (μιν om. D) λάζεται (addunt καὶ Cordæus, Lind.) μάλιστα τὴν κοιλίην ἐπιλαμβάνειν (ἐπιλαμβάνει DK, Cordæus, Lind.) νulg. – καὶ πῦρ μιν (μιν om. θ) λάζεται (λάζηται C) μάλιστα (μάλ. om. θ) τὴν κοιλίην, φιλέει (φιλεῖ θ) δὲ ταῦτα (ταῦτ' θ) ἐπιλαμβάνειν Cθ (Vatic. Codd. ap. Foes in not., μάλιστα δὲ τὴν κοιλίην φιλέει ταῦτα ἐπιλαμβάνειν). — ⁴ ἀλγ. δὲ (δὲ om. θ) ἐπι. (ἐπαφομένη θ) νulg. – θήγοις G, Ald., Frob. – οιγοι (sic) θ. – βίγεις J. — ⁵ εἰς J. – βλῆχρος C — ⁶ καὶ άλ. om. Cθ. – ὑπο κακοήθεα vulg. – ὑποκακοήθεα HIJ, Cordæus, Lind. – ὑπακοήθεα (sic) L. – ὑποκακειθεα (sic) θ. – λόχια CD (J, λοχία). — Ante πυ. addunt καὶ DK. – δύσοσμα θ. – σημεῖα vulg. – σκμήτα C. – ϔ οm. (D, restit. al. manu) FIJK, Ald. – ἢ ponitur ante ἐν Cθ. – μελεδωνῆς C. – μελεκιδόνης θ. – γνῦν vulg. – οῦν CJ. – τοσαίδε τελευταῖαι C. — ϐ εἰ C. — ૭ ἢ C. – λοχίη CD. – τρὶς θ. – χωρήσει C. – ἀπόλωλεν (ἀπολεῖται θ) ἐξ. ταύτη (αὕτη Cθ) πάσχει vulg. – Lisez ἀπόληται. – ἀδελφὰ Cθ. — 10 εὶ μεταπίπτει C. – εἰς vulg. – ἐς C, Lind. – χρονίει θ. – βληχροτέρα J. – 10 εὶ μεταπίπτει C. – εἰς vulg. – ἐς C, Lind. – χρονίει θ. – βληχροτέρα J. –

ulcérations à la matrice, par la corruption des lochies; si cela arrive, il faudra plus de soin, afin que les ulcérations ne deviennent pas grandes et putrides; il y a danger que la femme succombe ou devienne stérile. Voici les signes quand des ulcérations existent: la purgation venant, il semble que des épines passent par la matrice; de la chaleur tient le ventre. Voici encore ce qui survient souvent : palpée, la région sous-ombilicale est douloureuse comme si on touchait une plaie pure sur une partie nerveuse; puis des douleurs intenses saisissent par intervalles la matrice; il y a de la sièvre, qui est parfois douce à la main; de temps à autre, les lochies coulent avec un assez mauvais caractère, purulentes, fétides : voilà les signes quand il y a des ulcérations à la matrice, et beaucoup de soin est nécessaire. Telles sont toutes les terminaisons de cette maladie. Si la purgation lochiale marche les trois ou quatre premiers jours, puis se tarit tout à coup, la femme éprouve des accidents analogues aux précédents, mais à un degré moindre; semblablement, la maladie, venant à se déplacer, a la même métastase: elle est de durée et moins intense que dans l'autre cas. La femme, mise au régime, guérit, si elle est songnée de près. Voilà ce qu'il en est touchant cette maladic.

37. (Traitement du cas où manque la purgation lochiale.) Si après l'accoucliement il n'y a pas de purgation, le ventre, la rate et les membres inférieurs se gonflent, la fièvre vient, le frisson saisit, des douleurs se font sentir aux lombes, parfois aussi aux viscères; refroidissement, fièvre, battements faibles, parfois fréquents, tantôt élevés, tautôt se dérobant. Tels sont les accidents et l'état au début de la maladie; avec le temps, le dessous des yeux devient rouge.

προτέρας J. — "τε pro δὲ C0. – άρμοι IIK9. – άρμοι (sic) G. – άρμοι I. – άρμω G. — " δὲ οπι θ . – ταύτης τῆς v. G. — " τοῦ (τοῦ οπι G) τόκου vulg. – ναθαρέη (sic) G. – ἕλκεα pro σκέλεα θ . — " καὶ ... ἀποψύχεται οπι, restit. al. manu D. – λαμδάνει οπι D. – καὶ όδ. ἀίσσ. οπι θ . – ἀίσσουσαι G. – ὅτι pro δτε G. – λιποψυχέει pro ἀποψύχεται G. — " καὶ τὸ πὸρ θ . — " καὶ οπι G0. – ἄλλοτε G1. – ἑλλίποντες G2. G1 G3. G3. Αἰδι, Frob. – προείη τὰ τοῦ G4. — " καῖλα vulg. – κυλά G5. – γίνονται G6.

προσώπου ερυθρά γίνεται. "Όταν ώδε έγη, διδόναι κούφα σιτία: 1 κήν δργά, φάρμακον πίσαι κάτω. ήν μέν γολώδης ή, ο τι γολήν καθαίρει, ήν δε φλεγματώδης, ό τι φλέγμα : μετά δε 2 τοῦτο πυριῆσθαι τὰς ὑστέρας εὐώδεσι, καὶ προσθεῖναι μαλθακτήριον τὴν ἡμέρην. *Ην δὲ εστερεὸν ἢ τὸ στόμα, πυριῆν ἄπασαν ἡμέρην, καὶ τὰ μαλθακτήρια προστιθέναι · έπειτα λούσαι θερμώ ύδατι, καί 4 έντιθέναι τους μολίδδους · μετέπειτα δε άλος γόνδρους και σμύρναν ες τρυγίον αποδήσας και την πίσσην την έφθην εν ειρίω, ηδύσματα ζυμμίζας, 5 ἴσον έκάστου, ποιέειν 6 ἴσον κικίδι σμικρῆ · προσκείσθοι δὲ ἡμέρην καὶ εύφρόνην ' μετά δὲ τοῦτο διαλείπειν ήμέρας τρεῖς, καὶ πυριῆσθαι τοῖσιν αὐτέοισιν • τπροστιθέναι δὲ καὶ κόκκους ἐκλέψας ὅσον δύο πόσιας καί πεπέρεος, τρίψας λεΐα, παραμίζας έλαιον αλγύπτιον λευκόν καὶ μέλι ώς κάλλιστον, 8 έμπλάσας έν εἰρίω, περιελίζας περὶ πτερον, προστιθέναι ήμερην καὶ εὐφρόνην, καὶ ἤν σοι δοκέη κεκαθάρθαι, άμεινον έᾶν· ἢν δὲ δοχέη ⁹ ἔτι δέεσθαι καθάρσιος, δύο ἡμέρας διαλείπειν, καὶ αὖθις τὸ ζὸν τῆ σικύη ἡμέρην καὶ εὐφρώνην προστιθέναι κάπειτα νέτωπον ¹⁰ καὶ ρόδινον ἔλαιον ὡς εὐωδέστατον καὶ ἐλάπου στέαρ τήξας, εν είρίω προστιθέναι μίην ήμέρην, καὶ λούειν πολλώ τῷ θερμῷ, ὡς 11 οἶόν τε ἢ εὐμενές • καθαρτηρίοισι δὲ αὐτίκα καὶ θερμῷ καθηραμένη τὰ πονεύμενα γωρία, ἐναλεισέσθω τὸ στόμα τῶν μητρέων χηνείω στέατι καὶ σμύρνη καὶ ρητίνη χλιαρή, καὶ θάλπειν : κλυζέτω δε τὰς ύστέρας τῷ οἴνω καὶ τῷ ναρκισσίνω ἐλαίω τῆ

¹ Καὶ ἢν θ. — 2 τοῦτο om. θ. – πυριᾶσθαι θ. – πυριῆσαι DHKL. – προσθηναι θ. - μαλθακώτερον F. - μαλθακότερον G. - μαλθακτήσια DHJKLQ', Lind. - 3 στερόη (στερεον (sic) 0; στερρή D; στερή KL; στερρόν Lind.) ή το στόμα πυριήν (ήν τὸ στόμα, πυριάν θ; ή τὸ στόμα, πυριήν Lind.) vulg. - άπαν θ. - 4 τιθέναι vulg. - εντιθέναι θ. - προστιθέναι J. - μολίδους CFGHI, Ald. έπειτα J. - τριγίον DJ. - τρύχιον C. - πίσσαν θ. - ήδύσμα (sic) Κ. - συμμ. Co. - 5 ίσων FG. - ποιέων vulg. - ποιέειν J. - 6 ίσσον G. - ή pro ίσον C.κηκίδι μικοή θ_* – κικίδης (sic) μικοής D_* – προσκείσθαι $C\theta_*$ – τούτο om. θ_* – καταλιπεῖν vulg. – διατιπεῖν (sic) θ . – διαλιπεῖν Vatic, Codd. ap. Foes in ποτ. – διαλείπειν C_* – πυριάσαι θ_* – τῆσιν K_* – αὐτοῖς θ_* — θ_* καὶ πρ. δὲ καὶ C. - δύο κόκκους ἐκλέψας δύο πόσηας C. - κόκκους δύο ἐκλέψας ὅσον δύο πόσιας Vatic. Codd. ap. Foes in not. - έψήσας pro ἐκλέψας DFGIKL, Lind. - πεπέρεως CHJK. - παραμίξαι G. - παραμείζας C. - κάλιστον Κ. - * τούτο (τ. om. C) έμπλ. vulg. - ἐσίριον (sic) 0. - καὶ (καὶ om. Cb) πιριελίξας (περιειλίξας D) περί πτερόν (περί πτερόν έλλίξας C, θ έλίξας) vulg. - προσθείναι (προστιθέναι θ) ήμέρην άπασαν (άπ. om. Cθ) καὶ εὐφρόνην (εὖ φρονεῖν θ)

Les choses étant ainsi, donner des aliments légers; les humeurs sont-elles en mouvement, prescrire un purgatif: si la malade est bilieuse, un cholagogue; si pituitcuse, un phlegmagogue; puis fumigation aromatique de la matrice, et, pendant le jour, un pessaire émollient. Si l'orifice est dur, fumigation chaque jour, et application de pessaires émollients; puis laver à l'eau chaude, et appliquer les plombs; ensuite, liant des grains de sel et de la myrrhe dans un chiffon, la résine cuite dans de la laine, mêlant des aromates, de chaque autant, faire un pessaire gros comme une petite noix de galle, et le laisser en place un jour et une nuit; puis, interruption de trois jours, et fumigation avec les mêmes ingrédients. Autre pessaire : écorcez des baies du dapliné Cnidium, prenez de ces baies et du poivre la dose de deux potions, pilez fin, mêlez de l'huile blanche d'Égypte et du très-beau miel, emplâtrez dans de la laine, roulez autour d'une plume, et appliquez pendant un jour et une nuit; si la purgation paraît complète, il vaut mieux s'en tenir là; si non, interrompre pendant deux jours, et, de rechef, appliquer le pessaire avec le concombre sauvage pendant un jour et une nuit; puis, prendre du nétopon, de l'huile de rose très-odorante, faire fondre de la graisse de cerf, et appliquer dans de la laine pendant un jour; on lavera avec beaucoup d'eau chaude, de la façon la plus douce pour la femme. Aussitôt après avoir purgé les parties souffrantes avec les mondificatifs et l'eau chaude, elle oindra l'orifice utérin avec de la graisse d'oie, de la myrrhe et de la résine tiède, et somentera. Le lendemain, elle fera des injections pour l'utérus avec le vin et l'huile de

vulg. — 9 ἔτι 0.- ἔτι om. vulg. - δεϊσθαι 0.- καθάρσηος C.- διαλειπεῖν (sic) 0.- διαλιπεῖν vulg. - αὖτις C0.- σὖν 0.- νύκτα C0.- κάπιτα 0.- το (τὸ om. C) νέτωπον vulg. — 10 Post καὶ addunt τὸ CDFGIIJK. - ρόδιον D.- Ελεον K.- ώς om. 0.- ἡλίω τήκειν pro τήξας C.- ἐν C0.- ἐν om. vulg. - προστ. om. C.- μιᾶν (sic) 0.- τῷ om. JI...- " σηι (sic) 0.- τὸ pro τε ἢ C.- τε ἢ om. 0.- τὰ ἀμριπονεύμενα (ἀμφιπνεύμονα sic J; ἀμφὶ πονεύμενα L; πονεύμενα 0) γωρία (γόρια C) vulg. - ἐναλιφέσ0ω 0.- ἐναλείφεσ0αι K.- χηνίω 0.- ριτίνη GI.- κλυζέσ0ω 0.- ναρκισίνω C.- ἐλέω D.

¹ύστεραίη, ἢν δὲ μὴ ἢ ναρκίσσινον, οἴνιμ μόνιμ, ταῦτα κως σοι πρὸ τῶν ἐπιμηνίων ἡμέρη μιἢ πρόσθεν πεποιήσεται. Ἐπὴν δὲ τὰ ἐπιμήνια γενήται, ² τὰς μὲν ἐν ἀρχἢ ἡμέρας τρεῖς, τρίδουσα μέλαν τὸ κύπριον, καὶ ἀλὸς χόνδρον ἐπιχέασα, εἰρίψ ἀναφορύξαι, τοῦτο ἐν τῷ κὰπριον, καὶ ἀλὸς χόνδρον ἐπιχέασα, εἰρίψ ἀναφορύξαι, τοῦτο ἐν τῷ κὰπριον, καὶ ἀλὸς χόνδρον ἐπιχέασα, εἰρίψ ἀναφορύξαι, τοῦτο ἐν τῷ κὰπριον, καὶ ἀλὸς χόνδρος τὰ νῆστις οἶνον ἀκρητον εὐώδεα ἐπιρρομές χινικτια. Σιτίοισι δὲ χρήσθω ἐν τῷ καθάρσει, ⁴Πρὸς τούτοις ἀρήγει ἐψεῖν τὴν λινόζωστιν, καὶ ξομμίσγειν πράσα παὶ σκόροδα καὶ ελάμθην κόκκωνά τε, καὶ τὸν χυλὸν βοφεέτω, ετοῖσι δ' ἀλλοισι, θαλασσίοισι μάλλον ἡ κρέασι χρήσθω, ¹τῶν δὲ γλυκέων εἰργέσθω καὶ ελαπρῶν, πίνειν βὸὲ αἰεὶ νῆστιν τὸ ἀπὸ τῆς δαίδος, ἔστ' ὰν καθαίρηται ' ἐν δὲ τοῖσιν ἐπιμηνίοισι μάλα πινέτω.

38. *Ην δὲ δλίγω ἐλάσσονα τοῦ δέοντος ⁹χωρήση γυναικὶ τὰ λο-Χεῖα, οῖα τῶν μητρέων στενοστόμων ἐουσέων καὶ παρεστραμμένων, ἢ τοῦ ¹⁰ αἰδοίου ἐπιμεμυκότος κάρτα ὑπὸ ρλεγμασίης, ἢ γυνὴ πυρεταίνει δξέως, καὶ καρδιώσσει, καὶ ἀλγέει τὸ σῶμα πᾶν, καὶ σφαλάζει, καὶ ¹¹ ἐς τὰ ἄρθρα τῶν Χειρέων καὶ τῶν σκελέων καὶ τῆς ὀσφύος ἢ δὸῦνη φοιτᾶ, καὶ τὸν ἀμρὶ τὴν δειρὴν ¹⁹ χῶρον καὶ βάχιν καὶ βουδῶνας ἀλγήσει, καὶ ἀκρατέα τινὰ τῶν ¹³ μελέων τοῦ σώματος γενή-

¹ Υστέρη C. – ην pro $\tilde{\gamma}$ K. – ναρκισσίνω C. – μόνω on. Cθ. – δπω: θ. – ποιήσηται vulg. - πεποιήσεται C0. - 2 τρεξ; pro τὰ; Vatic. Codd. ap. Focs in not.-τρείς Co.-τρείς om. vulg.-τρίδουσαν vulg.-τρίδουσα CDHIKL, Cordæus, Lind. - μέλαν θ. - μελάνθιον vulg - καλ κύπειρον pro το κύπριον Lind. - Gal. Gl. : μέλαν τὸ κύπριον, τὴν κυπρίαν σποδὸν, ἢ πρὸς τοὺς όφθαλμούς χρώμεθα. - χόνδριον C. - ἐπιχέας C. - ἐπιχέαι θ. - ἀναφορίξαι D. - έπόμενον pro έπ' δλίγον C. - Ante σίνον addunt καί Co. - έπιροφίτω θ. - 3 σύν θ. - γλείγωνι G, Ald. - γλίγωνι GHIJ. - προστιθείς (προστιθή θ) καὶ (ὡς pro καὶ GHIJK) πρὸς (ὡς pro πρὸς LQ', Lind.) τὸν vulg. - Je lis προστιθείσα πρός τόν. - είτω · καί ήν θ. - ίσχη C. - έχη θ. - χρήσθω θ. - χρέο vulg. — *πρός τε (τε om. θ) τὰ έίγη pro πρὸς τ. άρ. C0. - ἀρήγει om. (D, restit. al. manu) FGHIJKL. - λινόζωστιν CHIK, Ald. - λινοζώστιν vulg. -Τυμμ. Co. - συμμ. rulg. - πράσσα C. - εναί o. - καί om. rulg. - κυκεώνα δέ καί Lind. - Gal. Gl. : κόκκωνα, κόκκον τὸν κοινῶς ὀνομαζόμενον, οὐ τὸν ανίδιον, δν καὶ αύτον έστιν ότε κόκκον άνευ προσθήκης δνομάζει. - φυρείτω 9. - βοσεέτω C, Lind. - βοσείτω vulg. - ετοῖσι (τισί pro τοῖσι Cordæus) δακτύλοισι, καὶ ὄψοισι θαλασσίοισι vulg. - τοῖσι δὲ σιτίοισι καὶ ὄψοισι θαλασσίοισ: Lind. - τοῖσι δὲ (δ' 0) άλλοισι θαλασσίοισι Cθ. - χρήσθω ή κρέασι Cθ. — 5 σίτων pro των C. — 8 δ' ἐάσει νῆστις ἢ τὸ C. - ὂαιδὸς Yulg. - δαδὸς C.

narcisse; s'il n'y a pas d'huile de narcisse, avec le vin seul. Il faut s'arranger pour que tout cela soit fait un jour avant les règles. Les règles venues, pendant les trois premiers jours, piler de la spode noire de Chypre, répandre des grains de sel, et prendre le tout dans de la laine; la femme gardera cela quelque temps dans son corps, et boira à jeun du vin pur de bonne odeur. Les règles ayant cessé, elle appliquera pendant le jour le pessaire avec le pouliot, et ira auprès de son mari; si elle devient grosse, elle guérit. Elle mangera pendant la purgation menstruelle. En outre, il faut faire cuire la mercuriale, meler des poircaux, de l'ail, du chou, des grains de grenade, et boirc ce bouillon; du reste, user plutôt de poissons de mer que de viande; éviter les choses douces et huileuses. Il faut boire continuellement à jeun la préparation avec les branches de pin, jusqu'à ce que la purgation vienne; et la boire surtout pendant les règles.

38. (Cas où les lochies coulent moins, parce que la matrice a l'orifice étroit et dévié, ou parce que les parties génitales sont resserrées par l'inflammation.) Si les lochies coulent moins qu'il ne faut, parce que la matrice a l'orifice étroit et est déviée, ou parce que les parties génitales sont fortement resserrées par la phlegmasie, la femme a une fièvre aiguë, de la cardialgie, tout le corps douloureux, de la jactitation; la douleur s'empare des articulations des membres supérieurs et inférieurs et des lombes; elle souffre au cou, au rachis et aux aines, et quelques parties du corps seront frappées d'impuissance; puis une fièvre tranquille, un frisson tout à fait manifeste; elle vomit aussi des matières pituiteuses, amères,

⁻ δαίδος (II. - δαίδος (sic) Κ. - γάλα ρτο μάλα θ. - $^{\circ}$ χωρέη θ. - χωρήσει C. - λόχια CD. - λοχία J. - $^{\circ}$ αἰδοίου ἢ τι μεμυκός (ἐπιμεμυκότος ρτο ἢ τι μ. C) vulg. - πᾶν τὸ σῶμα D. - σφαλάζει C. - σφαλάζει θ. - La leçon de θ est bonne aussi, pourvu qu'on la lise σφαδαίζει. - $^{\circ}$ ι ές om. J. - ἄκρα ρτο ἄρθρα DIIIJΚLQ΄, Lind. - χειρῶν θ. - τῶν ὀσφύων C. - $^{\circ}$ χῶρον θ. - τόπον vulg. - χόνδρον Κ. - χρόνον (D, al. manu τόπον) IIIJ. - $^{\circ}$ σκελέων C. - καὶ ἔπειτα CO. - περ ρτο πῦρ C. - ήρεμ. I. - Post ἡρ. addunt γινήσεται CO. - καὶ φρίκη CO. - $^{\circ}$ ζανερῆ G. - ἐμεέσσει (sic) C.

σεται · έπειτα πῦρ ἠρεμαῖον, φρίχη πάνυ φανερή · ἐμέουσι δὲ ¹ χαὶ φλεγματώδεα, πικρά, δριμέα. Καὶ ἀμφὶ τῆσθε ὧθε ἔχει καί οί ζυμδήσεται, ην μελεδανθή, ύγιξα γενέσθαι · ²ην δὲ μή, γολήν καὶ άκρατέα τῶν μελέων γενέσθαι τοῦ σώματος. Άφορος δὲ ἡ νοῦσος οὐ πάνυ. *Ην ⁸ μεν αί μῆτραι έλχωθέωσι καὶ τὰ λοχεῖα μὴ παρῆ, ὡς γρη, πάντα πονήσει, καὶ ἢν μὴ μεγκλα ἢ τὰ ἔλκεα, μελεδαινομένη έν τάγει * ύγιαίνει. Χρή δὲ τὴν μελέτην ἀτρεκέως ποιέεσθαι έλκέων τῶν ἐν τῆσι μήτρησιν : ἄτε γὰρ ἐν ἐπαλῆ ἐόντα καὶ εὐεπαισθήτω καὶ νευρώδει κοιλίη, 5 πολλά δὲ τὰ κοινωνέοντα, βρέγμα, στόμαχος, γνώμη, κύζεται, καὶ κακοτροπέει, καὶ οὐ ἡηϊὸίως ἐθέλει ζυνιέναι. *Ην δέ 6 οι αι μήτραι στενόστομοι γενοίατο, και μή παραγαλάσωσι την λογείην κάθαρσιν, καὶ φλεγμήνωσιν, την μη μελεδαίνηται έν τάγει, πάντα μιν μαλλον πονήσει, καὶ όδμὴ πονηρή, καὶ οἰδίσκεται ή έξοδος ται ήν μη ολεγμήνωτιν αι μήτραι, αὐτόματον έξεισι κακὸν δζόμενον καὶ πελιονόν εὸν ἢ μέλαν ἐὸν θρομβοειοὲς, καὶ ἡ γυνὴ καθαίρεται τὰ λογεῖα · ἔστι δ' ὅτε οὐχ 8 ἔξεισιν, ἀλλὰ τῆ γυναικὶ θάνατον - σημαίνει, εί μή τις έν τάχει φλέδα τάμοι ή την κοιλίην μαλθάζειεν \cdot κάμεινον δε και κλύσμα ποιήσαι \cdot ήν δε 9 εὐήμετος $\frac{\pi}{1}$, και ές έμετον άγειν κρέσσον δε διουρέειν και ζοίειν τουτέων δε καιρός, €τε δέοι, άριστος.

39. *Ην δὲ ἐκ τόκου γυνὰ καθαρθῆ δλίγω πλέονα ὧν χρὰ, γίνεται γὰρ καὶ τοῦτο, 10 ἦν αἴ τε μῆτραι εὐρύστομοι γενοίατο καὶ τῶν φλεδῶν τινες 11 καταβραγέωσιν, αῖ τείνουσιν ὑπὸ τὰς μήτρας, ὑπὸ

' Καὶ οπι. C0. - συμ6. 0. - μελεδανθῆ <math>C0. - μελεδαίνηται vulg. - όγιᾶ <math>C0. - 2 εἰ C0. - χολὴν 0. - ἀχραιφνέα <math>C. - μελέων C0. - γίνεσθαι vulg. - τοῦ σ. γίνεσθαι <math>C. (0. γενέσθαι). - 3 δὶ pro μὲν 0. - μὴ pro μὲν CFGHIK. - μὲν αὶ οπ. <math>J. - αἱ οιι. 0. - έλχωθέωσι <math>C. - έλχωθῶσι vulg. - λόχια <math>CD. - λοχία J. - πάντα μχν (sic) (μιν 0) πον. <math>C0. - ⁴ ὑγιαίνεται 0. - τὴν μὲν (μὲν οπι. <math>C0. - αἱ την ειc. - ελλωθῶσι vulg. - ἀπαλῆ <math>ειc. - ελλωθωσι vulg. - αἰ την ειc. - ελλωμον ειc. - ελλωμον ειc. - ελλωμον εισιον <math>ειc. - ελλωμον εισιον εισιον

LIVEE PREMIER.

acres. Tel est ce cas. Traitée, elle guérira; si elle n'est pas traitée, elle restera boiteuse ou paralysée de quelque partie du corps. Cette maladie ne rend pas absolument la semme stérile. Si la matrice s'ulcère et que les lochies ne viennent pas comme il faut, la femme aura tous les accidents; traitée promptement, elle guérit dans le cas où les ulcérations ne sont pas étendues. Il faut traiter avec beaucoup de soin les ulcérations utérines; car, étant dans une cavité molle, d'une sensibilité exquise et nerveuse, avec beaucoup de sympathies, le bregma, le cardia, l'intelligence, elles s'accroissent, deviennent malignes, et ne sont pas disposées à se fermer. La matrice devenant étroite à l'orifice, ne laissant pas couler la purgation lochiale et s'enslammant, si le traitement n'est pas appliqué promptement, tout s'aggrave, odeur mauvaise, gonflement du conduit; dans le cas où la matrice n'est pas enflammée, il sort spontanément des matières sentant mauvais, livides ou noirâtres, contenant des caillots, et la femme a la purgation lochiale; mais parfois il ne sort rien, ce qui est indice de mort, à moins que promptement on n'ouvre la veine ou lâche le ventre; en ce cas, il vaut mieux employer un lavement; si la femme vomit facilement, on peut encore provoquer le vomissement; il est excellent d'uriner et de suer. Pour ces moyens le meilleur moment est celui où besoin en est.

39. (Cas où les lochies sont plus abondantes qu'il ne faut.) Après l'accouchement, la femme a un flux un peu plus abondant qu'il ne faut; cela arrive en effet aussi quand la matrice devient large de l'orifice et que quelques veines qui s'étendent sous la matrice se rompent par l'effort de la sortie

dæus; φλεγμήνωσιν θ) rulg. — 9 κἢν J. - ἐν τῷ (τῷ om. J0) τ. rulg. - Ante πάντα addit έκταῖηι ἢ ἑδδομαῖηι (sic) ἑοῦσαν θ. - ἔξισι θ. - ὑπὸ μελάνεον pro μελαν ἐὸν θ. - λόχια D. - λοχία J. - 8 ἔξισιν θ. - ἢν rulg. - Je lis εἰ pour ἢν. - τάμοι θ. - τέμη rulg. - τὴν οιπ. θ. - κλοσματεσσιν (sic) pro κλ. ποιῆσαι θ. - 9 εὐέμετος rulg. - εὐαίμετος - 9 εὐέμετος rulg. - εὐαίμετος - 9 εὐ rulg. - ἐν εἰ δὶ οἱ ἀριστος Ald., - Frob. - 10 εἰ rulg. - ἢν θ. - 11 καταρραγεσιν (sic) αῖ τίνουσιν θ.

βίης τῆς ἐξόὸου τοῦ ἐμβρύου, 'πυρετὸς ἔξει αὐτὴν λεπτὸς, θέρμη τε ἀνὰ πᾶν τὸ σῶμα, ἔστι δ' ὅτε καὶ φρίκη καὶ ἀσιτίη, καὶ βὸελύξεται πάμπαν, *καὶ λεπτὴ ἔσται καὶ ἀσθενὰς καὶ Χλωρὰ καὶ σίδαλέος, καὶ ἀσιτιεῖ· ἢν ³δέ τι φάγῃ ἢ πίῃ, οὐ πέσσεται · ἐνίῃσι δὲ καὶ κοιλίη καὶ κύστις καταβρήγνυται, καὶ φρίκη ἔχει μᾶλλον. 'Αμφὶ δὲ *ταύτης ὧδε ἔχει.

40. *IIv δ δὲ ἐχ τόχου ἐςύση συμρραχθῆ τι τοῦ αἰδοίου, ἤδη δὲ χαὶ τοῦτο εἶδον, ἤν ἑλχωθῆ τὸ στόμα τοῦ αἰδοίου, καὶ ἐπειδὰν δ έλκωθῆ ἐν τῷ τόχω βιησθὲν ὑπὸ τῆς ἐζόδου τοῦ παιδίου, ἐγένετο ἴχελόν τι ἄρθη, καὶ ἐρλέγμηνε κάρτα, καὶ τὰ χείλεα ὑπὸ τὴς ⁷φλεγμάνσιος ζυνέπεσε πρὸς ἄλληλα καὶ ἐλάβετο ἀλλήλων, ἄτε ήλχωμένα ἐόντα. 8 Καὶ θίζις γίνεται καὶ μύχης, δς ἄμφω τὰ χείλεα ἔγει ζυνδήσας, ἄτε τῆς καθάρσιος ἀπολελαμμένης εἰ δὲ ἐχώρεεν ἡ καθαρσις, οὐχ ὰν ἐμυχώθη τὰ ⁹ἔλχεα · νῦν δὲ ἐπιβρεῖ, καὶ παγύνεται ἀλλοκότω σαρχί. Ἰῆσθαι οὖν ὡς τὶ ἐν ¹ο τῷ ἄλλω σώματι, καὶ ἐς ἀτειλὰς ἄγειν · τὸ δὲ χωρίον λεῖον ἔστω καὶ ὁμόχροον. Ἡ Φροντὶς ἔπασχε ταῦτα ὰ πάσχουσιν ¹¹ αἱ μὴ ἀποκαθαιρόμεναι τὰ λοχεῖα, καὶ ἐπὶ τού-

'Πυρετός (addit δὲ D) καὶ ρίγος έξει (έχει θ) vulg. - καὶ ρίγος de vulg. ne me paraît pas pouvoir être gardé, non-seulement à cause de λεπτὸ; qui ne peut se rapporter à έξγος, mais encore à cause du sens, θέρμη et φρίκη excluant ρέγος. — 2καί om. DFGIIIJK. — 3 γάρ pro δε D. — 4 τῆσδε θ. — 5 δ' θ. - ἐούση; vulg. - ἐούση θ. - ἐμφραχθη J. - έλκεωθῶσι C. — 6 έλκεωθη C. - τῶ Cô. - τῷ om. vulg. - ἴκελλον DFGHIK. - εἴκελον C. - τῆ pro τι C. άτθη D. - τλέγμηνε (sic) C. - τ ςλεγμάντυος FGHIθ, Ald. - φλεγμάντιος (sic) Κ. - φλεγμαντύος C. - ξυν. C. - συν. vulg. - έλχωμένα (sic) ΙΚ. - ήλη ήμμένα (sic) G. - είλκωμένα θ. - 8 καὶ ψύξις (θίξις pro ψ. C) δὲ (δὲ om. C) γίνεται (γίγν. C) (καὶ ψ. δὲ γ. om. θ) καὶ μεμύκει (μυκηι sic θ; μυκησσός sic C) άμφω τὰ χείλεα (addunt έχει Cθ) ξυνδήσασα (ξυνδ. om. Κ; ξυνδήσαντα Foes in not., Lind.; συνδήσας θ) τὸ (τῶ pro τὸ Η; τε pro τὸ C; άτε pro τὸ θ) τῆς καθάρσιος (καθάρσηος C) ἀπολελειμμένης (ἀπολελαμμένης CDFGHIK9, Cordæus) vnlg. - Tous les éléments de la correction sont fournis par les mss. C et θ : θίξις au lieu de ψύξις; μυκησσός, c'est-à-dire μύxης δς, au lieu de μεμύχει; ξυνδήσας de θ, ce masculin étant expliqué par μύκης, enfin le τε de C se joignant avec l'a final de ξυνδήσασα et reconstituant άτε fourni par θ. Il y a dans Gal. Gl. la glose μήκη, μύσις. Faudrait-il rapporter cette glose à la leçon de θ, μύκη? — 9 χείλεα L. - Gal. Gl. : έμυχώθη, Διοσχουρίδης μέν φησι, τὸ συνέμυσεν, οι πλείστοι δὲ τὸ έπιρύσεις ἔσχε πλαδαράς , ώσπερ καὶ οἱ μύκητες. - καὶ (καὶ om. θ) ἰ. οὖν (γοῦν J; οὖν om. C) vulg. — 10 τῷ om. C. - ἀτιλά; θ. - δὲ om. D. - χωρεῖον D. - όμόχροον (όμόχρονον DJQ'), εί (ή C) φροντίς, "Επασχε δὲ (δὲ om. C)

LIVRE PREMIER.

de l'anfant; il y a une fièvre légère, de la chaleur sur tout le corps, parfois du frissonnement et de l'anorexie; la femme a du dégoût pour tout, elle maigrit, s'affaiblit, pâlit, s'œdématie, et perd l'appétit; mange-t-elle ou boit-elle quelque chose, la digestion ne s'en fait pas; chez quelques-unes même le ventre et la vessie font éruption, et le frissonnement augmente. Tel est l'état dans ce cas.

40. (Adhérence des parties génitales, suite d'ulcérations. C'est l'absence des lochies qui permet à ces adhérences de se former. L'auteur rapporte le cas d'une de ses malades.) Après l'accouchement, les parties génitales se ferment par quelque adhérence; j'ai, en effet, vu cela aussi survenir lorsque l'orifice des parties s'ulcère. L'ulcération ayant été produite dans l'accouchement par l'effort de la sortie de l'enfant, il survint quelque chose de semblable à un aphthe; l'inflammation fut forte, et les lèvres, par l'inflammation, vinrent au contact et contractèrent adhérence l'une avec l'autre, vu qu'elles étaient ulcérées. Il y a contact, et il se forme un champignon qui tient réunies les deux lèvres, parce que la purgation lochiale est supprimée. Si la purgation allait, les plaies ne deviendraient pas fongueuses; au lieu qu'une fluxion survient qui s'épaissit en une chair contre nature. Il faut traiter ces ulcerations comme dans toute autre partie du corps et les mener à cicatrisation, de sorte que la place soit lisse et de coloration uniforme. Phrontis éprouva ce qu'éprouvent les femmes chez qui la purgation lochiale ne se fait pas; de plus elle eut de la douleur dans les

ταύτα (ή γυνή πάντα pro ταύτα θ; post ταύτα addit ή γυνή πάντα C) α vulg. – Sans parler de εί φροντὶς, qui va mal avec l'impératif ἔστω, on reconnaît aisément qu'il s'agit d'une observation particulière que raconte l'auteur. Mais le verbe ἔπασχε est sans sujet; et il est très-difficile de savoir quel était le véritable texte. Je suppose que dans εἰ φροντὶς il y a un nom propre caché; alors je supprime le δὲ avec C. — " αἱ μῆτραι (μἢ pro μῆτραι θ) (post μῆτραι addunt οὐα Cordæus, Lind.) ἀποκ. vulg. – λόχια CD. – λοχία J. – τούτοισιν θ. – ψηλαφωθεῖσα D. – ψηλαφωστσα (sic) Q΄. – ψιλαφωστα Ald. – οἱ Cθ, Lind. – οἱ om. vulg. – ἔυμπέτρακτο C. – συνεπέτρακτο θ. – ἔυρασσε vulg. – ἔτρασσε vulg. – ἔτρασσε vulg. – ἔτρασσε vulg. – ἔτρασσε vulg.

τέοισιν ήλγει τὸ αἰδοῖον, καὶ ψηλαφῶσα ἔγνω ὅτι οἱ ξυνεπέφρακτο καὶ ἔφρασε, καὶ μελεδαινομένη ἀπεκαθήρατό τε καὶ ὑγιὰς ¹ἐγένετο καὶ φορός ˙ εἰ δὲ μὴ ἐμελεδάνθη, μηδέ οἱ ἡ κάθαρσις ἐββάγη αὐτομάτη, τὸ ἔλκος μέζον ἐποίησεν ² ἄν, καὶ ἐκινδύνευσεν, εἰ μὴ ἐμελεδάνθη, καρκινωθῆναι τὰ ἔλκεα.

41. Εί δ' δριμηθείη γυναικί λογείη κάθαρσις ώς ές κεφαλήν, θώρηκά τε καὶ πλεύμονα, γίνεται γὰρ καὶ τοῦτο, θνήσκουσι πολλάκις αὐτίκα, ἢν ἴσγηται εἰ ὸὲ Αγωρέοι κατὰ στόμα ἢ ρῖνας καλῶς, εζάντης γίνεται · 6 εί δὲ όλίγον ή νοῦσος γρονιωτέση γένοιτο, πάσγοι αν ή γυνή δχοῖα εἴρηται ἀμφὶ τῆς παρθένου, ⁶ ή τὰ ἐπιφαινόμενα πρώτα ώρουσεν άνω ή δὲ γυνὴ πλέονα γρόνον περιέσται τῆς παρθένου, καὶ βληγρότερα τὰ παθήματα ἔσται οἱ, μέγρις οὖ δ πλεύμων διάπυος γένηται. 7*Ην δὲ μὴ γωρέη οἱ ἡ λογείη κάθαρσις κατὰ τὸ στόμα, 8 άλλ' άνω όρμηθεῖσα τράπηται, κεκρύψεται τὰ λογεῖα καὶ οὐ γωρήσει, κατά γε δίκην, καὶ βής δπολήψεται καὶ ἄσθματα, καὶ πληρευμένου τοῦ πλεύμονος ὑπὸ τοῦ αξματος πονήσει τὸ πλευρὸν κάρτα καὶ ⁹τὸ μετάφρενον, καὶ ὅταν βήξη, ξηρὸν ἀποδήξεται, ἄλλοτε δὲ ἀφρῶδες πτύσεται τοῦ δὲ χρόνου προϊόντος, πτύαλον 10 ἐπιφαίνεται ύπόμελαν έὸν καὶ θολερὸν, καὶ τὰ στήθεα πῦρ ἔγει τοῦ ἄλλου σώματος 11 πλέον, οξα τοῦ αξματος θερμήναντος αὐτά καὶ πυρεταίνει ή γυνή, καὶ ή γαστήρ οἱ στεγνή ἔσται, καὶ ἀσιτήσει καὶ άγρυπνήσει, καὶ βδελύζεται, καὶ οὐ περιγίνεται, άλλὰ θανεῖται ἐν

^{&#}x27; Έγίνετο C. - φορέη (sic) C. - ἐμελάνθη DFGHIJK, Ald. - οίη pro οί ή DFGHI, Ald. – καθάρσιος FGHI, Ald. – τε pro τὸ DIIK. — 2 αν 0. – αν οπ. vulg. - καὶ (καὶ om. CDFGHIJK, Ald.) μὴ ἀνεῖσα (ἀνεῖσα μὲν pro μὴ ἀν., C ἄνισα, DFGHIJK, Ald; μή άν. om. 0) ἐχινδύνευσεν ἐς τὸ (εἰ δὲ μή ἐμελάνθη pro ές τὸ, C ἐμελεδάνθη, DFGHIJK, Ald.; εὶ μὴ ἐμελεδάνθη θ) καρκιν. vulg. — 3 δρμιθείη C. - λοχίη CD. - πν. DHK. - γάρ (addunt καὶ θ, Lind.) τοῦτο, καὶ (καὶ om. θ, Lind.) θν. vulg. - αὐτίκα ἐν τάγει pro πολλ αὐτίκα C. - ἐν τάχει pro πολλ. αὐτίκα θ. — ⁴χωρέει J. - ῥῖνας CDIIIKL. - ῥῖνα vulg. γίγν. C. — 5 ήν θ. - χρονιωτέρα DHJ. - γίνοιτο (γέν. CDθ) καὶ πάσχοι vulg. - Le καὶ, évidemment, doit être supprimé. - ὁποῖα θ. - 6 η DFGI. - η HK, Ald. ἐπιμήνια pro ἐπιφ. L, Cordæus, Lind. - προτα (sic) θ. - ἄνω δὲ ή γυνή C. βληχότερα, al. manu χρό F_* – τὰ om. C_* – μέχρι sine οῦ $C\theta_*$ – πλ. $CI\theta_*$ – πν. vulg. - ἔσται pro γένηται C. - τεί θ. - χωρέοι DFHIKθ. - οί C. - οί om. vulg.λοχίη CDJ.-τὸ om. Cθ. — 8 ἀλλὰ C. - ὁρμ. om. θ. - τραπῆναι vulg. - τραπῆται Vatic. Codd. ap. Foes in not., Cordæus.- τράπηται CLθ, Lind. -λόχια CD. λοχία J. -χωρήση FGI, Ald., Frob., Cordæus, Lind. - λικήν (sic) θ. -ασθμα

LIVRE PREMIER.

parties, et, touchant, elle reconnut qu'il y avait obturation; elle le dit, et, traitée, elle eut ses lochies, guérit et resta féconde. Si elle n'avait pas été traitée et que les lochies n'eussent pas fait éruption spontanément, l'ulcération se fût agrandie, et il y aurait eu danger, le traitement faisant défaut, que les ulcérations devinssent carcinomateuses.

41. (Déplacement des lochies, et transport sur la téte, la poitrine, les poumons.) La purgation lochiale se porte à la tête. à la poitrine et au poumon; cela arrive en esset, et souvent les femmes succombent sans retard, s'il y a suppression; mais si un flux se fait bien par la bouche ou par les narines, la malade réchappe. Si la maladie se prolongeait un peu davantage, la femme éprouverait tout ce qui a été dit au sujet de la jeune fille chez qui la première éruption menstruelle s'est portée en haut; toutefois la femme résistera plus longtemps que la jeune fille, et les accidents seront moins intenses jusqu'à ce que le poumon devienne purulent. Mais si la purgation lochiale ne se fait pas par la bouche et qu'elle se tourne en haut où elle s'est portée, les lochies demeureront supprimées, comme cela doit être en effet; de la toux et de la dyspnée se feront sentir; le poumon étant rempli par le sang, le côté et le dos deviendront très-douloureux; quand elle tousse, la toux est sèche; parfois, elle a une exspuition écumeuse; avec le temps, l'exspuition devient foncée et bourbeuse; la poitrine est plus chaude que le reste du corps, attendu que le sang l'échauffe. La femme a la sièvre, le ventre resserré, de l'anorexie, de l'insomnie, du dégoût; elle ne guérit pas, mais succombe en vingt et un jours d'ordinaire.

Cθ. – πληρουμένου vulg. – πληρευμένου C. – πνεύμ. CDIK. – Ante πον. addit καὶ C. — "τὸ οm. Cθ. – ἀποδήσσεται vulg. – ἀποδήτεται J. – ἀποδήξεται Cθ – δὲ οm. θ. – πτύεται vulg. – πτύσσεται CDJ, Ald. – πτύσεται FGIIIKL. — το φαίνεται CD. – ὑπομέλαν J. – ὑπομέλανον sine ἐὸν C. – μελάνεον sine ἐὸν θ. — τι πολλὸν vulg. – πλέον Cordæus, Lind. – Cette correction me parait fort bonne. – αἶα ˌsic) θ. – τοῦ C (II, al. manu) θ. – τοῦ om. vu g. – ἔεύματος pro αῖμ. θ. – αὐτὸ vulg. – αὐτὰ L, Cordæus, Lind. – Co ion commandée par la précédente. – βῦελλ, C. – μιᾶ C.

καὶ εἴκοσιν ἡμέρησιν ὡς τὰ πολλά. Ἦν δέ οί ¹ ἡ κάθαρσις ἄνω όρμηθεῖσα κατὰ τὸ στόμα μὴ ἔλθη, μηδὲ ἐς τὸν πλεύμονα τράπηται, τρέψεται οἱ ²ἐς τὸ πρόσωπον τὰ λοχεῖα, καὶ ἔσται ἔρυθρὸν κάρτα, τρέψεται οἱ ²ἐς τὸ πρόσωπον τὰ λοχεῖα, καὶ ἔσται πόνων ἀτερ, ³ καὶ οἱ ὅρμηθεῖσα κατὰ τὸ στοτα ἔσονται, καὶ ἐκ σφέων αἶμα ρεύσεται λεπτόν καὶ ἐκ τῶν ρίνῶν ⁴ἔστιν ἦσιν αἶμα ρέει, καὶ ἢν τοῦτο ἔη, ὧὸε χρονιωτέρη ἡ νοῦσος γίνεται · τοῖσί ⁵ τε οὐασιν οὐκ ὀξέως ἔστι τὸ ἀκούειν ἐκ τῆς νούσου · καὶ ἐκ καρδιώξει, καὶ ἐρεύξεται, καὶ ἀλλοφάσσει, καὶ παράνοιαι γίνονται μανιώδεες · ἔστι ο᾽ ἦσι θράσος ἐμμάτων ἰλλωρόων · καὶ ¹ τάλλα πάντα πονήσει, ὅκως καὶ ἐς τὸν πλεύμονα, ὡς εἴρηται, ἢν ἡ κοθαρσις τράπηται, πλὴν οὐ βήξει οὐοὲ πτύσεται τοιαῦτα, οὐοὲ τὸ μετάφρενον ἀλγήσει ὁμοίως. Μελεδαινομένη μὲν ἤδε ὑγιαίνει · οὐ πολλαὶ δὲ ἐλπίδες εἰσὶ περιγενέσθαι · ἢν δοὲ ἀρα τῆσοὲς τῆς νούσου ὧδε τελευτῆ.

- 42. *Ην 10 ἐχ τόχου ρόος λαμβάνη καὶ τὰ σιτία ἐν τῆ γαστρὶ μὴ ἐμμείνη, ἀσταφίδα μέλαιναν καὶ ροιῆς γλυκείης τὰ ἔνδον τρίψας, οἴνω διεὶς μελανιχρόω, τυρὸν ἐπιξύσας αἴγειον, καὶ ἄλφιτα πύρινα πεφρυγμένα ἐπιπάσας, εὖχρητον δίδου.
- 43. *Ην 11 δὲ αἶμα ἐκ τόκου ἐμέση, τοῦ ἤπατος θρὶς τέτρωται, καὶ ὀδύνη πρὸς τὰ σπλάχνα φοιτᾳ, καὶ τὴν καρδίην σπᾶται. Ταύτην χρὴ λούειν πολλῷ θερμῷ, καὶ τῶν χλιασμάτων ὰ μάλιστα προσδέ-

1 'Η DHUK.- ή om. vulg.- άνορμήσασα (άνω όρμήσασα C; άνω όρμιθείσα 0) vulg. - τὸ om. Cθ. - μηδ' Cθ. - ἡ δὲ pro μηδὲ L. - εἰς vulg. - ἐς Cθ. - πλ. CIJ0, Lind. - πν. vulg. - 2 εἰς DK. - λόχια CDJ. - καί οἱ ἐρ. κάρτα ἔσται Cθ. - βαρείη vulg. - βαρέη θ. - Ante οὐδὲ addit καὶ J. - οὐδὲ κινήσκι ἄτεο πόνου οΐη τε Co. - αὐτά pro αὐτὴν Ald. - 3 Ante καὶ adduut ティν δὲ DFGHIJK, Ald. - oi om. C. - ή pro oi Ald. - έρυθροί om. (D, restit. al. manu post ἔσονται) FGHJ, Ald. - ἔσοιντο (sic) J. - σερων vulg. - σερών θ. - ἐρεύσεται (sic) θ. — ' ἔστιν (ἔστι δ' DGHIK) οίσιν (ήσιν DFGHIJK6) (ἐς τὴν ἵησιν C) αί. ῥεῖ (βέει C) vulg. - καί τ' ἢν τοῦτ' εῖη C. - 5 δὲ pro τε C0. - οὐκ ἀκέως εἰσαχούει θ. - όξεος Ald. - άχουσαι sine το C. - έν το νούσω (νόσω HIJK) vulg. -έχ τῆς νούσου θ. — 5 καρδιώσσει θ. - ἀλλοφρονήσει vulg. - ἀλλοφάσσει θ. παράννοιαι G.-παράνοια C.-γίγν. C.-δε C.-οίσι Fill, Ald., Frob.θάρσος θ. — 7 τὰ ἄλλα C. – πον. πάντα J. – ὅπω; θ. – πν. DFGHJK. – πτύσσεται DJ. - μελεδ. δὲ ὑγιαίνει Vulg. - καὶ μελεδ. ὑγιαίνει θ. - μελεδ. μὲν ήδε ύγιαίνει C. — * δ' θ. — * δ' DFGHIJK, Ald., Cordæus. – πρα 0. – περιγίγνηται C. - ἔσται οἱ ἢ τύτλωσις (ὀφθαλμῶν ἢ ἀκοῆς pro οἱ ἢ τ. Cθ) vulg. -τουπίπαν 1. - τζοδε om. C. - τῆς om. θ. - νόσου vulg. - νούσου FHIJKO, Lind. - αὶ δε

Si la purgation lochiale, s'étant portée en haut, ne s'échappe pas par la bouche et ne se tourne pas non plus sur le noumon, elle se tournera sur le visage, qui deviendra très-rouge, la tête sera pesante, et la semme ne pourra la mouvoir sans douleur; les veux seront très-rouges, et il s'en écoulera du sang ténu. En quelques cas, du sang s'échappe par les narines, et, quand il en est ainsi, la maladie a une durée plus longue. Dans cette affection, l'ouïe devient durc; il y a de la cardialgie, des éructations, du délire, des transports maniaques; en quelques cas, les yeux sont égarés et convulsés. La femme éprouve toutes les souffrances qui surviennent, comme il a été dit, quand la purgation se tourne sur le poumon, si ce n'est qu'elle ne tousse pas et ne crache pas de même; elle ne souffre pas, non plus, dans le dos. Traitée, elle guérit; toutefois les chances de guérison ne sont pas nombreuses; et si elle réchappe, il restera, en général, cécité ou surdité. C'est ainsi que se termine cette maladic.

- 42. (Diarrhée après l'accouchement et remèdes.) Si après l'accouchement (de la Nature de la Femme, § 51) il survient de la diarrhée et que les aliments ne demeurent pas dans le ventre, prenez du raisin sec noir et le dedans d'une grenade douce, pilez, délayez dans du vin noir, ratissez du fromage de chèvre, saupoudrez avec de la farine de blé grillée, et donnez à boire bien mélangé.
- 43. (Hématémèse après l'accouchement, attribuée à une lésion du foie; traitement.) Si la femme vomit du sang après l'accouchement (de la Nature de la Femme, § 52), le lobe du foie est blessé; de la douleur gagne les viscères, et

⁽sic) pro ώδε J. - τελευτά CFL, Lind. - τελευτή Cordæus. - τελευταί DHIJKO. - 10 δ' ἐκ Θ. - λαμβάνει CH. - γαστρί μείνη vulg. - γαστρί μή ἐνμένη Θ. - χρή (χρή om. Θ) μέλαιναν vulg. - τάνδον CΘ. - τρῦψαι vulg. - τρῦψαι Θ. - οῦνω διείς (οἰνωδίης sic C) ἐν μέλανι χρῶ (μελιχρόω pro ἐν μ. χρῶ C,θ μελανιχρῶ) vulg. - ή τυρὸν D. - αίγιον C. - πύρρινα FGIK. - πετριγμένα FI. - ἐπίπασαι (ἐπιπάσσαι FG; ἐπίπασσε CIL; ἐπιπάσας Θ) καὶ (καὶ om. Θ) εὐκρ. (ἄκρητον C) vulg. - 10 ἐν οπ. C. - ἐμέη CDHKO. - τοῦ ἤπ. om. L. - ή σύριγξ (θρίξ pro ή σ. Θ) vulg. - καρδίην J9.

γεται προστιθέναι, καὶ πιπίσκειν ὄνου γάλα έπτὰ ήμέρας η πέντε μετὰ δὲ ¹ ταῦτα ² πιπίσκειν βοὸς μελαίνης γάλα ἄσιτον ἐοῦσαν, εῖ ³ οἶη τε εἴη, ἡμέρας τεσσαράκοντα: ἐς δὲ τὴν ἐσπέρην σήσαμον τριπτὸν πιπίσκειν. Ἡ δὲ νοῦσος κινδυνώδης.

44. Τὸ δὲ γάλα ⁴διως γίνεται, εἴρηταί μοι ἐν τῆ γενέσει τοῦ πχιδίου τῆ ἐν τόχω καὶ τάλλα παραπλησίως. ^{*}Ην ⁵ δὲ γάλα σδεσθῆ, πράσα τρίψας, διεὶς ΰδατι, δίδου πιεῖν ⁶ καὶ τῷ θερμῷ λουέσθω; ⁷ καὶ πράσα καὶ κράμδην ἐσθιέτω συνεψεῖν δὲ ⁸ καὶ κυτίσου φύλλα, καὶ τοῦ γυλοῦ ροφέειν πιπίσκειν δὲ τοῦ μαράθρου τὸν καρπὸν καὶ τὰς ρίζας, καὶ κριθὰς ἐπτισμένας καὶ βούτυρον ἑψήσας διροῦ ⁹ καὶ ψύζας, δίδου πίνειν. ²Αγαθὸν δὲ καὶ τὸ ἱππομάραθρον καὶ τὸ ἱπποσέ και κοινοίαι αἴγες, τυροὶ δὲ μάλιστα ἀγαθὸν καὶ τὸν ἐλελίσρακον ἐψεῖν, καὶ κύτισος ¹ ὁμοῦ ταῦτα πάντα γάλα πουλὸ ποιέει καὶ ¹⁰ αὔξει ¹¹ ἀρκευθίδων ἢ κεδρίδων ἀποχέουσα τὸν χυλὸν ¹² καὶ οἴνον ἐπιγέουσα πινέτω, καὶ ἐς τὰ λοιπὰ ἔλαιον ¹³ ἔπιγέουσα ἐσθιέτω καὶ τῶν δριμέων καὶ ¹⁴ τῶν άλμυρῶν καὶ ὀζέων καὶ ἀμῶν λαχάνων πάντων εἰργέσθω. Τὸ δὲ κάρδαμον ἐν οἴνῳ πινόμενον ἀγαθόν καὶ γάρ τὸ γάλα καθαί κοι ¹⁸ καὶ τῷ θερμῷ ¹⁸ λουέσθω, καὶ ἀπόθερμον πινέτω. Καὶ ἄγνου καρπὸν ἐν οἴνῳ διδόναι πίνειν ¹⁶ καὶ γάλα πουλὸ ποιέει τεύτλου γυλὸς καὶ πὸν ἐν οἴνῳ διδόναι πίνειν ¹⁶ καὶ γάλα πουλὸ ποιέει τεύτλου γυλὸς καὶ

¹ Ταῦτα om. θ. — ² π. om. DFG (H., restit. al. manu) IJL. – ἀσιτεύσασα vulg. – ἀσιτήσασα Lind. – ἄσιτον ἐοῦσαν θ. — 3 οἴη F. – οιηται (sic) θ. – μ vulg. - τεοσαράκοντα CDHIJK9. - ' όπως θ. - γίνηται vulg. - γίνεται Jθ. γίγνεται C. - φύσει pro γεν. L. Lind. - τά άλλα C. - παραπλ. om. Cb. -5 δὲ θ. - δὲ om. vulg. - πράσσα Ι - πράσω C. - διείς τε (τε om. Cθ) vulg. πίνειν θ. — 6 καὶ ἐν (τῶ pro ἐν Cθ) θ. vulg. — 7 καὶ εἰς βρῶσιν (εἰς βρ. om. C) πράσα (πράσσα C) vulg. – συνέψειν C. — 8 καὶ om. Cθ. – κυτισοῦ F. – κυτίσσου D. - χυτισσού CJK. - τὸν γυλὸν Cθ. - ροφεῖν θ. - πιπίσκειν δὲ καὶ τοῦ χυλοῦ τοῦ μαράθρου (μαράθου FGHIJKL), καὶ τοῦ ἀπὸ τῶν μαραθρείων (μαραθείων FGIJ, Ald.; μαραθρίων D; μαραθίων IIKL) ρίζων, καὶ κριθάς vulg. - πιπίσκειν δε του μαράθρου (μαράθου θ) τον καρπόν και τος ρίζας, καὶ κριθά; Cθ.-Επτισμένας Fθ.-Επισμένας (sic) C. - 3 καὶ om. Cθ.- δὸς πιείν C. - πιείν θ. - ίππομάραθον CFGHIKL, Ald. - κυτισός DJ. - κύτισσος D. - κυτισσός CK. - πάντα ταύτα C. - πολύ θ. - 10 άξει FGIJL, Vatic. Codd. ap. Foes in not., Ald. - άγει Lind. - άζει σχύρται άγέστεροι δὲ (sic) C. έξισχυριαι αιγες, τύροι δέ (sic) θ. - σχύριαι J. - σχυαίγες (sic) pro σχ. αίγες L. - l'hrase probablement altérée, mais où je n'ai rien pu trouver qui me satisfit. - μάλιστα ἀγαθόν · ἀλλὰ καὶ vulg. - μάλιστα · ἀγαθόν καὶ Co. - ἕψειν $C_* = {}^n \ddot{\eta} \ \dot{\alpha}\pi\dot{\delta} \ (\dot{\alpha}\pi\dot{\delta} \ om. \ \theta) \ \tau \tilde{\omega} \nu \ (\ddot{\eta} \ \dot{\alpha}\pi\dot{\delta} \ \tau \tilde{\omega} \nu \ om. \ C) \ \dot{\alpha}\rho \varkappa. \ (\dot{\alpha}\rho \varkappa \epsilon \upsilon \theta \iota \delta \dot{\iota} \omega \nu \ C)$ vulg. - η κεδ. om. θ. - Voy. le passage parallèle, de la Nat. de la Femme, des spasmes saisissent le cardia. En ce cas, laver avec beaucoup d'eau chaude, appliquer les fomentations qui sont le mieux reçues, et donner à boire du lait d'ânesse pendant sept jours ou cinq; ensuite prescrire du lait de vache noire, à prendre à jeun, si elle peut, pendant quarante jours. Le soir, elle boira u sésame broyé. Cette maladic est dangereuse.

41. (Moyens pour rappeler le lait supprimé.) La formation du lait a été expliquée par moi dans la production de l'enfant, lors de l'accouchement, et le reste semblablement (de la Nature de l'Enfant, §21). Si le lait (de la Nature de la Femine, \$ 93) se supprime, pilez des poireaux, trempez avec de l'eau, et donnez à boire. La semme se lavera aussi à l'eau chaude; elle mangera des poireaux et du chou; on y fera cuire dedans des seuilles de cytise, et elle boira cette eau. On donne en boisson la graine et la racine du fenouil, l'orge mondé, le beurre, qu'on fait cuire ensemble et qu'on laisse refroidir. Il est bon encore d'administrer l'hippomarathron (aucthum segetum), et l'hipposelinon (smyrnium olusatrum), et le cytise. Tout cela ensemble rend le lait abondant, les chèvres de Sevros, et les fromages surtout. Il est bon encore de faire cuire de la sauge, d'ajouter des baies d'arkeuthos (juniperus phænicea) ou de cedros (juniperus oxycedrus), transvaser, ajouter du vin et boire; pour ce qui reste, elle y versera de l'huile et mangera. Elle s'abstiendra de ce qui est âcre, salé, acide et de tous les légumes crus. Le cardame (erucaria aleppica), pris dans du vin, est bon; car il provoque le lait; elle se lavera à l'eau chaude et boira l'apothermon (sorte de boisson). Donnez à boire le fruit du vitex dans du vin. Abondance de lait est produite aussi par la décoction de

σησάμου απλύτου καὶ κριθέων τριμηνιαίων, ἐμδαλῶν ἐς θυείαν, τρί-Ψας πάντα, δι' ¹δθονίου ἐκγυλίσας, παρ**κ**μίζας μέλι ἢ ἀμαμηλίδας, εἰτα ἐπ' ο'νω μέλανι διδόναι πίνειν.

- 46. Θ ταν τὸ ὕστερον μὴ αὐτίχα δαπίη μετὰ τὸν τόκον, τῆς νειαίρης γαστρὸς γίνονται πόνοι θ καὶ ἐν κενεῶσι, καὶ ῥίγεα καὶ πυρετοί κἢν ἀπαλλάσσηται τὸ ὕστερον, ὑγισί ιει καὶ ἡ γυνή σήπεται δὲ ἔπὶ τὸ πουλύ 10 ἀπαλλάσσεται δὲ ἐκταίῃ ἡ ἐβδομαίῃ 11 ἢ καὶ ἀνωτέρω ἔτι.
 Τῆ τοιαύτῃ χρὴ διδόναι φάρμακα, ὧν ἀν ἐγὸ γράψω, καὶ πνεῦμα κατ-

1 ²Οθονίου τὸν χυλὸν ἐπιγέας (ἐπιγέουσα FGHIJ, Κ ἐπιγέων, Ald.) καὶ (καὶ om. FGHIJK) (τὸν γ. ἐπ. καὶ om. Cb) ἐκχυλίσας (ἐκχυλήσας C) παραμίζας (παραμάζας C) δε καί (δε καί ont. Cθ) μέλι vulg. -. εἶτ' έν C. - πιεῖν C. - Gal. Gl.: ἀμαμηλίδας, είδός τι μεσπίλου πλείστον εν Ἰταλία γενόμενον, ώς καὶ Διοσκουρίδης λέγει * τινές δὲ τὰς ἐπιμαλίδας φασίν εἶναι μῆλα σμικοά αγρια. — ² όταν γάρ γυνή DLQ'. - Post όταν addit τοίνον Κ. - γάρ pro γυνή FG (II, γυνή al. manu) J. - μή (μή om. θ) ἀπαλλ. vulg. - Ante καθ. addit καὶ J. - λόχια CD. - λοχία J. - όπτὰ ἢ ἐφθὰ C. - πολυποδίων C. - συπιδίων FI. - σηπίων θ. - σιπυδίων J. - ἐπ' ἀνθρ. (ἀπανθράκων Cb) δὲ (δὲ om. Cb) ὅ τι αν (ην pro αν C) β. τ. (τ. δὲ ὅ τι αν β. Lind.) vulg. — "η κάστοςα sine δ è C0. – πινέτω om. θ . – πίνειν om. C. – ή pro δ è καὶ θ . – καὶ om. C. – νήστιν θ . – γλυκύς δ ofvoς $\tilde{\eta}$ vulg. – γλυκύς $\tilde{\eta}$ C $(\theta, \tilde{\eta}$ γλυκύς). — *καί θ . – καί om. vulg. - λινοζωστι (sie) θ. - λίνω ζωστή (sie) C. - σπερμάτων C. - τι om. CK. — 5 θρομβοθή 0. - νιαίρη θ. - νειέρη FGIK, Ald., Frob. - τή νειαιρή γ. ? ψύχος (ψύχος θ) γάρ sine τὸ Cô. - ταύτησιν om. (D, restit. al. manu) FG HJL. - ὑπαλείτειν vulg. - ἐπαλείτειν C. - ἐπαλίτειν θ. - Post ἄμ. addunt δὲ Lind.; καὶ J. -γρησθαι om. Co. - 8 ἀνίη C. - της om. (D, restit. al. manu) H. - VIZIGITS 8. - VEIZIGITS Lind. - VEIEFRYS FK, Ald., Frob., Cordwus. - VEIE-

bette, de sésame non lavé et d'orge de trois mois; on jette dans un mortier, on pile le tout, on extrait le jus à travers un linge, on mèle du miel ou des amamélides (sorte de sorbe ou de poire, voy. note 1); puis on donne à boire dans du vin noir.

- 45. (Movens pour faire bien couler les lochies.) Quand une femme avant accouché est délivrée des secondines, il vaut mieux donner ce qui évacue surtout les lochies : de l'ail bouilli ou grillé, dans du vin et de l'huile, avec de petits poulpes et de petites sèches sur des charbons, celui des deux aliments qu'elle voudra; elle boira du castoréum ou du nard; elle boira aussi de la rue dans du vin noir doux, à jeun ou sans vin; s'il n'y a pas de vin doux, il vaut mieux y mêler du miel. Prendre aussi du chou cuit avec de la rue et de la mercuriale, et boire quelques-unes des graines qui sont bonnes pour l'utérus. Si les lochies se coagulent et causent de la douleur dans le bas-ventre, donner des poireaux bouillis, et ce qui est sauvage et cultivé; il faut tout préparer au gras; la femme se lavera tous les trois jours par un temps chaud; car le froid est nuisible en ce cas; après le bain, elle s'oindra; il vaut mieux ne pas user de beaucoup d'eau chaude.
- 46. (Moyen pour faire sortir l'arrière-faix. L'auteur explique comment il est quelquefois retenu.) Quand l'arrière-faix ne s'en va pas aussitôt après l'accouchement, il survient des douleurs au bas-ventre et aux flancs; frissons, fièvres; quand l'arrière-faix s'en va, la femme guérit; il se corrompt le plus souvent; il s'en va le sixième jour, ou le septième ou même plus tard. Dans ce cas, il faut donner les remèdes que j'écrirai, et retenir la respiration. Ce qu'il y a de mieux, c'est l'armoise, le dictame, la fleur de violette blanche (chci-

ρῆς GI. - γίγν. C. - θ καὶ θ. - καὶ vulg. - κενεῶνι <math>θ. - καν C. - καὶ pro κῆν θ. - Λητε ὑγ. addunt καὶ <math>Cθ. - ὑγιαίνη C. - δὲ πουλὑ (πολὑ C; ἐπὶ τὸ πολὑ θ) vulg. - <math>υ ἀπαλάσσεται Κ. - ἀπαλλάσσηται C. - <math>υ η οm. Cθ - καὶ οm. (θ. restit. al. manu) FGHIIK. - ἀνωτέρω ἐπὶ (ἔτι <math>C) τῆ vulg. - χεη οm. Cθ.

εξήρτηται εξ αὐτέου.

εξήρτηται εξ αὐτέου.

47. "Όταν ο δὲ ἐν γαστρὶ ἔχουσα φθείρη τὸ ἔμδρυον μηνιαΐον ἢ διμηνιαΐον ἐὸν, καὶ ἐξιέναι μὴ δύνηται, ἢ δὲ λεπτὴ, ταύτης χρὴ τηνικαῦτα καθῆρὰι τὸ σῶμα καὶ πιᾶναι · οὐ γὰρ πρότερον ἔζεισι τὰ ἔμδρυα σαπέντα, ἢν μὴ ἰσχυραὶ αί μῆτραι ἔωσι καὶ εὐπηγέες.

48. 11* Ην γυναικὶ τὸ χορίον ἐλλειφθῆ, ἢν μὴ εὐρύστομοι αί μῆτραι ἔωσιν, χωρέει ἡ κάθαρσις ἔλασσον τοῦ καιροῦ, καὶ ἡ γαστὴρ σκληρὴ γίνεται καὶ μεγάλη, καὶ 12 περίψυξις γίνεται, καὶ πυρετὸς όξυς, καὶ πόνος καθ' ἄπαν τὸ σῶμα, γαστρὸς δὲ τὸ κατώτερον τοῦ ὁμφαλοῦ, καὶ βρῖθος γίνεται ἐν τῆσι μήτρησι, καὶ στροφὴ 13 ὡς ἐμβρύου

¹ Δ' έγω J. – πάντων οίδα (οίδα οπι. Cθ) ἀρτεμισίην (ὰρτεμησίην FG, Ald.; ἀρτεμισίη; C; ἀρτεμισίη θ) βοτάνην (βοτάνη θ) καὶ δίκταμνον (δίκταμον H) (addit καὶ θ) λευκοίου ἄνθος, καὶ (καὶ οπι. C) ὁπὸν (ὁπὸς θ) σ. κρ. ἐν ΰδ. πινόμενον (πινόμενος θ) vulg. — ² καὶ (καὶ οπι. Cθ) ἢν vulg. – ἀποςεύγειν Cθ. – ἀσιτεῖν κάπιτα θ. – τρίψαι θ. – ἐπιχέειν C. – ἐπιχεῖν καὶ χ) ιήραντα (sic) διδόναι θ. – δὸς πιεῖν C. — ³ καὶ οπι. C. – ἔξισιν θ. — ⁴ δὲ οπι. θ. – τι pro τὸ IK. – χορίον τι pro τὸ χ. G. – τι χόριον DJ. – χόριον C. – χωρίον H. – ἐλειφθῆ (sic) FGI. – ληφείη C. – ἐνλιφθῆ θ. – τῆ μήτρη θ. — ⁵ δὲ ώδε (ὧδε οπι. C) γίν. (γίν. ὧδε ΦΓΙΚ) νulg. – βίη οπι. θ. — ⁵ δὲ ὑδε (ὧδε οπι. C) γίν. (γίν. ὧδε ΦΓΙΚ) νulg. – βίη οπι. θ. — ∘ ἢ FJ. – ἡ οπι. C. – ὀμφαλόγμος FGIIK, Ald., Frob. – ὀμφαλοτόμος J. – ὀμφαντόμος (sic) C. – ὀμφαλόγιος ονοςον (sic) ὀμφαλὸν θ. – πρόσθεν ταμοῦσα πρὶν (τα. πρὶν οπι. Cθ) ἢ (ἢ οπι. C) vulg. – χόριον CD. – χωρίον HK. — ² μἤτραί τε (τε οπι. θ) vulg. – τὸ CDH IKθ, Cordæus, Lind. – τὸ οπι. vulg. – κατισχνοῦσιν vulg. – κατίσχουσιν, CIII, Cordæus, Lind. – κατισχοῦσιν Jlθ – ὲν οπι. θ. – γόριον CDJ. – χωρίον H. – ἔξισιν θ. — ε ἔξίσι vulg. – ἐξείη Κθ. – ἐξίη DJ. – δι' οπι. C. – διέλθη D. –

ranthus); bu dans l'eau, gros comme une fève grecque, le suc de silphion est très-puissant. Si l'arrière-faix ne peut pas sortir, garder l'abstinence; puis piler les feuilles du vitex dans du vin et du miel, verser de l'huile, faire tiédir, et donner à boire à la dose d'une cotyle (0^{htre},27); l'arrière-faix sort (de la Nature de la Femme, § 56). Le chorion demeure dans la matrice; cela arrive quand le cordon ombilical se rompt par une violence ou quand la femme qui le coupe le coupe, par ignorance, avant que le chorion soit sorti de la matrice; l'utérus attire en haut l'arrière-faix, qui est glissant et humide, et le retient en elle-même, car le chorion prend son origine au cordon ombilical de l'enfant; le cordon sort le dernier de la matrice; s'il sortait d'abord, ce ne serait pas lui qui conduirait la nourriture à l'enfant, parce qu'il y est suspendu.

- 47. (Moyen pour faire sortir un fœtus mort à un ou deux mois.) Quand chez une semme enceinte l'ensant meurt à un mois ou deux et ne peut sortir, si elle est maigre, il faut lui purger le corps et lui donner de l'embonpoint; car les embryons putrésiés ne sortent pas avant que la matrice soit sorte et épaisse (Comp. de la Nat. de la F., § 19).
- 48. (Chorion retenu, empéchant les lochies de couler.) Quand le chorion est retenu, si la matrice n'a pas un orifice large, la purgation lochiale va moins qu'il ne faut, le ventre devient dur et gros; grand refroidissement, fièvre aiguë, douleur dans tout le corps et surtout à la région sous-ombilicale; un poids se fait sentir à la matrice, et des tranchées comme si un en-

διέλθοι om. 0.— ή τρ. τῶ π. Cθ.— καὶ ὅτι Cθ.— αὐτοῦ θ. — θ δὲ om. Cθ.— διαρθείρη θ.— ἢ διμ. om. DK.— ἐόν C.— ἐόν om. vulg.— καὶ τὰ ὅστερα (τὰ ὅι om. Cθ) ἐξ. vulg.— ἡ pro ἢ Cθ. — 10 αὐτίκα Cθ. — καθήραι (sic) I.— πιάναι CGIIIK.— ἐξείσισι (sic) C.— ἐμδρια C (ὅστερα, θ).— ἐῶσι θ.— εὐπατέες (sic) θ. — 11 ἢν δὲ Kθ.— γυν. om. θ.— χόριον CDJ.— χωρίον H.— ἐλλεφθῆ (sic) G.— μὲν pro μὴ CDFIIIJKO, Ald.— αἱ μ. εὐρ. CDIIIKθ.— ἑῶσι θ.— εἰσχωρέει FGIJK.— ἐσχωρέει D.— χωρέειν C.— ἐλάσσων C.— ἰσχυρὴ pro σαληρὴ θ.— γίγν. C. — 11 ψύξις (περίψυξις Cθ) ἔχει (γίνεται θ) vulg.— Post πυρ. addit μων C.— κατὰ πᾶν θ.— βρίθος Fl.— γίγν. C.— μήτραισι G.— 13 ἔως vulg.— δς Clθ, Cordæus, Lind.— μελανθεΐσα DFGIJK, Ald.— χόριον CDJ.— χωρίον HK.

έόντος, καὶ μελεδανθεῖσα ἐκδάλλει τὸ χορίον ἐν τάχει σεσηπὸς, καὶ ὑγιαίνεται.

- 49. *Πν 1 ἐκ τόκου ἡ μήτρη ἐλκωθῆ, ρόδων ἄνθη ἔῆσθαι * διακλυζέσθω δὲ καὶ στρυφνοῖσιν. *Πν ² δὲ ἐλκωθῆ τὸ στόμα καὶ φλεγμήνη, σμόρναν καὶ στέαρ χήνειον καὶ κηρὸν λευκὸν καὶ λιβανωτὸν λαγωῆσι θριξὶ τῆσιν ὑπὸ τὴν γαστέρα μίσγειν, καὶ προστιθέναι ἐν εἰρίω κεια ποιεῦντα.
- 50. ៕ν εκ τόχου φλεγμήνωσιν αι υστέραι, πυρετος ίσγει το σωμα βληχρος, και άχλυς εκ δε της κοιλίης ουδέκοτε εκλείπει το πύρ και διψή, και τα ισχία αλγέει, και οιδέει την γαστέρα την νειαίρην ισχυρως, και ή κοιλίη ταράσσεται υποχώρημα δε κακόν κατά το βρέγμα δούνη, και ου δύναται είρυσαι της κοιλίης ο στόμαχος ποτά και σιτία, και άδυνατέει πέσσειν και ην μη θεραπεύωνται ευθέως, εαί πλείσται θνήσκουσιν, η κοιλίη δε αιτίη. Της άκτης ουν τα ευθέως, εαί πλείσται θνήσκουσιν, η κοιλίη δε αιτίη. Της άκτης ουν τα φύλλα ως άπαλωτατα εν πυρων κριμνοίσιν εψήσας σιτανίσισιν, ακροχλίεςον βρφέειν, ται διούναι μελίκρητον και οίνον υδαρέα, και τὸ ήτρον καταπλασσειν τοῖσι ψυκτικοίσι, σιτίον δε ως ελάχιστον προσφέρειν, και την γαστέρα ιστασθαι, και την κεφαλήν είροθαι, υπογόνδριον δε καταπλάσσειν.
- 51. Μητρέων ποτόν · ⁹ην άλγέη ἐκ τόκου, όκόταν άλγέη την έθρην η άλλο τι, ἀρκεύθου καρπόν η λίνου σπέρμα καὶ κνίδης τρίθειν, καὶ διδόναι πίνειν. ¹⁰ *Νν ἐκ τόκου άλγέη, ρητίνην τερεδινθίνην καὶ μέλι
- ¹ Δ' ἐχ θ. -ἄνθει DL0, Cordæus, Lind. ἰξισκοθαι θ. αχὶ om. Cθ. ²δ' θ. ἐλκεωθῆ CGHJK. χοίρινον pro χ. C. χοίριον Vatic. Codd. ap. Foes in not. χηνός θ. θρηξί G. τριζιν (sic) C. τὴν θ. τὴν θ. π. νιθχ. λια (sic) θ. ποιοῦντα νιθχ. ποιέοντα θ. ποιεῦντα C (H, al. manu). ³δ' ἐκ θ. ἔχει βλ. τὸ σ. Cθ. οὐδέποτε νιθχ. οὐδέκοτε C. ⁴τὸ σπι. D. νειαιραν (sic) θ. νειαιρὰν Lind. νειέρην FK, Ald, Frob., Cordæus. νειαιραν (sic) θ. νειαιράν Lind. νειέρην FK, Ald, Frob., Cordæus. νειαιραν (sic) θ. ἐκαὶ οπι. Cθ. ἀστία Ald. ἀποσιτίη θ. ἀστιτεῖ pro ἀ. ἔχει C. ᾶ pro οὐ C. εἰρῦσαι θ. εἰρῆσαι Κ. σιτα (sic) θ. ἀδυναταίει θ. θεραπεύονται θ. ὅπλεισται (sic) pro αί πλ. θ. αί πλ. οπι. J. οῦν θ. οῦν οπι νιθχ. ὁ ἀπλεισται (sic) pro ώς C. ὰπαλώτερα GHIJ. ἀπαλότατα C. ἐμπύρρων (sic) pro ἐν π. DFGHI. ἐμπύρων CJΚ. σηταν. Φθ. ἀκροχλίαρον νιθχ. ἀκροχλίαρον νιθχ. ἀκροχλίαρον νιθχ. μελίκητα θ. αιταπλάσαι θ. σίτον Cθ. ἐδθίειν νιθχ. (F, in marg. eadem manu εἰσφέρειν). προσφέρειν Cθ. εἰσφέρειν D (H, al. manu προσφέρειν IJKL, Lind. ὁ ἰᾶτθαι β. καταπλάσσειν καὶ (καὶ οπι. CDFGHIJKθ)

fant était dedans. Traitée, la femme expulse promptement le chorion putréfié, et elle guérit,

- 49. (Ulcérations de l'atérus après l'accouchement; remèdes.) Si, à la suite de l'accouchement, la matrice s'ulcère, on traitera avec la fleur de rosier; la femme fera aussi des injections astriugentes (De la Nat. de la F., § 84). Si l'orifice s'ulcère et s'enslamme, prendre de la myrrhe, de la graisse d'oie, de la cire blanche, de l'encens, du poil de lièvre de dessous le ventre, mèler le tout, broyer et appliquer en pessaire dans de la laine (De la Nat. de la F., § 55).
- 50. (Phlegmasie utérine après l'accouchement. Traitement.) Si la matrice s'enflamme à la suite de l'accouchement, il y a fièvre légère et obscurité de la vue; au ventre jamais la chaleur ne cesse; la femme a soif; douleur aux hanches; la région hypogastrique est fortement gonflée, et le ventre se dérange. Lesselles sont mauvaises et fétides; la fièvre est intense; anorexie; douleur an bregma; l'orifice de l'estomac ne peut attirer les boissons et les aliments; et la digestion ne se fait pas. Si le traitement n'intervient pas aussitôt, la plupart succombent, et c'est par le ventre. Prendre des feuilles très-tendres de sureau et de la grosse farine de blé de trois mois, faire cuire et donner à boire tiède (De la Nat. de la F., § 57). Donner aussi de l'hydromel et du vin aqueux, appliquer des cataplasmes refroidissants sur le basventre, manger aussi peu que possible, arrêter le flux de ventre, traiter la tète, mettre des cataplasmes sur l'hypocondre.
- 51. (Différents moyens pour les souffrances de l'utérus après l'accouchement.) Boisson pour la matrice : quand il y a douleur après l'accouchement, si la douleur se fait sentir au siége ou autre part, broyer la baie de l'arkeuthos (juniperus phœuicea), ou la graine de lin et d'ortie, et donner à boire. S'il y a

τῶν (τῶν om. CHIKθ) μ. τόπον (ποτον sic 0) (καὶ τ. μ. τ. om. Ald.) vulg. - $^{\circ}$ ἢν ἀλγέη (ἀλυγέη sic C) ἐκ τόκου CFGIJK0. - ἢν.... τόκου om. vulg. - ὅταν 0. - άλὶ ὅτι 0. - λινουσπέρμου (sic) C. - λινούσπερμα 0. - κνιδέης C. - πινέτω pro διδ. π. C0. - $^{\circ}$ ὲκ τόκου ἡν 0. - τερμινθίνην 0. - χλιαρὸν vulg. - χλιερὸν C0. - χλ.... ἀλγέη om. J. - ρύφειν (sic) 0.

καὶ οἶνον χλιερὸν διοόναι ροφέειν, καὶ ἢν φλεγμήνωσιν αἱ μῆτραι, τοῦτο παύσει. *Ην ¹δὲ ἀλγέη τῶν μητρέων τόπον, ἀμυγδαλῆς τρίψας πικρῆς καὶ ἐλαίης τὰ ἀπαλὰ φύλλα, *καὶ κύμινον καὶ δάφνης καρπὸν ἢ τὰ φύλλα, καὶ ἄννησον καὶ ἐρύσιμον καὶ ὀρίγανον καὶ νίτρον, ταῦτα μίξας καὶ τρίψας λεῖα, κολλούρια ποιέειν μητρέων. ³ *Ην φλεγμήνωσι καὶ ὀρύνη ἔχη, ρόδων φύλα, κινάμωμον, κασσίην τρίφας ἐν τῷ αὐτῷ λεῖα, ἐπιχέειν νέτωπον, καὶ ποιήσας φθοΐσκους ὅσον δραχμιαίους, ὀστράκινον κυθρίδιον καινὸν ὀιάπυρον ποιήσας, περικαθίσας, καὶ περιστείλας ἱματίοισι, θυμιῆν ἐς τὰς μήτρας τοῦτο ὀρόνας παύσει.

52. * Ην * εἐ ἐχ τόχου αἱ ὑστέραι πονήσωσι, βληχρὸν ἔχει τὸ πῦρ, ἔνδοθεν δὲ ἡ κοιλίη ἡ νειαίρη πυριφλεγέθης ἐστὶ, καὶ ἐς τὸ ἰσχίον ἐνίοτε ἀποιδέει, καὶ ἀδύνη ἴσχει τὴν νειαίρην γαστέρα καὶ τοὺς κενεῶνας, καὶ τὰ ὑποχωρεῦντα χολώδεα καὶ κάκοδμα καὶ ἢν ¾ μὴ σταθἢ ἡ κοιλίη, ἐξαίφνης θνήσκει. "Οταν οὖν ὧὸε ἔχη, χρὴ ψύχειν τὴν κοιλίην, φυλασσόμενον ὅχως μὴ φρίξη πινέτω εδὲ, πίλη μὴ ἵστηται, τὸ ἀπὸ τοῦ κρίμνου ἡ ἀρτου, ἡ ἀλητον ἡ ροφέειν εὲ, σίδης οἰνώδεος τὸν χυλὸν κεράσας ὕδατι, ἐπίπασσε λέκιθον φακῶν καὶ τοῦτο ἔψει, τμίσγων φακὸν καὶ κοίμινον καὶ ἄλας καὶ ἔλαιον καὶ οὅςος, τοῦτο διδόναι ἡόφημα ψυχρὸν, καὶ φακῆν οὅξεην, καὶ ἐπιπίνειν

' Δεμή (μηδεριο δε μή L) (μή δε ριο μή CHK; μή om. θ) άλ. τι (τι om. C) τῶν μ., ποτὸν (τόπον Cordæus; τόπων Foes in not., Lind.) vulg. - ἀμυγδάλας vulg.- άμυγδαλής D.- άμυγδαλάς Η.- άμυγδαλάς Κ.- άμυγδάλης J.- άμύγδαλα C. - πικράς vulg. - πικρής D. - πικράς CHIJO. - καὶ ἐλαίης τὰ θ. - ἐλαίης τε (τε om. C) τὰ vulg. - ἀπαλλὰ F. - ² καὶ κύμινον καὶ δάφνης καρπὸν ἢ τὰ φύλλα Cθ. -καί.... φύλλα om. vulg.- ἄνισον CDHJ.- ἄνησον Κ.- λίτρον μίξας ταῦτα πάντα λ ία θ. – κολλύρια $C\theta$. – κολ. π. μ. om. L. – κολλ.... λ εῖα om. (D, restit. al. manu) FGHIJ K. — 3 ξιν δὲ Lind. – καὶ κινν. θ. – κινν. CD. – κυνάμ. Ald. – καὶ (καὶ om. C) κασσ. (κασίην C) vulg. - λία θ. - ἐπιχεῖ vulg. - ἐπιχεῖν FGH1Lθ, Lind. έπιγέειν C. - νέτωπον, in marg. άντι τοῦ άμυγδάλινον θ. - φθοϊκούς C. - τροχίσκους DQ'. - κυθρίδιον θ. - χυτρίδιον Tulg. - κενόν C. - περικαθίζειν Cθ. - περιστίλας 0. – Ιματίοις $C\theta$. – θυμιεῖσθει C. – θυμιᾶσαι θ . – εἰς C. – παύει θ . — ¹δ' θ. - νιαιρα (sic) θ. - νειαιρή Lind. - νειέρη FK, Ald., Frob., Cordæus. - νειερή Gl. - είς D. - ἀπιδέει C. - καὶ ἡ δδ. D. - ἔχει ΗΚ. - νιαραν (sic) θ. - νειαρήν Lind. - νενέρην FGIK, Ald., Frob., Cordæus. - καὶ ἐς (ἐς om. θ.) τοὺς vulg. - ὑποχωροῦντα vulg. - ὑποχωρεῦντα C. - ὑποχωρέοντα θ. — 5 μή om. Cθ. θνησκέτω τάνω δὲ ἔχει ψύχειν τὴν C. - οῦν om. θ. - ἔχει Η - χρὴ om. θ. όπως θ. - φρύξη D. - 6 δέ om. C. - κρίμνου (κριμνού θ; κριθμού CD; κρηθμνοῦ FGHIJK, Ald.; κρηθμοῦ L, Vatic. Codd. ap. Foes in not.) (addunt ħ

douleur après l'accouchement, donner à prendre de la térébenthine, du miel, et du vin tiède; et, si la matrice s'enflamme, cela l'empêchera. Si la région de la matrice est douloureuse, piler les feuilles tendres de l'amandier amer et de l'olivier, le cumin, les baies ou les feuilles de laurier, l'anis, l'erysimon (sisymbrium polyceratium, L.), l'origan, le nitre, mêler, piler fin, et en faire une injection pour la matrice. S'il y a inflammation et douleur de matrice, prendre feuilles de rose, cinnamome, cassia, piler fin ensemble, verser du nétopon, et faire des pastilles du poids d'une drachme, puis, ayant chaussé jusqu'au rouge un vase neuf en terre, saire asseoir la femme par dessus, la recouvrir de vêtements, et faire une sumigation vers la matrice; cela calmera les douleurs.

52. (Souffrances de l'utérus après l'accouchement, avec sièvre. Traitement.) Si la matrice soussire après l'accouchement, il y a une sièvre saible, mais à l'intérieur le bas-ventre est brûlant, et parsois du gonssement se maniseste à la hanche; de la douleur se sait sentir au bas-ventre et aux slancs; les déjections sont bilieuses et sétides; et, si le slux de ventre n'est pas arrêté, la semme meurt soudainement. Quand il en est ainsi, il saut resroidir le ventre tout en évitant de causer du srisson. Si la diarrhée ne s'arrête pas, elle boira la préparation au gruau, ou la préparation au pain, ou la farine; pour potage, elle prendra le jus d'une grenade vineuse, le coupera d'eau, le saupoudrera de farine de lentilles, et sera cuire, mêlant des lentilles, du cumin, du sel, de l'huile et du vinaigre; ce potage sera donné froid ainsi que la bouillie acide de len-

καὶ ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ FGII, J ἢ καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ κρίμνου, Κ κριθμοῦ, LQ' sine καί) τρωγέτω (ἢ pro τρ. Cθ; addit δὲ post τρ. Lind.) ἄρτον (ἄρτου HIJθ, Ald.; ἄρτον om. L, Lind.) (addit ἢ θ) ἄῦητον vulg. – ροτεῖν θ. – ἐπίπασσε δὲ (δὲ om. C) λεκίθω (λεκίθους Lind.; λεκίθου J; λέκιθον CII0; λεκίθω sic FGIK) φακὸν (ώῶν Lind.; φακῶ C; φακῶν θ, Cornar.) καὶ (καὶ om. Cθ) τούτω (τοῦτο CFHJKLθ, Lind.) ἔψει (ἔψειν C; ἔψεῖν θ) vulg. — Ἦκισιαν C (θ, μίσγων). – ἄλα Cθ. – ἔλλιον (sic) θ. – τακὴν vulg. – φακὴν Κ. – δξείην vulg. – ὀξέην θ. – ὀξείαν C. – ἐπιπίνων vulg. – ἐπιπίνειν CFG, Cordæus, Lind. – ἐπὶ πίνειν Dθ. – εὐώδεα Cθ. – Λητε πρ. addit μέλανα θ. – δ' C. – ἢ ὁ πυρετὸς pro ὁ π. λυθῆ Cθ.

οἶνον οἰνώδεα πράμντον τῶν δὲ ἄλλων σττίων ἀπέχεσθαι χρὴ ἔστ' ἄν ὁ πυρετὸς λυθῆ ' ἢν ¹ δὲ δοκέῃ, καὶ λούεσθω ' ἢν δὲ ἀσθενὴς ἢ, πίνειν πάλην ἀλφίτων ' ἢν ² δὲ ἀκιδνοτέρη ἢ, ὲν ὕδατι ψυχρῷ · σιτίον ' δὲ προσφέρεσθαι κοῦφον, ὅ τι μὴ ἰνήσεται, ὅταν τὸ πῦρ μεθῆ. Ἡ δὲ νοῦσος δξέῃ τε καὶ θανατώδης.

33. *Ην ' δὲ φλεγμήνωσιν αι ύστέραι λεχοῖ, πίμπραται ή χοιλίη και μεγάλη γίνεται, καὶ πρὸς τὰ ὑποχόνδρια πνὶξ ἔχει. "Όταν ὧδε ἔχη, καταπλάσσειν βρύφ τῷ θαλασσίφ, δ ἐπὶ τοὺς ἰχθύας ἐπιδάλλουσι, κόψαι δὲ ἐν ὅ ὅλμφ: καὶ ξυμμίσγειν ὑμήλυσιν καὶ σποδιὴν κληματίνην καὶ λίνον φώξαντα, ὅ ἀλεῖν δὲ ταῦτα καὶ ἀναφορύζαι ὅξει καὶ ἐλαίφ, ποιέειν δὲ οἶον κυκεῶνα παχύν ταῦτα έψεῖν τ έως οἶον στέαρ γένηται, καὶ τούτφ καταπλάσσειν ὡς θερμοτάτφ, καὶ, ἢν χρήζη, ἐγκαθιννύσθω.

54. *Ην 8 δὲ λεχοῖ φλεγμήνωσιν αί ὕστέραι, οἰδέουσι, καὶ ὅκόταν τὰ λοχεῖα ἐμμείνη, κρύβὸην τείνονται, ⁹ γίνεται δὲ ἐπὴν πυκνωθέωσιν ὑπὸ ψύχεος. Ταύτησιν ἢν μὲν ¹⁰ ἐπιψύχωνται, ἀλεαίνειν ἢν
δὲ πυριφλεγέες ἔωσιν καὶ τὸ ψῦχος ἀφῆ, προσθετὸν ποιέειν ὅ τι
φλεγμασίη ἐναντιοῦται, καὶ λούειν, καὶ πυριην, καὶ φάρμακα Υ
προσάγειν, ὧν ἐνὼ γράψω, ἕλκειν τε ἀτμίδα ἐς τὸ στόμα καὶ ἐς
τὰς ῥῖνας.

 $^{1}\Delta$ è om. C. – xaì). om. C. – λούσθω θ. – ην δὲ ἀσθενῶς ἔχη, πίνειν δίδου τὰ ἄλφιτα (πάλην ἀλφίτων Vatic. Codd. ap. Foes in not.) vulg. - ήδε ὰσθενής η (ην δ' ἀσθενήση θ) πίνειν πάλιν άλρίτων Cθ. — 2 δ' θ. - άκυδν. vulg. άκιδν. CDFHK0, Cordæus, Lind. - σιτίον F. - είτα C. - 3 δὲ om. C. - προσçερέσθω Cordæus, Lind. - κούσα C. - εἰνήσεται vulg. - εἰρήσεται JL. - σινήσεται C. - εἰρύσεται Codd. Regg. ap. Foes in not. - ἡνήσεται θ. - ἰνήσεται Cordæus, Lind. - όξείη vulg. - όξέη θ. - τε om. C. - * όξ om. Cθ. - λέχοι CFGHIJK, Ald. - λέχους D. - πίμπλαται vulg. - πίμπραται Dθ, Cordæus, 1.ind. — 5 δλ. CFI. - συμ. θ. - ξυμμίγειν C. - ώμήλυσι θ. - ώμιλίσι J. - ώμολίσι Η. - ώμιλίσιν FIK. - σποδίην GHIK, Ald., Frob. - λίνον CK. - φόξαντα FGH. - φώσαντα θ. - 6 βαλείν vulg. - άλειν (sic) θ. - οίνω pro όξ. καὶ έλ. J. - ποιέειν θ. - πιείν G. Ald. - ποιείν vulg. - οίνον pro οίον DK. - εψειν C. -²ώς vulg. − ἔως θ. − γενέσθαι vulg. − γένηται Cθ. − καί om. Cθ. − θερμότατον DIIK. - χρίζη θ. - χρήζει F. - χρήζοι D. - Post χρ. addit καὶ C. - έγκαθιγνῦσθαι vulg. - έγκαθέζεσθαι Lind. - έγκαθινύσθαι (D, al. manu έγκαθιγνύσθαι) Flill. - έγκαθινύσθαι Κ. - έγκαθίννυσθαι C. - έγκαθιννύσθω θ. - 8 δέ om. C0.- λέχη Κ. - δέχοι (sic) θ. - λέχοι CDFGHIJ, Ald. - όταν C0. - λόχια CD. λογία J. - έμμενη C. - γίνονται pro τείνονται θ. — ⁹ γίνονται (γίγν. C) vulg. - γίνεται Cordæus, Lind. - Bonne correction. - ην C. - πυκνωθέωσιν Co. - . tilles; elle boira par-dessus du vin fort de Pramne; quant aux autres aliments, elle s'en abstiendra jusqu'à ce que la fievre ait cessé. Si on le juge convenable, elle pourra se baigner. Estelle faible, qu'elle boive de la fine fleur de la farine d'orge; sa faiblesse est-elle encore plus grande, elle la boira dans l'eau froide. Elle prendra, quand la fièvre sera tombée, des aliments légers qui ne dérangent pas le ventre. Cette maladie est aiguë et très-grave.

53. (Phlegmasie utérine chez une nouvelle accouchée. Traitement.) Si la matrice s'enflamme chez une nouvelle accouchée, le ventre s'échauffe et devient gros; de l'oppression se fait sentir aux hypocondres. Quand il en est ainsi, appliquez des cataplasmes avec la mousse marine qu'on jette sur les poissous; cette mousse aura été pilée dans un mortier; on y mêlera de la grosse farine de grain non grillé, de la cendre de sarment et de la graine de lin grillée; on moudra tout cela, on pétrira avec du vinaigre et de l'huile, et on fera comme un cycéon épais; on cuira jusqu'à ce que la préparation prenne la consistance de la graisse, et on l'appliquera en cataplasme aussi chaude que possible. S'il le faut, on prescrira des bains de siège.

54. (Autre cas de phlegmasie utérine chez une nouvelle accouchée. Traitement.) Si l'utérus s'enflamme chez une femme en couche, il se tuméfie; et, les lochies séjournant, il se distend secrètement. Cela arrive quand il a été condensé par le froid. Dans ce cas, s'il est refroidi, il faut le réchauffer; s'il est brûlant et que le froid cesse, faire un pessaire qui s'oppose à l'inflammation, laver, fumiger et administrer les médicaments que j'écrirai; aspirer de la vapeur dans la bouche et dans les narines.

πυχνωθώσεν vulg. – ἀποψύχεσθαι pro ύπὸ ψύχεος θ. — το ἀποψύχωνται θ. – περιφλιγέες vulg. – πυριφλεγέες CO. – ἐωσιν FGIKO, Ald., Frob. – ἄπτη pro ἀφή θ. – προσθετὰ DGIIJK. – πρόσθετα C. – ἃ pro ὅ τι θ. – ἐναντιεῦται C. – λούειν ἄμα (ἄμα om. CDIIKθ; πυχνὸν erasum al. manu pro ἄμα I) vulg. – πιεῖν pro πυριῆν DK (FJ, πίνειν). – πυρίην C. – πυριᾶν θ.

- 55. Ἡν δὲ πνίγωσι, φακοὺς ' έψεῖν ἐν όζει καὶ άλὶ καὶ ὀριγάνο πολλῷ, καὶ ὁλκὴν ποιέεσθαι, καὶ τὴν λινόζωστιν ἐσθιέτω, καὶ ἐν τῷ χυλῷ λεπτὸν ἄλητον ῥοφεέτω.
- 36. 20) ταν δὲ τάχιστα τέκη, πρίν τὴν δούνην ἔχειν, πρότερον διδόναι τῶν φαρμάκων, ὅσα τὰς ὑστέρας παύει τῆς δούνης, καὶ σιτία διαχωρητικὰ προσφερέσθω. 3 Ην δὲ ἡ γαστήρ θερμαίνηται, ὑποκλύζειν ὅτι τάχος.

ι "Εψειν C.- άλικά pro άλὶ καὶ C. - άλικά pro άλὶ θ. - όλκὴν Ald. - λινοζώστιν (sic) F. - λινόζωστιν DII. - λινοζώστιν vulg. - ἐσθιέσθω (sic) 1, Frob. ροφέειν C. - ρύψειν (sic) θ. - 2 ότ' αν (ότι DQ', Lind.) (addit δὲ θ) τάχιστά τε (τε om. D; δέ pro τε Lind.) καὶ (τέκη pro τε καὶ θ) πρὶν vulg. - ἔχη C. παύσει C. – προσφέρεσθαι DJ. — 3 καὶ (καὶ om. Cθ) $\mathring{\eta}$ ν (addit $\mathring{o}\mathring{\epsilon}$ θ) $\mathring{\eta}$ ($\mathring{\eta}$ om. C) γ. σλεγμαίνηται (σλεγμήνηται DH; θερμαίνηται θ, Vatic. Codd. ap. Foes in not.) rulg. — ' δ' αί Ιθ. – έμπλησθώσι rulg. – έμπλησθέωσι C. – φύσα ἐνγίνεται θ. - ελάσσω J. - 5 ολέγμα C. - καλ άκρ. D. - άκρερνες F. - άνάπλεων CDFG1 JK. - άνακυρκανάται θ. - κιρνάται DHK. - Erot., p. 230 : κυρκανάται, ταράττεται. - τρεξς D. - 6 καὶ pro οὐδ' $\theta.$ - οδυνάται $J\theta.$ - νιαιραν (sic) $\theta.$ νειαιρήν Lind. - νειέρην FGIK, Ald., Frob. - γκαί Co, Lind. - καί om, vulg. - οι pro εὶ J. - δάκνοιτο βέον ΗΙΚ (θ, βαίον sic). - δάκνει C. - Ελκοι vulg. - έλκοιτο pro έ. τὰ Η. - έλκοῖ Lind. - τὸ pro τὰ CDG0. - ἀμφιδηιον (sic) θ. - ἀμειλήτμα (D, al. manu ἀμείδεα) FG (H, al. manu ἀμειλήτμον) IJKL, Vatic. Cod. ap. Foes, Ald.-άμφιλήτον C.-Erot., p. 100 : άμφίδιον, τὸ πέριξ του της μήτρας τραχήλου. Gal. Gl. : άμφίδεον, του στόματος της μήτρας τὸ ἐν κύκλῳ ἄκρον, ὅπερ καὶ σικύας χείλεσιν ἔοικε, κατὰ μεταφοράν ἀπό τῶν γυναικείων ψελλίων ώνομασμένον, ἃ καὶ αὐτὰ ἀμφίδεα καλοῦνται ἀπὸ τοῦ περιλαμβάνειν ἐν κύκλω καὶ οίον ἀμφιδεῖν. Rufus, de Part. Hum.

- 55. (Remède pour la suffocation causée par l'utérus.) Si la matrice cause de la suffocation, cuire des lentilles dans du vinaigre, du sel et beaucoup d'origan, et en aspirer la vapeur; manger de la mercuriale; faire un potage avec l'eau où elle a bouilli et un peu de farine.
- 56. (Conseils quand l'accouchement se fait trop promptement.) Quand l'accouchement se fait très-promptement, donner, avant que la douleur survienne, les médicaments qui calment les douleurs utérines, et administrer des aliments qui lâchent le ventre. Si le ventre s'échausse, administrer des lavements le plus tôt possible.
- 57. (Matrice remplie de phlegme; règles pituiteuses; divers accidents. Traitement.) Si la matrice se remplit de phlegme, des vents s'y développent et les règles coulent moindres, blanches, pituiteuses; parfois c'est un sang ténu, pur, plein de membranes. Parfois encore il y a dérangement, elles paraissent trois fois par mois; à cause de l'humidité la femme ne veut pas avoir de rapports avec son mari, et elle n'a aucun désir; elle maigrit. Elle souffre au bas-ventre, aux lombes et aux aines. Si le flux irrite et ulcère les lèvres de l'orifice utérin, dites qu'il sera de longue durée. Est-il abondant, faire vomir avec la bouillie de lentilles et l'ellébore; puis faire une infusion dans le nez, et administrer un purgatif. Elle s'abstiendra des aliments âcres. Si elle sent des pesanteurs, du froid et de l'engourdissement, donner du lait et du vin de bonne odeur; boire à jeun de l'hypéricon, de la graine de lin, de la sauge dans du vin aqueux de bonne odeur; faire des injections utérines avec la préparation à la lie; et, si la matrice n'est pas ulcérée, suspendre deux jours ou trois, puis administrer l'injec-

Corp. apellat., I, $3t: \grave{\alpha}\mu \varphi i \eth tov. - {}^{\bullet}\gamma \rho. \varphi, \ \tau \eth \rho. \ om. DFG (II, restit. al. mann) IK. - <math>\varphi Z v \alpha t \vartheta. - \mathring{\eta} v \ \mu \mathring{\eta} \ (\mu \mathring{\eta} \ om. \vartheta) \pi. ε \mathring{t} \eta \ (\mathring{t} \eta \ \vartheta) vulg. - <math>\varphi Z \mu tov. \alpha t. \ manu$ xt D. - $\varphi J v \vartheta. - \mathring{\epsilon} \lambda \varepsilon \theta. \ C. - \pi \varepsilon i \varpi t \ C. - {}^{\bullet} \psi \mathring{\eta} \gamma \eta \pi t \ C. - \nu \alpha \rho \lambda \mathring{\alpha} \ (sic) \ C. - \nu \alpha \rho \lambda \alpha \ (sic) \ \theta. - {}^{\bullet} \sigma \varepsilon \lambda \dot{t} vov. \ Lind. - \lambda tovo i \pi \varepsilon \rho \mu \alpha' \vartheta. - Ante \ \mathring{v} \eth. \ addit \ \lambda \alpha \dot{t} \ I. - \mathring{v} \mathring{\sigma} \alpha \rho \mu \dot{t} \ (sic) \ C. - \sigma \mathring{v} v \vartheta. - \tau \rho \dot{\tau} \gamma \varepsilon \ (sic) \ C\vartheta. - {}^{\bullet} \mu \mathring{\eta} \vartheta. \ Lind. - \mu \mathring{\eta} \ ont. \ vulg. - \mathring{\epsilon} \lambda \lambda \omega \mu \acute{\epsilon} \nu \alpha t. \ Vulg. - \mathring{\epsilon} \lambda \lambda \omega \mu \acute{\epsilon} v \alpha t. \ Vulg. - \mathring{\epsilon} \lambda \lambda \omega \mu \acute{\epsilon} v \alpha t. \ C. \ Cordæns, \ Lind. - \varepsilon i \lambda \lambda \omega \mu \acute{\epsilon} v \alpha \vartheta. - \mathring{\epsilon} \partial \sigma t \vartheta. - \mathring{\epsilon} \iota \lambda \dot{\epsilon} \dot{\tau} \partial \tau \sigma \vartheta. - \tau \rho \dot{\epsilon} \zeta \ G\vartheta. \ Ald.$

άργυρεώ άνθει. Ἡ εὲ νοῦσος Χαλεπή, καὶ δλίγαι ἐκφεύγουσιν.

38. *Ην ³ δὲ αί κοτυληδόνες φλέγματος περίπλεαι ἔωσι, τὰ ἐπιμήνια γίνονται ἐλάσσονα, καὶ ⁴ ἢν ἐν γαστρὶ ἴσχη, διαφθείρει, ἐπειδὰν ἴσχυρότερον τὸ ἔμδρυον γένηται· οὐ γὰρ ρώννυται, ἀλλ' ἀπορρεῖ. Γνοίης δ' ὰν ⁵ τῷδε · ὑγρὴ γίνεται, καὶ τὸ ἀπορρέον μυξῶ- ὁες καὶ γλίσχρον οἶα ἀπὸ κοιλίης φέρεται, καὶ τὸ ἀπορρέον μυξῶ- τοῖσιν ἐπιμηνίσισιν, ἐπὴν παύσηται τοῦ αΐματος καθαιρομένη, καὶ οὐο ⁶ ἡμέρας καὶ τρεῖς βλένναι ἴασιν ἐκ τῶν ὑστερέων, καὶ φρίκη ἔχει, καὶ θέρμη οἰκ δξέη, πλὴν οὐκ ἐκλείπει. Ταύτην κλύσαι τῷ ἀπὸ τῶν ὁλύνθων καὶ ὑρ' ὧν ὕδωρ καθαίρεται, καὶ δὶς καὶ τρίς · ἐπὴν θακὰ, ὑρ' ὧν καθαίρεται φλέγμα, καὶ πυριῆν τὰς ὑστέρας ⁰τῷ ξὺν τῷ δάφνη, καὶ κλύζειν τῷ ¹ο ξὺν τῷ δζει, καὶ θυμιῆν, ἐπὴν παύσηται τὰ ἐπιμήνια, τοῖσιν ἀρώμασι· κάπειτ' ἀσιτέειν χρὴ, καὶ ἀλουτέειν, ἐυνίτω δὲ τῷ ἀνδρὶ, καὶ σιτία καὶ οἴνον δλίγα λαμβάνειν, καὶ ἀλειίφειν, ¹ καὶ βήνικας ἀμφὶ τὰ σκέλεα ξλίσσσειν, καὶ ἐλαίῳ ἀλείφειν.

59. *Ην 12 οὲ εδερος ἐν τῆσι μήτρησιν ἐγγένηται, τὰ ἐπιμήνια ἐλάσσονα καὶ πονηρὰ 13 γίνεται καὶ προαπολείπει, καὶ ἡ νειαίρη γαστὴρ οἰδέει, καὶ οἱ μαζοὶ στεβροὶ, οὐ μαλθακοὶ, 14 καὶ τὸ γάλα

ι Κλύσαι τρίς (τρείς D) (κλυσαίτω pro κλ. τρίς θ; κλ. τρίς om. C) ξύν (σύν θ) vulg. - Lisez dans θ κλύσαι τῷ. - τόκω pro κόκκῳ D. - είλκωμέναι θ. - έλκωμέναι vulg. - ήλκωμέναι FHIJK, Cordæus, Lind. - έλκεωμέναι (sic) C. έωσιν ἵπτεσθαι θ . – νύπτεσθαι C. — 2 σὺν θ . — 3 δὲ sine αἱ vulg. – δ' αἱ θ . – δε αί Gal. in cit. comm. Aph. V, 45. - περίπλεες Gal. ib. - έωσι θ. - ωσι C. -- 4 ην om. θ. - ίσχει θ. - Post διασθ. addit δὲ θ. - ἐπὴν Cθ. - γίνηται J. - ἀλλά C. - ὑπορρεῖ θ. - 5 τόδε DH. - καθαιρομένης θ. - 6 ἡμέραι FK, Ald. - τρὶς θ. - βλέναι Κ. - ὑστέρων θ. - ὀξεῖα vulg. - ὀξείη DH. - ὀξέη θ. - καὶ pro πλήν $H\theta$. - ἐχλίπει (sic) C. - χλυζέτω DJ. - χλύτω FGHIK, Ald. — 1 τῶ θ , Vatic. Codd. ap. Foes in not., Lind. -τῷ om. vulg. -ἀπὸ τῶν ὀλ. om. (D, restit. al. manu) FGHIJK. - δλόνθων Cθ. - καὶ Cθ. - καὶ om. vulg. - ἀφ' vulg. - ὑφ' C9. - ύδωρ άπαν (άπαν om. C0) vulg. — * καθήρης θ. - χρ. om. C0. - πυρίη $C.-\pi \upsilon \varepsilon \dot{\alpha} v \theta. - v \tau \ddot{\omega} om. G.-\sigma \dot{\upsilon} v \theta. - \upsilon \dot{\sigma} \dot{\upsilon} v \theta. - \theta \upsilon \mu \iota \ddot{\alpha} v \theta. - \tau \ddot{\alpha} - \tau \ddot{\alpha}$ σιν J. - άρωστήμασι (sic) G. - κάπιτα θ. - άλουτείτω Cθ. - Post άλ. addit δέ θ . - καὶ συνευδέτω τῶ θ . - ολίγον C. — " καὶ οιιι. C. - ρηνεικας (sic) θ . - εἰρηνικάς vulg. - εἰρινικάς Cordæus. - ἀρνακίδας Lind. - Gal. Gl. : ρήνικας,

tion avec la baie du daphné gnidium, puis avec les astringents. S'il y a ulcération, laver avec la décoction de myrte et de laurier, et oindre avec la préparation à la fleur d'argent (oxyde de plomb). La maladie est fâcheuse, et peu réchappent.

58. (Autre cas d'affection utérine attribuée à la pituite.) Si les cotylédons sont remplis de pituite, les règles sont moins abondantes; la femme devient-elle grosse, elle avorte, quand le fœtus a pris quelque force; car il ne se développe pas, mais s'écoule. Vous vous en apercevrez ainsi : la femme devient humide; ce qui s'écoule est muqueux et gluant comme la matière du flux de ventre, et n'a rien d'irritant; lors des règles, quand le sang cesse d'être évacué, des mucosités s'échappent de la matrice pendant un jour ou deux; il y a frisson, chaleur non aiguë, mais qui n'a point de rémission. En ce cas, administrer le lavement avec l'eau de figues non mûres et avec ce qui évacue l'eau, et l'administrer et deux et trois fois; après cette purgation, user, pour le reste, d'astringents; appliquer en pessaire les émollients qui évacuent la pituite; fumiger l'utérus avec la préparation de laurier; injecter la préparation au vinaigre; quand les règles ont cessé, faire une fumigation avec les aromates. Puis la femme s'abstiendra d'aliments et de bains et s'unira avec son mari. Prendre en petite quantité les aliments et le vin, se tenir chaude, s'envelopper les membres inférieurs avec la peau de mouton, et faire des onctions builcuses.

59. (Hydropisie de matrice. Traitement.) Si une hydropisie (De la Nat. de la F., § 2) se forme dans la matrice, les règles deviennent moindres, mauvaises et s'arrêtent avant le temps;

άρνακίδας. - ελίσσ. Κ. — 12 δε om. C. - γένηται θ. — 13 γίνονται θ. - πρόσα (sic) άπολείπει pro προαπ. θ. - νιαιρα θ. - νειαιρά Lind. - νειέρη FGIK, Ald. - επανοιδέει Cθ. - ναὶ οἱ μαζοὶ (μ. οm. θ) στ. (στεροὶ C) καὶ (καὶ om. C, ▶ restit. al. mann, FHII; γίνονται pro καὶ Lind.) μαλθακοὶ (καὶ μ. οm. θ) vulg. - De la Nature de la femme, § 2: καὶ οἱ μαζοὶ ξηροὶ γίνονται, sans μαλθακοί. Je pense donc qu'il faut lire ici : στεξέροὶ, οὺ μαλθακοί. — 14 καὶ τάλλα πονηρῶς ἔγει pro κ. τ. γ. π. Cordœus. - C'est la leçon du livre de la Nat. de la femme.

πονηρόν, και δοκέει έν γαστρί έγειν, και ' εν τούτοισι γνώση όπι ύδερος έστι · σημαίνει δέ καὶ έν τῷ στόματι ² τῆσιν ύστέρησι, ψαυούση γκο ζογγόν καὶ ύγρον φαίνεται καὶ όῖγος καὶ πῦρ λαμδάνει. Οςω δ' αν δυρόνος πλείων γίνηται, δδύνη ένει την νειαίρην γαστέρα καὶ τὰς ἰζύας καὶ ⁸τοὺς κενεῶνας καὶ τοὺς βουδῶνας. Αὕτη ή νοῦσος έχ τρωσμού γίνεται, καὶ έξ άλλων δὲ προφασίων, καὶ ὅταν τὰ ἐπιμήνια χρυφθή. Λούειν γρή πολλώ καὶ θερμώ, καὶ γλιάσματα προστιθέναι, ην ή δούνη έγη: ἐπην οὲ παύσηται, φάρμακον γρή πῖσαι κάτω, καὶ πυριῆσαι τῷ * ζὺν τῷ βολίτῳ τὰς ὑστέρας: ἔπειτα προσθεῖναι 5 τὸ ξὸν τῆ κανθαρίδι, καὶ διαλείπειν δύο ήμερας ἢ τρεὶς καὶ ἢν δώμη ἴσχη, νετώπω κλύσαι και ἢν 6 ἡ γαστήρ λαπαρή γένηται, καὶ οἱ πυρετοὶ παύωνται καὶ τὰ πκαταμήνια προγωρέη κατὰ λόγον, τῷ ἀνδρὶ ζυγκοιμάσθω, καὶ ἐν τοῖσι προσθέτοισι μενέτω, καὶ μεσηγύς ήμέρης πινέτω χρήθμου φλοιόν, γλυχυσίδης τούς μέλανας χόχχους πέντε, άχτης χαρπὸν ἐν οἴνω νῆσ:ις καὶ τὴν λινόζωστιν ἐσθιέτω ώς πλείστην, καὶ σκόροδα ώμα καὶ έφθὰ, καὶ τοῖσι μαλθακοῖσι ⁸ πρὸς ύπνον γρήσθω, καὶ πουλύπορι, καὶ τοῖσιν ἄλλοισι ⁹μαλθακοῖσι, θαλασσίοισι μᾶλλον ή κρέασι καὶ ήν τέκη, δγιαίνει.

60. *Ην 10 ύδρωψ γένηται εν τῆσι μήτρησι, τὰ ἐπιμήνια ἐλάσσω γίνεται καὶ κακίω καὶ διὰ πλέονος Χρόνου. 11 καὶ κύει δίμηνον ἢ μικρῷ πλέον · καὶ οἰδέει 12 ἡ κοιλίη, καὶ τὸ ἐπικτένιον, καὶ αὶ κνῆμκι,

' Έν om. θ. - τούτοις J. - 2 τοῖσιν θ. - ψαύουσι C. - καὶ ὑγρὸν om. θ. πλείω vulg. - πλείων Jθ, Cordæus, Lind. - γένηται L, Lind. - ἔχη C. - νιαιραν θ. - νειαιρήν Lind. - νειέρην FGIK, Ald., Cordæus. - 3 τούς om. θ. νόσος vulg. νοῦσος CJKA, Cordæns, Lind. -προφάσεων C. - λούειν [δέ], χρή Lind. - χρή om. θ. - ή om. D. - πείσαι C. - πυριάσαι θ. - 4 σύν θ. - βολδίτω II. - βολθύτω C. - τῷ.... ξὸν cm. (DII, restit. al. manu) FGIJK. - 5 τῷ DH. - καθαρίδ: (sic) FGI. - τρίς θ. - ρώμην Ισχειν νέτωπον C. - έχη θ. - 6 ή om. θ. - λαπαρά D. - γίνεται C. - γίνηται θ. - παύονται vulg. - παύωνται CJθ, Cordæus, Lind. — ⁷ ἐπιμήνια ἢν θ. - ἵη pro πρ. Cθ: - προγωρέει vulg. - προχωρέν, J, Cordæus, Lind. - καὶ (καὶ om. CHθ) τῷ vulg. - συνκ. θ. - μενέτω, καί om. (D, restit. al, manu) FGHIJKO, Ald. - μεσίγυ DFG. - μεσηγύ CHIKO, -Ald. - μεσσηγύ J. - κρηθμού vulg. - κριθμού C. - καί (καί om. C8) άκτῆς vulg. - λινόζωστιν CDHKθ. - λινοζώστιν vulg. - έσθίειν Cθ. - σχόρδα G. πρ. υ. om. Co. - χρήσθαι ο. - πολυποσίη vulg. - πολυποδίω Lind. - πουλύποσι θ. — ⁹ μαλθακοίσι (addit χεήσθω καὶ πουλύποσι θ) καὶ ὅψοισι (ὄψοισσι sic F; τοξοι pro όψ. θ) (καὶ όψ. om. C) θαλ. vulg. - ην δὲ τέκη (sine.καὶ), θχιής γίνεται Co. — " ΰδροψ FGK. - ύδερος L. - ΐδρωψ C. - δ' υ. θ. έλάσσω... πλείονα om. C_{\bullet} - κακείω θ_{\bullet} - πλείονος vulg. - πλέονος θ_{\bullet} — " καλ

LIVRE PREMIER.

le bas-ventre ensle; les mamelles, loin d'être molles, sont dures; le lait est mauvais; la femme semble être enceinte. Voilà à quoi vous reconnaîtrez que c'est une hydropisie. Mais il y a aussi des signes à l'orifice de l'utérus; car la femme, en le touchant, le trouve mince et humide. Le frisson et la fièvre surviennent. A mesure que le temps se prolonge, la douleur occupe le bas-ventre, les lombes, les flancs et les aines. Cette maladie vient à la suite d'un avortement; elle vient aussi par d'autres causes, et, entre autres, par la suppression des menstrues. Il faut laver avec beaucoup d'eau chaude et appliquer des fomentations quand la douleur existe; a-t-elle cessé, administrer un purgatif et faire à la matrice la fumigation avec la bouse de vache; puis mettre le pessaire à la cantharide, et suspendre pendant deux jours ou trois. Si les forces sont bonnes, injection avec le nétopon; le ventre devient-il vide, les fièvres cessent-elles, les règles marchent-elles convenablement, la femme s'unira avec son mari, se tiendra encore à l'usage des pessaires, et, après l'intervalle d'un jour, boira dans du vin, à jeun, l'écorce de crithmos, cinq graines noires de pivoine, graines de sureau; elle mangera de la mercuriale autant qu'elle pourra, de l'ail cru et cuit; elle usera, pour le sommeil, des aliments mous, poulpes et autres chairs molles, chairs marines plutôt que viandes. Si elle devient grosse, elle guérit.

60. (Hydropisie de matrice, avec grossesse. Traitement.) Si une hydropisie (De la Nat. de la F., § 35) se forme dans la matrice, les règles sont moindres, plus mauvaises et à de plus longs intervalles. La femme reste grosse pendant deux mois

καιρῷ (καίειν pro καιρῷ, D al. manu καιρὸν, FGHIK, Ald.; καιρῷ om. θ) ελάσσονα (ελάσσονο; θ) ἢ (ἢν pro ἢ DFGHIJK, Ald.; ἢ om. θ) μικρῷ πλείονα ἴκ (εῖη CL) (ῖη om. θ), καὶ vulg. – Si l'on fait attention que la leçon de vulg. et des mss. est inintelligible, si l'on compare le passage parallèlè de la Nat. de la Femme qui est καὶ κυίσκεται ἐκάστοτε διμήνου μικρῷ πλεῖον, si l'on prend en considération le καίειν de beaucoup de mss, on veπa qu'il faut lire καὶ κύει δίμηνον ἢ μικρῷ πλέον. – οἰδέη C. — ²² ἢ om. C. – τὸ om. C. – κνίμαι θ.

χαὶ 1 ή όσφύς · ἐπειδὰν δὲ συγνὸς γρόνος γένηται, χαὶ ἐν γαστρὶ έγη, διαφθείρει καὶ ἐκδάλλει, καὶ ὕδωρ ζὸν αὐτῷ ἐκγέεται. καὶ ἡ γυνή θνήσχει (ώς ἐπὶ τὸ πουλύ: τὸ δὲ αξμα φθείσεται, χαὶ ὑδεροῦνται. Ταύτην ² γαλακτοποτέειν, καὶ τῶν μηκώνων πίνειν, ἔστ' αν τὸ έμδρυον χινέεσθαι δύνηται· έτι δὲ ⁸ πρὸ τούτου ώς ἐπιτοπουλὸ διαφθείρεται καὶ έξαμβλίσκεται, καὶ αἵματος καὶ ὕδατος δέουσιν αξ μήτραι ταῦτα δὲ πάσγει οὐδέν τι μᾶλλον ἐκ πόνου ἢ ἄλλως. 4 Τούτω ο αν γνοίης ότι δορωψ έστιν, εί αφάσσων τῷ δακτύλω όψει τὸ στόμα εὐτέων ἐσγνὸν καὶ περίπλεον ὑγρασίης. *Ην δ δὲ αὕτη τὸ ἔμβρυον μὴ κατ' άργας, άλλ' ήδη δίμηνον, διαφθείρηταί τε καὶ ἀποπνίγηται, ή τε γαστήρ 6 ή νειαίρη ἐπανοιδέει, καὶ άπτομένη ἀλγέει ὡς ἔλκος, καὶ πυρετός μέγας αὐτὴν καὶ βρυγμός λαμβάνει, καὶ ὀδύνη ἰσχυρὴ τοῦ αἰδοίου, καὶ τὴν 7 νειαίρην γαστέρα καὶ τὰς ἰζύας, καὶ τοὺς κενεώνας και την δοφύν δζέη τε και σπεργνή. Όταν ούτως έγη, λούειν αὐτὴν θερμῷ, ἢν ἡ ὀδύνη ἔγη, καὶ χλιάσματα προσάγειν, ⁸ πειρεόμενον ο τι αν μάλιστα προσδέγηται, καὶ φάρμακον καθαρθήριον κάτω · διαλιπείν δέ γρόνον, όσον αὐτῆ δοκέει ίκανὸς εἶναι, καὶ κλύσαι, καὶ ⁹ πυριῆσαι, καὶ τὴν κυκλάμινον ἐν ῥάκει μέλιτι δεύων προσθείναι πρός το στόμα τῶν μητρέων καὶ τῆς κυπαρίσσου 10 καταζύσας και τέγζας εν ύδατι, προσθεΐναι ώσαύτως, ελάσσονι δέ

^{&#}x27; 'Η om. Co. - ὸσφος FGH. - χρόνον J. - ἔχη ἐν γ. C. - ἔχη ἐν τῆ γ. 0. διαφθείρη I. - έλβάλλη FGI. - σύν θ. - έχγεῖται θ. - χέεται vulg. - αΰτη pro ή γ. C6. - ἐπιτοπολύ vulg. - ἐπὶ τὸ πουλύ CDFHIJK. - ὑδεροῦται vulg. - ὑστερούται, al. manu δδερούται $D_* - b$ δερούνται $\theta_* - 2$ γαλακτοπωτέειν $\theta_* - 8$ αὶ τ. μ. om. (D, al. manu καὶ μηκ.) FG(H, al. manu καὶ τῶν μηκ.) IJK. - τῶν $C\theta$. – τῶν om. vulg. – μηχόνων $C\theta$. – κινῆσθαι τὸ ἔμβρυον θ . — 3π ρὸς vulg. -πρό θ, Cornar., Foes in not., Lind. - ἐπὶ τὸ πολύ Κθ. - ὡς τὸ πολύ C. εξαμβλήνεται K = εξαμβλίσκεται θ. = εξαμβλύνεται vulg. = καὶ αϊμ. οιν.C. - καὶ τό. om. θ. - ραίουσιν θ. - δὲ om. Κ. - τοι pro τι C. - 4 τοῦτο vulg. τούτω Cθ. - ὕδροψ FGIK. - εὶ om. θ. - ἐσαράσσων θ. - ὄψη θ. - αὐτῶν vulg. αὐτοῦ JK. - αὐτέων θ. - περίπλεων DFGIJK. - ὑγρασίη θ. - 5 δὲ (addit καὶ L) ἐν (καὶ pro ἐν DFGHIJK, Ald.; ἐν om. Cθ) αὐτῆ (αὐτὴ C; αὕτη DHθ) τὸ vulg. - διαφθείρεταί τε καὶ ἀποπνίγεται vulg. - διαφθείρηταί τε καὶ ἀποπνίγηται CJ0, Cordæus, Lind. — 6 ή om. DFJK. - νιαιρα θ. - νειαιρή Lind. νειέρη FGIK, Ald., Frob., Cordæus. - ἐπανοιδέη J. - καὶ. om. C. - ἀλγέη J.- καὶ pro ώς Κ. - Ελκεος θ. - αὐτῆ DFIK. - λαμβάνη J. - τὸ αιδοῖον L, Cordæus, Lind. — γνιαιρανζθ. - νειαιρήν Lind. - νειέρην FGIK, Ald., Frob., Cordæus. $-\delta\xi\epsilon\bar{\imath}\alpha$ vulg. $-\delta\xi\epsilon\bar{\imath}\alpha$ 1. $-\delta\xi\epsilon\bar{\imath}\eta$ 0. $-\delta\pi\epsilon\rho\chi\nu\eta$ (sic) pro $\sigma\pi$. C. $-\lambda\delta\nu\epsilon\nu$

ou peu davantage. Le ventre enfle ainsi que le pénil, les jambes et les lombes. Quand beaucoup de temps s'est écoulé et qu'elle est grosse, le fœtus meurt et est expulsé, et de l'eau s'écoule en même temps. Les femmes succombent la plupart du temps; le sang se corrompt, et elles deviennent hydropiques. En ce cas, il faut mettre à l'usage du lait et faire boire des pavots jusqu'à ce que le fœtus puisse se mouvoir. Toutefois, la mort du fœtus et son expulsion surviennent communément avant ce temps, et la matrice laisse écouler du sang et de l'eau. Ces accidents ne surviennent pas plus après de la fatigue qu'autrement. Vous reconnaîtrez qu'il y a de l'eau, à ceci : en touchant avec le doigt, vous trouverez l'orifice mince et plein d'humidité. Si l'avortement survient non pas dès le début, mais le fœtus avant déjà deux mois, et que la femme éprouve de la suffocation, le bas-ventre se tuméfie, il est douloureux au toucher comme s'il y avait une plaie; grande sièvre; grincement de dents; douleur aiguë et intense aux parties génitales, au bas-ventre, aux hanches, aux flancs et aux lombes. Les choses étant ainsi, on lavera la malade avec de l'eau chaude s'il y a douleur, et on fera des applications chaudes, essayant celles qui sont le mieux supportées; on fera boire un médicament qui évacue par le bas ; après un intervalle tel que vous le jugerez suffisant pour la femme, injection, fumigation; pessaire avec du cyclamen, mouillé avec du miel, mis dans un linge et appliqué à l'orifice de la matrice; ou raclez du cyprès, mouillez avec de l'eau et appliquez semblablement; mais vous laisserez ce pessaire moins longtemps et vous l'appliquerez à des intervalles plus éloignés, attendu

(λούην F) τε (τε οm. θ) vulg. $-\mathring{\eta}$ CIKθ. $-\mathring{\eta}$ om. vulg. $-\mathring{\eta}$ επειρεφμένον Cordœus. - πειρεφμένον C. - πειρόμενον $-\mathring{\eta}$ οπ. vulg. - επειρεφμένον Lind. - διαλειπεῖν (sic) θ. - δσος 1- αὐτ $\mathring{\eta}$ II. - ᾶν σοι pro αὐτ $\mathring{\eta}$ Cornar., Lind. - δοχέ $\mathring{\eta}$ vulg. - δοχέει CFIIIθ. - Ικ. οπ. θ. $-\mathring{\eta}$ πυρίᾶν θ. - πυρίην C. - χαὶ οπ. θ. - τ $\mathring{\eta}$ ς χυλλαμίνου CO. - ές (είς $-\mathring{\eta}$ ς εν θ) $\mathring{\eta}$ έχλος ($\mathring{\eta}$ άχει θ) vulg. - δὲ νων (sic) θ. - προσθ $\mathring{\eta}$ γαι (bis) FG, Ald., Frob., Lind. $-\mathring{\eta}$ χαταψύξας θ. - τάξας pro τέγξ. C. - ἐλάσσω δὲ χρόνον θ. - πλείονος vulg. - πλέωνος θ. - τούτω G, cadem manu, erat prius τοῦτο), Ald. - δσον DII.

μήλην ποιησάμενος κασειτερίνην εγκαθιέναι, καὶ τῷ δακτύλῳ ὡσαύτως, καὶ τὰ ποτήματα ὅ τι ἀν μάλιστα προσίηται πιπίσκειν, καὶ
εξυγκοιμάσθω τῷ ἀνὸρὶ ὡς μάλιστα τῶν καιρῶν παρόντων · ἢν γὰρ
ξυλλάδη τὴν γονὴν καὶ κυήςη, ὑπεκκαθαίρεται καὶ τὰ πρόσθεν
ὑπόντα ξὸν αὐτοῖσι, καὶ οὕτως ἀν μάλιστα ὑγιὴς γένοιτο.

61. *Ην δὲ γυνὴ * ὑὸςωπιήση, οἶα τοῦ σπληνὸς ὑὸατώθεος καὶ: μεγάλου ἐόντος, γίνεται δὲ ὁ σπλην δοκτώδης ἀπὸ τοῦδε τοῦ παθήματος, επήν πύο έγη και 5μή αφίη την άνθρωπον, και δίψα μιν λαμδάνη καρτερή, και πένη, και μή ἀπεμές το μέν γάρ ές την κύστιν διελθόν διουρέεται, τό λοιπόν δέι 6 σπλήν έλκει ες έωυτον από της κοιλίης άτε άραιὸς ἐών καὶ σπογγοειόης κείμενός τε κατά την κοιλίην καὶ ἢν τούτων οὕτως ἐγόντων μὴ ίδρώση, πμηθέ οἱ ἡ κύστις διηθή, εμηδέ ή κοιλίη γαλά, διαίρεται ό σπλήν ύπό του ποτού, καλ μαλλον ήν ύδως ή το ποτόν, καί μιν ήν τις έπαφήσαιτο, μαλθακός ώς μνοῦς ⁹ἐστιν, ἔστι δ' ὅτε ἀντιτυπεύμενος · ἀερθείς δὲ καὶ ὑπερπιμπλάμενος εκδιδοί κατά τάς φλέβας τώ σώματι, καὶ μάλιστα ές τὸ ¹⁰ἐπίπλοον καὶ τοῖσιν ἀμιςὶ τὴν κοιλίην ἐοῦσι γωρίοισι καὶ τοῖσι σχέλεσιν: έτερον γάρ έτέρω διεχδιδοῖ ἐν τῷ σώματι, ἐπὴν πλέον έκάστω τοῦ καιροῦ ἢ και μη δύνηται κατέγειν. Ἐπιγίνεται 11 δὲ ἀπὸ τούτου βόρωψ αλεί, επήν μάθη ό σπλήν έλκειν ές έωυτον 12 φύσει. άραιὸς ών και μανός. Γίνεται όὲ ἔστιν ἦσιν ἀργή αὕτη τῆς νούσου

^{&#}x27; Ξηραίνει (D, al. manu ξαίνει) HQ'. - έξινιει (sic) θ. - On pourrait fort bien lire έξινέει. - κασιτ. C. - ένκαθισεα (sic) pro καθ. θ. - έγκαθίσαι C. -² σ. θ. - τῷ om. Cb. - ³ σ. vulg. - ξ. C, Lind. - Post κυ. addunt καὶ τέκη Cornar., Foes in not., Lind. - κυπεκκαθαίρεται (sic) C. - ὑπιόντα vulg. ύπόντα 6. - σύν αὐτέοι; θ. - ὑγιὰ; om. (D, restit., al. manu post γέν.) ΗΙΙΚ; Ald. — ' ύδροποιήση DFGJK. - ύδροποτήσει J. - ύδροπιήση C, Ald. - οί αὐτοῦ (αὐτῆ I) (οἶα τοῦ Cô, Lind.) σπλ. vulg. - Post μέγ, addunt δὲ C, οἱ θ.δέ pro τοῦδε Κ. — 5 μή om. θ. - τον (την HCθ, Cordæus) ανδρ. vulg. - άπεμη. θ. - ἀπεμέση vulg. - γάρ om. θ. - διουρείται θ. — 6 ό σπλήν λαμβάνει διασπῶν ἀπὸ τῆς χοιλίης πρὸς έωυτὸν, ἄτε vulg. - ὁ σπλην Ελχει ἐς έωυτὸν ἀπὸ · της ποιλίης, άτε Co. - ων vulg. - έων Co. - ούτως (ούτω θ) γινομένων Co. ίδρώη θ. — τ μηδέ οἱ ή κύστις διηθή θ. – μ. οἱ ή κ. δ. om. vulg. — ε μηδ' θ. – χαι αται vulg. - γαλά θ. - αίρεται vulg. - διαίρεται θ. - ύπὸ τούτου (τοῦ πότου θ; τοῦ ποτοῦ L., Lind.) vulg. - ὑδάρεος (sic) θ. - ἐπαρήσετο FGHI, Ald. - μαλθακῶς FJC, Ald. - χνοῦς vulg. - μνοῦς C (D, al. manu χνοῦς) FGHIJKθ, Ald. — 9 έστιν om. Co. - δε ότε άντιτυπεόμενος C. - άρθεις Do. - πιμπλάμε-

qu'il mord et irrite davantage. Vous aurez une sonde d'étain que vous introduirez, et le doigt de même. Vous essayerez quels sont les breuvages qui passent le mieux à la malade. Elle dormira avec son mari surtout aux époques opportunes; car, si elle reçoit la semence et devient enceinte, elle se purge en accouchant, et avec cette purgation s'en vont les matières qui séjournaient auparavant : c'est surtout de cette façon qu'elle recouvrera la santé.

61. (Hydropisie générale causée par une affection de la rate, Cette hydropisie gagne la matrice.) Une semme est prise d'hydropisie par le fait de la rate, qui devient aqueuse et grosse. La rate devient aqueuse de cette façon : la femme a une sièvre qui ne la quitte pas, elle est très-altérée, elle boit et ne revomit pas ; car une partie de la boisson, allant à la vessie, est chassée par les urines; le reste est attiré par la rate qui le pompe hors du ventre, attendu qu'elle est lâche, spongieuse et située près du ventre. Si, la chose étant ainsi, il n'y a ni sueur, ni filtration par la vessie, ni flux de ventre (Quatrième livre des Mal., § 57), la rate est distendue par la boisson, surtout si la boisson est de l'eau. En palpant la rate, on la sent molle comme du davet; parsois elle est rénitente. Distendue et remplie outre mesure, elle répartit le liquide par les veines du corps, et surtout à l'épiploon, aux régions ventrales et aux membres inférieurs; car, dans le corps, une partie fournit à l'autre, quand, ayant plus qu'il ne faut, elle ne peut retenir cette surabondance. Ceci cause constamment'une hydropisie, quand la rate, qui est l'ache et poreuse, a pris l'habitude d'absorber. En quelques cas, le début de la maladie est même sans sièvre,

νος vulg. – ὑπερπιμπλ, θ. – τας οιιι. CDH\$. — το ἐπίπλοιον C. – ἐπίπλοϊον θ. – σκελέειν (sic) θ. – ἐκελέδοι D. – διεκδίδοιεν τῶ G. – Απιε ἐπὴν addit καὶ μάλιστα θ. — τὸ ἐ οιιι. D. – ἀπό τοῦ (τούτου θ) (ἀπό ποτοῦ Cordæus; ἀπό τοῦ ποτοῦ L, Lind.) ΰδ. (ΰδροψ FJK) vulg. – αἰεὶ οιιι. θ. — τὰ καὶ φ. ἀρ. ἢ Cθ (Ald., ἄν). – μακρὸ; pro μανὸ; D. – δὲ (δ' θ) αἰς (ἔστιν ἤσιν pro αἰς CH) ἀρχὴ vulg. – αὐτῆς L. – τῆς νούσου αῦτη Cθ. – νόσου vulg. – νούσου DJ, Lind. – καῦμά τι (καύματι C) (ἐν pro τι θ) τῆ vulg. – ἐνσταίη vulg. – ἐνστῆ θ. – οἰα οιπ. θ. – ῦδατος pro φλ. L. – κατελθόντος Cθ.

καὶ ἄτερ πυρετοῦ, ἢν καῦμὰ ἐν τῆ κοιλίη ἐνστῆ οἶα φλέγματος ἐς αὐτην κατιόντος, καὶ ην ή ἄνθρωπος την δίψαν μη κατέγη, μηδ' ή χύστις μηδ' ή χοιλίη διηθέωσιν οὖρόν τε χαὶ κόπρον χατά γε δίχην, ²μηδὲ ἐπιτηδείη διαίτη γρέηται ή ἄνθρωπος. *Ην 3 δὲ ὑδρωποειδης ἦ, έργεται τὰ καταμήνια πολλά έξαπίνης, ότὲ δὲ όλίγα, καὶ *γίνεται ότὲ μέν ώς ἐπὸ χρεῶν ὕδωρ, εἴ τις αίματώδεα ἀποπλύνειεν, ότὲ δὲ δλίγω δ ζογυρότερα, καὶ οὐ πήγνυται, καὶ ᾶσθμά μιν λαμβάνει, πρὶν η τὰ καταμήνια γωρέειν, καὶ δούνη δεν τῷ σπληνὶ, καὶ μᾶλλον ἐπήν τι γλυχύ φάγη, χαὶ ή γαστήρ έξαείρεται χαὶ μεγάλη έστί: χαὶ ἐπὴν πλέονα τοῦ μάθεος φάγη, πονέεται τὴν γαστέρα, καὶ τὴν ὀσφύν άλγέει άλλοτε καὶ άλλοτε, καὶ πῦρ μιν ἐπιλαμβάνει δι' ὀλίγου. Ἐπὴν δὲ ἀποχαθαρθῆ, τράϊον δοχέει ἔγειν πρὸς τὰ πρόσθεν, ἔπειτα ἐς τωὐτὸ καθίσταται, καὶ ἢν μελεδαίνηται ὡ; χρὴ, ὑγιὴς ἔσται· 8 ἢν δὲ μἡ, ο ροος ἐπιφανεῖται, καὶ διὰ παντὸς τοῦ γρόνου αἰεὶ ἡεύσεται κατ' ολίγον οδον εγώρ, επιμελείης οδε πλείονος δέεται. *Ην δε μή δ ρόος ἐπιγένηται, ἀλλ' αί μῆτραι ὑπὸ τῶν πρόσθεν 10 παθημάτων ἀερθεῖσαι μὴ. γαλάσωσι τὰ ἐπιμήνια, ἥ τε γαστήρ οἱ μεγάλη ἔσται, καὶ βρίθος ενέσται ώς τη εν γαστρί εγούση, καὶ δοκέει ώσεὶ παιδίον εν τη γαστρὶ αὐτῆς χινέεσθαι, ἄτε τῶν μητρέων ὕδατος πλέων ἐουσέων καὶ τοῦ ὕδατος 11 κινεομένου, ἄλλοτε γὰρ καὶ ἄλλοτε κλυδάζεται αὐτησι τὸ ΰδωρ ως εν ἀσχῷ καὶ άλγεῖ ψαυομένη τὸ κάτω τοῦ όμφαλοῦ, καὶ αἱ κληῖδες καὶ ὁ θώρηξ καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὰ ὄμματα καταλεπτύνεται, καὶ αἱ θηλαὶ ἀείρονται. 12 "Εστι δὲ ἦσι μὲν ἤ τε κοι- . λίη καὶ τὰ σκέλεα πλήθει ὕδατος, ¹³ ἦσι δὲ ἐς θάτερον τουτέων:

^{&#}x27; O Ald. – διὰ θέωσιν (sic) F. – διαθέωσιν Ald. – κόπριον CFGIJθ, Ald. – κατά τε (γε θ, Cordæus, Lind.) vulg. — ² μηδ' C. – χρέεται C. – χρήται θ. — ³ δ' θ. – ύδρωπιώδης θ. – ύδροποειδής FIJK. – ύδροπιοειδής C. – τὰ οm. C. – Ante πολ. addit [ότὲ μὲν] Lind. – ἐξαπ. πολλὰ C. – δλίγιστα θ. — ⁴ γίνονται vulg. – γίνεται C. – ΰδωρ ως (ως οm. θ) εἴ τις vulg. – ἀποπλύνειν D. — ⁵ παχύτερα θ. — ⁵ ἐν οm. C. – ἐξαίρεται vulg. – ἐξαείρεται θ. – ἔσται vulg. – ἐστι Cθ. – πλείονα J. – ἔθεος θ. – πονεῖ τε (πονέεται θ) τὴν vulg. — † ρήιστον (ράσον θ) δοκέμ (δοκέει CDFHJK, Cordæus, Lind.) (addit ἔχειν θ) πρὸς vulg. – ἐς τὸ αὐτὸ (τωυτὸ θ) vulg. — * ἢν (εἴ [G]) δὲ μὴ, καὶ (καὶ om. Cθ) δ ρ. (ὀρθῶς pro ὁ ρ. C) ἐπιραίνεται (ἐπιφαίνται J. Lind.; ἐπιφανείται θ) vulg. — δεὶ θ. – ρεύσηται Lind. – ἐπιμελίης Cθ. — ⁵ δὲ θ. – δὲ οπ. vulg. – πλ. οπ. Cθ. – δεῖται θ. – δ Cθ. – δ οπ. vulg. — μπαθημάτων ἀείρειται (sic) θ. – π. ὰ. οπ. vulg. – Je lis ἀερθεῖσκι – γαλῶσι θ. – βεῦθονος (sic) C. – ἐνείη (ἔσται C; ἐνέσται θ, Ιίπλ.) ὡς νυίg. – τῆ, οπν. Cθ. – δοπέη νulg. – δοκέει Cθ, Lind. –

quand, de la chaleur se développant dans le ventre par le fait du phlegme qui y descend, et la femme ne retenant pas sa soif, la vessie et le ventre n'émettent pas l'urinc et les selles comme il convient, et que le régime n'est pas convenable. L'hydropisie étant formée, les règles viennent soudainement en abondance, parfois en petite quantité: tantôt elles sont comme de l'eau de chairs sanguinolentes qu'on aurait lavées, tantôt plus consistantes, et elles ne se coagulent pas. Il y a de l'oppression avant qu'elles viennent. La rate est douloureuse, surtout quand la malade a mangé quelque chose de doux. Le ventre se gonfle et devient gros; quand elle a mangé plus que d'habitude, elle y souffre. Les lombes sont douloureuses de temps en temps. La fièvre survient à de courts intervalles. Après la purgation menstruelle, elle paraît être mieux comparativement aux jours précédents; puis l'état redevient le même; et, si on la traite comme il convient, elle guérit. Sinon, l'écoulement apparaîtra, et tout le temps il s'échappera continnellement, peu à peu, un liquide ichoreux; cela exige beaucoup de soins. Si l'écoulement ne survient pas et que la matrice, distendue par les affections susdites, ne laisse pas aller les menstrues, le ventre deviendra gros, un poids se fera sentir comme chez une semme enceinte; il semblera qu'un ensant se remue dans son ventre; en effet la matrice est pleine d'eau, l'eau s'y meut, et par intervalle elle y fait un flot comme dans une outre. La femme souffre à la région sous-ombilicale quand on y touche. Les clavicules, la poitrine, le visage, les yeux maigrissent, et les mamelons se redressent. En quelques cas, le ventre et les membres inférieurs s'emplissent d'eau; en d'autres, c'est ou le ventre ou les membres inférieurs. Si le

αὐτῆς οιπ. C0. – κεινεσθαι (sic) 0. – ὕδατος οιπ. 0. – οὐσέων (ἐχουσέων D) πεπληρωμένων vulg. – πλεῖον (πλέων θ) ἐουσέων C0. — "κινουμένου vulg. – κεινεομένου 0. – κινεομένου C. – ταυ (sic) pro γὰρ 0. – κλυδάσσεται 0. – αὐτῆσι οιπ. C0. – ἀλγήσει C0. – καταλεπτύνονται 0. – θῆλαι F10, Ald., Frob., Cordæus. – αἴρονται vulg. – ἀείρονται 0. — " εἰσὶ L., Lind. – δ" 0. – πλησθῆ 0. – τοῦ τόλατος C0. — " εἰσὶ pro ἢσι DFGH10, Ald. – ἔτι pro ἢσι C. – [εἰσὶ] δὲ ἢσιν Lind. – δαι (sic) pro δ' ές 0. – τούτων 0.

¹χαὶ ἢν μὲν ἄμφω πλησθῆ, οὐδεμία ἐλπὶς περιγενέσθαι τὴν ἄνθρωπόν ἐστιν· ἢν δὲ θάτερον τούτων, ἐλπίδες ὀλίγαι, ἢν μελεοαίνηται καὶ μὴ λίην τετρυγωμένη ἢ. Χρονίη δὲ αὕτη ἡ νοῦσος.

- 62. Γίνεται δὲ *πάντα μᾶλλον μὲν τῆσιν ἀτόχοισιν, γίνεται δὲ πολλάχις καὶ τῆσι τετοχυίησιν· ἐπιχίνδυνα ⁸ δέ ἐστιν, ὡς εἴρηται, καὶ τοπουλύ όξεα καὶ μεγάλα καὶ γαλεπά ξυνιέναι, διὰ τοῦθ' ὅτι αί γυναϊκες μετέγουσι τῶν νούσων, καὶ ἔσθ' ὅτε οὐο' αὐταὶ ἴσασιν ⁴τί νοσέουσιν, πρίν ή έμπειροι νούσων γένωνται από καταμηνίων καὶ έωσι γεραίτεραι τότε δὲ συέας ή τε ἀνάγκη καὶ δ γρύνος διδάσκει τὸ αἴτιον τῶν νούσων, καὶ ἔστιν ὅτε ⁵ τῆσι μὴ γινωσκούσησιν ὑφ' ὅτευ νοσεῦσι φθάνει τὰ νοσήματα ἀνίητα γινόμενα, πρίν ᾶν διδαγθῆναι τὸν ἐητρὸν ὀρθῶς ὑπὸ τῆς νοσεούσης ὑφ' ὅτου νοσέει καὶ γὰρ αἰδέννται φράζειν, κήν είδωσι, καί σφιν δοκέουσιν αίσχρον είναι ύπο άπειρίης ⁶ καὶ ἀνεπιστημοσύνης. "Αμα δὲ καὶ οἱ ἰητροὶ άμαρτάνουσιν, ούκ ἀτρεκέως πυνθανόμενοι την πρόφασιν της νούσου, άλλ' ώς τὰ άνδοικά νοσήματα ἰώμενοι · καὶ πολλάς εἶδον διεφθαρμένας ἤδη ὑπὸ τοιούτων παθημάτων. Άλλὰ χρή ἀνερωτᾶν αὐτίχα ἀτρεχέως τὸ αἴτιον· ĉιαφέρει γὰρ 7 % ἴησις πολλῷ τῶν γυναικητων νοσημάτων καὶ τῶν ἀνδρώων.
 - 63. 4 Ην 8 δὲ αἱ μῆτραι έλκωθέωσιν, αἶμα καὶ πῦα καθαίρεται, καὶ ὀσμὴ βαρέη γίνεται, καὶ ὀδύνη ἔζέη λαμδάνει ἐς τὰς ἰξύας καὶ ἐς τοὺς βουδῶνας καὶ ἐς τὴν νειαίρην γαστέρα, 9 καὶ ἀνω φοιτῷ ἡ ὀδύνη ἐς τοὺς κενεῶνας καὶ 10 ἐς τὰς πλευρὰς 11 καὶ ἐς τὰς ὡμοπλάτας,

'Καὶ... τούτων οπ. θ. – τὴν ἄνθρ. οπ. C. – ἄνθρωπον - ἔστι (εἰσὶ pro ἔστι Lind.) δὲ ἡν θάτερον vulg. – Je lis ἄνθρωπόν ἐστιν ἡν δέ. – ἡ pro ἢ θ. – ἡ ν. αΰτη θ. — ²π. οπ. DFGHIJKL. – μὲν οπ. DFGHIJ. – τοῖσν (bis) C. – πολλ. οπ. Cθ. – τε τοκίησιν θ. — ³ δέ (δ' θ) εἰσιν (ἔστιν θ; ἔστιν DC) vulg. – τὸ πολύ Cθ. – συν. Jθ. — ¹ ὅτι (τ΄ θ) vulg. – νοσεῦματα C. – ἐῶσι θ. — ⁵ τοῖσι C. – γινώσχουσιν D. – ὑποτευ (sic) (bis) θ. – νοσεύματα C. – ἀνίατα DH. – γιγν C. – σινόμενα pro γινόμ. DI. – ἡ pro ἄν Cθ. – νοσούπις DGIJ. – νοσεύσης C. – ἀιδεῦνται C. – δοχοῦσιν vulg. – δοχεόυσιν C. – ἐσχρὸν θ. — ⁶ απ. (DH. restit. al. manu) FGIJK. – ἰτροὶ (sic) HΙ. – νόσου J. – ὡς ἀνδρικὰ τὰ νουσ. C. – τ' ἀνδρικὰ θ. – υπὸ τῶν (τῶν οπ. Cθ) τ. vulg. — ² ἡ οπ. θ. – πολλὸν vulg. – πολλῶ C. – γυναικείων vulg. – γυναικηίων C. – νουσ. Lind. – ἀνδρείων FIθ. – ἀνδρείων DHJK. – ἀνδρῶν L. — Åδ' θ. – ἑλκωθῶσιν vulg. – έλκωθέωσιν Cθ, Lind. – πούν L, Lind. – ὀλμὴ (sic) θ. – βαρεῖα C. – βαρείη vulg. – ξὲς ηνιαιραν θ. – γίν. οπ., restit. al. manu D. – δξεῖα C. – δξείη vulg. – δξέη θ. – νιαιραν θ. – νειαιρὴν Lind. – νειέρην FGIK, Ald., Frob., Cordæus. —

ventre et les membres inférieurs s'emplissent, il n'y a aucune chance de salut pour la malade; si le ventre ou les membres, il y a quelques chances, supposé que le traitement intervienne et que la femme ne soit pas trop épuisée. Cette maladie est de longue durée.

- 62. (Réflexions générales sur les maladies des femmes. Les femmes, par ignorance ou par pudeur, hésitent à en parler; les médecins les méconnaissent souvent. Les maladies des femmes diffèrent beaucoup de celles des hommes.) Tous les accidents arrivent de préférence aux femmes qui n'ont pas eu d'enfant; pourtant ils surviennent souvent aussi chez celles qui en ont eu. Ils sont graves, comme il a été dit, et généralement aigus, intenses, et, parce que les femmes partagent les maladies [communes], difficiles à comprendre. Parfois elles ne savent pas elles-mêmes quel est leur mal, avant d'avoir l'expérience des maladies provenant des menstrues et d'être plus avancées en âge. Alors, la nécessité et le temps leur enseignent la eause de leurs maux. Souvent, chez les semmes qui ne connaissent pas la source de leurs souffrances, les maladies sont devenues incurables, avant que le médecin ait été instruit par la malade de l'origine du mal. En effet, par pudeur, elles ne parlent pas, même quand elles savent; et l'inexpérience et l'ignorance leur font regarder cela comme honteux pour elles. En outre, les médecins commettent la faute de ne pas s'informer exactement de la cause de la maladie, et de traiter comme s'il s'agissait d'une maladie masculine; et j'ai vu déjà plus d'une femme succomber ainsi à cette sorte d'affections. Il faut, dès le début, interroger soigneusement sur la cause; car les maladies des femmes et celles des hommes diffèrent beaucoup pour le traitement.
- 63. (Ulcération aigue de l'utérus.) Si la matrice s'ulcère, du sang-et du pus s'écoule; odeur forte; douleur aigue aux lombes, aux aines, au bas-ventre. Cette douleur monte, par les slancs, aux côtés, aux omoplates; parfois elle gagne les

 $^{^9}$ καὶ ές τοὺς (sic) ώμοπλάτας άνω φοιτᾶ ή όδύνη pro καὶ... όδύνη C. — 10 ές om. $\theta.$ — 11 κ. ές τ. ώ. om. C. — ές τὰς om. $\theta.$ — αρίκνεται (sic) G. — άρικνεται $\theta.$

ένίστε δὲ καὶ ἐς τὰς κληῖδας ἀφικνέεται, καὶ δάκνεται, καὶ κεφαλήν άλγέει σφοδρώς, καὶ παρανοεί 1 τῷ δὲ γρόνο άνοιδίσκεται πάσα. καὶ ἀσθενείη μιν λαμβάνει, καὶ ἀψυγίη, καὶ πυρετός λεπτὸς, καὶ περίψυζις οἰδίσκεται δὲ μάλιστα τὰ σκέλεα. Ἡ δὲ νοῦσος λαμδάνει έκ τρωσμού, ήτις αν ² διαφθείρασα το παιδίον έγκατασαπέν μή έκκαθαρθή, καὶ τὸ στόμα πῦρ ἔγει λαμβάνει οὲ καὶ ἐκ τῶν ῥόων, 8 καὶ ἢν ἐπὶ συέας δριμέα ἢ καὶ γολώδεα, δάκνει. 4 Ήν οὐτως ἐγούση επιτυγγάνης, έπην μέν αι δούναι έγωσι, λούειν τε πολλώ και θερμώ, καὶ γλιάσματα προστιθέναι, όκου αν ή όδύνη ἔγη καὶ ἢν μὲν ἄνω 5 αί δδύναι έωσιν, 6 ήν μεν ίσγυση ή γυνή ή, πυριήσασθαι όλην καί φάρμακον δούναι κάτω πιείν και ἐπὴν ώρη ἢ τοῦ ἔτεος, Γορβόν ἀφεψῶν, διοόναι ἐπιπίνειν ημέρας πέντε, ἢν ουνατή ἢ · ἢν οὲ μἡ 8ἦ δρός, •νου γάλα έψεῖν, καὶ διδόναι πίνειν ήμέρας τρεῖς ἢ τέσσαρας: μετά δὲ τὴν γαλακτοποσίην, δοατι ἀνακομίσαι αὐτὴν καὶ σιτίοισιν έπιτηδείοισι, κρέασι μηλείοισιν, άπαλοϊσι, νέοισι, καὶ δρνιθείοισι, καὶ τευτλίω, καὶ κολοκύντη ' ἀπεγέσθω δέ θ τῶν άλμυρῶν καὶ δριμέων καὶ τῶν θαλασσίων πάντων καὶ κρεῶν γοιρείων καὶ βοείων καὶ αίγείων· άρτους δὲ ἐσθιέτω· ἢν δὲ ἀψυγίαι 10 ἔγωσι καὶ μὴ ἰσγύη καὶ περιψύγηται, δόρημα λαμβάνειν. Εἰσὶ δέ ¹¹ τινες, οἱ ταύτησι κευπλήν άλγεούσησι πιπίσκουσι γάλα, ότι 12 κεφαλήν άλγέουσιν, οί δέ ύδωρ, έτι λειποθυμέουσι · τάναντία δε οίομαι · 13 εί κεφαλήν άλγεοιεν καὶ φρενών εξη άψις, άρμόσσον ύδωρ, έτε δὲ δάκνεται καὶ δριμέα έστὶ, γάλα ταύτησιν εὐμενές. Ἐπὴν δέ σοι δοκέη ἰσχύειν, κλύζειν τάς ύστέρας, πρώτα μέν 14 τῷ ἀπὸ τῆς τρυγός, μετά δὲ ταῦτα διαλι-

' Τῶ χρ. δὲ C. — ἀσθενίη θ. – Απτε λεπτὸς addunt καὶ FGI. – τὰ οπι. C. — ² διαφθείρασα Cθ. – διαφθαρεῖσα vulg. – ἐκκαθαρθῆ JLθ, Lind. – ἐγκαθαρθῆ, vulg. – καὶ τὸ σῶμα (στόμα θ) πᾶν (πᾶν οπι. Cθ) ἔχει vulg. — ³ κῆν ἐ. σφᾶς θ. – δρ. ἄν (ἄν οπι. Cθ) ἢ (είη θ; ἵη Cordæus, Lind.) vulg. – δάκνη D. — ' ἢν δὲ θ. – Ρτο ἐχούση habent ἔχωσιν FG; ἔχουσιν DK; ἐχούσα (sic) Ald. – ὅπου θ. — ⁵ αἰ CLθ, Lind. – αἰ οπι. vulg. – ἐῶσι θ. — ⁶ καὶ ἰσχυρή ἐστιν ἡ γυνὴ vulg. – ἢν μὲν ἰσχυρὴ ἡ γυνὴ C (θ, addit ἢ) – πυριάσας ὅλ. φ. δοῦναι θ. – διόναι vulg. – πίνειν L. — ΄ όρὸν C. – ὄρον θ. — ὁ ὀρὸς ῆ λ. σ. οῦναι θ. – διόναι vulg. – καὶ ἐκονος (sic) θ. – ὁρὸς C. – ἔγειν C. – ἀφεψεῖν θ. – τρὶς ἡ τέσσερας θ. – τέτταρας Κ. – ΰοπι (L, sed forte ἦδύσμασιν) θ. – ὕδασιν vulg. – μηλίοισιν C. – μὴ λίοισιν θ. – Πασης μῆλον καλέεται τὸ πρόδατον ἀπὸ τοῦ μελλειν τὴν φρέντιὸα ἔχειν ΄ οῖ γὰρ παλαιοὶ περὶ τὴν τῶν βοσκημάτων κτῆσιν ἐσπούδαζον μάλιστα G. – ὀρνιθίοισι C. – ὀρνηθίοισι θ. – τευτλευτίω (sic) κ. κολοκύνθη C. — ὁ καὶ στο τῶν C. – χοιρίων Cθ. – βοίων θ. – αἰγίων C. – οειων (sic) pro αἰγ. θ. — 10 ἐῶσιν

LIVRE PREMIER.

clavicules; elle est mordicante; céphalalgie intense; délire. Avec le temps, la femme enfle tout entière, et elle est faible; 'défaillance, sièvre légère, refroidissement. Les jambes surtout sont enflées. Cette maladie survient après l'accouchement, quand la femme, avortant et se débarrassant d'un fœtus putréfié, n'a pas de purgation lochiale et que l'orifice utérin est très-chaud; elle survient aussi à la suite d'écoulements qui, devenant acres et bilieux, corrodent. Si une telle maladie vous échoit, quand les douleurs sont actuelles, lavez avec beaucoup d'eau chaude, appliquez des fomentations chaudes sur les parties douloureuses. Les douleurs sont-elles en haut et la femme est-elle forte, fumigation générale et purgatif. La saison de l'année le permet-elle, faire bouillir du petit-lait que la femme boira pendant cinq jours, si elle peut. N'y a-t-il point de petit-lait, faire bouillir du lait d'ânesse, et le boire pendant trois ou quatre jours. Après la cure par le lait, on restaurera la femme par l'eau, par des aliments convenables. viandes de mouton tendres, jeunes, oiseaux, bette, concombre; abstinence des choses salées, âcres, de toutes les productions marines, du porc, du bœuf, de la chèvre; manger du pain. S'il y a des défaillances, si la femme n'est pas forte, si elle se refroidit, prendre des potages d'orge. Il est des gens qui, à ces femmes souffrant de la tête, prescrivent le lait à cause de la céphalalgie; et d'antres qui prescrivent l'eau à cause des lipothymies. C'est le contraire, je pense (Aph. V. 64); si la tête est douloureuse et l'intelligence prise, l'eau convient; s'il y a mordication et âcreté, le lait est favorable. Dans le cas où la femme paraît avoir de la force, faire l'injection utérine d'abord avec la préparation à la lie; puis, après une interrup-

C. — " τινες om. C. – τάλλα ρτο γάλα C. — " κεφαλαλγέουσιν θ. – άλγοῦσιν vulg. – άλγεῦσιν C. – άλγέουσιν L. Lind. – λειποθυμοῦσι vulg. (λιπ. 1). – λιποθυμέουσι θ . – λειποθυμέουσι Lind. – λειποθυμεῦσι θ . – ταντια (sic) θ . – οἷμαι vulg. – οἷομαι θ 0. — " εἰ om. θ 0. – άλγέουσι vulg. – άλγέοιεν θ 0. – άρμόσον vulg. – άρμόσει θ 0. – άρμόζον Cordæus, Lind. – ἄρμοζον L. – ἄρμοσον C. – άρμόττον θ 1. – άρμόσον θ 2. – άρμόσιον (sic) θ 3. – δάκνειται θ 4. – δριμεία θ 4. – δριμεία θ 5. – δριμεία θ 6. – ερμείς θ 7. – δριμεία θ 8. – δριμεία θ 8. – δριμεία θ 9. – τρὶς ή τεσσερας θ 9.

πών ήμέρας τρεῖς ἢ τέσσαρας κλύζειν τοῦ ξὸν τοῦ κραμδίω χλιεροῦ, καὶ αὖθις διαλιπών ήμερας τρεῖς κλύσαι τῷ εξὺν τῷ πικερίῳ: καὶ ἢν ταῦτα ποιήσαντι ³ ὑγιάζωνται αί ὑστέραι, κλύσαι τῷ ζὺν τῷ σιδίῳ. έπὶ δὲ τὰ ἕλχεα ἐπιγρίειν ἀργύρεον ἄνθος, καὶ κικίδα, καὶ σμύρναν, καὶ λιβανιωτόν, καὶ τοῦ αἰγυπτίου ἀκάνθου τὸν καρπὸν, καὶ οἰνάνθην τήν άγρίην, καὶ γρυσοκόλλην, καὶ λεπίδα, καὶ λωτοῦ πρίσματα, καὶ κρόκον, 4 καὶ στυπτηρίην αἰγυπτίην κατακεκαυμένην τούτων εν έστω ζσον έκάστου, την δὲ στυπτηρίην καὶ την κικίδα καὶ τὸν κρόκον ποιησαι μίαν μοῖραν 5 πάντων τρίψας δὲ καὶ ξυμμίξας πάντα λεΐα, διείναι έν οίνω λευκώ γλυκεί επειτα έψειν, έστ' αν παγύ γένηται οξόν περ μέλι τούτω 6 δε έπαλείφειν όξις της ήμέρης διδόναι. νιψαμένην δόατι χλιερώ. έψεῖν 7 δὲ ἐν τῷ δόατι καὶ κισθόν καὶ ἐλελίσσακον. Καὶ ἐπήν σοι δοκέη ταῦτα ποιέοντι βάων εἶναι, προπιεῖν γάλα έφθον αίγειον μίην ήμερην, έπειτα διδόναι γάλα βόειον, τὸν αὐτὸν τρόπον οἷον ἐπὶ τῆσι προτέρησι : μετὰ δὲ τὴν γαλακτοποσίην παγύναι σιτίοισιν ώς μάλιστα, καὶ ποιέειν όκως ἐν 8 τῆ γαστρὶ ἔγη: ύγιλς γάρ γενήσεται. Ώς δὲ τὰ πολλά ἐχ τῆς νούσου ταύτης ἐχπεύγουσι, καὶ ἄτοκοι γίνονται • 9 αἱ δὲ γεραίτεραι οὐ πάνυ τι. Πίνειν δὲ μετά τὰ φάρμακα λίνου σπέρμα ἀποπεφωσμένον, καὶ σήσαμον, καὶ 10 χνίδης χαρπόν, και γλυκυσίδης ρίζαν την πικρήν τρίδων εν οἴνω εὐώδει μέλανι κεκρημένω.

64. 11 'Ην αί μῆτραι έλχωθέωσι, καὶ αξμα καὶ πῦον ρέει καὶ ἰχώρ σηπομένων γὰρ τῶν μητρέων, νόσημα ἀπ' αὐτέων γίνεται, καὶ ἡ γαστὴρ ἡ 12 νειαίρη ἐπαείρεται, καὶ λεπτὴ γίνεται, καὶ ἀλγέει ψαυο-

¹ Τὸ C. –ξὸν C, Lind. –σὸν vulg. –χλιηρῷ vulg. –χλιερῷ θ. –αὖτις θ. – διαλειπὼν (sic) θ. –τρὶς θ. – Post τρεῖς addit ἢ τεσσαρας D. — ² σὸν vulg. – ξὸν C, Lind. –πιχαιρίω C. — ³ ὑγιάζονται Cô. – σὸν DHô. –ἀργύριον D. – κηκίδα (bis) Cô. – κάνθου (D, al. manu ἀκάνθου) IK, Ald. – κανθοῦ C. – χρυσσανλλαν (sic) θ. –πρίσμα δ. — ⁴ καὶ.... κρόκον οπι (D, restit. al. manu) FGHlJK. – εν οπι θ. – μοίραν FHlJ. – μοίρην D. — ³ πάντα (D, emend. al. manu) FGHlJK. – συμμ. Jô. – λία δ. – λίαν ἱεναι C. –γλ. οπι L. – ἔψειν C. – παχὸν C. — εὸ ἐὸ οπι CD (F, restit. al. manu) HJKô. – ἐπάλιρε δὶς τῆς ἡ. διανιψαμένην δ. – νιψωμένην δ. – χλιαρῷ vulg. – χλιηρῷ DH. – χλιερῷ Κ. – ἔψειν C. — γ δ'ὲν θ. – κισσὸν DFGJ, Lind. – κιστὸν C. – ποιεῦντι C. – ρῷν vulg. – ράιων C. – βόδον θ. – πρ. χρὴ γάλα θ. – αίγιον C. — διδόναι δὲ καὶ pro ἔπ. διδόναι δ. – βόδον θ. – οἰόνπερ θ. – γαλακτοπωτίτην δ. – σιτοῖσιν (sic) θ. – ὅπως δ. — α τῆ οπι δ. – ἔχει C. – γένηται νυlg. – γενήσεται Lθ, Cordæus, Lind.

tion de trois ou quatre jours, avec la préparation à l'eau de chou, tiède; de rechef, après une interruption de trois jours, avec la préparation au beurre; et si, durant ces opérations, la matrice guérit, avec la préparation à l'écorce de grenade. Sur les ulcérations on fera des onctions avec fleur d'argent (oxyde de plomb), noix de galle, myrrhe, encens, fruit de l'épine d'Égypte (mimosa nilotica, L.), fleur de vigne sauvage, chrysocolle, écaille de cuivre, sciure de lotus, safran, alun d'Égypte calciné; de chaque partie égale, sauf l'alun, la noix de galle et le safran, qui formeront la moitié du tout; pilez fin, mêlez, mouillez avec du vin blanc doux; faites cuire jusqu'à consistance de miel. Donnez, de cette préparation, de quoi s'oindre deux fois par jour; la femme se sera lavée avec de l'eau tiède où du lierre et de la sauge auront bouilli. Quand, par ces moyens, la femme paraît être mieux, lui faire boire préalablement, pendant un jour, du lait bouilli de chèvre; puis donner du lait de vache, de la même façon que dans les cas précédents. Après la cure par le lait, donner autant d'embonpoint que possible par l'alimentation, et faire en sorte que la femme devienne enceinte; car elle guérira. En général, les malades réchappent, mais deviennent stériles. Les femmes qui sont d'un certain âge ont moins de chances de réchapper. Après les évacuants, prenez graine de lin grillée, sésame, graine d'ortie, racine amère de pivoine, pilez dans du vin noir, de bonne odeur, coupé d'eau, et faites boire.

64. (Autre cas de l'ulcération aiguë de l'utérus.) Si la matrice est ulcérée, du sang, du pus et de l'ichor s'en écoulent; car, la matrice se corrompant, il en provient une maladie; le bas-ventre se tuméfie, devient mince, et, au toucher, est dou-

[—] $^{\circ}$ τῆσι δὲ γεραιτέρησιν vulg. — αί δὲ γερέτεραι (sic) $^{\circ}$ 0. — τοι pro τι L, Lind. — δὲ μετ' αὐτὰ (μετὰ τὰ $^{\circ}$ 0) $^{\circ}$ 0. vulg. — λινούσπερμα πεφωγμένον $^{\circ}$ 0. — $^{\circ}$ 0 χνή- δης $^{\circ}$ 1 Κ. — κνιδέης (sic) C. — οἰνώδει $^{\circ}$ 0. — $^{\circ}$ 1 χν δ' αἰ $^{\circ}$ 0. — έλχωθῶσι $^{\circ}$ 0. — πύος $^{\circ}$ 0. — ρέοι vulg. — ραίη $^{\circ}$ 0. — $^{\circ}$ 6 μραίη $^{\circ}$ 0. — $^{\circ}$ 7 νιαιρα $^{\circ}$ 0. — νειαιρή Lind. — νειαίρα $^{\circ}$ 0. — νειάρη $^{\circ}$ 7 Κη Ald., Frob., Cordæus. — ἐπαίρεται vulg. — ἐπαείρεται $^{\circ}$ 0. — ὸξείη vulg. — ὀξέη $^{\circ}$ 0. — περχνή (sic) $^{\circ}$ 0. — ἔσται pro ἔς τε $^{\circ}$ 0. — ἐπίσιον DGJ0, Ald. — ἐπισίον FHIΚ. — ἐπίσχιον $^{\circ}$ 0.

μένη, ώς έλχος, καὶ πῦρ έγει καὶ βρυγμός αὐτην, καὶ δδύνη δζέη καί σπεργνή ές τε τὰ αίδοῖα καί ές τὸ ἐπίσειον καί ές τὴν γαστέρα ι την νειαίρην και ες τον κενεώνα και ες τας ίξυας. ή δε νούσος λαμδάνει μάλιστα μέν έκ τόκου, ² ήν αὐτῆσί τι διακναισθέν ἐνσαπῆ, καὶ έχ τρωσμού, και άλλως ἀπὸ ταυτομάτου. Ταύτησιν ἢν ἐπιτυγγάνης, λούειν εν ύδατι πολλώ και θερμώ, και όπου αν ή όδυνη είγη, τά γλιάσματα προστιθέναι καὶ σπόγγον έξ ΰδατος θερμοῦ, * καὶ κλύζειν, τὰ δριμέα καὶ τὰ στρυφνὰ ἀπεγομένην: τῶν δὲ μαλακωτέρων διάμισγε δχως αν δοχέη σοι καιρός είναι: τοῦ τε λίνου τὸν καρπὸν κόψας καὶ τῆς ἀκτῆς, ζυμμίζας δὲ ἐν μέλιτι καὶ ποιήσας φάρμακον, τούτω γρω: διλούσον δε ύδατι θερμώ, και λαθών σπόγγον ή είριον μαλθακόν βάπτων ές θερμόν δόωρ διακάθαιρε τά τε αιδοία και τά ελκεα: 6 είτα ες οίνον άκρητον εμβάπτων πάλιν τὸν σπόγγον ή τὸ εξριον τὸν αὐτὸν τρόπον Χρῶ : ἔπειτα τῷ φαρμάχῳ τούτῳ ἐνάλεισε, όσακις αν δοκέη σοι καιρός είναι · έπειτα ⁷ρητίνην καὶ στέαρ βειον μίζας διιού τῷ Βαρμάκω, διαλείβειν τῷ δακτύλω πολλάκις μεθ' ήμερην καὶ τῆς νυκτός μετά δὲ ταῦτα λίνου σπέρμα φώξας καὶ κόψας καὶ σήσας, μήκωνα λευκήν ⁹ κόψαι έν άλφίτοισι καὶ σῆσαι, καὶ τυρὸν αίγειον όπτᾶν περιζύσας τὸ όῦπος καὶ τὴν άλμην, καὶ τὸ 10 πικέριον ζυμμίζαι καὶ πάλην άλφίτου, εἶτα ἐν τοῦ φαρμάκου μέτρον καὶ τοῦ τυροῦ καὶ 11 τοῦ ἀλφίτου ποιῆσαι, καὶ τοῦτο διδόναι πίνειν εξ ήους νήστει εν οίνω αύστηρώ κεκρημένω, ες δε την έσπέρην μίσγων καὶ παγύν κυκεώνα διδόναι, καὶ 19 τῶν γυναικείων ὅ τι αν μάλιστα ποοσδέγηται πιπίσκειν. Καὶ μέγρι μέν αν τὸ αξιμα πουλώ

' Καὶ ἐς pro τὴν C. - νειαιρᾶν (sic) θ. - νειαιρῆν Lind. - νειέρην FGIK. Ald., Frob., Cordæus. — ² ἢν ἐν (ἐν om. θ) αὐτῆσι (αὐτῆ θ) vulg. - διακνησθὲν vulg. - διακναισθὲν Cθ. - διακνισθὲν Lind. - Εrot. p. 128 : διακναισθὲν, διαρθαρέν. - σαπῆ vulg. - ἐνσαπῆ Cθ. - ἢ καὶ ἐκ θ. - ταύτης DFGIKθ. - δὲ ἢν Cθ. - θερ. καὶ πολλῶ θ. - ὁπου θ. — ³ λαμβάνη Cθ. - τοιαῦτα (τοι. om. θ) τὰ χλ. vulg. - σπόγγιον θ. - θερμοῦ om. θ. — ⁴ καὶ om. FGHIJ. - μαλθακωτέρων C. - διάσμιγε H. - ὅπως θ. - ἄν om. vulg. - δοκέει DHI. - δὲ pro τε θ. - δυμμίξας vulg. - ξύμμιξον C. - σύμμιξον θ. - ἐν om. Cθ. - ποίησον C. - πότισον θ. - τούτφ χρῶ om. θ. — ⁵ Απιε λ. addit ἔπειτα θ . - δὲ om. Cθ. - σπ. λαβών Cθ. — ⁴ εἶτα.... χρῶ om. J. - τῶ αὐτῶ τρόπω H. - χρῶ om. C. - ἐπάλεις θ. - ὁποσάκις θ. - ὁκοσάκις θ. - ὁποσάκις θ. - ὁνον ακις C. - ἢν pro ἄν C. - ἢιτ. FGI. - δίνον C. - τῷ δακτύλω Cθ. - τῷ δ. om. vulg. - τῆς om. K. - ταῦτα om. θ. -) ινουσπερμα θ. — ³ ν. ν. om. D. - μήκωνα.... περιξύσας om. (DH, restit. al. manu) GIJK. — θ νόψας vulg. - κόψαι θ. - ἐν.... περιξύσας om. F. - καὶ αῖγειον

loureux comme une plaie. Fièvre, grincement de dents; douleur aiguë et continuelle aux parties génitales, au pubis, au bas-ventre, aux flancs, aux lombes. La maladie survient surtout à la suite de l'accouchement, quand quelque chose de déchiré se pourrit dans la matrice; elle survient encore à la suite de l'avortement et même spontanément. Si une telle malade vous échoit, laver avec beaucoup d'eau chaude, et, là où siége la douleur, appliquer les fomentations, une éponge trempée dans l'eau chaude et exprimée; faire des injections, où il n'y aura rien d'âcre et d'astringent, mais où l'on mèlera, entre les substances émollientes, celles qui paraîtront convenir. Prenez de la graine de lin et de sureau, broyez, mêlez dans du miel, et faites-en un médicament dont vous vous servirez de la sorte : Lavez à l'eau chaude, et, prenant une éponge ou de la laine molle que vous tremperez dans l'eau chaude, nettoyez les parties génitales et les ulcérations, puis, trempant l'éponge ou la laine dans du vin pur, servez-vous-en de même; alors faites des onctions avec le médicament susdit, autant de fois que vous le jugerez utile. Après cela, incorporer, dans ce médicament, de la résine et de la graisse de porc, et, avec le doigt, en faire des onctions plusieurs fois le jour et la nuit. Puis, grillez de la graine de lin, pilez et tamisez, pilez du pavot blanc dans de la farine d'orge et tamisez, faites griller du fromage de chèvre dont vous aurez ôté l'ordure et la saumure, mèlez du beurre et de la fine farine d'orge, prenez partie égale du médicament, du fromage et de la farine, et donnez à boire de grand matin, à jeun, dans du vin astringent coupé; le soir, melant un cycéon épais, le donner; et, parmi les potions destinées aux femmes, administrer celles qui vont

δπτάν τυρόν D. – ρυποεν (sic) θ . — θ πικρόν rulg. – πικρόν Coray, Mus. Oxon. Consp. p. 19. – πικέριον θ . – συμμίζας (ξ. CDFIHK) rulg. – συμμίζαι θ . – πάλιν DFGIJK θ , Ald., Frob., Cordwus. – άλφιτον K. – εἶτα.... ἀλφίτου om. (DH. restit. al. manu) FGIJ. — "ἀλφίτων sine τοῦ θ . – ποιῆσαι καὶ θ . – ποιῆσαι καὶ om. rulg. – ἡοῦς K. – νήστι έπ' θ . — "² τὸ γυναικεῖον rulg. – τῶν γυναικείων C θ , Lind. – πολὸ rulg. – πουλὸ CDII. – ῥαίη θ . – ὀξέαι θ . – ὀξεῖαι rulg. – ἔχωσι.... ὀδόναι om. θ . – διαλίπωσι rulg. – διαλέπωσι θ . – τοιαῦτα θ .

DES MALADIES DES FEMMES.

ρέη, καὶ δούναι ὀξέαι ἔχωσι καὶ δλίγον χρόνον διαλείπωσι, ταῦτα ποιέειν ἐπὴν δὲ τὸ ἔλκος ¹ ἔλασσον ἢ, καὶ δούναι βληχραὶ προσλαμβάνωσι ²καὶ διὰ πλέονος χρόνου, φάρμακα πιπίσκειν, ὑφ' ὧν μέλλλει καθαίρεσθαι κάτω μᾶλλον ἢ ἀνω, διαλείπων χρόνον όκόσον ὰν δοκέη καιρὸς εἶναι καὶ πυριῷν ³ βληχρῷσι πυρίῃσιν, ἀνακαθίζοντα ὑψόθι, ἢν δοκέῃ ἐκάστοτε καιρὸς εἶναι. Ταῦτα ποιέουσα ὑγιὴς γίνεται ἡ ὁὲ νοῦσος βληχροτέρη καὶ θανατώδης, 'καὶ διαφεύγουσιν αὐτὴν παῦραι.

65. *Ην 5 δὲ ἐλχωθέωσι σφοδρῶς, αἶμα καὶ πῦον καθαίρεται, καὶ δόμὴ γίνεται βαρέη, καὶ δκόταν ἡ ἀδύνη προσλάδη, ὡς ὑπὸ ὡδῖνος τὸ πλῆθος τὰ περὶ τὸν βόον γίνεται, καὶ ⁶ δκόταν ὁ χρόνος ἢ, τὰ ακέλεα καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι, καὶ ἰῶνται οἱ ἰητροὶ ὡς ὕδρωπα τὸ δὲ οὐ τοῖον. Ταύτην ἡν λάβης, πλούειν πρῶτα θερμῷ, καὶ χλιαίνειν, καὶ κλύζειν δριμέσι καὶ μαλθακοῖσι καὶ στρυφνοῖσιν, ὕδατί τε καὶ σίνω καὶ πουλύκαρπον καὶ πουλύκνημον καὶ μέλι ἑψῶν ὁμοῦ, εἶτα εἰριον ἐς τοῦτο βάπτων, διαχρίειν τὰ αἰδοῖα, καὶ ϐ βητίνην καὶ μέλι ἀιὰ συὸς ἔλαιον ἐγχρίειν καὶ πιπίσκειν λίνου καρπὸν, καὶ σήσαμον φώζας καὶ βούτυρον καὶ τυρὸν αἴγειον καὶ ἄλριτον ἐφ' ἄπασι πιπίσκειν ἐν οἴνω νῆστιν, θ ἐς ἔσπέρην δὲ μέλι ἐπιχέων πουλύ καὶ ἔως μὲν ὰν τὸ αἶμα καθαίρηται, καὶ ἀδύναι ἀξέαι ἔχωσι, καὶ ἀλίγον διαλείπωσι, τοῦτο ποιέειν ὅταν δὲ ¹οἱ ἐλασσον ἴη καὶ ἀδύναι βλησότεραι ἴσχωσι διὰ πλέονος χρόνου, φάρμακον πιπίσκειν κάτω, καὶ διαλείπειν. Ταῦτα ποιέουσα, ὑγηὸς γίνεται γενεὴ δὲ οὐκ ἔτι.

^{&#}x27; Ἐλάσσων \mathfrak{G} . – Post \mathfrak{F} addit άνω \mathfrak{G} . – λαμβάνωσι \mathfrak{CG} . — ' Ante καὶ addit κάτω \mathfrak{G} . – πλείονος \mathfrak{CJ} . – διαλείπειν vulg. – διαλιπών \mathfrak{C} . – διαλείπων \mathfrak{G} . – δπόσον \mathfrak{G} . – ἐπίκαιρος (καιρός, \mathfrak{D} al. manu ἐπίκ., $\mathfrak{FGIJK0}$) vulg. — ' βληχροῖσι \mathfrak{FGHI} . – πυριῆσι \mathfrak{G} . – ἀνακαθίζοντι ὑψωθείην δοκέη \mathfrak{G} . – ὑψῶθι \mathfrak{G} . – ἐκάστοθι vulg. – ἐκάστοτε \mathfrak{G} . — ' καὶ οιιι. \mathfrak{G} . – καὶ όλίγαι \mathfrak{G} . α. ά. α. \mathfrak{I} . \mathfrak{I} . – ὁλίγαι αὐτὴν \mathfrak{DFG} (\mathfrak{H} , in marg. παῦραι) \mathfrak{I} Κ. – ὁλίγαι \mathfrak{Q}' . — ' δὲ com. \mathfrak{G} . – ἐλκωθῶσι \mathfrak{CH} . – βαρεία \mathfrak{I} . – βαρείη \mathfrak{D} . – βαρείη \mathfrak{G} . – Απιε ή addit ό χρόνος \mathfrak{A} ld. – προσβάλη \mathfrak{G} . – το πλῆθος \mathfrak{G} . – το ποιώναν \mathfrak{G} . – Απιε ή addit ό χρόνος \mathfrak{A} ld. – προσβάλη \mathfrak{G} . – το πλῆθος \mathfrak{G} . – το το του \mathfrak{G} 0. οι vulg. – ' ὅταν \mathfrak{G} . – ή ριο \mathfrak{g} 1 \mathfrak{G} 2 – οἰδεῦσι \mathfrak{G} . – το τοῦτο \mathfrak{G} 0. – το το νοι vulg. – ὅταν \mathfrak{G} 3 \mathfrak{G} 4 γιας \mathfrak{G} 5 το νοι νυμς. – οὐτοίνο \mathfrak{G} 6. – γ λούην \mathfrak{F} 7 – πρ. οιιι. \mathfrak{G} 6. – ποιλύκαρπον καὶ ποιλύκν, vulg. – πουλύκαρπον καὶ ποιλύκν. \mathfrak{G} 5. – εἰς vulg. – ἐς \mathfrak{I} 6. — ' ἐρίτ. \mathfrak{F} 61. – λίνου.... πιπίσκειν οιι. \mathfrak{G} 6. – σίσαμον \mathfrak{G} 6. – εἰς vulg. – ἐς \mathfrak{I} 6.) \mathfrak{G} 6. – ἐρίτι. \mathfrak{F} 61. – λίνου.... πιπίσκειν οιι. \mathfrak{G} 6. – ἐρίνον \mathfrak{G} 6. – ἐρίνον \mathfrak{G} 7. – ἐν (ἐρί θ) ἄπασι vulg. – νῆστιν οιι. \mathfrak{K} 6. — ' ἐς \mathfrak{G} 6. – ἐρίνον \mathfrak{G} 6. – ἐρίνον \mathfrak{G} 7. – ἐρίνον \mathfrak{G} 7. – ἐρίνον \mathfrak{G} 6. – ἐρίνον \mathfrak{G} 6. – ἐρίνον \mathfrak{G} 7. – ἐρίνον \mathfrak{G} 7. – ἐρίνον \mathfrak{G} 6. – ἐρίνον \mathfrak{G} 7. – ἐρίνον \mathfrak{G} 8. – ἐρίνον \mathfrak{G} 9. – ἐρίνον \mathfrak{G} 8. – ἐρίνον \mathfrak{G} 9. – ἐρίνον \mathfrak{G} 9. – ἐρίνον \mathfrak{G} 8. – ἐρίνον \mathfrak{G} 8. – ἐρίνον \mathfrak{G} 9. – ἐρίνον \mathfrak{G} 9. – ἐρίνον \mathfrak{G} 8. – ἐρίνον \mathfrak{G} 9. – ἐ

LIVRE PREMIER.

le mieux. Voilà ce qu'il faut faire, tant que le sang coule abondamment et qu'il y a des douleurs aiguës avec de courtes intermissions. Mais, quand l'ulcération diminue, que les douleurs s'adoucissent et ont de plus longues intermissions, administrer les médicaments qui évacuent par le bas plutôt que par le haut, mettant des intervalles aussi longs que le cas paraîtra l'exiger. Administrer aussi des fumigations douces, faisant asseoir haut la malade, si à chaque fois cela paraît opportun. On guérit par ces moyens. Cette maladie est plus ente, dangereuse, et peu en réchappent.

65. (Autre cas de l'ulcération aiguë de l'utérus.) Si la matice est fortement ulcérée, du sang et du pus s'écoulent, une oleur désagréable s'exhale, et, quand la douleur saisit, l'écoulenent cause d'ordinaire une souffrance de même caractère que cdle de l'accouchement. Avec le temps, les jambes et les pieds ersent; et les médecins croient traiter une hydropisie; mais cen'en est pas une. Si vous prenez une telle malade, laver d'abod avec l'eau chaude, fomenter, faire des injections acres, émblientes, astringentes, avec l'eau et le vin. Prenez polycanon (polygonum persicaria, L.), polycnémon (ziziphora captata, L.) et miel, faites cuire ensemble; puis, y trempan de la laine, oindre les parties génitales; oindre aussi avecla résine, le miel et l'axonge. Breuvage : prenez graine de lir et sésame, grillez, ajoutez beurre, fromage de chèvre et faine d'orge, et donnez à jeun dans du vin; le soir, on y versea beaucoup de miel. Voilà ce qu'il fant faire tant que du sang est rendu, que les douleurs sont aigues et n'ont que de courts intermissions. Mais, quand l'écoulement est moindre et que le douleurs, moins intenses, ont de plus longues intermissions, administrer un purgatif, et mettre un intervalle. Par ces miyens, la femme guérit; mais elle n'engendre plus.

vulg. $-i \hat{\epsilon} \lambda \tau \tau$ vulg. -Je lis $\mu \hat{\epsilon} \lambda \tau$. $-\pi \alpha \lambda \hat{\sigma} \theta$. $-\hat{\delta} \xi \hat{\epsilon} \tau \tau$ vulg. $-\hat{\delta} \xi \hat{\epsilon} \tau \tau$ θ . $-\hat{\delta} \lambda \hat{\epsilon} \gamma \alpha \nu$ χρόνον (χρ. om. θ) vulg. $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \hat{\epsilon} \tau \alpha \nu \tau$ θ . $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \hat{\epsilon} \tau \alpha \nu \tau$ vulg. $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \hat{\epsilon} \tau \alpha \nu \tau$ θ . $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \hat{\epsilon} \tau \alpha \nu \tau$ vulg. $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \hat{\epsilon} \tau \alpha \nu \tau$ vulg. $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \hat{\epsilon} \tau \alpha \nu \tau$ θ . $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \hat{\epsilon} \tau \alpha \nu \tau$ vulg. $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \hat{\epsilon} \tau \alpha \nu \tau$ θ . $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \hat{\epsilon} \tau \alpha \nu \tau$ θ . $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \hat{\epsilon} \tau \alpha \nu \tau$ vulg. $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \hat{\epsilon} \tau \alpha \nu \tau$ θ . $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \hat{\epsilon} \tau \alpha \nu \tau$ vulg. $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \hat{\epsilon} \tau \alpha \nu \tau$ θ . $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ vulg. $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ θ . $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ vulg. $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ θ . $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ vulg. $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ θ . $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ vulg. $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ vulg. $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ vulg. $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ vulg. $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ $-\hat{\epsilon} \tau \alpha \lambda \tau$ vulg. $-\hat{\epsilon} \tau$

66. $^{\circ}$ Οσα 1 δὲ ἐλχώματα γίνεται ἐν τῆσιν ὑστέρησιν απο τρωσμοῦ η ὑπ' ἄλλου τινὸς, ταῦτα χρη ἀποσχεπτόμενον εἰς τὸ οὖλον σῷμα θεραπεύειν πάντα, εόχοίης αν δοχέη δέεσθαι θεραπείης, ήν τέ σοι δοχέη εξ άπαντος τοῦ σώματος ἡ ἀνθρωπος θεραπευτέη εἶναι, ἡν τε άπ' αὐτέων. Γνώση δὲ εἰ ἀπ' αὐτέων τῶν ὑστερέων ἐστὶν ⁸ὧδε· τὰ μεν απ' αὐτέων τῶν έλκωματων τὴν κάθαρσιν παρέγει πυοειδέα τε καὶ ζυνεστηκυίην, τὰ δὲ μὴ ἀπ' * αὐτέων λεπτήν τε καὶ ἰγωροειδέα. "Όσα μέν οὖν ἔστι λεπτά τῶν ρευμάτων, ταύτας μέν γρη δθεραπεύειν εν φαρμάχω, και διδόναι και άνω και κάτω, πρώτον δε άνω: καὶ ἢν μὲν θμετὰ τὴν φαρμακείην τὰ δεύματα ἐλάσσω γίνηται καὶ εὐπετέστερα τη, διαλείποντα αὖθις φερμακεύειν τὸν αὐτὸν τρόπον: μετά δὲ τὴν φαρμακείην διαιτῆν διαίτη τοιαύτη, ἐν ὁποίη ἀν εἴη μάλιστα ζηροτάτη ή ἄνθρωπος · ἔσται δόὲ, ἢν αὐτὴν πυριῆς δι' ἡμέρης τρίτης η τετάρτης όλου το σώμα, και εμέτους ποιέης έκ τών 9 πυριέων εὐθύς μετὰ δὲ τοὺ; ἔμέτους καὶ τὰς πυρίας διαιτῆς αλουσίησί τε καὶ όλιγοποσίησι 10 καὶ κρτοσιτίησιν · ποτῷ δὲ μηδενὶ άλλ' ή οίνω άκρήτω μέλανι, λαχάνω δὲ μηδενί · δταν 11 δὲ τὸν ἔμετο παρασχευάζης, τότε γρή λαγάνων πολλών καὶ δριμέων έμπιπλάνα καὶ σιτίων πολλῶν καὶ ὄψου δκοίου 13 αν βούλωνται, καὶ οίνου πολ λοῦ ἐμπιπλάναι ὑδαρέος, καὶ λούειν ἐκ τῶν πυριῶν πολλῷ θερμί. Αύτη μεν 18 ή θεραπείη τῶν τοιουτοτρόπων βευμάτων · ἄμεινον λε άμφω φαρμακεύειν, καὶ ἐμέειν καὶ ἄνω ἔλκειν · δίαιτα δὲ ζηραντιή κρέσσων 14 καὶ ἀλουσίη. Τὰς δὲ ὑστέρας γρὴ θεραπεύειν ὧδε · πρῶτκ

 $^{^{1}}$ Δ' θ. – έλαύσματα LQ', Vatic. Codd. ap. Foes, Ald. – γίνονται C. – ὑπ' om. C. – ἀλλωτοῦ (sic) C. – ἄλλου του θ. – Ante χρὴ addunt δὲ Cθ. – λον vulg. – οῦλον C. — ² ὁποίης DFGHłΚθ. – ὁκόσ' ᾶν C. – δεῖσθαι θ. – θερασυταίη Cθ. – ἤν τε ἀπ' αὐτέων εῖη τῶν ὑστερέων θ. — ³ ὧδε θ. – ὧδε οιπ. ulg. – αὐτῶν vulg. – αὐτῶν θ. – ἑλακωμάτων (sic) C. – πυωειδέα J. – ποιοίδεα (sic) θ. – ξυνεστηχύην C. – ξυνεστηχυΐαν θ. — ⁴ αὐτῶν C. – ἰχωρώδεα ί. — ⁵ φαρμακεύειν πρῶτον pro θεραπεύειν... διδόναι Cθ. – Post διδόναι adlunt πρῶτον DFGHlJK. — 6 κατὰ C. – γίνεται vulg. – γίγνεται C. – γίνηται DFΙΚθ. — ⁷ ἢ vulg. – ἢ Cθ. – διαλιπόντα C. – δο οιπ. C. – διαιτῆν C. – όποία C. – εἴη οιπ. GJ, Ald. – ξηροτέρη θ. – ξηρότητος, al. manu ξηρεάτη D. – ξηρότητι Κ. – ἡ οιπ. β. — * δ' C. – πυριώς (sic) θ. — * πυριών vulg. – αυριών C. – διαιταν (sic) θ. – ἀλουσίη C. – ὑδροποσίησι vulg. – δλιγοποσίησι Vulg. – δλιγοποσίησι Vulg. – δλιγοποσίησι Hlθ. — Θ καὶ οιπ. C. – ὁψῷ δὲ vulg. – Je lis ποτῷ. – δὲ οιπ. θ. — Ι΄ δὲ θ. – δὲ οιπ. vulg. – Post τότε addit δὲ θ. – χρείην (χιείαν DFGHJK) ἔχης (ἔχεις DFHIJK, Cordæus) vulg. – χρὴ Cθ. – ἐμπιπλᾶναι I. –

66. (Distinction entre les ulcérations utérines qui proviennent de l'utérus même, et celles qui proviennent de l'état général du corps.) Toutes les ulcérations qui se forment dans la matrice à la suite de l'avortement ou par toute autre cause, doivent être traitées en ayant l'œil sur le corps entier, suivant la cure qui est nécessaire, soit que vous jugiez nécessaire de vous occuper de tout le corps, soit de l'utérus seulement. Voici comment vous connaîtrez que le mal provient du seul utérus : les ulcérations naissant de l'utérus fournissent un écoulement purulent et consistant; celles qui n'en naissent pas, un écoulement ténu et ichoreux. Ceux donc des écoulements qui sont ténus doivent être traités à l'aide des évacuants et par haut et par bas, et d'abord par haut. Si, après l'évacuation, l'écoulement devient moindre et plus doux, mettre un intervalle et évacuer de nouveau de la même facon. Après l'évacuation, prescrire le régime par lequel la malade sera le plus sèche; or, elle le sera, si vous prescrivez une fumigation générale tous les trois ou quatre jours, et le vomissement immédiatement après la fumigation. Après les vomissements et les fumigations, mettre dans le régime l'abstinence des bains, peu boire, et l'usage du pain; point d'autre boisson que du vin noir pur; aucun herbage. Quand vous préparez le vomissement, alors il faut gorger d'herbages âcres, d'aliments de céréales copieux et de tous les plats qui seront au gré de la malade; la remplir de beaucoup de vin aqueux, et laver, après les fumigations, avec beaucoup d'eau chaude. Tel est le traitement d'écoulements de ce genre. Ce qui importe, c'est d'évacuer par les deux voies, et de faire vomir et d'attirer par le haut; ce qui importe encore, c'est un régime desséchant et l'abstinence de bains. Quant à la matrice, il faut traiter ainsi : d'abord fu-

έμπιπλάναι (bis) 0. – όποίου 0. — 12 ήν C. – έμπιπλάναι Gl. – ύδαρέως C. – πυρίων (sic) Ald. — 13 ή om. vulg. – J'ai ajouté ή sans miss. – τούτων pro τῶν C. – ἄμεινον.... ἀλουσίη om. 0. – αρείσσων FIIJK. — 14 ααὶ om. CFIII JK, Ald. – δ' C0. – πρώτον DIJ0. – πυριὰν vulg. – πυριὰν CII. – πυριὴν l. – ἀφέψοντα II0. – εὶλύος θ . – σμήματι 0, Ald. – σμήματι (bis) C.

μέν πυριην ύδατι άκτης άφεψωντα τὰ φύλλα επειτα μετά την πυρίην κλύζειν έκ της ίλύος τῷ σμήγματι 1 ην μέν σηπεδών έν τοῖς έλχεσιν ή και τὰ ἀπιόντα δυσώδεα, ἀχρητεστέρω τῷ σμήγματι • ἡν δὲ μηδέν 2 ή τοιούτον, ύδαρεστέρω μετά δέ την ίλυν, ύδατι εν δέ τω ύδατι ³ έναφεψεῖν μυρσίνην καὶ δάφνην καὶ έλελίσφακον · μετὰ δὲ τοῦτο οἴνω κλύζειν ἀκρήτω λευκῷ γλιαρῷ. Όκόταν δε δάκνηται ἤδη ύπὸ τῶν κλυσμάτων, τότε ήδη καθαρά ἐστι τὰ ἔλκεα κλύζειν οὐν γρή υθαρεστέρη τη δίλυς και σίνω μέλανι : μετά δε τον οίνον πιμελήν ύὸς τήξαντα νεηρήν, έλαιον παραμίζαντα, 5 ήν μεν ή, γηνὸς, 6 ήν δὲ μή, άλλου του, μάλιστα όρνιθος, 7 εί δέ μή, τὸ έχ τῶν έλαιῶν παλαιὸν, τούτω γλιαρῷ κλύζειν, μετὰ δὲ τῷ οἴνω ἐς ἔτερον κλυστῆρα έγγεαντα · ες δε το στόμα, κην η είλκωμένον, κην μή, μοτούς 8 ποιεύντα των μαλθακτηρίων προστιθέναι, καὶ 9 ἢν καῦμα παρέγωσι προσκείμενοι, αφελομένην την γυναϊκα κελεύειν νίψασθαι ύδατι γλιαςῷ τοιούτω οίω περ εκλύζετο. Ήν δὲ πρὸς 10 τὴν δίαιταν τήνδε τὰ ρεύματα μη απαλλάσσηται, έλάσσω 11 δέ γίνηται καὶ δάκνηται σφοδρῶς, καὶ τὰ ἀποβρέοντα γολή τε είη καὶ άλμη, καὶ μὴ μόνον τὰ ένδον, άλλα και τα έζω 12 έλκοῖ, μεταδάλλειν χρή την δίαιταν, και έζυγραίνειν πάταν, δχως τὰ βεύματα ως ύδαρέστατα έσται καὶ ήχιστα δηκτικά. λουτροῖσι 13 θερμοῖσι πουλλοῖσι, μάζη, λαχάνοισιν έφθοῖσι πᾶσι λιπαροΐσιν, λγθύσι τοΐσι σελάγεσι, 14 σύν κρομύοισι καλ κορίοισιν έψοντα ἐν ἄλμη γλυκείη, έψεῖν οὲ λιπαρῶς, κρέασιν έφθοῖσι πᾶσι, πλην βοός 15 και αίγος, διέφθοισιν εν ανήθοισι και μαράθροισιν, οίνω

^{&#}x27; Έαν θ. – δὲ μηδὲν pro μὲν J. – ἢ oni. θ. – ἀρρατ. J. – σμίγματι G, Ald. — τη θ. – ἢ om, vulg. – τοιούτω C. — ³ ἐνατέρειν C. – καὶ δάφνην θ. – καὶ δ. om, vulg. – χλιηρῶ CD. – τὰ ἔλκεα ἔστι θ. — ὁ ἰλύη II. – καὶ oni. DFGHIJK. – πιμενὴν (sic) C. – πειμελὴν θ. – νεαρὰν θ. — ὁ ἐὰν θ. — ὁ ἢν.... ὅρνιθος oni. θ. – ἀλλ' οῦτου (sic) Κ. – τοῦ FGI. — γἢν J. – ἐλαίων HI. – ἐλάων (sic) C. – χλιηρῶ C. – τὸν οἶνον vulg. – τῶ οἶνω θ. – ἐγγέαντα (ἐγγέαντι C; ἐγγέοντα D) ἐς (εἰς J) τὸ στόμα, καὶ ἢν μὴ (μὴ omi. Cordæns; ἢ pro μὴ Foes in not., Lind.) ἐλκώμενα (ἐλκούμενα Cordæus; ἐλκούμενα Foes in not.; ἡλκωμένον, κἢν μὴ μοτοὺς θ. — ὁ ποιοῦντας vulg. – ποιεῦντας C. – ποιοῦντα Cordæus, Lind. – μαλακτ. C. — ὁ ἐὰν θ. – τὴν γ. oni. Cθ. – κελεύειν αὐτῆ (αὐ. oni. Cθ) νίψ. vulg. – χλιηρῶ C. – ἀστερ C. — ἱ τὴν οπi. C. – τὴν δὲ Ϝ, Ald. – τήνδε om. Cθ. — "δὴ pro δὲ DHK. – γένηται vulg. – γίνεται DFGHK. – γίνηται Jθ, Ald. – διάκνηται (sic) θ. – δύνεται (sic) Κ. – δάννεται D. – σφόδρα θ. – ἀπορέοντα

migations avec l'eau de feuilles de sureau bouillies; puis, après la fumigation, injection avec la lie de l'onguent à frotter; si la pourriture est dans les ulcérations et que l'écoulement soit fétide, l'onguent sera moins mélangé d'eau; s'il n'y a rien de tel, il le sera davantage; après la lie, l'injection se fera avec l'eau; dans l'eau, on aura fait bouillir du myrte, du laurier et de la sauge; après cela, injection avec du vin blanc pur, tiède. Quand les injections commencent à faire éprouver une sensation mordicante, c'est que les ulcérations se mondifient, il faut donc faire les injections avec la lie plus coupée d'eau et le vin noir. Après le vin, faire fondre de la graisse fraîche de porc, ajouter de la graisse d'oie, si on en a, sinon, toute autre graisse de volaille, sinon encore, de la vieille huile, et injecter tiède. Après cela, faire une autre injection avec du vin. Quant à l'orifice utérin, qu'il soit ulcéré ou non, appliquer des tentes émollientes; si cette application cause de la chaleur, la femme les ôtera et se nettoiera avec l'eau tiède qui lui servait aux injections. Si, par ce régime, l'écoulement ne cesse pas, mais devient moins copieux et irrite fortement, et que la matière en soit de la bile et de la saumure, ulcérant les parties non-seulement intérieures, mais encore extérieures, il faut changer le régime et humecter le corps entier, de manière que l'écoulement soit aussi aqueux et aussi peu irritant que possible : beaucoup de bains chauds, polenta, herbages bouillis tous au gras, poissons cartilagineux cuits avec des poireaux et de la coriandre dans de la saumure douce et de la graisse, toutes viandes bouillies, excepté le bœuf et la chèvre, très-cuites, dans de l'aneth et du fenouil,

Κ. — Ε έλκέοι (sic) C. - έξυγράνειν (sic) FH. - Ante πᾶσαν addit δὲ θ. - ὅπως θ. - ὑδαρέστερα DFI. - ὑδάρεστα (sic) G. - είναι pro ἔσται Κ. — Επολλοΐσι θερ. J. - πουλλοΐσι G, Ald., Frob. - πολλ. vulg. - πᾶσι οπ. J. - ἰχθῦσι Κθ. - τοῖς ἐλάχεσιν (sic) C. — Ε ἐν (σὸν θ) χρομό. (χρομμό. DJΚθ, Frob.) vulg. - σκορόδοισι pro κορίσισι θ. - ἐψόντα (sic) Hlθ. - ἐψῶντα Κ. - γλ., ἐψ. δὲ λιπ. οπ. θ. - ἐψεῖν οπ. C. - λιπαρά C.— Ε καὶ αἰγὸς (καὶ αἰ. οπ. θ), τούτοισι γὰρ (τ. γὰρ οπ. Cθ) διέχθοισιν (διεςθ. οπ. θ) vulg. - ἀννήθοισι FI. - ἀνίθοισι CIIJ. - μαράθοισιν CFGHIJΚθ, Ald.

¹ μελιχρόφ, κιβρός, δδαρεῖ, πλέονι, γαλακτοποσίη μετ' οἴνου γλυκέος τὰ δ' ἄλλα περὶ τῶν κλυσμάτων ποιέειν κατὰ τὸν ὑφηγημένον λόγον. Αὕτη μὲν νῦν τῶν τοιούτων ἡ θεραπείη. "Οσα ² δὲ πυοειδέα τε καὶ ξυνεστεῶτα ἄπεισι, τούτων τὸ μὲν οὖλον σῶμα οὐδὲν δεῖ κινέειν, ³ κλύζειν δὲ καὶ ἀπὸ τούτων τὴν θεραπείην πᾶσαν ποιέεσθαι, κλύζειν δὲ τοῖσιν αὐτέοισι κλύσμασιν οἶσι πρόσθεν εἴρηται τὸν αὐτὸν τρόπον. Γεγράψεται δὲ καὶ ἄλλα κλύσματα. 'Ελκέων ἴησις ἐλάφου στέαρ χλωρὸν προσθετόν κλύζειν δὲ χρὴ αὐτίκα οἴνφ σιραίφ, κράτιστον δὲ ψιμυθίφ, ἡν ἕλκεα ἡ, καὶ ἐλαίφ ναρκισσίνφ στιτίοισι δὲ μαλθακωτάτοισι χρῆσθαι καὶ μὴ δριμέσιν. Ήν δὲ δὲ δερυπωμένα ἡ καὶ νέμηται, ⁶καὶ τὸν πελαστάτω χῶρον διακναίη, ⁷ καθαίρειν, καὶ νέην σάρκα φύειν, καὶ ἐς ἀτειλὰς ἄγειν τὴν σάρκα, ρηϊδίως γὰρ ἀναχαλᾶται καὶ ⁸ κακοήθεκ οὐ γίνεται, καὶ λούειν συχνῶς.

67. *Ην θδὲ γυνὴ ἐκ τρωσμοῦ τρῶμα λάδη μέγα, ἢ ¹⁰ προσθέτοισι δριμέσιν ἐλκωθῆ τὰς μήτρας, οἶα πολλὰ γυναῖκες ἀεὶ δρῶσί τε καὶ ἰητρεύουσι, καὶ τὸ ἔμδρυον φθκρῆ, καὶ μὴ καθαίρηται ἡ γυνὴ, ἀλλά οἱ αἱ μῆτραι φλεγμήνωσιν ἰσχυρῶς καὶ μεμύκωσι καὶ τὴν κάθαρσιν τι μὴ οἶαί τε ἔωσι παραμεθιέναι, εὶ μὴ τὸ πρῶτον ἄμα τῷ ἐμδρύῳ, αὕτη ἢν μὲν ἰητρεύηται ἐν τάχει, ὑγιὴς ἔσται, ἄφορος δέ. *Ην δέ οἱ ράγῆ αὐτόματα ¹² τὰ λογεῖα καὶ τὰ ἔλκεα ὑγιανθῆ, καὶ ὧδε ἄφορος ἔσται. *Ην δέ οἱ ἡ μὲν κάθαρσις γένητκι, τὰ δὲ ἕλκεα μὴ μελε-

1 Μέλανι χρώ θ. - ύδαρρεῖ Η. - πλείονι vulg. - πλέονι θ. - γαλακτοπωσίη θ. - κλυσμών θ. - ποιέειν om. θ. - οδν pro νῦν Κ. - περί (π. om. θ) τῶν τοιούτων (τοιῶνδε θ) vulg. – ή om. C. – θεραπεία C. — 2 δὲ om. C. – ποιοειδέα K. – ξυνεστώτα C (θ, συν.). - όλον rulg. - οδλον C. - ού pro ούδεν J. - 3 κλύσειν Ald. - κλύζειν.... ποιέεσθαι om. (D, restit. al. manu) FGHIJK. - αὐτοῖσι θ. - κλυσμοΐσι C. - οίς vulg. - οίσι C. - 4 έλκῶν vulg. - έλκέων Cθ. - πρόσθετον Co. - σειραίω IJK. - Erot., p. 280 : οίνω σιραίω, τῷ έψήματι λεγομένω. - Post σ. addit πάντα C. - ψιμιθίω FGIK, Ald., Frob., Cordæus, Lind. ψιμμιθίω DHJ.-ψιμιθύω C.- έλαίων Κ.-ναρκισίνω C.-χρήσθω θ.- μη om. θ. - 5 δε om. C. - νενέμηνται vulg. - νενέμηται C, Lind. - νέμηται θ. - 6 καὶ om. J. - πελασσάτω vulg. - πελαστάτω C (D, al. mann πελασσάτω) FGHIKθ, Ald., Lind. - Ante ô. addunt xa? DIJK. - δαχναίη vulg. - δαχνέη J, Cordæus. -διακναίη C (II, al. manu) θ, Foes in not., Lind. — 7 Post καθ. addit δέ C. -νέαν vulg. -νέην Cθ. - σύναι vulg. - σύειν θ. - ωτίλας (sic) θ. - γάρ om. C. - Gal. Gl. : ἀναχαίνεται, ἀναξαίνεται, et ἀναχελύνεται, ἀναξηραίνεται. Foes pense que ces gloses se rapportent à notre passage. — 8 κακείθεα (sic) θ. - κακήθεα CIK. - κακοηθείη J. - οὐ θ. - οὐ om. vulg. - συχνώς om. Co. — 9 δε om. - τραύμα vulg. - τρώμα θ. - λαμδάνη vulg. - λαδη CDHIKo. vin couleur de miel, paillet, aqueux, en abondance, usage habituel du lait avec du vin doux. Pour les injections, on fera comme il a été dit tout à l'heure. Tel est le traitement de ces écoulements. Quant aux écoulements purulents et consistants, il faut, pour ceux-là, n'agir aucunement sur le corps tout entier, mais prescrire des injections et faire reposer sur ce moven tout le traitement; les injections seront les mêmes et employées de la même facon que plus haut. D'autres injections seront aussi indiquées. Traitement des ulcérations : graisse récente de cerf, en pessaire. On fera aussitôt les injections avec le vin cuit. Ce qu'il y a de plus énergique, s'il y a des ulcérations, c'est de faire des injections avec la céruse et avec l'huile de narcisse. La malade usera d'aliments très-doux; rien d'âcre. Si les ulcérations sont sordides, s'étendent et corrodent la région voisine, les mondifier et produire une chair nouvelle qu'on amènera à cicatrice; elles cèdent en effet facilement et ne deviennent pas malignes; baigner souvent.

67. (Différents cas d'ulcérations utérines. Stérilité qui en résulte.) Quand la femme est affectée d'une grande plaie à la suite de l'avortement, ou quand la matrice a été ulcerée par des pessaires âcres, ce qui arrive, vu tant de pratiques et de traitements que les femmes font de leur chef, ou quand, le fœtus étant chassé par l'avortement et la femme n'ayant pas la purgation lochiale, la matrice s'enflamme fortement, se ferme et ne peut donner issue à la purgation, si ce n'est à ce qui sort tout d'abord avec l'enfant, la malade, si elle est traitée promptement, guérira, mais restera stérile. Si les lochies font éruption spontanément et que les ulcérations se cicatrisent, elle restera stérile de cette façon encore. Mais si, la purgation marchant, les ulcérations ne sont pas traitées, il

⁻ μέγα θ.- μέγα om. vulg. — 10 πρόσθε το τσι δρ. 0 . - έλκώση 0 .- πολλά om. Cθ. - ἀεὶ om. Cθ. - ἀεὶ Lind. - ἰατρεύουσι FHIJK, Ald. - ἰητρεύονται Cθ. - μεμυχῶσι CGIθ, Ald., Frob. - μεμυχώσι DH. — 11 οὐχ (οὐχ Frob., Cordæus; μὴ Cθ) vulg. - ὧσι vulg. - ἐῶσι θ. - παραμ. ponunt ante τὴν χάθ. Cθ. - πρῶτον αἴμα (ἄμα θ) τὸ ἐν (τὸ ἐν om. Cθ) τῶ vulg. - γίνεται pro ἔσται C. — 12 τὰ om. C. - λοχεία θ. - λόχια D. - λοχία CJ.

DES MALADIES DES FEMMES.

δαίνηται, χίνδυνος σηπεδονώδεα εἶναι. 1*Ην δέ οί 2 ή χάθαρσις ἔη τετρυχωμένη, θνήσχει. 3 Κἢν ἐν τῷ τόχῳ χάρτα έλχωθέωσιν αἱ μῆτραι τοῦ ἐμβρύου μιὰ χατὰ φύσιν ἰόντος, πείσονται τὰ αὐτὰ 'τῆ ἐχ διαρθορῆς ἐλχωθείση τὰς μήτρας, χαὶ μεταλλαγὰς χαὶ τελευτὰς τὰς αὐτὰς 'ἡ νοῦσος ἴσχει, ἡν 5 τε ἐχ διαρθορῆς ἐλχωθῶσι, χαὶ εἰ τὰ λοχεῖα πάντα παρήϊσαν, ἦσσον πον ήσει, τραι ἐλχωθῶσι, χαὶ εἰ τὰ λοχεῖα πάντα παρήϊσαν, ἦσσον πον ήσει, Τὰ μεγάλα ἔλχεα εἰη, χαὶ μελεδαινομένη ἐν τάχει ὑγιαίνει. Χρὴ δὲ τῆ μελέτη προσέχειν ἐν τάχει, ἡν ἔλχεα ἐν τῆ μήτρη ἐνῆ. ἄτε γὰρ ἔόντα ἐν 8 ἀπαλῷ αὕζεται, χαὶ σαπρὰ ταχὸ γίνεται. Ἰῆσθαι δὲ τὰ ἕλχεα, ὡς χαὶ τὰ ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι, 9 χαὶ ἀφλέγμαντα χρὴ ποιέειν χαὶ ἀνακαθαίρειν χαὶ ἀναπιμπλάναι καὶ ἐς ὧτειλὰς ἄγειν .

63. 10 'Οχότα δὲ τρωσμῶν γινομένων μὴ ἀπαλλάσσεσθαι δύναται μεζόνων δλων τε 11 ἢ τῶν μελέων τῶν εμβρύων ἐόντων, ἢ ἐλασσόνων ναι τῶν ἀριάτων, τὰτοιαῦτα ἢν μὲν κατὰ φύσιν 13 ἔη, διδόναι τῶν φαρμάχων τι ὧν ἐγὸ φράσω, προλούοντα θερμῷ παμπόλλω. τοιαύτησι τοῦ πταρμιχοῦ προσφέρειν, ἐπιλαμβάνειν δὲ τὸν μυχτῆρα καὶ πτάρνυσθαι, χαὶ 15 τὸ στόμα πιέζειν, ὅχως ὁ πταρμὸς ὅτι μάλιστα ἐνεργήσει. Χρῆσθαι δὲ καὶ σεισμοῖσι · σείοις δ' ἀν ὧὸε · κλίνην λαβεῖν ὑψηλὴν ἡωμαλέην 16 καὶ ὑποστορέσαντα ἀναχλίνειν τὴν γυναῖχα

1 Hv... είναι om. G. — 2ή C. - ή om. vulg. - είη θ. - τετρυμένη (sic) C. τετριχωμένη J. — 3 καὶ ην $\theta.$ – ην C. – μὲν pro ἐν $\theta.$ – τῷ om. $C\theta.$ – έλκ. (έλκωθώσιν θ) καὶ (καὶ om. Cθ, Cordæus, Lind.) αὶ vulg. - ἐόντος vulg. - ἰόντος θ. - Ατητεχ (sic) θ. - έλκωθεισην (sic) θ. - έλκεωθείση (sic) CDFIJK, Ald., Cordæus. – μεταλλ. τὰς αὐτὰς καὶ τελ. θ. — 5 δ' pro τε θ. – διαφορῆς C. — 6 η pro ην τε θ. - έλχεωθώσιν C. - εί om. C (D, restit. al. manu) FGHJK, Ald. - λόχια D. - λοχία J. - παριείσαν DFGIJK. - παρίησαν CH. - παρίωσιν θ. - παριήσαν vulg. - είσω ρτο ήσσον Κ. - πονήση vulg. - πονήσει CDHJK. - \tilde{r} εἰ Cô. – \tilde{r}_i ν vulg. – δὲ τὴν μελεδὴν (τῆ μελέτη θ) πρ. vulg. – ἐν ἦι θ. – ἔνι vulg. – ἔνιά τε pro ἐνῆ· ἄτε FHIJK, Ald. — 8 άπ. ταγὺ (τ. om. Cθ) αὕξ. vulg. - Ante σαπρά addit τὰ θ. - ἐᾶσθαι θ. - τῷ θ. - τῷ om. vulg. - 9 καὶ θ. - καὶ om. vulg. - ἀφθέγμαντα (sic) Fl. - Post ἀφλ. addit [γὰρ] Lind. - ἀνα-· πιμπλάναι θ. - ἐσωτίλας (sic) θ. - ὕδωρ εἰς πόσιν (εἰς π. om. Cθ), οίνον vulg. - σιτία.... μή om. (D, restit. al. manu σιτία παῦρα) FGIJK. - Post σ. addit τε Η. - παῦρα vulg. - ἀφαυρότερα θ. - πολλά δὲ μὴ om. HL. -- 10 ὅσα θ. - δὲ om. θ. - μή δύν. ἀπαλλ. θ. - μειζόνων vulg. - μεζόνων DFGHIJK, Ald., Frob. — " $\mathring{\eta}$ θ . — " $\mathring{\eta}$ $\pi\lambda\alpha\gamma\epsilon\hat{\iota}\omega\nu$ $\tau\epsilon$ $\kappa\alpha\hat{\iota}$ θ . — " $\epsilon\hat{\iota}\eta$ ν ulg. – $\hat{\iota}\eta$ H. – $\mathring{\eta}$ C. – $\tau\epsilon$ ἀφ' ὧν DFGHIJLQ', Lind. - Post ὧν addit ἄν θ. - γράψω Cθ. - προλούσαντα

est à craindre qu'elles deviennent putrides. Si la purgation vient au moment où la semme est épuisée, la mort en est la suite. Dans le cas où une ulcération considérable est produite dans l'accouchement par l'enfant qui ne sort pas régulièrement, les accidents seront les mêmes que dans l'ulcération suite d'un avortement. La maladie aura les mêmes changements et les mêmes terminaisons, soit qu'elle provienne d'un avortement ou d'un accouchement. Si toutes les lochies coulent, l'affection sera moins grave, pourvu que les ulcérations ne soient pas grandes, et, traitée, elle guérit promptement. Il faut ne pas perdre de temps pour recourir au traitement quand il y a des ulcérations à la matrice; car, étant dans un lieu mou, elles augmentent et deviennent vite putrides. Ces ulcérations seront traitées comme celles du reste du corps: en ôter l'inflammation, les mondifier, les remplir et les mener à cicatrisation. Donner de l'eau, point de vin, des aliments peu nutritifs et non en grande quantité.

68. (Délivrance ne pouvant se faire sans un avortement. Emploi des sternutatoires, de la succussion. Précautions accessoires.) Quand, dans un avortement, la délivrance ne peut pas se faire, soit que le fœtus soit tout entier trop gros, ou ait quelque partie trop grosse, soit que, n'étant pas trop gros, il vienne obliquement et soit sans force, en ce cas, si les choses sont selon l'ordre naturel, laver avec beaucoup d'eau chaude et donner les médicaments que j'indiquerai; et si, disposé à sortir, le fœtus, tout en étant dans la position naturelle, ne sort pas avec facilité, administrer un sternutatoire, et, pendant l'éternument, pincer les narines et fermer la bouche, afin que l'éternument agisse autant que possible. On emploiera aussi la succussion; voici comment : prendre un lit élevé et solide, le garnir, coucher la fenime sur le dos, disposer autour de la poitrine, des aisselles et des bras

^{0. –} προλούοντες DQ'. – παμπόλω K. — "αλ ην L0, Lind. – θέλοντα 0. – ἀλύτως C. – ἰόντα 0. — "5 τὸ 0. – τὸ om. vulg. – ὅπως 0. – ὁ πτ. ponunt post μάλιστα C0. – ὡς (ὡς om. C0) ὅτι vulg. – ἐνεργήση vulg. – ἐνεργός η 0. – ἐνεργήσει DFH. – σείεις J. – σίοις 0. – ὑψ. τε αλὶ ῥωμ. 0. – ῥωμαλαίην C. — " αλὶ om. C0. – ὑποστορεύσαντα GI. – δὲ (δ' 0) ἀναχλίνειν C (0, ἀναχλίναι).

ύπτίην, τὰ ¹ δὲ στήθεα καὶ τὰς μασγάλας καὶ τὰς χεῖρας προσκαταλαμδάνειν ταινίη ή ξμάντι πλατεῖ μαλθαχῷ πρὸς τὴν κλίνην καὶ ζωννύειν, καὶ τὰ σκέλεα ξυγκάμψαι καὶ κατέχειν τοῖν σφυροῖν: όταν δὲ ² εὐτρεπίσης, φρυγάνων φάχελον μαλθαχῶν ή τι τῷδε ἐοιχὸς ευτρεπίζειν όσον την κλίνην ου περιόψεται επί 3 την γην βιπτευμένην, ώστε ψαῦσαι τοῖσι πρὸς κεφαλήν ποσὶ τῆς γῆς · καὶ κελεύειν αὐτὴν λαβεσθαι τῆσι γερσί *τῆς κλίνης, καὶ μετέωρον πρὸς κεφαλὴν την κλίνην έγειν, ώς κατάβροπος η επί πόδας, φυλασσόμενος δόκως μή προπετής έσται ή άνθρωπος. όταν δε ταῦτα ενεργήται καὶ μετάρσιος 6 ή ή κλίνη, έκ τῶν ὅπισθεν ὑποθεῖναι τὰ φρύγανα, κατορθοῦσθαι δὲ ὡς μάλιστα, ὅκως οἱ πόδες μὴ ψαύσουσι τῆς Υῆς, ῥιπτεομένης της κλίνης, καὶ τῶν φρυγάνων ἔσωθεν ἔσονται, αἴρειν 7 δὲ έζ έκατέρου τοῦ ποδὸς ἄνδρα τῆδε καὶ τῆδε, ώς κατ' ἰθὸ πεσεῖται ή κλίνη όμαλῶς καὶ ἴσως καὶ μὴ σπασμὸς ἦ · 8 σείειν δὲ ἄμα τῆ ώδῖνι μάλιστα καὶ ἢν μὲν ἀπαλλάσσηται, αὐτίκα πεπαῦσθαι, εἰ δὲ μὴ, διαλαβόντα σείειν, καὶ αἰωρέειν ἐπὶ τῆς κλίνης φερομένην. Ταῦτα μέν οὖν οὕτω ποιέεται, ἢν ορθά τε καὶ κατὰ φύσιν ἀπαλλάσσηται. Χρη δὲ 9χηρωτη ύγρη προγρίειν, ἐπὶ πάντων δὲ τῶν ἀμφὶ τὴν ὑστέρην τοιώνδε παθέων άριστον τόδε, καὶ μαλάχης ύδωρ καταιονζίν, καὶ βουκέρας, ή πτισάνης πυρίνης μαλλον χυλός. χρη δε άχρι 10 βουδώνος έδρην καὶ αἰδοῖον πυριῆν, καὶ ἐνίζεσθαι δὲ, ὅταν αἱ ὡδῖνες σφόδρα διλέωσι μάλιστα, καὶ μηδὲν ἐν νόω ἔτερον ἔχειν. Τὴν δε ἰητρεύουσαν τὰ στόματα 11 μαλθακιος έξανοίγειν, καὶ ἡρέμα τοῦτο δράν, ομφαλόν δὲ 12 ζυνεφέλκεσθαι τῷ ἐμδρύῳ.

' Δέ γε (γε om. Cθ) vulg. – προκαταλαμβάνειν vulg. – προσκαταλαμβ. DFHIK1., Lind. – προσκαταλαβεῖν θ. – μαλθ. om. θ. – ζώνην C (D, al. manu ζωννύειν) FIIIJKLθ. – ξυγκάψαι CFG. – συνκάμψαι θ. – ἐκ τῶν σφυρῶν θ. – 2 εὐτρεπίση θ. – φάκελὶ ον DFGHIJK, Ald., Frob., Cordæus, Lind. – In marg. φάκελος χωρὶς σ τὸ φορτίον καὶ τὸ ξύλον ' διὰ δὲ τοῦ σ σφάκελος ὁ μικρὸς τῆς χειρὸς δάκτυλος καὶ ἡ φλεγμονὴ ἡ φθορὰ, νέκρωσις, κάκωσις F. – μαλθακὸν Κ. – πτωδὲ (sic) pro τι τῷδὲ θ. — 3 τὴν οπι. D. – ριπτευμένην νις σρίτον μένην vulg. – ψαύσαι Ι. – κεφαλῆ J. — 4 τὴν κλίνην vulg. – τῆς κλίνης 3 θ. — μεφαλῆς θ. — 5 δπως θ. 6 τὴ ρτο ἡ θ. — 6 τὴ οπι. C. – ὑποθήναι Κ. – κως (ὅπ. θ) δὲ (δὲ οπι. θ) οἱ πόδες μὴ (μὴ οπι. θ, Foes in 110t., Lind.) ψαύωσι (ψαύσωσι C; ψαύση θ) vulg. – Je lis ψαύσουσι. – τῆς τῆς, ρ. οπι. C. – ριπτουμένης vulg. – ριπτεομένης θ. – ἐξώσονται pro ἔσωθεν ἔσ. θ. – ἔσωνται C. — 7 δ' θ. – τοῦ οπι. θ. – κατευθὺ C. – ἡ (ἡ οπι. θ) κλ. πεσεῖται Cθ. – πεσήται vulg. – πεσεῖται DFHIJK. — 8 σίειν θ. – ἀδίνη θ. – αῦτι καὶ (sic) pro αὐτίκα

LIVRE PREMIER.

une écharpe ou un lien large et souple qui la fixe au lit; faire plier les jambes et les attacher aux talons. Quand vous préparez la manœuvre, disposez un fagot de branchages souples ou quelque chose de semblable qui ne permettra pas au lit lancé contre terre de toucher le sol par les pieds du côté de la tête. Recommander à la femme de prendre le lit avec les mains; tenir le lit élevé du côté de la tête, afin qu'il y ait impulsion du côté des pieds, prenant garde que la femme ne sasse pas de chute. Quand cela est arrangé et que le lit est porté en haut, mettre les branchages sous les pieds de derrière, et dresser autant que possible afin que les pieds ne touchent pas le sol, le lit étant lancé, et soient en dedans des branchages. Chaque pied sera saisi de caret de là par un homme, de manière que le lit tombe perpendiculairement avec régularité et égalité et qu'il n'v ait pas de déchirement. On fera la succussion au moment de chaque douleur surtout. Si la femme se délivre, il faut cesser aussitôt; sinon, pratiquer la succussion par intervalles, et la balancer portée dans son lit. Voilà ce que l'on fait quand le fœtus sort droit et dans la position naturelle. Il faut préalablement oindre avec du cérat humide : dans toutes les affections utérines de ce genre, c'est ce qu'il y a de mieux, ainsi que de fomenter avec l'eau de mauve et de fenugrec et surtout avec la décoction de froment; il faut fomenter le siège et les parties génitales jusqu'aux aines, mettre dans un bain de siège, surtout quand les douleurs d'accouchement sont pressantes, et n'avoir rien autre dans l'esprit. La sage-femme ouvrira doucement l'orifice utérin, ce qu'elle fera avec précaution, et elle tirera le cordon ombilical en même temps que l'ensant.

θ. – διαλαμβάνοντα σίειν θ. – αἰωρεῖν C. – τῆς K. – τῆς om. vulg. – οὕτως (οῦτω J) ποιέεσθαι vulg. – οὕτω ποιέεται $C\theta.$ — θ κήρω τῆ ὑγρῆ C. – Ante τῶν addit τῶνδε $\theta.$ – τοιῶν δὲ παθημάτων $\theta.$ – τοῦτο pro τόδε $C\theta.$ – καταιονεῖν D. – βούκερως (sic), al manu ας D. – η om. DFGHIK. – πτισσ. DH. – πυρ. πτ. J. – πυρρίνης GHK. – χυλοῦ K. – χυλοῦν L, Cordæus, Lind. — ω βουδώνων $C\theta.$ – τε καὶ $\theta.$ – αἰδοίων C. – πυριᾶν $\theta.$ – ἐνέζεσθαι C. – σροδραὶ καὶ δχλοις (sic) ὧσι $\theta.$ – ἔχειν ἕτ. C. — ω μαλθακοῖσιν vulg. – μαλθακῶς $\theta.$ – ἡρέμα I. — ω σ. 0. – τὸ (τὸν K) ἔμβρυον vulg. – Ie lis τῷ ἐμδρύω.

69. "Όσα δὲ δίπτυγα 1 πτύσσεται καὶ ἔγκειται ἐν τῷ στόματι τῶν ύστερέων, ταῦτα δὲ, ἤν τε ζώοντα ἤν τε τεθνεῶτα ²ἦ, προώσαντα όπίσω πάλιν στρέφειν, όχως κατά φύσιν ³ ἔη ἐπὶ κεφαλήν. ⁶Οταν δὲ άπωθέειν βούλη ή στρέφειν. * ἀνακλίναντα γρή ὑπτίην ὑπὸ τὰ ἰσγία ύποστορέσαι τι μαλθακόν, καὶ ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς κλίνης, ὅκως ύψηλότεροι ε έσονται οί πρὸς ποδών πόδες συγνώ, ὑποτιθέναι γρή τι · καὶ ἀνωτέρω δὲ τὰ ἰσγία τῆς κεφαλῆς δέστω, προσκεφάλαιον δὲ πλοξη ημεριώ τἢ κεδαγὖ, μοοπληεοπεροίει ος τα<u>πτα, αταν 1</u>ος άπιύσηται τὸ ἔμιβρυον καὶ περιδινηται τῆδε καὶ τῆδε, κατὰ φύσιν καθίστασθαι καὶ τὴν κλίνην καὶ τὰ ἐσχία, ὑπεξελών τὰ ὑπὸ τοὺς πόδας της κλίνης και τους λίθους και 8 το ύπο των ισγίων · 9 πρός κεφαλήν δὲ υποβείναι υποκεφάλαιον τὰ τοιαύτα τούτω τῷ τρόπω θεραπεύειν. Όσα δὲ ζῶντα τῶν ἐμβρύων τὴν γεῖρα ἡ τὸ σχέλος ἔζω 10 προδάλλεται ή καὶ ἄμφω, ταῦτα γρή, ὅταν τάγιστα 11 προσημήνη, είσω ἀπωθέειν τῷ προειρημένο τρόπο, καὶ στρέφειν ἐπὶ κεφαλήν, καὶ ἐς δοὸν ἄγειν. Καὶ ὅσα 12 πτύσο εταιτῶν ἐμβρύων πεπτηότα ἡ ἐς τὸν χενεῶνα ἢ ἐς ἐσγίον ἐν τῷ τόχω, γρὴ ταῦτα ἀπορθοῦσθαι, χαὶ 18 στρέφειν, και προσκαθίννυσθαι ες ύδωρ θερμόν, άγρις αν ζαίνηται.

70. 18 Ο Χόσα οὲ τεθνεῶτα τῶν ἐμβρύων ἢ τὸ σχέλος ἢ τὴν χεῖρα ἔζω ἔχει, ταῦτα ἄριστον μὲν, ἢν οἶόν τε, 18 ἀπώσαντα ἔσω ἐπὶ κεφαλὴν στρέφειν · 16 ἢν ἐὲ μὴ οἶόν τε ἢ, ἀνοιδίσκηται ὸὲ, τάμνειν τῷδε τῷ τρόπῳ · σχίσαντα τὴν κεφαλὴν μαχαιρίῳ 17 ξυμφλάσαι, ἵνα μὴ θράσση, τῷ πιέστρῳ, καὶ τὰ ὀστέα 18 ἔλχειν ὀστεολόγῳ, καὶ τῷ

¹ Πτύσεται CH. — ² εἴη θ. – ἢ C. – ἢ om. K. – ὅπως θ. — ² εἴη Cθ. – βούλει HK. — ⁴ ἀναχλίνειν θ. – ὑποστοραισαι (sic) θ. – ὑποστορεῦσαι HIJK. — ⁵ ἔσωνται C. – οἱ om. FGHIK. – τι om. Cθ. — § ἔς τὸ C. – προμηθεόμενος (προμη θεόμενοι DFIJK) ταῦτα vulg. – προμηθεύμενοι εἰσὶ ταῦτα C. – προμηθεομένοισι δὲ ταῦτα θ. — ² δ' ἀναπώσηται C. – δ' ἀπώτη (sic) θ. – περιδείνηται θ. – καὶ τοὺς λ. om. θ. — ² τὰ θ. – ἀπὸ C. — ² προσκεράλαιαν δὲ ὑπ. ὑπὸ κεραλὴν Κ. – κεραλῆς Cθ. – προσκεράλαιαν θ. – ὑπονεράλαια J. – ὑπὸ κεραλὴν ριο ὑποκερ. D. – τῷ τοιούτω τρόπω θ. — "ὁ προστίνει (sic) θ. – προπιπτει C. – καὶ om. θ. — "προσημαίνη (προσημήνη CK; προσημείνη θ) τὴν ἔξοδον (τὴν ἔξ. om. Cθ) vulg. – ἀποθέειν F. – προηγημένω C. — ¹² πτύσεται FI, Ald. – πτήσεται G. – πεπιτηῶτα DHIJθ. – τῷ om. CK. — 12 τρέρτειν C. – προσκαθίννυσθαι vulg. – προσκαθίννυσθαι Vulg. – προσκαθίννυσθαι C. – ἄχρι οῦ ἐένηται θ. – ½ν om. C. — 14 ὅσα θ. – δὲ om. C. – τεθνηῶτα C. – ἢν ἢ οιοται (sic) θ. — 15 ἀπώσασθαι εἴσω καὶ ἄμρω ταῦτα ἐπὶ vulg. – ἀπώσαντα εἴσω ἄμρω ταῦτα ἐπὶ Vulg. – οἴονται θ. –

69. (Règles pour corriger une mauvaise présentation ou faire la version.) Les fœtus qui se plient en deux et qui s'arrêtent à l'orifice utérin(qu'ils soient vivants ou morts), doivent être repoussés en arrière et retournés de manière à sortir naturellement par la tête. Quand on vent repousser ou faire la version, il faut faire coucher la femme sur le dos, mettre quelque chose de mou sous les hanches et quelque chose sous les pieds du lit, de manière que ceux du côté des pieds soient beaucoup plus élevés. Les hanches seront plus hautes que la tête. Il n'y aura sous la tête aucun oreiller. Tels sont les préparatifs à faire. Quand l'enfant est repoussé et retourné de côté et d'autre, on remettra en position ordinaire le lit et les hanches, ôtant ce qui est sous les pieds du lit, les pierres, et ce qui est sous les hanches. Alors on remettra un oreiller sous la tête. Voilà comment il faut traiter ces cas. Quant aux enfants qui, vivants, avancent au dehors le bras ou la jambe ou tous les deux, il faut, dès que la chose est manifeste, repousser ces parties de la façon susdite, faire la version par la tête, et les mettre en voie de sortie. Pour ceux qui, s'étant courbés, se plient au flanc ou à la hanche dans l'accouchement, il faut les redresser, faire la version et mettre dans un bain de siège d'eau chaude, jusqu'à ce que les parties soient assouplies.

70. (En cas de mort de l'enfant, dont un bras ou une jambe sort, repousser les parties; sinon, briser la tête, les côtes et réséquer. Précautions à prendre.) Pour les enfants morts qui ont une jambe ou un bras dehors, le mieux est, si l'on peut, de repousser et faire la version; si la chose est impossible et que le gonflement survienne, opérer ainsi qu'il suit : fendre la tête avec un bistoùri, l'écraser avec le compresseur, afin qu'elle

έλκυστήσι, παρά την κληίδα καταθέντα ώς αν έγηται, έλκειν, μή κατά πουλύ, άλλά κατ' όλίγον, έξανιέντα καὶ αὖθις βιώμενον, "Όταν οὲ ταῦτα 1 μεν ἔζω εἰρύσης, ἐν δὲ τοῖσιν ὤμοισιν ἔη, τάμνειν τὰς γεΐρας άμεω εν ετοίσιν άρθροισί μετά των ώμων καὶ όταν ταῦτα κοιμίσης, ην μέν οδόν τε η ζέναι, και τάλλα εὐπετέως έλκειν ην δὲ μὴ ἐναχούση, τὸ στῆθος πᾶν μέγρι τῶν σφαγέων σχίζειν, φυλάσσεσθαι δὲ ὡς μὴ κατὰ τὴν γαστέρα τάμης, καὶ ψιλώσης τι τοῦ ³ ἐμδούου, ἔζεισι γὰο ή γαστήρ καὶ ⁴τὰ ἔντερα καὶ κόπρος * ἦν δέ τι τουτέων έκπέση, πραγματοειδέστερον ήδη γίνεται ' ζυμφλάσαι δέ τά πλευρά, ⁵χαὶ τὰς ὧμοπλάτας ζυναγαγεῖν, χαὶ ῥηϊδίως μετὰ ταῦτα γωρήσει το λοιπον έμθρυον, ην μη ήδη οιδαλέον ή την χοιλίην την 6γὰρ ἦ τι τοιούτον, ἄμεινον τὴν γαστέρα τοῦ ἐμιθρύου τρῆσαι πρηέως, έζεισι γάρ φύσα μοῦνον έχ τῆς γαστρὸς, καὶ εὐπετέως οὕτω χωρήσει. *Ην 7 δε έκπεπτώκη ή χείρ ή το σκέλος τεθνεώτος τοῦ έμβρύου, ην μεν δυνατόν η, είσω απώσαι αμφω, καὶ εὐτρεπίσαι τὸ ἔμδρυον, ταῦτα ἄριστα · 8 ἢν δὲ μὴ οἶόν τε ἢ τοῦτο ποιῆσαι, ἀποτάμνειν ό τι αν έζω ⁹ η ώς αν δύνηται άνωτάτω, καὶ τοῦπίλοιπον εσιταραίτενος μεριώραι και σερεήαι το είπρορον εμι κεδαγίν, ο ρεαν οξ στρέφειν ή 10 κατατάμνειν μέλλης τὸ παιδίον, τὰς ἰδίας γείρας γρή ἀπονογίτασθαι, τὸ δὲ μαγαίριον, ιξ ἀν κατατάμνης, καμπυλιότερον έστω ή ίθύτερον, καὶ τοῦτο κατά κεφαλήν ἀμφικαλύπτειν τῷ λιγανῷ δακτύλω, ἐσματευόμενον καὶ δόγγεῦντα καὶ δόξωδέοντα, ὅπως μή ψαύσης της δστέρης.

71. Περὶ ¹¹ δὲ μύλης κυήσιος τόδε αἴτιον· ἐπὴν πολλὰ τὰ ἐπιμή- νια ἐόντα γονὴν δλίγην καὶ νοσώδεα ζυλλάδωσιν, οὔτε κύημα ἰθαγε-

ι Μὲν θ . – μὲν om. vulg. – ἔξω om. C θ . – εἰρ. ἔξω J. – τοῖσι νόμοισιν C. – ἐνῆ (ἐν ἢ HI; ἢ G; ἔη θ) vulg. — ² τοῖς θ . – κομίση, $C\theta$. – μὲν οἴονται ἢ θ . – τ' G. – τὰ αλλα G. – εὐπετῶς vulg. – εὐπετίως θ . – δὲ μηδὲν (μὴ θ) ἀκούση (ἐνακούη θ) vulg. – σραγίων H. — ³ ὀστέου θ . – ἐντέρου legisse videtur Cornarius. – ἔξισι θ . — ⁴ τὸ ἔντερον θ . – καὶ [ἡ] κόπρος Lind. – γὰρ pro δὲ G. G τούτων vulg. – τουτέων G. – πραγματωδέστερον G. – ἔυνθλάσαι G. – δὲ καὶ τὰ G. — ⁵ τοὺς G. – ξυνάγειν vulg. – συναγαγεῖν G. – ἢηδίως G. – μετὰ G. οπο G0. – χωρέει G. — δ δὲ pro γὰρ G0. – τοιοῦτόν G1. Κ. – τοῖον G2. – ἔξισι G3. – νον vulg. – μούνον (sic) G3. – ἐκ G4. – ἀπὸ vulg. – ούτω om. G6. — ½ σος G6. Είπεπτώκει G7. – τεθηειώτος G7. – ἔμβρίου G8. – ἐντρεπῆσαι G9. G9. – ἐντρεπεῖσαι G9. — ἐε vulg. – G1. – τι pro G2. – είη G3. — G4. – 10 κατατέμνειν vulg. – κατατάμνειν G4. – ὶδ οπο. G6. – είη G5. — 10 κατατέμνειν vulg. – κατατάμνειν G4. – ὶδ οπο. G6. – είη G6. — 10 κατατέμνειν vulg. – κατατάμνειν G4. – ὶδ οπο. G6. – είη G6. — 10 κατατέμνειν vulg. – κατατάμνειν G6. – G6. οπο. G6. – είη G6. — 10 κατατέμνειν vulg. – κατατάμνειν G6. – G6. οπο. G6. – είη G6. — 10 κατατέμνειν vulg. – κατατάμνειν G6. – G6. οπο. G6. – είη G6. — 10 κατατέμνειν vulg. – κατατάμνειν G6. – G6. οπο. G6. – είν G6. – G6. οπο. G6. – είν G6. – είν

ne cause pas d'embarras, et tirer les os avec la cuiller à os; alors tirer avec le crochet à embryon, crochet que l'on fixe à la clavicule afin qu'il tienne, tirant non tout à la fois, mais peu à peu, relàchant et puis forcant. Quand vous avez amené cela au dehors et que le fœtus est aux épaules, couper les deux bras dans les articulations avec les épaules; cela étant amené, si le reste peut venir, le tirer sans retard. Mais s'il résiste, fendre la poitrine entière jusqu'à la gorge, tout en prenant garde à ne pas couper dans le ventre et à n'y rien mettre à nu; car l'estomac, les intestins et les matières fécales sortiraient; et s'il sort quelqu'une de ces choses, l'opération devient plus embarrassante; écraser les côtes, rapprocher les omoplates, et alors le reste du fœtus cheminera sans peine, à moins qu'il n'ait déjà le ventre tuméfié. S'il y a quelque tuméfaction, il vaut mieux percer doucement le ventre de l'embryon; il n'en sort que du vent, et le corps cheminera ainsi facilement. Quand le bras ou la jambe est sortie, l'enfant étant mort, si la chose est possible, repousser l'un et l'autre et faire la version; voilà le mieux. Si la chose n'est pas possible, retrancher ce qui est en dehors aussi haut que faire se pourra, et, pour le reste, reporter la main, repousser et saire la version par la tête. Quand vous devez faire la version ou la section de l'enfant, les ongles de l'opérateur seront coupés; le bistouri dont il se servira sera plutôt courbe que droit; on en cachera l'extrémité avec le doigt indicateur, palpant, guidant et craignant de blesser la matrice.

71. (Môle. Explication de sa formation. Signes à l'aide desquels on la distingue de la grossesse. Traitement.) Voici la cause de la formation d'une môle: quand les menstrues étant abondantes reçoivent une semence peu copieuse et morbide,

εὐθύτερον vulg. - ἰθύτερον θ. - καλύπτειν ἀμρὶ τῶ ληχάνω (sic) δακτ. θ. - λειχανῶ Κ. - ἐσματεύμενον vulg. - ἐσματευμένον FG, Ald., Frob. - ἐσματευσάμενον DH. - ἐσματευμένον (sic) C. - ἐσματευσάμενον θ. - όδηγέοντα θ. - ὁρωδ. C. - ψαυθῆς (sic) θ. — 11 δὲ om. DK. - κυήσεως HIK. - πουλλὰ DFG HK, Ald., Frob., Cordæus. - γουνὴν (sic) DFIHK. - νοσώδη vulg. - νοσώδεα θ. - συλλ. θ.

DES MALADIES DES FEMMES.

νές γίνεται, 1 και ή γαστήρ πλήρης ώσπερ κυούσης, κινέεται σε οὐδὲν ἐν τῆ γαστρὶ, οὐδὲ γάλα ἐν τοῖσι τιτθοῖσιν ἐγγίνεται, *σφριγᾶ δέ τους τιτθούς. Αύτη οὖν δύο έτεα, πολλάκις δέ καὶ τρία οὕτως έγει. ³ Καὶ ἢν μὲν μία σὰρξ γένηται, ἡ γυνὴ ἀπόλλυται· * οὐ γὰρ οίη τέ έστι περιγενέσθαι: ήν δὲ πολλαὶ, ρήγνυται αὐτέη κατά τὸ αίζοιον αξιια πουλύ και σαρκώδες. και ήν ε μέν μετριάζη, σώζεται. 6 ην δε μη, υπό ρόου άλουσα απόλλυται. Το μεν νούσημα τοιουτόν έστι κρίνεσθαι δε γρή τῷ πληρώματι, καὶ ὅτι οὐ κινέεται ἐν τῆ γαστρί: τὸ μὲν γὰρ ἄρσεν τρίμηνον, τὸ δὲ θῆλυ τετράμηνον τὴν κίνησιν έγει · επήν οὖν τοῦ γρόνου παρελθόντος μή 7 κινέηται, δηλονότι τοῦτό ἐστιν : ἔστι οὲ 8 καὶ τόὸε τεχμήριον μέγα : ἔν τοῖσι τιτθοῖσι γάλα οὐχ ἐγγίνεται. Ταύτην μάλιστα θμέν μὴ ἔῆσθαι εἶ δὲ μὴ, προειπόντα ίζισθαι · καὶ πρώτα μέν πυρίησον όλον τὸ σῶμα, ἔπειτα κατὰ τὴν ἔδρην κλύσον, ὅκως αξμα καταβραγῆ πουλύ · καὶ γὰρ 10 ἔσως αν χινήσαις τὸ ἔμβρυον 11 τὸ δοχεῦν εἶναι τὸ ζυνεστηχὸς, διαθερμανθείσης της γυναικός ύπό τοῦ φαρμάκου κλύζειν δὲ καὶ κατὰ τὰς μήτρας, 12 όκως αξμα απαγάγης • εὶ δὲ μὴ, προσθέτοισι χρῆσθαι τοῖσιν κπό τῆς βουπρήστιος ἐσγυροτάτοισι, καὶ πιπίσκειν τὸ δίκταμνον τὸ Κρητικόν εν οίνω ει δε μή, 13 και τον καστόριον δρχιν και δπισθεν αύτη σικύην προσβάλλειν πρός τους χενεώνας, χαι άφαιρέειν ότι πλεῖστον αξμα· 14 πρόσδαλλε δὲ καὶ ὅτι μάλιστα τεκμαιρόμενος κατὰ τάς μήτρας.

72. Καὶ 15 τοσοῦτον μὲν περὶ τῶν νοσημ.άτων τῶν ἀπὸ λοχείων

^{1 °}Η τε ρτο, καὶ ἡ C0. – κεινέεται $0.-\delta$ ' C. – τοῖς τιτθοῖς $0.-\delta$ γγ, om. 0. — ²σρριγγίδα δὲ τοῦ στήθους FGIJK. – φρυγγίδα τε τοῦ στήθους (D, al. manu σφρυγᾶ δὲ τοῦ στήθους Η. – σφρίγαι 0.-σφριγγᾶ C, Ald. – σφρυγᾶ Frob. – τοὺς τιτθοὺς C0. – τοῦ στήθους Ald. – τὸ στήθος vulg. – αὐτὴ C. – γοῦν J. – ἔτη 0.-δὲ om. 0. — ²κὴν 0. — °οὐδὲ vulg. – οὺ 0. αιτή τε (τε om. 0.) πολύ (πουλύ CHJK) vulg. – κὴν 0. — °μὴν 0. – Δια βιε μέν. – μὲν om. vulg. — °εὶ C0. – ἀπόλεται Fl. – ἀπώλετοι Fl. – ἀπώλετοι Γ. – Θυτή μὲν αλὶ τὸ μὲν ρτο τὸ μὲν γὰρ 0. – γαὶ σο (D, restit. al. manu) J. – ἄρσε (sic) 0. – κείνησιν 0. — ° κινείται 0. – τοῦτέστιν 0. — ° καὶ Jθ. – καὶ om. vulg. – τοῦτο ρτο τόδε 0. – τῆς τις 0. — °μὲν (addit μὴ C) ἰῆσθαι (βιῆσθαι οποντα (sic) ἰῆσθαι καὶ πρῶτον 0. – Απιε ὅλον addit τὴν γυναῖκα 0. – κλῦσον FI9. – ὅπως 0. – πολύ 0. — "ἱτ. κλῦσας (sic) κινήσιας ᾶν τὸ 0. – κινήσει 0.

LIVRE PREMIER.

il n'y a pas conception régulière, le ventre paraît plein comme cliez une femme enceinte; mais rien ne remue dans le ventre; il ne se forme point de lait dans les mamelles, qui sont cependant turgescentes. Cet état dure deux ans, quelquefois même trois. S'il n'y a qu'une seule chair, la femme succombe; car elle n'est pas en état de résister; s'il y a plusieurs chairs, un sang abondant et plein de caroncules fait éruption par les parties génitales; si ce flux se modère, elle réchappe; sinon, la métrorrhagie la fait périr. Telle est cette maladie. On la reconnaîtra et par le developpement du ventre et par l'absence de tout mouvement dans le ventre. En effet, le fœtus mâle remuc au bout de trois mois, le fœtus femelle au bout de quatre. Quand donc l'époque est passée sans qu'il y ait eu de mouvement, c'est évidemment une môle. Un autre signe considérable, c'est qu'il n'y a pas de lait dans les mamelles, Autant que possible ne pas traiter un tel cas; et, si on le traite, avertir. D'abord, on fera une sumigation générale; puis on prescrira un lavement qui produira un flux abondant de sang; car peut-être on mettra en mouvement la concrétion qui paraît être un embryon, par l'effet du médicament qui aura échauffé le ventre. Faire aussi dans la matrice des injections qui amènent le sang; sinon, introduire les pessaires les plus actifs faits avec le bupreste et donner à boire le dictame de Crète dans du vin, ou, à son défaut, le testicule de castor. Appliquez en arrière aux flancs une ventouse et tirez le plus possible de sang; appliquez-en encore, aussi bien que vous pourrez l'apprécier, dans la région de la matrice.

72. (Remarques sur les lochies, Quantité, Durée différente

⁻ In marg. οδ διαδεδαιούται: ἀλλὰ καὶ οὐτος ἀμφιβάλλει: Ἰσως γὰρ κινήσει τὸ ἔμβρυον G. — " τὸ θ. - τὸ οπ. vulg. - δοκοῦν vulg. - δοκεῖν Lind. - δοκεῦ (sic) G. - δοκεῖν CDFIIIJK, Ald., Frob., Cordæus. - δοκεῦν Ο. - συν. θ. — " ἔνως ἄν (ἄν οπ. Cθ) vulg. - ἀπαγάγης θ. - ἀγάγης vulg. - πρόσθε τοῖσι θ. - βουπρίστιος DK. - δίκταμον HK. — " καὶ οπι. θ. - αῦτη θ. - αὐτῆσι H. — " πινσθάλλειν D. - πρόσβαλε G. - δν ρτο ὅτι θ. - τὰ (τὰ οπι. θ) κατ' αὐτὰς (κατὰ τὰς μήτρας θ) vulg. — " τούτων ρτο τοσ. Cθ. - νουσ. Cordæus, Lind. - λογειῶν FJ. - γιν. οῦτως εἴεπται Cθ.

DES MALADIES DES FEMMES.

γινομένων εξρηται • 1 εξοί δε οί κίνδυνοι εν αὐτοῖσιν οὐ σμικροί • ος εα γόρ έστι καί ταγύ μεταλλάσσοντα, καί μαλλον πονέονται αί ποωτοτόχοι ἡ αἴτινές εἰσιν ἔμπειροι τόχων. Χωρέει δὲ τὰ λογεῖα τῆ ὑγιηρῆ γυναικί ίκανὸν όσον απτική κοτύλη και ημίσεια το πρώτον ή όλίγω πλέονα, ἔπειτα ἐπὶ ἐλάσσονα ³ κατὰ λόγον τούτου, μέγρις ἄν παυσήται γωρέει δε οδον αξμα άπο ξερείων, ην ύγιηρη, ώς έφην, ή γυνή καὶ μέλλη ύγιαίνειν, καὶ ταγὸ πήγνυται. Καὶ καθαίρεσθαι μετά τὸν τόχον ώς ἐπὶ τὸ πλέον τὴν ύγιηρὴν ξυμβαίνει, ἐπὶ μὲν τῆ χούρη ήμερας τεσσαράκοντα καὶ δύο τὴν γρονιωτάτην κάθαρσιν, ἀκίνδυνος δέ έστι καὶ είκοσι καὶ πέντε ήμέρας καθαιρομένη * Επὶ δὲ τοῦ κούρου ήμερας τριήκοντα ή κάθαρσις γίνεται ή γρονιωτέρη, ἀκίνουνος δέ έστι καὶ εἴκοσιν ⁶ ἡμέρας γενομένη. Καὶ τῶν διαφθαρεισέων τὰ έμβρυα χατά λόγον ή χάθαρσις γίνεται τούτων τῶν ἡμερέων, χαὶ ἐπὶ 7 τοῖσι νεωτέροισι φθαρεῖσιν ἐλάσσονας ἡμέρας, ἐπὶ δὲ τοῖσι γεραιτέροισι πλέονας. Παθήματα δὲ ⁸ τὰ αὐτά ἐστι περὶ λογείων φθαρείση τε τὸ ἔμδουον καὶ τεκούση, ἢν μὴ νήπιον φθείοη τὸ παιδίον καὶ κινουνεύουσιν ⁹ αξ φθείρουσαι μαλλον, αξ γάρ φθοραζ των τ**έ**κων γαγεμφεραί εισιν. ος λαρ εσει πη ος βιαίως όθαρχναι το επβερον μ φαρμάνω ή ποτῷ ή βρωτῷ ή προσθέτοισιν ή ἄλλω τινί · βίη οὲ πονηρόν έστιν * 10 έν γὰρ τῷ τοιούτῳ χίνδυνος έστι τὰς μήτρας έλχωθῆναι ή φλεγμήναι τοῦτο δέ ἐστιν ἐπικίνδυνον.

73. Τὸ δὲ γάλα ὅκως γίνεται, εἔρηταί μοι ἐν τῆ φύσει τοῦ παι-

1 Ho: HK. - οΙσι DFJ. - δ' θ. - ού σμ. (μι. θ) εν αὐτοῖσιν Cθ. - αὐτῆσιν Κ. - μεταλλάσσονται Jo. - μαλάσσοντα DH. - πονούνται vulg. - πονούντα C (D, al. manu πονούνται) FGHIK, Ald. - πονέονται θ. - πρωτότοχοι CDFGHI, Frob. — 2 λ oy: α D. – λ oyei α θ . – λ oyi α J. – $\dot{\alpha}$ ttix $\ddot{\eta}$ $C\theta$. – $x\alpha \dot{i}$ om. (D. restit. al. manu) FGIK. - ήμισια θ. - ήμισεία CDFGHIK, Ald. - 3 κατ' δλίγον θ. μέγρι sine αν Co. - ιερίων C. - κρεών pro ίερ. δ. - ην pro η C. - μέλλει H. -* καὶ καθαίς εται (καθαίς ηται Cordæus) * καὶ μετά τ. τ. ώς έ. τὸ πλέον (πλεῖον θ) τη ύγιηρη (ύγιηρεί J) (την ύγιηρην θ) ξ. (σ. θ) vulg. - La leçon de θ, την ύγιηρην, niet sur la voie : il faut lire καθαίρεσθαι et supprimer καί. - ήμέ~ ρησι τεσσεράχοντα θ.- ἀχινδύνως vulg.- ἀχινδύνους C.- ἀχίνδυνος θ.-είκοσι πρός (καί pro πρός Cθ) ταϊς (τοις DFHI; ταϊς om. Cb) πέντε (πένθ' C) ημέραις (ήμέρας CFGH1K6) vulg. - 5 ἐπὶ δ' αδ τοῦ θ. - τριάκ. Κ. - τριάκ. ήμέρησιν θ . – χρονιωτέρα J. — θ ήμερησι θ . – γεν. θ . – γιν. νιιg. – διαφθαρεισών vulg.- διαφθαρεις έων (sic) θ. - διαφθειρουσών D. - διαφθειρεισέων (sic) C. -⁷ τῆσι νεωτέρησι vulg. – τοῖσι νεωτέροισι Cθ. – τῆσι γεραιτέρησι vulg. – τοῖσι γεραιτέροισι Cθ. — * ταῦτα vulg. - ταὐτὰ Cordæus, Lind. - τὰ αὐτα θ. - λοsi c'est un garçon ou une fille. Les suites d'un avortement sont plus graves que celles d'un accouchement.) Voilà ce que j'ai à dire sur les maladies provenant des lochies. Elles font courir des dangers non petits, étant aiguës et se déplaçant rapidement. Les primipares en souffrent plus que celles qui ont l'expérience des accouchements. Chez une femme saine, la quantité des lochies qui s'écoulent est suffisante si, au commencement, elle est d'une cotyle attique et demie (cotyle = 0litre, 27) ou un peu plus; puis elles diminuent proportionnellement jusqu'à ce qu'elles cessent. Elles sont semblables au sang des victimes si la femme est, comme j'ai dit, saine et doit bien se porter, et elles se coagulent promptement. La purgation lochiale, chez une femme saine, dure d'ordinaire, après l'accouchement d'une fille, au plus quarante-deux jours, il n'y aurait pas de danger non plus quand elle ne durerait que vingt-cinq jours; après l'accouchement d'un garçon, trente jours au plus; il n'y aurait pas de danger non plus quand elle n'en durerait que vingt. Après les avortements, les purgations lochiales durent, suivant cette même proportion, moins pour les fœtus plus jeunes, plus pour les fœtus plus àgés. Les affections attachées aux lochies sont les mêmes chez une femme avortant, si l'embryon n'est pas tout à fait petit, que chez une femme accouchant. Les dangers sont plus grands pour la femme qui avorte, les avortements étant plus pénibles que les accouchements. Il n'est pas possible, en effet, qu'il n'y ait pas violence dans l'expulsion de l'embryon, soit par un purgatif, soit par une boisson, soit par un aliment, soit par des pessaires, soit par toute autre cause. Or, la violence est mauvaise, amenant le risque ou de l'ulcération ou de l'inflammation de la matrice; ce qui est très-périlleux.

73. (Remarques sur la cause qui fait que les règles mun-

χειῶν DFGHIJK. – φθειράση CDFGKθ, Ald. – τε om., restit. al. manu D. – μηνιαΐον (μήνιον G; μή νήπιον θ) φθ. vulg. — 9 Ante αl addit δὲ θ. – μή CDFGHJKθ, Ald., Frob., Cordæus. – μή om. vulg. — 10 ἐν τῶ τοι. δὲ θ. – ἐν τοιούτω δὲ C. – ἐλαεωθήναι CFIJ, Ald. – ἐπιχίνδ. ἐστι θ.

δίου ¹ τοῦ ἐν τόχις ἐπὴν δὲ χυίσχηται ή γυνὴ, χαταμήνια οὐ μάλα χωρέει, πλὴν ἔστιν ἦσιν ὀλίγα · τρέπεται ² γὰρ ἐς τοὺς μασθοὺς τὸ γλυχύτατον τοῦ ὑγροῦ ἀπὸ τῶν σιτίων χαὶ τῶν ποτῶν, χαὶ ἐχθηλάζεται · χαὶ ἀνάγχη ³ ἐστὶ τὸ ἄλλο σῶμα χεχενῶσθαι μᾶλλον, χαὶ ἦσσον ν πλῆρες γίνεται τοῦ αξματος · τοῦτο οὅτω γίνεται. Εἰσὶ δὲ αξτινες φύσει ἀγάλαχτοί εἰσι, ⁴ χαὶ σφέας ἐπιλείπει τὸ γάλα πρὸ τοῦ χαιροῦ · τοῦς μαζοὺς ἀρχέουσα ἰχμὰς ἀπὸ τῆς χοιλίης, πυχνῆς τῆς ὁδοῦ ἐούσης.

74. ⁷ Επιμήνια χατασπάσαι ἐλατηρίου δύο πόσιας, ζυμμίσγεται δὲ καὶ στέαρ ὅτος ἀπὸ τῶν νεφρῶν, ὅσον τὸ ἐλατήριον, μὴ διαθρύπτεσθαι, ποιέειν δὲ δύο προσθετά · ἢ ⁸ μελάνθιον τὸ ἐχ τῶν πυρῶν τρίψας ὕδατι φορύξαι καὶ προσθετὰ δύο ποιῆσαι · προστιθέναι δὲ ταῦτα πρὸ τῶν ἡμερέων ἦσι μέλλει ἐπέρχεσθαι · ποιέει δὲ, μὴ εξερχόμενα, ρίγεα καὶ πυρετούς. ⁹ Μαλθαχὰ ὑφ' ὧν καθαίρεται ὕδωρκαὶ ψάμμος, και ἄγει ἐπιμήνια, χύ μὴ πολυχρόνια ἦ, καὶ ¹⁰ τὸ στόμα μαλθάσσει · νάρχισσον, σμύρναν, κύρινον, λιδανωτὸν, ἀψίνθιον, κύπειρον, ἴσον ἐχάστου, ¹¹ ναρχίσσου δὲ μοίρας τέσσαρας, ἐπικτένιον ὡμοῦ λίνου ξυμμίξας, ταῦτα τρίθειν ὀριτόνου ἡψημένου ζὺν ὕδατι, καὶ ποιέειν βάλανον, ¹² καὶ προστιθέναι · ¹³ ἢ καὶ κυκλαμίνου μίσγε ὅσον ἀστράγαλον · καὶ ἄνθος χαλκοῦ ¹⁴ ὅσον

² Τη pro τοῦ (D, al. manu τοῦ) FGHIJK.-ἐπὴν om. (D, restit. al. manu) FGHIJ. - κυίσκεται DJ. - κυήσκηται HK. - πολλά pro μάλα, in marg. γάλα C. - μαλλαωρέει (sic) θ. - μήν pro πλήν FGIJ. - μιν (D, al. manu πλήν) HK. - μή pro πλήν C. - εί μή pro πλήν θ. — 2 δὲ pro γάρ DFGHIJK. - μαστούς CDFGHIJKθ. - ἀπό τε (τε om. Cθ) των vulg. - ἐνθηλάζεται D. - ἐλθηλάζεται (sic) 1K. — $3 \in \sigma \tau \ell$ (Estai θ) καὶ (καὶ om. θ) τὸ vulg. – καὶ κενῶσθαι (sic) θ . -σώματος pro αίμ. θ. - ούτως vulg. - ούτω θ. - 4 καί.... είσὶ om., restit. al. manu D. — 5 δὲ (ἐὲ om. Cθ) φύσει vulg. – στερεαί Cθ. — 6 καὶ διὰ τοῦτο (διά τ. om. C0) οὐ vulg. - μαστοὺς θ. - ἀρκοῦσα vulg. - ἀρκεῦσα C. - ἀρκέουσα θ. — ⁷ περί τοῦ ἐπ. κατασπάσαι ΗΚ. – κατασπάται vulg. – κατασπάσαι Ι. - κατασπάσαι CDFGJθ. - πόσιες θ. - συνμίσγ. θ. - ξυμμίγεται C. πρόσθετα (bis) Co. — * μελάθιον, al. manu λάν D. - μελάνιον θ. - πυρρών FGIK. - φορίξαι FGJ, Frob. - ποιέειν Cθ. - προτιθέναι HI. - ταῦτα om. Cθ. ήμερῶν vulg. - ήμερέων Cθ. - ἐπέρχεσθαι om. Cθ. - μὰ ἐξερχ. om. Cθ. -9 μαλθακόν ύτ' οδ D. - υταιμα pro ψάμμος conficit Foes in not., άμνιον vero L. - καὶ ἄ. ἐπ. om. L. - 10 τὸ om. θ. - μαλθάσει C. - Ante ναρκ. addit έτερον G.-ναρχίσσινον malit Foes in not. - μύρσινον (sic) σμύρναν pro σμ. κύμ. C. - κύμ. σμ. θ. - καὶ (καὶ om. CJ) λιβ. vulg. - κύπειρον D. - κύπριον L. - κύπαιρον θ. - κύπερον villg. - " ναρκισσίνου C. - δὲ μόνον (μόνον om. Cθ) μ. vulg. - τέσσερας θ. - όμοῦ J. - ωμόλινον, συνμίξας θ. -

quent chez une femme qui alluite.) La formation du lait a été expliquée par moi dans la nature de l'enfant à l'époque de l'accouchement. Les femmes grosses n'ont pas leurs règles, excepté quelques-unes, et en petite quantité. La partie la plus douce du fluide provenant des aliments et des boissons se porte aux mamelles, et y est attirée comme par succion; nécessairement alors le reste du corps se vide davantage et devient moins plein de sang. Telle est la cause de ce fait. Chez quelques femmes il y a agalaxie, et le lait manque avant le temps; celles-là ont la chair solide et dense, et un fluide suffisant ne se rend pas du ventre aux mamelles, attendu que la voie est obstruée.

74. (Formules de pessaires emménagogues. Je remarque d'une façon générale, au sujet des formules de tout genre qui vont se suivre jusqu'à la sin de ce livre, qu'elles ont été ainsi plarées intentionnellement par l'auteur, qu'elles forment un appendice nécessaire de son livre, et que c'est d'elles qu'il parle quand il dit dans la description des maladies particulières : On emploiera les pessaires, les injections, etc., que j'indiquerai.) Pour provoquer les règles : prendre deux potions d'élatérion, mêler de la graisse de mouton d'autour des reins en quantité égale à l'élatérion, ne pas écraser, et faire deux pessaires. Ou prendre la nielle qui vient dans les blés, piler, pétrir avec de l'eau, et faire deux pessaires; on appliquera ces pessaires avant les jours où les règles doivent venir; ne venant pas, elles causent des frissons et des fièvres. Émollients (De la Nat. de la F., § 32, p. 365, et § 109, p. 431) qui évacuent l'eau et le sable, provoquent les règles, si la suppression n'en est pas ancienne, et assouplissent l'orifice utérin : narcisse, myrrhe, cumin, encens, absinthe, cypirus (cyperus rotundus, L.), de chaque partie égale, sauf le narcisse dont il y aura quatre parts, mèler la partie de l'é-

έψημ. vulg. - ήψημ. C. - σὸν vulg. - ξὸν C, Lind. — 12 καὶ οιπ. θ. — 13 καὶ $\mathring{\pi}$ C. - $\mathring{\eta}$ sine καὶ $\mathring{\text{Dθ}}$. - $\mathring{\text{Dθ}}$ pro δσον θ. — 16 $\mathring{\text{D}}$ pro δσον $\mathring{\text{Cθ}}$. - $\mathring{\text{Dθ}}$ σενίσμον pro δσ. κ. (D, emend. al. manu) F (GJ, ὑοσκίαμον) HKL, Ald. - $\mathring{\text{μέλιτι}}$ δὲ δεύξιν καὶ ποιεῖν C (θ, $\mathring{\text{π•ιέειν}}$).

χύαμον τρίψας, μέλιτι δεύσαι χαὶ ποιζσαι βάλανον, χαὶ προστιθέναι • ή 1 γλήγωνα, σμύρναν, λιδανωτόν, ύὸς γολήν καὶ βοὸς εν μέλιτι αναταράσσειν και αναπλάσσειν βάλανον. Ήν τα έπιμήνια μή γίνηται, γηνὸς έλαιον καὶ νέτωπον καὶ ²ρητίνην ξυμμίσγουσα προσθέσθω, εἰρίω ἀναλαμβάνουσα. 3 Προσθετόν καθαρτικόν μαλθαχόν · λογάδα λαβών δίεωθον ποιέειν, χαὶ ἀποπιέσας τρίβειν ώς λειστάτην, είτα πρόσθες εν είρίω καὶ δοδίνω μύρω. Το δριμύ κράμβης, πηγάνου, έκατέρου ήμισυ τρίψας, τὸν αὐτὸν τρόπον γρέο. 5 Καθαρτιχόν γηνὸς μυελὸν, ή βοὸς, ή ἐλάσου, ὅσον χύαμον, παραγέοντα μύρον δόδινον καὶ γάλα γυναικὸς, τρίθειν ὡς φάρμακον τρίθεται, εἶτα τούτω εναλείφειν το στόμα της μήτρης. 6 Ετερον προσθετόν μαλθαχόν γηνός μυελόν όσον χάρυον, χηρόν όσον χύαμον, ρητίνης σχινίνης η τερεδινθίνης όσον τκύαμον, ταῦτα τήζας ἐν μύσω ροδίνω ἐπὶ πυρὸς μαλθαχοῦ, ποίησον ώς χηρωτήν εἶτα τούτω χλιερῷ ἐναλείψειν τὸ στόμα τῆς μήτρης, καὶ τὸν κτένα καταδρέγειν. ^{8 σ}Ετερον καθαρτικόν · άλευρον σιτάνιον, σμύρνης τριώδολον, χρόχου τὸ ἴσον, χαστορίου ¿60λον, ταῦτα τρίψας μύρω ἐρίνω προστιθέσθω ἡ θχνίδης χαρπον χαλ μαλάγης γυλον καὶ γηνὸς στέαρ ἄμα συμμίζαντα προσθεῖναι. 10 Προσθετὸν ἄλλο χαθαρτιχὸν, ἢν τὰ γυναιχεῖα μὴ φαίνηται στύραχα καὶ ὸρίγανον τρίψας λεΐον καὶ ζυμμίζας, ἐπίγεε γηνὸς ἔλαιον, καὶ προστίθει.

^{&#}x27; Γλήχονα CFG, Ald., Frob. - γλίχωνα J. - ή († om. θ) σμύρναν (σμύρνα 6) vulg. -χολήν τε (τε om. C6) vulg. - έν om. C6. - άναπλάττειν vulg. άναπλάσαι θ. - άνάπλασσε C. - 2 ριτίτην FGI, Ald. - ξυμμίγουσα I. - μίσγουσα θ. - προστίθει (προσθέσθω θ) τῷ (τῷ om. θ) εἰρ. vulg. - ἀνα) άδουσα (sic) θ. — 3 Ante πρ. addunt ετερον DFHIJKL. - πρ. κ. μ. om. D. - πρόσθ. Cθ. - καθαρτήριον θ. - καὶ μαλθακτικόν L. - ἰσχάδα.... καθαρτικόν om. L. λειότατον vulg. - λειοτάτην θ. - ή και β. L. - Cordæus est l'auteur de cette leçon et rapporte η κ. ρ. μ. à ce qui suit. - ' il faut mettre τὸ δριμό en titre; voy, le passage parallèle des Mal. des Femmes, t. VII, § 109, p. 426. - έκάτερον H. - χρώ θ. - 5 ἔτερον προσθετὸν μαλθακὸν J. - προσθετόν καθ. μαλθακόν DFIH (L, μαλθακτικόν). - πρόσθετον μαλθακόν καθαρτικόν θ. - ή βοός om. Ald. - μύρου Κ. - μύρου ροδίνου CDFGHJLθ. - ροδ. om. K. - τρίθειν om. J. - ώς φ. τρίθ, om, K. - έν (έν om. Cθ) τ. (τούτων θ) αλείφειν (εναλείφειν CO) vulg. - μήτρας DGHIK, Ald., Frob. - 6 προσθετόν καθαρτικόν μαίθακόν Q'. - καθαρτικόν pro ε. π. μ. CFIIIL0. - άλλο pro ε. π. μ. DJ. - έτερον καθαρτικόν pro ε. π. μ. Κ. - κήρου θ. - βιτίνης FGI, Ald. - έητήνης σχίνης (sic) C. - σχοινίνης <math>J. - τερμινθίνης <math>C. - τερεμινθίνης θ.- 7 κάρυον θ. - τῆξαι θ. - σὺν (ξὺν Lind.; σὺν om. θ; ἐν C) μ. rulg. - καὶ ποιήσαι C0 - χλιηρώ vulg. - χλιερώ· θ. - έναλ. χλιηρώ C. - βρέχειν CJ. -

toupe du lin écru qui reste sur le peigne, piler ensemble avec de l'eau où de l'origan aura bouilli, faire un pessaire et l'appliquer. Mêlez (ib.) aussi gros qu'un osselet de cyclamen. Pilez encore (ib.) gros comme une fève de fleur de cuivre, mouillez avec du miel, faites un pessaire et appliquez; ou bien (ib.) pouliot, myrrhe, encens, bile de porc et de bœuf, agiter dans du miel, et former en pessaire. Si les règles ne viennent pas, graisse d'oie, nétopon, résine, mêlez, recueillez dans de la laine, et appliquez. Pessaire purgatif émollient (ib., § 109): prenez des figues sèches, faites-les bien cuire, exprimez, broyez très-bien, puis appliquez dans de la laine et de l'huile de rose. Le pessaire acre (ib. § 109) : chou, rue, de chaque une demi-partie, pilez, employez de la même facon. Mondificatif (ib.): moelle d'oie ou de bœuf, ou de cerf, gros comme une fève, versez de l'huile de rose et du lait de femme, pilez comme on pile un médicament; puis, avec cette préparation, oignez l'orifice de la matrice. Autre pessaire émollient (ib.): moelle d'oie gros comme une noix, cire gros comme une noix, résine de lentisque ou térébenthine gros comme une fève, faites fondre avec de l'huile de rose sur un seu doux, et préparez comme un cérat; puis, avec cette préparation, oignez l'orifice de la matrice, et faites des affusions sur le pénil. Autre mondificatif (ib.) : farine de blé du printemps, trois oboles de myrrhe; autant de safran, une obole de castoreum, pilez avec de l'huile d'iris, et appliquez. Ou bien (ib.) graine d'ortie, eau de mauve, graisse d'oie, mêler, appliquer. Autre pessaire mondificatif si les règles ne paraissent pas (ib.): styrax, origan, piler fin, mêler, ver-

^{*} προσθετον pro έτ. C. – άλλο pro έτ. x. J. – ἕτερον ἥν τὰ γυναικεῖα μὴ φαίνηται pro ἔτ. x. Κ. – σητάνειον 10. – σητάνειον DFGIK. – εἰρίνω 10. – ἢρινῶ (sic) C. – προσθέσθω 0. — 9 χνιδέης C. – μολόχης 0. – ἐν χηνὸς στέατι τρίψαντα pro καὶ χ. στ. ἄ. σ. Cθ. — 9 προσ. om. D. – ἔτ. πρ. καθ. Κ. – ἔτ. καθ. πρ. J. – άλλο om. Cθ. – ἢν τ. γ. μ. φ. om. Κ. – φαίνηται Cθ. – φαίνωνται νυίς. – στύρικα J. – Απία λεῖον addit καὶ J. – λία 0. – συμμ. νυίς. – ξυμμ. C. – μίξας D. – ἐπίχεαι νυίς. – ἐπίχεαι Cθ. – ἐπίχεαι DFHIJK. – καὶ ὧδε προστιθέσθω Cθ.

1 Ετερον καθαρτικόν προσθετόν, ώστε μήτρας έκκαθαίρειν καὶ αίμα έχχενούν: ἀψινθίου βίζαν τρίψας λείην, μέλιτι καὶ έλαίω γηνὸς μίζας, προστίθει. * Ετερον προσθετόν χαθαρτικόν · Βουπρήστιος αφελείν κεφαλήν καὶ πόδας καὶ πτερά: τὰ δ' ἄλλα τρίβειν, καὶ ξυυμμίσγειν τοῦ σύχου τὸ ἔνδον · διπλάσιον δὲ τὸ πῖον ἔστιο · τοῦτο φυσᾶ τὰς ὑστέρας, τούτο καὶ τῆσιν ἀπαυδώσησιν ἄριστογ. *Η λινοζώστιος ⁸τὰ φύλλα λεία προσθετά ποιέειν: τοῦτο λεπτήν ἄγει καὶ γολώδεα κάθαρσιν. *Καὶ ή άρτεμισίη ποιέει ως ή λινόζωστις, καὶ καθαίρει άμεινον. Ελλέβορος μέλας εν δοατι λείος, άγει καὶ οδτος οδον άπο κρεών ύδωρ. Καὶ 6 ή στυπτηρίη δὲ καὶ 7 ή δητίνη τωὐτὸ δρᾶ. 8 Κύπειρος, άψίνθιον, άριστολογία, χύμινον, άλες, μέλι, ταῦτα πάντα ἐν τωὐτῷ τρίδειν και προστιθέναι. Και έλλέβορος έν οίνω 9 γλυκεί, αιρών άλευρον καὶ πύρινον μέλιτι φυρήσας, ἐν εἰρίω προστιθέναι. 10 Προσθετά, ἦν μή τὰ κατάποτα καθαίρη: λινόζωστιν, σμύρναν, λευκόϊον, κρόμμυον ιδς δριμύτατον, καὶ μελάνθιον, "καὶ τὸ ἡδύοσμον, ἢν δποφέρη, ζυμμίξας, προστίθει. 12 Προσθετά δριμέα άγοντα αξιμα· κανθαρίδας πέντε , πλήν τῶν ποδῶν καὶ πτερῶν καὶ κεφαλῆς, καὶ σμύρναν καὶ λιδανωτὸν ἄμα ζυμμίσγειν καὶ μέλι, ἔπειτα βάψας ἐς ἄλειφα ρόδινον ἢ αἰγύπτιον προσθέσθω τὴν ἡμέρην, καὶ ἐπὴν δάκνη, ἀφαιρέεσθαι: καὶ

^{&#}x27; Άλλο pro ε. κ. π. D. - ετ. om. Cθ. - πρ. καθ. CJθ. - καθ. πρ. Κ. - κενοῦν D. - λίην θ. - μέλιτι μίξας εν ελαίω πρόσθες pro καί.... προστίθει θ. καὶ ξυμμίζας ἐπίχεὸν χηνὸς ἔλαιον ἐν μέλιτι καὶ πρόσθες pro καὶ.... προστίθει C. - γηνός om. (D. restit. al. manu) FGIJ. - 2 έτ. om. Cθ. - άλλο pro έ. π . x. D. – άλλο pro ξ. π . J. – καθαρτήριον C. – βουπρίστιος K. – καὶ πόδας om. C. - καὶ τὰ πτερὰ θ_* - δ' om. C. - ἄλλα αὐτοῦ (αὐτοῦ om. C θ) τρ. vulg. - συμμ. θ . - σικύου C. - ἔνδοθεν $C\theta$. - διπλ. δὲ τοῦ σύκου (τοῦ σ. om. $C\theta$) τὸ vulg. - πίον F. - πύον DG. - τούτω FGHIJ, Ald. - φύσαι GHIJK. - ταῖς (τῆσιν Cθ) ἀπαυδήσαις (ἀπαυδησάσαις Foes in not., Lind.; ἀπαυδώσαις FG IJK; ἀπαυδήσασιν (sic) C; ἀπαυδώσησιν θ) vulg. — 3 φύλλα δὲ sine τὰ C. λία θ. - καὶ C. - καὶ om. vulg. - * καὶ ἡ om. C0. - ποίη pro ποιέει C. - ἡ om. C0. - λινοζώστις vulg. - λινόζωστις C. - καὶ om. C. - κρεῖττον vulg. -αμείνον Cθ. — 5 λ. (λίος θ) έν ΰδ. Cθ. – καὶ οὖτος om. Cθ. — 6 ή Cθ. – ή om. vulg. — ⁷ η om. H. - ριτ. FGIK, Ald. - τὸ ωὐτὸ (αὐτὸ DFGHIJK, Cordæus, Lind.) (τοῦτο C; τωυτὸ θ) vulg. — * χύπειρος D. - χύπαιρος θ. - χύπερος volg. - άριστολογεια (sic) θ. - μέλιτι C. - καὶ ταῦτα FGHIJK. - πάντα om. GHJK. – ἐν τῷ αὐτῷ (ταυτῷ θ ; τωὐτῷ C) vulg. — 9 γλ. αἴρων ἄλευρον καὶ (καὶ om. C) πύρινον μέλ. συρήσας έν εί. προστιθέναι Cθ.-γλ. μετὰ άλεύρου αἰρῶν και πυρίνων (πυρρίνων FGHIK; πυρρήνων D) μέλ. φυρηθείς έν εί. προστιθέσθω vulg. — 10 πρόσθ. Cθ. - κατά πρώτα pro κατ. Cordæus. - τά

ser de la graisse d'oie, appliquer. Autre pessaire mondificatif, bon pour purger la matrice et évacuer le sang : racine d'absinthe, bien broyer, mêler à du miel et de la graisse d'oie, appliquer (ib.). Autre pessaire mondifica: f: bupreste, ôter la tête, les pattes et les ailes, piler le reste, y mêler le dedans de la figue; le gras de la figue sera en quantité double; cette préparation insuffle la matrice; elle est excellente pour les semmes qui ont perdu la parole [par suffocation hystérique]. On bien, senilles de mercuriale, brover, appliquer en pessaire; elles amènent une purgation ténue et bilieuse. L'armoise aussi agit comme la mercuriale, et elle purge mieux. L'ellébore noir, broyé dans de l'eau, amène, lui aussi, une purgation semblable à de l'eau provenant des viandes. L'alun et la résine produisent le même effet. Cypitais, absinihe, aristoloche, cumin, sel, miel; broyer tout ensemble et appliquer. Ellébore dans du vin doux, farine d'ivraie, farine de blé, pétrir avec du miel, appliquer dans de la laine. Pessaires si les médicaments pris par la bouche n'amènent pas la purgation utéline : mercuriale, myrrhe, giroflée des jardins (matthiola ircana), poireau aussi fort que possible, rielle, et, si la femme peut la supporter, menthe, mêler, appliquer. Pessaires âcres, amenant le sang (des Mal. des F., § 32, p. 361): cinq cantharides, sauf les pattes, les ailes et la tête, myrrhe, encens, mêler le tout avec du miel, puis tremper dans de l'huile de rose ou du parfum égyptien, et appliquer pendant le jour;

πρώτα pro κατ. Lind. – καθαίρηται FGHK. – καθαίρει Ald. – λινοζώστιν vulg. – λινόζωστιν D. – καὶ σμ. C. – σμύρνα θ. – \hbar κρ. θ. – κρόμυον FGIK, Ald. — " καὶ οπ. C0. – ἡδίοσμον J. – ὑποφέρει C. – συμμ. vulg. – ξυμμ. DJ. – αίμα pro ξ. πρ. C0. — " πρόσθ. Cθ. – προσθετὸν δριμὸ άγον αἴμα Κ. – άγειν C. – ἀγει sine αίμα θ. – ἡεύματα pro αίμα D (J, ἡεῦμα) Q'. – ποδῶν καὶ τῶν κεραλῶν καὶ στιμ. ν. λ. ά. συμμ. νulg. – ποδῶν καὶ πτερῶν καὶ κεραλῆς ξυμμίσγειν (σ. θ) (addit δὲ θ) σμύρναν (σμύρνα θ) καὶ λιθ. C0. – μέλι μετ' αλτῶν (μετ' α. om. Cθ) vulg. – ε'ς CK. – ἄλειραρ D. – ἡόδιον αἰγύπτιον C. – ἡμέραν vulg. – ἡμέρην CDθ. – ἐπειδὰν C0. – δάκνηται vulg. – δάκνη DGHIJθ. – ἀραιρεῖσθαι θ. – βαπτίζειν vulg. – βάπτειν Cθ. – πάλιν om. (D, restit. al. manu) HIIΚθ. – εἰτ. CJθ. – προστιθέσθω D. – δὲ om. θ. – δὲ τ. om. C. – ἐν (ἐν om. CDIKθ, Ald.) ΰδ. vulg. – καὶ προστιθέναι στέαρ θ.

βάπτειν πάλιν ές γάλα γυναικός καὶ μύρον αἰγύπτιον, προστίθεσθα: δέ τοῦτο ες νύχτα, καὶ διανίζεσθαι ύδατι εὐώδει, προστιθέναι δέ στέαρ. Άρμοζοι 1 δ' αν βούπρηστις , ην μέν σμικρή ή, άνευ πτερών καλ ποδών και κεφαλής · ήν δὲ μεγάλη, ήμισυ, μίσγειν δὲ τὰ αὐτὰ ᾶ καὶ τησι κανθαρίσι, και προστιθέναι διιοίως - ήν δε 2 μαλθακωτέρου δέηται, τη βουπρήστει μίξαι οίνον καὶ κύμινον αἰθιοπικόν, ἀσταφίδα τε καὶ πάλην σεσέλιος καὶ ἀννήσου, καὶ ἀναζέσαι τὸν οἶνον · ἀπογέας δὲ τρῖψαι δλεῖον, καὶ πλάσαι φθοίσκους όσον δραγμιαίους τούτων προστιθέναι, σμύρναν καὶ λιδανωτὸν μίσγοντα, ποιέειν δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, όνπερ ἐπὶ τῆσι κανθαρίσιν. **Η τὸ μελάνθιον τὸ ἐκ τῶν πυρῶν τρίδοντα λείον ζύν μέλιτι, ποιέειν οίον βάλανον πτερώ δέ περίπλασσε. Προσθετόν ένεργόν όπον μανδραγόρου καὶ δ κολοκύντης άγρίης ξύν γάλακτι γυναικείω πρόσθες. 6 *Η τρύγα ξηρήν έξ οίνου παλαιοῦ λευχοῦ χαίειν, χαὶ οἴνω σδέσαι. Ταὶ κολοχύντη ἀγρίη, λινόζωστις, νίτρον καὶ ἐρύσιμον. Θᾶσσον κατασπῷ καὶ μανδραγόρου 8 ρίζα, κανθαρίς, έρπυλος, δάφνης καρπός, μύρον Τρινον, δάφνινον τιθυμάλου τὸν όπὸν μίσγειν, καὶ ἀνακινέειν, καὶ τὸν ἰζὸν ἀφαιρέειν, 9 καὶ διδόναι όσον όροθον, 10 καὶ προσθετόν ποιζσαι άριστον εἰ δὲ πλέον τοι, οίνω προσκλυζέσθω. *ΙΙ 11 δπτοῦ χαλκοῦ εκδιείς, χλιερὸν άναλαμβάνειν εἰρίω, καὶ προστιθέναι.

^{&#}x27; Δ' αν καὶ βουπρήστιος θ. - βούπριστις Κ. - εἰ μὲν σμικρὸν ή C. - μὲν om. 0. - ποδών καὶ πτ. C. - καὶ ποδών ponit post κεφ. θ. - μεγάλη ή, μή συμμίσγειν ταῦτα (τοιαῦτα Q', Lind.) ਕ καὶ τῆσι κανθ. (κανθαρῆσι G), ἀλλὰ μόνον (μόνην DFGH) τιθέναι (ταῦτα α καὶ τ. κ. ponunt post τιθέναι, D cum η τοιαύτα, FG, HK cum ήτοι ταύτα, IJ, Ald.) καὶ προστιθέναι δυρίως vulg. μεγάλη ήμισυ μίσγειν (addit δὲ θ) ταῦτα (τὰ αὐτὰ θ) ἃ καὶ τῆσι κανθάρησι (κανθάρισι θ) καὶ προστιθέναι όμοίως Cθ. — 2 μαθθακώτερα DK. - μαλθακωτέρας J.- βουπρηστι (sic) θ. - βουπρίστει ΙΙΚ. - βούπριστι (sic) C. - συμμίξαι J. - τε om. Co. - πάλιν CFG, Ald. - παιπάλην (sic) D. - ανήσου Κ. - ανίσου CDHJ. — 3 λίον θ. - πλάσας DQ'. - φθοϊκούς (D, emend. al. manu) FGI JK, Ald. - δραγμαίους FGIJ, Frob. - δραχμαίους C. - κανθάρησε C. - 4 μελάνθιον τὸ ἐκ τῶν πυρῶν (πυρρῶν FGH1K) τρίβοντα λεῖον μέλιτι φυρῶντα προστιθέναι. "Η αύτὸ τοῦτο (addit πρὸς J) τὸ μελάνθιον τρίδοντα μετὰ τοῦ μέλιτος ποιέειν οίον βάλανον vulg. - μελάνθιον τὸ ἐκ τῶν πυρῶν τρίδοντα λίον μέλιτι φυρώντα προστιθέναι. ή τὸ μελάνθιον τὸ ἐχ τῶν πυρῶν τρίδειν σύν μέλιτι οξον βάλανον θ. - μελάνθιον τό έκ των πυρών τρίβοντα ξύν μέλιτι καὶ ποιούντα οίον βαλάνιον C. - 5 κολοκυντίδης (sic) C. - κολοκυνθιδος θ. -σύν θ. - 6 η om. C (D, restit. al. manu) FGHIJKO, Ald. - τρῦγα 1. - λευ-

quand il mord l'ôter; puis le tremper dans du lait de semme et du parfum égyptien, et l'appliquer pendant la nuit, ensuite laver avec de l'eau parsumée, et appliquer de la graisse. Le bupreste (ib.) conviendrait aussi s'il est petit, sans ailes, sans pattes ni tête; s'il est gros, la moitié; on l'incorpore dans les mêmes substances que les cantharides, et on l'applique de même. S'il est besoin d'un pessaire plus doux (ib.), on mêle au bupreste le vin, le cumin d'Éthiopie, le raisin sec, la pondre de séséli (seseli tortuosum) et d'anis, et on fait bouillir le vin; on décante, on broie, et on fait des pastilles du poids d'une drachme; on les applique en y mélangeant de la myrrhe et de l'encens, et on se comporte comme pour le pessaire aux cantharides. Ou bien (ib.) broyer exactement la nielle des blés avec du miel, et faire comme un gland; enrouler autour d'une plume. Pessaire énergique : suc de mandragore et de concombre sauvage, appliquer avec du lait de femme. Ou bien brûler de la lie sèche de vieux vin blanc, et l'éteindre dans du vin. Ou bien, concombre sauvage, mercuriale, nitre et érysimon (sisymbrium polyceratium, L.). Pessaire qui amène plus vite les règles : racine de mandragore, cantharide, serpolet, baie de laurier, huile d'iris, huile de laurier; y mêler le suc de tithymalle, agiter et ôter la glu; ceci est très-bon à donner gros comme un grain d'ers et à faire en pessaire; si le flux est trop copieux, laver avec du vin. On bien délayer du cuivre calciné, le recevoir dans de la laine, et l'appliquer.

75. 1 Κυητήριον : χεδρίης εμβάφιον, στέατος βοείου δραχμάς τέσσαρας, λεΐα τρίψας καὶ ές τωὐτὸ μίζας, πεσσούς ποιέων, προστίθει νήστει, καλ προσκειμένη έχνηστευέτω την ημέρην: προστιθέσθω δὲ δὶς, πρωί καὶ δείλης, μετὰ τὰ καταμήνια, καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον λούσθω, καὶ κοιμάσθω ξὸν τῷ ἀνδρί. *Η ²μελάνθιον ολάσαι, καὶ ἐς ράχος ενδησαι, και χηνὸς έλαιον εμβαλείν, και δοῦναι προσθέσθαι. ^{3 ε}Ετερον χυητήριον · γυναϊχα θεραπεῦσαι, ώστε ζυλλαβεῖν ἐν γαστρί· οὖρον λαδών παλαιὸν καὶ σιὸήρου σκωρίην ὅσην δὴ παλαστὴν τὰ θρύμματα, έπειτα * καθίσας τὴν γυναῖκα ἐπὶ δίφρου, 5 καὶ ξυγκαλύ μας καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλὴν, ὑποθεὶς ποδανιπτῆρα, ἐμδαγειν ε κατά τρία οιάπυρα τα θρύμματα. ξατω εξ το οδρον όσον λους. 7 καὶ ἐν τούτοις πυριῆν αὐτὴν όσον τριήκοντα πυρίας · ἐπὴν δὲ 8 πυριήσης, σμηχε την κεφαλήν τῷ ούρω, 9 ὧ αν πυριηθη, έναποσθεννύων πάλιν τους λίθους και την πυρίην πάλιν θερμήνας · μετά ταῦτα λοῦε 10 κατὰ κεφαλης ώς πλείστω, ἔψων ἐν τῷ ὕὸατι πόλιον καὶ τῆς 11 άγνου ώς πλεϊστα ταῦτα δὲ ποίεε ἡμέρας έπτά 12 τρὶς δὲ ὑποθυμιην τούτων έκαστην πυρίην πρό τοῦ σμήγεσθαι: γριέσθω δὲ ἐκ τοῦ

1 Κυητήρια θ. - κεδρίας C. - βοίου δραχμαὶ τέσσερας λία θ. - δραγμάς IJ, Ald., Frob. - τὸ ωὐτὸ (ὑπὸ pro ωὐτὸ G) (ταὐτὸ θ; τωὐτὸ CDFHIJK) τρίψας (τρ. om. FGIIJK; μίξας θ) π. (πέσους C) vulg. - προστιθέναι νήστει D. - τὰ om. F. - σὸν (ξὸν Cθ, Lind.) τῷ (τῷ om. Cθ) vulg. - ² μελανθίω J. - ἐμβαλείν καὶ om. Co. - δούναι om. DFGHIJK. - προστιθέσθω θ. - προσθέσθω JK. - 3 άλλο J. - ετ. om. Co. - χυη. om. DJ. - έχειν pro ξ. Co. - σκωρίαν θ. σκουριήν FGIK. - σκορίην ΙΙ. - όσην διπλά (διπλά ΗΙ; διπαλας sic θ) ές (ές om. θ) τὰ vulg. - Le texte de vulg. est inintelligible : Foes le traduit : scoriam, quæ in duo fragmenta dividi possit; ce qui, ici, ne signifierien. Cornarius met : ferri recrementum tantum ut in fragmenta resolvere possis. Cordæus a : scoriam per fragmenta ad magnitudinem diplæ. Je ne sais ce que peut signifier diplæ en cet endroit. Les morceaux de scorie sont au nombre de trente; on fait trois fumigations en trois fois, par conséquent avec dix morceaux à chaque fois. Il ne reste donc à indiquer que le poids ou la forme des fragments. La forme serait indiquée si on lisait : όσην δή πάλλας τὰ θρ.; mais j'aime mieux trouver la quantité, et je lis : όσην δή παλαστήν τὰ θρ. Παλαστή pour παλαιστή est dans les variantes p. 201, note 10. — * καθίσασα Cθ. - την γ. onι. Cθ. — 5 καὶ Cθ. - καὶ om. vulg. - συγκαλύψασαν vulg. - συνκαλύψασα 0. - ξυγκαλύψασα C. - Je mets le masculin. - ὑποθεῖσα ἐς πόδας (πόδα IJK; πόδαν sic θ) νιπτῆρα (νυπτῆρα D; ίητρον θ) vulg. - Je lis ύποθείς, supprime ές, et joins ποδανιπτήρα. - έμβάλλειν C. — ε καὶ τατρία (sic), al.manu καὶ κατὰ τατρία D. - τὰ τῆς σκωρίης (σκουρίης FI; σκωρίης G; σκουρίης K) (της σκ. om. C0) θρ. vulg.-

75. (Pessaires, préparations et régime destinés à favoriser la conception.) Préparation favorable à la conception : résine de cédros un oxybaphe (=0litre,068), graisse de bœuf, quatre drachmes, broyer, mêler ensemble, faire des pessaires, appliquer à jeun ; la femme ayant le pessaire gardera la diète tout le jour; elle le mettra après les règles, deux fois par jour, le matin et le soir; après le dîner, elle se lavera et dormira avec son mari. Ou bien broyer de la nielle, attacher dans un linge, ajouter de la graisse d'oie, et donner pour qu'on l'applique. Autre pour la conception : traiter la femme pour qu'elle conçoive : vieille urine, scories de fer en fragments gros à remplir la main; faire asseoir la femme sur un siége, lui recouvrir le corps et la tête, mettre dessous un vase à bains de pieds, et y jeter trois à trois, chauffés au rouge, les fragments de scorie; il y aura un conge d'urine (= 3litre,24); on ira, de la sorte, jusqu'à trente morceaux de scorie; après la fumigation, frotter la tête avec l'urine qui a servi à la fumigation, y éteignant de rechef les masses et échauffant de rechef le liquide; après, faites sur la tête des affusions aussi abondantes que possible avec une eau dans laquelle aura cuit le polion (teucrium polium) et beaucoup de vitex; faites cela pendant sept jours; chaque fumigation sera faite en trois fois, avant le frictionnement. Après le bain, la femme s'oindra avec

δὲ τὸ παλαιὸν τοῦτο (π. τ. οm. C0) οῦρ. vulg. — ¹τοῖς δὲ ξύμπασι καὶ πυριήνοισον (sic) τρ. C.—τοῖσὶ δὲ σύμπασι πυριᾶν ὅσον τρ. θ .—πυριᾶν vulg. —πυριήν D.—Gal. Gl. : πυρίας, τοὺς διαπύρους κόχλακας, $\hat{\eta}$ θρύμματα διακαἢ ἀπὸ σκωρίας σιδήρου. — θ πυριάσης θ .—ὸρῶ FG.—ὀρρῶ (D, al. manu οὕρω) θ ik θ ? — θ έως ἀν (ἀν οπ. θ) πυριήσης (πυριαθή θ) vulg. — Je lis θ au de έως. —τὴν οπ. D.—πυριήν D.—πυριήν Ald. —πάλιν θ ερμήνας δὲ μετὰ (πάλιν θ ερμήνας: μετὰ δὲ Foes in not., Lind.) vulg. — Je supprime ce θ έ. — θ κατὰ τῆς κ. θ θ γ. Lind. —πλείστον (πλείστω θ), ἕψων (ἔστω pro ε. DFHI KQ' θ) δὲ (δὲ οπ. C; θ) θ νulg. — θ αἰγοῦς (D, emend. al. manu JIK.—αὐτοῦ C.—λύγου θ , Lind.—ποιεῖ θ . — θ τρ. θ τούτων ὑπ. (ὑποθυμιᾶν θ) έκ. πυρίον (sic) (πυριῆν θ) C θ .—ἐπθυμιῆν D.—τοῦτον F.—τουτονὶ DGHIJK.—σμηγέεσθαι C.— θ ὲκ θ .—φάγουσα θ .—κρόμνα CFGI, Ald.—ἐς μέλι ἐμβ. D.—ἐνθαπτομένη θ . — ἐμβαπτομένην ἔως μέλι C.—χλιηρὸν vulg.— χλιαρὸν θ .—χλιερὸν Κ.—τέσσερας θ .—μικρὸν J.—ἀπομεέτω (sic) DGIK.—ἀνεμείτω θ .— ἀνεμείτω θ .— ἀνεμείτω θ .

λουτροῦ ἐλαίω δαφνίνω. Μετά δὲ τὸ δεῖπνον φαγοῦσα κρόμμυα ἐμβάπτουσα ες μέλι, καὶ μελίκρητον γλιερον όσον κοτύλας πέσσαρας πιούσα, έπειτα, έπην φάγη, σμικρον έπισγούσα, άπεμεέτω * 1 καὶ άνακλιθείσα ύπτίη, τοῦ πηγάνου έγέτω καὶ έν τοίσιν ώσὶ καὶ έν τῆσι όισί · καὶ ἄρτον ζυμίτην, ὅσον ἕκτον μέρος γοίνικος, ἐς ζωμὸν ἐνθρύψασα όρνιθος, έγοντα σελίνου όσον γήμην, προσφερέσθω καὶ πάλιν δίδου τὸ ἴσον ἐπὶ τῷ δείπνω τωὐτὸ δὲ ποίες τὰς ἐπτὰ ἡμέρας. "Επειτα εδὲ την κοιλίην κλύζε ήμέρας έπτά: έστω δὲ κλύσμα βητίνης δραγμαί τέσσαρες, μέλιτος όζύδαφον τῶν πλατέων, έλαιον ἴσον, πυρῶν σητανίων γυλός, νίτρου ἀφρός, ώὰ έπτὰ κοτύλαι δὲ όκτὼ τοῦ κλύσματος, τουτέων αί τρεῖς πτισάνης γυλοῦ: κλυζέτω δέ πλαγίην, καὶ λοῦε 3 όλίγω. Προστιθέσθω δε καὶ βαλάνους έπτὰ, τῆς ἡμέρης, κατεγέτω οὲ ἔστ' ἀν κατατακῆ · ἔστωσαν δὲ λιδάνου, νίτρου, χαλδάνης, μέλιτος έφθου σίτω δε γρήσθω τῷ αὐτῷ. * Υποθυμία δε πόλιον, όνου τρίγας, κυχου χόπρον, ἐπίβαλλε οὲ ὡς πλεῖστον ἐπὶ ἀνθραχιήν, χαὶ περικαθίσας αὐτὴν καὶ περιστείλας θυμία, φυλασσόμενος μὴ κατακαύσης. 5 * Ην δε γυνή μιη δύνηται τίκτειν πρόσθεν τίκτουσα, νίτρον καὶ έητίνην καὶ σικύρναν καὶ κύμινον αἰθιοπικόν καὶ μύρον τρίθειν έν τωὐτῷ, καὶ προστίθεσθαι. Η 6 γλήγωνα ξηρήν ἐν δθονίω προστιθέσθω πίνειν δὲ τὴν γλήγωνα, ἐπὴν εύδειν μέλλη. Το Ετερον χυητήριον · διαιτάν δεί την γυναίκα ήτις δέεται κυήτιος , και διδόναι αυτή άπερ λεγοί και ἐσθίειν και πίνειν, τῷ δὶ ἀνδρὶ τῆς γυναικὸς τάλλα

^{&#}x27; Ante καὶ addit ἔπειτα πάλιν πιοῦσα τοις ον (sic) ἐμείτω, α θ. - τῆ τρισὶ pro τ. ρισὶ θ. - ζημίτην Ald., Frob. - μέρος om. C. - ἐνθρίψαι C. - ἐνθρύψασα θ. - ένθρύψαι vulg. - γύμην Κ, Ald. - προσφ. οπ. C. - τὸ ωὐτὸ (αὐτὸ DFGIK) -(ταυτόν J; τωύτό C; ταῦτα θ) vulg. - ποιεί θ. - 2 δὲ om. Cθ. - κοιλίαν J. έιτ. FGI, Ald. - δραγμαί IJ. - τέσσερες θ. - δξόθαφον CFGIJ. - πλαγέων θ. πλαταιών C.- D'après Foes, ceci signifie : huile de la ville de Platée. Linden corrige et lit : [οἴνου] διπλάσιον au lieu de τῶν πλατέων. Cordæus le rapporte à δξύβαφον; c'est ce qui me paraît le plus naturel. - τὸ ἔσον C. - πυρῶν $C.-\pi$ ιτύρων vulg. $-\sigma$ ιτανίων $H.-\sigma$ ητανείων $J.-\lambda$ ίτρου $\theta.-\dot{\omega}$ ς pro $\dot{\omega}$ α C. - λεπτά (έπτά θ) vulg. - κοτύλαι δὲ οκτώ τοῦ κλύσματος Cθ. - ἔστω δὲ τὸ κλύσμα κοτύλαι όκτω vulg. - τούτων vulg. - τουτέων θ. - τρίς θ. - πτισσ. DH. — 3 δλίγον (δλίγω C; πολλώ θ) vulg. - προστίθεσθαι vulg. - προστ:θέσθω CFHIJKθ, Ald. - καὶ om. Cθ - έπτά τῆς ήμ. om. θ. - λίτρου θ. - σιτίω θ. — 4 ὑποθυμιᾶν θ. - πόλιον θ. - πολ. οω. vulg. - τρίχας λευκοῦ (λ. οm. θ), καὶ (καὶ om. Cθ) λύκου (λ. om. C) vulg. - ἐπίβαλε C. - ἐπ' C. - ἀνθρακίτιν D, Ald. - άνθρακείην Ο. - περιστίλας θυμιά Ο. - κατακαύση J. - 5 κυητήριον

de l'huile de laurier. Après le dîner, ayant mangé des poireaux trempés dans du miel et bu quatre cotyles d'hydromel, puis gardant un peu ce qu'elle a mangé, elle vomira. Cela fait, demeurant couchée sur le dos, elle tiendra de la rue dans les oreilles et dans les narines. Elle écrasera du pain levé, à la quantité d'un sixième de chénice (chénice = 1 litre, 08) dans du bouillon de volaille contenant une chême d'ache (chême = 0litre,009), et prendra cela; elle en prendra autant au dîner. Ce régime sera continué pendant les sept jours. Puis on nettoiera le ventre pendant sept jours à l'aide d'un lavement ainsi composé : résine, quatre drachmes, miel, un oxybaphe plat, huile autant, eau de blé de printemps, aphronitre, sept œufs. Le lavement sera de huit cotyles, dont trois de l'eau de blé. Elle le prendra de côté, et se lavera avec peu d'eau. Elle usera aussi, dans le jour, de sept pessaires, qu'elle conservera jusqu'à ce qu'ils fondent, composés ainsi : encens, nitre, galbanum, miel cuit. Elle prendra les mêmes aliments. Fumigation : polion, poil d'âne, excréments de loup, jeter de cela autant que possible sur des charbons, faire asseoir la femme, la couvrir, et sumiger, prenant garde de ne pas la brûler. Si une femme qui a eu des enfants ne peut plus en avoir, nitre, résine, myrrhe, cumin d'Éthiopie, parfum; piler ensemble et appliquer. Ou bien appliquer du pouliot sec dans un linge; la femme boira du pouliot au moment de dormir. Autre pour concevoir : mettre au régime la femme qui a besoin de concevoir, et lui donner les mêmes aliments et les mêmes boissons qu'à une semme en couche, au mari tous les aliments excepté l'ail, le poireau, les bouillies de fèves et de pois, le

ἔτερον DQ'. – ἄλλο H. – δὲ οιπ. C. – πρόσθε τετοχυΐα C. – λίτρον 0. – βιτήνην FG. – βιτίνην I. Ald. – σμύρνην C. – αἰθ. οιπ. θ. – ἐν τῶ αὐτῶ $\theta.$ — ⁶ γλήχονα (bis) CFGK, Ald., Frob. — γλίχωνα (bis) HJ. – ξηρὸν C. – προστίθεσθαι, καὶ πινέτω δὲ $\theta.$ – εὐδειν DFGHIK, Ald., Frob. — γἔτ. οιπ. $\theta.$ – ἄλλο J. – χυητ. ἄλλο D. – διαιτῆν Lind. – δεῖται $\theta.$ – χυήσηος G. – ἄπερ δέχοιτο (δέχοι sie CHK; δέοι DQ', Lind.; λέχοι θ) vulg. – τὰ άλλα $\theta.$ – πρίν pro πλὴν C. – χρομμώων vulg. – προμμύου CDFGHIJK $\theta.$ Ald. – ἔτνου CFGHIK, Ald. – ὁπίου $\theta.$ – φυσσ. J. – δ' $\theta.$

πλήν σχορόδου, καὶ κρομμύου, καὶ ἔτνους, καὶ ὀποῦ σιλυίου, καὶ ὅσα φυσητικά · τούτων δὲ ἀπεχέσθω. 1 *Εγχυτον χυητήριον, εὶ μὴ κυίσχεται · γάλα γυναιχὸς χουροτρόφου, σίδης νεαρής τοὺς χόχχους τρίψας , 2 καὶ ἐκπιέσας τὸν γυλὸν, καὶ γελώνης θαλασσίης τὸν περίνεον κατακαύσας, τρίψας, έγγεαι ες τὸ αἰδοῖον.. 8* Εγγυτον κυητήριον μή κυούση · γάλα καὶ ρητίνην καὶ σίδης γλυκείης γυλόν, ταῦτα ξὺν μέλιτι μίζας, έγγεῖν πάντα. 4 Κυητήριον · βολβοῦ τοῦ λευκοῦ καρπὸν ἢ τὸ ἄνθος τρίψασα ξὸν μέλιτι, ἐν εἰρίω ἐλίζασα, προσθέσθω πρὸς τὴν μήτρην ήμέρας τρείς: τη δε τετάρτη, μαλάγην άγρίην την πλατύφυλλον τρίψασα, μίζαι γυναικός γάλακτι, καὶ ἐς εἴριον ἑλίξασα, προσθέσθω · εἶτα χοιμάσθω μετὰ ἀνδρός · προβροφεέτω δὲ γλήχωνα έπ' ἀλεύροισιν έφθην, καὶ πινέτω ⁶ γλήχωνα ἐν οἴνω λεπτήν. Ήν δὲ τούτου μή έσακούη, λαθών κόνυζαν εὔοδμον, ζυγκόψας καὶ ἐκθλίψας τὸν χυλὸν καὶ μίζας οἴνω, πινέτω νῆστις. "Ετερον χυητήριον ' ἀσπαράγου καρπὸν πινέτω δμοίως ἐν οἴνω. 8 Ετερον κυητήριον χορίον γυναικός καὶ τῶν εὐλέων τὰς κεφαλὰς τρίψας, διεὶς στυπτηρίην: αίγυπτίην έν χηνὸς στέατι, έν εἰρίω προσθέσθω πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης. ^{9 °}Ετερον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ · ἰὸν χαλκοῦ, ἄνθος, ἡμιωδόλιον έκατέρου, λιθανωτὸν ἄρσενα, στυπτηρίην σχιστήν, οἰνάνθην άμπέλου, χικίδα, σμύρναν, σίδιον, βητίνην, πόλιον, όδολὸν έκάστου, ἐν μέλιτι τρίψασα, προσθέσθω ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας 10 δὶς τῆς ἡμέρης · ἦν δ' ἴσως δριμύτερον ἢ, παραμίσγειν χηνὸς στέαρ καὶ νίτρον οπτόν:

¹ 'Cμοίως (όμ.: om. CDHIJK) έγχ. vulg. - εἰ μὴ κ. om. Co. - εἰ om. F. όταν γυνή pro εί DIIIJK. - κυτσκηται DFHIJK. - νεαρις (sic) θ. - νεηρής C. -² καὶ oni. θ. - πιέσας DGHIJK. - περίναιον DH. - κατασκευάσας θ. - έγγει θ. - ἐκχέαι C. - εἰς vulg. - ἐς Cθ, Lind. - τὰ αἰδεῖα Cθ. - ³ ὁμοίως (όμ. om. $CK\theta$) Eyy. vulg. - stan mà kutentai pro mà n. $C\theta$. - stan youà mà notsentai Q'. - ρίτ. FGI. - σὺν J. - ξὺν οιπ. θ . - 4 ἔτερον x. K. - ἄλλο x. D. - x. άλλο H. - άλλο sine x. J. - βολὸν (sic) C. - τρίψας vulg. - Je lis τρίψασα. - οὖν pro ξύν θ . – σύν D. – είλίξασα D. – είλίξας θ . – ελίξασα FK. – προστιθέσθω H. – επί τρεῖς ἡμ. $C\theta$. — 5 τρίψας DFGHIJK. – τρίψαι pro μίξαι J. – εἰς vulg. – ἐς $CD\theta$. - ελίξ. FHIK, Ald. - ενειλίξασα θ. 4 προστιθέσθω Η. - μετ' Cθ. - προροφ. (προροφίτω θ; προρροφεέτω DFGHIJK) vulg. - γλήχονα FIK. - γλίχωνα HI. - εν θ. ἐσθὲν (sic) F. – ἐσθέντα J. – ἐφθοῖσι θ. ,— βλήχονα FIJ. – βλήχωνα G. – γλίχωνα Η. - γλήχονα Κ. - λεπτή C. - τούτο C. - ἐσακούοι DH. - κόνιζαν D. - εὐοσμον DFGHIJ. – συγκ. DHθ. – συνμίζας θ. – εν οίνω D. — 7 ετ. κ om. FI – ετ. om. Cθ.- άλλο pro ε. D. - άλλο pro ετ. κ. J.-κυ. om. Η.- όμοίως om. Cθ.-, ⁸ ετ. κ. om. JK. - ετ. om. Cθ. - άλλο pro ε. D. - χωρίον Η. - χόριον CDJ. -

suc de silphion et tout ce qui est venteux; ce dont il s'abstiendra. Infusion pour concevoir : lait de femme nourrissant un garçon, grains d'une grenade fraîche, les piler, en exprimer le suc, brûler le périnée d'une tortue de mer, le broyer et injecter le tout dans les parties génitales. Infusion pour concevoir, à une femme qui ne devient pas grosse : lait, résine, suc de grenade douce, miel; mêler, injecter le tout. Autre, pour concevoir : le fruit ou la fleur du bulbe blanc (ornithogalum nutans), piler dans du miel, rouler dans de la laine, et appliquer à la matrice pendant trois jours ; le quatrième, piler la mauve sauvage à larges feuilles, y mêler du lait de femme, rouler dans de la laine et appliquer, puis la femme dormira avec son mari; auparavant, elle prendra un potage de pouliot cuit avec de la farine, et boira une légère décoction de pouliot dans du vin. Si cela reste sans effet, prendre la conyza de bonne odeur, écraser, exprimer le jus, y môler du vin, et boire à jeun. Autre, pour concevoir : boire semblablement dans du vin la graine de l'asperge. Autre, pour concevoir : écraser du chorion de femme et des têtes de vers, délayer de l'alun d'Égypte dans de la graisse d'oie, et appliquer dans de la laine à l'orifice de la matrice. Autre, pour le même objet : vert-de-gris, fleur de cuivre, de chaque demiobole, encens mâle, alun fendu, fleur de vigne, noix de galle, myrrhe, écorce de grenade, résine, polion, de chaque une obole, piler dans du miel et appliquer deux fois par jour pendant trois jours; si ce pessaire se trouve trop âcre, y môler de la graisse d'oie et du nitre grillé, et donner du vin, se

γυναικών C. - τρτήμαι vulg. - τρίψας D. - στυπτηρίαν D. - θ κυητήριον pro ξ. ξ. τ. α. C (D, αλλο κ.) θ. - ξ. τ. α. c om. FHIJK. - ήμιωδέλιων FGIJθ. - ήμιωδολιαϊον C. - λιδανωτοῦ (λιθάνου C) αρσενος, στυπτηρίης (στυπτηρίην C) σχιστής, σινάνθης άμπέλου vulg. - Je mets les accusatifs. - κηκίδα CD0. - ρττ. FGI, Ald. - πόλιον (πολίονα FGHIK; πολίωνα J) ανά (άνα om. FGHIθ) δδ. vulg. - ξν om. C. - τρίψας vulg. - τρίψασα C. - ξπὶ τρισίν (τρεισίν I; τρεῖς C0) ήμέραις (ήμέρας C0) vulg. - ψ0 τρὶς ψ0, restit. al. manu) FGHIJK. - τὴν ήμέρην ψ0. - ήμέρας vulg. - ήμέρης CJ. - ξξι pro ξ ἴσως C0. - λίτρον ψ0. - δπόν pro ψ0. - ξ1.

διδόναι δε οίνον, φεύγοντα το εν αυτώ μένος. "Ετερον κυητήριον" εὐλὴν ήτις ἔγει τὴν κέρχον, λαθών αὐτῶν τρεῖς ἢ τέσσαρας μοίρας καὶ δρίγανον λεπτήν, τρίψας ἐν ροδίνω μύρω, προσθέτω πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης. 2 Ετερον κυητήριον ανδράγνην τρίψας μετά στέπτος γηνός καὶ σμ ύρνης καὶ πράσου σπέρματος καὶ βοός γολης, εν είριω ενελίζας προστιθέναι πρός το στόμα της μήτρης, *Ην * τά μέν καταμήνια γίνηται πολλά, μή ξυλλαμβάνη δέ, κυητήριον γαλκοῦ ἄνθος, όδολοὺς δύο, καὶ στυπτηρίης σγιστῆς ώσαύτως, τρίψας λεία έν μέλιτι, είτα είν ειρίω ανασπογγίσας, ένδήσας το είριον ές δθόνιον λίνω, προσθέτω ώς έσωτάτω το δέ λίνον υπερεγέτω είθ' ύταν καλώς καθαρθή, ἀφελέτω, καὶ οἶνον ἀναζέσας εὐώδεα, μυρσίνης φύλλα εμβαλών, τούτω προσκλυσάσθω, καὶ ἴτω πρὸς τὸν ἄνδρα. 5 Κυητήριον προσθετόν : μέλι, σμύρναν, μυρίκης τὸν καρπὸν, ρητίνην ύγρην, γηνὸς ἄλειφα, τρίψας ἄπαντα ἐν τῷ αὐτῷ, εἰρίῳ ἐνελίξασα προστιθέσθω. 6 Κυητήριον προσθετόν σφόδρα άναστομώσαι μήτρην δυνάμενον, όταν μεμύκη καὶ μὴ δύνηται κυῆσαι, 7 καὶ ὕδωρ έκκαοῆραι · λαθών σγεδιάδα την μικρήν, και σγι.νον, εκαι κύμ νον, και κύπειρον, καὶ ἀγρίην κολοκύντην, καὶ νίτρον έρυθρον, καὶ ἄλας αἰγύπτιον, καὶ σγεδιάδα τὴν μεγάλην, ταῦτα πάντα λεῖα ποιήσας, δι' οθονίου διηθήσαι. λαθών δε μελι, εψησον επί πυρί παλθακώ. εμειδάν δὲ ζέση, παράμιζον χηρὸν, ⁹ βητίνην · ἔπειτα ζυμμίζας πάντα, έλαιον επιγέας, αφελών, χλιήνας, είριον εγκυλίωτον ενελίζας προσ-

^{: &}quot;Ετ. om. Cθ. - άλλο DJ. - ή θ. - τὴν κ. ἔχει C. - ἀπ' (ἀπ' om. Cθ) αὐτῆς (αύτῶν θ) τρεῖς vulg. - τέτταρας vulg. - τέσσερας θ. - τέσσαρας C. - προσθέσθω Cθ. - πρός τὸν στόμαχον sine τῆς μ. Cθ. - ² ἔτ. om. Cθ. - ἄλλο DJ. τρίψας εν χηνός στέατι (addit καὶ θ) σμύρναν καὶ πράσσου (πράσου θ) σπέρμα και βοός γολήν CO. - έν om. Co. - ένειλίξας DJ. - ελίζας Co. - τιθέναι valg. - προσθείναι θ. - προστιθέναι C. - τον στόμαχον C. - 3 μεν τά J. - μεν om. Co. - γίνονται vulg. - γίνηται ο. - γίνωνται DFGIJK, Ald. - γένηται C. ού (μή DJ; καὶ μή C9) συλλαμδάνει (ξυλλαμδάνη Cθ; συλλαμδάνη HJ) vulg. - χυητήριον $C\theta$. - χυητ. om. vulg. - ώσ. om. C. - λεΐον C. - λίον θ . - 4 έν om. Cθ. – ἐνδήσασα (ἐνδήσας Cθ) ή γυνὴ (ή γ. om. Cθ) τὸ vulg. – εἰς J. – λί– νων (λινώ sic θ;) ινὸν sic C; λίνον D; λίνον HK; λίνεον Lind.) προσθέτω (προσθέσθω Cθ) έως (ώς Cθ) έσω (είσω C; έσωτάτω θ) αὐτῆς (αὐτῆς oin. Cθ) vulg. - εῖτα θ. - ἀποκαθαρθή θ. - ἀναζέσασα θ. - ἐμιδάλλων θ. - προσκυκλάσθω (sic) C. – είτω θ. – παρά C. – τὸν οπ. Κ. — 5 ἄλλο pro χ. πρ. J. – τὸν οπ. DFGHIJK. - ριτ. FGI, Ald. - αλιφα θ. - αλειφαρ D - απαντα (πάντα D) (addit έν θ) τῷ αὐτῷ, ἐν (ἐν om. θ) εἰρ. vulg. - ἐνειλίξασα DJ. - ἐνελίξας θ. - 6 Ante

gardant de la force qu'a cette liqueur. Autre pour concevoir : ver qui a une queue, trois ou quatre parts, origan menu, piler dans de l'huile de rose, et appliquer à l'orifice de la matrice. Autre, pour concevoir : pourpier, piler avec de la graisse d'oie, myrrhe, graine de poireau et bile de bœuf, rouler dans de la laine, et mettre à l'orifice de la matrice. Si les règles deviennent abondantes, et que la femme ne conçoive pas, remède pour concevoir : fleur de cuivre deux oboles, alun fendu autant, bien broyer dans du miel, éponger avec de la laine, attacher la laine dans du linge avec un sil, et mettre aussi avant que possible; le sil sortira en deliors; puis, la purgation ayant été suffisante, ôter, faire bouillir vin de bonne odeur et feuilles de myrte, faire une injection, et aller auprès du mari. Pessaire pour faire concevoir : miel, myrrhe, fruit de myrice (tamarix africana), résine molle, graisse d'oie, piler le tout ensemble, rouler dans la laine, et appliquer. Pessaire pour concevoir, très-propre à ouvrir l'orifice utérin, quand il est fermé et que la femme ne peut concevoir, et à évacuer l'eau : petite schédias, lentisque, cumin, cypirus, concombre sauvage, nitre rouge, sel égyptien, la grande schédias (voy. note 7), broyer tout cela, passer dans un linge, prendre du miel, le faire cuire à un feu doux; quand il bout, mêler cire, résine; puis mélanger le tout, verser de l'huile, retirer, laisser tiédir, faire un rouleau de laine, et

τίθει τῆ μήτρη, μέχρις ἀν καθαρθῆ. ¹ Ετερον κυητήριον · ἢν γυναῖκα βούλη κυῆσαι, καὶ τοῖσι καθαρτηρίοισι νῆστις χρῆσθαι, καὶ δεῖ πρὸς τὸν ἀνδρα ἰέναι, δαφνίδας μελαίνας δέκα, λιδανωτοῦ δραχμίδας τρεῖς, καὶ κύμινον δλίγον τρίψας ἐν μέλιτι, ἐς εἰρίον πινοῦδες ἐγκυλίων, ἄπαξ ²τῆ ἡμέρῆ τῆ αὐτῆ προστιθέσθω, καὶ ἀφαιρείσθω ἄπαζ έως ἡμερῶν τεσσάρων, καὶ ἔπειτα ἀσιτείτω τὰς ἴσας ἡμέρας.

- 76. Άτοχιον ³ ἢν μὴ δέη χυΐσχεσθαι, μίσυος ὅσον χύαμον διεὶς ὕδατι, πίνειν διδόναι, χαὶ ἐνιαυτὸν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐ χυΐσχεται.
- 77. * Ωχυτόχια δυστοχεύση· δάφνης ρίζην ξύσας ή τοὺς χόρους όσον ήμισυ όζυβάφου, ἐφ' ὕδατι δὸς πιεῖν θερμήνας. β' Ωχυτόχιον · διχτάμνου όσον δύο όβολοὺς τρίψας ἐν ὕδατι θερμῷ πινέτω. *Η ὰβροτόνου β δραχικὴν χαὶ χεδρίδας χαὶ ἄννησον ἐντρίψας ἐν γλυχέος οἰνου χυάθω, παραχέας ὕδατος παλαιοῦ χύαθον, δὸς πιεῖν· τοῦτο χαλὸν δίδοται, ἢν πρὸ τῶν ἀδίνων δοθῆ. *Η ποιχτάμνου δβολὸν, σμύρνης δβολὸν, ἀννήσου δύο δβολοὺς, νίτρου όβολόν· ταῦτα τρίψας λεῖα, γλυχέος οἰνου ἐπιχέας χύαθον χαὶ ὕδατος θερμοῦ χυάθους δύο, δὸς πιεῖν, εἶτα λοῦσον θερμῷ. β' Ωχυτόχιον · βητίνην τερμινθίνην, μέλι, ἔλαιον διπλάσιον τούτων, οἶνον εὐώδεχ ὡς ἥδιστον, ταῦτα ξυμμίζας,
- ¹ "Αλλο sine xu. J. ετ. om. Cθ. βούλει Η. καθαρτηρίοισιν ήτις χρήται (χρεῖται G) vulg. – καθαρτηρίοισι νήστις χρήται θ . – Lisez χρήσθαι. – καὶ δεῖ vulg. - καὶ τιν δεῖ θ. - Lisez εἰ. - ἰέναι, καὶ (καὶ om. CFGHIJKθ) δ. μέλανας (μελαίνας CK; μέλαινας sic FGHIJ9) vulg. - λιβ. δὲ (δὲ om. CJθ) δρ. (δραγμίδας FGIJ, Ald.) vulg. - τρεῖς (τρὶς θ) δρακίδας Cθ. - κυμίνου όλ. μίξας μέλιτι θ. - ἐν om. C. - εἰς J. - πιννῶδες D. - πιπινῶδες (sic) C. - πεινῶδες θ. — 2 τη... απαξ om., restit. al. manu F_{-} της ημέρης vulg. – Lisez τη ήμέρη. - Post αὐτη addunt η καὶ C; καὶ θ. - ἀρερίσθω θ. - ἀραιρέσθω D. -άφαιρεέσθω Lind. - ήμέρας δε τέσσαρας pro εως ή, τ. C (θ, τέσσερας). έπειτα om. DFGHIJK. - ἀσιτείτω om. θ. - τὰς αὐτὰς (ἴσας Cθ) ἡμ. (ἡμ. om. θ) vulg. — 3 ην δὲ μη Κ. - πιεῖν θ. - δοῦναι Cθ. - κυΐσκεται Cθ. - κυήσεται vulg. — 'Addunt περὶ δυστοχουσῶν DFGHIKQ'. - ώχυτοχία I. - ώχυτόκυον ώκυτοκυία J. - δυστοκούση vulg. - δυστοκεύση C. - δυστοκούσησι θ. ρίζας CFH1K. - ρίζης GJ0, Ald. - ρίζαν D. - τους κόκκους (τοῦ σκόρους θ) vulg. - Lisez τους κόρους. - όξυράφου (sic) F. - έν pro έφ' DQ'. - έφ' ΰδ. om. C. - δὸς πιεῖν ἐφ' ὅδ. θ. - Post θερμ. addit ὕδατι C. - 5 ά) λο pro ἀκ. J. διατάμου DH. - δίαταμνον J. - ε τριόδολον θ. - δραγμήν FIJK. - δράκμην (sic) C. - καὶ (ἢ pro καὶ DGHKQ'θ, Lind.) ἄννισον D (CHJ, ἄνισον) (Κ, ἄνησον) (θ, ανησσον). - γλυκέως FG. - παλαιού om. DFGHIJ. - παλμού pro παλ. θ . – ἐκπιεῖν $C\theta$. – τοῦτο οιι. C. – καλῶς J. – δίδοται om. C. – εἰ pro ἢν J. – όδυνῶν vulg. - ἀδίνων CDFGHIJK9, Ald., Frob., Cordæus, Lind. - τοικτάμου DH. - σμ. δ6. om. DFGHIK. - σμ... νέτρου δδολόν om. J. - Ante άνν.

appliquer à la matrice jusqu'à ce qu'elle se purge. Autre, pour concevoir : voulez-vous qu'une femme conçoive, elle se servira à jeun de mondificatifs, et, quand elle doit aller près de son mari, prendre dix baies noires de laurier, trois drachmes d'encens, un peu de cumin, broyer dans du miel, rouler dans une laine grasse, le même jour appliquer une fois et ôter une fois, pendant quatre jours; puis elle gardera l'abstinence pendant le même nombre de jours.

- 76. (Préparation pour empécher la conception.) Préparation pour empécher la conception (De la Nat. de la F., § 98): si une femme ne doit pas concevoir, délayer gros comme une fève de misy dans de l'eau, faire boire, et elle reste une année, pour ainsi parler, sans concevoir.
- 77. (Formules de préparations accélérant l'accouchement.) Préparations pour accélérer l'accouchement quand il est difficile: racine de laurier ou les jeunes pousses, en racler un demi-oxybaphe, donner à boire chaud dans du vin. Préparation pour accélérer l'accouchement : dictame, deux oboles; piler, boire dans eau chaude. Ou bien, aurone une drachme, baies de cédros (juniperus oxyccdrus), anis, piler dans un cyathe de vin doux (cyathe = 0litre, 045), ajouter un cyathe de vieille eau, donner à boire; le bon moment de l'administration est avant les douleurs. Ou bien, dictanie une obole, myrrhe une obole, anis deux oboles, nitre une obole, bien broyer, verser un cyathe de vin doux et deux cyathes d'eau chaude, donner à hoire, puis laver avec de l'eau chaude. Préparation accélérant l'accouchement : térébenthine, miel, huile le double du miel et de la térébenthine, vin de bonne odeur aussi agréable que possible, mêler, faire tiédir, donner

addunt καὶ DFGHIK. - ἀννήσσου θ. - ἀννίσου D. - ἀνίσου CH. - ἀνήσου Κ. - Απιε νίτρου addit σμύρνης ὁδολὸν al. manu H. - λίτρου θ. - τρίψας διά (λία θ) γλυκέος vulg. - δύο κυάθους θ. - ἐκπιεῖν Cθ. - εἰτα οπι. θ. - ε ἄλλο pro ωκ. J. - ἔτερον ωκ. Κ. - ρίτ. FGI, Ald. - τερδινθίνην G. - τερεδινθίνην G. - Ριο τούτων, τούτου D; τούτω C. - συμμ. vulg. - ξυμμ. CD. - πίνειν DH. - καταστήσαι (καταστήσει Cθ; καταστήση Vatic. Cod. ap. Foes in not.) δὲ χρὴ (χρὴ οπι. Cθ) καὶ vulg. - ρλεγμαίνωσην θ.

χλιήνας, διδόναι έχπιεῖν πλεονάχις · χαταστήσει δὲ καὶ τὰς μήτρας, ἢν φλεγμήνωσιν. ¹ ε Ετερον ὢχυτόχιον · τοῦ σιχύου τοῦ ἀγρίου, ἄστις ἢν φλεγμήνωσιν. ¹ ε Ετερον ὢχυτόχιον · τοῦ σιχύου τοῦ ἀγρίου, ἄστις ἢν ἤδη λευχὸς ἢ, τὸν χαρπὸν ἐμπλάσας χηρῷ, εἶτα εἰριρ ἐνελίξας φοινιχείρ, περίαψον περὶ τὴν ὀσφύν. Ἡν οὲ ε ἡ χύουσα πουλὺν χρόνον ἐπέχηται καὶ μὴ δύνηται τεχεῖν, ἀλλ' ὢδίνη πλείους ἡμέρας, νέη δ' ἔη καὶ ἀχμάζη καὶ πουλύαιμος, τάμνειν χρὴ τὰς ἐν τοῖσι σφυροῖσι φλέβας καὶ ἀραιρέειν τοῦ αἰματος, πρὸς τὴν δύναμιν ὁρέων · χαὶ μετὰ ταῦτα λοῦσαι θερμῷ ὡς ὑπὸ θερμοῦ διαφλύωνται · πιεῖν δὲ δοῦναι ἀγνου χαρπὸν καὶ δίχταμνον χρητιχὸν ἴσον ε ἐχατέρου ε ἐν οἴνω λευχῷ ἢ ἐν ὕδατι · προσθετὸν δὲ ποιήσας πρόσθες χαλβάνην ε καὶ δαφνίδας καὶ ρόδινον ἔλαιον, ἐν εἰρίω ἐνειλίξας. ε Ωχυτόχιον · τῆς δρυοπτέριδος τὴν ρίζαν τρίψας ἐν οἴνω, δὸς πιεῖν · ἢ καὶ ἀδίαντον τρίβειν ἐλαίω, καὶ διεῖσα πίνειν ἐν οἴνω ἀχρήτω.

78. ⁷Λεχοῖ τὰ λοχεῖα καθαίρει ἄμεινον · χελώνης θαλασσίης ἦπαρ χλωρὸν ἔτι ζώου ἐν γάλακτι γυναικείω τρίβειν, καὶ ἴρινον μύρον, καὶ οἶνον ἀναδεῦσαι καὶ προστιθέναι · ἢ λινόζωστιν τριπτὴν ἐν εἰρίω πρόσθες · ἢ ἀρτεμισίην τρίβων ὁμοίως ἐν εἰρίω προστιθέναι · καὶ λινοζώστιος καὶ σικύης δλίγον τρίψας, οἴνω τε καὶ μέλιτι δεύσας, προστθέναι. ⁸Έκ τόκου καθαρτήριον λοχείων · πυρούς τριμηνιαίους

 $^{1/2}\Omega x$. Et. H. – άλλο pro Et. ώχ. J. – Et. om. C θ . – τοῦ σιχύου.... ώχυτόxιον l. 11, om. G. - σικίου DJ. - σικυοῦ I. - ἄν (ἄν om. Lind.) ἢ (ἤδη pro τ C, Lind.) λευκός (addunt ή C, Lind.), τον vulg. - φοινικώ vulg. - φοινακαίω θ. — ² ή om. Cθ, Lind. - πρόσθεν pro ή DFHIJK. - κυου; (sic) θ. αυούσα C.-πολύν FlJK.-ενεγηται θ.-ού pro μή DFIIIJK.-όδύνη vulg.ωδίνη Hθ, Ald., Frob., Cordæus, Lind. - ωδίνοι Κ. - ωδίνει CDFIJ. - νέη δὲ (addunt ή κύουσα DFHIJKQ') (δ' Ald.) ή (έη sic Ald.) vulg. - καὶ ἐστὶ πολύκιμος DFHIJK. - πολύχιμος C. - χρή om. Cθ, Ald. - τοίσι om. C. - σφύρησι (sic) C. - όρων vulg. - όρέων C. - λούσθαι C. - θερμώ διά φλοιών δάφνης. πιείν vulg. - θερμώ διά φλοιών (D, add. al. manu δάφνης) τε, πιείν CDFHIK, Ald. - θερμῶ ὡς ὑπὸ θερμοῦ διαρλυῶνται (sic), πιεῖν θ. - Gal. Gl. : διαφλύξιες, ύπερδλύσιες ' διαφλυχθείσα, διαχυθείσα, ύγρανθείσα ' διαφλυχθέν, ύγρανθέν · διαφλύοντα, ύγραίνοντα. La vraie leçon est celle de θ, qu'on retrouve aussi, quoique altérée, dans les autres mss. διαφλύω n'est pas dans les lexiques; le voilà suffisamment autorisé. - τε pro δε C. - διδόναι θ. - δίχταμον DH. – κρητικόν.... χαλβάντην om. C. — 3 έχ. post λευκῷ J. — $^{\circ}$ èν om. 0. - δè om. Ald. - πρόσθες om. Lind. - Ante γαλ. addunt βαλών DFHIJKQ'. - 5 καὶ om. ante δαφ. et ante δόδ. DFHIJK. - ταῦτα ἐν εἰρίω εἰλίζας προσθες pro έν είρ. είλ. (D, είλ.) HIJK (Q', Lind., ένειλίξας). – έλίξας C. – ένελίξας 6. - 6 έτερον pro ώχ. J. - Ante ώχ addunt έτερον DFHIK. - δρυοà boire plusieurs fois; cela remettra aussi la matrice, si elle est enflamnice. Autre, accélérant l'accouchement : fruit déjà blanc du concombre sauvage, l'emplâtrer de cire, l'enrouler dans une laine rouge, l'attacher autour des lombes. Si une femme enceinte est longtemps en travail, ne peut accoucher et a les douleurs pendant plusieurs jours; est-elle jeune, forte et sanguine, il faut ouvrir les veines des chevilles et ôter du sang, en se réglant sur la force du sujet; ensuite laver avec beaucoup d'eau chaude, de manière à ce que la femme en soit pénétrée; donner à boire le fruit du vitex et le dictame de Crète, à dose égale, dans du vin blanc ou de l'eau; préparer en pessaire galbanum, baies de laurier et huile de rose, rouler dans de la laine et appliquer. Autre, accélérant l'accouchement : racine de dryopteris (asplenium adiantum nigrum), piler dans du vin, donner à boire; et aussi, adiante, piler dans de l'huile, délayer dans du vin pur, donner à boire.

3. (Formules de préparations propres à faire aller les lochies.) Chez une nouvelle accouchée, ceci purge mieux les lochies: le foie récent d'une tortue marine encore vivante, broyer dans du lait de femme, tremper dans de l'huile d'iris et du vin, et appliquer; ou broyer de la mercuriale et l'appliquer dans de la laine; ou broyer de l'armoise et l'appliquer semblablement dans de la laine; ou, mercuriale et concombre, en piler un peu, mouiller avec du vin et du miel, et appliquer. Purgatif des lochies après l'accouchement: dé-

πτέριος vulg. – δρυοπτέρυος D. – δρυοπτέριδος θ. – έν.... τρίψας οm. C. – ή θ. – λ οm. vulg. – άδ. τρίθειν εν έναίω διείς άλείφειν εν vulg. – άδ. τρίθειν ελαίω καὶ διείσα πίνειν εν θ. – Ante άκρ. addit εὐώδει J. — γλέχοι Cθ, Ald., Frob. – περὶ λεχῶν DFGHIJK. – τὰ οm. Η. – λοχία CFI. – καθαίρειν DFIIIJK. – ζώσης vulg. – ζώου CO. – ἡρινὸν pro καὶ ὶ. μ. C. – μύρον οm. θ. – λινοζῶστιν vulg. – λινόζωστιν D. – προστιθέναι θ. – όμοίως οm. Cθ. – σικής D. – εν (εν οm. θ) οίνω vulg. – τε οm. C. — δάλλοι ἐκ Q'. – λοχίων IJ. – λοχείου D. – Post λ. addit άμεινον D. – πορροὺς FGIIIK. – ἐρείκην DFIK. – ἐρίκειν θ. – ἐρίκην J. – ἐψῆσαι ἐν vulg. – ἔψειν δὲ ἐν Cθ. – ὕδατος κοτύλαις τέσσερσιν θ. – κοτύλη J. – τέταρσι C. – μυρήσαι θ.

έρείχειν όσον ήμισυ γοίνικος, έψειν δέ έν ύδατι κοτύλησι τέσσαρσιν: όταν δὲ ζέση, δὶς ἡ τρὶς δοῦναι βοφῆσαι. "Ετερον τῆς ἀχτῆς τὰ φύλλα έψήσας εν δδατι, άπογέαι καὶ πίνειν τρωγέτω δὲ καὶ κράμδας έφθὰς καὶ πράσα καὶ μάραθρον καὶ ἄννησον καὶ πουλύποδας καὶ καράδους · ή τοῦ ² ροῦ τὰ φύλλα καὶ ἔρύσιμον ἐν οἴνω, ἄλφιτα παλύνων, δούναι πίνειν · 8 ή μίσυ όσον δύο όδολούς τρίψας, εν οίνω φορύξας, προστιθέναι. * Καθαρτήριον ἐπιμηνίων καὶ λογείων μάλιστα, καὶ δόωρ άγει καὶ τὰ άλλα: στρουθίου ρίζαν λεῖον κεκομμένην, ὅσον τοισι τρισί δεκτύλοισιν, εν μέλιτι δεύσας, προσθείναι · φύεται δε οίον τὸ ἐν ἀνδρω ἐν τοῖσιν κἰγιαλοῖσιν. 50 Ετερον καθαρτήριον δμοίως: έρύσιμον έψεϊν έν ύδατι, ⁶χαὶ ἐπιγέειν ἐλαιον, ὅταν ἀναδλύη, χαὶ ψύχειν, καὶ δποθυμιῆν ἀγαθὸν δὲ καὶ τὸν χυλὸν, καὶ σιτίοισι μαλθαχοῖσι χρῆσθαι. ⁷ Λοχεῖα χαθαίρει · ἐρύσιμον τρίδε ἡσύγως, χαὶ ἀναφυσείν θέλε το χέλυφος όταν δε χαθαρόν ποιήσης, τρίδειν λείως, καὶ όδωρ παραστάζειν, καὶ άλας καὶ έλαιον μίσγειν. ὅταν ἐπιπάσης άλητα, έψε, καὶ δοφείτω. 8 *Ην μή κατίη ή κάθαρσις ή λογείη, λαδών σιχύης έντεριώνης όσον τριώδολον, χαὶ άρτεμισίην ποίην, χαὶ λιδανωτοῦ ὅσον ὁδολὸν, τρίψας, 9 ἐν μέλιτι μίξας, ἐς εἔριον ἐνειλίξας, πρόσθες πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης, νυχτὸς ἀεὶ χαὶ ἡμέρης, ἄχρις ήμερέων πέντε τοῦτο ποιέειν. *Η τὸ 10 ἀμπέλιον τρίδειν χλωρὸν, καὶ

1 "Αλλο DHIJK. - λογεῖα καθῆραι pro ετ. C (θ,καθῆραι). - ετ. om. I. - έψῆσαι θ. - ἐπιχέαι vulg. - ἐπιχέε (sic) C. - ἀποχέαι θ. - ἐσθιέτω θ. - καὶ om. Cθ. μάραθα θ. - μάραθον CGHIJK, Ald. - ανηθον CDKθ. - ανιθον HJ. - αννηθον I. -πολύποδα DH. - 2 ρόου vulg. - ροῦ θ. - ἄλριτ (ἄλριτα CFJθ, Lind.; ἄλφιτον DHIK) ἀπαλήνων (ἐπαλύνων CIIIIΚθ; ἀπαλύνων G; ἀπαλύνων D; παλύνων F, Lind.) vulg. - Erot., p. 312 : παλύνων, ἐπιπάσσων, ὡς καὶ "Ομηρός σησιν · ἐπί δ' ἄλφιτα λευκά πάλυνε. Gal. Gl. : ἐπαλύνων, ἐπιπάσσων, et παλύναι, ἐπιπάσαι. — 3 ή om. FG. - ήμισυ DHIJO, Frob. - ήμίσηος C. - ημυσι (sic) Ald. - όσον om. C. - Il faudrait lire dans C η μίσυ ώς. - δυοδο) ους (sic) θ . – έν om. θ . – φρύξας vulg. – φρίξας J. – φορίξας C. – φορύξας θ, Foes in not., Lind. - Ante καθ. addit άλλο D. -λοχίων DFJ. -καὶ ΰ. ά. καὶ τὰ άλ. om. C. - καὶ τὰ άλ. om. FGHJK. - τἆλλα θ. - λείου (λίου θ) κεκομμένου (κεκ. λείου C) (κεκομμένην D) valg. - Je lis λεΐον. - τοῖς C. - ἐν om. Co. — 5 δμοιον pro ε. κ. δ. D. - ε. κ. δ. on. I. - λέχοι πάση pro ε. κ. δ. Cθ. - καθ. om. FHJK. - 6 καὶ om. C. - ἐπιχεῖν θ. - ἐπιχειρεῖν ἔλα ὅταν άνακλύει (sic) C. - ὑποθυμιᾶν θ. - Post χυλόν addit πίνειν Lind. - χρέεσθαι Q', Lind. — ?) οχία F. – άλλο pro λ . x. J. – τρίδε.... ποιήσης om. θ . – άναφυσσᾶν J. - θέλε om. C. - κέλυθος C. - δε καθετά (sic) ποιήσας C. - λεῖα C. - λίον θ. - είτα ἐπιπλάσας pro ὅταν ἐπιπάσης C (θ, ἐπισπάσας). - Post ὅταν addit

LIVRE PREMIER.

cortiquer une demi-chénice de blé de trois mois, faire cuire dans quatre cotyles d'eau; quand cela est cuit, donner à prendre deux ou trois fois. Autre: feuilles de sureau, faire cuire dans l'eau, et boire; la femme mangera des chous bouillis, des poireaux, du fenouil, de l'anis, des poulpes et des crabes. Ou bien, feuilles de sumac et érysimon dans du vin, saupoudrer avec farine fine, donner à boire. Ou bien (De la Nat. de la F., § 32, p. 355): misy deux oboles, piler, pétrir dans du vin, et appliquer. Purgatif des règles et des lochies surtout, emmenant l'eau et le reste (De la Nat. de la F., § 32, p. 355): racine bien broyée de saponaire, une pincée, tremper dans du miel, et appliquer; elle vient, comme la saponaire d'Andros, sur les rivages. Autre qui purge semblablement (De la Nat. de la F., § 32, p. 353): cuire de l'érysimon, verser de l'huile, quand cela bout, refroidir et funiger; il est bon encore d'employer cette décoction et d'user d'aliments émollients. Purgatif des lochies : pilez doucement de l'érysimon et chassez-en l'écorce en soufflant; quand il est nettoyé, achevez de piler, versez de l'eau, ajoutez du sel et de l'huile, saupoudrez avec de la farine, faites cuire et donnez en potage. Si la purgation lochiale ne va pas, prenez trois oboles du dedans d'une courge, de l'armoise, une obole d'encens, pilez, mêlez dans du miel, roulez dans de la laine et appliquez à l'orifice de la matrice, continuellement, jour et nuit, pendant cinq jours. Ou piler du pampre vert, y mêler du miel, rouler dans de la laine et ap-

δ' Lind. – ἐπιπλάσης DFI (GIIIK, Ald., ἐπιπλάσσης). – ἑψὲ 0. – ἔψε ἄλητα CDFGIIIJK, Ald. – ῥυρείτω FGHIKθ, Ald. — δ' η ν (addit δὲ C) μἢ κατίη (κατ. οπ. C; ἡ ρτο κατ. θ) κάθαρσις ἢ (ἡ Hθ; ἢ οπ. C) λοχείη (λοχίη F; λοχία J) μἢ (μὴ οπ. DFGHIJK) γένηται (γέν. οπ. CH9), λαδών vulg. – ἐντεριόνην II. – ἐντεριώνην J. – τριόδολον C. – ποίην οπ. DFGIIIJK. – ποιείν 0. – λιθανωτόν G, Ald. – λιθ. ponit post ὁδολὸν J. – δσον οπ. C0. — 9 καὶ (καὶ οπ. C) ἐν vulg. – ἐνελίξας CFIIIJK. – σωμα Κ. – μήτρας J. – ἀεὶ οπ. Cθ. – αἰεὶ Lind. – εἶτα μέχρι ἐπὶ pro ἄχρις Cθ. – ἡμερῶν vulg. – ἡμερέων CDFIIIK. – ἡμέρας 0. – τοῦτο ποιείειν οπι. (D, al. manu ποιείτω sine τοῦτο) FGHK. — ἡμέρας 0. – τοῦτο ποιείειν οπι. (D, al. manu ποιείτω sine τοῦτο) FGHK. – ὁμκελινον C. – τρίδων C0. – μέλιτι ἐπιχέων pro καὶ μέλ. μίτγων C0. – εἰς J. – ἐνελίξας FIIJ. – ἐναλίξας ΙΚ. – ἐλίξας 0.

μέλιτι μίσγων, ες εξριον ενειλίζας, προστιθέναι τὸν αὐτὸν τρίπον. *Η τῆς χυπαρίσσου τὸν χαρπὸν χαὶ λιδανωτὸν τρίψας ἐν τῷ αὐτῷ, 1 βοδίνω διείς και μέλιτι, ές είριον ένειλίζας, προστιθέσθω. 2 "Η άδρότονον όσον δραχμήν, καὶ σικύης έντεριώνην όσον όδολον τρίψας έν μέλιτι, ες είριον ενειλίζας, προστιθέναι. 3*Η έλατηρίου δδολόν καὶ σμύρνης τρίψας έν μέλιτι, ές είριον ένειλίζας, προστιθέσθω **Η χυπαρίσσου χαρπὸν χαὶ σιχύης ἐντεριώνην χαὶ λιδανωτὸν μέλιτι μίξας, εν είρίω προστιθέσθω. * Καθαρτήριον, ήν εκ τόκου μή καθαρθή* τοῦ τριφύλλου ἐν οἴνφ λευκῷ πίνειν, καὶ τὰ καταμήνια κατσβρήγνυσι τωύτο προσθετόν καὶ έμβρυον εκβάλλει. Μητρέων καθαρτικόν, όταν του παιδίου 6 έναποθανόντος αξικα έμμείνη · κολοχύντην άγρίην τρίψασα εν μέλιτι λειγέτω, ή προστιθέσθω. 7 Λογείης πάσης, ήν μή καλῶς ἔη· ἐρύσιμον έψεῖν καὶ ἄλφιτον, καὶ ἔλαιον ἐπιχέας, ὅταν η έφθον, ροφεέτω, καὶ σιτίοισιν ώς μαλθακωτάτοισι χρεέσθω. Η ⁸ σχαμιωνίην τρίψας εν γάλαχτι γυναιχείω, εζρίω άνασπογγίσας, προσθείναι - ή της 9 γλυκυρίζης μέλιτι δεύσας καὶ ροδίνω μύρω ή αἰγυπτίω εν είριω προσθέσθω. 10 ή άλητον πλυτόν δικοίως προστιθέσθω. πινέτω δὲ κρήθμου καρπὸν 11 καὶ σεσελιος, 12 καὶ πηγάνου καρπὸν, έκαστου δδολούς δύο τρίδειν όμου, καὶ εν ακρήτω, ήν μή πυρεταίνη, διδόναι. 13 Προσθετόν ἐκδάλλον χορίον ἀπολελειμμένον \cdot τῆς ἀκτῆς τὸ φύλλον, προπυριήν δὲ καὶ προστιθέναι ξὺν τη κανθαρίδι τοῦτο καὶ οσα ήπεδανά, ήν δε αμύσσηται και δάκνη, αυτίκα άφαιρέειν, και ες

^{&#}x27; Post ροδ. addit μύρω θ.-καί om. θ.-είς θ. - ελίξας θ. - ενελίξας CIIK.προστίθεται Q'. - πρόσθες θ . - Q' της της προστιθέναι ponit θ . θ post προστιθέσθω J. - δραγ. F. - τριώδολον pro δρ. θ. - συχίης C. - έντε ριόνην Η. - έντεριώνης θ. - τρίψας καὶ λίβανον (καὶ λ. om. CD, F restit. al. manu, ΗΙΚθ) (λιβανωτόν Lind.) ἐν μέλ. (post μέλ. addit τρύψας I), ἐς (εἰς C) vulg. - ἐνειλίζας om. Κ.-- ἐλίξας θ. - ἐνελίξας C. - ³ ἢ om. C. - Post σμ. addit ὁδολὸν θ. - ἐν εἰςίω D. – είλ (ξας D. – ελ ίξας πρόσθες θ . — 4 $\bar{\eta}$ om. C. – κιπ. F. – Post σικ. addit καρπόν θ.-έντεριόνην Η.-τρίψαι έν ταυτώ μέλιτι pro μέλ. μίξας θ.- πρόσ- θ ες θ . — 5 καθαρτηκόν (sic) θ . – ἄλλο καθ. \mathbf{J} . – καθ. om. \mathbf{C} . – ἢν ἐκ τ. μὴ κ. om. J. - βήγνυσι Κ. - καταρρηγνύει τὸ αὐτὸ θ. - τωυτὸν CHIJ. - καὶ (καὶ οιπ. C) πρ. vulg. - πρόσθετον θ. - 6 ἀποθανόντος vulg. - ἐναποθανέντος (sic) D. - έναποθανόντος CHJ. - τρίψασα θ. - τρίψα; vulg. - προσθέσθω Cθ. - 7 λέχοι pro λ. π. FGIII (J, λόχη) (K, λέχεα). - λοχείας, sine πάσης quod fuit restit. al. manu, D. - λέγοι πάση Cθ, (Ald., πάσης). - είη θ. - άλφητον G, Ald. - ἐπιχέαι θ. - ρυφείτω θ. - χρήσθω θ. - ε σκαμων. θ, Ald., Frob. - προσθήναι C. - ο γλυκείης φίζης θ. - το η om. θ. - προσθέσθαι θ. - πρόσθεο DH. - προσ-

pliquer de la même façon. Ou bien, baies de cyprès, encens, piler ensemble, mouiller avec de l'huile de rose et du miel, rouler dans de la laine, et appliquer. Ou bien, aurone une drachme. courge, le dedans, une obole, piler dans du miel, rouler dans de la laine, appliquer. Ou bien, élatérion et myrrhe, une obole, piler dans du miel, rouler dans de la laine, appliquer. Ou bien, baies de cyprès, le dedans d'une courge, encens, mêler avec du miel, et appliquer dans de la laine. Mondificatif, si la purgation n'a pas lieu après l'accouchement : boire du trèfle dans du vin blanc; le trèfle amène aussi les règles en pessaire et chasse l'embryon. Purgatif des matrices quand, l'enfant y étant mort dedans, le sang y reste : concombre sauvage, écraser, prendre en électuaire dans du miel, ou mettre en pessaire. Pour toutes les lochies, quand elles ne vont pas bien: érysimon, farine d'orge, faire cuire, verser de l'huile quand c'est cuit et prendre en potage; user des aliments les plus émollients. Ou bien, scammonée, broyer dans du lait de semme, éponger avec de la laine, et appliquer. Ou bien, réglisse, mouiller avec du miel et de l'huile de rose ou du parfum-égyptien, et appliquer dans de la laine. Ou bien, appliquer de la même facon de la farine lavée; la femme boira : graine de crithmos, graine de séséli, graine de rue, de chaque deux oboles, piler ensemble, et donner à boire dans du vin pur, s'il n'y a pas de sièvre. Pessaire chassant le chorion qui est resté : feuille de sureau, faire une fumigation antécédente et appliquer avec la cantharide ces feuilles et tout ce qui est saible; si le pessaire pique et mord,

TOM, VIII.

θέτω Κ.-προστίθεσθαι C.-πιεῖν C.- πίνειν θ.- κρηθμοῦ vulg. - κρίθμου D.- κριθμοῦ C. — " έ; pro καὶ C. — " καὶ θ. - καὶ οιι. vulg. - καρπὸν (καρποῦ C), ὁπὸν (ὁποῦ CDFGHIJ; ἢ ὁπὸν Cornar., Foes in not.; ὅσον Lind.; ὁπὸν οιι. θ) ἔκ. vulg. - κκὶ οιι. Cb. — " Ante πρ. addit ἐρμίνον (sic) G.- προσθετὰ J. - χόριον ἐβόλει πρόσθετο (sic) pro πρ.... ἀπολ. C. - χορίον ἐκθάὶ λει πρόσθετον pro πρ.... ἀπολ. Θ. - ἔκθαλον FG, Ald. - χόριον DJ. - χωρίον H. - πολελμενόν γ (sic) FI. - πολεύμενον Ald. - πολευμένον G (J, post π. addit προσθετὸν ἐκθάλλον χόριον). - ἀπολελυμένον D. - ποπελευμένον IK. - ἀπο. λελυγμένον Q'. - τῆς οιι. C. - προσπυριῆν J. - προπουρίᾶν θ. - τὸ (τὸ οιι. C. - ξὸν (σὸν θ; πρὸς J) τῆ vulg. - ἡπεδ. ἐξται (iᾶ. οιι. C) ἢν vulg. - εἰς θ.

ρόδινον εξριον αποδάπτουσα προσθέσθω. 1 Προσθετόν δυνάμενον χορίον έξαγαγεῖν, καὶ ἐπιμήνια κατασπάσαι καὶ ἔμβρυον ἀπόπληκτον: κανθαρίδας πέντε ἀποτίλας τὰ πτερὰ καὶ τὰ σκέλεα καὶ τὴν κεφαλὴν, εἶτα τρίδολον παραθαλάσσιον κόψας ζὺν τῆ ρίζη καὶ τοῖσι φύλλοισιν όσον κόγγην, καὶ τὸ ² βοάνθεμον χλωρὸν τρίψας τὸ ἔζω σκληρὸν όσον κόγγην, καὶ σελίνου σπέρμα τὸ ἴσον, καὶ σηπίης ώὰ πεντεκαίδεκα επ' οίνω γλυκεί κεκρημένω προσθείναι, καὶ ἐπὴν ὀδύνη ἔγη, ἐν ύδατι θερμῷ καθήσθω, καὶ μελίκρητον ύδαρὲς πινέτω, καὶ οἶνον 3 γλυχύν, καὶ τοῦ τετριμμένου όσον στατῆρα αἰγιναῖον ἐν οἴνω πίνειν γλυχεί επήν δε δούνη έγη, λευχούς ερεβίνθους και σταρίδας έψήσας ἐν ΰδατι ψῦζαι καὶ διδόναι πίνειν, * καὶ ὅταν ἡ στραγγουρίη έγη, εν δοατι γλιερώ εγκαθήσθω. Έκδολιον δύστέρων σικύου άγρίου τὸν ὀπὸν ὄσον ποιείν ὡς μαζίον ἐμπλάσασα προστιθέναι, προνηστεύσασα ἐπὶ δύο ἡμέρας, οὐκ ἂν εύροις τούτου ἄμεινον. 6 Πειρητήριον μώλιζαν σκορόδου αποζέσας προσθεΐναι. Τα Ετερον πειρητήριον νέτωπο, ολίγον εἰρίω ἐνελίζας προσθεϊναι, καὶ δρῆν ἢν διὰ τοῦ στόματος όζη. 8 Προσθετά · σκορπίου θαλασσίου τὴν χολὴν ἐν εἰρίω τιθείς καὶ ζηρήνας εν σκιῆ προστίθει: ἢ θγλήγωνα ξηρήνας, λείην ποιήσας, εν μελιτι δεύσας, εν εξρίω προστιθέναι ή άνθος γαλκού εν μελιτι ές δθόνιον 10 ενδήσας προσθείναι \cdot $\mathring{\eta}$ 11 σικύου σπέρμα καὶ όστρακον κατακαύσας, εν οίνω τε δεύσας, εν λαγωήσι θρίζιν ή ειρίω προστιθέναι. Άλλο 12 προσθετόν · στυπτηρίην αίγυπτίην εν είρίω κατ-

1 Πρόσθετον χόρια (χορίον θ) ἐκδάλλει (ἐξάγει θ) καὶ ἐπ. κατασπᾶ Cθ. – - γόριον DJ. - γωρίον ΙΙ. - ἀπόπνικτον C. - ἀποτείλας vulg. - τίλας Cθ. - ἀποτίλας DJ.-σύν vnlg.-ξύν C. - 2 εὐάνθεμον (βράνθεμον χλωρόν τρίψας τὸ έξω σκληρον όσον κόγχην pro εὐάνθεμον θ) καὶ σελίνου vulg. – σπέρματος θ.τὸ οπι. θ $-\sigma$:πύης G. $-\sigma$:πίης G. $-\dot{g}$ π' οπι. G. $-\dot{g}$ ν pro \dot{g} π' θ . $-\kappa$ πὶ οπι. θ . $-\dot{g}$ όδύνην θ. - καθίσθω θ. - Gal. Gloss. : βοάνθεμον, τὸ βούφθαλμον · τὸ δὲ αὐτὸ καὶ χουσάνθεμον δνομάζεται. — 3 γλυκύν : [βατραχίου των φύλλων] καὶ τοῦ [ανθεος] τετριμμένου Cornar. ex lib. de Nat. mul., Lind. - αίγειναιον (sic) θ . – δὲ om. C. – ἐρεμίνθους (sic) καὶ ἀστάφιδας θ . – ἐν τῶ ὕδ. C. — ⁴καὶ θ . – καὶ oni. vulg. - καὶ (καὶ •m. θ) ἐν vulg. - χλιερώ FIK. - γλιαρώ vulg. - χλιηρώ CDH. - ενκαθίσθω θ. - 5 δστερέων CH. - όσον ποιείν C (θ, ποσι, sic). - όσον π. om. vulg. - ἐμπλάσας Cθ. - ἐμπάσασα Cornar., Foes in not., Lind. - ἐπὶ om. J. – τοῦδε C (0, τοῦδ'). — δ Ante π . addit ἔτερον K. – σχόροδον DFIJKQ'. -πρ. (προθείναι 1) ώρην (όρην Ald.; ώρην om. CD,F al. manu καὶ ὁρην, HIJK9) valg. — \tilde{r} \$\varphi\$. om. $C\theta$. – $\tilde{\epsilon}$ veld. D. – $\tilde{\epsilon}$ l valg. – $\tilde{\eta}$ v θ . – $\tilde{\delta}$ \gamma\text{\$\empty\$ 0. – $\tilde{\delta}$ \gamma\text{\$\empty\$ \quad \text{\$\sigma}\$} \quad \text{valg.} - 8 πρ. om. C. – προσθετόν D. – τιθείς om Cθ. – καί om. θ. – ξηράνας vulg. -ξηρήνας DHIJK9. — 9 γλήχονα FGIK.-γλίχωνα HJ. -ξηρήν θ.-ξηράνας

l'enlever aussitôt, plonger la laine dans de l'huile de rose, et appliquer. Pessaire capable d'expulser le chorion et de faire venir les règles et l'embryon frappé d'apoplexie : cinq cantharides, sans les ailes, les pattes ni la tête, puis piler du tribulus marin (sennebiera coronopus) avec la racine et les feuilles, une conque (=01itre,023), piler du boanthème vert (chrysanthemum coronarium), la partie extérieure dure, une conque, autant de graine d'ache, quinze œufs de sèche, dans du vin doux coupé d'eau, et appliquer; quand la douleur se fait sentir, la femme prend un bain de siège chaud et boit de l'hydromel aqueux et du vin doux; et boire, dans du vin doux, de cette composition pilée à la dose d'un statère d'Egine (statère = 0grammes, 48); quand il y a douleur, faire cuire des pois chiches blancs et des raisins secs dans de l'eau, refroidir, donner à boire; et, quand de la strangurie se fait sentir, prendre un bain de siége tiède. Pessaire propre à expulser le chorion : suc de concombre sauvage, en faire comme un petit pain; la femme l'appliquera, après avoir jeuné deux jours; vous ne pourriez rien trouver de meilleur. Moyen explorateur de la fécondité: faire bouillir une gousse d'ail et l'appliquer. Autre moyen explorateur : un peu de nétopon, rouler dans de la laine, appliquer, et voir si l'odeur en vient par la bouche. Pessaires : prendre la bile du scorpion de mer (cottus scorpio), mettre dans la laine, sécher à l'ombre et appliquer. Ou bien, sécher du pouliot, bien broyer, mouiller avec du miel, appliquer dans de la laine; ou bien, fleur de cuivre dans du miel, attacher dans un linge, et appliquer. Ou bien, graine de courge, têt calciné, mouiller avec du vin, et appliquer dans du poil de lièvre ou dans de la laine. Autre pessaire : alun d'Égypte,

vulg. – ξηράναι F. – ξηρήναι DJ. – ξηρήναι Η. – ξηράναι Κ. – καί /pro καί habent ην ποιήσας K; η ποιήσας CDFGHIJK, Ald.; λίην ποιήσας θ; ante καί addit λεϊόν τε ποιήσας Lind.) ἐν μέλιτι vulg. — 10 ένδησαι θ. – Ante πρ. addunt καί Cθ. — 11 σικίου J. – κατακλύσας vulg. – κατακαύσας θ, Foes in not., Lind. – ἐν οπ. 0 . – τε οπ. Cθ. – λαγωσίτι J. – λαγωσίς Cθ. – θρηξίν G. – καί (η pro καί DFGHIJK, Cordæus, Lind.) εἰρ. (ἰρίω II) vulg. – προσθείναι Cθ. — 12 πρ. οπ. Cθ. – αὶγ. προσθείναι, εἰρίω κατ. προστίθει θ. καθειλίξας D.

ελίζας προσθείναι. 1 *Η κανθαρίδας τρίψας 2 οίνω τε δεύσας, εν είρίω προστίθει. *Η την άρτεμισίην ποίην οίνω δεύσας προστίθει. 3 *Η μελάνθιον τρίψας εν οίνω εν εξρίω προστίθει. *Η * βόλβιον το έχ των πυρών τρίψας εν σίνω τε δεύσας, εν εξρίω προστίθει. Ή οίνου παλαιοῦ ⁸ λευκοῦ τὴν τρύγα κατακαῦσαι, καὶ κατασ**θ**έσαι οἴνω λευκῷ, καὶ τρῖψαι, καὶ προσθεῖναι ἐν ὀθονίω. Ἡ γαλδάνην καὶ νέτωπον καὶ 6 μέσυ εν δοδίνω μύρω, εν δθονίω προσθείναι. Άλλο 7 προσθετόν ελατηρίου δύο πόσιας καὶ κηρίον εν οίνω δι' δθονίου προστίθει. *Η βούτυρον καὶ στυπτηρίην μέλιτι δεύσας δόμοίως. *Η δπον θσκαμμωνίης καὶ στέκο ἐν μάζη ξυμμίζας οίνω τε δεύσας, δι' δθονίου προσάγειν. 10 Ποτά δυνάμενα γορίον τι κρατηθέν έν τῆ μήτρη έξαγαγεῖν · κολοχυνθίδος άγρίζης πρίψας το ένδον έν γάλαχτι γυναιχείω έν όθονίω προστιθέσθω. " Έπὶ τοῦ αὐτοῦ : σίλφιον όσον κύαμον εν οίνω διδόναι πίνειν. 19 Ετερον εκβολιον · ύπο τὰς μασγάλας λαδών σείειν ίσχυρῶς. Ποτὰ δὲ διθόναι ἄγνου πέταλα ἐν οἴνω: ἢ 13 δίκταμνον κρητικόν όσον όδολον εν υθατι τρίδειν και διδόναι ή 15 κονύζης της δυσόσμου όσον γείρα πλείην διείναι πράσου γυλώ, καὶ νέτωπον, όσον γήμην άθρην ταῦτα ἐν οἴνω δοῦναι πιεῖν τρίψαντα λεῖα. *Η 18 δᾶδα πιοτάτην ζύν γλυκεῖ οἴνω έψεῖν, ἐπιγέας ὄσον τρεῖς κυάθους, καὶ γαλθάνην 16 όσον τριώδολον, καὶ σμύρναν, εὐήσας, ἐπειθὰν παγὺ

 1 Aλλο pro $\ddot{\eta}$ C. $-\ddot{\alpha}$ λλο $\ddot{\eta}$ θ. $-^{2}$ ἐν οἴνω C. $-\tau$ ε om. Cθ. - ἐν εἰρίω θ, Lind. - èv ei. om. vulg. — $3 \, \tilde{\eta}$ προστίθει om. $G_1 - \tilde{\eta}$ προστίθει 1. 4, em. K. - Post σίνω addit δεύσας θ. - προστιθέναι θ. - βολβιον (F. al. manu βολδιον) Ι.-πυρρών FGI.-τε om. Co.-έν εξρίω Co.-έν εξ. om. vulg. - προσθείναι Co. - 5 λ. om. K. - Post τρίψαι addunt έν οίνω Co. πρόσθες θ. — 6 μισο FI. – έν όθ. om. (D, restit. al. manu) GK. – προσθείναι θ - $\pi \varsigma$. om. vulg. — $\tilde{\tau} \pi \rho$. om. CDFHJK θ . – $\tilde{\epsilon} \varsigma$ $\tilde{\epsilon} \tilde{\nu} \tilde{\nu} = \tilde{\epsilon} v$ $\tilde{\epsilon} \tilde{\nu} \tilde{\nu} = \tilde{\epsilon} v$ s προστίθει pro όμ. Lind. — 9 σκαμων. θ. - συμμ. DHθ. - έν οίνω C. - τε οπ. Cô. - ἐν ὁθονίω Cô. - το ἄλλο pro ποτά.... ἐξαγαγεῖν CDHJQ'ô. - ποτά.... εξαγαγείν om. I. - επί του αύτου pro ποτά.... έξαγαγείν Lind. - Pro ποτά.... η χονύζης habet κολοχυνθίδος άγρίης τρίψας το ενδον εν γάλακτι γυναικείω, εν όθονίω προστιθέσθω. Έκδολιον: ὑπὸ τὰς μασγάλας λαδών σείειν Ισχυρώς. Ποτά δυνάμενα γορίον τι κρατηθέν έν τη μήτρη έξαγαγείν. Ποτά δε διδόναι άγνου πέταλα έν οίνω σίλφιον όσον χύαμον έν οίνω διδόναι πίνειν . ή δίκτομνον κρητικόν όσον όβολόν εν ύδατι τοίβειν καὶ διδόναι Κ.- πρόσθετον χωρίον (χορίον θ) εκδάλλει pro προστιθέσθω Cθ. — " επί τοῦ αὐτοῦ om. F. - πότα pro έ. τ. α. Cθ. - ποτά δυνάμενα γόριον τι (τὸ pro τι Lind.) πρατηθέν έν (adduut τη HI) μήτρη έξαγαγείν pro έ. τ. α. DHI (J. cum ποτόν ante $\pi c \pi x$, Q', Lind. – όπον σιλείου Cθ. – έν σίνω om. J. – διδόναι om. C. –

rouler dans de la laine, appliquer. Ou bien, cantharides, piler, mouiller avec du vin, appliquer dans de la laine. Ou bien, armoise, mouiller avec du vin, appliquer. Ou bien, nielle, piler dans du vin, appliquer dans de la laine. Ou bien, le bulbe qui croît dans les champs de blé (muscari comosum), piler, mouiller avec du vin, appliquer dans de la laine. Ou bien, lie de vin blanc vieux, calciner, éteindre avec du vin blanc, pulvériser, appliquer dans un linge. Ou bien, galbanum, nétopon, misy, mouiller avec de l'huile de rose, appliquer dans un linge. Autre pessaire: deux potions d'élatérion, rayon de miel dans du vin, appliquer dans un linge. Ou bien, beurre, alun, mouiller avec du miel, appliquer semblablement. Ou bien, suc de scammonée, graisse, meler dans de la pâte d'orge, mouiller avec du vin, appliquer avec un linge. Breuvages pouvant chasser un chorion qui s'est fixé dans la matrice : concombre sauvage, en piler le dedans dans du lait de femme, appliquer dans un linge. Pour le même : silphion gros comme une fève, donner à boire dans du vin. Autre moyen expulsif: prendre la femme par-dessous les aisselles et la secouer fortement. En breuvage, donner les feuilles d'agnus dans du vin; ou le dictame de Crète, pilé dans de l'eau, à la dose d'une obole; ou bien, conyza à odeur forte (crigeron graveolens), une poignée, mouiller avec de l'eau où des poireaux ont bouilli, nétopon une bonne chême (=0 lite, ,018), bien broyer, et donner le tout à boire dans du vin. Ou bien, faire cuire une branche de pin très-grasse dans du vin doux, trois cyathes, où on a ajouté galbanum trois oboles et myrrhe; et quand c'est devenu épais par la cuisson, donner à boire tiède. Ou bien, décoction de poireau, myrrhe,

 $^{^{12}}$ έχβ, άλλο θ. – 2 . èxβ. om. J. – 2 τ. om. C. – ποτά καὶ ἐκβόλιον pro ἔτ. ἐκβ. b. – λαβόντα σίειν θ. — 13 δίκταμον II. – καὶ om. C. — 14 κονίζης D. – δυσό δμου II. – ήδυόσμου θ. – χειροπληθείην Lind. – πλέην θ. – διήγαι C. – πράσω θ. χυλοῦ C. – χήμη θ. – χύμην Ald. – ἀδρήν FI. – διδόναι IIK. – λία θ. — 14 δάδα FGIIIK, Ald., Frob., Lind. - δαΐδα Cordæus. – σύν γλ. έψεῖν οίνου ἐπιχέα; θ. – ἐν οῖνω C. – έψεῖν om. C. – τρὶς θ. — 16 ὅσον om. J. – καὶ onι. C. – χλιαρόν θ – χλιηρόν vulg.

γένηται, δὸς πιεῖν γλιαρόν. 1 *Η πράσου γυλὸν καὶ σμύρναν καὶ οίνον γλυκύν διωού. Ή ε ανδράγνης καρπον λέαινε, δίδου δε εν οίνω λευχῷ παλαιῷ. ^{*}Η αἰγείρου χρητικῆς κόκκους ³ ἐννέα τρίψας ἐν οἴνω πινέτω. *Η βατραγίου τοῦ φύλλου καὶ τοῦ ἄνθεος τετριμμένου όσον δραγμήν αλγιναίην εν οίνω πίνειν γλυκεί. *Ην 5 δε ενέγηται το γορίον, λεβηρίδος όσον όβολον πρίβειν έν οίνω και πίσαι. *Η σελίνου ρίζαν καὶ μύρτα έψέτω, πίνειν δὲ ήμέρας 6 τέσσαρας. Ή κύμινον αίθιοπικόν, καί τὸ καστόριον ⁷ δκόσον όδολον, καί κανθαρίδος σμικρόν: ταῦτα ἐν οἴνω διδόναι πίνειν. *Η ⁸μαράθρου δίζαν ἐν οἴνω καὶ ἐλαίω καὶ μέλιτι ἀναζέσαντα πιπίσκειν. ^{*}Ην τὸ ⁹ χορίον μὴ ὑποχωρέῃ, κόνυζαν τρίψας εν εξρίω πρόσθες, πίνειν δε άμεινον. *Η 10 χονύζης όσον γανδάνει χείρ, πράσου τε γυλόν καὶ νέτωπον ζυμμίζαι όσον χηραμύδα, ταῦτα ἐν οἴνω πινέτω. 11 Χορίον ἐζάγει, καὶ ἐπιμήνια κατασπά, καὶ ἔμιδουον ἡμίεογον ἔλκει κανθαρίδας πέντε, ἀποτίλας τὰ πτερά καὶ τὰ σκέλεα καὶ τὴν κεφαλὴν, εἶτα τρίδολον 12 τὸ παραθαλάσσιον κόψας ζύν τη βίζη καὶ τοῖσι σύλλοισιν, όσον κόγγην, καὶ τὸ εὐάνθεμον τὸ γλωρὸν τρῖψον ἴσον πλῆθος, καὶ σελίνου σπέρμα, καὶ σηπίης ώὰ πεντεκαίδεκα έν οίνω γλυκεί κεκρημένω ταῦτα όμοῦ, καὶ έπειδαν δούνη έγη, πίνειν και έν θοατι θερμώ έγκαθιζέσθω, πινέτω δὲ μελίκρητον ύδαρὲς καὶ γλυκύν οἶνον λευκόν. "Υστερον 13 δύναται έκδάλλειν όλοκωνίτιδος της γλυκείης ρίζα, έστι δε ώς δ βολδὸς, σμικρὸν δὲ ὡς ἐλαίη, ταύτην τρίδειν ἐν οἴνω καὶ διδόναι πίνειν* ην μέν ή σμικρή, δύο, ην δε μείζων, μία άρκέει παραμίσγειν δε τῶν σπερμάτων κύμινον αίθιοπικόν καί σέσελι μασσαλιωτικόν, ή φύλλον

^{&#}x27; 'H om. C. – οἰνον om. Cθ. — ² ἀνδράχλης θ . – λεαίνειν Cθ. — ³ ἐνέα G. – ἔν οἶνω om. D. — 4 βα. βοτάνης (βοτ. om. C) ἐα (ἐκ om. Cθ) τῶν φύλλων (τοῦ φύλλου Cθ) νulg. – αἰγινέην J. – αἰγιναίαν θ . — 5 δὲ (δ' θ) ἔτι (ἔτι om. C θ) ἐν. νulg. – χόριον CDJ. – χωρίον H. — 5 τέσσερας θ . — ' ὅσον θ . – σμικρὸν θ . – μικρὸν νulg. – δὸς πιεῖν θ . — * μαράθου CG θ , Ald., Frob., Cordæus. — *χόριον CDJ. – χωρίον H. – κόνιζαν D. — 10 κονίζης D. – χανδάνη θ . – πράσσου C. – τε om. C θ . – συμμ. DHJ. – χηραμίδα DFGHIJK. — 11 χόριον CDJ. – χωρίον Hθ. – δὲ ἐξάγει θ . – καὶ τὸ (τὸ om. CHIJK θ) ἐμ θ . νulg. – ἡμιεργὸν DHIJK. – ἔξάγει pro ἕλκει CH θ . – ἀποτείλας FHIK, Ald., Frob., Cordæus, Lind. – ἔπειτα C θ . — θ τὸ om. C θ . – σὸν θ . – Gal. Gl. : εὐάνθεμον, ὅπερ καὶ ἀνθεμὶς λέγεται καὶ χαμαίμηλον. – ἦσσον (sic) pro ἴσον C. – σιπίης FGI, Ald. – ἐπὴν D. – ἢ δὸῦνη θ . – πίνειν pro πινέτω θ . — θ ἐκδάλλει pro δ. ἐκδ. θ . – ἐκδαλλει νι ο διδ. θ . – ἐκδαλλει νι ο διδ. θ . – ἐκδαλλει νι - όμοκωνίτιδος CD (F, al manu ὁμοκωνίδος) HIK θ , Ald. – όμοκωνίδος

vin doux, boire ensemble. Ou bien, fruit de l'arbousier, piler, donner dans du vin blanc vieux. Ou bien neuf cocons résineux du peuplier de Crète, piler, boire dans du vin. On bien, batrachion (ranunculus asiaticus), seuilles et fleurs pilées, à la dose d'une drachme d'Egine, boire dans du vin doux. Si le chorion est retenu, vieille peau de serpent, à la dose d'une obole, piler dans du vin et donner à boire. Ou bien, faire cuire racine d'ache et baies de myrte, et boire pendant quatre jours. Ou bien, cumin d'Ethiopie, castoreum une obole, un peu de cantharide, donner à boire dans du vin. Ou bien, racine de fenouil, faire cuire dans du vin, de l'huile et du miel, et donner à boire. Si le chorion ne sort pas, piler de la conyza (erigeron viscosum) et appliquer dans de la laine; en donner en boisson est mieux. Ou bien, conyza une poignée, mêler décoction de poireau et nétopon à la dose d'une chéramys (= 0 litre ,018), et boire cela dans du vin. Bon pour expulser le chorion, amener les règles et tirer le fœtus à demiformé : cinq cantharides, ôter les ailes, les pattes et la tête, puis tribulus marin, piler avec la racine et les feuilles, à la dose d'une conque, évanthème (anthemis chia), même quantité, graine d'ache, quinze œuss de sèche, boire cela ensemble dans du vin doux coupé d'eau, quand il y a douleur; la femme prendra un bain de siège chaud, et boira de l'hydromel coupé d'eau et du vin blanc doux. Bon pour expulser le chorion; racine de l'oloconitis douce (cyperus esculentus, d'après Fraas), elle est comme le bulbe, mais petite comme une olive, piler dans du vin et donner à boire; si elle est petite, en prendre deux; si elle est grosse, une seule suffit; mêler des graines, cumin d'Ethiopie, séséli de Marseille (seseli tortuosum) ou la

G. – ὁμοκονίτιδος J. – Gal. Gl.: ὁλοκωνίτης, βοτάνη τις ἀγρία λαχανώδης. – ἡδίης pro γλ. C (θ, ἰδίης). – ῥίζαν J. – ὡς ὁ (ὁ οm. vulg.) β. DGIJ, Frob., Lind. – μικρὸν J. – ἐλαίην D. – σμικρὰ vulg. – μικρὴ θ. – μείζων vulg. – μείζων Cθ. – ἀρκετ vulg. – ἀρκέη θ. – σέσελις DH. – μασαλιωτικὸν FIK. – μασαλιωτικὴ (D, al. manu μασσ) H. – μασσαλεωτικὸν C. – μασσαλιότικον (sic) θ. – τὸ ξηρὸν Cθ. – ἡμιχοίνικον vulg. – ἡμιχοινίκιον Cθ. – οἶνου CH. – κοτύλαις θ.

DES MALADIES DES FEMMES.

τὸ λιδυκὸν ξηρὸν ήμεγοινίκεον σύν οἴνω κοτύλησε τρισίν, έψεῖν 1 καὶ άγειν ές το ήμισυ, και από τούτου πινέτω. 2 Αλλο · λύγου καρπόν, σεσέλιος ίσον, σμύρνης, τρίδειν όμου, καὶ σὸν ὕδατι διδόναι πίνειν. * Έκδολια άγνου λευκής νέης όσον δζύβαφον, εν οίνω λευκώ εὐώδει δὸς πιεῖν, τρίψας λεῖον. Έτερον : καστορίου ἡ * σαγαπήνου δδολὸν, άσφάλτου δραγμήν μίαν, νίτρου δύο, πάντα τρίθας ἐν γλυκεῖ οἴνω καὶ ἐλαίω ὅσον ἡμικοτύλιον, δὸς πιεῖν νήστει ὀβολοὺς δύο, καὶ λοῦσον θερμῷ χαλῶς. Άλλο δριοίως έγον εγίνους θαλασσίους τρεῖς τρίψας όλους λείους εν οίνω εὐωόει, δὸς πιεῖν. Αλλο μίνθης δεσμίδα εσμικρήν και πηγάνου και κοριάννου, και κέθρου ή κυπαρίσσου πρίσματα, εν οίνω εὐωθεί δὸς πιεῖν καὶ τῶν εγίνων, ἢν ἔγη, ροφεέτω έπὶ τὸ πλεϊστον ώσαύτως: ἔπειτα λοῦσον θερμῶ. Άλλο τόμοίως τάννησον, κεδρίδας, σελίνου καρπόν, αίθιοπικόν κύμινον, σέσελι, έκαστου ήμισυ όζυβαφου όὸς ἐκπιεῖν οἴνω λευκῷ τρίψας λεῖον. Άλλο 8 όμοίως · δικτάμνου δεσμίδα καὶ δαύκου κας ποῦ δραγμάς δύο, καὶ μελάνθιον ἴσον, ἐν οἴνω λευκῷ, τρίψας λεΐον, δὸς πιεῖν, καὶ λοῦσον θερμῷ πολλῶ. διδόναι δὲ πρὸς τὴν ἐσγύν τοῦ νοσήματος. Άλλο . γαλβάνην όσον έλαίην 9 τρίψας έν χεδρίνω έλαίω προσθέσθω · τοῦτο δύναται διαφθείρειν καὶ ἐκδάλλειν τὸ νωγελές. Άλλο ἐκδόλιον 10 ἔγγυτον ύστερέων • όταν σαπή νεκρωθέν ύπο ψύγεος, όταν άνειμος ψυγρός ή, χρόχον τρίψας λεΐον όσον όλκην, εν στέατι γηνός έγγέαι, καὶ έἄν ώς πλεῖστον χρόνον. Ποτόν ¹¹ συμβάλλον πρὸς τόδε καλῶς · κόνυζαν τὴν

[&]quot; Kal om. C_* – xal à πὸ τοῦδε διδόναι θ_* – τοῦδε C_* — θ_* ἄλλο ἐχδόλιον DQ'_* . - λυγού I, Ald. - λυτου (sic) καρπός θ. - σμύρνη CH. - οίνου έν pro όμου καὶ σὺν C. - ἐν pro σὸν θ. - τρίδειν pro πίνειν C. - ³ ἐμβόλια <math>H. - ἐκβόλιονJ. - άλλο pro έχθ. <math>DQ'. - δξόδαφον θ. - λίον θ. - 4 σαγαπίνου <math>C. - δραγμήνFIJ. - νίτρου δραγμάς δύο θ. - πάντα om. $C\theta$. - οίνω om. $C\theta$. - έλαίου vulg. - ελαίω θ.- ήμικοτυλίω θ.- νήστι C.- λοῦε $C\theta.-$ καλῶς om. $C\theta.$ - 'ό. ε. om. $C\theta$. – trìς θ . – treës oin. C. – ω ς ëxel pro ölous C. – ölous ω ς ëxel lísus θ . — 6 μιχρήν vulg. - σμικρήν C. - κοριάνου DHJ, Frob., Cordæus, Lind. - κηρίον όνου pro κορ. C. - σπέρμα (πρίσματα θ), έν vulg. - εὐώδει vulg. - εὐώδεῖ IJ, Ald. - ροφείτω θ. - τῶ πλείστω θ. - τῶν πλείστων C. - ⁷ όμ. om. CJ0. άννησσον 0.- άνησον Κ.- άνισον CDHJ.- όξοδάφου θ. - όξ. om. C. - πιείν C.-έν σίνω $\theta.-$ λίον $\theta.-$ 8 όμ. οπ. $CJ\theta.-$ δικτάμου DHJ.-δραγμάς J.δο. om. C.-μελάνοτον θ.-λίον δὸς ἐκπιεῖν θ.-δὸς πιεῖν λεῖον C.-θερμῶ καὶ ποιλώ DH.-νουσ. Lind. - *τρίψασα θ.- δύναται om, Cθ.-ἐκδάλλει καὶ διαφθείρε την πιν ωχελες (sic) θ. - ἐκδάλλειν τὸ (η pro τὸ C; ην pro τὸ Vatic. Codd. ap. Foes) νοχελές (νωχελές CDFGHIJK, Lind.) vulg. — 10 έγ-

LIVRE PREMIER.

feuille sèche de Libye (graine du silphion), à la dose d'une demi-chénice, avec trois cotyles de vin, faire cuire et réduire à moitié : la femme boira de cette préparation. Autre : graine de vitex, séséli, quantité égale, myrrhe, piler ensemble et donner à boire avec de l'eau. Expulsifs : vitex blanc frais un oxybaphe, bien broyer et donner à boire dans du vin blanc de bonne odeur. Autre: castoreum ou sagapenum une obole, asphalte une drachme, nitre deux drachmes, piler le tout dans une demi-cotyle de vin doux et d'huile, et faire boire à jeun à la dose de deux oboles; puis bien laver à l'eau chaude Autre : trois hérissons de mer, les bien piler entiers dans du vin de bonne odeur, et donner à boire. Autre: une petite poignée de menthe, de rue et de coriandre, sciure de cédros (juniperus oxycedrus) ou de cyprès, donner à boire dans du vin de bonne odeur; et aussi la femme prendra autant qu'elle pourra d'un potage aux hérissons de mer, s'il y en a; puis elle se lavera à l'eau chaude. Autre, semblable : anis, baies de cédros, graine d'ache, cunin d'Ethiopie, séséli, de chaque un demi-oxybaphe, bien piler et donner à avaler dans du vin blanc. Autre, semblable : une poignée de dictame, deux drachmes de graines de daucus, nielle antant, bien piler et donner à boire dans du vin blanc; la femme se lavera avec beaucoup d'eau chaude; on proportionnera la dose de cette préparation à la force de la maladie. Autre : galbanum gros comme une olive, piler dans de l'huile de cédros, et appliquer; cela peut faire avorter et chasser ce qui tarde à sortir. Autre qui s'administre en infusion pour débarrasser la matrice : quand le fœtus, tué par le froid que produit un vent glacial, se putréfie, bien piler du safran à la dose d'une drachine, dans de la graisse d'oie, infuser dans la matrice et laisser le plus

χύτων FG. – ύστερέων G. – ύστερων vulg. – λεΐον τρίψας J. – λίον θ . – δσον δραχμήν (δρ. οπ. θ ; δραχμής H, όλαἡν (δλαήν FK; δλαή DHHJ) vulg. – χην. στέ. $G\theta$. — θ σ. π . τ. α. οπ. $G\theta$. – ήδίσσμον J. – μέλι αλὶ έητίνην $G\theta$. (Ald., ριτ.). – μέλι α. θ . οπ. vulg. – λίον θ . – εὐώδει vulg. – εὐώδει HK. – εὐδείη θ re εὐώ θ θ . – δὸς θ . – λούσιν vulg. – λοῦσ θ . – λοῦσα θ .

ήδύοσμον, μέλι καὶ βητίνην τρίψας λείην ἐν οἴνω εὐώδεϊ, ἢ ἐν συρμαίη, δούναι πιείν, καὶ λούσαι θερμώ. 1 Αλλο όμοίως ποτόν τοῦ παιδίου καὶ τῶν ἐνόντων κακῶν : ἰὸν γαλκοῦ ζυντρέψας ζὸν μέλιτι καὶ συρμαίη δὸς πιεῖν. Αλλο πρόσθετον ἐκδολιον, ἡν ἀποθνήσκη • γαλκοῦ ρινήματα ενθείς ες δθόνιον μαλθακόν πρόσθες πρός τὸ στόμα τῶν μητρέων, καὶ ἀρελήσεις. 2 Ἐκδολιον προσθετόν, ἢν ἐναποθνήσκη: όστρακον νέον, καὶ στέαρ γήνειον τρίψασα προσθέσθω. "Αλλο 8 προσθετόν νίτρον έψήσας ξύν βητίνη καὶ ποιήσας βάλανον, βάπτων ές όρνιθος στέαρ, προστίθει. Άλλο 4 προσθετόν γάριεν το έπονομαζόμενον, τούτου βίζαν πρός τὸν όμφαλὸν πρόσθες μὴ πουλύν γρόνον. Άλλο· άγρίην κολοκύντην καὶ μυῶν ἀπόπατον τρίψας ⁵ λεῖα προστί~ θει. Άλλο 6 ἐπιδετόν · ρητίνην καὶ στέαρ ὄρνιθος τρίψασα ἄμα καὶ μίζασα ἐπιδησάσθω ἐπὶ τὸν όμφαλὸν καὶ τὴν γαστέρα. ΤΆλλο προσθετόν τοῦ κισσοῦ τοῦ λευκοῦ τὸν καρπὸν καὶ κέδρου πρίσμα τρίψασα καὶ βαλάνια ποιήσασα προστιθέσθω. 8 Άλλο: γελώνης θαλασσίης τὸν έγκέραλον καὶ αἰγύπτιον κρόκον καὶ ἄλας αἰγύπτιον τρίψας καὶ ξυμμίζας ποιέειν βαλάνους, καὶ προστιθέσθω. Έκδολιον θυμίημα, δυνάμενον και αξικά γαστρός έξελάσαι τίτέης φύλλα έπι πύρ έπιθείς θυμιήν, καὶ περικαθίσας τὴν γυναϊκα ἐῆν ἄγρις ἄν δ καπνὸς ἐς τὴν μήτρην ενδύνη. 10 Περί τάστος έκτρωσμοῦ: όταν ή γυνή εκτρώση καί τὸ παιδίον μη έζίη, ήν τε σαπή καὶ οἰδήση, ή άλλο τι πάθη τοιοῦ-

^{&#}x27;A. δ. π. om. G, Ald. - άλλο post ποτόν D. - δμ. om. C. - συντρ. J. τρίψας θ . – εν θ . – σύν J. – εκ θ . $\tilde{\eta}$ ν άπ. om. CFGHI $J\theta$. – καὶ ώφ. om. $C\theta$. — ² ἐκδόλιον προσθετὸν ἢν ἐναποθνήσκη C0 (FGHI, ἀποθνήσκη) (Q', ἀποθνήσκει). - άλλο pro έκδ.... έναπ.... Cordæns, Lind. - έκδ.... έναποθνήσκη om. vulg. $-\chi \dot{\eta} vio v$ C0. $-\tau \dot{\rho} \dot{\psi} \alpha \dot{\phi} \theta$. $-3 \pi \dot{\rho}$. om. J. $-\lambda \dot{\epsilon} \tau \dot{\rho} o v$ θ . $-\sigma \dot{v} v$ C. $-\dot{\rho} i \tau$. FGI, Ald. - $\kappa \alpha i$ om. Co. - $i \pi \rho$, om. HIJK. - $\kappa \alpha \rho i \varsigma$ 6. - $\kappa \alpha \rho i \epsilon \nu$ (sic) J. - $\tau \delta$ om. $C\theta.$ – δνομα C. – ούνομα $\theta.$ – ἐπωνομαζόμενον D. – τούτον om. $C\theta.$ – ϕ ίζα $\theta.$ -πολύν θ. - 5 λία θ. - προσθέσθω Cθ. - 6 έπιδ. om. FGIIJ, Ald. - προσθετὸν pro ἐπ. D.-ὄρν. στέαρ C0.-τρίψας vulg.-τρίψασα C0.-ἄμα καὶ om. $C_* - \mu i \xi \alpha \zeta$ vulg. $-\mu i \xi \alpha \zeta \alpha$ $C_0 - i \pi i \tilde{\alpha} \eta \zeta$, om. $C_* - \tilde{\gamma} \tilde{\alpha}$, $\pi \zeta$, om. $F_* - \pi \rho$, om. GJ, Ald. – πρίσματα $D\theta$. – βαλάνεια sine καὶ C. – προσθέσθω θ . — 8 άλλο πρόσθετον Co. - άλλο.... προστιθέσθω om. (DH, restit. al. manu) FGHIJK. τρίψαι και ξυμμίζαι, ποιέειν δε θ. - προσθέσθω θ. - 9 θυμίαμα vulg. - θυμιητον θ. -θυμίημα C. - δυνάμενον om. Cθ. - καί om. θ. - Ante έτέης addit άλλο G. - περικαθίσαι θ. - περικαθήσας C. - έῆν C. - έᾶν vulg. - ἄχρι Cθ. την pro αν C (θ, ην). - εἰς J. - εἰσίη vulg. - εἰσίν F. - ἐνδύνη C. - ἐνδύη θ. ιο π. ί. έκ. om. IK. - Ante περί addit άλλο D. - άλλο pro π. ί. έκ. IJ. - άλλο

longtemps possible. Breuvage très-utile pour le même objet : conyza odorante, miel et résine, bien piler et donner à boire dans du vin odorant ou dans de l'eau du navet employé pour vomir; puis se laver à l'eau chaude. Autre breuvage, pour l'enfant et les lésions intérieures : vert-de-gris, broyer avec du miel et du navet, et donner à boire. Autre expulsif en pessaire, quand l'enfant meurt : limaille de cuivre, mettre dans un linge souple, et appliquer à l'orifice de la matrice, vous en retirerez de l'avantage. Pessaire expulsif, en cas de mort de l'enfant : têt neuf, graisse d'oie, piler et appliquer. Autre pessaire : nitre et résine, faites cuire, formez un gland, trempez dans la graisse de volaille, appliquez. Autre pessaire: l'herbe appelée gracieuse, appliquez-en la racine à l'ombilic pendant un temps qui ne soit pas trop long. Autre : concombre sauvage, excréments de rats, piler bien, appliquer. Autre, qui se porte en sachet : résine, graisse de volaille, piler ensemble, mêler, et attacher sur l'ombilic et le ventre. Autre, en pessaire : baies de lierre blanc, sciure de cédros, broyer, faire des glands, et appliquer. Autre : cervelle de tortue marine, safran d'Égypte, sel d'Égypte, broyer, mêler, faire des glands, et appliquer. Fumigation expulsive, capable aussi de faire sortir du sang hors de la matrice : mettre des seuilles de saule sur le seu et sumiger; on sera asseoir la semme et on la laissera jusqu'à ce que la vapeur entre dans la matrice. Du traitement de l'avortement : quand, une femme se blessant, l'enfant ne sort pas, soit parce qu'il est putréfié et gonflé; soit par quelque autre cause de ce genre, jus de poireau et d'ache exprimé à travers un linge, une cotyle d'huile de rose, un quart de cotyle de graisse d'oie, trois oboles de résine fondue dans de

ἔγχυτον pro π. ὶ. ἐκ. CH0. – ἡ om. DH. – σαπείη DFGHIJK. – Aute καὶ addit ἡν τε θ. – οἰδήσει H. – εἴτε pro ἢ J. – πάθοι J. – τοῖον Cθ. – διαράμεοι, almanu διὰ ῥάκιος D. – ἀμφοτέρων (ἀμφοτέρω C) ἐπισυνάξας (ἐπ. om. Cθς ἐπισυνάξαι D), καὶ (καὶ om. θ) κοτύλην ῥοδίνου ἐλαίου (ῥοδ. ἐλ. κοτύλην θ; ροδ. ἐλ. καὶ κοτ. C) vulg. – χηνὸς στ. Cθ. – τετάρτη μόρον (sic) θ. – ρἰτ. FGI, Ald. – καὶ ῥητίνης δθολ. Cθ. – τρὶς θ 0. – ὑψηλότερα DFG. – ὑψηλότερα J. – εἰς θ 1. – κειμένη om. Cθ. – τέσσερας θ.

τον, ποάσα καὶ σέλινα ἐκθλίψας τὸν γυλὸν διὰ βάκεος ἄμφοτέρων, ροδίνου έλαίου κοτύλην, και στέαρ χηνός όσον τεταρτημόριον, ρητίνης τε όβολούς τρεῖς χατατήζας ἐν ἐλαίω, χαὶ ποιήσας πρὸς ποδῶν ύψηλοτέςην, έγγεον ες τὰς μήτρας καὶ εγέτω κειμένη γρόνον ὅτι πλεϊστον · ἔπειτα κάθισον ήμερκς τέσσαρας , 1 καὶ ἔξέργεται τὸ ἀποσαπέν παιδίον την δέ μη, λαδών άλας αίγυπτίους και κολοκύντην άγρίην γλωρήν, μέλιτι μίζας, τρίψας, δούναι καταφαγείν, καὶ ἐπήν φάγη, χινεέσθω τῆδε καὶ τῆδε. 2 Έκδολιον προσθετόν άλας κίγυπτίους, καὶ μυόγοδα, καὶ ἀγρίην κολοκύντην, 3 καὶ μέλιτος ὅσον τεταρτημόριον επιγείν ήμιεφθον, *καὶ λαδών βητίνης δραγμήν μίην εμβαλε ες το μέλι και την κολοκύντην και τὰ μυόγοδα, ξυντρίψασα πάντα καλώς, καὶ ποιήσασα βαλάνους, πρὸς τὴν μήτρην προσθέσθω, εως αν δοκέη καιρός είναι. ⁵⁰Ετερον εκδόλιον, δ το παιδίον βλητόν γενόμενον εκβάλλει έλζίνην εν οίνω τρίψας πότισον. 6 Ετερον ποτὸν ἐκβολῆς, δ τὸ παιδίον ἐκβάλλει πελιδνόν τοῦ ἐκτόμου τὰς ῥίζας τρίψας λεπτά, τοῖσι τρισί δακτύλοισι, καὶ σμύρνης όσον κύκμον ἄρας, έν σίνω γλυκεί πίπισκε. 7 *Εκδόλιον · κορίαννον ξύν τη δίζη καὶ νίτρον καὶ νέτωπον προσθεμένη περιπατείτω. "Εγγυτον ⁸ εμβρύου, ήν έναποθάνη, ώστε έκδάλλειν · κρόκον τρίψας ἐπίγεε γηνὸς έλαιον, καὶ διηθήσας, έγχεε ές τὰς μήτρας, καὶ καταλίμπανε ὡς πλεϊστον χρόνον. *Εμβρυον ακίνητον φθεῖραι. 9 καὶ ἐκδαλεῖν · στυπτηρίης σγιστῆς δραχμήν μίαν, σμύρνης ἴσον, ελλεβόρου μέλανος τριώβολον τρίψες λεΐα εν οίνω μέλανι, βαλάνια ποιέειν, καὶ προστιθέναι, άχρις αν κατ' δλίγον απολυθή. Κλυσμοί 10 καθαρτικοί μητρέων, ήν έκ τόκου έλ-

¹ "Ην έξέρχηται pro καί... παιδίον C0. – εὶ pro ην C0. – κολοκύνθην C. – καί (καί onι. C0) τρίψας vulg. – καταφαγεῖν C0. – φαγεῖν vulg. – κινήσθω θ. — ² ἐκδόλιον προσθετὸν CDFHIJΚQ'θ, (Lind., ἐμβόλιον). — ³ καὶ om. θ. – τετάστη μόρον θ. – ἐπισχεῖν ΙΚ. — ⁴ καὶ θ. – καὶ om. vulg. – ῥιτ. FGI, Ald. – μίαν θ. – εἰς Cθ. – τὸ μέλι καὶ om C. – συντρ. (ξυντρ. CDHIK) vulg. – συντρίψασα θ. – καλῶς om. θ. – καὶ om. Cθ. – ἐαν pro ἔως ἀν (D, ην) FHIJΚ. — ² ἐκδόλιον ποτὸν sine ἔτερον C0. – ὂ τὸ om. C0. – παιδίον ἐκδάλλει βλητόν ελξ. C. – παιδίον ἐκδάλλει δλόκληρον ελξ. θ. – ἐλξ. Frob. – ἐκπότισον θ. — ε επ. οm. C0. – ἐκδόλιον ποτὸν C0. – ἐκδόλιον Q'. – ἐκδολης om. J. – δ τὸ om. C0. – καὶ om. DQ'. – τέλειον pro πελ. θ. – ἰοῦ (τοῦ CDFGHIJKθ, Ald., Cordœus, Lind.) ἐκτ. vulg. – Gal. Gl. : ἐκτόμου, ἐλλεδόρου μέλανος. – λεπτὰς (λεπτὰ θ) καὶ (καὶ om. θ) τοῖσι vulg. – τριοὶ om. C. – ἀρας om. C0. – ἐν οἰνφ λευκῷ καὶ γλυκεῖ DQ', Lind. — ² άλλο pro ἐκδ. J. – κορίανον DGHJ, Frob., Cordœus, Lind. – κορίανδρον C. – σῦν vulg. – ξὸν CDFHIJK, Lind. – καὶ νί-

l'huile; alors, ayant fait les pieds plus élevés que la tête, infuser dans la matrice; la femme, couchée, gardera cette infusion le plus longtemps qu'elle pourra; puis elle restera sur son siège pendant quatre jours; après quoi sort l'embryon putréfié; sinon, sel d'Egypte, concombre sauvage vert, mêler avec du miel, broyer et donner à avaler, après avoir avalé, la femme se remuera cà et là. Pessaire expulsif : sel d'Égypte, excréments de rats, concombre sauvage, verser par-dessus un quart de miel demi-cuit, puis, prenant une drachme de résine, la jeter dans le miel, le concombre et les excréments de rats, bien broyer le tout, faire des glands, et appliquer à la matrice, tant que cela paraîtra convenable. Autre expulsif, qui chasse l'enfant frappé d'apoplexie : helxine (convolvulus arvensis), piler dans du vin et donner à boire. Autre breuvage expulsif, qui chasse l'enfant devenu livide : racines d'ellébore noir, pilées menu, une pincée, myrrhe gros comme une fève, donner à boire dans du vin doux. Autre, expulsif : coriandre avec la racine, nitre, nétopon, la femme mettra cela en pessaire et marchera. Infusion pour la matrice, propre à chasser le fœtus, s'il est mort : piler du safran, verser de la graisse d'oie, passer, infuser dans la matrice, et l'y laisser aussi longtemps que possible. Pour détruire et chasser le fœtus qui ne fait aucun mouvement : alun fendu une drachme, myrrhe autant, ellébore noir, trois oboles, bien broyer dans du vin noir, faire des glands, et appliquer, jusquà ce qu'ils se dissolvent peu à peu. Injections détersives de la matrice, ul-

τρον 0. – καὶ ν. om. vulg. — 8 ξμβρυον J0. – ἀποθάνη (ξναποθάνη Cθ) παιδίον (παιδίον om. C0), ὥστε vulg. – ἐκβάλλει J. – καὶ ἐπιχέας C0. – καὶ δηθάντα C. – διιθήσας Ald. – ἐγχέαι Cθ. – εἰς J. – ἐᾶν pro καταλ. Cθ. — 9 καὶ om. J. – ἐκβάλλειν (sic) F. – ἐκβάλλειν Jθ. – μίαν om. θ. – λία 9 . – βαλάνεια C. – προστιθέναι ἄγχι (ἄγχι om. θ; άγχι 9 Β; ἀγχι του sic C), ἄχρις (ἄχρι θ; ἄχρις om. C) 9 καὶ συν ων 9 και 9 καθαρτήριοι Cθ. – ἐλκυθῶσιν vulg. – ἐλκεωθίωσιν C. – ἑλκυθῶσιν vulg. – ἐλκεωθίωσιν C. – ἐλκυθῶσιν θ, Lind. – φλεγμήνωσιν IIΚ. – φθεγμασίνης (sic) I. – δλίνθους H. – δλόνθους θ. – ἐπιχέασα αλί ξέσασα C0. – ἀχεῖναι (ἀρῆναι θ) καὶ (καὶ om. θ) κατ. vulg. – χλιπρὸν γυlg. – χλιαρὸν θ. – κλεῖσαι γυlg. – χλύσαι DFHIΚ. – κλύσαι CJθ. – τὸ om. C. – μὲν pro μὴ C. – πλέιο (πλείονι Cθ) τούτων (τ. om. C0) κλ. γulg.

χωθέωσιν ή φλεγμασίης ολύνθους Χειμερινούς, ύδωρ επιχέας καί ζέσας, ἀφείναι, καταστήναι, είτα έλαιον ἐπιγέαι γλιαρὸν καὶ μίζαι, χλύσαι δὲ δύο κοτύλησι τὸ πλεΐστον: πάντα δὲ τὰ κλύσματα μλ πλέονι κλύζειν. Καὶ σιδίοισι καὶ 1 μάννη, ἐν οἴνιο μέλανι αὐστηρίο έψημένω, εἶτα ἀπογέας τὸν οἶνον, τούτω κλύζε. * Αλλος κλυσμός. τρύγα είνου κατακαύσας τῆζον, καὶ ἐν ὕρατι κλύσον, εἶτα σίδια, μύρτα, σγοῖνον εὐώδεα, φακοὺς έψήσας ἐν οἴνω, ἀποχέας τὸν οἶνον, κλύζε. ^{3 *}Αλλος κλυσμός · βούτυρον, λιβανωτόν, βητίνην, μέλιτι τήξας έν τῷ αὐτῷ, οἶνόν τε ἐπιγέας, κλύζε χλιαρῷ. Ἡ ἀκτῆς καρπὸν έψήσας εν ΰδατι, * ἀπογέας τὸ ὔδωρ, τρίψας εν τῷ αὐτῷ σέλινον, σμύρναν, άννησον, λιβανωτόν, έπιγέας οίνον ως εὐωδέστατον ἴσον τῷ ὕδατι, διηθήσας δι' δθονίου, χλιήνας, κλύσαι. "Άλλο κράμθην, καὶ λινόζωστιν, καὶ λίνου σπέρμα, 6 καὶ γλωρὸν τὸ λίνον έψήσας ἐν τ δοατι. άπηθήσας, κλύσαι τῶ ὕδατι. 8 1 μυρσίνης τῶν φύλλων ὀξύδαφον, σμύρνης, αννήσου, μέλι, δητίνην, μύρον αλγύπτιον, τρίψας πάντα καὶ ένώσας, ἐπιγέας οίνου λευκοῦ ὡς εὐωδεστάτου κοτύλας οὐο, οἰήθήσας, χλιήνας, κλύσον τούτφ. *Η δάφνης καρπόν καὶ θ γλήγωνα έψήσας ἐν ΰδατι, μύρον τε ρόδινον ἐπιγέας, τούτῷ κλύζε γλιήνας. *Η γηνὸς στέαρ 10 βητίνη μίζας, ἐπιγέας τε πρὸς τοῦτο οἶνον, καὶ γλιήνας κλύσαι. 11 Άλλο : βούτυρον καὶ κέδρινον έλαιον ἐν μέλιτι δλίγω γλιήνκς, ζυμμίζας, κλύσαι. *Η μέλι, βούτυρον, 12 σγοΐνον, κάλαμον εὐώδεα, βρύον θαλάσσιον έψησαι εν οίνω, εἶτα ἀπηθησαι, καὶ οὕτω κλύσαι. *II 13 σελίνου καρπόν, σέσελι, σμύρναν, άννησον, μελάνθιον έν

' Μάνη (D. cmend. al. manu) FGHIJ. - ήψημ. C. — ² ἄλλος χυμός F. — ά. κ. οπ. G. – άλλος οπ. C. – τῆξαι CJK0. – τῆξα (F, al. manu τῆξον) HI. – καὶ οπ. Cθ. – Post τθ. addunt τούτω Cθ. – κλύσαι CD (F, al. manu κλύσον) HIK. – κλύσαι Jθ. – ιστερον δὲ pro εἶτα Cθ. – σχίνον DH. – σχῖνον Κ. – ἐν οἴνω ἑψ. Κ. – κλύσαι G. – κλυσαι θ. — ³ ά. κ. οπ. FG. – κλ. άλ. D. – άλ. οπ. C. – κλ. οπ. J. – ρέττ. FGI, Ald. – μέλι θ. – μέλιτι vulg. – μίξας pro τήξας C. – τε οπ. Cθ. – χλικρῷ vulg. – χλιαρῶ θ. — * καὶ ἀποχ. Cθ. – ἄνησον Κ. – ἄνισον CDIIJ. – ἐπιχέας τε καὶ (τε καὶ οπι. Cθ) (καὶ οπι. J) οἶνον vulg. – εὐωδεα vulg. – εὐωδεα τον θ. – διθησας G, Ald. – τε (τε οπι. Cθ) δὶ vulg. — * άλλος θ. – άλλο οπι. FG. – άλλος μλισμὸς DHIJKQ', Lind. – λινο-ζώστιν vulg. – ὁ τὸζωστιν DFθ. — * καὶ οπι. HK. – λίον, al. manu λίνον F. – λίνον CGK, Ald. — ² Post τθ. addunt τε DHIJK. — * ἢ θ. – ἢ οπι. vulg. – ἀνίσον CDHJ. – ἀννήσον ι. – ἀνήσον Κ. – ρίτ. FGI, Ald. – καὶ μύρον J. – ἐν τῶ αὐτῶ pro καὶ ἐνώσας C (θ, ταυτῶ). – ἐπιχέας τε καὶ (τε καὶ οπι. Cθ) αἰνου vulg. – διθήσας Ald. – καῦσον CHIJK, Ald. – αὐτῆ γulg. – τούτω θ. —

cérée à la suite de l'accouchement ou d'une phlegmasie : figues non mûres d'hiver, verser de l'eau, faire bouillir, passer, laisser reposer, puis verser de l'huile tiède et mêler; l'injection sera de deux cotyles au plus. Aucune injection ne doit dépasser cette quantité. Faites cuire des écorces sèches de grenade et de la manne dans du viu noir astringent, décantez, et injectez ce vin. Autre injection : lie de vin calcinée, dissolvez, et saites l'injection avec l'eau; puis saites cuire écorces sèches de grenade, baies de myrte, ione odorant, lentilles dans du vin, décantez, et injectez le vin. Autre injection : beurre, encens, résine, miel, faire fondre ensemble, verser du vin, et injecter tiède. Ou bien baies de sureau, faire cuire dans l'eau, décanter, piler ensemble ache, myrrhe, anis, encens, verser du vin très-odorant autant qu'on avait fait d'eau, passer au travers d'un linge, faire tiédir, injecter. Autre : chou, mercuriale, graine de lin, lin vert, cuire dans l'eau, passer, injecter. Autre : feuille de myrte un oxybaphe, myrrhe, anis, miel, résine, parfum d'Égypte, piler et incorporer, verser deux cotyles de vin blanc très-odorant, passer, faire tiédir, injecter. Autre : baies de laurier, pouliot, faire cuire dans l'eau, verser de l'huile de rose, faire tiédir, injecter. Autre : graisse d'oie, résine, mèler, verser du vin, faire tiédir, injecter. Autre . beurre, huile de cédros, un peu de miel, faire tiédir, mélanger, injecter. Autre : miel, beurre, jonc, calamus odorant, fucus marin (zostera marina), faire cuire dans du vin, passer, injecter. Autre : graine d'ache, séséli, myr-

⁹ γλίχ, III. – τε om. C0. – οὕτω pro τούτω DQ', Lind. – χλιάνας FGIJ. — ¹⁰ τῆ (τῆ om. Cθ) βητ. (βιτ. FGI, Ald.) vnlg. – μίξας ἐς τωυτὸ ἐπιχέας οἶνον C0. – χλιάνας FGIJ. — ¹¹ ἄλλος 0. – ἄλλο om. FG. – κλυσμὸς ἄλλος DQ', Lind. – ἄλλος κλυσμὸς iIIIK. – Ante ἐν addit ἄμα J. – ἔν om. C9. – χλιήνας κλύσον (κλ. om. θ; κλύσαι CDFIJK; καῦσον G) κὐτῷ ἢ δάρνης καρπὸν (ξυμμίξας κλύσαι pro αὐτῷ ἢ δ. κ. C, θ συμμ.; αὐτῷ ἢ δ. κ. om. DFIIIJK), ἢ (ἢ om. Lind.) βαλεῖν (βαλεῖν om. C0; λαδών Lind.) μέλι vulg. — ¹² σχίνον DII. – σχίνον Κ. – καὶ κάλαμον θ. – βρύων θ. – καὶ (καὶ om. Cθ) ἐψῆσαι (ἐψεῖν Cθ) vulg. – εἶτα om. C0. – ἀπηθήσας Cθ. – καὶ om. Cθ. – τούτω pro οὕτω CDIIJK. – κλύζε C. – κλῦζε θ. — ¹² σεσέλιος vulg. – σέσελι θ. – ἄνισον CIIJ. – ἄνησον Κ.

οίνω, απηθήσας τον οίνον, κλύσαι. *Η κέδρον έψήσας εν οίνω, κλύσαι τῷ οἴνιο. *Η 1 κισσὸν ἐψήσας ἐν ΰὸατι, κλύσαι τῷ ὕὸατι. *Η ἐλάτήριον, 2 η κέστρον δύο πόσιας, έψεῖν ἐν ὕδατι ὅσον δύο κοτύλησι, καὶ κλύσαι γλιαρῷ. *Η * σικύης ἐντεριώνην ὅσον διδάκτυλον έψήσας έν κοτύλησι δύο ύδατος, ἐπὶ τὸ ύδωρ ἐπιγέας μέλι καὶ ἔλαιον, τούτω κλύσαι. *Η Φαψίης ρίζης όσον δύο πόσιας τρίψας * λεΐον, έπιγέας τε μέλι καὶ έλαιον, διεὶς ὕὸατι γλιαρῷ ὅσον δυσὶ κοτύλησι, κλύσαι. *Η ελλεβόρου μέλανος, όσον δύο πόσιας διείς οίνω γλυκεί καὶ δόατι, κλύζειν. *Η κόκκους εκνιδίους όσον έξήκοντα τρίψας λείους, επιγέας τε μέλι καὶ ἔλαιον καὶ ΰοωρ, κλύσαι. Κλυσμός εκρατυντήριος, ἢν έλκεα ή καθαρά · δλύνθους γειμερινούς τρίδειν, καὶ ἐπιγέειν ὕδωρ, βρέζον δὲ όλην ήμερην, καὶ ελαιον ἐπίχεε, καὶ κλύσαι. ⁴Η σιδίοισι καὶ λωτοῦ ⁷ πρίσμασιν, ἐν οἴνῳ δὲ μελανι έψεῖν. Οταν ⁸δὲ ἀκάθαρτα ρέρηται, τρύγα καίειν, καὶ οίνω καὶ ΰοατι κλύζειν. Ή σιδίω, δόω βυρσοδεψική, μυρσίνης φύλλοισι 9 καὶ βάτου, εν οἴνω μελανι έψεξν, καὶ κλύζειν. 10 Κλύσματα πρὸς τὰ παλαιὰ έλκεα · γυλῷ κράμδης έψημένης κλύζειν καὶ λινόζωστιν όμοίως καὶ 11 νίτρον παράμισγε έρυθρον δλίγου. Σιώρνης 12 οξύβαφου, λιβανωτού, σέσελι, άννησου, σελίνου σπέρμα, νέτωπον, ρητίνην, μέλι, χήνειον στέαρ, όζος ¹³ τὸ λευκὸν, μύρον τὸ λευχὸν αἰγύπτιον, εν τωὐτῷ τρίβειν ἴσον έχάστου λεῖα, εἶτα οίνω διείς λευκώ κοτύλησι δυσί, χλιηρώς κλύζειν. 14 Η λινόζωστιν

^{&#}x27; Κισθόν 0. - •μοίω: pro έψ. θ. - δμου pro έψ. C. - έν ΰδ. κ). om. J. τούτω pro τῷ υδ. Cθ. - τοιούτω pro υδατι Η. - ² ἢ κ. om., restit. al. manu D. - οκόσον pro 3 κ. CH0. - Post δύο addit άμα J. - καὶ (καὶ om. C6) ὅσον δύο χοτυλών (χοτύλων F; κοτύλησι C) (addit καί θ) κλ. χλιηρώ; (χλιηρώ H; χλιαρῶ θ) vulg. — 3 συκίης D. - έντεριώνην DCθ. - έντεριόνην Η. - έντεριώvac vulg. – dántulov vulg. – didántulov θ . – ev üd. not. dúo $C(\theta, dúo not.)$. - δύο.... κοτύλησι om. J. — 4 λίον θ. - τε om. Cθ. - καὶ om. θ. - χλικρῷ vulg. - χλιαρῶ θ. - δισὶ (sic) Κ. - κοτ. δυσὶ C. - <math>δ κνηδίους HIK. - λίους θ. - δτε om. Co. - Ante μέλι addit καί J. - μέλι έλαιον ύδωρ Co. - 6 κρατύντηρος Η. - κρατυντήριος Ι. - κραντύντηρος Κ. - έλκη vulg. - έλκεα CDFIJKQ', Cordæus, Lind. – καθ. om. D. – δλίνθους H. – δλόνθους θ . – ἐπίχες C. – ἐπιχέαι θ . – δ' θ . – δλην om. $C\theta$. – ήμέραν vulg. – ήμέρα H. – τλν ήμέραν Q'. – ήμέρην C0, Lind. – xaì ponit post ž\ai \bullet v J. – ž π i γ źaι C0. — 7 π ρ $\hat{\gamma}$ σ μ xσiv θ. – δ $\hat{\epsilon}$ C. - δε om. vulg. — 8 δε (δε om. θ) σκ. ή και (ή και om. 0) φέρηται vulg. - και C, Lind. - καί om. vulg. - καί τῶ τῶ. Cθ. - 9 καί om. Cθ. - 10 κλ. om. Cθ. - τά om. D. - έλκη (έλ. om. θ) vulg. - έλκεα CD, Cordæus, Lind. - χηλώ F, Ald. - λινοζώστιν vulg. - λινόζωστιν Dθ. - 11 λίτρον θ. - ολίγον έρυθρον θ.

rhe, anis, nielle, dans du vin, passer le vin, injecter. Autre: cédros, faire bouillir dans du vin, injecter le vin. Autre : lierre, faire bouillir dans de l'eau, injecter l'eau. Autre : . élatérion ou cestron (sideritis syriaca, d'après Fraas), deux potions, faire bouillir dans deux cotyles d'eau, injecter tiède. Autre: le dedans d'une courge, long de deux doigts, faire bouillir dans deux cotyles d'eau, verser dans l'eau du miel et de l'huile, et injecter. Autre : racine de thapsic, deux potions, bien piler, verser du miel et de l'huile, délayer avec deux cotyles d'eau tiède, et injecter. Autre : ellébore noir, deux potions, délayer avec du vin doux et de l'eau, et injecter. Autre : soixante grains de Cnide (baies du Daphné gnidium), bien piler, verser du miel, de l'huile et de l'eau, et injecter. Injection fortifiante, si les ulcérations sont mondifiées : figues non mûres d'hiver, piler, verser de l'eau, laisser macérer pendant un jour, ajouter de l'huile, et injecter. Autre : écorces sèches de grenade et sciure de lotus, faire bouillir dans du vin noir. Quand les ulcérations fournissent une humeur impure, calciner de la lie, injecter avec du vin et de l'eau. Autre : écorce sèche de grenade, sumac à corroyeur, feuilles de myrte et de ronce, faire bouillir dans du vin noir, et injecter. Injections pour les vieilles ulcérations : injecter de l'eau où du chou a bouilli ; de la mercuriale semblablement; et mélez un peu de nitre rouge. Myrrhe un oxybaphe, encens, séséli, anis, graine d'ache, nétopon, résine, miel, graisse d'oie, vinaigre blanc, parfum blanc d'Égypte, de chaque partie égale, bien broyer le tout ensemble, puis délayer avec deux cotyles de vin blanc, et injecter tiède. Autre : mercuriale, faire bouillir dans l'eau, et passer.

^{— &}quot; ὁξόδαρον θ. – ἄνισον CDHJ. – ἄνησον Κ. – $\hat{\rho}$ ιτ. FGI, Ald. – χήνιον Cθ. — " τὸ om. DGIJ. – αἰγύπτιον, ταῦτα πάντα ὅμου τρίδειν (addint λεῖα GHIK), εἶτα οἴνω vulg. – αἰγ. ταῦτα ἐν τωυτῶ πάντα τρίδειν ὅσον ἐκάστου λεῖα οἴνω C. – αἰγ. ἐν τῶ αὐτῶ ἰσον ἐκάστου λία οἴνω θ. – κοτ. δυσλ χλ. οπι. θ. – χλιηρῶ CH. — " ἢ.... κλύζειν om. J. – λινόζωστιν Dθ. – λινοζῶστιν vulg. – ἐν ΰδ. ἑψεῖν καὶ ἀρηθεῖν θ. – ἑψε καὶ ἄπιθι (sic) σμύρνης C. – ὸξόδαρον θ. – σέσ. om. (D, restit. al. manu) HiKθ. – σέσ., νέτ. om. C. – Post ἐκάστου addit ἐν ταυτῶ θ. – χλιηρῶς vulg. – ἐν τῶ χλιηρῶ C. – χλιαρῶ θ. – χλιηρῶ H.

έψεῖν εν ύδατι καὶ ἀπηθεῖν. *Η σμύρνης ὀξύβαφον, λιβανωτόν, σέσελι, νέτωπον, ίσον έκάστου, γλιαρώ κλύζειν. *Η έλελίσφακον καὶ 1 ύπερικόν, εν βδατι εψήσας, κλύζειν τῷ βδατι. Ἡ ἀκτῆς καρπὸν ²καὶ δαργίδας έκατέρων έζ ἴσου ἔψε ἐν οἴνω, εἶτα τῶ οἴνω κλύζε. Ἡ 3 γλήγωνος τῷ ὕὸατι κλύσον. *Η γηνὸς ἔλαιον * ἐν ῥητίνη τήξας, * δμοίως κέθρινον έλαιον παραχέας ολίγον καλ μέλιτι διατήξας, κλύζειν γλιερώ. 5 *Η άργύρου άνθος έν οίνω καὶ μέλιτι καὶ κηρώ τηκτώ, 6 καὶ κύπειρον 7 καὶ σγοῖνον καὶ κάλαμον, ἄτινα δὴ ἐς μύρον μίσγεται, 8 καὶ ἴριν, βρύον, ἐν cἴνω έψων, κλύζειν. *Η σελίνου καρπὸν, ⁹ άννησον, σέσελι, σμύρναν, μελάνθιον εν οίνω έψησαι, ¹⁰ ή χέδρον κρητικήν εν οίνω έψεῖν, καὶ κλύζειν ή κισσόν κρητικόν εν ύδατι, ταύτο ορά. *Η έγετρωσιν και σμύρναν διείς εν ύδατι κλύσαι. 11 *H ελατηρίου όσον δύο πόσιας εν ύδατι κλύσαι. *Η 12 κολοκυνθίδας άγρίας δύο εν οίνω ή εν γάλακτι έφθῷ ἀποδρέζας ὅσον τέσσαρας κοτύλας, καὶ ἀπηθέειν, καὶ κλύζειν. *Η ¹³ σικύης ἐντεριώνην ὅσον παλαιστήν έψήσας εν ύδατι κοτύλησι τέσσαρει, μέλι τε καὶ έλαιον έπιγέαντα ένεργεϊν. *Η τῆς 14 θαψίης ρίζης όσον οὐο πόσιας ἐν οἴνῳ γλυκεῖ διεὶς σὺν ὕδατος κοτύλησι δύο, κλύσαι γλιαρῷ. *Η 15 ἐλλέβορον όσον δύο πόσιας έν οίνω γλυκεί διείς ώσει δύο κοτύλησιν, ή θλάσπιος όσον εξύδαφον μέλιτι παραμίζας, ύδατι διείς όσον δύο κοτύλησι, χρώ γλιερώ. *Η 16 σικύης όσον παλαιστήν, καὶ κνεώρου όσον μίαν πόσιν έψήσας ύδατος κοτύλησι πέντε, μέλι παραγέας καὶ έλαιον κλύσαι.

¹ Υπορικὸν θ. - τῶ τῶ. κλύζειν Cθ. - ² καὶ om. Cθ. - δαφνίδος C. - έκατέρου τὸ ἴσον ἐν οἴνω έψε Cθ. - τούτω pro τῷ οἴνω Čθ. - τοιούτω pro οἴνω H. - ³ γλίχ. HJ. - κλύσαι J. - ⁴ ἐν om. Cθ. - ρητίνην θ. - ρίτ. FGI, Ald. - ξυντήξας C. - συντήξας θ. - παραμίζας pro παραχέας Cθ. - όλίγον om. G. - μέλι θ. - διατήζαι ταῦτα κλύζειν χλιερῶ θ. - διατήζας ταῦτα, κλύζειν δὲ χλιηρῶ C. - χλιηρῶ, vulg. - χλιηρῶ H. - ⁵ ἢ om. C. - ἐν οἴνω μέλανι ἡ μέλι καὶ τυρὸν τηκτόν θ. - ἢ μέλιτι C. - κηρὸν C. - τηκτὸν νulg. - τηκτῶ DFGHIJK. - ὅ ἢ pro καὶ θ. - κύπειρον D. - κύπειρον vulg. - κύπαιρον θ. - 7 ἢ pro καὶ θ. - σχίνον FGKθ, Ald. - σχίνον CDHI. - Post κάλ. addit κλύζειν J. - ᾶ Cθ. - δὴ καὶ (καὶ om. Cθ) ἐς vulg. - ⁵ καὶ οπ. Cθ. - σισίμεριον pro ἵριν, βρύον Lind. - ⁵ ἀνισον CDHJ. - άνησον Κ. - ἐψὸν Q΄. - Post ἐψῆσαι addit ἡ τῶςτι Lind. - ὑδ χεῦρον κρητικὴν καὶ κισσὸν κρητικὸν ἐν οἶνω ἢ τῶςτι ἐψεῖν, καὶ κλύζειν. "Η ἐχέτρωσιν καὶ σμύρναν Lind. - καὶ κλύζειν ἐν τῶςτι (ἐν τῶς οm. θ) · καὶ (καὶ οm. C; ἢ pro καὶ θ) vulg. - κίσθον κρητικὴν θ. - ταῦτα (ταυτῶ θ) δρῷν (δρᾶ θ), εὶ (εἰς C; εὶ om. θ) ἔχει (ἔχοι D) τρῶσιν

LIVRE PREMIER.

Autre: myrrhe un oxybaphe, encens, séséli, nétopon, de chaque partie égale, injecter tiède. Autre : sauge, hypéricon, faire bouillir dans de l'eau, injecter l'eau. Autre : baies de sureau et de laurier, de chaque partie égale, faire bouillir dans du vin, injecter le vin. Autre: pouliot, décoction, injecter. Autre : graisse d'oie, faire fondre dans de la résine, semblablement verser un peu d'huile de cédros, délayer avec du miel, injecter tiède. Autre : fleur d'argent dans du vin, du miel et de la cire fondue, et cypérus, jonc odorant, calamus, lesquels se mêlent aux parfums, et iris, bryon, faire bouillir dans du vin et injecter. Autre : graine d'ache, anis, séséli, myrrhe, nielle, faire bouillir dans du vin. Autre : cédros de Crète, faire bouillir dans du vin, et injecter. Autre : lierre de Crète, dans de l'eau; l'action en est la même. Autre : échétrosis (bryonia alba) et myrrhe, délaver dans l'eau, injecter. Autre : élatérion, deux potions, dans de l'eau, injecter. Autre : deux concombres sauvages, laisser macérer dans quatre cotyles de vin ou de lait cuit, passer, injecter. Autre : le dedans d'une courge, un palme (quatre doigts), faire bouillir dans quatre cotyles d'eau, ajouter miel et huile, et opérer. Autre : racine de thapsie, deux potions, délayer dans du vin doux avec deux cotyles d'eau, injecter tiède. Autre : ellébore, deux potions, délayer dans du vin doux, deux cotyles. Autres : thlaspi (capsella bursa pastoris) un oxybaphe, mèler du miel, délayer dans deux cotyles d'eau, employer tiède. Autre : courge un palme, cnéoron (daphne tartonraira) une potion, saire

(χέτρωσιν sic pro ἔχειτρ. C; ἐχέτρωσι sic θ) καὶ σμύρναν vulg. – Je lis ταὐτό. – Gal. Gl. : ἐχέτρωσις, ἡ λευκή βρυωνία. — " ἡ.... κλύσαι om. G. – ἐλατήριον IJθ. – ἐν om. θ . — " κολοκυντίδας FIJK, Ald., Frob., Cordæns, Lind. – κολοκυνθίδος ἀγρίης DII. – τέσσερας θ . – ἀπηθεῖν θ . — " συκίης D. – ἐντεριόνην (D, emend. al. manu) H. – κοτύλαις τέσσεραι θ . – τε καὶ om. $C\theta$. – ἐπιχέοντα C. — " ψαθείης J. – πόσηας C. – καὶ μέλι καὶ ἐλκιον διεἰς ύδατος pro ἔν.... δόατος $C\theta$. – ἐν Lind. – δυσὶ θ . – χλιηρῶς vulg. – χλιαρῶ θ . – χλιηρῶ θ . Η. – χλιαρῶς J. — " ἐλλεδόρου D0. – διεὶς γλυκεῖ D0. – ώς D0. – διέδασον, μέλι παραχέας D0. – κοτύλοισι D1. – χρῶ om. D0. – χλιηρῷ vulg. – χλιερῶ D0. — D0 συκίης D0. – καὶ om. D0. – ἐν κνεωρού pro καὶ κνε D0. – μέλν δλαιον παραμίξας κλύσαι D0. – μέλν ἔλαιον παραμίξας κλύσαι D0.

Ή κόχχους 1 κνιδίους όσον έξήκοντα, μέλι, έλαιον ύδατι διείς, κλύσαι. *Πν έκ τόκου εδιαβροίη ληφθή, πινέτω αυταφίδα μέλαιναν, καί σίδια γλυκείης βριής το ένδοθεν, και πιτύην έρίφου, ταῦτα διείς οίνω μέλανι, καὶ τυρὸν αἴγειον καὶ ἄλφιτα πύρινα ἐπιπάσσειν, καὶ διδόναι πίνειν· τοὺς πυροὺς δὲ ἐπ' ὀλίγον φῶζαι. *Ην 8 δὲ ἐκ τόκου αξιμα έμέη, ταύτη ή σύριγς τοῦ ἤπατος τέτρωται · αὕτη πινέτω γάλα ὄνου. έπειτα βοδι, εί εύμαρες, τεσσαράκοντα ήμερας, και σήσαμον τριπτόν, άγρι; αν εὖ έγη· πινέτω τὸ γάλα νῆστις. *Ην * ἐχ τόχου τὴν έδρην άλγέη, άρχεύθου χαρπόν, λίνου ρίζαν έψεῖν, καὶ πίνειν ἡμέρας τέσσαρας καὶ θρίδακος σπέρμα τρίψας σύν γηνείω άλείφατι έσθίειν. Ήν δε έχ τόχου αξ μήτραι φλεγμήνωσιν, στρύγνου γυλόν εγγέειν η τεύτλου η βάμνου. *Ην 6 έχ τόχου τὸ σχέλος ὑπὸ ὑστερέων χωλωθή, ανίστασθαι δέ μη δύνηται πίνειν ύοσχυάμου χαρπὸν δσον λυδαϊτίοα εν οίνου πεγαλι μπεδας τρείς. μαδαφερεται ος ο μίνων. λύσις, γάλακτος δνείου πίσαι δσον κύλικα, ἔπειτα τοῦ φαρμάκου, ὑφ' οδ το φλέγμα χαθαίρεται: σανδαράχη δὲ 7 καὶ χηρωτῆ 8 καὶ λαγωοῦ θριξί θυμιήσθω τρεῖς ἡμέρας. 9 Περί φλεγμονῆς ἐκ τόκου : ἢν ἐκ τόχου φλεγμήνωσιν αξ υστέραι, στρύχνου χυλον έγχεαι αξιδιών έσω, ή σελίνου, ἢ ράμνου, ἢ τεύτλου, ἢ χολοχύντης γυλὸν ἐκπιέσας ἐγγέαι · 10 ή αὐτῆς τὸ μέσον καὶ ἐπαλώτατον περιζέσας μακρὸν ἔνθες. "Η 11 άψινθίου εν δόατι τρίβειν, είρίοι δε άνασπογγίζειν, ην δε φρίξη,

^{*} Kundious K. – έξ. εἰς (εἰς om. Cθ; ἐς D) μ. ἢ εἰς (ἢ εἰς om. Cθ) ἔλ. σὺν (σὑν om. C0; ξύν Lind.) ΰδ. vulg. — 2 διαρροία λειφθή D. - βοής τὸ ενδον θ. πητύην Κ. - πυτίην θ. - Post αίγειον addit επιξύσας θ. - πύφρινα FGHIK. ἐπιπλάσσειν vulg. - ἐπιπάσσειν Foes in not., Lind. - δίδου ποιείν C (θ, .πιείν). – πυρρούς FGHIK. — 3δ δ' D. – δέ om. C0. – έμη θ. – αυτή om. C0. – εἰ θ, Vatic. Codd. ap. Foes in not. - εί om. vulg. - εὐμαρές om. (D, restit. al. manu) FGNJJK. - μελαίνης pro εύμαρες legit Cornarius. - τεσσεράκοντα θ. τριπτήν θ. - άχρι θ. - εὖ om. θ. -- 6δὲ ἐκ DH, Lind. - καὶ λίνον θ. - ῥίζας CDFHIJ. - τέσσερας 0. - τρίψασα θ. - ξύν Lind. - ἐν χηνίω Cθ. - ἄλιτά τι θ. -5 δε om. Cθ. - σεύτλου θ. - 6 δ' έχ θ. - άπό θ. - μή om. θ. - υοσχυλμου (sic) θ. - ύοσκιάμου J. - καρπού Cθ. - Gal. Gl. : κυάμου καρπόν, δ μέν Διοσκουρίδης ύοσχυάμου φησί λέγειν αύτον ούτως έν τῷ πρώτῳ τῶν γυναιχείων, ένιοι δέ του αίγυπτίου άκούουσιν. Sans doute il y avait ici, dans les anciens exemplaires, non δοσκυάμου, mais κυάμου. - χηραμύδα Flo. - τρείς (τρίς θ) ήμέρας C0. - [εί] δὲ παραφέρεται ή πίνουσα Lind. - δ' ό θ. - πιών C. - δνίου πείσαι θ. - τό om. θ. - 7 καί om. Κ. - 8 καί om. C. -θυμιείσθω Κ. - θυμιάσθω τρὶς ήμ. θ. — $^9\pi$. φ λ. ἐχ τ. om. Cθ. – ἐς τὰ αἰδοῖα pro αἰδ. ἔσω Cθ.

bouillir dans einq cotyles d'eau, ajouter du miel et de l'huile, injecter. Autre : grains de Cnide, soixante, miel, huile, délaver avec de l'eau, injecter. Si après l'accouchement la diarrhée survient, raisin noir sec, le dedans de l'écorce sèche de la grenade douce, présure de chevreau, délayer le tout dans du vin noir, saupoudrer avec du fromage de chèvre et de la farine de froment, et saire boire; le froment doit avoir été un peu grillé. Si après l'accouchement il y a hématémèse, le conduit du foie est blessé : la femme boira du lait d'ânesse, puis du lait de vache, si cela se peut, pendant quarante jours, et du sésame pilé, jusqu'à ce qu'elle aille bien; le lait sera bu à jeun. Si après l'accouchement il y a douleur au siége, faire bouillir baies d'arkeuthos (juniperus phænicea), racine de lin, boire pendant quatre jours; et aussi manger de la graine de laitue pilée avec de la graisse d'oie. Si à la suite de l'accouchement il y a phlegmasie de l'utérus, faire une infusion utérine avec la décoction de strychnos (solanum nigrum), ou de bette ou de rliamnus (rhamnus oleoides). Si après l'accouchement la femme a la jambe percluse par cause utérine et ne peut se lever, elle boira une chéramis (=0 litre,009) de baies de jusquiame dans du vin noir, pendant trois jours; cette boisson dérange l'esprit; remède, une coupe de lait d'ânesse, puis un purgatif phlegmagogue; elle fera une fumigation avec la sandaraque, le cérat et le poil de lièvre pendant trois jours. De l'inflammation après l'accouchement : si la matrice s'enflamme à la suite de l'accouchement, infuser dans l'intérieur des parties génitales l'eau de strychnos, ou d'ache, ou de rhamnus ou de bette; ou exprimer le suc d'une courge et l'infuser; ou bien racler en long la partie moyenne et la plus tendre de la courge, et l'introduire. Autre : broyer de l'absinthe dans de l'eau, éponger avec de la laine; si la femme se sent refroidir, on ôtera ce

⁻ σεύτλου θ. - έκπιέσας αὐτόν (έγχέαι pro αὐτόν CH θ; ἔγχεον θ; ἔγχεε Vatic. Codd. ap. Foes in not.) vulg. — 10 ῆ (καὶ pro ῆ C6) ἀκτῆς (αὐτῆς θ) τὸ vulg. - καὶ οιιι. C. - Post ἀπαλ. addunt ἐόν Cθ. - περιζέσας C, Ald. — 11 ἀψίν- βιον θ. - δ' C. - ἀναπογγίζειν Cθ - ἀναπογγίσας vulg.

άφαιρέειν. *Η κοτυληδόνος φύλλα καὶ πράσα έψεῖν ἐν ¹πυρῶν κρίμνοισιν, ἔλαιον ἐπιγέας, δίδου.

- 70. 2 Χολής καθαρτικά έκ μήτρης: σικύης την έντεριώνην λείην τρίψας, καὶ μέλιτι φυρήσας, βάλανον ποιέων, προστίθει · φάρμακον δε γεή διδόναι και άνω και κάτω καθαίρειν, και λούειν τῶ θερμῶ, προστιθέναι δὲ ἄννησον ἢ μελάνθιον. Ἡ 3 κολοκυνθίδος ἀγρίης τὸ ένδον λείον ποιέειν, και μέλιτι φυρήν, και προστιθέναι. 4 *Η προστιθέναι έλατηρίου όσον πόσιας 5 τέσσαρας, ξυμμίζας στέαρ γήνειον ή αίγειον, βάλανον εθμηχεστέρην ποιέειν, καὶ προστιθέναι. *Η 6 νίτρον καὶ κύμινον καὶ σκόροδον καὶ σῦκον, λεῖα πάντα ποιήσας καὶ μέλιτι δεύσας, προστίθεσθαι · θερμώ δε λουέσθω, καλ άπο λουτρού πινέτω. *Η τ θλάσπιν λείην ποιέων καὶ μέλιτι φυρών, προστιθέναι. *Η σύκου 8 παλαιού τὸ πῖον ζύσας, ζυμμίσγειν πόσικς έλατηρίου δύο, καὶ νίτρον όσον τὸ ελατήριον, μέλιτι δεύσας, προστίθει. *Η ⁹ πευκεδάνου δχόσον τρεῖς χυάθους δίδου πιεῖν. 10 *Η ἄννησον καὶ μελάνθιον διείς οίνω, δίδου πιείν. 11 Έλατηρίου πόσιας τέσσαρας μίζαι στέατι μηλείω, ἀφελομένη δὲ διανιζέσθω ὕδατι εὐώδει, ἤρέμα στύφοντι. 19 *Η ἐλατηρίου πόσιας τρεῖς, ξὸν μηλείω στέατι, βάλανον περίπτερον ποιέειν. $\vec{\eta}_{V}$ δὲ ἀφέληται, διανιζέσθω ὕδατι εὖ ίκανῷ. 13 * Η θλάσπιος ὅσον πόσιν ξύν μελιτι δίδου.
- 80. Κλυσμός, ἢν χολώδης ἢ ἐλατηρίου ὅσον δύο πόσιας ὕδατι διεὶς, ἐπιχέαι ἔλαιον ναρχίσσινον, 15 καὶ κλύζειν χλιερῷ. ᡮ 15 κολο-
- 1 Πυρρών FGHIK. πριμνοίσιν DJθ. πρημνοίσιν FGIK, Ald. έλ. ἐπ' αὐτοῖς (ἐπ' αὐ. om. Cθ) γέας (ἐπιγέας Cθ) vulg. - δίδου om. (D, restit. al. manu) FGHIJK. - 2 χολήν καθαίρειν Co. - καθαρτήριον DJQ'. - σικυωνίης C. - σιχύην θ . – ἐντεριόνην H. – λίην $C\theta$. – καὶ om. $C\theta$. – καθαίρει θ . – ἄνηθον θ . – άνισον CDIIJ. - 3 κολοκυντίδος D. - άγρίης om. FGJ. - Ante τὸ addunt èvτεριώνην FGI. - λίον θ. - λείην Κ. - καὶ προστιθέναι I. - καὶ πρ. om. vulg. — 4 καὶ (ἢ pro καὶ θ) πρ. vulg. — 5 τέσσερας θ. - συμμ. DHJθ. -χήνιον C. μή λίον pro χ. θ . – ποιέειν καὶ C. – π. καὶ om. vulg. – προσπίθεσθαι θ . — 6 λίτρον θ. - λία θ. - πάντα om. Cθ. - ποιήσαι θ. - δεύειν Cθ. - λουσθαι C. λούσθω θ. - τοῦ θερμοῦ pro λουτροῦ Cθ. - ⁷ θλάσπην D. - λίην θ. - Ante λ. addit πίνειν C. - καί om. Cθ. - φυρέων Cθ. - προστιθεί θ. - προστίθει C. - 8 φιαλιου (sic) θ. - πύον F. - πύον DGJ. - μίσγειν θ. - λίτρον θ. - 9 πευχεδανοῦ vulg. - πευχεδάνου θ. - όπόσον τρίς χυάμους δούναι πιείν θ. - δούναι πίνειν C. — 10 nai vulg. – $\hat{\eta}$ 0. – anison CDHJ. – anison K. – en (en om. CFGHIJK6) οἴνω vulg. - δοῦναι θ. - πιεῖν om. DFGHJK. - " Ante έλ. addunt ή L, Cordæus, Foes in not., Lind. - μέξα; vulg. - μίξα: θ. - μηλίω (bis) Cθ. - ἀφελο-

pessaire. Autre : feuilles de cotylédon (cotyledon umbilicus), poireaux, faire cuire avec de la grosse farine de froment, ajouter de l'huile et donner.

- 79. (Moyens propres à purger la bile de la matrice.) Moyens propres à purger la bile de la matrice : dedans d'une courge, bien piler, pétrir avec du miel, faire un gland, appliquer; il faut donner un médicament qui évacue par le haut et par le bas, laver avec l'eau chaude, et appliquer en pessaire l'anis ou la nielle. Autre : concombre sauvage, le dedans, bien piler, pétrir avec du miel, et appliquer. Autre : élatérion quatre potions, mèler graisse d'oie ou de chèvre, faire un gland allongé, et appliquer. Autre : nitre, cumin, ail, figue, brover le tout, moniller avec du miel, et appliquer; la femme se lavera à l'eau chaude et boira après le bain. Autre : broyer du thlaspi, pétrir avec du miel, et appliquer. Autre : racler la partie grasse d'une vieille figue, mêler deux potions d'élatérion, autant de nitre, mouiller avec du miel, et appliquer. Autre : peucédanum trois cyathes, donner à boire. Autre : anis, nielle, mouiller avec du vin, donner à boire. Autre: élatérion, quatre potions, mêler avec de la graisse de mouton; après avoir ôté ce pessaire, la femme se lavera avec une eau parsumée, légèrement astringente. Autre : élatérion trois potions, avec graisse de mouton, faire un gland autour de la plume; après l'avoir ôté, la femme se lavera à grande eau. Autre: thlapsi une potion, donner avec du miel.
- 80. (Formules d'injection utérines.) Injection si la femme est bilieuse : élatérion deux potions, délayer avec de l'eau, verser

μένου DFGJJK.- ἡρέμα I.- στύφουσιν 0. — 12 ή om. C. – τρὶς, σὺν θ.- περιπτερὸν vulg. – περὶ πτερὸν GJK. – περίπτερον Dθ. – περ. om. C. – περίπτερος, en ce seus, n'est pas dans les dictionnaires. – 5 θ. – 5 ν pro εὖ C. – κάνη pro Ικανῷ θ. — 13 η om. C0. – θαλάσσιον pro θλ. DFGHIJKθ, Ald. – ὅσον οm. C. – πόσι σὺν θ. — 14 καὶ om. C. – χλιηρῶς DIJK, Ald. – χλιηρῷ vulg. – χλιερῷ θ. — 5 καλοκυνθίδος C. – δύο ἀγρίας Cθ. – δύο om. (D, restit. al. manu) Η. – οἴνω γάλακτι C. – οἴνω ἡ γάλακτι Lind. – ὀνείω γάλακτι L. Vatic. Codd. ap. Foes in not. – δνίω γάλακτι θ. – τὴν μὲν (τὴν μὲν οm. Cθ) μίεν (μίην D) vulg. – ἐπηθεῖν θ. – συμμ. 0. – καὶ om. C.

κυνθίδας αγρίας δύο αποδρέζας εν οινογάλακτι έφθῷ όσον τέσσαρας χοτύλας, μίαν άπηθέειν, καὶ ξυμμίσγειν έλαιον ναρκίσσινον, καὶ κλύζειν. 1 Αλλος κλυσμός, γολώδης καὶ φλεγματώδης: σικύης έντεριώνης όσον παλαιστήν έψήσας εν ύδατι ποτώ τέσσαροι κοτύλησι, 2 καὶ μέλι μίζας καὶ ἔλαιον ἄνθινον, κλύζειν. 3 Φλέγμα καὶ γολήν καθαΐσον: κόκκους κνιδίους έξήκοντα, μέλι τε καὶ έλαιον άνθινον μίζας, κλύζειν εν δόατι. * Μ κνηστρον έψήσας εν δόατι ποτώ εν πέντε χοτύλησιν, ἀπογέας δύο χοτύλας, ξυμμίζαι μέλι και έλαιον ἄνθινον σύν νας χισσένω, και κλύσαι. 5 Κλυσμοί καθαρτήριοι . όλυνθοι χειμερινοί καυθέντες, καί βραγέντες εν δόατι : ἀπογέαι δε το δόωρ, καί έλαιον ζυμμίσγειν, καὶ κλύζειν, καὶ μετακλύζειν σιδίοισι, κικίδι, λωτοῦ ποίσμασιν, εν οίνω δε μέλανι γρη έψεῖν. *Η τρύγα καίων 6γοῆσθαι σύν ύδατι, μετακλύζειν δε τοῖσι τῆς μυρσίνης φύλλοισι καὶ ρόω τη βυρσοδεψικη, έψεῖν δὲ σίνω μέλανι εὐώδει μετακλύζειν δὲ 7καὶ σχοίνου φύλλα καὶ ὑπερικὸν καὶ ἐλελίσφακον ἑψήσαντα υὐν οἴνῷ μέλανι εὐώδει, ή χράμδης ΰδατι, κάν τῷδε έψεῖν λινόζωστιν, νίτρου ερυθροῦ ολίγον, καὶ κλύζειν. 8 Ελατηρίου όσον πόσις, ζὸν ναρκισσίνω έλαίω, ή ανθίνω, καὶ κλύσαι γλιαρώ. *Ην⁸ δὲ χολώδης ή, κολοκυνθίδας δύο ἀποδρέζαι εν γάλακτι όνείψι έφθω όσον τέσσαρσι κοτύλησι, καὶ ἀπηθήσαντα κλύσαι, ξυμμίζαι δὲ ἔλαιον ναρκίσσινον ἢ ἄνθινον. *Η τὸ διὰ τῆς κπιχύης * 10 τῆς ἐντεριώνης ὅσον παλαιστὴν έψεῖν ἐν ὕὸατι ποτῷ τέσσαρσι κοτύλησι, καὶ μέλι παραγέαι, καὶ έλαιον ανθινον τουτος δ κλυσμός ωλεγματώθει καλ γολώθει ζυμφέρει.

 $^{^{1}}$ Άλ. om. C. – μλ. ponitur post φλ. C0. – συχής D. – έντεριώνην D. – έντεριώνην H. — 2 καὶ om. θ. – Gal. Gl. : ἀνθινον ἔλαιον, τὸ κρίνινον καὶ ῖρινον λέγεται τὸ δὲ αὐτὸ καὶ σούσινον λέγεται. — 3 άλλος τοιοῦτος pro φλ. κ. χ. κ. J. – καθαίρει C6. — κνίδης DFGHIJK. – τε καὶ om. C6. — 4 κνήστρω sine 4 C. – Gal. Gl. : λέγεται δὲ καὶ κνέωρον. – Ante ἀποχ. addunt καὶ C6. — συμμ. vulg. – ξυμμ. CDFGHIJK. Αλιλ. – ξύν C9. – σὸν vulg. – ναρκίσσω ταὶ οπ. C6. — 5 κλυσμιὸς καθαρτίριος DJ. - δλονθοι χειμέριοι θ. – καὲντες C9. – κατεγγόμενοι (sic) pro βρ. C (θ, τεγγόμενοι). – ἀποχύσαντα τὸ ὕδ. ἔλαιον vulg. – ἀποχέαι δὲ τὸ ΰδ. καὶ ἐλ. C6. – Lobeck, Phryn. Ecl., p. 725, condamne l'aoriste ἀποχύσαντα. – συνμίξαι θ. – κλύειν pro κλύξειν FHIK. – μετακλ. δὲ σ., sine καὶ, C6. – κηκίδι C (D, al. manu). – κικίδιν (sic) θ. – ἔψην D. — 6 τῶ pro χρ. σὸν C9. – δὲ τούτοισι (τούτ. om. C0) τοῖσι vulg. – Αυτε μυρσ. addit ξὸν C. – καὶ om. C9. – ρῶ C. – μυρσοδεψική θ. — 7 καὶ C6. – καὶ om. C9. – ρῶ C. – μυρσοδεψική θ. — 7 καὶ C6. – καὶ om. vulg. – σχινου DFIIIΚθ, Cordæus, Foes in not., Lind. – σχοίνου

de l'huile de narcisse, et injecter tiède. Autre : deux concombres sauvages, faire macérer dans quatre cotyles d'un mélange cuit de vin et de lait, en passer une cotyle, y mêler de l'huile de narcisse et injecter. Autre injection, pour la bile et le phlegme: le dedans d'une courge, un palme, faire bouillir dans quatre cotyles d'eau potable, mêler du miel et de l'huile de lis, et injecter. Autre, purgeant la pituite et la bile : grains de Cnide soixante, mèler miel et huile de lis, injecter avec l'eau. Autre : cnestron (daphne oleoides), faire bouillir dans cinq cotyles d'eau potable, décanter deux cotyles, mêler miel, huile de lis et huile de narcisse, injecter. Injections purgatives : figues non mûres d'hiver, grillées et macérées dans l'eau, décanter l'eau, mêler de l'huile, et injecter, puis saire une contre-injection avec l'écorce sèche de grenade, la noix de galle, la sciure de lotus, tout cela bouilli dans du vin noir. Autre : lie calcinée, s'en servir avec de l'eau; contre-injection avec les feuilles de myrte et le sumac de corroyeur, le tout bouilli dans du vin noir odorant; la contreinjection peut aussi se faire avec les feuilles de lentisque, l'hypéricon, la sauge, le tout bouilli avec du vin noir odorant; ou avec l'eau de chou, dans laquelle on fera bouillir de la mercuriale et un peu de nitre rouge. Autre : élatérion, une potion, avec huile de narcisse ou de lis, et injecter tiède. Si la semme est bilieuse, prendre deux courges, les faire macérer dans quatre cotyles de lait d'ânesse cuit, passer, injecter, après y avoir mêlé de l'huile de narcisse ou de lis. Autre, à la courge : le dedans d'une courge un palme, faire bouillir dans quatre cotyles d'eau potable, ajouter miel et huile de lis; cette injection est bonne

¹ Κλύσμα έλκον φλέγμα · κόκκον τρίθειν καὶ τοῦ μανδραγόρου ξὺν δὸατι.

81. Κάθχρεις παμπολλή το και παντοίη ύπο τούτου γίνεται: σκορόδου μώλυζαν, νίτρον, σύκου τὸ ἔνδον τὸ πῖον, ἔσον τρίψας λεῖα, δκόσον κικίδα ποιέειν τὸ μέγεθος, καὶ προστιθέναι. *Η κυμίνου εσύλλα εν οίνω τρίψας, εν εξρίω πρόσθες. *Η ⁸γης λευκης όσον πόσεν. *Η * λευκήν βίζαν τρίθειν λείην, καὶ μέλι ἐπιχέας καὶ ἀναζέσας, βάλανόν τε ποιήσας, προστίθει. *Η όπον σιλφίου ε μετά σύχων μαλάσσειν, καὶ βάλανον ποιέειν αγαθόν δὲ καὶ σικύης σπέρμα τρίδειν όμοίως. *Η 6 γολήν ταύρου καὶ νίτρον ἐρυθρὸν 7 καὶ νέτωπον 8 καὶ κυκλάμινον, τούτων όσον κικίδα, της δὲ κυκλαμίνου πλέονα μοϊραν, μέλιτι ζυμμίζασα, ή θεραπευομένη προστιθέσθω. ⁹Προσθετόν · χυχλαμίνου την κεραλιήν καθαίρειν ύδατι, τρίψαι, καὶ ἐς ἄγγην ἀναφορύξαντα προστιθέναι. *Η σμύρναν, άλας, χύμινον, γολήν ταύρου 10 ξύν μέλιτι όμοίως. *Η κόκκους 11 εκλέψαντα όσον τρεῖς ὶνδικοῦ φαρμάκου, τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, ὁ καλέεται πέπερι, καὶ τοῦ στρογγύλου, τρία ταῦτα λεῖα τρίβειν, καὶ οίνοι παλαιῷ γλιηρῷ διεὶς, βαλάνιον περὶ πτερον όρνιθος τιθέναι, καὶ δόε προσάγειν. *Η 12 τιθυμάλλου όπον μέλιτι ἀναδεύσας, ἢ σκίλλης ρίζην ὅσον έξαδάκτυλον έλίζας δύο δακτύλους εν εξρίω, πρόσθες. *Η αὐτὴν τὴν 13 σκίλλαν ἄνευ ρίζης τρίδειν, καὶ ὡσαύτως ἐλίσσειν εἰρίω, εἶτα προστιθέναι.

82. Κλυσμός, 14 ἢν φλεγματώδης γυνή ἢ Ελλεβόρου δύο πόσεις

¹ Φλέγμα άγει sine κλύσμα C0. - τρίδειν om. θ. - καὶ CFHIJ. - καὶ om. vulg. - κάθαρσις γάρ (γάρ om. Cθ) vulg. - πολλή θ. - παμπόλη Η. - πάντοιος θ. - μόλυζαν Jθ. - In marg. μόλυζα σκόροδον τὸ ἀπλῆν τὴν κεραλὴν ἔχον G. -λίτρου θ. - πεΐον θ. - λία θ. - όσον Ιθ. - κηκίδα C. - κικίδος Ι. - ποιήσαι Ι. -2 ἐν οἴνω φύλλα $C\theta$. - ἐν εἰρ. $C\theta$. - ἐν om. vulg. -3 τῆς pro γῆς θ . -* Gal. Gl. : λευκή έίζα, ή του δρακοντίου. - λίην θ. - καί om. θ. - μέλιτι DKQ'. - καί om. Cθ. - βάλανον ποιέοντα C. - τε ποιήσας om. θ. - προστιθέναι Cθ. τίθει DFGHIJK, Ald. — 5 σύκω sine μετά θ . – σικύης om. C. — 6 χολή vulg. - γολήν CFGHIJK, Ald., Cordæus. - λίτρον θ. - 7 καὶ om. Co. - 8 καὶ θ, Lind. - καί om. vulg. - κηκίδα Cθ. - τοῦ pro τῆς θ. - πλείονα vulg. - πλέονα θ . - μοίραν FHIK. - συμμ. θ . - $\dot{\eta}$ θεραπ. οπι. $C\theta$. - προστιθέναι θ . - προσθεῖναι θ. - 9πρόσθετον ' κυκλ. ό την κεταλήν καθαίρει θ.-τρύψαι D.-ές C.είς vulg. – προστίθεσθαι θ. — 10 σύν θ. — 11 ἐκλέψαν (ἐκλ. om. K) vulg. – ἐκλέψας Cordæus, Lind. - ἐκλέψαντα CDFGHIJO, Ald. - ὅσους J. - τρὶς θ. μηδικού C (D, al. manu ενδικού) FGHJK, Ald. - μηλικού θ. - τούτων pro τού τῶν θ. - τοῦ τῶν όφθ. om. (D, restit. al. manu) FGHIJK. - ταῦτα δὲ (δὲ om. Cθ) λεία (λία θ) vulg. - καί om. C. - έν pro καί θ. - χλιηρώ om. θ. - περιπτεpour le phlegme et la bile. Injection attirant le phlegme : grain de Cnide, baie de mandragore, broyer avec de l'eau.

81. (Formules de pessaires mondificatifs.) Pessaire qui procure une purgation abondante et de toute nature : gousse d'ail, nitre, la partie intérieure et grasse de la figue, de chaque partie égale, broyer, faire de la grosseur d'une noix de galle, et appliquer. Autre : feuilles de cumin, piler dans du vin, appliquer dans de la laine. Autre : terre blanche, la valeur d'une potion. Autre : la blanche racine (celle du dracontion, dracunculus polyphyllus), bien broyer, ajouter du miel, faire bouillir, former un gland et appliquer. Autre : suc de silphion, pétrir avec des figues, et faire un gland; il est bon aussi de piler semblablement la graine de courgé. Autre : bile de taureau, nitre rouge, nétopon, cyclamen, prendre de chaque gros comme une noix de galle, sauf le cyclamen, dont on prendra davantage, mêler à du miel; la femme en traitement appliquera cela. Pessaire : tête de cyclamen, la laver avec de l'eau, pétrir avec du duvet, et appliquer. Autre : myrrhe, sel, cumin, bile de taureau, avec du miel, semblablement. Autre (de la Nat. de la F., § 32, p. 365): trois grains décortiqués, médicament indien, qui est pour les yeux et qui s'appelle poivre, le grain rond, bien piler ces trois choses, humecter avec du vin vieux tiède, en faire un gland autour d'une plume, et l'introduire ainsi. Autre : suc de tithymalle, avec du miel. Autre : racine de scille, un morceau de six doigts, en enrouler deux doigts dans la laine, et appliquer. Autre : la scille même sans la racine, piler, rouler semblablement dans de la laine, puis appliquer.

82. (Formules d'injections mondificatives.) Injection si la

ρον (sic) 0.- πτερῶ C.- περιτιθέναι 0.- $^{\circ}$ τιθυμάλου DFGIII, Ald. - ἀναδεῦσαι 0.- ρίζαν vulg. - ρίζην D.- ελίζας GI, Ald., Frob., Cordæus. - τοὺς (τοὺς om. 0) δύο vulg. - εν om. 0.- $^{\circ}$ σαίλλην D.- σχίνον pro σα. 0.- ελίσ. FGIK, Frob., Cordæus. - εν εἰρ. D.- καὶ εἰρίω προστιθέναι C.- επειτα 0.- $^{\circ}$ ην om. D.- ην δε 0.- ρλεγματώδη J.- γυνή om. CJK.- γυνή ζ om. D.- ην pro ζ C.- διέναι D.- διείναι 0.- κοτύλησι C0.- Post μίσγ. addunt σίνον 0, Ald. - μίσγοντα, ζν καθάρσιος δέηται, πράσα δὲ δεῖ Lind.

DES MALADIES DES FEMMES.

εν οίνω διιέναι γλυκεῖ, ὅσον οὐο κοτύλας, καὶ κλύζειν μίσγοντα.

1 *Ην κκθάρσιος δέηται, πράσα δεῖ έψειν, *ἢ ἀκτῆς καρπὸν, ἢ ἄννησον, λιδανωτὸν, σμύρναν, οἶνον, ταῦτα πάντα τρίθειν, καὶ τῷ χυλῷ
τουτέων κλύζειν. *Η κράμβην έψήσας ³ ἐν ὕδατι, ἐν τῷ χυλῷ ταύτης
ἔψει τὴν λινόζωστιν, καὶ σμικρὸν ἀποχέας ἀπόκλυζε. *Η κνήστρου
πόσιν ἐν μέλιτι διεὶς ἐνιέναι.

- 83. Σχέπτεσθαι δὲ γρὴ τὰ 'ἐπιμήνια, ἤν τε γολώδια ἤν τε κολώδια ἤ, κνήστρου ὅσον πόσιν διιέναι ξὸν μελικρήτου κοτικαι ἀν ἐξ καταμήνια ὅἤ, ἐπὶ τἢ ψάμμω ξηραινόμενον τὸ αἶμα κλεγματώδεα ἢ. ψάμμον ἐς τὸν ἤλιον ὑποβάλλειν λεπτήν, ξηράν, καὶ ὅταν τὰ καταμήνια ὅἤ, ἐπὶ τἢ ψάμμω ξηραινόμενον τὸ αἶμα κλεγματώδεα, οἶον μύξαι ὁρῶνται. ὅἢν οὖν κλεγματώδεα ἢ. Ψελικρήτου κοτύλη, καὶ κλύσαι.
- 84. Καθαρτικόν μαλθακόν ⁷ ΰδωρ άγει καὶ δέρματα καὶ ἰχῶρα ὕφαιμον, καὶ καταμήνια κατασπὰ, ἢν μὴ πουλυγρόνιὰ ἢ, καὶ ὑστερῶν στόμα μαλθάσσει · μύρον ναρκίσσινον καὶ κύμινον δ ἐσθίεται, ρῶν στόμα μαλθάσσει · μύρον καὶ κύπεριον ἄλας, ρόδινον ἄλειφα, τούτων τὸ ἴσον τῶν ἄλλων ἐκάστου, τοῦ δὲ ναρκισσίνου τέσσαρας μερίδας, ἐπικτένιον ὡμοῦ λίνου ξυμμίζας, πάντα τρτύον ⁸ καὶ ποίησον βάλανον, περὶ πτερῷ ράκος λεπτὸν περιθεὶς, καταδῆσαι, καὶ ἔμβάψαι ἐς ἄλειφα λευκὸν αἰγύπτιον, ⁹ καὶ προστιθέναι, καὶ ἔῆν δλην τὴν ἡμέρην · λουσαμένη δὲ καὶ ἀφαιρευμένη διανιζέσθω τῷ

^{1 &}quot;Ην δὲ καθάρσιος δέη θ. - κάθαρσις δὲ η C. - δεῖ om. Cθ. - 2 καὶ pro η θ. - άνισον CDHJ. - άνησον Κ. - λιβανωτόν τε DFGHK. - πάντα ταῦτα C. τρίδειν, τῶ χ. τούτων κλύζε θ. — 3 ἐν τῶ ὕδ. θ. – έψὲ θ. – λινόζωστιν \mathbf{D}_{\bullet} – λινοζῶστιν vulg. - λίνου σπέρμα, νίτρον ἀποχέας, κλύζε pro σμικρόν ἀπ. ἀπ. Lind. – κλύζε C0. — 4 καταμήνια J. – φλεγμ. $\tilde{\eta}$ ($\tilde{\eta}$ om. C; είη θ) $\tilde{\eta}$ ($\tilde{\eta}$ om. θ) ψ . vulg. $-\dot{\epsilon}$; om. θ. $-\dot{\epsilon}$ η C. $-\dot{\epsilon}$ η θ. $-\dot{\epsilon}$ πιχέαι του αΐμ. C6 $-\dot{\epsilon}$ αν vulg. $-\dot{\epsilon}$ ην C. $-\chi$ ολώδη; θ. - ξηραινόμενα D. - φλεγματώδη C. - φλεγματώδη; θ. - όρωνται om. $C\theta.$ — 6 ην δὲ φύσει φλεγματώδης η $\theta.$ —φὶ εγματώδης CDJ. – δσον om. $C\theta.$ —ποσὶ θ. - διιέναι (διείναι θ) καί (καί οπι. Cllθ) σύν (ξύν C, Lind.) μελ. κοτ. (addit καὶ θ) κλύσαι vulg. — το καὶ ύδως Lind. - ελέγματα pro δέρματα C. - κατασπά om. θ. - ήν καὶ (καὶ om. CDFIHKO) μή πολ. (πουλ. CH; πολυχρόνιον J) vulg. - ύστέρων vulg. - ύστερων Hl. - ύστ. om. Co. - καὶ σμύρναν, λιβανωτόν C. - τε καὶ om. θ. - άψ. κύπριον (κύπερον pro κ. L, Foes in not., Lind.) (addit άλας θ) βόδινον άλειτα (άλειτας D; άλιτα θ; άλ. om. C) άλφιτα (άλφ. om. θ) τούτων vulg. - τὸ om. θ. - τῶν ἄλλων om. θ. - ναρχίσσου Ι. μοίρας CO. - ώμολίνου CDFGHIJK, Ald. - ώμόλινον θ. - συμμ. ΗJθ. - τρίψαι

LIVER PREMIER.

femme est pituiteuse : ellébore, deux potions, délayer dans deux cotyles de vin doux, mèler et injecter. Si la femme a besoin de mondification, faire cuire des poireaux, ou baies de sureau, ou anis, encens, myrrhe, vin, broyer le tout ensemble, et injecter cette décoction. Autre : faire cuire du chou dans de l'eau, puis, dans cette décoction, faire cuire de la mercuriale, en décanter un peu, et injecter. Autre : enestron une potion, humecter avec du miel et injecter.

- 83. (Moyen de reconnaître si les règles sont pituiteuses ou bilieuses; répétition du § 22. Formule d'injection pour les règles pituiteuses.) Il faut considérer si les règles sont bilieuses on pituiteuses: prendre du sable fin, sec, le jeter au so!eil, et, quand les règles vont, verser du sang dessus, et l'y laisser sécher; si les règles sont bilieuses, le sang séché sur le sable devient jaune; si elles sont pituiteuses, on y voit comme de la pituite; dans le cas donc où elles sont pituiteuses, cnestron une potion, délayer avec une cotyle d'hydromel et injecter.
- 84. (Formules de pessaires purgatifs de l'utérus, On y remarquera le pessaire aux cautharides et la strangurie qu'il cause.) Pessaire purgatif émollient, qui amene de l'eau, des peaux et une humeur sanguinoleme, attire les règles si la suppression n'en est pas ancienne, et assouplit l'orifice utérin : huile de narcisse, cumin de table, myrrhe, encens, absinthe, sel de Chypre, huile de rose, de chaque partie égale, sauf l'huile de narcisse dont il y aura quatre parts, mèler de l'étoupe de lin écru, piler le tout ensemble, faire un gland, enrouler un chiffon fin autour d'une plume, attacher, tremper dans du parfum blanc d'Égypte, appliquer et laisser pendant un jour entier; ayant pris un bain et ôté le pessaire, la femme se lavera avec de l'eau parfumée. Autre: purgatif,

C0. — * καὶ om. C0. – ποιήσαι δὲ Cθ. – βαλάνιον C. – περιπτερῶ I. – περιπτερω (sic; θ. – εἰς J. – ἄνιρα θ. – ἄλει ταρ \mathbf{p} . — * καὶ om. DFGHIJK. – προσθέναι θ. – ἐφν vulg. – ἐψν C. – τψν ήμ. ὅλην DFHIJK. – ὅλην om. Cθ. – ἀραιρουμένη γυlg. – ἀραιρουμένη C.

ύδατι τῶ εὐώδει. ^{1 σ}Ετερον καθαρτικόν, ὕδωρ ἄγει καὶ δέρματα καὶ μύζας καὶ ἰγῶρα ὕραιμον · σμύρναν, ἄλας, κύμινον, γολήν ταύρου, ταύτα ζυμμίζας καὶ μέλιτι συρήσας καὶ ἐς ῥάκος ² ἐνθεὶς προσθεῖναι, ήμερην δε όλην εντίθεσθαι, είτα λουσαμένη και άφελομένη διανιζέσθω ύδατι τῷ εὐώδει. ³ Άλλο · άλες, κύμινον, γολήν ταύρου μέλιτι ἀναφυρέειν, καλ προστίθεσθαι, λουσαμένην, άφαιρεομένην, τῷ εὐώδει ύδατι διανίζεσθαι. 4 *Η σίλφιον σύκω μίζαι καλ προστίθεσθαι, εἶτα διανίθαι μύρω βοδίνω. 5 *Η κόκκους εκλέψαντα έψεῖν, καὶ βάλανον ποιέειν, ἐπὴν δ' ἀφέληται, προστιθέσθω βόδινον. Ή σκόροδον 6 καὶ νίτρον έρυθρον ⁷ καὶ σῦκον, τούτων ξκάστου ἔσον μίξας μέλιτι, δοῦναι προστίθεσθαι, κάπειδὰν ἀφέληται, ἐλάφου στέαρ προστίθεσθαι, τήξας εν οίνω. *Η 8 πεπέρεος κόκκους πέντε ξύν ελατηρίω όλίγω μίζαι, παραστάζειν ζε γυναικός γάλα εν. εξρίω, ες μύρον ἀποδάψασα, προστίθεσθαι δὲ ἀφελομένην ιδισαύτως. *Η θ σύχου τὸ πιότατον ζὸν έλατηρίου πόσει καὶ νίτρου έρυθροῦ τὸ ἴσον καὶ μέλιτος ἴσον, ώσαύτως. *Η γολήν ταύρου 10 καὶ νίτρον ερυθρόν, νέτωπον, κυκλαμίνου δσον κικίδα εν μέλιτι. *Η χολήν ταύρου, ες αἰγύπτιον έλαιον 11 βάψυσα προστιθέσθω, καὶ ἀφελομένη, βοδίνω. Ἡ σικύης 12 τῆς μακρῆς την έντεριώνην τὸ σπέρμα έζελων ζύν γάλακτι γυναικός κουροτρόφου. καὶ σμύρναν Εκρητον καὶ μέλι δλίγον καὶ μύρον αἰγύπτιον, τρίβειν, καὶ προστιθέναι. ⁷Η τὴν ¹³ ἐντεριώνην τῆς σικύης αὐῆναι, κόψαι δὲ άνευ τοῦ σπέρματος καὶ μέλι ἐμβαλεῖν, καὶ ἀναζέσαι, καὶ βάλανον ποιέειν εύμήκεα, καὶ βάπτειν ἐς έλαιον λευκόν. *Η 15 την άγρίην κο-

¹ Έτ. οιπ. Cθ. – [δ] ὕδωρ Lind. – συμμ. vulg. – ξυμμ. CDH. – συνμίξαι θ. – καὶ οιπ. Cθ. – μέλιτι δὲ ἀναφυρῆσαι θ. – συρῆσαι C. — ὶ ἐνθεῖναι Cθ. – προσθ. οιπ. Cθ. – δὲ Λια το οιπ. Cθ. – δὰ καὶ Cθ. – ἀραιρευμένη C. – ἀραιρευμένη θ. – ΰδατι οιπ. C. — ϶ᾶλλο οιπ. θ. – Αnte άλ. addunt ἢ Cθ. – άλας JΚθ. – ἀναποιέειν θ. – λουσαμένην ἀραιρευμένην (ἀρελουμένην sic θ) (addit δὲ θ) τῶ εὐώδει ΰδατι δικνίζεσθαι Cθ. – λουσαμένην. ... διανίζεσθαι οιπ. vulg. — * καὶ (ἢ ρτο καὶ θ) σίλ. vulg. – τῷ (τῷ οιπ. θ) σ. vulg. — ⁵ ἢ κ. ἐκλέψαντα, ποσί (πόσιν Lind.) τε (τε οιπ. C) τρίψαντα (addit ἑψεῖν C) καὶ βάλανον ποιέειν. Ἡ (καὶ ρτο ἢ J) vulg. – ἢ κ. ἐκλέψαντα έψεῖν καὶ βάλονον ποιέειν. ἔτὴν ὁ ἀρέληται, προστιθέσθω ρόδινον. Ἡ θ. — * καὶ οιπ. Cθ. – λίτρον θ. — † καὶ οιπ. Cθ. – Post προστ. addit τὴν ἡμέρην θ. – καὶ ἐπειδὰν Cθ. — * πεπέρεως vulg. – πεπέρεος D. – πεπέρειος θ. – σὸν vulg. – ξὸν C, Lind. * μίξει θ. – μίξαι οιπ. νulg. – ἤ πέπερον ρτο ἐς μύρον G. – ἀποδάψασα CDFG HIJΚθ, Ald. – ἀποδάψας vulg. – ποστιθέναι δὲ καὶ ἀρελεῖν vulg. –προστιθέναι (προστίθεσθαι θ) δὲ ἀρελομένην C (θ, ἀρελομένη). — * συκυ (sic) θ. – πω-

amenant de l'eau, des peaux, des mucosités et un ichor sanguinolent : myrrhe, sel, cumin, bile de taureau, mélanger le tout, pétrir avec du miel, mettre dans un chiffon, et appliquer; on laissera pendant un jour entier; puis, s'étant baignée et ayant ôté le pessaire, la femme se lavera avec une eau parfumée. Autre : sel, cumin, bile de taureau, pétrir avec du miel, et appliquer; la femme se baignera, ôtera le pessaire, et se lavera avec l'eau parfumée. Autre : silphion, mêler avec des figues, appliquer; puis laver avec de l'huile de rose. Autre : grains de Cnide décortiqués, faire cuire, former un gland; et, après l'avoir ôté, appliquer de l'huile de rose. Autre : ail, nitre rouge, figue, de chaque partie égale, mêler avec du miel, appliquer; et, après avoir ôté le pessaire, appliquer de la graisse de cerf fondue dans du vin. Autre: cinq grains de poivre, mèler avec un peu d'élatérion, verser du lait de femme dans de la laine, tremper dans un parfum; après avoir ôté ce pessaire, la femme fera la même application que précédemment. Autre : la partie la plus grasse de la figue, une potion d'élatérion, autant de nitre rouge, autant de miel, faire de même. Autre: bile de taureau, nitre rouge, nétopon, cyclamen gros comme une noix de galle, dans du miel. Autre : bile de taureau, faire un pessaire, tremper dans du parfum égyptien, appliquer; après l'avoir ôté, la femme appliquera de l'huile de rose. Autre : le dedans de la courge longue, ôter les graines, mettre du lait de semme allaitant un garcon, myrrhe pure, un peu de miel, du parfum égyptien, piler, appliquer. Autre : le dedans d'une courge, sécher, ôter la graine, broyer, jeter du miel, faire bouillir, former un gland allongé, tremper dans du parfum blanc. Autre: le concombre sauvage

τατον CFGH, Ald., Frob., Cordæus. – σύν $D\theta$. – λίτρου θ . — 10 καὶ om. $C\theta$. – λίτρου θ . – καὶ νέτ. θ . – κυκλάμινον ἴσον ὡσαύτως (ώσ. om. CD, F restit. al. manu, IJK) κικίδα (κηκίδα C) vulg. – κυκλάμινον ἴσον, ὅσον κηκίδα Lind. – κυκλαμίνου ὅσον κηκίδα θ . — 11 βάψας προστίθεσθαι θ . — 12 τῆς om. K. – τὴν om. θ . – ἐντεριόνην DH. – σύν vulg. – ξύν CD, Lind. — 13 ἐντεριόνην DH. – τῆς CDFHI0. – ἐμβαλεῖν καὶ om. θ 0. – εἰς θ 1. Τὴν κολ. τὴν ἀγρίην θ 1. – κολοκύνθην C.

λοχύντην ώσαύτως. 1 καὶ έλατηρίου τρεῖς πόσιας εν σταιτὶ τοίβειν, καὶ βάλανον ποιέειν. 2 Άλλο διμοίως κόκκους εκλέψας, τρίψον όσον πόσιν, έψησαι, καὶ μέλι περιγέαι, καὶ προσθέσθαι, ἡ δόδινον ἄλειφα καὶ προσθέσθω · όσαι δὲ 3 βάλανον προστίθενται, ἐμπήξαντα γρή τὸ πτερον ές την βάλανον, έπειτα βάκος περιθεΐναι λεπτον έν εἰρίω, βάθασα ες άλειφα αλγύπτιον προστίθεσθαι άγει δε μάλιστα, *καί δέρματα ἀναιροῦνται. *Προσθετὰ καθαρτικά ἐσγυρὰ, ὕδωρ ἄγειν δυνάμενα καὶ μύζας καὶ δέρματα μᾶλλον τῶν πρόσθεν τοῦ πεπέρεος κόκκους τέσσαρας τῶν μεγίστων, ἢ δέκα τῶν μικρῶν, ἐλατηρίου πόσει ζυμμίζας, τρίθε λεία, παραστάζων γυναικός γάλα, και μέλι δλίγον, αναφυρήσας τοῦτο, ες είριον μαλθακόν καθαρόν περὶ πτερόν περιελίζας ράκεα, καὶ καταλαθών ⁶ προστιθέναι, ἐς λευκὸν ἄλειφα αἰγύπτιον βάπτων προσκείσθω δὲ ἡμέρην, καὶ ἐπειδὰν ἀφέληται, προστιθέσθω τὸ στέαρ τοῦ ἐλάφου. 7 Προσθετὰ καθαρτικὰ, ἢν μὴ ποτὰ καθαίρη: λινόζωστιν τρίψας καὶ σμύρναν, προστιθέναι. 8 Προσθετὰ όμοίως καθαρτικά, γορία δυνάμενα έκδαλείν, καὶ καταμήνια κατασπζίν, καὶ εμιδρυον απόπληκτον υπεξαγαγείν κανθαρίδας πέντε αποτίλας καὶ τὰ πτερὰ καὶ τὰ σκέλεα καὶ τὴν κεφαλήν, εἶτα τρίδολον παραθαλάσσιον χόψας ⁹ τῆσι δίζησι χαὶ τοῖσι φύλλοισι χαὶ τὸ γλωρὸν τὸ ἔξω, τρίψας ίσον όγχον και σελίνου σπέρματος και σηπίης ώα πεντεκαίδεκα έν οίνω γλυκεῖ κεκρημένω, καὶ ἐν ὕδατι θερμῷ καθιννύσθω, καὶ μελίκρητον ύδαρες πινέτω καὶ οἶνον γλυκύν καὶ ¹⁰ τοῦ τετριμμένου

¹ Καὶ om. Cθ. - η pro καὶ Foes in not., Lind. - τρὶς θ. - στέατι Cθ. -² άλλος sine όμ. J. – καθαρτικόν ΰδωρ ἄγει καὶ μύξας καὶ δέρματα pro άλ. όμ. $C\theta$. – ἐκλέψας τρεῖς (τρίψον pro τρεῖς θ), όσον vulg. – ποσὶ λίον pro πόσιν θ. - έψήσας (έψήσαι Cb), καὶ (καὶ om. D) vulg. - προσθέσθω pro προσθέσθαι Cθ. - είτα pro ή Foes in not. - άλιφα (bis) θ. - άλειφαρ (bis) D. - καὶ προσθέσθω θ. - καὶ πρ. om. vulg. - 3 βαλάνω C. - χρή πρότερον (τὸ πτερὸν pro πρ. θ) $\dot{\epsilon}_{\varsigma}$ vulg. – βάψασαν J. – $\dot{\epsilon}_{\varsigma}$ θ. – $\dot{\epsilon}_{\varsigma}$ om. vulg. — 4 καὶ om. Cθ. – ἀφερεόμενα θ. - ἀφαιρούμενα DFGHIJK, Ald. - αίσεόμενα C. - 5 πρόσθετα θ. - άγει sine δυνάμενα Co. - καὶ δέρματα καὶ μύξα; καὶ αίματώδεα θ. - αίματώδεα pro δέρματα C. - καὶ αἰματώδεα δυνάμενα Vatic. Codd. ap. Foes in not. - τοῦ em. C. - πεπέρεως FGHIJ, Ald., Cordæus, Lind. - πεπέριος C. - τέσσαρας κόκκους $C_* - \mathring{\eta}$ ($\mathring{\eta}$ ν δὲ pro $\mathring{\eta}$ C) καὶ τῶν μικρῶν, εὶ (εὶ om. C) δέοι, ελ. vulg. - η δέκα τῶν μικρῶν, ἐ). θ. - ποσὶ θ. - ποσιν C. - συμμ. vulg. - ξυμμ. CDHJK. - λία 3. - εἰς J. - εἰρίω Ald., Frob. - περιπτερον FHIJ. - περίπτερον Co. -· "προστιθέναι σελευχον (sic) θ. - άλειχαρ D. - βάφων G. - ' άλλο προσθετόν pro πρ. κ. J. - προσθετόν καθαρτικόν DIK. - προ.... προστιθέναι ponitur ante πάσης p. 201, l. 4, C0,-τὰ ποτὰ CDHIJK0,-λινοζῶστιν vulg,-λινόζωστιν D.

semblablement. Autre : élatérion, trois potions, piler dans de la graisse et faire un gland. Autre : grains de Cuide décortiqués, en piler une potion, faire cuire, verser du miel, et appliquer, ou de l'huile de rose et appliquer; toutes les fois qu'on applique un pessaire, il faut ficher la plume dedans, puis l'enrouler dans de la laine et dans un chiffon fin, tremper dans du parfum égyptien et appliquer; celui-ci est trèsemménagogue et enlève les peaux. Pessaires purgatifs énergiques, capables d'attirer de l'eau, des mucosités et des peaux plus que les précédents : grains de poivre, quatre des gros, ou dix des petits, élatérion une potion, mêler, bien broyer en versant du lait de femme, ajouter un peu de miel, pétrir, enrouler avec des chiffons dans de la laine propre et molle autour d'une plume, et appliquer après avoir trempé dans le parfum blanc égyptien; ce pessaire restera en place pendant le jour, et, après l'avoir ôté, la femme appliquera la graisse de cerf. Pessaires purgatifs, si les breuvages ne purgent pas la matrice: mercuriale, myrrhe, broyer, appliquer. Pessaires semblablement purgatifs, pouvant expulser le chorion, amener les règles et faire sortir l'embryon apoplectique : cinq cantharides, ôter les ailes, les pattes et la tête, piler du tribulus marin avec les racines, les feuilles et la partie verte extérieure, avec même volume de graine d'ache et quinze œufs de sèche dans du vin doux coupé d'eau; la femme prendra un bain de siége tiède, boira de l'hydromel aqueux et du vin doux et prendra dans du vin doux une dose de cette préparation pilée

⁻ προστιθέναι om. θ. — 6 πρόσθετον καθαρτικὸν χόρια (λοχεια sic θ) ἐκθάλλει (addit καὶ θ) καταμήνια κατασπᾶ καὶ ἔμῶρυον ἔξάγει ἀπῶπληκτον Cθ. - προστεθὸν ὁμοίως καθαρτικὸν χ. δυνάμενον Κ. - ἔτερον μᾶλλον τῶν ἄλλων pro προσθετὰ.... ὑπεῖαγαγεῖν J. - προσθετὰ.... γλυκὸν p. 201, l. 4, om. \blacksquare (Q', in marg. ascribitur λείπει ἐν τῶ ἐτέρω). - χωρία H. - καὶ κατ. κατασπάν om. G. - ἐκθαλεῖν pro κατασπᾶγ F. - κατασπάσαι III. - ἀπόπλητον (sic) G. - ἀποτείλας FGIIK, Ald., Frob., Cordæus. — 9 σὸν τῆ ρίζη θ. - σιπίης FGI, Ald. - ἐν om. θ - κεκρημένα Ald. - Post κεκρ. addit [διδόναι] Lind. - καθινύσθω vulg. - καθινύσθω CFGIIIJ. - καθινύσθω K. - καθίνυσθαι θ , Lind. — α τοῦ om. θ . - αἰγίναιον C. - αἴγειον θ . - πίνειν γλυκεῖ $C\theta$. - σταχίζα θ . - Ante έψ, addit δσον G.

δσον στατήρα αἰγιναῖον ἐν οἴνφ γλυκεῖ πίνειν ἐπὴν δὲ δδύνη ἔχη, λευκοὺς ἐρεδίνθους καὶ ἀσταφίδας ἐψήσας ἐν ὕδατι ¹καὶ ψύζας, διδόναι πιεῖν · ὅταν ἡ στραγγουρίη ἔχη, ἐν ὕδατι χλιερῷ καθήσθω, καὶ οἶνον πινέτω γλυκύν. ² Πάσης νούσου, δυνάμενον καὶ ἀναστομῶσαι καὶ καθῆραι · σμύρναν δλίγην καὶ ἔλελίσφακον καὶ ἀννησον τρίψας γρῶ.

35. * Καθαρτικόν δυνάμενον άτοχον χαθηρας, ην τό στόμα της μήτρης όρθως έχη πυριην βόλδιτον ξηρόν χόψας χαὶ διασήσας τέσσαρας τρης όρθως έχη πυριην βόλδιτον ξηρόν χόψας χαὶ διασήσας τέσσαρας καὶ θαλάσσης χοτύλας εἰκοσι, πυριην δὲ * βληχρησι πουλύν χρόνον, καὶ θοκάσσης χοτύλας εἰκοσι, πυριην δὲ * βληχρησι πουλύν χρόνον, χαὶ βοφέειν άλευρον δοῦναι, καὶ ἐπιπιεῖν οἶνον εὐωδεα παλαιὸν ἐξηθριασμένον, σίτου δὲ μὴ γευέσθω τη ἡμέρη ταύτη, * τη δὲ δευτέρη κόχανον δοῦναι κατάποτον, τη δὲ τρίτη * δοῦναι διουρητικόν, ἀσταφίδας καὶ ἐρεδίνθων, χοίνικα δὲ τῶν ἀσταφίδων, γ χαὶ ἐπιχέαι ὕδατος τρία ἡμίχοα, ἐπειτα ἀποχέας, πρὸς τὴν αἰθρίην θεῖναι, καὶ τῆ ὑστεραίη πίνειν, * χαὶ τοῖσι προσθέτοισι χρέεσθαι.

86. ⁹ Καθαρθικόν καταμηνίων · τὸ βόλδιτον πλάσαι οἶον σκαρίδα, φυρῆν δὲ ξυμμίσγων τῆς κυπαρίσσου τὰ πρίσματα, ξηραίνειν ¹⁰δὲ ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἐς τοῦτο τὰ θυμιήματα ἐμδάλλειν.

' Καί om. C. - Ante όταν addit καί θ. - ή om. θ. - δέ pro ή J. - γλιερώ θ. χλιηρώ vulg. - καθίσθω CI. - γλυκύν πινέτω Co. - 2 Ante πάσης addit έτερον J. - προσθετόν πάσαν νόσον pro π. ν. J. - πάσης.... σμύρναν om. θ. νόσου vulg. - νούσου C, Cordæus, Lind. - δυναμένης J. - δυν. om. C. - καθάραι D. - όπτην pro όλίγην θ. - άνισον CDHJ. - άνησον Κ. - χρώ om. C3. -3 καθαρτήριον Q'. - καθαρτήριον άτοκον δυνάμενον καθάραι D (J, καθήραι). -δυνάμ. om. Co. - τής μ. om. Co. - μή δρθώς Calvus, Cornar. - βολετον (sic) θ. – χόψαι Ald. – διασ. ὅσον τέσσερας θ. – οδρον βόειον D. – βοίου θ. – θαλάσσης άλμης (άλ. om. θ) κοτ. vulg. — 4 βληγροῖσι vulg. – βληγρῆσι Cθ. - βληχρώς Foes in not. - πολύν D0. - όξος μεμιγμένον πιούσα (π. erasum al. mann H).(ξυμμίξασα pro μ. π. C,θ συνμίξασα) έμ. vulg. - ρυσείν θ.επιπίνειν Κ. - πάλαι J. - γεύεσθαι Co. - τῆ τοιαύτη ἡμέρη vulg. - τἤ ἡμέρη ταύτη C. – την ημέρην ταύτην 0. — 5 τη $\delta.$ δὲ J. \sim δὲ om. C. – καταποτόν C.- δούναι om. Cθ. - διουρητικά K. - ἀσταφίδα θ . - καὶ om. K. - Post χοίνικας addunt ἀρ' ένὸς χοίνικος DFGIJK, Vatic. Codd. ap. Foes in not., Ald. - τῶν ἐρεβίνθων, χρίνικα ĉὲ (δὲ om. Vatic. Codd.) τῶν ἀσταφίδων C (θ, τῆς ἀσταφίδος), Vatic. Codd. ap. Foes in not. -των έ., χ. δέ τ. ά. om. vulg. du poids d'un statère d'Égine; quand de la douleur se fait sentir, faire cuire des pois chiches blancs et des raisins secs dans de l'eau, laisser refroidir et donner à boire; quand la strangurie survient, la femme prend un bain de siége tiède et boit du vin doux. Bon pour toute maladie; bon à ouvrir l'utérus et à le purger: un peu de myrrhe, sauge, anis, piler, s'en servir.

85. (Traitement pour mondisser, si le col utérin est bien, une femme stérile.) Moyen cathartique pouvant mondifier une femme stérile, si l'orifice utérin est bien : bouse de vache sèche, quatre chécices, piler et tamiser, vinaigre dix cotyles, urine de bœuf autant, eau de mer vingt cotyles, avec ce mélange faire une fumigation douce pendant beaucoup de temps, puis la femme prend un bain, avale de la bouillie de lentilles où elle a mis du miel et du vinaigre, et vomit; alors elle prendra un potage de farine et boira par-dessus du vin vieux odorant qui aura été exposé au serein de la nuit; mais, de ce jour-là, elle ne goûtera pas aux aliments solides; le lendemain, elle avalera le grain de Cnide, et le surlendemain on lui administrera le diurétique ainsi composé : raisins secs et pois chiches blancs, deux chénices de pois et une de raisins secs, eau un conge et demi (conge = 3 litres, ,2), décanter, exposer au serein de la nuit, boire le lendemain, et employer les pessaires.

86. (Fumigation emménagogue.) Fumigation propre à faire venir les règles : bouse de vache, y mêler de la sciure de cyprès, pétrir et arranger en forme de conque, sécher au soleil, et là-dedans jeter les ingrédients fumigatoires.

^{— &#}x27; ἐπιχέαι δὲ sine καὶ C0. - τοῦ ΰδατος <math>0. - ἡμίχοα C. - ἡμιχόεα vulg. - καὶ ἔπειτα <math>C0. - β κατα (sic) pro καὶ 0. - χοῆσθαι <math>0. - 9 ἔγχυτον (έγχ. οπι. 0) καθ. καταμηνίων (κατ. οπι. 0) vulg. - τὸ CDGHIJK0. - τὸ οπι. vulg. <math>- βόλιτον 0. - βούδλητον FGIK. - βούδλιτον DJ. - βούλδιτον CH. <math>- βόδλιτον Ald. - ὅσον vulg. - οἷον <math>0. - ξωριδικον 0. - ξωριδικον 0. - ξωριδικον 0. - ξυμμίσγειν (ξυμμίσγων CDFHIJK, Ald.) ξυνμίσγων <math>0. - δωριδικον 0. - τὰ οπι. <math>0. - δωριδικον 0. - δω

- 87. ¹ Έγχυτον καθαρτικόν, ἢν μὴ ἔῃ τὰ καταμήνια ἀκάνθης λευκῆς ² τὰ ωύλλα τρίψας καὶ ἐξηθήσας καὶ ἐπιγλιήνας ἐγγέειν.
- 88. * Κατάχριστον χαθαρτικὸν ὥστε μήτρας ἐχχαθαίρειν · πράσου σπέρμα καὶ χαρδάμου τρίψας, ἐν οἴνψ τε διεὶς καὶ γάλακτι ἔφθῷ, διαχρίειν τὴν νειαίρην γαστέρα. * Κατάχριστον μαλθακτήριον, ὕδωρ δὶ άγει καὶ μύξας καὶ δέρματα, * καὶ λοχεῖα φέρει, καὶ οὐχ ἔλκοῖ · σμύρνης ὡς ἀρίστης ήμισυ, καὶ άλὸς χόνδρον διμοίως, πίσσαν ήδυντὴν φλάσας, μίζας τε λεῖα, ἔστω δὲ 6 τὸ τῆς σμύρνης τὸ ήμισυ τοῦ άλὸς καὶ τῆς πίσσης, ἐμβαλεῖν δ' ἐς ράκος τῆς πεφλασμένης μέγεθος ὅσον κικίδα μεγάλην · δύο δὲ ἔστω, ὡς τὸ μὲν ἡμέρης ἔχειν, τὸ τὸ ἐὐφρόνης, ἔστ' ἀν κατατακῆ · λουέσθω δὲ θερμῷ, εἶτα ἀφαιρέουσα διανιζέσθω ὕὸατι εὐώδει.
 - τρίτη διουρητικόν, εάν δὲ βούλη, λευκήν σταφίδα καὶ ερεβίνθους τρίτη διουρητικόν, εάν δὲ βούλη, λευκήν σταφίδα καὶ ερεβίνθους ταύτη τῆ ήμέρη της δ΄ υστεραίη κόκκον δοῦναι κατάποτον τῆ δὲ ἀτοκον καθῆραι ἀλέα πουλὺν Χρόνον εἰκειτα κατίνικας ἀττικάς, ὅξους δὲ κοτύλας δέκα καὶ ὀροβίου Χοίνικα ακαι ἀπείτα καὶ ἀξος μιζαι, 10 καὶ ἐμεξτω, καὶ ροφείτω ἀλητον, καὶ ἐπιπινέτω οἶνον εὐώδεα τοίτου δὲ μὴ ἀπτέσθω ἀτοκον τῆ δὲ βούλη τὰ δοῦναι κατάποτον τῆ δὲ βούλη τὰ δοῦναι κατάποτον τῆ δὲ κοῦν τὰ δοῦναι κατάποτον τὰ δὲ βούλη κοικήν σταφίδα καὶ ἐρεβίνθους τὰ δοῦναι κατάποτον τὰ δὲ κοῦν τὰ δοῦν τὰ δο
 - · Είς ὅμοιον πάθος (ἄλλο pro είς ὅ. π. D; ἄλλο ὁμοίως pro είς ὅ. π. ΗΙΚ; έγχυτον καθαρτικόν pro είς δ. π. Cθ) vulg. - ήν τὰ καταμήνια ζη vulg. - ήν μή lη τὰ κατ. θ. — l τὰ om. θ. – εξηθίσας FG. – καὶ om. DFK. – <math>επιχληίναςF. - έγχεῖν θ. - 3 κατάγρηστον C. - καθαίρειν vulg. - έκκαθαίρειν Clθ. - καλ om. C. - καρδάμου θ. - καρδαμώμου vulg. - τε om. Cθ. - καὶ om. C. - νειέσην FHIK, Ald., Frob., Cordæus. - νεερᾶν θ. - νειαιρήν Lind. - 4 μαλθακτήρια sine κατ. Co. - čè om. CDo. - 5 καὶ om. C. - λοχία FJ. - φέρει om. o. έλκέοι (sic) C. -χόνδρος θ. - ήδύτην CFK. - ήδίστην Η. - ήδίτην (D, emend. al. manu) J.- φλάσας μή θλίψας λία θ.- μίξας.... πίσσης ponitur post μεγάλην, cum καὶ θλίψας pro μίξας τε, C. — ετὸ om. θ. - μυρσίνης pro σμ. Κ. - βάλλειν C. - δ' 0. - δ' om. vulg. - $\tau \epsilon$ plashed K. - Post $\pi \epsilon \phi \lambda$. addit $\pi i \sigma \sigma \eta \epsilon$ Cb. χηκίδα Co. - δ' είναι pro δὲ ἔστω θ. - ώς om. Co. - ήμέρας vulg. - ήμέρης CDH9. — ⁷ δ' C. - λούσθω C. - καί pro είτα Cθ. — ⁸ καθαρτήριον D. - καθαρτικόν.... έχη om. θ. - καθήραι.... έχη om. C. - Post έχη addunt των μητρέων DQ', (Lind., post στόμα.)- βολιτον β. - βολβητον FG. - βούβλιτον CD. - βούλδιταν H. – βούλδητον 1K. – αὖ pro αὖον FGJ. – λιαυ (sic) pro ήλίου $\theta.$ – Ante δι. addunt και Co. - διασείσας vulg. - διασήδας CD (F, al. manu σεί) ΗΠΚ. - 9 καὶ om. FGHIJK. - ἀλέην πολύχρονον θ. - μίξας D. - 10 καὶ om. D. - έμείτω θ . - φοφέειν C. - φυφείν θ . - έπιπιέτω I. - έπιπίνειν $C\theta$ - άπτεσ θ αι

- 87. (Infusion purgative de l'utérus. L'infusion se faisait aussi ailleurs que dans l'utérus. Voy. t. VII, p. 5, p. 162, et Livre Deuxième des Mal. § 47, p. 69. Il est probable que l'infusion différait de l'injection par plus de consistance.) Infusion utérine purgative, si les règles ne vont pas : épine blanche, les feuilles, piler, passer, faire tiédir, et introduire en infusion.
- 88. (Formules de liniments purgatifs de la matrice.) Liniment purgatif propre à mondifier la matrice : graine de poireau et de cardame (erucaria aleppica), piler, délayer avec du vin et du lait cuit, oindre le bas ventre. Liniment émollient, qui amène l'eau, les mucosités et les peaux, emporte les lochies et n'ulcère pas : demi-portion de myrrhe excellente, sel en grain autant, poix parfumée, écraser, mélanger (la myrrhe sera la moitié du sel et de la poix), jeter, dans un linge, gros comme une grosse noix de galle de cette poix ainsi préparée; on en aura deux, l'un pour le jour, l'autre pour la nuit, et il restera jusqu'à ce qu'il fonde; la femme prendra un bain chaud, puis, ôtant le pessaire, elle se lavera avec de l'eau parfumée.
- 89. (Différents moyens pour guérir la stérilité. Comp. avec le \$ 85.) Cathartique propre à mondifier une semme stérile, si l'orifice utérin est bien : dans le cas où vous traitez une semme stérile, saire sécher au soleil de la bouse de vache, en tamiser quatre chénices attiques, prendre vinaigre dix cotyles, sarine d'ers une chénice, eau de mer vingt cotyles, et saire une sumigation abondante et prolongée, puis, ayant sait de la bouillie de lentille, où elle mêlera du miel et du vinaigre, la semme vomira, prendra en potage de la farine, et par-dessus boira du vin odorant; pendant ce jour, elle ne touchera pas aux aliments solides; le lendemain elle avalera le grain de Cnide; le surlendemain elle prendra un diurétique, celui-ci, par exemple, si vous voulez : raisins secs blancs, pois chiches

Cô. – ἡμέρα Η. – ἐἀν δὲ β. λ. οπ. θ. – ἐἀν δὲ λευχὸν βούλη σταρίδα (C, ἀστ.) DFGHIJ (K, βούλει), Ald. – ἀσταρίδα θ. – καὶ ἐπιχέας Cô. – Post ὕδ. addit λευχοῦ C. – ἡμιχόεα vulg. – ἡμίχοα Cô. – θῆναι C. – χρήσθω θ.

λευχοὺς δύο χοίνιχας, ἐπιχέας ὕὸατος τρία ἡμίγοα, ἀφελεῖν δὲ τὸ ἡμισυ, εἶτα ἐς τὴν αἰθρίην θεῖναι, καὶ τῆ ὑστεραίη πίνειν ἐκ τούτου κατ' δλίγον, καὶ τοῖσι προσθέτοισι χρέεσθαι. Ἡν ¹ βούλη γυναῖκα κυῆσαι, καθῆραι κὐτὴν καὶ τὰς μήτρας, ἔπειτα δίδου ἄνηθον ἐσθίειν νήστει, καὶ οἶνον ἐπιπίνειν ἄκρητον, καὶ προστιθέναι νίτρον ἐρυθρὸν ² καὶ κύμινον καὶ βητίνην μέλιτι δεύσας, ἐν δθονίω πρόσθες · καὶ ὅταν τὸ ΰὸωρ ³ ἀποβρυῆ, τοὺς μέλανας πεσσοὺς προστιθέσθω μαλθακτήριον, καὶ τῷ ἀνὸρὶ ζυνέστω. Ἦν ⁴δὲ τὸ στόμα μεμύκη, προστιθέσθω καὶ ὁπὸν συκῆς, μέχρι ἄν ἀναστομωθῆ · καὶ ὕὸατι αὐτίκα ἀπονίζεσθαι · ἵρηκος δὲ ἀροδον τρίβειν ἐν οἴνω γλυκεῖ καὶ πίνειν νῆστιν, καὶ τηνικαῦτα ξυνευναζέσθω τῷ ἀνδρί. ⁵ Ἡ δκόταν τὰ καταμήνια παύηται, χηναλώπεκος ἄροδον ἐν ῥοδίνω μύρω τρίβειν, καὶ τὸ αἰδοῖον γρίεσθαι, καὶ ζυνευνάζεσθαι.

90. 6*Ην έλκεα ἢ οριμέα καὶ ἢν φλεγμαίνη, χρῶ τῷοὲ κλυσιμῷ . χηνὸς ἔλαιον καὶ ρητίνην μίσγε, καὶ διεὶς ΰδατι χλιαρῷ κλύσαι. *Η τωλι, βούτυρον τῆξαι, καὶ κλύσαι. *Η ἐγετρώσιος ξύσαι ὅσον 8 σκαφίδα σμικρὴν καὶ σμύρνης καὶ μέλιτος ὁμοίως, ταῦτα διεῖναι ἐν οἴνῳ μέλανι εὐώδει, καὶ κλύζειν χλιαρῷ. *Ην θέλκωθῆ ἢ φλυκταινῶν ἀνάπλεα ἢ ἐν τῆ καθάρσει ἀκρα τὰ χείλεα, σάρκα βοὸς, ἢ πικέριον, ἢ γίνειον ἄλειφα, καὶ ἄννησον, ἢ ¹ο κρόκον, ἢ σποδὸν κυπρίην, τρῖψαι ταῦτα πάντα, καὶ περιαλεῖψαι τὴν σάρκα, καὶ προστίθεσθαι. *Ην ἕλκεα γένηται καὶ ¹¹ δὸαξᾶται, βοὸς σάρκα, στέαρ ἐπαλείφειν, καὶ τὴν

 $^{^{1}}$ Boú) et K. – aút $\tilde{\eta}$ θ . – álntov vulg. – ávn θ ov θ . – v $\tilde{\eta}$ ott $C\theta$. – lítoov θ . — 2 καὶ om. FGIJK. - ρίτ. FGI, Ald. - προσθέσθω θ. — 3 ἀπορυή θ - πεσούς CD. - συνευνάσθω vulg. (ΦΗ, ξυνευνάσθω). - ξυνέστω C. - συνέστω θ. -* δὲ τὸ στ. om. Cθ. - σῶμα J. - μεκύνη (sic) θ. - δὲ καὶ ὀπὸν C. - μέχρι (μέχρις DHJK) ἐὰν (ἐὰν om. Cθ; ἄν DHJK) ἀνασ. vulg. –περινίζεσθαι θ. – ἀπονίξεσθαι C. - Ιέρηκος DH. - Ιρηκος I. - Ιρικος K. - Ιέρακος Q'. - τρίδειν ponitur post γλ υπετ J. - ἐπ' οίνω θ. - γλυκύ H. - αὐτίπα Cθ. - συνευναζέσθω villg. - συνευνεζέτω (sic) Fl. - συνευναζέτω HJ. - ξυνευναζέτω D. - συντίνεσθαι (sic) θ. - ξυγγινέσθω C. - 5 In marg. ετερον κυητήριον DQ'. - ην ριο η D. η om. C. - όταν θ. - χηνὸς η ἀλώπελος vulg. - χηναλώπελος Cθ. - συν. vulg. (D, ξ_*) . – ξυγκοιμάσθαι C_* – συνκοιμάσθαι θ_* — ϵ πρὸς έλκεα κλυσμός \cdot ήν έλκεα ή δριμέα, κλυσμός. ην φλεγμήνη pro ην... κλυσμῷ θ. – πρὸς έλκεα κλυσμός ην φλεγμαίνη pro καὶ ην φλεγμ. χρῶ τ. κ. C. - ριτ. FGI, Ald. μίσγειν θ. - καί om. C. - γλιηρώ vulg. - γλιαρώ θ. - γμέλιτι (μέλι Cθ) β. μίξας (μ. om. C0) τῆξαι vulg. — 8 σκιφίδα C. – μικρὴν vulg. – σμι. CFHIK. – σμύρνην vulg. - σμύρναν J. - σμύρνης θ. - διτέναι C. - λιεΐναι (sic) θ. - γλιηρώ

blancs, deux chénices, verser eau un conge et demi, en décanter là moitié, exposer au serein de la nuit, et le lendemain boire de cette préparation peu à la fois, et user des pessaires. Si vous voulez qu'une femme conçoive (de la Nat. de la F., § 94), la purger, elle et la matrice, puis donner de l'aneth à manger à jeun, boire du vin pur par-dessus, et appliquer nitre rouge, cumin, résine, humecter avec du miel, et mettre dans un linge; et, quand l'eau s'écoule, la femme appliquera les pessaires noirs comme émollient, et ira auprès de son mari. Si l'orifice utérin est fermé, elle appliquera du suc de figuier jusqu'à ce qu'il s'ouvre; elle se lavera aussitôt avec de l'eau. Écraser de la fiente d'épervier dans du vin doux, et boire à jeun; et alors la femme ira auprès de son mari. Autre : au moment où les règles cessent, écraser dans l'huile de rose la fiente de chénalopex, oindre les parties génitales, et aller auprès du mari.

90. (Différentes recettes pour les ulcérations utérines. Il est parlé, dans le courant de ce paragraphe, des aplithes des parties génitales.) Si les ulcérations sont âcres et qu'il y ait phlegmasie, employer cette injection : graisse d'oie, résine, mêler, délayer avec de l'eau tiède, injecter. Autre : miel, beurre, faire fondre, injecter. Autre : échétrosis, en racler la valeur d'une petite chême (=0 live, 009), myrrhe et miel autant, délayer dans du vin noir odorant, et injecter tiède. S'il y a (de la Nat. de la F., § 108) ulcération ou que le bord des lèvres se remplisse de phlyctènes pendant la purgation menstruelle, viande de bœuf, ou beurre, ou graisse d'oie, anis ou safran, ou spode de Chypre, broyer tout cela, en frotter la viande, et appliquer. S'il y a ulcérations et mordication, viande de bœuf, la frotter avec de la graisse, mettre

vulg. $-\chi$ λιπρῶς DFGJK. $-\chi$ λιαρῶ θ . $-\frac{9}{6}$ λκεωθῆ C. $-\frac{4}{6}$ λυαταίνων CFI θ , Ald., Freb., Cerdæus. $-\frac{4}{6}$ λυατάνων H. $-\frac{4}{6}$ νάπλεων C. $-\frac{4}{6}$ νάπλεα pro ἄκρα C. $-\frac{4}{6}$ νιον C θ . $-\frac{4}{6}$ λειταρ D. $-\frac{4}{6}$ νησον K. $-\frac{4}{6}$ νισον CDHJ. $-\frac{10}{6}$ κόκκον (κρόκον C) θ σποδὸν (κρόκον Lind.) κυπρίην vulg. $-\frac{4}{6}$ τατα τρίψαι (τρίθειν θ) πάντα C θ . $-\frac{4}{6}$ καὶ οπ. C. $-\frac{4}{6}$ περιαλείψαι H. $-\frac{11}{6}$ ἀναμιξάται FI. $-\frac{4}{6}$ ναμιξάται θ . $-\frac{4}{6}$ κακμάται DQ'. $-\frac{4}{6}$ οαξάται CII θ , Ald. $-\frac{4}{6}$ ναμαξάται JK. $-\frac{6}{6}$ δάξηται Lind. $-\frac{4}{6}$ παλί $-\frac{6}{6}$ κακλύζειν θ .

σάρχα προστιθέναι, καὶ ἐγκλύζειν. *Ην βυπαρὰ ἦ, καὶ πυριῆν * συκῆς ἀπὸ ρίζης, καὶ μετέπειτα ἄπιον ἐν γλυκεῖ πινέτω. Ἡν ἐν τοῖσιν αίδοίοισιν 2 έλχεα γένηται, βόειον στέαρ επαλείρειν, καλ μυρσίνην έν οΐνω καθεψών διακλυζέτω τῷ οἴνω, ἢ ἐλαίης φύλλα καὶ βάτου καὶ ροιής ταυτά δὲ ποιέει καὶ περσέης φύλλα καὶ οἶνος πράμνιος, τὰ φύλλα τρῖψαι λεῖα, καὶ πρὸς τὰ αἰδοῖα προστιθέναι. *Η ⁸ ἀννήθου καρπὸν καὶ σελίνου τρίψας ἐπίγριε. * Ἡν ἀφθήση τὰ αἰδοῖα, ὧλε ίησθαι · σάρχα βοὸς δώσεὶ δύο παλαιστών μήχος, πάγος δὲ ώσεὶ στειλεός, προστιθέσθω μέγρις έσπέρης, την δὲ νύχτα αἴρειν· τῆ δ' ύστεραίη πάλιν προστίθεσθαι μέγρι μεσημβρίης, καλ ἐπιπινέτω οἶνον γλυχύν, μέλιτι τὸν οἶνον ξυμμίσγουσα. 6 Κλύσμα ἢν ἡλχωμέναι έωσιν αί μητραι καὶ την στραγγουρίη ἐπιλάβη· πράσα, ἀκτης καρπὸν, σέσελι, ἄννησον, λιβανωτόν, σμύρναν, 8 καὶ οἶνον ἴσον τῷ χυλῷ τούτων, μίζας ταῦτα καὶ ἀνεζέσας, ψύγειν, καὶ μετρίως κλύζειν. *Η * μέλι, βούτυρον, μυελόν καὶ κηρόν ἐνιέναι. 10 "Ασσα ἐν αἰδοίῳ ἔλκεα ένι καὶ φύεται, φύλλα έλαίης καὶ βάτου καὶ κισσοῦ καὶ ροιῆς γλυκείης τρίθειν λεία, διείς δέ σίνω παλαιο, εἰρίω προστίθεσθαι τῆ νυχτί πρὸς τὰ αἰδοῖα, καὶ καταπλάσσειν 11 ἐν τούτοισιν· ὅταν δὲ ήμερη γένηται, εἰρύσαι, ἀφεψεῖν δὲ μύρτα ἐν οἴνω καὶ διακλύζεσθαι. 19 *Η χηνός έλαιον καὶ ρητίνην τῆζαι, καὶ κλύσαι. *Η βούτυρον καὶ κέδρινον έλαιον, 13 μέλι παραμίσγειν σμικρόν, καλ κλύζειν. 14 σΕλκεα

· Gal. Gl.: συκής, εν πρώτω των γυναιχείων, καὶ πυριών συκής ἀπὸ ρίζης, έν ἴσω τῷ σικύας, τουτέστι συκαμίνου ὁπερ ἐτέρωθι ώσπερ ἐξηγούμενός φησι, μορέου ρίζης. - μετ. καὶ (καὶ om. DGHIJKO) πίους (ἀπιους sic θ; άπιουσα DGHIJK) èv vulg. - Je lis άπιον; mais cette correction est fort incertaine. Les traducteurs mettent : deinde etiam pinguedinis aliquid ex vino dulci bibat. — 2 τά (τά om. θ) έλχ, vulg. - έγγένηται CHIθ. - βότον στ. έπαλίσειν θ. - Post έπ. addit ή χήνειον άλεισαρ D. - καθεψείν διακλύσαι C. άφεψῶν διακλύσαι θ . – έλαίας vulg. – έ) αίης $C\theta$. – βοιῆς, καὶ δ (δ om. C) οἶνος ήτω (ήτω om. C; ήτοι D) πράμνιος ταύτα δὲ ούτως (ού. om. C; ούτω DJ) ποιέειν, περσέης (περσαίης C; περσέως J) φύλλα τοῦ δένδρου δηλάδη (τ. δ. δ. om. C) λεία τρίψαι (τρ. λεία C) vulg. - ροιής * ταύτα δὲ ποιέει καὶ περσέης φύλλα καὶ είνος πράμνιος, τὰ φύλλα τρίψαι λία θ. - Je prends la leçon de θ, y lisant ταὐτά. - τοῖψαι.... σελίνου om. Κ. - προστιθέναι Cθ. - τιθέναι vulg. — 3 ἀνήθου CDHθ. – ἀνίθου J. — 4 ἢν δὲ θ. – άzθ. D. – πως ζωδε pro πως CHθ) δεῖ (δεῖ om. Cθ) ἰᾶσθαι (ἰἔισθαι C) vulg. — 5 ώς (bis) Cθ. - παλαστών θ. -τὸ (τὸ om. Cθ) μήχος vulg. - στειλαιὸς vulg. - στειλειὸς D. - τειχεος (sie) θ. - στειλαΐος C, Frob., Cordæus. - στελεός Lind. - στειλεός J. - τίλεος (sic) C. - προστ. om. J. - μέχρι Cθ. - δὲ om. Cθ. - οὐ χρή pro αἴρειν Cθ. -

la viande en pessaire, et faire une injection. Si les ulcérations sont sordides, faire une fumigation avec la racine de mûrier, puis boire une infusion de poire dans du vin doux. Si des ulcérations se forment dans les parties génitales, oindre avec de la graisse de bœuf, puis, faisant cuire du myrte dans du vin, se laver avec ce vin, ou feuilles d'olivier, de ronce et de grenadier; le même effet est produit par les feuilles du persea dans du vin de Pramne; on pile les feuilles, et on les met dans les parties génitales. Autre : graine d'aneth et d'ache, piler, oindre. Si les parties génitales ont des aphthes, traiter ainsi : chair de bœuf, de la longueur de deux palmes (huit doigts), de la grosseur d'un manche, l'appliquer jusqu'au soir et l'ôter la nuit; le lendemain réappliquer jusqu'à midi, et par-dessus boire du vin doux coupé de miel. Injection, quand la matrice est ulcérée et que la strangurie survient : poireaux, graine de sureau, séséli, anis, encens, myrrhe, vin en quantité égale à l'eau de ces ingrédients, mêler, faire bouillir, laisser refroidir, et faire une injection modérée. Autre : miel, beurre, moelle, cire, injecter. Toutes les fois qu'il y a et qu'il se forme des ulcérations dans les parties génitales, seuilles d'olivier, de rouce, de lierre et de grenadier doux, bien broyer, mouiller avec du vin vieux, et appliquer dans de la laine la nuit aux parties génitales, et aussi faire un cataplasme de ces feuilles; au jour, ôter, puis laver avec du vin où des baies de myrte ont bouilli. Autre : graisse d'oie, résine, faire fondre, injecter. Autre : beurre, huile de cédros, ajouter un peu de miel et in-

πινέτω $C\theta$. – γλυκὸν, μέλι ξυμμίσγουσα C. – γλυκὸν, ἔλαιον μίσγουσα θ . — «κλυσμὸς $CHK\theta$. – ἑλκωμένα: HIQ'. – ὧσι Q'. — 7 ην om. $C\theta$. – ἄνισον CDIIJ. – ἄνησον K. — 8 καὶ om. $C\theta$. – ἴσω D. – τούτω K. – τούτων om. $C\theta$. – ἀναζέσας ταῦτα θ . — 8 μέλιτι D. – μυέλιον (sic) C. – καὶ om. $C\theta$ – μηρὸν pro κηρὸν J. – ἐνιέναι (θ) καὶ χοῆσθαι (καὶ χο, om. $C\theta$) vulg. — 10 δσα DJ. – δὲ ἐν K. – ἡ pro καὶ J. – ξυσταὶ pro φύεται C. –) ία θ . – τὴν νύκτα $C\theta$. — 11 ἐν om. C. – τούτοις θ . – γενήσεται K. – ἡ pro γέν. $C\theta$. — 12 ἡν pro ἡ J. – ἡ pro καὶ K. – ἡτ. FGI, Ald. — 13 μέλι θ . – μέλιτι vulg. – μικρὸν vulg. – σμ. θ . – κλῦσαι θ . — 11 άλλο addit Q'. – άλλο pro ἕλκεν... ἀποξηραίνει D. – ἐν μέλιτι (στόματι pro μ. θ ; μήτρησι L, Foes in not., Lind.) ἀπ. vulg. – Post Φ νθος addunt ἡ DFIIIJK. – τρύψαι Ald.

εν στόματι ἀποξηραίνει · ὰργύρου ἀνθος ἐν οἴνον τρῖψαι καὶ κλύσαι. *Η ¹ βούτυρον μετὰ μέλιτος κλύσαι. *Η ² ἐχέτρωσιν καὶ σμύρνκν καὶ μέλι οἴνον διτέναι οἰνωδει μέλανι χλιερῷ, καὶ κλύζειν τῆ ὑστεραίη · σχίνου δὲ φύλλα ἑψήσας ἐν ὕδατι, τουτέω μετακλύζειν. * ᾿Αλλο, ἢν ελκωθῆ τὸ στόμα τῶν μητρέων · βούτυρον, λιβανωτὸς, σμύρνη, βητίνη, μυελὸς ἐλάφειος, τουτέοισι κλύζειν. *Η ' φακῆν έψεῖν ἐν ὕδατι, καὶ ἀπογέαι, ἐν τουτέω κλύζε. "Ότκν δὲ ὕδωρ ἐκ τῶν ⁵ ὑστερέων βέη καὶ ἀλκεα ἢ καὶ δάκνηται, χηνὸς στέαρ καὶ ὧὸν διαγρίεσθαι. *Η ὅῖος 6 στέαρ, ἢ συὸς, καὶ φακὸν ἐν οἴνω ἑψεῖν κεκρημένω ἴσον ὕδκτι, τουτέω κλύζε · τὰ ¾ δὲ ἐν τῷ αἰδοίω ἔλκεα οἴνω κατκιονῷν · ἐπιπάσσειν 8 δὲ μάνναν, βάτον, πίτυος φλοιὸν, καὶ τῷ ὕδατι τούτων νιψάσθω.

91. ⁹ Διεκδόλιον, ἢν ἀποθάνη τὸ ἔμβρυον · χαλβάνης ὅσον ἐλαίην ἐνελίζκαα ἐς ὁθόνιον, ¹⁰ ἐς κέρριον ἐμβάψασα, προστιθέσθω πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης. ¹¹ Ετερον · κάλκμον τὸν εὐώδεα καὶ σικύης ἐντεριώνην τρῆψαι ἐν χηνείῳ στέατι · ἐπίθησον οὲ τὸν ὀμφαλὸν καὶ τὸ ἦτρον · καὶ σμικρὸν ἀπ' αὐτέου ἐνστάζασα, ἐς εἴριον προστιθέσθω πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης · ἐκ τούτου κατ' ὀλίγον ἔρχετκι. ¹² Ἄλλο · ἔρευθεδανὸν κόψας καὶ κέθρου πρίσματα, ΰὸωρ τε ἐπιχέας, θὲς ἔς τὴν κἴθρίην, εἶτκ πρωὶ δὸς πρὸς τὰς ἀλγηδόνας. ¹³ Ἄλλο · σιλφίου δκόσον δραχμὴν μίκν, καὶ πρώσου χυλὸν δκόσον ὀξύβαφον, παραμί-

¹ Βούτυρος G. - Ante μετά addit καὶ κέδρινον έλαιον J. - καῦσαι FGHIJK. - 2 εγέτρωσι θ. - διέναι D. - διείναι θ. - οίνω δε (οίνώδει θ) μ. γλιαρώ (χλιηρώ CDH; χλιερῶ θ) vulg. - η σχίνου (σχοίνου CJ) (σχίνου δὲ θ) φ. vulg. - τουτέων C. - 3 άλλο om. CDFGIJKθ. - ήν.... μητοέων om. Ald. - Ante τών addunt πάντων CHI; πασῶν F; πᾶν K; πάνπαν θ. - Post μητρέων addit πάντων J. - Ante βού. addunt ἀρήγει Cθ. - σμύρνα CDFGIJθ. - ριτ. FGI, Ald. -έλάφιος Co.-τούτοισι κλύζε o.-τουτέοισι.... ύδατι καί om. J. - φακήν vulg. - φακήν Κθ. - έψην G, Ald. - ἀποχύσας (ἀποχέαι Cθ) τὸ ὕὸωρ (τὸ ὕ. om. Cθ) έν (έν om. Cθ) τούτω (τουτέω C) κλύζειν (κλύζε θ; κλύζε C) vulg. — 5 ύστέρων ραίη θ. - ή om. θ. - καί ante ώον om. DFGHIJK. - διαγρέεσθαι D. -6 στ. οπ. Cθ. - σύιον θ. - η ριο καὶ Κ. - ἐν οἴνω έψεῖν (έ. ἐν οἴνω Κθ) καὶ (καὶ om. CKb) χεκρημένον (κεκρημένω θ) ίσον τῷ (τῷ om. C) τό. τουτέῳ (τούτω θ) κλύζειν (κλύζε CGHIJ; κλύζε θ) vulg. — 7 δ' θ. - τῷ οιπ. θ. - Ελκεα ἐν (ἐν om. Cθ) τούτω (τουτέω C; οίνω θ) κατ. (καταιωνάν FGIK; κατοιναν sic θ) vulg. - 8 τε pro δὲ J. - τούτω Κθ. - 9 διεκ. om.DFGIJK. - διαφθόρια θ. φθόριον Η. - διαφθόριον C, Ald. - ἐνάποθάνη θ. - τὸ ἔμβρ. om. Cθ. - ἐλέην θ. - ἐνειλίξας D. - ἐνελίξας vulg. - Lisez ἐνελίξασα. - 10 ἐς θ. - ἐς om. vulg. -

jecter. Bon pour sécher les ulcérations de l'orifice utérin : fleur d'argent (oxyde de plomb), broyer dans du vin, et injecter. Autre : beurre avec miel, injecter. Autre : échétrosis, myrrhe, miel, mouiller avec du vin fort, noir et tiède, et injecter le lendemain, puis faire une contre-injection avec des feuilles de lentisque bouillies dans de l'eau. Autre, si l'orifice de la matrice est ulcéré : beurre, encens, myrrhe, résine, moelle de cerf, injecter. Autre : faire bouillir des lentilles dans de l'eau, transvaser, et injecter cette eau. Quaud de l'eau s'écoule de la matrice, qu'il y a des ulcérations, et qu'elles sont mordicantes, oindre avec de la graisse d'oie et un œuf. Autre : graisse de mouton ou de porc, et lentilles, faire cuire dans du vin coupé de moitié d'eau, et injecter ce vin; les ulcérations des parties génitales seront fomentées avec du vin; on les saupoudrera avec manne, ronce, écorce de pin, et on les lavera avec de l'eau où auront bouilli ces ingrédients.

91. (Moyens propres à expulser l'embryon mort.) Moyen expulsif, si l'enfant est mort: galbanum gros comme une olive, rouler dans un linge, tremper dans de l'huile de cédros, et appliquer à l'orifice utérin. Autre: calamus odorant, intérieur d'une courge, piler dans de la graisse d'oic; attacher à l'ombilic et au bas ventre; en faire dégoutter un peu, qu'on recevra dans de la laine et qu'on appliquera à l'orifice utérin; par ce moyen le fœtus sort peu à peu. Autre: piler de la garance, ajouter de la sciure de cédros et de l'eau, exposer au serein de la nuit, puis, le lendemain matin, donner pour les douleurs. Autre: silphion une drachme, suc de poireau un oxybaphe, ajouter un demi petit cyathe d'huile de cédros, et

κέδριον C.- κέδρινον vnlg. - κεδρίνην θ. - έμβάσασα (sic) J. - έμβάψα; θ. - 11 ἔτ. om. G. - άλλο D. - τὸν θ. - τὸν om. vulg. - ἐντεριόνην Η. - τρίψας θ. - χηνὸς Cθ. - μικρὸν ἀπ' αὐτοῦ ἐνστάξας θ. - προσθέσθω θ. - καὶ (καὶ om. Cθ) ἐκ (ἐκτὸς Q') τούτου (τοῦ pro τ. CFGHQ'6) (addit τὸ Q') κατ' ὸλ. ἔλκεται (ἔρχεται Cθ) vulg. - 12 ἄλλο om. FGJ. - πρίσμα Κ. - τε om. Cθ. - τίθει vulg. - θὲς Cθ. - β ἄλλο om. FG. - σιλζίη (sic) ὅσον ὅραχμή μίη Κ. - δραγμήν FI. - μίην ΗΙ. - καὶ om. Κ. - πράσσου C. - ὅσον θ. - ὀξόβαζον Flθ. - παραμίζαν vulg. - παραμίζας CDFGHIJKO, Λkl., Lind. - μικροῦ vulg. - σμ. Cθ. - ἐκπιεῖν Cθ.

ζας χέδρινον έλαιον ημισυ χυάθου σμιχροῦ, δὸς πιεῖν. 1 Άλλο : ταύρου χολήν όσον όδολον, ή ήμιωδόλιον, τρίδων εν οίνω δός ή σταιτί περιπλάσσων πάλιν καταπιείν δίδου. 2 Άλλο καρκίνους ποταμίους πέντε καὶ λαπάθου καὶ πηγάνου βίζαν, καὶ αἰθάλην ἀπὸ τοῦ ἰπνοῦ τρίψασα όμοῦ πάντα καὶ ένώσασα εν μελικρήτω, ὑπαίθριον θεῖσα, πινέτω νηστις τρίς. 3 Άλλο * σιχύης έντεριώνην τρίψας λείην έν κεδρίνη πίσση ες εξριον ενελίζας, προσθήσας πρός το πτερον λίνω, * προσθέσθω έσω· τοῦ δὲ πτεροῦ τὸ σκληρὸν προεγέτω σμικρὸν έξω έκ τοῦ εἰρίου · ὅταν δὲ αξικα φανῆ, ἀφελέσθω. 5 Αλλο · ἐλλεδόρου μελανος λαθών βαθδίον όσον έζ δακτύλων περιείλιζον εν εξρίω, τὸ δὲ ἄχρον ἔα ψιλὸν εἶναι, εἶτα προσθέσθω ⁶ἔσω ὅτι μάλωτα· ὅταν δὲ αξμαχθη τὸ ἄχρον, ἀφελέσθω. Αλλο ελλέβορον μέλανα καὶ κανθαρίδας καὶ κόνυζαν τρίψας ἐν ὕδατι 8 καὶ ποιήσας βάλανον μαλθακόν, όσον έξαδάκτυλον, ξήρανον, κάπειδάν σκληρόν γένηται, εἰρίω περιελίξασα προσθέσθω, "τὸ δὲ ἄχρον κεδρία γρισάτω, καὶ ἔστω ψιλόν, όταν δὲ αξμα φανῆ, ἀφελέσθω, 10 Έχδόλιον · ἡν ἔμβρυον τεθνεὸς ἔνδον η, η απόπληκτον, βατράγιον και ελατηρίου σμικρόν μίζαι εν όξει εὐχρήτω, καὶ δοῦναι πιεῖν. 11 ¾Η χράμθης άπαλὸς καυλὸς κατὰ τὸ άκρον νετώπω γριόμενος εμβαλέσθω.

92. 12 Νόθα τῆ τελευτῆ τοῦ πρώτου περί γυναικείων βιβλίου προσ-

' Άλλο om. FG. - χολής θ. - ήμιοβόλιον CFGHIK, Ald., Frob., Cordæus, Lind. - μιωθέλιον (sic) θ. - η [έν] στ. Lind. - περιπλάσαι (περιπλάσας DHIK, Lind.; περιπλάσσων θ) ών (ών om. θ; ώς pro ών Lind.; ώὸν pro ών, C in marg., D) πάλιν (πάλι θ; πάλην Lind.) (ξμπαλιν pro ών πάλιν Cordæus in not.) vulg. - καταπίνειν D. - δίδου CDIIIKO. - ' άλλο om. FG. - Post λαπ. addit ρίζαν θ. - καὶ πηγ. om. C. - αἴθαλον vulg. - αἰθάλην CK. - ἵππου θ. ίπνου DHJK. - Ιπνου vulg. - τρίψας θ. - τρίψασαν CDFHIJK, Ald. - καὶ έν. om. C.- ένόσας D.- ένώσασαν FIJK, Ald. - πιέτω C. - νηστις έκ (έκ om. Cθ) τρίτου (τούτου pro τρ. Cordæns; τρίς pro τρ. Cθ) vnlg. — 3 άλλο om. FG. - έντεριόνην H. - λίην $\theta.$ - πίσσην FG. - πίσσης D. - ένελίξασα $\theta.$ - ένειλιξας D. - ένελείζας Η. - προσδήσασα FHIJK, Ald. - προσδησάτω θ. - προσδείσασα C. - 4 πρ. δὲ (δὲ om. θ) ἴσον (ἔσω pro ἴσον θ; εἴσω Foes in not., Lind.), τοῦ vulg. - τὸ σκληρὸν om. θ. - προσεχέτω vulg. - προεχέτω θ. - μ:-×ρὸν vulg. - σμ. C. - φανήται vulg. - φανή Cθ. - φανείται Κ. - 5 άλλο om. FG. – έξαδάκτυλον $\theta.$ – περιέλιξον $\theta.$ – περιειλίξας K. – έν om. $C\theta.$ — ϵ είσω vulg. – ἔσω θ . – μάλιστα ὅτι K. — ' ἄλλο οιπ. FG. – ἄλλο.... ἀφελέσ θ ω οιπ. DQ'. - πονύζην C. - πονιαν (sic) θ. - * καί om. Cθ. - βαλάντον CFGHtJK. ξήρ. om. Cθ. - ἐπειδάν C. - ⁹ τῶ FG. - δὲ om. Cθ. - ἄκρω G. - κεδρία θ. πέδρη vulg. - κεδρίνη Lind. - χρησάτω CG. - φανήται vulg. - φανή Cθ. - άφε-

donner à boire. Autre : bile de taureau une obole ou une demiobole, piler dans du vin et donner; ou envelopper dans de la pâte et donner à avaler. Autre : écrevisses de rivière cinq, racine de patience et de rue, suie d'un four, piler le tout ensemble dans de l'hydromel et incorporer, puis exposer au serein, et saire boire à jeun trois sois. Autre : intérieur d'une courge, bien broyer dans de la poix de cédros, rouler dans de la laine, attacher à une plume avec un fil, et mettre à l'intérieur; la partie dure de la plume fera un peu saillie hors de la laine; quand le sang paraît, on l'ôte. Autre : prendre un rameau d'ellébore noir long de six doigts, le rouler dans la laine, en laisser l'extrémité nue, puis l'introduire aussi avant que possible; quand elle est tachée de sang, la retirer. Autre : ellébore noir, cantharides, conyza, piler dans l'eau, faire un gland mou long de six doigts, sécher; puis, quand il est durci, l'entourer de laine et l'appliquer; l'extrémité sera ointe de résine de cédros, et laissée nue; on le retirera quand le sang paraîtra. Moyen expulsif; si l'embryon mort est à l'intérieur, ou s'il est frappé d'apoplexie, batrachion (ranunculus asiaticus), un peu d'ellébore, mêler dans du vinaigre bien coupé, et donner à boire. Autre : tige tendre de chou, frottée de nétopon par le bout et introduite.

92. Quoique cet appendice soit dit apocryphe dans des manuscrits, cependant je ne le regarde aucunement comme tel. Seulement, ce qu'on peut dire, c'est qu'il ne tient en rien aux livres des Maladies des Femmes. Il me paraît être un fragment de quelqu'un de ces livres intitulés Φαρμακίτις que les Hippoeratiques avaient rédigés et dont il est fait mention dans le livre des Affections,

λέτω θ. — " έκδ. om. FG – άλλο pro έκδ. JK. – τεθνεώς J. – τεθνιός θ. – ένδον om. Cθ. – ή om. θ. – ή om. C. – Post άπ. addit ή θ. – έλατήριον vulg. – έλατηρίου Cθ. – μικρὸν vulg. – σκ. C. – εὐκρήτω θ. – ἀκρήτω vulg. – πῖσαι pro δ. π. θ. – ποιῆσαι pro δ. π. C — " Ante ή addit νόθα C. – καυλός άπ. Cθ. – κατά τὸ om. C. – χρ. νετ. Cθ. – χριώμενος (sic) I. – ἐμβαλλέσθω DFIJ. – ἐμδ. om. Cθ. – Ηία addit ἡν εὐτοκον θεραπεύης, κόψας βόλιτον αὖον καὶ διασήσας ὅσον τέσσερας θ. — " νόθα.... προσκείμενα om. Cθ. – Α νόθα ad finem libri om. DFGHIJK. – Ald. et Froben placent cet appendice après le livre Περὶ ἀχόρων,

κείμενα. Βηχὸς ¹ παιδίου · θαψίην ἐπ' ἀλφίτοισι ψωμίζειν. "Ετερον · ἀὸν ² ὁπτήσαντα, τὴν λέκιθον ἔξελόντα, τρῖψαι · καὶ σήσαμον λευκὸν πεφρυγμένον καὶ ἄλες, ἐν μέλιτι ἐλλείχειν. Τὴν κοιλίην ³ λῦσαι παιδίου · εἴριον ἀπλυτον ἐς μέλι βάψας ἐνθεῖναι · ἢν δὲ γεραίτερον ἢ, κρομμώων τὰ ἔσωθεν τρίψας ἐντιθέναι · ⁴ ἢν δὲ μὴ, κλύσαι γάλακτι αἰγὸς, συμμίζας μέλι · ἐὰν δὲ γάλα μὴ ἢ, σητάνιον ἄλευρον ἔκπλύνας, μέλι καὶ ἔλαιον μίζας, χλιερῷ κλύσαι. ⁵ ᾿Ασθματος παιδίου · λιδανωτὸν ἐν οἴνῷ γλυκεῖ, ἀλουσίη, καθαρτήριον · βαλανίδας κοιέειν, κοτύλην μέλιτος, ἀνίσου δζύδαφον, ἀσφάλτου δύο δραχμάς, κολὴν βοὸς, σμύρνης τρεῖς δραχμάς, πόσιν ἐλατηρίου · ἑψεῖν ἐν χαλκῷ, ἡ μίσγειν ἔλαιον χηνὸς, καὶ ὅταν μέλλη χρῆσθαι, ἀλείφειν τὰς βανίνῳ, τούτῷ μίσγειν κιννάδαρι.

- 93. Εμετον λύει δικύμου χυλός εν οίνω λευκώ. Ετερον αλήτου σητανίου ε κεχυλισμένου τὸ ύδωρ, η ροιάς γλυκείας καὶ όζείας ἀποχυλώσας, εἶτα μέλι μίζας.
- 94. Τὸ σηπτικὸν ὧοε ποιέεται ελλέβορος μέλας, ⁹ σανδαράκη, λεπὶς χαλκοῦ, ἴσον ἐκάστου τρίβειν χωρίς τόταν δὲ λεῖον ἦ, παραμιζαι μιᾶς μερίδος διπλάσιον τίτανον, ἀναδεύσας κεδρίνω, χριέτω.
- 95. 10 'Οπτὸν φάρμακον ὧοὲ ποιέεται ' ἄνθος κεκαυμένον καθαρῶς, ἄγρις οδ φοινικοῦν γένηται, τρίψας λεῖον, τουτέω γρῶ.
- 96. Τὸ μέλαν φάρμαχον λεπὶς, ἄνθος, χωρὶς τρίδειν ἐχάτερον · ὅταν δὲ ¹¹ λεῖον τρίψης ούτω, μίσγειν ποιέειν δύο ἡ τρία εἴδη τοῦ φαρ-

1 Παιδίοισι θ. - άλφίτοις vulg. - άλφίτοισι θ. - 2 όπτήσας είτα την θ. - ένλείχειν vulg. - ενλίχειν θ. - ελείχειν (sic), C. - 3 λ. του (του om. C0, Ald. Frob.) π . vulg. $\rightarrow \epsilon i \zeta 0$. $\rightarrow \epsilon v \tau i 0 \epsilon v \alpha i 0$. $\rightarrow \epsilon \dot{\alpha} v$ vulg. $\rightarrow \ddot{\eta} v$ 0. $\rightarrow \kappa \rho \rho \mu u \dot{\nu} \rho u \dot{\nu} 0$. $\rightarrow \epsilon \ddot{\zeta} \omega \theta \dot{z} \dot{v}$ vulg. - ἔσωθεν θ, Lind. — 4 ἥν δὲ μὴ, κλύσαι γάλακτι αἰγός, συμμίξας μέλι θ. - ξίν.... μέλι om. vulg. - μέλι [τε] καὶ ελ. Lind. - χλιηρώ vulg. - χλιερώ θ. - 5 ἄσθμα τοῖς παιδίοις θ. - παιδίοις C. - ἀννήσου θ. - ὀξόδαφον θ. - τρὶς δρ. ποσίν θ. — ε μ. δ' έλαιον η χηνός θ. - μέλλης θ. - βαλάνους τῷ χηνείῳ ή τῷ οτω, εξρίω δε χρησθαι μαλακώ, ελαίω Lind. - τω χηνίω μαλθακώ Cθ. - εξω νετώπω pro τῷ ὀἰω θ. - δὲ οιιι. θ. - σχινίω C. - κιννάβαρ (sic) C. - κινναβάρει θ . — θ οχίμου θ . — θ κεχλυλισμένου (sic) θ . – βοιής γλυκείης καὶ όξείης θ . – μέλιτι vulg. - μέλι θ. - 9 σανδαράχη Lind. - λίον θ. - τιτάνου καὶ δεύσας θ. - χρῶ pro χρ. θ. — 10 τὸ ὀπτὸν θ. - ὁπὸν C. - σηπτὸν Foes in not., Lind. άχρις (άχρι θ) οὖν (οὖ Cθ, Lind.) φ. vulg. – λίον τούτω θ. — "λίον θ. – τρί-6ης vulg. - τρίψης 6. - μίσγε vulg. - μίσγειν 6. - Post άνθος addit δὲ C. - τριτήμορον θ. - τεταρτήμορον θ. - πεντημόριον vulg. - πεμπτημόριον θ. - έπξ παν άρμόττει θ.

- § 28, t. VI. (Différentes recettes pour la toux des enfants, pour leur lâcher le ventre.) Partie apocryphe, mise en appendice à la fin du premier livre sur les maladies des femmes. Pour la toux des enfants : faire manger de la thapsie dans de la farine d'orge. Autre : faire cuire un œuf, ôter le jaune, puis ajouter sésame blanc grillé et sel, et donner en électuaire dans du miel. Pour lâcher le ventre, chez un enfant : mettre en suppositoire de la laine non lavée, trempée dans du miel; si l'enfant est plus grand, piler l'intérieur des poireaux, et mettre en suppositoire; sinon, donner un lavement avec du lait de chèvre mèlé à du miel; s'il n'y a pas de lait, laver de la farine de blé de printemps, ajouter miel et huile, et injecter tiède en lavement. Pour la gène de la respiration, chez un enfant: encens dans du vin doux, interdiction des bains, purgatif; faire des suppositoires, miel une cotyle, anis un oxybaphe, asphalte deux drachmes, bile de bœuf, trois drachmes de myrrhe, une potion d'élatérion; faire cuire dans un vaisseau de cuivre, mêler de la graisse d'oie, et, quand on va s'en servir, oindre les suppositoires avec de la graisse d'oie molle; on se sert de laine de mouton, d'huile de lentisque, et on y mêle du sang-dragon.
- 93. (Moyeus d'arréter le vomissement.) Pour arrêter le vomissement : jus d'ocymum (ocymum basilicum) dans du vin blanc. Autre : eau dans laquelle aura bouilli de la farine de blé du printemps, ou jus exprimé de grenades douces et acides, puis y mêler du miel.
- 94. (Formule du médicament septique.) Le médicament septique se compose ainsi : ellébore noir, sandaraque, écaille de cuivre, de chaque partie égale, piler à part; quand c'est bien broyé, mêler plâtre le double d'une partie, mouiller avec de l'huile de cédros, et oindre.
- 95. (Formule du médicament grillé.) Le médicament grillé se prépare ainsi : fleur de cuivre bien brûlée jusqu'à ce qu'elle devienne de couleur rouge, bien piler et s'en servir.
 - 96, (Formule du médicament noir.) Le médicament noir :

μάχου, τὸ μὲν ἰσχυρότατον τὸ ἄνθος τριτημόριον τῆς λεπίδος, τὸ δὲ ἀντερον, πεταρτημόριον, τὸ δὲ τρίτον, πεμπτημόριον τοῦτο τὸ ἀρμαχον ἐπιπᾶν άρμόζει.

- 97. Διαλειπτὸν πρὸς τὴν συνάγχην κάχρυς, ἀσταφὶς ἀγρία, ἀψίνθιον, ἐλατήριον, μέλι.
- 98. Ἐν ²τοῖσι ποδαγρικοῖσιν όδυνήμασι τὰ ἀριστάμενα άλὶ καταπλάσσειν ὕδατι φύροντα λεῖον, καὶ μὴ λύειν τριῶν ἡμερέων ὅταν δὲ λύσης, αὖθις νίτρον ὡμὸν, τοῦ ἐρυθροῦ τρίψαντα καὶ μέλι ὀλίγον, τουτέω ισπερ άλὶ χρέεσθαι τὸν ἔσον χρόνον ἐς ³κύθραν ἄλας ἐμεκάλλειν λείους, εἶτα στυπτηρίην ⁴δλίγην ἐπιπάσαι, εἶτα τιθέναι τὰ καλκεῖα, καὶ αὖθις ἐπιπάσσειν τοὺς ἄλας καὶ τὴν στυπτηρίην, εἶτα καταλείψας ὑποκάειν νύκτα καὶ ἡμέρην.
- 99. Την εόρην εξιμβάλλει ἀσταφίδι λείη, τετριμμένη, ξηρή, ἐπαλείφειν την εόρην.
 - 100. Τὰ 6 πεπωρωμένα διαχεῖ σανδαράκην εν σταιτί.
- 101. Θρίδακος τῆς 7 έρυθρῆς ὀπὸς ὀδύνην λύει πᾶσαν ἐν ὕδατι, οταθμὸς ήμιωδόλιον ἀττικόν.
- 102. ³Οφθαλμικά · ⁸χαλκὸς κεκαυμένος, ίὸς, σμύρνα χολἢ αἰγὸς λύεται · ταῦτα πάντα όμοῦ τρίψας λεῖα, οἴνω διιέναι λευκῷ · ⁹εἶτα ξηρῶναι πρὸς τὸν ἤλιον ἐν Χαλκείω · ἔπειτα ἐς κάλαμον ἐμβαλων, ξηρῷ Χρῆσθαι.
 - 103. 10 Εμπλαστρον μίσυ κατακαύσας, τρῖδε ἐν ἔγδη ξυμ-
- 1 Διαλειπόν πρός τὸ συνάγχους C. τοὺς συνάγχους θ. καχρυσα (sic) σταείς θ . - κάγρυα, στασίς vulg. - Lisez, dans θ , κάγρυς, ἀσταφίς. - θ τοῖς ποδαλγικοίς vulg. - τοίσι ποδαγρικοίσιν θ. - άλὶ θ. - άλὶ οπ. vulg. - καταπάσσειν θ.-Ante όδ. addunt νίτρον Cornar., Foes in not., Lind.- συρώντα λ ίον θ. - λούειν vulg. - λύειν θ. - λούσης vulg. - λύσης θ. - λίτρον θ. - τουτέω (τούτω θ) ώσπερ αλεί (ώσπερανεί C; ώσπερ άλί θ) χρέεσθαι (χρησθαι θ; χρίεσθαι C) καὶ (καὶ oin. θ) τὸν vulg. - τὸν ἴσον.... ἔὸρην oin. Lind. - Ce que Linden a omis est omis aussi par les traducteurs. En effet cela était complétement iniutelligible avant les restitutions de θ. — 3 χύτρην θ. – αλας θ. - άλας om. vulg. - έμβαλών λίους θ. - όλίγην ἐπιπᾶσαι είτα τιθέναι τὰ χαλχία χαὶ αὖθις ἐπιπάσσειν τοὺς ἄλας καὶ τὴν στυπτηρίην θ. – ὀλίγην.... στυπτηρίην om. vulg.- καταλίψας θ.- ύποκεῖν vulg. - ύποκαεῖν (sic) Cθ. - 5 ἐμβαλεῖν vulg. - έμβάλλει θ. - λίη θ. - τετριμμένην C. - έναλείφοντι vulg. - έπαλείφειν δ. — 6 πεπυρωμένα διάχριε, ἀνδράχνην ἐν vulg. - πεπωρωμένα διαχεῖ σανδαράχην εν θ. — ερ. όπόσον (όπος θ) όλκην (όδυνην Cθ) λύει (λύε Lind.) πᾶσαν (άπασαν θ) vulg.- ήμιο βολιον vulg.- ήμιω βέλιον θ. - 8χαλχού (χαλχός C, Ald., Frob.) ίὸς (ὅτος C, Ald., Frob.), χολή αἰγὸς, σμύρνα, ταῦτα λύεται πάντα

écaille de cuivre, fleur de cuivre, piler séparément; quand la trituration est complète ainsi, composer deux ou trois espèces du médicament, l'une la plus forte où la fleur est le tiers de l'écaille, l'autre où elle est le quart, la troisième où elle est le cinquième; ce médicament a un emploi très-étendu.

- 97. (Formule d'un liniment pour l'angine.) Liniment pour l'angine : cachrys (cachrys cretica), staphisaigre, absinthe, élatérion, miel.
- 98. (Recette contre les douleurs goutteuses.) Dans les douleurs goutteuses, appliquer sur les parties gonflées du sel dont on fait une pâte avec de l'eau, et ne pas détacher de trois jours; puis, quand vous l'avez ôté, piler du nitre rouge cru et un peu de miel, et s'en servir comme du sel, le même temps; le sel pilé se jette dans un vase, puis on le saupoudre d'un peu d'alun, alors on met les chaudrons sur le seu, et de reches on saupoudre avec le sel et l'alun, ensin on le laisse se cuire une nuit et un jour (voy. Diosc. V, 126).
- 99. (Recette en cas de chute du rectum.) Pour faire rentrer le fondement qui tombe : raisins secs, bien pilés, séches, en frotter le fondement.
- 100. (Pour résoudre les concrétions.) Pour résoudre les concrétions : sandaraque dans de la graisse.
- 101. (Recette anodine.) Le suc de la laitue rouge, dans de l'eau, dissipe toute douleur, à la dose d'une demi-obole attique.
- 102. (Recette pour les yeux.) Préparations ophthalmiques : cuivre calciné, vert-de-gris, myrrhe, délayés dans de la bile de chèvre; bien triturer tout cela ensemble et mouiller avcc du vin blanc; puis sécher au soleil dans un vase de cuivre; ensuite mettre dans un roseau, et s'en servir sec.
 - 103. (Emplâtres.) Emplâtre : misy calciné, triturer dans un

vulg. $-\chi$ αλκός κεκαυμένος, ໄός, σμύρνα, χολή αἰγὸς λύεται ταῦτα πάντα 0. - λία 0. - διεῖναι 0. - 9 εἶτα ξηράναι πρὸς τὸν ῆλιον ἐν χαλκίω 9 . - εἶτα... χαλκείω om. vulg. - 10 ἔνπαστον 9 . - κατασκευάσας vulg. - κατακαύσας 0. - τρίδειν 9 . - συνμίσγειν 3 ? 9 . - χρισήτιν 9 λΙδ. - χρυσήτιν 9 Λ. - εἶναι pro ἔστω 9 Λ. - εστι 9 Λ. - τρία μέρη 9 Λ. - τρία 9 Λ μίσυ ως ἕν ῆμισυ κατάκαιε 9 Λ. - τοῦ δὲ 9 Λ. 9 Λ. 9 Λ δῶς 9 Λ. 9 Λ 9 Λ

μίσγειν δὲ αὐτῷ σποδοῦ καὶ τοῦ ψιμυθίου, ἐν τοῦ μίσυος.

104. Υγρόν ανεμώνης, τὰ φύλλα κόψαντα, ἐκπιέσαι, καὶ ἐς τὸν χλιον θείναι εν γαλκῷ ερυθρῷ κατακαλύψαντα, ³ ὅκως μηδεν εμπεσείται · όταν δὲ παγὸ ἢ, διαπλάσσειν φθόεις, εἶτα ξηραίνειν · όταν δὲ ξηρανθή, κατακαίειν ώς δυνατόν μάλιστα • εἶτα ἐπειδὰν ψυγθή, τρίβειν λεΐα, και μίσγειν σποδόν πεπλυμένην την έκ τοῦ ἀσβόλου ἴσην πρὸς ἴσον, εἶτα παραστάζων νέτωπον σμικρὸν τρίβειν, εἶτα μέλιτι διιέναι * 5 εἶτα ζηρήνας, ἐς γαλκῆν κιστίδα [ἐμδαλών,] τουτέω γρῶ. Ξηρόν 6 μαλακόν: σποδός κυπρίη, γαλκίτις ἄπλυτος, λεία τετριμμένη, καὶ ἄνθος γαλκοῦ, ταῦτα ἴσα μίσγειν καὶ τρίδειν λεῖα. "Ετερον ζηρόν τοποδός χυπρίη, χαλχίτις λεία τετριμικένη, καὶ οποδός γρυσίτις απλυτος, εν ή ἀφέψεται τὸ γρυσίον, ἴσα άλλήλοις λεῖα τρίβειν. «Ετερον ζηρόν · σποδός πεπλυμένη, 8 χρυσῖτις καὶ ἀφρὸς χαλκοῦ ἴσα λεΐα. Ετερον · όμφακὸς χυλὸς , θκαὶ σποδὸς κυπρίη • τὴν όμφακα άκμάζουσαν χρή έκπιέσαι τον γυλον δι' όθονίου ές γαλκόν έρυθρον, καί μιζαι όζεος τρίτον μέρος λευκοῦ ώς όζυτάτου, καὶ οὅτω καθεψεῖν ἐν τῷ ήλίω, καὶ ἀναταράσσειν πεντάκις τῆς ἡμέρης · ὅταν δὲ παγὺς γένηται

 1^{**} Ενπαστον θ. -ψιμίθιον (bis) Frob., Lind. -τῶ μίσυ ὀπτωμένω ὅπες ἐν θ. -χρυσήτιδι C, Ald. - ** ἔνπαστον ἰσχ. τούτων θ. + χυπρία vulg. - χυπρίη θ. - πεπλυμένου vulg. - πεπλημένου C. - πεπλυμένη θ, Foes in not., Lind. - δύο μοίρας τῆς σπόδου τοῦ ψιμυθίου (ψιμυθίου, Frob.), ἐν τούτω μίσυος ὑγρόν. Ἀνεμώνης Vulg. - δύο μοίρας τῆς τ π., τοῦ ψιμυθίου ἔν, τοῦ μίσυος ἔν. Υγρόν ἀνεμώνης Foes in not., Lind. - δύο μόρια τ . σπ. ααὶ τ . ψ. ἐν (sic) τοῦ μίσυος. Ύγρον ἀνεμώνης θ. - * δπ. θ. - έμπεσῆται vulg. - έμπέσηται θ. - φόδεις Lind. - φοετς vulg. - * εῖτ θ. - λία θ. - σποδῷ πεπλυμένη τῆ ἐχ τοῦ ἀσδόλου ἴσον, εἴτα vulg. - σποδὸν πεπλυμένην τὴν ἐχ τοῦ ἀ. ἴσην πρὸς ἴσον, εἴτα θ. - μικρὸν vulg. - σμ. θ. - διεῖται θ. - * εἴτε ξερανες (sic) χαλαγλ θ. - χυπστίδα C, Ald., Frob. - * Αίσαι θ. - - * εἴτε ξερανες (sic) χαλαγλ θακὸν θ. - κυπρία vulg. - κυπρίη θ. - λία (bis) θ. - ἀρρὸς ρτο ἀνθος θ. - * κυστία vulg. - κυπρίη θ. διατετριμμένη vulg. - λία τετριμμένη θ. - χυσσῆτις C. - ἄπλυτος ἐναγεψεῖται τὸ χρυσίον ταύταις ἀλλήλαις (ταύτας ἀλλήλας Foes

pilon, y mêler de la spode chrysitis lavée (oxyde de plomb); il y aura trois parties de spode, et une de misy; brûlez le misy en pain, prenant garde qu'il ne s'écoule; en effet, grillé, il se liquéfie; quand il est bien grillé, il devient rouge. Emplâtre : céruse mêlée de la même façon avec le misy grillé comme pour la préparation avec la spode chrysitis. Autre emplâtre plus fort que le précédent : spode de Chypre lavée, celle qui provient de la suie, céruse, misy grillé; il y aura deux parties de la spode et de la céruse et une de misy.

104. (Différentes formules de préparations qu'on emploie sèches.) Piler les feuilles de l'anémone; en exprimer l'humidité, et mettre au soleil dans un vase en cuivre rouge que l'on couvrira afin qu'il n'y tombe rien; quand la préparation est épaisse, en faire des pastilles, et sécher; quand c'est sec, calciner autant que possible, laisser refroidir, bien triturer, et mêler en partie égale, avec la spode lavée, celle qui provient de la suie; puis verser un peu de nétopon, triturer, mouiller avec du miel, sœher, et mettre dans une boite de cuivre pour s'en servir. Préparation sèche adoucissante : spode de Chypre, chalcitis non lavée bien triturée, fleur de cuivre, de chaque partie égale, mèler, triturer. Autre, sèche : spode de Chypre, chalcitis triturée, spode chrysitis non lavée, dans laquelle on fait cuire l'or, de chaque partie égale, triturer. Autre, séche : spode lavée, chrvsitis, écume de cuivre, de chaque partie égale, triturer. Autre : jus de raisins verts et spode de Chypre; il faut exprimer le jus du raisin vert déjà gros à travers un linge dans un vase de cuivre rouge, mêler un tiers de vinaigre blanc aussi fort que possible, faire cuire ainsi au soleil en agitant cinq fois par jour; quand le suc s'épaissit, y jeter

in not.) διατρίθειν vulg. – ἄπλυτος · ἐναφεψεῖν χρυσῖτιν, καὶ ταύτας ἀλλήλας διατρίθειν Lind. – ἄπλ. ενη (sic) ἀρέψεται τὸ χρύσιον (sic) ἴσα ἀλλήλοις λία τρίθειν θ. — 8 χρυσῆτις G. – λία θ. — 9 καὶ om. θ. – κυπρία vulg. – κυπρίη θ. – χαλκεῖον vulg. – χαλκαῖον G. – χαλκαῖον G. – γαλκαῖον G. – οὕτως vulg. – οὕτω θ. – λίην ἐμ-βάλλειν θ. – ἀναμῖξαι · ὅταν δὲ (δὲ om. G, Ald.) ἐκτ. ἢ ἑ. ἢ ὁ χ. ἐν τ. ἢ. κ. ἐς vulg. – ἀναμῖξαι · ἐμβάλλειν δὲ τὴν σποδὸν ὅταν ἐκ. ἢ ἑδ. ὁ χυλὸς ἐν τῶ ἢλ. κείμ., ἢ ἐς θ. – ἐλάττω vulg. – ἐλάσσω θ. – Post μαλθ. addit ἢ G. – πλείω θ.

σας ξηρήναι · όταν δὲ ξηρανθή, λεῖον τρίδειν.

105. Ύπαλείφειν όφθαλμόν · μέλι ὡς κάλλιστον καὶ οἶνον παλαιὸν γλυκὸν ἑψεῖν ὁμοῦ. ἸΗρὸς ἄργεμον · αἰγείρου δάκρυον, γάλα γυναικεῖον μίξας χρῶ. ἸΗρὸς ἄργεμον · αἰγείρου δάκρυον, γάλα γυναικεῖον μίξας χρῶ. ἸΗρὸς ἄργεμον · αἰγείρου δάκρυον, γάλα γυναικεῖος τὰν χυλὸν ἐκπιέσας, ἐν Ἰ χαλκείψ ἑψεῖν ἐν πυρὶ μαλθακῷ, μέχρι οỗ παχὸ γίνηται καὶ μέλαν ὥσπερ πίσσα · ὅ ἐὰν δὲ θέρος ἢ, ἐς τὸν ἢλιον τιθέναι · εἶτα ὑγρῷ ὑπαλείφειν. ἸΑν δὲ δακρύη καὶ β γλαμυρὸς ἢ δ ὀφθαλμὸς, ὅταν ἡ σταφυλὴ ἡ λευκὴ πέπειρος ἰσχυρῶς καὶ ἰσχνὴ ὅταν δὲ ξηρὸν ἢ, ἀποξέσαι, μίζαι δὲ ἴου ἡμιωδόλιον ἀττικῷ σταθμῷ · σταν δὲ ξηρὸν ἢ, ἀποξέσαι, μίζαι δὲ ἴου ἡμιωδόλιον ἀττικῷ σταθμῷ · αποδός ἴσα , σμύρνης δέκατον μέρος , ὁποῦ μήκωνος σμικρὸν, οἶνος ποδός ἴσα , σμύρνης δέκατον μέρος , ὁποῦ μήκωνος σμικρὸν, οἶνος ποδός τρίτον μέρος χάρτου κεκαυμένου, μέρος δέκατον σμύρνης.

la spode de la chalcitis de Chypre triturée et mêler; la spode ne doit être jetée que quand le suc est resté au soleil six ou sept jours, huit drachmes de spode pour chaque cotyle attique de suc; si vous voulez que ce soit plus âcre, mettez moins de spode; plus doux, mettez-en davantage; on sèche jusqu'à ce qu'il soit possible d'en faire des pastilles; puis faire dessécher, en suspendant au-dessus de la fumée, jusqu'à ce que cela devienne comme un têt, de manière que, pilé, il ne s'y forme pas de grumeaux; c'est dans cet état qu'on s'en servira; on tiendra ce médicament là où il n'y aura pas d'humidité. Autre, sèche: spode, chalcitis, pétrir avec du vinaigre blanc, faire des pastilles, sécher, triturer après la dessiccation.

105. (Différentes préparations ophthalmiques.) Pour employer en onction sur l'œil : miel aussi beau que possible, vin vieux doux, faire cuire ensemble. Pour l'argémon : larme de peuplier, lait de femme, meler et s'en servir. Quand l'œil pleure et est douloureux : exprimer le jus d'une grenade douce, faire cuire en un vase de cuivre sur un feu doux, jusqu'à ce qu'il devienne épais et noir comme de la poix; si on est en été, l'exposer au soleil ; puis oindre avec cette préparation humide. Si l'œil est larmoyant et chassieux : quand le raisin blanc est très-mûr et s'amincit sur la vigne, le cueillir, en exprimer le jus, le sécher au soleil, le racler après la dessiccation, y mêler du vert-de-gris à la dose d'une demi-obole attique, et oindre. Médicament en poudre : plomb calciné, spode, parties égales, myrrhe une dixième partie, un peu de suc de pavot, vin vieux, sécher, piler et s'en servir. Scille, un tiers de spode et de céruse, un tiers de papyrus brûlé, un dixième de myrrhe.

έξηδήσαι θ. - ἐπιδρέπειν n'est pas dans les lexiques. - ἀποξύσαι θ. - [καί] μίξαι Lind. - δὲ θ. - δὲ om. 'vulg. - ἡμιοθόλιον vulg. - ἡμιοθέλιον Cθ. - 'παράπαστον μόλιθδος κεκαυμένον σποδοῦ ἰσον σμύρνης θ. - παραπαστὸν vulg. - μόλιθος καὶ σποδὸς ἴσα, σμ. vulg. - μικρὸν C. - ξηρήνας pro ξηρά θ. - * σκίλλα κεκαυμένη, σποδοῦ τρ. μ., βυβλίον (sic) κεκαυμένον, ψιμύθιον τρίτον μ., σμύρνης δέκατον θ. - ψιμιθίου Frob. - κεκαυμένου μέρος δέκατον, σιμύρνης [ἴσον] Lind.

- 106. Εἰ βούλει ἐχ τοῦ σώματος τρίχας ἀπελάσαι · δαχρύφ ἀμπέλου ἀλείφειν ἔλαίφ · ¹ἢν δὲ καὶ τὸν ὀφθαλμὸν βούλη, ἀποδρέψας ἀλείφειν . Άλχυόνιον κατακαύσας, ἔπειτα τρίψας λεῖον, σἴνφ διεὶς, ἐπαλείφειν · καὶ ἀπεισι σὺν λεπτῷ δέρματι, καὶ ἔσται ἔρυθρὸν καὶ εὔγροον.
- 107. * Λειεντερίης · φακούς , πυρούς στανίους όσον δύο χοίνικας βρέξας, ἐπειδὰν μαλθακοὶ ὧσι διατρωγόμενοι, ἰσχυρῶς ποιῆσαι λείους ἐν ὅλμφ ἢ ἐν θυίη · ἔπειτα ἐπιχέαι ὕδατος κοτύλας ἔξ, καὶ ἀνακινῆσαι ἰσχυρῶς · ὅ τι δ' ἀν ἀπέλθη , ἐγχέας ἐς χύτρην, έψεῖν, μελι δλίγον παραχέας · ἐπειδὰν δὲ ἐφθὸν ἰσχυρῶς γένηται , φρύξας διόόναι ἐσθίειν τούτου · ἢν δὲ διψῆ, οἶνον πινέτω ὡς παλαιότατον · τουτέφ χρήσθω, ἄχρις ἀν ὑγιὴς γένηται.
- 108. 3*Ην δὲ χόρυζαν ἔχη, σμύρναν τρίψας λεῖα, καὶ μέλι μίξας, δθόνιον ἀναποιήσας, τὰς βῖνας τρίθειν.
- 109. Κλυσμός φλέγμα * ἄγων · θαψίης πόσιν, ἢ ἀσταφίδος ὅσον τεσσαράχοντα χόχχους, ἢ χνιδίου πόσιν, ἢ χνήστρου · μίσγειν δὲ μέλιτος ἡμιχοτύλιον, ἔλαίου ἴσον, διιέναι θαλάσση, πίτυρα ἐναφεψήσας ἢ πτισάνην, μέχρις οδ λιπαρὰ γένηται, ἢ στέατος, ἢ τεύτλου χυλῷ · παρμίσγειν δὲ δ νίτρου ὅσον δέχα δραχμὰς, ἢ άλὸς τρυθλίον, πλὴν ἔς θάλασσαν. ⁷ *Ην δὲ θέλης χολὴν ἄγειν · ὁποῦ πόσιν, ἔλατηρίου δλαὴν τοῖς οῖς χαὶ ἢρισον καὶ ἢμισο, χολονυνθίδος τρῦψαι δροβρότερον θέλης ἄγειν, σιχύης ἐντετοῖς οῖς καὶ πρότερον. 8 *Ην δὲ σφοδρότερον θέλης ἄγειν, σιχύης ἐντετοῖς οῖς καὶ πρότερον. 8 *Ην δὲ σφοδρότερον θέλης ἄγειν, σιχύης ἐντετοῖς οῖς καὶ πρότερον. 8 *Ην δὲ σφοδρότερον θέλης ἄγειν, σιχύης ἐντετοῖς οῖς καὶ πρότερον.

^{&#}x27; Έχν vulg. – ην θ. – άλχυόνιον κατακαύσας, ξπειτα τρίψας λίον, οἰνω διεὶς, ξπαλείρειν θ. – άλχ.... ἐπαλείρειν οπ. vulg. – ξὺν Lind. – ἐρυθρὸς καὶ εὕχροιος vulg. – ἐρυθρὸν καὶ εὕχροιος θ. — ² λιεντερίης θ, Ald. – λιεντερίας C. – σητ. Cθ. – διατρωγωμένη vulg. – διατρωγώμενοι Ald., Frob. – διατρωγώμενοι θ. – ὧσιν ὡς διατρωγόμενοι Focs in not., Lind. – λίους θ. – όλμῷ (sic) Frob. – θυεία vulg. – θυτα Lind. – θυτη θ. – ἀναχεινῆσαι θ. – χύτραν vulg. – χύτρην θ. – ἐπειδὰν (aldit δὲ θ) έρ. νulg. – ἐὰν vulg. – ἢν θ. – διην θ. – ποιήσας νυlg. – ἀναποιήσας θ. – θύως (sic), in marg. ῥίνας C. — ⁴ ἄγει Cθ. – Ε μο Ε μο Ε κατισία Ε μο Ε μο Ε κατισία Ε μο Ε μο Ε μο Ε κατισία Ε μο Ε Ε μο Ε

- i 06. (Dépilatoires.) Si vous voulez faire tomber les poils du corps, oindre avec la larme de la vigne et de l'huile; et même pour l'œil, arrachez le poil et oignez. Halcionium, brûler, triturer, mouiller avec du vin, et oindre; le poil s'en va avec une pellicule, et la place reste rouge et de bonne couleur.
- 107. (Pour la lienterie.) Pour la lienterie: lentilles, blé de printemps, deux chénices, mouiller; puis, lorsqu'ils sont mous sous la dent, les broyer très-bien dans un mortier, verser six cotyles d'eau, et remuer fortement; puis mettre dans un vase ce qui se sépare pour aller au fond, ajouter un peu de miel, et faire cuire; quand cela est bien cuit, faire frire et en donner à manger; si le malade a soif, il boira du vin trèsvieux; et il se servira de ce remède jusqu'à ce qu'il guérisse.
- 108. (Pour le coryza.) S'il y a coryza, bien triturer de la myrrhe, mêler du miel, enduire un linge, frotter les narines.
- 109. (Lavements purgatifs pour la pituite, pour la bile. Lavement pour amener une évacuation stercorale. Lavement pour la disenterie. Lavements pour le ténesme.) Lavement amenant la pituite : thapsie une potion, ou quarante grains de staphisaigre, ou une potion de grains de Cnide ou de cnestron; mêler une demi-cotyle de miel, autant d'huile, délayer soit avec de l'eau de mer où a bouilli du son ou du gruau d'orge jusqu'à épaississement, soit avec de l'eau de pâte, soit avec de l'eau seule de bette, soit avec du lait cuit, soit avec de l'eau de sureau, soit avec de l'eau de mercuriale; meler nitre dix drachmes, ou un tryblion (espèce de petit vase) de sel, excepté dans le cas où l'on se sert d'eau de mer. Si vous voulez évacuer la bile, silphion une potion, élatérion une drachme et demie, courge une dracline, piler, mouiller de la même façon que dans la préparation précédente. Si vous voulez une action plus forte, concombre sauvage, le dedans, quatre drachmes,

τοις 6. - και τό πρ. 6. - ε έαν τωίς. - ην θ. - εξ οπι. 6. - εξ. οπι. C9, Αίd. - εθύης άγων C. - έντ. τέταρτον δραγμής (πίσσερας δραγμάς θ) απ. τωίς. - τούτω 6. - έξελθόντος θ.

DES MALADIES DES FEMMES.

ριώνην, τέσσαρας δραγμάς ἀποδρέζας ἐν ὕδατος ἡμικοτυλίω, τουτέω κλύσαι, καὶ ἐὰν ἐζελθών δάκνη, μετακλύσαι πτισάνης γυλώ. Ετερον : 1 ἐν γάλακτι έφθῷ ὄνείω, ἢ ἐν τεύτλου χυλῷ τρισὶ κοτύλαις ἀποδρέχειν τὴν ἐντεριώνην, παραμίσγειν δὲ άλας καὶ μέλι καὶ ἔλαιον, μεταχλύζειν δέ πτισώνης γυλώ. ² Ετερον · χολοχυνθίδος δραγμήν τρίυας και προδρέζας εν γάλακτι όνειω, μίσγειν τὰ αὐτά. 3 Ετερον · εντεριώνης δραχμήν, έλατηρίου πόσιν, σολόμης όσον τοῖσι τρισί δακτύλοις, μέλι, έλαιον, διιέναι θαλάσση. 4 Ήν δὲ χόπριον θέλης αγαγείν, μηθέν πίνειν φάρμαχον, τοίσι δέ άλλοισι χρώ. Δυσεντερίης κλυσμός · εν οίνιο σίδια βοιής γλυκείης ε έψήσαι ώς πλείστα, έψεῖν δὲ μέγρις οδ το ήμισυ λειφθή, μίσγειν δέ μέλι, έλαιον, τεταρτημόριον κοτύλης έκατέρου. Τεινεσμοῦ · λιδανωτοῦ τέσσαρας δραχμάς, μύρου ξοδίνου ήμικοτύλιον, πτισάνης χυλός, θάλασσα έφθή. Ελλεβόρου δύο ⁶ πόσιας τρίψας, δοατος διείς ήμιχοτυλίω, ελαίου ἴσον κλύζειν. Χυλὸν ἐγγέας ἐς σκαφίδα, μῆλα κυδώνια πκατατάμνειν, καὶ ἔᾶν ἐκβρέγεσθαι έπειδὰν δὲ τὸ ΰὸωρ τὴν ὀσμὴν ἔχη, διδόναι πίνειν. Πτισάνης 8 λέχιθον εμβαλών ες γρέα ύδατος, εψε μέγρι λιπαρός γένηται, ψύξας δε, τὰ μηλα κατατάμνειν, κηρίον δε καταδρέζαι εν ὔδατι. καὶ ἄμα τρίδειν, ἔστ' αν ὑπόγλυκυ η, καὶ διηθήσας, ἐμδάλλειν σελίνου φύλλα. Έτερον· ἀσταφίδα λευκήν ἐς ὔδωρ θ ἐμδαλών, καλαμίνθην ή χορίον ανατρίδειν ές ύδωρ υπόγλυχυ.

1 'Ev θ. - εν om. vulg. - η om. θ. - εναποβρέχειν vulg. - αποβρέχειν θ. - δε $C\theta$. – δè om. vulg. – αλα $C\theta$. – ² ἔτερον θ . – ἔτ. om. vulg. – καὶ om. θ . – ταῦτα pro τὰ αὐτὰ θ . — θ ετερον θ . — ετ. om. vulg. — γολόμης θ . — άλμης pro σολόμης Cornar., Lind. - Ce mot inintelligible paraît altéré; je l'ai laissé en blanc. La conjecture de Cornarius ne semble pas bonne, à canse de θαλάσση qui suit. – $\tau \circ \tilde{\tau}_{\varepsilon}$ vulg. – $\tau \circ \tilde{\tau}_{\varepsilon}$ θ . – $\tilde{\theta}_{\varepsilon}$ θ . – $\tilde{\theta}_{\varepsilon}$ vulg. – $\tilde{\eta}_{\varepsilon}$ θ . – \tilde{u}_{ε} σγειν pro πίνειν θ. - φάρμ. om. θ. - 5 έψήσας vulg. - έψήσαι θ. - μέγρι sine οῦ C_* – $ω_*$ pro $μ_*$ οῦ $θ_*$ – λιφθή $θ_*$ – μίσγειν δὲ ἔλαιον (μιέλαιον sic C) vulg. - μίσγειν δὲ μελι ἔλαιον θ. - κοτύλης, ἐκατέρου τὴν έτέρην. Λιδανωτοῦ τέταρτον δραχμής, μύρου vulg. - κοτύλης, λιβανωτού τέταρτον δραχμής. "Ετερον · μύρου Lind. - κοτύλης έκατέρου. Τηνεσμού λιδανωτού τέσσερας δραχμάς μύρου θ. — εφύσιες θ. - Je pense qu'une nouvelle formule commence à έλλεβό 20υ. – ήμικοτύλιον vulg. – ήμικοτυλίω θ. – κλύζειν χυλῷ ἐγχέας ἐς σκαείδα, μήλα vulg. - Ceci ne m'a pas paru intelligible; par conjecture donc. je mets un point après κλύζειν et je lis χυλόν, ôtant le point après σκαφίδα. — $\tilde{\tau}$ κατατέμνειν 0. – βρέχεσθαι 0. — $\tilde{\tau}$ λέκυθον vulg. – λέκινδον C. Ald. - λέκισκον (sir) θ. - χόεα C. - έψεῖν θ. - ψύζας (έψήσας pro ψ. Calvus, Foc.s, Lind.' δε τα μ. Το κατατάμους (κατοπέροευν θ) κησίου καταδρέξαι δε έν

mouiller avec une demi-cotyle d'eau, et faire prendre en lavement; si ce lavement excite de la cuisson en sortant, en administrer un second avec l'eau de gruau d'orge. Autre : lait d'ânesse cuit, ou bien eau de bette, trois cotyles, mouiller le dedans d'un concombre sauvage, mèler sel, miel et huile, puis administrer un second lavement avec l'eau de gruau d'orge. Autre : courge une drachme, piler après avoir mouillé avec du lait d'ânesse, et mêler les mêmes substances. Autre : intérieur de concombre sauvage une drachme, élatéune pincée (voy. note 3), miel, rion une potion, huile, mouiller avec de l'eau de mer. Si vous voulez produire une évacuation stercorale, ne boire aucun évacuant, mais se servir du reste. Lavement pour la dysenterie : faire cuire dans du vin autant d'écorces sèches de grenades douces qu'on pourra, jusqu'à réduction de moitié, ajouter miel, huile, de chaque un quart de cotyle. Pour le ténesme : encens quatre drachmes, huile de rose demi-cotyle, eau de gruau d'orge, eau de mer bouillie. Ellébore deux potions, piler, mouiller avec une demi-cotyle d'eau, autant d'huile, injecter. Mettre de l'eau de gruau dans un vase, couper des coings, les y laisser.macérer, et, quand l'eau a l'odeur du fruit, la donner à boire. Jeter de la bouillie de gruau d'orge dans un conge d'eau, faire cuire jusqu'à ce que l'eau devienne grasse, laisser refroidir, couper les coings, mouiller avec de l'eau un rayon de miel, broyer tout ensemble, jusqu'à ce que la préparation devienne un peu douce, passer, et jeter des seuilles d'ache. Autre : jeter dans de l'eau raisin blanc sec, calaminthe (melissa altissima, d'après Fraas) ou coriandre, piler jusqu'à ce que l'eau devienne un peu douce.

vulg. – Je prends l'infinitif de θ, dès lors je supprime ην et déplace δέ. – άνατρίβειν pro ἄμα τρίβειν θ. – ὅταν (ἔστ' ἀν θ) ὑπ. vulg. — Θ ἐμβάλλων θ.

PYNAIKEIΩN

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

110. 1 Ρόος λευκός εν τησι γεραιτέρησι τῶν γυναικῶν μᾶλλον γίνεται ή εν τησι νεωτέρησι όόος επυβρός εν αμφοτέρησι όόος ερυθρός εν τησι νεωτέρησιν. 3 Καὶ ρόος ερυθρός μέν γίνεται έχ πυρετοῦ, μαλλον δέ έκ τρωσμού. γίνεται δέ καὶ έζ ἀπολήψιος ἐπιμηνίων, όταν ἀποκλεισθέντα έξαπίνης καταβραγή · γίνεται δὲ καὶ ἐκ * τόκων. Αξμα δέει πάμπολυ, καὶ θρόμβοι ἐκπίπτουσι, καὶ δδύνη γίνεται τῶν κληίδων και τῶν τενόντων, και νάρκη τοῦ σώματος ἀπόψυζίς τε τῶν σχελέων ενίστε δε καὶ ήρεισε τους δούντας, ην πλέον ή το κίμα 6 τὸ ἀπιὸν, καὶ ἄναυδοι γίνονται, καὶ ίδροὸς καταγεῖται πουλύς πρὸς δὲ τούτοις χαρδιωγμοί τε γίνονται, καὶ περιψύζιες, καὶ πυρετοὶ άχρητόγολοι καὶ άλυσμώδεες, καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρης πολλάκις ⁷ διγέουσι, καὶ αὖθις ίδροῦσι, καὶ ἄλλοτε μέν ἀπὸ τῶν ἄνω γωρίων σπασμοί γίνονται σφίσιν, άλλοτε 8 δε άπο των κάτω, καί ές τους βουδώνας δεύναι δζεται εμπίπεουσι και ίσγυραι, φοιτέουσαι ώσπερ ώδινες ενίστε δε και στραγγουρίη και το στόμα ζηρόν, και δίψα 9 πιέζει, καὶ ή γλώσσα τρηγείη, καὶ οἱ δάκτυλοι ζυνέλκονται τῶν ποοῶν οἱ μεγάλοι, 10 καὶ τὰς γαστροκνημίας αἰεὶ τῷ μηρῷ ξυντιταίνεται, καὶ τῆς δσφύες περιωδυνίαι, καὶ τῶν γειρέων ἀκρασίη. Οκόταν

¹ Avant ρόος Linden a mis un long morceau commençant par αἱ ὑστέραι et finissant par τὰ καταμήνια καλεύμενα. Ce morceau appartient au livre des Lieux dans l'homme; voy. t. \mbox{N}_1 p. 344, § 47. – ρόος [δὲ] Lind. — ² πυρὸς CFGHK. — ³ καὶ om. Cθ. – καὶ ρόος μὲν ἐρ. $\mbox{\bf PFHIK}$. — μὲν om. Cθ. – πυρετῶν Cθ. – δ' θ. – τρωσμῶν Cθ. – ἀπολήψεως vulg. – ὑπολείψεως $\mbox{\bf J}$. $\mbox{\bf Aπολήψιος CDHIKθ}$, Lind. – ἐπιμηνιαίων C. – ὁποταν λησθέντα θ. – ὁκοταν $\mbox{\bf II}$. — ⁴ τόκων καὶ ἐκ πυρετῶν (καὶ ἐκ π. om. θ). Αἴμά τε (τε om. θ) vulg. – ρέτ θ. – ἐγγίνεται θ. – τοῦ om. θ. – Post σώματος addit καὶ ἀρτηρίης θ. — ⁵ καὶ ἡ ρἰς (ειρησε sic pro ἡ ρὶς θ) ἐκχεῖ (ἐκχεῖ om. Cθ) ἐς (ἐς om. θ) τοὺς vulg. – Je lis ἤρεισε. – ἢν [δὲ] πλέον Lind. – πλέονι θ. – πλεομένη pro πλ. ἢ C. — ⁶ τὸ θ. – τὸ om. vulg. – καὶ ἀναυδοι γίνονται θ. – καὶ ἀν. γίν. om. vulg. – καὶ ἰδρώς τε C. – ἰδρώς τε sine καὶ θ. – κατέχηται θ. – πρὸ C. – τουτέων Cθ. – περιψύξηες C. – κνησμώδεες vulg. – κλυσμώδεες C (D, al. manu κνησμώδεες) FGHIKL, Ald. – ἀλυσμώδεες θ. — ¹ ρίγεῦσι θ. – ἰδρέουσι (sic)

DES MALADIES DES FEMMES.

LIVRE DEUXIÈME.

110. (Éconlement rouge ou métrorrhagie.) L'écoulement blanc survient plutôt chez les femmes d'un certain âge que chez les jeunes; l'écoulement roux, chez les unes et les autres; l'écoulement rouge, chez les jeunes. L'écoulement rouge vient à la suite de la fièvre et surtout de l'avortement ; il vient aussi à la suite de la suppression des règles, quand, retenues, elles font unc éruption soudaine : il vient enfin à la suite d'accouchements. Du sang s'écoule en abondance, des caillots s'échappent; douleur aux clavicules et aux tendons, engourdissement du corps, refroidissement des membres inférieurs; parfois aussi grincement de dents, si le sang coule trop abondamment, perte de la parole, sueur profuse. A cela s'ajoutent cardialgie, refroidissements intenses, fièvres à vomissement de bile pure et avec jactitation; dans le même jour il y a plusieurs fois frisson et puis sueur; il vient des spasmes tantôt des parties supérieures, tantôt des parties inférieures; aux aines se font sentir des douleurs aiguës et fortes, allant comme des tranchées d'accouchement; parsois encore il y a strangurie; la bouche est sèche, la soif pressante, la langue rude, les gros orteils se contractent, et les mollets se convulsent constamment en même temps que les cuisses; douleurs intenses des lombes, et impuissance des

δὲ τοιαῦτα γίνηται, τότε καὶ τέτανοι φιλέουσι γίνεσθαι ἀπὸ τῶν κληίδων κατά τὰς σφαγάς ἐς τὰς γνάθους ¹ καὶ τὴν γλῶισσαν, ἐκ δὲ τῶν τοιουτέων ὀλίγω ὕστερον ὅπισθεν ἀπὸ τῶν τενόντων κατὰ τὴν ράγιν, καὶ διδε ἀπόλλυνται κατὰ βίην. Προλέγειν οὖν δεῖ ἀργομένων τών ρόων, διαιτήν δε τόνδε τὸν τρόπον: πρωί μεν διδόναι *πρὸς τους ρόσος φάρμακον πίνειν, ὧν αν έγω γράψω, οδ αν δοκέη δεῖσθαι μάλιστα, διδόναι δέ καὶ τρὶς καὶ τετράκις: καὶ ἢν πουλὸ ἀπίη τὸ αίμα, διαιτήν οὖν, 3 ήν μέν ἀπύρετοι ἔωσι, σιτίοισιν ' ήν δὲ πυρεταίνωσι, ροφήμασιν. Έττι δὲ τῶν μὲν ροφημάτων τάδε ἐπιτηδειότατα ελυμος, φακή, άλητον έφθον σητάνιον, γόνδρος κάθεφθος *ροφητός, ζειὰ κάθεφθος · τῶν δὲ πομάτων, πάλη ἀλφίτου ἐφ' ὕδατ:. καὶ τὰ κνήσματα τὰ ἀπὸ τῶν ἄρτων κεκομμένα, καὶ ἄλφιτα προκώνια λεπτὰ 5 βεδρεγμένα ἐν ὕὸατι, ἐλλείγειν ἄνκλτα: τῶν δὲ σιτίων, ἄρτος έξοπτος εν σποδιή . όψον δε λαγωού κρέας, πελιάδος, φάσσης, καί έφθὰ καὶ όπτὰ, ἐρίφου κρέας όπτὸν, βμηθενὶ περιπεποιημένον, ἐς όζος εμβάπτων, ήπαρ εν σποδιή όπτον αίγος ή βοός, ωδον όπτων λέκιθοι, τυρός άναλτος · λαγάνων 7 δε μηδέ τίνος γεύεσθαι , μήτε έφθων μήτε ώμων, και λουτρών ἀπέχεσθαι, και ἐπιδέειν τὸ χέρε εἰρίφ ρερυπωμένω στρέψαντα καὶ παγετὸν ποιήσαντα ύπὲρ τῶν άγκώνων καὶ ⁸ τῶν λγνύων υπέρ των γουνάτων, καὶ ⁹ σικύας ἀείρειν ἐπάρας μαζους ὑπ' αὐτέους, άλλοτε μέν ές τὰ δεζιὰ, άλλοτε δὲ ές τὰ λαιά την δὲ δύσπνοια γένηται πρὸς τὴν πρόσδλησιν τῆς σικύης, ἀψαιρέειν τὴν

'Τε καὶ Co. - τοιούτων θ. - ράχιν ες όσφυν (όσφυν D, Frob., Lind.) (ες όσφ. om. θ), καὶ ώδε vulg. - Post βίην addit γε δίκην θ. - διαιτείν C. - διαι-pro ών Ald. - γράψω θ. - γράφω vulg. - δίς pro τρίς θ. - κήν θ. - διαιτεῖν C. διαιτάν θ . – δὲ pro οὖν θ . — 3 εἰ D. – ἄπυροι ἐῶσι θ . – τροφήμασιν pro ῥοφ. θ . – μέν om. DH. - φακή vulg. - φακή Κ. - σιτάνιον Κ. - 1 ροφ.... κάθ. om. C. πωμάτων 0. - πάλιν ρεο πάλη C. - κλύσματα (κλάσματα Foes in not., Lind.; κνήσματα 0) (addit τὰ θ) ἀπὸ vulg. - ἐκεκομμένα (sic) J. - Sans doute pour έκκεκομμένα. - Post κεκ. addit λία θ. - προκρήνια C (D, restit. al. manu) FGHIJK, Ald. — 5 πεκομμένα pro β. J. - β. ἐν ὕδατι om. L. - ὕδατι ἃ καὶ (α καὶ om. Cθ) έλλ. (ἐλλίχειν θ; ἐλείγχειν sic C) vulg. - ἀνάλατα (sic) C. αναλτάτων δε σιτίων θ. - σποδίη θ, Ald., Frob. - σποδώ C. - εψον pro ψον C. - πελειάδος JK. - έρίφου τε (τε om. C0) κρ. vulg. - 6 μηδενί πέπερι (πεπέρει J; πέπ. om. 0) πεποιημένον vulg.-Je lis περιπεποιημένον.- ήπάρ τε (τε om. C0) vulg. σπεδή; C0, Ald., Frob. - ώοῦ (ώὸν C: ἀιδίν θ) τὸ (τὸ om. C9) λεπτόν (όπτων θ; λευκόν LQ', Lind.) ή (ή om. θ) ό (ό om. C3) λέκιθος

bras. A ce point, des convulsions se font sentir ordinairement des clavicules jusqu'aux mâchoires et à la langue, le long des jugulaires, et puis peu après en arrière dans les tendons du rachis; et de la sorte les femmes succombent à la violence du mal. Il faut annoncer le pronostic au début des écoulements et prescrire ainsi le régime : le matin, donner, pour les écoulements, un des évacuants que j'écrirai, celui qui paraîtra le mieux convenir, et le donner trois et quatre fois; si le sang coule abondamment, nourrir, en cas d'apyrexie, avec des aliments solides; en cas de fièvre, avec des potages. Parmi les potages ceux-ci sont les plus convenables : le panic, la lentille, la farine de blé de printemps cuite, le gruau bien cuit, l'épeautre bien cuit. Quant aux boissons, fine farine d'orge dans de l'eau, raclure de pain, gruau d'orge récent, sin, dans de l'eau, à prendre sans sel. Aliments de céréales, pain très-cuit sous la cendre; plats, viande de lièvre, de pigeon, de ramier, bouillie et rôtie, viande de chevreau rôtie, saucée dans du vinaigre sans autre préparation, foie de chèvre ou de bœuf grillé sous la cendre, jaunes d'œuf grillés, fromage sans sel; point d'herbages, ni bouillis, ni crus; point de bains. Attacher les bras avec de la laine en suint enroulée et nouée au-dessus des coudes; en faire autant pour les' jambes, au-dessus des genoux; mettre, soulevant les mamelles, sous les mamelles mêmes, des ventouses tantôt à droite, tantét à gauche; retirer la ventouse, si l'application en cause de la dyspnée; ne pas ôter de sang; employer les pessaires que je décrirai, ceux qui sont hémostatiques et conviennent à ces cas-là. Si la femme guérit de tels

(λέχυνθος FG; λέχινθος HIK; λέχιθοι θ) vulg. – Post τυρὸς addit ὁπτὸς θ. — 2 μὴ pro δὲ μηδέ τ. Cθ – μήτ' ὡμῶν θ. – λουτρῶν δὲ sine καὶ C (θ, τε). – ἐπέκνεσθαι C. – ἐπιδεῖν vulg. – ἐπιδέειν C. – τὰς χεῖρας θ. – χεῖρε vulg. – χέρε bF HIK. – παγετὸν L. – Schneider, dans son Dict., en mettaut cette variante, conjecture qu'au lieu de παχετὸν on doit lire πάγιον. – ποιήσαντι C. – ἀγγώνων C. — 8 τῶν οπι. CDFHIJθ. – Ante ὑπὲρ addit καὶ θ. — 9 σικύαις vulg. – σικύας C. – αἰρειν θ. – ἀειρέειν D. – ἀνειρέειν (sic) Q'. – ἀνείργειν Lind. – αὶτοὺς θ. – μὲν οπι. θ. – εἰς (bis) C. – δὲ οπι. θ. – ἀριστερὰ θ. – γίνηται θ. – βλῆσιν C. – προσδολήν θ. – ἀραιρέειν CDθ, Lind. – ἀραιρεῖν vulg.

σικύην · αἶμα δὲ μὴ ¹ ἀπάγειν · προσθέτοισι δὲ χρῆσθαι, οἶσιν ἀν ἐγὰ γράψω τῶν στατίμων τοῦ αἴματος προσθετὰ ποιέοντα τῆσι τοιαύτησιν. ² Ἦν μὲν περιγένηται ἐκ τῶν ρόων, ἀπιόντος πολλοῦ αἴματος, τὸ τε χρῶμα ἀρυῶδες, καὶ τὸ πρόσωπον μετάρστον, ἀκαὶ ἐν τοῖσιν ὑπορθαλμίοισιν οἰδήματα, καὶ τὰ σκέλεα ἐπηρμένα, καὶ ἡ ὑστέρη ὑγρὴ, καὶ αἰεὶ ἀνεστόμωται παρὰ λόγον, καὶ τὰ ἀπιόντα ὑδαρέα, οἶον ἀπὸ κρεῶν ὑμῶν χυμός. ⁴ Τῆσι τοιαύτησι χρὴ, ὅταν ἱτχύη, καὶ ἐμέτους ποιέειν νήστιας, καὶ μετὰ τοὺς ἐμέτους ἀριστον ἀλούναι. ⁵ Ταὐτησι ξυμφέρει όλιγοποσίη, οἶνος μέλας ἀκρητέστερος, ἀλουσίη, ψυχρολουσίη, περίπατοι, μονοσιτίη, πᾶσα ξηρασίη. ⁴Ην τῶν ρευμάτων ἀπαλλάσσωνται μηδὲ ξυμπίπτωσιν αί ὑστέραι, μηδὲ τῶν ρευμάτων ἀπαλλάσσωνται, ἀποσκεπτόμενον χρὴ ἐς τὴν δύναμιν τοῦ ͼ σώματος, ἢν ἢ δυνατὸ, ἐλλεδορίζειν · ¹ ἢν δὲ μὴ ἐνακούση, τὴν κεραλὴν καθαίρειν καθήραντα δὲ τὰ λοιπὰ διαίτη θεραπεύειν τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ τὰς ἀτέκνους.

111. ⁸ Σκεπτέον δὲ καὶ τὰς φύσιας τῶν γυναικῶν καὶ τὰς χρόας καὶ ⁹ τὰς ἡλικίας καὶ τὰς ὥρας καὶ τοὺς τόπους καὶ τὰ πνεύματα. ¹⁰ Αἱ μὲν γὰρ ψυχραὶ ὑγραὶ καὶ ροώδεες, αἱ δὲ ¹¹θερμαὶ ἔηρότεραὶ τε καὶ στάσιμοὶ εἰσιν. ¹² αἱ μὲν γὰρ ὑπέρλευκοι ὑγρότεραὶ τε καὶ ροωδέστεραι, κὶ δὲ μέλαιναι ξηρότεραὶ τε καὶ στρυφνότεραι · αἱ δὲ οἰνωποὶ μεσηγύ τι ἀμφοῖν ἔχουσιν. Καὶ ἀμφὶ τῶν ἡλικιῶν ὡσαύτως ¹³ ζυμδαίνει · κὶ μὲν γὰρ νέαι ὑγρότεραι καὶ πολύαιμοι ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ · αἱ δὲ πρεσβύτε-

^{&#}x27; Ἐπ. \mathbf{D} . – τῆ τοιαύτη $\mathbf{\theta}$. — 2 καὶ ἢν μὲν $\mathbf{\theta}$. – τοῦ πολλοῦ \mathbf{C} . — 3 καὶ τὰ ύποφθάλμια οἰδήματα θ. - ύποφθαλμοισιν vulg. - ύπ' όφθαλμοῖσιν Κ. - Je lis ύπορθαλμίοισιν. - ή om. C. - ἐστόμωνται vulg. - ἐστόμωται L, Lind. - ἀνεστόμωται θ. - ές pro καὶ C. - τὰ πιόντα θ. - Cela doit se lire τὰπιόντα. έπιόντα C. — ⁴τῆ τοιαύτη θ. – καὶ om. L. – ποιέειν καὶ (καὶ om. Cθ) νηστείας vήστειας θ) vulg. — s ταύτη θ. – σ. vulg. – ξ. C0, Lind. – ή (ή C; ή om. θ) δλ. (όλιγοπωσίη θ) vulg. - μέλας CFGHIJKθ. - μέλας om. vulg. - άκρητότερος θ. άλ. ἢ (ἢ om. Cθ) ψ. vulg. - καθεστέωνται vulg. - καθιστέωνται CDLθ, Lind. - καθιστώνται θ . - συνπίπτωσιν θ . - θ σώ., καὶ (καὶ οιι. $C\theta$) ην (addit μὲν K) ή vulg. — 2 εξ J. - ένακούη θ. - καθήραντι DFGHJK. - ταθήραντι (sic) Ι. -τρόπον καὶ (καὶ om. C) περὶ (ὄνπερ pro καὶ π. θ) τὰς vulg. — 8 σκέπτεσθαι δὲ χρή τὰς θ. - Post δὲ addunt χρή CDFGIK, Ald. - χροιάς θ. - " τὰς om. θ. - καὶ τὰς ω, om. Κ. - w κί... εἰσιν om. θ. - Cette omission de θ est réparée plus bas; voy. p. 240, n. 1. - ψυχραί, αί δὲ (αί δὲ om. θ) ύγραί vulg. - ροώδεις $C \cdot -$ η θερμαὶ μὲν (μὲν om. C) ξ. δὲ (τε pro δὲ C) καὶ vulg. - α αξ μέν.... πνεύματα p. 240, l. 4, om. (DII, restit. al. manu) FGIJK. - ύγρότεροι

LIVRE DEUXIÈME.

écoulements, avant perdu beaucoup de sang, elle a le teint blafard, le visage tuméfié, le dessous des yeux gonflé, les iambes enflées; l'utérus est humide, toujours béant contre nature et laissant écouler un liquide semblable à de la lavure de viande crue. Dans ce cas, il faut, si elle a de la force, provoquer des vomissements à jeun, et, après les vomissements, donner à déjeuner. En cet état, peu boire, vin noir assez pur, s'abstenir de bain, se laver à l'eau froide, se promener, ne faire qu'un seul repas, et user de tout ce qui dessèche, voilà ce qui convient. Si, malgré ces moyens, la femme ne se rétablit pas, si l'utérus ne s'affaisse pas, si les flux persistent, il faut, considérant l'état de la constitution, donner, si elle est forte, l'ellebore; si aucun effet n'est produit, purger la tête, et, après cette purgation, employer pour traitement le même régime que dans le cas des femmes qui ne peuvent pas avoir d'enfant (voy. § 75).

111. (Considérations générales sur les complexions des femmes par rapport aux écoulements.) Il importe aussi d'examiner la constitution des femmes, leur coloration, leur âge, les saisons, les lieux et les vents. Les unes sont froides, humides et sujettes aux flux; les autres, chaudes, plus sèches et plus serrées. Les femmes très-blanches sont plus humides et plus sujettes aux flux; les femmes noires sont plus sèches et compactes; les femmes brunes tiennent le milieu. Il en est de même pour l'âge; les jeunes sont plus humides et ont beau-

5. – μέλαναι (sic) Η. – μελανὰ (sic) G. – στριφν. CHθ. – σίνωπαὶ CH. – σίνωπτοι (sic) μέση (adest spatium vacuum duo litterarum) τι θ. — το συμβ. θ. – νεώτεραι pro νέαι ύγρ. Η. – νέαι οπι. C, Ald. – ύγρότεραι C. – πολύαιμοι όμοίως (ώς pro όμ. 1.θ. Lind.) (addit ώς Η) ἐπιτοπολύ (ἐπὶ τὸ πουλύ CH) νιθα. – ἀμεῶν νιθα. – ἐπενόσυσαι (ἐπὰζουσαι, μεσήλικες οὖσαι. – Les interprètes ont rapporté la glose de Galien à ce passage-ci. Cependant Schneider dans son Suppl. dit: « A la vérité, Phavorinus a mis plus exactement ἰσενόσυσαι d'ἴσενός, me senble être contre l'analogie. En conséquence je préfère ἴσενοι ἐσῦσαι, parce que je ne connais d'ailleurs aucun verbe provenant d'ἔνος. »

ραι ξιρότεραι καὶ ὁλίγαιμοι · αἱ οὲ μέσαι μέσον τι ἀμφοῖν ἔχουσιν, ἐσενύουσαι. Δεῖ ¹ οὲ τὸν ὀρθῶς ταῦτα διαχειριούμενον διαγινώσκειν εκάστοτε τὰς φύσιας τῶν γυναικῶν καὶ τοὺς καιροὺς καὶ τὰς ἡλικίας καὶ τὰς καὶ τὸς τόπους καὶ τὰ πνεύματα.

112. ² Ην ρόος ἐν τῆσι μήτρησιν ἐγγένηται, αἴμα ρέει πολλὸν, καὶ θρόμδοι πεπηγότες ἐκπίπτουσι, καὶ ὀδύνη ἔσχει ἐς τὰς ἰζύας καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὴν νειαίρην γαστέρα, καὶ σκληρή ἐστι, καὶ διγγανομένη ἀλγέει, καὶ ρίγος καὶ πυρετὸς ὀξὺς λαμβάνει, καὶ ἀσθενείη 'ἐπιγίνεται, καὶ πάντα πλὴν ὁμων καὶ ὁμοπλατέων ἀλγέει, καὶ θέρμη ἔχει, καὶ ἐρευθιᾶ, καὶ τὰ φλέβια σκληρὰ ἀντιτυπεόμενα. Ἡ δὲ νοῦσος γίνεται μάλιστα ⁵ἐκ τρωσμῶν · γίνεται δὲ καὶ δκόταν τὰ ἐπιμήνια μὴ γινόμενα πολλοῦ χρόνου ἐζαπίνης καταβραγᾶ. Ταύτη, δόκόταν ὅδε ἔχη, δλυνθον ξηρὴν κόψας καὶ διασήσας ἐς ὀθόνοιο ἐνοῆσαι καὶ προσθέσθαι · καὶ ἐπὶ τὴν νειαίρην γαστέρα ψύγματα ἐπιτιθέναι, φυλασσόμενος μὴ φρίξη. Ἐπειδὰν δὲ τὸ ρεῦμα ⁷ στῆ, ἀγριελαίης φύλλα ἑψήσας ἐν δζει ὡς ὀξυτάτφ, διανιψάσθω τὰ αἰσοια · πινέτω οὲ γίγαρτα ⁸καὶ ροῦν τὴν ἐρυθρὴν ἑψήσας ἐν ὕὸατι

1 Δή θ. - διαχειριζόμενον CHθ. - Post πνεύματα addunt αί μέν γκρ ψυχραί, αί δὲ (αί δὲ oni. θ) ύγραὶ καὶ ροώδεες, αί δὲ θερμαὶ μέν (μέν oni. θ) ξηρότεραι τὲ καὶ στάσιμοί εἰσιν (H, al. manu) θ. — 2 ἢν.... ἐκπίπτουσι om., rcstit. al. manu D. - γένηται έν τ. μήτρ. C (θ, έγγένηται). - γένηται ΚL. - αξμά οί ρεῖ θ. - καὶ ή (ή om. CDHIJLe, Lind.) όδ. vulg. - ἔχει θ. - εἰς C. - τὴν om. Co. - νειέρην FGHIK, Ald., Frob. - νειαιρήν Lind. - νιεραν (sic) 6. - 3 θιγγανουμένη (sic) CDHIK. — ' ἐπιγίνεται θ. - ἐγγίνεται vulg. - καὶ πάντα οια. θ. - ώμοπλάτων θ. - θέρμην FGHJKL. - ἔχει om. Co. - ἐρευθριᾶ, al. manu έρευθια D. - έρευθία C. - φλεβία HJ. - άντιτυπεύμενα θ. - 5 έκ τῶν τρ. DI., Lind. - τρωσμού θ. - γιν. ἀπὸ (ἀπὸ om. Cθ) πολλού vulg. - ραγή θ. - "όπ. θ. - έχει Η. - όλονθον Cθ. - ξηρόν L, Lind. - όλυνθος est ordinairement du masculin. Schneider, dans son Dict., remarque que Hippocrate, en cc passage-ci, a ξηρήν, mais qu'un ms. donne ξηρόν. L n'est point, à proprement parler, un ms.; c'est un mélange de leçons provenant les unes de mss., les autres de conjectures. Ici on peut affirmer que c'est une correction, tous nos mss. ayant ξηρήν. - κόψαι θ. - διαττήσας C. - Ενόησον C. - νειέρην FGH 1K, Ald., Frob. - νιες άν θ. - νειαιρήν Lind. - τη C. - άγριο ελαίης J. - άγριελαίου θ. - ὕδατι pro ὄξει L, Vatic. Codd. ap. Foes. - ώς CDHIJLO, Vatic. Codd. ap. Foes, Lind. - ώ; om. vulg. - πινέτω... αίδοῖα om. J. - 8 καί ροιάν (ρόα Foes in not., Lind.; ρόον C, Η supra lin. al. manu, θ) τὴν ἔρυθρην έψήσας (έψησάσα θ) έν ΰδατι (όξει pro ΰδ. Foes in not., Lind.) ώς δξυτάτω άλειψάσθω τά αιδοῖα (ώς όξ. άλ. τὰ αιδ. om. θ) όσον vulg. - Schneider. dans son Suppl., a une note sur ce passage même, au mot ρούς: « Le

coup de sang; les âgées plus sèches et ont peu de sang; les intermédiaires tiennent le milieu, par l'action moyenne de leur âge. Celui qui veut bien conduire le traitement chez les femmes doit reconnaître en chaque cas leur constitution, les opportunités, les âges, les saisons, les lieux et les vents.

112. (Autre métrorrhagie.) Si un flux s'engendre dans la matrice, du sang coule en abondance, des caillots consistants s'échappent; il y a douleur aux lombes, aux flancs et au basventre; la malade a le corps rigide; elle souffre si on la touche; frisson, fièvre aiguë, la faiblesse survient; douleur par tout le corps excepté aux épaules et aux omoplates; chaleur, rougeur; les veines sont dures et réuitentes. Cette maladie survient surtout à la suite de l'avortement; elle survient aussi quand les règles, supprimées pendant longtemps, font éruption tout à coup. Les choses étant ainsi, piler une figue verte sèche, tamiser, attacher dans un linge et appliquer en pessaire; sur le bas-ventre faire des applications froides, prenant

Lexique de Photius cite le ¿ouv parmi les épices, comme tiré des poemes de Solon. La forme éca est ordinairement employée par les Grecs postérieurs pour l'accusatif du substantif ¿605, courant; c'est ainsi qu'on lit dans Herodian. Epimer., p. 301, ροί ποταμού, θαλάσσης, à la façon de vôos, νούς, vot. De plus, le genre féminin την έόα, leçon qui, proposée par Foes, a été adoptée par Linden, rend cette correction tout à fait invraisembleble. D'un autre côté, βοιάν ἐρυθράν est certainement faux; car toutes les grenades sont rouges. En conséquence, il ne me reste plus d'autre conjecture que d'admettre que Galien a lu ici ρόα τα έρυθρά. En effet, dans son Gl., on lit : βόα, τὰ ἐκ τῆς συκαμίνου, τὰ μόρα, ἄτινα ἄωρα ξηρανθέντα καί κοπέντα τοῖς όψοις ἐπιτάττεται, καθάπερ καὶ ό κυρίως ὸνουαζόμενος ρούς, ώς καὶ ὁ Διοσκουρίδης εν τῷ πρώτω περὶ ύλης λέγει. Dioscoride, à la vérité, I, 181, n'a pas έδα, mais seulement τὰ δὲ ἄωρα μόρα κοπέντα ἀντὶ δόος τοῖς δψοις μίγνυται. Ce qui paraît encore parler pour la leçon δόα τά έρυθρά, c'est que llippocrate fait aussitot cuire ces ρόα et les emploie en onetion, tandis qu'il fait d'abord sécher, pour les broyer, les μόρα από βέτου, attendu que le fruit du βοῦς est dur et a besoin d'être préalablement broyé avant de pouvoir servir à oindre. » Depuis cette note de Schneider, il est survenu deux faits nouveaux pour le texte hippocratique, c'est d'une part la leçon poor qui peut si facilement se changer en pour, et d'autre part, l'omission, dans θ, des mots άλευβάσθω τὰ αίδοῖα, omission qui fait tomber un des arguments de Schneider. Je pense donc qu'il faut accepter cette omission et lire ¿ouv.

DES MALADIES DES FEMMES.

παθοῦσα ὑγρανοῆ, θυμιήσθω ἕως ἀν ἀποξηραίνη.

καθοῦσα ὑγρανοῆ, θυμιήσθω ἔως ἀν ἀποξηραίνη.

παθοῦσα ὑγρανοῆ, θυμιήσθω ἔως ἀν ἀποξηραίνη.

παθοῦσα ὑγρανοῦ, πῖσαι κάτω μετὰ οὲ τὸ φάρμακον τὰς ὑστέρας κοισι, καὶ οἴνῳ μέλανι σοἰνώδει. *Πν δὲ οἰδέη πεπαυμένου ἤὸη τοῦ ρόου, φάρμακον πῖσαι κάτω μετὰ οὲ τὸ φάρμακον τὰς ὑστέρας κοισι, καὶ οἴνῳ μέλανι αἰνωδει. *Πν δὲ οἰδέη πεπαυμένου ἤὸη τοῦ ρόου, φάρμακον τὰς ὑστέρας καὶ οἴνὰ ἀν ἀποξηραίνη.

113. Τόος έρυθρός - * ρέει τοιόνδε οἶον αἷιμα νεοσφαγέος, καὶ θρομβία διαλάμποντα, ἄλλοτε δὲ καὶ ρόον ἐρυθρὸν ἐκβράσσει, καὶ δή γαστηρ ή νειαίρη ἐπαίρεται, καὶ λεπτύνεται, καὶ νηπελεῖ, καὶ σκληρύνεται, καὶ ἀλγέει ψαυομένη δις ἔλκεος, καὶ πῦρ ἔχει καὶ βρυγμός · δδύνη τε δὲς αὐτὰ τὰ αἰδοῖα καὶ τὸ ἐπίσειον καὶ ἐς τὸν κενεῶνα καὶ τὰς ἔζύας καὶ τένοντα καὶ κοιλίην καὶ στῆθος, ⁷ καὶ τὰς δμοπλάτας καὶ τἄλλα πάντα ἀλγέει, καὶ άδυναμίη καὶ δλιγοψυχίη ἔχει, καὶ ὁ χρὸς τρέπεται. ⁸ Καταργὰς τῆς νούσου τάδε ἐπιλαμβάνει · ἢν δὲ μηκύνη, ταῦτα πάντα ἐπὶ μᾶλλον ἀνθέει, καὶ δῆλος ἡ νοῦσος, καὶ τὰ κοῖλα ἐπανίσταται, καὶ οί πόδες οἰδέουσιν. Ἡ δὲ νοῦσος ⁸ λάζεται ἐκ τόκου μάλιστα, ἤν τι ἐν αὐτέη διακναισθὲν μὴ ἔη, ἄλλ' ἐνσαπῆ τε καὶ τρυχοθῆ τὸ ἔμβρυον. Ταύτη κατ' ἀρχὰς ἦν

¹ Τοῦ om. D. - ξηράνας (ξηρήνασα C; ξηρήνας DHIKLe, Lind.) καὶ (καὶ om. θ) τρ. (τρίψασα C) λ. (λία θ) vulg. - σιτανίου ΗΚ. - μίσγειν Lind. -2 δὲ om. θ. - σητανίου pro τιτάνου Cornar., Foes in not., Lind. - συμμ. θ. - ἐπιλαδών L, Lind. - λούσθω θ. - 3 ἐνώδει J. - εὐώζει Vatic. Codd. ap. Foes. – οἰδέοι FHI. – πεπὶ υμένου C. – ἢν δὴ pro ἢδη θ . – πιεῖν $C\theta$. – ἄνω pro κάτω C. - ό) όνθων Cθ. - παθούσα om. C. - ποιούσα Lind. - ύγιαίνη θ. - άποξηρηωη: (sic) θ . — θ δέη C. – δεῖ θ . – νεοσφαγές vulg. – νεοσφαγέος θ . – θ ρουδοι διαλείποντες J. - διαλείποντα vulg. - διαλιπόντα θ. - διαλάμποντα CDLO'. Lind. - βέον pro βόον L. - [τὸ] βέον Lind. - ἐκβράσει C. - Gal. Gl. : ἐκβρήσσει, ένβάλλει, ένβράσσει. - 5 ή Co. - ή om. vulg. - νειέρη FGHIK, Ald., Frob. - νειαιρή Lind. - νιερά θ. - καί om. θ. - λεπτή τε γίνεται θ. - λεπτή γίνέται CFHIJKL, Lind. - νηνεμεί vulg. - άνεμοί aut άνεμούται aut ήνεμούται conjicit Foes in not. - Gal. Gl. : νηπελεῖ, ἀδυνατεῖ. - Cette glose a été indiquée comme la vraie leçon par divers critiques. - σκληρύνει vulg. - σκληρύνεται θ. – ψαυομένης D=6 ές (εἰς θ) ταῦτα (αὐτὰ θ, Lind.) τὰ vulg. – ἐπισειόμενον CDFGHIJKL, Ald. - ἐπίσιον θ. - τένοντας Foes in not., Lind. — ⁷ καὶ ἐκ. τῶν ὤμων καὶ πλαστας (sic) πάντα ἀλγέει θ. - τοὺς pro τὰς C. άλλα (τάλλα DIJL, Lind.; άλλα om. C) vulg. - άλγέειν C. - λιποψυχίη LQ'θ-- λειποψυχίη DFHIJK. - ἀποψύχη (sic) C. - ώχρὸς pro ὁ χρ. JL. - στρέφεται

garde de causer du frisson. Quand le flux est arrêté, faire cuire des feuilles d'olivier sauvage dans du vinaigre aussi fort que possible et laver les parties génitales; la malade boira, à la dose d'une demi-cotyle, une eau dans laquelle auront bouilli des pepins de raisin et du sumac rouge; ou mûres rouges de la ronce, faire sécher, piler, mèler avec partie égale de farine de blé de printemps et donner à boire à jeun; si vous voulez rendre la préparation plus énergique, ajoutez deux parties de plâtre, saupoudrez avec de la farine, et faites boire. Elle ne se baignera pas; elle usera d'aliments siccatifs et de vin noir fort. Si la malade enfle, l'écoulement étant déjà arrêté, administrer un evacuant par le bas; après cette purgation, prescrire une injection utérine avec la préparation aux figues vertes, et faire une contre-injection astringente. Dans cet état, la femme devient-elle humide, elle fera des fumigations jusqu'à ce qu'elle devienne sèche.

d'un animal récemment égorgé; tantôt de petits caillots luisants et tantôt un flux rouge sont rejetés; le bas-ventre se tu-méfic, s'amincit, est frappé de faiblesse, se durcit, et est dou-loureux au toucher comme s'il y avait une plaie; fièvre; grincement de dents; douleur aux parties génitales, au pubis, aux flancs, aux lombes, au tendon, au ventre, à la poitrine, aux omoplates et partout; adynamie, défaillance, décoloration. Au début de la maladie tels sont les accidents; quand elle se prolonge, tout s'aggrave; la maladie est apparente, le dessous des yeux se tuméfie, les pieds enslent. Cette maladie prend surtout après l'accouchement, quand l'embryon détruit ne sort pas, mais se pourrit et se consume. Si une telle malade

vulg. – τρέπεται C0. — 8 κατ. [μὲν] Lind. – νόσου vulg. – νούσου CDH0, Lind. – ταῦτα pro τάδε C0. – ἐπιλαμβάνη Ald. – μηκύνηται 9 0. – τάδε 9 0. Lind. – ταῦτα 9 0. αποιμ τάδε πάντα) FGHIJKL. – ἀσθενέει (ἀνθέει 9 0) vulg. — 9 0 άζυται 9 0. – αὐτῆ vulg. – αὐτέη CDFHIJK. – διακνησθὲν vulg. – διακναισθὲν τὲ μὴ ῖη 9 0. – 9 0. – ἐνσάπηται (ἐνσαπῆ τε C1; ἐνσηπη τε sic 9 0) καὶ τρηχυνθῆ (τρυχυνθῆ, al. manu τρυχωθῆ 9 1); τρυχωθῆ CDKL0, Lind.) vulg. – τὸν σπόγγον 9 0. Ald. – τῶν σπόγγων 9 0.

DES MALADIES DES FEMMES.

ἐπιτυγγάνης, σπόγγον ¹ κατατέγγοντα προστιθέναι δκόταν ή δδύνη, καὶ δθόνιον λεῖον μαλθακὸν ² κνηστὸν ὕδατι τέγγοντα ψυγρῷ ἐπὶ τὴν γαστέρα ἐπιδάλλειν, καὶ ὕδατι ψυγρῷ καταγεῖν, καὶ τὴν κλίνην ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑψηλοτέρην εἶναι, καὶ στορέσαι ὧδε: καὶ τῶν γυναικείων πειρώμενος, ό τι αν μαλλον προσίηται πιπίσκειν του σελίνου τὸν 8 καρπόν κόψαι καὶ φῶσαι σήσαντα, ⁴ καὶ ἐρύσιμον ὡσαύτως καὶ μήχωνος χαρπὸν ζὸν ἀλφίτοισι σήσας, καὶ κνίονις 5 καρπὸν ώσαύτως * καὶ τῆς ψώρας τῆς ἀπὸ ἐλαίης, καὶ κικίὸα, καὶ πήγανον, καὶ ὀρίγανον, καὶ γλήγωνα ἐν ἀλφίτοισι σῆσαι καὶ φυρῆσαι, καὶ 6 κρίμνα ἀπ' αλοίτων άδρα φῶζαι, καὶ ⁷πύανα καταλέσας, καὶ τυρὸν αἴγειον περιζύσας τὸ αἶσγος, 8 τῶν μέν ἄλλων ἴσον έκάστου μίσγε, ὀριγάνου δὲ καὶ πηγάνου καὶ ψώρας καὶ κικίδος ήμισυ, ταῦτα πίνειν νῆστιν πρωί πρό της κινήσιος κιρνάναι δέ γρή καί ές γρησιν. ήν δριμέα ⁹ ἔη, καὶ κυκεῶνα διδόναι, ἐν μὲν τοῦ φαρμάκου μέρος ἔστοι, ἐν δὲ τοῦ τυροῦ, ἐν οὲ τῶν ἀλφίτων ες ἐσπέρην ἐὲ τοῦ μέλιτος ζυμμίσγοντα πιπίσκειν. Καὶ ἄγρι 10 μεν εν άργη έγηται τη νούσω, καὶ τὸ αξμα συγνόν τη, καὶ διαλείπη δλίγον γρόνον, καὶ δδύναι δζεται τσγωσι, ταῦτα χρή ποιέειν. *Ην 11 δὲ τὸ αξμα ἔλασσον ρυη καὶ δι' ἔλάσσονος γρόνου, πιπίσχειν α δή κάτω υπογωρέει ή άνω, καὶ πυριῆν τὰ αἰδοῖα βληγροῖσι πυριήμασιν, ὡς ἄν δοχέη έχάστοτε χαιρὸς εἶναι, χαὶ ζειάς ἐρίζαντα ζὺν τοῖσι χελύφεσι, χαὶ 12 ὀλύνθους ἐρινεοὺς αὐήναντα

ι Κατέγγοντα (sic) F. - κατατέγκοντα (sic) J. - όπ. ή όδ. ή θ. - ή pro ή (D, al. manu ή) FGHK, Ald. - λίον θ. - 2 καθεψών (καταξύων Cornar., Foes in not.; καταψῶν L, Lind.) vnlg. - Je lis κνηστὸν, qui me paraît s'éloigner moins des mss.; mais le véritable texte reste fort douteux. -τέγγοντι FG, Ald. – τέγκοντι J. – τὴν θ . – τὴν om. vulg. – ἐπιδαλεῖν vulg. – ἐπιθάλλειν Cθ. - τῶν θ. - τῶν om. vulg. - ὑψηλοτέραν Κ. ~ πειρόμενος J. - μᾶλλον om. F.-μάλιστα θ.-άλλο pro μᾶλλον (D, restit. al. manu) GHIK.-άλλο μάλλον Vatic. Codd. ap Foes. — 3 καρ. ςώσαι και σήσαι και κόψαι, και έρ. vulg.- καρ. κόψαι καὶ φῶσαι σήσαντα, καὶ έρ. θ. - 4 καὶ om. J.- καὶ μήχ.... ωσαύτως om. (DH, restit. al. manu) FGiJK. - σύν vulg. - ξύν C, Lind. - τῆσαι pro σήσας C. - 5 ἐρύσιμον pro κ. C. - Post ώσαύτως addit καὶ μήκωνος καρπόν ξύν άλφίτοισιν ώσαύτως C.-ψ. άγριελαίης (της άπδ έλαίης pro άγρ. 0) vulg. – κηκίδα θ . – καὶ όρ. om. θ . – καὶ γλ. om. K. – γλίχ. HJ.- ἀλφίτοις vulg. - ἀλφίτοισι CD0. - στῆσαι pro σῆσαι FG, Ald. - τῆσαι C. - φυρήξαι DFIIK. - φορήξαι G. - φορύξαι C. - φορήσαι Ald. - 6 κρημνά C. -έπ' (ἀπ' θ) άλφ. vulg. - άδρὰ DGI. - φῶσαι CJ. — 7 πύρινα (πύρρινα Κ; πύανα C) κατ. vulg. - Ce qui m'engage à recevoir la leçon de C, c'est qu'à mon avis un mot aussi peu commun n'aurait pas été mis en place de πύ-

au début vous échoit, mouillez une éponge et appliquez-la quand il y a douleur; trempez dans de l'eau froide un linge sin, souple et raclé et mettez-le sur le ventre; faites des affusions froides; disposez le lit de manière qu'il soit plus haut du côté des pieds; essayez et donnez à hoire, parmi les préparations pour les femmes, celles qui sont le mieux reçues : graine d'ache, griller, piler, tamiser; érysimon (sisymbrium polyceratium), de même; graine de pavot avec du gruau d'orge, tamiser, et graine d'ortie de même; galle d'olivier, noix de galle, rue, origan, pouliot, avec farine d'orge, tamiser, pétrir; et gros gruau d'orge grillé, pyane (mélange de légumes à gousse et de grain) moulu, fromage de chèvre dont on a raclé l'ordure; de chaque partie égale, sauf l'origan, la rue, la galle d'olivier et la noix de galle, dont on ne met que demi-part; donner cela à boire le matin à jeun avant aucun mouvement; il faut agiter avant de s'en servir; si l'écoulement est âcre, on donne un cycéon ainsi composé: une partie de la préparation ci-dessus, une partie de fromage, une de sarine d'orge; pour le soir on ajoute du miel. Tant que la maladie est au début, que le sang coule en abondance et ne s'interrompt que pour peu de temps, et qu'il y a des douleurs aiguës, voilà ce qu'il faut faire. Si le sang coule moins abondamment et pendant moins de temps, faire boire ce qui évacue par le bas ou par le haut; et saire sur les parties génitales de douces fomentations choisies chaque fois suivant la circonstance; piler de l'épeautre avec la balle, faire sécher des figues sauvages vertes, les piler, les

ρινα par un copiste. $-περιξέσαντα vulg. - περιξύσας θ. - <math>^8$ καὶ (καὶ οιπ. θ) τῶν vulg. - ἱσων J. - ὁρίγανον δὲ καὶ πήγανον vulg. - ὀριγάνου δὲ καὶ πηγανου θ. - καὶ και ... κινήσιος οιπ. L. - κηκίδος - 6 - Αιρικίν - 6 - Αιρικίν -

κόψαι, καὶ σῆσαι, καὶ ἐλαίης φύλλα δμοίως, ἔσον ἐκάστου, ¹ καὶ καταπλάσσειν, καὶ γάλα πιπίσκειν βόειον, ἢ ἐφθὸν, ἢ ὡμὸν, ² πρὸς τὸ ὀρθῶς ἔχον ὁρῶν, ³ καὶ ὡς ἄν καιρὸς ὀοκέη εἶναι. ⁴ Ἡ δὲ νοῦσος δοκέει βληχρὴ εἶναι καὶ θανατώδης · ⁵ ὀλίγαι ὸὲ ὸιαφεύγουσιν.

11.4. ⁶ Όχοσταν γυναικὶ αἶμα βέᾳ ἐκ τῶν ἄρθρων ὑπὸ τόκου διεφθορυίῃ ἢ ὑπὸ νούσου · οἴονται δ' ἔνιοι τοῦτο τῶν ἰητρῶν βόον εἶναι, τὸ δ' ἐστὶν ἔτεροῖον · ⁷ τοῦτο μὲν ἐκ τῶν ἄρθρων κὰκ τῆς ὁσφύος καὶ ἰσχίου κολλῶδες ὁμοῦ τῷ αἴματι · κεῖνο δὲ δἀπὸ ὑστερέων καὶ κοίλων φλεδῶν, καθαρὸν αἴμα. Ταύτην χρὴ ὑποθυμιἢν, ζειὰς κατερίξαντα ὅσον ἡμίεκτον, ⁹όζει φυρῆσαι δλίγω, ὅκως μὴ κατὰ πὰν ὑγρήνης τὰς μήτρας, καὶ τοῦ ὑείου ὁκόσον ἡμιωβόλιον μίξας πρὸς τὰς ζειὰς τετριμμένας ¹⁰ καὶ τῷ όζει φυρήσας, τὴν νύκτα τίθει · πρωὶ δὲ πῦρ πολλὸν κατακαύσας, ἐπιτιθέναι · ¹¹ καὶ φλόμου βύσματα ἀπὸ ἐλαιηρῶν κεραμίων, καὶ ἀπὸ τοῦ κνάφου ¹² τῶν κναφέων ζύμτοῦ καθαρσίων, καὶ τοῦ καρποῦ τοῦ ὄφιος · ἀφαιρέειν δὲ τὸ πολλὸν τοῦ πυρὸς, ¹³ καὶ καίειν,καπνίσαις γὰρ ὰν μάλιστα. Δίφρον ¹¹ δὲ χρὴ ὁπήεντα εἶναι καὶ ἀμφιίζεσθαι τὴν γυναϊκα περιστειλαμένην εἴμασιν, ὑς μὴ παραπνέῃ · ἐπὶ δὲ τὸ πῦρ ἐπιπάσσειν τὸ ζὺν τῷ όζει , καὶ τοῦ καρποῦ τοῦ όφιος. Καὶ σμύρνα δὲ ¹⁵ μισγομένη ἐνεργὸν, καὶ παύει τὰ

*Καὶ Cθ. - καὶ om. vulg. - πιπ. καὶ ἐσθὸν (κάθεσθον pro κ. έ. θ) βόειον (βότον θ) η ώμον Co. - βόειον om. (D, restit. al. manu post ώμον) FG (H, restit. al. manu) IJKL. - η ωμόν η έρθον J. — 2 καὶ (καὶ om. Jθ) πρός vulg. - Post πρός addit γάρ J. - όρῶν DFIII (J, όρᾶν χρή) Kθ, Ald., Lind. όρων om. vulg. — 3 καὶ θ. - καὶ om. vulg. — 4 καὶ (καὶ om. θ) ἡ (ἡδε pro ἡ Lind.) (addit δὲ θ) νόσος (νοῦσος CJKθ) δοχέχ (δοχέει Dθ, Lind.) βλ. εἶναι καὶ (addit où Lind.) θαν. vulg. — 5 παῦραι C (H, al. manu in marg.) θ. δὲ τῆς τοιαύτης νούσου (τῆς τ. ν. οπ. Cθ) διαφ. vulg. — 6 ὅταν θ. - ἐν γυναικὶ DQ'. - ραίη θ. - ὑπὸ (ἐκ θ; ἀπὸ Lind.) τ. ᾶ. ὑπὸ τ. διερθορυῖα (διαφθορυτα sic CHIK; διεφθορυία J; διεφθορυίη Lind.; διεφθόν ρύηι sic θ) ή ἀπό (ὑπὸ Fθ) τοῦ (τοῦ om. CKθ) πόνου (νούσου θ) vulg. - οἴωνται J. - τῶν i_{n} . om. $C\theta$. – i_{n} τρέων (sic) D. – έόων D. — i_{n} τὸν μὲν γὰρ $\hat{\epsilon}$ κ θ . – ἄρθρων έστιν έτεροτον (έσ. έτ. om. θ) κάκ. vulg. - όμοιως pro όμου J. - 8 υπό C. -[τῶν] ὑστ. Lind. - ὑστέρων D. - ταύτη CK. - ὑποθυμιᾶν θ. - κατερίξαντα Lθ, Lind. - κατερρείξαντα C. - καταρρήξαντα J. - κατερείξαντα D. - κατερρίξαντα FGIIIK, Ald. - πατερφήξαντα vulg. - ήμισπτον (sic) θ. — ο δξει δε θ. - ολίγον FGIJK. - όλ. om. θ. - όπως θ. - ναθάπαν Η. - νατάπαν (sic) Κ. - πά.νυ pro παν D. - υγρήνη J. - όσον θ. - ήμιοβόλιον FGHK, Ald. - ήμιοβέλιον CIθ. -16 καὶ om. θ. - σύνθες Cθ. - Ante ἐπιπ. addit καὶ ἐπὶ πῦρ θ. — " καὶ φλόμου θ . – καί φλ. om. vulg. – ελαιηρέων C. – γνάρου $C\theta$. — θ τοῦ pro τῶν J. – γνατέων CG0. - σύμμ. θ. - καθάρσεων vulg. - θαρσόν (sic) C. - θαρσέων θ. - tamiser, traiter les feuilles d'olivier semblablement, prendre de chaque partie égale, et appliquer en cataplasme; prescrire le lait de vache cuit ou cru, considérant le bon état des choses et l'opportunité. Cette maladie est lente et grave; peu en réchappent.

114. (Distinction entre l'écoulement vrai du sang qui vient de la matrice, et l'écoulement faux qui vient des lombes et de l'ischion. Traitement de ce dernier écoulement.) Quelquesois une femme rend du sang provenant des articulations, ayant souffert à la suite de l'accouchement ou par l'effet d'une maladie. Quelques médecins prennent cela pour un écoulement; ils se trompent; ceci est une humeur visqueuse venant des articulations, des lombes et de l'ischion avec le sang; l'écoulement vrai vient de l'utérus et des veines caves et est du sang pur. Dans ce cas, faire la fumigation suivante : épeautre broyé, un demi-setier, pétrir avec peu de vinaigre, afin de ne pas humecter complétement la matrice, mêler à l'épeautre pilé une demi-obole de soufre, pétrir avec le vinaigre, et exposer la nuit au serein; le lendemain matin, allumer un grand seu et mettre ce mélange sur le feu; y mêler des tampons de molène (verbascum) qui ont servi à boucher les vases à huile, des ordures prises au peigne des foulons, et de la graine d'ophis (plante indéterminée); diminuer l'ardeur du feu et brûler; c'est ainsi que vous obtiendrez le plus de fumée. Vous aurez un siége avec un pertuis et vous y assoierez la femule, la couvrant avec des vêtements afin que la vapeur ne se perde pas; puis vous jetez sur le feu la préparation au vinaigre et la graine d'ophis. La myrrhe aussi est efficace, et, en parfum, arrête le sang qui mouille les parties génitales. Quand la fumi-

καθάρσιον (sic) J. – καθαρσίων Lind. – ἀραιρέων δὲ τοῦ πολλοῦ θ_0 — θ_0 καὶ om. θ_0 — καὶ μὴ καίειν Cornar., Lind. – καπνιῶν (καπνιῷν Lind.; καπνίων C) δὲ μάλιστα vulg. – καπνίσαις γὰρ ἆν μάλιστα θ_0 . — θ_0 δι om. θ_0 . — θ_0 δι οπ. θ_0 οπ. DFGIIIJK. – ὁπηέντα Frob. – ἀρτίζεσθαι (sic) J. – ἀμφιέζεσθαι C9. – περιστιλαμένην θ_0 . – είμασιν θ_0 . – θ_0 δι αν μὴ θ_0 . – σὸν θ_0 . — θ_0 σμιγομένη C. – παύειν vulg. – παύει θ_0 . — Αnte τὰ addit [καὶ] Lind. – θ_0 μιητέον θ_0 . — έμσσιν C. – περωγμένον D0.

αίδοια το θυμιητόν αίμάσσεσθαι. Ήν δὲ άλις έχη, έρυσίμου χαρπόν περωσμένον τρίψαι καὶ έν οίνω διδόναι.

115. 'Ρόος ι πυβρός ρέει, οἷον έξ ώοῦ είδεγθέος πουλύ τε καλ δύσοδικον, καὶ φλεγμαίνουσεν αἱ ὑστέραι, καὶ δούνη ἐκ τῆς δσφύος καὶ τῶν βουθώνων, καὶ τὰ ² ἐπεργόμενα πολλά, καὶ ἢν μὴ ἀπαλλάσσηται, ταχύ ⁸ ρέοντα· αλλ' ην καὶ χρόνος ἐγγένηται, τὰ άπιόντα σήπει ως οδόν τε μάλιστα : ρεί γάρ οδον άπο κρεών όπτων γυμός. ἄμα οὲ 5 τουτέοισι πυρετοί ἐσγυροὶ καὶ ρίγεα. ἐκ οὲ τῶν 6 τοιούτων ρόων αί μεν πολλαί ἀπόλλυνται, δλίγαι δε διαφεύγουσιν. 7 Κήν μεν εν άργη παραλάθης, θεραπεύειν ώδε γρή : ήν μεν απύρετοι έωσι καὶ ἐσγύωσιν, 8 ἐλλεβορίζειν: ὅταν δὲ γένηται, διαλιπόντα ήμέρας τρεῖς ἢ τέσσαρας κάτω πῖσαι φάρμακον. 9 Μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν διαιτήν ώδε, όχως τὰ βεύματα ύδαρέα ἔσται καὶ λιπαρά. 10 ποωί μεν νήστει διδόναι των φαρμάχων τι πίνειν επ' οίνον έπιπάσσων, ὧν αν έγω γράψω πρός ρόον μετὰ δὲ τὸ φάρμακον ἐν τῆ άλλη διαίτη θεραπεύειν, τὰς δὲ ὑστέρας Θεραπεύειν ὧοὲ · ἢν μὲν φλεγμαίνωσι καὶ ξυμμεμύκωσι, πυριῆν χρὴ μαλθακῆσι τῆσι πυρίησι, 11 μέχρις οδ τὸ στόμα τῶν μητρέων μαλθακὸν γένηται · μετὰ οὲ τὰς πυρίας, κλύζειν τῶν κλυσμάτων 18 όκοίοισιν ἂν δοκέη δεῖσθαι, ἤν τε καθαρτικωτέροισιν ήν τε μαλθακωτέροισι μετά δὲ τοὺς κλυσμοὺς μαλθακτήρια προστιθέναι. 13 ήν δε μή εύλυτον το στόμα γίνηται, πυριζίν και μαλθάσσειν προσθέτοισιν ών αν εγώ γράψω, 14 μέγρις αν ἀναστομωθῆ. *Ην δὲ μὴ πρὸς ταῦτα παύηται τὰ ῥεύματα, χαθαίρειν

^{&#}x27; Πυρὸς G. – ρετ θ. – οἰον ἔξω οὐδεχθέος πολύ τε C. – ἰδεχθέος FGHI. – οὐσεχθέος Λἰd. – ἰλεχθέος θ. – Schneider, dans son Dict., pense que la leçon est altérée et qu'on devrait lire ὁδεχθής ου ὀζεχθής. Mais il n'y a rien à changer, l'auteur hippocratique donnant ici et un peu plus loin le sens de puant à εἰδεχθής. – κάκοδμον θ. – ὀδύναι θ. – βουδόνων (sic) θ. — ² ἀπ. Cθ. – πουλά F, Ald., Frob. – πουλλά DGHIJ. — ³ ραίων θ. – ἀλλ' εἰ (ἀλλά sine εἰ DF HIKLθ) vulg. – Je lis ἤν. – καὶ οπι. θ. – ἐνγίνηται θ. — 1λείποντα vulg. – λίποντα (sic) Ι. – ἀπιόντα θ. – οἴονται pro οἰόν τε θ. – ριγέει (ρέτ θ) γὰρ καὶ (καὶ οπ. θ) οἰον ἀ. κ. ὀπτῶν (ώμῶν J) χυμὸς ἐπιρρέει (ἐπ. οπ. Cθ) · ἄμα vulg. — ⁵ τούτοισι θ. – ρίγεες (sic) Κ. — ⁵ τοιῶνδε θ. – τοιουτέων D. – ἀπόλυνταὶ J. — τῆν οῦν ἐν θ. – ἐνέωσι θ. — ⁵ ἐλλεδορίζης θ. – διαλείποντα CJ. – πεῖσαι θ. – σπεῖσαι C. – ραρμάκω θ. — ⁵ εἰτα μετὰ sine δὲ θ. – διαιτῷν (διαίτην θ; διαιτῆς: C) ὀφεί⟩ει: (ὀφ. οπι. Cθ; ὀφεί⟩ει: Dil) ὧθε ναίς. – οπως θ. – ἐστὶ L, Lind. — ™ διδόναι δὲ πρωὶ μὲν (μὲν οπ. θ) νήστει C (θ, νήστι). – φαρμ. ἤ

gation est suffisante, piler de la graine grillée d'érysimon et donner dans du vin.

115. (Écoulement roux.) L'écoulement roux est abondant et fétide comme d'un œuf gâté; la matrice est enflammée, il y a douleur aux lombes et aux aines; le flux est abondant, et, s'il n'y a pas amélioration, il coule rapidement. Dans le cas où le mal se prolonge, l'écoulement produit une très-grande corruption; car il est comme du jus de viande cuite. Avec ces accidents surviennent des fièvres fortes et des frissons. De tels écoulements font périr la plupart des femmes, et peu réchappent. Si vous avez la malade dès le début, il faut traiter ainsi : en cas d'apyrexie et de force, donner l'ellébore; cela fait, laisser reposer trois jours ou quatre, et administrer un évacuant par le bas. Après la purgation, conduire, asin que le slux soit aqueux et onctueux, le régime ainsi : le matin, à jeun, donner à boire, en poudre dans du vin, quelqu'un des médicaments que j'écrirai pour le flux; après le médicament, prescrire un régime général, et, en particulier, traiter ainsi la matrice : si elle est enflammée et fermée, administrer des fumigations émollientes, jusqu'à ce que l'orifice en devienne mou; après les sumigations, faire les injections qui paraîtront convenables, soit plus actives soit moins actives; après les injections, appliquer en pessaire les émollients. Si l'orifice utérin ne cède pas sacilement, faire des fumigations, et l'amollir par des pessaires que j'écrirai, jusqu'à ce qu'il s'ouvre. Si le flux ne cesse pas par ces moyens, purger la tête, et prescrire ce régime : boire, s'il y a dysurie, du lait d'ânesse; herbages cuits, cul-

⁽τι pro ή θ) πίνειν vulg. - ά pro ὧν ᾶν θ. - έν οιπ. Cθ, Ald. - διαίτη θεραπεύειν δὲ τὰς ὑστ. Δόει ἡν θ. - καὶ τὰς ὑστ. sine δὲ C. - ὧδε κρὴ L, Lind. - φλεγμήνωσι καὶ ξυνμηκύνωσι, πυριάν κρὴ μαλθακή εἰ τῆσι πυρ. θ. - ξυμμεμύκασι DFGHIK. - τῆσι δὲ πυρ. FGII (Ι, τῆσιδε) JK, Ald. — " μέχρι τὸ στόμα εὐλυτον καὶ ὁ στόμαχος μαλθακὸς γένηται θ. - τῶν μη. οιπ. θ. — " ἀκοίησιν J. - ἐποίοις θ. - ἢν pro ᾶν θ. — " ἢν δὲ τὸ στ. μὴ εὖλ. γίνηται Θ. - ἄλυπον J. - γένηται D. — " μέχρις ἀν στομωθή, mutat. al. manu in μέχρις ἀναστομιοθή Ηι - μέχρι sine ᾶν θ. - στομωθή DFGIJL. - πρὸς ταῦτα μὴ CDFHIJKO. - οῦτως vulg. - οῦτω CJθ. - διαιτεῖν C.

DES MALADIES DES FEMMES.

την κεφαλήν, και ούτω διαιτήν την μεν ι δυσουρέη, όνου γάλα πίνειν λαγάνοισιν έφθοζσι καὶ ήμέροισι καὶ άγρίοισι, πλήν σκορόδων καὶ πράσων καὶ κράμδης καὶ δεφάνου τῆς μακοῆς: θαλασσίων εβάτω τῷ λείω, σχορπίω, γόγγρω, νάρχη, ἐγγέλοι , ψήσση, χωδιῷ, έψεῖν 3 δὲ γρὴ ἐν κρομμύοισι καὶ κοριάννοισιν, ἐν ἄλμη γλυκείη καὶ λιπαρή δίεφθα κρεών δε μάλιστα μέν συός, δεύτερον δε άρνός, ή όῖος, έφθοῖσι μᾶλλον ἢ όπτοῖσι, * καὶ ζωμοῖσιν : οἴνω λευχῶ μελιγρῶ ύδαρει λουτορίσιν άνευ της κεραλής, μη λίην θερμοίσι μηθέ πολλοΐσιν. *Ην δὲ πρὸς ταύτην τὴν δίαιταν τῆς μὲν έλκώσιος καὶ 5 τῆς φλεγμασίης ἀπαλλάσσωνται, ύγραὶ δὲ ὧσιν αί μῆτραι, ἀντὶ μὲν λουτρών αλουσίησιν, αντί οὲ 6 χιβρών οίνων μέλασιν, αντί οὲ ύδαρεστέρων ακρητεστέροισιν, αντί δὲ άλρίτων άρτοισι, αντί ⁷ δὲ ἰχθύων κρέασιν διπτοΐσι καί σιτίοισι πάσι ⁸ τοΐσι ζηραντικοΐσιν, οίσιπερ έπί τζοι διαβροίησι γρεόμεθα: κλυσιών ἀπηλλάγθαι πάντων, πλήν οίνου καὶ δολτος. θοιτίλεραι θοξ τοξει ατοπτικοίειν. άδιετον οξ έν γαστρὶ ἔχειν. *Ην δέ τις νεῆνις ἦ, ἐμέτους νήστικς, πυχνὰ δὲ ἐπεμέειν, και μετέπειτα άριστίζεσθαι σμικρόν. Αύτη τῶν βόων τῶνδε τυγγάνει δίαιτα.

116. 'Ρόος λευχός ¹⁰ ρέει λευχόν ὡς ὄνου οὖρον, καὶ ἐν τῷ προσώπιο οἰδήματα, καὶ τὰ ὑπορθάλμια οἰδέει ἄμφω, ὑδρωποειδέα τε καὶ οὐ πάνυ εὐειδέα τὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τὸ λαμπρὸν ἄπεστι, ¹¹ καὶ γλαμυροὶ οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἀμιδλυώσσοντες, καὶ τὸ χοῶμα ἀφυῶσες ¹² καὶ φλυκταινοειδὲς, καὶ ἡ γαστὴρ ἐπανοιδέουσα ἡ νειαίρη, καὶ ἐν τῆσι γνάθοισι κατὰ ¹³ σμικρὸν ἐρυθροειδέα τε καὶ ¹⁴ σμικρὰ καὶ ὑδαρέα καὶ πονηρὰ, καὶ ἐν τοῖσι σκέλεσιν οἰδήματα, καὶ ἢν πιέζης τῷ

tivés et sauvages, excepté l'ail, le poireau, le chou et la rave longue; poissons de mer, la raie sans épine, le scorpion (cottus scorpio), le congre, la torpille, l'anguille, le turbot, le gobius, les faire cuire avec poireau et coriandre dans de la saumure douce et grasse, ils doivent être très-cuits; viandes, en premier lieu le porc, en second l'agneau ou le mouton, bouilli plutôt que rôti, et des bouillons; un vin blanc, couleur de miel, aqueux; bains, sans la tête, ni très-chauds ni très-fréquents. Si, à l'aide d'un tel régime, l'utérus guérit de l'ulcération et de la phlegmasie, mais devient humide, supprimer les bains; vins noirs, au lieu de vins paillets, purs au lieu de coupés d'eau, pains au lieu de polenta; au lieu de poissons, viandes rôties, et tous aliments siccatifs, comme nous employons dans les diarrhées; renoncer à toutes les injections, sauf le vin, et l'eau; faire des funigations avec les astringents. Il est trèsbon pour la femme de devenir enceinte. S'il s'agit d'une jeune femme, prescrire les vomissements à jeun, les répéter souvent, et donner ensuite un petit déjeuner. Tel est le régime des écoulements.

416. (Leucorrhée.) Leucorrhée : l'écoulement est blanc comme de l'urine d'âne; gonslements dans le visage; le dessous des deux yeux est tumésié; les yeux sont pleins d'eau et n'ont pas bon aspect, le brillant en est essacé, ils sont chassieux, et la vue est trouble. La peau est blasarde et se couvre de phlyctènes. Le bas-ventre se gonsle. Il survient aux mâchoires peu à peu une éruption rougeâtre, petite, aqueuse et de mauvaise nature. Les jambes enslent; si vous pressez avec le doigt, il s'y sorme une empreinte comme dans la pâte. La bouche s'emplit

έπειτα θ. – σμικρὸν Cθ. – μικρὸν vulg. – αὐτῆ C. – τῶν θ. – τῶν οm. vulg. – τογχ. τῶνδε D. ~ τογχ. οm. Cθ. — 19 ρεῖ θ. – λευκὸς J. – λευκὸν οm. θ. – ὑδροποειδέχ CDH. – δὲ ρτο τε D. – εὐείδεα Cθ. – δρεύμενα ρτο τὰ τῶν όφθ. C (θ, ὁρώμενα). — 11 καὶ οἱ ὸρθ. γλαμμυροὶ (γλαμυροὶ θ) ἀμελυώσοντες C (θ, ἀμελυώσον.) – γλαμρορὸὶ L. — 12 καὶ οπι. J. – φλεκταινοειδὲς FJ. – φληκτ. G, Λίδι – φλυκτενοειδὲς H. – νειέρη FGHIK, Λίδι, Frob. – νειαρὴ Lind. – νιερὰ θ. – τοῖσι DFGHIJ, Λίδι. — 12 μικρὸν vulg. – σμ. θ. — 11 μικρὰ C. – πιεζέης CDIIIJK.

DES MALADIES DES FEMMES.

δακτύλω, εμπλάσσεται Ιώσπερ εν σταιτί, και τὸ στόμα σιέλου έμπίπλαται καρδιωγικοί τε, δκόταν γήστιες έωσιν, καὶ ἐμέουσιν οἷον ύδωρ όξύ · καὶ ἢν *πρὸς ἄναντες πορευθῆ, θᾶσσον ἇσθμα ἔγει, καὶ πνίζ, και σκελέων δαπόψυζις, και γουνάτων ακρασίη, και έν τῷ στόματι άφθαι, καὶ ὑστέρη παρὰ λόγον ἀνεστόμωται, καὶ ἐμπέπτωκεν εν τῷ στόματι βαρέη ιοπερ μολιβοος καὶ διὰ τῶν μηρῶν διατείνουσιν δδύναι, καὶ ἀποψύγεται πάντα τὰ κάτω, ε τὰ ἀπὸ νειαίρης γαστρός άρχόμενα άχρι ποδών, ⁶ καὶ τὰ θέναρα τῶν ποδῶν ναρκῶσι, 7 καὶ ἐπιβαίνειν οὐ δύνανται. Τὰς τοιαύτας γαλεπὸν ἀπαλλάσσειν τῶν νοσημάτων αξ τε γὰρ ἡλικίαι προδεδήκασιν, οξ τε κάματοι ζυγκαταγηράσκουσιν, ην μή τι εὐτύχημα τῶν αὐτομάτων λύση γενόμενον. Ταύτησι χρη 8 απαρύσαι, όταν πλεονάζη, φαρμάκοισιν άσσα χολήν ξανθήν μή καθαίρει, άλλά τὰ οὐρητικά ⁹ταύτησι ξυμφέρει πινόμενα, καὶ κεφαλῆς καθάρσιες, καὶ άλουσίκι, καὶ τὸ λευχὸν ἐπίθυμον 10 ποιέει, καὶ περίπατοι, καὶ πᾶσα ζηρασίη ἐν τῆ διαίτη. Ταῦτα δρῶσαι ύγιέες μέν παντελῶς οὐ γίνονται, εὐπετέστερον δὲ διάγουσιν.

117. 'Ρόου ¹¹ λευχοῦ θεραπείη καθαίρεται λευχὸν ὑπόχλωρου, καὶ ὅταν οὐρέη, δάχνει καὶ ἀμύσσει, καὶ έλκοῖ τὴν ὑστέρην, καὶ πυρετὸς ἔχει οξὸς, καὶ θέρμη πολλὴ, δίψα, ἀγρυπνίη, καὶ ἔκφρονες γίνονται, καὶ ὅταν σπουδάση, ἄσθμά μιν ἔχει, ¹² καὶ τὰ γυῖα λύονται. Ταύτην μήχωνα πιπίσκειν λευχὴν, καὶ κνίδης καρπὸν, ἄμεινον καὶ ροιῆς γλυκείης ἡίζαν καὶ φύλλα καὶ ¹³ ἡόον καὶ κικίδα ταῦτα ἐν οἴνῳ στρυψνῷ πιπίσκειν, καὶ ροιῆς χυλὸν, καὶ ξυμμίσγειν τυρὸν αἴγειον.

^{&#}x27; 'Ως θ. - τὸ οπ. θ. - πτυάλου ἐμπίμπλαται, καρδιωγμός τε ὅταν νήστις (sic) ἢ καὶ ἐμέουσιν οἰον ὅδωρ ὀξὺ θ. - νήστιδες DG. - νῆστις C. - νίστιδες F. - ἔωσιν, ἢ καὶ ἐμέωσιν (ἐμέουσιν CDFHIK) ὅδ. οἰον (οἰον οπ. C) (οἰον ὅδ. ΗΙ) ὀξὺ ναΙς. - ² πρώσαντες ναΙς. - προσαναντες (sic) θ. - πνὶγξ θ. - ³ ἀπόπνιξις J. - πολλὸν pro παρὰ λ. θ. - βαρείη ναΙς. - βαρεία C. - βαρείη θ. - ⁴ μηρέων C. - ⁵ τὰ οπ. C (D, restit. al. manu). - νειέρης FGHIK, Ald., Frob. - νιαιρής G. - νιαιρής θ. - νεαιρής Lind. - μέχρι θ. - - ἐ κατὰ pro καὶ τὰ C. - τῶν ποδῶν θ. - τῶν π. οιπ. ναΙς. - ½ καὶ CDGHIJKθ, Ald., Lind. - καὶ οπι. ναΙς. - τὴν τοιαύτην θ. - νουσ. DGHIJK, Ald., Lind. - προσδεθ. ΄ ο συγκατ. θ. - εὐτυχημάτων αὐτομ. θ. - λύσιν FGHI. - λύσει Ald. - λυσιγενόμενον (sic) C. - - ἐπαρρύσαι C. - ἢ ταῦτα θ. - καθάρσηςς C. - ἀλουσίη Cθ. - ½ τῶντιν (ποιείει θ) ναΙς. - πάση θ. - δρῶσα ὑγιὴς... γίνεται... διάγει θ. - ½ ερυθροῦ pro λ. θ. - θεραπεία D. - θεραπίη C. - οὐρέει J. - οὐ ρέει L.

LIVRE DEUXIÈME.

de salive. La femme a de la cardialgie quand elle est à jeun, et vomit une espèce d'eau acide; si elle monte une côte, elle est plus vite essousslée. Elle sussoque, ses jambes se refroidissent; ses genoux sont sans force. Des aphthes naissent dans la bouche. L'utérus est béant contre nature, et pèse sur l'orifice comme un plomb. Des douleurs s'étendent à travers les cuisses. Toutes les parties inférieures se refroidissent depuis le basventre jusqu'aux pieds; la plante des pieds est engourdie, et la malade ne peut marcher. Dans ces cas la guérison est difficile; car ce n'est plus l'âge de la jeunesse, et les souffrances s'invétèrent, à moins de quelque bonne fortune qui spontanément dissipe l'affection. Il faut administrer, quand il y a pléthore, des évacuants qui n'agissent pas sur la bile jaune. Les diurétiques en boisson conviennent, ainsi que les purgations de la tête, l'abstinence de bains, l'épithymon blanc (cuscuta epithymon), les promenades et tout ce qui, dans le régime, dessèche. Par ces moyens, les femmes, à la vérité, ne guérissent pas complétement, mais leur existence devient plus supportable.

117. (Autre leucorrhée.) Traitement de la leucorrhée : l'écoulement est blanc, jaunâtre; quand la femme urine, elle éprouve des mordications et des élancements; l'utérus s'ulcère; fièvre aiguë, beaucoap de chaleur; soif, insomnie; délire; si elle se livre à quelque occupation, elle est essouflée, et les membres sont dans le relâchement. En ce cas, faire boire le pavot blanc et la graine d'ortie, ou, mieux, la racine et les feuilles de grenadier blanc, le sumac et la noix de galle; donner cela à boire dans du vin astringent; donner du jus de grenade, et mêler du fromage de chèvre. Pour fumigation, épeautre, figues vertes d'hiver, feuilles d'olivier, galle d'olivier,

(Lind., $\dot{\rho}$ έη). – ἀμύσει καὶ έλκέοι ὑστ. C. – ἕλκοι θ. — ½ κατὰ pro καὶ τὰ C. – τὰ om. θ. – γῦα I. – ταύτην δέον (δ. om. Cθ) μ. vulg. – Ante λευ. addunt καὶ FHIJK. — ½ Voilà encore $\dot{\rho}$ 6ον mis pour $\dot{\rho}$ 0ῦν. – καὶ om. L. – κηκίδα Cθ, Lind. – διδόναι (διδ. om. Cθ) πιπίσκειν (πιπ. om. C) vulg. – ὑποκάπνι (sic) F. – δὲ om. C. – ὁλόνθους Cθ. – ὁλίνθους FIIK. – ψώρας (ψώραν θ) τῆς αὐτῆς (τ. α. om. Cθ), καὶ vulg.

DES MALADIES DES FEMMES.

ύποκάπνιζε δὲ ζειὰς καὶ δλύνθους γειμερινούς καὶ ελαίης πέταλα καὶ ψώρας, καὶ σικύης λέμματα τρίτον μέρος, τὰ δ' ἄλλα ¹ ἴσον· καὶ τῶν έψανῶν βοφέειν, καὶ τὰ δι' ἀμυγδάλων καὶ σησάμου βοφήματα, καὶ αἰωρέεσθαι καὶ ὀγέεσθαι καὶ μὴ ἠοεμεῖν.

.118. 2 Τόος άλλος καθαίρεται όχοιον προβάτου ούρον πολύ, γροιή λευχή, καὶ οἰδέει πᾶσα, καὶ ἐν τῆσι κνήμησι 8 πόμφοι ἀνίστανται, καὶ ἢν ἐπαφήση τῷ δακτύλῳ, τῆσι κνήμησι καὶ τοῖσι ποσίν έμπλάσσεται βοθροειδέα, καὶ ἤν τι φάγη, ἐἐμπίπλαται, καὶ φλεγμαίνει, καὶ ἐπειδὰν όδοιπορήση καὶ ἔργον τι δράση, ἇσθμά μιν λαμβάνει καὶ πόνος, καὶ ἡ γροιὴ λευκὴ, ἐνίστε ὑπόγλωρος. Ταύτη, ην Ισγύη 5 καὶ η νέη, καὶ τάλλα φαίνηται, καταρχάς δίδου άνω φάρμακον καὶ κάτω: καὶ τὴν κεφαλὴν κάθαιρε, ἢν μὲν φλεγματώδης ἦ, δι' ὧν φλέγμα καθαίρεται, ἢν δὲ γολώδης, δι' ὧν γολή· καὶ ἢν ώρη 6 η τοῦ έτεος καὶ ην μή φύσει η σπληνώδης, καὶ ήν τι τῶν 7 εἰρημένων ή, δρόον διδόναι, αφεψείν δε και πίνειν ώς πλείστον χρόνον καὶ ἐς ἐσπέρην οἶνον γλυκὺν ὑδαρέα, ἢν δέη, σίτου δὲ μὴ ἄπτεσθαι \cdot η_{V} 8 δ ε ἀσθενής $\tilde{\eta}$, $\tilde{\rho}$ οφήματι ως ελαχίστω, καὶ άλουτεέτω \cdot ἐπειδὰν δέ σοι καιρὸς δοκέη εἶναι, τῆς πόσιος παυέσθω, καὶ μετὰ τὴν κάθαρσιν σιτίοισι γρεέσθω, ἀπεγομένη λιπαρῶν 9 καὶ δριμέων καὶ γλυκέων, καὶ άλμυρῶν, καὶ λαγάνων 10 δριμέων, γρῆσθαι δὲ ἴγθύσι πετραίοισι και κρέασι μηλείοισιν, η ορνιθίοισιν, η λαγωοίσιν, άρτω 11 σποδίτη ή έρικτοῖσι, καὶ λαγάνοισιν έφθοῖσι γρεέσθω, καὶ ἀγρίοισι 12 τρωκτοΐσι καὶ ήμεροισιν ἄτερ δριμέων· καὶ περιπατείτω πρωί 13 καὶ

^{1 &}quot;Ισα νυΙς. – ἴσον D. – ρυτεῖν DFΗΙθ. – ρυτοῖν Κ. – ροτεῖν C. – ριτεῖν GJ. – ροτεῖν νυΙς. – τὸ CDFGHKLθ, Lind. – ρύφημα θ. – ρότημα CHLQ'θ, Lind. – καὶ ἐνορέεσθαί τε C. – ἐωρέεσθαι G, Ald. – τε καὶ θ. — ² άλλος ρόος D. – καθαίρεται Cθ. – καταρρέεται νυΙς. – οἴον θ. – όκοῖον ώς πρ. C. – πουλύ DHIJK. — ³ πολτοὶ C(F, al. mann) GI. – πόλτοι ΗΚθ, Ald. – πόμτοι.... κνήμησι οπ., restiι. ʾal. manu D. – βοθριοείδεα (sic) θ. – θρομβοειδέα J. — ⁴ ἐνπίμπλαται θ. – ςλεγμαίνη G, Ald. – ἐνίοτε λευκή J. – λίην pro ἐνίοτε θ. – Ante ὑπ. addit ἢ J. — ⁵ καὶ ἢν (ἢ pro ἢν Cθ) νέη νυΙς. – φάρμακα Cθ. – καθαίρειν Cθ. – ἡν (addit μὲν θ) φλ. ἐστι (ἢ CJθ) νυΙς. – ὑς pro δι' (bis) Cθ. – ἢν pro δι' δν J. — ⁵ ἢν pro ἢ C. – καὶ (addit ἢν θ) μὴ φ. ἐστὶ (ἢ CJθ) νυΙς. — ² εἰρ., ἢ (ἢ J, Lind.) ὀρρ. (ὅρον Cθ) νυΙς. – ἐς οπ. IJK. – γν υκὸν οἴνον θ. – ἢν δὲ ἢ C. – σιτίου θ. – ἀπτέσων C. — βμὴ pro δὲ θ. – ἀσθενήση C. – ρυφ. θ. – ἀλουτείτω νυΙς. – ἀλουτείτω θ. – ἀλουτείτω Φ. – ἀλουτείτω Φ. – λλουτείτω Β. – χρήσθω θ. — ° κ. δρ. οπ. Cθ. — πο δρ. οπ. C. – ε' θ. – μὴ λίοισιν θ. – μηλιοισιν C. – ὀρνιθείοισιν DHJ. — "στώδει

LIVRE DEUXIÈME.

écorce de concombre sauvage un tiers, du reste partie égale. Prendre des potages de légumes bouillis, des potages aux amandes et au sésame; se balancer, aller en voiture, ne pas rester en repos.

118. (Autre leucorrhée, Règle pour la cure par le lait.) Autre écoulement : le flux est abondant et comme de l'urine de mouton. La femme est décolorée; elle est toute gonflée; aux jambes s'élèvent des boutons. Si vous appuyez avec le doigt sur les jambes ou les pieds, l'impression en reste comme une fossette. Si elle mange quelque chose, elle ressent de la plénitude et de l'inflammation. Quand elle marche et fait quelque ouvrage, elle est essoussée et soussre. La peau est blanche, quelquesois jaunâtre. En ce cas, si elle est forte, jeune et que les autres signes concourent, donner, au début, un évacuant par le haut et par le bas; purger la tête, si la malade est pituiteuse, avec les médicaments qui évacuent la pituite; si elle est bilieuse, avec les médicaments qui évacuent la bile. Si la saison de l'année le permet, que la femme n'ait pas naturellement la rate malade et que quelqu'un des signes susdits existe, donner le petit lait, qui aura bouilli et dont elle boira le plus longtemps possible; le soir, du vin doux aqueux, s'il en est besoin; ne pas toucher aux aliments, sauf, en cas de faiblesse, un peu de potage, mais aussi peu que possible; point de bain. Quand le temps paraît venu, la femme cessera le petit lait, et, après cette purgation, elle prendra des aliments, s'abstenant des choses grasses, âcres, douces, salées, des herbages âcres; mangeant poissons de roche, viandes de mouton, volaille, lièvre, pain cuit sous la cendre, ou orge pilée; herbages bouillis; herbages qui se mangent crus, sauvages et cultivés, sauf ceux qui sont âcres. Elle se promènera le matin et après le re-

vulg. – σιτώδη Η. – σποδίτη θ . – έρεικτοῖσι D. – έρεικτοισι HI. – χρήσ θ ω θ . — ¹² Gal. Gl.: τρωκτοῖσιν, ώμοῖς ἐσθιομένοις. – ένευ J. – περιπατεέτω Lind. — ¹³ καὶ om. K. – τοῦ om. D. – ποιέον FG. – ποιέειν J. – ποιέοντα (D, emend. al. manu) HK. – καὶ σκληροτέρη pro ζηρ. FGJ. – τρυγεὶ θ . – τέτταρας vulg. – τέσσερας θ . – ήσυχίαν vulg. – ήσυχίην III, Lind.

DES MALADIES DES FEMMES.

από τοῦ σίτου. Ἐπὴν δέ σοι δοκέη ταῦτα ποιέοντι ξηροτέρη εἶναι, κλύζειν τὰς ύστέρας τῆ τρυγί: τρεῖς δὲ ἢ τέσσαρας ἡμέρας διαλιπών, μετέπειτα στρυφνοίσι κλύσαι, καὶ ἐπισγόντα, ἢν μὲν ἢ ξηρὴ. ήσυγίην άγειν, καὶ την φύσει ή χολώδης ή φλεγματώδης, ύπὸ δὲ της διαίτης και της φαρμακοποσίης λεπτυνθείσα, ήν μη δύνηται αναλαθείν, γάλα πινέτω τεσσαράκοντα ήμέρας βόειον, θερμόν από βοός. Τήν δέ 2 γε φλεγματώδεα άμεινον σιτίοισιν ώς έλαγίστοισι γρέεσθαι, έως αν γαλακτοποτέη, έστω δὲ μέτρον όσον εξ κοτύλαι άττικαὶ, 3 ἄργεσθαι δὲ ἀπὸ δύο, καὶ προσθέτω κοτύλην έκάστης ήμέρης, άγρις αν έξ γένωνται, κάκ τοῦ κατ' ολίγον ἐπὶ τὸ ἔλασσον, καὶ μετὰ την γαλακτοποσίην ανακόμιζε σιτίοισι καὶ διαίτη. Καὶ μετά την του γάλακτος πόσιν πινέτω πρωί νηστις αδίαντον, ξηρήνας, κοψάτω, καὶ διασήσας διὰ κρησέρης, τοῦτο διδόναι ⁵ ἐν οἴνῳ μέλανι εὐώδει κεχρημένω. *Ην δε ύποστρέφη ή νοῦσος, πυριησαι αὐτὴν όλην, καὶ αὖθις φαρμάχοισι χαθῆραι χάτω, χαὶ μετὰ τοῦτο χλύσαι τὰς ὑστέρας, ἢν μὲν φύσει ⁶ ἢ φλεγματώδης, τῷ κόκκιο τῷ κνιδίω, ἢ τῆ ρίζη της θαψίης, ην δε γολώδης η, της σκαμμωνίης τῷ ὀπῷ, η κολοκυνθίδι τῆ ἀγρίη, κόψας, ἐπιγέας δύο κοτύλας ὕδατος, ἀφεψεῖν ἐς τὸ ήμισυ, τουτέω ξυμμίσγειν μέλι καὶ έλαιον γναρκίσσινον ή άνθινον : έστω δὲ τοῦ μ.ὲν μέλιτος τεταρτημόριον χοτύλης, τοῦ δὲ ἐλαίου μέτρον ήμιολιον τοῦ μέλιτος · μετακλύζειν δὲ τῷ μέλιτι καὶ τῷ οἶνῳ καὶ τῷ ἐλαίω μούνω, καὶ 8 θυμιῆσθαι, καὶ ἐπισγεῖν ἡμέρας τρεῖς ἡ τέσσαρας · ἀδίαντον δὲ πινέτω. Καὶ ἢν ⁹μὴ ἐν γαστρὶ λάβηται,

[:] Έὰν C. – φαρμακοπωσίης 0. – ἀναλαμβάνειν vulg. – ἀναλαβεῖν 0. – βόῖον 0. — γε om. C (D, restit. al. manu) 0. – φλεγματώδη 0. – χρήσθαι 0. – γαλακοποτή C0. — ³ καὶ ἀρχ. δὲ C. – ἔρχεσθαι Ald. – δ' 0. – ἢ καὶ πρ. C. – προστιθέτω 0. – κοτύλη C. – ἔκι ἡμ. οπι. C. – ἡμέρας vulg. – ἡμέρης DFHIK6. – ἀχρι 0. – καὶ ἐκ τοῦ 0. – τοῦλαφτον 0. – γαλακτοπωσίην 0. — ⁴ τοῦ γ . τὴν πόσι (sic) 0. – ἀδ. ξηρήνας (ξηρήνασα C0; ξηρὸν Q'; ξηρὴν ἢν DPGHIK) κοψάτω (x. οπι. 0) καὶ διασήσας (διασήσαι C; διασήσασα 0) δι' (ἐξ ρ ro δι' λ) ἀκρῆς αἰρῆς (ἀκρησαίρης C) (διακρησερης sic 0; διά κρισέρης conjicit Foes; διά κνησέρης Lind.) vulg. – Ετοί., ρ . 232: κνησέρης, κνησέρα λ έγεται λ 6 κριστοράνης ἐν ἀττικαῖς λέξεσι. – λ 6. λ 7. Αριστοράνης ἐν ἀττικαῖς λέξεσι. – λ 8. λ 9. λ 9.

LIVRE DEUXIÈME.

pas. Quand, par ces moyens, elle paraît devenuc plus sèclie, faire des injections utérines avec la lic; puis, après une intermission de trois ou quatre jours, faire une injection astringente; nouvelle intermission, et, si la semme est sèche, se tenir tranquille. Est-elle de constitution bilieuse ou pituiteuse, et. amaigrie par le régime et la purgation, est-elle hors d'état de reprendre de l'embonpoint, elle boira, pendant quarante jours, du lait chaud sortant du pis de la vache. Pour la constitution pituiteuse, il vaut mieux prendre aussi peu d'aliments que possible, durant l'usage du lait. La quantité de lait est de six cotyles attiques (cot. = 01itre, 27); on commence par deux, et on ajoute une cotyle chaque jour jusqu'à six, puis de là peu à peu jusqu'à la dose du début. Après cette cure par le lait, on la restaure par les aliments et le régime. Le lait étant bu, elle boira le matin à jeun de l'adiante, séchée, broyée et tamisée; cela se prend dans du vin noir, de bonne odeur, coupé d'eau. Si la maladie revient, on administrera une fumigation générale, et de nouveau on purgera par le bas, puis on fera des injections utérines, si la constitution est pituiteuse, avec le grain de Cnide ou la racine de thapsie; si elle est bilieuse, avec le suc de scammonée ou la coloquinte; piler, verser deux cotyles d'eau, faire bouillir jusqu'à réduction de moitié, ajouter miel et liuile de narcisse ou de lis; miel, un quart de cotyle, huile la moitié du miel; puis faire une contrc-injection avec le miel, le vin et l'huile seuls, donner une fumigation, interrompre trois ou quatre jours; et boire de l'adiante. Si la femme ne

17

αὐθις οπι. 0. — 6 $\bar{\gamma}$ CFGIJQ'θ, Ald., Lind. – $\bar{\gamma}$ οπι. vulg. – ανηδίω FGI, Ald. – ἀγρίη, ἐμβαλών γὰρ ἀπ' αὐτέης καὶ δύο κοτύλας ἐπιχέας ΰδατος ἀφεψέῖν, καὶ τὸ (τῷ Lind.) ἥμισυ τουτέφι (τουτέου Lind.) συμμίσγειν (ξ. D., Lind.) μέλι vulg. – κόψας ἐπιχέας δύο (δύο ἐπ. θ) κοτύλας ὕδατος ἀφυψεῖν (sic) (ἀφεψέῖν θ) τὸ ἤμισυ τουτέω (τούτω θ) ξυμμίσγει (ξυνμίσγειν θ) μέλι Cθ. – Je lis ἐς τὸ ἤμισυ. — 7 ναρκίσινον C. – ἔστω δι οπι. Κ. – τετάρτημορον (sic) θ . – ἡμιόλι καὶ (καὶ οπι. CDH θ , Ald.) τοῦ (τοῦ οπι. C) vulg. – τῷ τῶ τἶ. καὶ τῷ μέλιτι Cθ. — 8 θυμιῆσκι θ. – τέτταρας vulg. – τέσσερας θ. – τέσσαρας C. – ἐπιπινέτω L. — 8 μὴ θ. Cornar. – μὴ οπι. vulg. – ἐν τῆ γ. C. – βάλληται GΚ. – βάληται DIJ. λάδη θ. – ὑποστρέςη Η. – ὑποστρέςτι γιούσος καὶ ἀπολλυται C.

ύποστρέφει, καὶ ύποστρεφομένης τῆς νούσου ἀπόλλυται. ' Οκόσας γεραιτέρας λαμβάνει ἡ νοῦσος αὕτη, κατασήπονται αξ ὑστέραι, ἐκφεύγουσι ὸὲ πάνυ ὀλίγαι.

119. 'Ρόος άλλος' καθαίρεται οδόν περ έζ ωοῦ ωμοῦ, 2 χλωρὸν υπόλευχον, καὶ έλκοῖ τὸ αἰδοῖον, καὶ οἰδίσκεται τούς τε* πόδας καὶ τὰς χνήμας, καὶ τὰ κοῖλα τῶν ὀφθαλμῶν ἐπανοιδέει, καὶ ³ οἱ ὀφθαλμοὶ ύγροὶ γλαμυροὶ, καὶ ἢν βαδίζη, ἆσθμά μιν λαμβάνει, καὶ ἀσθενείη γίνεται. 4 ή δέ νοῦσοςφύσει φλεγματώδης καὶ ἢν μὴ καθαρθῆ, πυρετήνη δε γολης χινηθείσης, φλαύρον γεραιτέρας δε ή νούσος αυτη λαμβάνει μᾶλλον ἢ νεωτέρας. 5 Όχοταν δὲ ὧοὲ ἔγη, ἢν μὲν ἀνοιδήση σφόδρα, διδόναι κάτω φάρμακον πιεῖν ὅ τι φλέγμα καὶ χολήν εινήσεται. Τη δε πιμ ιαλόδως σισεύ και το ώγελητα απτήν μιεζύ, ακο δούναι φάρμακον καὶ ἢν τμέν ἢ δυνατὴ, ἔλλεδόςω καθαιρέσθω ἡν δὲ μή, ὅ τι γολήν καὶ φλέγμα ἄγει : μετὰ ἐὲ ⁸ τὰ φάρμακα ὀδόὸν έφθον διδόναι πίνειν ώς πλείστας ήμέρας ⁹ ζύν άλλ δλίγω· επιτοωγέτω δὲ ήδύοσμον, έσπέρην δὲ σίτου μὴ άπτέσθω, δοφεέτω δὲ δλίγον, καὶ ἐπιπινέτω οἶνον γλυκύν, ἢν χρήζη· ἢν δὲ μὴ 10 παρῆ, ὀβρόν· γάλα τε όνειον ἀφεψῆσαι, καὶ διδόναι τέσσαρας ήμέρας εσπέρην δὲ ταῦτα ποιέειν, ην μη πύρ έχη νύκτωρ. *Ην δὲ ή φύσει σπληνώδης, 11 πνευματώδης, λείραιμος, μήτε δόδδον μήτε γάλα διδόναι, ήν φυσή ήν οὲ μὴ, κατωτερικοῖσι καθαίρειν. Καὶ ἐπειδάν σοι δοκέη καιρὸς εἶναι, κλύσαι τὰς μήτρας, πρώτον μέν 12 τῷ ἀπὸ τῆς τρυγὸς δὶς ἢ τρὶς, μετά δὲ τοῦτο τῷ όπῶ τῆς σκαμμωνίης, οἶνον δὲ ἐπιγέαι γλυκὺν

¹ 'Οκόσας C (D, al. manu όκόταν) FGHIJK, Vatic. Codd. ap. Foes. - δσας θ. - δκόταν vulg. - όκόταν δὲ Lind. - γὰρ ἐτέρας pro γερ. (D, emend. al. manu) FGHIJKLQ', Vatic. Codd. ap. Foes. - καὶ κατασ, vulg. - Je retranche ce καὶ. - Απιε ἐκρ. addit καὶ D. - ἐκρεύγουσαι C. - δ' θ. - πάνν οπι. Cθ. - ² γλωροῦ D. - λευκὸν ὑπόχλωρον C. - καὶ τοὺς πόδας καὶ C. - τε οπι. θ. - α οἰ οπι. θ. - λαμυροὶ GHIJK. - ⁴ ἢν δὲ σύγη (φεύγη C), ἡ νοῦσος φλεγματώδης, καὶ ἡν θ. - πυρετήνει (πυρετήνη J; πυρετήνασα C) λαύρως (λ. οπι. C) χ. (addit δὲ C) κιν. vulg. - πυρετήνη δὲ χολῆς κινηθήσης θ. - φλαῦρον Cθ. - φλ. οπι. vulg. - μαλλον οπι. (D, resit. al. manu) FGHIKθ. - ὁ ὅταν θ. - δὲ οπι. CD ΗΙΙ, Ald. - ἀνοιδέη θ. - Απιε φλέγμα addit φάρμακον D. - ͼ ἰῆται vulg. - ἐλλέδορον θ. - καθαιρ. οπι. Cθ. - φλ. κ. χ. J. - 8 τὰ CFHIJKθ, Lind. - τὰ οπι. vulg. - ὅρον θ. - α σὺν θ. - δλίγη FI. - ἐπιτρογέτω Ald. - ἦδίσσμον J. - εὲς ἐσπ. δὲ σ. μὴ ἀπεχέσθω, ἡυφείτω θ. - χρίζη θ. - 10 παρρῆ Η. - παρήορος εξ ἐσπ. δὲ σ. μὴ ἀπεχέσθω, ἡυφείτω θ. - χρίζη θ. - 10 παρρῆ Η. - παρήορος

LIVRE DEUXIÈME.

devient pas grosse, il y a récidive, et la récidive l'emporte. Quand cette affection attaque des femmes d'un certain âge, l'utérus se corrompt, et très-peu en réchappent.

119. (Autre leucorrhée.) Autre écoulement : le flux est comme d'un œuf cru, jaune, blanchâtre, les parties génitales s'ulcèrent, les pieds et les jambes enflent, le dessous des yeux se tuméfie, les yeux sont humides, chassieux; si la femme marche, elle s'essousle, et se sent faible. Cette maladie est de nature pituiteuse; et, s'il n'y a pas de purgation et que la sièvre survienne, la bile étant mise en mouvement, cela est mauvais. Elle attaque plutôt les femmes d'un certain âge que les jeunes. Les choses étant ainsi, si la malade est très-enflée, donner à boire un purgatif évacuant la pituite et la bile; si le gonflement n'est pas considérable et que la pituite soit ce qui l'accable, donner un évacuant par le haut. Les forces le permettant, évacuer avec l'ellébore; sinon, avec ce qui emmène la bile et la pituite; après les évacuants, administrer le petit lait cuit, avec un peu de sel, autant de jours qu'il se pourra; elle mangera de la menthe, le soir elle ne touchera pas aux aliments solides, prendra un peu de potage, et, par-dessus, boira du vin doux s'il est nécessaire; à défaut de vin, du petit lait; elle fera cuire du lait d'ânesse et en prendra pendant quatre jours. Voilà ce qu'il faut faire le soir, à moins qu'il n'y ait de la sièvre la nuit. Si la femme a par constitution la rate malade, si elle est sujette aux flatuosités, si le sang lui manque, elle ne boira ni petit lait, ni lait, en cas qu'il cause des flatuosités; et alors on purgera avec des évacuants. Quand le moment vous paraîtra venu, vous ferez des injections utérines d'abord avec la préparation à la lie deux ou trois fois, puis avec le suc de

ρεο π. δ. C. - δρος θ. - τε om. Cθ. - δπον θ. - ές έσπ. δὲ τ. ποιεῖν θ. - 11 ħ (ħ om. θ) πν. vulg. - Ante λ . addit ħ K, Lind. - αιραιμος (sic) $\mathfrak k$. - λίραιμος CFIJK. - γάλα πινέτω, ħν δὲ μὴ vulg. - γάλα διδόναι ħν φυσῆ ($\mathfrak q$, φύσει ħ), ħν δὲ μὴ Cθ. - κατ. φαρμάκοισι καθ. $\mathfrak q$. - πρώτα DIJK. - πρώτω Ald. - 11 τὸ DFGIIIK. - πρώτο om. $\mathfrak q$. - τοῦ ὁποῦ (τῶ ὁπτῶ θ) vulg. - Lisez ὀπῷ. - δ' Cθ. - ναρκισίνου C. - εὶ δὲ μὴ, ἀνθίνου $\mathfrak q$. - εὶ δ. μ. ἀ. om. vulg. - ὑστερέη C. - είνου $\mathfrak q$.

όσον κοτύλην άττικήν καὶ ελαίου τέταρτον μέρος κοτύλης, μάλιστα μέν ναρχισσίνου, εί δέ μλ, ανθίνου * μεταχλύσαι δέ τῆ ύστεραίη οίνιο χοτύλη, 1 καὶ μέλιτι τετάρτω κοτύλης, καὶ δητίνη τρίτην μοίρην μέλιτος, έλαιον δὲ ἴσον μέλιτι. *Hv δὲ ² τὰ ἀπὸ τοῦ κλυσμοῦ ἀπογωρεῦντα ἴη ολεγματώδεα, κλύσαι αὖθις ἐπισγόντα ήμιέρας τρεῖς ἢ τέσσαρας, ἐκλέ− φαντα του κοκκου δύο πόσιας: μετακλύζειν δε τοίσιν αὐτέοισιν : Αν δε μή παρή κόκκος, τη δίζη της Φαθίης ³πόσιν μίαν, καὶ μετακλύζειν τοίσιν αὐτέσισιν : ἐπὴν ἐὲ καθαρθή τὰ ὑπογωρεῦντα πρὸς τούτους τους κλυσμούς, και ην 'γίνηταί τι αίματώδες, οίον αφ' έλκεος, μεταχλύζειν τοῖσι στρυφνοῖσιν. Καὶ ἢν μετά ταῦτκ αὐτὴ ἐρωτηθεῖσα φῆ τὸ στόμα τῶν ὑστερέων σκληρὸν εἶναι καὶ ὀὸύνην ἔγειν, κλύζειν τὸν αὐτὸν τρόπον 5 τῷ ζὸν τῷ πικερίω, ἔστ' ἂν ἀποζηρανθέωσιν αί ὑστέραι και δοκέη ύγιης είναι τας δε μεταζύ ήμέρας των κλυσμών πινέτω άκτῆς καρπὸν καὶ λαγωροῦ πυτίην καὶ μήκωνος τὸ κέλυφος καὶ ανίδης καρπόν, βοιής 6 τε γλυκείης τον φλοιόν, τρίδων ἴσον έκάστου. άλφιτον δε 1 ζυμμίσγειν και άδιαντον, έν σίνω μέλανι εὐώδει νηστις. σιτίοισι δε γρεέσθω μαλθακοΐσι 8 μή άλμυροῖσι, μηδε δριμέσι · κρέα δε άμείνω ζηθύων, ήγουν δονίθια, ή λαγώα, και λουέσθω θερμώ μή πολλώ. *Ην δέ μή θλωφήση δ δόος, άλλ' υπολείπηται, και υγράζωνται αί ύστέραι, θυμιήσαι τῷ ζὸν τῷ σιδίω, καὶ ἔπειτα παρά τὸν ἄνόρα ίτω · 10 κήν εν γαστρί ζογη, ύγιης γίνεται. Αί δε γεραίτεραι οὐ δύνανται άναφέρειν, άλλ'. ἀπόλλυνται ὑπὸ ἀσθενείης.

120. 11 'Ρόος άλλος ρέει υπόχλωρον οίον έζ ώου, και γλίσχρον,

^{&#}x27; Καὶ οπ. D. - τεταρτονοτύλη J. - τετ. μέρει θ. - κοτ. οπ. Cθ. - βητίνης (βιτ. FGI, Ald.) vulg. - βητίνη θ. - καὶ τρ. μοίρην βητίνης J. - μοῖραν vulg. - μοίρης F. - μοίραν Dθ, Ald. - μοίρην IK. - έλαίου θ. - ² τὰ οπ. (F, restit. al manu) J. - ὑπὸ θ. - τοῦ οπ. D. - ὑποχωρεῦντα C. - ὑποχωρέοντα θ. - κλ. καὶ (καὶ οπ. Cθ) αῦθις (αὐτις C) vulg. - τρὶς ἢ τέσσερας θ. - τέτταρας (τέσσαρας C), ἔπειτα ἐκλέψκι τ. κ. δ. π., κλύζειν δὲ vulg. - Supprimez ἔπειτα, lisez ἐκλέψκιτα, et μετακλύζειν. - τοῖς αὐτοίς θ. - ³ ποσὶ θ. - μίην J. - μίαν οπ. θ. - τούσοισιν pro τοῖον C. - ὑποχωρέοντα θ. - τουτέους vulg. - τούτους Jθ. - ½ γν. CDJ. - ς ἢ ἐωντῆς pro αὐτὴ ἐρ. ς ἢ θ. - ἀφῆ αὐτὰη pro αὐ. ἐρ. ς ἢ C. - Απίε ς ἢ addunt εὶ DFGHIK. - ὑστεραίων Frob. - Post σκλ. addunt οἱ HIJKL. Ald., Lind. - εῖναι οπ. Cθ. - εῖναι pro ἔχειν C (θ, ἐνεῖναι). - κλῦσαι θ. - κλύσαι CFHIJK. - ⁵ τὸ pro τοῦ β. - σὸν θ. - κλοτραάτων θ. - αὐτῆς pro ἀκτῆς J. - συτήν Ιθ. - πητύην Κ. - πιτύην vulg. - ὅτε οπ. Cθ. - τρίθον F, Frob. - ² σ. θ. - γρήσθω θ. - ἡ μηθ δ. - ἢ pro ἤγουν θ. - ἤγουν θ. πίγουν θ. - προύν κ. - κλοτραίτηται FIJK. - δυτοίνοι C. - δρνίθεια DHIJK. - λούσθω Cθ. - βλος. C. - ὑπολίπηται FIJK. -

scammonée, on y verse une cotyle attique de vin doux et un quart de cotyle d'huile, surtout d'huile de narcisse, sinon, d'huile de lis. Le lendemain, contre-injection avec une cotyle de vin, un quart de cotyle de miel, un tiers de résine, et autant d'huile que de miel. Si les matières entraînées par l'injection sont pituiteuses, faire, après un intervalle de trois ou quatre jours, une injection avec deux potions de grains de Cnide pour injection, puis la même contre-injection que plus haut; s'il n'y a pas de grain de Cnide, y substituer la racine de thapsie, à la dose d'une potion, puis faire une contre-injection de même composition que plus haut. Quand ces injections ont débarrassé de l'humeur qui s'écoule, s'il vient quelque chose de sanguinolent, comme d'une plaie, faire une contreinjection avec les astringents. Si, après tout cela, la malade interrogée répond que l'orifice de la matrice est dur et douloureux, faire de la même façon l'injection au beurre, jusqu'à ce que l'utérus se dessèche et paraisse être sain. Dans les jours intermédiaires des injections, la femme boira graine de sureau, présure de lièvre, écorce de pavot, graine d'ortie, écorce de grenadier doux, de chaque partie égale, le tout pilé; mêler de la farine d'orge et de l'adiante, et prendre à jeun dans du vin noir de bonne odeur. Elle usera d'aliments doux, non salés, non âcres; la viande vaut mieux que le poisson, volaille, lièvre. Se laver à l'eau chaude non en grande quantité. Si l'écoulement, ne se relâchant pas, persiste et que la matrice devienne humide, faire la fumigation avec le parfum à l'écorce sèche de grenade, puis la femme ira auprès de son mari; et, si elle devient grosse, elle guérit.Les femmes d'un âge avancé ne peuvent supporter l'écoulement; elles succombent par faiblesse.

120. (Écoulement et métrite, suite de quelque accident dans

ύπολείδηται θ. – ὑγράζονται FGHIK, Ald., Frob. – θυμιασαι (sic) θ. – σὸν θ. – κάπειτα DQ', Lind. — 10 καὶ ἢν θ. – ἢν δὲ ἐν τῆ γ. C. – ἔξει FHIJ. – ἔξη GK. – ἀπόλυνται J. – ὑπ' θ. – ἀσθενίης C. — 11 ροῦς vulg. – ρὸς (sic) C. – ρόος θ. – λευνός pro άλλος CDFGHIKθ, Ald. – ὑπόχλωρος.... γλίσχρος θ. – νειέρη FGHIK, Ald., Frob. – νειαιρή Lind. – νιερά θ. – ψαύση Dθ. – ἐπίσιον CDFGHIJK, Ald.

καὶ ή γπστήρ ἀνίσταται ἡ νειπίρη, καὶ σκληρή γίνεται, καὶ ἡν ψαύσης, ὰλγέει, καὶ βρύχει, καὶ πῦρ ἔχει, καὶ δοῦνη ἐς τὸ ἐπίσειον, καὶ ¹ ἐς τὰ αἰδοῖα, καὶ ἐς τὴν νειαίρην γαστέρα, καὶ ἐς τὰς ἰξύας, καὶ ἰτοθυμίη, ἀλυσμοί τε καὶ περιψύξιες ² καὶ ἱδρώς πουλὺς, αφυγμοὶ πρὸς χεῖρα ψαίροντες, βληχροὶ, ἐκλείποντες, καὶ αὐτίκα ὅλλυνται. ³ *Ην δὲ περιῆ, καὶ ἡ χροιή οἱ τρέπεται, καὶ γίνεται οἶόν περ κηρίον, καὶ ὁ χρὸς τῷ δακτύλῳ πιεζεύμενος μαλθάσσεται, καὶ ἐμπλάσσεται οἶόν περ ἐν σταιτὶ, καὶ οἰδέουσιν οἱ πόδες καὶ τὰ σκέκα. Ἡ δὲ νοῦσος γίνεται μάλιστα, ἢν ἐν * αὐτῆσί τι διακναισθῆ ἢ ἐν τῷ τόκῳ αἱ δ' ἀφηλικέστεραι μᾶλλον πάσχουσιν, οὐ πάνυ δὲ ἡ τοιαύτη νοῦσός ἐστιν εὐήθης.

121. "Αλλος ρόος · χαθκίρεται οἶον ἀπὸ χρεῶν ὀπτῶν χυμὸς , καὶ ελκοῦται τὸ αἰδοῖον καὶ ὅπη ἀν ἄλλη τοῦ χρωτὸς ἐπιστάξη, καὶ ρῆγος καὶ πῦρ ὀξὸ ὁ πυκινὸν, μέγα, καὶ φρίκη ὁμοῦ λάζεται · ὁἐναὶ οὲ ὁ αἱ ἐν πᾶσι τοῖσι ρόοισιν · αὐτη πᾶσα ἀνοιδίσκεται καὶ τὸ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ, καὶ τὰ σκέλεκ, καὶ ἡ χροιὴ ἰκτεριώδης γίνετκι. 8 'O οὲ τοιοῦτος ρόος γίνεται ἐπὸ τοῦῦς, ἐπειδὰν τὸ κἶμα ἐξεραθὲν ὑπόνολον γένητκι καὶ μὴ καθαρθῆ. 'Οκόταν ὧὸε ἔχη, φάρμακον ὸεῖ πίνειν, ἢν μὲν ἰσχυρὴ ἢ, ἐξ ἐλλεβόρου, ἢν ὸὲ ἀσθενὴς, ρίζαν τε καὶ ἐλατήριον, καὶ ὑστέρω χρόνω γάλκ αἰγὸς, ἢ κάτω θ φαρμακεύειν ὅ τι χολὴν καὶ φλέγμα καθαίρει · κλύσαι δὲ τὰς ὑστέρας τῷ ζὸν τῷ καστου ἐν οἴνω μέλανι κὸστηρῷ, νήστει δὲ διδόναι πίνειν. *Ην δὲ ἡλκωμένον ἢ τὸ αἰδοῖον, μετακλύσκι τῷ πικεοίω, ἔπειτα φάρμακον

^{&#}x27; Ές οπι. θ. – νειέρην FGHIK, Ald., Frob. – νιερὰν θ. – νειαιρὴν Lind. – λειπ. CDHJK. – άλυσμὸς CDIHJK. – In marg. σύμπτωμα στομάχου τρομῶδες Η. – τε οπι. C. – τε καὶ οπι. θ. — ² καὶ οπι. θ. – πολὸς θ. – σφυγμὸς Η. – ψέροντες G (II, emend. al. mann) II. – ἐκλίποντες (sic) Gθ, Ald., Frob. – ὅλυνται CHI. – ἀπόλλυνται θ. — ³ εἰ J. – δὲ οπι. Κ. – περιίη θ. – οἰ οπι. J. – γένηται vulg. – γίνεται θ. – περ οπι. J. – πιεζόμενος C0. – μαλθάσεται C. – καὶ ὲμπλ. οπι. C. – οἰδεῦσιν θ. — ⁴ αὐτῆ CFGIIKθ. – διακνησθῆ L. – τῷ οπι. Cθ. – δὲ C. – δ' ἡ sine τοιαύτη θ. – ἐστιν οπι. Cθ. — ⁵ πυκνὸν θ. – καὶ λάζ. φρ. όμοῦ J. — ⁶ αὶ θ. – αὶ οπι. vulg. – ρόοισιν οἶαι (οἶαι οπι. Cθ; ὅμοιαι Foes in not., Lind.) · αὐτη (αὐτὴ C) vulg. — ²τὰ θ. – ἰκτερώδης θ. — ⁵ γίνεται δὲ δρόος (ὀρθὸς καὶ pro δ β. θ) ἀπὸ τοῦδε Cθ. – ἔξαραθὲν Vulg. – ἐκτεραχθὲν Lind. – ἔξηρθεν L. – ἐξαραχθὲν Foes in not. – ἔξεραθὲν DFGIJΚθ. – ὑπόχωλον Κ. – γίνηται DIJK. – πίνειν δεῖ φάρ. D. – δεῖ οπι. θ. – ἐλλεδορίζειν pro ἐξ

Paccouchement.) Autre écoulement : le flux est de couleur blafarde comme l'humeur d'un œuf, et visqueux; le bas-ventre
se gonfle et devient dur; il est sensible à la pression. La
femme a des grincements de dents; fièvre, douleur au pubis,
aux parties génitales, au bas-ventre et aux lombes; défaillance; jactitation; refroidissement, sueur profuse; pulsations
qui frappent faiblement la main, débiles, intermittentes, et
bientôt mort. Si la malade résiste, la coloration s'altère et devient couleur de rayon de miel; la peau s'affaisse sous la
pression du doigt et en garde l'empreinte comme de la pâte;
les pieds et les jambes enflent. Cette maladie survient surtout
quand quelque chose se déchire ou se pourrit dans l'accouchement. Les femmes d'un certain âge y sont plus exposées.
Cette maladie est loin d'être bénigne.

121. (Écoulement et métrite, suite de la rétention des règles ou des lochies.) Autre écoulement : le flux est comme le jus de viandes rôtics; il ulcère les parties génitales et tous les points de la peau avec lesquels il vient en contact; frisson, sièvre aiguë, pressante, forte; le frisson se mêle à la chaleur; douleurs, les mêmes que dans tous les écoulements. La malade enfle tout entière, ainsi que le dessous de l'ombilic et les jambes. La coloration devient ictérique. Ce qui produit cet écoulement, c'est l'absence de purgation, le sangévacué étant devenu sub-bilieux. Les choses étant ainsi, il faut administrer un évacuant, si la femme est forte, avec l'ellébore, si elle est faible, avec la racine (sorte de plante légèrement purgative; voy. Gal. Gl.) et l'élatérion, puis faire prendre du lait de chèvre; ou bien prescrire un purgatif cholagogue et phlegmagogue; injecter dans la matrice l'injection à l'eau de chou; boire sauge, hypéricon, graine de lin, de chaque partie égale, dans du vin noir astringent; cela se prend à jeun. Si les parties génitales sont ulcé-

έλλ. C. - ελλέδορον sine έξ C. — 9 φ. om. C0. - χολήν τε καὶ 0. - ύστερέας C. - σύν 0. — 10 σελίνου Cornar., Lind. - ίσον 0. - ίσον om. vulg. - διδ. νήστει πίνειν sine δὲ C. - διδόναι νήστι sine δὲ ct sine πίνειν 8. - είλκωμένον 0. - ελκωμένον GHK, Ald. - έλκώμενον 1. - πεΐσαι 0.

πίσαι, καί ἐπιγρίειν τὰ έλκεα 1 πικέριον, ρητίνην, σμύρνην, ἀργύρου άνθος, διανιζέσθω δε ροατι σμό προσίνης και εγεγισφακού λγιεδώ. σιτίοισι δὲ γρήσθω ² μήθ' άλμυροῖσι μήτε δριμέσιν, ώς μη δακνῶδες τὸ οὖρον γένηται, καὶ τῶν θαλασσίων εἔργεσθαι, 3 καὶ κρεῶν βοείων, καὶ οίων, καὶ χοιρείων • * τοῖσι δὲ άλλοισι κρέασι χρέεσθαι έφθοῖσι, καὶ σιτείσθω άρτον, καὶ οἶνον εὐώδεα παλαιὸν πινέτω μέλανα. *Ην δὲ ταῦτα 5 ποιέη καὶ μὴ ύγιὴς γίνηται, πυριῆσαι όλην 6 καὶ φάρμακον δούναι τῆ ύστεραίη ἄνω, ἔπειτα διαλιπών αὖθις κάτω. 7 καὶ ἢν μὲν ή όβρος, μετά τὰ φάρμακα ἀφεψήσας δοῦναι πιεῖν έκάστης ήμέρης, * έσπέρην δὲ ροψήμασιν · οἴνω δὲ γλυκεῖ λευκῷ · ἢν δὲ μὴ ἢ δρρός, γάλα ὄνου έφθὸν πινέτω ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, θ έσπέρην δὲ τοῖσιν αὐτέοισι γρήσθω: μετέπειτα 10 δὲ πινέτω ἐπὶ τεσσαράκοντα ήμέρας γάλα βοὸς θερμὸν, καὶ τῆς ἡμέρης μηδέν ἐσθιέτω ὡς ἔπος εἰπεῖν, άριστον γὰρ τοῦτο, 11 καὶ γὰρ καθαίρεται καὶ τρέφεται καὶ ἀμελύνεται ύπὸ τοῦ τοιοῦθε γάλακτος: 13 έσπέρην δὲ δειπνείτω κρέας ὅρνιθος όπτον ολίγον, και άρτον σμικρον έγκρυφίην επιπίνειν δε οίνον μέλανα παλαιόν οἰνώδεα, ἔστ' ἀν τὸ γάλα πίνη, 13 ἢν πολλά ἴη καὶ ταράσσηται τὸ δριμύ. Καὶ ἢν ταῦτα ποιήσασα ἐν γαστρὶ ἴσχη, ὑγιὴς γίνεται. "Όσαι δὲ γεραίτεραί εἰσιν, 16 ἐνίστε ὑποστρέφει ή νοῦσος, καὶ άπολλυνται· τησι δὲ νέησιν οὐ θανατώδης. γρονίη δέ.

122. 'Ρόου ἐχωροειδέος θεραπείη ρέει ὕφαιμον, οἶόν περ ἀπὸ κρεῶν ὀπτῶν 15 χυμὸς, καὶ δάκνει ὡς ἄλμη, καὶ ἐσθίει καὶ ἐξελκοῖ τὰ αἰδοῖα, καὶ ἡ ὑστέρη ἀνελκοῦται, 16 καὶ τὰ πέριξ καὶ τοὺς μηροὺς καὶ τὰ ἄλλα ἐπειδὰν ἐπιστάξη ἐπὶ τὰ ἱμάτια, βάπτεται, 17 καὶ δύσπλυτα ἐμμένει καὶ ἡ γαστὴρ ἐπαείρεται καὶ σκληρὴ γίνεται,

' Πεκέριον J. - ἐπικέριον C. - ρίτ. Ι. - σμύρναν θ. - σμ. οπι. L. - διανιζέσθαι (sic) J. - χλιηρῶς vulg. - χλιερῶ θ. - χλιαρῶς DJK. - χλιαρῶ CHI. - ² μήτ ° C. - μήτε θ. - δάχνη sine γένηται Cθ. - ³ Ante καὶ addit ὡς θ. - βοΐων καὶ ὑείων καὶ χοιρίων θ. - ' τοῖς vulg. - τοῖσι CDIΚθ. - δ' θ. - χρῆσθαι θ. - ἄρτον σιτίσθω θ. - οἰνώδεα pro εὐ. θ. - ΄ ποιέει θ. - γένηται L. - ΄ καὶ οπι. C. - διαλιπεῖν αὖτις καὶ κάτω θ. - ΄ καὶ ἤν μὲν μεἰνη θ ρόος vulg. - καὶ ἡν μὲν ἢ ορος (sic) θ - τὸ φάρμακον Cθ. - ἀφεψ. δὸρὸν νέμειν ἐκάστης ἡμέρης πίνειν τυlg. - ἀρεψ. δοῦναι πιεῖν ὁχὸ κάττης ἡμέρης θ. - ἀφεψ. δοῦναι πιεῖν ὁχὸ κάττης ἡμέρης θ. - ἀφεψ. δοῦναι πιεῖν ὸχὸ κάττης ἡμέρης C. - ΄ ἐς ἐσπ. θ. - τοῖς θ. - χρῆσθαι Κ. - ' ' ὁ δὸ οπι. FGJ, Ald. - τεσσαράκονθ' C. - '' οὐ pro καὶ C. - γάρ οπι. J. - καὶ τρ. οπι. θ. - ἀμβύνεται (sic) C. - ὑπὸ τ. τ. γ. οπι. C. - τοιούτου J. - '' ἐς ἐσπ. Cθ. - δειπνίτω θ. - δειπνήτω J. - δειπνέτω Lind. - μικρὸν vulg. - σμ. θ. - ἐγ

LIVRE DEUXIÈME.

rées, faire une contre-injection avec le beurre, puis administrer un évacuant, et oindre les ulcérations avec beurre, résine, myrrhe, fleur d'argent. La femme se lavera avec l'eau tiède de myrte et de sauge. Ses aliments ne seront ni salés ni âcres, afin que l'urine ne devienne pas irritante. On lui interdira les poissons de mer, les viandes de bœuf, de mouton et de porc. Elle usera des autres viandes bouillies; elle mangera du pain, et boira du vin vieux noir de bonne odeur. Si elle fait cela sans guérir, on administrera une fumigation générale, et on donnera le lendemain un évacuant par le haut, puis, après une intermission, un évacuant par le bas. S'il y a du petit lait, après les évacuants, en faire cuire et en donner à boire chaque jour : pour le soir, des potages, du vin doux blanc; s'il n'y a pas de petit lait, elle boira du lait d'ânesse cuit pendant quatre jours, et pour le soir ce sera comme plus haut. Puis elle boira pendant quarante jours du lait de vache chand, et pendant le jour elle ne prendra pour ainsi dire rien autre; c'est ce qu'il y a de mieux; car, à la fois, ce lait purge, nourrit et amortit. Le soir, elle mangera un peu de volaille rôtie, un peu de pain cuit sous la cendre; pardessus elle boira du vin noir vieux et fort, tant qu'elle sera à l'usage du lait, si l'écoulement est abondant et si l'humeur âcre est mise en mouvement. Si, ayant employé ces moyens, elle devient grosse, elle guérit. Chez celles qui sont d'un certain âge, la maladie est sujette à récidiver, et elle les emporte; chez les jeunes elle n'est pas mortelle, mais est de longue durée.

122. (Ceci est la répétition du § 120; mais ici le traitement, qui manque dans le § 120, est exposé.) Traitement de l'écoulement ichoreux : le flux est sanguinolent, comme du jus de viandes rôties, il est irritant comme de la saumure, il corrode et ulcère les parties génitales, la matrice s'ulcère, ainsi que

κρυτίαν J. — 13 $\bar{\gamma}_{i}$ [δὲ] Lind.— είη $\theta.$ — ποιήσας $\theta.$ — έχη $\theta.$ — 14 ὑπ. ἐνίστε J.— χρονίη δὲ τοῦ ἰχωροειδέος βόου ή θεραπείη, τὸ δὲ τοιοῦτον βέει ὕραιμον vulg.— χρονίη δ΄, βόου (βοους sic θ) ἰχωροειδέος θεραπείη βέει (βεῖ θ) ὕραιμον $C\theta.$ — 15 $\chi.$ om. $\theta.$ — ἐξελκέει G. — 16 κατὰ (καὶ pro κατὰ θ) τὰ (τὰ om. G) πέριξ vulg.— ἐπιστάζη $\theta.$ — βλάπτεται $\theta.$ — 16 καλ.... ψαύση om. G.— ἐπαείρεται $\theta.$ 0.— ἐπαίρεται vulg.— ψαύσης $\theta.$ 0.— θέρμην $\theta.$ 1 ($\theta.$ 1, al. manu) $\theta.$ 1. — ἔσχει $\theta.$ 2.

Χρῶς ἔχη, ἄμεινον ξηρή πυρίη.

123. 'Οκόταν ⁷ ές τὴν κεφαλὴν τραπῶσιν αί ὑστέραι καὶ τῆδε λήγη ὁ πνιγμὸς, κεφαλὴν βαρύνει, ἄλλησι δὲ ἄλλη πη τέκμαρ ἴσχεται. Σημήϊον δὲ ⁸ τόδε · ⁹τὰς φλέβας τὰς ἐν τῆ ρινὶ καὶ τὰ ὑπὸ τοῖσιν ἀρθαλμοῖσιν ἀλγέειν φασὶ, ¹⁰ καὶ κῶμα ἴσχει, καὶ ἀφρίζει ὅταν ραΐση. Ταύτην χρὴ λούειν πολλῷ θερμῷ · ἢν δὲ μὴ ἐνακούη, ψυχρῷ, καὶ κατὰ κεφαλῆς, δάφνην τε ¹¹ καὶ μυρσίνην ἐνεψῶν ἐν τῷ ὕδατι καὶ ψύχων καὶ ροδίνω μύρω τὴν κεφαλὴν χριέσθω καὶ ὑποθυμιήσθω τὰ εὐώδεα, τὰ δὲ κακώδεα ὑπὸ τὰς ρῖνας · καὶ τὴν κράμβην ἐσθιέτω, καὶ τὸν χυλὸν ροφεέτω.

124. *Ην δὲ πρὸς τὴν 12 καρδίην προσιστάμεναι πνίγωσιν αί ύστέ-

¹ Καὶ θ. - καὶ om. vulg. - εἰς vulg. - ἐς Cθ, Lind. — ² εἰς J. - ἐς τὴν om. C -- Ante ές addunt δεύνη Vatic. Codd. ap. Foes. - 3 δεύνη θ. - δε. om. vulg. - νειέρην FGHIK, Ald., Frob. - νειαιρήν Lind. - νιεράν θ. - [έστι δὲ καὶ] ἀδ. Lind. - ἀδυνασίη θ. - ψυχρή Cθ - ψ. om. vulg. - Post χρ. addunt of Ch. - Ικτεριώδης C. - πουλό CD, Lind. - 4 κοίλα vnlg. - κύλα θ. - λάζυται θ . – διακναισ θ ή τι (διακνεσ θ έντι θ) τοῦ ἐμδρ. ἢ ἐκτρώση (ἐκτρώσει K) ἐν τόκω (ἐν τόκω ἢ ἐκτρωσμῶ C, θ τρωσμῶ) vulg. — 5 [γάρ] πάντα Lind. πάντα καὶ (καὶ om. L, Lind.; ἀεὶ pro καὶ 5) ἴσχει (ἔχει θ) vulg. - ὅνιον θ. καὶ τὰ ἄὶλα om. (D, al. manu καὶ τάλλα) FGHIJK. - τάλλα θ. - ἢν δέη pro προσάγειν Co. - ε ην δέη GHK, Lind. - ην δέη om. vulg. - ἄπειρος CK. μή θ. - μή •m. vulg. - βληχρός vulg. - βληχρῶς DFGHIJKQ'θ, Lind. - ἔχει C. – ξ. πυρ. om. L. — 7 ως ές 0. – έὰν ἀναδη ές κεραλήν ή μήτρα pro δκόταν.... ὑστέραι L. - λήγει vulg. - λήγη CDKθ. - πῆ, Ald., Lind. - 8 τοῦτο C. — 9 τάς 0. – τοῖς 0. – ἀγέειν (sic), al. manu άλ D. – φησί θ. — 10 καί om. C.-Gal. Gl.: ἀφράζει, ἀφραίνει, ἀσυνετεί. - On est tenté d'adopter cette glose, attendu qu'à la suite du coma le délire n'est pas rate. Mais tous nos mss. sont unanimes pour appilei; et il se peut que l'anteur ait signalé l'écume dans cette espèce d'hystéric. - ταύτησι χρή λέγειν θερμώ πολλώ C. -καὶ (καὶ om. θ) θερμῷ vulg. - δάρνη H. - 11 καὶ om. Κ. - μυρίνην C. - έν

les parties environnantes, les cuisses et le reste. Quand il tombe sur les vêtements, il y fait des taches que le lavage n'enlève que difficilement. Le ventre se gonfle et se durcit, il est sensible à la pression; il est chaud; douleur aux parties génitales, au siége, au bas-ventre, aux flancs, aux hanches et aux lombes; faiblesse avec refroidissement; coloration ictérique. Si le mal se prolonge, tous les accidents s'aggravent beaucoup, le dessous des yeux se gonfle; les pieds et les membres inférieurs à partir des lombes sont enflés. Cette maladie attaque surtout quand quelque partie de l'enfant a été déchirée dans l'accouchement ou dans l'avortement. Il faut administrer des fomentations, des fumigations et des purgations; tous ces moyens ont pour effet constant d'arrêter l'écoulement. On prescrit le lait d'anesse et le reste; et, s'il est nécessaire, on fait vomir. Le cas n'étant pas apyrétique, sans qu'il y ait acuité, un bain de vapeur sèche vaut mieux.

123. (Hystérie, rattachée à la théorie des déplacements de l'utérus, et attribuée à la matrice se portant à la tête. Comp. le § 7.) Quand la matrice se porte à la tête et que là se fixe la suffocation, la tête est pesante; et il se peut aussi que des indices se manifestent les uns d'un côté, les autres d'un autre. Voici le signe : la malade dit que les veines dans les narines et le dessous des yeux sont douloureux; somnolence; écume à la bouche, quand il y a du mieux. En ce cas, il faut laver avec beaucoup d'eau chaude; si cela ne réussit pas, affusions froides sur la tête avec de l'eau où du laurier et du myrte ont bouilli et qu'on a laissé refroidir; onctions sur la tête avec l'huile de rose; fumigations aromatiques par en bas, fétides sous les narines; manger du chou, boire de l'eau de chou.

124. (Autre hystérie, attribuée à ce que la matrice se fixe

om. C. – χρεέσθω vulg. – χρεέσθω CDGIKLO, Lind. – ὑποθυμιάσθω θ. – χυμὸν C. – καταρυμείτω θ. — $\frac{12}{2}$ καρδίαν vulg. – καρδίην CDHO. – αί.... πνίγωσιν, p. 268, l. 13, om. (D, restit. al. manu) FGHIJKL. – ἀνάσυρτος Codd. Regg. ap. Foes. – ἀνάστιτος DQ'. – Erot. p. 98: ἀνάσσυτος, ἀνόρμητος. – $\frac{1}{2}$ θ. – ἀλησθίαι $\frac{1}{2}$ θ. – ὰλησθίαι $\frac{1}{2}$ θ. – ὰλησθί

ραι, καὶ ἀνάσσυτος ἔη ὁ ἤὴρ βιώμενος, ἀλησθύει καὶ ¹εἰλέει, καὶ ἔστιν ἦσιν αὐτίκα ἔλυσθεῖσα κάτω χωρέει καὶ σῶσα ἔξεισιν, ἢ καὶ εμέει ἀφρώδεα, ἡ δὲ παῦλα ἤδε γίνεται. Ἦσι δὲ οὐκ ἀφίστανται, ² πράσου τὸν καρπὸν καὶ μήκωνα τρίψας, διεὶς ὕδατος κυάθω δίδου πίνειν καὶ ³ ὅξους λευκοῦ ἀρήγει πόσις κύαθος ἡ ἀρκεύθου καρπὸν καὶ ἐλελίσφακον, ὅξος ⁺σὺν τοίσδεσιν ἢ οἶνον ἀλεκίνεσθαι δὲ χρὴ, τῆξαι, καὶ προσθετὰ ποιέειν.

125. "Όταν δὲ ὡς πρὸς τὰ ὑποχόνδρια προσπέσωσι, ⁶ πνίγουσιν ἐπὴν ἐνθάδε τὸ τέρθρον ἢ τοῦ πάθεος, καὶ ἐπιλαμβάνει ἔμετος πυρώ-ἐπὴν ἐνθάδε τὸ τέρθρον ἢ τοῦ πάθεος, καὶ ἐπιλαμβάνει ἔμετος πυρώ-καὶ ἐς τὸν τράχηλον ὀδύνη διαμπερής. Χλιάσματα προστιθέναι, ἢν αὰν ⁷ πνίγωσιν ^{*} ὑπὸ δὲ τὰς ρῖνας θυμιῆν τὰ κάκοὸμα ἐκ προσαγωγῆς, ἢν γὰρ ⁸ ἀθρόα ἢ, μεθίστανται αὶ ὑστέραι ἐς τὰ κάτω καὶ ὄχλος γινεται ^{*} εὐοὸμα δὲ κάτω καὶ πιεῖν διδόναι τὸ καστόριον καὶ τὴν κόνυζαν ^{*} ἐπὴν δὲ κάτω ἐλκυσθῶσιν, ⁹ ὑποθυμιῆν τὰ εἰδεχθέα, ὑπὸ δὲ τὰς ρῖνας τὰ εὐώδεα. ^{*}Ην δὲ αἱ δὸύναι παύσωνται, φάρμακον πῖσαι κάτω, καὶ μεταπιπίσκειν γάλα ὄνου ἢ ὀβρὸν, ἢν μὴ σπληνώδης ¹⁰ ἢ ἀπὸ γενέσιος ἢ λείφαιμος ἢ ἄχροος, ἢ τὰ οὐατα ἢχώδεα ἔχη διὰ ἑυγ-

' Έμεςι (είλεςι θ), καὶ ἔστιν ἦσιν αὐτίκα έλκυσθεῖσα (ἐλυσθεῖσα θ) κ. χ. x. φ. έξεισιν · ή (ἢ Cô) μέν (μέν om. C; καὶ pro μέν θ) έμέει ἀρρώδεα, ἦ (ἡ CHO) δὲ παῦλα (addit ή δὲ θ) γίνεται (γίνεται παύλα sic D) vulg. — 2 πράσσου CD. - ύδ. χυάθοις τρισί (χυάθω θ) δίδου πίνειν (π. om. θ) vulg. — 3 όξος C. - όξος λευχὸν θ. - 4 σύν (ξύν Lind.) τοῖς εἴδεσιν (τοισδεσσιν sic θ) ἢ vulg. - 5 η om. C. – άλιρα θ. – κηρωτή θ. – βερητινωμένην CIIθ. – βερητινομένην $Ald. - τηξαι ἐν αὐτέω <math>D. - αὐτῶ θ. - ^6πνίγωσιν θ. - τὸ στερεὸν (τέρθρον θ.$ Lind.) δ vulg. - Erot. p. 366 : τὸ τἔρ θρον τοῦ πάθους, ἀντὶ τοῦ τὸ τέλος. τέρθρον γὰρ ἔλεγον οἱ παλαιοὶ τὸ ἔσχατον καὶ ἐπὶ τέλει : ὡς καὶ Εὐριπίδης εν Εύρυσθεϊ ποιεϊ τὸν Ἡρακλέα λέγοντα οὕτως πέμψεις δ' εἰς ἄδου ζῶντα καὶ οὺ τεθνηκότα, καί μοι τὸ τέρθρον δηλον εἰσπορεύομαι. Καὶ Ἀπολλόδωρος ό τοὺς ΰμνους γράψας φησί. Τίς τοίχδε ώρη ήλθεν ἐπὶ τέρθρον θυράων, άντι του έπι τέλει των θυρων. Και οίπερι ναύν έμπειροι τερθρία κάλους ονομάζουσι τούς έπὶ τέλει τοῦ ἰστοῦ. - Gal. Gl. : τέρθρον, χυρίως μέν οὕτως ονομάζεται το άκρον της περαίας, και τέρθριοι οι κάλοι έντεῦθεν, ἐπὶ τὰ άκρα τοῦ Ιστίου παρήκοντες. 'Ο δ' Ίπποκράτης ἐν τῷ δευτέρω τῶν γυναικείων. "Επήν ενθάδε, φησί, το τέρθρον ή του πάθεος, εν ίσω τῷ το ἄκρον καὶ ανώτατον και επιμελείας μάλιστα δεόμενον. - ράον Vulg. - ραΐον D, Ald., Frob. - ¿άων θ, Lind. - [χρὴ δὲ] χλιάσματα Lind. - 7 πνιγῶσιν θ. - δὴ DH IK. - δὲ om. J. - θυμιᾶν θ. - ε ἀθρόως (ἀθρόαι DFGHIK; ἀθρῶαι C; ἀθρόα

au rœur.) Si la matrice, se fixant au cœur, cause de la suffocation et que l'air se portant en haut aille par violence, la
femme a de l'anxiété et des tournoiements; parfois, aussitôt,
le vent, tourbillonnant, va vers le bas et sort, ou il y a même
des vomissements bilieux, et ainsi se termine la crise. Mais
quand la matrice ne se détache pas du cœur, piler de la graine
de poireau et du pavot, mouiller avec un cyathe d'eau et
donner à boire. Un cyathe de vinaigre blanc en boisson est
utile aussi. Ou bien graine d'arkeuthos (juniperus phœnicea),
sauge, vinaigre ou vin. Il faut échauffer. Ou bien graisse
d'oic, cérat à la poix, poix, faire fondre, et faire des pessauces.

125. (Autre hystérie, attribuée à ce que la matrice se porte aux hypocondres.) Quand la matrice se porte aux hypocondres, elle suffoque. Quand c'est là qu'est le terme de l'affection, la femme est prise de vomissements brûlants et âcres, et elle se sent mieux pour un peu de temps; une douleur générale occupe la tête et le cou. Faire des applications chaudes, si la suffocation est en haut; brûler sous les narines des substances fétides, peu à peu (car, si on en brûle en masse, la matrice se déplace vers le bas, et du trouble survient', et, par le bas, des substances parfumées. Donner à boire le castoréum et la convza. Quand la matrice a été tirée en bas, faire les fumigations fétides en bas, aromatiques sous les narines. Les douleurs ayant cessé, administrer un médicament qui évacue par bas; puis faire prendre du lait d'ânesse et du petit lait, si la femme n'a pas, de naissance, la rate maladive, n'est pas exsangue ou décolorée, n'a pas, de naissance, des bourdonnements d'oreille, ou n'a pas depuis la jeunesse les maladies habituelles. Au contraire, on n'administrera point d'évacuant

^{0, [}addit ἢ 0] Ιστῶνται (μεθίστανται 0) αί vulg. – αί εἰς pro ἐς Κ. – τὸν χάστορα 0. — • ὑποθυῆν (sic) Η. – ἰδεχθέα ΗΠΕ0. – αί οπι. Ι. – ὀδὸναι D. – ὄνιον ἢ ορον (sic) 0. — ὑ ἢ Κ. – γενέσεως DH. – γενήσιος C. – λίφαιμος FGIJK•, Ald., Frob. – ἢ ἰχώδεα (sic) pro ἡχώδεα 0. – ἔχει DH. – ἔχη οπι. 0. – [ἢ] διὰ Lind. – συγγενείην (ξ. C, Lind.) vulg.

γενείην, 1 ἢ ὅσιν ἢθάδες ἀπὸ νεότητος αί νοῦσοι 1 τὴν δὲ ἄνω χοιλίην μὴ χινέειν, ὅσαι ἀμθλυώσσουσιν ἢ ἦσιν ἀμφὶ τὴν φάρυγγα ὄχλοι χαὶ τἄλλα 2 δὸ εὐημὴς ἢ, χαὶ ἐμεέτω 1 χλοτικός 3 δὲ ἄριστος 1 διὰ ναρχίσσου 1 προσθετὸν, τὸ διὰ χανθαρίδων.

126. * *Ην προστώσιν αί ύστέραι πρός τὰ ύπογόνδρια, πνίγεται ώς ύπο έλλεβόρου, καὶ δρθόπνοος γίνεται, καὶ καρδιωγμοὶ σθεναροί: αί δὲ καὶ ἐμέουσιν ἐνίστε σίελον όζὸ, καὶ τὸ στόμα ΰδατος ἐμπέπλησται, καὶ τὰ σκέλεα ἀποψύγονται. Αί τοιαῦται, 6 ἢν μὴ ταγὸ άφιστώνται ἀπὸ τῶν ὑπογονδρίων αἱ ὑστέραι, ἄναυδοι γίνονται, καὶ τὰ ἀμιψὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν γλῶσσαν νάρκη ἔχει. Τὰς τοιαύτας ἢν αναύδους καταλάβης καὶ τοὺς δδόντας συνηρεισμένας, πρὸς μέν τὰς ύστέρας προσθείναι είριον πρός αὐλόν, ώς ώθειν μάλιστα, τοῦ πτεροῦ περιελίζας, βάψας ή λευχώ αίγυπτίω ή μυρσίνω ή βακγαρίω ή άμαραχίνων ες δε τάς ρίνας, του φαρμάχου του μέλανος, του της κεφαλής, λαβόντα τη μήλη έμπλάσαι ήν δε μή ή τουτο, τῷ όπῷ 8 διαλείψαι τὰς δίνας, ἢ πτερὸν όζει βάψαι καὶ καθείναι, διαλείψαι δε τάς ρίνας, ή του πταρμικού προσθείναι· όταν δε 9 κλεισθή τὸ στόμα καὶ ἢ ἀναυδίη, δοῦναι πιεῖν τοῦ καστορίου ἐν οἴνιρ· τὰς δὲ ρίνας 10 διαλείψαι βάψας τον δάκτυλον έλαιον φώκης: το δε είριον εξίν προσκεΐσθαι, μέγρι οδ καταστέωσιν όταν δέ παύσηται, άφελέσθαι γρή. *Ην όὲ 11 ἀραιρεθέντος αὖθις ἀναγωρήσωσι, τὸ εἴριον αὖθις

^{1 &}quot;H θ. - η om. vulg. - εθάδες vulg. - ήθάδες θ. - κινέειν (addit ὅσσαι sic θ) άμελυώσσουσι (άμελυώσουσι CF; άμελνώττουσι J) γάρ (γάφ om. C, D restit. al. manu, 11K0) η (addit ήσιν 0) αμείτην (την om. Cθ) φάρυγγα (φάρυγα 0) ογλοι καὶ τάλλα (τὰ άλλα C; τάλλα θ) vulg. - πτισσ. DH. - 2 δε om. CO. καὶ (καὶ om CDFGIJKO) εὐεμής (εῦεμος DFHIK; εὕαιμος G; ἄαιμος J; εὐημής θ η (εὐημήση C) vulg. - ἐμέτω (sic) Frob. - ἐμίτω θ. - ἐνεέτω (sic) G. -³ δ' θ, - δε om. C. - ναρκισσίνου C. - ⁴ σταν αί ύ. προστώσι θ. - ή, al. manu ην F. - ην δε ύποστρώσιν (sic) J. - προσπίπτωσιν Lind. - δρθόπνους vulg. δεθόπνους C. - 5 καί om. Κ. - ένίστε καί σίαλον 0. - όξὺν vulg. - όξὺ Cθ. έμπίπλαται C (H, al. mann). – έμπίμπλαται θ. — 6 κάν vulg. – 7ν Cθ, Lind. - τάγα θ. - αί ύστέραι θ. - αί ύ. •m. volg. - άναυλοι CK. - γίνωνται G. - γλώτταν $\hat{\mathbf{C}}_{\bullet}$ – νάρχα $\hat{\boldsymbol{\theta}}_{\bullet}$ — $\hat{\boldsymbol{\theta}}$ τὰς τοιαύτας ἢν ἀναύδους καταλάδης καὶ τοὺς ὀδόντας συνηρεισμένας θ - τάς.... συνηρεισμένας om. vulg. - πρός τόν (τόν om. θ) αθλόν, ώς ἔνι (ωθ:ν sic pro ἔνι θ) μάλ. vulg. - βάψαι vulg. - Je lis βάψας. λευχῷ ἢ (ἢ om. C, DF restit. al. mann, HIJKLO, Lind.) αίγ. vulg. - μυρσίνη DFGHK. - βολγαρείη διμαρακίνω C. - βακκάρει ή άμαρακείνω 6. - βακκαρίη

par le haut à celles qui ont la vue trouble, des embarras à la gorge et le reste. On donnera la décoction d'orge filtrée. Si la malade vemit très-facilement, on la fera vomir. L'injection la meilleure est l'injection avec le narcisse; pessaire, celui des cantharides.

126. (Autre description de l'hystérie attribuée à ce que la matrice se fixe aux hypocondres.) Si la matrice se fixe aux hypocondres, la suffocation est la même que par l'ellébore; orthopnée; cardialgie intense. Parfois il y a vomissement de salive acide; la bouche s'emplit d'eau et les jambes se refroidissent. Ces malades, si la matrice n'abandonne pas promptement les hypocondres, perdent la parole; la tête et la langue sont engourdies. En ces cas, si vous trouvez la malade sans parole et les dents serrées, introduire en pessaire, à l'aide d'une canule, afin d'enfoncer aussi avant que possible, de la laine enroulée autour d'une plume et trempée dans du parfum blanc égyptien, ou du parfum de myrte, ou de bacchar (gnaphalium sanguineum), ou de marjolaine. Pour les narines, on v appliquera, à l'aide d'une spatule, le médicament noir (voy. § 96), qui est pour la tête; si on n'a pas ce médicament, on enduira les narines avec le suc de silphion; ou tremper une plume dans le vinaigre, l'introduire et enduire les narines; ou appliquer le sternutatoire. Si la bouche est fermée et la parole supprimée, donner à boire du castoreum dans du vin, et enduire les narines avec l'huile de phoque à l'aide du doigt. On laisse la laine appliquée en pessaire, jusqu'à ce que l'utérus revienne à sa place; cela fait, on ôte la laine. Si, la

άμα βακίνω IJ.- βαλχαρίη (F, al. manu βακχαρίω) IIK.- ή om. DFGHK.- λαβόντος DII. — ε διαλείψαι I.- διαλύψαι 0.- Ante δξει addunt ή C0.- καθή ραι (καθείναι Cθ; καθιέναι Foes in not.) το με το τι καὶ ή (ή C, Ald.) εναυδή (καυθή θ; κλεισθή J, Foes in not.) το στ. καὶ ή (ή C, Ald.) εναυλίη (άναυδίη, H al. manu, θ; κυλίη sine spiritu K; έναυλίη C) vulg.- τοῦ κάστορος CL0, Lind.— ιο διάλιψαι θ.- διαλείψαι GII, Ald., Frob.- βάψας τον δάκτυλον θ.- β. τον δ. οπ. vulg.- δ' θ.- προκεῖσθαι C.- μέχρις CDFHIK.- οῦν pro οῦ C.- παύσωνται θ.— ιι άγαιρεθέντες θ.- καὶ ὑπὸ pro ὑπὸ δὲ J.- θυμιῶν θ.- μέλανος JK.

DES MALADIES DES FEMMES.

προσθείναι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὑπὸ δὲ τὰς ρῖνας θυμιῆν, κέρας μέλαν ¹ αἰγὸς ἢ ἐλάφου κνήσας, ἐπιπάσσων ἐπὶ σποδιὴν θερμὴν, ὅκως μάλιστα θυμιήσεται, καὶ εἰρυσάτω τὴν ὀδμὴν ἄνω διὰ τῶν ρινῶν, ὡς ἄν οὐνηται μάλιστα · ² ἄριστον δὲ θυμιῆν φώκης ἐλαιον, ἐπ' ὅστρακον ἐπιτιθέντα ἄνθρακας περικαλύψαι, καὶ τὴν κεφαλὴν ὑπερίσχειν, ὡς μάλιστα ³ ἡ ὀδμὴ ἐσίη, καὶ ἐπιστάζειν τοῦ λίπεος, καὶ ἄνω ἐλκτω τὴν ὀδμήν · τὸ οὲ στόμα ξυμμεμυκέναι χρή. *Πν ἄνω προσπίπωσι, ταῦτα χρὴ ποιέειν.

^{&#}x27; Actos (sic) θ. - ανίσας CDFGHIK. - ανίσσας J. - σποδίην DHIK9, Aid., Frob. - δπως θ. - θυμήσηται vulg. - θυμμάσεται θ. - εἰρισάτω Κ. - εἰρυσσέτω θ. - δσμήν DFGHIK. - φωνήν pro δδμήν J. - άνω ponitur post ρίνων J. - ασθως J. - γαριστον δε θ. - άρ. δε οπ. vulg. - θυμιάν θ. - Απιε άνθρακας addit τούς δε θ. - περικαλύψαι [δε] τήν Lind. - 3 η θ. - ή οπ. C. - δδμή Cθ. - όσμή vulg. - όσμήν pro δδμήν J. - συνρεμυκέναι κρή θ. - χρή οπ. vulg. - όσμήν vulg. - όσμήν pro δδμήν J. - συνρεμυκέναι κρή θ. - χρή οπ. vulg. - τωλθώσιν C. - αλιθώσιν θ. - ή γυνή οπ. Cθ. - ξυνερήρισται vulg. - συνερηρέδαται θ. - ξυνερήρεισται D, Foes in not., Lind. - ξυνερήρησται Η. - συνερήρησται C. - δ παρθένησι DFGHIJ. - όκδσαι (όσαι θ) καὶ τοκήεσσαι (τοκήροσαι F) (λίην νέαι ἐρδσαι pro καὶ τ. θ) χηρεύουσι (χης. οπ. θ: χηρεύσουσιν GHIK, Ald.; χηρεύσωσιν Ald.) vulg. - θ καὶ τήσιν θ. - στείρ., αὶ (αῖ οπ. C; ότι pro αῖ θ) ὲκ vulg. - λοχίη CD. - ΄ σὸδ' pro καὶ οὐν θ. - οὐδ ἐμέσυσιν vulg. - οὐδ' ἐμέτι θ. - J'entends ἐμέτιν dans le sens de régurgiter, comme dans le Livre Deuxième des Malad., § 4. - * ἔχει C. - Φ είδος CD. - οἶδον (sic) Κ. - τενίη FGJ. - διοίγειν C. - διαγαγείν θ. - δ' θ. - ἐγχεῖν θ. -

laine ôtée, la matrice remonte de nouveau, on remet la laine en place de la même façon. Sous les narines on fait une fumigation avec des ractures de corne noire de chèvre ou de corne de cerf, qu'on jette sur de la cendre chaude, afin qu'il y ait le plus de fumée de produite. La femme aspirera l'odeur par les narines le plus qu'elle pourra. Mais ce qu'il y a de mieux en fumigation, c'est l'huile de phoque : on met des charbons sur un test, on couvre la femme, sauf la tête, qui reste libre, afin que l'odeur entre le plus possible; on verse peu à peu de l'huile; et la femme aspire l'odeur; elle a soin de tenir la bouche fermée. Voilà ce qu'il faut faire quand la matrice se fixe dans le haut.

127. (Autre hystérie, attribuée à ce que la matrice se fixe au foic.) Quand la matrice se porte vers le foie, la femme perd sur-le-champ la voix, les dents se serrent, la coloration devient livide. Elle éprouve soudainement, en pleine santé, ces accidents. Ils surviennent surtout chez de vieilles filles ou chez des veuves qui, étant encore jeunes, gardent le veuvage; ils surviennent particulièrement chez les semmes sans ensants et stériles, parce qu'elles sont en dehors des accouchements; chez elles, en effet, il n'y a point de purgation lochiale, l'utérus ne se gonfle pas, ne s'assouplit pas, ne régurgite pas. Les choses étant ainsi, détacher du foie doucement avec la main la tumeur vers le bas, et serrer avec un bandage de corps les hypocondres; ouvrir la bouche et y infuser du vin coupé, aussi odorant que possible, quand cela est nécessaire; mettre sous les narines les substances fétides, et, à la matrice, appliquer en fumigations les bonnes odeurs et toute espèce de parfums. Quand le mal a cédé, purgez, en administrant un purgatif, cholagogue si la malade est bilieuse, phlegmagogue si elle est pituiteuse. Puis donner du lait d'ânesse cuit, et faire des

δταν L, Lind. - ύποθυμιάν θ. - " δὲ om. L. - άσσα C0. - θυμικτά vulg. θυμιατά DFGIIIK. - θυώματα θ. - κάθαιρε θ. - κάθ. om. vulg. - δὲ θ. - δὲ om. vulg. - κέπιτα θ. - πυριάσαι θ.

ερθὸν, καὶ τὰς ὑστέρας πυριῆσαι εὐώδεσι, καὶ προστίθεσθαι ¹ τὸ ζὸν τῆ βουπρήστει τῆ δὲ ὑστεραίη νέτωπον, διαλιπών δὲ ἡμέρας δύο κλύσαι τὰς ὑστέρας εὐώδεσιν ² ἔπειτα διαλιπών μίην ἡμέρην, θυμῆσαι τοῖσιν ἀρώμασιν. Ταῦτα ποιέειν τὴν χήρην ἀριστον δὲ ἐν γαστρὶ ἔχειν. Τὴν δὲ παρθένον ¾πείθειν ξυνοικέειν ἀνδρί πρὸς δὲ τὰς ρῖνας ἀείρειν [μηδὲν], μηδὲ τὸ φάρμακον πίνειν, νῆστιν δὲ τὸν κάστορα καὶ κόνυζαν ἐν οἴνῳ ὡς ⁴ εὐωδεστάτῳ πίνειν ἐς εἴκοσιν ἡμέρας, καὶ τὴν κεφαλὴν μὴ ἀλείφεσθαι εὐώδει, μηδ' ὀσφραίνεσθαι εὐωδέων.

128. * Νν δ δὲ αί μῆτραι φλεγμήνωσι παρά τὸ πλευρὸν, ἢν ψαύσης, σκληρὸν φαίνεται, καὶ ὅταν προσπέσωσι [πρὸτ] τὰ ὑποχόνορια, πνίγουσι, καὶ ὅταν προσπέσωσι [πρὸτ] τὰ ὑποχόνορια, πνίγουσι, καὶ ἐμέει φλέγμα όζὸ, καὶ τοὺς όδόντας αίμωδέειν ποιέει, β καὶ ἐπειδὰν ἐμέση, ρῆφν ἔχειν δοκέει. "Όταν δὲ κάτω δριμήσωσιν, ἀρίστανται ἀπὸ τῆς γαστρὸς ἄλλοτε ἄλλη, μ άλιστα βὸξ τοὺς κενεῶνας, ἔστι δ' ὅτε ἐμπίπτουσι καὶ ἐς τὴν κύστιν, καὶ στραγγουρίη ἐπιλαμδάνει, καὶ ἐς τὴν ἔδρην, καὶ δοκέει ἀποπατέειν καὶ τὰ ἐπιμήνια πρότερον ἢ ὕστερον 10 τοῦ μεμ αθηκότος γίνεται, ἢ Νλιάσματα προστιθέναι, καὶ ὑποθυμιῆν τὰ κάκοδμα πρὸς τὰς ρῖνας, πρὸς δὲ τὰς ὑστέρας τὰ εὐώδεα, καὶ πίνειν κφνυζαν τὴν θηλείην καὶ κάστορα ἐν οἴνῳ νῆστιν 'ἐπὴν δὲ τῆ φύσει 12 καθιστεῶσι, θυμιῆσαι ἡρεμέως ' πινέτω δὲ διουρητικά. Ταῦτα ποιέειν, 13 ἔως ὰν αὶ ὀθύναι

ι Τῶ DFGHIJ, Ald. - σύν βουπρηστι (sic) θ. - δ' θ. - διαλείπων δ' ήμέρας θ. -διαλιπών δε πάλιν ήμερας vulg. — 2 Post έπ. addit γλήχωνα θ. - δε μίην C (θ , μ ($\alpha \nu$). – $\theta \nu \mu$ 1 π $\sigma \alpha \nu$ FGH1 K θ . – τ 0 τ 0. – τ 3 π . om. C θ . – σ 0 τ 0 τ 2 ϵ 6 ϵ 1. – τάς ρτνας (ύστέρας θ, Lind.) ἀείρειν μηθὲ (μηθὲν Lind.) τὸ (τὸ om. Lind.) φάρμαχον (addit δὲ Lind.) πίνειν (π. om. Cθ) νήστει (νήστιν DJθ) τὸν κάστορα (τὸν κ. ponitur post μηδὲ J) καὶ (καὶ om. θ) κόνυζαν δὲ (δὲ om. Lind.) έν οίνω (addit ĉè Lind.) ώς vulg. - Pour cette phrase altérée, la restauration est indiquée sinon quant aux mots, du moins quant au sens, par la phrase parallèle, l. 20. — εὐωδέστατον DFGIJ, Ald. -πίνειν om. Cô. ώς pro ές C. - άλίσεσθαι εὐώδει μηδενί, μηδ' όσφρένεσθαι εὐωδέων θ. - μηδ' (μηδενὶ C.) όσρ. τινι (τινι om. C) τῶν εὐ. vulg. — 5 δ' θ. $-\pi$ αρὰ τ. πλ. om. J. - 6 J'ai ajouté πρὸς sans mss. - 7 εμει (sic) θ. - εμέειν L, Lind. - αιμωδειν (sic) θ. - αίμωδιᾶν Foes in not., Lind. - 8 καὶ Cθ. - καὶ om. vulg. - ἐαῖον 0. — 9 δ' C. - έστιν ότε vulg. - έστι δ' ότε C0. - κύστι 0. - άποπατείν vulg. - ἀποπατέειν θ. — 10 τοῦ om. FG (II, restit. al. manu) IJK. - γίνονται θ. καὶ pro ἡ Κ. - ἐπιραίνονται θ. - Dans vulg. le point est après αὐτίκα; je

fomentations aromatiques à la matrice, et se servir du pessaire au bupreste; le lendemain, le nétopon, puis, après une interruption de deux jours, faire une injection utérine avec 'les substances odorantes; ensuite, après une interruption d'un jour, faire une fumigation aromatique. Voilà ce qu'il faut que fasse la veuve; le mieux est de devenir enceinte. Quant aux jeunes filles, on leur conseillera de se marier; de ne rien appliquer aux narines, pas même de prendre un évacuant, mais de boire à jeun le castoreum et la conyza dans du vin aussi odorant que possible pendant vingt jours; ne s'oindre la tête avec aucun parfum, et n'en flairer même aucun.

128. (Ce § paraît être une confusion entre les déplacements imaginaires et les déplacements réels de la matrice.) Si la matrice s'enslamme le long des côtes, le toucher fait sentir une dureté; et, se portant vers les hypocondres, elle cause de la suffocation; la femme vomit de la pituite acide qui agace les dents; et, après ce vomissement, elle paraît soulagée. Quand l'utérus fait irruption en bas, il se détache de son siège abdominal pour aller tantôt d'un côté et tantôt d'un autre, surtout vers les flancs; parfois il se fixe même sur la vessie et cause la strangurie, ou sur le siège, et la femme croit aller à la selle. Les règles arrivent plus tôt ou plus tard que d'habitude, ou ne paraissent pas du tout. En ce cas, tout d'abord, si la suffocation est en haut, faire des applications chaudes; adresser aux narines une fumigation fétide, à l'utérus une fumigation parfumée; boire la conyza femelle et le castoréum dans du vin à jeun; quand l'utérus est revenu à la place naturelle, faire des fumigations douces; boire des diurétiques. Voilà ce qu'il fant faire tant que les douleurs persistent; quand elles ont cessé,

l'ai reporté après ἐπιφαίνεται. — " ταύτης (τ. οπ. 6) τῆς vulg. – τάνω $C_{\rm c}$ πνιγώσι $\theta_{\rm c}$ – ύποθυμιᾶν καὶ προστιθέναι τὰ κάκοδμα $\theta_{\rm c}$ – τὰ [μὲν] κάκ. Lind. – θηλίαν $\theta_{\rm c}$ – νήστις $\theta_{\rm c}$ – νήστις $\theta_{\rm c}$ – ἐπισθέωσι, θυμιάσαι $\theta_{\rm c}$ – ήρεμε $\theta_{\rm c}$ – Νηστιάσαι $\theta_{\rm c}$ – ήρεμε $\theta_{\rm c}$ – ἀν $\theta_{\rm c}$ – Κυριάσαι $\theta_{\rm c}$ – κυριάσας $\theta_{\rm c}$ – ἀν $\theta_{\rm c}$ – ἀν

παρχ τον ανοδοα (τον, γροιε ος της κοροοοί ς εμλι γαρώ εν λαστρί και καραίδειν προσρετοισι' και κγρατι αρτας, και ρυοροπινοαπελλ Κυρωτικοισιν, ινηρες ος απείκους κρεών, και μοδιών τας ρατερας ' φος και εν τοισι καραδίποισι αιτίριαι Νεξεσραι παγρακοισι και ρυστωρώς ' ος τι άγελινα αλει, και μιμίσκειν λαγα φλείον η οξόρολ αιλείον κον καισι, ήλ ης καραφορίες με Νογών καραίδει ' ηλ ος άγελη κνον καισι, εμμν ος μαραφορίτες ποδιώσαι οχών, εμείτα μισαι φάδιπαενώτιν, εμμν ος μαραφορίτες το κορώσος οχών, εμείτα μισαι φάδιπαενώτιν, εμμν ος μαραφορίτες και κοριώσαι οχών, εμείτα μισαι φάδιπαενώτιν, εμμν ος μαραφορίτες και καισιομές και συσαγίσει και συσαγίσει και ραστρές Ενώτιν, επήν ος μαραφορίτες και καισιομές και συσαγίσει και σ

129. *Ην.³ αί μῆτραι πρὸς τὰς πλευρὰς προσπέσωσι, βήξ ἴσχει, καὶ δῶύνη ὑπὸ τὸ πλευρὸν, καὶ προσίσταται σκληρίη ὡς σραίρη, καὶ ἄπτομένη πονέει ' ὡς ἀπὸ ἔλκεος, καὶ καταφθίνει, καὶ δοκέει οἶον περιπλευμόνη εἶναι, καὶ εἰρύεται, καὶ κυφὴ γίνεται καὶ τὰ ἐπιμήνια οὐ φαίνεται, ἐνίησι δὲ * καὶ ἀπόλλυται προφανέντα, τότε δὲ γενόμενα ἀσθενέα καὶ δλίγα καὶ κακήθεα, ἢν ἴδης · καὶ ἡ γονὴ * οὐ γίνεται τουτέου τοῦ χρόνου. "Όταν ὅδε ἔχη, φάρμακον ' χρὴ πἶσαι κάτω ἐλατήριον, καὶ λούειν πολὶ ῷ θερμῷ, καὶ τῶν χλιασμάτων ἃ ἀν προσδέχηται προσίσχειν, καὶ προστιθέναι, ὑφ' ὧν καθαίρεται τὸ λευκὸς ὡφελέουσι καὶ ἐλελίσφακος σὸν ἀλφίτοισι λεπτοῖσι, καὶ τυρὸν αἴγειον ἐπιξύσας τὴν ἄλμην, ταῦτα μίσγε, μίαν * μοῖραν τυροῦ καὶ τῶν ἀνάλτων ἀλφίτων μοῖραν, 10 καὶ νήστει πίνειν δίδου ἐν οἴνῳ. ὅταν πῶν ἀνάλτων ἀλφίτων μοῖραν, 10 καὶ νήστει πίνειν δίδου ἐν οἴνῳ. ὅταν ποτημάτων ἃ δεῖται πιπίσκειν, καὶ πυριῆν πυκνὰ, καὶ τῷ θερμῷ ποτημάτων ἃ δεῖται πιπίσκειν, καὶ πυριῆν πυκνὰ, καὶ τῷ θερμῷ

^{&#}x27; Μή οπ. G. Ald. – μηδὲ τ. δ. οπ. – τὸ vulg. – τὸν DHIJK0, Lind. – ὁρον (sic) θ . – χρῆσθαι θ . – καὶ ὑποχ. οπι. (DH, restit. al. manu) FGIJKL. – δ' θ . – πυριᾶν θ ...— 'ἢ (καὶ θ) vulg. – ταύτας DFGHIJKL. – ὑποθυμισαμένη Ald., Frol. – ὑποθυμισαμένη GJKθ. – τωι (sic) pro ῖτω θ . – νόσου vulg. – νούσον CDIIIθ, Lind. — 3 [δὲ] αὶ Lind. – τὰς οπι. θ . – προσπ. οπι. DFGHIJK. – ἐπὶ (ὑπὸ Cθ) τὸ vulg. – σκλημή ώς σραίρη C. – σκλημή ώς σραΐρα vulg. — ' ὡς Ελκος θ . – ἀπολλωταί οπ. C. – καταφθείνει C. – οὶ C (D, al. manu σίον) H (I, οἰ) Jkθ, Ald. – περιπν. Κ. – εἰρυᾶται (sic) C. – εἰρυῶσεται θ . — 'κ αιὸ οπ. θ . Δπολλωται vulg. – ἀπολλωται θ. – προσφανέντα FGJK. – ἀσθ. (addunt τε C θ) καὶ ὁλίγα (addit καὶ θ) κακίονα (κακειθεανίδοις sic pro κακ. θ), καὶ ἡ vulg. – Je pense que la leçon de θ , qui est la bonne, doit se lire κακήθεα ἢν ἰδης. — ' οὐκ ἐγγίνεται L, Lind. – τούτου θ 0. — ' π. χρή CDIJ. – πολαὶ θερμῶ Κ. – ὅτι ρτο ᾶ θ 1. — δλινούσπερμα φῶξαι καὶ κόψαι θ 1. – καὶ ὁ ἐλεὶ. DIIIΚ. – καὶ ὁλελίστακος (sic) J, Ald. – ξὸν Lind. – λεπτύσι (sic) θ 1. – ἐπιξέι

faire une sumigation de tout le corps, puis administrer un purgatis cholagogue si elle est bilicuse, phlegmagogue si elle est pituiteuse; prescrire cuits le lait d'ânesse ou le petit lait de chèvre; si elle a la rate maladive, ne donner ni le lait ni le petit lait; pendant les mondisications user d'aliments émollients et relâchants; le poisson est meilleur que la viande; faire des sumigations utérines, mondisier avec les pessaires, administrer des injections. La semme, après avoir reçu une sumigation, ira auprès de son mari. La solution de cette maladie est une grossesse.

129. (Dans ce cas il y a sans doute une lésion persistante de l'utérus peut-être un déplacement, ce qui cause le dépérissement, avec des accès d'hystérie indiquée par la boule au côté. De la Nat. de la F., § 38.) Si la matrice se porte aux côtes, il v a toux, douleur au côté, et l'on y sent une dureté semblable à une boule. Le palper est douloureux comme d'une plaie. La femme dépérit, elle semble atteinte de péripneumonie, elle se rétracte et devient bossue; les règles ne paraissent pas, chez quelques-unes elles ne paraissent que pour se supprimer, et alors elles sont faibles, en petite quantité et de mauvais aspects Durant tout ce temps il n'y a pas de génération. Les choses étant ainsi, administrer l'élatérion pour évacuer par le bas, laver avec beaucoup d'eau chaude; appliquer les fomentations qui conviennent; mettre les pessaires qui déterminent l'évacuation du sang. Prendre de la graine de lin, la griller, piler et tamiser; le pavot blanc aussi est utile, ainsi que la sauge avec de la fine farinc d'orge, et le fromage de chèvre dont on a raclé la saumure; méler cela, une part de fromage, et une part de farine d'orge sans sel, et donner à boire dans du vin à jeun; le soir venu, préparer, en y versant du miel, un cycéon épais qu'on donne à boire. Administrer les breuvages dont il est besoin ;

σα; $C. - \pi εριξύσας Lθ. - άλλην (sic) θ. - <math>θ$ μοίραν (bis) θ. - θ καὶ om. Cθ, - δίδον πιεῖν C (θ, πίνειν). - δ' Cθ. - έσπέριος (ξαπερος θ) ζ (είη θ) (έσπερώση C) rulg. - θ π. om. Cθ. - πομάτων K. - δ ψ iāται pro δεῖται θ. - δεῖ DH. - πυριὰν θ. - Post θ ερμῶ addunt δ ψ C0. - καταιωνεῖν Φ. - αἰονὰν θ.

καταιονάν, καὶ τῆ τρειρὶ ἡσύχως καὶ μαλθακῶς καὶ ὁμαλῶς ἐπωθέειν ἐπὸ τοῦ πλευροῦ τὰς μήτρας, καὶ ἀναδεῖν ²τὸ πλευρὸν ταινίη πλατείη, καὶ γαλακτοποτέειν βόειον γάλα ὡς πλεῖστον ἐπὶ ἡμέρας τεσσακοντα: σιτίοισι δὲ χρῆσθαι ὡς μαλθακωτάτοισιν. Ἡ δὲ νοῦσος καὶ ἡτε καὶ θανατώδης, καὶ δλίγαι ἐκφεύγουσιν ὧδε μελεδαινόμεται.

- 130. *Ην * δὲ ἐν τῆ ὀσφύι αί ὑστέραι ἐνῶσιν ἢ ἐν τῷ κενεῶνι, καὶ τη πνεῦμα μετάρσιον, καὶ πνῖγος ἔχη, * ἄσθμά μιν λάζυται πυκινὸν, καὶ οὐκ ἐθέλει κινέεσθαι · τρίψας θεῖον ἢ ἄσφαλτον ἢ κώνειον ἢ σμύρναν, μέλι ἐφθὸν παραχέας, * ποιέειν βάλανον μακρὴν πάχετον, καὶ ἐντιθέναι ἐς τὴν ἔὸρην.
- 431. *Ην αί μῆτραι εἰλέωσι ⁶ σφέας ἐς τὸ μεσηγὸ τῶν ἰξύων, δούνη ἔχει τὴν νειαίρην γαστέρα, καὶ τὰ σκέλεα εἰρύαται, καὶ τὰς κογώνας ἀλγέει, καὶ ὁκόταν ἀποπατήση, ὀούναι ἴσχουσιν ⁷οξέαι, καὶ ὁ ἀπόπατος προέρχεται ὑπὸ βίης σμικρὸς, καὶ τὸ οὖρον στάζει, καὶ δλίγοψυχίη λαμδάνει. 'Οκόταν ὧοε ἔχη, χρὴ προσοῆσαι τῆ κύστει αὐλίσκον, καὶ ἐγκλύζειν ἔλαιον θερμὸν ἐς τὰς ὑστέρας, καὶ πυριῆν ἢ λοῦσαι πολλῷ καὶ θερμῷ ὕδατι, καὶ ἐς ἔλαιον καὶ δοῦμρ καθίζειν ὑποθυμιῆν ⁸ οὲ ὑπὸ τὰ αἰδοῖα κακώδεα, ὑπὸ οὲ τὰς ρίνας εὐώδεα κοιλίην οὐ χρὴ ταράσσειν. 'Επὴν οὲ αὶ ὑστέραι καταστέωσι, φάρμαχον πίσαι κάτω ¹⁰ καὶ γάλα ὄνου, ἢν μὴ σπληνώδης ἢ ἔπειτα πυριῆσαι καὶ καταιονῆν τὰς ὑστέρας ¹¹ τῷ ζὸν τῆ ὀάςνη, προστιθεὶς

 $^{^1}$ Κηρωτή (χειρὶ C; κυρωτή G) vulg. – ήσύχη καὶ μαλθακή θ. – ήσύχα C. – ἀποθέειν G. – τὰς μ. om. C. — 2 τῷ πλευρῷ vulg. – τὸ πλευρὸν CLθ, Lind. – γαλακτοπωτέειν βότον θ. – χρήσθω θ. – φεύγουσιν (ἐκιρεύγουσιν θ; φεύγωσιν C) vulg. — 3 δ' θ. – δὲ ὡς ἐν C. – ἐν om. DFGIK. – ἐῶσιν C. – εἴη Foes in mot., Lind. – πνίγος DFGIJ. – πνιγμὸς θ. – ἔχει C. — ⁴καὶ (καὶ om. Cθ) ᾶσ- βιά μιν λάζηται (λάζνται Cθ) (λαμβάνη pro καὶ ᾶσθμά μιν λάζ. J) vulg. – ἐθελη F. – κώνιθν θ. – περιγέας θ. — 5 π. δὲ (δὲ om. J) β. vulg. – Post μακρήν addit δὲ C. – πάχετον θ. – πχείην vulg. – ἐντιθέναι post ἔδρην Cθ. — 6 σφας θ. – μεσσηγὶ τῶν ἰξίων J. – ἔχει (ίσχει Η; ἔχη J) καὶ τὴν vulg. – Je supprime ce καὶ même sans mss. – νιαιρὰν θ. – νειαιρὴν Lind. – νειέρην FHIK, Ald., Frob. - ἰρύαται C. – κοχῶνας DHI, Ald., Frob. – κωγχῶνας (sic) CK. — 7 δὲεῖαι vulg. – δέαι θ. – ὁ om. FG. – ἀπὸ θ. – μικρὸς Η. – τρύξει (στρύζει θ; στάζει Cornar. ex loco de Nat. mul.) τε (τε om. Cθ) καὶ vulg. – λειποψυχίη C. – λιποψυχίη θ. – ὅταν Cθ. – δὲ ὧὲε D. – αὐλίσκον προσδήσειι πρὸς κύστιν sine χρή Cθ. – προσδ. χρή J. - ἐμφυσὰν (sic) πρὸς γρο ἐγκλύζειν ἔλ. θ. – πυ-

faire de fréquentes fumigations et des affusions chaudes; à l'aide de la main, éloigner du côté la matrice avec douceur, avec ménagement et d'un mouvement égal; serrer le côté avec un bandage de corps; prescrire le lait de vache en aussi grande quantité que possible pendant quarante jours; user d'aliments très-émollients. La maladie est fort dangereuse, et peu échappent, même ainsi traitées.

130. (Quelque attaque d'hystérie.) Quand la matrice est dans les lombes ou dans le flanc, que la respiration est élevée, et qu'il y a suffocation, la femme est en proie à la dyspnée, et elle ne veut pas se remuer. Triturer soufre, ou asphalte, ou ciguë, ou myrrhe, ajouter du miel cuit, faire un gland allongé et gros, et le mettre dans le siège.

131. (Quelque déplacement de la matrice, peut-être une retroflexion. De la Nat. de la F., § 14.) Si la matrice s'enroule dans le milieu des lombes, il y a douleur au bas-ventre, les jambes se contractent, les hanches sont douloureuses; quand la femme va à la selle, des douleurs aigués se font sentir, les excréments ne sortent qu'avec effort et petits. L'urine coule goutte à goutte, et des défaillances surviennent. Les choses étant ainsi, attacher une canule à une vessie, et injecter de l'huile chaude dans la matrice; donner des bains de vapeur ou laver avec beaucoup d'eau chaude, et prescrire des bains de siége composés d'huile et d'eau; faire des fumigations fétides sous les parties génitales, aromatiques sous les narines. Quand la douleur a cessé, évacuer par le haut, mais ne pas troubler le ventre inférieur. Quand la matrice est remise en sa place, administrer un médicament qui évacue par le bas, et le lait d'ânesse, si la rate n'est pas maladive; puis donner des bains de vapeur,

ριᾶν 0. — $\dot{\theta}$ ές (ές om. C6) ΰδ. vulg. – καθιζέσθω 0. – καὶ ὑποθυμιῆν 0. — θ δὲ om. C9. – πῖσαι pro διδόναι Valic. Codd. ap. Foes in not. – καταστῶσι 0. — 10 καὶ 0. – καὶ om. vulg. – καταιονῆν vulg. – καταιονῆν C. — " τὸ (τῶ CL, Lind.) vulg. – σὸν 0. – προστιθέναι 1. – καὶ προστιθέναι 0. – ο μὴ δ. om. DFGHIJKL. – δήξηται vulg. – δέξηται 0. – δήξηται 0. – κρώμασι pro àρ. CFGHIJK. – ἔχη 0. – πολλαὶ oui. 0. – πηροὶ 0. – πολλάκις om. 0. – ως τὸ πολὸ pro πολλάκις 0.

ται. άτοκοι δε πογγαί και πηραί τὰ σκέλεα πογγακις γίνονται. προσθετόν καθαρτήριον δ μὴ δήξεται. κάπειτα θυμιωμένη τοῖσιν

- 132. ¹ 'Οχόσησι εὲ τὸ στόμα κλίνεται ετέρωσε καὶ προσπίπτει τῷ ἐσχίω, γίνεται γὰρ καὶ τοιαῦτα διακωλύοντα τὴν ὑστέρην καθαίρεσθαι καὶ τὴν γονὴν δέχεσθαι ²καὶ μὴ παιδοποιέειν ταὐτην πυριῆν χρὴ τοῖσιν εὐώδεσι, καὶ μετὰ τὴν ³ πυρίην, ἢν παρασημήνη, τῷ δακτύλω ἀποστῆσαι ἀπὸ τοῦ ἰσχίου κάπειτα ἐξιθύνειν τοῖσι δαιδίοισί τε καὶ τῷ μολίδδω οὐ γὰρ βιήσεται θοῶς, ὡς εἴρηται. "Όταν δὲ κατὰ φόσιν ἢ καὶ ἀνεστομείναι ⁴ γίνωνται, προσθέτοισι μαλθακοῖσι καθαίρειν, καὶ ⁵ τάλλα προσηκόντως ποιέειν.
- 133. ⁶ Οχόσησιν αί δοτέραι προσπίπτουσι πρὸς τὸ ἰσχίον, ἢν μὴ ταχέως ἀφιστέωνται καὶ πάλιν ἐς χώρην καθιστέωνται, προσαυαίνονται πρὸς τῷ ἰσχίω, ἀνάγκη δὲ τὸ στόμα ἀπεστράφθαι καὶ ἀνωτέρω ⁷ οἴχεσθαι, ὅταν δὲ ἀποστραφῆ, ξυμμύσαι, ⁸ ἐκ δὲ τοῦ ἀπεστράφθαι τε καὶ ξυμμύσαι, σκληρὸν γενέσθαι, καὶ ⁹ ξυμμύειν, καὶ πεπηρωμένον τὸ στόμα τῶν ὕστερέων εἶνκι. ¹⁰ καὶ ἀποκλεισθέντα ἐπαναπέμπει τὰ ἐπιμήνια ἐς τοὺς μαζοὺς, καὶ βεδρίθασιν οἱ τιτθοί · καὶ ἡ γαστὴρ ἡ ¹¹ νειαίρα ἐπῆρται, καὶ δοκέουσιν αί ἀπειροι ἐν γαστρὶ

^{&#}x27; Όχοσοισι J.- όσησι θ.- έτέροσε Η.- καθαίρεσθαι καὶ om. θ. — ' καί ού παιδοποιέει C (θ, παιδοποιεί). - πυριάν θ. - 3 πυριήν FHI. - πυριήν Gθ. Ald. - παρασπασαμένη (ἢν παρασημήνη θ; παραρασαμένην Foes in not., Lind.) τῷ vulg. - κάπιτα ἐξειθύνειν θ. - δεδίοισι DFIJK. - δὲ δίοισι G. - βιάσεται C. - βήσεται L. - βιήσετο L ex manuscripto. - Υγίνονται vulg. - γίνωνται CDFGIJK. — ετά άλλα C. -τά λοιπά θ. - προσ. om. Cθ. — εήσι δὲ 6. - αί DKL0, Lind. - αί om. vulg. - προσπίπτωσι θ. - Post μή addit γάρ C.τάχα · CDHJK. - ταχία (sic) G. - Ante ές addit τάχα θ. - καθιστώνται θ. προσαυαίνωνται πρός το ίσχίον καὶ ἀνάγκη το θ. - το ἰσχίον L. - Τίσχεσθαι vulg. (H, al. manu, erat prius ίχεσθαι sic). - οίχεσθαι CFHlJKL6, Lind. άποστραφθέν pro άποστραφή II. — 8 έχ.... ξυμμύσαι om. (DH, restit. al. manu) FGIJK.-έχ.... γενέσθαι om. θ. — 9 μύειν Cθ.-πεπωρωμένον θ.πεπληρωμένον, al. manu πεπη.... D. - τὸ σ. τῶν ύστ. om. θ. - ὑστεραίων C. - 10 άποχλεισθέντων δὲ ἐπαναπέμπειν τὰ ἐπιμήνια (τάπιμήνια I) ἐς τοὺς μαζούς και βεβηότας (βεβηώτας Ι) του στήθεος (τούς τιτθούς pro τ. στ. C) ποιέει (ποιέειν DH) καὶ ή vulg. -καὶ ἀποκλεισθέντα ἐπαναπέμπει τὰ ἐπιμήνια ές τούς μαζούς, και βεδρίθασιν οι τιτθοί και ή θ. — " νιαιρά θ. – νειέρα FGI, Ald., Frob. - veixion D. - veixioa vulg. - veixion Lind. - veixoa HK. νείαιρα J. - ἐπῆρται om. C. - δοκεύσιν C.

faire des affusions sur la matrice avec de l'eau de laurier, mettre un pessaire mondificatif qui ne soit pas irritant, puis, après une fumigation aromatique, elle ira auprès de son mari, et, si elle devient grosse, elle guérit. Mais beaucoup de femmes restent stériles et souvent perdent l'usage de leurs jambes.

- 132. (Obtiquité latérale de l'orifice utérin. Le redresser avec le doigt, aver les bâtonnets, avec la sonde.) L'orifice utérin s'incline d'un côté et se porte vers la hanche; c'est encore un empéchement à la mondification de la matrice, à la réception du sperme et à la génération. Dans ce cas il faut faire une fumigation aromatique; et, après la fumigation, si l'indication existe, éloigner de la hanche la matrice avec le doigt; puis la redresser avec les baguettes de pin et les sondes de plomb; car, comme il a été dit, elle ne cède pas à une force qui s'exerce rapidement. Quand elle a repris sa situation naturelle et est ouverte, mondifier avec des pessaires émollients, et tout le reste comme il convient.
 - 133. (Obliquité latérale devenant chronique. Accidents qui en résultent. Les règles supprimées font gonfler les mamelles. Cela donne naissance à de petites tumeurs qui dégénèrent en cancers mammaires. Exposition des signes qui précèdent et annoncent la dégénération cancércuse. Une des bases du traitement est une fumigation ayant pour but de produire de l'air dans la matrice et de la rendre mobile. Ensuite on emploie les bâtonnets, qui sont ici décrits et dont l'usage est expliqué. Une sonde en plomb alterne avec les bâtonnets. L'auteur se complait à détailler tout le traitement. Comme l'absence des règles est une partic de la maladie, il faut les rappeler; et, pour cela, il institue un régime jour par jour, d'une époque à l'autre; régime que l'on continue deux mois et trois mois si les règles ne viennent pas tout d'abord, et qui, ajoute-t-il en terminant, convient à toutes les maladies de ce genre.) Quand la matrice se porte à l'ischion, si elle ne s'en éloigne pas promptement pour revenir à sa place, elle s'y dessèche; nécessairement l'orifice est dévié, porté plus haut, et, en raison de la déviation, fermé.

έγειν· πάσγουσι ¹ γκρ τοιαῦτα οἶά περ αί κύουσαι μέγρι μηνῶν έπτὰ τη δετώ η τε γὰρ κοιλίη ἐπιδιδοῖ κατὰ λόγον τοῦ γρόνου, καὶ τὰ στήθεα επαίρεται, καὶ γάλα δοκέει ἐγγίνεσθαι · δκόταν δὲ οδτος δ γρόνος δπερπέση, οί τε τιτθοί 3 ζυνισγναίνονται καὶ ἐλάσσονες γίνονται, καὶ ἡ κοιλίη τωὐτὸ πάσγει, καὶ τὸ γάλα ἀποδέδρηκεν άδηλον, καὶ ή κοιλίη ἐπ' ἐκεῖνον τὸν γρόνον, 4 ὃν γρή τίκτειν, ἐπειδὰν ἔλθη, ἀπόλωλε καὶ ξυμπίπτει. Τοιούτων δὲ γινομένων, αἱ ὑστέραι ἐσγυρῶς ἐς δλίγον γρόνον εξυνέργονται, καὶ τὸ στόμα αὐτέων έζευρείν ούγ οίον τε, ούτω πάντα ⁶ζυνειρύονταί τε καὶ ζυναυαίνονται, καὶ ἐν τοῖσι τιτθοῖσι φυμάτια ἐγγίνεται σκληρὰ, τὰ μέν μέζω, τὰ δὲ ἐλάσσω· 7 καὶ οὐκ ἐκπυοῦνται, σκληρόπερα δὲ αἰεί · εἶτα ἐζ αὐτέων φύονται καρχίνοι κουπτοί. Μελλόντων δὲ καρχίνων ἔσεσθαι, πρότερον 8 τὰ στόματα ἐκπικραίνονται, καὶ ὅ τι ᾶν φάγωσι πάντα δοκεῦσι πικρὰ εἶναι, καὶ ἤν_τις πλείονα δῷ, ἀναίνονται λαβεῖν, καὶ σχέτλια δρώσι παράφοροι θόὲ τη γνώμη, καὶ οἱ ὀψθαλμοὶ σκληροὶ, καὶ βλέπουσιν οὐκ όζέα, καὶ ἐκ τῶν τιτθῶν ἐς τὰς σφαγὰς δδύναι διαΐσσουσι 10 καὶ ύπὸ τὰς ώμοπλάτας, καὶ δίψα ἔσγει, καὶ αἶ·θηλαὶ καρφαλέαι, 11 καὶ αδται πᾶν τὸ σῶμα λελεπτυσμέναι εἰσὶ, καὶ 12 αί δίνες ζηραί τε καὶ ἐμπεπλασμέναι εἰσίν, οὐκ ἀειρόμεναι πνευμα μινυθῶδες, ¹⁸ καὶ οὐκ δδμῶνται οὐδὲν, καὶ ἐν τοἴσιν οὔασι πόνος μὲν ούκ εγγίνεται, πώρος 14 δε ενίστε. Όκόταν οὖν ες τόσον προίωσι τοῦ χρόνου, οδ δύνανται ύγιέες γίνεσθαι, 15 άλλ' ἀπόλλυνται έκ τουτέων

 $^{^{1}}$ Γὰρ τὰ (τὰ om. Cθ) τω. vulg. — 2 καὶ pro ἢ Cθ. – γὰρ θ. – γὰρ om. vulg. - ἐπιδοῖ (sic) C. - ὅταν θ. - τε om. θ. -3 σ. vulg. - ξ. C. Lind. - ἐλάσσους γίνονται vulg. - γίνονται ελάσσους C (θ, ελάσσονες). - τὸ ώυτὸ vulg. (DFGHIJK, αὐτό).-- τωὐτὸ Cθ.-- ἀποδέδρακεν θ.-- ἐς pro ἐπ' θ. -- * ἐν ῷ (ον pro εν ω θ) εδόκεε (γρη θ) (ενεδόκεε pro εν ω εδ. C) τίκτειν vulg. - άποδέδρηκέ (ἀπόλω)ε θ) τε (τε om. θ) καὶ vulg. - τοιούτον δὲ γινόμενον vulg. τοιούτων δὲ γινομένων C0, Lind. - χρόνον δλίγον θ. - 5 σ. vulg. - ξ. DFH IJK. - αὐτέων om. C. - οὐκ Frob. - οὐχοιονται (sic) θ. - οὕτως CDFGKθ. - 6 σ. θ. – ξυνιρ. 2 C. – συναυ. θ. – ἔν τε τοῖσι sine καὶ 2 C. – φύματα θ. – γίνονται Vulg. - ἐγγίνεται C. - μείζω Cθ. - τὰ δ' οῦ pro τὰ δὲ ἐλ. 0. - ἐλάττω C. ε ταῦτα δὲ (δ' C) οὐ γίνονται ἔμπυα, ἀλλ' αἰεὶ σκληρότεραι (σκληρότερα ΚL, Lind.) γίνονται ' είτα (είτ' C) έξ vulg. - καὶ οὐκ ἐκπυοῦνται, σκληρότερα δὲ εί (sic) καὶ έξ θ. – αὐτῶν Cθ. – καρκίνοι DI, Ald., Frob. — * κατὰ στόμα pro τά στ. L, Lind. - ήν pro άν C. - δοχούσι vulg. - δοχεύσι C0. - είναι πικρά θ. - πλείω vulg. - πλείονα θ. - δοι (sic) ἀνάγονται θ. - σχεταΐα vulg. - σχέτλια Hθ. — 5 δὲ καὶ τῆ θ. - οἱ θ. - οἱ οm. vulg. - σκηροὶ (sic) Η. - καὶ οὐ βλ. ὀξέα

LIVRE DEUXIÈME.

Ainsi dévié et fermé, il devient dur, contracté et estropié. Obstruant la voie des règles, il les renvoie aux mamelles, sur lesquelles elles viennent peser. Le bas-ventre se soulève, et les semmes inexpérimentées croient être grosses; en esset elles éprouvent tout ce qu'éprouvent les femmes enceintes jusqu'à sept mois ou huit : le ventre se développe en proportion du temps, le sein se gonsle, et du lait semble se produire. Mais, quand cette époque est dépassée, les mamelles s'affaissent et diminuent de volume, le ventre s'affaisse également, la lait a disparu sans trace, l'abdomen, quand l'époque où l'accouchement devait se faire est arrivée, tombe et se perd. Cela fait, la matrice se contracte fortement en peu de temps; il est impossible d'en trouver l'orifice, tant tout s'est resserré et desséché. - Dans les mamelles se forment des tumeurs dures, les unes plus grosses, les autres plus petites; elles ne suppurent pas, mais deviennent incessamment plus dures; puis il s'y forme des cancers cachés. Au moment où vont naître les cancers, la bouche d'abord devient amère, tout ce que les femmes mangent a un goût d'amertume; si on leur en donne davantage, elles refusent de le prendre, et font des choses dégoûtantes. Leur intelligence se dérange, les yeux sont secs; la vue est émoussée. Des douleurs passent des mamelles aux jugulaires et sous les omoplates. Il y a soif. Le mamelon est desséché, et le corps entier est amaigri. Les narines sont sèches et obstruées, elles ne se tiennent pas droites; la respiration est petite; l'odorat est éteint. Dans les oreilles il n'v a pas de souffrance, mais il s'y forme quelquefois une concrétion. Quand le mal est arrivé à cette époque, il ne peut plus guérir, et il cause la mort de la malade. Mais quand il est soumis à un traitement avant d'avoir fait tant de

 $[\]theta$.-είς vulg.-ές C0, Lind.-διαίθυσι C. — 10 καὶ οπι. θ .-τοὺς pro τὰς C.-δίψη D.-ἔχει DH.-αί οπι. DH. — 11 καὶ πᾶσα λεπτύνεται θ .-λελεπτισμέναι vulg.-λελεπτυσμέναι CDHJK. — 12 αί οπι. D.-ἀθηρόμεναι (sic) θ . — 12 καὶ οὺκ οπι. θ .-ὁὺκ οπι. C.-ὁῦμᾶται DJ.-ὁδμᾶται CH.-δ' οὐδὲν θ . — 16 θ ο 6 τοσοῦτον θ . -δί μπο α.-δὶ ρτο οὖν J.-ἐνταῦθα pro ἐς τόσον C.-τοσοῦτον θ . Lind.-προδῶσι C.-γενέσθαι C. — 15 ἀλλὰ πολλύμ τε ἐκ θ .-νοσ. CJ θ .

DES MALADIES DES FEMMES.

των νουσημάτων. ήν δε πρότερον 1 ή ές τόσον άφικέσθαι θεραπευθή. καὶ λυθή τὰ ἐπιμήνια, ὑγιὰς γίνεται. Θεραπεύειν δὲ τὰς τοιάσδε ῶδε Τροή: πρώτον μέν άπαντων, ην έτι ζεγυρήν ἐρῦσαν λαμβάνης, ἀποσχεψάμενος ές τὸ ἄλλο σῶμα φαρμαχεύειν, δχοίης ἄν τινος δοχέη δείσθαι χαθάρσιος: όχόταν δε χαταστήσης το σώμα, ούτως ξέναι * ές την των ύστερέων θεραπείτν. *Ην δε μηθέν δοχέη το πων σωμα χινητέον είναι, μηδε αί προσάσιες έντεύθεν ώρμησθαι, άλλ' αί ύστέραι *έφ' έωυτέων το νούσημα έγωσι, της θεραπείης ενάργεσθαι δίδε: πυριην πρώτον τὰς ύστέρας ὧοε: γύτρινον λαβόντα όσον δύο έκτέας γωρέοντα, κάνειον επιθείναι δικαί ζυναρτίζσαι, διώς παραπνεύσεται μηθέν επειτα 6 δ' εκκόψαι τοῦ κανείου τὸν πυθιμένα, καὶ ποιῆσαι οπήν ες δε την οπήν ενθείναι καλαμον, μήκος δσον πηγυαίον. ένηρμόσθαι δὲ γρὴ τὸν κάλαμον τῷ κανείῳ καλῶς, ὅκως μὴ ⁸ παραπνεύσεται μηδαμιώς. Εκόταν δε ταύτα σκευάσης, επίθες το κάνειον έπὶ τὸν γύτρινον, περιπλάτας πηλώ: ὅταν δὲ ταῦτα ποιζοης, βόθρον όρυζον, όσον δύο ποδών βάθος, μήχος δε όσον γωρέειν τον χύτρινον: έπειτα 9 γρη έγκαίειν ξύλοις, έως τον βόθρον διάπυρον ποιήσης όταν δὲ διάπυρος γένηται, εξελείν 10 γρη τὰ ζύλα καὶ τῶν ἀνθράκων οἱ δή άδρότατοι έσονται καλ διάπυροι, την δέ σποδιήν καλ την μαρίλην έν

¹ ΤΗ θ. - τοσούτον Q', Lind. - ἀφίκεσθαι (sic) Ι. - θεραπεύηται, λύεται τὰ έπ. καὶ ὑγιὴς θ. - τοιαύτας CL, Lind. - 2 ἀποσκεψάμενος ήχρη (sic) καὶ ἐς τὸ pro χρή.... ἐς τὸ θ.-πρῶτον καὶ (μὲν pro καὶ CDGIK, Ald., Lind.) άπ. vulg. - ἐωσαν FGIJ. - εἰς vulg. - ἐς CDK, Lind. - φαρμαχεύειν.... σωμα om. C.- όποίης θ.- δοκέει vulg.- δοκέη DFGHIJK.- φαρμακείης καὶ ώδε pro καθάρσιος.... ούτως θ.- Post ούτως saddit δίδε C. - 3 έπὶ Cθ. - ύστέρων DF. - ύστερων J. - προςάσηες C. - όρυ ήσθαι vulg. - ώρμησθαι J. - ώρμησθαι (sic) θ. - όρμεῖσθαι C. - 'έρ' (ἀρ' Cθ) έωυτῶν (ἐαυτέων C) rulg. νόσημα CDIJK. - ζεχωσιν, έντεῦθεν ἐς τὴν θεραπείην ἐνάρχεσθαι ποιεύμενον, ποιέξιν δε ώδε πυριήν C. - πυριήν... ώδε onι. $J. - \lambda \alpha \delta$ οντα $\theta. - \lambda \alpha \delta$. om. vulg. - έκταίας δύο C. -δύο κτέας (sic) L. - γοέας θ. - έκτέα (sic) (D. al. manu έπταίας) FGHIJ. - έπτέας Κ. - χωρεύντα C. - κανείον vulg. - κάνιον CO. - κανίον DFGHIJK, Ald., Frob. - In marg. δρα το μηχάνημα του σορού DH. - 5 άπαρτίζων pro καὶ ξ. θ. - ξυγαρτίσαι J. - όπως μὴ παραπνεύση sine μηθέν θ.- παραπνεύσηται vulg.- Je lis παραπνεύσεται, même sans miss.; voy, trois lignes plus bas. - 6 δε νόψαι vulg.-δ' εκκόψαι θ. - του κ. om., restit. al. manu post πυθμένα cum κανίου D. - κανίου CFGHIJKO, Ald., Frob. - ποήσαι F. - ποιέειν CO. - ταύτην ρεο την όπην θ. - μήχο; om. C. δσον μήκος θ. - πηχαΐον FJ - πηχυαΐον CDHIKO. - πηχιαΐον vulg. - ἐαρμόσθαι (sic) FG.- ἐναρμάσθαι (sic) CDIK, Ald., Frob.-τον κ. om. θ. - κανίω

progrès, et que les règles se rétablissent, la femme guérit. Voici comment il fant agir en ces cas: avant tout, si la malade vous échoit encore forte, considérer l'ensemble du corps et administrer l'évacuant propre au genre d'évacuation qu'on voudra provoquer. Quand le corps est ainsi remis en état, on procède au traitement de la matrice. Si le corps ne paraît devoir être évacué d'aucune facon, si le mal ne semble avoir aucune cause de ce côté, et que la maladic soit purement utérine, il faut entamer ainsi le traitement. On donnera d'abord une fumigation à la matrice : prendre un vase de la contenance de deux setiers, y mettre un couvercle arrangé de manière qu'aucune vapeur ne puisse trouver une issue, puis percer le fond du couvercle et y pratiquer un pertuis; dans le pertuis mettre un roscau long d'une coudée; le roscau sera bien installé dans le couvercle de manière à ce que la vapeur ne se perde pas; quand ces préparatifs sont faits, mettez le couvercle sur le vase et lutez. Puis creusez un trou de deux pieds de profondeur et assez large pour recevoir le vase; alors on y brûle du bois jusqu'à ce que le trou soit très-chaud; cela fait, on ôte le bois et ceux des charbons qui sont les plus gros et les plus enflammés, mais on y laisse la cendre et le poussier. Quand le vase s'échausse et que la vapeur en sort, si elle est trop chaude, on attend; sinon, on fait asseoir la femme sur le bout du roscau, qui est introduit dans l'orifice utérin, et l'on fait la fumigation; si l'appareil se refroidit, on jette des charbons ardents, prenant garde que la fumigation ne soit pas trop active; si, par l'addition des charbons, elle devient plus active qu'il ne faut, on diminue le seu. On aura soin de donner cette fumigation par un beau temps, sans vent, afin que la femme

CDFGHI9, Ald., Frob. – κανονίω Κ. – δπως θ. — 6 παρανεύσηται vulg. – παραπνεύσεται 0 . – μηδ' άμα 0 . – 1 I faudrait lire μηδαμά. – μηδαμού CDIIIIL, Lind. – όπόταν 0 . – σκευάσας έπιθεὶς 0 . – κάνιον 0 . – κανίον DFGIIIIK, Ald., Frob. – περιπλάσαι 0 . – καὶ ὁρύξαι βόθρον pro δταν.... ὅρυξον 0 . – δνυξον 0 . – χωρέον 0 . – 0 καίειν χρή 0 . – 0 . – 0 0ρον 0 0. – 0 2ρρον 0 0. – 0 2ρρον 0 0. – 0 2ρρον 0 0. – 0 2ρον 0 3 καθρακας 0 4. – οι vulg. – οι 0 111. – 0 3 FGJ. – 0 3ρρότατοι FI. – 0 3ρρον 0 0. – σποδίχν IJK0, Frob.

τῷ βόθρω καταλιπεῖν. Ιδκόταν δὲ δ χύτρινος ζέση καὶ ἡ ἀτμὶς έπανη, ην μέν ² ή λίην θερμή ή πνοιή, έπισγείν, εί δέ μή, καθίζεσθαι έπὶ τὸ ἄχρον τοῦ χαλάμου, χαὶ ἐνθέσθαι ἐς τὸν στόμαγον, ἔπειτα πυριήσαι · ήν δὲ ψύγηται, ἄνθρακας διαπύρους παραβάλλειν, συλασσέμενος, είνα μ. η όζεην ποιήσης την πυρίην ην δε παραδαλλομένων τῶν ἀνθράκων ϶ξείη γένηται ἡ πυρίη μᾶλλον τοῦ δέοντος, ἀφαιρέειν τῶν ἀνθράχων· τὴν δὲ 5 πυρίην χρὴ κατασκευάζειν ἐν εὐδίη τε καὶ νηνεμίη, ώς μη ψύγειν, αμφικεκαλύφθαι δέ γρη αμφιέσμασιν, ές δέ τὸν 6 γύτρινον χρη βάλλειν σχόροδα τῶν αἴων, 7 καὶ ὕδωρ ἐπιγέαι, ώστε δύο δακτύλους δπερίσγειν, καὶ καταδρέζαι ως άριστα , ἐπιγέαι εξ και φώκης έλαιον και ούτω θερμαίνειν, πυριήν δέ γρή πουλύν χρόνον. Μετά δὲ τὴν 8 πυρίην, ἢν ἢ δυνατὴ, λουσάσθω τὸ μὲν ὅλον σῶμα πρὸς ήδονήν, τὴν δὲ ὀσφύν καὶ τὰ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ πλέονι: δειπνεῖν δὲ δοῦναι μᾶζαν ἢ ἄρτον καὶ σκόροδα έφθὰ , τῆ δὲ ὑστεραίη, ην μεν διαλελυμένη ή πρός την πυρίην, διαλιπείν την ήμέρην ταύτην · 9 ην δέ μη, πυριην όπίσω · πυριωμένη δέ , ην δύνηται σκέψασθαι, χελεύειν ψαῦσαι τοῦ στόματος. 10 H πυρίη αὐτη φύσης έμπίπλησι τὰς ὑστέρας καὶ ἐς ϶ρθὸν μᾶλλον ἄγει καὶ ἀναστομοϊ. 11 🕰ς οὖν τοιαύτης ἐούσης τῆς πυρίης καὶ ταῦτα ποιέειν δυναμένης, οὕτω πυριην δεί. 12 "Οταν δέ πυριήσης, επεμβάλλειν γρή των σχορόδων, καὶ τῆς φώκης τοῦ ἐλαίου ἐπιγέειν : δρῆν δὲ ταῦτα, ἄγρις ἄν δοκέωσιν αξ υστέραι πεφυσησθωι, καὶ τὸ στόμα άνω εξλκύσθαι ζοχυρώς. πρός γὰρ την πυρίην ταύτην 13 τοιάδε ἔσται. διαιτῆν δὲ μετὰ τὰς πυ-

ι Όπόταν θ.-ή οπ. θ.-έπανίη CJ0. — 2 εἴη θ.-πνοὴ vulg.-πνοιὴ Cθ. — πυριῆσθαι θ.-φυλασσόμενον θ. — 3 ως μὴ ὀξέη ή πυρίη θ.-ὅκως C.- ὀξείην vulg.-πυριὴν FG. — 4 φαίνηται pro παραδαλλομένων... δέοντος θ. — 5 πυριὴν FGI.- Post χοὴ addit τὴν δὲ θ.-εὐδίησιν, ὅκου ἄνεμος μὴ προσ πνεύση μηδὲ προσψόξη vulg.-εὐδίη τε κάινὴν ἐμίη (sic) ως μὴ ψύχειν θ. — Lisez καὶ νηγεμίη.- ἀμφικαλύπτεσθαι θ. — 6 χύτρινον ἐμβάλλειν σκορόδια τῶν λύων (sic) θ.-δεί J.-ἄνων, sic, al. manu αύων D.- Post αὐον addit καὶ πλείονα μὲν καταθρύπτειν τῶν κατακεκαυμένων (εκκαυμένων C; κατακεκομμένων Cornar, Foes in not., Lind.) vulg.-καλ... κατακεκαυμένων οπ. θ. — 7 καὶ ΰδωρ ἐπιχέαι ώστε αὐτὰ καταθρέξεται (καταθρέξαι CJ) καὶ ὑπερέχειν τὸ ὕδωρ τουτέων οἷον (δοι J) υρεῖς δακτύλους, καὶ ἐπιχεῖν'φώκης vulg.- καὶ ὕδωρ ἐπιχέπι ώστε δύο δακτύλους ὑπερίσχειν καὶ καταδρέξαιον (sic) ἄριστα, ἐπιχέαι δὰ καὶ-φώκης θ.- Je lis, dans θ, καταδρέξαι ως ἄριστα. - οὕτως vulg.-οῦτω J0.-χρὴ οπ. Jθ.-πολλὸν θ. — 8 πυριῆν θ. - ἢν ἢ δ.

n'ait pas froid; on l'enveloppe de vétements. Dans le vase on jette de l'ail sec, on verse de l'eau de manière à recouvrir l'ail de deux doigts de liquide; on le laisse bien macérer; on ajoute aussi de l'huile de phoque; et alors on chauffe. La fumigation doit être prolongée beaucoup. Après la fumigation, si elle est en état, elle se lavera le corps entier à son gré, mais les lombes et les parties sous-ombilicales avec beaucoup d'eau. On donnera pour le dîner de la polenta ou du pain et de l'ail bouilli. Le lendemain, si la fumigation l'a épuisée, on interrompt pour ce jour-là; sinon, on recommence. Pendant la fumigation, si elle peut y toucher, on lui prescrit de reconnaitre l'état de l'orifice utérin. Cette fumigation remplit d'air l'uterus, le redresse et l'ouvre; c'est parce qu'elle est telle et capable de produire ces effets qu'on la pratique. Quand vous l'administrez, il faut jeter de l'ail et verser de l'huile de phoque; on fait cela, jusqu'à ce que la matrice paraisse remplie d'air et l'orifice tiré fortement en haut; résultats qu'aura en effet cette funigation. Le régime, après ces funigations, est le même qu'après d'autres fumigations. Quand la matrice se déplace et devient mobile, on fait une fumigation avec la racine de fenouil, préparant de la même façon un autre vase. On lave les racines de fenouil, on les broye, et on les jette dans le

om. θ. - δυνατόν JK. - μέν οδν (οδν om. θ) όλον vulg. - πλέον (addunt εί G, εί θ) vulg. – Je lis cela πλέονι. – δοῦναι om. θ. – $\ddot{\eta}$ θ. – $\ddot{\eta}$ om. vulg. – δ' Cθ. – διαλημένη (sic) C. — 3 εί Cθ. - οπίσω om. θ. - Post ην addit μέν θ. - σκέψασθαι om. θ. — 10 ην ή πυρίη αθτέη σύσης (σύσσης J; σύσησιν L, Lind.) έμπιπλά τὰς δοτέρας, ἐμπιπλάμεναι δὲ φύσης (φύσσης J; φύσησι Lind.) τὸ στόμα (σώμα CDHIJK) έκ του λίην άπεστράσθαι καὶ προσπεπτωκέναι πρός τῷ ἐσχίω, ως ὀρθὸν μάλλον καθεστάσι (καθεστώσι Lind.) καὶ ἀναστομούνται vulg. - ή πυρίη αύτη φύσης ένπίμπλησι τὰς ύστέρας καὶ ἐς ὀρθὸν μάλλον ἄγειν καὶ ἀναστομοῖ θ . – Je lis ἄγει. — 0 ώς.... δεῖ om. θ . – ταύτης D. — ^α όπόταν θ. − ἐμδάλλειν τιιlg. − ἐπεμβάλλειν θ. − σχορδίων θ. − σχοροδέων (sic) $C_* = \tilde{\epsilon}\pi i \gamma \epsilon \tilde{\tau} v = 0$, $-\tilde{\epsilon}\rho \tilde{\alpha} v = 0$, $-\tilde{\alpha}\gamma \rho i = 0$, $-\tilde{\alpha}v = 0$, $-\tilde{\epsilon}\sigma i = 0$, σιν C. - δοκέωσι 0. - περυσσήσθαι J. - είλκῦσθαι FIK, Ald., Frob., Lind. έλκύσθαι D. - 13 τοια (sic) θ. - διαίτην Cθ. - τούς pro τάς C· - ώστε pro ώς ότε C.-τό om. J.-πυρίητο vulg.-πυριήτω <math>C.-έπυρίητο θ.-όταν δ΄ θ.άνακινηθώσεν vulg.- άνακινηθέωσεν C. - άνακεινηθέωσεν θ. - μαράθου CFG HIJKe, Md.

ρίας, ώς ότε τὸ πρότερον ἐπυριῆτο. Οκόταν δὲ ἀνακινηθέωσιν αί ύστέραι καὶ εὔλυτοι γένωνται, πυριῆν μαράθρου δίζησιν, ¹έτερον γύτρινον κατασκευάσας τὸν αὐτὸν τρόπον, τὰς δὲ ρίζας τῶν 2 μαράθρων άμφιπλύναντα ελάσαι, καὶ ές τὸν γύτρινον ἐμβαλεῖν, καὶ ἐπιγέας δόωρ τον αύτον τρόπον πυριήν. Μετά δὲ ταῦτα λούειν, καὶ ἐς ξαπέρην δειπνείν μάζαν. Αν δὲ άρτον βούληται καὶ βολδίδια καὶ σηπίδια τῶν σιμικρῶν, ἐν οἴνω ἐψεῖν καὶ ἐλαίω, καὶ παρέγειν ἐσθίειν. "Εν δὲ τῆ πυρίη πειρήσθαι τοῦ στόματος ψαύειν. * αὕτη ή πυρίη άγει τὰς ὑστέρας άγγιστα: ταῦτα οἱ γρὴ ποιέειν ἐφ' ἡμέρας πέντε ἢ έξ, σκεπτόμενον ές την κυθρωπου. * κην μέν διαλύηται καὶ ἀσθενής γίνηται, διαλαμβάνειν ές όσον δεϊ γρόνον την δέ μή διαλύηται, πυριῆν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην. Μετὰ δὲ τὰς πυρίας 6 πειρῆσθαι προστιθέναι τῶν προσθέτων τῆς σιάλου δαιδός τῆς πιοτάτης, γρίσμα δὲ λίπα έστω, ποιέειν δὲ μῆκος μέν δακτύλων έζ, πληθος δὲ πέντε ἡ έζ, εἶζος δε έξουρα είναι δε θάτερον θατέρου σμικρώ παγύτερον το δε 7 παγύτερον εἶναι δκόσον δάκτυλος ὁ λιγανὸς, καὶ τὸ εἶὸος ὅμοιον τῷ δακτύλοι εξ άκρου λεπτότατον, ⁸ άγου ενον δε παγύτερον · ποιέειν ⁹ δε ώς λειότατόν τε καί στρογγυλώτατον, φυλασσόμενον δκως σχινδαλμός μηθείς έσται προστιθέναι δέ πρώτον το λεπτότατον 10 σταν δί προσθήται, άναπαυέσθω όκως μη έκπέση συλάσσουσα: 11 προστιθέοθω δὲ πρώτον τὸ ἄκρον, εἶτα κἰεὶ μᾶλλον, όμοῦ τε ἐπιστρέφειν καὶ ἀπωθέειν κυκλόσε τὸ δαίδιον καὶ δκόταν σμικρὸν προσδέζηται, έπισγείν 1º ἐπὶ τῷ σμικρῷ τουτέω, φυλάσσουσα ώς μὴ ἐκπέση · εἶτα

[&]quot;Ετερόν τε (τε οπ. C6) κατασκευάσαι (κατασκευάσας θ) vulg. — 2 μαράθων CFGIIKθ, Ald., Frob. – ελάσθαι vulg. – θλάσθαι CDFHIJKL. – φλάσαι θ, Lind. – εμβάλλειν C. – καὶ ἐπιχέαι ϋ, καὶ τὸν θ. – ταιθτα οπ. θ. — 3 βόλδια θ. – βολδιτία Cornar. – βολίδια, al. manu βολβίδα D. – Gal. Gl.: βολδιτία, τὰ ὑπὸ τῶν πολλῶν βομβύλια προσαγορευόμενα ' γένο; δέ ἐστι τοῦτο μικρῶν πολυπόδων. – σιπίδια FHIK. – σηπίδα D. – μικρῶν C. – Post σίνω addunt πάντα C, δὲ πάντα θ. – καὶ ἐν (ἐν οπι. Cθ) ἐλ. vulg. – καὶ παρ. ἐσθ. οπι. Cθ. – πειρᾶσθαι θ. — ⁴ ἡ πυρίη ἀγειν (αὐτὴ ἡ πυρίη ἀγει C) (πυριήσσειν sic pro πυρίη ἀγειν Κ) τὰς ὑστ. ἄγχιστα ' ταιθτας χρὴ πυρίην ἐρ' ἡμέρας (ἡμέρας Κ) vulg. – αῦτη ἡ πυρίη ἀγει τὰς ὑστ. άγχιστα ' ταιθτα δε χρὴ ποιέειν ἐρ' ἡμέρας θ. — ⁵ ἡν C0. – διάλυτός τε καὶ θ. – γίνεται vulg. – γίνηται CDFGHIJKθ. – διαλαβάνων όκόσον (όπόσον θ) ὰν σοι δοκέη χρόνον C0. – ἄπασαν sine ἀνὰ θ. – ἡμέραν F. — επειρᾶσθαι θ. – τῆς πιάλου (σιάλου CDHI) δαιδός (παιδός C) (addit τῆς θ) πιστάτης (ποιστάτας L) vulg. – Gal. Gl.: σιάλου δαιδός καὶ σιάλου αἰγὸς, τοῦ λιπαροῦ. – χρίσμα G, Ald. – γρίμα θ. – λίπα FHI, Frob. –

vase; on verse de l'eau, et on administre semblablement la famigation. Après cela, la femme prend un bain, et, le soir, à son diner, elle mange de la polenta; si elle veut du pain, de petits poulpes et de petites sèches, elle peut les faire bouillir dans du vin et de l'huile et les manger. Pendant la fumigation, elle essayera de toucher l'orifice utérin; cette fumigation a pour effet d'amener la matrice très-près. On l'administre pendant cinq ou six jours, en considérant l'état de la semme; si elle s'épuise et devient faible, on interrompt tout le temps qu'il faut; si elle ne s'épuise pas, on fait une fumigation chaque jour. Après les sumigations, on essaye de mettre les pessaires faits avec des bâtonnets du pin le plus gras; on les enduit avec de l'huile; ils sont longs de six doigts, au nombre de cinq ou six, de forme conique, et un peu plus gros les uns que les autres; le plus gros est comme le doigt indicateur, de même forme que ce doigt, plus mince par le bout, grossissant en allant vers l'autre extrémité. Ces bâtonnets seront aussi lisses et aussi ronds que possible, sans aucune écharde. On place d'abord le plus mince. Quand il est en place, la femme se tient tranquille, prenant garde qu'il ne tombe. On n'enfonce d'abord que le bout, puis on l'engage de plus en plus, le faisant tourner et le poussant en même temps. Quand le petit bout est reçu, on s'arrête à ce petit bout, et la femme prend garde que le bâtonnet ne tombe. Puis on enfonce davantage de la même façon, jusqu'à ce qu'il soit entré de quatre doigts

λείπα θ.- Ante μῆκος addit ὧδε θ. - Gal. Gl. : ἔξουρα, εἰς στειὸν συνηγμένα, ἄ δὴ καὶ μύσπα δνομάζουσιν. - μικρῶ C. - παχύτερον $C\theta$. - βροχύτερον vulg. -- βραχύτερον $C\theta$. - βροχύτερον Valic. Codd. ap. Foes in not. -- βδὲ οπι. θ . - λιότατον θ . - στρογγυλότατον θ . - στροπυλώτατον (sic) θ . - φυλασσόμενος θ . δὲ οδὲ οπι. θ . δὰ οπι. θ . δὰ οπι. θ . Θὶς το σκινολαλαμὸς θ . - σχιδαλμὸς θ . - σχιδαλμὸς θ . - σχιδαλαμὸς θ . - σχιδαλαμὸς θ . - σχιδαλαμὸς θ . - σχιδαλαμὸς θ . - το δαλαμὸς θ . - προσυλάλαμος (sic) θ . - ἐνέσται θ . - ἔτα θ . - προσυδίτων θ . - προσυλάλαμος (sic) θ . - ἐνέσται θ . - προσυδίτων θ . - προσυδίτων θ . - προσυδίτων θ . - προσυδίτων θ . - είτα καὶ (καὶ οπι. θ) αἰεὶ vulg. - κύκλωσε θ . ΙΚ. - κυκλόσους (sic) θ . - δαιδίον θ . - δίταν θ . - μικρὸν θ . - θ . το vulg. - ἐπὶ θ . - τούτω θ . - φυλάσσουσαν θ . - ἔπεσηται vulg. - ἐκπεσεῖται θ . - ἐκπέσηται νulg. - ἐκπεσεῖται θ . - ἐκπέσουν να νυ νυ νυ να ν

αθθις απωθέειν τον αθτόν τρόπον, άγρις οδ τεσσάρων δακτύλων έσω τοῦ στόματος τῶν ὑστερέων γένηται · ὅταν δὲ τοῦτο προσδέζηται, τὸ μετά τοῦτο πορστιθέναι, διιοῦ τὸ ποοσκείμενον ἀμαιρέουσα, ² όκως, πρίν ζυμπεσείν το στοίλα, προσκείσεται θάτερον δαίδιον έτι δρθού έόντος καὶ ἀνεωγικένου: οὕτω ³ δὲ τοῦτο ἔσται, ἢν τὸ μέν εξαιοέηται, τὸ δὲ προστίθηται. Χρη δὲ καὶ μόλυβὸον ἴκελον ἐζελάσαντα * ποιῆσαι τὸ εἶδος τῷ δαιδίω τῷ παγυτάτω, κοῖλον δὲ ὅκως ζυνέζει · τοῦ δὲ δμολύδδου είναι τὸ εὖοος έληλασμένον οἶον ἐπὶ τὰ έλκεα ⁶ έζελαύνεται. όχως δε το στόμα του μοτού λείον έσται και μή τρώσει, ποιέειν ταῦτα ώς καὶ τῶν δαιδίων δικόταν δὲ ποιχθῆ ὁ μοτὸς ὁ μολύδδινος, στέατος αὐτὸν ἐμπλῆσαι δίος τετριμμένου· ⁷ όκόταν δὲ παρεσκευασμένος ή, το μέν δαίδιον ύφελεῖν, το δέ μολύβδιον ένθεῖναι. 8 *Ην δὲ τὸ μολύδδιον καῦμα παρέγη προστεθέν, τὸ θ μέν μολύδδιον άφαιρέειν, την δε δαϊδα δπίσω προστιθέναι, 10 καί το μολύ+ βδιον αποβάψαι ές ύδωρ ψυγρόν. Επειτα δπίσω προσθεϊναι, τήν δέ δαϊδα άσελεῖν · προσκεῖσθαι δέ γρη αλεί τι · 11 την ημέρην άμεινον την δαϊδα έγειν. νύκτωρ δὲ τὸ μολύβδιον. *Ην 12 δ' ἀναστηναι θέλη, φυλασσομένη τοῦτο οράτω, ὅκως ὁ μοτὸς ἀτρεμέη: 13 ἢν δὲ μὴ, αὐτίκα κατόπιν προστιθέναι. *Ην δὲ τῶν δαιδίων, ἃ δὴ προσέκειτο, μηθέν προσδέγηται, λεπτότερον ποιέειν, 1 μέγρις εὐπιθὲς ἢ. *Ην θὲ τὸ στόμα 15 μη δύνηται ἀνοίγεσθαι, 16 μηδὲ αί ὑστέραι ἀγγοῦ προσίω-

'Τὸ εἴσω (ἔσω θ) vulg. - Je supprime τό. - ὑστέρων D. - Ante γένηται addit τούτο θ. - έγγένητα: D. - όταν δὲ τούτο om. θ. - πρότερον δέξητα: proπροσδ. Κ. - όμου.... προστίθηται om. L. - προκείμενον DFGHI, Ald., Frob. - $\pi \rho i \nu$ pro $\pi \rho \circ \pi \nu$. θ . — ² $\delta \nu$. om. θ . – $\pi \rho \circ \nu \epsilon i \sigma \epsilon \tau \alpha$; vulg. – $\pi \rho \circ \nu \epsilon i \sigma \nu \tau \alpha$; Lind. - ως προσκείσεται θ. - προσκείσηται DFHIJK. - θάτερον δαίδιον θ. - θ. δ. om. vulg. - όρθου έτι θ. - ήνεωγμένου J. - άνεογμένου C. - ούτω J0. - ούτως vulg. - 3 δè om. (D, restit. al. manu) FGHIJK. - τούτων FGHIK. - Ελκηται θ.έξερέηται Ι. - προστιθήται Ι. - προστιθέαται θ. - μολίβδιον θ. - μόλιδδον CD HIK. - είκελως C. - 4 είδος ποιήσαι sine τὸ θ. - κοιλοτάτω pro παγυτάτω θ_* - δπως θ_* - ξυνέξη $vulg_*$ - ξυνέξει $CFHIJK_*$ - συνέξει D_* - δή άρμονίη καλώς έξει pro ξυνέξει θ. — εμολίβοσο CDJ.-μολοβοίου θ.- εληλαμένου θ.έλιλασμένον FGHI. — 6 έξ. om. θ . – $\ddot{\theta}$ πως θ . – δὲ θ . – δὲ om. vulg. – μου (sic) pro μοτού θ. - λίον θ. - τρώση vulg. - τρώσει θ. - ποιέει (ποιέειν ΗΙθ) δε (δε om. θ) ταύτα ώς καὶ τὰ (τὰ om. Cθ) τῶν vulg.—παιδίων C.—ὁπόταν $\theta.$ δταν D. - όμοιος pro ό μοτός θ. - μολίβδινος CDJK. - αύτον om. J. - τριπτοῦ θ . — $\tilde{\tau}$ δταν θ . — παρασκευασμένος (sic) H. — παρασκευασμένον σει $\tilde{\eta}$ θ . — παρασκευασθή J. - δαιδίον CH. - μολίβδινον D. - μολίβδιον CJK. - 8 ήν καθμα 🕯 παρέχη προσθετέν 0.-μολίβδιον CDJK.-μολίβδινον L.-κλύμα vulg.-

à l'intérieur de l'orifice utérin. Quand ce premier batonnet est ainsi recu, on l'ôte pour substituer celui qui suit en grosseur, de manière que celui-ci soit en place avant l'affaissement de l'orifice et quand cet orifice est encore droit et ouvert. Or, on réussira, si on enlève l'un et met l'autre. Il faut aussi avoir une tige en plomb semblable, pour la forme, au bâtonnet le plus gros, mais creusée à l'intérieur pour pouvoir contenir quelque chose. La capacité en sera celle de la sonde pour les plaies. Afin que l'orifice de cette tente soit lisse et ne blesse pas, on la dispose comme le bout des bâtonnets. Quand la tente en plomb est prête, on l'emplit de graisse de mouton broyée. Cela fait, on ôte le bâtonnet, et on met en place le plomb. Si, mis en place, il cause de la chaleur, on le retire et on remet le bâtonnet; on trempe le plomb dans de l'eau froide, et on le replace, après avoir ôté le bâtonnet. Il faut qu'il y ait toujours quelque chose en place : pendant le jour le bâtonnet vaut mieux, le plomb pendant la nuit. Si la femme veut se lever, qu'elle se lève, mais en ayant attention à ce que la tente reste en place; et, en cas de déplacement, elle la remettra aussitôt. Si aucun des bâtonnets employés pour ces cas ne sont recus, on les fera plus minces, jusqu'à ce que l'opération puisse s'accomplir. Dans le cas où ni l'orifice utérin ne peut être ouvert, ni

κλύσμα L. - καύμα Focs in not., Lind. - περιέχη vulg. - παρέχη Lind. -⁹ μέν om. 0. - μολίδδιον CDK. - δαιδαν (sic) 0. — 10 καί.... προσθείναι om. J. - Post καλ addit αύτις 0. - μολίδδιον CD. - υποβάψαι D. - έπειτ' 0. - προστιθέναι vulg. - προσθείναι Co. - χρή post αίει D. - αίει CDFGHIKo, Lind. άεὶ rulg. - ἐπὶ pro τι θ. -- " [καὶ] τὴν [μὲν] Lind. - ἀμείνω rulg. - ἄμεινον 0. - δαίδα (sic) II. - δε om. 0. - μολίβδιον CDJK. - 12 δε 0. - φλασσομένη (sic) C. - απως 0. - ατρεμέει Ald. - 13 εί θ. - δαιδίων ών (των C; α θ) (addit δή 0) πρόσκειται (προσέκειτο 0) vulg.- προσέχηται pro προσδέχηται D. -" μέχρις ου προσδέχηται (προσδέξηται CDFGHIJKL, Lind.) έχ τουτέων είς (έξ pro si; DIII; ές CK, Lind.) (έξεκεῖνα sic J, καθεστάναι (καθιστάναι D; καθεστάναι C, καὶ εὐπιθήσαι (εὐπειθήσαι J; ἀπηθήσαι Κ; εὐπειθήσει C; εὐπιθήσει Vatic. Codd. ap. Focs in not.) vulg. - μέχρι εὐπιθές ή pro μέχρις.... εὐπιθήσαι θ. — 15 μηδέ vulg. (μήδε sic G; μηδέ om. J). - μη CDFIK θ. - 16 μηθε (μηθ' CDJ0) (addunt at CDJ0) ύστ. vulg. - αύτις έπαναχωρέειν θ. - έπαναχωρείν vulg. - Ιητρίην (Ιητρείην DHIJK; πυριήν θ) vulg. - δευτέραν vulg. - δευτέρην 0, Lind. - μαλαγθώσι vulg. - μαλαγθέωσιν C.

σιν, αὖθις ἐπαναγωρέειν ἐπὶ τὴν ἀργαίην πυρίην * ἀπὸ οὲ τῆς πρώτης επί την δευτέρην, μέγρις ότου μαλαγθέωσι και πελαστάτω προσίωσι: ι κάπειδάν άναστομωθέωσι, προστιθέναι προσθετά ποιήσαντα δύο, είναι δε το μέγεθος όσον έλαίη, * τούτων δε το έτερον προσκείσθαι, μέχρις ότου έχταχη, κάπειτα θάτερον ποοστιθέναι όχόταν δὲ προστίθεσθαι μέλλης, 3 βάψαι τὸ προσθετὸν τὸ ἐκ τῆς ῥητίνης. άφίστησι γάρ από του στόματος των ύστερέων, ες έλαιον ρόδινον ή τρινον. Πρίν δε το ι μολύβδινον προσχέεσθαι γρη, δχως εν δρθώ τω στόματι έρηρείσεται ές τὸ έσω τοῦ σώματος Επειτα μαλθακτήρικ προστιθέναι, λούεσθαι δε θερμώ και πρό των προσθετών και ύστερον, καὶ δείπνον διδόναι τών 5 θαλασσίων. Ο ταν δε ήμεραι γενωνται δύο η τρεῖς ἀπὸ προσθέσιος, σχεψάμενος, ην μέν τὸ στόμα καλῶς ἔχη τῶν ὑστερέων καὶ καθαρὸν ἢ, παύεσθαι τουτέου τοῦ προσθετοῦ, μετὰ δὲ τοῦτο μαλθακτήρια. ὅταν 6 δὲ ἀποφλεγμήνη, αἰεὶ προσκείσθω τὸ δαίδιον ή τὸ μολύβδιον : ήν δὲ μήπω καθαρὸν ή τὸ στόμα τῶν ὑστερέων, αὖθις προστιθέναι τὸν αὐτὸν τρόπον τὰ φάρμακα, καὶ τἄλλα $\sqrt{}^7$ ποιέειν, ώς εξοηται, καὶ τὸ 8 στόμα ἀναφυσῆν δεῖ καὶ τὰς ὑστέρας ώδε, προσθετόν ποιήσαντα ⁹τὸ ξὺν τῷ σύχῳ προσθεῖναι · ποιέειν δὲ δύο καὶ ταῦτα· 10 πρὸ δὲ τοῦ προσθεῖναι πυριῆσαι τῆ πυρίη τῆ ἐκ τοῦ μαράθρου τῆ πρόσθεν εἰρημένη: μετὰ δὲ τὴν πυρίην τῆ ὑστεραίη προστιθέναι τὸ 11 φάρμακον λούσαντα . λούειν δὲ καὶ ἐς ἐσπέρην .

' Καὶ ἐπ. C. - ἀναστομωθώσι vulg. - ἀναστομωθέωσι C. -προσθεῖναι θ. δύο θ. – δύο om. vulg. – ώς (adest spatium vacuum quinque vel sex litterarum) κοτινάδα pro είναι..., έλαίη θ. — ² πυριάσαι δὲ πρὶν θάτερον τούτω προσκεϊσθαι μέχρι ότου έκτακή: όταν δ' έκτακή, καὶ θάτερον προστίθεσθαι pro τούτων.... μέλλης θ. - τούτω J. - ότου om. J. - έκταμή Η. - καὶ ἔπειτα C. - ὅταν C. - μέλης C. - 3 ἄψαι vulg. - ἄψαι DIK. - βάψαι Foes in not., Lind. $-\beta \acute{a}\pi \tau \epsilon i v$ δè $\theta. - \dot{\rho} i \tau$. $FG. - \dot{a}\rho \acute{i}\sigma \tau \alpha \tau \alpha i$ $\theta. - \dot{\eta}$ ξρίνον oin. $\theta. - \dot{\eta}\rho i v \dot{\rho} v$ C. — 4 μολ (δδιον D. - μολύδδιον θ, Lind. - μολίδδινον CJK. - προσκείσθαι vulg. -προσχέεσθαι C. -προσχέεσθαι.... μαλθακτήρια om. J. - όπως τω σώματι έρηρείσεται ές τὸ ἔσω τοῦ στόματος θ. - σώματι (D, emend. al. manu) FG, Ald. - ένειρίσηται vulg. - ένειρύσηται DH, Foes in not., Lind. - ένειρίσεται C. - είς vulg. - ές CDIIIK, Lind. - είσω vulg. - έσω Κθ. - λούσθαι θ. - 3 θαλασσίων τι των εξοημένων · διδόναι δὲ, (τι των εἰ, διδ. δὲ om. θ) ὅταν (addit οὲ θ) ήμεςαι vulg. - τρὶς θ. - καὶ [ην] καθαρὸν Lind. - καὶ παύεσθαι legit Foes in not. — 6 δ' θ. - ἀποφλεγμαίνη CIJK. - ἀναφλεγμήνη legit Foes in not. - αἰεὶ προσκείσθω τὸ δαιδίον ἡ τὸ μολύβδιον · ἢν δὲ μήπω καθαρὸν ἦ θ. - αἰεὶ..., $\tilde{\eta}$ om, vulg. - αὖτις θ. - τὸν α, τρ. om, θ. - τὰ ἄλλα C_* — 7 ποιέειν κατά τὸν ὑρηγημένον τρόπον · ὅταν δὲ (δὲ οιι. DFGIK, Ald.) καλῶς ἔχη τὸ

la matrice amence à proximité, il faut en revenir à la fumigation du début, commençant par la première et finissant par la seconde, jusqu'à ce que l'utérus s'assouplisse et s'abaisse trèsprès. Quand il est ouvert, on a deux pessaires, gros comme une olive; on en met un, qu'on laisse jusqu'à ce qu'il fonde; puis on met l'autre. Ce pessaire à la résine, quand il va être placé, sera plongé dans de l'huile de rose ou d'iris, ce qui l'empéche de se coller à l'orifice utérin. Auparavant il faut mettre le plomb, afin que le pessaire soit dans un orifice droit et s'enfonce à l'intérieur du corps de l'utérus. Puis on applique les émollients. La femme se lave à l'eau chaude et avant les pessaires et après. Son diner est de poissons de mer. Quand deux jours ou trois ont passé après cette application, on considère si l'orifice est en bon état et mondifié, et l'on cesse l'usage de ce pessaire, auquel on fait succéder les émollients; et, quand l'inflammation est tombée, on entretient toujours en place le bâtonnet ou le plomb. Mais si l'orifice utérin n'est pas encore mondifié, on applique de nouveau en pessaire les médicaments, et on fait le reste comme il a été dit; on produit l'insufflation de l'orifice utérin et de l'utérus en appliquant le pessaire à la figue; on en a aussi deux de cette espèce; avant de les mettre, on administre la fumigation avec le fenouil indiquée plus haut. Après la fumigation, le lendemain, on applique le médicament, on a auparavant donné un bain, on en donne un aussi le soir. On trempe ce pessaire, comme l'autre,

σωμα (στόμα Vatic. Codd. ap. Foes), ἀναρυσῆν (ἀναφυσεῖν F; ἀναρυσοῆν J; ἀναρυσοῦν L) (κατά.... ἀναφυσοῆν σπ. θ) ώ; vulg. — 8 στ. δὲ (δὲ σπ. Cθ) vulg. — αναρυσοῦν Δ. – ἀναρυσοῦν Δ. – ἀναρυσοῦν Δ. – ἐναρυσοῦν Δ. – τὸ οιπ. vulg. – σὐν θ. – καὶ σπ. J. — ¹⁰ καὶ τῆ πυρίη τῆ ἐκ τοῦ βαράθου (sic) πυριῆσαι (adest hic spatium vacuum quindecim vel sedecim litteratum) pro πρὸ.... εἰρημένη θ. – πυριῆσαι καὶ τῆ vulg. – J'efface ce καὶ, qui, par le fait, manque dans θ. – μαράθου CGIIIK, Ald., Frob. — " φάρμακον δταν δὲ μέλλη προστιθέναι (πρ. οιπ. J) πρὸ πάντων τῶν προσθετῶν λούσαντα, οἶτω (οἵτως CDFGIIIK) προστιθέναι τῆ δὶ ὑστεραῖη ἡμέρη vulg. – φάρμακον λούσαντα ' λούειν δὲ καὶ ἐς ἐσπέρην ' βάπτειν δὲ καὶ τοῦτο ἐς ἐι αιον, ὅταν προστίθηται ' μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν τῆ ὕστερον ἡμέρη θ. – ἀρρήτει FGI, Ald., Frob. – ἄχρι Cθ. – ἡν pro ᾶν C.

βάπτειν δε και τοῦτο ες ελαιον, όταν προστίθηται: μετά δε την κάθαρσιν τη ύστεςον ήμέρη μαλθακτήρια άρηγει άγρις αν φλεγμήνωσι. 1 μετά δὲ τὴν ολεγμασίην ποιέειν τὴν δαίδα κατά τὸν ἔμπροσθεν λόγον. Ποιέειν δὲ καὶ περὶ ε τοῦ προσθέτου τούτου τοιαῦτα, οἶά περ καὶ περί του προτέρου. 3 κήν μεν άπαζ προστεθέν αρκεόντως δοκέη αναφυσήσαι τὰς ὑστέρας, πεπαῦσθαι την δέ ⁴τι γρήζη, αδθις προστιθέναι τὸν αὐτὸν τρόπον ὄνπερ τὸ πρότερον. Μετὰ δὲ ταῦτα, ὅταν δοκέη σοι καιρός εἶναι, τὴν πυρίην κατασκευάζειν τὴν ἐκ τῶν θυμιημάτων. 5 σκευάζεται δὲ τόνδε τὸν τρόπον · κύπειρον κόψαντα κατασῆσαι όσον σχαφίδα, καὶ κάλαμον μυρεψικόν έτερον τοσοῦτον, καὶ σγοίνου της μυρεψικης ίσον, καρδαμώμου τε ίσον, και κυμίνου αιθιοπικού, καὶ ἀννήσου, καὶ πηγάνου ζηροῦ, καὶ ὑπερικοῦ, καὶ μαράθου σπέρμα · όταν 6 δε ταῦτα παρασκευάσης, εγγέας ες τον γύτρινον οίνου αὐστηροῦ κοτύλας εξ ώς εὐωδεστάτου λευκοῦ, ἐπιπάσαι τῶν κεκομμένων όσον τεταρτημόριον, 7 καὶ ἀναταράζαι εἶτα ἐπιγέαι όσον τριώδολον όλκην μύρον αλγύπτιον ώς βέλτιστον, η αμαράκινον, η τρινον άκρον · όταν δὲ ἐπιγέχς, ἀναταράζαι · 8 πυριῆν δὲ μαλθακῆ πυρίη πλεϊστον γρόνον ' λούειν δέ πρό τῆς πυρίης, καλ πυριῆν ήμέρας δύο ή τρεῖς: Εταν δὲ παύσηται πυριωμένη, ἐπίθεμά τι γρή ἐπικέεσθαι έπὶ τῆ πυρίη, ὅκως μὴ ἀποπνέη · μετὰ δὲ τοῖσι δαιδίοισι καὶ 9 τοῖσι μολύβδοισι γρέο • όταν δὲ πυριήσης ήμέρας δύο ἢ τρεῖς , έτέρας διαλιπείν δύο ή τρείς. τὰς 10 δὲ μεταζύ ήμέρας λούειν δὶς τῆς ήμέ-

^{&#}x27; Καὶ μετὰ τὴν çλ. J.-μ. δὲ τ. çλ. om. 0.-ποιέειν τὰ ἄλλα (τὴν δαιδα sic θ) κατὰ vulg. — ²τοῦ πρόσθεν τούτου του (sic) 0.-περ om. DFGIKθ. — 3 κἢν (καὶ ἢν C) μὲν μείνη (ἢ C; μήνη Ald., Frob.; μένη DFHIJKL) ἄπαξ προστεθὲν, ἀρκέοντος (ἀρκεόντως J) δοκέη (δοκέει D; δοκεῖ J) εἶναι, γυσῆσαι τὰς ὑστέρας καὶ πεπαῦσθαι vulg. -καὶ ἢν μὲν ἄποξ προστεθὲν ἀρκοῦντος δοκέη ἀναφυσῆσαι τὰς ὑστέρας πεπαῦσθαι $θ. - ^4$ τις vulg. - τι θ. - χρίξη θ. - χρήξη H. - αιτις $C0.-προστ. om. <math>J. - ^{\circ}$ νπερ καὶ (καὶ om. C; τὸ pro καὶ θ) πρ. vulg. - πατασκευάσαι $θ. - ^{\circ}$ υμικμάτων $C.-^{\circ}$ υμικμάτων $θ. - ^{\circ}$ 0. οι καὶ (καὶ om. $θ. ^{\circ}$ 0 τον νυlg. - κατασκευάσαι δὲ ωδε pro σκ... τρόπον $θ. - ^{\circ}$ τὸν τούδε τὸν τρόπον $d. ^{\circ}$ 0 τον αλίζην (sic) τὴν ἐκ τῶν θυμικμάτων πυρίην τόνδε τὸν τρόπον C. - κύπαιρον $θ. - ^{\circ}$ 0 την ἐκ τῶν θυμικμάτων πυρίην τόνδε τὸν τρόπον C. - κύπαιρον $θ. - ^{\circ}$ 0 την ἐκ τῶν θυμικμάτων πυρίην τόνδε τὸν τρόπον C. - κύπαιρον $θ. - ^{\circ}$ 0 την ἐκ τῶν θυμικμάτων πυρίην τόνδε τὸν τρόπον C. - κύπαιρον $θ. - ^{\circ}$ 0 τος (sic) F. - κύπερον vulg. - καταστάσαι C0. - καταστήσαι vulg. - σταφίδα, d. - manu σκαφίδα D. - σχίνον DH. - σχίνον C. -0 κυήθου C. -0 κότου CDHJ. -0 κυήθου C. -0 εδὲ παρασκευάση

dans de l'huile, au moment de le mettre. Après la mondification, le lendemain, les émollients conviennent tant qu'il y a inflammation. Quand l'inflammation est passée, on applique les bâtonnets selon ce qui a été dit plus haut. Au reste on fait pour ce pessaire exactement comme pour le précédent. Si une seule application paraît suffire pour produire l'insufflation de l'utérus, on s'en tient là; mais, s'il est encore quelque besoin, on applique de nouveau le pessaire de la même facon. Ensuite, quand l'opportunité paraît venue, on prépare la fumigation des aromates. Elle se prépare ainsi : triturer et tamiser cypérus une conque (Olitre,023), calamus odorant autant, jone odorant autant, cardamome autant, graines de cumin d'Éthiopie, d'anis, de rue sèche, d'hypéricon et de fenouil; quand on a préparé tout cela, on verse dans le vase six cotyles de vin astringent blanc très-odorant, on jette un quart de cotyle des substances broyées et on agite. Puis on ajoute un tiers d'obole de parfum égyptien aussi bon que possible, ou de l'excellente huile de marjolaine ou d'iris; quand on verse, on agite. On fait une douce fumigation et on la prolonge autant qu'on peut; on donne un bain auparavant, et on la répète pendant deux ou trois jours. Quand la fumigation est finie, on met un bouchon sur la fumigation, afin qu'elle ne s'évapore pas. Puis on use des bâtonnets et des plombs. Quand on a fumigé deux ou trois jours, on fait une interruption de deux ou trois jours; dans ces jours intermédiaires on donne deux bains par jour. La femme

ταῦτα ἐς τὸν χ. οἴχου (sic) αὐστ. χ. ἔς ὡς εὐ. ἐγχέαι λευκοῦ καὶ ἐπ. 0. - κατασκευάσης J. - εἰς vulg. - ἐς CDFHIK, Lind. - ἐπιπάσσαι FIJ. - τεταρτήμορον 0. - γ καὶ om. K. - τριόθολον C. - κράτιστον pro ὡς βέλ. 0. - ἡρίδανον pro ἱρινον C. - εἴρινον 0. - ὅταν δὲ ἐ., ἀν. om. 0. - ὅ πυρίην (καὶ πυρίην Lind.; πυρίαν δὲ 0) μαλθακήν (μαλθακή 0, Lind.) τῆ (τῆ om. 0) πυρίην vulg. - πλέονα χρόνον ἡμέρας δὸο , λούειν δὲ πρὸ τῆς πυρίης ' ἔπὴν δὲ παύσηται 0. - πυρίην δὲ (sine καὶ) ἡμέρας C. - ὅταν... τὰς δὲ μεταξύ om. L. - ἐπιθέματι CG. - ἐπιθήματι 0. - ἐπικεῖσθαι vulg. ἐπικέσσθαι C. - ὅπως 0. - ὅτῶ μολίθδος 0. - ἔτο μολίθδος 0. - τῆς 0. - ἐπιθήμας pro 0. - τῆς 0. - ἡμέρας pro ἐτέρας 0. - δὲ om. 0. - ἡμέρας pro ἐτέρας 0. - δὲ om. 0. - ἡμέρας 0. - ἡμέρας 0. - ὅταν... ἡμέρας 0. - ἡμέρας

DES MALADIES DES FEMMES,

ρης. Έσθίειν όξ πράσα έφθά καλ ώμα καλ βαρανίδας καλ κάρδαμα καὶ σκόροδα Ιόπτὰ καὶ έψθὰ, καὶ τὸ πόμια ἀκρητέστερον, καὶ τοῖσι θαλασσίσισι ποῖσι προειρημένοισι γρέεσθαι. $2^{\sigma} \Theta$ ταν δὲ αξ ήμεραι διαλιπόμεναι παρέλθωσι, πυριήν γρή ἐπιπάσαντα δλίγιστα ἐκάστου τών κεκοικικένων ές την ύπαργουσαν πυρίην, καὶ οίνον ³ έπιγέαι την δοκέη δεϊσθαι, καὶ ἔλαιον, 4 καὶ τούτω πυριῆσθαι. Όκόταν δέ σοι δοκέη καλώς έγειν ⁵ των πυριών, καὶ τὸ στόμα μαλθακόν εἶναι καὶ άνεστομωμένον ώς γεή, και αξται αί ύστέραι έγγυς, μετά την πυρίην την δετέρην ημέρην προετιθέναι το φάρμακον το ζον τη σμόρνη: προσθετά 6 δε είναι δύο - μετά δε την κάθαρσιν τη ύστεραίη ήμέρη τά μαλθακτήρια προστιθέναι, μέγρις ότου άπορλεγμήνωσην αί ύστέοαι. 1 μετά δε τούτο τοίσι δαιδίοισι και μολυβδίοισι γρησθαι. την δε 🕹 δύναμιν τεκμαιρόμενον τοῦ σώματος, αὖθις ἀναπυριῆν ὡς γέγραπτα: 8 ήν μεν δοκέη [ή] έτι υπάργουσα πυρίη ίκανη είναι, ές ταύτην εμιδαλών των θυμιαμάτων ώσπερ το πρότερον, και οίνον επιγέων καὶ έλαιον • ην θ δοκέη δὲ ἄγρηστος εἶναι αυτη ή πυρίη, ἐτέρην ἐζ οργης κατασκευάζειν. 10 "Οταν δέ προπυριάσης αὖθις τὸν αὐτὸν τρόπον, δίνπερ πρότερον προεπορίασας, προστιθέναι το φάρμαχον το σύν τῶ στέατι: ποιείν δὲ δύο τὰ προοθετά, καὶ προστιθέναι τὸν αὐτὸν πρόπου, δύπερ πρότερου: μετά δε τάς προσθέσιας τῆ θστιρου ήμέρη κατά τὸν ἔμπροσθεν λόγον τὰ μαλθακτήρια προστιθέναι * τούτιο δὲ Σώ βαρμάνω Χρήσβαι δι' ήμερας τετάρτης προπυριώντα ' " αίει ζέ

1 'Ε. κ. όπ. C0. - πώμα (sic) ἄκρητον θ. - σιτίσισι pro τοῖσι προειρημένοισι 0. - γρησθαι 0. - 2 καὶ αὐτις pro σταν.... παρέλθωσι 0. - αί om. C. - διαλειπόμεναι CJK. - διέλθωσι J. - πυριάν θ. - ἐπιπάσσαντα CHIJK. - δλίγοστα C. - el; vulg. - e; CDII, Lind. — 3 êmyéeiv K. - nal é) alov hy donéh deïobal θ . -i καὶ om. θ . - τοῦτο \mathbf{J} . - πυριᾶν θ - ὅταν θ . - ὅτῆς πυρίης, καὶ τό τε στόμα θ. - έγγυς αί ύστ. C. - έγγυς om. θ. - τη υστερον ήμέρη CDHIK. ήμερη J_{*} – σύν θ_{*} — θ_{*} θ_{*} – ύστερεή C_{*} – ήμερη om. DFGHIJKL θ_{*} – πρός τὰ μαλύ. J.- καί (καί οπι. θ) μέχρις (μέχρι θ) vulg. - ἀποσλεγμαίνωσιν G. — ⁷ καὶ pro μετά δὲ τοῦτο θ. - καὶ μολ. onι. θ. - μολιβδίοισι CDJK. - χρῆσθαι τγρέεσθαι L, Lind.) μετά δε ταύτα διαλιπείν ήμερας ώς (ὅσας C) αν δοκέης είναι τὰς φλεγμασίας ἀποσκεπτόμενον (ἀποσκηπτόμενον CDFGJ) τῶν ὑστερέων (μετά.... ὑστερέων om. θ), καὶ τὴν (τὴν δὲ θ) δύναμιν vulg. - Cette phrase de vulg. n'est pas correcte; pour la corriger, il faudrait quelque conjecture. Je préfère la supprimer avec 0, cette suppression ne faisant uneum dommage au sens. - τεκμαιρόμενος Κ. - αθτις άναπυριάν θ. - 8 ήν.... čimov om. 0. - doužet J. - J'ai ajouté [n] entre crochets. - ž; t' adith Gr.

mangera des poireaux bonillis et erus, des radis, du cardame (erucaria aleppica), de l'ail grille et bouilli; elle boira du vin pur, et prendra à son repas les poissons de mer indiqués plus haut. Quand les jours d'interruption sont passés, on fait la fumigation en jetant très-peu de chacune des poudres dans la fumigation qui a déjà servi, et on y ajoute du vin, et, si besoin en est, de l'huile; et l'on fait ainsi la funigation. Quand les fumigations semblent avoir bien opéré, que l'orifice utérin paraît souple et ouvert comme il faut, et l'utérus lui-même s'être approché, on met, le jour suivant, après la fumigation, le pessaire à la myrrhe; on en a deux; après la mondification, le lendemain, on applique les émollients jusqu'à ce que l'inflammation soit dissipée; puis on use des bâtonnets et des plombs. Prenant en considération la force du sujet, on sumige de nouveau comme il a été dit. Si la fumigation qui se trouve toute préparée paraît encore bonne, on v jette des parfums comme précédemment, du vin et de l'huile; si elle ne paraît plus bonne, on en prépare une à nouveau. Quand on a fumigé de rechef de la même façon qu'on avait fait précédemment, on applique le pessaire avec la graisse; on a deux de ces pessaires, et on les met de la même manière que plus haut. Après les applications, le lendemain, on applique les émollients d'après la règle susdite. On se sert de ce médicament tous les quatre jours, après avoir administré une fumigation; il doit toujours être récemment préparé pour chaque application; on s'en sert jusqu'à ce qu'il vienne une humeur sangui-

έκδαλών CFGIIIIK. - θυμ. οπι. C. — ° δὲ δοκέη ή πυρίη είναι φλαύρος θ. - δοκή δὲ (δὲ οπι. C) αὐτή (αὐτή οπι. J; αὐτη C) ἄγρηστος είναι (addit αὐτη I) ή πυρίη vulg. - ἀργήθεν (sic) pro ἐξ ἀγγης θ. - παρασκευάζειν G. - ποιέειν θ. - "Θ΄σαν δὲ προπυριάσης αὐτις τὸν αὐτὸν τρόπον ἄνπερ πρότερον προεπυρίασας, προστιθέναι τὸ φάρμακον τὸ σύν τῶ στέατι ποιείν δὲ δύο τὰ προσθετα, καὶ προστιθέναι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὄν περ πρότερον · μετὰ δὲ τὰς προσθετα καὶ προστιθέναι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὄν περ πρότερον · μετὰ δὲ τὰς προσθετα (τὰ ὅστερον ἡμέρη κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον τα μαλθακτήρια προσυτιθέναι · τούτω δὲ τῶ φαρμάκω χρῆσθαι δὶ ἡμέρας τετάρτης προπυριώντα θ. - ὅταν... προπυριώντα οπι. vulg. - " δεῖ (αἰεὶ pro δεὶ θ) δὲ vulg. • νεογμόν Κ. - μέχρι ἀν ΰρ. μὴ καθαίρηται θ. - ὅφασμα (F, al. manu) G.

νεογιών ποιέειν το σάρμακον έσ' έκάστη προσθέσει, μέγρις ότου ύσαιμα καθαίρηται · ¹ όταν δὲ τοιαύτα καθαρθή, πεπαύσθω. ² Διαιτῆν δὲ τῷδε τῷ τρόπῳ: ἀνερωτᾶν ἐν έκκίησιν ήμερησιν αὐτέη ἐγίνετο τὰ εκαταμήνια, ἀπὸ τουτέων ἀρξάμενοι οιαιτών τώρε τώ οιαίτω. πρώτον μέν λουέσθω πολλώ θερμώ, πλήν της κεραλής. * όταν δὲ παύσηται, δούναι τυρόν δριμύν καὶ πή μανον οίνω διέντα μέλανι, ίσον ίσω κεκρημένον: 5 έπειτα αὐτὸν ἄλωιτα ἐπιπάσαντα δοῦναι πιεῖν έκ τοῦ λουτροῦ εὐθέως · 6 εἶτα ἄριστον δοῦναι ἐν καιρῶ, ἐσθίειν δὲ μάζην ή άρτον και πράσα έφθα τη ώμα, και των όμοιοτρόπων δριμέων πάντων των προγεγραμμένων, καὶ έτγος άλλοτε καὶ άλλοτε, τὸν ὸὲ ἀρρὸν μὴ ἀραιρέειν, καὶ σίλριον πουλὺ 8 ἐγκλῶντα, καὶ σκόροδα έγκαθεψώντα πολλά, όψοισι δέ γρήσθαι τών ζηθύων τοῖσι σελάγεσι πάσιν έφθοϊσιν όξυγλύκεσι, ⁹ βολβιδίοισι, ¹⁰ σηπιδίοισιν έν οίνω καὶ Ελαίω, φύλλον υποτετριμικένου πίνειν 11 ώς πλεΐστα, καὶ ἐσθίειν ώς πλείστα καὶ ἐπ' ἀρίστω 12 καὶ ἐπὶ δείπνω· λούεσθαι δὲ μετά τὸ δείπνον, 13 όταν μελλη άναπαύεςθαι. Ταύτη τη διαίτη μέγρι ήμερών πέντε ή εξ γρεέσθω , μετά δε ταύτας τας ήμερας πρωέ μεν διδόναι νήστει άκτης καρπόν όσον πυρήνας έξ έν οίνω άκρήτω καί σηπίης φα οτον εξίκα ή εποκαίζεκα, ταπτα τείψαντα είνου γεία πέως εισολαί νήστει πίνειν, καί μετά την πόσιν έπισγούσαν λούεσθαι, καί πιείν τὸ πήγανον καὶ τὸν 14 τυρὸν, καὶ ούτως ἀριστᾶν τι τῶν προγεγραμμένων · δειπνείν δὲ ὀψιαίτερον, λούεσθαι δὲ χρή δὶς τῆς ἡμέρης αὐτη ή δίαιτα 15 ίτω μέγρις ήμερέων τρισκαίδεκα ή πεσσαρεσκαίδεκα. "Όταν δὲ αὖται αί ήμέραι παρέλθωσι, κατάποτα ποιέειν ἐκ τοῦ ὀποῦ τοῦ

**Οταν θ. - ἢν vulg. — ² Ante δ. addit ὅταν δὲ παύσηται θ. - διαιταν (sic) τούτω τῶ θ. - διαιτεῖν C. - ἀνερρωτᾶν C. - δὲ (δὲ οιμ. Jθ) ἐν vulg. - ποίησιν θ. - αὐτῆν vulg. - αὐτην θ. - αὐτῆν CDFGHIJKL. - ἐγίνετο θ. - γέγονε DH. - ἐγένετο vulg. — ³ ἐπιμήνια θ. - διαιτᾶν Cθ. - λοῦσθαι θ. - λοῦσθαι C. — ⁴δταν δ' οῦν π. L. - οἶνον G. - κεκρημένω D. — ⁵ ἐπὶ ταὐτὸν C (θ, τοῦτον). - ἐπιπάσσαντα CDHIJK. - πιεῖν δοῦναι C. — ⁶ εἰτ' θ. - μᾶλλον pro ἐσθίειν δὲ θ. - μάζαν CJ. — † καὶ pro ἢ Cθ. - όμοτρόπων FGJ. - όμοστρόπων (sic) Hι. - πάντων τ. πρ. οιμ. θ. - καὶ ἀλλοτε θ. - καὶ ἀλλοπ. vulg. - πολλ Κθ. - πουλλν G. — 'ἐνιλῶντα θ. - ῥινῶντα vulg. - ἐγιλοῦςἰγοντα C. - χρήσθω L. - τῶν ἰχθ. οιμ. Cθ. - τοῖς θ. - [ἐν] ὁξυγλ. Lind. - ὀξυγλάνκεσι (sic) Cl. - ὀξυγλάνκεσι Q΄. — * μολυδδίοισι FG. - μολιδδίοισι J. - βολδιαιοδίοισι (sic) Ald. - σηπιδίοισί [τε καὶ] pro βολδ. Lind. - Post βολδ. addit πολυποδίοισι vulg. - J'ai supprimé ce mot , qui n'est qu'uue glose , passée dans le texte, de βολδιδίοισι — 'θ σηπιδίοισιν θ. - σηπ. οιμ. vulg. - φύλλον [δὲ] Lind. -

nolente; quand une telle humeur apparaît, on cesse. Le régime est ainsi réglé : on demande à la femme à quels jours ses règles sont venues; partant de ce point là, voici le régime qu'il fant suivre. D'abord la femme se lavera avec beaucoup d'eau chaude, sauf la tête; ainsi lavée, elle prendra du fromage âcre et de la rue mouillée avec du vin noir mélangé de partie égale d'eau; on saupoudre cette préparation avec de la farine d'orge, et elle la boit immédiatement après le bain. Puis on lui donne son déjeuner en temps convenable. Elle mangera de la polenta ou du pain, des poireaux bouillis ou crus, et toutes choses semblables, acres et signalées plus haut, des purées de temps en temps dont on n'ôte pas l'écume, beaucoup de silphion concassé, de l'ail en abondance bouilli; pour plats elle aura des poissons cartilagineux, tous bouillis dans une saumure douce, de petits poulpes et de petites sèches dans un mélange de vin et d'huile; elle boira autant qu'elle pourra de feuille de silphion pulvérisée; elle mangera autant qu'elle pourra tant au déjeuner qu'au dîner. Elle prendra un bain après le dîner, au moment de s'aller coucher. Elle suivra ce régime pendant cinq ou six jours; après ce temps, elle prendra à jeun, le matin, de la graine de sureau, six grains dans du vin pur, et dix ou douze œuss de sèche; on brove le tout ensemble, et on le fait boire le matin à jeun. Après ce breuvage, elle laisse

ύποτετ. C0. – άποτετ. vulg. — " ώς πλεῖστα 0. – ώς πλ. οπ. vulg. — " καί οπ. C. – λοῦσθαι 0. — " ἔπειτα ρτο ὅταν... ήμέρας 0. – αῦτη ἡ δίαιτα C. – μέχρις J. – χρεέσθω οπ. C. – νηστι (sic) 0. – νήστει δι' ἀχτῆς C. – Cela se lirait: νήστιδι ἀχτῆς. – πυρρῆνας D. πυρίνας vulg. – πυρῆνας H0, Lind. – εξ οπ. 0. – σεπίης FIIIK. – σεπόης G, Ald. – δυόδεκα CFHIJK. – δυώδεκα D0. – λία θ. – πρωί διδόναι νήστει πίνειν, μετὰ δὲ τοῦτο τὸ φάρμαχον διδόναι τὴν πέσιν, έπισχοῦσαν δὲ λούεσθαι, πιεῖν δὲ τὸ vulg. – πρωὶ διδόναι, καὶ μετὰ τὴν πόσιν ἔπισχοῦσαν λοῦσθαι, καὶ πετν τὸ θ. — " τυρὸν, οὕτως (addit δὲ Lind.) ἀριστῷν τὸν προγεγραμμένον τρόπον, δειπνεῖν vulg. – τυρὸν καὶ οὕτως ἀριστῷν τι τῶν προγεγραμμένον, δειπνεῖν C (θ. γεγραμμένων). – λοῦσθαι δὲ κριδίς τῆς ἡμέρης δὶς αῦτη ἡ δίαιτα θ. – λούεσθαι δὲ αὶὲ τῆς ἡμέρης δὶς αῦτην ' ἡ δὲ (ἡ δὲ οπι. C) δίαιτα vulg. — " ὅτω DFIIIKL, Lind. – ἱτω μέχρις οπι. C0. – ἡμερῶν vulg. – ἡμερέων C0. – τρεισχαίδενα D. – ἢ τεσσ. οπι. CK. – δ' αὶ ἡμ. αῦται 1. – διέλθωσι, καὶ κατάποτα θ. – τοῦ ὁποῦ οπι. Κ. – τοῦτο τὸ πρῶτον θ. – ἄλλα (τᾶλλα θ) τὰ vulg. – δ' ἡμέραι θ.

σιλφίου, όσον χύαμον, χαὶ διδόναι τοῦτο πρώτον: μετά δὲ τοῦτο τάλλα τὰ προγεγραμμένα ποιέειν. "Όταν δὲ ἡμέραι γένωνται πέντε καὶ εἴκοσιν 1 εν ταύτη τῆ διαίτη, τὰ μεν ἄλλα ποιέειν κατὰ 2ταὐτὰ, προ οὲ τοῦ ἀρίστου, ὅταν μέλλη ἀριστᾶν, προτρῖψαι σκορόδου ἄγλιθας όσον τέσσαρας , καὶ τυρὸν δριμὸν όσον ἀστράγαλον, καὶ ἄλφιτα παραμίζαι όλίγα, καὶ 3 ποιῆσαι μαγίδα, καὶ ταύτην πρώτον καταφαγείν, πρό δε τοῦ δείπνου ἄκρητον ἐπιβρουέειν, καὶ οῦτω σιτείσθαι* τὰ δ' ἄλλα τὴν αὐτὴν διαίτην διαιτῆν. "Οταν * δὲ ἐννέα ἡμέρα: ἢ δέκα γένωνται διάλοιποι ές τον γρώνον, διδόναι καὶ μετά τῶν ὧῶν καὶ τῆς ἀκτῆς κύμινον αἰθιοπικόν, καὶ τοῦ κάστορος ὅσον ὁβολόν. *Οταν δὲ ἡμέραι 6 λοιπαὶ δύο ἔωσι, τουτέων μέν ἀπαλλαγῆναι πάντων τῶν πομάτων καὶ τῶν καταποτίων, 7 τὸ δὲ ζὸν τῆ δαιὸὶ φάρμακον διδόναι λουσαμένη νήστει: μετά δὲ τὴν πόσιν τοῦ φαρμάκου διδόναι λινόζωστιν καὶ κράμθην όμοῦ έψῶντα ἐν ὕδατι, * ήδύναντα ἐν οξυγλύκει καὶ άλσὶ καὶ σιλφίω καὶ ἐλαίω ἐπὶ τῷ ἀρίστω · ٩ ταῦτα δίδου καὶ αὐτὰ τρώγειν καὶ αὐτὸν τὸν γυλὸν βοφέειν, καὶ τὸ πόμα ακρητέστερον πίνειν · όψοισι δε γρησθαι πουλυποδίω έφθω, ή σηπιδίοισι. Ταῦτα μεν ἐπὶ τῷ ἀρίστῳ, 10 ἐπὶ δὲ τῷ δείπνο κρέας αἰγὸς, η όϊος, η άρνος δίεφθα, καὶ πράσα, καὶ τῶν ἄλλων δριμέων ὅ τι ἀν βούληται • λουσάσθω δὲ ἀπὸ τοῦ δείπνου. Αὕτη ή δίαιτα τὰς δύο ἡμέρας 11 τὰς ὑστάτας. *Ην δὲ πρὸς τὴν δίαιταν ταύτην μὴ κατασπασθῆ τὰ ἐπιμήνια, τὸν ἐπιόντα μῆνα 12 τὴν αὐτὴν δίαιταν ἐζ ἀργῆς

^{&#}x27; Ταῦτα sine ἐν C. - ἐν om. θ. — ² ταῦτα vulg. - ταὐτὰ C, Lind. - ἀρίστου τρίψας σχορόδου άγλιθας όσου τέσσερας θ. - σχόροδα Η. - σχορώδων (sic) Κ. - άλγιθας Q'. - οξον τέσσαρας vulg. - 3 ποιήσαι 0. - ποιέειν vulg. - ταύτην δὲ pro καὶ τ. Cô.- πρό.... ἐπιβό. om. θ.- δείπνου om. L.- ἀκρήτου ἐπιροφετν C. -δίαιταν θ. - διαιτῆν om. C0. - 4 δ' θ. - η δέκα θ. - η δ. om. vulg. - γένωνται καί (καί om. C0) διαλίποι (διαλείποι Κ; διαλίπωσι Foes in not., Lind.; διαλοιποι sic 0) ες vulg. - διάλοιπος, quoique ne se trouvant pas dans les lexiques, peut être adopté sur la foi de θ. - διδόναι τούτο πρώτον (τ. πρ. om. 0) καὶ vulg. — 5 καὶ om. DFG (II, restit. al. manu) JK. — 6 δύο λοιπαὶ K_* – δύο λοιπαὶ δύο ἔωσι C_* – πωμάτων θ_* – καταπότων θ_* — θ_* τῶ pro τὸ DH. $-\tau \bar{\phi}$ dathá vulg. $-\tau \bar{\eta}$ dath C0. $-\nu \dot{\eta} \sigma \tau \epsilon_1$ hous. C. $-\nu \dot{\eta} \sigma \tau_1$ hous. 0. $-\lambda \sigma \nu$ σαμένην G.-τοῦ φ. τὴν πόσιν C (θ, πόσι). - λινόζωστιν D.- λινοζῶστιν vulg. - έψοντα C. - * η δύναντα DHIO. - έν om. 0. - όξει καὶ γλυκεῖ Co. όξυγλύκω (sic) DFGHIJK. — ° τ. δ. τρώγειν καὶ τῶν χυλῶν (τὸν χυλὸν al. manu II) βοφέειν vulg. - τ. δ. καὶ αὐτὰ τρώγειν καὶ αὐτὸν τὸν χυλὸν βοφέειν C (θ, sine καὶ α. τ. χ. ρ.). - πῶμα θ. - εὐκρητέστερον J. - πουλυποδίω θ. -

passer quelque temps, puis prend un bain, puis prend la rue et le fromage, et ensin déjeune avec quelqu'une des choses susdites. Elle dinera tard. Il faut qu'elle se baigne deux fois par jour. Ce régime va jusqu'au treizième jour ou au quatorzième. Quand ce terme est passé, on fait des bols avec le suc de silphion, de la grosseur d'une sève, et on donne cela d'abord ; puis on fait tout ce qui a été écrit précédemment. Quand vingt-cinq jours se sont passés dans ce régime, elle continue de même, sauf qu'avant le déjeuner et au moment de déjeuner, elle broie quatre gousses d'ail, gros comme un osselet de fromage acre, y mèle un peu de farine d'orge, et en fait une pâte qu'elle avale d'abord. Avant le dîner elle boit du vin pur, et, ainsi préparée, se met à table. Du reste le régime est le même. Pendant les neuf ou dix jours qu'il y a encore jusqu'au temps des règles, elle prend, avec les œufs de sèche et le sureau, du cumin d'Éthiopie et une obole de castoréum. Quand il n'y a plus que deux jours, elle cesse tous ces breuvages, tous ces bols; mais elie prend à jeun, après un bain, la préparation à la branche de pin. Après l'administration de ce médicament, on donne au déjeuner la mercuriale et le chou cuits ensemble dans l'eau et assaisonnés d'oxyglyky (mélange de miel et de vinaigre), de sel, de silphion et d'huile; elle mange ces herbes et boit l'eau où elles ontcuit. Son vin est pur. Pour plats, elle a de petits poulpes bouillis ou de petites sèches. Voilà pour le déjeuner. Au dîner, viande de chèvre, ou de monton, ou d'agneau, très-cuite; poireaux et tous les herbages acres qu'elle voudra. Elle se baignera avant le diner. Tel est le régime des deux derniers jours. Si la manière de vivre ainsi observée n'amène pas les règles, on la reprend le mois suivant d'un bout à l'autre, sauf les deux derniers jours. L'avant-dernier de ces deux jours, on fait des pessaires qu'on

πολ. vulg. - σιπιδ. FFIK. — "επί δείπνω δὲ CO. - τὸ δείπνον DQ'. - ἢ αἰγὸς ἢ 0. - ἀρνοῦ vulg. - ἀρνός DFGHIJKO. - ἀρνίου Lind. - ἄρνα Q'. - δ' ἀπό 0. — " ἐς τὰς FGHIJKL, Lind. - ὑστέρας vulg. - ὑστάτας θ, Lind. - καταμήνια Κ. — " Ante τὴν addunt uỷ IK.

1 διαιτήν άχρι τῶν ὑστάτων δύο ἡμερέων ταύτας δὲ τὰς δύο ε τἢ πρότερον ἡμέρη τῆς ὑστάτης προσθετὰ ποιήσας, προσθεῖναι κατὰ τὸν ἔμτερον ἡμέρη τῆς ὑστάτης προσθετὰ ποιήσας, προσθεῖναι κατὰ τὸν ἔμτερον ἡμέρη τῆς ὑστάτης προσθετὰ ποιήσας, προσθεῖναι κατὰ τὸν ἔμτορολούσας. Σκέψασθαι δὲ Νρὴ καὶ τῶν ὑστερέων ὅκως ἔχουσι, καὶ τὸ στόμα ἀρθόν τε καὶ ἀνεστομωμένον εἴη. Καὶ ἢν ε δοκέωσι πρὸ τῆς προσθέσιος προπυριατέαι εἶναι ἢν δὲ καταβραγῆ τὰ ἐπιμήνια, ἢν μὲν προσθετὰς προσθετὰς κλάσσος τοῖσι λουτροῖσι κεγρῆσθαι ἡν δὸὲ ἐλάσσω, πλέοσιν ἡν 7 δὲ προσημήναντα μὴ ἔη, αὖθις τῆ διαίτη τῆ αὐτέῃ ἐκθεραπεύειν, ἄγρις ὅτου ἀν φανῆ τὰ ἐπιμήνια ὅταν ε δὲ ἄπαξ ἔλθη, τῆσι τοιαύτησιν ἀριστον ἐν γαστρὶ ἐπιμήνια. ὅταν ε δὲ ἄπαξ ἔλθη ἡ τῆσι τουν νούσων ἡ θεραπείη.

134. ³Ην ⁹αί μῆτραι ψαύσωσι τοῦ ἰσχίου καὶ προσκέωνται, στεβρον γίνεται ἐπὶ τὸν κενεῶνα, καὶ ἐβύναι νειαίρης γαστρὸς, καὶ ἐς αὐτὸν τὸν κενεῶνα καὶ ¹⁰ἐς τὰς ἰξύας καὶ ἐς τὰ σκέλεα ἡ δοῦνη ἐμπίπτει, καὶ τιταίνεται, καὶ ἐκπυίσκονται, καὶ ἔμμοτοι γίνονται, αἴὸε ρεόμεναι ὅλλυνται, ἢν μὴ τάμης ἢ καύσης. ⁶Οταν οὕτως ἔχη, φάρμακον πῖσαι κάτω, καὶ λούειν πολλῷ θερμῷ, καὶ πυριῆν τὰς ¹¹ ὑστέρας, καὶ ἐγχέαι οὖρον παλαιὸν ἀναζέον ἐς τὸ κοῖλον τῆς πυέλου, καὶ ἀμφικαθίζεσθαι περικαλύψας ¹² εἴματι τὴν γυναῖκα, ὡς μὴ παραπνέη. ¹³ ἐπειὸὰν δὲ ἀποψύχηται τὸ οὖρον, ἐμδαλλειν μυορους διαπύρους ἐς τὸ οὖρον, καὶ πυριῆν μέχρις οὖ ἀν φἢ ἀμαυρὰ βλέπειν

^{&#}x27; Διαιτᾶν Cθ. – ήμερῶν C. — ² ἢ τῆ θ. – ήμέρα Κ. — ³ Λητε φ. addit τοῦ θ. - προστίθει θ. - δὲ καὶ τῶν ὑσ. χρὴ ὅπως ἀν ἔχωσιν θ. - ἔχωσι DHK. έκαὶ om. Co. - περὶ vulg. - παρὰ CFGHJL, Lind. - όπως θ. - ἐστομωμένον vulg. - έστωμωμένον C. - άνεστομωμένον θ. - εξη om. C0. - 5 δοκέη σοι Foes in not., Lind. - προπυριηθήναι (προπυριατέαι είναι θ; προπυριήσθαι L, Lind.) vulg. - δὲ καὶ (καὶ om. CFJθ) κατ. vulg. - ἐλάττοσι vulg. - ἐλάττω D.-Ελάσσος: θ.-τοῖσ: CDGHIJKLθ, Lind.-τοῖσι om. vulg.-γρῆσθα: Cθ. - Post κεχρήσθαι addit καὶ τῆ άλλη διαίτη τε καὶ θεραπείη vulg. - καὶ τῆ ά. δ. τ. κ. θ. om. θ. — 6 δ' θ. – πλείσσιν vulg. – πλέσσιν θ. — 7 δè om. GHIJK. -μλ θ, Lind. -μλ om. vulg. -αδτις τῆ δ. Cθ. -τῆ om. vulg. -αὸτῆ CJθ. γρήσθαι καὶ (γρ. κ. om. Cθ) θεραπεύειν (ἐκθεραπεύειν Cθ) vulg. - άγρι sine \ddot{a} του θ. — \ddot{a} \ddot{a} \ddot{a} \ddot{a} \ddot{a} \ddot{a} \ddot{a} \ddot{b} \ddot{a} \ddot{a} θ. - προσκαίωνται θ, Ald. - προσκέονται vulg. - προσκέωνται DHIJK, Lind. -προσκαίονται G. - στερεόν C. - στερόν FGI, Ald. - 6π è C $(H, al. manu) <math>\theta.$ νιαισης (sic) 0. - νειαισής Lind. - νειέρης FGIIIK, Ald., Frob. - αύτον om. CK. — m = c om. C. – δοπίπτει 0. – δπιπίπτει C. – δμπυλονονται D. – δμετοι

applique suivant la règle donnée précédemment; ces pessaires sont faits avec le médicament préparé à l'eau; et on les met après avoir fait prendre un bain. Il faut aussi considérer comment se comporte la matrice, de manière qu'elle soit, pendant tout le temps, en bon état, et que l'orifice soit droit et ouvert. Si avant le pessaire on croit devoir administrer une fumigation utérine, on le fera. Les règles font éruption, et elles sont abondantes : on diminue les bains. Elles sont peu abondantes : on augmente les bains. Elles annoncent leur venue, et ne viennent pas cependant : on traite par le même régime jusqu'à ce qu'elles paraissent. Une fois qu'elles sont arrivées, ce qu'il y a de mieux pour ces femmes, c'est de devenir enceintes. Voilà le traitement de toutes les maladies de même genre.

134. (Formation d'un abcès au flanc, à la suite d'une obliquité latérale de l'utérus.) Si la matrice est en contact avec l'ischion et s'y appuie, il se forme une dureté au flanc; douleurs dans le bas-ventre; la douleur gagne le flanc même, les lombes, les jambes; il y a des distensions; il se forme du pus, la plaie qui en résulte a besoin de tentes, et les femmes succombent à la diarrhée, à moins qu'on n'incise ou ne brûle. Les choses étant ainsi, administrer un médicament qui évacue par le bas; laver avec beaucoup d'eau chaude; faire des fumigations utérines de la sorte: on verse de la vieille urine bouillante dans un vase creux; la femme s'asseoit sur ce vase enveloppée de vêtements, pour que la vapeur ne se perde pas. Quand l'urine se refroidit, on y jette des pierres chauffées au rouge, et on continue la fumigation jusqu'à ce que la femme

ρτο ξιμιστοι D. - γίνονται καὶ (αἴδε αἰρεόμεναι ρτο καὶ C; αἱ δὲ ραιόμεναι 0) δλλυνται (δλυνται FGIII), ἢν μή τι (τι om. 0) τ. ἢ κ. (κ. ἢ τ. C9) vulg. - Lisez αἴδε ρεόμεναι dans C et 0. — " υστερας, (addit καὶ 0) ἐγχέαι τε καὶ (τε καὶ om. C0) οὐρον π. καὶ (καὶ om. 0) ἀναζέειν (ἀναζέον 0) καὶ (καὶ om. 0) ἐς τὰ κοῖλα (τὸ κοῖλον 0) τῆς πυέλου (πυέλης 0) (addit καὶ 0) ἀντικαθίζεσθαι (ἀμρικαθίζεσθαι 0); ἀμρικαθέζεσθαι 0), το το τρος ; ἀμρικαθέζεσθαι 0) 0) vulg. - ὑστέρας, καὶ οὐρον π. ἐγχέαι τε ἐς τὰ κοῖλα τῆς πυέλου καὶ ἀναζέειν, καὶ ἀντικαθίζεσθαι Lind. — 0 (μάτι (sie) 0) - ἱματίσις 0). — 00 καὶ ἐπ. sine δὲ 00. - ἐς τὸ οὐρον om. 01 - ἄν 020. - ὲν om. vulg. - λειποθ. CDIIJK, Lind.

και λιποθυμέειν. 1 λουσαι δέ από της πυρίης θερμώ ύδατι κάπειτα άθαμένιην τῶ δακτύλω έλκειν τὸ στόμα τῶν ὑστερέων πρὸς τὸ ὑγιὲς ίσγίον, καὶ τὰς νύκτας προστίθεσθαι μαλθακτήρια: ἐπὴν εδὲ ωῆ κατ' έθὸ εἶναι, προπυριήσας τοῖσιν εὐώδεσιν, αὖθις προστιθέναι τὰ μαλθακτήρια, άλλα καὶ τοὺς μολύβδους ήμέρας τρεῖς, ένα καθ' έκάστην ήμερην · μετά δὲ 3 ταύτας τὴν ἐγετρωσιν ἢ τὴν σκίλλην τρεῖς ἡμέρας. Μετά δε 4 τοῦτο σκεψάμενος εν τοῖσιν επιμηνίοισι μάνθανε, ήν τε γολώδεα ή, ήν τε φλεγματώδεα, ήν τε αξμα διεφθορός ή, καὶ " ήν δέη αὐτὴν αἶμα καθῆςαι, προστιθέναι, ὅτου ἄν σοι δοκέη μάλιστα δείσθαι, καὶ μετακλύζειν τοιουτέρισι: προστιθέναι δέ τὰ προσθετά, έστ' αν αξμα καθαρόν ⁶ ανάγηται, καὶ ταῦτα ἐνεργεῖν τρεῖς ἡμέρας. ²Ελάρου δὲ στέαρ προστιθέσθω τηκτον ἐμβάπτων μαλθακόν εἔριον, έπειτα γλήγωνα την ήμέρην θυμιωμένη τοΐσιν άρώμασιν, καὶ ούτω παρά τὸν ἄνορα ἔτω. *Ην Ἰοὲ ἐκ τόκου ἡ νοῦσος ⁸γένηται, κεκαθαρμένης πάντα έκ τῆς πυρίης τοῦ ούρου, αὐτίκα ἰέναι ἐς τὰ εὐώδεα, κάπειτα λουσαμέν ην άλειδα λευκόν αξγύπτιον προστιθέσθω ⁹ ποός τὸ ύγιες εσχίον, και κατακείσθω έπι τοῦτο. "Ην 10 δε μήπρος ταῦτα μεταστέωσιν αί ύστέραι, πινέτω νηστις της γλυκυσίδης κόκκους τούς μέλανας πέντε, έν οίνω εὐώδει, καὶ ἐπὶ τῷ σίτω τρωγέτω σκόροδα ώμα καὶ όπτα καὶ έρθα. όψοισι δὲ γρήσθω ώς ἐλαγίστοισιν · ἢν 11 δὲ μή γένηται δγιής, ώσαύτως καθαίρειν αθτήν ώς έπὶ τῆς πρόσθεν. Έπι δε ταύτης της νούσου, ην μή αθτίκα σγη εν γαστεί, άτοκος γίνεται. *Ην 12 δε ώδε εγούση τα επιμήνια μή γίνηται, και πύρ επιλάβη, φαρμάκοισι πρώτον καθαίρειν άνω μάλιστα, ήν δὲ ἀσθενής ή,

' Λοῦσθαι θ.-ἀπὸ τῆς πυρίης θ. -ἀπὸ τ. π. οπ. vulg. -κἄπιτα θ. -ἀψαμένη vulg. -άψαμένην CDFGHIK. -τῶν δακτύλων θ. -Ελκειν πρὸς τὸ στ. CFG (H, al. manu) J, Ald. — ²οὖν pro δὲ J. -κατιθυῆναι (sic) C. -εὐθὺ J. -προπυριάσας τοῖς θ. -πρ. καὶ τοῖσιν DQ΄. -αὖτις θ. - τινὰ (τι C; τὰ θ) μαλ. vulg. - ἀλλὰ οπ. C. -καὶ pro ὰλλὰ θ. - μολίδδους CDJΚθ. - τρεῖς (τρὶς θ) ἡμ. C. -ἐν θ. - ἐκάτης ἡμέρης sine καθ' C9. - ἡμέρην D, Lind. - ἡμέραν vulg. — ³τ. οπ. Cθ. - ἢ οπ. θ. - σκίλλαν θ. - τρὶς θ. — ⁴τ. οπ. θ. - μάνθ. οπ. C. - ἔ οπ. C. - αἴμά τι δ. C. — ⁵ ἢν οπ. C9. - μεταδεῖσθαι pro μάλ. δεῖσθαι θ. - τοιούτοισι θ. - τουτέοισι D. — ⁴ αγεται C. - άγηται Lθ, Lind. - ἐνεργεῖς, al. manu γεῖν F. - τρὶς θ. - προστ. στέαρ πηκτὸν ἐνδάπτων εἰς μαλακὸν θ. - προστίθεσθαι J. - γλίχωνα HJ. - θυμιουμένη FGIK, Ald., Frob. - θυμιωμένην D. - θυμιουμένην J. - καὶ οπ. Cθ. — ⁵ δ' θ. — ἡ γίνεται D. - εἰς J. - κάπτα θ. - άλειφαρ D. — ° δὲ πρὸς C9. - κατακεῖσθαι Κ. - τούτω J. — 'θ δὲ οπ. L. - μηδὲ (μὴ θ) πρὸς vulg. - μετασταίωτιν C. - μεταστώσιν θ. - τοὸς οπ. θ. -

dise que sa vue s'obscurcit et qu'elle tombe en faiblesse. Après la funigation elle prend un bain chaud; puis, touchant avec le doigt, elle tire l'orifice utérin vers l'iscluon sain. La nuit on applique des émollients. Quand elle annonce que l'orifice est droit, on administre une fumigation aromatique, on revient aux émollients, mais on y joint les plombs qu'on emploie pendant trois jours et dont on met un chaque jour; ensuite la bryone on la scille pendant trois jours. Puis, examinant les règles, reconnaissez si elles sont bilicuses ou pituiteuses, et si le sang est altéré; dans le cas où le sang a besoin d'être mondifié, appliquez les pessaires qui paraîtront les plus convenables, et faites ensuite une injection de même nature; il faut mettre les pessaires, jusqu'à ce que du sang pur soit amené, et faire cela pendant trois jours. On applique de la graisse de cerf fondue où l'on a trempé une laine souple, puis du pouliot pendant le jour; la femme prend une fumigation aromatique, et va ainsi auprès de son mari. Si le mal est venu à la suite de l'accouchement, on passe, après l'avoir mondifiée complétement à l'aide de la funigation à l'urine, aussitôt aux aromatiques, puis, après avoir donné un bain, on appliquera du parfum blanc égyptien sur la hanche saine, et la femme se couchera sur ce côté. Si la matrice, par ces moyens, ne quitte pas sa place vicieuse, la malade boira, à jeun, cinq grains noirs de mercuriale dans du vin odorant; et avec la polenta ou le pain elle mangera de l'ail cru, grillé et bouilli; elle usera aussi peu que possible de mets (viandes ou poissons). Si elle ne guérit pas, on la mondifiera comme dans le cas précédent. En cette maladie, si la femme ne devient pas aussitôt enceinte, elle perd la faculté d'avoir des enfants. Si, chez une femme en cet état, les règles ne paraissent pas et que la sièvre sur-

σιτίω θ. - ώμά κ. έ. καὶ ὁπτὰ θ. - λέγω pro ἐλαχίστοισιν C (θ, λέχω). — " δὲ θ. Lind. - δὲ οπ. vulg. - γίνηται CDFHIJθ. - ὑγνής οπ. θ. - Post ώσ. addunt δὲ Κ, καὶ L. - αὐτ. σχοῖεν (σχῆ Cθ) ἐν γ., ἄτοχοι γίνονται (ἄτοχος γίνεται θ) vulg. — " δ' θ. - ἔχωσι (ἔχουσιν C; ἔχούση θ) (addunt καὶ J, Lind.) τὰ vulg. - μηδὲ (καὶ pro μ. θ) πῦρ ἐπ. (ἐπιδάλη Λ ld.) vulg. - ἀσθενήση θ.

κάτω· καὶ ¹μετὰ τὴν φαρμακοποσίην, ἦν σοι δοκέῃ φλεγματώδης εἶναι, ἐμεέτω νῆστίς τε καὶ ξὸν τῷ σιτίῳ, καὶ ὡς τὰ πολλὰ ὑγιἡς ἔσται.

135. *Ην εδὲ αί μητραι πρὸς τὸ Ισγίον λυθώσι, τὰ ἐπιμήνια παγέα ἐόντα οὐ γίνεται. ὸθύνη 3 δὲ ἐς τὴν νειαίρην γαστέρα ἀφιχνέεται · ἀφιχνεῖται δὲ καὶ ἐς τὸν κενεῶνα, καὶ δάκνεται. "Οταν ὧδε έγη, λούειν πολλώ θερμώ, καὶ διδόναι σκόροδα τρώγειν ώς πλείστα, καὶ γάλα πίνειν εκνεομένως, ἔπειτα οἶνον ἄκρητον, καὶ πυριῆσαι όλην, καὶ φάρμακον δοῦναι άνω · ἢν ε δὲ ἀσθενεστέρη ἢ, κάτω. *Ην δὲ ἰηθῆ, πυριῆν τὰς ὑστέρας μαράθρω, ξυμμίσγεται δὲ καὶ ἀψίνθιον. επήν δε νεοπυρίητος ή, αφέλχειν το στόμα τῷ δακτύλω ἡρέμα τὧν. ύστερέων πρός τὸ ὑγιὲς ἐσγίον, δπαρηγορικῶς μαλθάσσοντκ τὸ στόμα τε καὶ τὰ ἀμφιπονεόμενα, καὶ προσθεῖναί τι μαλθακτήριον, μετὰ δὲ μολύδοους, καὶ αὐτίκα σκίλλαν, ἔπειτα ναρκίσσινον μίαν ἡμέρην διαλιπών. 7 Έπην δέ σοι δοκέη καθαρή τις είναι, το νέτωπον προσθέσθω εν εξρίω · τη 8 δε ύστεραίη ελαιον δόδινον · των επιμηνίων δὲ ἰόντων, ἄμεινον μὴ προστίθεσθαι την δὲ μὴ 9τη, κανθκρίδας τέσσαρας, ἀπτέρους καὶ ἄποδας 10 καὶ ἄτερ κεφαλῆς, καὶ γλυκυσίδης κόκκους πέντε τους μέλανας και σηπίης ώά, και σελίνου σπέρμα όλίγον εν οίνω διδόναι πίνειν καὶ ἢν όδύνη 11 ἐνῆ καὶ στραγγουρίη ἔχη, έν ΰὸατι θερμῷ εγκαθήσθω, καὶ πινέτω μελίκρητον ὑδαρές την δὲ μή καθαίρηται, αὖθις τὸ φάρμακον πινέτω * ἢν 12 δὲ ἴη, ἀσιτήσκσα, [κυκεῶνα] πινέτω, καὶ ζυνίτω τῷ ἀνδρί. 13 *Ην δὲ μὴ γίνηται, 14 διδόναι

LIVRE DEUXIÈME.

vienne, on l'évacue d'abord par le haut et, si elle est faible, par le bas. Après l'évacuation, si la malade vous paraît pituiteuse, faites la vomir à jeun et avec les aliments, et la plupart du temps elle guérira.

135. (Autre obliquité latérale.) Si la matrice se relâche du côté de l'ischion, les règles, étant épaisses, ne viennent pas; de la douleur se fait sentir au bas-ventre, elle gagne le flanc et est mordicante. Les choses étant ainsi, laver avec beaucoup d'eau chaude, donner à manger autant d'ail que possible, faire prendre du lait en quantité convenable, puis du vin pur; administrer une fumigation générale, puis une évacuation par le haut, et, si la femme est faible, par le bas. La douleur étant guérie, on administre une fumigation avec le fenouil, où l'on mèle aussi de l'absinthe. Aussitôt après la fumigation, on tire doucement avec le doigt l'orifice utérin vers la hanche saine, assouplissant avec ménagement l'orifice et les parties voisines qui soussrent. On met quelque émollient. Puis on en vient aux plombs, ensuite à la seille, après à l'huile de narcisse, laissant un jour d'intervalle. Quand vous jugez la malade mondifiée, appliquez le nétopon dans de la laine; le lendemain, de l'huile de rose. Pendant que les règles vont, il vaut mieux ne rien appliquer. Si elles ne vont pas, prendre quatre cantharides, en ôter les ailes, les pattes et la tête, cinq grains noirs de pivoine, des œufs de sèche, un peu de graine d'ache, et donner à boire dans du vin; si le médicament produit de la douleur et de la strangurie, la femme prendra un bain de siège chaud, et boira de l'hydromel coupé d'eau. Dans le cas où la purgation menstruelle ne viendrait pas, il faudrait reprendre le médicament. Si elle vient, la femme, gardant l'abstinence, boira du cycéon, et ira auprès de son mari. Si

oni. vulg. — " η D. – στραγγουρίην C. – έγκαδίσθω D0. – αδτις C0. — 12 δὲ μη Κ. – εῖη vulg. – ἴη θ, Foes in not., Lind. – J'ajoute entre crochets κυκώνα; voy. un passage parallèle, p. 334, l. 16. – ξυνέστω C0. — 13 ην δὲ μη γ. oni. θ. — " Post δ. addit δὲ καὶ θ. – όρῶν θ. – ἀσγαλῶς J. – ἀσγαλεσ (sic) θ.

ὅ τι κατασπάσει, όρέων πρὸς τὴν δύναμιν τῆς γυναικὸς, καὶ τότε ἀσφαλὲς φοιτῷν ¹ πρὸς τὸν ἄνὸρα ' ἢν γὰρ ἴσχη ἐν γαστρὶ, ὑγιἡς γίνεται. Ἐν δὲ τῷ καθάρσει, ἢν ἔῃ πολλὴ, λινόζωστιν ἐσθιέτω, καὶ ²πουλύποδας έφθοὺς ἀπαλοὺς, καὶ σιτίοισι μαλθακοῖσι χρεέσθω.

- 137. 8 Όχόσα δὲ ἀπὸ τῶν ὑστερέων ξυμβαίνει γίνεσθαι νοσή
 ματα, τάξε λέγω ὁχόταν αἱ ὑστέραι ἐχ χώρης κινηθέωσι, προσπί
 πτουσιν ἄλλοτε ἀλλη · ⁹ ὅχου δ' ἀν προσπέσωσιν, δουνήματα
 καταστηρίζουσιν ἰσχυρά · καὶ ἢν ἄψηται τῆς κύστιος, δούνην παρέΧουσι, καὶ τὸ οὖρον οὐ δέγονται, οὐδὲ ¹⁰ τὸν γόνον ἐπὶ σρέας ἔλκουσι,
 καὶ ἄμφω ἀλγέει · κἢν μὴ ταχέες λύσιες γίνωνται, διαπυίσκονται αἱ
 ὑστέραι μο ἀνγέει · κὴν καὶ ἀ αὐτὰ χωρία, ἢ ἀν προσαυανθῶσι ·
 γίνεται ¹¹ δὲ κατὰ κενεῶνάς τε καὶ βουδῶνας καὶ ὑπὲρ τοῦ κτενός.
 - ¹ ³Eς FGIJ. ἔγη θ . σχη θ . πουλλή DFGHIJK, Ald., Frob. πολλαί θ . - λινόζωστιν D. - λινοζώστιν vulg. - 2 πόδας δίος (οίδς G; διός DHJK) (πουλύποδας pro π. δ. Cθ) vulg. - καὶ παλαιούς pro άπ. L, Lind. - γρήσθω θ. -3 η C. - 4 είς vulg. - ές CDHIKO, Lind. - αὶ λέχη pro λεχοῖ Fl. - αὶ λέχοι DGHK.- αὶ λέχεαι J. - λέχοι C, Ald. — 5 ὲπὶ θ. - ελ. αἰγ. θ. - τέσσ. om. θ. πέντε pro τέσσ. C. - καὶ ἀκ. καρ. om. Κ. - ἐν τοῖσι (τῆσι Η) δαισίν (τοις δεσσιν sic θ) όσον vulg. - χηραμύδος J. - χηραμίδα DHK. - 6 καί om. C. του δὲ κάστορος θ. - χρῶ θ. - χρῶτω (sic) DH. - χρώτω IK, Ald., Frob. χρήσθω J. - χρέο C. - μαλακοίσι J. - λινόζωστις D. - λινοζώστις vulg. - δ' om. C0.- εναρμόζοι θ. - ρυφίτω θ. - εκαί om. C.- τὰ δὲ pro καὶ τὰ θ.φερανίδος CFGIK. - φαρανίδος DHJ0, Lind. - καὶ καρδ. om. K. - 8 όπ. δ' θ. - δ'è om. C. - συμδ. θ. - νοσ. (νουσ. Κ, Lind.), (addit τάδε θ) λέγω δ'è (δὲ om. θ) ὁκόταν (ὅταν θ) αἰ vulg. – κινηθῶσι vulg. – κεινηθέωσι θ. – κινηθέωσιν C. — 9 οπη θ. - όδυνήματα καταστ. όδυνηρά (ἰσχυρά θ) vulg. - άψ. τις της vulg.- J'ai supprimé τις, né de la répétition, par iotacisme, de της. -10 την γονήν επί σράς θ. - άρνω pro άμφω Κ.- καί ην θ.- ταχείαι vulg.ταγέες θ. -γίνονται vulg. -γίνωνται DFGHIJKθ, Lind. -γρόνω θ. -χρ. om.

les règles ne viennent pas, on donnera ce qui les provoque, en se réglant sur la force de la femme; et alors elle peut en sûreté aller avec son mari, car, si elle conçoit, elle guérit. Pendant les menstrues, si elles sont abondantes, elle mangera de la mercuriale, des poulpes tendres cuits, et usera d'aliments émollients.

136. (Obliquité latérale chez une accouchée.) Si la matrice se fixe à l'ischion ou au flanc chez une accouchée, on appliquera sur l'autre hanche du parfum égyptien blanc ou de l'huile de rose. Il vaut mieux que la malade soit couchée sur la hanche saine. Elle prendra en breuvage quatre grains noirs de pivoine, une chéramys (= 0litre,009) de graine de sureau avec ces grains, du castoréum gros comme une fève; et elle usera d'aliments émollients. La pivoine cuite comme du chou convient avant le manger; elle boira aussi l'eau où la mercuriale a bouilli. Elle mangera les herbages âcres, sauf le raifort, le poireau et le cardame (crucaria aleppica). Ce qu'il y a de mieux, c'est la laitue.

137. (Considérations générales sur les déplacements utérins. Il y a toujours une confusion entre les déplacements imaginaires et les déplacements réels. Matrice tournée vers la vessie. Matrice tournée vers le siège.) Pour toutes les maladies qui ont leur origine dans l'utérus, voici ce que je dis : quand la matrice se déplace, elle se porte tantôt d'un côté, tantôt d'un autre; partout où elle se porte, il se fixe des douleurs intenses. En contact avec la vessie, elle cause de la douleur, ne laisse point passer l'urine, et n'attire pas le sperme à soi, et les deux parties sont douloureuses. Si une prompte solution n'intervient pas, elle suppure avec le temps dans les mêmes endroits contre lesquels elle s'est desséchée. Cela se produit aussi aux flancs, aux aines et au-dessus du pubis. Au début, quand la douleur existe, il faut traiter ainsi : faire des fomen-

vulg. – ταῦτα pro τὰ αὐτὰ 0.-χωρία, ἢν πρὸς αὐτὰ θέωσι vulg. – χωρία, ἢ (sic) ἄν προσαυανθῶσι <math>0. - "δὲ ταῦτα κατὰ <math>0. - ἡ υικ. C. - ἢ pro ἔχη C. -καὶ (καὶ οπι. 0) χλιάσι vulg.

Χρη δε εν αργήσιν, όταν ή όδυνη έγη, ώδε θεραπεύειν γλιάσματα προστιθέναι, καὶ ἐν ὕδατι θερμῷ εἶναι, ἀγαθὸν γὰρ ¹ καὶ τοῦτο. η σπόγγοισιν εν ύδατι θερμώ έκπιεζομένοισι πυριήν και πίνειν τών ύστερικών φαρμάκων ήν δὲ μὴ πρὸς ταῦτα λύηται, φαρμακεύειν 🗝 κάτω, ἢν δέη, καὶ ἄνω, όκοτέρου ᾶν άρμόση μᾶλλον δεῖσθαι. Τοῦτο δὲ διαγνώση τῶδε τῷ τρόπω· ἢν μὲν ἐς τοὺς βουδῶνας καὶ κτένα καὶ κύστιν ἐγγρίμψη, αδται γρήζουσιν άνω φαρμακείης. ἢν δὸἐ ἐς τους χενεωνάς τε χαι τὰ υπογόνορια, αυται δέονται χατωτεριχοῦ φαρμάχου · μετὰ δὲ ταύτας τὰς χαθάρσιας εἰθὺς χαθαίρειν τὰς δστέρας. Τὰ δὲ νουσήματα πάντα τὰ τοιουτότροπα γεραιτέρησι μᾶλλον γίνεται ή νεωτέρησι, πρός τὰς ἀπολείψιας τῶν ἐπιμηνίων ' γίνεται δὲ 5 καὶ νέησιν ἐούσησιν, δκόταν γηρεύσωσι πουλύν γρόνον. *Ην 6 δὲ ἐς τὴν ἔδρην τράπωνται, τὰ ὑπογωρήματα χωλύονται, χαὶ δδύναι ίσγουσι τήν τε όσφὺν καὶ τὴν νειαίρην γαστέρα καὶ τὸν ἀργόν. 7 "Οταν δόδε έχη, λούειν χρή μιν τῷ θερμῷ, καὶ πυριῆν τὴν ὀσφύν, καὶ ὑποθυμιῆν τὸ κατόπιν κακώδεσι, καὶ προστιθέναι ἄσσα καθαίρει τε καὶ ἐλαύνει τὰς ὑστέρας, καὶ πιπίσκειν ὅ τι ᾶν προσδέγηται τῶν ξυμφερόντων μάλιστα. Ήν δὲ 8 κάτω εγκέωνται ες τοὺς βουδῶνάς τε καὶ οὐρητῆρα, ὀδύναι γίνονται ἐσγυραὶ, καὶ νάρκη ἐν τοῖσι σκέλεσι, καὶ ὁ οὐρητήρ ἀποφράσσεται, καὶ τὸ οὖρον οὐ μεθίησι. 9 Θεραπεύειν δὲ γρη ὧδε. πρὸς μὲν τὰς βῖνας προστιθέναι τὰ εὐώδεα καὶ μύρα, πρὸς δὲ τὰς ὑστέρας τὰ δύσοδμα θυμιῶντα.

138. "Απασα δὲ πρόφασις ίχανη τὰς ύστέρας παροτρῦναι, ἢν ἔχωτί 10 τι φλαῦρον· καὶ γὰρ ἀπὸ ρίγεος τῶν ποδῶν καὶ ὀσφύος, καὶ

' Καὶ ἐν τούτῳ (τοῦτο, sine ἐν, θ) rulg. - ἐπιεζευμένοις (sic) πυριᾶν θ. — ² κάτω καὶ ἄνω, ἢν δέῃ · ὁκοτέρου ἀν γένηται (φαίνηται conj. Coray., Mus. Oxon. consp., p. 10) δεῖσθαι· τοῦτο rulg. - κάτω · καὶ ἄνω ἢν δέῃ · τοῦτο Lind. - κάτω ἢν δέηται καὶ ἄνω ὁπότερον ἀναρμόζη μᾶλλον δεῖσθαι · τοῦτο θ. - κάτω ἢν δέη καὶ ἄνω, ὁκοτέρου ἀρμόση μᾶλλον δεῖσθαι · τοῦτο σω. G. - ἐγχρίψη CDFHIK. - ἐγχρέμψη Ald. - ἐγχρήψη Q'. - χρήσουσιν rulg. - χρήζουσιν CDFHIK. - ἐγχρέμψη Ald. - ἐγχρήψη Q'. - χρήσουσιν rulg. - κατωτερικών φαρμάκων Cθ. - μετὰ δὲ ταύτας τὰς καθάρσιας εὐθὺς καθαίρειν τὰς ὑστέρας θ. - μετὰ... ὑστέρας οπι rulg. — ⁴νοσ. Cθ. - μάλιστα (μᾶλλον Cθ) rulg. - ἀπολήψιας CD. - ἐπιλείψιας J. — ⁵ καὶ οπ. D. - ὅταν θ. - πολὺν C. — ε δ' Cθ. - κωλύουσι LQ', Lind. - κωλύσουσι DFGIJK. - ἰτχονται rulg. - ἰσχουσι Cθ. - νειέρην FGHIK, Ald., Frob. - νιαιρὰν θ. - νειαιρὴν Lind. — ⁷ ὅταν δὲ ὧδε θ. - πυριᾶν θ. - ἐπιθυμιαν (sic) τὰ κάτοπιν θ. - κακώδεσι οπ. Κ. - καθαίρεται pro καθ. τε θ. - τῶν ξυμφ. προσδ. J. —

LIVEE DEUXIÈME.

tations chandes; être dans l'eau chande, car cela est bon aussi. Ou bien fomenter avec des éponges trempées dans l'eau chaude et exprimées. Boire des medicaments utérins. Si ces moyens n'amènent pas la solution, évacuer par le bas, et, s'il faut, par le haut, suivant que le besoin sera. Voici comment on reconnaît quelle voie pent être prise : si la matrice s'est fixée aux aines, au pubis et à la vessie, évacuez par le haut; si aux flancs et aux hypocondres, évacuez par le bas. Aussitôt après ces évacuations, mondifiez la matrice. Toutes les maladies de ce genre surviennent plutôt chez les femmes d'un certain âge que chez les jeunes, vers l'époque de la cessation des menstrues. Elles naissent aussi chez les jeunes dont le veuvage se prolonge beaucoup. Si la matrice se tourne vers le siége, les selles sont interceptées, des douleurs se font sentir aux lombes, au bas-ventre et à l'anus. Les choses étant ainsi, laver à l'eau chaude, fomenter les lombes; faire par le bas des funigations fétides; appliquer en pessaire ce qui purge et pousse la matrice; donner en breuvage, parmi les choses convenables, celles qui seront le mieux acceptées. Si la matrice se fixe en bas aux aines et à l'urèthre, il survient des douleurs intenses, les jambes s'engourdissent, l'urèthre est obstrué, et l'urine n'est pas rendue. Traiter ainsi: aux narines appliquer les bonnes odeurs et les baumes, à la matrice les mauvaises odeurs, par fumigation.

138. (Toute cause est suffisante pour déplacer l'utérus déjà lésé. Réflexion générale sur la nécessité de prendre en considération l'ensemble du corps. Danger du refroidissement des jambes.) Toute cause est suffisante pour déplacer l'utérus, pour peu qu'il ait quelque lésion; toute cause, par exemple, avoir

^{*} καταεγκέωνται vnlg. - καταέγκέωνται F. - κάτω έγκέωνται D. - κάτω ένκαιωνται θ. - κατεγκέωνται C. - εἰς Η. - οὐρητῆρα θ. - οὐρητῆρας vulg. - νάρκα θ. - τοῖς Κ. - ὁ οm. C (D, restit. al. manu). - μεθίεισι FIHL. — θτὰς τοιαύτας θεραπεθείν διδε pro θερ.... διδε θ. - χρή οm. C. - μῦρα D. - θυμιῆν DH. - θυμιᾶν vulg. - θυμιῶντα CO. — θτι οm. C. - ὀσσῦος Fθ. - ὀρχεῖσθαι vulg. - ὀρχεῖσθαι θ. - πτίσαι CO. - κεάσσαι vulg. - κεάσκι CDK. - πρόσαντες pro πρὸς κν. DFGHIK.

από τοῦ ὀρχέεσθαι καὶ πτίσαι καὶ κεάσαι και οραμεῖν πρὸς ἄναντες γωρίον καὶ ¹ πρὸς κάταντες, καὶ ἀπ' ἄλλων. Ταῦτ' οὖν χρὴ σκέπτεσθαι ἐς οὖλον τὸ σῶμα καθορέοντα, ὅταν τὰ παρεόντα συθῆ ² νουσήματα · τὰ γὰρ τοιάδε ἀνάγκη ἐστὶ τῷ πλέονι ἢ τῷ ἐλάσσονι νοσέειν ³ καθ' δ δ' ὰν ἐκλάμψη μαλιστα, ταύτη τὰ ἐξαπιναῖα ὅῆλα τῶν νουσημάτων · ⁴ ὁκόταν οῦν τὰ ἐξαπιναῖα ταῦτα συθῆ, ἀνωτέρω χρὴ λαμδάνεσθαι ἐκ τοῦ παντὸς ἀνθρώπου. 5 Οκόσαι δὲ ἀποψύξιες σκελέων ἢ ναρκώσιες ψύξει γίνονται ἐν τοῖσιν ὑστερικοῖσι, ταῦτα πάντα μεταρσιοῖ τὰς ὑστέρας. Ἐν τοῖσι β τοιουτέοισι καταχεῖν χρὴ θερμὸν ὕδωρ κατὰ τῆς ὑστέρης καὶ τῶν πέριξ χωρίων, καὶ ἐκθερμαίνειν αὐτὰς καὶ τὰ σκέλεα, καὶ ὅταν προσπεπτωκυῖαι ἔωσιν.

139. ^{7*}Ην περιστραφῶσιν αί μῆτραι ἐχ τόχου χατὰ τὰ δεξιὰ, τά τε λοχεῖα οὐ γίνονται, χαὶ όδύνη ἔχει τὴν νειαίρην γαστέρα χαὶ τὰς ἰξύας χαὶ τοὺς χενεῶνας, χαὶ τὸ δεξιὰν σχέλος βαρύνεται, χαὶ νάρχη ἔχει, ⁸ χαὶ τετρεμαίνει, χαὶ οὐχ ᾶν δύναιτο τοῦ στόματος θιγεῖν τῶν μητρέων, ἀλλ' ὄψει λείας τε χαὶ δμαλὰς ἰσχυρῶς. ⁶Οταν ⁹ δὲ ὧδε ἔχη, φάρμαχον πῖσαι ὑφ' οῦ χαθαίρεται χαὶ ἄνω χαὶ χάτω, χάτω δὲ μαῖλλον, χαὶ πυριῆν ὅλον τὸ σῶμα χαὶ τὰς ¹⁰ ὑστέρας ὡς μάλιστα προσηνέως, χαὶ λούειν τῷ θερμῷ δὶς τῆς ἡμέρης, χαὶ τῷν ποτημάτων ὅ τι ¹¹ μάλιστα ὰν προσδέξηται πειρώμενος, χαὶ τῷ ἀνὸρὶ ξυνευδέτω θαμινὰ, χαὶ τὴν χράμδην ἐσθιέτω.

140. Ήν αι ύστέραι κατά 12 τὰ ἀριστερά κλιθέωσιν ή τὸ ἰσχίον,

¹ Προσκάταντες G. - άλλων ξκανών (ix. om. θ) vulg. - ού (οὖν θ, Lind.) χρή vulg. - σκέπτ. om. J. - όλον vulg. - οδλον C. - καθορώντα θ. - όταν (addunt τά D, Il al. manu, K' ap. Mack in Præfat., θ) παρ. (παρεώντα ΙΚ) vulg. - λυθή vulg. - έλθη Κ' ib. - η Cornar. - Je lis συθή au lieu de λυθή. -² νοσ. Cθ. - τὰ γὰρ το:άδε πάντα (τὰ γὰρ τ. π. om. Κ) (π. om. θ) ἀν. (ἀνάγχην θ) vulg. - πλίωνι θ. - η n'est ni dans vulg. ni dans les mss; c'est une addition indispensable faite par les traducteurs et adoptée par Lind. et Kühn. - νοσείν vulg. - νοσέειν θ. - νούσον ποιέειν Lind. - 3 καὶ ἐπειδάν vulg. - καπειδάν C. - καθοδάν (sic) θ. - έξαπίνεα C. - νοσ. Cθ. - ' όταν θ. τὰ ἐξαπιναῖα θ.-τὰ ἐξ. om. vulg.-λυθῆ vulg.-ἔλθη Κ'.-Je lis συθῆ comme plus haut. - άνώτερον θ. - 5 οσαι θ. - δε Co. - σκελ. om. C. - ψύχει θ. - γίν. καὶ (καὶ om. θ) ἐν vulg. - μετάρσιοι vulg. - μετάρσιος L. - μεταρσιοί Foes in not., Lind. - 6 τουτέοισι D. - τοιούτοισι θ. - κατασχείν vulg.καταγείν CDθ, Foes in not. - καταγέειν Lind. - τάς ύστέρας (τῆς ύστέρης θ) (addunt καὶ Cθ) τῶν vulg. - θερμαίνειν θ. - σκέλεα, (addunt καὶ Cθ) ὅταν πρ. (προπεπτωχυίαι HK; προσπεπτωχοίαι θ) vulg. — 7 έὰν θ. – ἐχ τοῦ τ.

froid aux pieds et aux lombes, danser, piler, casser du bois, courir en montant ou en descendant, et autres semblables. Il faut en effet porter son attention sur l'ensemble du corps, quand les maladies font leur éruption actuelle; car nécessairement, en ces cas, il y a maladie plus ou moins grande; mai c'est là où l'explosion est la plus forte, que les affection subites se manifestent; aussi, quand les maladies font un éruption soudaine, doit-on remonter plus haut et au corp tout entier. Tous les refroidissements des jambes, tous les en gourdissements produits par le froid, dans les affections uté rines, tendent à soulever la matrice; en ces cas, il faut fair des affusions chaudes sur la matrice et les lieux environnants échauffer la matrice et les jambes, ainsi que quand elle s'es déplacée.

139. (Obliquité latérale droite de la matrice à la suite de l'accouchement.) Si, à la suite de l'accouchement, la matrice s tourne à droite, les lochies ne viennent pas, il y a douleur a bas-ventre, aux lombes, aux flancs, la jambe droite devien pesante, engourdie et tremblante; on ne peut pas toucher l'o rifice utérin, mais on trouve l'utérus très-lisse et très-uni. Le choses étant ainsi, administrer un médicament qui évacue pa le liaut et par le bas, mais par le bas davantage; donner un fumigation au corps entier et à l'utérus, aussi douce que pos sible; laver à l'eau chaude deux fois par jour; prescrire, e tâtonnant, les breuvages qui seront le mieux reçus. La femm dormira souvent avec son mari, et mangera du chou.

140. (Obliquité latérale gauche de la matrice.) Si la matric

Ι., Lind. – κατά (addunt τὰ CL0, Lind.) δ. vulg. – λόχια DJ. – ἴσχει 0. – ξρ 111. – νειέρην FGIK, Ald., Frob. – νιαιρὰν 0. – νειαιρὴν Lind. – νάρκα 0. – καὶ οὐ τετραμμένη vulg. – καὶ εἰ μὴ τετραμμένη, οὐα ᾶν Lind. – καὶ τι τραμαίνει (sic) C0. – θίγειν CDFGHIK0, Ald., Frob., Lind. – θήγειν J. – ὰ λοψιλιας (sic) τε καὶ 0. – λετά τε καὶ διμαλὰ G. – τε om. D. — 9 δὲ om. CD HIJΚ0. – φ. χρή πίσαι 0. – πυριᾶν 0. — 10 μήτρας 0. – ώς 0. – ώς om. vulg. προσηνῶς vulg. – προσηνῶς 0. – τῷ om. 0. – ποτημάτων [διδόναι] Lind. – "μάλιστ' 0. – προσδέχηται CDFGHIJK, Ald. – προσδέηται 0. – πειρεόμενα Lind. – συνευδέτω 0. — 12 τ' ἀριστερὰ 0. – κλιθῶσιν vulg. – κλιθέωσιν 0. – om. 0. – Εχει 0.

δούνη ἴσχει όξείη τε καὶ σπερχνή τὰς ¹ τε ἰξύας καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὸ σκέλος, καὶ ἐπισκάζει. Οταν οὕτως ἔχη, φάρμακον χρή πῖσαι ἐλατήριον, τῆ ² δὶ ὑστεραίη ὑποθυμιῆν · τῶν κριθέων Χοίνικας οὐο, καὶ ἐλαίης φύλλα κατακνῆσαι εμικρά, καὶ κικίδα κατακόψαι καὶ κατασῆσαι, καὶ ὑσσκυάμου τρίτον χοίνικος · ταῦτα μίζας, καὶ ἐλαίω ³περιποιήσας ὅσον ἡμικοτύλιον ἐν χύτρη καινῆ, ὑποθυμία τέσὰας ἡμέρας · τῆς δὲ νυκτὸς γάλα βοὸς καὶ μέλι καὶ ὕξωρ πινέτω, καὶ τῷ θερμῷ λουέσθω.

- 141. *Ην * παραλοξαίνωνται αί μῆτραι καὶ δοχμοὶ ἔωσι καὶ τὸ στόμα σφέων, τἀπιμήνια ταύτη τὰ μὲν κρύπτονται, τὰ δὲ προφανέντα στόμα σφέων, τὰπιμήνια ταύτη τὰ μὲν κρύπτονται, τὰ δὲ προφανέντα οἴχονται, καὶ οὐχ ὅμοια γίνονται, ⁵ ἀλλὰ κακήθεα καὶ ἐλάσσονα ἢ πρὸ τοῦ, καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐγγίνεται τουτέου τοῦ χρόνου, καὶ ͼ δοῦνη τοι τὰν νειαίρην γαστέρα καὶ τὰς ἰζύας καὶ τὸ ἰσχίον, καὶ ἐφέλκεται αὐτό. "Όταν οὕτως ἔχη, φάρμακον χρὴ πίνειν ἐλατήριον, καὶ λούειν θερμῷ, καὶ πυριῆν. 'Όκόταν δὲ νεοπυρίητος ἢ νεόλουτος ε ἢ, τὸν δάκτυλον παραφάσασα, ἀπορθούτω, καὶ θ παρευθυνέτω τὸ στόμα τῶν μητρέων, καὶ ὑποθυμιήσθω τὰ εὐώδεα, καὶ τῶν ποτημάτων δίδου ὅ τι ὰν μάλιστα προσδέχηται πειρεόμενος σιτίοισι δὲ χρήσθω μαλθακοῖσι, καὶ ἐπὶ τὸ ὑγιὲς ἰσχίον κατακείσθω ἐπὶ θάτερον καὶ πυριήσθω. 'Η δὲ νοῦσος δυσαπάλλακτος.
- 142. *Ην δὲ ἄγχιστα ἔωσιν, ἐμέειν ¹¹ θαμινά τὰς δὲ ὑστέρας πυριῆσαι τοῖσι δυσόδμοισι, μέχρι ᾶν ἐς χώρην ἱδρυθέωσιν διαίτησι δὲ χρήσθω μὴ λαπακτικῆσιν.

' Τε οπ. θ. - ἐπισκάζη J. — ² δ' CDθ. - ὑποθυμιᾶν θ. - τῶν δὲ (τε pro δὲ θ; δὲ οπ. D) χρ. vulg. - κατακνέσαι CFGHI, Ald. - κατατέμνεσθαι J. - κατακνίσας θ. - κήκιδα Cθ. - κατακόψας καὶ στήσας θ. - σῆσαι C. - τριτέα θ. - κάν. τρ. Κ. — ³ περιποίησον θ. - χήτρη G, Ald. - χυτρίη θ. - καινῆ χύτρη J. - τέσσερας θ. - δὲ οπ. θ. - πινέτω οπ. θ. - λούσθω θ. — ⁴ παραλοξαίνονται FG, Ald., Frob. - παραλοξείνωνται θ. - δοχμαὶ θ. - στόμα ἐφ' ὧν (σφέων θ; αὐτέων Foes in not., Lind.; ἐφ' ὧ CDK) vulg. - τὰ ἐπιμ. CDKθ. - αὐτή (ταύτη θ) vulg. - κρύπτωνται FGHIJK. - οίχωνται DFHIJK. - ἴσχωνται L. - γίνωνται FGHIJK. - γίγνωνται D. - γίν. οπ. C. — ⁵ ἀλλ' αἰεὶ κακείθαε θ. - ἢ pro ἢ C. - προτοῦ GIJ. - ἐγγίνηται vulg. - ἔγγίνεται Cθ, Lind. — ⁴ ἢ (ἡ οπ. Cθ, Lind.; ἢν pro ἡ DGHIJKQ) όδ. vulg. - ἴσχη DFHIJK. - νειξην FGIK, Ald., Frob. - νειαιρὴν Lind. - νιαιρὰν θ. - ἐφέλκηται J. - ἔφέλκει θ. — ΄ πίσαι θ. - ἐλατήριον θ. - ἐλατ. οπ. vulg. - λοῦσαι C. - πυριᾶν θ. - ὅταν θ. - νεοπύρητος FG. - νεοπύριτος C (D, emend. al. manu) HIK. -

LIVRE DEUXIÈME.

s'incline vers la gauche ou l'iscliion, une douleur aiguë et intense se fait sentir aux lombes, aux flancs et à la jambe, et la femme boite. Les choses étant ainsi, il faut administrer un évacuant, et, le lendemain, une fumigation : orge deux chénices, feuilles d'olivier triturées, noix de gale pilée et tamisée, jusquiame tiers de chénice, mélanger, pétrir avec une demi-cotyle d'huile dans un vase neuf, et faire une fumigation pendant quatre jours; le soir la femme boira du lait de vache, du miel et de l'eau et se lavera à l'eau chaude.

141. (Obliquité latérale de la matrice et de son orifice.) Si la matrice se dévie et qu'elle soit oblique ainsi que l'orifice, les régles ou se suppriment ou ne font que se montrer et disparaissent, elles sont, non pas semblables à ce qu'elles étaient auparavant, mais de mauvaise nature et en moindre quantité; la conception ne se fait pas durant ce temps; la douleur occupe le bas-ventre, les lombes et la hanche, qui est retirée. Les choses étant ainsi, il faut prendre un évacuant, laver à l'eau chaude, et fumiger. Aussitôt après la fumigation ou le bain, elle portera le doigt, redressera et mettra dans la direction l'orifice utérin. Elle fera des fumigations aromatiques. On cherchera par des tâtonnements les breuvages qui seront les mieux reçus. Elle usera d'aliments émollients; elle mangera de l'ail cru et bouilli, et dormira avec son mari. Elle se couchera sur la hanche, et fera, sur l'autre, des fomentations. La maladie est de guérison difficile.

142. (Abaissement de la matrice.) Si la matrice est trèsvoisine (de la vulve), il faut faire vomir souvent, et sumiger la matrice avec les substances sétides, jusqu'à ce qu'elle se remette en sa place. La semme n'usera pas d'un régime évacuant.

 $[\]vec{\eta}$ καὶ ($\hat{\eta}$ pro $\vec{\eta}$ καὶ Cθ) νεόλ. vulg. — 8 $\hat{\eta}$ Cθ. – $\vec{\eta}$ om. vulg. – παραφράξασα vulg. – παραφάσασα θ , Foes in not., Lind. — 9 παριθυνέτω θ. – υποθυμιάσθω θ. – ποτιμάτων G. – πειρεόμενος ponunt ante $\vec{0}$ τι C (θ, πειρώμενος). – πειρεώμενος FGHIK. – πειρώμενος D. – σιδίσισι θ. – μαλακοίσι J. — 10 σ. θ. – τοῦ ὑγιέος ἱσχίου θ. — 11 θαμινάκις θ. – $\vec{0}$ Cθ. – πυριᾶν θ. – έν τοῖσι DFGHIJK. – τοῖσι om. Cθ. – μέχρις CDFIJK. – $\vec{0}$ om. Cθ. – ἱδρυνθώστιν Vulg. – ἱδρυθέωσιν Cθ. – χρώ θ. – χρέο C. – λαπακτικοίσιν J₄

143. *Ην αί μῆτραι ¹προίωσιν ἐξωτέρω τῆς φύσιος, πυρετὸς ἔχει τὸ αἰδοῖον καὶ τὴν ἔδρην, καὶ τὸ οὖρον στάζει θαμινὰ ² καὶ κατ' ἔχει τὸ αἰδοῖον καὶ τὴν ἔδρην, καὶ τὸ οὖρον στάζει θαμινὰ ² καὶ κατ' δλίγον, καὶ δάκνεται σφοδρῶς τὸ αἰδοῖον πάσχει δὲ, ἢν ἐκ τόκου ἐοῦσα τῷ ἀνδρὶ ³ ζυνευνάζηται. "Οταν οὖν ὧδε ἔχη, μύρτα καὶ λωτοῦ ξύσματα έψῆσαι ἐν ὕδατι, καὶ θεῖναι τὸ ὕδωρ ἐς τὴν αἰθρίην προσαιονῆν δὲ ὧδε ὡς ψυχρότατον τὸ αἰδοῖον καὶ τρίδων λείως πρόσπλασσε ἔπειτα πίνουσα ὕδωρ φακῶν † ζὸν μέλιτι καὶ ὅξει ἐμεέτω, ἔστ' ἀν αί δστέραι ἀνελκυσθέωσι το καὶ τὴν κλισίην ἀνεκὰς χρὴ ποιέειν τὰ ἀπὸ τῶν ποδῶν καὶ τὸ αἰδοῖον ὑποθυμιῆν τὰ κακώδεα, τὰς δὲ γε ρῖνας τὰ εὐώδεα σιτίοισι δὲ χρεέσθω ὡς μαλθακωτάτοισι μηδὲ τῷ ἀνδρὶ ζυνεργέσθω.

144. *Ην παντάπασιν έκ τοῦ αἰδοίου ἐκπέσωσιν αἱ ⁷ μῆτραι, ἐκκρίμναται οἶον ὄσχη, καὶ ὀδύνη λάζεται τὴν νειαίρην γαστέρα καὶ τὰς ἔξύας καὶ τοὺς βουδῶνας · καὶ ὁκόταν ἐπιγένηται χρόνος, οὐκ ἐθέλουσιν ⁸ ἐς χώρην ἰέναι. 'Η ὸὲ νοῦσος λαμβάνει, ὁκόταν ἐκ τόκου ταλαιπωρήση, ὅστε ψαίρειν τὰς ὑστέρας, ⁹ ἢ τῷ ἀνδρὶ ξυνίῃ ἐν τῆ λοχίῃ καθάρσει. "Όταν ὧδε ἔχῃ, ψύγματα χρὴ προστιθέναι παρηγορικὰ πρὸς τὸ αἰδοῖον · καὶ τὸ ἔξω ἐὸν ἀποκαθήρας, σίδην ἐν οἴνῳ μέλανι ἐψήσας, τουτέῳ περιπλῦναι, καὶ ἔσω ἀπωθέειν · ἔπειτα μέλι καὶ ἡητίνην ζυντῆζαι ἴσον ἐκατέρου, ¹⁰ καὶ ἐγχέειν ἐς τὸ αἰδοῖον, καὶ κατακείσθω ὑπτίη, ἄνω τοὺς πόδας ἔχουσα ἐκτεταμένη. Κἄπειτα

^{&#}x27; Προσίωσιν vulg. - προϊώσιν (sic) θ. - έξω Κ. - καὶ τὴν.... αἰδοῖον om. C. - νειαίρην (νειέρην FGIK, Ald.; νειαιρήν Lind.) γαστέρα (ἔδρην pro ν. γ. θ) vnlg. — 2 καὶ om. θ . – δάκνη L. – δάκνει Lind. – σφ. om. θ . — 3 μὴ συνεύ– νηται θ. - συν. vulg. - ξυν. Η, Lind. - οδν om. Co. - έχει C. - πρίσματα CDo. - In marg. καὶ πρίσματα HI. - καταθείνα: τῶ (sic) ὕδωρ ἐς τὴν διορίην θ. εἰς J_* – προσαιονῆν G_* – προσαιονᾶν vulg. – ὧδε om. θ. – ψυχρ. ἢ (ἢ om. θ) τὸ vulg. - τὸ λοιπὸν οθέρτο τὸ αἰδοῖον, καὶ Lind. - τρίδωνα J. - λεῖα C. - λία θ. - πρόσπλασε C. - 4 σύν vulg. - ξύν C0, Lind. - εμείτω 0. - άνελχυσθώσι vulg. - άνελχυσθέωσεν C. - ένελχυσθώσε L. - 5 χαί.... ποδών om. (D, restit. al. manu) FGHIJK. - κλησίην C, Ald. - κλίσιν θ. - ύπ. τὸ αἰδ. C. - ὑποθυμιᾶν τὰ αἰδοῖα θ . — 6 πρὸς τὰς ρίνας εὐώδεα θ . – χαὶ πρὸς τ. ρ. τὰ C. – χρήσ θ ω θ . - λούσθω Cθ. - καὶ τῶ ἀνδρὶ συνίτω Cθ. - τῷ δὲ ἀνδρὶ ξυνερχέσθω vulg. - μηδὲ τῷ ἀνδρὶ ξ. Lind. ex libr. de Nat. mul. - συν. Η. - γύστέραι θ. - ἐχκρίμνανται C. - έκκριμναται θ. - έκκρέμανται vulg. - ές (ές om. C) τὴν vulg. νειέρην FGIK, Ald., Frob. - νειαράν Lind. - νιαιρήν θ. - όταν θ. - ες τήν (τὴν om. 6) ἐκυτῶν (ε. om. Cθ; ἐωυτῶν Lind.) χ. vulg. - ὅταν J. - ἐκ τόκου

143. (Saillie de la matrice hors de la valve. De la Nat. de la F. S 1.) Si la matrice fait saillie hors des parties naturelles, il v a sièvre à la vulve et au siège, l'urine est rendue fréquemment et goutte à goutte, et irrite fortement les parties génitales. Cet accident arrive, quand la femme, accouchée depuis peu de temps, a des rapports avec son mari. Les choses étant ainsi, faire bouillir dans de l'eau des baies de myrte et des raclures de lotus, exposer cette eau au serein de la nuit, et s'en servir, aussi froide que possible, en affusion sur les parties génitales; on triture aussi ces substances et on les met en cataplasme. Puis la femme, buvant de l'eau de lentille avec du miel et du vinaigre, vomira jusqu'à ce que la matrice soit retirée en haut; le lit doit avoir l'extrémité du côté des pieds relevée. On fera des fumigations fétides sous les parties génitales, aromatiques sous les narines. La femme usera d'aliments très-émollients et froids, boira du vin blanc coupé d'eau, ne se baignera pas, et n'ira pas avec son mari.

144. (Chute complète de la matrice hors de la vulve.) Si la matrice est sortie complétement hors des parties génitales, elle pend comme le scrotum, la douleur occupe le bas-ventre, les lombes et les aines; et, quand du temps s'est écoulé, elle ne veut plus rentrer à sa place. Cette maladie survient, quand, à la suite de l'accouchement, la femme se livre à quelque occupation pénible, de manière que la matrice s'en ressente, ou a des rapports avec son mari pendant la purgation lochiale. Les choses étant ainsi, il faut faire des applications réfrigérantes et adoucissantes aux parties génitales. Puis nettoyer la partie qui est dehors, la laver avec du vin noir où a bouilli une grenade, et la repousser en dedans; après quoi, faire fondre du miel et de la résine à parties égales et infuser dans

ὅταν C. – τόχου ἐοῦσα πονήση ἢ (ἐ. π. ἢ om. θ) ταλ. vulg. – ψέρειν FGIJ. — ἢ CD. – συνίη vulg. – ξυνίη CDII, Lind. – λοχείη CHIJKθ. – χρὴ om. θ. – ἀποχαθάρας vulg. – ἀποχαθήρας Cθ. – σιδίην vulg. – σίδην θ. – τούτω θ. – εἴσω θ. – ἔπ. χαὶ (χαὶ om. θ.) μέλι vulg. – συντήξαι θ. – ξυντήξαι FI. – ἐχάτερον C. — Φ χαὶ om. C. – ἐγχέαι D. – εἰς J. – χαταχεῖσθαι ὑπτίην.... ἔχουσαν ἐχτεταμένην, χάπιτα σπ. προστιθεῖς (sic) θ.

DESTMALABLES TRESIDES TEEMINES?

σπόγγους προσθείσα άναδησαι έχ των ίζύων. "Εστ' αν 18' ούτως έγη, σιτίων μέν ἀπεγέσθω, ποτῷ δὲ ὡς ελαγίστο χρήσθω, μέχρις αν έπτα ήμεραι παρέλθωσιν. Καὶ την μέν ούτως εθελωσιν ένακούειν καὶ ἀπιέναι, ἄλις ἔστω: ἢν δὲ μὴ, ἄκρα περιζέσας τὰ λέγνα τῆς ύστέρης καὶ ἀμοιπλύνας, γρίσαι τῆ πισσηρῆ ἐπειτα πρὸς κλίμακα όῆσαι τοὺς πόδας, την δὲ κεφαλήν κάτω ἔγειν, καὶ τῆ γειρὶ ⁸ ἔσω άπωθέειν : ἔπειτα λύειν, καὶ ζυνδῆσαι αὐτῆς τὰ σκέλεα ἐναλλάζ, καὶ έἢν νύκτα και ήμέρην οὐτω, καὶ διδόναι δλίγον γυλὸν πτισάνης ψυγρόν, άλλο δὲ μηδέν. Τῆ ὁ δὲ ύστεραίη κατακλίνας ἐπὶ τὸ ἰσγίον, σίχύην προσβάλλειν ώς μεγίστην, καὶ έξην έλκειν πουλύν γρόνον, καὶ επήν ἀφέλης, μὴ ἀποσγάσης, ἀλλὰ κατακλίνας δέα καὶ μὴ πρόσφερε μηθέν άλλ' ή του γυλου, έως αν έπτα ήμέραι παρέλθωσιν 6 ήν δέ δίψα έγη, ύδωρ ελάγιστον πινέτω: ἐπὴν δὲ αί ἐπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι, σιτίοισιν ώς μαλθακωτάτοισι καὶ έλαγίστοισι γρεέσθω. Τόκόταν δε άποπατήσαι θέλη, άνακειμένη άποπατείτω, έως αν τεσαπόεοκαίζεκα μίπεδαι λενώλται . ξμείτα κγοζέοθω λγιαδίζοι μοδίμοιν . άμεινον δὲ θερμῷ, ὡς ἐξ ἡλίου, καὶ περιπατείτω ὡς ελάγιστα, καὶ μή λουέσθω. κοιλίην δέ μή λύσης σιτίσισι δέ δλιγίστοισι χρεέσθω, μήτε δριμέσι μήτε άλμυροῖσι· καὶ 8 θυμιήσθω τὸ κίδοῖον τοῖσι κακώβεσι ' κάπειβάν άρξηται περιπατεΐν, την σφενβόνην φορείτω.

145. *Ην 9 δὲ ἔζω τοῦ αἰδοίου τὸ στόμα τῶν μητρέων ἐκπέση,

^{&#}x27; Δ' om. Jθ. - σίτων C. - μέλι pro μέν C. - δ' Cθ. - ώς om. θ. - χρήσθω om. θ . - μ éygi $C\theta$. - α v om, θ . - η v pro α v C. - π αριώσι θ . - π αρέωσιν C. - $\frac{1}{2}$ έ α ν C.-άλις έστω om. θ.- περιξέσαι θ. - λάχνα FGHIKL, Vatic. Codd. ap. Foes, Ald. - λάγνα C. - ἀμφιπλῦναι χρίσαι δὲ τῆ θ. - 3 εἴσω Dθ. - λούειν (λύειν C) vulg. - ἀναλλάξ vulg. - ἐναλάξ FGHI. - ἐναλλάξ CDJK, Ald., Lind. - έαν θ. - ούτως vulg. - ούτω Jθ. - δλίγον om. J. - πτισσ. DH. - 4 δ' CD. έὰν pro έἦν θ. - πολύν C. - ἀποσίσης, al. manu ἀποσχάσης D. - ἀποσχίσας Codd. Regg. ap. Foes. — 3 έαν, καὶ μὴ προσφέρεσθαι 6.- προσφερέτω μηδέν άλητον γυλόν C_* – άλλά sine ή 0_* – έστ' άν C_* – άν om. θ_* – παριώσιν θ_* - 6 ήν.... παρέλθωσι om., restit. al. manu D. - αί om. DK. - παριώσι θ. σιτίοισιν post μαλθ. D. - ώ; om., restit. al. manu D. - έλαχίστησι χρήσθαι θ. - χρέεσθαι C. - "δταν δ' θ. - πατείτω C. - δράτω pro άποπ. θ. - ἔστ' ἄν Cθ. - τέσσερες καὶ δέκα θ. - τέσσαρες καὶ δέκα Κ. - γλιηροίσι vulg. - γλιηρησι CDJK.-χλιαρησι θ.-λούσθω Cθ.-όλίγοισι χρέο C.-καί μή δρ. μηδ' άλμ. Ch. — "θυμιάσθω θ. - καὶ ἐπειδὰν ἄρχηται θ. - ἀφηρείτω pro φ. (D, restit. al. manu) FGIK, Ald. - ἀφαιρείτω J. — 9 δ' θ, Frob. - κειμένων FJ. έόντος εύρέος Co. - ατόκησι C.

la vulve; la femme restera couchée snr le dos ayant les pieds élevés et les jambes étendues. Puis elle appliquera des éponges qu'on maintiendra par des liens fixés aux lombes. Tant que les choses seront ainsi, elle s'abstiendra d'aliments et boira aussi peu que possible, jusqu'à ce que sept jours soient passés. Si, de cette façon, la matrice obéit et rentre, on s'en tiendra là; sinon, racler légèrement le bord de la matrice, la laver, l'oindre de cérat à la poix; puis attacher la femme par les pieds à une échelle, avec la tête en bas, et de la main repousser en dedans; après quoi, la délier, lui attacher les jambes croisées l'une sur l'autre, et la laisser ainsi un jour et , une nuit. Donner un peu d'eau de gruau d'orge froide, et rien autre. Le lendemain, la faire coucher sur la hanche, et appliquer une ventouse très-grande qu'on laissera tirer longtemps, puis, l'ayant ôtée, ne pas scarisier, mais laisser la semme couchée, et ne rien donner que de l'eau de gruau d'orge, jusqu'à ce que sept jours soient passés. S'il y a soif, elle boira de l'eau en très-petite quantité. Après les sept jours, elle usera des aliments les plus émollients et en aussi petite quantité que possible. Quand elle a besoin d'aller à la selle, elle se mettra sur son scant pour satisfaire ce besoin, jusqu'à ce que quatorze jours soient passés. Puis elle fera des injections tièdes; la meilleure chaleur est celle de l'eau que le soleil a échauffée; elle marchera aussi peu que possible, et ne prendra point de bain. On ne donnera aucun laxatif, Elle usera d'aliments en très-petite quantité qui ne seront ni acres, ni salés. Elle fera des fumigations fétides aux parties génitales. Quand elle commencera à marcher, elle portera le bandage en fronde.

143. (Ceci paraît être un renversement utérin; mais il diffère de ce qui est décrit sous ce nom dans les livres modernes. Ce n'est pas le fond de l'utérns qui, se renversant, vient s'engager dans le col; c'est l'orifice utérin qui s'engage dans le col, et vient sortir par l'orifice du col; car l'auteur distingue ces deux orifices. De plus, il ne parle pas de l'accouchement, comme condition de renversement, laquelle est, comme on sait, οία του αυχένος τουν μητρέων πλησίον του αιδοίου κειμένου καί ευοξος ξόντος: γίνεται δὲ τοῦτο μᾶλλον τῆσιν ἀτόχοισι, μάλιστα ι δξ γίνεται έχ ταλαιπιορίης, έπην ταλαιπιορήση ή γυνή, και αι μήτρας θερμανθέωσι καὶ ίδρώσωσιν, ἐκτρέπεται τὸ στόμα αὐτέων διὰ τοῦ αθγένος, άτε εν ύγροτέρω και όλιοθηροτέρω και θερμοτέρω χωρίω γενόμενον * ή εν τῷ πρὶν γρόνῳ * καὶ ἐπὴν τοῦτο γένηται, θύουσιν έξω πρὸς τὸ ψύγος, καὶ σφέων τὸ στόμα ἔργεται ³ ἔζω ἐκτραπέν. Καὶ ἢν μὲν εν τάγει θεραπευθή, δγιὴς γίνεται: ἄφορος δὲ πάντως καταλιμπάνεται ήν δέ μή έν τάγει, έζω κεί έσται οί σκληρόν το στόνα, καὶ ρεύσεται αὐτόθεν ἐγώρ κλλοτε καὶ κλλοτε γλίσγρος καὶ κάκοδμος, καὶ ⁴ ἦν τἀπιμήνια γωρήση, ἦν ἔτι ἐν τῆ ἡλικίη ⁵ ἦ ἐν εὐνῆ εἶναι γοόνου δὲ γενομένου, ἡ τοιήδε νοῦσος ἀνίητος γίνεται. καὶ ζυγκαταγηράσκουσιν έζω τὰς μήτρας έγουσαι. *Ην 6 δὲ αἱ μῆτραι εξίσγωσι, περινίθας αθτάς βδατι γλιηρώ, και άλείψας έλαίω και οίνω, πάλιν ενθείναι και άναδησαι, και τυποθυμιήν τὰ κακώδεα, ύπὸ δὲ τὰς ρῖνας τὰ εὐώδεα. Ἡν δὲ πλείονα γρόνον αί ὑστέραι ἐξίσγωσι καὶ περιψύχωνται ναρκιοδέως, 8 καταχέειν ύδωρ θερμόν πουλύ, δικώς διαπυριηθέωσιν. *Ην δὲ ἤδη φυσέωνται, καὶ όζεος μέσγοντα, ζυμπυριζν η δάφνης η μυρσίνης θύδωρ, και ηρέμα προωθέειν, και κηρωτή ή μύρω χρίειν, ην έσακούη ην οὲ μή, περικλύσαι τῷ ὕδατι, καὶ 10 όζεος ολίγον γλιήνας καταγέαι, εἶτα άλὶ ψαύειν · δκόταν δὲ ζυντακέωσι, περινίθας ώς λέλεκται, ενθεΐναι, καὶ τάλλα ποιέειν τὰ

^{&#}x27; Γίν. δε FGHIK. - ταλαιπωρίση θ. - θερμανθώσι vulg. - θερμανθέωσι C. ώτ' C. - ἐν τῷ (τῷ om. θ) ὑγ. (ὑγρότεροι θ) καὶ ἐλ. (ὀλισθηρότεροι θ) καὶ θερ. (θερμωτέρω sic FGI) (καὶ θερ. om. JKθ) χ. vulg. - 2 η C. - Ιθύουσιν (θύουσιν 0) vulg. — 3 ἔξω θ. - ἔξω om. vulg. - ἐστραμέν (sic) C. - καὶ CDFGIJK9. zai om. vulg. - πάντω; om. (D, restit. al. manu) FGHIJK. - zατα), om. C9. - àzì om. Cθ. - αὶzì Lind. - οἰσι pro οἱ FIJ. - ἦσι DHK. - οἱ ἔσται θ. - αὐτόθι GJK, Ald. - αὐτόθεν om. θ. - 4 ἐὰν C. - τὰ ἐπ. CJθ. - 5 εἴη θ. - ἢ ἐν om. C. - τοιήδε om. Co. - τοιήδι, al. manu δε Π. - αί μήτραι έουσαι Co. - 6 δέ om. Cθ. - χλιαρώ θ. - χλιηρώ vulg. -- 7 ύποθυμιάν θ. -- 8 καταχείν Ηθ. - κατασχείν C. - κατέχειν FIJK. - όπως θ. - διαπυριηθώσιν vulg. - διαπυριηθέωσιν C. - διαπυρηθώσιν 0. - δή pro ήδη C. - φυσώνται 0. - δξους vulg. - δξιος (sic) C. - όξος θ. - μίσγοντες (μίσγονταθ) ξύν (σύν Κθ) ύδατι (ύδ. om. ● πυριζη (πυριάν θ) vulg. - Je lis ξυμπυριήν, supprimant ύδατι avec θ. - " ΰδωρ Co. - ύδωρ om. vulg. - προωθείν vulg. - προωθέειν θ. - κηρωτήν θ. - ή Lind. - ή om. vulg. - L'addition de Lind. paraît bonne; cet à est sans doute représenté par le v dans κηρωτάν de 0. — ο όξος 0. - οξύος (sic) C. - οξέως DFGIJ. - άλει-

à beaucoup près la principale. Il dit même que cet accident arrive de préférence chez les femmes qui n'ont pas eu d'enfants. Or, les cas de renversement utérin observés par les modernes hors l'accouchement sont très-rares; ajoutons aussi qu'ils sont encore mal expliqués.) L'orifice de la matrice fait saillie hors des parties génitales, vu que le col utérin est voisin de ces parties et large. Cet accident arrive de présérence chez les femmes qui n'ont pas eu d'enfant. Il survient surtout à la suite de fatigue; la femme s'étant fatiguée, la matrice s'échausse et sue; l'orisice utérin, se trouvant en un lieu plus humide, plus glissant et plus chaud que précédemment, se renverse à travers le col. Quand cela est arrivé, la matrice se porte vers le frais, et son orifice vient au dehors renversé. Si le traitement est appliqué promptement, la femme guérit; mais elle reste complétement stérile. Si elle n'est pas traitée promptement, l'orifice sera constamment dur et au dehors, et il s'en écoulera de temps à autre une humeur visqueuse, de mauvaise odeur, et aussi à l'époque des règles, si elle est encore d'âge d'être dans le lit. Avec le temps, cette maladie devient incurable, et la femme vieillit avec la matrice au dehors. Si l'utérus fait saillie, on le lave avec de l'eau tiède, on l'oint avec de l'huile et du vin, on le repousse en place, et on met le bandage. On fait les fumigations fétides sous les parties génitales, aromatiques sous les narines. Si la matrice reste saillante longtemps et se refroidit avec engourdissement, faire d'abondantes affusions d'eau chaude, afin que la chaleur humide la pénètre. Si elle est déjà insufflée, fomenter avec l'eau de laurier ou de myrte où l'on a mélé du vinaigre, et repousser deucement; cède-t-elle, on la graisse avec du cérat on du baume; ne cède-t-elle pas, on la lave à grande cau, on fait tiédir un peu de vinaigre qu'on emploie en affusion, et on touche avec du sel; puis, quand la matrice s'est resserrée,

ψαύειν 0. – άλειψαίειν rulg. - άλιψαύειν (D, al. manu άλειψαίειν) FGHIJLQ'. - άλὶ ψαύειν Κ. - άλιψαίειν C. - άλεῖψα: Lind. - Je prends la leçon de la plupart de nos mss., qui me semble intelligible. - ὅταν δὲ συντ. 0. - τὰ άλλα C.

TOM. VIII.

προειρημένα: ελαιον δε μή προσφέρειν, 1 μηδ' άλλο τι πίον, μηδε λίπα έχου.

- 146. *Ην δποπτυγθή τι των στομάτων της δστέρης, 2 τὰ ἐπιμήνια οὐ γίνονται, ἢ ὀλίγα καὶ πονηρὰ καὶ ἀλγεινὰ, καὶ ὁκόταν τῷ ἀνὸρὶ ζυνεύδη, ἀλγέει, καὶ ὅ τι ἄν ὁ ἀνὴρ μεθίη, ἔζεισι, καὶ οὐ θελει ψαύεσθαι, 3οὐο' έλκουσι τὴν γονὴν, καὶ ὀδύνη ἴσγει τὴν νειαίρην γαστέρα καὶ τὰς ἰζύας, καὶ τὸ στόμα τῶν ὑστερέων * οὐ δῆλον ψηλαφήσει. "Όταν τοίνον ώδε έγη, πυριήσαι ούρω παλαιώ επειτα έμεαάτω τῷ φακίω ξυμμίξασα μέλι καὶ όξος, εμειτα γουέσθω ροατί θερμώ • έπειτα έγχέασα ές φιάλην άργυρέην ή χαλκέην έλαιον λευκὸν αἰγύπτιον καὶ ἄλας, * καλυψαμένη δὲ καθέζεσθαι ἀμφὶ τὴν φιάλην · κήν μέν τη δομή αὐτῆ διά τοῦ στόματος 6 τοῦ έλαίου, φάναι αὐτὴν τέζεσθαι, καὶ τὴν ὑστέρην ἔτι ὑγιῆ εἶναι. Ἡν οὲ τμὴ ἴη ἐομὴ, θαρσύνειν κάπειδάν μέλλη εύδειν, προστιθέσθω το αίγύπτιον έλαιον εν ειρίω, τη δε ύστεραίη σχεψάσθω ήν τι μαλλον κατ' ίθυ ή το στόμα των ύστερέων καὶ ἢν οἢ εἶναι, πυριῆσαι εὐώδεσιν ἡμέρας τρεῖς, καὶ προστιθέναι προσθετά όκοῖα μὴ ἀναδήξεται καθαίρειν δὲ καὶ μετακλύζειν εδώδεσι καὶ μαλθακοίσιν, ίσας ήμέρας 8 τησι πρόσθεν · όκόταν δὲ τὰ ἐπιμήνια γένηται, νηστεῦσαι, καὶ ἀλουτήσασα παρά τὸν ἄνδρα ἴτω, θυμιησαμένη τοῖσιν ἀρώμασιν. Άτοχοι δὲ πολλαί καὶ ἐκ ταύτης τῆς νούσου γίνονται, ἢν μὴ μελεδανθῆ.
 - 147. *Ην * έλχωθέωσιν αί μῆτραι καὶ πρόσω χωρήσωσιν έζωτάτω,

⁵ Ι Μηδὲ θ. – τι om. Cθ – πιόνων G. – λίπα FHI. – ἔχειν θ. — ² τἀπιμήνια θ. - δλίγα τε καὶ Cθ. - όταν θ. - συνεύδη άλγέη θ. - ὅ τι δ' αν CFJK. - μεθίη (μεθ. om. θ) έκ συνδυασμού (συνδιασμού, al. manu δυ H) (έκ σ. om. Cθ) έξεισι vulg. - ούκ εθέλει Co. - 3 ούδε 6. - έλκύει vulg. - έλκούση CFGHIJK. - έλκύση D. - έ) κουσι θ. - νειέρην FGIK, Ald., Frob. - νιαιράν θ. - νειαιρήν Lind. - 4 od Foes in not. cum interppr., Lind. - od om. vulg. - τοίνον om. C0. - πυριάσαι θ. - έμασάτω (sic) θ. - συμμ. vulg. - ξυμμ. CDFHJK, Lind. - συμμίζας θ. - λούσθω θ. - 5 καλυψαμένην CDFGHIJKθ, Ald. - δὲ om. DFGHIJ. - καθέζεται vulg. - καθέζεσθαι CDFGHIJK, Ald., Lind. - καθίζεσθαι θ. - καὶ ἢν C. - εἴν, θ. - ᾳ (D, al. manu ἔη) FGHIJK. - αὐτῆ όδμὴ J. αὐτῆ om. C0. — 6 τοῦ 0. - τοῦ om. vulg. - ἔ) αιον C. - τεύξεσθαι FGIK. - καὶ τή ύστεραίη ύγιη γενέσθαι vulg. - καὶ την ύστέρην (addit έτι 6) ύγιη είναι Co. — : μή Ko, Lind. - μή om. vulg. - ή (D, al. manu in) FGHIJKo. - καὶ ἐπειδάν C (θ, ἐπιδάν). - εύδειν ΙΠΚθ, Ald., Frob. - δ' CD0. - κατ' ίθυ ἤν (ἤν C; εἴη L, Lind.) (κατ' ἰθύην FGHIJK; κατ' ἰθύειν D; κατιθύη θ) τὸ vulg. ύστέρων θ. - πυριάσαι θ. - όποζα vulg. - όκοζα GJ. - αναδήξηται vulg. - ανα

on la lave comme il a été dit, on la remet en place, et on fait tout le reste ainsi qu'il a été exposé. On n'administre ni huile ni rien de gras, ni rien qui ait de la graisse.

116. (Repliement des orifices de la matrice.) Si quelque partie des orifices de la matrice se replie, les règles ne viennent pas, ou ne viennent qu'en petite quantité, de mauvaise nature et avec douleur. La femme, quand elle a des rapports avec son mari, souffre; tout ce que l'homme éjacule ressort, la matrice ne supporte pas le contact et n'attire pas le sperme. Le bas-ventre et les lombes sont sensibles. L'orifice utérin ne se reconnaît pas au toucher. Les choses étant ainsi, administrer la fumigation avec la vieille urine; puis la femme vomira avec l'eau de lentille mélangée de miel et de vinaigre; après quoi, elle se lavera avec l'eau chaude. Cela fait, versant dans une phiale (coupe évasée) d'argent ou de cuivre du parfum blanc égyptien et du sel, et s'enveloppant, la femme s'asseoira sur la phiale. Si l'odeur du parfum lui vient par la bouche, on déclarera qu'elle peut concevoir et que la matrice est encore saine. Si l'odeur ne pénétre pas, on ne perdra pas courage; au moment de se coucher, elle s'appliquera le parfum égyptien dans de la laine. Le lendemain, elle examinera si l'orifice utérin est plus droit; et, disant qu'il l'est, elle prendra une fumigation aromatique pendant trois jours, et mettra les pessaires qui ne sont pas irritants; elle mondifiera par des contre-injections aromatiques et adoucissantes, pendant trois jours aussi. Quand les règles sont passées, elle s'abstient de manger, de bain, prend une fumigation aromatique et. va auprès de son mari. Beaucoup de femmes deviennent stériles par cette maladie, s'il n'y a pas de traitement.

147. (Ulcération et chute de matrice.) Quand la matrice est

δήξεται CDHJK. - ἀναδέξεται θ. - * τοῖσι vulg. - τῆσι KLθ, Lind. - ὅταν δὲ τὰπιμήνια θ. - θυμιασαμένη θ. - πολλαὶ οπι. Cθ. - μελανθῶσιν θ. - μελανθῆ FGIJ, Ald. - μελανθῶσιν DHKQ'. - μελανθέωσιν C. - 9 έλκωθῶσιν vulg. - έλκεωθέωσιν (sic) C. - προσχωρήσωσιν pro πρόσω χωρ. $\theta.$ - λίπα HI. - προστιθέναι $\theta.$ - τρὶς πυράδας καταπιεῖν $\theta.$ - κατατετριμμένην $\theta.$ - διεὶς vulg. - διεῖσα $\theta.$ - καὶ οπι. $\theta.$

DES MALADIES DES FEMMES.

ελαίω χρίων λίπα τὰς χεῖρας ἐντιθέναι, καὶ δίδου καταπότιον σμύρνης ἀκρήτου, τρεῖς καταπιεῖν σπυράδας, καὶ πινέτω δάρνην χλωρὴν τετριμμένην, οἴνω διεῖσα, καὶ ὑγιὴς οὕτω γίνεται.

- 148. 1 Ήν έζουρα ἢ τὰ αἰδοῖα, προσθετόν, ἀννήσου καρπόν καὶ σελίνου τρίψας λεῖα, πρόσθες πρὸς τὰ αἰδοῖα.
- 149. *Ην * μη κατά γώρην μένωσιν, άλλ' ότε μεν ένθα, ότε δε ένθα τωσιν, δούνας παρέχουσιν · αί δὲ ἀφανέες γίνονται, ³ τοτὲ δὲ ἐζίασιν ως έδρη και δκόταν μέν υπτίη ή, κατά γώρην μένουστιν. δκόταν δὲ ἀναστῆ ἢ ἐξ ὕπνου ἔγρηται ἢ ἐπιχύψη ἢ ἄλλο τι ποιήση χίνημα, έξεργονται, πολλάκις δε καὶ ήσυγίην εγούση. Ταύτην γρή ώς μάλιστα ήρεμέειν τε καὶ ἀτρεμέειν καὶ μὴ ⁵ κινέεσθαι, καὶ τὸν κλισμόν κείσθαι πρός ποδών ύψηλότερον καί τοΐσιν έμέτοισι γρέεσθαι, γρή γάρ άντισπάσαι άνεκάς καὶ τοῖσι δὲ στρυφνοῖσιν άπαιοναν, καὶ ὑποθυμείῆν τὰ κακώδεα, ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας 6 τὰ εὐώδεα καὶ τῶν ροιῶν διὰ τοῦ διιφαλοῦ τρήσαντα μέσην, ἐν οἴνω γλιήναντα, ήτις αν άρμόζη μάλιστα, ⁷ καὶ μή τι κωλύη, προστίθει ώς ἐσωτάτω: εἶτ' ἀναδῆσαι ταινίη πλατείη, καὶ ἀναλαθεῖν, ὡς μὴ όλισθάνη, ἀλλά ικένη, καὶ ποιέη τὸ δέον: καὶ τῶν μηκώνων ⁸ ζὸν τῷ τυρῷ καὶ τοῖσιν άλφίτοισι πιπίσχειν, χαθάπερ έν τῆ πρὸς τὸ πλευρὸν προσπτώσει γέγραπται καὶ τῶν ποτημάτων πειρώμενος ὅ τι βαν μάλιστα προσδέγηται πιπίσκειν ' σιτίοισι δέ ώς μαλθακωτάτοισι γρήσθω, 10 καί μετ'
- ' "Ην δ' θ. εξόρου FGHIJKθ, Ald. εξ δρου L. εξορούη (sic) τά C. εξορούει τὰ Vatic. Codd. ap. Foes. - προσθετόν τίθει (τ. om. Co) vulg. - ἀνίσου DHJ. - ἀνήσου Κ. - ἀννίσου C. - ἀνήθου θ. - σελήνου Ι. - λία, προσθεὶς πρὸς τὸ αἰὸοῖον θ. — 2 μὲν pro μὴ D.- ὅτε (bis) C.- δ' θ.- ἔωσιν J.- ώς (ώς om. Cθ) δδύνας παρέχειν (παρέχωσιν C. Ald.; παρέχουσιν θ) vulg. - άφανεῖς vulg. – $\dot{\alpha}$ zavés; θ . — 3 notè DHJ. – tôte C. – δ ' C0. – èξίουσιν vulg. – èξίασιν $J\theta$. – έξιώσιν (sic) C. – έως έδρης θ . – όταν θ . – ύπτιος θ . – ύπτίην sine $\frac{\pi}{2}$ DFGI. - η ύπτίη J. - η om. Η. - γώραν ΙΚ. - μένωσιν DGHI. - 4 σταν δ' Cθ. - κινηθή pro π. κίν. C (θ, κεινηθή). - ποιήσει DH. - ήσυχίην CFHIJKθ. - ήσυχίη D. - ήσυχίαν vulg. - έχούση om., restit. in marg. eadem manu H. - 5 κt. νεῖσθαι θ. - κλεισμόν FGHIK. - κλυσμόν J. - ὑψότερον DHIJ. - χρησθαι & δέ pro γάρ L. - ἀνάγκας L. - καὶ τοῖς στρυφνοῖσι δέ εοναν (sic) θ. - στρεφνοῖσιν C, Ald. - δεονήν (sic) pro άπαι. C. - ύποθυμιαν μαλακώδεα θ. — 6 τά om. θ. - μέσσειν pro μέσην DFIJ. - μέσειν G. - μέσον L. - μέσου Lind. χ) ιαίνοντα θ. — 7 εί pro καὶ Lind. – κωλύει vulg. – κωλύη JRθ. – Post κωλ. addit λίην θ. - ἐσώτατα θ. - Ante ται. addit δεῖ θ. - ὁλισθάνοι vulg. - ὁλισθάνη CJ0. - μένοι vulg. - μένη Cθ. - ποιέειν vulg. - ποιέοι Κ. - ποιέει FGH1, Frob. - ποιέη 19. - * σύν θ. - πυρώ vulg. - πυροώ Κ. - τυρώ θ , Lind. - τοίς

ulcérée et fait une grande saillie au dehors, on se graisse les mains avec de l'huile et on la remet en place; on fait prendre de la myrrhe pure en trois bols; la femme boit du laurier vert trituré et mouillé avec du vin, et elle guérit ainsi.

148. (Rétrécissement des parties génitales.) Si les parties génitales sont rétrécies, appliquer un pessaire fait de graine d'anis et d'ache triturée.

149. (Mobilité de la matrice, et déplacements qui en résultent.) Si la matrice ne demeure pas en place, mais va tantôt d'un côté et tantôt d'un autre, elle cause de la douleur, et parfois elle ne se montre pas, parfois elle sort comme sort le fondement. Tant que la femme est couchée sur le dos, l'utérus reste en place; mais, quand elle se lève, sort du sommeil, se baisse, ou fait quelque autre mouvement, il ressort, souvent même la malade étant en repos. En ce cas il faut autant que possible rester tranquille, immobile, ne faire aucun mouvement, avoir un lit plus élevé du côté des pieds, user des vomissements, vu qu'il importe d'opérer la révulsion vers le haut, employer les fomentations astringentes, et les fumigations fétides sous les parties génitales, aromatiques sous les narines. On prend une grenade, de la forme qui conviendra le mieux, on la perce par l'ombilic de part en part, on l'échausse dans du vin tiède, et, si rien ne s'y oppose, on l'enfonce aussi avant que possible; puis on serre avec une écharpe large qui la reprend en dessous afin qu'elle ne glisse pas mais que, restant en place, elle fasse son office. On fait boire du pavot avec du fromage et de la farine d'orge, comme il a été écrit dans le transport de la matrice sur les

^{0. –} ώς pro χαθ. C. – πρὸς τὸ πλευρὸν θ. – πρ. τ. πλ. οπι. vulg. – προπτώσει (D, emend. al. manu) HK. – πειρεόμενος Lind. — 0 αν οπι. θ. – προσδέχεται θ. – προσδέχονται J. – μαλαχωτάτοισι J. — 10 καὶ μετά (addunt τοῦ L, Lind.) ἀνδρὸς μὴ συνευδέτω vulg. (DH, Lind., ξυν.). – καὶ μετ' ἀνδρὸς οὺ χρὴ κοιμᾶσθαι $C\theta$. – άχρι $C\theta$. – του pro οῦ C, (Ald., τοῦ). – Post οῦ addunt τοῦ J. — οἰητέη vulg. – οἱ ἰη Foes in not. – οἱ εἰη Lind. – οἱ ἰτέη Codd. Regg. ap. Foes. – ἰητέη J. – οἱ ἰητέη D. – ἰχτέη J. – οἴη τε ἢ C, Ald. – βαίνειν θ . – βαίνειν om. vulg.

ανόρὸς οὐ χρὴ χοιμᾶσθαι, ἄχρις οὖ χατὰ χώρην οἴη τε ἦ βαίνειν. Ἦν αἱ μἢτραι ¹ ἐκπέσωσι, κισσὸν ὡς ξηρότατον τρίψας λεῖον, ἐνδήσας τε ἐς δθόνιον, προσίσχειν, καὶ λιπαρὸν προσφέρειν μηδέν πειῖν δὲ διδόναι πυροὺς προχόψας, καὶ μήκωνα ἀπτὴν, ² καὶ ἐλελίσφακον, καὶ κύπερον, καὶ ἄννησον, ταῦτα τρίψας λεῖα, διεὶς οἴνῳ, καὶ τῶν χυρησίων τῶν ἀπὸ ³ τῶν κριθέων, διδόναι δὶς τῆς ἡμέρης, ἐφ' ἑκατέρου ἡμικοτύλιον.

- 150. *Ην ες τὰ 'σχέλεα καὶ τὸ ποοε τραπῶσι, γνώση ὧδε · οἱ μεγάλοι δάκτυλοι τοῖν ποδοῖν σπῶνται ὑπὸ τοὺς ὄνυχας, καὶ ὀδύνη ἔχει τὰ σκέλεα καὶ ⁵ τὸ μηρὸ, καὶ ἔγκειται καὶ θλίβει τὰ ἀμφὶ τὸν μηρὸν νεῦρα. "Όταν οὕτως ἔχη, λούειν χρὴ πολλῷ καὶ θερμῷ θαμιὰ, καὶ ⁶ πυριῆν, ἢν ἀνδάνηται, καὶ ὑποθυμιῆν τὰ κακώδεα, καὶ τῷ μύρῳ τῷ ροδίνῳ ἀλειφέσθω λίπα.
- 451. *Ην ⁷ οὲ ἄναυδος γένηται ἐζαπίνης, τᾶ σκέλεα ψυχρὰ εὕροις ᾶν καὶ τὰ γούνατα καὶ τὰς χεῖρας καὶ ἢν ψαύσης τῆς ⁸ ὕστέρης, οὖκ ἐν κόσμῳ ἐστὶ, καὶ ἡ καρδίη πάλλεται, καὶ βρύχει, καὶ ἱδρὼς πουλὺς, καὶ τάλλα ὅσα ⁹ οἱ ὑπὸ ἱερῆς νούσου ἐπίληπτοι πάσχουσι, καὶ ἄσσα ἀπ' οὖατος ὸρῶσι. Ταύτησι καταχεῖν ὕδωρ ψυχρὸν χρὴ πουλὺ κατὰ ¹⁰ τοῖν σκελοῖν τέως, τὰ δ' ἄλλα ποιέειν, ἢν δέῃ, καθὰ πρόσθεν εἴρηται.
- 152. 11 Ήν κινηθεῖσαί που προσπέσωσι καὶ δδύνην παρέχωσιν, ἐλαίης ψώραν καὶ δάφνης καὶ κυπαρίσσου πρίσμα ξψήσας ἐν ὕδατι, ἐς εἴριον ἐμδαλών προστίθει.
- ' Έχθέωσι θ. λίον θ. τε οπ. Cθ. εὶς vulg. ὲς CDθ, Lind. πίνειν θ. πυρρούς Κ. προχωνίας pro προχόψας Foes in not., Lind. λεπτὴν vulg. λευχὴν Foes in not., Lind. όπτὴν θ. ² καὶ οπ. θ. χύπαιρον θ. ἄνισον IHJ. ἀνησον Κ. ἄννισον C. λία θ. ³ τῶν οπ. C. χριθῶν C. ἔχατέρου G, Ald. ἐχάτερον vulg. ἐχάτερα J. ⁴ σχέλεα (addit χαὶ al. manu H) τῷ ποδὶ vulg. σχ. καὶ τὼ πόδε C. σκ. καὶ τὸυς πόδας θ, Foes in not., Lind. τράπωνται vulg. τραπῶσι θ. γνώσεις vulg. γνώσει Lind. γνώση Jθ. γνωστω ἐὶ οἱ μεγ. C. τῶδε pro δῶε θ. τοῖν ποδοῖν οπ. θ. ⁵ τῶ μηρῶ DFGHIK. τοὺς μηροὺς θ. ἐκολίδει J. φλειδει (sic) θ. ͼ πυριῆν (πυριᾶν θ) (addit ἢν θ) ᾶν (ἢν J; ᾶν οπι. I) δύνηται (ἀνδάνηται sic pro δύνηται II) (ἡνδάνηται sic pro ᾶν δύν. C; ἀνδάνηται pro ᾶν δύν. θ) vulg. ὕποθημᾶν θ. τὼ μηρὼ vulg. τῶ μηρῶ DFGHIK. τῶ μύρω Cθ. ἀλιφέσθω θ. λίπα οπ. DFGHJ. ' δ' C. δὲ οπι. θ. γίνηται θ. καὶ τὰ σκ. θ. εὐρήσεις sine ἀν θ. τὰς οπι. θ. εὐρτερχής J. ἱδρὼς pro ἡ κ. J. ἡ οπι. Cθ. βρύκει θ. ° οἱ Cθ. οἱ οπι. vulg. νόσου vulg. νούσου CHIJθ, Lind. πάσχ. οπι.

côtes (§ 128). On cherche par des tâtonnements les breuvages qui sont le mieux reçus. La femme use d'aliments très-émollients, et elle ne doit pas dormir avec son mari, jusqu'à ce que, l'utérus restant en place, elle soit en état de marcher. Si la matrice sort, triturer du lierre très-sec, en faire un nouet dans du linge, et l'appliquer; ne rien faire prendre de gras; froment pilé, pavot grillé, sauge, cypérus, anis, son d'orge; tout cela bien trituré, délayé dans du vin, à prendre deux fois par jour, à chaque fois une demi-cotyle.

150. (Ceci paraît être quelque déplacement de la matrice plutôt qu'une hystérie.) Si la matrice se tourne vers les jambes et les pieds, on le reconnaîtra ainsi : les gros orteils se contractent sous les ongles ; les jambes et les cuisses sont douloureuses; il y a un sentiment gravatif qui contond les ners de la cuisse. Les choses étant ainsi, laver souvent avec beaucoup d'eau chaude, faire des somentations si elles lui agréent, administrer sous les parties génitales des sumigations sétides, et oindre avec de l'huile de rose.

151. (Hystérie.) Si la femme perd subitement la voix, vous trouverez froids les jambes, les genoux et les mains. Au toucher la matrice ne se montre pas en bon ordre, il y a des palpitations de cœur, grincement de dents, sueur profuse, et les autres accidents des personnes atteintes de la maladie sacrée, ainsi que tous leurs actes messéants. En ces cas, il faut faire d'abondantes affusions d'eau froide sur les jambes durant tout ce temps, et employer, s'il en est besoin, les autres moyens comme il a été dit précédemment.

152. (Déplacement ou hystérie.) Si, déplacée, la matrice se transporte quelque part et cause de la douleur, prendre de la galle d'olivier et de la sciure de laurier et de cyprès, faire bouillir dans de l'eau, mettre dans de la laine, et appliquer.

C0. - άσσα om. 0. - πολύ θ. — 10 τοξη σκελοϊν (τῶν σκελέων θ) τε καὶ (καὶ om. C6) ὡς τᾶλλα (τὰ δ' ἄλλα θ) vulg. - σκελοῖν, καὶ τᾶλλα Lind. - Je lis τέως. - Voy. p. 334, l. 4. - ξη δέη θ. - ἢη δ. om. vulg. - ὡς pro καθά Cθ. — 11 ἢη δὲ κεινηθεῖσαι θ. - ποῦ Κ. - προσπέσωσιν [αὶ μῆτραι] Lind. - πρίσματα θ.

DES MALADIES DES FEMMES.

153. ¹ Όχοταν δὶ γυνὴ ἐχ τόχου ἐοῦσα φορτίον αἴρηται μεζον τι τῆς φύσιος, ἢ πτίσση, ἢ κεάση ξύλα, ἢ δράμη, ἢ άλλα τινὰ τοιάδε δράση, αἱ ὑστέραι ἐκπίπτουσι πρὸς ταῦτα μάλιστα ἐνίοτε δὲ καὶ πρὸς πταρμόν ὁ γὰρ βιᾶται, ἢν βίη πταρνυμένη ἐπιλάβηται τῆς ρινός. Περιπλύνειν ¾ χρὴ τὰς ὑστέρας ὕδατι χλιερῷ, ἔπειτα τεύτλου χυλῷ ἀποζέσαντα δμοίως, εἶτα ἀχρήτφ οἴνφ μέλανι. Ἦν δὲ μὴ ἐσαχούη, μαλθαχτήρια ποιέειν χρή ταῦτα δὲ ἡ ποιέειν χρὴ πρότερον ἢ ψυχθῆναι, καὶ ἐνθεῖναι εἴσω παρηγοριχῶς εἶτα ἐκτείνειν τὰ σκέλεα καὶ ἐπαλλάξαι, καὶ ὑπὸ ταῦτα ὑποτιθέναι τι μαλθαχὸν, ποτοῦ οὲ εἴργειν χρὴ τὰς τοιαύτας ὡς μάλιστα, καὶ τὴν κοιλίην χρὴ ρυλάσσειν, ὅχως μὴ ἐκταραχθῆ ἡ πρὸς οὲ τὴν ρῖνα τῶν εὐωδέων δικούκωνται, ἐλλεδορίζειν ἢν δὲ μὴ ἐξαρχέωσι, καὶ ἐμέτους ποιέειν, καὶ ἀλουτέειν, σιγῆν τε καὶ ἢρεμέειν.

154. *Ην 6 άγρησθῶσιν αί μῆτραι, ή γαστήρ αίρεται καὶ φυσᾶται
7 καὶ σμαραγεῖ, καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι καὶ τὰ κοῖλα τοῦ προσώπου,
8 καὶ ἡ χροιἡ ἀειδής γίνεται, καὶ τὰ ἐπιμήνια κρύπτεται, καὶ ἡ γονἡ
οὐκ ἐγγίνεται ἐν τουτέῳ τῷ χρόνῳ, καὶ ἀσθμαίνει, ἀφρίζει τε καὶ
ἀλύει, 9 καὶ ὅταν ἔγρηται ἐζ ὕπνου, ὀρθοπνοίη μιν ἔχει, καὶ ὅ τι ἀν
φάγη ἡ πίη λυπέει αὐτὴν, καὶ στένει, καὶ ἀθυμέει μᾶλλον ἡ πρὶν

^{&#}x27; "Όταν θ. - μέζον DFHIJKθ. - μείζον vulg. - φύσηος C. - πτύσση vulg. πτήσση CHK, Foes in not., Lind. - πτήση D. - πτίσση θ. - καὶ ἐάσση pro κεάση FGHI. - έάσση Κ. - κεάση CJθ. - ή άλλα τινά om. C. - άλλα τινά om. θ. -τοῖα pro τοιάδε DFΙΚθ. - πρὸς τ. μά). om. (D. restit. al. manu) FGHIJK. - Addunt μάλιστα post δὲ DFGHIJK, - 2 καὶ Cθ. - καὶ om. vulg. - δ γὰρ βιήται βίην βίη πταρνυμένη ἐπιλάβηται τῆς C. - οὺ γὰρ βιήται, ἢν (addit μὴ Lind.) βίη πτ. μή (μή om. Lind.) ἐπιλ. τῆς vulg. — 3 δὲ χρή J_* – χλιερῶ θ_* – χλιαρώ vulg. - χλιηρώ CDH. - χληηρώ Κ. - τεύτλων θ. - σεύτλου C. -ποιέειν χρή· ταῦτα δὲ om. Lind. — ⁴ποιεῖ θ. - χρή om. CFHIJLθ. - ἐνθῆναι G.είτ' έχτινε θ . – έχτείνει FG. – έπαλλάξαι θ . – ὑπαλλάξαι vulg. – ὑπὸ τὰ αὐτὰ (ταύτα θ) vulg. - ύποθείναι θ. - μαλθακόν, ὑπὸ τοῦδε (ποτοῦ δὲ pro ὑ. τοῦδε θ, Cornar., Foes in not., Lind.) εἴργεσθαι (εἴργειν Cθ) χρή (χρή ponit post τοιαύτας 0) vulg. — 5 ὅπως θ. - τι θ. - τι om. vulg. - κεινέωντα: θ. - εὶ δὲ μή έξαρχέουσι 0. - χαὶ ἔμετοι χαὶ ἀλουτείτω C0. - σιγᾶν θ. - ἡρεμεῖν C. - ε ύγρανθῶσιν Η. - ύγρησθῶσιν Κ. - προσθέωσιν C. - πρησθῶσιν Foes in not., Lind. -Ετοί., p. 98 : άγρισθώσιν αι μήτραι, τουτέστιν άγρας χρήζουσιν, άντι του, συλλήψεως ἀπό τῆς ἐμμήνου καθάρσεως • οὕτω δὲ ἀκουστέον καὶ τὸ ὁδαξησθώσι * πεποίηται δε από των αγορευομένων ζώων. - φύσα DFGK. - φυσάται θ.

153. (Chute de matrice après l'accouchement.) Quand une femme venant d'accoucher soulève un fardeau trop lourd pour elle, ou pile quelque chose, ou casse du bois, ou court, ou fait quelque autre action de ce genre, la matrice est fort exposée à tomber; quelquesois à l'occasion d'un éternuement; remarquez en esset que l'éternuement exerce, provoqué par des errhins, une violence, quand la femme se pince les narines (comp. Aph. v. 49). Il faut laver la matrice avec de l'eau tiède, puis semblablement avec de l'eau où du pouliot a bouilli, puis avec du vin noir pur. Si cela ne suffit pas, faire ' des pessaires émollients; on les a tout prêts avant que la matrice ne soit refroidie, et on les introduit avec douceur; puis on étend les jambes que l'on croise et sous lesquelles on met quelque chose de mou. On recommande l'abstinence de boissons autant que possible; et on prend garde à ce que le ventre ne se dérange pas. On fait sous les narines quelque fumigation aromatique. En ces cas, il faut subséquemment, si la matrice ne demeure pas sixe mais se meut, administrer l'ellébore; ou bien, quand les forces ne sont pas suffisantes, prescrire les vomissements, l'abstinence de bains, le silence et l'immobilité.

154. (Ceci paraît être quelque métrite chronique.) Si la matrice est irritée par besoin de conception (de la Nat. de la F., § 41), le ventre se gonfle, se météorise et fait du bruit; les pieds enflent ainsi que le dessous des yeux; la coloration devient désagréable; les règles se suppriment; la génération ne s'opère pas durant tout ce temps; il y a essouflement, écume à la bouche et agitation; la femme, quand elle s'éveille, a de l'orthopnée; tout ce qu'elle mange ou boit lui fait du mal; elle gémit et se décourage plus qu'avant de manger, elle

⁻ τυσῷ vulg. - τύσσα J. — 7 καὶ om. DFGHJK. - σμαράγει θ. - Erot. p. 245: μάρασσει, ψορεῖ. - Erotlen paralt avoir lu ici μαράσσει. — 8 καὶ.... γίνεται om. θ. - ἀειδὴς G. Foes in not., Lind. - ἀηδὴς vulg. - τὰπιμήνια κρύβονται θ. - ἐγγίν. τούτου τοῦ χρόνου θ. - καὶ ἀρρίζει θ. - ἀρρύζει FGHIK, Ald. — 9 καὶ om. D. - ἐξ ὕ. ἔγρ. Cθ. - ὑρθόπνοια Cθ. - λυπέη G. - αὐτὴν Cθ. - αὐτέην vulg. - καὶ στένει (σθένει θ) τε καὶ Cθ. - ἔλκονται θ.

και τλινόζωστιν εσθιέτω, καὶ τὸ γάλα μεταπινέτω, ὡς ἐπὶ τοῦ πλευροῦ γέγραπται. Ἡ δὲ νοῦσος οὐ γρονίη.

155. *Ην ⁴ σχιβρωθέωσιν αὶ μῆτραι, τό τε στόμα τρηχύνεται, καὶ τὰ ἐπιμήνια χρύπτεται · δχόταν δὲ ἴῃ, ὡς ψάμμος φαίνεται τρηχεῖα · ἢν δὲ ⁵ καὶ χαθάψηται τῷ δαχτύλω, τρηχὺ τὸ στόμα ὡς πῶρον εὕροις τῆς μήτρης, δ προφύεται αἰεί. "Όταν ⁶ ὧδε ἔχῃ, τῆς κυκλαμίνου χρὴ τρίψαντα, καὶ ἄλας, καὶ σῦχον δμοῦ μίσγειν, καὶ ἀναποιέειν μέλιτι βαλανίδας, καὶ πυριήσαντα χλύσαι τοῖσι καθαίρουσιν · ἐσθιέτω δὲ τὴν λινόζωστιν καὶ χράμδην ἑφθὴν, καὶ τὸν χυλὸν βοφεέτω καὶ πράσων, καὶ θερμῷ λουέσθω.

156. *Ην αί μῆτραι ⁷ σκιβρωθέωσι, τά τε ἐπιμήνια ἐπηλυγάζονται, καὶ τὸ στόμα αὐτέων ξυμμύει, καὶ οὐ κυΐσκεται, ⁸ καὶ στεβρόν ἐστι, καὶ ἢν ψαύσης, ὡς λίθος ἐοκέει κεῖθι εἶναι, καὶ τὸ στόμα τρηχὸ καὶ πολύβριζον καὶ οὐ λεῖον ἰδεῖν, καὶ τὸν δάκτυλον οὐκ ἐσίησιν, ὅς μιν καθορῆ καὶ πῦρ λαμδάνει περίψυχρον, καὶ βρυγμὸς, καὶ τὰς

¹ Θερμῷ [τε] Lind. - καθίγνυσθαι vulg. - καθίνυσθαι DFGHIK. - καθίννυσσαι Jθ, Ald., Frob., Lind. - καθιννῦσθαι C. — ² καὶ θ. - καὶ οπ. vulg. - δλον vulg. - οῦλον Cθ. - ὅτε καὶ (καὶ οπ. C) ἄχρις (ἄχρι Cθ) vulg. - Αnte πυρ. addunt καὶ Cθ. - πυριᾶν διαλείποντα καὶ προστιθέναι θ. - πυριῆν, διαλιπὼν δὲ (addit καὶ C) προστ. vulg. - τὰ οπι. Cθ. - καθάρηται (sic) H. - καθαρεῖταί τε (τε οπ. θ) καὶ μὴ δὸ. C (θ, ἀδαξήσεται). - ὑποθυμιάσθω θ. — ³ ποτημάττων Lind. - ἐλάσσει (sic) C. - ἐλαύκει θ. - λινοζῶστιν vulg. - λινόζωστιν D. - γεγράφαται θ. - γέγραπται δὲ ἡ ν. CDFGIJK. — ⁴ σκυρρωθῶσιν vulg. - σκυρωθῶσιν Gθ, Ald. - σκυρεωθῶσιν Fl. - σκιρρωθῶσιν Vulg. - σκυρεωθῶσιν C. - τοτὲ Ald. - τραχ. J. - τρηχὸ γίνεται θ. - τρηχεία HIJθ. - ΄ καὶ οπι. CKθ. - τρηχὸ τὸ στόμα εύροις τῆς μήτρης, (addit καὶ Lind.) ὡς πῶρος (ὧ πόρος J) προσφύεται αἰεὶ (ἀεὶ DJ) vulg. - τρηχὸ τὸ στόμα ὡς πῶρον εύροις τῆς μήτρης, δ προγυεταίνει (sic) θ. — δοὲ ὧὸε C. - ἔχει Κ. - βαλενίδα DFHIJKθ. - πυριάσαντα θ. - δὲ οπι. J. - λινοζῶστιν vulg. - λινόζωστιν vulg. - λινόζωστιν vulg. - λινόζωστιν νυlg. - λινόζωστιν νυlg. - λινόζωστιν νυlg. - λινόζωστιν vulg. - λινόζωστιν νυlg. - λινόζωστιν vulg. - λινόζωστιν νυlg. - λινόζωστιν vulg. - λινόζωστιν νυlg. - λινόζωστιν vulg. - λινόζωστιν νυlg. - δικοί ωπο - δε οπ. Ι - λινοζωστιν νυlg. - λινόζωστιν νυlg. - δικοί ωπο - δε οπ. Ι - λινοζωστιν νυlg. - λινόζωστιν νυlg. - λινόζωστιν νυlg. - δικοί ωπο - δε οπ. Ι - λινοζωστιν νυlg. - λινόζωστιν νυlg. - δικοί ωπο - δε οπ. - δε οπ.

étousse, les ners se rétractent; la matrice et la vessie sont douloureuses, on ne peut y toucher avec la main; l'urine n'est pas rendue, le sperme n'est pas reçu. Les choses étant ainsi, administrer un médicament qui évacue par le bas, laver à l'eau chaude, saire prendre des bains de siége; souvent somenter le corps entier et parsois jusqu'au nombril, en laissant des intervalles, puis mettre les pessaires qui mondissent sans irriter; saire les sumigations aromatiques sous les parties génitales, sétides sous les narines; donner les breuvages qui purgent la matrice et la repoussent en place; manger la mercuriale, et boire ensuite le lait comme il a été dit à l'article du côté (§ 128). Cette maladie n'est pas de longue durée.

153. (Granulations utérines.) Si la matrice devient squirrheuse, l'orifice est raboteux et les règles se suppriment; et,
quand elles vont, ce semble un sable raboteux; si vous touchez avec le doigt, vous trouverez raboteux comme une callosité, l'orifice utérin qui végète toujours. Les choses étant ainsi,
broyer cyclamen, sel et figue, méler ensemble, pétrir et faire
des pessaires; après fumigation, pratiquer des injections avec
ce qui mondifie. La femme mangera de la mercuriale et des
choux cuits, boira cette eau et l'eau de poireaux, et se lavera
à l'eau chaude.

156. (Induration du col de la matrice.) Si la matrice devient squirrheuse, les règles disparaissent, l'orifice se ferme, la femme ne conçoit pas; l'endroit est dur; si vous y touchez, il semble que ce soit une pierre; l'orifice est raboteux, à plusieurs racines, et privé de poli; il n'admet pas le doigt qui l'examine. La fièvre survient avec un grand refroidissement, le grincement des dents, la douleur de matrice, de bas-ventre,

D. - καὶ τὴν κρ. θ. - ρυφείτω θ. - πράσον vulg. - πράσων θ. - θερμῷ om. (D, restit. al. manu post λ .) FGHJK. - λ ούσθω θ. — 7 σκιρρωθῶσι vulg. - ἐκτρω-θῶσι θ. - σκιρωθῶσι FGIK, Ald., Frob. - σκιρρωθέωσιν C. - ἐπιλυγήζονται Η. - ἐπηλυγάζονται θ. - ἐπιλυγίζονται vulg. - αὐτῶν vulg. - αὐτῶν θ, Lind. — * καὶ ὡς ἔτερόν ἐστι vulg. - καὶ οτερρόν ἐστι θ. - δοκέη θ. - πολύριζον CFGIIIθ. - λίον θ. - εἰδεῖν vulg. - ἰδεῖν IIJKLθ. - ἐσίη vulg. - ἐσίησιν Cθ, Lind. - ὅσμην pro ὅς μιν FG. - καθορᾶ θ. - περίψυχρον θ. - περίψυχον C. - περιψύχον vulg.

μήτρας όδύνη έχει καὶ τὴν ¹ νειαίρην γαστέρα καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὰς ἰξύας. Πάσχει δὲ ταῦτα , ἤν οἱ διαρθαρέντα τὰ ἐπιμήνια σαπῆ ἔστι δ' ὅτε ² καὶ ἔκ τόκου ³ καὶ ψύχεος ἢ πονηρῆς διαίτης καὶ ἀλλως. Φάρμακον οὖν χρὴ πιπίσκειν, καὶ λούειν πολλῷ τῷ θερμῷ, καὶ ὕδατι καὶ ἐλαίῳ πυριῆν. ⁴ Ὁκόταν δὲ νεόλουτος ἢ νεοπυρίητος ਜ, τὴν μήλην καθεὶς ἀναστομοῦν, καὶ ἀνευρῦναι τὸ στόμα αὐτέων καὶ τῷ δακτύλῳ ὁμοίως, καὶ προστιθέναι μαλθακτήρια ὡς εἴρηται, καὶ τῶν ποτημάτων ὡσαύτως πιπίσκειν καὶ θεραπεύειν.

157. *Ην δὲ ⁵ σχληρυνθέωσιν αἱ μῆτραι, τὸ στόμα σχληρὸν γίνεται τῶν ὑστερέων καὶ ξυμμέμυκε, καὶ τὰ ἐπιμήνια οὐ γίνεται, ἀλλ' ἐλάσσω καὶ κακίω, ⁶ καὶ πῦρ καὶ ῥῖγος λαμβάνει, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτει ἐς τὴν νειαίρην γαστέρα καὶ τὴν ὀσρὸν καὶ τοὺς κενεῶνας. "Όταν ὧὸὲ ἔχη, λούειν πολλῷ θερμῷ, καὶ χλιάσματα προστιθέναι, ἢν ἡ ἀδύνη ἔχη, καὶ πυριῆν τὰς ὑστέρας βληχρῶς πουλὸν χρόνον, ⁷ τῷ ἀπὸ τοῦ σικύου τοῦ ἀγρίου ὕὸατι ' ἔπειτα προστιθέσθω μαλθακτήρια. Τρεῖς ἡμέρας ταῦτα ⁸ ποιέειν ' καὶ ἡν ψαυούση αὐτῆ μαλθακὸν τὸ στόμα τῶν ὑστερέων φαίνηται, μοτοῦν ⁹ ὡμολίνω καθετῆρι, ῷ τοὺς ἐμπύους, μοτοῖσι τρισί ' τῷ μὲν πρώτῳ λεπτῷ, τῷ δὲ ὀευτέρῳ ὀλίγον παχυτέρῳ ὁ δὲ ¹⁰ παχύτατος ἔστω τῷ μεγέθει ὅσον ὁ σμικρὸς ὸάκτυλος, μῆχος οὲ πέντε ὀακτύλων ' Χρίων χηνείῳ ἀλείφατι , προστιθέναι , προσυριήσας τοῖσιν εὐιόδεσι , ¹¹ καὶ βάλανον μαλθακτικὴν

' Νειέρην FGIK, Ald., Frob. - γιαιοάν θ. - γειαιρήν Lind. - οξ GK. - οξα pro οί θ. - διαφθαρέοντα (sic) C. - τάπιμήνια CHIKθ. — 2 καί om. Cθ. — 3 ή pro καὶ θ. - ψύχιος Κ. - καὶ pro ἡ J. - πονηρᾶς vulg. - πονηρῆς Cθ, Lind. -καὶ ἄλλω; om. J. - οὖν om. θ. - καὶ λούειν (post λ. addit χρὴ θ) θερμῷ (post θερ. addit χρέο C) πολλώ τε (τε om. C; post τε addit καὶ D) ΰδατι (θερμώ · πολλώ δε ύδ. Lind.; πολλώ τω θερμώ και ύδατι θ) και έλαίω γρέω (γρέω οιπ. Cθ; χρέο DFGHIJK, Ald.), καὶ (καὶ οιπ. θ) πυριῆν (πυριᾶν θ) vulg. — * ὅταν θ. - νεοπύρητος CFGJ. - ἀναστομοῦ (sic) FGI. - ἀναμοῦ (sic) Η. - ἀναστομου (sic) καὶ ἀνεύρυνε θ. - ἀνευρύναι FGK. - 5 σκηρυνθώσιν (sic) Η.σκιρωθώσιν θ. - σκληρυνθέωσιν C. - σκληρυνθώσιν vulg. - τών ύστ. γίνεται θ . - τάπιμήνια οὐ γίνονται άλλά έλ. καὶ κακείω θ . — θ καὶ ὁδύνη ἐμπίπτει, καὶ πῦρ καὶ ρίγος λαμβάνει ἀμφὶ τὴν νειαίρην (νειέρειν F; νειέρην GIK, Ald., Frob.; νειαιρήν Lind.) vulg. - καὶ πῦρ καὶ βίγος λαμβάνει, καὶ ὁδύνη ἐμπίπτει ές την νιαιράν θ. - όταν δὲ (δὲ om. CDFGHIJKθ, Ald.) ώδε vulg. πολλῷ καὶ (καὶ om. CJ) θερμῷ vulg. - ἡ θ. - ἡ om. vulg. - πυριάν θ. - πολύν C. — 7 τοῦ pro τῷ J. – σικίου J. – Ante ἀγρίου addit ἀπὸ τοῦ θ. — 8 ποιείτω θ. - ψαύση (ψαύσης L; ψαυσάση Lind.; ψαυσύση θ) αὐτῆς (αὕτη C; αὐτῆ θ, Lind.) (addit καί 1) μαλθ. τό στ. (τό στ. μαλθακόν θ) τῶν ὑστ. φαίνεται (φαί-

LIVEL DEUXIÈME.

de flancs et de lombes. La femme éprouve ces accidents quand les règles, s'étant corrompues, se putréfient; parfois aussi, à la suite de l'accouchement, du froid, d'un mauvais régime et d'autres causes. Il faut administrer un évacuant, laver avec beaucoup d'eau chaude, et fomenter avec de l'eau et de l'huile. Quand elle sort du bain ou de la fomentation, on introduit la sonde, on ouvre l'orifice, on l'élargit; on emploie de même le doigt; on applique en pessaires les émollients; on fait prendre les mêmes breuvages et on traite de même.

157. (Autre induration du col de la matrice.) Si la matrice se durcit, l'orifice en devient dur, il se ferme, les règles ne paraissent pas, ou bien elles sont moindres et de plus mauvaise nature; la fièvre et le frisson surviennent; douleur au bas-ventre, aux lombes et aux flancs. Les choses étant ainsi, laver avec beaucoup d'eau chaude, faire des applications chaudes, s'il y a douleur; et administrer à la matrice une fumigation faible et prolongée avec de l'eau de concombre sauvage; puis appliquer les pessaires émollients. On fait cela pendant trois jours; et, si la malade, se touchant, trouve souple l'orifice utérin, on y introduit une tente en lin écru, semblable à celle dont on se sert pour les empyèmes. On a trois de ces tentes; la première est mince; la seconde, un peu plus grosse; la plus grosse, de la grosseur du petit doigt et longue de cinq doigts. On les enduit de graisse d'oie, et on les applique après une fumigation aromatique. On met un

νηται J0, Lind.) vulg. — ο ώμ. καθετηρίω, τοὺς ἐμπύους μοτοὺς τρεῖς (μοτοῖσι τρισὶ 0) vulg. — Gal. Gl. : καθετῆρι, τῷ στρεπτῷ μοταρίω, ἀπὸ τοῦ καθίεσθαι, ἐν δευτέρω γυναικείων, μοτοῦν ὡμολίνω καθετῆρι. — En décomposant καθετηρίω de vulg. en καθετῆρι ῷ, on a, à la fois, le texte suivant la citation de Galien, et une leçon plus correcte et plus facile à entendre. — ¹ο παχύτερο; θ. – τῷ μεγ. οπ. C0. – μικρὸς C. – χηνίω C. – χινίω θ. – ἄλςητι (sic) C. – προστι δὲ (δὲ οπ. θ) προπυρ. (προπυρίαν δὲ θ) τοῖσιν vulg. —
" καὶ GIIIJKθ, Lind. – καὶ οπ. vulg. – μαλθ. ἢ (ἢ οπ. θ) νίτρου (λίτρου θ;
νέτωπον Lind.) ὅτον (ὅσον οπι. Lind.) ἐπαλείφοντα (ἀστράγαλον pro ἐπ.
Cornan.; ἐπαλείφοντι C) vulg. – κεντεῖν vulg. – κεντῆν DGHIJK. – κεντέειν
θ. – γρὴ θ. – προκείσθω vulg. – προκείσθω JKθ. – ἀρίσταντα: D. – διαλειπὼν
(sic) θ.

DES MALADIES DES FEMMES.

νίτρου όσον επαλείροντα, ώς μή τρώση, οὐ γάρ κεντέειν σει, καὶ προσκείσθω δύο ήμερας · ἀφίσταται δὲ οἶον λοπὸς καὶ δέρμα παχύ · διαλιπών δε τρεῖς ήμερας, την χυχλάμινον 1 καὶ τὸ ζύν τῷ ναρκισσίνω. *Πν δὲ ταῦτα μὴ καθήρη, κατανοῶν πολύ προστιθέναι τέως τὸ ξύν τῆ βουπρήστει * προσκείσθω δὲ τὴν ἡμέρην * καὶ ἐπὴν δάκνη έσχυρώς, έλχειν ² την βάλανον, καὶ διανίζεσθαι τὸ αἰδοῖον ὕδατι θερμώ, καὶ ἐν ἐλαίω ζζεσθαι· τῆ οὲ ύστεραίη λουσαμένη, ἐλάφου στέας τήξασα καὶ εἰς εἴριον μαλθακὸν ἀναφυρήσασα προστιθέσθω. Καὶ 3 ἤν σοι δοκέη ἔτι καθάρσιος δεῖσθαι, διαλιπών τρεῖς ἡμέρας, προστιθέναι τὸ ζὸν τῷ ναρχισσίνῳ, τῇ όξε ὑςτεραίῃ τὸ νέτωπον. έπειτα πάλιν διαλιπών τρεῖς ἡμέρας, κλύσαι τὰς ὑστέρας εὐώδεσι καί λιπαροίσι. τη ε θε ρατεδαίν την λγίλονα μδοστιθέναι πίνη ψπερην: τη 6 δε επομένη πυριήν τοισιν αρώμασι: σιτίοισι 7 δε δριμέσι γρήσθω καὶ τοῖσι θαλασσίοισιν, ἡ κρέασιν. Έν δὲ τοῖσιν ἐπιμηνίοισι πινέτω τὸν κάστορα, καὶ ἀσιτέουσα κλουτείτω, θυμιωμένη, καὶ τὸν κυκεώνα πένουσα, παρά τὸν ἄνδρα ἡκέτω.

138. *Ην δὲ μή ε ἐσδέχηται τὸ στόμα τῶν ὑστερέων τὴν γονὴν, ἀλλὰ στειρῶδες ἢ καὶ ζυμμεμύκη, προστιθέσθω μολύβδιον, ὡς εἔρηται, τρεῖς ἡμέρας λουσαμένη θερμῷ, καὶ μαλθακτηρίοισι χρεέσθω, καὶ ἀνακεέσθω ὑπτίη, καὶ εἔρον ἔς ὑδῶρ θερμὸν ιζέσθω, καὶ εἴριον ἔς μύρον ἀποδάπτουσα προστιθέσθω, καὶ τὴν νύκτα παρατιθέναι παρὰ

1 Καὶ θ. - καὶ om. vulg. - τὸ om. Lind. - τῶ pro τὸ DHJ. - σὸν θ. - καθαίρη C. - καθαρθή θ. - κατά νόον (κατάνουν FGJ; κατανούν θ) πουλύν (πολύ θ) προστ. τέως (δεόντως pro τέως Lind.; ώς Foes in not.) τον (το θ, Foes in not., Lind.; τω J) ξύν (σύν θ) τω (τη CFHIθ) βουπρήστει (βουπρηστίδι θ; βουπρίστει Κ) vulg. — 2 τον FG. - διανίζεται C. - έν (έν om. DFGIJK) έ). (ελαι sic θ) δίζησθαι (δίζεσθαι CDFGIJKO, Ald., Frob. ; δ' ίζεσθαι Η ; ίζεσθαι Foes in not., Lind.) valg. - Je pense qu'il faut lire ιζεσθαι et que la leçon de θ montre comment l'abréviation s'est faite. - δ' Cθ. - τήξας θ. - καί om. $C\theta$. – ές Lind. – είς om. C (D, restit. al. manu) θ . – αἴςτον θ . – ἀναφορίξασα C. - έναφυρήσασα Ald. - άναφορύξασα $\theta.$ — 3 ήν τι σοι $\theta.$ - δοκέει K. - έτι υι. θ. - καθάρσησς C. - διαλειπών (sic) θ. - προσθεΐναι θ. - προστ.... ήμέρας om. (D, restit. al. manu) Κ. - τω, pro τὸ DH. - σὸν Ηθ. - ⁴δ' Cθ. - πάλιν om. θ . – δ : α i α i ϵ : π $\dot{\omega}$ ν (sic) θ . — 5 $\dot{\theta}$ ' CO. – γ).(χ ω ν α HJ. – μ ($\alpha\nu$ θ . — 6 $\dot{\theta}$ ' CDH θ . – θυμιάν θ. - 7 Post δε addit το ίσι J. - χρήσθω om. θ. - το ίσι om. θ. - θαλαττίσιστο J. - θαλασσίσις καὶ κρέασιο θ. - ἀσιτέουσα θ. - ἀσιτεύσασα vulg. θυμ. [δὲ] Lind. - ἴτω C. - εἴτω θ. -- ⁸ ἐσδέχηται θ. - ἐνδέχηται vulg. - στεesov aut στερρόν Foes in not. - σκληρώδες Lind. - ή (με sic pro ή θ; ή C)

LIVER DEUXIÉME.

pessaire émollient, enduit de nitre, mais extrêmement peu, afin que cela ne blesse pas; il ne faut pas, en effet, piquer; on le laisse deux jours. Une espèce de lambeau et de neau épaisse se détache. Après un intervalle de trois jours, on anplique le cyclamen et le pessaire avec l'huile de narcisse. Si ces moyens ne mondifient pas, on examine attentivement le cas, et on applique quelque temps le pessaire au bupreste; on le met le jour; quand il mord fortement, on l'ôte, on lave les parties génitales à l'eau chaude, et l'on prend un bain de siège dans l'huile. Le lendemain, on se baigne, on fait fondre de la graisse de cerf, on la pétrit dans de la laine molle, et on l'applique. Si vous jugez qu'il est encore besoin de mondification, on met un intervalle de trois jours, et on applique le pessaire à l'Ituile de narcisse; le lendemain, le nétopon; puis, après un nouvel intervalle de trois jours, injections aromatiques et grasses dans la matrice; le lendemain, pouliot en pessaire pendant un jour; le surlendemain, sumigation aromatique. La femme use d'aliments âcres, et de poisson de mer ou de viandes. Pendant les règles, elle boit du castoréum; puis, ayant fait abstinence, n'ayant point pris de bain, ayant fait une fumigation et bu le cycéon, elle ira auprès de son mari.

158. (Autre induration.) Si l'orifice utérin n'admet pas le sperme, mais est dur et fermé, on applique le plomb, comme il a été dit, pendant trois jours, après un bain chaud; la femme use d'émollients, reste couchée sur le dos, prend des bains de siége chauds, et applique en pessaire de la laine trempée dans un parfum. La nuit, elle dispose le long des hanches des couvertures de laine ou des linges souples, afin

καὶ συμμεμοκὸς (ξυμμεμύκει C; ξυνμεμύκη θ) vulg. – προστίθεσθαι θ . – μολίδδινον D. – μολίδοιον D. – είς D. – ε

τὰ ἰσγία εἴματα εἰρινέα ἢ μαλθακὰ λίνεα, ὡς μὴ περιβρηδὲς ἢ τὸ σωμα. 1 Προσθέτοισι μαλθακοίσι * σμύρναν πιοτάτην καὶ πίσσαν καὶ κηρὸν καὶ στέαρ χηνός : ἔστω δὲ τῆς σμύρνης μέν τὸ ῆμισυ, * τῶν 9, αγγωλ σιμγασιολ, ελ ειδιώ 3 θε μδοσείθεσθαι, εσέτο θε σρο. ποοσχείσθω δε λουσαμένη την ημέρην το εν, το δε έτερον ες την νύχτα ἔστ' ἄν μαλθακόν ἦ, καὶ ἐπειδὰν ὑφέληται, τῷ εὐώδει ὅδατι περινιζέσθω. * *Η έχλέψας χόχχους πεντεχαίδεχα, έστω δέ χαὶ ὶν-, δικού ποσόν, ήν δοκέη δείν, έν γάλακτι δό γυναικός κουροτρόφου τρίβειν, καὶ παραμίσγειν έλάρου μυελόν καὶ τάλλα όκόσα εξρηται, καλ μέλιτι δλίγω μίσγειν το 6 δε εξριον μαλθακόν καθαρόν έστω, καί προστίθεσθαι την ημέρην. ην δε βούλη ισγυρότερον ποιέειν, σμύρνης σμικρόν τι παραμίσγειν άριστον δὲ ιδοῦ τὸ πυβρόν καὶ αἰγὸς στέαρ καὶ μέλι καὶ ἔλαιον ρόδινον, τουτέοισιν ἀναφυρῆν, παραγλιαίνειν δέ παρά το πύρ και το άποστάζον ειρίω ξυλλέγειν και προστιθέναι. 8 τ στέαρ έρυθρον το ήδυντον χηνός, μύρον ρόδινον, ταῦτα ζυμμίσγειν, καὶ προστιθέναι εξριον ἀναδεύσασα. Άμεινον δὲ γηνὸς ελαιον, ⁹ ή ὄῖος στέαρ, κηρὸς λευκὸς, βητίνη, νέτωπον, ἔλαιον ῥόδινον, ταῦτα δμοῦ τῆξαι καὶ μιζαι. λουσαμένη όὲ προστιθέσθω χλιερά εἴσω πρὸς τὸ στόμα τῶν ὑστερέων. *Η ἐλάφου μυελὸν καὶ στέαρ χηνὸς τήξαι βορίνου ψ 10 βρίνου εγαιού αναφορών. εξυιον οξ Ιπαγθακον αλαν προστιθέναι.

159. Γυναικὶ 11 όκόταν αἱ ὑστέραι σκληραὶ γένωνται καὶ ἐς τὰ αἰδοῖα ἐζίωσι, καὶ οἱ βουδῶνες σκληροὶ 12 γίνωνται, καὶ καῦμα ἐν τοῖσιν

^{&#}x27; Πρ. [δὲ] μαλθ. [μίξας] σμ. Lind. -πιωτάτην FGHI, Ald. <math>-ηιοτατην (sic) θ. -καὶ πίσ. οπ. θ. <math>-πίσαν C. -κηρίον DFGHIJ. — ²τὸ δὲ ἄλλο J. <math>-δὲ θ. -δὲ οπ. C. —³δὲ οπ. Cθ. <math>-ἡμέραν F. -τὸ δὲ εἰς ρτο τὸ ἔν, sine τὸ δὲ ἔτ. C (θ, δὲ ἐς). <math>- νύκτα έστάναι (ἔστ'ᾶν ἢ Foes in not., Lind.; ἔστ' αν θ) μαλθακὸν (addunt ἢ θ, ἢ C), καὶ ἐπ. τοῦτο (τ. οπ. Cθ) ὑφ. νulg. <math>-περινίπτεσθαι θ. -περινίκεσθαι C. — ⁴καὶ ρτο ἢ L. <math>- ἐκκλὶψας θ. -δὲ Cθ, Lind. -δὲ οπ. νulg. <math>- δουέη εἰναι (δεῖν ρτο είναι θ; διεῖναι Lind.) ἐν νulg. <math>- ⁵ δὲ θ. -δὲ οπ. νulg. -κουρ. καὶ (καὶ οπ. Cθ) τρ. (addunt καὶ Cθ) παρ. δὲ καὶ (δὲ καὶ οπ. Cθ) ἐλ. νulg. <math>- δ δὲ οπ. Cθ. -καὶ πρὸς τ. ἡ. προστιθέσθω (προστίθεσθαι C) νulg. <math>- καὶ προστίθεσθαι τὴν ἡμέρην θ. -βούλει HJ. -ἱσχυρὸν θ. - Αιια σμα αddunt καὶ Cθ. <math>-μικρὸν DHθ. -τι οπ. Cθ. — ² λευκὸν (πυρρὸν θ) νulg. <math>- τούτοισιν θ. - ἀν. (ἀναφυρᾶν θ; ἀναφυρεῖν L), ἔλαιον δὲ (ἔλ. δὲ οπι. θ) παραχλ. (addit δὲ θ) παρά νulg. <math>- ἀποστάζων θ. - εἰρίει Κ. — κ ἢ. ... προστιθέναι οπ. C. - ἐρυθρὸν (ἐρυθροῦν L, Lind.) χηνὸς τὸ ἡδῦ καὶ μύρον (μῦρον D) νulg. <math>-

que le corps ne perde pas sa position. Pessaires emollients : myrrhe très-grasse, poix, cire, graisse d'oie; pour la myrrhe, une demi-part, pour les autres le double; ce pessaire s'applique dans de la laine; on en a deux; l'un se met pendant le jour après un bain, l'autre pendant la nuit, jusqu'à ce qu'il s'amollisse; et, quand il est retiré, la semme se lave avec l'eau aromatique. Ou bien, décortiquer guinze grains de Cnide, ajouter, si cela paraît nécessaire, une idée du médicament indien (poivre), piler dans du lait de femme nourrissant un garcon, y mêler de la moelle de cerf et tous les autres ingrédients qui ont été indiqués, et incorporer un peu de miel; la laine doit être souple et propre; on le laisse appliqué pendant le jour. Si vous voulez le rendre plus actif, on v môle un pen de myrrhe; ce qu'il v a de mieux, c'est un jaune d'œuf, la graisse de chèvre, le miel, l'huile de rose, pétrir, faire tiédir auprès du feu, recevoir sur de la laine ce qui degoutte, et appliquer. Ou bien, graisse d'oie rouge (ayant du sang), préparée aux aromates, et huile de rose; mêler, en imprégner une laine et appliquer. Il vaut mieux faire fondre ensemble graisse d'oie, ou de mouton, cire blanche, résine, nétopon, huile de rose, mélanger, et, après un bain, appliquer tiède au dedans à l'orifice utérin. Ou bien, moelle de cerf, graisse d'oie, faire fondre dans de l'huile de rose ou d'iris, pétrir dans une laine très-molle, et appliquer.

159. (Cancer.) Quand la matrice devient dure et fait saillie dans les parties génitales, quand les aines se durcissent et que de la chaleur est dans les parties génitales, tout a de la ten-

ἐρυθρὸν τὸ ἡδῶν τον (sic) χηνὸς μύρον $0. \sim Gal.$ Gl.: ἐρυθροῦν στέαρ, τὸ ἔναμον. -ταῦτα om. DFGHIJ. - συνμίσγειν 0. - èς (èς om. C9) εἴριον vulg. - ἀναεινον. -ταῦτα om. DFGHIJ. - συνμίσγειν 0. - èς (èς om. C9) εἴριον vulg. - ἀναρεισας C0. - ͽ ῆ 9. - ῆ om. vulg. - ὁμοῦ om. C0. - καὶ μτἔαι om. C0. - χλιαρά 0. - χλιαρά 0. - χλιαρά 0. - χλιαρά 0. - προστίθει 0. - " ὅταν 0. - ἐξιῶσι 0. - η γίνονται vulg. - γίνονται CDFGHO, Ald. -τοῖς 0. - ἔνῆ καὶ καρκινοῦται (καρκινάται 0. - πάντα vulg - ἐνῆν (ἐνῆ 0. - κακινοῦσαι ὀρείλει (ριλέει 0. - πάντα 0. - ὅταν οῦν (οῦν om. 0. -0) ναιμα 0. - σικύης 0. - σικύας 0. - ἐνιέναι 0. - εἰς 0. - εἰς 0. - ἐκηχέων vulg. - ἐπιχέως 0. - ἐνιέναι 0. - εἰς 0. - εἰς 0. - Γτοb.

αἰδοίοισιν ἐνῆ, καρκινοῦσθαι φιλέετ-πάντα. Οταν δόε ἔχῃ, σικύου χρὴ τὸ ἔνδον τρῦψαι καὶ κηρίον, ὕδατος κοτύλην ἐπιχέας, ἐνεῖναι ἐς τὴν ἔδοην, καὶ καθαίρεται.

160. *Ην τὸ στόμα τῶν ὑστερέων σκληρὸν γένηται ὑπὸ ζηρασίης,
¹ καὶ ἐν σχήματι ἔτέριᾳ ἢ ὁ αὐχὴν, τῷ ἐακτύλῳ γνώση παραψαύσας :
² καὶ ἢν ἄνω ὡς ἐς τὸ ἰσχίον εἰληθέωσι, μὴ προσφέρειν δριμὸ μηδέν :
ἢν γὰρ ³ ἔλκωθἢ ἐπὴν φλεγμήνη, κίνδυνος τὸ πάμπαν ἄτοκον γενέσθαι :
προστίθεσθαι δὲ ἄσσα μὴ ὀδάζεται, ὑφ' ὧν καθαρεῖται.

161. Θταν δὲ σκληραὶ εἔωσιν αἱ ὑστέραι καὶ τῆθε ἀλγέωσι, προσθετὰ τιθέναι οἷον ἐλάσου μυελὸν εἢ χήνειον στέαρ ἢ ὕειον, καὶ ἔρινον μύρον ξὸν μέλιτι, καὶ μαλθάσσειν ὢοῦ τὸ επυβέον καὶ κηρὸν λευκόν ἐπίπλασμα, κρίθινον ἢ πύρινον ἄλητον ξὸν ὕθατι καὶ πηγάνω ἐψεῖν.

162. *Ην αί μῆτραὶ ⁷ ξυμμύσωσι, τὰ στόματα σκληρὰ γίνεται σφέων, καὶ τὴν γονὴν οὐκ ἔτι δέχονται, ἀλλ' αὐτόθι, ἐπὴν ξυνευνηθῆ τῷ ἀνὸρὶ, καὶ ἢν κινήση τὰ σκέλεα, χωρέει, καὶ ⁸ δεὐναι τὴν νειαίρην γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας καὶ τοὺς βουδῶνας ἔχουσι, καὶ τὰ ἐπιμήνια παντάπασιν οὐ ⁹ γίνεται· ἢν δὲ γίνηται, ὀλίγα καὶ πονηρὰ καὶ διούνου Τοταν ὧεε ἔχῃ, λούειν πολλῷ θερμῷ μετὰ δὲ τὸ λοῦτρον διδόναι τοῦ κάστορος ξὸν τῆ ρίζη γλυκυσίδης, ¹⁰ ξυμμίσγειν χρὴ ἐν οἴνῳ

' Καί εν σχήματι ή νουσος ή (addit καί J) ό αύχην, τῷ rulg. - καί ὁ αύχην, η έν σχήματι ή νούσος η, τῷ Lind. - καὶ ἐν σχήματι ἐτέρω η ὁ αὐχην, τῶ θ. - γνώση CDHJK. - γνώσει vulg. - 2 καὶ ἡν εἰς (εἰς om. JK; ὡς pro εἰς CDHI) τὸ ὶ. είληθῶσι (είληθέωσι C; είλυσθῶσι J; είλισθῶσι D; είλισθῶσι FGHIK) vulg. - $\kappa \alpha i \ \hbar v \ \text{av} \omega \ \omega s \ \hat{\epsilon}_s \ \tau \hat{o} \ i. \ i \lambda \lambda \omega \theta \tilde{\omega} \sigma i \ \theta. - \delta \rho_i \mu \hat{o} \ \text{om.} \ \theta. \longrightarrow 3 \epsilon i \lambda$ κωθή σπλ. (adest spatium vacuum quinque literarum) φλεγμήνη θ. - ή (ἐπὴν pro η CDFGHIJK) φλ. vulg. - άσσα μη δ' άζεται (sic) θ. - άδάξηται DHK. ἀδάξεται CI. - ὑ•' ὧν [ĉὲ] Lind. - καθαίρεται θ. - καθαιρεῖται vulg. - καθαρεΐται Lind. - 'έωσιν θ. - άλγέουσι vulg. - άλγέωσι CDHIJKLθ, Lind. τιθέναι οίον οπι. C0. - ελάφειον D. - 5 ην J. - χήνιον C0. - η οπ. θ. - υιον C. - ήρινον CFGI. - εξρινον θ. - μύρον D, Lind. - σύν θ. - σπυρόν C. - καὶ (ή pro καὶ θ) κηροῦ λευκοῦ (κηρὸν λευκὸν θ) ώς (ώς om. CDFHIJKθ) ἐπίπλ. καὶ (καὶ om. Cθ) κρ. vulg. - πύρρινου FGIK. - σύν Dθ. - Εψείν C. - - ξυμμύωσι vulg. - ξυμδίωσιν (sic) C. - συνμύσωσι 0. - γίνονται vulg. - γίνεται C. σρών vulg.-σρέων θ.-ούκ ἐπιδέχονται D.-ούκ ἐνδέχονται θ.-αὐτόθεν vulg. - αὐτόθι θ. - Post ἐπὴν addit δὴ J. - ξυνευνεθῆ vulg. - συνευνηθῆ θ. ξυνευν ασθαι Q', - ξυνευνασθή DJK. - ξυνευνηθή C (H al. manu, et al. manu ξυνευνασθή). - άνδρι, (addunt και έπην C, H al. manu; και ην 0) κινέουσα dance à dégénérer en cancer. Les choses étant ainsi, il faut piler l'intérieur d'un concombre sauvage et un rayon de miel, verser une cotyle d'eau, et injecter dans le fondement; cela purge.

- 160. (Autre induration.) Si l'orifice utérin devient dur par sécheresse et que le col soit déformé, vous le connaîtrez avec le doigt en touchant; et, si la matrice se roule en haut vers l'ischion, n'appliquer rien d'âcre; car, si elle s'ulcère après phlegmasie, il y a danger qu'elle devienne absolument stérile; on appliquera ce qui, tout en mondifiant, n'est pas irritant.
- 161. (Induration.) Quand la matrice est dure et, pour cette raison, cause de la douleur, mettre des pessaires tels que la moelle de cerf, ou la graisse d'oie ou de porc, et de l'huile d'iris avec du miel, ou battre ensemble jaune d'œuf et cire blanche; cataplasme, farine d'orge ou de blé cuite avec de l'eau et de la rue.
- 162. (Orifice fermé et induration.) Si la matrice est fermée, l'orifice en devient dur et ne reçoit pas le sperme, qui ressort sur place, quand la femme a couché avec son mari et remue les jambes. Douleurs au bas-ventre, aux lombes et aux aines; suppression complète des règles; ou, si elles viennent, elles sont en petite quantité, mauvaises et incolores. Les choses étant ainsi, laver avec beaucoup d'eau chaude; après le bain donner du castoréum avec la racine de pivoine, le tout mêlé dans du vin noir odorant; ses aliments seront ceux d'une femme en couche. Si les règles apparaissent, interrompre un

(χινηση Cθ) τὰ vulg. — δοδύνη CFGIJ. – δοδυνᾶται θ. – νιαιρὰν θ. – νειέρην FGIK, Ald., Frob. – νειαιρὰν Lind. – καὶ τοὺς β. καὶ τὰς ὶξ. J. – τὰπιμήνια θ. — * γίνονται θ. – γίνηται οπ. Cθ. – όλ. τε καὶ Cθ. – μετὰ λοῦτρον δὲ Cθ. – τὸν κάστορα Cθ. – ξὺν (σὸν θ) τῆ γλυκυσίδη τῆς ρίζης (τῆ ρίζη γλυκυσίδη; θ) vulg. — * συνμ. θ. – δὲ χρὴ J. – Ante εὐ. addit ἐν θ. – διητήσθω C. – χρῆσθω θ. – δεδιητήσθω J. – ώς ἡ (ἡ οπ. Cθ) (post ἡ addunt ἐν DFGIIIJK) λεχὼ (δεχὼ θ; λέχω I, Ald., Frob. ; λέχη J; λεχῶ Κ) vulg. – μίαν θ. – πυριάν θ. ποτὸν, ἢν (εἰ θ) δὲ (δὲ οπι. Cθ) ἐθάδες (ἡθάδες θ) ἔωσιν (ὧσιν C; εἶεν θ) ἄνω, ἢν (addit δὲ θ) δοχῆ (δοκέη Cθ) vulg. – Απte γάλα addit ἡ θ. – γάλα οὖν (οῦν οπι. Cθ); γοῦν I) ὄνου vulg. – δρέδν (ορον θ) προσφέρειν (πρ. οπι. Cθ) καὶ πυριῆσθαι (πυριῆσαι II; πυριάσαι θ) γυlg. – ὑστέρης θ. – [τῆ θστ. Lind.

DES MALADIES DES FEMMES.

μέλανι εὐώδει: σιτιοισι δε διαιτήσθω, ώς λεγώ: καὶ ἡν δηλα ή τὰ επιμήνια, επισγείν μίην ήμερην, και πυρίην όλην, και φάρμακον διδόναι ποτόν, εί ήθαδες είεν, ανω, ήν δε δοκέη δείσθαι, κάτω, γάλα όνου η όβρον και πυριήσαι βληγρώς, και μαλθακτήρια ύστέρη 1 προσφέρειν, καὶ κυκλάμινον καὶ ναρκίσσινον. Σικύων δὲ τῶν σμικρών λαθείν την έντεριώνην, καὶ κατακνήσας, έζελων το σπέρμα, παραστάζων γάλα γυναικός κουροτρόφου, τρίδειν, παραμιγνύων σμύρνην άχρητον, καὶ μέλι ώς κάλλιστον, καὶ έλαιον λευκόν 2 αίγύπτιον, καὶ ποιείν μὴ ύγρὸν, ἀλλὰ ζηρότερον τοῦτ' ἐμπλάσαι εἰς είριον μαλθακόν καθαρόν, 3 καὶ ἐμβαψάτω ἐν λευκῷ ἐλαίω αἰγυπτίω, *καὶ λουσαμένη προστιθέσθω · ὑποδείσθω δὲ καὶ ἐν σκέπη ὅ ἤτω, όταν καθαίρηται. Ἐπὴν δέ σοι δοκέη ἀρκούντως ἔχειν, παύσασθαι • ην δὲ μη, αὖθις προστιθέναι έτερον : μετὰ δὲ τοῦτο ἀμφιελίξασα 6 εἴριον μαλθακόν, στρογγύλον δέ ποιέειν, 7 καὶ ἐμδάπτειν ἐς νέτωπον, καὶ προστίθεσθαι μίην ήμέρην, τῆ δ' ὑστεραίη έλαιον ρόδινον ἐν εἰρίω: είτα πάλιν ελάφου στέαρ τήξας, καὶ αὐτὸ εν εἰρίω. Λουέσθω δὲ έν θερμώ βόατι αίεί πρό των προσθετών, και πυριήσθω εδόδμοισι βληγρώς πλείστον γρόνον μετά δὲ, μίην διαλιπών ἡμέρην, αλύσαι, 8 ήν μεν φλεγματώδης ή, τῷ ξύν τῷ κόκκῳ, ήν δὲ γολώδης, ⁹ τῷ ἀπὸ τῆς σχαμμωνίης · μεταχλύζειν δὲ καὶ ἐπὶ τουτέοισιν ἀμφοτέροισι τη δ' ύστεραίη τῷ ναρχισσίνω ζύν οίνω γλυχεϊ ήν δὲ μή 10 ή ναρχίσσινον, ανθίνω, ή ζρίνω ώς χαλλίστω. έστω δὲ τοῦ έλαίου τρίτη μοϊρα τοῦ οίνου · ἔπειτα οιαλιποῦσα οὐο ἡμέρας, προσθέσθω τὸ ξὸν τῆ γλήχωνι ήμέρην μίην. *Ην δὲ γένηται τὰ ἐπιμήνια, πινέτω

jour, administrer une fumigation de tout le corps, et faire boire un médicament qui évacue par le haut, si la femme a l'habitude d'être évacuée par le haut, ou, si besoin paraît en être, par le bas, lait d'ânesse ou petit lait; faire de douces fomentations; appliquer à la matrice des émollients, du cyclamen et de l'huile de narcisse. Prendre le dedans de petites courges, ôter les graines, couper en morceaux, verser peu à peu du lait de femme nourrissant un garcon, triturer, mêler de la myrrhe pure, de l'excellent miel, du parfum blanc d'Égypte, faire une masse qui soit non pas humide mais assez sèche; emplâtrer cela dans une laine molle et propre, tremper dans du parsum blanc égyptien, et, après un bain, appliquer. La femme porte un bandage et se tient à l'ombre tant que dure la mondification. Quand elle vous paraît suffisante, vous cessez; sinon, vous en appliquez un autre. Après cela, faire un rouleau de laine molle, le tremper dans du nétopon, et l'appliquer pendant un jour; le lendemain, appliquer de l'huite de rose dans de la laine; puis, de rechef, dans de la laine encore, la graisse de cerf fondue. La femme se lavera toujours à l'eau chaude avant l'application des pessaires, et prendra des fumigations aromatiques, douces, très-prolongées; puis, après une interruption d'un jour, faire l'injection avec le grain de Cnide, si la femme est pituiteuse; l'injection avec la scammonée', si elle est bilieuse; pratiquer, dans l'un et l'autre cas, une contre-injection; le lendemain, injecter l'huile de narcisse et du vin doux; à défaut d'huile de narcisse, on prendra l'huile de lis ou celle d'iris, la meilleure possible; l'huile sera le tiers du vin. Puis, après une interruption de deux jours, elle appliquera le pessaire au pouliot pendant un jour. Si les

J. - σύν 0. - * τὸ ΙΙ. - σχαμωνίης 0. - χαὶ οπ. C0. - τούτοισιν 0. - δ' C0. - δ' οπ. vulg. - γαρχ. ἐλαίω λευχῶ καὶ οίνω 0. - σύν vulg. - ξὺν (καὶ pro ξ. C) DII, Lind. - '• εἰη vulg. - ἢ C0. - τὸ ναρχ. C0. - ἀνηθίνω Vatic. Codd. ap. Foes. - ἢ οπ. CDFGHIJK. - εἰρίνω 0. - ἢρίνω Ι. - ἢρινῶ GIJK. - μοίρα CGIθ, Frob. - διαλειπούσα (sic) 0. - προσθέτω Φ0. - τῶ pro τὸ CDIΘ. - σὺν 0. - τῶ pro τῷ J. - μήχωνι 0. - γλίχωνι J. - ἡμέραν vulg. - ἡμέρην Jθ. - ἡμέρην.... τρεῖς οπ. C. - μίην ομ. θ.

κράμδην, καὶ ξιουτιον ἐσθίειν · σκόροοω εἰκου καὶ διαν ξυνευνοῦς πλεῖστα · ἢν εκ καί προσηνές εἶναι, καὶ ἢν ἐν γαστρὶ λάδη, ὑγιλς χίνεται, ἢν πάντα οἱ κατὰ κόσμον ἔη.

163. *Ην εξε τὸ στόμα τῶν μητρέων ξυμμόση, γίνεται ἐσχυρὸν ὡς εξρινέον κὴν ἐπαρήσης τῷ δακτύλῳ, ὅψει σκληρόν τε καὶ ξυνκοί τὴν γονὴν οὐ εξεται τουτέου τοῦ χρόνου, καὶ τὸν δάκτυλον οὐκ ἐσίησι, καὶ τὰ ἐπιμήνια κεκρύφαται, καὶ τὴν γονὴν οὐ εξεται τουτέου τοῦ χρόνου, καὶ δὸύνη ἔχει τὴν νειαίρην γαστέρα καὶ τὴν ὀσφὸν καὶ τοὺς κενεῶνας ἔστι ε΄ ὅτε καὶ ἀνω προσίσταται καὶ πνίγει. "Οταν οὕτως ἔχη, φάρμακον χρὴ πποτι κάτω, καὶ δούειν πολλῷ θερμῷ, καὶ προστιθέναι ἄσσα μαλθάσσει τὸ στόμα, καὶ ὑπάλειπτρον καθιέναι καὶ ἀναστομοῦν, τόν τε εἀπτυλον ὡσαύτως, καὶ αἰονῆν. 8 "Όταν δὲ μαλθακὸν ἢ, προστιθέναι τι ἀν προσδέχὴται τὴν κράμδην δὲ ἐσθιέτω, καὶ τὸν χυλὸν ῥορεέτω.

164. *Ην θαί μῆτραι ξυμμύωσι καὶ τὰ ἐπιμήνια μὴ φαίνηται,

* Σὺν (ξὸν Lind.) vulg. - ἐν Cθ. - τὰ ξμμ, om. Cθ. - ξμμηνα DFGIJK. - πατραμόνια, emend. al. manu D. - παραμόνιμαν (sic) sine $\frac{\pi}{4}$ θ. - λούσθω θ. - διανιζομένη vulg. - διανιψαμένη θ. - άναλτον πινέτω θ. - - πάσασθαι θ. - πασάσθω C. - συν. θ. - ξυνευνέτω FGIK. - συνευνέτω J. - διόσον θ. - λινόζωστιν Dθ. - λινόζωστιν vulg. - 3 καὶ ἐπ. Cθ. - έγθη CKθ. - η prο γέν. C (θ, $\frac{\pi}{4}$). ἐκθλίψαι om. θ. - ύποτρίψαι sine δὲ θ. - 4 καὶ om. J. - Αnte ἀνακ. addunt καὶ Cθ. - ἀνακικᾶν Κ. - ἐν τουτ. om. FGHIJKL. - τούτοισι θ. - σίτων θ. - δὲ om. J. - 5 δ' θ. - λινόζωστις θ. - λινόζωστις vulg. - λίην θ. - λείην vulg. - συν. J. - κράμδη vulg. - κράμδην CD (H, al. manu) JK. - γίνεται καὶ (ἢν pro καὶ Cθ) πάντα vulg. - οἱ om. J. - κόσμω εἴη θ. - εξρινός θ. - ἐπαρήση vulg. - ἐπαρήσης θ. - ἐπαράση D. - δψη θ. - καὶ σλλ. καὶ Cθ. - ξυναλεόμενον vulg. - ξυνελλημένον Foes in not. - ξυνελεόμενον Lind. - ξυνιλλόμενον θ. - ἐσίη J. - ταπιμήνια CHIΚθ. - δέχονται Cθ. - τούτου θ. - ἴσχει θ. - νειξρην FGIK, Ald., Frob. - νιαιράν θ. - νειαιρήν Lind. - 7 πεῖσαι θ. - κατώ οπ. Κ. - θερ. πολλ. HI. - τῶ θερμῶ πολλῶ Cθ. - ὑπάλειπτρον JKθ, Lind. - ὑπάλιπτρον vulg. -

règles viennent, elle boira, à jeun, le castoréum pendant trois jours dans du vin blanc de bonne odeur. Quand elles ont cessé après avoir duré leur temps, la femme prend un bain, puis, s'étant lavée à l'eau froide, boit un cycéon sans sel, ne goûte à aucun aliment, et dort avec son mari deux jours ou trois. Pendant tout le temps qu'elle se mondifie, elle fait cuire de la mercuriale dans de l'eau, et, quand elle est cuite, l'écrase; elle écrase aussi de l'ail, du cumin, du sel, agite de l'huile dans ce mélange, et, versant un peu de l'eau où a cuit la mercuriale, fait bouillir; elle mange cette préparation avant le repas. Elle prend le plus qu'elle peut d'ail bouilli et grillé. Si la mercuriale n'est pas très-tendre, il faut faire cuire du chou avec, assaisonner, rendre cela doux; et, si la femme devient grosse, elle guérit, à condition que tout ira selon l'ordre.

163. (Autre cas d'orifice fermé et d'induration.) Si l'orifice utérin se ferme, il devient résistant comme une figue sauvage; si vous touchez avec le doigt, vous le trouvez dur et contracté; il n'admet pas le doigt; les règles sont supprimées; le sperme n'est pas reçu durant tout ce temps. Douleur au bas-ventre, aux lombes et aux flancs; parfois la douleur se porte en haut et suffoque. Les choses étant ainsi, administrer un médicament qui évacue par le bas; laver avec beaucoup d'eau chaude; appliquer ce qui amollit l'orifice; l'ouvrir avec une sonde qu'on introduit, et avec le doigt semblablement; et pratiquer des affusions. Quand il est ramolli, appliquer ce qui fait venir le sang; donner des breuvages, en essayant quels sont ceux qui sont le mieux reçus; manger du chou et boire de l'eau où il a cuit.

164. (Matrice fermée.) Si la matrice est fermée et que les règles ne paraissent pas, coloquinte, cumin d'Éthiopie, nitre,

αναστόμου θ. - τόν τε (καὶ τὸν L) δάκτυλον (καὶ τῷ γε δακτύλῳ Lind.) καὶ (καὶ οm. CLθ, Vatic. Codd. ap. Focs, Lind.) ώσαύτως (ώσ. om., D restit al. manu, FGHIJK) (addunt καὶ CLθ, Vatic. Codd. ap. Focs) λειοῦν (λοῦν Vatic. Codd. ap. Focs) κιοῦν (λοῦν Vatic. Codd. ap. Focs) κιοῦν (λοῦν Vatic. Codd. ap. Focs) κιοῦν γιος. - ° ὁκόταν C. -πειρ. (πειρεθῆναι θ) παρέχειν καὶ (καὶ om. Lind.) (παρ. καὶ om. Cθ) δ τ αν άλλο (άλλο om. Cθ) πρ. vulg. - καὶ τὴν .θ. - δὲ om. Cθ. - ρυφείτω θ. - ' ἔυμμύσωσι αὶ μῆτραι καὶ τὰπιμήνια θ. - φύλλον pro κύμινον θ: - λίτρον θ.

κολοκυνθίδα αγρίην καὶ κύμινον αἰθιοπικὸν καὶ νίτρον καὶ ἄλας θηβαϊκὸν καὶ νεφρίδιον ¹ καὶ ἄλευρον καὶ σμύρναν καὶ ρητίνην, ζέσσας πάντα όμοῦ ² καὶ μίξας λεῖα, καὶ ποιήσας βάλανον, προστίθει.

- 465. *Ην ³ θρομδωθέωσιν αί μῆτραι, τὸ στόμα αὐτέων γίνεται οἷον ὀρόδων μεστὸν, καὶ ἢν ἐπαφήση, ὄψει οὕτως ἔχον, καὶ τὰ ἐπιμήνια οὐ γίνεται, οὐδὲ ἡ γονὴ ὲμμένει. Τέως ' ἀν ὧδε ἔχη, τῆς κυκλαμίνου τὸν φλοιὸν περιλέψας, καὶ σκόροδα, καὶ ἄλας, καὶ σῦκον, καὶ μέλι ὀλίγον, ταῦτα τρῖψαι καὶ ξυμμῖξαι, καὶ ποιῆσαι βάλανον, καὶ προσθεῖνκι πρὸς τὸ στόμα τῶν μητρέων, καὶ τῶν ἄλλων προσθετῶν, ⁵ ὅσκ τε δριμέα ἐστὶ καὶ ὑφ' ὧν καθαίρεται αἷμα, καὶ τῶν πομάτων ⁶ ἄσσα ὑστέρας καθαίρει.
- 166. Ήν παρὰ φύσιν αί μῆτραι χάνωσι, τὰ ἐπιμήνια χωρέει πλέονα κὰ γλίσχρα καὶ θαμινὰ, καὶ ἡ γονὴ σὰ ἐμμένει, καὶ τὸ στόμα κεχηνός ἐστι, καὶ β σὸν οἶόν τε εἰρύεσθαι τὴν γονὴν, καὶ πῦρ καὶ βίγος λαμβάνει, [καὶ δὸύνη] τὴν κάτω κοιλίην καὶ τὰς ἰξύας. Ἡ δὶ νοῦσος λάζεται ἐκ ρόσω αἰματώδεος, βγίνεται δὲ καὶ δκόταν τὰ ἐπιμήνια ἐξαπίνης ἱστάμενα ραγῆ. Ἡ δίαιτα γοῦν πρόσθεν εἰρηται. Χρὴ δὲ προσθέτοισι θεραπεύειν, ἐν ἀρχῆ μὲν καθαρτηρίοισιν ἄμα καὶ μαλθακοῖσιν, ἔπειτα ἡρέμα στύφουσι, καὶ σπόγγοισι τὰ κάτω 10 τοῦ ὀμφαλοῦ πυριῆν μυρσίνης ὕδατι, ἡ βάτον ἐναφεψεῖν, ἡ ἐλαιῶν φύλλα, ἡ ρόδων, ἡ οἰνάνθης, ἡ ἀμπέλου.
- 167. ^{*}Ην τὸ στόμα τῶν μητρέων ¹¹ ἀναχάνη μᾶλλον ἢ ὡς πέφυκεν ἐν τοῖς ἐπιμηνίοις, τὰ ἐπιμήνια γίνονται πλείω καὶ κακίω πάντα καὶ ὑγρότερα καὶ διὰ πλείονος γρόνου, καὶ ἡ γονὴ οὐχ ἄπτεται, οὐδὲ μέ-
- ¹ Καὶ ἄλ. repetitur C. ἄλευρα θ. ² καὶ om. Cθ. λία θ. ποιέων C. βάλ. ποιέων προστιθέσθω θ. ³ θρομβοθῶσιν G. θρομβωθῶσιν vulg. θρομβωθῶσιν CL, Lind. αὐτῶν vulg. αὐτέων θ, Lind. ἐπαράση D. ὄψη θ. ταπιμήνια CFHIθ. γίνεται JL. γίνονται vulg. οὔτ' θ. ἔμμ. om. CFGH IJθ, Λld. ⁴ ἄνω δὲ FGHIJK. ἔχει vulg. ἔχη Cθ. περιλύψας (sic) C. σκόροδον θ. συμμ. vulg. ἔυμμ. CD. ποιέεν C. ποιεῖν θ. ⁵ ὅσα (addunt δὲ C; τε θ) δρ. τέ (τε om. θ) ἐστι vulg. Ροst ἐστὶ addunt κατεσθίει (D, κατεσθίειν) GHIJ; καὶ κατεσθίει Cθ. βάττα J. ² ταπιμήνια θ. πλείονα vulg. πλέονα DIK. Ροst θαμινὰ addit καὶ πύκινα (sic) θ. ³ οῦτ χοιονται (sic) θ. εἰρύασθαι vulg. εἰρύσθαι J. εἰρύσσθαι Lθ, Lind. J'ai αjouté entre crochets καὶ ἐδύνη, d'après tous les passages parallèles λάτπαι vulg. λάζυται DFGHI, λάζεται CJKθ, Lind. ⁵ γίνονται vulg. γίνεται Jlθ, Lind. ὅταν τὰπιμήνια θ. ἡ οπι. θ. δὲ ριο γοῦν C. θεραπεύειν opn. Cθ; ¹⁰ τοῦ om. θ. πυριᾶν θ. ἡ βάτου ἡ ἐλαου DFGHIJL; ἐλά-

LIVER DEUXIÈME.

sel de Thèbes, graisse des reins, farine d'orge, myrrhe, résine, faire bouillir le tout ensemble, bien mèler, faire un pessaire et appliquer.

165. (Cailots dans la matrice, signes.) Si la matrice renferme des caillots, l'orifice devient comme plein de grains d'ers; si vous y touchez, vous le trouvez dans cet état; les règles ne viennent pas, et le sperme n'est pas retenu. Tant que cela dure, cyclamen dont on a ôté l'écorce, ail, sel, figue, un peu de miel, triturer et mêler, faire un pessaire et appliquer à l'orifice utérin, ainsi que les autres pessaires, qui, à la fois, sont âcres et propres à provoquer le sang, et les breuvages qui purgent la matrice.

166. (Cas où l'orifice est béant.) Si la matrice est béante contre nature, les règles sont plus abondantes, visqueuses, et viennent souvent, le sperme n'est pas retenu; l'orifice est béant et incapable d'attirer le sperme. Chaleur et frisson; douleur au bas-ventre et aux lombes. La maladie survient à la suite d'un écoulement sanguin; elle survient aussi à la suite de l'éruption subite de règles qui avaient été suspendues. Le régime a été exposé précédemment. Il faut traiter avec les pessaires, au début purgatifs à la fois et émollients, ensuite doucement astringents; fomenter les parties sous-ombilicales avec des éponges trempées dans l'eau où a bouilli du myrte ou des ronces, ou des feuilles, soit d'olivier, soit de rosiers, soit d'œnanthé (phytolacca decandra, d'après Fraas), soit de vigne.

167. (Autre cas où l'orifice est béant.) Si l'orifice utérin est béant plus qu'il n'a coutume d'être dans les menstrues, les règles sont plus abondantes, plus mauvaises, plus aqueuses et

του Κ; ἐλαίης Lind.) σύλλοις ἐναρεψῶν ἢ vulg. - ἢ βάτου (βάτον θ) ἐναρεψῶν (ἐναρεψεῖν θ) ἢ ἐλαιῶν φύλλοις (φύλλα θ) ἢ C0. - ἢ οἰνάνθην ἀμπέλου θ. — "ἀναχάνη (addunt μᾶλλον L, Foes in not., Lind.) ἡώ; πέφυκεν ἐν τοῖς ἐπιμηνίοις, οῦτω (ἐν τ. ἐ. οῦτω οπι. C9) γένηται (γίνεται Foes in not., Lind.) τὰ ἐπιμήνια (τὰ ἐπιμ. γίνονται C; τὰπιμήνια γίνονται θ) πλείω vulg. - μάλλον est fourni par le passage parallèle, Nat. de la F. § 45. - κακείω θ. - οὺδ' ἐνμένει θ.

DES MALADIES DES PEMMES.

νει, άλλα πάλιν έξεισι ' κην επιμένη, το στόμα εδρήσεις διαπεπλιγός, και άδυναμίη ίσγει ύπο των έμμηνίων, και κούση έστι και άτονος, καὶ πρόσω γωρέει, τὰ δὲ 2 κράτεα γαλάται, καὶ πῦρ βληγρὸν, καὶ ρίγος, καὶ ὀδύνη ³ἔχει τὴν νειαίρην γαστέρα καὶ τοὺς κενεῶνας καὶ τὰς ἰζύας. Πάσγει όἐ ταῦτα μάλιστα, ἤν τι ἐν αὐτῆ διαφθαρἐν σαπή καὶ παγή, πάσγουσι δὲ καὶ ἐκ τόκων ἔνιαι, αί δὲ καὶ ἄλλως. "Οταν γοῦν ὧδε ἔγη, φάρμαχον χρή πιπίσκειν, καὶ ⁵ κρισιμωτέρη έσται κήν δούνη έγη, των γλιασμάτων προστιθέναι, και τῷ ψυγρῷ λούειν, καὶ διαλέίποντα κλύζειν, καὶ τῶν ποτημάτων διδόναι ὅ τι αν μάλιστα προσδέγηται, καὶ ὑποθυμιῆν δκόσα ξηραίνει, καὶ πουλύποδας έσθιέτω και την λινόζωστιν. Ήν δε μη 6 μεμύκωσιν αι μήτραι ώς γρή, καθίννυσθαι εν ύδατι μυρσίνης εναρεψημένης, ή σγίνου, ή αμπέλου, η έλαίης φύλλοισιν, 7 η βόδων. Δίαιτα δὲ, η λέλεκται ἐπὶ τοῦ έρυθροῦ ρόου · ἄριστον δέ οἱ βοήθημα δίψα, ἔμετοι θαμέες, 8 xal λουτρων εξρζεις. 9 Οχόταν αναστομωθέωσι μαλλον του δέοντος αί ύστέραι καὶ μὴ μεμύκωσι, καθάρσιος δέονται καὶ κλυσμῶν καὶ θυμιηματων.

168. * Ην δὲ 10 λειανθέωσιν αἱ μῆτραι, τὰ ἐπιμήνια πλείω γίνεται καὶ κακίω καὶ δγρότερα καὶ πυκνὰ, καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐμμένει, ἀλλὰ πάλιν οἴχεται, 11 καὶ τὸ στόμα ἐπαφώμενος τῷ δακτύλῳ ὄψει λεῖον,

¹ Καὶ ἢν DJ, Lind. - ἐπιμείνη vulg. - ἐπιμένη θ. - Ante τὸ addunt καὶ Cθ. -Voy., pour ἐπιμένειν employé en ce sens, p. 350, l. 3. - εὐρήσει vulg. - εὐρήση CK. - εύρήσεις θ. - διαπεπληγός vulg. - διαπεπληγός C, Lind. - διαπεπλιγός θ. - ἐμμήνων CDGHIJK. - ² ἀκράτεα θ. - Voy. le passage parallèle § 204. - χαλά τε καί C. - ³ ίσχει θ. - νειέρην FGHIK, Ald., Frob. - νειαιρήν Lind. - νιαιράν θ. - 4 δὲ om. Κ. - ἔν τὶ on. D. - σήπηται καὶ θ. - ἔνιαι on. $C\theta_{*} - \delta V J_{*} - \gamma \delta V$ om. $C\theta_{*} - \delta$ κρησιμωτέρη $G_{*} - \gamma$ ρησιμωτέρη $\theta_{*} - \kappa \alpha \omega$ pro καὶ τῷ θ.- θερμῷ pro ψυχρῷ Lind. - διαλιπόντα C. - ἢν pro ἄν C. - ὑποθυμιάν θ . – δσα θ . – πολύποδας K. – τὴν om. J. – λινόζωστιν $D\theta$. – λινοζῶστιν vulg. — 6 μεμήκωσιν Ι. - καθίγνυσθαι vulg. - καθυγνύσθαι (sic) C. καθίνυσθαι II. - καθίννυσθαι DFGIJKθ, Ald., Frob. - μυρσίνου Ald. - ένας. om. L. - σ_{γ} (vov H. - τ h om. C. - $\delta \hat{\epsilon}$ om. $C\theta$. - $\tilde{\eta}$ pro $\tilde{\eta}$ C. - $\lambda \hat{\epsilon} \gamma \epsilon \tau \alpha i \theta$. αριστα J. - οί βοήθ. om. Cθ. - * καὶ om. Cθ. - εἴργεσθαι C (H, al. manu) θ. - 9 δταν θ. - δκ. [δε] Lind. - αναστομωθέωσι C. - ανοστομωθώσι (sic) θ. άναστομωθώσι vulg. - μήτραι DQ'. - μή om. C. - μεμ. (μεμυκώσι FGIIIKθ, Ald., Frob.) καὶ (καὶ om. θ) καθ. δέωνται (δέονται ΚLθ, Foes in not.. Lind.) vulg. - θυμικμ. C. - θυμιαμ. vulg. - θυωμάτων θ. — 10 άνθῶσι vulg. - ἐαθῶσι (sic) DHJ. - ἐανθῶσι ΙΚLQ'. - ἀνθέωσιν C. - λεανθέωσιν θ. - λειανθῶσι Foes in not. - λειανθέωσιν Lind. - αἱ μῆτραι θ, Lind. - αἱ μ. om, vulg. - τἀπιμήplus prolongées; le sperme ne prend pas, n'est pas retenu et ressort. Si le mal persiste, vous trouverez l'orifice entr'ouvert. La matrice est dans l'adynamie par l'effet des règles; elle est légère et sans ressort, elle s'abaisse, et ses liens (lignments larges) se relâchent. Fièvre lente, frisson, douleur au bas-ventre, aux flancs et aux lombes. Elle éprouve ces accidents surtout quand quelque chose, se détruisant en elle, s'y corrompt et s'y coagule; quelques-unes aussi les éprouvent à la suite de l'accouchement, et d'autres encore autrement. Les choses étant ainsi, il faut administrer un évacuant, qui rendra la solution plus facile. S'il y a douleur, faire des applications chaudes; laver avec l'eau froide; après un intervalle, saire une injection; donner ceux des breuvages qui sont le mieux recus; administrer les fumigations qui dessèchent; manger des poulpes et de la mercuriale. Si la matrice n'est pas fermée comme elle doit, prendre un bain de siége dans de l'eau où a bouilli soit du myrte, soit du lentisque, soit des feuilles de vigne, ou d'olivier, ou de rosier. Régime : celui qui a été exposé à l'article de l'écoulement rouge (§ 110). Ce qu'il y a de plus utile, c'est la soif, des vomissements sréquents, l'abstinence des bains. Quand la matrice est ouverte plus qu'il ne faut et ne demeure pas fermée, elle a besoin de mondification, d'injection et de fumigation (de la Nat. de la F., § 45).

168. (État lisse de la matrice, règles trop abondantes, et accidents qui en proviennent.) Si la matrice devient lisse, les règles sont plus abondantes, plus mauvaises, plus aqueuses, et fréquentes; le sperme n'est pas retenu, et ressort; en touchant avec le doigt, on trouve l'orifice lisse; la femme est dans l'adynamie par l'effet des règles, sièvre, frisson, douleur au

νια 0. – γίνονται 0. – γίνονται πλείω C. – κακείω 0. – καὶ $\pi.$ om. C. – πυκινὰ 0. – άλλ' (ἀλλὰ C9) ήνίκα T_1 (ὑπίη Lind.; τοι J) (ήν. T_1 om. C; πάλιν pro ήν. T_1 0) οίχεται vulg. — "καὶ τῶ T_2 το T_3 το T_4 T_4 T_5 T_6 T_7 το T_8 T_8

DES MALADIES DES FEMMES.

καὶ ἀδυναμίη αὐτὴν λαμδάνει ὑπὸ τῶν ἐμμηνίων, καὶ πυρετὸς καὶ ρἵγος ἴσχει, ὀδύνη τε ἐς τὴν νειαίρην γαστέρα, καὶ τὰς ἰζύας καὶ τοὺς κενεῶνας, μάλιστα ¹ὸἐ ἤν τι ἐν αὐτῆ διαφθαρὲν σαπῆ, ² καὶ ἐκ τόκου καὶ ἄλλως. "Όταν οὖν οὖτως ἔχῃ, θεραπεύειν χρὴ, ὅκοιι ἀν ἡ δδύνη ἔχῃ, ὡς ἐπὶ τῶν πρόσθεν γέγραπται.

169. *Πν αί μῆτραι φλεγμήνωσι, τὰ ἐπιμήνια εἐπηλυγίζονται, καὶ ὁ τράγηλος ζυναρθμοῦται, καὶ πυρετὸς όζὸς καὶ γνώμης άπτόμενος, και πονηρά και δλίγα οι επιφαίνεται, και δκόταν νήστις ή, έμετος αὐτέη ἐπέργεται • 5 δχόταν δέ τι φάγη, ταῦτα ἐμέει • χαὶ ὀδύνη την νειαίρην γαστέρα ζογει καὶ τὰς ζζύας, καὶ ἀποψύγει, * καὶ περίψυξις όλου τοῦ σώματος • ή δὲ γαστήρ τοτὲ μὲν σκληρή, τοτὲ δὲ μαλθακή, καὶ ἐμπίπραται, καὶ ἀείρεται, γκαὶ δοκέει ἐν γαστρὶ ἔχειν: 8 έστι δ' ότε χενεόν φαίνεται τὸ πλήρωμα τῆς γαστρὸς, χαὶ ἐμπίπλαται ή χοιλίη ύδατος, χαὶ δ δμφαλὸς έξίσχει, χαὶ τὸ στόμα ἰσγνὸν, καὶ ἐξαπίνης ἐφάνη τὰ ἐπιμήνια τρύζοντα, * καὶ ὀλίγα καὶ πονηρὰ, καὶ λεπτύνεται τὰς κληῖδας καὶ τὴν δειρὴν, καὶ οἱ πόδες οἰδίσκονται 10 καὶ αἱ πέζαι μάλιστα. "Όταν ὧὸε ἔχη, 11 φάρμακον πῖσαι κάτω, καὶ πυριπσαι τὰς ύστέρας ὡς εὐιώδεσι, τὰς γμέρας τοῖσι μολυβδίοισι, καὶ λουσαι θερμού ύδατι πρό της προσθέσιος μή δάχνοντι. χαί μετά τήν 12 πρόσθεσιν κλύζειν τὰς ὑστέρας : δύο πόσιας κνήστρου 13 έψησαι ἐν χοτύλη βοατος, και άπογέαντα το βοωρ κλύσαι, κοτύλην ξυμμίζαντα μέλιτος καὶ ἐλαίου ναρκισσίνου ἢ ἀνθινοῦ : μετὰ οὲ ταῦτα διαλιπεῖν

' Δè om. C. - εν έωυτη (έωυτῶ C; αὐτῆ θ) vulg. — ² ἢ καὶ ἐκ τ. ἢ ἄλλως C.-οδν om. C.-ὅπου θ. — <math>³ἐπιλυγίζονται θ. - ἐπηλυτίζονται θ. - ἐπηλυγίζονται D. - επηλυγήζονται ΗΙ. - ξυναρθμιούται FGHIJ. - ξυναριθμιούται (D, al. manu ξυναραχνούται) Κ. - ξυναρθμούται Vatic. Codd. ap. Foes, Lind. ξυναρμούται L, Vatic. Codd. ap. Foes. - συναρθμούται θ. - ξυναραχνούται vulg. - Gal. Gl. : συναρθμούται, συναρμόζεται. - Erot. p. 350 : συναρθμούται, συναρμόζεται καὶ συνενοῦται * ἀρθμὸς γὰρ λέγεται ἡ εὕνοια καὶ ἡ φιλία · ώς καὶ Καλλίμαχός φησιν · άρθμὸν δ' άμφοτέροις καὶ φιλίαν ἔτομον. — *καὶ om. θ. - ὸλίγον J. - οἱ om. Jθ. - ὅταν θ. - ἔμετός τις (τις om. Cθ) αὐ. (αύτη 6) vulg. — 5 όταν θ. - δε θ. - δε om. vulg. - εμέη θ. - νειέρην FGIK, Ald., Frob. - νιαιράν θ. - νειαιρήν Lind. - ἀποψυχέει vulg. - ἀποψύχει DFG HIJKe. - Post άπ. addunt η λειποψυχέει DFGHIJK (θ, λιποψυχέει). - ε η καὶ C. - δι' (δι' om. Cθ) όλου vulg. - τότε (bis) CFIθ, Ald., Frob. - σκληφοτέρη C. - ἐμπίπλαται DH. - πιμπράται θ. - αἴρεται vulg. - ἀείρεται θ. -- ⁷ καί έν γ. δ. C. — " καί ἔστιν ὅτε θ. – κενεών Fl. – κενεών G, Ald., Frob. – ένπιμπλάται [6. - τρίζοντα FGI]. - στάζοντα L, Lind. - "καί οπ. θ. - καί λε-

bas-ventre, aux lombes et aux flancs. Cela arrive surtout quand quelque chose, se détruisant en elle, s'y corrompt; cela arrive aussi à la suite de l'accouchement et autrement. Les choses étant ainsi, on emploiera, là où il v a douleur, les moyens qui ont été écrits pour les cas précédents (Nat. de la F., § 46). 169. (Métrite.) Si la matrice s'enflamme (de la Nat. de la F., § 11), les règles se suppriment, et le col se ferme. Il y a une sièvre aiguë et causant le délire. Il survient un écoulement mauvais et peu abondant. Quand la femme est à jeun, elle est prise de vomissement; si elle mange quelque chose, elle le revomit. Douleur au bas-ventre, aux lombes; défaillance; refroidissement de tout le corps. Le ventre est tantôt dur, tantôt souple; il se gonfle et se soulève; et la femme paraît être enceinte; d'autres fois la plénitude du ventre semble vide. L'abdomen se remplit d'eau, le nombril devient saillant; l'orifice utérin est mince, et tout à coup les règles apparaissent avec tranchées, elles sont en petite quantité et de mauvaise nature. La femme maigrit des clavicules et du cou. Les pieds enflent, surtout les chevilles. Les choses étant ainsi, donner un médicament qui évacue par le bas; administrer des fumigations utérines avec les aromates; pendant le jour, mettre les plombs; laver, avant de les placer, avec une eau chaude qui n'ait rien d'irritant; et, après qu'ils sont retirés, faire une injection ainsi composée : enestron (Daphue olcoides), deux potions, faire cuire dans une cotyle d'eau, décanter, méler une cotyle de miel et d'huile de narcisse ou de lis, et injec-

πτύνει τε τὰς CDFGHIJK0, — 10 καὶ om. Gal. in cit. in Gt. – D'après Galien, πέζαι dans ce passage était entendu ou du pied, ou des chevilles. — 11 Ante ç. addit χρὰ J. – καὶ (καὶ om. Lind.) προσθέτοισι (πρ. om. θ) πυριῆσθαι (πυριῆσει CDIHK; πυριῆται L; πυριάσαι θ) νυίζε. – μολιδδίοισι CDIKθ. – προθέτοις FGHI. — 11 πρόσθεσι θ. – τὰς ὑστέρας θ. – τὰς ὑστέρας τουν νυίζε. – καὶ το πόσιας θ. — 11 ἐψ. κατύλην (ἐν κατύλη θ) νυίζε. – καὶ.... κατύλην υδατος repetitur F. – ἀπαχέοντα C. – κλύσαι (addit ἐν θ) κατύλην υδατος τος οπ. θ. – ἀπαχέοντα C. – κλύσαι (addit καὶ τος Cθ, Vatic. Codd. ap. Foes) καὶ νυίζε. – ἀνθίνου CDIθ, Frob. – τοῦτο C. – τᾶντα om. θ. – διαλείπειν θ. – σύν θ. – στοίου θ. – λινόζωστιν Dθ. – λινόζωστιν νυίζε.

ήμέρας τρεῖς, εἶτα κλύσαι τῷ ζὺν τῷ οςει, καὶ πρὸ τοῦ σίτου τὴν κινόζωστιν έψοῦσα ¹ζὺν οἴνῳ ποσῷ ἐσθιέτω ὡς κράμδην καὶ τὸν χυλον βορεέτω. ² Ἡν δὲ ἐπιμένη, φάρμακα πιπίσκειν, ὑφ' ὧν ὕδωρ καθαίρεται τὰς ὑστέρας. Σιτίοισι δὲ χρεέσθω ἄρτοισι καὶ λαχάνοισιν ερθοῖσι τακεροῖσι, θαλασσίοισι δὲ μᾶλλον ἢ κρέασιν, ἢ ἀκροκωλίοισιν καὶ μετὰ τὰ σιτία, καὶ λουέσθω ὡς ἐλάχιστα ψυχρῷ, καὶ γλυκέων καὶ λιπαρῶν παντοίων εἰργέσθω. τὰς δὲ διὰ μεσηγὸ τῶν καθαρσίων ἐδίαντον πινέτω, ἐν όζει κεκρημένι νῆστις. Ἡ δὲ νοῦσος θανατώδης, ἐκρυγεῖν δὲ δλίγαι δύνανται, ἢν μὴ ἐν γαστρὶ ἔχωσιν.

170. Φλεγμασίης μητρέων τὰ ἐπιμήνια ἐπηλυγίζονται, καὶ ὁχόταν ἔσιτος ἢ, ἐμέει, ὅ ὁχόταν ὀὲ βεθρώχη, ὀδύνη ἔχει τὴν νειαίρην γαστέρα καὶ τὰς ἴζύας, καὶ ὅλη ἡ κοιλίη ὁτὲ μὲν σκληροτέρη, ότὲ ὁὲ μαλθακὴ Ϭ γίνεται, καθίσταται ὁὲ οὐ πάνυ κοιλίη μεγάλη γίνεται καὶ οὐ καθκίρεται, καὶ δοκέει κυεῖν, καὶ πάσχει ὁκόσα περ καὶ ἐγκύμονες καὶ ἢν θιγγάνης τῆς κοιλίης, κοῦρον τὸ οἰδημα γνοίης ὡς ἀσκοῦ, καὶ ὁκόταν δοκέη τόκου ὡρη εἶναι, αὶ μῆτραι ζυμπίπτουσι, καὶ τὰ ἐπιμήνια ὀλίγα καὶ κακίονα. Ταύτην φάρμακον 7 χρὴ πιπίσκειν κάτω, καὶ προστιθέναι τῶν καθαρτικῶν, καθαροτο ὁὲ ὑγιὸς γίνεται.

171. ^{*}Ην ⁸ φλεγμαίνηται ή μήτρη, ψαύεται ήν δέ τι σφακελίζη καὶ παλιγκοταίνη, πῦρ ἔχει όξὸ καὶ μέγα, καὶ ⁹φρίκη σκληρή •

^{*} Σύν vulg. - ξύν C, Lind. - οξνου JK. - τήν pro ώς θ. - καί om. Lind. δυφείτω θ. - 2 εί δ' θ. - ἐπιμένη Cθ. - ἐπιμένοι vulg. - χρησθαι θ. - ἄρτισοι (sic) C. - άχροχολίσιση FGI. — 3 σίτου (σιτίου θ) κ. μ. τὸ (τὸν L, Lind.) σττον (τὰ σιτία C6) vulg. - λοῦσθαι θ. - παντ. οπ. C. - τὰ pro τὰς D. - μεσσηγύ CJ. - καθάρσιων Η. - καθάρσεων CIK. - κεκρημένα FG. - κεκρυμμέδω J. - νῆστιν C. - νόσος vulg. - νοῦσος CDHθ, Lind. - ἐκφεύγειν δ' θ. - μέν pro μη L. - Dans vulg. le poiut est après δύνανται, et une nouvelle phrase commence à ην. Linden, avec toute raison, a mis le point après ἔγωσιν, et commencé une nouvelle phrase à φλεγμασίης. - 4 δπό φλ. Foes in not. -[ύπὸ δὲ] φλ. Lind. - ἐπηλυτίζονται θ. - ἐπιλυγίζονται vulg. - ἐπιλογίζονται J. - ἐπηλυγάζονται D. - ἐπιλυγήζονται H. - ὅταν Dθ. - ἐμεῖ vulg. - ἐμέει θ, Lind. - 5 Av θ. - βεβρώκει Cθ. - Τσχει CGJθ. - νειέρην FGHIK, Ald., Frob. - νειαιρην Lind. - τότε (bis) C. - τοτὲ (bis) θ. - σκληροτέρα D. - σκληρη θ. - εγίν. καὶ (καὶ om. Co, Lind.) καθ. (καθέζεται Lind.) vulg. -καὶ οὐ (οἱ pro οὐ Foes in not., Lind.; οὐ om. θ) δοκέει vulg. - κύειν vulg. - ὅσα CJθ. - περ om. DFGHIJ. - xãy vulg. - ñy C. - xai ñy 0. - xxñax pro ois. J. - yvoin; om. C. -

LIVRE DEUXIÈME.

ter; mettre un intervalle de trois jours, puis faire l'injection au vinaigre. Avant le repas, la femme fera cuire de la mercuriale avec un peu de vin, la mangera comme du chou, et en boira la décoction. Si le mal persiste, administrer les médicaments qui évacuent l'eau de la matrice. User de pain, d'herbages bouillis fondants, de poissons de mer plutôt que de viandes, ou d'extrémités d'animaux bouillies et fondantes; se donner autant de fatigue que possible et avant le repas et après; se laver très-peu à l'eau froide; s'abstenir de toutes les choses douces et grasses; dans les jours entre les mondifications, boire, à jeun, de l'adiante dans du vinaigre coupé. La maladie est dangereuse; peu de ces malades réchappent, à moins qu'elles ne deviennent grosses.

170. (Autre métrite.) Inflammation de la matrice : les règles se suppriment; la femme, quand elle est à jeun, vomit; et, quand elle a mangé, elle souffre au bas-ventre et aux lombes. Le ventre entier est tantôt plus dur, tantôt mou; mais il ne revient pas complétement à son état naturel. L'abdomen devient gros et ne se purge pas; la femme paraît enceinte, et éprouve tout ce qu'éprouvent les femmes grosses. Si vous palpez le ventre, vous en sentez le gonflement léger comme d'une outre; et, quand le moment d'accoucher paraît venu, la matrice s'affaisse, et il vient des règles en petite quantité et de plus mauvaise nature. En ce cas, il faut administrer un médicament qui évacue par le bas; ét appliquer, parmi les pessaires, ceux qui mondifient; en effet, mondifiée, elle guérit.

171. (Autre métrite.) Quand la matrice s'enflamme, elle a quelque contact. Si alors l'inflammation s'accroît et redouble,

δταν θ . – ταπιμήνια θ . – θ). [γίνεται] καὶ Lind. — 2 χρὴ οπ. C. – πιπίζειν (sic) HiK. – η προστιθέναι τῶν καθαρτηρίων θ . — 3 φλεγμήνωσιν αὶ μῆτραι θ . – φ λεγμαίνη τε ἡ C. – φ ψαύει pro ψαύεται θ . – τις C. – τε καὶ πάλιν κοταίνει (sic) θ . – Απια πῦρ addunt καὶ C0. – ἔχη H. — 9 φρίκη, σκληρὴ (σκληρὰ Foes in not.) (φρίκη σκληρή · Lind.) τὰ (τὰ οπι. θ) vulg. – Je prends le changement de ponctuation et la correction de Lind. – αἰδ. (addit χωρία θ) ἐκπάγλως (ἐπαγλῶς sic C) τε (τε οπι. CK θ) αἴσθεται (αἴθεται θ) vulg. – θ ρμ $\ddot{\varphi}$ vulg. – θ ργᾶ θ .

DES MALADIES DES PEMMES.

τὰ ἀμςὶ τὰ αἰδοῖα ἐκπάγλως αἴθεται καὶ δάκνεται καὶ ὀργặ, καὶ ¹ εἴ τις ἐπαρήσει τῷ δακτύλῳ, καὶ αὖθις κάκιον ἴσχει καὶ ² ἀλάζεται, καὶ τὴν κεραλὴν ἀλγέει καὶ τὸ βρέγμα, καὶ ἀχλος, καὶ ιδρῶς μετωπίδιος, ³ καὶ τὰ ἄκρεα ψύγιονται καὶ τετρεμαίνουσι, καὶ κῶμα ἔγει ἀλλοτε * καὶ ἄλλοτε, καὶ ἐσακούειν οὐκ ἐθέλει· οὐδὲ ἡ ὑστέρη ἐνεργεῖ· ἀσιτίη πολλὴ, ⁵ καὶ στόμαχος οὐ πάμπαν εἰρύεται τὴν τροφὴν οὐδὲ ἡ κοιλίη, καὶ βοᾶ, καὶ ἀναίσσει, καὶ εὐδουᾶται τό τε ἢτρον γεῖ· ἀσιτίη πολλὴ, ὁ καὶ τὰς ἰξύας καὶ παραφάσιας, καὶ ταχὺ Ονήσκουσιν· ἢν δὲ αἱ δδύναι καταιγίζωσι, σπόγγοισι θερμοῖσιν ἐξ ὐδατος ³ ἡ ἐλαίου ἐκπεπιεσμένοισι πυριῆσαι· καὶ προσθέτοισι μαλθακοῖσι, τος ³ ἡ ἐλαίου ἐκπεπιεσμένοισι πυριῆσαι· καὶ προσθέτοισι μαλθακοῖσι, τος ³ ἡ ἐλαίου ἐκπεπιεσμένοισι πυριῆσαι· καὶ προσθέτοισι μαλθακοῖσι, τος ³ ἡ ἐλαίου ἐκπεπιεσμένοισι πυριῆσαι· καὶ προσθέτοισι μαλθακοῖσι, τος αἰκρὸν ἐλάφου τὸ πυβρὸν καὶ δὶ ἀνείν, τὰ ἀγείν, ἡ τισάνολον δορεέτω.

172. 11 Μητρέων δούνης ἔγχυτον ἢν δούνη μοῦνον ἢ σπερχνὴ καὶ βίαιος, ἀχλὸς ἐν τῆσι μήτρησιν 12 ἔνι, καὶ οὐκ ἔξεισι τὸ πνεῦμα, ἀλλ' αὐτόθι μένει, κακόν · δεῖ οὖν οὕτως θεραπεύειν · ἀνδραφάζιος ἀγρίης καρπόν καὶ τεῦτλα τρίψας ὁμοῦ λεῖα, χλιήνας τε, ἔγχεον ἐς τὰς μήτρας. 'Υστερέων 13 δούνης παῦον · οἶνον ὡς ἤδιστον ἴσον ἴσω κεράσας τρία ἡμίχοα ἀττικὰ, μαράθου ῥίζας καὶ τοῦ καρποῦ τριτημόριον, 14 καὶ ῥοδίνου ἐλαίου ἡμικοτύλιον · ταῦτα ἐμβαλεῖν ἐς ἐχῖνον καινὸν

ι Τίν Ι. - ἐπαρήσαι C. - ἐπαρήσαιτο θ. - αὖτις Cθ. - ἐ ἀλάζεται θ. - αὐδάζεται (D, al. manu ἀδάξεται) LQ'. - • δάξεται J. - ίδρώς τε pro καὶ ίδρως θ. μετωπιδαίος vulg. - περιμετωπίδιος 0. - Lobeck, Phryn. Ecl., p. 557 : Nullus dubito, quin legendum sit μετωπίδιος. — 3 καὶ J. - καὶ om. vulg. - τὰ om. Ců. - ψύχ. om. θ. - τετραμένουσι θ. - τετρεμμαίνουσι J. - τετραμαίνουσιν C, Ald. — $\frac{4}{3}$ xal ällote 0.- xal äll. om. vulg. — $\frac{5}{3}$ xal $\left[\frac{1}{6} \right]$ st. Lind. - $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{6}$ ται vulg. - εἰρυᾶται θ. - In marg. φυλάττει Η. - εἰρύεται Foes in not., Lin . -καὶ (οὐδὲ pro καὶ J) ή κ. vulg. - 6 οὐ δύναται pro όδ. FG (J, δυνᾶται sic) vulg. - δδ. πάσα καὶ ἤτρον καὶ β. Cθ. — 7 καὶ om. DFGHIK. - τούς τε pro καὶ τοὺς J. - *καὶ οιιι. DFGHIK, -τὰς οιι. 0.-καὶ [τὰς] παραφύσιας Lind. -παραφάσιας D. -παραφύσιας vulg. -παρά φύσιας J. -Gal. Gl. : παραφάσαι, παράψασθαι μετά καθέσεως, ώσπερ τὸ ἐσαράσασθαι, εἰσδαλόντα τὴν χεῖρα άψασθαι εντεύθεν δε και τούς κρυπτούς τόπους τούς κατά το γυναικείον αίδοΐον παραράσιας δνομάζουσι. - τάχα C. - καταγνώσιν (καταγυιώσιν Foes in not., Lind.; καταιτίζωσι sic θ), ώς (ώς om. θ, Lind.) σπ. vulg. - Lisez καταιγίζωσι. - θερμοῖς θ. - Ante ἐξ addit καὶ J. — ⁹ καὶ (η Cθ) vulg. - ἐκπεπιεσμένου G. - έξεπιεσμένοισι (sic) πυριάν δ. - καὶ προστ. om. J. - Ante μαλθ.

LIVEE DEUXIEME.

il v a fièvre aiguë et grande, frisson qui durcit, chaleur excessive aux parties génitales, sentiment de morsure et turgescence. Si on touche avec le doigt, le mal empire, les parties sont irritées. Douleur à la tête et au sinciput, brouillard, sueur au front, refroidissement et tremblement des extrémités, coma par intervalles; la malade ne prête pas l'oreille. La matrice est sans activité. Inappétence; ni l'œsophage, ni le ventre n'attirent la nourriture. Les malades crient, s'élancent, souffrent au bas-ventre, aux aines, aux lombes et à l'intérieur des parties génitales. Elles succombent rapidement. Si les douleurs sont pressantes, fomenter avec des éponges chaudes trempées dans l'eau ou dans l'huile et exprimées; appliquer des pessaires émollients, moelle de cerf, graisse d'oie, cire blanche et jaune d'œuf, ou du cérat poissé, résine; purger avec du lait d'ânesse ou de chèvre, ou du bouillon de poulet; ne pas boire de vin; prendre en potage de la décoction d'orge passée au tamis.

172. (Différentes recettes contre les douleurs utérines.) Infusion utérine pour la douleur de matrice : s'il y a sculement une douleur pressante et intense, une fuliginosité est dans la matrice, le vent ne sort pas, il y reste; cela est mauvais. On traitera ainsi : prendre graines d'arroche sauvage et bette, broyer ensemble, faire tiédir, et infuser dans la matrice. Moyen propre à calmer les douleurs utérines : prendre un conge et demi attique de vin très-doux, le couper d'eau par moitié, racine et graine de fenouil un quart, huile de rose une demi-cotyle; jeter cela dans un vasc neuf, puis verser le vin,

addit καὶ C_* – ἄλειφαρ D_* πυρὸν C_* — ¹⁰ κηρῷ τὴν π_* Lind. – κηρωτὴν τὴν π_* Q'_* – σὸν 0_* – σἱνῳῆ γάλ. αἰγείῳ vulg. – οἱνω (ὀνείω θ) γάλ. ἢ αἰγ. C_* 0 – μὴ οιπ. D_* 1 – πτισσ. D_* 1. – ἐροφείτω 0_* 2 — ¹¹ $μ_*$ ἐδ. ἔγχ. οιπ. J_* 1 – ἢν ἢ δδ. C_* 4 Veigel, Dict. de Schin. Suppl., regarde ἀχλὸς comme une fausse leçon, ct pense qu'on doit lire δχλος en place. — ¹² ἐνῆ J_* 1 – ἐξίη J_* 1 – μένη J_* 2 – δεῖ 0_* 5 ο. ο. θερ. οιπ. C_* 9 – ἀνδραφάξυ 0_* 5 D_* 5 – σεύτλα (sic) C_* 7 – το ιπ. C_* 6 ξες C_* 1 – Καὶ οιπ. C_* 2 – δδύνας vulg. – παῦον οιπ. C_* 6 ἡμιχοίς D_* 7 — "καὶ οιπ. D_* 7 ΘΙΙΙΙΚ. – ἔλαιψν C_* 7 – ἐμβάλλειν C_* 5 – εἰς J_* 7 – ἔχινος D_* 6 – κενὸν D_* 7 – τὸν D_* 7 σύν οιπ. νυί D_* 7 – πυριάσαι D_* 7.

καὶ τὸν οἶνον ἐπιχέαι, εἶτα πυριῆσαι. Προστιθέναι ¹ δὲ καὶ σκίλλην, ἔστ' ἄν τὸ στόμα μαλθακὸν ἦ καὶ φαρκιδῶδες.

173. Καὶ ὅταν ἐν ²τῆ καθάρσει φλύκταιναι ἀνὰ τὸ στόμα τῆς ὑστέρης θύωσιν, οὕτω θεραπεύειν σάρκα βοὸς πικερίῳ ἢ χηνείῳ στέατι καὶ ἀννήτω χρίσασα λείοις, τὴν σάρκα ἐς τὸ αἰδοῖον ἐντιθέναι.

174. *Ην έρυσίπελας έχη ⁸ τὰς μήτρας, οἰδέει τοὺς πόδας καὶ τοὺς μαζοὺς καὶ τὸ σῷμα, καὶ πόνος αὐτὴν κατέχει, καὶ ὀρθόπνοια γίνεται, καὶ ἀλγέει τοὺς κενεῷνας καὶ τὸ ὑπογάστριον καὶ τὰ στέρνα καὶ τὴν κεφαλήν · τρόμος ⁴ τε ἔχει, καὶ τὰς χεῖρας νάρκη καὶ τοὺς βουδῷνας, καὶ τὰς ἰγνύκς τρέμει · ἐνίστε δὲ καὶ ἐν τῆσιν ἰγνύησι ⁵ πελιοναὶ γίνονται, καὶ κουφίζει ὀλίγον χρόνον, καὶ ἡ χροιὴ, μάλιστα δὲ καὶ οἱ μαζοὶ ἀείρονται κατὰ τὴν ὁμοεθνίην · ἀλλὰ ⁶ γὰρ οὐ πάνυ τι ἀλγέει, καὶ πῦρ καὶ ρῖγος λαμβάνει, καὶ ἐρυθρὸν τὸ πρόσωπον γίνεται, καὶ δίψα ἰσχυρὴ, καὶ τὸ ⁷ ἴκταρ ξηραίνεται. Ταῦτα ἡν ἐγκύμονι ⁸περιπέση, θνήσκει, καὶ οὐκ ὰν δυνήσεται διαφυγεῖν.

174 bis. ⁴Ην ἐρυσίπελας ἐν τῆσι μήτρησι ⁹ γένηται, οἰδήματα γίνεται πλεννωθέστατα ἀπὸ τῶν ποδῶν ἀρξάμενα ἐς τὰ σκέλεα πάντα καὶ ἐς τὴν ὀσφύν. ⁶Οσφ δ' ὰν ὁ χρόνος πλείων γίνηται, καὶ ὁ θώρης ἐπαίει, καὶ οἰδίσκεται, καὶ περιψύχεται πᾶσα, καὶ πῦρ ἔχει μέγα, καὶ

 1 Δε καί om. C0. – σκίλλη 1 Κ. – σκίλλαν 1 θ. – φορακιώδει 1 C. – θωρακιώδες 1 J. – φοργανώδες Foes in not., Lind. - φορακιώδες vulg. - Gal. Gl.: φαρκιδώδες, ρυτιδώδες. - Erot. p. 388 : φαρχιδώδες, ρυτιδώδες φαρχίς γάρ λέγεται ή ρυτίς. - On ne peut guère douter qu'il ne faille lire φαρχιδώδες; car la glose d'Erotien appartient aux livres des Maladies des Femmes. - 2τη θ.-τη om. vulg. - άνὰ τὸ στ. τ. ὑστ. φλυκτῆναι J. - φλυκταίναι (sic) (D, al. manu, erat prius φυκταίναι) 1θ. - φλεκταίναι (sic) F. - φλυκταΐναι GK, Ald., Frob. φλυκτέναι CH. - τὸ om. C.- φύσωσιν vulg.- φύωσι J.- φυσώσι C.- θύωσι .ούτω θερ. om. Cθ. - βοός η (η om. Lind.) πικ. (πικέριον θ) (ηπικερίω pro η π. 1; ἐπικαιρίω L) (addunt ή Foes in not., Lind.) γην. vulg. - La correction de Foes, adoptée par Lind., paraît la bonne. - ἀννήσω (ἀνήσσω θ; ἀνίσω CDH; ἀνήσω JK) τρίψαι (χρίσασα pro τρ. θ; τρίψα; Lind.) λείως (λεία Cθ; λείοις sic, correctum ex λίοις θ) τὴν σάρκα (addunt χρίσας Foes in not.; καλ γρίσας Lind.) και (και om. Co, Lind.) ές vnlg. — 3 έν τησι μήτρησι Co. - τὸ σῶμα όλον θ. - πόνος μιν λαμβάνει C. - πόνος λαμβάνει μιν θ. - ὸρθόπνια C. - ορθοπνοίη θ. - άλγέει om. θ. - 4 τ' C. - τε om. θ. - ναρκά θ. - τρέμειν C. λγνίησι ΙΙΙ. - ύγνύησι C. - 5 καλ (καλ om. θ) πελιδναλ (πολλά pro πελ. θ) γίν. (γίγνονται D) vulg. - κουφίζη C. - πολλόν pro δλίγον θ. - ή om. FG. αλείρονται (sic) θ. - όμοεθνίαν FGHIJK. - εγάρ καλ οὐ Cθ. - πυρετός Cθ. γίνετα: om. θ. - δίψη D. - 7 ηπαρ vulg. - ήπαρ θ. - Erot, p. 190 et Gal. Gl.

LIVEE, DELADERE.

et faire une fumigation. Appliquer aussi la scille jusqu'à ce que l'orifice soit souple et ridé.

473. (Phlyctènes à l'orifice atérin.) Quand, pendant la pargation menstruelle, des phlyctènes se développent à l'orifice uterin, on traitera ainsi : enduire de la chair de bœuf avec du beurre ou de la graisse d'oie et de l'anis triturés ensemble, c₁ introduire ce morceau de chair dans les parties génitales.

174. (Phlegmasie utérine; symptômes singuliers.) Si un érysipèle se forme à la matrice, les pieds enflent, ainsi que les mauuelles et le corps, la femme souffre, elle a de l'orthopnée; douleur aux flancs, à l'hypogastre, au sternum et à la tête; tremblement, engourdissement dans les bras et les aines; les jarrets tremblent; parfois aussi, il survient des lividités dans les jarrets, ce qui soulage pour un peu de temps. La surface du corps se gontle, et surtout les mamelles par la sympathie. La malade ne souffre pas extrémement. Il y a fièvre et frisson; le visage rougit; soif intense; et les parties génitales se sèchent. Si ces accidents surviennent chez une femme enceinte, elle succombe sans qu'elle puisse réchapper.

174 bis. (Autre rédaction du Sprécédent. De la Nat. de la F., § 12.) Quand l'érysipèle se forme dans la matrice, il survient des gonflements très-pituiteux, commençant aux pieds et s'étendant aux jambes entières et aux lombes. A mesure que le mal se prolonge, la poitrine s'en ressent; la femme enfle, se refroi-

ont la glose ἴχτας. Héringa (dans Erot. ib.) fait très-bien voir que cette glose appartient aux livres des Maladies des femmes, et même au deuxième livre; et, comme ἤπαρ ne donne aucun sens satisfaisant, il en conclut avec toute raison que Erotien et Galien ont lu ici non ἤπαρ mais ἴχταρ. Trois explications avaient été données de ce mot : 1° Suivant Erotien il signifiait près, et la phrase voulait dire, et la partie environnante se sèche; 2° suivant Galien, les parties naturelles de la femme; il faudrait alors traduire : et les parties naturelles se sèchent; 3° enfin Ischomaque et Cydias de Mylasa lisaient ἴχμαρ, et il faudrait traduire : et l'humidité se sèche. — ο περιπέσοι DHIJ. – καὶ οὐχ ἀν ἐκρύγη C (θ, ἐκρύγοι). – δυνήσητας D. – δυνήσητας 1θ. – γέν τος τος πολεννωδέστατα (Π. – πελιωδέστατα vulg. – τοῖν ποδοῖν C. – ἀρξ. καὶ (καὶ οπ. Cθ) ἐς vulg. – κοιλιαδέστατα vulg. – τοῖν ποδοῖν C. – ἀρξ. καὶ (καὶ οπ. Cθ) ἐς vulg. – κοιλια βοιλια καὶ καὶ στικοί γίνηται θ. – γένηται vulg. – θώραξ DHJ. – ἐπαρειε (sic) θ.

όξγος ἐπιλαμδάνει, καὶ πνεύμα 1 πυκνόν, καὶ λιποθυμίη, καὶ ἀσθενείη, καὶ οδύνη παντός τοῦ σώματος · δυσθυμέει τε καὶ αἰολᾶται τῆ γνώμη, καὶ τὸ πάθος ἀνέργεται ἐκ τῆς κάτω κοιλίης ἐς τὰς ἰζύας * καὶ ἐς τὰ νίδτα καί τα υπογονορία καί τὰ στέρνα ³ καί τὸν τράγηλον καί τὴν κεφαλήν και του στόμαγου, και δοκέει θανεϊσθαι δκόταν δε λύηται ή δουνη, νάρχη έχει τὰς ἰζύας καὶ τους βουδώνας καὶ τὰ σκέλεα, καὶ * τὰ ἐν τῆσιν ἐγνύησι πέλια γίνεται, καὶ δλίγον γρόνον δοκέει βάων είναι · έπειτα αύθις πονέεται, καὶ ό χρώς φλυκταινέων καταπίμπλαται, και το πρόσωπον έρυθήματα λάζεται προφανέα και δηλεόμενα, καὶ ὁ φάρυγξ αὖος, εκαὶ ή γλώσσα τρηγείη. Αὐτη ή νοῦσος εἰ ἐγκύμονα σγοίη, κτείνει. *Πν δὲ μὴ, ἰητρείην γρὴ προσάγειν : ὄνου γάλα πιπίσκειν καὶ καθαίρειν. Το δὲ μὴ λύηται ώδε, ψύγειν την κοιλίην 6 εν μαλθακοῖσι ψύγμασι, καὶ προσθέτοισι μὴ περισκελέσι, καὶ καθῆραι κούφοισιν έκ τοῦ κατ' όλίγον, καὶ ἐμέειν: ἀγαθὸν όὲ άκτης φύλλα λαμβάνειν έφθα ξύν δριγάνω ή θύμω ή πηγάνω. ήν δέ τὸ πῦρ μεθίη, καὶ οἶνον καὶ σιτία διδόναι γλυκέα. Παῦραι δὲ ὑγιαίνονται.

175. ⁷ Τόερος δὲ γίνεται ἐν τῆσι μήτρησι τὰ ἐπιμήνια χωρέει ἀσώδεα καὶ ὁδατώδεα ⁸ καὶ οὺ πάνυ αίματώδεα, οἰδέει ⁹ καὶ ή ὑστέρη καὶ τὰ ἐπιμήν ἀκατώδεα ⁸ καὶ σό πάνυ αίματώδεα, οἰδέει ⁹ καὶ ή ὑστέρη ταὶ οἱ ἰμαζοὶ ἡέουσι, καὶ ή νειαίρα γαστήρ σκληρή ἐστι καὶ οἰδέει καὶ πᾶς ὁ ἀμιὰ πέριξ χῶρος, καὶ ἀλγέει, εἴ τις ψαύσειε · ¹² πυρετός τε καὶ βρυγμὸς ἴσγει, καὶ δδύνη σπερχνή ἐς τοὺς κενεῶνας καὶ ἐς

dit tout entière; elle a une grande sièvre; le frisson survient; respiration fréquente; défaillances, faiblesse, douleur de tout le corps. Elle est découragée, son esprit se dérange. Le mal va du bas-ventre aux lombes, au dos, aux hypochondres, au sternum, au cou, à la tête, à l'œsophage; et elle paraît mourir. Quand la douleur cesse, de l'engourdissement tient les lombes. les aines et les jambes; des lividités apparaissent aux jarrets, et, pour un peu de temps, elle semble mieux; puis les douleurs recommencent. La surface se remplit de phlyctènes; des rougeurs apparentes et delétères occupent le visage; la gorge est sèche; la langue raboteuse. Cette maladie, atteignant une femme grosse, la tuc. Si la femme n'est pas enceinte, il faut ainsi traiter : faire boire le lait d'anesse en quantité purgative; si ce moven, n'amène pas la solution, rafraîchir le ventre par des applications émollientes et froides; user de pessaires qui ne soient pas siccatifs; mondisser peu à peu et légèrement, et saire vomir. Il est bon de prendre des feuilles de sureau bouillies avec de l'origan, ou du thym, ou de la rue. Si la sièvre s'en va, donner du vin et des aliments doux. Peu guérissent.

175. (Hydromètre.) Une hydropisie se forme dans la matrice. Les règles coulent avec des nausées, elles sont aqueuses et n'ont pas beaucoup de sang. La matrice enfle, ainsi que les veines et les parties les plus voisines. La femme ne devient pas enceinte. Elle a des suffocations. Les mamelles laissent couler. Le bas-ventre est dur. Toute la région abdominale se gonfle, elle est douloureuse au toucher. Fièvre, grincement de dents; douleur intense aux flancs, aux lombes. La femme a des pollutions, et elle s'en trouve plus mal. En ce cas, laver avec l'ean chaude, échauffer; administrer un évacuant; administrer

om. θ. — * καὶ om. C. – οἰδέη D. — * καὶ om. Cθ. – οἱ pro ἡ Ald. – φλείβει (sic) θ. — ** καὶ om. θ. – καὶ ὄσα om. C. – καὶ οὐ κυ. om. Κ. – οὐ θ. – οὐ om. vulg. — ** καὶ CDGHIJKLθ, Lind. – καὶ om. vulg. – νιαιρὰ θ. – νειαιρὰ Lind. – νειέρη KL. – νείαιρα DJ. – νείερα FGIII, Ald., Frob. – οἰδεῖ C. – ἀμφιπέριξ Κ. – ἤν (εἴ C; ἤ θ) τις (τι D) αὐτὴν (αὐτῆς DFGIJK; αὐτὴν onι. Cθ) ψ. vulg. — ** καὶ πυρ. κ. βρ. Cθ. – ἐξονιροῖ Cθ. – κάκειον θ.

τὰς ἰξύας, καὶ ἐξονειροῖ, καὶ κάκιον ἴσγει. ¹ Ταύτην λούειν δεῖ θερμῷ καὶ χλιαίνειν, φάρμακον δὲ πιπίσκειν, καὶ πυριῆν βληχρῆσι πυρίησι καὶ κυκλάμινον τριώδολον ἐν δθονίῳ προστιθέσθω ἀποδήσασα, καὶ κυπαρίσσου χυλὸν βρέγειν ἐν ὕδατι, καὶ κανθαρίδας τρίβουσα ² προστιθέναι δλίγον χρόνον, καὶ διὰ πλείονος ἐνεργεῖ. ³ Προσθετὸν, κύμινον ὅσον χήμη, ἀσταφὶς λευκή. ⁴ Αλλο · κνίδης καρπὸς, ἄρου ρίζα, τουτέων δ βούλει ἐπιεικέυς προστιθέναι. Ἐπειδὰν δὲ καθήρης, καὶ ἀφαιρέτιν καὶ ἐγκλύζειν τὰ αἰδοῖα, καὶ ξυγκοιμάσθω, καὶ ἢν διενέγκη τὸ ἔμβρυον, ἐκκαθκίρεται ⁵ πᾶσα καὶ δγιὴς γίνεται.

- 176. ⁶ Υοξρου μητρέων · ὕφαιμόν τι ρέει ἰχωροειοὲς, καὶ καθαίρεται, καὶ δάκνει σφόὲρα καὶ ξλκοῖ ὅσπερ ἄλμη τὰ αἰδοῖα καὶ τὰ πέριξ, καὶ ὅκου ἀν ἐπιστάξη ξλκοῖ, καὶ ή χροιὴ ἰκτερώδης · τὰ δὲ ἄλλα καθαίρεται πλῆθος, ⁷ ὅσπερ ἐν τοῖσιν ἄλλοισι ρόοισιν. Ἡ δὲ νοῦσος βληχροτέρη τε καὶ ἄλλως θανατώδης γίνεται, ἡν ἔξελκωθῶσιν αὶ μῆτραι. Ταύτην θεραπεύειν ὡς τὴν ὑπὸ λευκοῦ ρόου ἐχομένην, καὶ γάλα ὄνειον πιπίσκειν, καὶ ἰσχναίνειν, καὶ ἰῆσθαι φαρμάχοισι τοῖσι προειρημένοισιν. ⁸ 'Υδέρου ἐκλεικτά · ἡν ὕδωρ ἐκ τῶν μητρέων ρέη, θεῖον, χηνὸς ἄλειφα, λείχειν.
- 177. Ἡν ἄνεμος ἐν τῆσι μήτρησιν ἐνῆ, ⁹ φῦσα ἔξεισι καὶ τρύζει, καὶ οἰδέει πᾶσα, καὶ πῦρ ἔγει καὶ κάματος πρὸς τοίσδεσσι ¹⁰ καὶ ἀίσσει σφόδρα ὑπὸ τῆς ὀδύνης, καὶ τὸν ἄνδρα οὐ προσίεται, ¹¹ καὶ σφό-
- 1 T. om. Co. δή (δεῖ DIJKL, Lind.; δὲ Co) θερμῷ vulg. πυριῆν βληγροίσι (βληγρήσι CFGI, Ald., Frob.) καὶ vulg. - πυριάν βληγρήσι πυρίησι, καὶ θ. - τριόδολον CI. - ἀποδήσασα.... προστιθέναι om. J. - 2 ἐντιθέσθω θ. προστιθέσθω CDH!KLQ', Lind. — 3 άλλο είς ΰδερον pro προσθετόν.... χήμη D_{-} προσθετόν άλλο ές ΰδερον· κύμινον, ἀσταφίς λευκή, κνίδης καοπός Lind. - In Cod. L est vacuum quoddam spatium, et sequitur σὸν χύμην άσταφὶς λευκή κνίδης καρπός κτλ. Foes in not.-όσον χήμην (χύμην G) κύμενον (χύμ. om. FGHIK) rulg. - χύμινον όσον γήμη σταφιολευχή θ. - 4 άλλο όμοίως FHIJ. - άλλο om. DG. - τούτων θ. - ö om. θ. - Erot. p. 160 : ἐπιεικῶς, ίκανῶς. - ἐπειδὰν (addit δὲ θ) ἐκκαθάρης (καθήρης θ), κλυζέσθω (κλ. om. C; κλύζειν θ) καὶ vulg. - ξυγκ. (ξυγκοιμάσθαι D; συνκοιμάσθαι θ) άμα (άμα om. θ), xai vulg. — 5 maga... xa0xi θ eta: om. C. — 6 å λ λ o θ y θ vol θ (å λ). om. FHIJKLθ) (όμοίως om. D) ύδέρου (άλλος όμοιος ύδερος Foes in not., Lind.) vulg. - τι om. θ. - έλκοι (bis) Jθ. - έλκέοι (bis) C. - ώς C. - ὅπου θ. έπιστάζη C. - Ιμτεροσειδής θ. - Ιμτεροειδής CDFHIJK, Lind. - Ιμτερωειδής L. - δ' θ. — τως Cθ. - δόοις θ. - βληχροτέρα DHJK. - ήν.... μήτραι om., restit, al. manu D. - έξελαεωθώσιν C. - έξελαωθέωσιν Lind. - έξέλθωσιν vulg. έξελκωθώσεν θ. - Dans volg. le point est avant ην, et il n'y a qu'une virgule

des sumigations douces; appliquer en pessaire trois oboles de cyclamen lié dans un linge; faire de l'eau de cyprès, piler des cantharides, et appliquer en pessaire pendant peu de temps; l'action en est plus durable. Pessaire : cumin une chême (= 0, bus 009), raisin sec blanc. Autre : graine d'ortie, racine d'arum, appliquer celle de ces deux substances qu'on voudra, en quantité sussisante. Après la mondification, la femme ôtera les pessaires, fera des injections dans les parties génitales, et dormira avec son mari. Si elle porte à terme l'enfant, elle se mondisse complètement et guérit.

176. (Autre hydromètre.) Pour l'hydropisie de la matrice : il s'écoule une humeur un peu sanguinolente et ichoreuse; ce flux irrite fortement et ulcère, comme la saumure ferait, les parties génitales, les parties environnantes, et tous les points sur lesquels il goutte. La coloration devient ictérique. Du reste, la quantité du flux est comme dans les autres écoulements. La maladie est plus lente, et, du reste, fort dangereuse si la matrice s'ulcère. En ce cas, traiter comme dans celui de l'écoulement blanc (§ 116), faire boire du lait d'ânesse, atténuer, et employer les médicaments indiqués précédemment. Éclegme pour l'hydropisie : si de l'eau s'écoule de la matrice, prendre en éclegme du soufre et de la graisse d'oie.

177. (Vent développé dans la matrice.) Si du vent est dans la matrice, le gaz sort avec bruit; la femme enfle tout entière; la fièvre et la lassitude s'y ajoutent; la douleur la fait tressaillir; elle

αρτès μῆτραι. C'est le contraire qu'il faut : une virgule avant ἦν, et, après μῆτραι, un point. – λευκοῦ post ἐχομ. Κ. – ἰᾶσθαι θ. – τοῖς εἰρημένοισιν θ. – διδ. ἐ. οπ. Ι. – ἐκλιατὰ vulg. – ἐκλεικτὰ Lind. – ἐλιατὰ CFGI, Ald. – ἐκλητὸν Β. – ἐλιατὰ IIΚ. – ἐλιατιὰ Vatic. Codd. αρ. Foes. – ἐλλειτὰν θ. – ἄλειραρ D. – ἄλιρα λειγθῆ θ. — ৽ ἐνοᾶν θ. – ἐνόσαν J. – ἔξει C. – τρίζει C. – πᾶσα καὶ οἰδέει J. – παυλὺ pro πᾶσα Vatic. Codd. αρ. Foes. – καῦμε (κάματος C5) vulg. – τοῖσδὲ vulg. – τοισδεσσιν (sic) θ. — ¹⁰ καὶ J. – καὶ οπ. vulg. – ἀτοπεί οπο. θ. – ͼρόδρα οπ. Cθ. — ¹¹ καὶ οπ. Cθ. – ἄχθ. σφ. C. – ἀχθετεται (sic) σροδροτάτην εὐνὴν θ. – ἀδυνατεῖ (ἀδυνατέει θ) ὀρθ. Cθ. – ἀδυνατεῖ vulg. – κέπται (ἔγκειται θ) ἐν vulg. – ἡ οπ. C. – βοᾶται καὶ C. – πάντα... πνίγεται οπ. Κ. – ἐπείσιον θ. – ἐπ΄ ἰσχίον G. – ἐπίσχιον J.

δρα ἄχθεται τὴν εὐνὴν, καὶ ὀρθοῦσθαι ἀδυνατέει, καὶ ὡς βαρέα μιν έγχειται έν τῆσι μήτρησι, καὶ κεφαλήν αλγέει, καὶ άλύει, καὶ ἄναυδός ἐστιν την δὲ ἡ δούνη προστη, βοᾶ τε καὶ αλγέει πάντα καὶ ἰζύας καὶ ἐπίσειον καὶ τὴν ἔδρην, καὶ τὸ οὖρον ¹ἴσχεται καὶ ἡ κοιλίη, ² καὶ πνίγεται, καὶ θανεῖν ἐρᾶται, 3 καὶ ὑποχόνδριον τιταίνεται, καὶ στόμαγος δάκνεται, καὶ στόμα πικρὸν, καὶ ἐμέει ὀξέα καὶ ἄκρητα, καὶ ἐρεύγεται θαμινὰ, καὶ ραίζει την δὲ μή, ἀνοιδίσκεται, καὶ ην έπαρήση, ἀντιτυπέει καὶ ἀλγέει. Κλύζειν *οὖν χρή τὴν μήτρην μελιχοήτω καὶ όξυμέλιτι καὶ έλαίω κύμινον τριπτόν, ἡ ἄννησον, καὶ λίνου πέταλα τρίδειν, καὶ όρνιθος πάτον ζὸν ὢοῖς, καὶ ἐν ὕδατι ἐνιέ- ναι · προσθέτοισι οὲ οξς ἀν ἐγὼ γράψω, καὶ ⁵ ποτήμασι χρεέσθω · καθίννυσθαι δε εν ελαίω θερμώ, και αρώματα εμδάλλειν, σγοίνου άνθος, 6 ή εν ύδατι δάφνης ή θαλάσσης· άριστον δε καθαίρειν κλυσμοΐσι μαλθακοῖσι τὴν κοιλίην ' ἢ βάλανον προστιθέναι, ὡς νηπίω κοιλίη λύεται, εξριον άπλυτον ζύν μέλιτι · 7 ήν δε γεραιτέρη ή, κρόμμυον έμβάπτειν ές έλαιον, η ές μέλι, και προστιθέναι η ταύρου γολήν, η νίτρον ξὸν μέλιτι, ἡ ροιῆς όζείης χοίνιχα ξὸν μέλιτι καὶ ἀλήτω κριθίνω.

178. 8 Εἰ δὲ μύλη ἐμφύεται ὑπὸ πάχεος γονῆς ἐνεχομένης, θύμβραν λειήνας ἐν ὅξει καὶ ὕδατι, τοῦτο δίδου πίνειν ἐνυγρον, ἢ ³ ὑοσκυθέμου τὸν καρπὸν λεῖον, καὶ κλύζειν ἄλμη καὶ ὁπῷ καὶ ὅξει · ἢν ¹ο δέη, ξὺν ὕδατι · κράτιστον ὸὲ μελίκρητον ἐνιέναι ξὺν ὕδατι φακῶν, ἢ ὀρόδων, ἢ ἴου ἀνθεος. Ἦν δὲ καθαρθῆ οἶα τὰ ¾ πυριφλεγέθεα, μυρσί-

^{&#}x27; "Ισχεται Co. -εἴργεται vulg. — 2 καὶ DGHIJo. - καὶ om. vulg. - αιραται (sic) θ . — 3 xaì om. C. — δ áxv. μ éya $C\theta$. — xaì τ ò (τ ò om. $C\theta$) σ τ. vulg. — ϵ μ . χολην όξετα (sic) καὶ C. - ἐμ. χολην όξέα Vatic. Codd. ap. Foes. - ἐμ. χολώδεα όξεα αχρητα θ. - όρεύεται (sic) pro ερ. C.-ην δε μή, άν. om. L. - άνοιδίσκη. ται DFHIJK. - καί (καί om. Cθ) άντιτ. (άντιτυπεί C; άντιτυπέη DFGHIJ) vulg. - αλγέη DFGHIJ. - 4 οδν om. DFGHIJO. - μήτραν vulg. - μήτρην CDF $HIJK\theta$. - έλέω K. - χύμινόν τε (τε om. $C\theta$) vulg. - τρυπτόν D. - ἄννησσον θ . - άνισον CDHJ. - άνησον Κ. - ἀπόπατον vulg. - πότον F. - πάτον C (D, al. manu ἀπόπατον) GHIJK0, - πάτων Ald. - σύν θ. - έν om. Jθ. - 5 ποιήμασι 6. - χρώ θ. - χρέο CDFGHIJK. - καθίννυσθαι Jθ, Ald., Lind. - καθιννύσθαι C. - καθίνυσθαι DFGHK. - καθίγνυσθαι vulg. - σχίνου DHJK. - 6 ήν pro ή CGIIJK, Ald. - κλυσμοῖς θ. - ήπίως pro νηπίω DQ', Lind. - λύηται D, Lind. - ἀπαυτὸν (sic) pro ἀπλ. θ. - σύν θ. - την.... μέλιτι om. C (DH, restit. al. manu) FGIJK. - εί DQ', Lind. - γεραιτέρη H0. - γεραίτερον vulg. - είη DQ', Lind. - πρόμυον Ald., Frob. - ἐμβάπτειν θ. - ἐμβ. om. vulg. - ἡ νίτρον om. θ. -συμμέλιτι θ.- πυρήνα pro χοίν Cornar., Foes in not., Lind.- καί on., restit.

ne recoit pas son mari, le coit lui cause beaucoup de douleur; elle ne peut se tenir droite; elle sent comme un poids dans la matrice; douleur de tête, jactitation, perte de la parole. Quand la douleur est actuelle, la malade crie, souffre partout, dans les lombes, au pubis, au siège; le cours de l'urine et des matières stercorales est arrêté; elle suffoque et désire mourir. L'hypochondre se distend; sentiment de morsure à l'œsophage; amertume de la bouche; elle vomit des matières acides et non mélangées, elle a de fréquentes éructations, et se sent mieux; s'il n'y a pas de ces évacuations, elle gonfle, et, si l'on touche, le gonflement est rénitent et douloureux. Il faut faire des injections dans la matrice avec l'hydromel, l'oxymel et l'huile. Broyer du cumin ou de l'anis et des feuilles de lin avec de la fiente de volaille et des œufs, mettre dans de l'eau et injecter. La femme usera des pessaires que j'écrirai et des breuvages. Elle prendra un bain de siège dans de l'huile chaude où l'on jette des aromates, par exemple la fleur du jonc odorant, ou dans une décoction de laurier ou dans de l'eau de mer. Le mieux est de purger le ventre avec des lavements adoucissants; ou bien mettre un suppositoire comme on fait pour lâcher le ventre aux enfants (§ 92), c'est-à-dire de la laine non lavée et du miel ; si la femme est d'un certain âge, un poireau trempé dans l'huile ou dans le miel; ou de la bile de taureau, ou du nitre avec du miel; ou une chénice (=1, stre 08) de grenade acide avec du miel et de la farine d'orge.

178. (Remède contre les moles. Voy. § 71.) Si une mole se forme en raison de l'épaisseur du sperme retenu, piler la sarriette dans du vinaigre et de l'eau, et donner à boire étendu d'eau, ou le fruit de la jusquiame pilé, et faire des injections avec la saumure, le suc de silphion et le vinaigre, et, s'il est nécessaire, avec l'eau; ce qu'il y a de plus actif, c'est d'injec-

al. manu D. — * ή CDGIJK, Ald. – ῆν δὲ μ. ἐνφύηται θ. – παχέος CJ. – λιήνας C. – λίην θ. – δίδου οπι. Cθ. – ἔνυδρον D. — * ως κυάμου C. – λίον θ. — 10 δὲ ἦ C. – ξὸν ὕδατι οπι. Lind. – δὲ θ. – δὲ οπι. νnlg. – ῥόδων (sic) D. – ἄνθος θ. — 11 πυριφλεγέθη θ. – μυρσύνην Κ. – σμύρναν [τε] καὶ Lind. – σὸν (σὸν οπι. C; ξὸν Lind.; ἐν θ) vulg.

νην έψεϊν καὶ διανίζεσθαι , σμύρναν καὶ νέτωπον ἐν εἰρίφ προστίθεσθαι.

- 179. ¹*Ην ἄνεμος ἐνῆ ἐν τῆσι μήτρησι καὶ δάκνη, τῆδε καὶ τῆδε διεξιών πῦρ ποιέει, καὶ οἰδέει καύματι, καὶ ²δδυνῆ, καὶ τὸν ἄνδρα ἀπαναίνεται, καὶ ἄχθεται σφόδρα τῆ συνουσίη, καὶ τείνεται, καὶ οἰδέει τὸ ἦτρον, καὶ οἰ δύναται ὀρθοῦσθαι, ³ ἢ ἰθύνεσθαι. "Οταν οὕτως εὕρης, γνῶθι ὅτι ἀνεμος καὶ γονὴ ἐνι ἐν τῆσι μήτρησι, καὶ ἡ γονὴ ἐμπέφυκε · διὰ τοῦτ' οὖν κάμνει. Λαδών μέλι, κηρὸν ⁵ καὶ λίνου πέταλα, τρίψας λεῖα ⁶ καὶ ὄρνιθος στέαρ, οἴνῳ εὐωδει, χλιήνας, ἔγχεον ἐς τὰς μήτρας κλυστῆρι · πινέτω δὲ λίνου πέταλα · ἢ τὸν καρπὸν τρῖψαι ⁷ καὶ ἐς εἴριον ἐνελίζαι, ⁸ πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης · εἰ δὲ μὴ, ἐνεργοτέρῳ χρῆσθαι · ⁹λίριον καὶ κρόκον ¹⁰ καὶ λίνου πέταλα, ὄρνιθος στέαρ τρίψας λεῖκ , διεὶς γάλακτι γυναικείῳ , ἀποσπογγίσας τῆς ὑστέρης.
- 180. 12 Κἢν ὑποφύηται πιμελὴ σαρχοειδεστέρη, τηχεδόνα ἐντιθέναι, χαὶ λεπτύνειν μέσως 'αί γὰρ λίην λεπτυνόμεναι ἀραιαί εἰσι καὶ ἐχτιτρώσχουσιν.
- 181. ¹³ Εἰ δὲ οὐ δέγεται ἡ ὑστέρη, ἀλλὰ ἀφίησι καὶ θερμὸν οὐκ ἔχει ἐν ἑωυτῆ, ὅργανον χρὴ μηχανοποιέεσθαι, ἐρ' δ έζομένη εἴσεισω ἀτμὸς ἐς τὰς μήτρας, ἀμφὶ δὲ τοῦτο εἴματα κυκλόσε τιθέναι ὑπο-θυμιῆν δὲ κασίην, κιννάμωμον, σμύρναν, ἴσον ἑκάστου, ἐν οἴνω τε

1 "Hv om. θ. - ην δε Κ. - ην η pro ενη θ. - δάκνει FGHIJ. - καὶ τηδε διεξιών vulg. - καὶ τῆθε καὶ τῆθε διεξιών θ. - Je supprime un des καί. - 2 ὐδυνα vulg. - οδύνη Cθ. - οδυνάται J. - άπανένεται θ. - συνούση C. - τίνεται θ. -3 καὶ ἰθύνειν C. - καὶ θύει θ. - Les mots η ἰθύνεσθαι ont l'air d'une glose d'ορθούσθαι. - όταν ο. εύ. om. Co. - γνωστόν Co. - έστιν (ένη C; ένι θ) έν vulg. — 4 γυνή Foes in not., Lind. - έμφέφυκε θ. - έμπ. om. vulg. - τοῦτο νυν rulg. -τουτ' οῦν θ. - 5 καὶ οιι. $C\theta$. -λία θ. - 6 καὶ θ. - καὶ οιι. rulg. οίνω.... στέαρ om. K. – εἰς J. — γ καὶ om. I). – ἔριον I. – ἐνείλιξον DQ'. – ἐνειλίξας Lind. — 8 καὶ πρὸς Q'. - Post μήτρης addunt τιθέσθω DQ'; προστιθέσθω Lind. - ένεργει vulg. - έν έργω DFGHIJ, Ald. - ένεργω C. - ένεργοτέρω θ. χρίεσθαι Codd. Regg. ap. Foes, Lind. — 3 λίριον θ. - Ιρινον vulg. — 10 καὶ om. $C\theta$. – $\lambda i\alpha \theta$. – $\delta i\epsilon i\zeta$ te (te om. $C\theta$) vulg. — " $\delta \eta$ CFGHIJ. – $\mu \eta \tau \rho \eta \zeta \theta$. — 12 καὶ ἢν θ. - ὑποφύηται CDHJK. - ἐπιφαίνηται θ. - ἀποφύηται vulg. - ἀρέαι (sic) C. — 13 καὶ pro εὶ δὲ Cθ. – ἀλλ' D. – ἐζομένης (sic) FJ. – ἑζομένη; DHIK. - ίζομένη θ. - εἰσέλθη vulg. - εἰσίν θ. - εἰσέλθει (sic) Η. - εἴσεισιν C. - ἄτμνος (sic) 1.-είς vulga-ές D, Lind,-τούτω vulga-τούτο C0.-ειμετα (sic) 0.-

ter de l'hydromel avec de l'eau de lentilles on d'ers, ou de fleur de violette. Si les matières que la purgation emmène sont comme adustes, faire bouillir du myrte et laver avec cette décoction; appliquer de la myrrhe et du nétopon dans de la laine.

- 179. (Vent développé dans la matrice, et semence qui y est retenue, Comp. le \$ 177.) Si du vent est dans la matrice et cause de la mordication, il produit de la chaleur en se portant cà et là ; la malade enfle par l'effet de la chaleur, elle souffre, elle repousse son mari, le coît lui est très-pénible; elle a de la distension, le bas-ventre est gonflé, et elle ne peut ni se redresser, ni être droite. Quand vous trouvez cet état, sachez que du vent et de la semence sont dans l'utérus et que la semence s'est fixée; c'est pour cela que la femme souffre, Prendre miel, cire et feuilles de lin, bien broyer avec de la graisse de volaille dans du vin de bonne odeur, faire tiédir et infuser dans la matrice. La femme boira des feuilles de lin; ou bien, broyant de la graine de lin, et, la roulant dans de la laine, elle l'appliquera à l'orifice utérin; sinon, elle emploiera un pessaire plus actif : lis, safran, feuilles de lin, graisse de volaille, broyer, mouiller avec du lait de femme, éponger avec de la charpie de linge fin, attacher, et appliquer à l'orifice utérin.
- 180. (Développement d'une graisse charnue.) S'il se développe une graisse charnue, mettre un pessaire qui fasse fondre, et atténuer avec mesure; en effet, les femmes atténuées outre mesure ont les chairs lâches et avortent.
- 181. (Cas où la matrice n'est pas assez chaude et ne retient pas le sperme.) Si la matrice ne reçoit pas le sperme, le laisse ressortir et n'a pas de chaleur en soi (Aph.v, 62), il faut fabriquer un instrument sur lequel elle s'asseoira recevant la vapeur dans la matrice, et recouverte de vêtements qui l'enveloppent entiè-

καὶ κύκλος ἐντιθέναι C. – ὑποθυμιᾶν $\theta.$ – κασσίην CDHK. – σμύρνην CDIK. – τε om. $\theta.$ – φυρεῖν K. – φυρᾶν $\theta.$ – σιραίω (συρίω θ) τούτων (τ. om. $C\theta$) καὶ vulg.

φυρῆν σιραίω καὶ ἐπιδάλλειν, ὀλίγον ¹τε λούεσθαι, ὀλίγα σιτέεσθαι. Αρήγει δὲ καὶ ²προσθετὸν τοιόνδε ' σμύρναν ἄπαλὴν ζὺν μέλιτι ' ἔστω δὲ προμήκης ὡς βάλανος ' ³καὶ ταῦτα ποιέειν πλειστάκις πρὸς τὴν δύναμιν ὁρέων. Καὶ οἱ ἐν σίτω πελεκῖνοι τριπτοὶ ξὺν σμύρνη ἀφελέουσιν. Έψεῖν δὲ μέλι, ⁴καὶ ξὺν τῆσι δαισὶν ἀνακυκᾳν, ⁵καὶ ὅσον αἰγύπτιον κύαμον προστιθέναι. Καὶ ταύρου 6 χολὴν, καὶ ροὸς ἐρυθρῆς ἴσον κονύζη ποίη, ὅμοιον δέ ἐστι σελίνω οὐλῷ, φύεται δὲ ἀγχιστα θαλάσσης ἐν χωρίοισι ψαμμώδεσιν, όδμὴ δύσοιστος, ξὺν μέλιτι καὶ οἴνω πρόσθες. ⁴Η ¹βόλδιον, ἐν πυροῖσι δὲ θεωρεῖται, αἰροπτίοισι δὲ μάλιστα, δριμὸ, ὅμοιον κυμίνω αἰθιοπικῷ τοῦτο, σκόροὸν, νίτρον ἐν τῷ αὐτῷ προστίθει, προλουέσθω δέ.

- 182. "Όταν γυνή τὴν κεφαλὴν δάλγέη τὸ βρέγμα τε καὶ τὸν τράχηλον καὶ ἰλιγγιᾳ πρὸ τῶν ὁμμάτων καὶ φοδῆται καὶ στυγνή ἦ, καὶ οὖρα μέλανα καὶ δι' ὑστέρης ὅμοια, καὶ ἄση θἔχη καὶ δυσθυμίη, μέλαινα χολὴ ἐν τῆσι μήτρησιν ἔνι. Θεραπευέσθω δέ ἐντεριώνην παλαιὴν ἐνιαυσίην, ταύρου χολὴν, ἄνθος χαλκοῦ τρίδειν ξὺν βακκάρει, καὶ προσθετὰ ποιέειν, καὶ φάρμακον πιπίσκειν, καὶ λούειν.
- 183. 10 Όχοταν δὲ δάκνηται τὰς μήτρας γυνή καὶ ἀλγέη καὶ ἀδάξηται, καὶ χολήν οὐρέη ξανθήν, καὶ ἡ μήτρη χάνη, καὶ οἱ ὀφθαλιμοὶ ἰκτερώδεες, ἴσθι ὅτι χολή ἐν τῆσιν μήτρησιν ἔνι. Ἅριστον 11 γοῦν

1 Καὶ ρτο τε θ. - λοῦσθαι θ. - καὶ λούεσθαι ολίγα ρτο τε όλ. λ. όλ. σ. С. σίτα όλίγα pro όλ. σιτ. θ. — ²πρόσθεν τον τοιόνδε G. - τοιόνδε om. Cθ. σύν θ. - 3 καὶ om. DFGHIJ. - ώς πλειστάκις θ. - όρῶν θ. - πελεκίνοι FGHI. πελέχινοι D. – ώφελοῦσιν θ. — 4 καὶ Cθ. – καὶ om. vulg. – σὸν vulg. – ξὸν C. Lind. - τοῖσι FGIJK. - τοῖς CD. - τοισδεεσιν (sic) θ. - ἀνακυκῶν DJ. - 5 καὶ om. C. — εχολή θ. - ροᾶς vulg. - ροιᾶς J. - ροὸς θ. - ἐρ. ὡς ἡ κόνυζα ποιή θ. - κόνυζαν ποίει C. - ποιεί Η. - δ' θ. - χωρίοις ψαμμώδεσσιν θ. - όσμη (όδμη θ) δὲ τούτου (δὲ τ. om. Cθ) δυσ. τοῦτο (τ. om. Cθ) σὺν (ξὺν C, Lind.) vulg. -² Gal. Gl.: βόλδιον, οδόν έστι το αύτο, Ίπποκράτης έν τῷ δευτέρω τῶν γυναιχείων διδάσχει · χαχώς οὖν τινες τὸν νάρχισσον ψήθησαν δηλοῦσθαι διά τὸν βολδόν. - πυροῖς vulg. - πυροῖσι θ. - Ante θεωρ. addit μάλιστα J. - δρυμύ θ. -τούτω J. - Ante σχ. addit χαὶ θ. - σχόρον (D, al. manu σχόροδον) Ηl. λίτρον θ. - ύγρῶ pro αὐτῶ θ. - προλούσεσθαι sine δὲ Κ. - προλούσθω θ. -* άλγέει vulg. - άλγέη DFGHIJKθ. - καὶ τὸ βρέγμα καὶ θ. - τε om. C. - τὸν om. C. - είλιγγα (sic) C. - ήλιγγια θ. - φοβείται vulg. - λυπηται J. - φοβήται DFHIL. – στυγνή sine $\tilde{\eta}$ C. – έστι pro $\tilde{\eta}$ Lind. – μέλαινα vulg. – μέλανα CHJK. - εχει C, Lind. - δυσθυμέη θ. - ενι om. C. - θεραπ. δὲ om. Cθ. - έντεριόνην Η. - παλαιάν FIIIJ. - παλ. om. Co. - ένιαυσίαν J. - σύν C. - ξυμβαχγαρικά pro ξ. β. καί DFG. - συνξυμβακχαρικά HIJK. - βάκχαρι vulg. - βακκά-

LIVRE DEUXIÈME.

rement, La fumigation sera faite avec le cassia, le cinnamome, la myrrhe, de chaque partie égale, pétrir dans du vin cuit, et jeter dans le vase, peu se baigner, peu manger. On se sert encore de ce pessaire-ci : myrrhe molle, avec du miel; il sera allongé comme un gland. Il faut en renouveler souvent l'emploi, se dirigeant d'après les forces de la malade. Le pélécinus (coronilla securidaça) qui croît dans le blé, est utile broyé avec la myrrhe. Faire cuire du miel, le remuer avec des bâtonnets de sapin, et en appliquer en pessaire gros comme une fève égyptienne (nymphwa nelumbo). Bile de taureau, partie égale de sumac rouge et de conyza (la conyza est semblable à l'achc crépue, elle vient très-près de la mer, en des lieux sablonneux, l'odeur en est difficile à supporter), appliquer en pessaire avec du miel et du vin. Ou le bolbion (muscari comosum), on le voit dans les blés, surtout en Égypte, il est âcre, semblable au cumin d'Éthiopie; ce bolbion, ail, nitre, mêler et appliquer en pessaire, après un bain.

182. (Bile noire dans la matrice. Signes, traitement.) Quand une femme a de la douleur à la tête, au bregma et au cou, des vertiges devant les yeux, des terreurs, de la tristesse, des urines noires, l'écoulement utérin semblable, du dégoût, du découragement, sachez que de la bile noire est dans la matrice. On traitera ainsi: intérieur d'un concombre sauvage, vieux d'une année, bile de taurcau, fleur de cuivre, piler avec le baccari (gnaphalium sanguineum), et faire un pessaire. Administrer un évacuant et un bain.

183. (Bile jaune dans la matrice. Signes, traitement.) Quand une femme éprouve, dans la matrice, morsure, douleur et irritation, rend de la bile jaune par l'urine, que la matrice est béante, et les yeux ictériques, sachez que de la bile est dans

ρει θ. — 10 δταν θ. – γυνή om. C. – αὐδάξηται, al. manu ἀδ. D. – δδάξηται J. – χάνη, οἶα (οἶα om. θ) καὶ ντιἰχ. – ἴσθι ὅτι om. Cθ. – ἐν τ. μήτ. χολή ἔνι Cθ. – Post ἔνι addit θεραπευέσθω δὲ ἐντεριώνην D. — " γοῦν om. Cθ. – οὖν D. – σὤμά τε pro τό τε π. σ. C. – τὸ σὤμά τε θ. · Anto προσθ. addunt έν GIJK. – ἐμπροσθέτοιοι D.

έκκαθαίρειν τό τε πᾶν σῶμα καὶ αὐτὰς προσθέτοισιν, ὰ χολήν ἄγει.

184. ¹Ψύχεται ή δστέρη, καὶ βάρος δοκέει ἐγκεῖσθαι, και το χρῶμα οὐ λαμπρὸν, καὶ πέπηγεν ή ῦστέρη. ⁶Οταν οὕτως ἔχη, καθαίρειν ὅ τι φλέγμα ἄγει, καὶ λεπτύνειν χρὴ καὶ πυκινὰ ἐμέειν.

183. "Οταν γυναικὶ όζη κακὸν ἐκ τοῦ στόματος, καὶ ²τὰ οὖλα μέλανα ἢ καὶ πονηρὰ, κεφαλὴν λαγωοῦ καὶ μύας τρεῖς κατακαῦσαι μελανα ἢ καὶ πονηρὰ, κεφαλὴν λαγωοῦ καὶ μύας τρεῖς κατακαῦσαι χωρὶς, καὶ τῶν δύο μυῶν ἐξελεῖν κοιλίην, ἦπαρ δὲ καὶ νεφροὺς μή καὶ ἐν ³θυίη λιθίνη τρίβειν μάρμαρον ἢ λίθον λευκὴν, καὶ διασῆσαι εἶτα μίσγειν ἴσον ἐκάστου, καὶ τοὺς ὀδόντας τρίβειν · χρὴ δὲ καὶ τὰ ἐν τῷ στόματι χωρία * τρίβειν · κάπειτα εἰρίῳ πινωὸεστάτῳ τρίβειν, καὶ διακλύζεσθαι ὕδατι · βάπτουσα δὲ τὸ πινωοες εἴριον ἐν μέλιτι, ἀνατριβέτω τοὺς ὀδόντας καὶ τὰ οὖλα καὶ τὰ ἔνδον καὶ τὰ ἔξω. Τρίβειν ὅτε ἄννησον, καὶ ἀνήθου καρπὸν, καὶ σμύρνης ὁλκὴν ὀδολοὺς ὸύο, διιέναι οἴνῳ λευκῷ ἀκρήτῳ ἡμικοτυλίῳ, ἐν τουτέῳ διακυζέσθω, καὶ ἐν τῷ στόματι πουλὺν κατεγέτω Χρόνον, θαμινὰ ὸὲ τοῦτο ὁρᾶν, καὶ ἀναγαργαρίζεσθαι νῆστιν καὶ μετὰ τὴν τροφήν ἀριστον ἐὲ ¹ ὀλιγοσιτίη, κράτιστα οὲ χρὴ προσμέρεσθαι. Τοῦτο τὸ ἀριμακον ὀδόντας δα καθαίρει καὶ εὐωδεας ποιέει · καλέεται ὡς ἐντοὶ κάρμακον.

186. ⁹ Οχόταν γυναικὶ μαζὸς τριχιήση, στοιδής καρπὸν, ἡ βάτου ἔψην ἐν ὕὸατι καὶ ἐλαίω, ¹⁰ καὶ τοὺς μαζοὺς καταπλάσσειν, καὶ τεύ-

' "Aλλη νοῦσος GJQ'. - όκόταν (όκ. om., restit. al. manu D) δὲ (όκ. δὲ om. CFGHIJe, Ald.) ψύχεται (ψύχηται Lind.) (addunt ή CFGIJLe) ύστ. vulg.δοκέη vulg. - δοκέει CDFGHIJK, Ald. - ὅταν ους. ε. οπ. Co. - πυκνά D. έμείτω sine π. Cθ. — 2 τά om. Cθ. – ούρα πελιόνά ή θ. – λαγού θ. – μύας D. – την (τ. om. Cθ) κοιλ. vulg. - ου χρή pro μή Cθ. - 3 ουιη (sic) θ. - θύη FG. Ald. - είτα μίσγειν om. J. - μίσγειν δὲ sine είτα Cθ. - Post ὁδόντας addit καὶ τὰ οδλα καὶ τὰ ἔνδον θ. — 4 τρίδειν FHJKQ'. - τρίδειν om. vulg. - κάπιτα θ. κάπ. εί. π. om. G. - διακλυζέσθω Cθ. - έν om. θ. - 5 δὲ pro τε DH. - δὲ καὶ αννησσον καὶ αννήσσου θ. - ανισον DHJ. - ανησον K. - ανισσον C. - ανίθου ΗΙ. - σμύονην vulg. - σμύρνης DJθ. - όλκης vulg. - όλκην θ. - δβολών DFG HIJK. - διιέναι om. J. - διειέναι θ. - ακράτω vulg. - ακρήτω CDθ, Lind. - έν om. Cθ. - τούτω θ. - διακλύζεσθαι θ. - πολύν FlJK. - έχέτω θ. - 6 αὐτά θ. αναγαργαλίζεσθαι vulg. - αναγαργαρίζειν DQ', Lind. - αναγαγαρίζεσθαι (sic) J. - ἀναγαργαρίζεσθαι θ. - νῆστις <math>Cθ. - γολιγοσιτέειν θ. - ὁλιγοσιτίην <math>DGIJK.- κικάτιστον D. - δε θ. - δε om. vulg. - χρή om. D. - ελευκένει θ. - λευκαί-Vει $C_* = εψωδες <math>\theta_* = εψωδεα FG_* = να)εῖται Vulg_* = να)εέται <math>\theta_* = δε$ cm. $D(F_*)$

la matrice. Le mieux est alors de purger le corps entier, et, avec des pessaires cholagogues, l'utérus.

184. (Pituite dans la matrice. Signes, traitement.) La matrice se refroidit, une sensation gravative y est éprouvée, la coloration n'est pas nette, et l'utérus a perdu sa mobilité. Les choses étant ainsi, donner les phlegmagogues, atténuer et faire souvent vomir.

185. (Recette pour la mauvaise odeur de la bouche.) Quand une femme sent mauvais de la bouche, que les gencives sont noires et malades, brûler à part une tête de lièvre et trois rats (on ôtera les intestins des deux rats, mais non le seie et les reins), piler, dans un mortier de pierre, du marbre ou de la pierre blanche, et tamiser, puis mêler partie égale de ces ingrédients, et en frotter les dents; il faut aussi en frotter l'intérieur de la bouche; ensuite frotter avec une laine chargée de suint, et se laver la bouche avec de l'eau; on trempe dans du miel la laine en suint, et on en frotte les dents et les gencives en dedans et en dehors. Piler anis, graine d'aneth, deux oboles de myrrhe, mouiller avec une demi-cotyle de vin blanc pur, se laver les dents avec cette préparation, la garder longtemps dans la bouche; faire cela souvent, et se gargariser à jeun et après le repas; ce qu'il y a de mieux, c'est de peu manger, mais de prendre les choses les plus substantielles. Cette préparation nettoie les dents et leur communique une bonne odeur; on la nomme la préparation indienne.

186. (Inflammation de la mamelle, dite vulgairement poil.) Quand la mamelle est affectée du poil, prenez graine de stœbé (poterium spinosum), ou fruit de ronces, faites cuire dans eau

restit. al. manu) HJK. — ⁹ σταν θ. – γυναικός D. – δ (ό οπι. C) μαζός τρηχύς γένηται (εἰσγένηται DFGIJK; ἐγγένηται H) (τριχιήση pro τρ. γ. C; τρηχιήση θ; τριχιάσηται Lind.), στυθής (στοιθής CDHKθ) vulg. – In marg. περὶ
τρηχιοῦντος μαζοῦ θ. – Erot., p. 368 : τριχιάσηται , τριχίασις λέγεται ή περὶ
τοὺς μαστοὺς ἀπόστασις. – ἐψεῖν CDFHIJKθ. – ἔχειν L. – σὺν (ξὺν Lind.; ἐν
Cθ) ὅδ. vulg. – Post ὅδ. addit σὺν ἀλφίτοισι λεπτοῖσι θ. – σὺν pro καὶ Cθ. —
¹⁰ καὶ om. Cθ. – καταπλάσσαι θ. – σεύτλου CDFGHIJK, Ald., Frob. – ἐπὶ ρίπτειν θ. – ἐπιτιθέναι DFGIJKLQ', Lind. – ἐπιτίθεσθα; Vatic. Codd. ap. Foes.

αλφίτω μίζαι καὶ καταπλάσσειν.

187. Ἐπὴν ' γυναικὶ ἐν τῷ αἰδοίῳ ἢ ἐν ὅ τῷ ἀρχῷ ἀσκαρίδες γένωνται, λύγου καρπὸς μίσγεται ἢ φύλλα, ͼκαὶ βοὸς χολὴ παραμίροται ὅσον οδολός κεδρίνῳ δὲ ἐλαίῳ φυρῆν, καὶ εἰρίῳ πινόεντι εὐειροτάτῳ ἀναλαβεῖν ἐντιθέσθω δὲ διὰ τρίτης νύκτα καὶ ἡμέρην, τῆ δὲ ὑστεραίῃ ἀφελομένη λουέσθω θερμῷ, καὶ σκόροδα ἔφθὰ καὶ ὡμὰ εσθιέτω, καὶ αί ἀσκαρίδες ἐξίασι καὶ θνήσκουσιν ἄλμῃ δὲ κλύζειν χρή.

488. Πρόσωπον ⁹ἀγλαίζει ἦπαρ ταύρου, τρίδειν ζὸν ἐλαίω, ἀλείφειν ¹⁰οὲ ἐν ἀκρήτω οἴνω · χολὴ οὲ χλωροῦ φθείρει · ¹¹ ἀλλὰ καὶ ὁ χυλὸς τῆς πτισάνης ὁμοίως λαμπρύνει, καὶ ἀιῶν τὸ λευκὸν, καὶ ἀλητον θέρμων καὶ ὀρόδων, καὶ σῦκον καταπλάσσειν, ¹² καὶ κράμδης ρίζα καὶ σπέρμα · ταῦτα καὶ φακοὺς αἴρει, καὶ ¹³ ἀλκυόνιον,, καὶ κονιορτὸς ἢν λυπέη τὸ πρόσωπον, κηρωτῆ ὑγρῆ διὰ ροοίνου ὑποχρίειν, καὶ ὕδωρ ¹¹ ψυχρὸν προσχέειν. Καὶ ρυτίδας ἐκτείνει, ἐν θυίη λιθίνη μολόδαιναν τρίδειν, καὶ μηνιαῖον ὕδωρ παραχέοντα πλάσαι κυκλίσους · καπειδὰν ξηρανθώσιν, ἐλαίω διεὶς, χρῖε τὸ τὰς ρυτίδας φέρον πρόσωπον.

' 'Ρίψα: CFlJK. - τρίψαι D (H, al. manu ράψαι). - ες ράκος vulg. - εκ ράκους θ. - τεκμαιρόμενος JKθ, Lind. - τεκμηρόμενος vulg. - τεκμηράμενος C. - έχγωρήση vulg. - έχγωρήσαι J. - έχγωρήσει CDFGHIK, Frob. - 2 μαζόν J. – η pro ην Frod. – άμεινον θ. – άμ. om. vulg. – τωυτώ C. – τοῦτο θ. — 3 καὶ μέτ. Co. - λύσαντα o. --λύσ. om. vulg. -- Ante φ. addit δè al. manu II. -καταπλάσαι sine καὶ C. — ⁴ γυναικὸς vulg. - γυναικὶ θ. — ⁵ τῷ om. Cθ. - $\hat{\epsilon}$ γγίνωνται C. $-\hat{\epsilon}$ νγένωνται θ . $-\lambda$ ύτου (sic) θ . $-\delta$ η pro καὶ C. $-\delta$ C. - ξ υράν θ. - πιννόεντι D. - εὐιρωτάτω vulg. - εὐηροτάτω J. - εὐιροτάτω Κ. - εὐειροτάτω θ, Lind. - ήμερην CJθ. - ήμεραν Vulg. - 7 δ' Dθ. - άρελουμένη C. λούσθω θ. — * τρωγέτω θ. - αί om. C. — "άγλαίζειν θ. - σαύρου θ. — " δέ έν κηρώτη σίνω C. - σύν (ξύν Lind. ; έν θ) vulg. - χλωρή Foes in not., Lind. - φείρει (sic) Κ. — " λαμπρύνει καὶ πτισάνης χυλός pro άλλά.... λαμπρύνει C0. – πτισσ. DH. – ωὸν J. – σύχων vulg. – σῦχον θ . – καταπλάσσειν θ . -καταπλαττόμενα vulg. - 12 καὶ om. θ. - 13 άλκιόνιον H. - λυπ \tilde{g} vulg. "προσχείσθω ψυχρόν G. - προσχρίσθαι ψυχρόν θ. - θυείς J. - μολύδδαιναν

LIVRE DEUXIÈME.

ct huile, et appliquez en cataplasme sur les mamelles, mettez aussi des feuilles de bette; puis faites avec du linge et des points d'aiguille une sorte de coiffe assez grande pour contenir la mamelle, que vous y logerez. S'il se forme de la suppuration, il vaut mieux inciser, introduire des tentes de laine en suint, et mettre cette même laine par-dessus; puis, ôter cela, mêler de la lentille cuite avec de la farine d'orge, et appliquer en cataplasme.

187. (Ascarides à l'anus et aux parties génitales.) Quand, chez une femme, il naît des ascarides aux parties génitales ou à l'anus, prenez du fruit de vitex ou des feuilles, ajoutez une obole de bile de bœuf, pétrissez avec de l'huile de cédros, épongez dans de la très-bonne laine grasse, introduisez tous les trois jours et laissez en place un jour et une nuit; le lendemain on l'ôte, on se baigne à l'eau chaude, on mange de l'ail bouilli et cru; et les ascarides sortent et meurent. Il faut faire des injections avec la saumure.

188. (Différentes recettes de cosmétiques.) Cosmétique: piler avec de l'huile le foie de taureau, et en enduire le visage dans du vin pur; la bile de foie frais gâte le visage. On a aussi, pour donner de la beauté à la face, la décoction d'orge passée au tamis, le blanc d'œuf, la farine de lupin et d'ers, la figue en cataplasme, la racine et la graine de chou, l'balcyonium (halcyonium cotoneum, Linné); ces substances font aussi disparaître le lentigo. Si la poussière fait du mal au visage, l'enduire de cérat humide fait avec l'huile de rose, puis verser de l'eau froide. Moyen pour effacer les rides: piler de la molybdène dans un mortier de pierre, verser de l'eau vieille d'un mois, et former des rondelles; quand elles sont sèches, les dissoudre dans l'huile et en frotter le visage qui porte les rides.

24

FHI. - καὶ I, Lind. - καὶ om. vulg. - Post δδως addit δὲ θ. - παραχέαντα θ. - πλάσσαι GIII. - καὶ κυκλίσκους C. - καὶ ἐπ. ξηροὶ γένωνται Cθ. - χρὶε DI. - χριέτω, al. manu χρῖε τὸ II. - χρέο C. - χρῶ θ. - τό.... πρόσ. om. Cθ. καὶ pro σέρον II.

- 189. ¹ Ἦν δὲ ρέωσιν αἱ τρίχες, λήδανον μετὰ ροδίνου ἢ ἀνθινοῦ μύρου τρῖδε, καὶ μετ' οἴνου ἐγχριέτω: ἢ τὴν ² σμηκτρίδα γῆν ζὺν οἴνω, ἢ ροδίνω, ἢ διμφακίω, ἢ ἀκακίη, καὶ ἢν μαδήση, κύμινον ἔμπλασσε, ἢ πελιάδων κόπρον, ἢ ράφανον τριπτὴν, ἢ κρομμύω τριπτῷ, ἢ τεύτλω, ἢ κνίδη.
- 190. Τὰς ⁸ δ' ἐφηλίδας λεγομένας αἴρει, ὀρόδιον, τεύτλου χυλὸς, ώῶν τὸ λευχὸν, πτισάνη, ἢ σικύου ἀγρίου ρίζη ξηρὴ, μετ' οἴνου τρυγὸς τριφθεῖσα, ⁴ καὶ ἐπαλειφομένη, ⁸ ἢ συκῆς φύλλα προστιθέμενα: σησάμῳ τριπτῷ σμήχεσθαι, ἢ ἀμυγδάλαις πικραῖς: ⁶ κνίδης τε σπέρμα, σκορόδων κέλυφος ἐπιδεόμενον, λεπίδιον.
- 191. ⁷ Λειχῆνας ἐξάγει πάντας, όξος, μάννα, χίσσηρις, θεῖον μετ' όξους, χάρδαμον ἄγριον χαἐν χαὶ σποδωθἐν, ἐχίδνης λεβηρὶς, χαὶ λαπάθου ἀγρίου ρίζα · τρίβειν δὲ μετ' όξεος οἰνώδεος · φλυχτκινοῦται, χαὶ λιθαργύρου χρέο.
- 192. ⁸ 'Ρόου ἐρυθροῦ ποτὸν ἀγαθόν · ἐλάφου κέρας κατακαύσας, ἀμήλυσιν κριθέων ξυμμῖζαι διπλασίην, ἐπὶ οἶνον πράμνιον ἐπιπάσσουσα πινέτω, καὶ ἴσταται. ⁹ Έτερον διμοίως ποτόν · ἀδιάντου ρίζαν

1 Καν (καὶ ήν θ) ρέωσι τρίχες Co. - λαύδανον vulg. - λάδανον CDFHIJKL, Lind. - λήδανον θ. - ανθίνου rulg. - ανθινον μύρον Vatic. ap. Foes. - χριέτω θ. — ² σμικτρίδα FG. – σμιητρίδα (sic) IK. – σμηκτριδάτην pro σμ. γήν θ. – σὺν θ. - ὀμφακίω CLθ, Lind. - ὀμφακίνω vulg. - ἀκίη (sic) θ. - μαδύση D.βαδίση Κ. - μαδόση (sic) C. - μαδήση θ. - μαδίση vulg. - ένπλάσσαι θ. - πελειάδων DHJ. - προμύω FGI, Ald. - τριπτώ om. Co. - τριδέτω pro τριπτώ Cornar., Foes in not., Lind. - σεύτλω CDH. - 3δε φιλίδας FIJK (θ, φηλίδας). $-\delta'$ έφυλίδας H. $-\delta \epsilon$ C. $-\tau \delta$ δρόβιον θ . $-\tau \epsilon \dot{\nu} \tau \lambda$ ου (σεύτλου C) τε (τε om. $C\theta$) vulg. - ωου J. - πτισσ. DH. - σικίου FJ. - ρίζα Jθ. - ρίζην ξηρήν C. - ξτρου Κ. - μετά θ. - ' καὶ θ. - καὶ om. vulg. - 5 καὶ pro ἢ θ. - προστιθέναι L.προστιθεμένας · ησαμω (sic) θ. - οὐ γλυκείαις pro πικραζς Cθ. - Post πι. addit ή γλυκείαις al. manu H. — εκαί κν. σπέρμα θ. - τε om. C. - καί ρόδων pro σπορόδων θ . – λεπιδοι (sic) θ . — 7 λ. ε. π. om. L. – λιχήνας (sic) θ . – λειχήνας G. - λιχίνας Ι. - λειχίνας Κ. - πάσας DFGHIK. - μαμάννα (sic) Η. κισηρίς FGIO. - κίσσηρις Η. - κισσηρίς vulg. - θύον C. - οίον pro θεΐον θ. λεβήριδος vulg. - λεβηρίδος D. - λεβηρίς H. - ρίζας Κ. - ρίζαν C. - όξους vulg. - όξεος C. - οίν., ἢν δὲ (ἢν δὲ om. CDFGHIJKO, Ald.) φλ. (φλυκτενοῦται Η; φλεκταινούται FGJ) vulg. - λιθαργύρω CD. - χρώ θ. - 8 β. έ. π. ά. om. L. ώμηλύσι FGIH. - ώμηλύση Κ. - ώμη λύσιν C. - ώμηλύσιον J. - ώμηλύσει vulg. - $\kappa p_1 \theta \tilde{\omega} v$ vulg. - $\kappa p_1 \theta \hat{\varepsilon} \omega v$ θ . - $\xi v \mu \mu i \sigma \alpha v$ (sic) H. - $\sigma v \mu \mu$. θ . - $\hat{\varepsilon} \pi i \sigma i$. πp_1 . om. K. - ἐπ' Cθ. - καὶ ἔστ. om. FGHIJKL. — ε ε. δ. π. om. L. - ποτὸν Ετερον sine όμ. C.- όμοιον D. - όμ. ποτόν om. Jθ. - τρίψαι καὶ έρ. φῶξαι θ. -

LIVEE DEUXIÈME.

- 189. (Recette pour les cheveux.) Si les cheveux tombent, triturer du ladanum (substance visqueuse fournie par le cistus creticus) avec de l'huile de rose ou de lis, et appliquez-le en onction avec du vin; ou la terre cimoliée avec du vin, ou avec de l'huile de rose, ou avec de l'omphacion (huile d'olives non mûres), ou avec le suc d'acacia. S'il y a calvitie, appliquez en cataplasme le cumin, ou la fiente de pigeon, ou le raifort pilé, ou le poireau pilé, ou la bette, ou l'ortie.
- 190. (Recettes pour les éphélides ou taches lenticulaires.) Les taches dites éphélides sont enlevées par la farine d'ers, la décoction de bettes, le blanc d'œuf, la décoction d'orge, la racine sèche du concombre sauvage pilée avec de la lie de vin, et appliquée en onction, les feuilles de figuier en cataplasme, le sésaine pilé en friction, les amandes amères, la graine d'ortie, la pelure d'ail attachée à la partie, le cresson alénois.
- 191. (Recette contre le lichen.) Toute espèce de lichen est enlevée par le vinaigre, la manne, la pierre ponce, le soufre avec du vinaigre, le cardame sauvage (erucaria aleppica, d'après Fraas), brûlé et réduit en cendre, la dépouille de la vipère, la racine de la patience sauvage; triturer avec du vinaigre vineux; il se produit des phlyctènes; alors employez la litharge.
- 192. (Je remarque, au début de la série de formules qui vont se succèder jusqu'à la fin du livre, comme j'ai remarqué à la fin du livre précédent, § 74, que ces formules se rapportent aux descriptions de maladies qui figurent dans le IIe livre, et que r'est à cela que l'auteur se réfère quand il dit: On usera des remèdes que j'écrirai. Formules de boissons pour les écoulements rouges.) Boisson bonne pour l'écoulement rouge : brûler de la corne de cerf, y mêler le double de farine crue d'orge, jeter ce mélange dans du vin de Pranne, faire boire, et le flux s'arrête. Autre breuvage agissant semblablement : piler de la racine d'adiante, griller des pois chiches, en faire une purée, et

τρίψας και έρ. φώζας vulg. - λέκυθον D. - λέκυθον C. - πίνειν vulg. - ποιέειν θ. - Εν μέλιτι post διδόναι C.

τρίψαι, καὶ ἐρεδίνθους φῶζαι, καὶ λέκιθον ποιέειν, ἐν μέλιτι ὡς ποτὸν διδόναι. *Η ἀλήτου Ισητανίου οζύβαφον, χόμμεως λευχοῦ ήμισυ, μάννης τρίτον μέρος, 3 καὶ σχοίνου όλίγον, η πίτυος, η κυπαρίσσου διείς ύδατι πίνειν δίδου δὶς τῆς ἡμέρης * ἢ ἐλάφου χέρας χαταχαίειν, τρίβειν ³ δε και ωμήλυσιν συν κεδρίσι πέντε · οίνος · συν τοίσδεσσιν αὐστηρὸς μέλας μίγνυται. *Η δροιήν γλυκείην οπτήσας, τὸν γυλὸν ζὸν οἴνω μέλαν: πίνειν. Μι κυπαρίσσου εκαρπόν όσον τοία ή τέσσαρα, καὶ μύρτα μέλανα καὶ όμοῦ καὶ αὐτά καθ' έωυτά, πρὸς ἰσγὸν τοῦ σώματος όρέων τῆς γυναιχός, ζύν οίνω όλ ή πόσις γενέσθω. Μ -έμ ῷςρτούο νίεδὶςτ ωνίο νέ νόλοδό τριγούσμο τα νόλοδό υοίοςταρο λανι καὶ πιπίσκειν. 8 Ρόου καὶ πάσης νούσου ποτὸν, όσαι ἀπὸ τῶν ύστερέων γίνονται · γλυκυσίδης ⁹καρπὸν, καὶ τοῦ ρόου τὰς ρίζας, 10 καὶ κύμινον αἰθιοπικόν, καὶ μελάνθιον εν οἴνω λευκῶ διδόναι. 11 11 νάρθηκα ξύσας, έσον δξύδαφον, και πράσου χυλόν, εν οίνω λευκώ κεκρημένω, τοῦτο καὶ ἐκ ρινών αξμα ρέον παύει. "Η σίδην έψησαι ἐν οίνω μέλανι, καὶ 12 περιλέψαι, καὶ τὰ ένδον τρῖψαι, ἐν οίνω μέλανι ζὺν πάλη άλφίτου πιεΐν. *Η λίνου 18 σπέρμα, ή έρυσίμου φωζαι, καὶ έλαίης φύλλα γλωρής, καὶ μέλαιναν ρίζαν, μήκωνα άδράν ταῦτα τρίψας εν τῶ αὐτῷ, 14 εν οἴνφ κεκρημένφ δίδου πίνειν. *Η 15 τάμισον ὄνειον καὶ σίδης γλυκείης ρίζην καὶ κικίδα ἔξ ἴσου πάντα, καὶ ροιῆς γλυκείης γυλον ζὸν οἴνω πίνειν. Ἡ λαπάθου καρπον, ζὸν τῷ 16 τῆς κικίδος ἔζω περιεζυσμένω: ταῦτα τρίβειν άμφω, καὶ ἐν οἰνοι πίνειν, καὶ μετέπειτα

¹ Σητανείου J. - σιτανίου HK. - δξόδαπον CFGIJKθ. - κομμέως (sic) θ. κόμμιος D.- κόνεως J.- κόμμεος ΗΚ.- κόμεως vulg. - μάνης FH.- μανής (sic) GIJ. - 2 καὶ oni. 0. - σχίνου CDHKθ. - Ante όλίγον addunt δὲ Co. - 5δατι δίδου πιείν (πιείν οιπ. C), πίνειν δὲ τῆς vulg. - ὕδ. πίνειν δίδου δὶς τῆς θ. - ήμέρας J. - 3 τε (δὲ CO) vulg. - ξύν ώμηλύσει καὶ κεδρίσι Lind. - ώμηλύσει vulg. - ώμηλύσι FGHI. - ώμηλύσιον J. - ώμηλύση Κ. - ώμη λύσιν C. συγκέδροισι FGHI. - κέδροισι DJK. - κέδρησι C. - 4 ξύν Lind. - τῆσι (τοῖς ΗΚ, Frob.) δαισίν vulg. - τοῖς δεσίν FG (I, δεσσίν). - τοῖς δεσιν J. - τοῖς δεσσιθ. – μέλας om. G. – μίσγεται G0. — 6 ροήν G. – όπτησαι θ . – σύν θ . – καὶ ἴσχεται pro πίνειν θ. — 6 καρπὸς θ. - έαυτὰ vulg. - έωυτὰ θ. - όρῶν θ. σύν οίνωδη πόσις θ. - γεν. οπι. Οθ. - γινέσθω J. - ται σμύρνης δδολόν θ. - κ. σ. δ. om. vulg. - 8 βόρυ.... γίνονται om. L. - καί om. G. - νόσου vulg. νούσου Cθ, Lind.- ὁκόσαι C. - οτον κ. C. - ρόδου pro ρόου Calvus - το καί 6. - καί om. vulg. - Post of, addunt κεκρημένω DQ'. - " η om. C. - όξόδαρον CFGIJK. – πράσσου Ι. – παύη J. — 12 περιαλεΐψαι θ. – τὰ οιιι. J. – τρίψαι J_{\bullet} - τρίδειν vulg. - σύν θ_{\bullet} - παιπάλη pro πάλη D_{\bullet} - πίνειν θ_{\bullet} - 13 σπέρμα θ_{\bullet}

donner dans du miel comme un breuvage. Ou bien, prendre un oxybaphe de farine de blé de printemps, un demi de gomme blanche, un tiers de manne, un peu de jonc odorant, ou de pin, ou de cyprès, mouiller avec de l'eau, et donner à boire deux fois par jour. Ou bien, brûler de la corne de cerf et piler avec de la farine crue d'orge et cinq baies de cédros; on y mele du vin noir astringent. Ou bien griller une grenade douce et en boire le suc avec du vin noir. Ou bien trois ou quatre baies de cyprès, des baies de myrte noir, ensemble ou séparément; on prend en considération les forces de la malade; on donne à boire dans du vin. Ou bien, castoréum une obole, myrrhe une obole, piler dans du vin noir astringent, et faire boire. Boisson pour les écoulements et toute maladie provenant de l'utérus : graine de pivoine, racines de sumac, cumin d'Éthiopie, nielle, donner dans du vin blanc. Ou bien, raclure de férule un oxybaphe, eau de poireau, donner dans du vin blanc coupé, cela arrête aussi l'épistaxis. Ou bien, faire cuire une grenade dans du vin noir, en ôter l'écorce, et broyer l'intérieur, et donner à boire dans du vin noir avec de la fine farine d'orge. Ou bien, graine de lin ou d'érysimon grillée, feuilles vertes d'olivier, racine noire (racine de genista acanthoclada), pavot bien venu, piler le tout ensemble, et donner à hoire dans du vin coupé d'eau. Ou bien, présure d'âne, racine de grenadier doux, noix de galle, de chaque partie égale, jus de grenade douce, boire dans du vin. Ou bien, graine de patience, raclure du dehors de la noix de galle, piler ensemble, et boire dans du vin; on prend ensuite un cycéon. Si

⁻σπ. om. vulg. - ἐρόσιμον θ. - βίζαν om., restit. al. manu D. - Gal. Gl.: μελαιναν βίζαν, τὴν τοῦ ἀσπαλάθου τοῦ ἀρωματικοῦ καλουμένου. - [καὶ] μήκ. Lind. - ἀδρὸν (sic) CFiKθ. - άδρὰν G. - ἀδρὸν (D, al. manu ἀδρὰν) HJ. - "ἐν Cθ. - ἐν om. vulg. - "ἐν τὸ μισὸν vulg. - τάμισον CDFGIKLθ, Ald. - ταμιδον (sic) H. - βίζην CDHIJK. - βίζαν vulg. - κικίδος FHIJK. - κηκίδα Cθ. Lind. - ἴσα θ ταῦτα pro ἐξ ἴ. π. G. - βόης G. - σῦν D. - "ἔτῆς CDHIΚθ. - τῆς om. vulg. - κηκίδος Cθ, Lind. - περιεξεσμένω 1θ . - τρίδειν ἄμα καὶ μετέπειτα κυκείων ανας vulg. - τρίδειν ἄμρω καὶ ἐν οἶνω πίνειν καὶ μετέπειτα κυκείων (sic) θ.

χυχεῶνα. *Ην αἶμα ρέη ¹ λαῦρον ἐξ ύστερέων, ἄγνου φύλλα ξὺν οἴνιο μέλανι τὰ στρυφνὰ ρόον ἴστησιν, οἴνιο μέλανι μιγνύμενα. ² 'Pόου καὶ οδύνης κάγρυος ρίζαν ἐν οἴνιο μέλανι πίνειν · ἢν δὲ πλέον ἢ, τερμίν-θου καρπὸς τριβόμενος, χρὴ δὲ οἴνιο καὶ ὕδατι διιέναι καὶ πίνειν. ³ 'Ην ρόος γένηται, καρκίνους ποταμίους ἀποπνίξας ἐν οἴνιο, πίνειν διδόναι τοῦ τοιούτου οἴνου μεθ' ὕδατος. †Ην †δ' ἔτι φέρηται ὁ ρόος, πρόμαλον φώξας καὶ τρίψας ἐν οἴνιο δίδου, ἢ πράσων χυλόν. ⁵ 'Ην δὲ πουλὸς κατέρχηται ὁ ρόος, ἡμιόνου ὀνίδα κατακαίειν, καὶ λειῆναι καὶ ξὸν οἴνιο διδόναι. *Ην δὲ ⁶ πουλυχρόνιος ὁ ρόος γένηται , σπόγγος κατακαίς ἀρήγει, τρίβειν δὲ λεῖον τὸν σπόγγον καὶ ξὸν οἴνιο διδόναι εὐωδει.

193. ⁷Κατάπλασμα ρόων * σχόροδα καὶ ἀνδράχνην καὶ σέλινον καὶ λωτοῦ πρίσματα καὶ κέδρου λεῖα όμοῦ μῖξαι, διεὶς δὲ ἐν μελικρήτῳ, κατάπλασμα ποιέειν. *Η βάτου φύλλα καὶ ράμνου καὶ ἐλαίης, ὁμοῦ κατάπλασμα ποιέειν. *Η βάτου φύλλα καὶ ξὰν ἀλφίτοισι καταπλάσσειν. ⁹ *Π ἀκτῆς καὶ μυρσίνης φύλλα κατάπλασσε. ¹⁰ *Η λωτοῦ πρίσματα καὶ συκαμίνου φύλλα καὶ ροῦν ξὸν ἀσταφίδι. ¹¹ Πυριήσιες ρόων * αἰρῶν ἄλευρα πεφωσμένα ἔψε ἐν ὀξυκρήτῳ ἀκρητεστέρῳ καὶ ἐς ὀδόνιον ἐγχρίων πυρία. *Η ¹² φακοὺς φώξας, καὶ περιπτίσας, ποιέτιν ἄλευςα χονδρότερα, ¹³ καὶ ἐν ὕδατι έψεῖν, καὶ ὁμοίως καταπλάσσειν * ἢ ὀρόδους ὁσαύτως. ²Αγαθὸν δὲ καὶ ¹⁵ ἐλελίσφακος * ἢ ἄχυρα

¹ Λάβρον θ.-άγνου Κ.-έν pro ξύν θ.-Ante μέλ. addunt διδόναι Cθ.-Post μέλ. addit δίδου πιείν L. - στριφνά l. - μίσγειν Cθ. - 2 περί ρόου καί DFHIJK. - β. κ. όδ. om. L. - κάγχρυος (D, al. manu) J. - καὶ χρυὸς (sic) 0.μέλ. om. θ. - δίδου πιεῖν pro πίνειν Lind. - πλεῖον vulg. - πλέον θ. - πλείων J. - εἴη Jθ. - χρη δ' ἐν θ. - καὶ ΰ. δ. κ. π. om. J. - εἴναι pro διιέναι θ. - 3 ην.... οίνω om. J. - έγγενηται θ. - δίδου πίνειν J. - ξύν ὕδατι δὲ τὸν οίνον pro του.... υθατος C. -[έκ] τοῦ Lind. - 4 δέ τι vulg. - Je lis δ' ἔτι avec Foes. - πρόμαλ.λον L. - Erot., p. 314 : πρόμαλον φάζας, πρόμαλόν έστιν είδος φυτοῦ, οὐ μέμνηται καὶ Εὐπολις ἐν αἰξί. - καὶ om. θ. - πράσου DH. - τῶν πράσων Cθ. - 5 ην βόος ἐπιγένηται πολύς C. - ην βόος ἐνγένηται πουλύς θ. - κατέρχεται FG, Ald. - ή μιωνου αονεια (sic) θ. - όνυχα Η. - όνειδα ΙΙΚ. - παταπαίειν δὲ καὶ Cθ. - λεήναι vulg. - λιήναι Cθ. - λειήναι Η. - λειήν DK. - λειάν FGIJ. σύν οί. δοῦναι θ. — 6 πολ. vulg. - πουλ. CDH. - δ β. om. C. - η pro γέν. Cθ. - λίον θ_* - τὸν $\sigma\pi_*$ σm_* C_* - χαὶ ξὸν σi_* εὐ. δίδου C_* - χαὶ σὸν σi_* εὐ. δοῦναι 0. - σύν vulg. - ξύν Lind. -- γ καταπλάσματα C0. - κ. δόων om. L. - ἀνδραχλή θ. - σελίνου J. - Post κέδρου addit πρίσματα θ. - λία θ. - διέσθαι (sic) έν μελ. $C_* - \delta'$ $\theta_* - καὶ$ καταπλάσματα $C_* - καὶ$ κατάπλασμα ποιεί $\theta_* - \delta$ λία μίσ du sang s'écoule en abondance de la matrice, feuilles de vitex avec du vin noir. Les choses astringentes avec le vin noir arrêtent les écoulements. Pour le flux et la douleur; racine de cachrys, boire dans du vin noir; si le flux est abondant, fruit de térébenthinier pilé, il faut le mouiller avec du vin et de l'eau, et boire. Si le flux survient, étouffer des écrevisses de rivière dans du vin, et donner à boire de ce vin avec de l'eau. Si le flux continue, faites griller du promalon (vitex ou tamarin), pilez, et donnez dans du vin, ou donnez de l'eau de poireau. Si le flux descend avec beaucoup d'abondance, brûler du crotin de mulet, triturer et donner avec du vin. Si le flux se prolonge beaucoup, une éponge brûlée est utile; on la triture bien et on la donne avec du vin odorant.

193. (Formules de cataplasmes pour les écoulements rouges.) Cataplasme pour les écoulements : ail, pourpier, ache, sciure de lotus et de cédros, triturer ensemble et mêler, arroser d'hydromel, et faire un cataplasme. Ou bien, feuilles de ronce, de rhamnus et d'olivier, triturer ensemble et mêler, arroser d'hydromel, et mettre en cataplasme avec de la farine d'orge. Ou bien, mettez en cataplasme des feuilles de sureau ou de myrte. Ou bien, sciure de lotus, feuilles de mûrier, sumac et raisin sec. Fomentations pour les écoulements : farine grillée d'ivraie, faire cuire dans de l'oxymel pur, en enduire un linge, et fomenter. Ou bien, lentilles grillées, pilées, en faire une farine grossière, faire cuire dans l'eau, et appliquer semblablement en cataplasme; ou de l'ers de la même facon. Il est bon encore de mettre en cataplasme la sauge, ou la paille d'orge

ξας διεὶς μελικρήτω σὺν ἀλφ. καταπλάσσαι θ. – διεῖσθαι μελικρήτω σὺν C. – διέναι DFGHIK, Ald., Frob. – ξὸν HJ, Lind. – σὺν vulg. – κατάπλασσε C. — $\bar{\eta}$ κατάπλασσε om. θ . – κατάπλασσε om. FGHIJK. — $\bar{\eta}$ $\bar{\eta}$ φύλλα om. G. – καὶ om. Cθ, Ald. – συκαμίνοις C. – φύλλοις C. – φύλλοισι θ . – ρόδου (ρόσυ C; ροῦν θ) σὑν (ξὲν CJ, Lind.) vulg. — $\bar{\eta}$ πυρίησιν ἐς ρόων (sic) θ . – αἴρων vulg. – λιρων (sic) θ . – αἰρῶν Κ. – ἔψε om. C. – ἐψὲ θ . – δξυκράτω θ . – πυρίη C. — $\bar{\eta}$ φακὸν Κ. – περιπτίσσας D. – περιπτύξας G. – ποιεῖν $\bar{\theta}$. — $\bar{\eta}$ καὶ om. Cθ. – καὶ ὁμ. κατ. DFG (H, restit. al manu) JIK. – δ' ἑψεῖν θ . – κατάπλασσε $\bar{\theta}$. — $\bar{\eta}$ ἐψεῖν $\bar{\eta}$. – κριθέων $\bar{\theta}$. — $\bar{\eta}$ ἐψεῖν $\bar{\eta}$. – κριθέων $\bar{\theta}$.

κριθέων ἐν ἀρεψήματι ἐλελισράκου καὶ ὑπερικοῦ έψεῖν καὶ καταπλάσσειν. ¹ Λωτοῦ πρίσματα καὶ κυπαρίσσου ἐναφεψῶν ἐν ἀσταφίδος ἀποβρέγματι, ἐς δθόνιον ἐπιχρίων, πυριῆν. Ἦ ἐλαίης φύλλα, ἢ κισσοῦ, ἢ μυρσίνης, ἐν ²ἀρεψήματι τούτων κριθέων ἄχυρα έψεῖν. Ἡ ἀρωμάτων ὕδατι ³συναφεψεῖν πίτυρα πύρινα. Ἡ ἀσταφίδος ἀποβρέγματι πίτυρα ⁴πυρῶν ἐψεῖν, ἢ λευκοίου καρπὸν, ἢ τὰς ρίζας ἀρεψήματι πίτυρα πυρῶν τοῦτο ποιήσασα, θερμῷ ἐνελιξαμένη εἰρίῳ, πυριήσθω ' ὅ ἢ τῷ τῆς ἐρπύλλου ἀφεψήματι πίτυρα τὸν αὐτὸν τρόπον ' ⁶πυριῆν δὲ καὶ σπόγγοισι θερμοῖσι καὶ εἰρίοισι μαλθακοῖσιν, ἢν περιωδυνέῃ, καὶ τοῖσιν ὀστρακίνοισιν ἀγγείοισιν, ὕδατος ἐγχέων ' ἢ ἐν κύστεσιν ἐλαίῳ θερμῷ.

194. ⁷Κλυσμοὶ ρόων · μυρσίνης φύλλα καὶ δάφνης καὶ κισσοῦ, εν ὕδατι ἀφεψεῖν · τουτέω κλύζε γλιαρῷ. ⁸ ^{*}Η ἀκτῆς φύλλα καὶ σγοίνου ἀφεψεῖν ἐν ὕδατι, ἀποχέας, ἀκροχλιέρω κλύζειν. ⁹ ^{*}Η οἰνάνθην καὶ κύπερον καὶ ἀσταφίδα ἀφεψεῖν ἐν μελικρήτω καὶ κλύζειν. ^{*}Η τήλεως ὕδατι, ἢ βάτου ἀφεψήματι, ἢ ἐλαίης γλωρῆς, ἢ κυπαρίσσου, ἢ ἐρπύλλου, ἢ ροιῆς, ¹⁰ ἢ λευκοίου ρίζης, ἢ σχοίνου, ἀκροχλίερον, ἢ τὸ διὰ βουτύρου καὶ ρητίνης καὶ χηνείου ἐλαίου, ἢ τὸ διὰ μυελοῦ καὶ στέατος ὑείου.

195. 11 Υποθυμιήσιες ρόων χριθάς πεφωσμένας ές ἄνθραχας ύποθυμιῆν, ἢ ἔλάφου χέρας σὺν ἐλαίησιν ὀμφαχίτισιν, ἢ ρόον τὴν ἐρυθρὴν, χαὶ ἄλφιτα 12 πεφωσμένα ξὺν ἐλαίω χαὶ οἴκω διπλασίω. ἢ

'['H] λ. Lind. - ἐν οπ. DFGHIJK. - σταρίδος θ. - ἐς.... ἀποδρέγματι οπ. C. - πυρία θ. — ² ἀρ. καὶ μετὰ (κ. μ. οπ. θ) τούτων κριθῶν (κριθέων θ) vulg. — ³ συνεψεῖν vulg. - συναφεψεῖν DHQ', Lind. - πύρρινα FGHK. — ⁴ πυρρῶν FGHK. - ἢ λευκ.... ἀρεψεῖν οπ. θ. - σύν θ. - πυρρίνοισιν FGHK. - πυρρῶν FGHK. - ἐνειλιξαμένη θ. - ἐρίω D. - πυριάσθω θ. — ἐπιρίπτειν θ. - πυρρῶν FGHK. - ἐνειλιξαμένη θ. - ἐρίω D. - πυριάσθω θ. — ὁ ἢ οπ. C. - τῷ τῆς οπ. θ. - ἐρπύλου D. - ἐρπύλου H. - ἐψήματι (ἀρεψήματι C,H al. manu) καὶ (καὶ οπ. θ) πίτ. vulg. — ὅ πυρία θ. - καὶ οπ. D. - σπόγγοις θ. - θερμοῖς κθ. - μαλθακοῖς θ. - περιοδυνέη CFGHIK, Ald., Frob. - τοῖς ἐστρακίνοις αἰτίοις ὕδατος θ. - ἀγεψεῖν οπ. C. - γλυσμὸς θ. - σμύρνης ρτο μυρσ. C. - τούτω θ. - τούτω θ. - ἀγεψεῖν οπ. C. - γλυσρῷ vulg. - χλιαρῷ J. - χλ. οπ. θ. — δ ἢ θ. - ἢ οπ. vulg. - σχίνου DFHIJKθ, Foes in not., lind. - ἀκρογλικρῷ vulg. - ἀκρογλιερῶν θ. — δ ἢ.... κλύξειν οπ. (DH, restit. al. manu) FGIJK. - κύπαιρον θ. - ἐνεψεῖν μελικρήτω θ. - τήλεος vulg. - τή- λεως DFGHIKθ. - τίλεως J. - τύλεος C. - ἀρεψημα vulg. - ἀφεψήματι θ. - ἐρπύλου D. - ἐρπύλου H. - ἐρόςς C. - ἑροῖς FGHK. — "δ ἢ οπ. CFGHJK. - σχίνου

bouillie dans une décoction de sauge et d'hypéricon. Ou bien, sciure de lotus et de cyprès, faire bouillir dans une décoction de raisin sec, en enduire un linge, et mettre en fomentation. Ou bien, feuilles d'olivier, ou de lierre, ou de myrte, les faire bouillir, et, dans cette décoction, faire bouillir de la paille d'orge. Ou bien, faire bouillir du son de blé dans une eau aromatique. Ou bien, faire bouillir, dans une décoction de raisin sec, du son de blé, ou faire bouillir la graine de giroflée, ou les racines, et dans cette eau jeter le son de blé; ou, jetant le son de blé dans la décoction, puis le roulant dans une laine chaude, l'appliquer en fomentation; ou eau de serpolet et son, de la même manière. On fomente aussi avec des éponges chaudes, des laines molles, s'il y a forte douleur, des vases en terre pleins d'eau, des vessies pleines d'huile chaude.

194. (Formules d'injections pour les écoulements rouges.) Injections pour les écoulements : feuilles de myrte, de laurier et de lierre, faire bouillir, et injecter cette eau tiède. Ou bien, feuilles de sureau et de jonc odorant, faire bouillir dans l'eau; décanter, et injecter, légèrement tiède. Ou bien, faire bouillir la fleur de vigne, le cypérus et le raisin sec dans de l'hydromel, et injecter. Ou bien, eau de fenugrec, ou décoction de ronce, ou d'olivier vert, ou de cyprès, ou de serpolet, ou de grenadier, ou de racine de giroflée, ou de jonc odorant, injecter légèrement tiède, ou l'injection avec beurre, résine et graisse d'oie, ou l'injection avec moelle et graisse de porc.

195. (Formules de fumigations pour les écoulements rouges.) Fumigations pour les écoulements : brûler sur des charbons de l'orge grillée, ou de la corne de cerf avec des olives non mûres, ou le sumac rouge, et de la farine d'orge grillée avec

CDFGHIK6, Ald., Lind. – ἀκροχλίερον DFGHIK, Ald., Frob. – ἀκροχλίηρον rulg. – ἀκροχλιαρόν θ. – ἀκροχλίηρου C. – τὸ διὰ τοῦ θ. – χηνίου Cθ. – ὑος C. — " ὑποθυμιήσεις FGHK. – ὑποθυμιάσεις D. – ὑποθυμίησιν ἐς ρόων θ. – περωγμένας θ. – ἐς ἀν. ὑπ. οπ. Κ. – ἀνθρακειὰς ὑποθυμία θ. – ἐλαίοισιν D. – ἐλαίαις C. — "πετρυγμένα θ. – σὺν Cθ. – ἢ pro καὶ θ. – κριθῶν rulg. – κριθῶν θ.

άχυρα χριθέων, καὶ βόλδιτον όμοίως, ή λωτοῦ πρίσματα, ή ρόςν, ή κυπάρισσον 1 ξύν οίνω μέλανι αὐστηρῷ ζηρήν ὑποθυμιξη · ἡ χαλδάνην, 2 ή μάνναν, ή ρητίνην οίνω δεύσαι, ή αίγὸς κέρας 3 καὶ κικίδα, καὶ δ ρόος ζεταται. * Έτερα θυμιητά · δρύζαι χρή βόθρον, καὶ ςωζαι όσον δύο γοίνικας άττικάς γιγάρτων, της σποδίης έπιδαλών επί τον βόθρον, οίνω τε έπιψεκάσαι εὐώδει, καὶ ἀμφικαθεζομένη καὶ διαπλίζασα θυμιήσθω. *Η τὸ λεγόμενον οἰσύπη αἰγὸς ξηρά κόψαι καὶ φιοξαι ε ξυν χριθέων ερίγματι, ελαίω φυρήσασα, θυμιζίν. 6*Η ες άνθρακας πόλιον, κριθέων άγυρα υποδάλλων, ή πρίσματα κυπαρίσσου, μύρω δεύων, θυμίη. 7*Η χώνειον, ή σμύρναν, ή λιδανωτόν, τὸ μύρον περιγέων, θυμίη. *Η άσφαλτον καὶ 8κριθέων άγυρα δικοίως. *Η κυπαρίσσου ρίζαν 9 εν αλείφατι ροδίνω περιγέας θυμίη. 10 *Η καλάμω, σχοίνω, κυπέρω, σελίνου σπέρματι, αννήσου, ρόδινον έλαιον περιγέας, θυμίη. Όμοίως δὲ καὶ 11 ρητίνην υποδάλλειν 12 καὶ κιννάμωμον καὶ σμύρναν ξὸν βάτων φύλλοις, 13 ἢ ρόδων φύλλοις ἡδυόδμοις ξὸν ποσῷ χρόχω καὶ στύρακι ταῦτα πάντα ἐν τῷ αὐτῷ τρίδειν, καὶ θυμιην όδολῷ ἀττικῷ σταθμῷ ἐπὶ σποδιὴν οἰναρέην, ἡ ἐπὶ βολδίτου πλαστοῦ ὡς ἐμδάριον · τὸ δὲ πῦρ χλημάτινον ἔστω · ἐπιτιθέναι 14 δέ τι ήδη πρότερον ώς μὴ όδιμὴ ἢ ' ἐπεί, εἰ όδιμὴ ἔσται, ἄμεινον μὴ θυμιῆν. 196. 15 'Ρόου ἐουθροῦ προσθετά · σμύρνα καὶ βολείον ξὺν μέλιτι

' Ξύν CDH. - σύν vulg. - ξυρην DH. - ὑποθυμιᾶν θ. - ' η om. C. - μάννα D. - μάννην C. - 2 η villg. - καὶ θ. - κηκίδα Cθ - καὶ δ om. C. - 4 θυμιητὸν sine ἔτερα C. - ε. θ. om. L. - ἔτερα om. θ. - θυμιατά D. - σποδής K, Ald., Frob. - έπιβάλλων C. - ύπὸ pro ἐπὶ D. - τε om. CHθ. - ἐπιζακάσαι (sic) C. - άμφικ. κατειλίξασα (κατελίξασα C) έαυτὴν (έ. om. C) θυμ vulg. άμοικ. καὶ διαπλίξασα θυμιήσθω θ. — 5 ξύν CFHIJK, Lind. - σύν vulg. κριθών θ . – ἐρύγματι CD. – φυρήσας θυμία θ . — θ η κνθρ. (ἀνθρικας sic θ) πλεῖον (πολιων sic θ) κρ. ἡ (ἢ om. J) ἄχ. vulg. - ἡ ἐς ἄν. πάλην κριθέων ἡ ἄχ. Foes in not., Lind. - Je prends ές de Foes. - μύρον J. - θυμία θ. - 1 η om. C. - χώνιον Cθ. - μηχώνιον Li.id. - τδ om. CDFGHIKJθ. - μῦρον Dθ. - Post μ. addit δὲ θ.- Post περ. addit ὑπογέων θ.- θυμιᾶν Cθ. - 8 κριθῶν vulg.χριθέων θ. — 9 έν om. θ. – ἀναλείφατι (sic) pro ἐν ἀλ. C – θυμία C. – θυμιᾶν θ . — 10 $\tilde{\eta}$ om. θ . – $\tilde{\eta}$...- $\pi \epsilon \rho_i \chi \dot{\epsilon} \alpha \varsigma$ om. GJ. – $\sigma \chi \dot{i} \gamma \omega$ DK. – $\chi \dot{i} \dot{\gamma} \omega$ (sic) H1. – $\chi \dot{i}$ – παίρω σχοίνω θ. - σελήνου F. - άνισον CDH. - άνησον Κ. - άνγήσω Foes in not., Lind. - ἀννήσσου θ. - ἄννησον vulg. - θυμίη FHK, Lind. - θυμία Cθ. θ. om. vulg. — " ρητίνη C. — " η pro καὶ Cθ. – σὺν βάτου θ. — " η ρ. φ. om. C. - η (η om. θ, Foes in not., Lind.) ήδ. (ηδιόσμης J) vulg. - σύν Κθ. πάντα om. Cθ. - θυμιᾶν θ. - σποδίην HIJK, Ald., Frob. - σποδιή Cθ. - οίναρέη θ. - οἰνάριον C. - η ἐπιβολή τοῦ πλαστοῦ (D, al. manu η ἐπιβολβίτου

de l'haile et le double de vin; ou de la paille d'orge, la bouse de vache semblablement, la sciure de lotus, ou le sumac, ou le cyprès sec en fumigation avec du vin noir astringent, ou galbanum, ou manne, ou résine mouillée avec du vin, ou corne de chèvre et noix de galle; moyens qui arrêtent le flux. Autres fumigations : creuser un trou, griller deux chénices attiques de pepins de raisin, jeter cette cendre dans le trou, y verser peu à peu du vin odorant; la femme s'asseoit dessus, et, écartant les jambes, reçoit la fumigation. Ou bien, ce qu'on appelle le suint de chèvre, le broyer sec, le griller avec du gruau d'orge, pétrir avec de l'huile, et employer en fumigation. Ou bien, jeter sur des charbons le teucrium polium et de la paille d'orge, ou de la sciure de cyprès, mouiller avec du parfum, et employer en fumigation. Ou bien, ciguë ou myrrhe, ou encens, verser du parfum, et employer en fumigation. Ou bien, asphalte et paille d'orge, de la même façon. Ou bien, racine de cyprès, mouiller avec l'huile de rose, fumiger. Ou bien, roseau odorant, jonc odorant, cypérus, graine d'ache, anis, verser de l'huile de rose dessus, et employer en fumigation. Semblablement, jeter de la résine, du cinnamome, de la myrrhe avec des feuilles de ronce ou des feuilles de rose, ajouter un peu de safran et de styrax, piler le tout ensemble, et sumiger à la dose d'une obole attique, sur de la cendre de vigne, ou sur de la bouse figurée comme un oxybaphe; le feu est fait avec des sarments; en attendant, on mettra un couvercle par dessus, asin qu'il n'y ait pas d'odeur; car, s'il y a de l'odeur, il vaut mieux ne pas administrer la fumigation.

196. (Formules de pessaires pour les écoulements rouges.)
Pessaires pour l'écoulement rouge: myrrhe et bolbion écrasé

τριφθέν προσθετόν άριστον. Η ρόδα έψήσας έν δόατι, και τρίψας λεία εν μύρω βοδίνω, εν εξοίω ελίζας, προστίθει. ή τοῦ λωτοῦ τὸ ἄνθος 1 έψησαι εν ύδατι, κάπειτα τρίθειν εν βοδίνω μύρω, καὶ εν εἰρίω πρὸς τὸ στόμα τῆς ὑστέρης προσάγειν. *Η 2 χύπερον καὶ ἴριν καὶ ἀννησον ίσον έχάστου εν μύρω βοδίνω, λεΐον, εν είρω, μάλιστα πρός τὸν στόμαγον είσω. *Η μυρσίνης φύλλα μελαίνης εν οίνω λευχώ, πίτυος φλοιόν παραμίσγειν, ⁸καὶ όμοίως ποιείν. ^{*}Η κυπαρίσσου ⁴καρπόν καί λιδανωτόν ίσον έκατέρου τρίδειν όμοῦ εν μύρω ροδίνω, εν είρίω προστίθει. Τ' Ην ζηρήναι δέη ρόου, καλαμίνθην εν οίνω μέλανι έψειν, καὶ ἐς οθόνιον βάπτοντα, ἐπιτιθέναι. *Η ὑοσκυάμου τῶν φύλλων καὶ 6 κώνειον άμα έψεῖν. Ώσαύτως πράσα καὶ τμαλάχην καὶ κηρὸν καὶ γηνός άλειφα μίζαι, είτα γλιερόν προστιθέναι πρός τὰ αιδοία. *Η οίνον ἄκρητον ⁸ξυν ρητίνη και σιδίω έφθω τρίδειν, και προστιθέναι •μοίως. ^{*}Η ⁹χνηκον ξύν οίνω τρίδων προστίθει. ^{*}Η λωτοῦ ¹⁰ τὸ πρίσμα διμοίως. *Η 11 σχίνου φύλλα ή βόον, μέλιτι καθέφθω, μίζας πρόσθες. 1º 'Ην δὲ μὴ λήγη, σούσινον, ἡ βλίτον τὴν βοτάνην ὡς γλῶσσαν οὖσαν, εν εξρίω ποιείν προσθετόν.

197. 'Ρόου ¹³ δόατος προσθετόν καὶ ἔγχυτον · ἢν γυναικὶ ὕόωρ ρέη ἐκ τῶν αἰδοίων, λαδών ρητίνην ξηρὴν καὶ μυρίκης πέταλα καὶ λίνου καρπόν τρῖψαι ἐν οἴνω, καὶ μιζαι ¹⁵ ἐν ὅρνιθος στέατι, καὶ ἔγχέαι ἐς τὰ αἰδοῖα κλυστῆρι. 'Αλευρα ¹⁵χηραμύδα ὡς καθαρώτατα, ἢ ἀμύλιον ἐν εἰρίω προστίθεσθαι πρὸς τὸν στόμαχον. ¹⁶ 'Αλλο ἔγχυτον ὁμοίως ·

^{&#}x27; Έψήσας θ. - καί om. Cθ. - 2 κύπαιρον θ. - Ιριν D. - άνησον Κ. - άνισον CDHJ. - Ισον om. C. - έκάστω C. - λεῖον (addit εἰρίω al. manu H) βαλεῖν ές τὸ στόμα είσω vulg. - λεῖον (λίον θ) (addit ἐν θ) εἰρίω μάλιστα πρὸς τὸν στόμαχον είσω Co.—3 καί om. Co.-χρή pro ποιείν Co.—*καρπός καί λιδανωτὸ; C.- μύρω καὶ (καὶ om. C) προστιθέναι (προστίθει C) vulg. - μύρω ροδίνω έν ειρίω προστίθει θ. — 5 ήν ξ. δ. ρόον om. KL. - ξηράναι C. - δέξαντα Foes in not., Lind.- βάπτοντα θ.- Voy. une locution semblable, ές είριον εμβάπτεοθαι, p. 396, l. 15. — 6 χόνιον C. – χώνιον θ. – άμα om. Cθ. — 7 μαλάχη 6. - είτα om. Cθ. - χλιηρόν C. - χλιαρόν προστίθεσθαι θ. - ο σύν θ. - όμοίως om. Co. — 9 κνήκον θ. - κνίκον vulg. - σύν vulg. - ξύν Co. — 10 τδ om. CD6. - πρίσματα C0. - ώσαύτως C0. - 11 σχοίνου L. - κατέρθω IJK. - 12 η, al. manu ην F. - ην δε λυγίσωσιν δνίβλητον (D, al. manu ην μη λήγη σούσινον η βλίττον) L. - ληγήσωσιν (λυγήσωσιν Η) ονύβλητον FGH (K, ονίβλητον). λίγη 0. - σούσινον η ονίβλητον Lind. - βλίτον 0. - βλητον vulg. - την β. om. Ch. $-\pi \lambda s \bar{s} \sigma \alpha v$ (sic) pro ylásorav C. $-\sigma \bar{s} \sigma \alpha v$ om. Ch. $-\pi \sigma s \bar{s} \bar{v} v$ om. Ch. $-\pi \bar{s} \bar{s} \bar{v} \bar{s} \alpha v$ τώδεος C. Codd. Vatic. ap. Foes. - δέει Ald. - πέταλλα Κ. - " έν om. Cb.

avec du miel, pessaire excellent. On bien, roses bouillies dans l'eau, brovées dans de l'huile de rose, roulées dans de la laine, et mises en pessaire. On bien, fleur de lotus, faire bouillir dans de l'eau, puis broyer dans de l'huile de rose, et appliquer, dans de la laine, contre l'orifice utérin. On bien, evpérus, iris, anis, de chaque partie égale, brovés dans de l'huile de rose, mettre dans de la laine, et introduire à l'intérieur vers l'orifice utérin. Ou bien, feuilles de myrte noir, dans du vin blanc, mêler de l'écorce de pin, et faire de même. Ou bien, fruit du cyprès et encens, de chaque partie égale, piler ensemble, dans de l'huile de rose, et appliquer dans de la lainc. S'il faut sécher un écoulement, faire bouillir la calaminthe (melissa altissima) dans du vin noir, v tremper un linge et l'appliquer. Ou bien, faire cuire ensemble des feuilles de jusquiame et de la ciguë. De la même façon, mêler poireau, manve, cire, graisse d'oie, puis appliquer tiède aux parties génitales. Ou bien, vin pur, résine, écorce de grenade bouillie, broyer et appliquer semblablement. Ou bien, carthame, piler avec du vin et appliquer. Ou bien, sciure de lotus semblablement. Ou bien, feuilles de lentisque ou de sumac, miel bien cuit, mêler, appliquer. Si le flux ne s'arrête pas, l'huile de lis, la bette, herbe qui est comme une langue, mettre dans de la laine et appliquer en pessaire.

197. (Formules d'infusions pour les parties génitales. Voy. ce que l'auteur entend par infusion, § 87.) Pessaire et infusion pour un flux d'eau : Si, chez une femme, de l'eau s'écoule des parties génitales, prendre de la résine sèche, des feuilles de myrice (tamarix Africana), de la graine de lin, piler dans du vin, mêler dans de la graisse de volaille, et infuser dans les parties génitales, à l'aide d'une seringue. Farine pure une

⁻ ἔγγεον δὲ sine καὶ C (θ, δ'). — ¹⁶ γηραμίδα DFHIJK, Lind. - ἀμύλεον DFtr HIK. - ἀμύελον J. - ἀμ. οιπ. C. - οἴνω pro εἰρίω C. — ¹⁶ ἄ. ἔγ. ὁ. οιπ. L, Lind. - ῥόου ὑδατώδεος ἔγχυτον pro ἄ. ἔ. δ. C (θ, ὕδατος). - ἔγχ. όμ. οιπ. D. - ὅμοιον J. - ὅταν θ . - πέταλλα K. - ἐγιέναι θ . - ἔγγίαι DQ'. - προσθεῖναι pro κλ. ἐνεῖναι Vatic. Codd. ap. Focs.

δχόταν ύδωρ έχ τοῦ αἰδοίου βέη, μυρίχης πέταλα χαί λιβανωτοῦ χαρπόν ἐν γηνὸς στέμτι τρίψας χαί βητίνην, ἐς τὰ αἰδοῖα χλυστῆρι ἐνεῖναι.

- 198. 1*Ην ύπο ρόου ύδατώδεος το ήτρον αλγέη, λίνου χαρπον τρηψαι εν μέλιτι, και καταπλάττειν το ήτρον καλώς.
- 199. ² *Ην ρόος αίματώδης, ἢ λευχὸς, ἢ όποῖος αν ἢ · θεῖον καὶ μανδραγόρου τὸ ἄκρητον ἀναλαβόντα εἰρίῳ προσθεῖναι, καὶ ὑπτίη εὐδέτω, καὶ ἀκίνητος μενέτω. *Η σίδια ξηρὰ τρίβειν ἐν οἴνῳ * πραμνίῳ καὶ διδόναι πίνειν. 'Ρόου λευχοῦ ποτόν · κισσοῦ λευχοῦ τὸ σπέρμα καὶ πίτυος * φλοιὸν ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ παρέχειν. *Η ἐλόφου κέρας κατακαῦσαι * μοῖραν, ὡμηλύσιος δὲ δύο μοίρας καὶ κεδρίδας πέντε, τρίβειν ἐν ὕδατι, καὶ πίνειν.
- 200. "Όταν πνίγηται δύπὸ ὑστερέων · χάστορα καὶ χόνυζαν ἐν οἰνω χωρὶς καὶ ἐν ταὐτῷ πινέτω. ^{7*}Η ἀσφάλτου ὅσον τριώβολον, ἢ φώκης στέαρ ὅσον δὴ τῷ ἐακτύλῳ λαβεῖν. δ'Ρίζης γλυχυσίδης ὅσον ἤμισυ πόσιος ἐν οἰνω εὐωδει διδόναι πίνειν. "Όταν ⁹ δὲ πνίγωσι καὶ ὁμοῦ βήσση, σανδαράχης ὅσον ὁβολὸν καὶ θείου ἀπύρου ἴσον καὶ ἀμύγδαλα πικρὰ καθήραντα ζυμμίσγειν τρία ἢ τέσσαρα, καὶ διδόναι ἐν οἰνω εὐωδει. ^{*}Ην δέ ¹⁰ γε προσίσχωσιν αὶ ὑστέραι, κριθὰς τρίψας λεῖα ξὸν τοῖσιν ἀχύροισι καὶ κέρας ἐλάφου, ἐλαἰω δεύσας, ὑποθυμιήσθω. "Όταν ¹¹ δὲ ἀνω ἢ, καὶ θλίβηται καρδίη καὶ στόμαχος καὶ ὑπομένωσι, σμύρνην, ἢ ρητίνην, ἢ νέτωπον, ἢ κάστορα, ἢ ὀπὸν σιλφίου πῖσαι.

¹ Θεραπεία τοῦ ήτρου D (Q', ἐητροῦ). - ἢν ὑπὸ om. Cθ. - ὑδατόδεος F. ύδατοειδέος θ. - άλγέει CKθ. - άγνου vulg. - λίνου θ. - καὶ om. θ. - καταπλάσαι C. - καλώς om. Cθ. - ² ην om. C0. - ην... όποτος αν η om. L. - Post αίμ. addit τ Lind. - αν τ D. - αν τ om. vulg. - Ante θετον addit ποτον (sic) C. - θίον θ. - μανδραγόραν εν άπρήτω τρίδειν pro μ. τὸ ἄ. Foes in not., Lind, -τῶ ἀχρήτω Cθ. - εἰρίον Cθ. - μενέτω om. Cθ. - 3 πραμίω FGI. -*φλοιός Cθ. - ποτόν pro παρέχειν Cθ. - * μοίραν ΗΙθ. - όμιλύσιος FGIJ. -ώμῆ λύσεως C.-ἐν ὕδατι τρίβειν θ.-ἐν om. vulg.—ε ἀπὸ Cθ.-ὑστερέων C.-ύστερων rulg.-γωρίς εν σίνω καί εν τω αύτω Co.-εν post καί om. DFGHIJK. - πινέτω ένάτερον (έκ. om. C0) vulg. — 🤊 ἢ θ. - ἢ om. vulg. - ὅσον om. DFGK. - τριόδολον FGI, Ald., Frob. - η om. θ. - δσον δὶς (δη pro δὶς D) τῷ vulg. — 8 [$\mathring{\eta}$] $\mathring{\rho}$. Lind. – $\mathring{\rho}$ ίζην C. – $\mathring{\rho}$ ίζαν θ . – γλυκυσίδος G. – γλυκισίδης θ. - διδ. π. om. Cθ. - 9 δε om. Cθ. - σανδαράκης Cθ. - σανδαράχνης FGI. σανδράχνης J, Ald. - θίου θ. - καθάραντα J. - συμμ. vulg. - ξυμμ. DFGHIJK, Ald. - ξυμίσγειν C. - τέτταρα DFGHIJK. - 10 γε om. Co. - προίσχωσιν DF GHIJK. - πριθήν τρ. λείαν J. - τρίψασα C. - λίας θ. - σύν Jθ. - τοῖς DFIJK. α) εύροισι vulg. - αχύροισι θ, Foes in not., Lind.- ελάφου κέρας Cθ. - ελ. δεύ-

cheramys (= 0^{litre},009), ou amidon, appliquer dans de la lainc à l'orifice utérin. Autre infusion semblablement : quand de l'eau s'écoule des parties génitales, feuilles de myrice, fruit de l'arbre à encens, piler dans de la graisse d'oie avec de la résine, et injecter dans les parties génitales à l'aide d'une seringue.

198. (Cataplasme pour la douleur en cas d'écoulement aqueux.) Si, en raison d'un flux aqueux, le bas-ventre est douloureux, piler dans du miel la graine de lin, et en faire un bon cataplasme sur le bas-ventre.

199. (Recettes pour un flux rouge ou blanc.) Pour un flux sanguinolent, ou blanc, ou quel qu'il soit : soufre et suc pur de mandragore, prendre dans de la laine et appliquer; la femme dormira sur le dos et restera immobile. Ou bien, écorces sèches de grenade, broyer dans du vin de Pramne, et donner à boire. Breuvage pour l'écoulement blanc : graine de lierre blanc, écorce de pin, donner à boire dans du vin astringent. Ou bien, corne de cerf brûlée une partie, farine d'orge crue deux parties, cinq baies de cédros, broyer dans l'eau et boire.

200. (Formules de breuvages en cas de suffocation hystérique.) En cas de suffocation par la matrice : castoréum et conyza, boire séparément et ensemble dans du vin. Ou bien, asphalte trois oboles, ou graisse de phoque une pincée. Racine de pivoine une demi-potion, donner à boire dans du vin odorant. Quand la matrice cause de la suffocation et qu'il y a toux en même temps, sandaraque une obole, soufre qui n'a pas subi le feu autant, amandes amères nettoyées trois ou quatre, mêler, et donner dans du vin odorant. Si la matrice se fixe en un point, orge avec sa paille, corne de cerf, piler, mouiller avec de l'huile, et donner la fumigation. Quand elle est en haut, qu'elle presse le cœur et l'œsophage, et qu'elle demeure fixée, myrrhe ou résine, ou nétopon, ou castoréum, ou suc de silphion, prendre en boisson.

σας οπ. C. – δεύσασα θ. – ύποθυμιζιν C. — " δὲ οπ. C0. – καρδίη C0. – κας-δία vulg. – σμύρναν θ. – νέτοπον G.

201. "Όταν 1ύστέρη πνίγη, πνεθμα δέ σεύηται αλες άνω, καί βάρος έχη, καὶ γνώμη καταπλήξ, ἀναυδίη, περίψυζις, ² πνεῦμα προσπταΐον, όμματα άμαλούνηται, την κεφαλήν ζυρην ότι τάγιστα, καὶ ταινίη ἀποδιωθέειν, ὑπὲρ διμφαλὸν δὲ εἰλέειν διδόναι 3δὲ καστόριον καὶ κόνυζαν *καὶ πηγάνου ὕδωρ, κύμινον αἰθιοπικόν, ραφάνου σπέρμα, θεΐον, σμύρνην * πρὸς δὲ τὰς ρῖνας τὰ χάχοδμα, εὔοδμα δὲ ἐς τὰς ὑστέρας * ὅἡν δὲ ἀνέγηται, κόκκου τὸ ἔνδον τὸ λευκὸν μέλιτι μίζας, άλείφειν την όϊνα. *Η 6 σγίνον τριπτήν, ίνα δάκνηται. "Όταν ⁷ δὲ ὀδύνη ἔγη καὶ πνίγηται, μαλάγης ρίζαν, ἢ ὀζύμελι ἢ φλοιὸν μαράθου καὶ κρῆθμον ἐν τόὰτι δοῦναι πίνειν, ἄριστον ⁸οὲ ἐρυγγάνειν καὶ διανακαθίζειν · ἢ 9 ἐλλεδόρῳ πταρμὸν ποιέειν, καὶ προσίσγειν πρὸς τὰς ρίνας. *Ην 10 δὲ ὑπὸ τὰς φρένας δοχέωσιν ίζεσθαι, ἔζαπίνης ἄρωνος γίνεται, ύποχόνδρια σχληρά, χαὶ πνίγεται, χαὶ τοὺς δδόντας συνερείδει, καὶ οὐχ ὑπακούει καλεομένη · δεῖ οὖν ὑποθυμιῆν ὑπὸ τὰς ρίνας, εξριον κατακαίων, άσφαλτον ές πῦρ ἐμβάλλων ¹¹ καὶ καστόριον 12 και θείον 13 και πίσσαν. βουβώνας δε και μηρούς μύρω ενδοθεν εὐωδεστάτω γρίειν ή άστέρας τους 11 θαλασσίους τους μέλανας χαί κράμθην μίζας εν οίνω εὐώδει πινέτω. 15 *Η σμύρνης τριώθολον, κορίανον δλίγον, ρητίνην, γλυχυσίδης ρίζαν, χύμινον αἰθιοπικόν, ταῦτα τρίψας εν οίνω λευχώ, 16 καὶ δοατι ή μελιχρήτω διέντα, πίνειν άκρογλίερον. 17 Βοηθέει δὲ καὶ τὸ πευκέδανον, ἀριστολογία, κρομμύου δά-

^{&#}x27; Υστέρα vulg. - ύστέρη Κ. - πνεύμα δὲ σέδηται (δ' ἐσέδηται DFGHIJK; δευσέδηται sic L; δε σεύηται θ, Lind.) vulg. - 2 πν.... περίψυξις on. C.πρόσπαιον C. - προσπαΐον θ. - [καί] όμμ. Lind. - άμαλδύνεται vulg. - άμαλδύνηται θ. - την on. Cθ. - ξυράν θ. - ξηρήν C. - τάχος CDFGHIJKθ, Ald. ταινίη om. θ . - άποδιωθεῖν vulg. - άποδιωθεῖ C. - άποδιωθέειν θ . - $\hat{\theta}$ μ φ . ($\hat{\theta}$ μ+φαλού θ) δε (δε om. Lind.) εί δεί (οίδεί DHJ; είδει C; είλεειν θ) vulg. -3 δέ καὶ (καὶ om. CDHIJO, Ald., Lind.) vulg. - κόνιζαν Cl. — 4 καὶ om. $C\theta_{*} - \theta_{*}^{\dagger}$ $\theta_{*} - \theta_{*}^{\dagger}$ θ_{*}^{\dagger} θ_{*}^{\dagger} ην θ. - άν. (ἀνίσχηταιθ), καὶ (καὶ οπ. θ) κόχλου (κρόκου θ; κόκου J; κόκκου Foes in not., Lind.) vulg. - μέλ. δεύσας καὶ (δ. καὶ om. Cθ) μίξας vulg. - ρίναν (sic) θ. — ε σχίνον Κ. - λεπτήν vulg. - τριπτήν θ. - Gal. Gl. : σχίνον, ού μόνον τὸ θαμνώδες φυτόν, άλλά καὶ εἰδός τι σκίλλης, εἰ μὴ ἄρα καὶ πάσης σκίλλης τον βολβόν. - ην (αν C; ενα θ) δάκν. vulg. - 1 δε om. Co. - δξόμελι C. - μαράθρου D. - αριθμόν D. - αρηθμόν vulg. - πιεῖν θ. - 8 δὲ om. Cθ. ἀνακαθίζειν θ. — ° ἐλλέβορον (ἐλλεβόρω θ) καὶ (καὶ om. θ) πτ. vulg. — " δ' Co. - τάς om. Co. - ίζεσθαι FK. - ξηρά pro σκλ. C. - συνερίδει Co. - ούκ Ald., Frob., Foes, Lind. - δεξ ούν om. Co. - γούν J. - ὑποθυμάην C. - ὑποθυμιάν

LITER DEUXIÈME.

201. (Autres détails sur la suffocation hystérique, et sur tout ec que l'auteur entend par déplacements de la matrice, qui va se fixer sur le cœur, le foie, les hypocondres, etc. Traitement.) Quand la matrice cause de la suffocation, le soufle se précipite impétueusement en haut, pesanteur, intelligence dans la stupeur, perte de la parole, refroidissement, respiration entrecoupée, œil obscurci : dans ce cas, raser la tête au plus vite, et repousser la matrice à l'aide d'un bandage qu'on roule au-dessus de l'ombilic; donner le castoréum, la conyza, l'eau de rue, le cumin d'Éthiopie, la graine de raifort, le soufre, la myrrhe; faire des fumigations fétides sous les narines, aromatiques sous les parties génitales; si cela persiste, prendre le dedans, le blanc du grain de Cnide, mêler avec du miel et enduire les narines; ou bien, seille broyée, afin que cela cause un sentiment de morsure. Quand il y a douleur et suffocation, racine de mauve, ou oxymel, ou écorce de fenouil, et crethmos (crithmum maritimum), donner à boire dans de l'eau; il est très-bon de provoquer des éructations et de se tenir sur son séant. Ou bien, provoquer l'éternuement avec l'ellébore, appliqué aux narines. Si la matrice paraît se fixer sous les phrènes (diaphragme), la feinme perd aussitôt la voix, les hypocondres sont durs, elle étouffe, les dents sont serrées, et elle n'entend pas quand on l'appelle. Il faut faire une fumigation sous les narines, brûlant de la laine, jetant dans le seu de l'asphalte, du castoréum, du sousre et de la poix; frotter les aines et les cuisses à l'intérieur avec un parfum de très-bonne odeur; ou bien, mêler des étoiles noires de mer et du chou, et donner à boire dans du vin

^{0. -} καὶ ἄσρ. L, Lind. - ἐς om. (F, restit. al. manu) J. - ἐς πῦρ repetitur C.

— " καὶ om. C6. — " καὶ om. C9. - θίον θ. — " καὶ om. C0. — " θαλαττίους vulg. - θαλασσίους Cθ. - τοὺς om. C. - ἐν οἴ. εὐω. Cθ. - εὐ. οἴ. sine ἐν vulg. — " ἡ om. C. - ὡς τριώδολον θ. - τριόδολον F, Ald., Frob. - κόριον C. - κορίαννον θ. - κορύανον FG, Ald., Frob. - ἡ κορ. J. — "ε καὶ om. θ. - πιεῖν θ. - Post π. addunt θερμαίνοντα Cθ. - ἀκροχλιαρὸν θ. - ἀκροχλίηρον CJ. — " βοηθεῖ vulg. - βοηθέει θ. - καὶ τὸ om. C. - καὶ om. θ. - πευκεδανὸν vulg. - πευκέδανον D. - ἀκροχλίηρον CJ. - ἀκροχλίηρον θ. - διδόναι Cθ.

κρυον, πάνακες, εν οίνω η ύδατι, ακρογλίερον διδόμενον. Ύστέρας 1 ες γώρην άγει, τοῦ κρότωνος ρίζα πινομένη, ἢ κύμινον αἰθιοπικόν, η σέλινον, η μαράθρου σπέρμα καὶ ἀννήσου, πέπερι ή σμύρνα, καὶ όπὸς μήχωνος πινόμενος. *Ην ή 2 χαρδίη πνίγηται ὑπὸ ὑστέρης, ἀναθλίβεται, καὶ πνεῦμα έχει καὶ ἆσθμα· δεῖ τὸν καρπὸν τῆς ἄγνου καὶ γλυχυσίδης εν οίνω πίνειν, ή αδρότονον, καλ πάνακες, 3καλ άμμωνιακὸν, ἢ πήγανον, ⁴ἢ ὑπνωτικὸν μηκώνιον. 5 Πάλιν •ὖν εἶ ὁμοίως έγει, μελάνθιον τρίδειν λεῖον, 6 χαὶ μέλιτι δεύειν, χαὶ ποιέειν οξον βάλανον, και πρός τῷ πτερῷ προστιθέναι: ἢ φιλίστιον δμοίως προστίθει ' ἢ τηλέφιον, ἢ ἀνεμώνης φύλλα τρίψας, ἔνθες ἐς τρυχίον, καὶ σμύρνην σμιχρήν ξυμμίσγειν. 7 *Ην ές την δοφύν αί ύστέραι χαταστηρίζωσι, μή ψαύη δέ τῆς χεφαλῆς ή πνὶξ, ἐσθιέτω πουλύποδας έφθοὺς, καὶ οἶνον πινέτω μέλανα εὐώδεα ἄκρητον ὡς πλεῖστον. "Όταν ⁸ δὲ ὡς πρὸς τὰ σπλάγχνα τραπεῖσαι πνίγωσιν, οἶνον κέδρινον καὶ κύμινον αἰθιοπικόν πινέτω, καὶ θερμῷ λουέσθω, καὶ πυριήσθω τά εὐώδεα.

202. *Ην ἀνεμωθῶσιν αἱ ὑστέραι, βλουσματα πάντα [ά] ἐς τὸ μύρον ἐμδάλλεται, καὶ δάφνη, καὶ μυρσίνη, καὶ ἔλελίσφακος, κέδρου τε πρίσματα καὶ κυπαρίσσου * ταῦτα κόψαι καὶ κατασῆσαι λεῖα, καὶ ἐπ' οἶνον εὐοδμον ἐπιπάσσειν, καὶ ἐπιχέαι ῥόδινον ἔλαιον.

203. "Όταν 10 δὲ μεταχινηθεῖσαι θλίδωσιν αἱ ὑστέραι, χριθὰς ξὺν

^{&#}x27; Έσχάρην pro ές χ. Κ.-μαράθου CHIJθ.- ανίσου DHJ.- ανισσογ.C.άννησον ή πέπ. θ. - ή όπὸς Cθ. - 2 καρδίη CDθ. - καρδία vulg. - πνίγηται CDFGHIJKo, Lind .- πνίγεται vulg. - ἀναθλ. om. (D, al manu καὶ δλίβεται) FGHIJK. - καὶ θλίβεται L, Lind. - άναφλίβεται C, Ald. - άναφλίβεται πνεῦμα η ύγρον και ην πλεύμονα έχη και ασθμα τον καρπόν θ. - και om. C. - έχη DGHIJK. - δεί om. C. - άγνης FGIJK. - 3 ή pro xai θ. - 4 ή om. C. -5 ην πνιγμός έχηται ύπο ύστερων pro πάλιν.... έχει C (θ, ἀπο ύστερέων).λίον θ. — 6 καὶ om. θ. – ποιών vulg. – ποιεῖν J. – οἶον βάλ. ποιέειν θ. – πρὸς om. θ. - τό pro τῶ J. - τιλέφιον FG. - τηλέφειον J. - τρύχινον vulg. - τρυχίον θ, Foes in not., Lind. - τρύχνιον FGH1KL. - στρύγχνιον (sic) J. - σμύρναν θ.- μικρήν vulg.- σμ. JK.- συμμ. J. - 7 ήν αι ύστ. ες την δοσούν J.-πνήξ θ. - πουλ. DFHIJK. - πολ. vulg. - έφθους όπτους θ. .. εὐώδεα ponit post οἶνον C. - εὐώδη vulg. - εὐώδεα θ. - ώς om. Cθ. - 8δ' θ. - καὶ οἶνον (κύμινον Foes in not., Lind.) αίθ. vulg. - λούσθω θ. - καί om. θ. - πυριάσθω vulg. - πυρίαμα θ. - πυρία C. - πυριήσθω D. - τε pro τὰ J. - 8 Gal. Gl. : καὶ τὰ ἀρώματα, ήδύσματα. - J'ajoute [α]; comp. p. 398, l. 14, et 404, l. 20 - μυρον D. - μυρίνη CDFGIK, Ald. - μυρρίνη J. - καὶ κέδρου πρ. καὶ φύλλα κυπαρίσ-

odorant. Ou bien, myrrhe trois oboles, un neu de coriandre. résine, racine de pivoine, cumin d'Éthiopie, piler dans du vin blanc, mouiller avec de l'eau ou de l'hydromel, et boire légèrement tiède. On a aussi un secours dans le peucédanum, l'aristoloche, la larme de poireau, le panaces (echinophora tenuifolia), donnés légèrement tièdes dans le vin ou l'eau. Bon pour ramener la matrice à sa place, racine de ricin en boisson, cumin d'Éthiopie, aclic, graine de fenouil et d'anis, poivre, myrrhe, suc de pavot en boisson. Si le cœur est suffoqué par la matrice, il est pressé, la respiration est difficile et sréquente. Il faut boire dans du vin la graine de vitex et de pivoine, ou l'aurone, ou le panaces (echinophora tenuifolia), la gomme ammoniaque, la rue, le suc du pavot somnifère. De rechef, si la femme se trouve dans le même état, broyer de la nielle, la mouiller avec du miel, en faire comme un gland, et appliquer avec la plume. Ou le philistion (galium aparine), appliquer de même. Ou le mélinet, ou les feuilles d'anémone, piler, mettre dans un chisson, et mêler un peu de myrrhe. Si la matrice se fixe aux lombes, sans que l'étouffement touche la tête, la femme mangera des poulpes bouillis, et boira du vin noir, odorant, pur, en aussi grande quantité que possible. Quand, tournée sur les viscères, la matrice cause de la suffocation, boire du vin de cédros et du cumin d'Éthiopie, se laver à l'eau chaude, et prendre des fumigations aromatiques.

202. (Matrice remplie de vent. Remède.) Si la matrice se remplit de vent, tous les aromates qu'on met dans le parfum, plus laurier, myrte, sauge, sciure de cédros et de cyprès; piler le tout, passer par un tamis fin, en saupoudrer du vin odorant, et verser de l'huile de rose.

203. (Autre série de formules pour les cas où la matrice

σου θ. – τὰ pro τε \mathbf{J} . – λία θ. – εὐωδεα θ. – εὕοσμον \mathbf{J} . — το δὲ οπ. – μετακινιθώσιν (sic) καὶ θλίθωσιν \mathbf{C} . – θλιθώσιν \mathbf{J} . – σὺν \mathbf{J} Κθ. – τοῖς vulg. – τῆσι \mathbf{C} . κηρυβίσισι \mathbf{J} . – κυριβίσισι \mathbf{K} . – πρόμαλλον \mathbf{J} . – πρόγε μᾶλλον (\mathbf{D} , al. manu πρόμαλλον sic) $\mathbf{F}\mathbf{G}\mathbf{H}\mathbf{J}\mathbf{K}\mathbf{L}$. – πρόσδαλλε Foes in not., Lind. – καὶ (καὶ om. vulg.) ελ. $\mathbf{C}\mathbf{\theta}$. – ὁποθυμία $\mathbf{\theta}$. – ἐπιθυμιζιν (\mathbf{D} , emend. al. manu).

DES MALADIES DES FEMMES.

τοῖσι χυρχδίοισι καὶ πρόμαλον καὶ ελάφου κέρας οἴνο δεύσας, ύποθυμιην. "Όταν προσιστάμεναι πνίγωσιν, ελλύγνιον ανάψαι καὶ αποσδέσαι ύπὸ τὰς ρίνας, ὡς λιγνὺς καὶ αἰθαλὸς εἰσίη * καὶ ² πίσσαν καὶ καστόριον καὶ πευκέδανον καὶ σμύρναν διεὶς μύρφ, εἰρίφ ἀναδήσασα, προστιθέσθω · πίνειν δὲ βητίνην ἐλαίω διέντα. Ην πνίγωσι λίην, οιοδόναι ποτόν γελώνης παραθαλασσίης όσον τριώδολον τρίψας έν οίνω λευχώ, κοτύλην κυάθοις πίνειν • ή λύγνον, ἐπιγέας ὅσον έλαιον, άψαι τὸν λύγνον, καὶ ἐὰν ἀποσβεσθῆ, πρὸς τὰς ρῖνας πρόσαγε· 5 ή βόρθορον ώς δυσωδέστατον όμοίως. ή εξριον 6 κατακαύσας. η ασσάλτου ολίγον τρίψας εν οίνω λευχώ πινέτω. η ερυσίμου 7χόγγην καὶ καστορίου ἐν οἴνω λευκῶ δὸς πιεῖν, καὶ λοῦσον. "Ην 8 δὲ βήσση, σανδαράγης δδολόν, θείου δύο δδολούς ἀπύρου, ἀμύγδαλα πικρά ἀποκαθήρας, καὶ καστορίου οδολόν μίσγειν ζύν οίνω εὐώδει, καὶ πίνειν δίδου. *Ην δὲ 9 πνίγωσιν αί ύστέραι, καὶ τῆς καρδίης ψαύση τὸ πνίγμα, καὶ μεμύκη τὸ στόμα, όξος θερμὸν δίδου δοφεῖν : πασσαλίσκω ή κερκίδι διάνοιγε, ή οίνον όμοίως άνοδμον καὶ ξύν όζυμέλιτι. *Ην 10 λίην δὲ πνίγωσι, καὶ ἀφωνος ἢ, κρόμμυον ἐν οἴνο γλιεροῦ τρίψας, ενστάζειν ες τὰς ρίνας, καὶ ἀνεγείρειν. *Ην δὲ "άχρις ήπατος ανίωσι, καὶ πνίγηται, ἄφωνος γίνεται, καὶ οὐδὲν δρῷ, καὶ τοὺς ὀδόν-

ι ο Οταν [δε] Lind. - ελλίχνιον FI, Ald., Frob. - ελαύχνιον (sic) άψαι θ. -[ως] λιγνύς Cornar. et Foes in translationibus suis, Lind. - ως om. vulg. λυχνις καὶ αιθολος (sic) θ . – αἰθαλόεις C. – εἰσὶ D (H, all manu εἴσεισι). – εἴσεισι (είσ. om. C) vulg. - Je pense que είσι est la vraie leçon (pour είσιη), et justifie ώς. - 2 σμύρναν pro πίσσαν, et πίσσαν pro σμύρναν Κ. - πευκαίδανον θ.- πευκεδανόν vulg. - Ιρίνω vulg. - εἰρίνω J. - ἡρίνω C. - εἰρίω θ, Foes in not., Lind. - αναδεύσασα vulg. - Si on prend εἰρίω, qui paraît la vraie leçon, il faut lire ἀναδήσασα. -πίνειν.... διέντα om. L. - 3 διδ. om. C.ποτόν η (η om. θ; της pro η Lind.) γ. vulg. - κοτύλης DH. - κοτύλη κυάθοις πίνειν θ. - κοτύλην ή κυάθους τρείς πίνειν rulg. - ή ή κέδρον (κέδρινον Foes in not.) εἰς (ἐς CDFHJK) λύγνον ἐπιγέας ἄψαι τὸν λύγνον, καὶ ἐὰν ἀποσβ. vulg. - λύχνον (sine ή) ἐπιχέας ὅσον ἔλαιον, ἄψαι τὸν λύχνον, ἄν ἀποσδή θ. - 5 η om. CDGHIJK. - 6 κατακαύσας ύπὸ τὰς όῖνας ύποθυμιῆν τῆς γυναικὸς (τῆς γ. om. DFGHIJKL, Lind.) (ὑπὸ τ. ρ. ὑ. τ. γ. om. θ) vulg. — γκαὶ λόγχην pro κόγχην C. — 8 δέ μὴ (καὶ pro μὴ Cornar., Foes in not.; μὴ om. Cb) β. vulg. - σανδαράκης CDFGHIJKθ, Ald. - θίου δβ. δύο θ. - ἀποκαθάρας J.-σὸν vulg.-ξὸν C, Lind.-πιεῖν θ. - * πνιγῶσιν Jθ.-μῆτραι Cθ. - καρδίας vulg. - καρδίης CDHθ. - πνεύμα pro πν. J. - μεμύη, al. manu μεμύνη D. - έο έγι G. - πασσάλω 0. - άνοιγε vulg. - διάνοιγε θ. - άνοίγων [τὸ στόμα], και οίνου Lind. - και (μή pro και J; η Cθ) οίνου vulg. - ξύν C, Lind.

presse, se fixe, etc., suivant les théories de l'auteur, et qui sont souvent des cas mal déterminés ou d'hystérie, ou de véritable déplacement,) Quand, déplacée, la matrice cause de la pression, prendre orge avec le son, promalon, corne de cerf, mouiller avec du vin, et employer en fumigation. Quand la matrice, se fixant, cause de la suffocation, allumer une lampe, l'éteindre sous les narines, afin que la fumée et la suie entrent dedans; prendre poix, castoréum, peucédanum, myrrhe, mouiller avec du parfum, attacher avec de la laine, et appliquer en pessaire; boire de la résine dissoute dans de l'huile. Si la matrice cause une forte suffocation, prendre trois oboles de tortue marine, les écraser dans du vin blanc, en boire une cotyle par cyathes. On prendre une lampe, y verser un peu d'huile, l'allumer, et, quand elle est éteinte, l'approcher des narines; ou semblablement, de la bourbe aussi fétide que possible; on brûler de la laine; on boire un peu d'asphalte broyé dans du vin blanc; ou boire une conque (=€litre,023) d'érysimon et de castoréum dans du vin blanc, et prendre un bain. S'il y a toux, sandaraque une obole, soufre qui n'a pas senti le seu deux oboles, amandes amères nettoyées, castoreum une obole, mêler avec du vin odorant, et donner à boire. Si la matrice cause de la suffocation, que l'étouffement porte sur le cœur, et que la bouche soit fermée, donnez à boire du vinaigre chaud, ouvrant la bouche avec un petit levier ou une navette; ou bien encore du vin sans odeur, avec de l'oxymel. Si la matrice cause une grande suffocation et que la voix soit perdue, piler un poireau dans du vin tiède, instiller dans les narines et éveiller. Si la matrice remonte jusqu'au foie et suffoque, la femme perd la voix, ne voit rien, a les

⁻σὸν vulg. - ὁξειμελι (sic) θ. — το δὲ λίην CDθ, Lind. - Σίαν J. - πνιγῶσι θ., πνίγηται CDFGHJK. - χλιαρῶ Jθ. - χλιηρῶ C, Lind. - εἰς J. — το ἄχρι Cθ. - πνίγεται vulg. - πνίγηται θ, Lind. - συναιρίδει θ. - πυπινὰ θ. - εὑχ ὑπακεύει vulg. - οὐξὲν ἀκεύει θ. - τῆσι κερσὶ (τῆ σῆ κειρὶ t., Lind.) κρίειν (σίειν θ) vulg. - χλιαρὸν (J, Lind. - χλιαρὸν θ. - κωλύσι vulg. - κωλύτ, J, Lind. - ἐαἰτ η vulg. - δαίζει CDFHIJEθ, Lind.

τας συνερειοεί, και σκληρή γίνεται, και ουθέν φρονέει, και άναπνεί πυχνά, χαὶ οὐδὲν ἀχούει ταύτην ύπο τὰ ύπογόνδρια λαδών τῆσι γερσί σείειν θαμινάχις, καὶ τοὺς δδόντας διαγαγών πασσάλω, οἶνον άκρητον γλιερὸν ἐγγέειν, ἢν μή τι κωλύη, καὶ αὐτίκα ῥαίζει ὡς ταπολλά. 1 Την εγκέωνται ες τους βουδώνας και ερείδωσιν, αίγος σπυράθους καὶ λαγωοῦ τρίγας, ἐλαίω φώκης δεύσας, ὑποθυμία ἡ τοῦ *χυτισοῦ τὸν χαρπὸν ἢ τὰ φύλλα αὐαίνειν, ἢ τὸν φλοιὸν χαὶ δρυὸς σύλλα καὶ δητίνην μίξας, ελαίω δεύειν, καὶ ὑποθυμιῆν. 3 *Η φώκης τῆς πιτύης τὸ δέρμα κόψας λεῖον, καὶ σπόγγον καὶ βρύα λεῖα μίσγειν τῷ ἐλαίῳ τῆς φώκης, καὶ ὑποθυμιῆν. Αἰγὸς * σπυράθους, καὶ φώχης πλεύμονα, και κέδρου πρίσματα ύποθυμιην. *Η βόλδιτον, ή κεράτων ξύσματα βοὸς καὶ ἄσφαλτον, ἢ ἀκάνθης αἰγυπτίης καρπὸν ε και κέδρου πρίσματα, και μυρσίνης φύλλα ζηρά, μύρω μαλθακῷ ταῦτα δεύσας, ὑποθυμίη : ἀρώματα δὲ συγνὰ ἐς τὸ μύρον ἐμβάλλειν. *Η γίγαρτα κόψας ελεΐα, καὶ κεδρίαν καὶ βητίνην πιτυίνην διιοῦ μίξας, γλυχεῖ έφθῷ δεύσας, ὑποθυμιῆν. 7 Πυριήσιες ὡς ἀπίωσιν • βολδίτου χεχομμένου χαὶ όζεος ήμισυ, χαὶ ὀροδίου θαλάσσης ἢ ὕδατος δμοίως πυρία τὰς δίνας * πυριχν δὲ βληχρῶς, καὶ φάκιον πιείν, άπεμέειν δὲ, καὶ βοφέειν διδόναι ἄλητον καὶ ἔτι τὸν οἶνον τῆ δ' ρατεραίλ χοχχού εςτω χαταμοτού. εχαι ορδυλικόν θε ασταφίρα χαι έρεδίνθους, δύο τρίψας σταφίδος της αρίστης, έπιχέας χόεα, έψε, έπειτα ἀποχέας πρὸς τὴν αἰθρίην θεϊναι, καὶ τῆ ὑστεραίη πίνειν, καὶ τὸ λοιπὸν ελελίσφακον, καὶ λίνου σπέρμα, 10 καὶ άλφιτον διδόναι

^{&#}x27; Ήν $K\theta$. - ἐὰν vulg. - ἐγχέωνται (D, al. manu), Ald., Frob., Lind. - ἐγκαίωνται $C\theta$. - αιριδωσιν (sic) θ . - πυράθους FGIJ. - λαγώας θ . - φωκίω C. - 2 κιτισσοῦ D. - κιτισοῦ H. - κυτίσου C. - κίσσου θ . - ἀναίρειν I. - καὶ ὑποθ. om. J. - ὑποθυμιᾶν θ . - 3 ἢ (ἢ om. vulg.) φώ. D. - πητύης K. - λίον θ . - βρῦα D. - λεῖα om. θ . - ὑποθυμιᾶν θ . - ' τοὺς (τοὺς om. θ) σπ. (πυράθους CFGIJ, Ald.) vulg. - πνεύμονα vulg. - πλεύμονος θ . - πνεύμονος θ . CFGIJ, Ald.) vulg. - πνεύμονα (addit ὑποθυμιῆν Lind.), ὑποθυμιῆν (ὑποθυμιᾶν θ) δὲ (δὲ οιπ. θ) καὶ (καὶ om. C; ἢ prο καὶ θ) βόλδ. (βόλιτον θ) ξόλ-ὅητον FGHIK) vulg. - θ κ. κ. π. om. θ 1. - ὑποθυμιᾶν θ 2. - σύχνα δὲ θ 3. θ 4. - μῦρον θ 5. - θ 6. - ὑποθυμιᾶν θ 5. - θ 7 πυριησιν ες (sic) θ 6. - θ 7 καὶ οm. θ 7 θ 8. - θ 8 πυριᾶν θ 8. - θ 9 πυριᾶν θ 9 γρος γρος φάκιον θ 8. - ποιεῖν pro πιεῖν θ 9. - θ 1. - θ 1. - θ 2 πυριᾶν θ 8. - θ 2 οm. θ 6. - θ 2 στα θ 6. - θ 3 στα θ 7 στα θ 8. - θ 1 στα θ 9 στα θ 9. - θ 1 στα θ 9 στα θ 9. - θ 1 στα θ 9 στα θ 9. - θ 1 στα θ 9 στα θ 9 στα θ 9. - θ 1 στα θ 9 στα θ 9. - θ 1 στα θ 1 στα θ 1 στα θ 2 στα θ 3. - θ 2 στα θ 3 στα θ 4 στα θ 5 στα θ 5. - θ 2 στα θ 5. - θ 2 στα θ 5. - θ 3 στα θ 6. - θ 4 στα θ 6. - θ 4 στα θ 6 στα θ 7 στα θ 6 στα θ 9. - θ 1 στα θ 9 στα θ 9 στα θ 1 στα θ 2 στα θ 1 στα θ 2 στα θ 1 στα θ 2 στα θ 2 στα θ 3 στα θ 4 στα θ 1 στα θ 1 στα θ 2 στα θ 3 στα θ 4 στα θ 5 στα θ 5 στα θ 5 στα θ 6 στα θ 7 στα θ 9 στα θ 9 στα θ 9. - θ 2 στα θ 9 σ

dents serrées, devient rigide, ne comprend rien, respire fréquemment, n'entend pas. En ce cas, la prendre sous les hypocondres avec les mains, et la secouer fréquemment, écarter les dents avec un petit levier, et verser du vin pur tiède, si rien ne s'y oppose; et généralement le mieux se maniseste aussitét. Si la matrice pèse sur les aines et s'y fixe, prendre des crottes de chèvre et du poil de lièvre, mouiller avec de l'huile de phoque, et administrer en fumigation. Ou bien, sécher la graine de cytise, ou les feuilles, ou l'écorce et les feuilles du chène, mêler de la résine, mouiller avec de l'huile, et employer en fumigation. Ou bien, peau de la présure du phoque, la broyer, y mêler éponge, algue, huile de phoque, et employer en fumigation. Crottes de chèvre, poumon de phoque, sciure de cédros, employer en fumigation. Ou bien, bouse de vache, ou raclure de cornes de bœuf et asphalte, ou fruit de l'épine d'Égypte (acacia) et sciure de cédros, et seuilles sèches de myrte, pétrir tout cela avec du parfum mou, et employer en fumigation; jeter beaucoup d'aromates dans le parfum. Ou bien, pepins de raisin, bien broyer, mêler de la résine de cédros et de la résine de pin, mouiller avec du vin doux cuit, et employer en fumigation. Fumigations pour ramener la matrice : bouse de vache pulvérisée et vinaigre, de chaque une demie, farine d'ers, dans de l'eau de mer ou de l'eau simple, faire une fumigation semblable; la fumigation sera douce. La femme boira de l'eau de lentilles, revomira, prendra en potage de la farine et, par dessus, du vin. Le lendemain, le grain de Cnide sera pris en bol; et aussi la préparation diurétique ainsi composée : raisins secs et pois chiches (deux parties de raisins secs les meilleurs), broyez, versez un conge d'eau (= 3litres, 24), faités bouillir, décantez, exposez au serein, et faites boire le lendemain. Du reste, sauge, graine de lin, farine d'orge, donner deux fois le jour dans du vin coupé, à la dose de quatre co-

vulg. – γόεα θ, Lind. – έθρίην G. – λινούσπερμα θ . — 10 καὶ om. θ . – Ante δίς addit καὶ G. – 10 10 10 .

δὶς τῆς ἡμέρης ἐν εἴνψ κεκρημένψ, κοτύλας τέσσαρας. Ἐλαίου ἡμικοτύλιον, ἀκτῆς φύλλα χεῖρα πλέην, ταῦτα ἔψεῖν, καὶ πυρίην θερμῷ, ἢ ὀστράκοισι θερμοῖσιν, ἐπὶ λίφρου καθέζεσθαι, ἀμφικαλύπτειν δὲ εἴμασιν. Ἡ τῆς ἀκτῆς ² φύλλα ξὺν μυρσίνη ἔψεῖν, καὶ κριθέων ἄχυρα ἔψεῖν καὶ εἰ οἶά τε εἴη ὑποφέρειν, όξος, ἔλαιον, μέλι, ὕδωρ, ταῦτα κεράσας καὶ ἀναμίξας, ἀναζέσας σφόδρα, ἐς κύστιν ἐγχέαι · ¾ τῆς ἀίτυος τὸν φλοιὸν καὶ τῆς ροιῆς τὰ φύλλα ἐμβάλλειν ἐς ὕδωρ, ἀφεψεῖν δὲ ἰσχυρῶς · καὶ ἐμβάλλειν ὁ ο' ἐς τὸ ὕδωρ καὶ κριθῶν ἄχυρα, ἔψεῖν, καὶ ἔλαιον ἐπιχέαντα · ἢ λωτοῦ πρίσματα καὶ κυπαρίσσου, ὕδωρ ἐπιχέας καὶ ἔλαιον, δέψε εῦ μάλα, καὶ πυρία ξὸν ἀρώμασι · μύρον θοὲ ἐγχέειν, καὶ κικίδα ἐμβάλλειν καὶ βάμνου φλοιὸν καὶ πύρινα ἄλφιτα ξὸν ὕδατι.

204. ^{*}Ην δὲ προίσγωσιν [†]ἔξω, τὰ δὲ νεῦρα τὰ καλεόμενα ὄσχοι χαλᾶται, μύρτα, λωτοῦ πρίσματα, βάτου καὶ ἐλαίης φύλλα ἄμα ἔψειν, καὶ πυριῆν ἀκροχλιάρως ^{*} ἢ εἰνῳ μετὰ τουτέων ⁸ καὶ κακω-δέων, ὁμοίως ^{*} περιχρίειν δὲ τῷ λευκῷ τοῦ ἀοῦ τὰ ἔξω ^{*} ὅταν δὲ ψύ-νωνται καὶ πελιδναὶ ἔωσιν, ὕδατι θερμῷ.

205. ⁹ Μαλθακτήρια ύστέρης · ὅῖος στέαρ, ἀιν λέκιθος, μέλι, ἔλαιον ρόδινον, τούτοισιν ἀναφυρήσας ἄλητα, παραχλιαίνειν ἐν πυρὶ μαλθακῷ, τὸ ἀποσταζόμενον ἐς εἴριον ἀναμαλάσσειν, καὶ προστιθέναι · ἢ ¹⁰ στέαρ ήδυντὸν τὸ ἐρυθρὸν, χηνὸς ἄλειφα, ρόδινον ἔλαιον, ξυντήζας καὶ ἐς εἴριον ἀναφυρήσας, προσθεῖναι· ¹¹ χηνὸς ἄλειφα ἢ

' Ήμισυ κοτύλιον J. - ήμικότυλον C. - πλείαν vulg. - πλεΐαν Ald., Frob. $-\pi$ λέχν θ. $-\pi$ υριᾶν θερμὸν θ. - καθίζεσθαι θ. -δ' θ. -2 τὰ (τὰ om. θ) φύλλα vulg. - σὸν vulg. - ξὸν C, Lind. - καὶ κ. ά. έ. om. (D, restit. al. manu cum άχερα) FGHIJK. - κριθών vulg. - κριθέων θ. - Post έψεῖν addit πυριᾶν θ. καὶ om. θ . – $\tilde{\eta}$ ν οἶά τέ ἐστι vulg. – εἰ οἶά τε εἴη θ . – $\tilde{\eta}$ ὄξος θ . – ἔλ. om. J. – ἀναζέσαι CDFGJθ, Ald. - καὶ ἐς κ. J. - 3 ἢ Cθ. - καὶ vulg. - πιτύης vulg. πίτυος Dθ. – εἰς C. — 4 δ' θ. – δ' om: vulg. – εἰς CK. — 5 έψὲ θ. – σὸν vulg. – ξὸν CD, Lind. — ε δὲ θ. - δὲ om. vulg. - ἐγγεῖν θ. - κκκίδα Cθ, Lind. - φλοιοῦ vulg. - ολοιόν DHθ. - πύρρινα FGHIK. - σύν θ. - 2 ἔξω τὰ (addit δὲ θ) νεῦρα καὶ (καὶ om. Cθ) τὰ καλ. οίχοι (όχοι CFGIKθ, Ald.; όσχοι DHJ; όσχη Foes in not.; ὄσχεα Lind.) χαλώνται (χαλάται Cθ) vulg. - La leçon a été controversée (voy. Schneider, Suppl. Dict. v. ὀσχίω). Comparez le passage p. 346, 1.3. - βάτον θ. - καί om. Cθ. - άμα om. Cθ. - πυριάν θ. - άκρογλίηρον C. = ἀποχλιαρὸν θ. - 8 καὶ τῶν κακ. θ. - δὲ ὡῶν λευκῶ τὰ <math>(C, ωοῦ) DHIK. - όταν δὲ (δὲ om. vulg.) θ. - ψύχηται καὶ πελιονά vulg. - ψύχωνται καὶ πελιδναί θ. - πολλώ pro θερμῷ DIJKQ'. Lind. - 9 μ. ύ. om. L. - μαλθακτήριον DQ', – δίον FGJ, – όδς θ , – λέκυθος H, – λίκιθος C, – τουτέρις vulg. – τούτοισιν

LIVRE DEUXIÈME.

tyles. Huile demi-cotyle, feuilles de sureau une pleine main, faire bouillir et employer chaud en fomentation, ou des vases en terre chauds; la femme s'assied sur un siége et s'enveloppe de couvertures. Ou bien, feuilles de sureau, myrte, faire bouillir; paille d'orge, faire bouillir; et, si la femme peut le supporter, vinaigre, huile, miel, eau, mêler tout cela en bonnes proportions, faire bouillir fortement, et mettre dans une vessie. Ou bien, écorce de pin, feuilles de grenadier, jeter dans de l'eau, faire bien bouillir; et jeter aussi dans l'eau de la paille d'orge, ajouter de l'huile, et faire bouillir. Ou bien, sciure de lotus et de cyprès, verser de l'eau et de l'huile, faire bien bouillir, et administrer la fumigation avec les aromates, versant du parfum, ajoutant la noix de galle, l'écorce de rhamnus, et de la farine de blé.

204. (Pour les chutes de matrice.) Si la matrice saille au dehors, et que les nerfs appelés rameaux (ligaments larges) soient relâchés, baies de myrte, seiure de lotus, feuilles de ronce et d'olivier, faire bouillir ensemble, et employer, légèrement tiède, en fomentation. Ou bien, ces substances et les substances fétides, dans du vin, employées semblablement; oindre les parties extérieures avec du blanc d'œuf; quand la matrice se refroidit et devient livide, fomenter avec de l'eau chaude.

205. (Pessaires émollients. Sous ce titre, l'auteur entend aussi des pessaires qui mondissent et évacuent dissérentes humeurs.) Émollients utérins : graisse de mouton, jaune d'œus, miel, huile de rose, pétrir de la sarine avec tout cela, saire chausser à un seu doux, recevoir sur de la laine ce qui dégoutte, et appliquer en pessaire. Ou bien, graisse rouge pré-

θ. - παραχλίαινε πυρί θ. - ἀναμάσσειν Κ. — 10 στέαρ δίος (δ. οπ. θ) ή,δύ, νιτρὸν (ηδύντον sic pro ήδύ, νίτρον θ) (addunt τὸ Cθ) ἐρ. ἢ (ἢ οπ. θ) χ. ἄλ. (ἄλιςα θ) vulg. - ρόδινον.... άλειτα οπ. (D. restit. al. manu) Κ. - καὶ οπ. θ. - εἰς D. - προστιθέναι θ. — 11 ἢ χηνος αλιτα (sic) θ. - ἀλειταρ D. - ἢ οπ. θ. - μήλιον Cθ. - νέτοπον FG. - ἀναμίξας L, Lind. - ράκια DHΚ. - ἐγκατιλλεῖν FGΙΚ. - ἐγκατειλεῖν DH. - ἐγκατατιλλεῖν (sic) J. - ἐγκατατίλλειν Cθ. - ἐγκατιλλείν ΓΟ. - ἐγκατειλεῖν Q'. - ἔγκατίλλειν vulg. - Vογ. κατατίλας, Nat. de la F., p. 366, l. 4.- χλιπρὰ C. - γλιαράι... προστιθέσθω οπ. (DH. restit. al. manu) FGIJKL.

μήλειον στέαρ, χηρὸν λευχὸν, νέτωπον, ρόδινον έλαιον, ώς ἄριστα ταῦτα ἀναμίξ ποιέειν, καὶ ράκεα ἐγκατατίλλειν λεπτά, καὶ αυτικα λουσαμένη, προστιθέσθω γλιαρά πρός το στόμα: ή έλάφου μυελόν και στέαρ τῆζαι ἐν ροδίνω ελαίω, ἐἀναφορύζασα εἴριον μαλθακὸν, προστιθέσθω. Μαλθακά προσθετά, ε δδωρ άγει και μύζας και δέρματα, καὶ οὐχ έλκοῖ ' σμύρναν ὡς ἀρίστην, καὶ άλὸς γόνδρον καὶ πίσσαν ήδυντήν, τρίδειν λεία καὶ τιθέναι. 3 Ετερον προσθετόν: έκλέψας κόκκους τριήκοντα, τὸ ἐνδικὸν, δ καλέουσιν οἱ Πέρσαι πέπερι, καὶ ἐν τουτέω ἔνι στρογγύλον, δ καλέουσι μυρτίδανον, ζὺν γάγακτι ληλαικείώ οπος τοίρειν και πεγιτι οιιέλαι. εμειτα είδιον παγθακὸν *καὶ καθαρὸν ἀναφυρήσας, περὶ πτερὸν περιελίξας προσθεῖναι. καὶ τὴν ἡμέρην ἐῆν : ἡν οὲ ἰσγυρότερον βούλη ποιῆσαι, σμύρναν ολίγην παραμίσγειν όσον τριτημόριον, καὶ είριον μαλθακόν καθαρόν ή ημίδουπον. ⁵ Άγει έξ ύστερέων καὶ τὸ στόμα μαλθάσσει· νάρκισσος, χύμινον, σμύρνα, λιδανωτός, άψινθίον, χύπειρος, αὐτὰ ταῦτα καθ' έωυτά καὶ ξύν ροδίνω ή λευκῷ ἐλαίω, προσθέσθω δὲ λουσαμένη. 6' Ιγώρα υραιμον δυνάμενον άγειν - ξύν τοίσδεσι μίσγειν σμύρναν, άλας, χύμινον, χολήν ταυρείην, μέλι, έν εἰρίω προστιθέναι καὶ κυμίνου φύλλα ήδελφισμένως εν οίνω. ή όπον σιλφίου ⁷σύχω μίσγειν. καὶ βάλανον ποιήσαντα προσθείναι· τὸ δ' αὐτὸ 8 δρᾶ ή λευκή δίζα ξύν μέλιτι, και μετέπειτα χρίειν ροδίνω: ἐνεργεῖ δὲ και σκορόδου

¹ 'Αναφορίσσειν (sic) C. - ἀναφωρήξασα Ald. - Post ἀναφ. addit δὲ Η. -³ [α] ΰδωρ Lind. - άγοντα DQ'. - Ελκεται C. - πίσσην C. - Post πίσ. addit $ω_s$ θ. – λία θ. – καὶ τιθ. om. Cθ. — 3 έτερον προσθετόν om. DFGL. – προσθετόν om. J .- καὶ τὸν ἐνδικὸν C .- ö om. θ .- καλοῦσιν vulg .- καλέουσιν CJ, Ald., Frob., Lind. - τούτω δ' ένε θ. - καλούσε vulg. - καλέουσε θ. - Gal. Gl. : μυρτίδανον, οί πλεῖστοι μέν τὸ πέπερι, Διοσκουρίδης δὲ ὁ Ἀναζαρβεὺς έν τῷ πρώτω περί ὕλης ἐπίρυσιν ἀνώμαλον καὶ ὀχθώδη περί τὸ τῆς μυρσίνης πρέμνον. ο γε μήν Ίπποκράτης τον καςπόν ούτως όνομάζει έκ του φυτου, όπερ αυτός σησιν ύπο ετέρων ώνομάσθαι πέπερι. - γυναικείω om. Co. -Post τρ. addunt γυναικός Co. - διείν C. - διείναι θ. - 4 καί om. C. - περί- π τερον Cθ. – ἐᾶν Jθ. – βούλει H. – β. om. θ. – π οι. om. C. – $\tilde{\eta}$ ($\tilde{\eta}$ om. DFGHIJKL) μιςυπόν (μίρυπον Ald., Frob.; μιρρυπον sic θ; ήμίρυπον FGHIL, Lind.; ήμιρρυπον DJK) vulg. — 5 άγει.... μαλθάσσει om. GL. - έξ ύστ. om. J. - καὶ τὸ om. CDFHIKθ, -τὸ στ. om. J.-νάρκισος FK.-σμύρναν βάνωτος (sic) άψ. κύπαιρον θ. - κύπειρος D. - κύπερος vulg. - αὐτὰ ταῦτα om. Cθ. - καθ' έαυτὰ (έωυτὰ θ) καὶ (καὶ om. DFGIJKθ) ξύν ρ. ἐλαίω ἢ (ἢ om. FGHIJK) λευκῷ (η λ. έλ. Cθ) η (η om. Codd. Vatic. ap. Foes) αἰγυπτίω (η αἰγ. om. C) vulg. - 6 ίχ.... ἄγειν om. l.. - Ante ίχ. addit ἄγει έξ ὑστερέων, στόμα μαλθάσσει

paree aux aromates, graisse d'oie, huile de rose, faire fondre. enrouler dans de la laine, et appliquer. Graisse d'oic ou de mouton, cire blanche, nétopon, huile de rose, prendre ces substances de première qualité, les mélanger, y incorporer de la charpie fine, et, aussitôt après un bain, appliquer tiède à l'orifice utérin. Ou bien, moelle de cerf et graisse, faire fondre dans de l'huile de rose, enrouler dans une laine molle, et appliquer en pessaire. Pessaires émollients, qui font sortir l'eau, les mucosités et les peaux, sans ulcérer : myrrhe de première qualité, grains de sel, poix aux aromates, triturer et appliquer. Autre pessaire : trente grains décortiqués, la substance indienne que les Perses nomment poivre (et là dedans il y en a de ronds qu'on appelle myrtidanum), piler avec du lait de femme, délayer avec du miel, emmêler dans de la laine molle et propre, rouler autour d'une plume, et appliquer; on le laisse pendant un jour. Si on veut le rendre plus actif, ajouter un peu de myrrhe, un tiers environ, avec de la laine propre ou en demi-suint. Pessaire qui purge la matrice et amollit l'orifice : narcisse, cumin, myrrhe, encens, absinthe, cypérus, seuls et avec l'huile de rose ou le parfum égyptien, appliquer en pessaire après un bain. Pessaire qui peut évacuer des humeurs sanguinolentes : les mêmes ingrédients que dans le pessaire précédent, y mêler myrrhe, sel, cumin, bile de taureau, miel, appliquer en pessaire dans de la laine; et les seuilles de cumin, semblablement dans du vin; ou suc de silphion mêlé à la figue, faire un gland et appliquer. Le même effet est produit par la racine blanche (dracunculus polyphyllus) avec du miel; puis enduire avec de l'huile de rose. Celui-ci est bon aussi : gousse d'ail, partic égale de nitre

G. – καὶ ἰχ. καὶ ὕρ. ἄγει CO. - σὺν (ξὺν C, Lind.) τοῖς δασὶ (δεσὶ FGI, Ald., Frob.; δαισὶ CJ, Foes in not., Lind.) (τοῖσδεσι Η; τοισδεσσιν θ) vulg. – ταυρείαν DGIJK. – ταυρίου C. – ταύρου θ. – ἢδελρισμένα vulg. – ἢδελρισμένως CFGIIJθ, Ald. – σὺν pro ἐν CO. — ² σύκα K. — $^{\circ}$ ποιεῖ (δρᾶ Cθ) καὶ συκῆς (ηλσυκὴ sic C; ἢ λευκὴ θ) ῥίζα σὺν (ξὲν C, Lind.) vulg. – λούειν σὺν pro χρίειν θ. – σκόροδον θ. – μόλυζα CFGHIJK, Ald. – λίτρον ἐρυθρὸν σῦκον πῖον θ. – Ισου DFGHJK. – Post μίσγειν addunt μίσγειν DJK,

μωλυζα, νίτρου εξυθροῦ, σύχου πίονος ἔσον, μίσγειν δὲ ¹καὶ κικίὸα μικρήν, καὶ βάλανον ποιέειν, καὶ ἐμβάπτειν ἔς τι τῶν ὑγρῶν, καὶ προστιθέναι, κάπειτα λουσαμένη ελάφου στέαρ εν είρίω εγέτω. 3 Αίματώδεα πάντα μαλλον των πρόσθεν άγειν δύναται καλ μαλθάσσειν: πέπερι, έλατήριον, ξυμμίσγειν δέ καὶ γυναικός γάλα, * καὶ τρίδειν ξὺν τοῖσδε καὶ μέλι καὶ ἄλεισα λευκὸν ἡ ἐλάσου στέαρ. Τρηγύ μέν, σφοδρά δὲ ἄγει παντοῖα: σύχου τὸ * πῖαρ, ἐλατηρίου δύο πόσιας, νίτρον έρυθρον, όσον το έλατήριον, μέλι ολίγον, εν ράκει ή εν ειρίω, βάλανον ποιέειν. "Ετερον νέτωπον, γολήν ταύρου, νίτρον, χυκλάμινον, κικίθα, τρίβειν ξύν μέλιτι, μετέπειτα λουσαμένη στέαρ έχέτω ή γλήχωνα. ⁶ καὶ χολήν ταύρου, σμύρναν, μέλι προστιθέναι, και γοραπέρω ξγαιολ δοξικολ. Η λογώλ ταρδος τδιμτήλ μεδιμγαςσειν πτερῷ, καὶ ἐς τ ἄλειρα ἐμδάψας αἰγύπτιον, προστιθέναι τ ἡ κυκλάμινον όσον αστράγαλον ⁸ ξύν γαλκοῦ άνθει, ἢ ἀνεμώνης κεφαλὴν τρίψας ξὸν ἀλήτω, πτερῷ περιπλάσσειν, θή ἐς λευκὸν εἴριον ἐμβάπτεσθαι. 10 'Αγει πάντα· σιχύης έντεριώνης τῆς μακρῆς έξελιὸν τὸ σπέρμα ξυν γάλακτι, και σμύρναν, 11 ξυν αυτοίσιν άκρητον μέλι, ποσὸν ἔλαιον αἰγύπτιον, ἐν εἰρίω μαλθακῷ ἀναφορύζαι. ἢ τὴν 12 ἐντεριώνην τῆς σιχύης ξηραίνειν, καὶ μέλι παραγέαι, καὶ τρίθειν, καὶ βάλανον ποιέειν επήν δε λούσηται, στέαρ προστιθέσθω ή ελατηρίου τρεῖς πόσιας ἐν στέατι μαλθαχτηρίω, ώοῦ τὸ πυβρόν, ἄλητον, μέλι, κηρὸν λευκὸν, ταῦτα όμοῦ γλιαίνειν, 13 καὶ τὸ ἀποστάζον εἰρίω ἀνα-

¹ Καὶ CDFGJKLθ, Lind. - καὶ om. vulg. - κηχίδα Cθ, Lind. - κικίδος μίκρον J.- εἰς J.- καὶ προσθ. οπ. θ. - κάπετα θ.- σύν pro ἐν C. → ² αἰμ.... μαλθάσσειν om. L. - μάλλον δὲ αἰματώδεα τῶν πρ. άγει καὶ μαλάσσει C (θ. μαλθάσσει). - συνμίσγειν θ. - 3 καί om. Cθ. - ξύν CDG, Lind. - σύν vulg. λευχὸν (addit ή θ) έλ. τε (τε om. Cθ) στ. τρηχυνομένη (τρηχυνομένης D). σφόδρα δὲ (δὲ om. D) ἄγει π. (σφ. δὲ ά. π. om. L) vulg.-τρηχυνομένη ne s'entend pas; je change le point, et lis τρηγύ μέν; comp. τὸ δριμύ, p. 156, l. 7. - 4 πειαρ (sic) θ. - πόσιες, λίτρον θ. - νίτρου τὸ ἐρυθρὸν J. - νίτρου ἐρυθροῦ L, Lind. -περ pro τὸ Cô. - ὁλίγιστον CIJKô. - ἐακίη εἰρίω θ. - 5 ετ. om. Fô. αίμαγωγόν pro ετ. CDHIJKQ'. - ετερον αίμαγωγόν Lind. - ή νέτ. Co. - λίτοον θ . - xux), om. θ . - xxxi3a C θ , Lind. - ξ v CD (θ , xal ξ v), Lind. - xal μ ét. C. - δε καί (δε κ. om. C0) λουσ. vulg. - γλίχ. ΗJ. - 6 η pro καί Η. - ταύρου om. θ. - σμύρναν μέλι προσθείναι (προστιθέναι θ) καὶ λουσαμένη ξλαιον βόδινον η χολήν ταύρου Co. -σμύρναν.... ταύρου om. vulg. - ' άλφα θ. - " ξύν C. Lind. - σύν vulg. - ἄνθη J. - κεραλάς Cθ. - ξύν D, Lind. - σύν vulg. - 9 η θ. -🖣 om. vulg. - αλγύπτιον pro εξειον Lind. — ν ά. π. om. l.. - αἰμαγωγὸν pro

rouge et de figue grasse, ajoutez une petite noix de galle, faire un gland, tremper dans quelqu'un des liquides, et appliquer; puis, après un bain, mettre en pessaire de la graisse de cerf dans de la laine. Pessaire propre à purger plus que les précédents toutes les humeurs sanguinolentes et à amollir : poivre, élatérion, y mêler du lait de femme, et, avec cela, broyer miel et parfum blanc ou graisse de cerf. Pessaire âpre, mais qui évacue activement toute sorte d'humeurs : la partie grasse de la figue, deux potions d'élatérion, nitre rouge autant que l'élatérion, un peu de miel, dans un chiffon ou dans de la laine, faire un gland. Autre : nétopon, bile de taureau, nitre, evelamen, noix de galle, piler avec du miel, puis, après un bain, mettre en pessaire de la graisse ou du pouliot. Autre : bile de taureau, myrrhe, miel, appliquer, et, après un bain, mettre l'huile de rose. Autre : bile de taureau brovée, former autour d'une plume, tremper dans le parsum d'Égypte, et appliquer. Autre : cyclamen gros comme un osselet, avec fleur de cuivre, ou tête d'anémone pilée avec de la farine, former autour d'une plume, ou enrouler dans de la laine blanche. Pessaire purgeant tout : intérieur de la courge longue, ôter les graines et mêler avec du lait, myrrhe, miel pur, quantité suffisante de parfum égyptien, enrouler dans une laine molle. Ou sécher l'intérieur de la courge, verser du miel, piler, faire un gland; puis, après un bain, la femme appliquera la graisse. Ou trois potions d'élatérion dans une graisse émolliente, jaune d'œuf, miel, cire blanche, faire chauffer ensemble, éponger

α. π. DQ'. – ἔτερον αίμαγωγὸν pro α. π. Lind. – σιχυοῦ vulg. – σιχύης θ . – ἐλὼν vulg. – ἐξελὼν θ . – ξὸν C, Lind. – σὸν vulg. — "ξὸν Lind. – σὸν vulg. – ακρην, τὸ (ἄκρατον FGIJ; ἄκρητον CDHΚθ, Ald.) (καὶ pro τὸ Lind.) μέλιτι (μέλι Cθ, Lind.; μέλιτος DHΚ) vulg. – ἔλ. αἰγ. CDFIJΚθ. – αἰγ. ἔλ. vulg. – ἐν θ . – ἐν οπι. vulg. – ἀναφορῆξαι C. – ἐναφορόζαι θ . — θ ἐντεριόνην II. – περιχέαι vulg. – παραχέαι Lθ, Lind. – προτιθέσθω Ald. – τρεῖς (τρὶς θ) πόσιας (πόσηας C) ἐν δὸατι (στέατι θ). Μαλθακτήρια (μαλθακτηρίω θ), ὼοῦ τὸ λευκὸν (πυρρὸν θ), ἄλητον, μελίκρητον (μέλι, κηρὸν θ , Cornar., Foes in not., Lind.) λευκὸν vulg. — θ καὶ οιι. Cθ. – ἀποστι (ἀποστάζων θ) (addit ἐν D) εἴριον (εἰρίω CDHIL, Lind.) vulg.

σπογγίσας, πρόσθες \cdot ή χηνὸς \cdot ἄλειφα, κηρὸν λευκὸν, ρητίνην, μύρον ρόδινον \cdot \cdot ή μυελὸν ἐλάφου τήκειν ή στέαρ ὅῖος \cdot ή αἰγὸς, ὧοῦ τὸ λευκὸν, ρόδινον μύρον, ή βάλανον ποιέειν ή εἰρίω ἀναλαμδάνειν.

206. *Πυρίαι δι' ών ύστέραι καθαίρονται, ἢν σκληραὶ ἔωσιν • οἶνον χρη ώς ήδιστον ίσον ίσω κεράσαι, ώς τρία ημίχοα άττικά, καλ μαράθου βίζαν καὶ τοῦ καρποῦ, τεταρτημόριον, καὶ βοδίνου ἀλείφατος ήμιχοτύλην, ες εχίνον εράσα, οδ το επίθεμα όπην έχει, καὶ επιγέαι τὸν οἶνον, καὶ ἐνθέντα κάλαμον πυριῆσαι, καὶ μετέπειτα τὴν σχίλλην προστίθεσθαι. *Ην δούναι καταιγίζωσιν εξαπιναΐοι, καὶ ἀψυχίαι ἔωσι · ρόδων φύλλα, χιννάμωμον, σμύρναν χαθαρήν, νέτωπον, όπὸν μήχωνος, τουτέων φθοίσχους ποιήσας όσον δραχμιαίους, έπίθες έπλ τρύφος άμφορέως, καὶ ην διαφανές η, χρώ ὑποθυμιήματι • η στύραχος, όσον εξμβάλλουσιν ές τούλαιον, ώς έπὶ τῆς προτέρης χρῆσθαι · 7 ἄπαντα δχόσα ἐς τὰ μύρα ἐμβάλλεται, χόψαι χαὶ χατασῆσαι · 8 ἐπιδάλλειν δὲ ἐς τὸν βόλδιτον καὶ στύρακα, καὶ περιγρίειν νετώπω, ρόδινον έλαιον ώς άριστον, καὶ κἰγύπτιον λευκόν, θυμία τοῦτο μετά τάς καθάρσιας. *Η 9 δάρνης καὶ μυρσίνης φύλλα κόψαι καὶ κυπείρου χαρπόν, δργάσασθαι αλγυπτίω λευχώ μύρω καλ νετώπω, 10 καλ επὶ βολδίτω θυμία. Άρηγει δὲ ¹¹ καὶ μάννα, κυπαρίσσου πρίσματα, καὶ κυπείρου ρίζα κοπεῖσα, στῆσαι δὲ καὶ σγοῖνον τὸν ἡδύοσμον, καὶ χάρδαμον, χαὶ ἴριν, ταῦτα πάντα μίσγειν, περιγέαι δὲ ῥόδινον ἔλαιον

¹ Aλιφα θ. – μῦρον D. — ² $\ddot{\eta}$ θ. – $\ddot{\eta}$ om. vulg. – ἐλάφου.... βάλανον om., restit. al. manu D. — 3 καὶ pro η D. - μῦρον D. - ποι. om. Ci. - ἀναλαβεῖν Cθ. - 4 π.... ἔωσιν om. L. - ὑστέρας καθαίρειν pro πυρίαι.... καθαίροντα. Co. - Ante σίνον addunt πυριήν Co. - ίσον κέρας λίως τρία θ. - ήμιγόεα vulg. - ήμίγοα Cθ. - καὶ καρποῦ μαράθου τετάρτην μοίραν θ. - μαράθρου D. Lind. - έίζα C. - τοῦ om. C. - ἀλίτρατος ήμικοτύλιον θ . - ήμικοτύλια C, Ald. - ἐχίνον Κ. - ἐᾶσαι (ἐάσαι Hl; ἐράσαι θ) vulg. - πυριάσαι 0. - σκίλλαν θ. - 5 ἐξαπινέοι Ι. - καὶ φόδων C. - καθαράν J. - κινάμωμον D. - όποῦ vulg. - όπον J. τούτων φθοις (sic) ποιήσαι θ. - δραγμ. J. - ἐπίθες om. Κ. - τρύφος 1. - άμφ. (άμφορέος θ; άμφοτέρεος C; άμφοτερέως FGHIKL, Ald.) (addit xαὶ θ) (addunt ἢν CDFGHIJKθ, Ald.) διαφ. ἢ (ἢ CDHJKθ) χρῶ (χρέο C) vulg. — 6 Foes propose de lire έμβάλλειν οιι εμβάλλων; il a peut-être raison. - είς D. - τὸ έλαιον θ. — ⁷ ή πάντα όσα θ. – μύρα D, Ald. – καί om. C. — ⁸ ἐπιδαλεῖν C. – δὲ ἐπὶ (δ' ἐς θ) τὸν β. (βολιτὸν CDFGIJLθ; βόλιτον Κ, Lind.; βόλυτον Η) τὸν (καί pro τὸν θ) στ. vulg. - ἄριστα θ. - 9 δάρνην καί μυρσίνην κόψας καί κυπαίρου θ. - σμύρνης pro μυρ. C. - χυπέρου vulg. - χυπείρου D. - ὸς γάσασθαι CFHIJK9. - έργάσασθαι vulg. - Gal. Gl. : ὀργάσασθαι, ἀναμίξαι, συγκερά-

LIVAL DECAMENT.

avec de la laine ce qui dégoutte et appliquer en pessaire. Ou bien, graisse d'oie, cire blanche, résine, parfum de rose. Ou bien, faire fondre moelle de cerf ou graisse soit de mouton, soit de chèvre, blanc d'œnf, parfum de rose, faire un gland ou enrouler dans de la laine.

206. (Funigations, mondifications de l'utérus.) Funigations par lesquelles on purge les matrices si elles sont dures : vin très-doux, coupé d'eau par la moitié, trois demi-conges attiques, racine et graine de fenouil un quart, huile de rose demi-cotyle, mettre dans un vase dont le couvercle a un pertuis, verser le vin, introduire un roseau dans le pertuis, et donner la fumigation, puis la femme mettra la scille en pessaire. Si des douleurs intenses surviennent subitement et qu'il y ait des défaillances, feuilles de rose, cinnamome, myrrhe pure, nétopon, suc de pavot, faire de tout cela des pastilles du poids d'une drachme, les mettre sur un tesson de cruche, et, quand il est rouge, s'en servir en fumigation; ou styrax, autant qu'on en met dans l'huile (de styrax), s'en servir de la même façon; tout ce qui se met dans les parfums, piler et tamiser, jeter dans la bouse de vache enduite de nétopon, ainsi que le styrax, l'huile de rose de première qualité, et le parfum d'Égypte; employer en fumigation après les règles. Ou feuilles de laurier et de myrte, fruit de cypérus, piler, pétrir avec du parfum blanc égyptien et du nétopon, et employer en fumigation sur la bouse de vache. On emploie encore la manne, la sciure de cyprès, la racine broyée de cypérus, on ajoute du jonc odorant, du cardame et de l'iris, on mêle le tout ensemble, on verse de l'huile de rose et du nétopon, et on s'en sert avec de la grosse farine de blé. Ou bien, brûler

σαι. — 10 καὶ οπ. 0. - επιδο) ιτῶ FIΚ. <math>- επιδο) ητῶ G. - επιδο) ττῶ H. - επιδο) ττῶ DIL, Ald. $- βολίτῳ Lind. — <math>^{11}$ καὶ οπ. C. - κυπέρεως vulg. - κυπέρου CFHIJL, Lind. - κυπαίρου <math>0. - κυπείρου D. - βίζας <math>0. - κό ψας C0. - στῆσαι <math>C. - στῆσαι vulg. - δε καὶ οπ. 0. - σχίνον <math>D. - σχίνον HΚ. - τὸν εὕοσμον (εύοσμον οπ. <math>C0) ἡδύοσμον vulg. - πάντα οπ. CF0. - δε (addunt εν DFGIJK) αὐτοτς (αὐ. οπ. C0) ἡδύο vulg. $- χρῶ <math>\frac{0}{2}$ ερίμνοις D. - κρι- δῆσι <math>J. - γρηθμοίσι CFGHIK, Ald.

DES MALADIES DES PEMMES,

καὶ νέτωπον, καὶ γρέο εν κρίμνοισι πυρίνοισιν. *Η ρητίνην ἐπὶ 1 νεοπήκτου κεραμίδος θυμία, ἐπιδαλών καστόριον ή τι τῶν ἀρωμάτων την δε κεφαλήν τέγγειν ελαίω ροδίνω, ε ες δε τω ώτε μύρσινον ή μήλινον. 1 λευχούς έρεδίνθους και ασταφίδας έψήσας δίδου πίνειν, καὶ ἐν ὕδατι θερμῷ καθέζεσθαι. 3 Ἡ ἐλαίας λευκάς, πρὶν ἀν έλαιον ανείναι, χαταχνίσαι χαὶ αὐηναι, χαὶ ἐς οἶνον τρίθειν εὐώδεα, *χαὶ ἐμβάφιον ἀττιχὸν διδόναι. *Η χανθαρίδων τὰς γαστέρας, ἢ αδίαντον, καὶ νίτρον ἐρυθρὸν αἰγύπτιον, ⁵καὶ ῥίζαν νάρθηκος, καὶ σελίνου σπέρμα, ταῦτα διδόναι: ἢν δὲ ἐπιλάδη στραγγουρίη, ἐν ὕδατι 6χαθιζέσθω, καὶ γλυκὸν πινέτω. 7 οδύνης διστερέων οἶνον ως ήδιστον ίσον ίσω χεράσας, ώς τρία ημίχοα άττιχά, χαὶ μαράθου ρίζας καὶ τοῦ καρποῦ τριτημόριον, καὶ ροδίνου ἐλαίου ἡμικοτύλιον, ταῦτα έμβάλλειν ες έγινον καινόν, και τον οίνον επιγέαντα πυριην, και την σχίλλην προστίθεσθαι, έστ' αν φη το στόμα μαλθαχόν είναι χαί φαρκιδώδες καὶ εὐρύ · καὶ ἢν 8 έλκωθῆ, καὶ δλοφλυκτίδες ἔωσιν, ἄμεινον στέατος γηνείου αλείφατι ζων λιδανωτῷ θεραπεύειν. 9 Υπέρ ύστερέιον οδύνης * πευκέδανον, ἀριστολοχίαν, πάνακες, ταῦτα όμοῦ μῖζαι έν γλυχει οίνω, και γλιήναντα πίσαι, και μήκωνος λευχής δοφέειν, και ανίδης σπέρμα. 10 Άλλο · πυρίη θυμιητή, ήν όδύνη έχη · σίδια ροιής γλυχείης, λωτοῦ πρίσματα, έλαίης φύλλα ξηρά χεχομμένα, ταῦτα έλαίω δργάσασθαι χρή καὶ ἐπὶ βόλδιτον πεπυρωμένον ἐπιβρίπτειν : ή γαλβάνην, σμύρναν, λιβανωτόν, 11 έλαιον λευχόν αιγύπτιον επί οί-

' Νεοπτήτου CH0. - νεοχτήτου Vatic. ap. Foes. - τι om. C0. - 'έν DGK. τῶ DG.-τὸ οὖς Cθ.-μέλινον C.-δοῦναι Cθ.-πιεῖν θ.-καθίζεσθαι Ηθ. -3 η CDKLB, Lind.- καὶ vulg.- ἐλαίης λευκῆς vulg. - ἐλαίας λευκὰς interpretes, Foes in not., Lind. - av om. Co. - avevae (sic) o. - els vulg. - ès DK, Lind. ἐπ' Cθ. - εὐώδαια F. - 4 καὶ om. CDFHIJKθ. - 5 καὶ θ. - καὶ om. vulg. καὶ σελίνου ελιου (sic) σπέρματα θ. - λεῖα σπέρμα C. - λεῖον (λ. om. θ) ταύτα vulg. — ε έγκαθιζέσθω θ. - γλυκύ DHJK. — την μάλιστα (μ. om. C) πνίγηται (πνίγεται Ald., Frob.; γίγνηται, D al. manu πνίγηται, FGHJL, Lind.) έν (έν om. CH) οδύνη vulg. - οδύνης pro ην... οδύνη θ. - οίνόν τε (τε om. Cθ, Ald.) vulg. - μαράθρου D, Lind. - τριτήμορον θ. - ἐπιδάλλειν Q'. - ἐμβαλεῖν 0. - έχίνον Κ, Frob. - κενόν CH. - ἐπιχέοντα C. - πυριήν DHJ. - πυριάν ruig. -xαὶ φαρμαχιώδες C (θ, φαρχιζώδες). -xαὶ φ. om. vulg. -8 έλκεωθη C. φλυκτίδε; (όλοφλύκτιδε; Cθ; φλυκτίδαι Κ) πανταχού αύτου (π. αύ. om. Cθ) έωσιν vulg.-γηνίου Co. - χοιρίου L. - ξύν D, Lind. - σύν vulg. - θεραπ. οιη. Co. — 9 ύπερ om. Co. – περί D. – ύπ. ύστ. όδ. om. L. – πευκέδανον D. – πευκεδανόν vulg. - πευκ. αυογ άριστολογιον (sic) θ. - πάντα ριο όμου Cθ. - έν

de la resine sur un plat de terre récomment fabrique, y jetant du castoréum on quelque autre aromate; on arrose la tête avec de l'huile de rose, et on verse dans les oreilles de l'huile de myrte ou de coing. Ou bien, faire cuire des pois chiches blancs et du raisin sec, et donner à boire ; la femme prendra un bain de siège chaud. Ou bien, olives blanches avant qu'elles aient de l'huile, brover, sécher, piler dans du vin odorant, et en donner un oxybaphe attique. On bien, ventres de cantharides, ou adiante, nitre rouge d'Egypte, racine de férule, graine d'ache, donner à prendre ; s'il survient de la strangurie, bain de siége, et vin doux en boisson. Pour la douleur de matrice : vin d'excellente qualité, coupé d'eau par moitié, trois demi-conges attiques, racines et graines de fenouil un tiers, buile de rose une demi-cotyle, jeter dans un vase neuf, verser le vin, et donner la fumigation; puis la fenime mettra en pessaire la scille, jusqu'à ce qu'elle dise que l'orifice utérin est souple, ridé et large; et, s'il se forme des ulcérations et qu'il y ait des phlyctènes, le mieux c'est de traiter avec la graisse d'oie et l'encens qu'on y incorpore. Pour la douleur utérine : peucédanum, aristoloche, panaces (echinophora tenuifolia), mêler ensemble dans du vin doux, faire tiédir, et boire; prendre en potage de la graine de pavot blanc et de la graine d'ortie. Autre : fumigation aromatique s'il y a douleur : écorce sèche de grenade douce, sciure de lotus, feuilles sèches d'olivier pilées, pétrir avec de l'huile et jeter sur de la bouse de vache incandescente; ou bien, galbanum, myrrhe, encens, parfum blanc égyptien, sur des sarments de vigne. Autre fumigation plus solide par l'asphalte : asphalte de l'île de Zacynthe, poil de lièvre, rue, coriandre sèche, piler le tout ensemble, faire

om. G. - γλιήναντα DH, Lind. - γλιάν. vulg. - ρυφεῖν θ. — 10 άλλη (άλλο θ) πυρίη (ᾶ. π. om. L) θυμίη (θυμίη om. D; θυμία G; θυμιητή θ) vulg. - ρυῆς GI. - δργάσασθαι C. - έργάσασθαι vulg. - καὶ om. CO. - ἐπιδολιτὸν J. - ἐπισδίτον C. - βολυτὸν FGIK. - βολιτὸν HL, Ald. - βόλιτον θ, Lind. - πεπυρωμένων vulg. - πεπυρωμένων FGJO, Lind. - ἐπιριπτέειν θ. — 11 Post ἔλ. addunt περιγέαι G; περιγέας θ; περιγέα Vatic. Codd ap. Foes. - Gal. Gl.: οἰνασίδων ἀμπελου κληνάτων.

ναρίδων. ¹ 'Ετέρη πυρίη ή δι' ἀσφάλτου στερεωτέρη · ² ἀσφάλτου ζακυνθίης, λαγιωοῦ τρίχας, πήγανον, κόριον ξηρὸν, ταῦτα τρίψας πάντα, φθοίδας πλασάμενον θυμιῆν. ³ *Η πίσση, σανδαράκη, κόψας λείην, μιζαι πρίσματα κυπαρίσσου, καὶ τούτοις κηρὸν, καὶ μύρον ἐπιγέας, φθοίδας ποιέειν, καὶ ἐπὶ πυρὶ θυμιῆν. * Η αἰγὸς κέρας καταπρίσας, ἐλαίῳ ἀνακυκᾶν, ἐπὶ πυρὶ θυμιῆν. * Η ὀρύζας βόθρον, γίγαρτα δρρύγειν, καὶ τὴν σποδιὴν ἐμδάλλειν ἐς τὸν βόθρον, καὶ οἴνῳ εὐωδει νοτίσας τὰ γιγάρτα, περικαθεζομένην πυριῆσθαι · ἔστωσαν δὲ τῶν γιγάρτων δύο μοῖραι, καὶ αὖται δὲ αὖαι ὡς μάλιστα.

207. *Ην 6 δὲ ὑστέρη ἀλγέη ἄχρι χύστιος, πράσου χαρπὸν ξὺν ὕδατι τριπτὸν πίνειν ἢ χυχλαμίνου 7 ρίζην ἐν οἴνῷ λευχῷ πιπίσχειν νῆστιν, χαὶ θερμῷ λουέσθω, χαὶ ἀπόθερμον πινέτω νῆστις, χαὶ χλιάσματα προστιθέναι ἢ 8 σχορόδου μώλυζαν χαὶ νίτρον ὁπτὸν χαὶ χύμινον, λεῖα ποιήσας, μέλιτι δεύων προστίθει, χαὶ τῷ θερμῷ λουέσθω, χαὶ ἀπόθερμον πινέτω.

208. ⁹ Υστερέων πάσης νούσου θεραπευτιχόν λίνου τὸ σχιστὸν αὐτῆ τῆ χαλάμη ὅσον δραχμὴν χόψας λεπτὰ, χαταβρέξαι ἐν οἴνοι λευχῷ ὡς ἡδίστω τὴν νύχτα, ἔπειτα ἀπηθήσας, χλιαίνειν, εἴριον ὡς μαλθαχώτατον ἐμβάπτων, χαὶ τὸ μὲν προστιθέναι, τὸ δὲ ἀφαιρέειν. Βοηθεῖ δὲ ¹⁰ χαὶ χρόχος, σμύρνα, χάρυα ποντιχὰ, ἄλευρον χαθαρὸν, ἐν χηνὸς στέατι χαὶ μύριω ἰρίνω προστιθέναι.

1 "Η pro έ. πυρίη ή θ. - έτ.... στερεωτέρη om. L. - έτέρα FH. - δευτέρα DJ.- η διαίτης pro έτ.... δι' C.- η om. D.- διά τοῦ ἀσφ. DHKQ' (Lind., άσπαλάθου). - στερεωτέρα vulg. - στερεωτέρη DFGHIK. - στεροτέρης C. στερροτέρη θ . — 2 ἀσφάλτου φίζης (φίζα C; φ. om. θ) κανθίης (κυνθίης, Dal. manu κανθίης, FGHIJK; κενθίης L; ζακυνθίης θ) vulg. - ἀσπαλάθου ρίζην, κάναβιν, λαγωού Lind. - ή (ή om. 0) πήγ. vulg. - οριον (sic) pro κόριον θ.-φθοείς (φθοις sic θ) πλάσσε Ιθ.-πλασσάμενον FH.-θυμία θ. — 3 ή ἐπὶ (ἐπὶ om. DFGHIJθ) πίσσης (πίσση θ) σανδαράκην (σανδαράκη θ; σανδαράκης J) vulg. – λίην C. – κνίσματα θ . – κνήσματα C. – καὶ τούτοις κηρὸν θ . – κ. τ. κ. om. vulg. - μύρον \mathbf{D} . - φθοείς $\mathbf{C}\theta$. - ποιείν vulg. - ποιέειν θ . - καί om. C9. – θυμιᾶν θ. — ${}^4\tilde{\eta}$ om. Cθ. – $\tilde{\eta}$ θυμι $\tilde{\eta}$ ν om. DFGHIJK. – [καὶ] ἐπὶ Lind. - θυμιᾶν Cθ. - 5 φρίγειν vulg. - φρύγειν CDFHIJK. - σποδίην DFGHIJKθ, Ald., Frob. - νότισας εὐώδει θ. - νωτίσας FGI, Ald. - περικαθεζομένη πυριήσθω θ. - θυμιετσθαι C. - θυμιήσθαι Vatic. Codd. ap. Foes. - μοίραι (sic) 1θ. - καὶ om. θ. - αὐταὶ C. - ώς τὰ (τὰ om. Cθ) μ. vulg. - 6 δὲ om. Cθ. ύστέρα CDFHIJK. - κύστεως Η. - ξύν C, Lind. - σύν vulg. - ⁷ ρίζαν θ. - νήστι θ. - λούσθω 6. - λούεσθαι J. - ἀπὸ θερμοῦ DFGHIJK. - ἀπὸ θερμῶν θ. - ἀποθερμού (sic) L. - ὑπόθερμον Codd. Regg. ap. Foes. - νήστις θ. - νήστιδι C.

LIVRE DEUXIÈME.

des pastilles, et employer en fumigation. Ou bien, poix, sandaraque, bien piler, méler de la sciure de cyprès, puis de la cire, ajouter du parfum, faire des pastilles, et employer en fumigation sur le feu. Ou bien sciure de corne de chèvre, agiter avec de l'huile et employer en fumigation sur le feu. Ou bien, creuser un trou, griller des pepins de raisin, jeter la cendre dans le trou, mouiller les pepins avec un vin odorant, et, ayant fait asseoir la femme sur le trou, donner la fumigation; il y aura deux portions de pepins aussi secs que possible.

207. (Pour la douleur de matrice.) Si la matrice est douloureuse jusqu'à la vessie, boire de la graine de poireau pilée avec de l'eau; ou boire à jeun de la racine de cyclamen dans du vin blanc, prendre un bain chaud, boire à jeun de l'apothermon (sorte de breuvage), et faire des applications chaudes; ou bien, gousse d'ail, nitre grillé, cumin, triturer, mouiller avec du miel, appliquer en pessaire, prendre un bain chaud, et boire l'apothermon.

208. (Pour toute maladie de matrice.) Moyen bon pour toute maladie utérine: tige fendue de lin, une drachme, piler, faire macérer pendant une nuit dans du vin blanc d'excellente qualité, passer au tamis, faire tiédir, y plonger de la laine très-molle, et, quand on ôte un de ces pessaires, en mettre un autre en place. On employe aussi le safran, la myrrhe, les noix de Pont, de la farine nettoyée; appliquer en pessaire dans de la graisse d'oie et de l'huile d'iris.

[—] 8 σκόροδον θ. – μόλυζαν CFGHJK, Ald., Frob. – λίτρον θ. – λία θ. – Post δεύων addunt ὡς ἡδίστω DQ΄. – καὶ ἐν (τῶ pro ἐν Cθ) θερ. vulg. – θερμὸν (ἀπόθερμον Cornat., Lind.) πινέτω vulg. — 9 ὑ. π. ν. θ. om. L. – Αnte πάσης addunt περὶ DHIK. – νού. πά. sine θεραπ. Cθ. – νόσου D. – λίνον θ. – λίτνον C. – τὸν σχ. DFGHK, Ald. – δραγμὴν IJ. – κατακόψας C. – ὡς om. D. – νῦνταν (sic) FG. – ἀπειθήσας Gθ. – διαχλιάνας (διαχλήνας Lind.) τε ἐν εἰρίφ ὡς μαλθακώτατφ (μαλθακώτατα J) ἐμβάπτειν, καὶ τὸ vulg. – χλιαίνειν εἰρίφ ὡς μαλθακώτατον ἐμβάπτον (ἐμβάπτων θ), καὶ (καὶ om. C) τὸ Cθ. — 10 καὶ om. C. – κρ. ἔτι τε om. C) vulg. – σμύρναν θ. – κύρια C. – ποντικά (addunt εἰριον interpretes, Foes in not., Lind.) λευκόν (ἀλευρον pro λευκόν θ) τε (τε om. Cθ) καθ. vulg. – ἐκ pro ἐν DFGHIJK. – Λητε στ. addun ἐν DGHIJK. – ἡςινῶ C. – εἰρίνω θ.

209. *Ην , περιωδυνίη έγη έχ προσθέτων χαθαιρομένην, σμύρνης έμβάφιον, λιβανωτόν ίσον, μελάνθιον, χύπειρον, σέσελι, άννησον, λίνον, νέτωπον, μέλι, ρητίνην, χηνὸς στέαρ, όξος λευχὸν, μύρον αἰγύπτιον, ἴσον έχαστου, τρίβειν ἐν οἴνω λευχῷ γλυχεῖ, δύο χοτύλησι, καὶ κλύζειν γλιεροῖσι κλυσμοῖσιν. 2 *Ην όδύνη ἔγη μετὰ κάθαρσιν, κύπειρος, κάλαμος, σγοίνος καὶ ζρις, ταῦτα ἐν οίνω μέλανι έψων γρέο. 30 Ετερος κλυσμός, ην περιωδυνίη και στραγγουρίη έγη πράσου γυλόν, ακτής καρπόν, σέσελι, άννησον, λιβανωτόν, σμύρναν, οἶνον, γύλωσον καὶ μίζον καὶ κλύσαι. *Η σιμύρνης * οξύδαφον, λιδανωτοῦ ἔσογ, μελαγθίου καὶ κυπείρου ἔσον, σέσελι, ἄννησον, σελίνου σπέρμα, γέτωπον, μέλι, δητίνην, χηνός στέαρ, όζος λευχόν, μύρον αλγύπτιον, τούτων ζσον έκάστου διείναι οίνω λευκώ γλυκεί καλ κλύζειν. *Η δλινοζώστιος ύδωρ άφεψήσας ζύν σμύρνη, λιβανωτώ, νετώπω, η έλελίσφακον, ύπερικόν, έψεῖν εν ύδατι καὶ κλύζειν. 6*Η λίνου καρπόν, άννησον, μελάνθιον, σέσελι, σμύρναν, κασσίης καρπόν έν οίνω έψειν και κλύζειν. ⁷⁰Ετερος κλυσμός, ἢν δούνη ἴσγη σφοδρὴ μετὰ κάθαρσιν ' ἀκτῆς καρπὸν καὶ δαφνίδας έψεῖν ἐν οἴνω μέλανι καὶ κλύσαι, ή άκτην έψήσας εν ύδατι άπογέειν το ύδωρ, οίνον δε γλυκύν παραγέας κλύσαι * 8 κἢν μετὰ κλυσμὸν όδύνη ἐγγένηται, έψεῖν τὰ θυώματα α ες το μύρον εμβάλλεται, και απογέαι τοῦ ύδατος δύο κοτύλας, μίζαι δὲ ἔλαιον γηνὸς καὶ ρόδινον, ⁹καὶ κλύζειν γλιαρώ. ¹⁰Πλέον δὲ

1 Περιοδυνίη C, Ald., Frob. - καθαιρομένη θ. - μυρσίνης (σμύρνης Foes In not., Lind.) rulg. - λιδανωτοῦ C0. - κύπερον rulg. - κύπριον 0. - κύπειρον D. - άνισον DHJ. - άνησον Κ. - άννισον C. - λίνον HJ. - έλαιον χηνός Cθ. όξος, λευκόν τό μ. αίγ. Foes in not., Lind. - μύρον D. - καὶ μύρον θ. - καὶ μέλι καὶ μύρον C. - Ante έκάστου addit αίγυπτίου G. - χλιηροίσι CJ, Lind. - χλιαροίσι θ. - Ante Av addunt κλυσμός Co. - έχη σφοδρά (σφόδρα F; μετά pro σφ. θ) κανθαρίδες (κανθαρίδας CFJ; κάθαρσιν θ) νύπερος (κύπερον Κ; κύπειρο; D; κύπαιρον θ) vulg. - κάλαμον Κθ. - σχίνον Κ. - σχοίνον θ. σχίνος DJ .- σχίνος Η .- καί om. CDFHIJKO .- ίριν CDFGHIJK .- ειριν (sic) θ. - ταῦτα om. CD (F, restit. al. manu) H1Kθ. - χρῶ θ. — 3 ε. κλ. om. Cθ. έτ.... έχη om. L.- κλ. om. ΗΙ. - έχων F. - κλυσμός pro έχη C. - Post έχη addit αλυσμός θ. - άνισον DHJ. - άνησον Κ. - άννισον C. - Ante λιβ. addunt τρίβειν Cθ. - χυλώ ίσον Cθ. -- μίξαι D. -- Ιοξόβαφον FGIJKθ. -- μελανθίου τοῦ κυπρίου (περίου sic pro κυπρίου L) vulg.- μελανθίου καὶ κυπέρου Foes in not., Lind. - Voy. plus haut l. 2, ού μελάνθιον et κύπειρος sont à côté l'un de l'autre. - σέσ. άνν. om. C. - άνισον DHJ. - άνησον Κ. - όξος, λευκόν τό μύρον αίγύπτιον Lind. - μύρον D. - έγκλύζειν θ. - δλινωζόστεος (sic) G, Ald. - ἀφέψημα C. - σύν vulg. - ξύν C, Lind. - μης σύνη Q', Lind. - ὑπαιρικόν

209. L'Formules pour les douleurs succédant à l'emploi des pessaires. Règle pour la quantité de liquide qui doit composer une injection utérine.) S'il v a une forte douleur après la purgation par les pessaires, myrrhe un oxybaphe, encens autant, nielle, cypérus, séséli, anis, lin, nétopon, miel, résine, graisse d'oie, vinaigre blanc, parfum d'Égypte, partie égale de chaque, piler dans du vin blanc doux, obtenir deux cotyles, et injecter tiède. S'il y a douleur après une mondification, cypérus, calamus, jone odorant, iris, faire cuire dans du vin noir, et injecter. Autre injection, s'il y a forte douleur et strangurie : eau de poireau, baies de sureau, séséli, anis, encens, myrrhe, vin, exprimez, mélangez et injectez. Ou bien, myrrhe un oxybaphe, encens autant, nielle et cypérus autant, séséli, anis, graine d'ache, nétopon, miel, résine, graisse d'oie, vinaigre blanc, parfum d'Égypte, de chaque partie égale, délayer dans du vin blanc doux, et injecter. Ou bien, eau de mercuriale bouillie avec myrrhe, encens, nétopon, ou sauge et hypéricon bouillis dans l'eau, employer en injection. Ou bien, graine de lin, anis, nielle, séséli, myrrhe, fruit de cassia, faire bouillir dans du vin et injecter. Autre injection, quand il y a douleur intense après la mondification : baies de sureau, baies de laurier, faire bouillir dans du vin noir, et injecter. Ou bien, faire bouillir du sureau dans de l'eau, décanter, verser du vin doux, et injecter. Si, après l'injection, il survient de la donleur, faire bouillir les aromates qu'on met dans le parfum, décanter deux cotyles de l'eau, mêler de la graisse d'oie et de l'huile de rose, et injecter tiède. Il ne faut jamais qu'une injec-

^{1. ~} καὶ ὑπ. Q', Lind. — ὅπ... κλύζειν οπ. GL. – ἄνησον Κ. – ἄνισον CDHJ. ~ μελάνθην Η. ~ σμύρνης CDFJθ. ~ κασσίας FHK. ~ κασίας CHJ. – ἀκτῆς Foes in not. ~ καρσίας, al. manu κασσίας D. ~ κλύσαι C. — γ ἔτ. οπ. Cθ. ~ σφοδρή ἔχη θ. – ἔχη CDHIΚ. ~ σφοδρά C. ~ μετὰ τὴν D. ~ ἀποχεῖν θ. ~ δὲ οπ. Cθ. — ὅγν CFGHIΚθ. ~ ἐψῶν J. ~ θυμιάματὰ DJ. ~ θυμιώματα L. ~ & θ. Lind. ~ & om. vulg. ~ ἐμδάλλοντα vulg. ~ ἐμβάλλεται DFGHKQ', Lind. ~ ἐμβάλλαι (sic) J. ~ ἐμβαλόντα C. ~ δ' θ. — θ. καὶ οπ. θ. ~ χλιαρῷ CDH. — θ. πλέον θ. ~ [•ύ] πλέον Lind. θ. πλέον θ. ~ [•ύ] πλέον Lind.

κλυσμα ουο κοτύλαι μηδενὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν. Ἡ Ιλινόζωστιν έψεῖν ἐν ὅδατι, καὶ μῖζαι χυλὸν μυρσίνης, λιδανωτὸν, νέτωπον ἴσον, καὶ κλύσαι χλιαρῷ. Ἦν ³ δὲ ἀλγέη τὰς ὑστέρας, κυκλαμίνου þίζαν ἐν οἴνῳ λευκῷ πιπίσκειν νῆστιν, καὶ τῷ θερμῷ λούεσθαι, καὶ ἀπόθερμον πινέτω.

- 210. 3* Ην ἀρθῆ τὰ αἰδοῖα ' μύρον θερμὸν ξὺν οἴνῳ κλύζεσθαι, καὶ μελίλιστον προστιθέναι, καὶ γλυκυσίδης ἐν οἴνῳ έψημένης τριπτῆς προστιθέσθω, καὶ σμύρναν καὶ ρητίνην όμοῦ μίζας καὶ διεὶς οἴνῳ, δθόνιον ἐμβάπτων, προστιθέναι. Εκαὶ στραγγουρίη ἢν λάβῃ, πυριῆν καὶ χρίειν στέατι τὸ ἦτρὸν, ἐγκαθίννυσθαι δὲ ἐν ρόδων ἀφεψήματι ἢ βάτου ἢ μυρσίνης ἢ ἐλαίης ἢ ἐλίκων ἀμπέλου ἢ ἀρκευθίδων ἢ ἐλελισφάκου.
- 211. *Ην δδὲ ἀνεμος ἐγγένηται ἐν τῆ μήτρη, πόνος ἔνι σπερχνὸς, καὶ φῦσα οὐκ ἔξεισιν · κύμινον προστιθέσθω · ἢ ἐλελίσφακον καὶ κύπειρον κόψας, καὶ τέγξας τὴν νύκτα δλην, ἔωθεν ἀπηθῆσαι, τὸ διαυγές
 δὲ ἐς ἀγγος ἐγχέαι, ⁶καὶ κρίμνα πύρινα ἐν οἴνῷ λευκῷ φορύζαι, καὶ
 ὅπὸν σιλφίου ὡς κύαθον, κρᾶμα έψεῖν, ἐνωμότερον διδόναι ῥοφέειν.
- 212. *Ην ⁷χιών ἐν τοῖσιν αἰδοίοισιν ἐγγένηται, δδύνη ἴσχει, καὶ τῆς μἐν δούνης σελίνου χαρπὸς ἀλέξημα, ⁸χαὶ χισσὸς, καὶ ροιῆς γλυχείης τριπτῆς ἐν οἴνῳ παλαιῷ ξὸν ποταινίη σαρχὶ προστίθεσθαι, καὶ ἐπιπλάσαι τὰ φύλλα· τὴν δὲ νύχτα ὅλην ἔχέτω χείμενα, χἄπειτα ἀφελομένη ἐν οἴνῳ διαχλυζέσθω.
- 1 Λινόζωστιν D. λινοζώστιν vulg. έν C0. έν om. vulg. σμύρνης pro μυρσ. FGHJK. - ή (ή om. θ) λιδ. vulg. - [καί] νέτ. Lind. - χλιηρώ CDHJ. -² δε om. Cθ. - λούσθαι θ. - λύεσθαι Ι. - ἀποθέρμην D. - ἀπὸ θερμῶν θ. - ³ ἢν ά. τ. α. om. L. - άφθη Κ. - άφθηση θ. - άφθα C. - μύρον D. - μύρτον Cornar., Foes in not., Lind. - σύν θ. - διακλυζέσθω θ. - μελίλοτον FGIJ. - μελίγροτον (sic) C_{-} μέλι λωτὸν θ_{-} - ήψημένης GJK, Ald_{-} προστίθεσθαι θ_{-} - μίξαι θ_{-} - έν (έν om. CDFGIJθ, Ald.) οίνω vulg. — *καὶ ἢν στ. λάδη Cθ. - πυριᾶν θ. στέατι Co .- στ. om. vulg. - έγκαθίγνοσθαι vulg. - έγκατίνοσθαι Η, Ald. - έγκαθίννυσθαι CDFGIJK. - χρή pro έν θ. - σμύρνης pro μυρσ. C. - Post έλαίης addit ἀφεψήματι θ. - ελίκων G1. - ελικών C. - άμπελων θ. - ελελισφάκων θ. - δ' $C\theta$. - εγγίνηται FIK. - τη κοιλίη θ . - πόνος τε (τε om. $C\theta$) εγγίνηται (εγγίνεται DHIK; ἐνῆ C; ἔνι θ) σπ. vulg. – φύσσα J. – ἢ (ἢ om. vulg.) ἐλελ. θ. – έλελ. [δέ] καὶ Lind. - κύπερον vulg. - κύπαιρον θ. - κύπειρον D. - τείξας (sic) C. – όλην om. C0. – ἀπειθήσαι θ. – ἀπηθήσας vulg. – διαυγές τε (δ' pro τε C; ĉὲ θ) ἐς vulg. - ἐς ἄγγος om. Ald. - ἄγγος om. FG. — εκαὶ Jθ. - καὶ om. vulg. - ες κρίμνα Ald. - κρήμνα (sic) Κ. - πύρρινα Κ. - όξει pro σίνω θ. - ες (ες om. θ) κράμμα (κράμα CJθ) έ., καὶ (καὶ οπι. θ) έν. (ἐνομώτερον C) δίδου (διδόναι CDHI) vulg. - έυφεῖν θ. - $\frac{1}{2}$ χίων θ. - αἰδίοισιν D. - γένηται θ. - καὶ om. Cθ. - αλέξιμα, al. manu ξη H. -- * καί om. θ. - κισσόν C. - κισσόν δὲ καί θ. -

tion dépasse deux cotyles pour ainsi dire. Ou bien, faire bouillir de la mercuriale dans de l'eau, y mêler cau de myrte, encens, autant de nétopon, et injecter tiède. Si la matrice est douloureuse, boire à jeun dans du vin blanc la racine de cyclamen, se laver à l'eau chaude, et boire l'apothermon.

- 210. (Bon pour les aphthes des parties génitales.) Si les parties génitales ont des aphthes : injecter du parfum chaud avec du vin, et appliquer en pessaire du mélilot ou de la pivoine bouillie dans du vin, et broyée, ou myrrhe et résine mélées ensemble, mouillées avec du vin, et où l'on trempe un linge. Si la strangurie survient, fomenter le bas-ventre, l'oindre avec de la graisse, faire prendre un bain de siége dans une décoction de roses ou de ronces, ou de myrte, ou d'olivier, ou de vrilles de vigne, ou de baies de genièvre, ou de sauge.
- 211. (Bon pour le cas où du vent se produit dans la matrice.) Si du vent s'engendre dans la matrice, il y a douleur intense, et le gaz ne sort pas; appliquer en pessaire du cumin; ou, sauge et cypérus, broyer, faire macérer une nuit entière, décanter le matin, verser la partie transparente dans un vase, pétrir de la grosse farine de blé dans du vin blanc, ajouter un cyathe de suc de silphion, faire cuire le mélange, et le donner médiocrement cuit en potage.
- 212. (Végétation dans les parties génitales.) Si une vegétation naît dans les parties génitales, il y a douleur; pour la douleur, la graine d'ache est un remède, ainsi que le lierre; piler une grenade douce dans du vin vieux, et l'appliquer en pessaire avec un morceau de viande fraîche; mettre les feuilles de grenadier en cataplasme; la femme gardera cela toute la nuit, puis, l'ôtant, elle fera une injection avec le vin.

σὺν ρεο ἐν θ. - τῆ ρεο ξὺν Lind. - προστίθεσθαι.... ἔπειτα οm. G. - ἐπιπλάσ. σαι Η. - κείμενα οιn. C0. - κάπιτα θ. - καὶ δῆτα C. - ἐν οm. C0. - διανιζέσθω C0. - Post δια, addit οσαν (sic) περὶ ἰήσιος ἐθέλη ἐρωτᾶν θ.

FIN DU DEUXIÈME LIVRE DES MALADIES DES FEMMES.

ΠΕΡΙ ΑΦΟΡΩΝ.

213. Περί μεν των γινομένων τησι γυναιζίν έφ' έκάστοισι των παθημιάτων πρότερον εξρηται: νυνὶ δὲ ἀποφανέω, δι' ᾶς αἰτίας ἄνοροι γυναϊκές τὸ πάμπαν, ² καὶ διότι οὐ τίκτουσι πρὶν ἰηθέωσιν. . Φικικί δε τοῦτο αίτιον εἶναι . ἢν στραρῆ τὸ στόμα τῶν μητρέων πάμπαν ἀπὸ τοῦ αἰδοίου, οὐ κυίσκεται οὐ γάρ δέγονται αί μῆτραι την γονήν, αλλ' έζω αὐτίκα έργεται. Γίνεται δε τοῦτο 3 καὶ ην δλίγον παραστραφή τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ἀπὸ τοῦ αἰδοίου παρὰ φύσιν καὶ ἢν υεμύκη τὸ στόμα τῶν μητρέων πάμπαν, οὐο οὕτω οεγονται, δούδ' ήν άρμοι μεμύχη μάλλον ή δεί. Δήλον δε τουτέων έκαστόν έστι τῶν εἰρημένων. ἢν μέν γὰρ ἀπεστραμμένον ἢ πάμπαν η μειμοχός, τὰ καταμήνια οὐκ ἔργεται τὸ παράπαν, η ἔργεται βιαίως ζύν νούσω, ήν βιάσηται τὸ αξμα τὰς μήτρας στραφήναι κατ' ἐθέα: κήν αποκαθαρθή εή γυνή, έστιν ότε αὖτις αποστρέφεται τὸ στόμα των μητρέων από του αιδοίου. ήν δε δλίγον παρακεκλιμένον ή ή άρμοί μεμύνη, γωρέει μέν τὰ καταμήνια, γωρέει δὲ βίαίως καὶ κατ' δλίγον ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Ταῦτα δὲ πάντα δῆλα γίνεται, εἰ 6 οῦτως έγει, ψηλασώση γυναικί, καὶ ἢν τούτων τι ἢ, μελεδανθεῖσα ἡ γύνἡ υορός γίνεται εστι δε και ότε αυτομάτη. Τούτων δε έκαστον διότι , γίνεται εξρήσεται, εξρηται δέ έν τοίσι γυναικείοισι νουσήμασιν. Ήν δὲ λεῖαι ἔωσιν αί μῆτραι, γίνεται δὲ τοῦτο ⁷χαὶ φύσει ἐνίησι, καὶ ἢν έλκεα έγγενόμενα μεγάλας οδλάς έγκαταλίπη, καὶ ἢν λεῖαι ἔωσιν,

¹ Μὲν om., restit. al. manu D. ~ τῶν om Lind. ~ ἑνάστησι C. ~ νῦν C. -² καὶ om. FGIK. ~ ἰηθῶσι vulg. ~ ἰηθέωσιν C. ~ κυξακεται C. ~ κυξακουσιν vulg. -ῦ ἢν καὶ Lind. ~ μητρέων pro ὑστ. C. ~ οὕτως vulg. ~ δλως Lind. ~ οὕτω J. - ι οὐδ' om. D. ~ Post ἢν addit δ' D. ~ ἀρμῶ DFGHI. ~ ἀρμῶ CJKL. ~ μὲν om. C. ~ ἐστὶ pro ἢ L. ~ νόσω FHIJK. ~ τῆς μήτρης L. ~ στρ. τὰς μήτρας C. ~ κατ' ἦθας (ἰθὰ al. manu II; εὐθεια L) vulg. - ͽ ἢ I. ~ αὐτῆς vulg. ~ αὖτις C. ~ ἢ Vatic. Codd. ap. Foes, Lind. ~ ἢ om. vulg. ~ ὰρμῶ DFH. ~ ἀρμῶ CIJK. ~ ͼ ἔχει οὖτω J. ~ ψηλαρῶσι J. ~ δ' ἔχ. J. ~ γίνεται, εἰρήσεται L) δὲ ἐν vulg. γίνεται, εἰρήσεται, εἰρήσεται δὲ ἐν CD (F, al. manu in marg. , at in textu εἰρηται, εἰρήσεται δὲ) GHIJK, Ald., Lind. ~ νοσ. C. - ² καὶ om. DFGHIJK. ~ οὖ συλλαμβάνει ἐν γ. ἡ γυνἢ J. ~ ἄλλο αἴτιον J. ~ ἔτεςον αἴτ. C. ~ ἀλλὶ' ἔξω sine τὸν σποςὸν C.

DES FEMMES STÉRILES.

213. (Je continue la série des numéros du traité précédent à celui-ci, non-seulement parce qu'ils sont du même auteur, mais aussi parce que le début du livre des Femmes stériles montre qu'il est la suite des deux autres. - Causes de stérilité : 1º l'orisice utérin est oblique; 2º il est sermé complétement ou incomplétement; 3° il est lisse de nature ou par suite d'ulcérations; 4º il y a des ulcérations à l'utérus; 5º il est resté dans l'utérus quelque portion des règles; 6º la matrice est plus béante qu'il ne faut; 7º les règles ne viennent pas comme en santé; 8º les règles sont complétement supprimées; 9° les règles sont moins abondantes que d'habitude; 10° elles le sont plus que d'habitude; 11º l'orificeutérin fait saillie hors de la vulve; 12º l'orifice utérin est dévié du côté du siège, c'est-à-dire il y a antéversion. Pour reconnaître beaucoup de ces affections, l'auteur recommande le toucher, qui est d'ordinaire pratiqué par la malade elle-même.) Il a été parlé précédemment de ce qui arrive aux femmes dans chacune des maladies. Maintenant j'exposerai par quelles causes les femmes sont stériles absolument, et pourquoi elles n'enfantent pas avant d'être guéries. Je dis que la cause est telle : si l'orifice utérin est tout à fait dévié de la direction des parties génitales, la femme ne devient pas grosse; car la matrice ne reçoit pas le sperme, qui ressort aussitôt. Cela arrive encore si l'orifice est un peu dévié de la direction des parties génitales contre nature; l'utérus ne le reçoit pas si l'orifice est complétement fermé ou s'il l'est seulement un peu plus qu'il ne faut. Chacun des cas indiqués ci-dessus est aisé à reconnaître : si l'orifice utérin est complétement dévié ou fermé, les règles ne viennent pas du tout, ou ne viennent qu'avec effort et maladie, quand le sang, faisant violence, redresse la matrice; et, après la purgation menstruelle, il arrive parfois que l'orifice de la matrice se dévie de nouveau de la direction des parties génitales. Si

ου λαμδάνει ή γυνή εν γαστρί την γάρ γονήν δέγονται μέν αί μητραι, ήν μή τι αίτιον άλλο ή, ξυλλαμβάνουσιν δε ού · άλλὰ τὸν σπόρον έξω γαλῶσι. Δηλον δὲ ιμάλιστά ἐστι ψηλαφώση, καὶ εἰρομένη εί ποτε εν τησι μήτρησιν έλχεά οξ εγένοντο. Τὰ δὲ χαταμήνια ύγιηρῶς μὲν ἐν τουτέω τῷ ἐνοσήματι γωρέει · ἀνίητος δὲ γίνεται ὡς έπι τὸ πλέον ή τοιαύτη. Γίνεται δὲ καὶ τοῦτο αίτιον τοῦ μή συλλαμβάνειν εν γαστρί, ἢν έλχος γένηται εν τῆσι μήτρησιν ὑπὸ *παθήματος τούτων των είρημένων καὶ μή ταγύ ύγιανθη, άλλά μολυνθη. Παραμένει γάρ τὸ έλχος ἐπὶ πουλύν γρόνον, ώσπερ καὶ τὸ ἐν ἀτὶ έὸν, καὶ όζει πονηρὸν ή γυνή, καὶ ἔστιν ὅτε ἰγὼρ ρέει αὐτῆ ἐκ τοῦ αίδοίου χάχοδμος, χαὶ μέγρις αν έγη τὸ έλχος, οὐ λαμβάνει έν γαστρί ου γάρ συλλαμβάνουσιν αί μῆτραι την γονήν. *Ταύτη τὰ καταμήνια γωρέει ύγιηρως εν ψηλαφήσει δὲ μάλιστα γίνεται δῆλον καὶ ἐρωτήσει περὶ τῶν εἰρημένων : μελεδανθεῖσα δὲ φορὸς γίνεται : ολίγαι οὲ ἐλπίδες εἰσίν. 5 *Ην οὲ τῶν καταμηνίων ἐλλειφθέν τι ἐν τῆσι μήτρησι [μή] έχρηζιν έγη, θερμανθέν δέ καὶ αῦθις ψυγωθέν περὶ τὸ στόμα [ἦ] ἢ ολίγον ἐνδοτέρω, οὐδ' οὖτω λαμβάνει ἐν γαστρί· έργμα γάρ τοῦτο ἐπιχείμενον οὐ παρίησι τὴν γονὴν ἰέναι ὅχου δεῖ. Καὶ ἢν μέν ἐν ἀρχῆ μελεδαίνηται, ὑγιαίνει εκαὶ Φορὸς γίνεται · ἢν δὲ Χρόνος εγγένηται, ἄφορος μένει δηλον δε τὸ πάθημα ψηλαφήσει μάλιστά έστι, σχληρόν γάρ τι έγγίνεται. Καὶ ἢν γάνωσι μᾶλλον τοῦ καιροῦ αί μῆτραι, τοὐδὲ οὕτω κυίσκεται οὐ γὰρ ξυλλαμβάνουαιν αί μήτραι την γονήν. δήλον δὲ ἔσται καὶ τοῦτο ψηλαφήσει. καὶ

¹ Μάλιστά ἐστι om. (DH, restit. al. manu μάλιστα) FGIJK. - ψηλαφῶσι J. - ψηλαφῶσει Ald. - ἐρεαμένη DILL, Lind. - εἰρομένοις <math>J. - εἰρωμένω (sic) C. - ἐγγένοντο (sic) <math>C. - ²νουσ. FJ, Lind. - ἀνίατος K. - τὸ J, Lind. - τὸ om. vulg. - ³παθημάτων D. - ἱαθῆ <math>FGIK. - ἱηθῆ (D, al. manu ἱηνθῆ sic) HJQ', Lind. - καὶ ὥσπερ ἐν ὡτὶ ἐὸν C. - ρέη C. - μέχρι sine ἄν <math>C. - ⁴τ. om. (D, restit. al. manu ante χωρέει) <math>FGHIJK. - ∂ὲ τὰ C, Lind. - τὰ δὲ DFGHIJK, Ald. - ἐν om. <math>C. - δῆλον om., restit. al. manu D. - ἐλπ. δὲ ὁλ. <math>C. - ⁵ει J. - ἐλλησθὲν Ald., Frob., Lind. - J'ai ajouté μὴ entre crochets, la négation étant exigée par le sens. - ἔχει <math>J. - ψνχθὲν C. - [ῆ] om. vulg. - J'ai ajoutê <math>⊼ργμα. ... καιίσκεται ponit post γονὴν, ligne dern., J. - ἔνταὶ C. - ἔνται pro μένει <math>C. - τὸ CDJK. - τὸ om. vulg. - ἐν ψηλ. DFGHI. - μάλ. om. DFG (H, restit. al. manu) <math>K. - τ⋄ ουδ² C. - συλλ. <math>JK. - ἔστιν pro ἔσται C. - ἐν ψηλ. DFGHIJ, Lind. - ἀλέα vulg. - άλέα FHIJK.

l'oritice n'est que peu dévié ou peu sermé, les règles marchent · il est vrai, mais elles marchent avec effort, peu à la fois, et pendant plusieurs jours. L'existence de tous ces états se reconnaît par la femme en touchant; et, s'il y a quelqu'une de ces lésions, la malade, traitée, reprend la faculté d'engendrer, quelquesois même spontanément. Il sera dit, et déjà dans les maladies des femmes il a été dit comment chacune de ces lésions se produit. Si la matrice est lisse (cet état est naturel chez quelques-unes, et succède chez d'autres à des ulcérations qui ont laissé de larges cicatrices); si la matrice est lisse, la femme ne devient pas grosse, la matrice recevant, il est vrai, le sperme, s'il n'y a pas d'autre empêchement, mais ne le retenant pas et le laissant ressortir. Cela se reconnaît surtout par la femme qui touche; et aussi par des questions pour savoir si elle a cu jamais des ulcérations à l'utérus. Les règles, à la vérité, viennent comme en santé dans cette maladie; mais la plupart du temps le cas est incurable. Voici encore qui empêche la conception, c'est quand une ulcération, se formant dans la matrice par le fait de quelqu'une des affections indiquées, ne guérit pas promptement et devient sordide. En efset, l'ulcération persiste longtemps, comme celles qui sont dans les oreilles; la femme exhale une mauvaise odeur; parfois il s'écoule par les parties génitales une humeur fétide; et, tant que l'ulcération dure, il n'y a pas conception, car la matrice ne retient pas le sperme. Dans ce cas, les règles marchent comme en santé; mais c'est surtout par le toucher et en interrogeant sur ce qui a été dit, que l'affection se reconnaît. Le traitement rend la faculté de concevoir, mais il n'y a guère de chance. Si quelque portion des règles, étant restée dans la matrice, n'a pas d'issue, mais que, réchaussée, puis resroidie, elle se loge près de l'orifice ou un peu plus en dedans, en ce cas encore, il n'y a pas conception; car c'est un obstacle qui, par son interposition, ne permet pas au sperme d'aller où il doit. Si on traite des le début, la femme guérit et recouvre la faculté de concevoir; mais, si du temps se passe, elle reste

τὰ καταμήνια έργεται άλέα καὶ ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας. γίνεται ὸἐ καὶ φύσει τὸ πάθημα τοῦτο καὶ ὑπὸ νοσημάτων τῶν εἰρημένων. Κἢν μέν * σύσει η, ι ανίητος ή νούσος. ην δέ μη, ού: "Ην μη ύγιηρα χωρέη τα καταμήνια, οξα της γυναικός μη ύγιηρης ἐούσης, ²οὐδὲ οὔτω κυΐσκεται οὐ γὰρ πήγνυται ὑπὸ τοῦ αἵματος νοσεροῦ ἐόντος, ἀλλὰ διοβροῖ τλη γουλη το αξικα το κατιον από του σώματος νοσερον εόν. διοβρωθεῖσα δὲ ή γονη ἐξέργεται ἔξω τῷ γρόνω ἢ ὀλίγω ἢ πολλῷ ξὺν έγωρι. Δήλον δέ έστι τῷ σώματι τῆς γυναικὸς καὶ τοῖσι καταμηνίοισι · γωρήσει γάρ τὰ καταμήνια αὐτῆ οἶα εἴρηται, ἤν τε χολώδης ήν τε φλεγματώδης ήν τε ύδρωποειδής έη εν τάχει δε μελεδανθείσα φορὸς γίνεται την δὲ μὴ, σο. Την δὲ γυναικὶ μὴ χωρέη τὰ καταμήνια * πάμπαν ύπὸ παθημάτων τῶν εἰρήμένων, καὶ ούτως οὐ ξυλλαμδάνει αί γὰρ φλέθες τοῦ αξικατος πλήρεις ἐοῦσαι τὴν γονὴν οὐ δέγονται, καὶ ἐν τζοι μήτρησιν αξματος ἐνεῖναί τι χρονίου πᾶσα μηγανή, δ τι ἀποχωλύει την γονήν τρέφεσθαι. Ήν δὲ ἐλάσσω τὰ χαταμήνια γωρέη τοῦ δέοντος, δοὐδε οὕτω κυΐσκεται αἴτια δε τὰ ἐν τῆ προτέρη νούσω προειρημένα. δήλον δὲ καὶ τοῦτο ἐν τἢ ἐρωτήσει: 6Κἢν μὲν σύσει δλίγα γωρέη τὰ καταμήνια; ἀνίητος γίνεται: ἢν δὲ ὑπὸ παθήματος τουτέων τινός των είρημένων, μελεδανθείσα έν τάγει σορός έσται. Καὶ ἢν πλείονα τοῦ δέοντος χωρέή τῆ γυναικὶ τὰ καταμήνια, ούο' ούτως εν γαστρί λαμβάνει αί γάρ μητραι, κεκενωμένου τοῦ αξιματός, ου ξυλλαμβάνουσε την γονην υπό ασθενείης άν δε άρα καὶ ξυλλάδωσιν, κατελθόν το αξμα πολλόν έξαπίνης έπι τάς μήτρας της γυναικός αποπνίγει την γονήν. Δηλον δε και τόδε τοισιν επιμηνίοισιν

¹ ἀνίατος J.-ἤν δὲ μὴ είη τήπειν μὴ ύγιηρὰ χωρέει C.-ἤν δὲ μὴ, οὔ. [ἤν] οὐχ ὑγιηρὰ χωρέη Lind.-ἤν δὲ μὴ, οὐχ ὑγιηρὰ χωρέει (χωρέη DGHI, Ald.) vulg.-La correction de Lind. est bonne, sauf οὐχ qu'il faut remplacer par μὴ de C. — ²οὐδ' C.-διουρέει vulg.-νοσηλὸν C.-διουρθείσα vulg.-Quoiqu'il n'y ait pas de variantes, cependant l'article du Suppl. du Dict. de Schneider ne permet guère de méconnaître ici le verbe διοβόδω. — ³ἢ οπ. (Ď, restit. al. manu) FHIJK:-ὑδροποειδὴς FI.-είη vulg.-είη pour ἔη n'est pas rare.-μελανθείσα C.-εὕφορος vulg.-ἄφορος J.-φόρος C.-εί δὲ μὴ J. — ⁴π.ἢ ὑπὸ πάντων (παθημάτων C, Lind.) vulg.- J'ai supprimé ἢ, qui me paratt être une faute de copiste.-πλεῖαι οὖσαι οὐ δέχ. τ. γ. C. — ⁵οὐδ' C.-τὰ CFGJ, Lind.-τὰ οπ. vulg.-προτέρη εἰρημένα Vatic. Codd. ap. Foes.-τοῦτο οπ. Κ. — ⁶ κᾶν C.-φήση DHJ.-χωρέειν DJ -χωρετὰ (sic), al. manu χωρέει τὰ II.-δ' FGHIJK, Λίd.-τινὸς οπ. J.- ε. ἔσται ἐν τ. D.-γίνεται pro ἔσται Vatic. Codd. ap. Foes. — ² συλλαμβά-

stérile. Cette affection se reconnaît surtout par le toucher; car quelque chose de dur se produit. Quand la matrice est plus béante qu'il ne faut, c'est encore un empêchement de conception; car elle ne retient pas le sperme; cela aussi est reconnaissable par le toucher. Les règles viennent en abondance et pendant peu de jours. Cette affection, qui est quelquesois de nature, est produite aussi par les maladies susdites. Si elle est de nature, la maladie est incurable; sinon, elle peut guérir. Quand les règles ne viennent pas comme en santé, attendu que la femme n'est pas en santé, elle ne conçoit pas; car le sperme est non pas coagulé par le sang qui est malade, mais liquéfié par cet afflux de sang qui est fourni malade par le corps; le sperme, liquéfié, sort avec de l'ichor après un temps plus ou moins long. Cela se reconnaît au corps de la femme et aux règles; car les règles couleront comme il a été dit, si elle est bilieuse, ou pituiteuse (§ 8 et 9), ou pleine d'eau. Traitée promptement, elle reprend la faculté de concevoir; sinon, non. Si les règles sont complétement supprimées par l'effet des maladies susdides, la conception est encore empêchée; car les veines étant pleines de sang ne reçoivent pas le sperme; et de toute nécessité il y a toujours dans la matrice quelque portion de vieux sang qui empêche la semence de se développer. Si les règles viennent en moindre quantité que d'habitude, la femme ne conçoit pas; les causes en sont celles qui viennent d'être dites dans la maladie précédente; ce cas se reconnaît par l'interrogation. Si c'est de nature, la femme est incurable; si c'est par l'effet de quelqu'une de ces maladies qui ont été exposées, traitée promptement, elle reprend la faculté de concevoir. Si les règles sont plus abondantes qu'il ne faut, la femme ne devient pas grosse; car la matrice, épuisée de sang, ne retient pas le sperme en raison de sa faiblesse; et, si elle le retient, le sang, affluant soudainement en quantité dans la matrice, étousse la semence. Ceci se reconnaît aux règles qui

νει J. - κακός pro οὐ Vatic. Codd. ap. Foes. - ὑπ' C. — * δ' CJ. - ἄρα Ι. - τῆς γυν. ἐπὶ τὰς μ. C. - ὁπόσα CFGH1K. - πολλά om. C.

οχόσα πολλά χωρήσει και ήν μέν ι φύσει ή γυνή πολλά χαλα τά καταμήνια, άφορος γίνεται ήν δὲ μή φύσει, άλλ' ὑπὸ παθήματός 🗸 τινος τών εἰοχμένων, μελεδανθεῖσα φορός ἔσται. Καὶ ἢν τὸ στόμα τῶν μητρέων εκπέση τοῦ αἰδοίου, 2οὐδε οὕτω λαμβάνει εν γαστρί. τό τε γάρ στόμα σκληρὸν γίνεται, καὶ οὐ δέγεται τὴν γονὴν, καὶ οἰδέει, καὶ ταύτη ἄφορος γίνεται τὸ πάμπαν δηλον δὲ τὸ πάθημα τοῦτο δι' δ τι γίγνεται. Καὶ ἢν μὴ γωρέη τὰ καταμήνια κατὰ τὸ προσήχον, αλλά κάτω ³όρμη ες την εόρην, οὐοὲ οὕτω λαμ**δ**άνει εν γαστρί· δηλον γάρ ότι τὸ στόμα τῶν μητρέων ἐκτέτραπται ἀπὸ τοῦ αιοοιου ή μέμυκε. και ήν μέν κατά την εορην ή έστραμμένον τὸ * στόμα ἢ μεμύχη, μελεδανθεῖσα φορὸς γίνεται · δῆλον δὲ ἐκάτερόν έστι τῆ έρωτήσει καὶ ἀποκρίσει. ἢν γὰρ τὰ καταμήνια ξκάστω 🕏 ώρε είη, ή νούσος ταύτησι δήλον ότι αλτίη έστί. Τοσαύτα καλ τοιαύτα τησι γυναιζίν έστι, δι' ά οὐ τίκτουσι πρὶν ᾶν ἰηθέωσι, καὶ δι' όσα άφοροι γίνονται τὸ πάμπαν. ώστε θαυμάζειν τὰς γυναϊκας οὐ γρή 6 ὅτι εἰσὶν αῖ οὐ τίκτουσι πολλάκις.

214. ΤΠειρητήρια δι' ὧν δηλοῦται ἡ γυνὴ εἰ κυήσει · γυναῖκα ἢν θέλης γνῶναι εἰ 8 κυήσει · βούτυρον καὶ γάλα γυναικὸς κουροτρόφου διδόναι πίνειν νήστει, καὶ ἢν ἐρεύγηται, κυήσει · εἰ δὲ μὴ, οὐ. 9 ᾿Αλλο · νέτωπον δλίγον προστίθεσθαι ἐν εἰρίῳ ἐνελίζασα, κάπειτα ἔωθεν σκέψασθαι ἢν ὅζη διὰ τοῦ στόματος τὸ ἐπιτεθέν · κἢν μὲν ὅζη, κυήσει · 10 ἢν δὲ μὴ, οὐ. 11 Ἦτερον πειρητήριον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ · ἤτινι ἄν γυναικὶ ἀπὸ τῶν προσθετῶν μὴ λίην ἰσχυρῶν δὸύναι ἐς τὰ

¹ Φήση (bis) J. – του pro τινος C. – μελ. ἐν τάχει (ἐν τ. om. C) ς. ἔσται (γίνεται C) vulg. — ² οὐδ' C. – οἰδέα (sic) FG. – διότι vulg. – δι' ὅ τι Cornar., Lind. – γίνεται D. — ³ όρμήση CDHIK. – χωρήση J. – οὐδὲ om. D. – οὐδ' C. – ἔστραπται C. — ⁴ στ. τῶν μητρέων C. – μέμυκε vulg. – μεμύκη D. – ἑκάστη J. – ἑκάστω vulg. – ωδεἰη (sic) DFGHIJK. – ωδ' εἰη C. – ἰη Cornar., Lind. – Je lis ἐκάστω pour ἐκαστάτω; voy. t. IV, p. 100, note 19, οὐ ἐκάστω figure comme variante écartée à l'aide de deux bons mss. — ⁵ καὶ τὰ (τὰοπ. C) τοι. vulg. – ἰηθῶσι vulg. – ἰηθέωσι DFHIK. — ⁶ ὅτε (ὅτι CDJ) εἰσὶ μὲν (addit φοροὶ Lind.) (αῖ pro μὲν C) οὐ τίντ. δὲ (δὲ om. C) πολλ vulg. — ² πυριτήρια H. – δι' ὧν δ. ἡ γ. om. C. – ἡ om. H. – εἰδέναι G. — ϐ κύει vulg. – κύοι D. – κύη J. – κυήση C. – σικύην (πυρίην Lind.) ποιῆσαι ἡ (σ. π. ἡ om. C, Foes in not.) βούτυρον vulg. – νήστει C. – νήστει om. vulg. — ϩ ἔτερον Κ. – ἄλλο CDFH IJKQ', Lind. – ἄλλο om. vulg. – ἐν om. C. – ἔπειτα C. – τὸ ἐπιτ. om. G. — το ἢν δ' οὐ, οῦ DFHIK. — τι ἔτερον.... αλτοῦ om. Γ. – ᾶλλο pro ἔτερον.... αλτοῦ CDHIJK. – ἤτινα (sic) J. – γυν. om. C. – προστέθων G, Ald., Lind. –

coulent en surabondance; si c'est de nature que la femme évacue beaucoup de sang menstruel, elle est stérile; si c'est non de nature mais par l'effet de quelqu'une des maladies exposées, elle reprendra, à l'aide du traitement, la faculté de concevoir. Si l'orifice utérin sort en dehors des parties génitales, la femme ne conçoit pas; en esfet, l'orifice devient dur, ne reçoit pas le sperme, se gonsle, et, par là, la femme perd absolument la faculté de concevoir. Cette affection se reconnaît à l'état même qui la produit. Si les règles ne viennent pas comme il convient, mais se portent en bas vers le siége, la femme ne devient pas grosse; car il est sûr que l'orifice utérin est dévié de la direction des parties génitales ou fermé. Dans le cas où il est dévié vers le siège ou fermé, la femme, soignée, reprend la faculté de concevoir. Ces deux états se reconnaissent par la demande et la réponse; car, si, de la sorte, les règles sont le plus déviées, manifestement c'est la maladie qui en est la cause. Tels sont le nombre et la nature des empêchements qui font que les femmes ne concoivent pas avant d'être traitées et demeurent absolument stériles. Aussi ne faut-il pas s'étonner s'il y en a qui souvent ne deviennent pas enceintes.

214. (Moyens explorateurs pour reconnaître si une semme concevra.) Moyens explorateurs pour reconnaître si une semme concevra: voulez-vous savoir si une semme concevra, donnez à boire le matin à jeun du beurre et du lait de semme nour-rissant un garçon; si la semme a des éructations, elle concevra; sinon, non. Autre: appliquer en pessaire un peu de nétopon enroulé dans de la laine; puis, le lendemain, de bonne heure, examiner si la semme exhale par la bouche l'odeur du pessaire; si elle l'exhale, elle concevra; sinon, non. Autre exploration pour le même objet: quand une semme, par l'esse de pessaires non extrêmement énergiques, éprouve des douleurs dans les articulations, des grincements

ίσχι δόντων ην (δόνι ην om. C) όδι vulg. – σκορδινέηται Lind. – χασμεΐται C. – αθτή vulg. – ταθτη C. - πάσχη CJ.

μέν χνησιρός αὐτὴν λαμθάνη περὶ τὸν ὀιμφαλὸν, χυήσει: *ἢν δὲ μὴ, οὐ.

215. *Κύουσαν γυναϊκα ἢν μὴ ἐν ἄλλῳ γινώσκης, ἐν τούτιρ ͼ γνώση · δρῶνται οἱ ὀρθαλμοὶ εἰλκυσμένοι καὶ κοιλότεροι, καὶ τὰ λευκὰ τῷν ὀρθαλμῶν οὐκ ἔγει τὴν φύσιν τῆς λευκότητος, ἀλλὰ πελιώτερα φαίνονται. ⁷ Οκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσιν, ἔφηλιν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἴσγουσι, καὶ ἀρχόμεναι συλλαμεάνειν μίσοινοι γίνονται καὶ κακόσιτοι, καὶ καρδίωγμοῦ μεσταὶ, καὶ πτυαλίζουσιν. *Μίλτον καὶ ἄννησον τρῖψαι ὡς λειότατα, εἶτα ἐν ΰδατι διεῖναι, καὶ δοῦναι, λὸν, κύει · προσώπου ἐκρον τοῦψαι · καὶ ἢν μὲν στρόφος ⁹γίνηται οἱ περὶ τὸν ὀμφαλον, κύει · ἢν δὲ μὴ γίνηται, οὐ κύει · πάντων δὲ τουτέων ὕστερον πίνειν ἄλητον καὶ μέλι καὶ ὀρίγανον ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ.

216. 10 Ο Ο σαι εν γαστρί εχουσαι έρηλιν επί τοῦ προσώπου ἴσχουσιν, θῆλυ χύουσιν ὅσαι δὲ εὐχροοῦσαι διαμένουσιν, 11 ἄρρεν ὡς ἐπιτοπουλὸ χύουσιν 12 ἢν αἱ θηλαὶ ἀνω ἔωσιν ἐστραμμέναι, ἀρσεν χύει ἢν δὲ χάτω, θῆλυ. 13 Λαδὼν τοῦ γάλαχτος φυρῆσαι ἀλητον, χαὶ ποιῆσαι ἀρτίσκον, καὶ ὀπτῆσαι ἐπὶ πυρὸς μαλθαχοῦ καὶ ἢν μὲν καταχαυθῆ, ἀρρεν χύει ἢν δὲ διαχανῆ, θῆλυ. 15 Τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐπιτυλίζας ἐν φύλλοισιν ἀπτῆν, χαὶ ἢν μὲν πήγνυται, ἀρρεν χύει ἢν δὲ διαχυθῆ, θῆλυ.

"Έτερον Κ.-άλλο οπ. FG. - ἀποννήσαντα D.-ἢν γὰρ pro καὶ ἢν C.-κόει (bis) Foes in not. — ² εἰ J. — ³ ἔτερον Κ.- άλλο DHΙ.- ἡ γυνἡ εἰδέναι C. – κυήσοι D. – ἄνησον Κ. – ἄνισον CDHJ.- ὡς 〉 ειό. οπ. C. – αυτὴν οπ. C. – κυήση F. — ' εἰ CJ. — ˚ ἔτερον Κ.- άλλο DHΙJ. – εἰ C. – μὴ (addunt ἐν DF GIΚ) ἄλλο (ἄλλω CDFGIJK, Ald., Frob.) γιν. (γινώσκεις C) vulg. – ἐν τούτω γν. ὁρῶνται οπ. C. — ⁶ γνώσεις vulg. – γνώση DIIJΚ. – ἢν κύει pro φαίνονται C. — ² ἔτερον Κ. – ἄλλο CDHΙ. – ἔχουσαι J. – ἐφῆλιν vulg. – ἔφηλιν D. – συλλαμέάνουσι J. – καὶ κακ. οπ. G. — ˚ ἔτερον Κ. – ἄλλο CDHΙQ', Lind. – ἄνησον Κ. – ἄνισον CDHJ. – ἐν οπ. C. – Αnte διεῖναι addit καὶ J. — ⁶ γένηται CJ. — ¹⁰ In tit. εἰδέναι ἢν ἄρσεν ἢ θῆλυ κύη (C, κύει) DFHIJK. – ὁπόσκι vulg. — ἔφηλιν D. – ἐφηλὶν C. – ἄρρεν (θῆλυ C, Lind.) vulg. — " θῆλυ (ἄρρεν C) vulg. – ἐπιτοπολὸ CJ. — ¹º ἔτερον Κ. – ἄλλο DJI. – ἑθηλαὶ (sic) pro αἰ θ. II. — ¹⁵ ἄλλο CDHIJKQ', Lind. – φορῆσαι C. – δπτᾶν δὲ sinc καὶ 'C. κὴν C. — ι ἄλλο CDIII. – τὸ χ. τ. ε. ἐν οπ. C. – πιτυλίξας

de dents, des vertiges et des bâillements, il y a lieu d'espérer qu'elle concevra plutôt que celle qui n'éprouve rien de pareil. Autre : gousse d'ail, la nettoyer, en ôter les peaux, l'appliquer en pessaire, et voir le lendemain si la femme sent l'ail par la bouche; si elle le sent, elle concevra; sinon, non. Voulez-vous savoir si une femme concevra? faites-lui boire de l'anis pilé aussi bien que possible dans de l'eau, puis elle dormira; si elle ressent de la démangeaison autour de l'ombilic, elle concevra; sinon, non.

215. (Signes qui indiquent la grossesse. Il est singulier qu'il ne soit pas question du toucher.) Si aucun autre signe n'indique qu'une femme est grosse, ces signes vous l'indiqueront: les yeux sont tirés et enfoncés, le blanc n'a pas sa blancheur naturelle, mais il paraît plus livide. Les femmes enceintes ont au visage des taches de lentigo; au début de leur grossesse, elles prennent le vin en dégoût, perdent l'appétit, sont en proie aux maux de cœur, et salivent beaucoup. Prendre rubrique et anis, triturer, puis mouiller avec de l'eau, donner à boire, et laisser dormir; s'il survient des tranchées autour du nombril, elle est enceinte; elle ne l'est pas, s'il n'en survient point. Après toutes ces choses, la femme boira de la farine, du miel et de l'origan dans du vin et de l'huile.

216. (Signes et moyens de reconnaître si une femme est grosse d'un garçon ou d'une fille.) Les femmes qui, enceintes, ont des taches de lentigo au visage, sont grosses d'une fille, celles qui conservent un bon teint, le sont la plupart du temps d'un garçon; quand les mamelons sont tournés en haut, c'est un garçon; si en bas, une fille. Prendre du lait de la femme, le pétrir avec de la farine, former un petit pain, et le faire cuire sur un feu doux; s'il se calcine, elle est grosse d'un garçon; s'il s'entr'ouvre, d'une fille. Recevoir ce même lait sur des feuilles et l'exposer au feu; s'il se coagule, c'est un garçon; s'il entre en déliquescence, c'est une fille.

^{&#}x27;sic) Foes in not. ἐπιτυλίσσω n'est pas les lexiques. - ἐν οπι, restit. al. manu 11. - ὀρῶν pro ὁπτῶν Cornar., Foes in not. - κἦν D.

217. 1 Θεραπεΐαι χυήσιος πειρητήριοι καὶ παιδογονίης, ήτις δείται, καὶ ἄτεκνος ἐοῦσα, καὶ ἤὸη κυήσασα ἐοῦσα ὃὲ τεκνοῦσα · ἐπὴν δ στόμαγος σχληρός η, όλος η άχρος, και ξυμμεμύκη, και μη δρθός η, αλλά πρὸς τὸ ἰσγίον ἀπεστραμμένος τὸ ἔτερον, ἢ ἐς τὸν ἀρχὸν κεχύφη, η ε ανεσπάκη έωυτον, η το γείλος επιβάλλη τοῦ στομάγου έφ' έωυτὸ, δπόθεν οὖν ἢ τρηχὺς ἢ, ἢ πεπωρωμέγος, ³σκληρὸς δὲ γίνεται καὶ ἀπὸ ζυμμύσιος καὶ ἀπὸ πωρώσιος, ταύτησι τὰ ἐπιμήνια οὐ φαίνεται, ⁴τ, φαίνεται πολλῷ ἐλάσσονα καὶ κακίονα τοῦ δέοντος, ✓ καὶ διὰ πλείονος γρόνου ἐπιφαίνεται. ⁸Καὶ τὰ μὲν ἐπιμήνια καθ' ύγείην τοῦ σώματος καὶ τῶν μητρέων τὴν ἔξοδον ευρίσκεται, ⁶κατά 🗡 γε τὸ σύμφυτον καὶ τὸ δίκαιον, καὶ ἀπὸ θέρμης καὶ ὑγρότητος τῶν ⁷ ἐπιμηνίων τοῦ στομάγου οὐ χάρτα βεβλαμμένου · τὴν δὲ γονὴν ⁸ πάλιν οὐ δέχεται διὰ τὴν βλάβην, ἥτις ᾶν χωλύη ἀπὸ τοῦ στομάχου μὴ καλώς έγοντος του δέγεσθαι. Ταύτην γρή πυριήσαντα το σώμα όλον πιείν δούναι φάρμακον, και κάθαρσιν ποιήσασθαι του σώματος πρώτον, ήν τε άνω καὶ 9 κάτω ήν τε κάτω μοῦνον * καὶ ήν μὲν άνω διδῷς τὸ φάρμαχον, μὴ πυριῆν πρότερον τῆς χαθάρσιος, ἀλλ' ὕστερον. πυριήσας δε μεταπίσαι κάτω. Το δε μή δοκέη δείσθαι άνωτερικοῦ, προπυριήσας κάτω πισαι όταν δε 10 δοκέη καλώς έχειν τὸ σώμα, ιλετά τοῦτο πυριῆν ἐγκαθίζων τὰς μήτρας αὐτὰς πυκνὰ, ἐν ὅτω ἄν δοχέη ζυμφέρειν • ἐπιβάλλειν δὲ ἐς τὰ πυριήματα χυπαρίσσου πρίσματα καὶ δάφνης φύλλα κεκομμένα, καὶ λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ πολλάκις · δκόταν δὲ νεόλουτος καὶ νεοπυρίητος ἢ, ἀνευρύνειν 11 τὸ στόμα

217. (Traitements pour rendre fécoude une femme qui ne concoit pas. Ils sout réglés d'après la cause de la stérilité. On x remarquera celui qui consiste à redresser le col dévié; des succès sont en effet souvent obtenus par ce moyen.) Traitements pour tacher d'obtenir la conception chez une semme qui désire concevoir, soit n'ayant pas concu, soit ayant concu, mais étant en état de concevoir : quand l'orifice utérin est dur en totalité ou à son extrémité, qu'il est sermé, qu'il n'est pas droit, mais dévié vers l'une ou l'autre hanche, qu'il se recourbe vers l'anus, ou se rétracte, ou qu'une des lèvres empiète sur l'autre; de quelque façon qu'il soit raboteux ou plein de callosités (il durcit en effet et par la contraction qui le ferme, et par les callosités qui s'y forment); dans ces cas, les règles ne viennent pas, ou viennent en bien moindre quantité, de plus mauvaise nature, et à de plus longs intervalles. Les règles trouvent leur chemin au dehors en raison de la santé du corps et de la matrice, conformément du moins à la condition originaire et régulière, et parce que la chaleur et l'humidité des règles n'ont pas lésé notablement le col; mais le sperme n'est pas reçu à cause de la lésion qui, altérant le bon état du col, le met hors d'état de recevoir. En ce cas, après avoir donné une fumigation de tout le corps, il faut faire boire un évacuant, et provoquer d'abord des évacuations générales, soit par haut et bas à la sois, soit par bas seulement; si vous évacuez par le haut, vous administrerez la fumigation non avant l'évacuation, mais après, et, à la suite de la fumigation, vous ferez une contre-purgation par le bas. Si, au contraire, vous croyez ne pas devoir évacuer par le haut, administrez, après une fumigation préalable, un purgatif. Quand le corps paraît en bon état, fomenter fréquemment la matrice en donnant des bains de siége où entreront les ingrédients jugés convenables; par exemple, la sciure de cyprès, les feuilles pilées de laurier; on lave le corps souvent et avec beaucoup d'eau

DJK; μολιδδίνη C. Foes in not.; μολυβδίνη Lind.) ἀρξαμένης (ἀρξαμένη C^{λ} vulg. $-\pi$ αχυτέρη; $D_{\lambda} = \delta$ οχεϊ Ald., Frob., Lind.

τῆς μήτρης μήλη κασσιτερίνη, καὶ ἀνορθοῦν όμοῦ, ἐὰν δέηται, ἡ μολυβδίνη, ἀρξαμένη έχ λεπτῆς, εἶτα παχυτέρη, ἢν παραδέχηται, έως αν δοχή χαλώς έχειν · βάπτειν δὲ 1 χαὶ τὴν μήλην ἐν τῷ μαλθακτηρίω διειμένω, ό τι δοκέει ζυνοίσειν, δγρόν ποιήσας · τάς δὲ μήλας ποιέειν όπισθεν κοίλας, εἶτα *περὶ ζυληφίοισι μακροῖσι περιαρμόσαι, καὶ ούτω γρῆσθαι· τὸν δὲ γρόνον τοῦτον έψοῦσα εν οἴνω λευκῷ ώς ἡδίστω γλυκεῖ δαϊδα πινέτω ³πιοτάτην κατασχίσασα λεπτά, καὶ σελίνου καρπὸν κόψασα, καὶ κυμίνου αἰθιοπικοῦ *καρπὸν, καὶ λιβανωτὸν ὡς κάλλιστον: τούτου πινέτω νῆστις δκόσον δοκέει μέτριον είναι πλήθος, ήμέρας δικόσας αν δοκέη καλώς έγειν, καί έσθιέτω σχυλάχια σιαλώδεα δίεφθα, χαὶ πουλύποδα ἐν οἴνῳ έφθὸν γλυκυτάτω, καὶ τοῦ ζωμοῦ πινέτω, εκαὶ κράμδην έφθην καὶ οἶνον λευκὸν ἐπιπινέτω, καὶ μὴ διψήτω, καὶ λουέσθω δὶς τῆς ἡμέρης τοτίων δὲ ἀπεγέσθω τοῦτον τὸν γρόνον. Μετὰ δὲ, την προγωρήση κατά τὸν στόμαχον καὶ φαίνη τινά κάθαρσιν έζω, πίνειν τ' έτι τοῦ πόματος ήμέρην μίην ή δύο, καὶ τῆσι μήλησι παύσασθαι γρεύμενον, καὶ πειοᾶσθαι καθαίρειν τὰς μήτρας 8 προσθέτοισι φαρμάκοισιν. ² Ιτινι δέ τοῦ στομάγου όρθοῦ καὶ ⁹ μαλθακοῦ καὶ ὑγιέος καὶ καλῶς έγοντος ¹⁰χαὶ ἐν τῷ δέοντι κειμένου τὰ ἐπιμήνια μὴ φαίνεται πάμπαν ή ελάσσονα καὶ διὰ πλείονος γρόνου καὶ μή 11 ύγιηρὰ, τὴν νοῦσον ενευρών ήντινα έγουτιν αι μήτραι, ήν τε και το σώμα ξυμβάλληταί 🗸 τι, έζευρών τὸ αἴτιον ἀπὸ ότέου οὐ χυΐσχεται, 12 ὅτε μὲν οὕτως ἔγει,

^{&#}x27; Kal om. CDGH. - διειμένα J. - όπισθεν πλατείας vulg. - Lisez κοίλας, comme dans le passage parallèle du livre de la Superfétation. - 2 περ pro περί Ald. - περίξια είριοισι pro π. ξ. FGHIJK. - πέριξ είρίοισι (D, al. manu πέριξ ξυληρίσισι) Q', Ald. - ξυληρίσισι vulg. - ξυλήριον est regardé comme une forme corrompue par Buttman, Gr. Sp., § 119, rem. 33. Schneider, dans le Suppl. à son Dict., le condamne aussi, et conseille de prendre elgioist donné par des mss.; mais elejoist ne convient pas ici. En considérant combien facilement un copiste peut faire un p d'un p, il n'y a pas de témérité à rétablir la forme régulière. Voy. p. 440, l. dern. - μακροτέροισι Vatic. Codd. ap. Foes. - ούτως vulg. - ούτω DJ. - ότι pro ώς C. - δάδα HK. - δᾶδα J. - πινέτω ponit ante έψουσα C. - 3 πιωτάτην FGI, Ald., Frob. - 4 κάλαμον vulg. - καρπόν CDF (G, supra lin. eadem manu) IJQ', Lind. - δοκέη vulg. - δοκέει CFK. - 5 όπ. C. - πουλύπ. CDFGHIJK, Ald. - πολύπ. vulg. - γλυκέα C. - 6 καί.... ἐπιπινέτω om. (D, restit. al. manu) FGHIJK.δειπνείτω (δειπνήτω J; διψή C) vulg. - Je lis διψήτω. - την μέν (μέν om. Ald.) πρ. vulg. - πίνει C. - τέ τι vulg. - Lisez τ' έτι. - ήμ. καὶ μίαν καὶ δύο

chaude. Quand la malade vient de prendre un bain et une sumigation, ouvrir l'orifice utérin, et le redresser en même temps, s'il en est besoin, avec une sonde d'étain ou de plomb, d'abord petite, puis plus grosse, si elle est reçue, jusqu'à ce que les choses paraissent en bon état; tremper la sonde dans quelque préparation émolliente qui sera jugée convenable, e qu'on rendra liquide en la délayant. Les sondes seront creuses en arrière, on les emmanchera dans des bâtonnets longs, et on s'en servira ainsi. Durant tout ce temps, la femme, faisant cuire des branches de pin très-grasses coupées en petits morceaux dans du vin blanc doux très-agréable, boira cette décoction, ainsi que de la graine d'ache, de cumiu d'Éthiopie et de l'encens de première qualité, le tout pilé ensemble, dont elle boira, à jeun, une quantité convenable, pendant autant de jours que les choses paraîtront aller bien. Elle mangera de petits chiens gras très-cuits, des poulpes cuits dans du vin très-doux, boira de ce bouillon, prendra, par-dessus, du chou bouilli et du vin blanc, ne se laissera pas avoir soif et se baignera deux fois par jour; elle s'abstiendra d'aliments pendant tout ce temps. Ensuite, s'il se fait quelque progrès du côté du col, et que quelque purgation se montre au dehors, la malade prendra de sa boisson pendant un jour on deux encore; on cessera l'usage des sondes, et on essavera de purger la matrice à l'aide de médicaments appliqués en pessaire. Quand, chez une femme, le col étant droit, souple, sain, en bon état, situé en sa place convenable, les règles ne viennent pas du tout on viennent moindres, à de plus grands intervalles, de mauvaise qualité, il faut découvrir de quelle maladie la matrice est affectée, et si le corps entier y concourt pour quelque chose, déterminant la cause qui empêclie la

C. — 8 πρ. καὶ (καὶ υπ. C) φ. vulg. — 9 μαλοκοῦ C. — 10 καὶ υπ. (D, restit, al. manu) FGHIJ. – μὴ φαίνηται τὰ ἐπ. π. D. – φαίνηται vulg. – Lisez φαίνεται — 11 ξηρὰ pro ὑ. C. – ἀπότευ C (II, al. manu). – ἀποττεύου (sic) κυΐσκεται IJK. – οὺ οπ. (D, restit, al. manu) G. — 12 τότε C. – ταῦτα pro ὅτε DFGHIJK. – μὲν οπ. C. – προφέρων C.

την ίησιν ποιέεσθαι προσφέρων το 1 δέον, αρχόμενος έξ ίσχυρών, όχως αν δοχέη χαιρὸς εἶναι, τελευταν δὲ 2 ες μαλθαχώτερα, εως αν δοκέη καλώς έγειν καθάρσιος ή μήτρη καὶ ὁ στόμαγος καθεστάναι όρθῶς ἔγων ἐν τῷ ἐξαρκέοντι κείμενος. *Ην δοὲ ἀπὸ τοῦ φαρμάκου καὶ - ἀπὸ τοῦ ποτοῦ μή προχωρήση, μηδέ πινούσης χρόνον τὸν μέτριον, * τούτου μή παύσασθαι τοῦ πόματος · ὅταν δὲ καλῶς ἔχη τοῦ ἀπὸ τῶν μπλέων έργου, μαλθάζαι τὸ στόμα τοῦ στομάχου, καὶ ποιῆσαι ὅκως άναγανεῖται ἐς δόὸν τῶ προσθετῷ ἀπὸ τῶν τε θυμιητῶν φαρμάχων καὶ των μαλθακτηρίων. Οκόταν δὲ δοκέη καλῶς ἔχειν μαλθάξιος καὶ θυμιήσιος, προστιθεὶς φάρμακα, κάθαρσιν ποιέεσθαι τῆς μήτρης, έως αν δοχέη καλώς έγειν αρχόμενος έχ μαλθακών ές Ισχυρότερα, τελευτάν δὲ αὖθις ἐς μαλθακὰ εὐώδεα • τῶν γὰρ ἰσχυρῶν φαρμάκων τὰ πλεῖστα ⁶ ελκοῖ τὸν στόμαχον, καὶ εἴργει τοῦ καθεστάναι ὀρθὸν καὶ ὑγιᾶ καλῶς ἔγοντα πρὸς τῆς γονῆς τὴν ὑποδοχὴν, καὶ τὴν μήτρην ξηρήν ποιέει. *Ην δέ 7 τις γυνή δοχέη τὰς μήτρας ὑπὸ πιμελῆς βεβλάφθαι ές τὴν κύησιν, λεπτύνειν ώς μάλιστα καὶ ἰσγναίνειν πρὸς τοῖσιν ἄλλοισιν.

218. "Ωρη δοὲ ἐαρινή χρατίστη χυήσιος ὁ δ' ἀνήρ μὴ μεθυσχέσθω, μηδὲ οἶνον λευχὸν πινέτω, ἀλλ' ὡς ἰσχυρότατον χαὶ ἀχρητέστατον, χαὶ σιτία σιτείσθω ἰσχυρότατα, χαὶ μὴ θερμολουτείτω, χαὶ ἰσχυέτω, χαὶ ὑγιαινέτω, χαὶ σιτίων ἀπεχέσθω τῶν μὴ ξυμφερόντων τῷ πρήγματι.

219. 9 Όταν δὲ δοχέη ἡ γυνή ἐχχεχαθάρθαι καὶ τὸν στόμαγον

'Δέον, ήν δὲ (μὲν pro δὲ Lind.) ἔχηται τὴν ἴησιν (ἡν δὲ ἔχι τ. ႞. om. C) ἀρχ. vulg. — ² ἐς C, Foes in not. – ἐς om. vulg. – μαλθακώτερον DHJ. – ὡς vulg. – ἔως C, Foes in not. – ἐμήτρα vulg. – μήτρα DII. – καὶ ἐν τῶ ἐξ. C. — ² δ' CDHIJK. – τοῦ (τοῦ om. vulg.) φαρμ. J. – μὴ.... παύσασθαι τοῦ om. C. – χρόνον J. – χρόνου vulg. – τὸ vulg. – τὸν FGHJK. — ⁴τούτου GIJK. – τοῦτο vulg. – μὲν παύσασθαι vulg. – Je lis μὴ au lieu de μέν. Voy. le passage parallèle du livre de la Superfétation. – μηλίων D. – ποιέειν C. – ἀναχανῆται C. – ἀναχανηταί vulg. – ἀπό τε τῶν vulg. – Liseż ἀπὸ τῶν τε. — ¹ τῶν Κ. – τῶν om. vulg. – ὅταν D. – δοκέη om. J. – μαλθάξιος ἔχειν om. C. - ἰσχυρότερα CHJ. – ἰσχυρότερον vulg. – καὶ εὐωδεα F. — ε έλκεῖ (sic) C. – έλκοῖ τὸν στόμαχον καὶ δάκνει ἔπειτά τε τὸν στόμαχον εἰργει τοῦ καθ. ὀρ. Valic. Codd. ap. Foes. – καὶ εἰργει τοῦ om. C. – καθιστάναι C. – ὑγιᾶ om. Vulg. – ἔξιν prò ὑποὸ. C. – μήτραν vulg. – μήτραν CDHIJK. — ²τις om. C. – πιμελίας (sic) HIJK. – βεδλέφθαι (sic) C. — εδ' C. – ἀρίστη pro κρ. L. Lind. – In marg. ὅρα οἴαν δίαιταν ὑποτίθησι τῶ μέλλοντι ἀποςπερμῆναι ἀνὸρὶ DHIJ. –

conception; la chose étant ainsi, on règle le traitement, administrant ce qui est requis par le cas, commencant, selon l'opportunité, par les inoyens énergiques, et finissant par les inoyens plus doux, jusqu'à ce que la matrice paraisse bien mondifiée, et le col remis en bon état et en sa place convenable. Si le médicament et le breuvage n'amènent pas quelque progrès, même quand la malade a bu pendant le temps convenable, on ne cesse pas pour cela le breuvage; mais, quand l'œuvre des sondes a bien agi, on assouplit l'orifice du col, et on fait de manière qu'il s'entr'ouvre pour laisser pénétrer le pessaire, à l'aide et des substances aromatiques et des substances émollientes. Quand l'emploi des moyens émollients et aromatiques paraît avoir atteint l'objet, on met des médicaments en pessaire, et l'on opère la purgation de la matrice jusqu'à ce que les choses semblent en bon état, commencant par ce qui est doux et allant à ce qui est plus fort, pour finir de rechef par les émollients aromatiques. En effet, la plupart des moyens énergiques ulcèrent le col, l'empêchent de se remettre droit, en santé, en état, en un mot, de recevoir le sperme, et dessèchent la matrice. Si c'est la graisse qui paraît être la lésion empêchant la conception, on atténue la femme autant qu'on peut, et, outre les autres moyens, on la rend maigre.

218. (Saison la plus favorable. Précautions à prendre du côté de l'homme.) La saison la plus efficace pour la conception est le printemps; l'homme ne sera pas en état d'ivresse; il aura bu non pas du vin blanc, mais du vin pur et très-fort; il aura mangé des aliments très-substantiels, il n'aura pas pris de bain chaud; il sera en bonne force, en bonne santé; et il se sera abstenu des aliments qui ne sont pas convenables à l'objet.

219. (Épreuve pour reconnaître si le traitement a mis la

μεθυσκέτω vulg. - μεθυσκέσθω C, Lind. - μηδ' C. - άλλ' δστις λογυρότατος και άκρητέστατος L. - λογυρότερον και άκρητέστερον vulg. - σττείτω D. - C. - πράγματι C. — δ δτω vulg. - σταν Lind. - δοκέει CFHIIK. - σμιξ. C. - άλει ξάσθω μηδευί L, Lind. - και κενρ. Κ. - και κρυγάλω (sic) FGHI.

λοτε δὲ οὖ.

220. "Όταν δὲ γνῷς καλῶς ἔχειν, παρὰ τὸν ἄνδρα ε κέλευε ἰέναι, καὶ ἡ μὲν γυνὴ ἄσιτος ἔστω, δ δ' ἀνὴρ ἀθώρηκτος, ψυχρῷ δὲ λελουμένος εκαὶ εὐωχημένος σιτία δλίγα ξύμφορα. Καὶ ἡ γυνὴ ἢν γνῷ ξυλλαδοῦσα τὴν γονὴν, μὴ ἔλθη παρὰ τὸν ἄνδρα τοῦ πρώτου χρόνου, ἀλλ' ἡσυχαζέτω: γνώσεται δὲ, ἢν ὁ μὲν ἀνὴρ φῆ ἀφιέναι, ἡ δὲ γυνὴ ἀγνοῆ ὑπὸ ξηρότητος. "Ην δὲ ἀποδῷ πάλιν ἡ μήτρη τὴν γονὴν τῆς αὐτῆς ἡμέρης, ἔσται ὑγρὴ, καὶ ἢν γένηται ὑγρὴ, αὖθις μιγνύσθω τῷ ἀνδρὶ μέγρις ἀν ξυλλάδη.

221. Άλλη 8 θεραπείη · πυριήσας τὸ σῶμα ὅλον, πῖσαι, καθῆραι ἄνω καὶ κάτω, εἶτα ὄνειον γάλα μεταπίσαντα πυριῆν τὰς μήτρας δι' αὐλοῦ,

¹ *Η μηδενὸς L, Lind. – ὄζοντος vulg. – ὄζοντι CL, Foes in not., Lind. – ὑποτιθεῖσα D (H, al. manu). – ἐπιθεῖσα L. – παυέσθω L. – ἀναπαυέσθω Lind. — ² πρὸς CFH1JK, Ald. – πρὸς om. vulg. – προὶ C. – τὸ vulg. – τὸν L, Foes in not., Lind. – τὰ ὁθόνια vulg. – τὸ ὁθόνιον C, Foes in not. – παρασχέσθω G. – παρεχέτω D. – ἑωτῆς (sic) FG. – ἑωυτῶν Lind. – εἰ δ' οὖν pro εἰ δὲ μὴ DFGH1JK. — ³ εἰ C. – τεκνούσση FGI. – προσθεὶς DFGIJK. — ⁴ προσθεὶς D, Ald. – θαμέως καὶ μὴ ἀρικώμων (sic) pro πολλὰ κ. ὰ. L. – καθῆρας (sic) D. – αὐτῆ Ϳ, Lind. – αὐτῆς DFGHIK, Foes in not. – ἡ καρυφὴ Lind. – ἄλλο τυlg. – ἀλλοτε CFGJ, Ald. — ⁵ κέλευε om. C. – καὶ om. C. – ἔστω CDHKL, Lind. – ἔσται vulg. – ἀθώρυκτος FGHK. – ἀθόρικτος D. – ἀθώρικτος Lind. — ⁶ καὶ om. C. – εὐωχουμένος vulg. – εὐωχομένος Ald. – εὐωχημένος CDFGHIJK. – ἐνμρ. σιτ. ὸλ. C. – ἡ γυνὴ ροsι γνῷ J. – γνώη C. – συλλ. C. – ἢν μὲν ὁ (ὁ μὲν C) vulg. – ἀρικέναι vulg. – ἀρικέναι L, Foes in not., Lind. — ˀ τ. ὰ. om. C. – ἄχρις C. — ϐθεραπεία D. – καὶ π΄σαι C. – ὑθόνιον pro δνειον GHIJK. – ἀλοῦ pro αὐλοῦ 1. – μὲν C. – μὲν om. vulg.

LIVRE TROISIÈME.

semme en état de concevoir. Le fond de ces épreuves est qu'une substance odorante apposée à la matrice se fait sentir, au bont d'un certain temps, à la bouche ou au sommet de la tête.) Quand la femme paraît être mondifiée et avoir le col de l'utérus en bon état, elle prendra un bain, se frottera la tête, sans y faire aucune onction; puis, se mettant autour des cheveux un linge lavé et sans odeur, elle l'attachera avec un réseau lavé et ne sentant rien; le linge est placé avant le réseau; alors, appliquant au col utérin du galbanum échaussé au seu ou au soleil et bien malaxé, elle se tiendra en repos. Le lendemain matin, elle détachera le réseau et le linge, et sera flairer à quelqu'un sa tête, qui sent si la mondification a été complète; dans le cas contraire, la tête ne sent rien. Cette épreuve doit être faite à jeun. Si vous appliquez le galbanum chez une femme qui ne fait pas d'enfant, elle n'exhalera, mondifiée ou autrement, aucune odeur. Si vous faites l'application chez une femme enceinte, il n'y aura pas d'odeur non plus. Mais chez une semme qui devient souvent grosse, qui conçoit facilement et se porte bien, si vous appliquez le galbanum, même sans mondification antécédente, le sommet de la tête sera odorant, et non en toute autre circonstance.

220. (Quand les choses sont en bon état, coit; précautions du côté de la femme.) Quand vous voyez que les choses sont en bon état, prescrivez à la femme d'aller vers son mari; elle sera à jeun, l'homme ne sera pas ivre, il se sera lavé à l'eau froide, et aura pris quelques aliments convenables. De son côté, la femme, si elle connaît qu'elle a retenu le sperme, ne doit pas revenir dans le premier moment avec son mari, mais se tenir tranquille; et elle le connaîtra, si, l'homme disant avoir éjaculé, elle ne le sait pas à cause qu'elle n'est pas mouillée. Quand la matrice rejette le sperme le même jour, la femme sera mouillée; et, si elle est mouillée, elle s'unira de rechef à son mari, jusqu'à ce qu'elle retienne.

221. (Autre traitement pour mettre une femme en état de concevoir. Celui-ci est détaillé d'une époque menstruelle à

DES FEMMES STÉRILES.

δύο μέν ήμέρας ούρω γυναίκείω σαποώ καλ λίτρον έμδάλλειν, τη δέ τρίτη βοείω ούρω τη δε τετάρτη και πέμπτη τρίψας μαράθρου σπέρμα καὶ ἀκτῆς φύλλα καὶ δάφνην καὶ κυπαρίσσου πρίσματα, ταῦτα έψῆσαι ύδωρ επιγέαντα · δεῖ δὲ μετά την πυρίησιν λουσαμένην πολλῷ θερμῷ * προστιθέναι στέαρ ήδυντον έχ τῆς πυρίης εὐθύς καὶ ἐς νύκτα · μετὰ δὲ σχευάζειν, ζυμμιγνύς σμύρναν σταχτήν καὶ βούτυρον καὶ γηνὸς ἄλειφα καὶ ἔλάφου μυελὸν καὶ ρητίνην καὶ νέτωπον τουτέων ἴσον έκάστου 3ξυμμίξαντα, διατήξαντα, προστιθέναι έν είρίω μιλησίω μαλθαχῷ ὡς εὐειροτάτω · μετά δὲ ἀναστομοῦν τὴν μήτρην *μολιβδίοισιν ἐληλασικένοις οχτωρακτύλοισι πέντε το πρώτον έστω λεπτον, το δδε δεύτερον παγύτερον, καὶ τάλλα θάτερον θατέρου παγύτερον άναστομοῦν δὲ πέντε ἡμέρας αἰεὶ δὲ λουσαμένη προστιθέσθω, καὶ ἀναδείσθω ἐκ τῆς δσφύος, ώς μή πίπτη, και ώθείτω τὰ βμολύβδια αὶεὶ ἀνωτέρω, τὸ δέ τελευταϊον ώς ανωτάτω επήν δέ αναστομώση, προσθείναι καθαρτικόν, τρίψας κανθαρίδας πέντε καί σικυώνης μακρής σπόγγον καὶ σμύρναν· ταῦτα μέλιτι έφθῷ φορύξαντα καὶ φυρήσαντα βαλάνιον εἰρίω ⁷χατειλίζαι πλήν τοῦ ἄχρου · ἔπειτα εἰς ἄλειφα βάψαντα ώς ήδιστον, προσθείναι χρησθαι δὲ καθαρτικῷ καὶ τούτῳ τή γολή του ταύρου, και άνθει όπτω και λίτρω και σμύρνη, μέλιτι όλίγω διέντα, όθόνιον ⁸λεπτόν αποδήσαντα, καὶ άνω τὸ όθύνιον περιελίζαντα τῷ φαρμάχω, προστιθέναι · χρῆσθαι οὲ καὶ βουπρήστει ξὸν τῆ σμύρνη, καὶ ἐλατηρίω ξὸν τῷ μέλιτι έφθῷ, καὶ τῆσι κανθαρίσι 9ξύν τῷ ἐλατηρίῳ τε καὶ τῆ σμύρνη. Ἐπὴν δὲ καθαρθῆ, τῆ ύστεραίη λούσαντα κλύσαι την μήτρην • κύμινον αίθιοπικόν τρίψας καὶ μελάνθιον καὶ όητίνην καὶ 10 ἄλεισα καὶ μέλι καὶ οἶνον γλυκύν · ταύτα μίζας καὶ ἀναχλιήνας κλύσαι ' ἐπὴν δὲ 11 κλύσης, ἀναστήσας,

΄ Λύτρον GIJ; Ald. – νίτρον D. – μαράθου CGHI, Ald. — ² προστιθέσθω C. – καὶ ἐς ν. οπ. J. – συμμ. C. – ἄλεισαρ D. — ³ σ. J. – καὶ διατήξ. CH. – μηλησίω CDGHIK, Ald., Frob. – μαλκό (sic), al. manu μαλακώ D. – μαλό pro μαλθ. CFGHIJK, Ald. – ἀειροτάτω FG. — ⁴ μολιβδίοις villg. – μολυδόιοις HI. – μολιβδίοισιν D. – όκτω δακτύλοισι FGΚ. – όκταδι C. — ⁵ δὲ οπι. D. – τὰ ἄλλα C. – παχύτερα D. – ἀναστομοῦντα D. – ἀναστομοῦντα villg. – Lisez ἀναστομοῦν. – ἀναδήσθω CD. – ἀνδίτο J. — ⁶ μολίβδ. CDJ. – σιχυόνης H. – G1. G1. : σιχυώνης σπόγγον; κολοκυνθίδος τὸ ἀκρον. — ΄ κατελίξαι G. – ἐς Lind. – ἀλεισαρ D. – αὐθεγοπτῶ (sic) pro ἀνθει δ. G. – νίτρω DJ. — F1 επτόν.... ὁθόνιον οπι. J. – περιελίξαντι G. — G2 σύν G3. – τῆ οπι. G4. – ὑστεραία G4. – G6 χρισαν G5. — G6 χρισαν G6. – ὑστεραία G7. — ὑστεραία G8. – ὑστεραία G8. – ὑστεραία G9. — G9 σύν G9. — G9 σύν G9. — ὑστεραία G1. — ὑστεραία G1. — ὑστεραία G1. — ὑστεραία

LIVRE TROISIÈME.

l'autre.) Autre traitement : après une fumigation de tout le corps, purger par le haut et par le bas, puis, après avoir administré le lait d'anesse, sumiger la matrice à l'aide d'un tuyau, pendant deux jours, avec de l'urine de femme putréfiée où l'on jette du nitre, et, le troisième, avec de l'urine de vache; le quatrième et le cinquième, piler graine de fenouil, feuilles de sureau, laurier et sciure de cyprès, verser de l'eau, et faire bouillir. Il faut, après la fumigation, laver avec beaucoup d'eau chaude, puis appliquer en pessaire la graisse aromatisée aussitôt après la fumigation et pour la nuit. Ensuite, faire la préparation suivante : mêler myrrhe en larme, beurre, graisse d'oie, moelle de cerf, résine et nétopon, de chaque partie égale, faire fondre et appliquer dans de la laine de Milet, molle et très-bien peignée; puis ouvrir la matrice avec cinq plombs préparés, longs de huit doigts; le premier est mince, le second est plus gros, et ainsi de suite; ouvrir pendant cinq jours; toujours mettre en place les plombs après un bain, les maintenir par un bandage attaché aux lombes afin qu'ils ne tombent pas, les enfoncer de plus en plus avant, et le dernier aussi avant que possible. Après avoir ouvert, on met un pessaire purgatif, ainsi composé : piler cinq cantharides, la partie spongieuse d'une courge longue, et de la myrrhe, pétrir avec du miel cuit, faire un gland, l'enrouler dans de la laine excepté le bout, tremper dans une huile trèsparfunée, et appliquer. On emploiera aussi ce mondificatif: bile de taureau, fleur de cuivre grillée, nitre, myrrhe, mouiller avec un peu de miel, lier un linge fin, enduire le haut du linge avec le médicament, et appliquer. On se sert aussi du bupreste avec la myrrhe, de l'élatérion avec le miel cuit, des cantharides avec l'élatérion et la myrrhe. Après la mondification, le lendemain, la femme prend un bain, puis une injection utérine; piler cumin d'Éthiopie, nielle, résine, graisse, miel et vin doux, meler, saire tiédir et injecter. Après l'injection, on ordonne à la femme de se lever et de marcher afin que l'injéc= tion soit agitée. Appliquer aussi safran, myrrhe et encens, liés

περιιένει χελεύειν, όχως τὸ χλύσμα διασείηται. Προσθείναι δὲ χρόκου καὶ σμύρναν καὶ λιδανωτὸν ἐν ράχει λιναίψ ἀποδέοντε ξηρὸν κον καὶ σμύρναν καὶ λιδανωτὸν ἐν ράχει λιναίψ ἀποδέοντε ξηρὸν ἰσον ἐκάστου, ξυμμίσγοντα ¹χηνὸς ἄλειφα, περιχρίοντα τὸ ράχος τοῦτο δὲ προστιθέναι ἐπτὰ ἡμέρας τῆ δὲ δγδόη θυμιῆσαι σμύρνη καὶ ἀσφάλτψ καὶ χριθῆ, εὐώδει ἀλείφατι πεφυρημένα ἐπὶ μαλθαχὸν τρῖψαι κάστορος ὅρχιν, οἶνον λευχὸν παραχέων, καὶ αὐτὸν μήλη δεἰσα ἀτρειμείτω καὶ ἐρίψ κατελίξας προσθεῖναι ἐς νύκτα το ὅρθρου δὲ ἀνεινοικόνη καὶ διαμαλαξαμένη ἔτω παρὰ τὸν ἀνδρὰ, καὶ ζυγκοιμηθεία ἀτρειμείτω καὶ 'ἀν μὴ ἐπὶ τοῦ πρώτου κυήση, αὖθις προσθεμένη αὐτὸ τοῦτο, πάρὰ τὸν ἀνδρα ἐλθέτω. Ἡρχεσθαι δὲ χρὴ τὸ αρμπάριον ὅτοῦτο, πάρὰ τὸν ἀνδρα ἐλθέτω. Ἡρχεσθαι δὲ χρὴ τὸ καριπήριον ὅτοῦτο, πάρὰ τὸν ἀνδρα ἐλθέτω τοῦ δὲ πρόσθεν χρόνου κήτε ἡ γυνὴ ἔτω ἔσσον τοῦ ἀνδρὸς, μήθ ὁ ἀνὴρ παρὰ τὴν γυναῖκα.

^{&#}x27; Χηνός τε (τε om. C) vulg. – ἄλειζαρ D. – Post θυμιῆσαι addit τε C. — 2 πῦρ ἐπιδάλλων C. – ἐπιδαλών πῦρ vulg. – ὑστέρη DFGHIK, Ald. – ὑστερέη J. – ἀμφιπλάσσας I. – κατειλίξας J. — 3 διαμαξαμένη C. – ἐχέτω ἀτρέμα pro ἀτρ. C. — 4 ἐὰν C. – ἐπὶ om. DGIJK. – τοῦτο om. Lind. – ἱτω C. — 5 προσθεμένη vulg. – προσθεμένην C. – πρόσθε C. – ή γ. om. C. — 6 δὲ om. C. – ἐσδέχωνται vulg. – ἐσδέχωνται G. – παχὸ C. – παγχὸ (πάλιν J) vulg. – Les interprètes rendent οὐρέειν par : prorsus sero diluere, comme s'il y avait διοβροῦν. Mais, en lisant παχὸ avec C, on a, je crois, le sens véritable; voyez en effet οὐρήσει τε πουλὸ παχὸ, p. 16, l. 11. – δὴ om. J. — 7 δὴ (δὲτ CJ) vulg. — 8 τέγγει pro τ. C. – καθῆραι D. – τὸ φ. om. C. – δὲλ ϝῦ FG. – δὲλ ϝῦ Ald., Frob. – δελ ϝῖη Q'. — 8 δετ DQ', Lind. — 8 In marg. ἔτερος κλυσμὸς τῶν μητρέων DQ'. – ώδὶ C. – ἵππιον C. – διὰ κρίτρης (δι' ἄκρης ἄςη: DFGHIJK.

dans un chiffon de linge, secs, et de chaque partic égale; on mèle de la graisse d'oie, et on enduit le chisson; cela se met pendant sept jours. Le huitième, on fait une fumigation avec myrrhe, asphalte et orge, pétrir avec une graisse aromatisée, on jette sur un feu doux, et on administre la fumigation à l'aide d'un tuyau. Après la fumigation, le lendemain, triturer le testicule de castor en y versant du vin blanc, l'étendre avec une sonde, l'enrouler dans de la laine, et appliquer pendant la nuit. Le matin, la femme l'ôte, et, avant amolli les parties, va auprès de son mari; après le coït, elle reste immobile; si elle ne devient pas grosse aussitôt, elle fait une nouvelle application de cette préparation et va auprès de son mari. Il faut commencer les remèdes quand les règles sont venues; lorsqu'elles finissent, la femme applique le pessaire de conception et dort avec son mari. Mais, dans le temps qui précède, ni la s'emme ne doit aller avec son mari, ni le mari avec sa semme.

222. (Pus dans la matrice empêchant la conception. Traitement. On y remarquera l'emploi, pour les injections, d'un tuyan percé de trous latéraux, et dans lequel on pousse le liquide à l'aide d'une vessie de cochon.) Quand une femme, ayant précédemment l'habitude de concevoir, ne conçoit plus, bien que la matrice reçoive en elle-même la semence de l'homme, il faut nécessairement que cette femme rende une urine épaisse. En effet, quelquefois il se forme du pus dans l'utérus (le pus, dans l'utérus, provient d'abcès). Il fait que la semence de l'homme, se mélant, ne prend pas à la matrice, où clle doit se coaguler. Il l'amortit, de sorte qu'elle n'adhère pas; car il est quelque chose de mort et il corrompt la semence. Il faut débarrasser la matrice du pus et résoudre l'abcès utérin, asin qu'ultérieurement il n'empêche pas la semence de se coaguler et d'adhérer. Il importe de hâter la mondification, avant que le pus n'ait dégénéré en concrétion

Ald.; διά ανησέρης Lind.; διακρησέρης C) vulg. – καθαροτάτης D. – τούτο J. – περί pro περ J.

μήτρας ὧοε · ἵππειον γάλα έψήσας, διεὶς διὰ χρησέρης ώς λεπτοτάτης καὶ καθαρωτάτης, τούτω κλύζειν, κλυστῆρα ἐπιτήδειον ποιησάμενος τὸ μέν ἄκρον τοῦ κλυστήρος λεῖον ἔστω, οἶόν περ μήλης, αργύρεον καὶ παρ' κὐτὸ τετρυπήσθω τοῦ κλυστήρος ἐπολεῖπον ὀλίγον τὸ τρημα: είναι δὲ καὶ ἄλλας ἐκτρήσιας, εδιαλειπέτω δὲ ἴσον έκαστη ένθεν καὶ ένθεν ἐκ ³τοῦ πλαγίου τοῦ κλυστῆρος, καὶ μὴ μεγάλας, αλλά στενάς. *τοῦ δέ κλυστήρος ή μέν κορυφή στερεή έστω, τὸ δὲ ἄλλο πῶν χοϊλον ἔστω ὡς αὐλίσχος δησαι δὸὲ χρη χύστιν συὸς θηλείης, ταύτην δοὲ ψήσας εὖ μάλα ἐπὴν δὲ προσδήσης, ἐγγέας τὸ γάλα ἐς τὴν χύστιν, ἐς τὰς ⁸τρήσιας ἐνθεὶς ράκος λεπτῆς όθόνης, όπως μή τὸ γάλα ρέη · ἐπειοὰν δὲ 9 πλήσης τὴν κύστιν, ἀποοησαι, καὶ δοῦναι τη γυναικὶ αὐτη, ην μέλλεις κλύζειν κείνη δὲ εξελούσα το βύσμα, ες την μήτρην ενθέσθαι · 10 αὐτη δὲ εἰδήσει ὅχου δεῖ · ἔπειτα 11 δὲ πιέζειν τῆ χειρὶ τὴν χύστιν, ἔστ' ἂν τὸ πῦον ἐχρυῆ έζω παν · δήλον δε τουτο έσται, επάν μηκέτι έζίη το πύον άμα τῷ γάλακτι · δήλον γάρ έτι οὐκέτι ένεστι · τότε γρή παύεσθαι · καὶ μετά τοῦτο, 12 ἐπὴν ἀναψυγθῆ ολίγον χρόνον, σικυώνης ξηρῆς πεφυκυίας τὸν πυθμένα ἀποτρήσας, καὶ τῆς κορυφῆς τὸ ἄκρον ὡς ἂν τετρημένον ή, 13 τοῦτο δμοιον ποιήσας τὸ άλλο πλὴν τὸ άκρον, καθάπερ τοῦ κλυστήρος τον αὐτον τρόπον: πάγος δὲ λεπτότερον ολίγον ὡς ἀνδρὸς αἰδοῖόν ἐστιν · τοῦτο περιθεῖναι ἐς 14 τεῦχος, οίνου ἐμπλήσας τὸ τεῦχος. δ δε οίνος έστω ανθοσμίης ώς εὐωδέστατος καὶ ξηρότατος καὶ παλαιότατος · ἔπειτα λίθον μέλανα διαφανή ἐμδάλλειν ἐς τὸν οἶνον · έπειτα περιθείναι σιχυώνην ποιήσας χαλχού λευκού, χαὶ ή γυνή

¹ Παρ' αὐτὰ (αὐτὸ C) (παρχυτὰ DK) vulg. - ἀπολειπὼν (sic) J. - ἀπολείπων C. - καὶ τὰς (τὰς οπ.) ἄλλας vulg. — ² διαλιπέτω DHJ. - δὲ οπ. DFG IJK. — ³ τοῦ οπ. D. - κλ. ἑκάστης ἴσον (ἴσον έκ. J; έκ. ἴσον οπ. C), κ. μ. μεγάλα (μεγάλας C) ἀλ. στενὰ (στενὰς C) vulg. — ⁴ τοῦ μὲν (δὲ C) κλ. ἡ (addunt μὲν DFHIKQ') κορ. vulg. - κοῖνον J. — ⁵ δὴ D. — ⁵ δὲ est ici pour δή. - ἑψήσας vulg. - ψήσας C. — ² δὲ οπ. D. - προσδήσας vulg. - προσδήσης C. - ἐγχέης Κ. — ³ μήτρας (τρήσιας C, Focs in not.) vulg. — ³ κλύσης vulg. - πλήσης CH. - κλείσης Foes in not. - ἢν J. - μέλλης FHIJ. - κλύσμα (βύσμα C, H al. manu, Foes in not.; κλεῖσμα Lind.) vulg. - εἰ δεήσει vulg. - αὐτὴ vulg. - αὐτὴ DFGHIJK, Lind. - αὕτη C. - εἰ δεήσει vulg. - εἰ δεήσει FGK. - εἰδήσει C, Foes in not, Lind. — " τὲ prο δὲ FGJ, Ald. - δὲ οπ. C. - πᾶν οπ. vulg. - δεὶτλον F. - τούτω J. — " ἐπὴν οὖν ψυχθῆ (ἀναψυχθῆ C, Foes in not., Lind.) δλίγον (δλ. οπ. CH, Lind.), δλίγον

dans la matrice. On fera dans la matrice l'injection suivante : lait de jument bouilli, passé à travers un tamis très-fin et trèspropre, l'injecter à l'aide d'un injecteur convenable. Le bout en sera poli comme celui d'une sonde, et en argent. Le pertuis sera sur le côté, ayant au-dessus de lui un petit bout de l'injecteur. Il y aura aussi d'autres pertuis qui seront percès à distances égales de chaque côté le long de l'injecteur. Ces pertuis ne seront pas grands; ils seront étroits. L'extrémité de l'injecteur sera solide, tout le reste sera creux comme un tuyau. On y attachera une vessie de truie qui aura été trèsbien grattée. Cela fait, on verse le lait dans la vessie, ayant en soin de boucher les pertuis à l'aide d'un chiffon de linge fin, afin que le lait ne s'écoule pas. La vessie étant remplie, on la noue et on la donne à la femme elle-même à qui on doit faire l'injection. Celle-ci, ôtant le linge qui bouche, introduira l'injecteur dans la matrice; elle saura où il faut le mettre. Alors on presse la vessic avec la main, jusqu'à ce que tout le pus soit sorti. On reconnaît qu'il l'est, à ce que le lait n'en entraîne plus avec lui; c'est qu'en effet alors il n'en reste plus, et on s'arrête. Après cela, la femme ayant respiré pendant quelque temps, on a une courge sèche (de la Nat. de la F. § 61), on en perce le fond, on perce aussi le sommet, le disposant, excepté le petit bout, de la même manière que l'extrémité de l'injecteur; la grosseur en sera un peu moindre que celle du membre viril. On la dispose dans un vase qu'on emplit de vin; le vin sera très-odorant, très-sec et très-vieux. Puis on jette dans le vin une pierre noire chauffée au rouge. On a fait faire une courge en cuivre blanc que l'on met par-

χρόνον vulg. – σικυόνης DII. – ψυχρῆς pro ξ. J. – πεφυκυῖας (sic) I. – ἀποπρίσας (D, restit. al. manu) J. – ἀποπρήσας CH. – τετρημμένον J. — ¹³ τούτω JK. – τάλλα C. – τῷ ἀλλῳ Lind. – άλλον D. – Post ἐστιν addunt εὖ αἰδοῖον DFGIIIJK; ἐς αἰδοῖον C. — ¹¹ αἰδοῖον pro τεῦχρς Vatic. Codd. ap Foes. – ἔστω δὲ pro ὁ δὲ οἰνος ἔστω DFGHIJK. – ἀνθοσμίης ἔστω C. – ἀνθοσμίας vulg. – ἐσχυρότατος pro ξηρ. malit Foes in not. – Gal. Gl. : λίθον μέλανα, ὅν και μυλίτην ὀνομάζουσι, κόχλακα. – εἰς vulg. – ἐς D, Lind. – ἔπειτα... οἶνον οπ. Κ.

άμρικαθεζέσθω περί την βάλανον της σικύης, το αίδοῖον τοιήσασα όκοῖον δεῖ •κως δὲ ὑπερέξει την χαλκην καὶ ἔζωθεν σικυώνην, δύο οκκτύλοιν ἔστω.

- 223. "Οταν ²μή δύνηται ή γυνή γονήν δέχεσθαι, πάσα ανάγχη μήνιγγα ἐπιπεφυχέναι ἐν τῷ στόματι τῶν μητρέων · δεὶ δὲ ἰὸν χαλκοῦ καὶ χολήν ταύρου καὶ ὄφιος στέαρ, ταῦτα ξυμμὶζαι ὁμοῦ, εἶτα κριον λαθών ἀναδεῦσαι τῷ φαρμάχω, καὶ ἐνελίζαι ἐς ὀθόνιον βύσσινον, μέλιτι ὑποχρίσας τὸ ὀθόνιον, καὶ ποιῆσαι πρόσθετον ὅσον ἐλαίην τὴν μεγίστην · εἶτα προστιθέναι πρὸς τὸ αἰδοῖον νύχτα ὅλην · ὑπτίη μεγίστην οὲ ἡμέρην ἀφαιρείσθω, καὶ λουέσθω θερμῷ ὕὸατι ἀπὸ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ ἐνεστυίης νυχτός · μετὰ δὲ συνέστω.

' Ποιήσας Ι. - όποῖον C. - ὅπως C. - ὑπερέξαι νυΙς. - ὑπερέξει CDFHIJK. - χαλχήν νυΙς. - χαλχήν J, Lind. - σιχυόνην H. - δαχτύλων HJK. - δαχτύλους C. - ἔσω ρτο ἔστω C. - ² δὲ μὴ D, Lind. - ἡ οm. C. - μίνυγγα FGHI, Ald. - μίνηγα (sic) D. - μίνυγμα (sic) K. - ἐπὶ ρτο ἐν C. - ὕειον ρτο ὅριος Codd. Vatic. ap. Foes. - βύσινον C. - ³ δ' C. - δι' νυΙς. - προσθ. ὲν (ἐν οm. D) ἔχάστη (ἔστης sic C) νυχτὶ (νυχτὸς C) νυΙς. - Cette phrase est peu intelligible, mais elle le devient si on lit, ce qui est très-facile, ἐνεστυίης au lieu de ἐν ἔστης de C. Ἐνεστυίης νυχτὸς signifiera alors ce que signifie ἐς νύχτας, p. 434, l. 10. - ⁴ὲμβαλλεῖν (sic) FHI. - προδρέξαντας νυΙς. - προδρέξαντα D, Foes in not., Lind. - νῆστιν repetitur IK. - ὅτοῦ C. - τοῦ om. νυΙς. - δὲ σται τριταίη νυΙς. - δὲ τρ. ἢ C. - πινοῦσα Κ. - πιρτήσθω Η. - χωνίου C. - ἐπ' ἐννέα C. - - ὅπυριημένη νυΙς. - πινοῦσα Κ. - πιρτήσθω Η. - κωνίου C. - ἐπ' ἐννέα C. - - ὅπυριημένη νυΙς. - πινοῦσο τιν νυΙς. - πετριμμένην C. - τετριμμένου om. C. - ΄ λινόζωστιν D. - λινοζώστιν νυΙς. - πετριμένην C. - δὶς τῆς ἡμέρης νυΙς. - δι' ἡμέρης C. - χροί FGHII. - χρόοι (sic) Vatic. Codd. ap. Foes. - ἱππομαράθου CFGHIJ. - μαράθου (bis' CFGHIJ, Ald. - καὶ δα

dessus. La femme s'assied sur le gland de la courge, taillé en membre viril, comme il faut. Cette courge doit dépasser de deux doigts la courge extérieure en cuivre.

223. (Membrane formée à l'orifice utérin et empéchant la conception.) Quand la femme ne peut recevoir le sperme, de toute nécessité une membrane s'est formée à l'orifice utérin. Vert de gris, bile de taureau, graisse de serpent, mêler ensemble, puis prendre de la laine, la tremper dans le médicament, la rouler dans une étoffe de byssus, enduire de miel l'étoffe, et faire un pessaire du volume d'une très-grosse olive. On le met dans les parties génitales pour la nuit entière. La femme reste couchée sur le dos. Le jour venu, elle l'ôte, et se lave abondamment avec une décoction chaude de myrte. Puis, dans le jour, elle met le pessaire à l'approche de la nuit; après quoi, elle va avec son mari.

224. (Autre traitement de la stérilité, réglé jour par jour, entre deux époques menstruelles.) Autre traitement : feuilles de marrhube, en quantité suffisante pour bien emplir la main, mettre dans un angion attique (sorte de case), et verser quatre cot vles attiques d'eau potable. On a fait macérer le tout pendant neuf jours; la femme boit cela pendant neuf autres jours à jeun, après un bain, deux cyathes de la boisson au marrhube coupée avec partie égale de vin blanc. Quand elle est au troisième jour de ce breuvage, elle s'administre une fumigation avec des feuilles de ciguë jetées sur le feu, pendant neuf jours; après la funigation, elle prendra un bain, et, de la sorte, boira aussitôt son breuvage. Quand elle a ainsi pris sa fumigation pendant trois jours, elle met en pessaire le marrhube même, bien brové, pendant trois jours, ou de la mercuriale bien brovée dans du miel attique, pendant le jour. On fait aussi macérer dans un conge de lie de vin racine d'hippomarathron (anethum graveolens) et de fenouil, rameaux de pin aussi gras que possible, un quart de garance, graine de

δὸς.... σπέρμα οπι. C. – δαιδὸς (H, al. manu) I. – πιωτάτης FI. – πιότατοι K. – δζει J. – ἐρευθεδανοῦ vnig. – ἐρευθεδάνου D.

καὶ μαράθρου ρίζα, καὶ ἐᾳδὸς ὡς πιοτάτης ὅζοι, καὶ ἐρευθεδάνου τεταρτημόριον, καὶ μαράθρου σπέρμα, καὶ περιστερεῶνος ρίζαι πολλαί· προβρεγέσθω ἐὲ ἡμέρας μὴ ἐλάσσω ¹ τῶν ἐννέα · πίνειν δὲ μετὰ καῦτα, λουσαμένην κατὰ κεραλῆς, κοτύλην τῆς ἡμέρης ἀκρήτου τοῦ βρεγομένου ἐν τῷ λουτρῷ ἐοῦσαν, καὶ μετὰ ταῦτα κατακλιθεῖσαν ἐκθερμαίνειν έωυτὴν, καὶ προστίθεσθαι · ἐνταῦθα διὰ τρίτης, μετὰ τὸ ποτὸν, τὸ ἐκ τῆς γολῆς δι' ἡμέρης, ἐπὶ ἡμέρας ἔζ. ³ Οτε δὲ μέλλε: ἤδη προσιέναι καλῶς καθάρσιος ἔγουσα, ὑοσκυάμου φύλλα καὶ ρίζας ἀναζέσας ἐν ὕδατι, πυριήσθω τούτοισιν ὡς θερμοτάτοισιν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐς νύκτας, καὶ λουσαμένη παρὰ τὸν ἄνδρα ἔτω. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν πυρίησιν καὶ ἐλάφου αἰδοίου ὁποθυμιῆσαι, καὶ ὅταν ἴοῆς ἔγειν αὖον, τούτου ἐπ' οἶνον λευκὸν κεκρημένον ἐπιζύων, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας διδόναι πίνειν, καὶ ὅταν διούνη, ὅιδόναι πίνειν, καὶ γὰρ ὼκυτόκιον ἐστι τοῦτο.

225. Άλλη θεραπείη. γολήν ταύρου αναζέσαι και στυπτηρίην εμηλίην. ελάρου δε κέρας κατακαύσας τρίψαι λείον, και ζυμμίζας, εψήσας, τρίψας λείον, βάλανον ποιήσαι, και ες νύκτα προσθείναι κατακαύσας τρύγα οίνου λευκοῦ, τό λεπτότατον δηλονότι τῆς τρυγὸς, ἐπειδάν κατακαύσης, ἀφαιρέειν τοῦτο δεν πτερῷ, ἔπειτα ἐς δθόνιον ἀποδήσας προσθεῖναι ἐς νύκτα, θ και πράσα ἐρθὰ ἐσθιέτω · μετὰ δὲ τραγίου καρπὸν λείον τρίψας, ἐν οἰνφ λευκοῦ διεὶς, εν υίκτα · μετὰ δὲ τραγίου καρπὸν λείον τρίψας, ἐν οἰνφ λευκοῦ διεὶς, εν νίκτα · μετὰ δὲ τραγίου καρπὸν λείον τρίψας ἐν οἰνφ λευκοῦ διεὶς, εν νίκτα · μετὰ δὲ τραγίου καρπὸν λείον τρίψας ἐν οἰνφ λευκοῦ διεὶς, οι και πρός τὸν ἀνορα ἴτω.

226. 11 Άλλη θεραπείη ἐπὶ γυναϊκα μὴ δυναμένην τεκεῖν • ἢν γυ-

¹ Τῶν om. C:- ἡμέρας J. — ² τοῦ C, Lind. – τοῦ om. vulg. — ³ ὅτφ vulg. – ὅταν Lind. – Je lis ὅτε. – ἡδὰ vulg. – ἤδη Foes in not., Lind. – προσεέναι C. – προσεέναι vulg. – καθεῶς pro καλῶς J. — ⁴ ταῦτα pro ταύτην H. – αἰ- δοίον αῦον (αῦον om. C) ὑπ. vulg. – ἔχει C. — ⁵ δδύνη (ιδιὰς Lind.) ἔχη vulg. – ιδὰνη C. – καὶ γὰρ om. C. – ἐστι om. C. — ͼ μὴ λείην D. – μὴ λιην II. – μηλείην C. – καὶ τὰρ om. C. – βαλανείοις FJ. – βαλανίης I. — 'ἔ. θερ. om. FJ. – ἀλλο pro ἔ. θερ. D (H, αλλο όμοίως) (I, ἄλλη ὁμοίως). – άλλη θεραπείη CK. – λεῖον om. J. – βαλάνειον C. – ποιήσας C. – καὶ οπ. C. – καὶ ἐς ν. πρ. om. J. – τρύγα κατακ. C. – λευκότατον Vatic. Codd. ap. Foes. – δηλονότι om. C. — ε ἐν om. C. — ε αλλη. νύκτα om. K. – τράγειον J. — ιο προσθεῖναι.... διεὶς om. FGJ. – δαῖδα DFHIK. – δαῖτα C. – οῦτως C. — ιι ἄλλη...

LIVRE TROISIÈME.

fenouil, et beaucoup de racines de verveine; cette macération ne doit pas durer moins de neuf jours. Alors, après avoir reçu des affusions sur la tête, elle boira, par jour, étant dans le bain, une cotyle de cette macération pure; puis, se couchant, se réchauffant, elle mettra le pessaire; à la suite, de trois jours en trois jours, après le breuvage, le pessaire à la bile, pendant le jour et durant six jours. Quand, la mondification ayant réussi, elle doit aller auprès de son mari, elle fera bouillir des feuilles et des racines de jusquiante dans l'eau, et se fomentera avec cette décoction, aussi chaude que possible, pendant trois jours à l'approche de la nuit. Elle prend un bain, et va auprès de son mari. Après cette fementation, administrer en fumigation le pénis du cerf; quand on le voit sec, en racler dans du vin blanc coupé d'eau, qu'on donnera à boire pendant trois jours; on le donne encore dans les donleurs de l'enfantement; car c'est un moyen qui accélère l'accouchement.

223. (Autre traitement pour la stérilité.) Autre traitement : faire bouillir de la bile de taureau et de l'alun de Melos, triturer de la corne de cerf calcinée, mêler, et employer en pessaire. Autre moyen : eumin bouilli dans du vin noir, bien broyer, en faire un gland, et l'appliquer pour la nuit; après cela, calciner de la lie de vin blanc, enlever, après la calcination, à l'aide d'une plume, la partie la plus ténue de la lie, la nouer dans un linge, et l'appliquer en pessaire pour la nuit; la femme mangera des poireaux bouillis. Après quoi, piler du tragion (origanum maru), mouiller avec du miel, mettre en pessaire pour la nuit. Après, piler de la graine de tragion, mouiller avec du vin blanc, y mettre des raclures de rameaux de pin, et donner à boire. Après, administrer, de deux jours l'un, en fumigation l'origan; et alors elle ira auprès de son mari.

226. (Règles bilieuses ou pituiteuses; moyen de les distin-

τεκεΐν οιιι. (D, in marg. εὶ ἄτοκον τοκήεσσαν βούλη ποίησον οὕτως) FJK. - ἐπί.... τεκεΐν οιιι. CHI. - τοκήεσαν CD. - τοκύεσαν ΙΙ. - τοκύεσσαν Κ.

DES FEMMES STÉRILES.

ναῖκα μὴ δυναμένην τεκεῖν, τοκήεσσαν εθέλης ποιῆσαι, σκέψασθαι χρὴ ἐν τοῖσιν ἐπιμηνίοισιν είτε χολώδης είτε φλεγματώδης εἴη ' γνώση δὲ τῶνδε ὁπότερον μᾶλλον, ' ψάμμον ὑποβαλών λεπτὴν καὶ ἔπρὴν, ὅταν τὰ ἐπιμήνια γίνηται, ἐν τῷ ἢλίῳ ἐπιχέαι ἀπὸ τοῦ αἴματος ' ² καὶ ἢν μὲν χολώδης ἢ, ἐπὶ τῆ ψάμμω ξηραινόμενον τὸ αΐμα χλωρὸν γίνεται ' ἢν δὲ φλεγματώδης ἢ ἢ, οῖον μύξαι. Τούτων ὁπότερον ἀν ἢ, καθήρας τὴν κοιλίην, ἤν τε ἀνω ἤν τε κάτω δοκέη σοι δεῖσοι ' ἔπειτα διαλιπών ἡμέρας τινὰς, τὰς ὑστέρας καθαίρειν, ' καὶ ὑγρότερον τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ἢ, προστιθέναι τὰ δριμέα, ὅκως ὁηχθὲν καὶ φλεγμῆναν τὸ στόμα τῶν ὑστερέων σκληρὸν γένηται.

227. Ε*Ην δὲ γυνή μή πυρέσση τὰ ἔνδοθεν, μηδὲ κυίσκηται ὑπὸ τῶν ὑστερέων, μηδὲ ἀνδρὶ μέσγεσθαι δύνηται, ἀλλ' ὑπνώσση τε καὶ ἀσιτέη, μέλιτι μίζας οἶνον ἐγγεέσθω ἐς τὰ αἰδοῖα, καὶ σμύρναν ὑποὑυμιήσθω · ⁶ἐς δὲ τὴν ἔδρην βαλάνους προστίθεσθαι, μέσγουσα χηνὸς ἀλειτα, καὶ εἴσω ἐγγεῖν ἐς τὸ αἰδοῖον · εἶτα καὶ κλύζειν ἔλαιον, ἐν μέλιτι ἴσον μίζας.

228. ^{7*}Ην αί μῆτραι γυναικὶ ἰσχνωθῶσι, καὶ τρηχύνηται τὸ στόμα αὐτέων καὶ ζυμμεμύκη, καὶ τὰ ἐπιμήνια αὐτῆ μὴ φαίνηται, μηθὲ κυίσκηται, ἀλλὰ πυρετὸς λαμβάνη μαλθακὸς, καὶ ὀδύναι αὐτέη ἐμπίπτωσιν ἐς τὰς ἴζύας καὶ τὴν νείαιραν γαστέρα · ἡ δὲ νοῦσος αὕτη γίνεται μάλιστα, ὅταν τι τῶν ἐν αὐτῆ διαφθείρη · γίνεται δὲ ⁸ καὶ ἐκ τόκου. Ταύτην χρὴ λούειν θερμῷ καὶ πυριῆν · ὅταν δὲ λελουμένη καὶ πεπυριημένη ἢ, τῆ μήλη ἀνευρῦναι τὸ στόμα τῶν μητρέων, καὶ προστιθέσθω σμύρναν τρύψασα καὶ νετώπου τὸ ἴσον , ἢ μύρον ⁹ρό-

! Υάμμου FG, Ald. - Post δταν addunt of C (H, al. manu). - γίνεται vulg. - γίνηται CDFGHI. - ἐν τῷ γ̄. om. (D, restit. al. manu post ἐπιχέαι) G (H, restit. al. manu) IJK. — ² Post καὶ addit ἢν ξηρανθῆ C. — ³ ῆ om. CDIK. - ἐοκέει vulg. - δοκέη CDFGHIK. - τινὰς om. C. — ⁴ καὶ om. C. - ὑστέρων vulg. - ὑστερῶν J. - ὑστερῶν CH. - ὅπως CJ. — ⁵ γυνἢ ἢν pro ἢν δὲ γ. C. - πυρέση vulg. - πυρέσση DFHIJK. - τἄνδοθεν C. - καὶ μὴ κυίσκ. C. - ὑπνώση vulg. - ὑπτώττη (sic) FG. - ὑπνώττη DHIJK. - ἔγιχείσθω C. - εἰς ΙΚ. — ἔ εἰς FGJ. - ἄλειραρ al. manu D. - εἶτα om. C. - ἐν om. C. — † ᾶλλο DQ΄. - τρη-χύνεται CFGHI. - μὴ CFGHJK, Ald., Lind. - μὴ om. vulg. - λαμβάνει vulg. - λαμβάνη CJ. - ἐμπίπτουςιν vulg. - ἐμπίπτωςιν CIJK. — ² καὶ om. J. - ῆ om. C. — ³ ῆ (ῆ om. CDH) ρόδι vulg. - μολίβδου CDJK. - προστιθέσθω vulg. - προστίθεσθαι DFHJK. - χολῆ C. - γολὴν vulg. - γνώσεκι Foes in not. , Lind.

guer; voy. \$\$22 et 83. Ettes empéchent la conception; traitement.) Autre traitement pour une femme qui ne peut pas concevoir : si vous voulez rendre féconde une femme qui ne peut pas enfanter, il faut regarder dans les règles si elle est bilieuse ou pituiteuse. Vous connaîtrez ainsi laquelle de ces deux conditions domine : jetez au soleil du sable fin et sec, quand les règles viennent; versez du sang dessus; si elle est bilieuse, le sang desséché sur le sable devient jaune; si elle est pituiteuse, il devient comme des mucosités. Choisissant le médicament en rapport avec celui de ces deux états qui existe, vous évacuez le ventre soit par haut soit par bas, selon que vous le jugerez convenable. Puis, après l'intervalle de quelques jours, purger la matrice; et, si l'orifice utérin est trop humide, mettre des pessaires âcres, afin que, irrité et enflammé, l'orifice utérin dureisse.

227. (Empéchement à la conception par une affection de la matrice donnant lieu à un état général.) Si la femme, sans avoir de fièvre intérieure, ne devient pas enceinte par l'effet de la matrice et ne peut pas avoir de rapports conjugaux, étant dans la somnolence et sans appétit, mèler du miel et du vin, et infuser dans les parties génitales; la femme prendra la myrrhe en fumigation; elle se mettra dans le fondement des suppositoires faits avec un mélange de graisse d'oie, qu'elle infusera aussi dans les parties génitales; puis elle fera une injection utérine avec un mélange égal d'huile et de miel.

228. (Empéchement à la conception par une affection de la matrice, due à quelque lésion, résultat d'un avortement ou d'un accouchement. Traitement.) Si la matrice s'amincit, que l'orifice en devienne raboteux et se ferme, que les règles ne paraissent pas, que la femme ne conçoive pas, et qu'elle soit en proie à une fièvre lente et à des douleurs qui se portent aux lombes et au bas-ventre, cette maladie vient le plus souvent quand il y a quelque avortement; elle vient aussi à la suite de l'accouchement. En ce cas, il faut laver avec l'eau chaude et administrer des fumigations. Après ces deux opérations, élargir

οινον εν ραχει, καὶ μολύδδου προστίθεσθαι ποιήσαντα ως βάλανον καταξύοντα, καὶ καταλείφειν βοὸς χολῆ, καὶ γνώσεται εν τέσσαςσιν ήμέραις τὰς ἀγόνους, καὶ πυριῆν καὶ φαρμακεύειν.

229. *Πν δέ παχυνθή παρά φύσιν, οθχ ίσχει έν γαστρί· τὸ γάρ επίπλοον επικείμενον παχθ και πουλθ άποπιέζει τὸ στόμα τῶν μητρέων, και τὴν γονὴν οὐ δέγονται. Ταύτην χρή λεπτύναντα φάρμακον πίσαι κάτω, και πρὸς τὰς ὑστέρας προσθείναι, δ καθαίρει τε και φῶσαν ἐμποιέει.

230, "Νν το στομα των μητρέων σκληρον γένηται τι ο αθγήνι τῷ δακτύλω γνώσεται ψαύουσα, κἦν πρὸς τὸ ἐσχίον ἀπεστραμμέναι έωσιν. Όταν ούτως έγη, μή προσφέρειν μηδέν δριμύ: ήν γάρ έλκώση τὸ στόμα τῶν ὑστερέων, ὅταν ελεγμαίνη, ²τὸ πάμπαν κίνδυνος άτοχον γενέσθαι · άλλά προστίθεσθαι & μή δάχνει, ύμ' δίν φλέγμα καθαίρεται. 30 Οταν γυναικέ τὰ καταμήνια γένηται καὶ παρέλθη, πρώτα μέν γρή κευαλήν καθήραι, έπειτα έλλεδορίσαι, ήν τε απαζ ήν τε δὶς δέη · μετὰ δὲ πυριήσαι πυριητήριον κατασκευάσας τὸ ἐκ τῆς * σικύης * όταν δὲ πεποιημένον ἦ, ἐγγέας ἐς ἐγῖνον θάλασσαν, καὶ πράσα ἐμβαλών, ἐπιθεῖναι τὸν αὐλὸν τῆς σικύης, καὶ περιαλεξύαι επηλώ ως βελτίστω, όχως μή διαπνέη εξτα διά σχοινοτόνου δίσρου τῶν τετραγώνων διάγειν τὸν αὐλὸν, ὅκως ὑπερέζει δύο δυχτύλους τοῦ τόνου · εἶτα ὑποχαίειν ἄνθραζι, καὶ τὰς καθέδρας φυλάσσειν, ⁶όταν τε καθίζηται καὶ δκόταν ⁷ ἀνίστηται, ὅκως μὴ κατακαυθή, άλλά καθίζειν έτι ψυχροῦ ἐόντος τοῦ πυριητηρίου καὶ ἀνίστασύαι έως τη καταψυχύζηναι τὸν αὐλόν ἐπὶ δὲ τῆ πυρίη την διατριθήν

' Ἐπίπλεον FG. - ἐπίπλοιον Ald. - πολὸ FIIIΚ. - ἀποπιέζοι vulg. - ἀποπιέζοι DIΚ. - καθαίρεται καὶ φ. C. - φύσσαν J. - 2 οὐ (τὸ Foes in not., Lind.) πάμπαν vulg. - 3 ἀλλη θεραπείη GIIΚ (DIJQ', θεραπεία). - γυνή C. - χρή οπ. C. + καθήραι οπ. J. - ἐλεδορίσαι Κ. - ἐλλεδορήσαι FGJ. - πυριῆσαι οπ. C. - 4 σικύης οὐτω (οὐτω.... σικύης οπι. J) ἐὲ πεποικμένον (πεπυκμένον D), ἐγχέας vulg. - σικύης ΄ ὅταν δὲ πεπ. ῆ, ἐγχέας C. - εἰς vulg. - ἐς CDFIIΚ, Lind. - θαλάσσας vulg. - θαλασσίαν DFHIΚQ'. - θάν ασαν C. - 5 πολλῷ Ale. - μή... ὅκως οπι. J. - In marg. ξένον τὸ μηχάνημα τοῦτό μοι ξένον Ι Κ, sine τ. μοι ξ.). - τῶν τετρ. δίγρου δι ες σμην ανα (sic) καὶ τοῦτον αὐλὸν ὅπως C. - ὑπερέξη vulg. - ὑπερέξει CDFIIIΚ. - του (sic) F. - θώκου pro τόνου conjicit Foes. - 6 ὅταν δὲ (τε pro δὲ DFGIK, Lind.) vulg. - καθέζηται C. - ⋮ ἐνίσταται CDFIIΙΚ, - ἔως ἄν οπι. C. - ἀν οπι. J.

avec la sonde l'orifice outérin; et appliquer en pessaire partie égale de myrrhe et de nétopon triturés, ou de l'huile de rose, dans un chiffon; appliquez aussi des plombs amineis, en raclant, en forme de gland et enduits de bile de bœuf. On connaîtra en quatre jours celles qui sont incapables de concevoir. On administrera des fumigations et des médicaments évacuants.

229. (Empéchement à la conception par un emboupoint excessif. Traitement.) Si une femme engraisse outre mesure, elle ne devient pas enceinte; car l'épiploon épais et abondant, pesant sur l'orifice utérin, le presse et empêche le sperme d'être reçu. En ce cas, il faut amaigrir, administrer des purgatifs, et mettre en pessaire ce qui évacue la matrice et y produit de l'air.

230. (Empéchement à la conception par la dureté du col ou son obliquité, Traitement longuement détaillé pour quatre mois. Ony remarquera un passage digne d'attention sur l'impossibilité d'apprécier, autrement que par conjecture et par jugement, une foule de conditions importantes. L'auteur recommande avec une insistance particulière les fumigations.) Si l'orifice utérin ou le col deviennent durs, la femme le reconnaîtra par le toucher, et aussi quand la matrice est déviée du côté de la hanche. Les choses étant ainsi, ne rien appliquer qui soit acre ; en effet, si on ulcère l'orifice utérin, il est à craindre qu'à la suite de l'inflammation la femme ne devienne absolument stérile; mais appliquer les pessaires qui, sans irriter, évacuent la pituite. Quand les règles sont venues et passées, d'abord il faut purger la tête, puis donner l'ellébore, soit une fois, soit deux, suivant le besoin; puis administrer une fumigation à l'aide de la courge; l'appareil étant disposé, verser dans le vase de l'eau de mer, jeter des poireaux, adapter le tuyau à la courge, luter très-bien afin que la vapeur ne se perde pas; puis faire passer à travers un siège carré, dont le fond est en tresses de jone, le tuyau, qui dépassera le fond de deux doigts; alors chauffer avec des charbons, et prendre garde au siège afin que la femme ne se brûle pas, soit en s'assevant soit en se leότι πλείστον ' της ημέρης μέρος ποιέεσθαι! Καὶ τη μέν τοιαύτη πυρίη ἐπὶ πέντε ἡμέρας χρῆσθαι, δέκα δ' ἀντὶ τῶν πράσων, τῶν σκορόδων * τάδε πυρία, καὶ αὐτὴν τὴν δέσμην κατακόψας, ἐς τὴν θάλασσαν ἐυβαλεῖν. Μετὰ δὲ τὰς λοιπὰς τῶν ἡμερέων αὐτῆ τῆ 30 αλάσση μόνη πυριήσθω, καὶ ὅκως πρὸς ἄνδρα μὴ προσίη ἐν πάση τη θεραπείη. Την τελευταίην δε πυρίην, όταν μέλλης αφιέναι της θεραπείης, σχυλάχιον ότι νεώτατον άνασγίσας, άρων, άτων παντοδαπών είδη ότι εἰωδεστάτων καὶ ξηροτάτων κόψας, τὰ ἐντοσθίδια εξελών τοῦ σχυλαχίου ἐμπλῆσαι καὶ δσάζαι ὅτι μάλιστα τῶν ἐρωμάτων, ξυλήφια δε ύποθεις, ές τον εγίνον ενθεις το σχυλάκιον, οίνον ώς εύωδέστατον ἐπιγέσι, εκαὶ πυριῆν διὰ τοῦ αὐλοῦ, 7καὶ ὅκως κατὰ δύναμιν είναι όλην την ήμερην επί ταῦτης της πυρίης, πυρίησαί τε καί έρωταν αὐτην, ην ή δομη διά του στόματος δοχέη όζειν των άρωμάτων σημείον γάρ οδ σμικρόν ές ξύλληψιν τη θεραπευομένη. Προσθέτοισι δε γρέο, εκρόκου όσον αν βούλη, και σμύρνης όσον δύο κυάμους, καὶ ἄλας συγνόν παρκιμισγε, πρὸς ταῦτα τεκμαιρόμενος, και ταύρου χολής όσον δύο κυάμους. Αν δε πρηϋτέρω βρούλη χρήσίαι, έλασσον μίσγειν της γολης · ην δέ ισγυροτέρω, πλέον · ταῦτα τρίψας λεΐα, 10 καὶ μέλιτος παραστάζας, τρίθε άχρις άν σοι τριθόμενον γένηται, ώστε δακτύλω έκμάζαι · όσω δ' αν πλείονα γρόνον τρί-6ης, τοσούτω ξηρότερον και γλισγρότερον και βέλτιον έσται. Ποιήσας 11 δὲ παγύτερον ἢ βάλανον, καὶ τὸ ἄκρον όζὸ, ἐκ τοῦ μέσου παχύτερον, έπειτα δὲ ἀγόμενον ὅκως πρὸς τὴν ὑστέρην προστεθῆ, ες τούτο 12 έμπηζον ζυλήσια όριγάνου δύο ποιήσας λεΐα : έστω δὲ έξα-

^{&#}x27; Μέρ. τ. ήμ. CDFII. – ποιετοθαι C. – ἐπιπέμπεται pro ἐπὶ π. (D, restit. al. manu) FGIIK. – δ' οπ. DGIIIK. – Post δ' addit ἡμέρας C. — ² τὰ δὲ CD. – ταλαιπωρία pro τάδε πυρία Vatic. Codd. ap. Foes. – ταύτην vulg. – αὐτὴν C. – θάλατταν J. – ἐμβάλλειν C. — ³ θαλάττη vulg. – θαλάσση H. – μόνη οπ. C. – (Addit καί C) δκ. (ὅπως C) πρόσω μὴ πρόσισιν (πρόσι, D restit. al. manu, PHK; προέη J) vulg. – Lisez πρός ἀνδρα μὴ προσίη; νογ. p. 444, l. 17. — ⁴ δὲ τελ. D. – τελευταίαν vulg. – τελευταίαν FG. – τελευταίην D. – εἴδη οπ. C. – ἐντόσθια D. — ⁵ εἰσάξαι DIΚ. – ἐπάξαι C. – ξυλύρια DI. – ξυλίρια Κ. – οἴνου ως εὐωδεστάτου CDFGHIJK, Ald. — ϐ καί οπ. C. — ² καί οπ. J. – ὅπως C. – τῆς οπ. J. – τῆς repetit C. – πυριάσαι G. – εἰ pro ἡν ἡ C. – ὁσμὴ J. – δοκέει C. – μικρὸν vulg. – σμ. J. – εἰς συλλ. J. — ⁵ κρόκον DFIJK. – βούλει H. – δύο οπ. D. — ⁵ βοθλει IIK. – δ' C. – Ισχυροτέρα J. — ¹θ πάντα pro καί C. – ἄχρι οῦ σοι C. – δακτυλίω conjicit Γος. – τοσοῦτον vulg. – τοσοῦτο IIK. – το

vant; elle s'asseoira quand l'appareil à fumigation est encore froid, et attendra pour se lever que le tuyau soit refroidi. Elle restera sur cette funigation la plus grande partie de la journée. Elle en usera pendant cinq jours; puis, pendant dix, elle mettra, en place de poireau, de l'ail, broyant une botte d'ail et la jetant dans l'eau de mer. Puis, les jours restants, faites prendre des fumigations à l'eau de mer scule; et avez soin que durant tout le traitement elle n'aille pas auprès de son mari. Pour dernière fumigation, quand on va terminer la cure, on prend un très-jeune chien, on le fend, on ôte les intestins, on remplit la cavité d'aromates de toute espèce, très-odorants et très-secs, qu'on a concassés et dont on bourre autant qu'on peut le ventre de l'animal; on dispose du petit bois, on met le chien dans le vase, on verse du vin très-odorant, et on administre la fumigation à l'aide du tuvau. Si ses forces le lui permettent, la femme restera toute la journée sur cette fumigation. Pendant l'opération, on lui demande si l'odeur des aromates paraît se faire sentir par la bouche; car c'est, chez la femme en traitement, un signe non petit d'espérance de conception. On emploie des pessaires ainsi composés : safran autant qu'on veut, myrrhe gros comme deux fèves, beaucoup de sel, en proportion de ces ingrédients, et bile de taureau gros comme deux fèves; si on veut le rendre plus doux, on met moins de bile; si plus actif, davantage; on triture, en versant peu à peu du miel, jusqu'à cc que la composition devienne susceptible de se former en pâte sous le doigt. Plus vous triturez longtemps, plus elle devient sèche, visqueuse et bonne. On fait ce pessaire plus gros qu'un gland, pointu par le bout, renslé au milieu, puis, le conduisant de manière à l'appliquer à la matrice, on y enfonce deux bâtonnets d'origan qu'on a polis et qui ont six doigts de long. Ensuite, on enroule les bâtonnets

σούτω CJ. - βελτιώτερον DFGHIJKQ'. — "δὲ om. J. — " ἔμπ. δύο ξυλ. εἰρίω ὡς μαλθ. κατελίξας αὐτά· ἔστωσαν δὲ τὰ ξυλήρια ἀπὸ ὀριγάνου έξαδάκτυλα· ἔπειτα ἄνωθεν βάματι (sic) κατέλιζον λεπτῶ C. - ξυλάρια L. - ξυλύρια DJ. - ἔξαδάκτυλον DK. - II se pourrait que ξυλύρια fût la bonne leçon.

DES FEMMES STÉRILES.

δάκτυλα· εἶτα κατέλιξον τὰ ¹ξυλήφια εἰρίω ώς μαλθακωτάτω. έπειτα άνωθεν ράμματι κατέλιξον λεπτώ, καὶ ὑπερεγέτω το ²ράμμα όσον τέσσαρας δακτύλους τῶν ζυληφίων. Προσγεαμένη οὲ καὶ καθαρήν έαυτήν ποιήσασα ότι μάλιστα προσθέσθαι αὐτό τὸ στόμα, ράχος ύποβαλλομένη ύπὸ τὰ ἰσγία, καὶ τὴν νύκτα ³προσκείσθω · ἔσται δὲ αὐτή ή κάθαρσις ύδατώδης τῆ δευτεραίη ἀναστᾶσα λουσάσθω, καὶ επί την πυρίην μη καθίση ταύτη τη ημέρη. Όταν δε πυρίηται καί αναστή από της πυρίης, χηρωτή έστω πεποιημένη από της πρώτης ήμερης ⁶ώς χαλλίστη, χαὶ ξυμμίξαι μάλιστα μεν ελάφου μυελόν· εἰ δὲ μή, γηνὸς στέαρ: καὶ όταν ἀναστῆ ἀπὸ τῆς πυρίης, ἐκάστης ήμέρης προσγεαμένη καὶ καθαρήν ⁵ έωυτην ποιήσασα ές την κοίτην, τῆ κηρωτῆ ἀλειφέτω τὴν ὑστέρην ἐκάστης ἡμέρης τὰ μέν ἄλλα ταὐτὰ πάντα ξύμμισγε τοῖσιν ἔμπροσθεν 6 ἐχτὸς τῆς γολῆς 6οιγάνου δε τρίδων ώς λειοτάτης, ξύμμισγε ές την βάλανον και προστιθέσθω. Άλλο • τὰ μέν ἄλλα ταὐτὰ καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον πεποιημένα, αντί δὲ τῆς ὀριγάνου ἀψίνθιον ⁷ξυμμίζας καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ποιήσας προστιθέσθω. 8 "Αλλο · έχ τῶν πυρῶν ἐχλέζας τὸ μελάνθιον, τρίψας τε λείον ἰσγυρώς, καὶ μέλι παραμίζας, 9 καὶ σφαιροειδές ποιήσας, προστιθέσθω: πλήν πυρετούς έμποιέει, καὶ τὸ άρθρον οίδέει, καὶ Θηκτικὸν ἰσγυρῶς ἐστι τοῦτο. 10*Αλλο · μέλι έψήσας καὶ ελλεβόρου κόψας τοῦ μέλανος τὸ λεπτὸν, ἢν πλέον, ἰσχυρῶς δηκτικὸν ἔσται · ἔστι δὲ πυρετώθες καὶ τοῦτο. 11 Αλλο · τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον εψήσας μέλι, ξυμμίζας τε ελατηρίου όσον πόσιν έψεῖν, καλ ποιήσας βαλάνιον, τὸν αὐτὸν τρόπον διδόναι προστίθεσθαι · καὶ τοῦτο πυρετώδες, άγει δε και αξμα, ένια δε τούτων και δερματα. 12 Et δε βούλοιο, καὶ τὸ δρακόντιον ζύων, ἐστὶ δὲ πρητ ἐν μέλιτι έφθῷ ἢ ώμῷ, καὶ τοῦτο σφαιροειδὲς ποιέειν, όκόσον κικίδα μεγάλην. Πειρῶ

^{&#}x27; Ξυλάρια DFGIJK, Vatic. Codd. ap. Foes. – Ante λεπτῷ addunt τὰ ξυλάρια DQ'. — ² ῥάμα C. – ξυλυφίων DJ. — ³ προσθέσθω DQ', Lind. – προκείσθω G. – δ' αύτη C. – αὐτῆ DHIJK. – Ante ἀναστ. addit δὲ J. – καθήση C. – ὁκόταν J. — ' ὡς.... ἡμέρης οπι Κ. — ' ἑ ἕαυτὴν DH. – κοιλίην vulg. – κοίτην C. – άλειφάτω C. – ταῦτα vulg. – ταὐτὰ IJ, Lind. – ξύμμιγε Κ. — ' εξω C. – προπτιθέτω DHIK. – ταῦτα vulg. – ταὐτὰ DHIJ, Lind. – τὰ αὐτὰ C. — ' συμ. vulg. – ξυμ. CFHIJK. — * ἄλλο CDHIQ', Lind. – ἄλλο οπι. vulg. – πυρρῶν Κ. – τε οπι. C. – καὶ οπι. C. — 8 καὶ οπι. C. – σφαιροειδέως C. – πλὴν οπι. C. – εστι οπι. C. – 10 άλλο CDHIJ, Lind. – ἄλλο οπι. vulg. — ' ἄλλο CDHIJ, Lind. –

dans de la laine très-molle; après quoi, on tourne, au bout des bâtonnets, un fil fin qui les dépasse de quatre doigts. Ayant fait des affusions et s'étant rendue aussi propre que possible, la femme l'applique à l'orifice utérin; elle se met un linge sons les hanches, et garde le pessaire toute la nuit. La purgation qu'il provoque est aqueuse. Le lendemain, elle se lève, se baigne, et, ce jour-là, ne s'asseoit pas sur la fumigation. Quand elle prend la fumigation et qu'elle se relève de dessus l'appareil, on a du cérat d'excellente qualité préparé des le premier jour, on y incorpore de la moelle de cerf de préférence; sinon, de la graisse d'oie. Quand elle se lève de dessus l'appareil, chaque jour, elle fait des affusions, elle se nettoie pour se mettre au lit, et s'enduit chaque jour la matrice avec ce cérat. Vous mêlerez toutes les mêmes choses aux ingrédients susdits, sauf la bile. Broyez très-bien de l'origan, incorporez-le dans le pessaire, et appliquez. Autre : prenez les mêmes ingrédients et préparés de la même manière, mais mêlez de l'absinthe au lieu de l'origan, faites de la même facon et appliquez. Autre : triez la nielle d'avec le blé, pilez vigoureusement, mêlez du miel, faites en un pessaire globuleux, et appliquez; mais il excite la fièvre, la tuméfaction de la partie, et il est très-irritant. Autre : faire cuire du miel, et piler la partie ténue de l'ellébore noir; si vous en mettez beaucoup, i1 est très-irritant; ce pessaire aussi excite la fièvre. Autre : faire cuire du miel de la même façon, v mêler une potion d'élatérion, faire bouillir, en former un gland, et le donner pour le mettre en pessaire de la même façon; celui-là aussi excite la sièvre; il amène du sang et quelquesois même des peaux. Si vous voulez, vous pouvez encore racler le dracontion (dracunculus polyphyllus), il est donx dans du miel cuit ou cru; lui donner aussi la forme globuleuse, comme une grosse noix de galle. Tâchez à être médecin conforme à la nature, regar-

άλλο om. vulg. – τούτο pro τούτον D_* – τούτον om. J_* – συμμ. J_* – τε om. C_* – βαλάνειον G_* – βάλανον J_* – δέρμα pro αξια J_* – τούτων δ' ένια G_* — 12 εί G_* – \tilde{g} ν vulg. – ξύον vulg. – ξύον Lind. – ξύων CDH1. – αχαίδα G_*

δέ φυσικός είναι, πρός της ανθρώπου την έξιν καὶ την έσγυν 1 δρέων. τούτων γάρ οὐδεὶς σταθμός ἐστιν, ἀλλ' ἐξ αὐτέων τουτέων τεκμαιρόμενος πειοώ, όλου τοῦ σώματος, κεσαλής καθάρσεσι, σαρμακείησι. *καὶ πυρίησι τῆς ὑστέρης καὶ προσθέτοισι γρῆσθαι ' στοιγεῖα δέ σοι ταῦτά ἐστιν · ἡ δὲ θεραπείη τουτέων ἐστὶν ἐν μέρει ἐκάστου, καὶ ὅ τι αν μή ποιής ³ τουτέων, αλεί επί της πυρίης διατριδέτω· αύτη γάρ έστιν ή μαλθάσσουσα καὶ άγουσα τοὺς ἐγῶρας. "Όταν δὲ καταπαύση τῆς θεραπείης, ληγόντων τῶν κατὰ φύσιν, *γρὴ αξμα ἀφαιρέειν ἀπὸ τῆς γειρός: ἢν μὲν ὶσγύη, ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν βραγιόνων, ἢν δὲ ασθενεστέρη η, 5 από του έτέρου οδ απόγρη. Διαίτη δὲ οἰη 6γρησθαι δεί εν τησι θεραπείησι ταύτησιν έτερωθί μοι δεδήλωται. Τηποθυμιῆν δ' εἰ βούλει, τὰς αἴρας ἐκ τῶν πυρῶν ἐκλέζας, ἀλέσας λεπτὰ, 8 καὶ κλημάτινον πύρ ποιήσας ότι μαλθακώτατον, έπειτα εμβαλών ές τρυδλίον, ένθες ⁹ές ήμίεκτον, καὶ ράκεα ¹⁰περιθεὶς ΐνα μαλθακῶς κάθηται, καθέζεσθαι αὐτην κελεύειν ἐπὶ τῷ ἡμιέκτω, ὅτι μάλιστα διάγουσαν τὰ σκέλεα. Ἡ 11 δὲ θεραπείη ἢν μὲν ίκανή σοι γένηται ἐν τετραμήνω· εἰ δὲ μὴ, πρὸς 18 ταῦτα σκέπτου, καὶ ὅκως πρὸς ἄνδρα μή πρόσεισιν έν ῷ θεραπεύεται γρόνιο. Έν δὲ τῆσι θεραπείησι διδόναι δαίδα εν ύδατι καταβρέγων 13 νήστει, όσον κύαθον, καὶ τὴν κασσιτερίνην ζυνεγώς έγειν. Διδόναι δὲ κοτυληδόνας ἐν ὕδατι έψων, ἄλας, 14 κύμινον συνεψών, καὶ γλιησόν βοφείν. Αἱ πλατείαι θηλύγονοι 15 ζοκεύσιν είναι, κί δε σμικραί καί ξυμμύουσαι, άρσενόγονοι.

231. 16 Έγχυητήριον ἄκρον μελανθίου γυναικὶ διδόναι, εν οίνω μέλανι στουφνώ.

¹ 'Ορῶν vulg. - β) έπων C. - δρέων D. - ἄσταθμος vulg. - σταθμὸς C. - ἄσταθμος, mot d'ailleurs douteux, n'ayant pour appui que ce passage d'Hippocrate, doit être rayé des dict., si on n'en trouve pas d'autre exemple. - ἀλλ'.... ἐστιν ομ. J. - καθάρσιος DGHIK. - κάθαρσιν C. - καθάρσισι (sic) Ald. - καθάρσισι Frob. - ² ἢ pro καὶ C. - ταῦτ' C. - θεραπείη CDHIK, Lind. - βεραπεία vulg. - ἐμμέρει F. - ἐκάστον C. - ἐκάστον vulg. - ³ τούτων vulg. - τουτέων D. - Ροει μαλθ. addit τάς ὑστέρας, erasum al. manu Hl. - καὶ ἄγ. ομ. (β. restit. al. manu) FGHIJK. - ⁴ κρὴ ponit ante τῶν C. - ⁵ καὶ ἀπό C. - ὁ τοι cDFGHJK. - ἀποκρῆσθαι DFGJK. - ἀποκρ Θαι CFHIJK. - ἐτ τοι π. D. - ² ἀποθ. vulg. - ὑποθ. CD. - δ' C. - δ' ομ. vulg. - ἢν (ἢ DFGH IK) vulg. - εὶ C. - αἴρας (πυρὰς G; κριθὰς DFHIJKQ') ἐκ τῶν κριθῶν (πυρῶν CDHIJKQ', Lind.) vulg. - ἕ καὶ ομ. C. - τριβλίον C. - ἕς ομ. J. - ½ περιθείσιν ᾶ μαλθακῶς DFGHIJK. - καθίζεσθαι D. - " μὲν pro δὲ J. - ½ ταύ τας C. - ὅπος C. - - Γκαὶ κους Γ. - - - Γκαὶ κους Γ. - - Γκαὶ κους

dant à la complexion et à la force de la femme; il n'y a pas de balance pour ces conditions; et c'est d'elles qu'il faut prendre conjecture pour tenter, sur le corps entier, sur la tête, les purgations et les évacuations, sur la matrice les funigations et les pessaires. Tels sont les éléments qui sont à votre disposition. Le traitement se sert tour à tour de chacun; et, quel que soit celui que vous n'employez pas, il faut que, dans l'intervalle, la femme soit toujours sur la fumigation; c'est la fumigation qui assouplit les parties et fait couler les humeurs. Quand vous cessez le traitement, les règles finissant, il faut tirer du sang du bras; si elle est forte, des deux bras; si elle est plus faible, de l'un des deux, cela suffit. J'ai exposé ailleurs le régime qu'il faut suivre dans de pareils traitements. Si vous voulez donner une funigation, trier l'ivraie du blé, moudre sin, saire un seu très-doux de sarments, mettre dans une assiette, placer l'assiette dans un hemiecte (vase de 4litres, 32), disposer des chissons tout autour afin que la femme soit mollement, et lui ordonner de s'asseoir sur l'hemiecte, écartant les jambes autant que possible. Si le traitement vous paraît suffisant en quatre mois, vous vous en tiendrez là; sinon, examinez ce qu'il y a à faire, et défendez qu'elle n'ait des rapports avec son mari tout le temps qu'elle est en traitement. Dans la cure, elle boit de l'eau où des branches de pin ont macéré, à jeun, un cyathe, et elle a continuellement la sonde d'étain. Faire cuire du cotylédon (cotyledon umbilicus) dans de l'eau avec sel et cumin, et donner à prendre tiède en potage. Le cotylédon large paraît procréer des filles; le cotylédon petit et serré (saxifraga media Gouan, d'après Fraas), des garcons.

231. (Recette pour la conception.) Excellent moyen pour la conception : donner à une femme de la nielle dans du vin noir astringent.

⁻ χλιαρών vulg. - χλιαρόν CDFGIIIK. - φοράν Κ. — ¹⁵ δοκούσιν vulg. - δο κεύσιν C. - ξυμμ. CD. - συμμ. vulg. - ξυμμίουσαι Η. — ¹⁶ ξγκυητήριον DIII. - ξγκυτήριον ' ἄκρον μελάνθιου vulg. - ξγκυτήριον ἄκρον ' μελάνθιου Corn., Foes in not., Lind.

232. Γυναικὶ 'νέη ἐούση ρόος ἐρυθρὸς οχλεῖ, ²καὶ φαρμακευομένη, κεραλὴν καθαιρομένη, ολεβοτομουμένη, οὐθὲν ἀφελεῖ· δοκεῖ δὲ ³τοῦτό οἱ αἴτιον εἶναι, ὥστε μὴ ζυλλαμβάνειν· ⁴ἐθίθουν θὲ αὐτῆ ἀσπαλάθου τῶν ριζῶν ἐν οἴνφ λευκῷ ἀποζεόμενον πρωΐ καὶ ὅπρὸς δείπνου, ὅ τε ρόος ἐπαύσατο, καὶ οὐ βραθέως ἐκύησεν, ἔτεκεν ἄρσεν· τὸ χρῶμα λευκόχρως, εὐσαρκος.

233. Περί μύλης. Περί δὲ μύλης κυήσιος τόδε αἴτιον : ἐπὴν 6 πολλά τὰ ἐπιμήνια ἐόντα γονὴν δλίγην καὶ νοσώδεα ζυλλάδωσιν, ούτε κύημα έθαγενες γίνεται, ή τε γαστήρ πλήρης, ώσπερ κυούσης: πινεῖται ο' οὐοὰν ἐν τῆ γαστρὶ, οὐοὰ γάλα ἐν τοῖσι τιτθοῖσιν ἐγγίνεται · σφριγά τδε το στήθος αὐτή · καὶ δύο έτεα, πολλάκις δε καὶ τρία ούτως έχει. Καὶ ἡν μέν μία σάρξ γένηται, ή γυνή ἀπόλλυται οὐ γάρ οξη τέ έστι περιγενέσθαι. Ϋν δὲ 8 πολλαὶ, βήγνυται αὐτέη κατά τὸ αἰδοῖον αξικά τε πολὸ καὶ σαρχιῦδες καὶ ἢν μεν μετριάση, σώζεται ήν δὲ μή, ὑπὸ ρόου άλοῦσα ἀπόλλυται. Τὸ μὲν νόσημα ⁹τοιοῦτόν έστι · κρίνεσθαι δε γρή τῷ πληρώματι, καὶ ὅ τι οὐ κινεῖται ἐν τῆ γαστρί • τὸ μὲν γὰρ ἄρσεν τρίμηνον, τὸ δέ γε θῆλυ τετράμηνον την κίνησιν έγει επην οδν τοῦ γρόνου παρελθόντος μη 10 κινηται, δη- ✓ λονότι τοῦτό ἐστι · τὸ ¹¹ δέ τι τεκμήριον μέγα, ἐν τοῖσι τιτθοῖσι γάλα ουκ έγγίνεται. 12 Ταύτην μάλιστα μέν μη ίησθαι εί δὲ μή, προειπόντα ἰῆσθαι. 13 Καὶ πρώτα μὲν πυριῆσαι τὴν γυναῖκα όλον τὸ σῷμα, έπειτα κατά την έδρην κλύσαι όπως διακαθήρη: 14 πουλύ γάρ έσως κλύσας αν κινήσειε τὸ ἔμιθρυον τὸ δοκέον εἶναι τὸ ζυνεστηκὸς, διαθερ-

¹ Νέα νυία. -νέη J. -ναία C. -ούση νυία. -ἐούση HI. -᠄ καὶ οπ. C. -νεὶ φλεβ. J. -φλεβ. οπ. C. -νεὶ τουτέου sine of C. -νεὶ δὲ τὸ αὐτῆ; τῆς άσπ. (D, al. maun ἐδίδου δὲ αὐτῆ) FGHIJK. -ἐδίδουο αὐτῆ τῆς ἀσπ. C. <math>-ἐδίδουο τὸ αὐτῆς τῆς ἀσπ. Ald. <math>-ἔδει δὲ τὸ αὐτῆς L. <math>-νεηρο νοία. CFGIK, Ald., Frob., Lind. -ἄρρεν C. -σῶμα pro χρῶμα Foes in not., Lind. -ἔνσαρκος J. -νεηρονο νοία. C. -νεηρονο νοία. ΕθΗΙΚ; τὸ στῆσους τιτθούς (τοῦ στήθους, D al. manu τοὺς τιτθούς. FGHIJK; τὸ στῆσος J. Foes in not., Lind.) αὕτη (αὐτῆ, D al. manu αΰτη, FGHIJK, Foes in not., Lind.) νυία. -νεναρκο νοία. FGHIJK, Foes in not., Lind.) καὶ τον νοία. Foes in not., Lind. -αμα (αἴμά L, Cornar., Foes in not., Lind.) τε νυία. -πουλὶ CDH. -νενοία. C. -νενοίου. (D, restit. al. manu) FGHIJ. -γάρ ου., restit. al. manu D. -γε ου. CJ. -τὴν κίν. τετρ. C. -νενοία κ. Μις. -νενοία. Λυναίκα ουι. (D, restit. al. manu) FGHIJK. -νενοία. Κ. -νενοία. Κ. -νενοία. Λια τονοία (D, restit. al. manu) FGHIJK. -νειοία. Κ. -νενοία. Λια -ενοία. Λια -ενοία. Γοιλια -ενοία. Γυναίνα ουι. (D, restit. al. manu) FGHIJK. -νειοία. Γυναίνα ουι. (D, restit. al. manu) FGHIJK. -νειοία. Γυναίνα ουι. (C, -ενοία. Γυναίνα ουι. (D, restit. al. manu) FGHIJK. -νειοία. Γυναίνα ουι. (D, restit. al. manu) FGHIJK. -νειοία. Γυναίνα ουι. (C, -ενοία. Γυναίνα ουι. (D, γελιὰ -ενοία. Γυναίνα ουι. (D, γελιὰ -ενοίοι. Γυναίνα

LIVRE TROISIÈME.

- 232. (Observation particulière à une malade de l'auteur, qu'un écoulement rouge empéchait de concevoir et qui fut guérie.) Une femme jeune est tourmentée par un écoulement rouge; on l'évacue, on lui purge la tête, on la saigne, le tout en vain; cet écoulement semble être la cause qui l'empêche de concevoir. On lui donna, le matin et vers le dîner, une décoction, dans du vin blanc, de racines d'aspalathe (genista acanthoclada, DC.); l'écoulement cessa, et peu après elle devint enceinte; elle mit au monde un garçon. Sa couleur était blanche. Elle avait de l'embonpoint.
- 233. (Des moles; voy. § 71.) De la mole. Voici la cause de la formation des moles : quand les règles, copieuses, recoivent une semence peu abondante et morbide, c'est un faux produit qui se forme; le ventre est plein comme si la femme était enceinte; mais rien ne s'y remue, et les mamelles n'ont pas de lait; mais le sein est turgescent. Cet état dure deux ans et souvent même trois. S'il n'y a qu'une seule chair, la femme succombe, car elle n'est pas en état de résister. S'il y en a plusieurs, il se fait par les parties génitales une éruption de sang abondant et charnu. Dans le cas où ce flux est modéré, elle réchappe; dans le cas contraire, elle est emportée par la métrorrhagie. Telle est cette maladie. On la reconnaît au genre de plénitude du ventre et à l'absence de mouvement dans l'abdomen; en effet, le fœtus mâle remue à trois mois, le fœtus femelle à quatre. Quand done, ce terme passé, il n'y a pas de mouvement, c'est manisestement une mole. L'absence de lait dans les mamelles est aussi un signe important. Il ne faut pas se charger du traitement d'une telle malade; si pourtant on s'en charge, il ne faut le faire qu'en avertissant de la gravité. D'abord administrer à la femme une fumigation de tout le corps; puis saire par le siége une injection de manière à purger; car peut-être, une abondante injection purgative, échauffant la femme, provoquera l'expulsion de ce qui paraît être un

ίσως άν κλύσας Foes in not., Lind.) κινήσειε vulg. - Pour κλυσάσαν je lis κλύσας άν. - δοκεῦν C. - διαθ. τῆς γ. οπι. C.

πλεῖστον : πρόσδαλλε δἱ ὅτι ² μάλιστα τεκμαιρόμενος κατὰ τὰς μή-μανθείσης τῆς γυναικὸς ὑπὸ τοῦ φαρμάκου. Κλύζειν δὲ καὶ κατὰ τὰς μανθείσης τῆς γυναικὸς ὑπὸ τοῦ φαρμάκου. Κλύζειν δὲ καὶ κατὰ τὰς μανθείσης τῆς γυναικὸς ὑπὸ τοῦ φαρμάκου. Κλύζειν δὲ καὶ κατὰ τὰς μανθείσης τῆς γυναικὸς ὑπὸ τοῦ φαρμάκου. Κλύζειν δὲ καὶ κατὰ τὰς μάνου

234. Καθάρσιος: όταν μη γίνηται, ήν τε έκ τόκου ήν τε καὶ άλλως, ³ δαΐδα ώς πιστάτην κόψαντα λεπτήν έψεῖν ἐν σίνω λευκῷ, καὶ άπογοησθαι ώς τρισί χυάθοισι. ⁴ Γλυχυσίδης χόχχοι τέσσαρες, χυμίνου αίθιοπικού σμικρόν καί σεσέλιος πλέον, ή κεόρίδα την δε πνιγμοί έωσι, κάστορος ⁵ σμικρόν. *Ην δὲ ἐκ τόκου καθάρσιος γινομένης μετρίης ή γαστήρ μένη, ή καὶ 6 φυσῷ ἀποκεκλεισμένη καὶ όδυνώδης γίνηται, ήν τε ξύν πυρετώ ήν τε άνευ πυρετού, δπού σκαμμωνίης πέμπτον μέρος πόσιος ή σεσέλιος ή άλλου τινος τῶν εὐωδέων, καὶ πήγανον εν οίνω λευκώ. *Ην δε μή βούληται πιείν, πρός την έδρην αλειμμα ποιέειν, οίον εκ γολής ταυρείης και μέλιτος και λίτρου. *Ην 86' εκ διαφθορής καθάς στος όδυνώδης ή, και των εθωδέων διδομένων μηζέν ύπακούη, καὶ πυρετοῦ ἔόντος, γάλακτος αἰγείου δύο κοτύλας άφεψεῖν, εἶτα ψυγθέντος τὴν γοηῦν ἀφελεῖν, ⁹καὶ ὀιηθήσας, μελικρήτου όσον τρίτον μέρος μίζαι, όκως γλυκύτερον έσται πιείν οὲ τρίς νηστιν. *Ην οὲ μὴ παύηται ή οδύνη 10 μηδὲ ή κοιλίη ὑπογωεήση, ές την δείλην εν σκάφη ές θερμόν ύδωρ έγκαθισάτω. όταν δέ διαπυριηθή, έξαναστήσαντα 11 κλύζειν εν οίνιο αύστηρῷ μέλανι διεἰς

^{1 °}Oπ. C. – ἀγάγης Foes in not., Lind. – εὶ CJ. – τοῖς C. – δίκταμον DHK. – καστέρειον DFGHJK. — ² μάλιστα καθάρσιος τεκμαιρόμενος πρὸς τάς μήτρας (τεκμ. κατά τὰς μήτρας καθάρσιος C, Ald. πρὸς pro κατά). "Όταν γὰρ (γὰρ οπ. C) μὴ vulg. – Je prends l'arrangement de C et d'Ald.; mais je niets un point avant καθάρσιος, supprimant γάρ avec C. Un génitif pour titre n'est aucuncment rare dans la Collection Hippocratique. — ³ δᾶδα J. – πιωτάτην FG, Ald., Frob. — ⁴ [ἢ] γλ. Lind. – πλεῖον vulg. – πλεῖστον J. – πλέον C. — ὁ μικρὸν CK. — ὁ φύσα HK. – φυσσᾶ J. – φῦσα C. – ἀποκεκλυσμένη C. – γίνεται vulg. – γίνηται CDFGHJK. – ἐυμπυρετῶ I. — γ τάυρίης C. – νίτρου D: — ὁ δὲ C. – διαφορῆς Dill. – διδφμένον vulg. – διδομένων C, Lind. – γυναικείον, al. manu αἰγείου D. – αἰγ. onn. J. – δγρὴν (ὑγρὴν οπι., pro quo est spatium vacuum J) vulg. – γρὴν (sie) FHI. – γραῦν DQ'. – γρῆν Κ. – γρηῦν C, Lind. — ο καὶ C, Lind. – καὶ om. vulg. – διηθείσας Ald. – ὅπως C. — ιν μχὸ'

embryon formé. Faire aussi des injections dans la matrice, de manière à amener du sang; sinon, se servir des pessaires au bupreste les plus énergiques, et donner à boire le dictame de Crète dans du vin; sinon, le testicule de castor; lui appliquer en arrière aux flancs une ventouse, et tirer du sang autant que possible; l'appliquer, en prenant surtout en considération la situation de la matrice.

234. (Recettes et traitement pour différents cas après l'acconchement, lochies ne coulant pas, donleur dans le ventre, etc.) Pour la purgation : quand elle ne vient pas soit après l'accouchement, soit autrement, couper en petits morceaux des rameaux de pin aussi gras que possible, faire bouillir dans du vin blanc, et en donner, ce qui sussit, trois evathes. Quatre graines de pivoines, un peu de cumin éthiopique, davantage de séséli ou des baies de cédros; s'il y a des étouffements, un peu de castoréum. Si, après l'accouchement, la purgation ayant été convenable, le ventre reste gros, ou que des vents qui y sont renfermés y causent de la douleur, avec ou sans sièvre, suc de scammonce la cinquième partie d'une potion, ou du séséli, ou quelque autre plante aromatique, ou la rue dans du vin blanc. Si la malade ne veut pas boire, faire un onguent pour le siège, par exemple avec la bile de taureau, le miel et le nitre. Si, dans la purgation qui suit un avortement, il y a douleur, et qu'aucune des substances aromatiques administrées ne produise d'effet, agir ainsi même en cas de fièvre : lait de chèvre deux cotyles, faire bouillir, laisser refroidir, ôter la peau, passer, ajouter un tiers d'hydromel, pour que cela soit plus doux, et en donner trois fois à jeun. Si la douleur ne cesse pas et qu'il n'y ait pas d'évacuation alvine, elle prendra le soir un bain de siège dans de l'eau chaude; quand la fomentation l'aura pénétrée, elle en sortira et prendra une injection utérine ainsi composée : vin noir astringent, coupé avec un mélange, par moitié, d'eau et

 ± 9

of κ. C. - ύποχωρίση J. - ύποχωρήσει C. - σκάφει C. - " καὶ κλ. C. - χλιηεως vulg. - χλιητώ CH.

καὶ ύθατι ἄπαζ, ἐλαίου ήμισυ τὸ ἴδωρ, χλὶηρῷ κλύζειν, καὶ ἐπικοιμηθήτω.

235. Προσθετόν ύστερέων, ήν ξυμμεμύνη ή σκληρόν ή το στόμα: 1σῦχον λευκὸν εχχαθήρας, καὶ λίτρον αἰγύπτιον τὸ καθαρώτατον μίξας λείον τετριμμένον, πρόσθετον ποιήσαι όσον χιχίδα μή μεγάλην έν είρίω μαλθακώ, ές είρινον μύρον εμδάψασα προσθέσθω, ήν τε τρείς ήν τε πλείους ήμέρας δοκέη πυρίησις μετά τοῦτο ξυμφέρει έν εὐώδει : μετὰ δὲ μαλθακόν τι δεῖ προσθετὸν, ὅ τι ἐγωροειδέα ἄζει μάλιστα · μετά δὲ ³ λινόζωστις, ἢν ἢ άπαλὴ, μύρω βοδίνω γρησθαι εν όθονίω ες ημέρην καὶ νύκτα. ⁴ Επὶ τοῦ αὐτοῦ · χολήν ταύρου ⁵καὶ άλας ἀναζέσαι, καὶ θεῖον παραμίσγειν, ποιήσας πρόσμακρον μῆκος, ως μέγας πυρήν, Φιλόν προσθέσθαι ἐπὶ δύο ήμέρας καὶ νύκτας, πρός αὐτὰς τὰς ὑστέρας: πάλιν λινόζωστιν μετὰ τοῦτο, ἐπιπάσσειν σμύρναν άκρητον μίζας, διείναι φοδίνω, καὶ μύρω ἐρίνω διαγρίεσθαι τὸ στόμα ώς ἐσωτάτω. ΘΕραπεία ἐπὶ τὸ αὐτὸ νόσημα τριν εὐώδεα κόψας καὶ διασήσας γωρίς, κυπείρου ἴσον, καὶ ἔκμαγμα ὅσον μαγίδα, οίνω ανθοσμίη διείναι είτα αλειμματώδες ποιέειν, 7 και ές σπλήνας αλείψας μήχος σπιθαμής, ές σμικρήν σιπυίδα ένθεις, όχως μή παραπνέη, προσθέσθω.

236. Ἡν δὲ δέλχωθέωσιν αξ μῆτραι, ἢ τρηχυνθῆ τὸ στόμα, ἢ ὑπὸ προσθέτου τινὸς δηχθῶσιν, ἐν εἰρίῳ χρῖσαι στέαρ, καὶ ῥόδινον ἀλεῖψαι, ⁸ καὶ κηροῦ μικρόν.

237. "Οταν ίσχουσα εν γαστρί 10 διαφθείρη, τὸ δὲ εμβρυον μη-

¹ Σύχου $D.-νίτρον D.-προσθετὸν <math>G.-νηχίδα C.-^2$ ἴρειον FGIJK, Ald.-εὐριον (sic), al. manu ἴρινον D.-εἴρινον H.-βάψασα (βάψας <math>DGHJK; ἐμ-βάψασα C) προσθέτω (προσθέσθω C) vulg. $-^3$ λινοζῶστις vulg. $-^5$ κινόζωστιν $D.-ἄμεραν JK. <math>-^4$ καὶ pro ἐπὶ τ. αὐτοῦ $DFGHIJK.-ἄλλο <math>C.-^5$ καὶ om. F.- καὶ ἄλας om. C.- ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ pro καὶ G.- ἄλλο pro καὶ DHIJK.- Post θ. addit λεῖον CDFGIK.-ποιήσας (ποι. om. vulg.; ποιήσαι <math>Lind.) C.- πρὸς μακρὸν μῆκος μέγα σπύρην (σπῦρ G. σπείρην Cornar., Foes in not. Lind.) ψιλὴν (ψιλὸν CDFGHI) vulg. - Je lis πρόσμαχρον μῆκος, ὡς μέγας πυρὴν, et ψιλὸν, l'entendant d nu. sans laine ou sans linge.-[καὶ] προσθέσθαι <math>Lind.- λινοζῶστιν Vulg.- λινόζωστιν D.- ροδ. (ρόδ. om. K) άκρφ (ἀκ. om. C) καὶ vulg. - iρ. μύρω C.- $-^6$ θερ... νόσ. om. F.- άλλο pro θέρ... νόσ. CDHIJKL.- κυπείρου D.- κυπέρου Vulg.- ἔκδαμμα D. emend. al. manu) FGIIIJKL.- Gal. Gl.: ἔκμαγμα, τό τε συνεστραμμένον φύραμα, καὶ τὸ κροκόμαγμα, ως ἐν τῷ Περὶ ἀρόρων.- λιῆναι C.- 1 καὶ om. C.- σπηθαμῆς I.- μικρὴν CFIIJK. προσθεὶς C.- 8 έλκωθῶσιν vulg. - ἐκλωθέων CFIIJK. προσθεὶς pro ἐνθεὶς C.- 8 έλκωθῶσιν vulg. - ἐκλωθέων CFIIJK. προσθεὶς pro ἐνθεὶς C.- 8 έλκωθῶσιν vulg. - ἐκλωθέων CFIIJK.

LIVRE TROISIÈME.

d'huile; injecter tiède en une seule fois. Elle dormira par làdessus.

233, (Recettes pour le cas où l'orifice utérin est fermé ou dur.) Pessaire utérin, si l'orifice est fermé ou dur : figue blanche nettoyée, nitre d'Égypte très-pur, broyer, mélanger, faire un pessaire de la grosseur d'une noix de galle médiocre, dans de la laine molle; on le trempe dans de l'huile d'iris; on l'applique trois jours ou davantage, suivant le besoin. Une fomentation aromatique convient après cela. Ensuite, on emploie quelque pessaire émollient, qui provoquera surtout un écoulement d'humeur. Après quoi, employer la mercuriale, si elle est tendre, avec de l'huile de rose, dans un linge, le jour et la nuit. Pour le même cas : bile de taureau et sel, saire bouillir, ajouter du soufre, faire le pessaire allongé comme un gros noyau, et l'appliquer à nu, pendant deux jours et deux nuits, à la matrice même; de rechef, la mercuriale après cela, la saupoudrer avec de la myrrhe pure, et mouiller avec de l'huile de rose; enduire d'huile d'iris l'orifice utérin aussi avant que possible. Traitement pour la même maladie : piler de l'iris odorant, tamiser séparément, expérus quantité égale, pâte de safran gros comme une magis (sorte de petit gáteau), mouiller avec du vin odorant, amener à la consistance d'onguent, enduire des compresses de la longueur d'un palme, mettre la préparation dans une petite boîte, afin qu'elle ne perde pas son odeur, et appliquer.

236. (Orifice ulcéré ou irrité.) Si l'utérus est ulcéré, ou l'orifice raboteux, ou irrité par quelque pessaire, enduire de la laine avec de la graisse, de l'huile de rose et un peu de cire.

237. (Femme maigre outre mesure et ne pouvant pas aller au-delà du deuxième mois de grossesse. La restaurer.) Quand une femme enceinte avorte à un mois, ne pouvant pas porter

σιν C. – τινὸς οιπ. C. — 9 καὶ οιπ. C. — 10 διαςθείση (sic) C. – εἰς vulg. – εἰς C, Lind. – γίνηται DFJK. – φαρμακεύειν (φαρμακεύσαντα CDFHIJKQ') καὶ (καὶ οιπ. CDFHIJK) παχ. vulg. – εἰς J. – τε οιπ. D. – ἔσχωσιν vulg. – ἰσχύωσιν (H, al. manu), Foes in not., Lind.

DES FEMMES STÉRILES.

νιαῖον, καὶ ἐκφέρειν ἐς τέλος μὴ δύνηται, καὶ λεπτή παρὰ φύσιν γένηται, ταύτην χρὴ καθήραντα τὰς ὑστέρας καὶ αὐτὴν φαρμακεύσαντα παχύνειν, οὐ γὰρ δυνήσεται ἐκφέρειν ἐς τέλος, ἔστ' ἄν ἑωυτήν τε ἀναλάδη καὶ αἱ ὑστέραι ἰσγύωσιν.

238. *Ην δὲ 1 κυίσκηται μέν, διαφθείοη δὲ δίμηνα τὰ παιδία ἐς άκριδώς τὸν αὐτὸν γρόνον καὶ μήτε πρότερον μήθ' ὕστερον, καὶ τοῦτο πάθη όλς ἢ τρὶς κατὰ ταὐτὰ, ἢ καὶ πλείονα γρόνον γεγονότα κατά τὸν αὐτὸν τρόπον ²τοῦτον διαφθείοη, ταύτης αὶ μῆτραι οὐκ επιδιδούσιν έπὶ τὸ μέζον τοῦ παιδίου ἐν αὐτέησιν αὐζανομένου καὶ ύπερδάλλοντος έχ τοῦ διμήνου ή τριμήνου ές τὸ πλέον . ἀλλὰ τὸ μὲν αύζεται, αί δὲ μιῆτοαι οὐδὲν ἐπιδιδοῦσι οἰκ δὴ τοῦτο διαφθείρουσιν αξ πολλαί ές τὸν αὐτὸν γρόνον. Ταύτην γοή κλύσαι την 3μήτρην, και διαφυσήσαι ως μάλιστα προσθέτοισι φαρμάκοισι τοῖσδε · τής σικυώνης την έντεριώνην κόψαντα διασήσαι, και σίλφιον όλίγον, παραμίζαι ολίγα εν πλείονι καλ καθεφθοτέρω τῷ μέλιτι τοῦτο περιπλάσαι περί μήλην, ποιέοντα τὸ πάγος ὅσον μέλλει παραθέξασθαι δ στόμαγος, πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης, καὶ ὧσαι πόρξω, ἕως ἂν περήση ές τὸ ⁵ ἔσω τῆς μήτρης · ὅταν οὲ ἀποτακῆ τὸ φάρμακον, έξελεῖν τὴν μήλην, καὶ πάλιν οὕτω τὸ ἐλατήριον καὶ τῆς 6 κολοκυντίδος της αγρίης ποιέων ώσαύτως τω προτέρω προστιθέναι. "Εσθιέτω δὲ τοῦτον τὸν γρόνον σκόροδα ὡς πλεῖστα, καὶ καυλὸν σιλφίου, καὶ τη άλλη διαίτη γρησθαι, διοίη αν μέλλη φύσαν έμποιησαι μάλιστα έν τῆ κοιλίη. Προστιθέσθω δὲ τὸ πρόσθετον διὰ τρίτης ⁷ ήμέρης, ἕως αν δοχέη καλώς έγειν ενίστε δε και διά πλείονος το δε όλον, όχως αν προσίηται τὰς δὲ μεταζύ ήμέρας μαλθακοῖσι γρῆσθαι. "Όταν δὲ καταστήση τοΐσι μαλθακτηρίοισι τὸ στόμα τῆς μήτρης, φανή τε τὰ ἐπιμήνια, ἐπιμείνασα, ὅταν ξηρὴ ἤδη ἦ, μιγνύσθω τῷ ἀνδρί.

'Κυίσκεται Κ. – διαφθείρηται D. – ταῦτα vulg. – ταῦτὰ CJ, Lind. – ἢ om. C. — ² τοῦτο vulg. – τοῦτον CFGJK, Foes in not., Lind. – διαφθείρει vulg. – διαφθείρη CDFHIJK. – ἐπιδίδουσι (bis) HI. – ἐπιδίδοσιν (bis) J. – μεῖζον vulg. – μέζον DH. – αὐτέοιτι C. – εἰς vulg. – ἐς C, Lind. – πλέον DFGI. – πλεῖον vulg. – αὐξάνεται C. — ³ μήτραν J. – καὶ J. – καὶ om. vulg. – προστέθοισιν ἢ φαρμ. vulg. – Je supprime ἢ, même sans unss, πρόσθετα φάρμανα étant une locution fréquente. – σικυόνης H. – ἐντεριόνην II. – παραμίξαντα J. – περιπλάσσαι FGI. — ⁴ μέλι GH. — ³ ἔξω vulg. – Lisez ἔσω. — ⁴ κολοχυνθίδος C. – ὁποίη C. – μέλλη CDHIJK. – μέλλοι vulg. – φύσσαν J. — γ ἡμέρας J. – μήτρης, καὶ (καὶ om. C) φανῆται (φανεῖται Κ; φανῆ τε C) τὰ vulg. – μείνασα J.

à terme et étant maigre contre nature, il faut, après avoir purgé la matrice et évacué la femme, lui donner de l'embonpoint; car elle ne pourra pas arriver au bout de sa grossesse, tant qu'elle n'aura pas été restaurée et que l'utérus n'aura pas pris de la force.

238. (Femme avortant régulièrement au deuxième mois. Explication de ce phénomène. Traitement.) Si une semme devient enceinte, il est vrai, mais avorte à deux mois, juste à la même époque, ni plus tôt ni plus tard, si elle éprouve cet accident deux ou trois fois de la même façon, ou si même, allant plus loin dans sa grossesse, elle avorte encore semblablement, en ce cas la matrice ne se développe pas à mesure que l'enfant qui y est croît et passe de l'état de fœtus de deux ou trois mois à un plus grand volume. Mais, tandis qu'il grossit, la matrice ne s'étend pas. C'est pour cela que beaucoup font une fausse couche au même temps. On doit saire des injections dans la matrice et y produire surtout de l'air par les médicaments suivants mis en pessaire : intérieur d'une courge pilé et passé, un peu de silphion, incorporer un peu de ce mélange dans beaucoup de miel très-cuit, lui donner une consistance suffisante pour que le col utérin le reçoive, en mettre tout autour d'une sonde, porter à l'orifice et pousser profondément jusqu'à pénétration dans l'intérieur de la matrice; quand le médicament est fondu, on ôte la sonde; et de rechef, préparant de la même façon l'élatérion et le concombre sauvage, on applique de la même façon. La femme mangera, pendant ce temps, de l'ail autant que possible, de la tige de silphion, et usera, du reste, de tout le régime propre à engendrer le plus de vent dans le ventre. Elle se mettra le pessaire tous les trois jours, jusqu'à ce qu'elle paraisse être en bon état; parfois, à de plus longs intervalles; en somme, suivant qu'elle s'en accommodera; dans les jours intermédiaires elle usera des émollients. Quand les émollients ont réduit l'orifice utérin et que les règles ont paru, elle attend qu'elle soit complétement sèche et va auprès de son mari.

DES FEMMES STÉRILES,

- 239. Ποιέειν δὲ ¹φῦσαν ἐν τῆ μήτρη ὅταν βούλη, σκορόδου μώλυζαν καὶ ὀπὸν σιλρίου παραμιγνύναι πρὸς τὰ προσθετά.
- 240. Καὶ ήτις αν μη δύνηται διατελεῖν τοὺς δέκα μῆνας κύουσα, ἀλλὰ ²διαφθείρη καὶ τοῦτο πάσχη πλεονάκις, ταύτης τὰς μήτρας καθαίρειν ὕδωρ, καὶ αὐτὴν φαρμακεύειν, ὅκως ὕδωρ καθαίρηται.
- 241. *Ην δε κατέχουσα την γονήν μη κυίσκηται, *ξυμδαίνει δε τοῦτο πλείστησι τοῦ στομάγου γανόντος τῆς μήτρης παρὰ φύσιν, τὰ ἐπιμήνια πλείω γίνεται τοῦ προσήχοντος καὶ ὑγρότερα, ώστε τὸ ἀπὸ τῆς γυναικὸς μὴ ζυλλαμδάνεσθαι πρὸς τὴν τέκνωσιν, τήν τε τοῦ ἀνδρός γονήν ἐπισύσαν διαφθείρεσθαι. γίνεται δὲ ταῦτα τοῦ τε σώματος καὶ τῶν μητρέων *νοσεόντων. Αλλά δεῖ ταύτη κατωτερικά διδόναι διαλείποντα, και πυριην όλον το σώμα, και τὰς μήτρας όξει και θαλάσση, μύλους διαπύρους εμβάλλοντα. εμβάλλειν δε ες το πυρίημα κυπαρίσσου πρίσματα, καὶ δάφνης φύλλα κόψας γλωρῆς, καὶ πολυκνήμου αὐτοῦ ⁸ούλλα · πυριῆν δὲ όκοῖον ἀν δοκέη καιρὸς εἶναι γρόνον: μετά δὲ τοῦτο ἐχλούσθω, ὅζει ἐνεψῶν λωτοῦ τορνεύματα, ⁶χαὶ βόδινον, καὶ πουλυκνήμου αὐτοῦ τὰ φύλλα ἐπὶ τελευτῆς δὲ θυμιῆν, φλόμου φύλλα χόψας και λωτοῦ τορνεύματα: έμπροσθεν δέ πρίν τεκλούσασθαι, θυμιήσαι σμύρνη καὶ λιβανωτῷ, τρίψας ἴσον έκατέρου, καὶ μυρσίνης καὶ δάφνης φύλλα, ταῦτα ⁸ ἀναμίζας καὶ ἐπιβαλών ἐπὶ μαλθακόν πύρ, θυμιην νεοπυρίητον ἐοῦσαν όλς της ημέρης, πυριην νεόλουτον ἐοῦσαν, καὶ τῆς θυμιήσεως ὕστερον λουέσθω, καὶ τὸν στόμαγον καθιστάναι ές την άργαίην φύσιν και ην έξαρκέουσα ή, πρό-

^{&#}x27; Φύσσαν J. – τη οπ. C. – ὅταν δὲ (δὲ οπ. C, Foes in not., Lind.) β. (βούλει H) vulg. – ἐς σχόροδον (D, al. manu σκορόδον sine ἐς) HIJK. – μόλυζαν FGHIJK, Ald. — ² διαφθείρει vulg. – διαφθείρη Κ. – πάσχει vulg. – Lisez πάσχη. – της μήτρης (ἡμέρης ρτο μ. DFGHIK) (τὰς μήτρας C) vulg. — ³ σ. vulg. – ξ. C. — 'νουσεόντων D. – δὴ ρτο δεῖ C. – διαλιπόντα C. – πυριᾶν C. – μήλας vulg. – μύλας DIK. – μύλους C. – ἐσδάλλοντα C. — ⁵ τὰ φ. D. – πυριᾶν C. – τοῦτον vulg. – τοῦτο C. – ἐκλούσθω C. – λούσθω vulg. – Gal. Gl. ἐκλούσθω, σημαίνει ποτὲ καὶ τὸ προσκλυζέσθω, ὡς ἐν τῷ Περὶ ἀφόρων καὶ τοῖς προσκειμένοις τοῖς Περὶ τῶν ἐν κεφαλῆ τρωμάτων. – καὶ δξει. [ὅψει J) ἐνεψεῖν (ἐνεψῶν DFIJK, Ald.; ἐνέψων C) vulg. – Sì l'on prend le participe, comme je crois qu'on doit le faire, cela oblige à supprimer le καὶ devant δξει. — 'καὶ... τορνεύματα οπι. J. – πουλυκνήμου I. – πουλύκνημον sine αὐτοῦ τ. φ. C. – φλομοῦ C. – κόψας.... φύλλα οπι. Κ. — 'ὲκθύσασθαι (sic) J. – ἐκλύσασθαι (D, emend. al. manu) FG. – σμύρνης D. – λιδανωτοῦ CDHI. — ' ἄμιξας (sic) D.

- 239. (Moyen de produire de l'air dans la matrice.) Lorsqu'on veut produire du vent dans la matrice, on mêle aux pessaires des gousses d'ail et du silphion.
- 240. (Femme ne pouvant mener à terme sa grossesse. Pessaires.) Dans le cas où une femme ne peut mener sa grossesse jusqu'au terme de dix mois, mais avorte et éprouve cet accident plusieurs fois, il faut mettre des pessaires utérins, qui évacuent l'eau, et administrer des purgatifs hydragogues.
- 241. (Empêchement à la conception parce que l'orifice utérin est béant. Traitement.) Une semme retenant le sperme ne devient pas grosse; cela arrive fréquemment quand le col utérin est béant outre mesure; les règles sont plus abondantes et plus aqueuses qu'il ne convient, de sorte que ce qui provient de la femme ne sert pas à la procréation, et que le sperme masculin qui survient se corrompt. Cet effet est produit par la maladie et du corps et de la matrice. En ce cas, il faut administrer, par intervalles, des médicaments qui évacuent par le bas, et donner au corps entier et à la matrice un bain de vapeur avec un mélange de vinaigre et d'eau de mer, à l'aide de grosses pierres incandescentes qu'on y jette. On ajoute à ce mélange sumigatoire de la sciure de cyprès, des feuilles vertes de laurier pilées, et des feuilles de polycnémon (ziziphora capitata). La fumigation est prolongée autant que le cas paraît le comporter. Après cela, la femme se lavera avec une décoction, dans du vinaigre, de sciure de lotos, d'huile de rose et de seuilles de polycnémon; elle finira par une fumigation avec des feuilles pilées de phlomos (verbascum plicatum, Sibth.) et de la sciure de lotos. Mais, avant de se laver, elle fera une fumigation avec myrrhe et encens, pilés à partie égale, et feuilles de myrte et de laurier; on mêle, on jette sur un seu doux, et on administre, deux fois par jour, la sumigation aussitôt après le bain de vapeur, lequel s'administre aussitôt après le bain.

⁻ καὶ om. C. - δὶς om. DFJ. - πυριᾶν C. - νεόλουτον τ' (sic) ἐοῦσαν G. - καθεετώναι vulg. - καθιστάναι C. - εἰς G. - ἐξαρκέουσαν sine $\frac{\pi}{0}$ C.

σθεν 1 δὲ τούτων πάντων τάμνειν τὴν ἐν τῆ Χειρὶ φλέδα τῆ ἀριστερῆ, καὶ οὕτω τάλλα ποιέειν. *Ην ² δὲ ὁ μὲν στόμαχος οὕτως ἔχη, *τὰ δ' ἐπιμήνια μὴ ἴη, *ἢ φλαύςως, ἢ ἐπὶ τοὕλαττον, ⁵πρὸς πλείονα κάθαρσιν τρέπεσθαι ὅπρὸς τοὶσιν ἄλλοισιν ἄπασι, καὶ οὕτω θεραπεύειν, καὶ προστιθέναι, ἢν δέη, καὶ ἐκ τῶν πρόσθεν λούων καὶ θυμιῶν καὶ ξηραίνων.

242. Τιν δε γυνή εκτιτρώσκη αέκουσα και μή θελη εκδάλλειν, πορούς πεφρυγμένους και κατεληλεσμένους και σταφίδα κεκομμένην λευκήν, μελικοήτω γλυκερώ ταύτα διείς, έλαίου συικούν παραγέων, νήστει πίνειν διδόναι ' μετά δέ, ρασάνου σπέρμα τρίψας και δίος και γηνὸς στέχρ, ταῦτα μίζας, ἐσθιέτω, καὶ προστιθέσθω δάφνης φύλλα τρίβουσα · μετὰ δὲ πινέτω ὀρίγανον ⁸ καὶ γλήγωνα καὶ ἄλφιτον ἐν ύδατι, επιπάσσουσα δάφνης φύλλα ⁹κεκομμένα καὶ τετριμμένα λεῖα, κόμμι παραμίζας, 10 καὶ διεὶς ΰδατι, πίνειν διδόναι. 11 Αλλο· δίος στέαρ και γηνός άλειφα, και μέλι ες τωθτό μίζας και τρίψας, έκλεικτὸν διζόναι. 12x λλλο · σταφυλίνον τείδων ώς λειότατον, καὶ γάλακτος υπόστασιν εν τούτω μίζας, γηνός στέαρ τήζας, ταῦτα ένεψήσας, διδόναι δρεείν. 13 Αλλο · δριγάνου φύλλα τούψας ώς λειότατα, ήν μέν έγη, γλωρής, εὶ δὲ μὴ, ξηρής, διεὶς ἐν ΰρατι, πίνειν διδόναι. "Αλλο" δάφνης καρπόν τρίψας ώς λειότατον, καὶ ύὸς θηλείης στέαρ τήξας, καὶ μέλιτι ταῦτα όμοῦ πάντα μίζας καὶ τρίψας, ἐκλεικτόν διδόναι. 15 Άλλο · σταρυλίνον πρίδων ώς λειότατον, εν σίνω διείς κεκρημένω, πί ειν διδόναι.

243. *Νν αί μῆτρα: 16 μη κατέχωσι την γονήν, μόλυδόον καὶ λί-

' Δὲ est ici pour δή. -πάντων τούτων J. - άφιστερᾶ CD. — ² δ' C. <math>-μὲν C. -μὲν om. vulg. — ³ καὶ τὰ ἐπ. J. -δ' em. G. -δὲ D. — ⁴ η Cornar., Focs in not., Lind. - η om. vulg. — ⁵ η (η om. Foes in not., Lind.) πρός vulg. — ⁵ πρός C. - πρός om. vulg. -δ η (η om. Foes in not., Lind.) πρός vulg. — δ πρός C. - πρός om. vulg. -δ πατεληλαμένους DFGHK. - κατεληλασμένους vulg. - κατεληλεσμένους C. -δλαίω CJ. - μικρὸν J. - νηστε C. - πιεῖν CDK. - δαλι. - γλήχωνα om. G. - γλ. καὶ δρίγ. D. - γλίγ. HJ. -δν 5δ. om. K. - δεππάσουσα C. - β κούμας καὶ τρίψας C. - [τε] καὶ Lind. - ω καὶ om. C. - ω αλλο cDHKQ', Lind. - άλλο om. vulg. - τὸ αλλεικτὸν Lind. - δλλατὸν J. - ω άλλο CDHKQ. - δλλατὸν D. - δλακτὸν CH, Ald. - δαλεικτὸν Lind. - δλατὸν J. - ω άλλο CDHK. - άλλο om. vulg. - σταφυλίνου FGHJ. - δε τοῦτο C. - καὶ (καὶ om. C) χηνός vulg. - τήξας om. (D, restit. al. manu) FGK. - ἀνεψήσας vulg. - δνεψήσας C. - βυσήν K. - βυγεῖν DFGHI, Ald. - ω άλλο CDHK. δλλο om. vulg. - δρογάνου D. - τρίψας φύλλα vulg. - φ. τρ. C. - ην. - λειφλο om. vulg. - δρογάνου D. - τρίψας φύλλα vulg. - φ. τρ. C. - ην. - λειφλο om. vulg. - δρογάνου D. - τρίψας φύλλα vulg. - φ. τρ. C. - ην. - λειφλο om. vulg. - δρογάνου D. - τρίψας φύλλα vulg. - φ. τρ. C. - ην. - λειφλο om. vulg. - δρογάνου D. - τρίψας φύλλα vulg. - φ. τρ. C. - ην. - λειφλο

C'est après la fumigation qu'elle se lave. On remet le col utérin en sa place régulière. Si la femme a suffisamment de force, on lui ouvre avant tout la veine du bras gauche, et du reste on agit comme il a été dit. Quand le col utérin est ainsi et que pourtant les règles ne vont pas, ou vont mal, ou vont moins, il faut, outre tout le reste, provoquer une purgation menstruelle plus abondante, traiter de la même façon, mettre, s'il est nécessaire, les pessaires, administrer comme il a été dit, bains et fumigations, et dessécher.

242. (Recettes pour préserver de l'avortement.) Quand une femme avorte malgré elle et sans vouloir se débarrasser de son fruit, prendre hlé grillé et moulu et raisin blanc sec pilé, mouiller avec de l'hydromel doux, ajouter un peu d'huile, et donner à boire à jeun; après quoi, graine de raifort pilée, vinaigre et graisse d'oie, mêler et faire manger; la femme mettra en pessaire des feuilles de laurier pilées; ensuite, elle boira ceci : origan, pouliot, farine d'orge, saupoudrer avec des scuilles de laurier bien broyées, ajouter de la gomme, délayer avec de l'eau, et donner à hoire. Autre : graisse de monton, graisse d'oie, miel, mêler ensemble, broyer, et donner en éclegme. Autre : staphylinos (daucus carotta et guttatus, Sibth.) bien broyé, dépôt du lait, mêler ensemble, graisse d'oie fondue, faire cuire, et donner en potage. Autre : feuilles d'origan bien broyées, vertes si on en a, sinon, sèches, mouiller avec de l'eau, et donner à boire. Autre : baies de laurier très-bien pilées, graisse fondue de truie, miel, mèler le tout ensemble, triturer, et donner en éclegme. Autre : staphylinos bien broyé, mouiller avec du vin coupé d'eau, et donner à boire.

243. (Recettes pour le cas où la matrice ne retient pas le

τατον oni. K.- έγει vulg. – έγη CDFGHIJ. — 11 άλλο CDHJ. – έλλο om. vulg. – 12 δηλείας D. – ές τωύτο pro όμου C. – ξυμμίζας C. – έλλικτὸν vulg. – έλκιτὸν CFGHI, Ald. – έκλεικτὸν Lind. – έκλικτὸν D. – έλικτὸν J. — 15 άλλο CDHI JQK'. – άλλο om. vulg. – σταφίλινον I. – σταφύλινον FGHJK, Frob. — 16 τὴν γ. μὴ κ. C. – μό) ιέξον CDIJK. – ἡ pro ήτις C.

θον ήτις τὸν σιοηρον άρπάζει, ταῦτα τρίψας λεῖα, ἐς ράχος ἀπόδησον, ¹ καὶ ἐς γάλα γυναικὸς ἐμιδάψας προσθετῷ χρήσθω. ²Ăλλο·

244. "Οταν αί μῆτραι τοῦ ἀνδρὸς τὴν γονὴν έξερεύγωνται τρίτη ημέρη, ³ πάσα ἀνάγκη τῆς γυναικὸς, ἢν ταῦτα πάσχη, πώρου πεπληρωμένας είναι τὰς μήτρας, καὶ οὐ δύναται τοῦ ἀνδρὸς ἡ γονἡ έμμενειν εν τησι μήτρησιν, άλλα αποκλείεται, καὶ δια τοῦτο οὐ ούναται χυήσαι έως 🕏ν ὁ πώρος ἐνή ἐν τῆσι μήτρησι. Τοῦ δὲ 5 πώρου ήδε ή εξέλασις. πτερά λαβών ώς έλάγιστα και μαλθακώτατα, ζυνδήσας δικού, τούτοισιν επαλείφειν τὰς μήτρας, ὡς τοὺς ὀψθαλικοὺς έπαλείφουσιν, δυαλύνας τὰ πτερὰ, θάμματι ώς λεπτοτάτο καταδήσας τὰ ἄκρα, εἶτα ροδίνω πολλῷ χρίσας αὐτὰ, ὑπτίην ἀνακλίνας, ύπὸ τὴν ὀσφὸν μέσην ὑποθεῖναι προσκεφάλαιον, ⁷ προσθεῖναι τὴν μήλην, τὰ σχέλεα τανύσας τῆς γυναιχὸς, καὶ διαστήσας τὸ μὲν ἔνθεν, τὸ ο' ἐνθεν, ἀναστρέφειν άνω καὶ κάτω τὴν μήλην, έως ἀν προκύψη: έπην δε ίδης εν τῷ στόματι τῆς μήτρης, ην μεν ⁸μη προσίσγηται έν τῷ ἐσχίω καὶ ἐθελη ἐπακολουθῆσαι, πάντων ἄριστον τοῦτο • ἢν δὲ 9 ἐνέχηται ἐν τῷ στόματι τῆς μήτρης, λαβίδι ὡς λεπτοτάτη προμηθευόμενος έξελχύσαι ήσυχή καὶ μὴ βιαίως, καὶ μετὰ ταῦτα ξυγκοιμάσθω τῷ ἀνδρί.

243. *Ην 10 χυούση ἐπιραίνηται, ὀνίδα ζηρήν, μίλτον, ὅστραχον σηπίης τρίψας λεΐα, ἐς ράχος ἀποδήσας, προστιθέναι. 11 *Αλλο · γλυχυσίδης τοὺς μέλανας χόχχους τρίδων ἐν οἴνω διδόναι πιεῖν χεχρημένω. 246. *Ην 12 δὲ συνοῦσα ἀλγέη τὴν νειαίρην γαστέρα καὶ αἶμά οἱ

' Καὶ οπ. C. — ² ἄλλο CDJ (ΗΙ, ἄλλο ὁμοίως). — ³ π. ἀν. οπ. JΚ. – ταύτη ρτο ταῦτα J. – πόρου J. – π) έχς C. – ἀ) λλ.... μήτρησι οπ. G. — ⁴ διὰ τ. οπ. J. – τούτων vulg. – τοῦτο DHΙΚ. – Post κυῆσαι addunt οὐδὲ μυκῆσαι DFΗΙ JQ'; οὐδὲ μὴ κύσαι Κ; οὐδὲ μὰ κυήτη C. – οὖ ρτο ἀν DFΗΙJΚQ'. – ἢν ρτο ᾶν C. – πόρος J. – ἢ ρτο ἐνἢ DFΗΙΚ. — ⁵ πόρου J. – ἢδε οπ. Κ. — ⁶ ράμματι ὡς λεπτοτάτω κατ. ἐπὶ τὰ C. – εἰτα οπ. C. – τὰ πτερὰ ρτο αὐτὰ C. – κεφάλαιον J. — ² ὑποθεῖναι vulg. – προσθεῖναι C. – ταννύσας FGΗΙΚ, Ald., Frob. – καὶ οπ. C. – διασείσας vulg. – διαστήσας DHJQ', Lind. – δὲ CJ. — ² ὑτὸ οπο C. – ἐπακολουθεῖν C. — ἑ ² ἐνδέχηται vulg. – ἐνέχηται vulg. – ἐνέχηται vulg. – ἐξελκῦσαι CJ, Ald., Lind. – λεπτοτάτω D. – προμυθενόμενος C. – ἐξελκῆσαι vulg. – ἐξελκῦσαι CJ, Ald., Lind. – ἐξελκῦσαι DFGΗΙΚ. – ἤτογῆ Ι. — μίλτον repetit Η. – σηπύης FG, Ald. — " ἄλλο CDΗΙΙ. – ἄλλο om. vulg. – κοκκους C. – κεκρ. διδ. πίνειν C. — ² δὲ

sperme.) Si la matrice ne retient pas le sperme, prendre du plomb et la pierre qui attire le fer, bien triturer, nouer dans un chisson, tremper dans du lait de semme, et mettre en pessaire. Autre : sleur de cuivre triturée, délayer avec du miel, et mettre en pessaire.

244. (Empêchement à la conception parce que la matrice a des callosités, Traitement.) Quand la matrice rejette la semence de l'homme le troisième jour, de toute nécessité la femme chez qui cela arrive a la matrice pleine de callosité, et la semence de l'homme, n'y pouvant rester, en ressort; c'est pourquoi la conception est impossible tant que la callosité subsiste. Voici le moyen de l'enlever : prendre des plumes très-petites et très-souples, les nouer ensemble, et faire, par ce moyen, des onctions à la matrice comme on en fait aux yeux; les plumes sont égalisées par le bout, qui est attaché par un fil très-fin, et on les a enduites de beaucoup d'huile de rose. La femme est couchée sur le dos; elle a un oreiller sous le milieu des lombes, les jambes étendues et écartées l'une de l'autre; alors on introduit la sonde et on la tourne en haut et en bas, jusqu'à ce que la callosité fasse saillie; quand on la voit à l'orifice utérin, si elle n'adhère pas à la hanche et qu'elle veuille suivre, c'est ce qu'il y a de mieux; mais si elle adhère à l'orifice utérin, on la saisit avec une pince très-sine et on l'attire avec précaution, doucement et sans violence; puis la femme dort avec son mari.

245. (Recettes pour le cas où les règles se montrent chez une femme grosse.) Si, chez une femme grosse, les règles se montrent, prendre du crottin d'âne sec, rubrique, os de sèche, bien triturer, nouer dans un chiffon et appliquer en pessaire. Autre: graines noires de pivoine pilées, donner à boire dans du vin coupé d'eau.

246. (Recette pour la douleur dans le coît.) Si dans le coît

om. C. - άλγέει vulg. - άλγέη CGIK. - νείαιραν vulg. - νειαιρήν Lind. - νείαιρα (sic) F. - νείερα G. - νειαίρην DH. - λτνον HJK. - βρύον vulg. - θρύον CFGH IJK, Ald. - χήνιον C.

φανή νεαρόν, λίνον κόψας καὶ θρύον άπαλον καὶ χήνειον ἔλαιον, ταῦτα μίζας, οίνω λευκῷ ὑδαρεὶ διεὶς, διδόναι πίνειν.

217. *Ην αί μῆτραι ¹ προεέθωσιν ἔζω τῆς φύσιος, πῦρ ἔχει μάλιστα μὲν τὰ αἰδοῖα καὶ τὴν ἔδρην, καὶ τὸ οὖρον ²τούζει κατ' ολίγον καὶ δάκνεται τὰ αἰδοῖα. ³ Ταῦτα πάσχει, ἢν ἐκ τόκου ἐοῦσα τῷ ἀνδρὶ παρακοιμᾶται. "Οταν οῦτως ἔχη, μύρτα καὶ λωτοῦ πρίσματα εψήσας ἔν ὕδατι, καταθεὶς τὸ ὕδωρ ἐς τὴν * αἰθρίην, προσχείσθω ὡς ψυχρότατον δὲς τὰ αἰδοῖα, καὶ τρίδων λεῖα προσπλάσσειν · ἔπειτα ὕδωρ πίνουσα φακῶν, μελι καὶ όζος ξυμμίσγουσα, ἐμείτω, ἔως ὰν αὶ μῆτραι ἀνασπασθῶσιν · καὶ τὴν κλίνην ὑψηλοτέρην πρὸς ποδῶν κεῖσθαι · ὑποθυμιῆν δὲ δῶτὸ τὰ αἰδοῖα κακώδεα, ὑπὸ δὲ τὰς ρῖνας εὐώδεα · οιτίοισι δὲ γρήσθω ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ ψυχροῖσι, καὶ τὸν οἶνον ὑδαρέα λευκὸν πινέτω, καὶ μὴ λουέσθω, καὶ τῷ ἀνδρὶ ζυγκοιμάσθω.

218. *Ην δὲ παντάπασιν ἐχ τῶν αἰδοίων ἐκπέσωσιν, τέκκρεμανται οδόν περ όσγη, καὶ οδύνη λαμδάνει τοῦτο δὲ, ὅταν ἐκ τόκου ται οδόν περ όσγη, καὶ οδύνη λαμδάνει τοῦτο δὲ, ὅταν ἐκ τόκου ταλαιπωρήση, ιὅστε σεῖσαι τὰς ὑστέρας, 8 ἢ τῷ ἀνδρὶ ξυγκοιμᾶται ἐν τῷ λοχείω. "Οταν οὕτως ἔχη, ψύγματα προστίθεσθαι πρὸς τὰ αἰδοῖα, καὶ τὰ ἔξωθεν ὑποκαθήρας, σίδιον ἐν οἴνω μέλανι οἰνώδει ἑψήσας, οῦτω περιπλύνας, εἴσω ἀπωθέειν ἔπειτα μέλι καὶ ῥητίνην ὑζυντήζας ἔσον ἐκατέρου, ἔγχει ἐς τὰ αἰδοῖα, καὶ κεῖσθαι ὑπτίην, ἄνω τὰ σκέτων ἐξύων ἐχτὶς καὶ ἐκ τὰ αἰδοῖας καὶ τεῖσθαι ὑπτίην, ἀναδῆσαι ἐκ τῶν ἰξύων · ἔστ' ἀν δὶ οὕτως ἔχη, σιτίων δέον ἀπέγεσθαι, ποτῷ 10 τε

^{&#}x27; Προσέλθωσιν C. - φύσηος C. - 2 κλύζει (D. al. manu τρύζει) FGHIJK, Vatic. Codd. ap. Foes. - στάζει L, Lind. - στάζει paraît en effet la bonne leçon; cependant voy. dans Érot., p. 352, τρόζειν, οù Bacchius l'explique τό μετά τινος στροφώδους περιωδυνίας και προθυμίας διαχωρείν. Les auteurs hippocratiques auraient-ils détourné ce mot, qu'on rencontre quelquefois avec oupov et qu'on suspecte à chaque fois, et l'auraient-ils appliqué aux ténesmes vésicaux ?- α 2 α 2 α 2. DFGIJKQ'. — α 3 α 5. α 6. (α 7. α 8. om. GQ') els τὸ αὐτὸ πάθος (εἰς τ. α. π. om. C, Foes in not., Lind.) (ταὐτα π. εἰς τ. α. π. om. DFHIJK. "Hy δὲ (δὲ om. C, Foes in not.) ἐκ vulg. - ἀνδρὶ μὴ (μὰ om. Foes in not.) παρ. vulg. - ὅταν om. (D, restit. al. manu) GIJK. — ' έδρην vulg. - αθρίην L, Cornar., Foes in not., Lind. - 5πρός C. - λεῖα om. DFGHIJK. - φακόν vulg - φακών C, Foes in not., Lind. - μίσγουσα D. - ύψηλοτέραν DHJK. — 6 ύπὸ [μέν] τα Lind. - καὶ Γευκόν J. — 7 ά κρέμανται, al. manu έκκρέμανται D. - έκκρίμνανται C. - περ om. D. - λαμβάνη DK. σήσαι DFGHtJK. - σείραι C. - "καὶ (ή C) vulg. - Ante ξ. addunt μή CFG HIJK, Ald.-λογίω CD.- ὑποκαθήσει ex err. typogr. Kühn.-σιδίην (sic'

LIVRE TROISIÈME.

la semme sousse au bas-ventre et que du sang récent se montre, liu et jone tendre broyés, graisse d'oie, mélanger ensemble, mouiller avec du vin blanc coupé d'eau et donner à boire.

247 (Matrice faisant saillie hors des parties naturelles, Description, traitement; voy. § 143.) Si la matrice fait saillie hors des parties naturelles, du feu se fait sentir surtout à ces parties et au siège; l'urine n'est rendue que par gouttes et irrite les parties génitales. Cet accident arrive quand une femme, peu après l'accouchement, dort avec son mari. Dans ce cas, faire houillir des baies de myrte et de la sciure de lotus dans de l'eau, exposer au serein, et employer en assusions, aussi froides que possible, sur les parties génitales; puis, brovant cela, le mettre en cataplasme. Après quoi, la femme, buvant de l'eau de lentille à laquelle on ajoute un mélange de miel et de vinaigre, vomit jusqu'à ce que la matrice soit retirée en haut. Son lit est plus élevé du côté des pieds. On fait des fumigations fétides sous les parties génitales, aromatiques sous les narines. Elle use d'aliments froids et très-émollients, hoit du vin blanc coupé d'eau, ne prend point de bains et ne dort pas avec son mari.

248. (Chute complète de la matrice. Traitement. Succussion par l'éclielle; vay. § 134.) Si la matrice sort complètement hors des parties génitales, elle pend comme un scrotum, et il y a douleur. Cela arrive, quand la femme, sortant de couches, se livre à quelque fatigue de manière à ébranler la matrice ou doit avec son mari pendant le flux lochial. Les choses étant ainsi, appliquer des réfrigérants aux parties génitales, laver les parties extérieures, faire bouillir une écorce de grenade dans du vin noir fort, laver avec cette décoction la matrice, et la repousser en dedans; puis faire fondre miel et résine, de chaque partie égale, et infuser dans les parties génitales. La femme

Lind. \rightarrow 5. vulg. $-\xi$. CDFHHK. $-\xi \chi \epsilon t$ C. $-\epsilon lc$ J. $-\delta \pi \tau i \eta$ C. $-\sigma \pi i \lambda \eta$ vulg. $-\sigma \pi i \lambda \epsilon u$ GK. $-\delta v \tau \epsilon v$, J. $-\delta \delta v$ om. C. $-t^0 \delta \delta$ ($\tau \epsilon$ C) vulg. $-\delta \sigma \tau^* \delta v$ at $\delta \pi \tau u$ J.

249. ⁶ Έξαίρεσις τοῦ ἐμβρύου ἤὸε· ἔμβρυον ἐπὴν ἐναποθάνη ἐν τῆσι γονῆσιν, ὀστεολο γίη χρῆσθαι κατ' δλίγον, τὸ φαινόμενον κατὰ λόγον θραύοντα, ἐέρμα καταλείποντα προβολὴν τῷ σιδήρῳ.

1 "Ην J. - περιξέσας Κ. - πιτύη vulg. - πητύη Κ. - πίτυι C. - ἔσω θέειν G. ξυμμίξας pro ξυνό. DFGHIJK. - ἀπαλλάξ F. - ἀπάλλαξαι (sic) GIJ. - ἀπαλλάξαι DK. - ἐπαλλάξαι CH. - ἐἄν vulg. - ἐῆν C. - διδ. δὲ (δὲ om. CDFGHIJK) δ. χ. πτ. (πτισ σ DH), ψ. δὲ διδόναι (διδ. οπι. C) μηδὲν (ψυχρὸν, άλλο δὲ μηδὲν L) vulg. - Bonne correction. - 2 ἐπαύριον vulg. - αὔριον C. - καὶ ἀνέλκειν vulg. - Lisez ἐᾳν ἔλκειν. - πολύν C. - 3 κατ., ἐγκεῖσθαι καὶ vulg. - κατ., ἐγκεῖσθαι ἔα καὶ Foes in not. - κατ., ἐᾶν κλεῖσθαι καὶ C. - Lisez κεῖσθαι. - μή C.-μη our. vulg. — 4 σιτίοισ ι... λουέσθω ont. J. — 5 ἔστ' ἄν C. – θυμιείσθω K. = 6 εξ. τ. εμ. om. FG. - δε τοῦ C. - τοῦ om. <math>K. - εμβρύου (εμβρίου CD). "Ην δὲ (ήδε C) ἔμβρυον (addunt ἐπὴν CDGIJK) ἐναπ. (ἀποθάνη JK) vulg. γονήσιν ές τελεογονίην (όσ τεολογή pro ές τ. C) vulg. - C'est la vraie leçon; voy. όσ τεολόγω, Des Mal. des F., I, p. 97, note 2. Ni Cornarius ni Foes n'ont traduit ces dernières lignes; elles étaient en effet inintelligibles avant la restitution fournie par C. - δέρεον vulg. - τὸ δὲ ρέον Κ. - δέρμα C. - Comme δέρεον est un mot suspect, qui n'a d'autre appui que ce passage même, il doit être effacé des dictionnaires. - καταλιπόντα Vulg. - καταλίποντα (sic) Ι. - καταλείποντα DK. - προσδολήν C.

reste couchée sur le dos, ayant les jambes étendues et élevées. Puis on applique une éponge, maintenue à l'aide d'un bandage mis aux lombes. Tant que les choses sont ainsi, il faut s'abstenir d'aliments, boire aussi peu que possible, jusqu'à ce que sept jours soient passés. Si de cette façon la matrice veut rentrer, il n'y a rien de plus à faire; sinon, on en racle l'extrémité et on la lave avec une décoction de branches de piu; puis, attachant les pieds à une échelle, on pratique la succussion du côté de la tête et on repousse l'utérus avec la main. Après quoi, on fait croiser les jambes, on les attache ensemble, et on fait garder l'immobilité pendant un jour et une nuit. On donne froide un peu de décoction d'orge passée, et rien autre. Le lendemain, on la fait coucher sur la hanche, et on applique une très-grande ventouse qu'on laisse tirer longtemps. Quand on l'ôte, la femme se remet sur le dos et reste tranquille. On ne fait tien prendre que la décoction d'orge filtrée, jusqu'à ce que sept jours soient écoulés. La femme use de très-peu d'aliments et très-adoucissants. Si elle veut aller à la selle, elle se met sur son séant, jusqu'à ce que quatorze jours soient passés. Puis elle se lève et marche le moins possible; elle ne prend point de bains, use de peu d'aliments, fait des fumigations fétides aux parties génitales, et, quand elle commence à marcher, porte un bandage en fronde.

249. (Extraction du fœtus mort. Ceci n'est qu'un fragment qui se trouve tout au long dans le livre des Maladies des femmes, § 70, et dans le livre de la Superfétation, § 7.) Voici comment se fait l'extraction du fœtus : quand un fœtus est mort dans la matrice, se servir peu à peu du procédé par le crochet à os, brisant à mesure ce qui paraît, et laissant la peau protection contre les ferrements.

FIN DU LIVRE DES FEMMES STÉRILES.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΩΝ.

DES MALADIES DES JEUNES FILLES.

ARGUMENT.

Il est certain que l'anteur des livres sur les Maladies des / femmes avait composé un traité sur les maladies des jeunes filles; car il cite deux fois ce traité dans le premier livre : « Chez quelques femmes les règles se tournent vers le siège, comme je l'ai dit dans les maladies des jeunes filles 1; » et : « Dans le cas où les lochies se portent en haut, la fenune éprouve les accidents qui ont été exposés au sujet de la jeune tille à qui la première éruption des règles s'est portée en haut2. » Mais de ce traité, nous n'avons qu'un très-court fragment, où les deux passages cités par l'auteur ne figurent pas. J'ajoute, pour dire tout ce qu'on sait sur l'histoire de ce fragment, qu'il est mentionné dans le Glossaire de Galien : une correction suggérée par une leçon du ms. C, substitue à φωνέει, çovã, qui est interprété dans ce Glossaire. Ainsi, en tenant compte du travail sur les affections des jeunes filles, on voit que l'auteur des Maladies des femmes avait étendu de tous côtés l'investigation du sujet choisi par lui. Dans une phrase, expliquant que le sang se porte sur le cœur et le diaphragme, et cause ainsi la torpeur, le délire, il semble par là se rattacher à ceux qui plaçaient l'intelligence dans le diaphragme et le cœur. Cela est en contradiction avec l'auteur de la Maladie

^{&#}x27; Έστιν ήσι καὶ κατὰ τὴν ἔδρην, ώσπερ μοι είρηται ἐν τῆσι παρθενίησι νούσοισι, I, p. 10.

 $^{^2}$ Όλοΐα είρηται άμφὶ τῆς παρθένου, ή τὰ ἐπιραινόμενα πρώτα ὥρουσεν άνω, $1, \S 41$.

sacrée, qui, § 17, réfuta cette hypothèse et y substitua celle du cerveau, organe de l'intelligence. Je dis hypothèse, car il n'était pas possible d'en établir positivement la preuve. Cette preuve a été donnée longtemps après. C'est ainsi que les Pythagoriciens, qui faisaient tourner la terre autour du soleil, n'émettaient, de leur temps, qu'une hypothèse, élevée plus tard à l'état de chose démontrée.

BIBLIOGRAPHIE.

MANUSCRITS.

2146 = C, 2234 = D, 2144 = F, 2141 = G, 2142 = H, 2140 = I, 2143 = J, 2145 = K, Cod. Serv. ap. Foes = L, 2332 = X, Cod. Fevr. ap. Foes = Q'.

EDITIONS, TRADUCTIONS ET COMMENTAIRES.

Mauritii Cordæi ed. Græc. et lat. cum adnot. Paris, 1574, in-8°. — Jo. B. Donati Comm. Luccæ 1582, in-4°. Francof., 1591, in-8°. — Jo. Stephani comment. Venet. 1635, in-fol. — Claudii Tardy paraphrasis in libr. De virginum morbis, Paris, 1648, in-8°. — Les pronostics d'Hippocrate avec son traité des maladies des Vierges, par le marquis de Mirabeau, Paris, 1668, in-12.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΩΝ.

1. Λογή μοι τῆς ξυνθέσιος τῶν ¹ αλειγενέων ἐητρικῆς · οὐ γὰρ δυνατὸν τῶν νουσημάτων τὴν φύσιν γνῶναι, ὅ πέρ ἐστι τῆς τέγνης έζευρείν, εήν μη γνώ την έν τῷ ἀμερεί κατὰ την ἀργην, έξ ῆς διεκρίθη. Πρώτον περὶ τῆς ἱερῆς ³νούσου καλεομένης, καὶ περὶ τῶν άποπλήκτων, καί περί των δειμάτων, δκόσα φοθεύνται οί άνθρωποι έσγυρως, ώστε παραφρονέειν καὶ δρήν δοκέειν δαίμονάς τινας ἐφ' έωυτιον δυσμενέας, δκότε μέν νυκτός, δκότε δε ήμερης, δκότε δε άμφοτέρησι τήσιν ώρησιν: ἔπειτα ἀπὸ τής τοιαύτης δόψιος πολλοί ήδη άπηγγονίσθησαν, πλέονες δε γυναϊκες ή άνδρες άθυμοτέρη γάρ καὶ όλιγωτέρη 5 ή φύσις ή γυναικείη. Αξ δὲ παρθένοι, δκόσησιν 6 ώρη γάμου, παρανδρούμεναι, τοῦτο μᾶλλον πάσχουσιν ἄμα τῆ καθόδω τῶν ἐπιμηνίων, πρότερον οὐ μάλα ταῦτα κακοπαθέουσαι " ὕστερον γάρ τὸ αξικα ξυλλείθεται ἐς τὰς μήτρας, ὡς ἀποβρευσόμενον. δχόταν οὖν τὸ στόμα τῆς ἐζόδου μὴ τἢ ἀνεστομωμένον, τὸ δὲ αἷμα πλέον ἐπιβρέη ⁸ διά τε τὰ σιτία καὶ τὴν αύξησιν τοῦ σώματος, τηνικαῦτα οὐκ ἔγον τὸ αἶμα ἔκρουν ἀναίσσει ὑπὸ πλήθεος ἐς τὴν καρδίην καὶ ἐς τὰν διάφραζιν ὁ δκόταν οὖν ταῦτα πληρωθέωσιν, ἐμωρώθη ἡ καρδίη· 9 είτα έκ τῆς μωρώσιος νάρκη· 10 είτ' έκ τῆς νάρκης παράνοια έλαβεν. "Ωσπερ δκόταν καθημένου πουλύν χρόνον τὸ ἐκ τὧν έσγίων και μηρών αξιμα αποπιεγθέν ές τας κνήμας και τους πόδας

^{&#}x27;'λειγενέων vulg. $-\alpha$ εὶ γενέων D. $-\alpha$ ὶ ειγενέων FGHHK. - νεηγενέων C. - Voyez sur ce passage, p. 527. - νοσ. CDGHIJ, Ald., Frob. - εἴ πέρ (ὅ περ C; ἢ περ al. manu H) ἐστι τῆς τέχνης (τίς pro τῆς τ. C) vulg. - ² εἰ C. - μέρει C. - ²νόσου vulg. - νούσου CD, Lind. - ἀποπληχτιαῶν C. - οἱ om. CDGHIJK, Ald. - ἰσχυρῶς ἀνθρ. C. - παραφρονήσειν C. - δοκέει FGI. - άγ' DGHIJK. - έαυτῶ C. - δοκόταν (bis) C. - - ά δηνος C. - ἀπηχονίσησαν (sic) C. - ληπηροτέρη pro δλ. C, Vatic. Codd. ap. Foes in not. - δλιγοτέρη D. - 5 η DGHIJK, Ald. - ἢ om. vulg. - 6 ὡραι Codd. Regg. ap. Foes in not. - κασαπαθούσαι Κ. - κακοπαθόνσαν C. - ξυλλάβεται vulg. - ξυλλίβεται C. - ξυλλέβεται DGHIJK, Ald., Lind. - εἰς C. - ἀπορευσάμενον vulg. - ἀπορευσόμενον DHI - ἀπορευσάμενον JK. - 2 εἰη vulg. - 3 C. - διῖ C. - τὰ HJ. - τὰ om. vulg. - σιτεῖα C. - τὸ αμα om. Κ. - πλής.

DES MALADIES DES JEUNES FILLES.

1. Le commencement de la médecine est pour moi la constitution des choses éternelles; car il n'est pas possible de connaître la nature des maladies, objet des recherches de l'art, si l'on ne connaît pas la nature à son indivision, à ce début d'où elle se développe. D'abord je m'occupe de la maladie dite sacrée, des pertes de connaissance, et des terreurs que les hommes éprouvent à un haut degré au point de perdre l'esprit et de croire voir certains démons ennemis, tantôt la nuit, tantôt le jour, tantôt le jour et la nuit. A la suite de ces visions beaucoup se sont étranglés, toutefois plus de femmes que d'hommes; car le naturel de la femme est moins courageux et moins ferme. Les jeunes filles, quand vient l'époque du mariage, ne se mariant pas, éprouvent de préférence, à la première éruption des règles, ces accidents auxquels auparavant elles n'étaient guère exposées. Car, à ce moment, le sang se porte à la matrice, comme pour s'écouler au dehors. Ainsi donc, quand l'orifice de l'issue n'est pas ouvert, et que le sang arrive en plus grande abondance, tant par les aliments que par l'accroissement, alors le sang, n'ayant point de sortie, s'élance, vu la quantité, sur le cœur et le diaphragme. Ces parties étant remplies, le cœur devient torpide; à la torpeur succède l'engourdissement, et à l'engourdissement le délire. C'est ainsi que, quand on est resté longtemps assis, le sang, repoussé des hanches et des cuisses aux jambes et aux pieds, cause l'engourdissement; ce qui rend les pieds impuissants à la marche, jusqu'à ce que le sang retourne à lui-même; et il v retourne très-vite, quand, se levant, on se trempe les pieds dans l'eau froide jusqu'au dessus des che-

θους C. – καρδίαν vulg. – καρδίην CDHK. – πληρωθώστιν C. — 0 καρδία JK. – εῖτε C. – εῖτ1, – μωρώσηος C. — 10 εῖτε C. – εῖτα D. Lind. – παράνοιαν C. – άναπιεχθίν C.

1 νάρκην παράσγη: ύπὸ δὲ τῆς νάρκης ἀκρατέες οἱ ποσες ες σοριπορίην γίνονται, ἔστ' αν άναγωρήση τὸ αξικα ἐς έωυτό ' άναγωρέει 26è τάγιστα, δκόταν ³ άναστάς εν ύδατι ψυγρώ τέγγη το άνω τών σφυρῶν. Αὐτη μέν οὖν ή νάρχη εὐήνιος, ταγὸ γὰρ παλιβόοεῖ διὰ τὴν ἐθύτητα τῶν φλεδῶν, καὶ ὁ τόπος τοῦ σώματος οὐκ ἐπίκαιρος • ἐκ δὲ τῆς καρδίης καὶ τῶν φρενῶν βραδέως παλιβόροεῖ : ἐπικάρσιαι γὰρ αί φλέθες καὶ ὁ τόπος ἐπίκαιρος ἔς τε παραφροσύνην καὶ μανίην ἕτοιμος. Όκόταν ε δε πληρωθέωσι ταῦτα τὰ μέρεα, καὶ φρίκη ξὺν πυρετώ αναίσσει πλανήτας τους πυρετούς καλέουσιν. Έγοντων δέ τουτέων ώδε, υπό μεν της 6οξυφλεγμασίης μαίνεται, υπό δε της σηπεδόνος φονά, ύπο δε τοῦ ζοφεροῦ φοβέεται καὶ δέδοικεν, ύπο δε τῆς περί ⁸την καρδίην πιέξιος άγγόνας κραίνουσιν, ύπο δὲ τῆς κακίης τοῦ 9 αξικατος αλύων και αξυικονέων ο θυμός κακόν εφέγκεται. Ετερον δέ καὶ φοδερὰ 10 δνοικάζει • καὶ κελεύουσιν άλλεσθαι καὶ καταπίπτειν ές τὰ φρέατα καὶ ἄγγεσθαι, 11 άτε ἀμείνονά τε ἐόντα καὶ γρείην ἔγοντα παντοίην · όχότε δὲ ἄνευ φαντασμάτων, ήδονή τις, 12 ἀφ' ἦς ἐρῷ τοῦ θανάτου ώσπέρ τινος άγαθοῦ. 18 Φρονησάσης δὲ τῆς ἀνθρώπου, τῆ Αρτέμιδι αί γυναϊκες άλλα τε πολλά, 14 άλλά δή και τὰ πουλυτελέστατα τῶν ξματίων καθιεροῦσ: τῶν γυναικείων, κελευόντων τῶν μάντεων, έξαπατεώμεναι. 15 'Η δὲ τῆσδε ἀπαλλαγή, δκόταν τι μή έμπο- ◇ δίζη τοῦ αἵματος τὴν ἀπόρρυσιν. Κελεύω ¹6 δ' ἔγωγε τὰς παρθένους, όκόταν τὸ τοιούτον πάσχωσιν, ώς τάχιστα ξυνοικήσαι ἀνδράσιν. ήν γάρ χυήσωσιν, ύγιέες γίνονται. 17 εί δε μή, ή αυτίχα αμα τη ήθη ή

villes. Cette espèce d'engourdissement n'est pas pénible, car le retour est très-prompt à cause de la rectitude des veines, et cet endroit du corps n'offre pas de danger. Mais, quand il s'agit du cœur et des phrènes (diaphragme), le retour est lent; car les veines sont obliques, et l'endroit est dangereux et disposé au délire et au transport. Quand ces parties ont été remplies, le frisson avec la fièvre se manifeste; ces fièvres sont appelées erratiques. Les choses étant ainsi, la femme a le transport à eause de l'inflammation aiguë, l'envie de tuer à cause de la putridité, des craintes et des frayeurs à cause des ténèbres, le désir de s'étrangler à cause de la pression autour du cœur, Le sens intime, troublé et dans l'angoisse en raison de la perversion du sang, se pervertit à son tour. La malade dit des choses terribles. Les visions lui ordonnent de sauter, de se jeter dans les puits, de s'étrangler, comme étant meilleur et ayant toute sorte d'utilité. Quand il n'y a pas de visions, il v a un certain plaisir qui fait souhaiter la mort comme quelque chose de bon. Au retour de la raison, les femmes consacrent à Diane beaucoup d'objets, et surtout les plus magnifiques de leurs vêtements, sur l'ordre des devins qui les trompent. Elles sont délivrées de cette maladie, quand rien n'empêche l'éruption du sang. Je recommande aux jeunes filles, éprouvant des accidents pareils, de se marier le plus tôt possible; en esset, si elles deviennent enceintes, elles guérissent;

C. – ἔχοντα C. – ἔξέχοντα vulg. – ᾳασμάτων C. – τις om. vulg. — α ἀφείς C. — 13 ρρονέοντος δὲ τοῦ C. – ἀρτεμεότητι (sic) pro Åρτ. C. – πουλλά DGHK, Ald., Frob. — 14 καὶ τὰ ἱμάτια τὰ πουλυτελέστανα pro ἀλλά.... ἱματίων C, (Ald., sine τὰ sec.). – πουλυτ. DH. – πολυτ. vulg. – μάντειων (sic) C. – ἔξαπατεώμεναι C. – ἔξαπατεόμεναι DHΙ Κ. — 16 ἢ δὲ τῆς (τῆσδε C) ἀπαλλαγῆς (ἀπαλλαγῆ C) θεραπεία (θερπείη DH; θερ. om. C) vulg. – τι om. C. – ἐμποδίζηται C. – ἀποβρύησιν vulg. – ἀπόρρυσιν C. — 16 δὲ sine ἔγωγε C. – τοιοῦτο sine τὸ C (J, τοῦτο). – ὡς τάχιστα om. C. – τάχιστα om. Lind. – συνοι. Ch – γίγνονται C. — 16 δὲ (δὲ om. DH) μὴ ἔῃ αὐτέων ἄμα τῆ ῆδῃ ἢ δλίγον vulg. – ἢν δὲ μὴ ἔῃ αὐτέων ὥρη, ἄμα τῆ ῆδη ἢ δλίγον Lind. – εἰ δὲ (γε μὴ αὐτέων ἢ ἄμα την βίην δλίγον C. – Λυ lieu de ἔῃ αὐτέων Je lis ἢ αὐτία. – άλώσονται Æm. Portus, Foes in not., Lind.

ολίγον ὕστερον άλώσεται, ¹ εἴπερ μὴ ἐτέρῃ νούσῷ· τῶν οὲ ² ἠνδρωμένων γυναιχῶν αἱ στεῖραι μᾶλλον ταῦτα πάσγουσιν.

¹ Εἴπερ μὴ ἀνδρωθῶσι (εἴπερ μὴ ἀνδρ. om., D restit. al manu, FGHIJK) vulg. - ἦπερ (εἴπερ Ald.) μητὴρ νούσω C, Ald. - Je suppose qu'il faut lire εἴπερ μὴ ἐτέρῃ νούσω. - ² ἀνδρουμένων Lind. - ἕτεραι pro αἰ στ. C. - μᾶλλον om. C.

dans le cas contraire, à l'époque même de la puberté, ou peu après, elles seront prises de cette affection, sinon d'une autre. Parmi les femmes mariées, les stériles y sont plus exposées.

FIN DES MALADIES DES JEUNES FILLES.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΚΥΗΣΙΟΣ.

DE LA SUPERFÉTATION.

ARGUMENT.

Cet opuscule est, pour une bonne partie, composé de centons pris aux livres des Maladies des femmes et des Femmes - stériles. Cependant on y trouve aussi quelques morceaux originaux qui ne sont pas ailleurs. Tel est, par exemple, le début / relatif à la superfétation. Je relate ici, comme éclaireissements, des faits de superfétation dus à des observations modernes.

Superfétation sur une femme, - Mme C..., déjà mère de plusieurs enfants, devint enceinte dans le courant de juin 1837; et jusqu'au 20 septembre, aucun incident fâcheux n'avait troublé sa position. A cette époque, sans cause appréciable, son linge commence à être taché légèrement; l'écoulement persiste sans prendre, d'ailleurs, d'accroissement. Le 27, n'éprouvant pas de douleurs, Mmc C.... fait une excursion à la campagne: aucun accident ne se manifeste. Le lendemain, ctant au spectacle, elle ressent tout à coup de petites douleurs; l'écoulement augmente au point de l'obliger à se retirer précipitamment. Aussitét rentrée chez elle, elle se met au lit; les douleurs se prononcent, et le flux continue avec force. Appelé auprès de la malade, je retirai, au milieu de caillots de sang, un fœtus que je jugeai être de trois mois; il n'avait pas ses annexes. Tandis que j'en faisais la recherche, je trouvai dans les évacuations sanguines un œuf humain d'un pouce de diamètre, parsaitement intact, que j'incisai, et qui renfermait un fœtus dont la formation ne pouvait guère remonter à plus de cinq semaines. Peu après l'expulsion de ces deux fœtus, les douleurs ainsi que la perte s'étant ralentics, je m'éloignai, regrettant, toutefois, que le placenta du fœtus de trois mois fût resté en arrière. Il ne sortit que le lendemain, pendant ma visite, à la suite d'une douleur. (Observ. du docteur Pertus, Rev. méd., mars 1838.)

Supersétation sur une chèvre. - Cinq mois sont le terme de la gestation des chèvres, et leur portée ordinaire est de deux fœtus ou au plus de trois. Dans les premiers jours de décembre 1836, une chèvre recut les caresses du mâle, et tout portait à penser que la fécondation était consommée. Cependant, comme elle ne cessait de manifester son appétit amoureux, on la fit saillir de nouveau, quinze jours environ après le premicr accouplement. A partir de ce moment, l'animal parut satisfait, les signes de plénitude se prononcèrent, et vers le commencement du mois de mai cette chèvre mit bas deux fœtus parfaitement conformés et bien à terme, mais qui périrent bientôt, car la mère ne voulut pas les allaiter. Son ventre continuait encore d'offrir un volume extra-normal, et quinze jours étaient à peine écoulés, qu'au grand étonnement de son gardien, elle mit bas trois chevreaux bien constitués, et montra autant d'empressement à leur donner son lait, qu'elle avait montré de répugnance à remplir sa fonction de mère pour les deux premiers-nés. Ces chevreaux ont vécu tous trois. (Id., ib.)

Superfétation sur une jument. — Une jument appartenant à M. Jonathan Bilderbach, en Amérique, avait été montée par un mulet et un cheval. Elle vient de mettre bas, avant terme, deux petits, dont un mulet vivant et bien portant, l'autre poulain mort. Ce dernier s'est étranglé dans le passage. Le journal Southern medical and surgical journal (octobre 1837, p. 181), qui rapporte ce fait, ajoute que cela ne doit point étonner, puisque le même phénomène a été déjà constaté plusicurs fois en Amérique, dans la race humaine, savoir des femmes qui ont mis en même temps au monde deux enfants,

l'un blanc, l'autre mulâtre. (Gaz. méd. de Paris, 1838, p. 309.)

La même Gazette médicale (1843, p. 632) rapporte trois cas de superfétation.

J'ai parlé ailleurs (t. I, p. 380), d'un prétendu moyen de procréer les sexes à volonté, lequel est propre à l'opuscule ~ Sur la superfétation.

M. Raciborski a fait remarquer la concordance d'un conseil empirique (Superfétation, p. 26; Femmes stériles, p. 220), avec les connaissances nouvelles sur le mécanisme de la génération: « Le repos de la femme, et surtout le séjour au lit après l'acte de la génération doit aussi faciliter la conception. Hippocrate savait bien apprécier les avantages de cette condition; car il conseillait à toutes les femmes stériles de rester quelque temps au lit après avoir cohabité avec leurs maris. Il va sans dire que cette position doit faciliter les rapports du liquide fécondant avec l'œuf. » (De l'Epoque du mariage, Expér. 1843, p. 1521.)

Bernard (Reliquix medico-criticx, Jenx, 1795, p. 45) cite un passage de Platon relatif à l'usage de l'huile : « L'huile est bonne pour l'homme en application extérieure, mais à l'intérieur elle est très-nuisible. Aussi tous les médecins défendent aux malades l'usage de l'huile, si ce n'est en très-petite quantité dans les choses qu'on doit manger, et tout juste ce qu'il faut pour éteindre la déplaisance produite sur le sens de l'odorat par des aliments 1. » Bernard conclut de là que dans la haute antiquité l'huile n'était pas employée à l'intérieur, et que les livres hippocratiques où l'huile est ainsi employée sont d'une époque postérieure à Hippocrate. Appliquant ce caractère à l'opuscule de la Superfétation, il pense que cela suffit pour en conclure

'' Δστε καὶ ἐνταῦθα τοῖς μὲν ἔξωθεν τοῦ σώματος ἀγαθόν ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ, τοῖς δ' ἐντὸς ταὐτὸ τοῦτο κάκιστον καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἰατροὶ πάντες ἀπαγορεύουσι τοῖς ἀσθενοῦσι μὴ χρῆσθαι ἐλαίῳ, ἀλλ' ἢ ὅτι σμικροτάτῳ ἐν τούτοις οἰς μέλλει ἔδεσθαι, ὅσον μόνον τὴν δυσχέρειαν κατασδέσαι τὴν ἐπὶ ταῖς αἰσθήσεσι ταῖς διὰ τῶν ῥινῶν γιγνομένην ἐν τοῖς σιτίοις τε καὶ ὄψοις, Protag., Steph., t. I, p. 334, C. qu'Hippocrate n'en est pas l'auteur. Mais il y a ici quelque erreur de Bernard; car je n'ai pu trouver dans l'opuscule le lieu où est recommandé l'usage interne de l'huile. Puis, en tout cas, le passage de Platon n'autoriserait aucunement une conséquence aussi décisive. Toutefois, j'ai emprunté à Bernard, sinon le rapprochement, du moins la citation qu'il a faite; car il est bon d'avoir sous les yeux les passages médicaux des plus anciens auteurs, de ceux qui sont les plus voisins des temps hippocratiques.

BIBLIOGRAPHIE.

MANUSCRITS.

2146 = C, 2234 = D, 2144 = F, 2141 = G, 2142 = H, 2140 = I, 2143 = J, 2145 = K, Cod. Serv. apud Foes = L, 2332 = X, Imp. Samb. apud Mack = P', Cod. Fevr apud Foes = Q'.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΚΥΗΣΙΟΣ.

- 1. 'Οκόταν ἐπικυίσκηται γυνὴ, ἢν μὲν ἐν τῷ μέσῳ τῆς μήτρης τὸ πρῶτον ἔχῃ παιδίον, ¹τὸ ἐπικύημα προσπίπτει ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου εξωθεύμενον ἢν δὲ ἐν τῷ κέρατι τῷ ἔτέρῳ τὸ ²κύημα ἔχῃ, ἐπιτίκτει ὑστερον οὐ γόνιμον, ἐπὴν χαλάσῃ ἡ μήτρη καὶ ὑγρανθῇ, τοῦ γονίμου ἀπολυθεῖσα. 'Νι δὲ μὴ κὐτίκα ³ ἀποχωρέῃ τὸ ἐπικύημα, δοῦνας τε παρέχει καὶ ῥεῦμα δυσῶδες καὶ πυρετὸν, καὶ οἰδεῖ τὸ πρόσωπον καὶ τὰς κνήμας καὶ τοὺς ὑπόδας καὶ τὴν νηδὺν, καὶ ἀσιτέει ἕως ἐν ἐκπέσῃ. 'Επικυίσκονται δὲ τῶν γυναικῶν ὧν ἀν ὁ στόμαχος μετὰ τὸ πρῶτον κύημα ⁵ ξυμμεμύκῃ οὐ κάρτα ἡ μὴ ἐπιφαινομένων τῶν σημηΐων ξυμμεμύκῃ. Τὰ δὲ ἐπικυήματα τὰ βἐπιτικτόμενα ὕστερον, ἢν μήπω διάκρισιν ἔχῃ, ἀλλὰ σὰρξ ἢ, οἰδέει μὲν οῦ, ἀλλὰ κατασήπεται μέγρι ἐν ἐξέλθη τῆς μήτρης.
- 2. ⁷⁷Η τινι αν έκδύη το παιδίον τοῦ χορίου εν τησι μήτρησι, πρὶν έξω ⁸ ἄρχεσθαι χωρέειν το παιδίον, δυστοκέει μαλλον καὶ ἐπικιούνως, ἢν μὴ ἡ κεφαλὴ ἡγέηται. ^{9 *}Η τινι δὲ ἀν χωρέη ἔξω σὺν τῷ χορίω τὸ παιδίον καὶ προχωρῆσαν ἐς τὸν στόμαχον ἐκοὺή τοῦ ¹⁰ γορίου ραγέντος, εὐτοκέει μαλλον ¹¹ καὶ τὸ μὲν παιδίον θύρηρι χωρέει τὸ δὲ Λόριον ἴσχεται καὶ ἀνασπα ἔιουτὸ καὶ μένει αῦτοῦ.
- ' Καὶ τὸ vulg. J'ai supprimé καὶ même sans mss. προσπίπτη DJ. δ' C. — 2 επικύημα vulg. - κύημα DGIJK. — 2 ύποχωρέη DP'. - κύημα FHL. ἀποχύημα vulg. - ἐπιχύημα C, Foes in not. - ἔχει C. — ⁴πόδας, καὶ ἢν διάληται (διαλέγηται DP'; διάλληται C; διαλύηται Mack; διαλείηται sic Lind.), ἀσιτέει vulg. - Le texte est altéré; διαλύηται est une conjecture de Cornarius, adoptée par Foes, mais qui ne satisfait guère. Au lieu de xai ην διάληται, je lis καὶ τὴν νηδύν, καί. — 5 ξυμμεμύκη (συμμ. C) (addunt ού L, Foes in not., Mack) κάρτα (addunt η μή Vat. Codd.) ἐπισαινομένων των σημείων (σημηίων C)· συμμεμύχει (συμμέμυχε J) δε τάδε (τά pro τάδε Κ; τὰ δὲ Η; μετά pro τάδε C; μετά τὰ pro τάδε Lind., Mack) ἐπικυήματα vulg. - κάρτα ἐπιραινομένων τῶν σημείων ἢ μὴ ἐπιραινομένων, ἢν συμμεμύκη. Τά δὲ ἐπικυήματα κτλ. conj. Foes in not. - συμμεμύκη δὲ μετὰ τὰ έπιχυήματα τὰ ἐπιτικτόμενα ϋστερον conj. Cornar. - Je lis ξυμμεμύκη οῦ κάρτα, η μη έπιο, τ. σ. ξυμμεμύκη. Τά δὲ ἐπικυήματα κτλ. — 6 ἐπιτηκτόμενα $C. - σήπεται C. - μέχρι; CHJK. — <math>^{7}$ ήν (ή C) τινι vulg. - τὸ χωρίον (χωρεΐον Κ; χορίον DJ, Ald.) τοῦ παιδίου vulg. - τὸ παιδίον τοῦ χωρίου C. -* ἔργεσθαι CFJL. - καὶ μάλλον Lind. - ἐπικίνδυνος vulg. - ἐπικινδύνως Q',

- 1. (Superfétation.) Quand la superfétation a lieu chez une femme, si le premier enfant est dans le milieu de la matrice, le produit de la superfétation tombe expulsé par l'ancien fœtus. Mais si le premier enfant est dans l'une des cornes, la femme met au monde en dernier lieu le produit non viable, après que la matrice s'est relàchée et humcetée, étant délivrée du produit viable. Si le produit de la superfétation ne sort pas aussitôt, il cause de la douleur, un flux fétide et de la fièvre; le visage, les jambes, les pieds enflent, ainsi que le ventre; anorexie jusqu'à ce qu'il soit expulsé. La superfétation arrive chez les femmes dont l'orifice utérin ne s'est pas fermé complétement après la première conception, ou s'est fermé sans que les signes aient paru. Les produits de la superfétation, si, n'ayant pas encore les membres distincts ils ne sont qu'une chair, ne se gonflent pas, mais se putréfient jusqu'à ce qu'ils sortent.
- 2. (Différentes remarques sur l'enfant et le chorion, pour l'acconchement.) La femme chez qui l'enfant sort du chorion dans la matrice, avant de commencer à sortir au dehors, a un accouchement plus laborieux, dangereux même, si la présentation n'est pas par la tête. La femme chez qui l'enfant sort avec le chorion, et, s'avançant à l'orifice, rompant les membranes, vient au dehors, accouche plus heureusement. L'enfant vient au-dehors; mais le chorion est retenu, se rétracte et demeure en place.

Cornar., Lind., Mack. — " ήν (ή C) τινι δὲ τη (ετη J; ήν, D al. manu τη, FHIK, Ald.; χωρέει C) ἔξω vulg. – ήν est pour ἀν, par une faute qui n'est pas rare; et la comparaison avec la phrase précédente montre qu'il faut lire: τη τινι δὲ ἀν χωρέη ἔξω ατλ. – χωρίω vulg. – χωρείω Κ. – χορίω J. – προχωρήσαν C. – προσχωρήσαν vulg. – πρὸς vulg. – ἐς C. – ἐνδύει ἐν τοῦ C. — το παιδίου J. – χωρίου vulg. – χωρείου Κ. – χορίου CD. – εὐτοκέη vulg. – εὐτοκέει CDFHJL, Lind., Mack. — " καὶ ἡν τὸ παιδίον Cornar. – ἡν τε καὶ τὸ μὲν pro καὶ τὸ μὲν Lind. – θήρυφι J. – οὐρύμφα (sic) pro θύρ. C. – οὐρίφαν Vatic Codd. – χωρίον vulg. – χώριον C, Ald.

- 3. 'Οκόταν¹ [οὐ] γόνιμον γένηται τὸ παιδίον, τουτέου ἡ σὰρξ ὑπερέχει τῶν ὀνύχων, οἱ δὲ ὄνυχες ἐλλείπουσι τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν.
- 5. 'Οχόταν ⁶τοῦ παιδίου τῆς χεφαλῆς προφανείσης ἐκ τοῦ στομάχου μηχέτι ἐθέλη τὸ ἄλλο σῶμα προχωρεῖν, ⁷τὸ δὲ παιδίον τεῦνήχη, τοὺς δακτύλους βρέζας ὕδατι, μεταζὺ τοῦ στομάχου καὶ τῆς χεφαλῆς ⁸παραδύσας τὸν δάκτυλον, ἐν.χύκλοι περιάγειν εἶθ' ⁹δποδάλλων τὸν δάκτυλον ὑπὸ τὸ γένειον, διαδύσας ἐς τὸ στόμα, ἔζω ἕλκειν.
- 6. 10 'Οκόταν δὲ τὸ μὲν ἄλλο σῶμα θύρηρι ἢ τῶν αἰδοίων, ἡ δὲ κεφαλὴ εἴσω, ἐπὶ πόδας φερομένου τοῦ ἐμβρύου, ἐπὴν περιάγης τὸν δάκτυλον ἐν κύκλῳ, ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας παρεὶς μεταξὸ τοῦ στομάγου ακὶ τῆς κεφαλῆς, βρέζας ὕδατι, ἐξελκύσαι. *Ην δὲ τοῦ στομάχου
- ¹ Οὐ Cornar., Foes, Lind., Mack. οὐ οm. vulg. τὸ οm. C. ² μέχρι ἢν C. μήθ' ἐτέρωσε DFGHIJK, Ald., Frob., Lind., Mack. δέον οm. C. ἀπότεν vulg. ὁπότε C. ἀπό τευ Mack. δσμὴν DJ. ³ δ' οm. C. ⁴ ἢ C, Vatic. Codd. ἢ οm. vulg. οἰδέει καὶ μένει vulg. οἰδέη καὶ μείνη DFHIJK. πυριήσεως C. ἀποχωρήσει vulg. ἀποχωρήση CDFGHIK, Ald. περιάνει ΣΕΡGIJKLP'Q'. ἐλαστηρίω C. παλαιῷ pro παχεῖ. conj. Bodæus a Stapel in uot. ad Theophr., p. 1128 αὖεις (sic) pro διείς C. Ante ώδ. addit δἔύνα C. ⁵ ἔρηότερα Foes in not. τοῦ καιροῦ οm. C. ⁶ τοῦ οm. CFG HIK, Ald. παιδίον pro τοῦ π. DQ'. ἐθελει L. ² τὸ π. δὲ C. τεθνήκει L. ² παραμύσας C. ὁ ὑπολαδών C. τὸ οm. C. διαδήσας Foes in not., Mack. διαμύσας C. εἰς C. ἐς οm. J. ἔλκε L. ¹⁰ όκ. δὲ τὸ μ. ἄ. οπι.

- 3. (Enfant non viable; signe.) Quand l'enfant naît non viable, la chair dépasse les ongles, qui manquent aux pieds et aux mains.
- 4. (Présentation par le bras, par les pieds; corps restant engagé, bien que la tête soit sortie. Moyen pour provoquer des douleurs. Comp. des Maladies des Femmes, p. 69.) Quand, l'enfant naissant viable, le bras fait saillie au dehors, le repousser d'abord jusqu'à ce qu'il rentre; si ce sont les deux bras, les repousser tous deux; si c'est la jambe, la repousser aussi. Quand les deux jambes, étant sorties, restent sans avancer d'aucun côté, il faut se servir d'une fumigation qui rende la matrice aussi humide que possible; cette fumigation sera odorante. Quand, la tête étant sortie, le reste du corps reste fixé, employer la même fumigation. Quand, une partie du corps étant dans la matrice et une autre dans le vagin, la partie hors de la vulve se tuméfie et demeure fixée, employer la même fumigation. Si la fumigation amène la délivrance, c'est bien; sinon, enduire l'orifice utérin avec du suc épais d'élatérion, délayé dans de l'eau, afin de provoquer une douleur utérine; provoquer aussi une douleur par les boissons et les aliments; oindre la vulve même avec du cérat, si la patiente vous paraît trop sèche.
- 5. (La tête seule est dégagée; l'enfant est mort; extraction à l'aide des mains.) Si, la tête de l'enfant étant hors de l'orifice utérin, le reste du corps ne chemine pas, et que l'enfant soit mort, on s'humecte la main avec de l'eau, on enfonce le doigt entre l'orifice et la tête, et on le passe en rond; puis, mettant le doigt sous le menton et l'enfonçant dans la bouche, on tire à soi.
- 6. (La tête reste engagée; extraction à l'aide des mains.) Quand le corps est hors des parties génitales et que la tête est en dedans, la présentation étant par les pieds, passer le doigt.

C. – Θήρυφι J. – Θύριφι F. – Θυρηφορίη pro Θ. $\frac{1}{4}$ C. – εὶ pro ή C. – ἐμθρίου CP. – ἐλκύσχι G.

- έζω ' ἢ, τῶν δὲ αἰδοίων εἴσω, παρεὶς τὰς χεῖρας, περιλαθών τὴν χεφαλὴν, έξέλχειν.
- 7. *Πν δὲ τὸ ἔμβρυον ἔνδον μένη τετελευτηκὸς καὶ μὴ δύνηται μήτε αὐτόματον μήτε διὰ φαρμάκων ἔκπεσεῖν κατὰ φύσιν, χρίσας τὴν χεῖρα κηριστῆ, ἥτις όλισθητική μάλιστα, ἔπειτα ἐνείρας ἐς τὴν χεῖρα κηριστῆ, ἥτις όλισθητική μάλιστα, ἔπειτα ἐνείρας ἐς τὴν μήτρην, διελεῖν τοὺς ιμους ἀπὸ τοῦ τραχήλου ἐπερείσαντα τῷ μεγάλο, δακτύλο, ' ἔχειν δὲ χρὴ πρὸς τὰ τοιαῦτα καὶ ὄνυχα ἐπὶ τῷ κατύλο τῷ μεγάλο, ' καὶ διελόντα ἐξενεγκεῖν τὰς χεῖρας, ἔπειτα πάλιν ἐσείραντα τὴν κοιλίην ἀνασχίσαι, καὶ ἀνασχίσαντα ἡσυχῆ ἐξελεῖν τὰ ἐντοσθίδια, ἔπειτα ἐξελόντα συντρῖψαι τὰ πλευρία, ὅκως ολκῶδες ἐόν.
- 8. Το δὲ ⁷χοριον ἢν μὴ ρηϊδίως ἐκπίπτη, μαλιστα μὲν ἐἄν προς τὸ εμβρυον προσκρέμασθαι, καὶ τὴν λεχὼ ⁸προσκαθῆσθαι ὥσπερ ἐπὶ ἐμβρυον προσκρέμασθαι, καὶ τὴν λεχὼ ⁸προσκαθῆσθαι ὥσπερ ἐπὶ ἐμβρυον εκκρεμάμενον συνεπισπαται τῷ βάρει ἔζω ἡσυχῆ δὲ τοῦτο ποιέειν, μὴ πρὸς βίνν, ὅκως μὴ ἀποσπασθέν ⁹ τι παρὰ φύσιν φλεγμονὴν εἰποιήση · ὑποκεῖσθαι οὖν ὃεῖ τῷ ἐμβρύῳ εἰρια ὡς ὀγκωδέστατα νεόζαντα, ἴνα κατὰ μικρὸν ¹⁰ἐνδιδοίη ἀσκία δύο ἐζευγμένα ὕδατος μεστά · ἐπάνω ὸὲ τῶν ¹¹ἀσκίων εἰρια · ἐπάνω δὲ τοῦτον τὸ ἔμβρυον · ἔπειτα τρυπῆσαι ἐκάτερον τῶν ἀσκίων ραρίῳ, ὅκως ρυῆ κατὰ ενδιδόντων δὲ ἐπισπαται τὸ ἔμβρυον τὸν ὀμβρόνο, ὁ δὲ ἐπισπαται τὸ ἔμβρονον τὸν δικρὸν τὸ ὕδωρ · ἐκρέοντος οὲ τοῦ ὕδατος ἐνδιδόασιν οἱ ἀσκοί · ¹²ἐφέλκει τὸ Λόριον. ³Ην δὲ μὴ δύνηται καθῆσθαι ἐπὶ τοῦ λασάνου,
- ' Ή C. $-\delta$ è om. C. $-\frac{\alpha}{2}$ μ. αὐτ. om. C, Lind. ὡς αἰσθητική pro δλισθ. C. $-\delta$ λισθετική Ald. $-\dot{\epsilon}$ νείρξας vulg. -Je lis ἐνείρας; voy. plus bas, l. 9. $-\frac{\alpha}{2}$ ἔχειν.... μεγάλω om. J. $-\dot{\epsilon}$ πὶ τῶ μεγάλω δακτύλω DH. $-\dot{\epsilon}$ πὶ τοῦ μεγάλου δακτύλου C. $-\frac{\epsilon}{2}$ διελόντα δὲ sine καὶ C. $-\dot{\epsilon}$ γείραντα vulg. $-\dot{\epsilon}$ νείρξαντα Cornar., Lind., Mack. $-\dot{\epsilon}$ σείραντα C. $-\dot{\epsilon}$ σείρειν n'est pas dans les Lexiques. $-\dot{\epsilon}$ σ. vulg. $-\xi$, FH, Ald., Frob. $-\dot{\epsilon}$ ἕξει ἢ μὴ C. $-\dot{\epsilon}$ χωρίον vulg. $-\chi$ όριον CF. $-\dot{\epsilon}$ ητίδιον C. $-\pi$ ροσκρεμᾶσθαι vulg. $-\pi$ ροσκρέμασθαι C. $-\dot{\epsilon}$ προστίθεσθαι vulg. $-\pi$ ροσκράησθαι C, Vatic. Codd., Lind. $-\kappa$ ατασκευασμένον (sic) F, Frob. $-\dot{\epsilon}$ τ C, Vatic. Codd. $-\tau$ τ om. vulg. $-\delta$ εῖ οὖν FH. $-\dot{\epsilon}$ ερία vulg. $-\dot{\epsilon}$ ξετα C. $-\dot{\epsilon}$ νακόξαντα C. $-\dot{\epsilon}$ $-\dot{\epsilon}$ νόιδοι (ἐνδιδοῖ Lind.; ἐν αἰδοίη C) ἢ (ἢ οπ. C) ἀσκία vulg. $-\mu$ ετὰ pro μεστὰ Lind., Mack. $-\dot{\epsilon}$ ιὰ ἀσκών C. $-\tau$ ρυπῆσθαι C. $-\dot{\epsilon}$ κάτερα J. $-\mu$ ρατίω vulg. $-\dot{\epsilon}$ ατείω C. $-\mu$ κρόν vulg. $-\dot{\epsilon}$ μισρόν C. $-\dot{\epsilon}$ νατείρα J. $-\mu$ ρατίω vulg. $-\dot{\epsilon}$ αταλήτου vulg. $-\dot{\epsilon}$ κακλήτου vulg. $-\dot{\epsilon}$ κακλήτου vulg. $-\dot{\epsilon}$ κακλήτου vulg. $-\dot{\epsilon}$ κακλήτου vulg. $-\dot{\epsilon}$ κακλίτου F. $-\dot{\epsilon}$ νακλήτου CDHJK, Lind., Mack.

en rond, glisser les deux mains humectées d'eau entre l'orifice utérin et la tête, et tirer. Si l'enfant est hors de l'orifice, mais en dedans des parties génitales, introduire les mains, embrasser la tête, et tirer.

- 7. (Fætus mort; excision. Ferrement dont on arme le pouce. Comp. des Maladies des Femmes, \$70, et des Femmes stériles, \$249.) Si le fœtus mort reste au dedans et ne peut sortir naturellement ni de soi-même ni par les médicaments, oindre la main avec du cérat aussi onctueux que possible, l'introduire dans la matrice, et séparer les épanles du cou en appuyant avec le pouce. Le ponce est, pour ce besoin, armé d'un ferrement. L'amputation faite, on extrait les bras. Puis, rentrant, on fend le ventre, et, l'ayant fendu, on retire doucement les entrailles. Cela fait, on broie les côtes, afin que le petit corps, s'affaissant, devienne plus maniable et sorte plus facilement, en raison de cette diminution de volume.
- 8. (Chorion retenn; moyen de l'extraire à l'aide du poids de l'enfant, qui repose sur des outres pleines d'eau; on perce les outres; et l'écoulement graduel de l'eau produit une traction graduelle aussi. Autres dispositions pour le même cas.) Si le chorion ne sort pas facilement, autant que possible on n'en séparera pas l'enfant, la femme s'assoira comme si elle était sur un pot de nuit; on disposera quelque chose d'élevé, afin que l'enfant, suspendu, tire par son poids le chorion en dehors; on sera cela doucement, sans violence, de manière que rien d'arraché contre nature ne cause de l'inflammation; à cet effet, de la laine nouvellement cardée, et faisant un gros volume, sera sous l'enfant, avec deux outres liées ensemble, pleines d'eau, qui s'affaisseront peu à peu; la laine sera par-dessus les outres, et l'enfant par-dessus la laine; on percera les deux outres avec un poinçon, asin que l'eau s'écoule lentement; l'eau s'écoulant, les outres s'affaissent; s'affaissant, l'enfant tire le cordon ombilical: et le cordon tire le chorion. Si la femme ne peut pas demeurer assise sur le pot de nuit, elle sera assise sur un siège à dos et percé. Si elle est trop faible pour se

επ' ἀνακλίτου δίφρου ¹ τετρυπημένου καθήσθω. ¹Πν δὲ ἀσθενέη τὸ σύνολον καθῆσθαι, τὴν κλίνην ὡς ὀρθοτάτην ἀπὸ τῶν πρὸς τῆς κεσάλῆς μερῶν ἀεἰραντας, ἴνα κάτω ρέπη ὡς μάλιστα ²καὶ ζυνεπισπᾶται τὸ κάτω βάρος, ὑπὸ τὰς μασχάλας ὅῆσαι τὴν λεχὼ ἔξωθεν τῶν ὑματίων πρὸς τῆ ³κλίνη ἢ κηρίη ἢ ὑμάντι πλατεῖ καὶ μαλθακῷ, ὅκως μὴ ὀρθῆς ἐοὐσης τῆς κλίνης κάτω τὸ σῶμα φέρηται. Τὸν αὐτὸν 'δὲ τρόπον κὴν ἀπορὲραγῆ ὁ ὀμφαλὸς, κὴν ἀποτάμη τις πρὸ τοῦ καιροῦ, βάρεα ἕξύμμετρα ἐκκρεμανῦντα, τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ χορίου ποιέεσθαι · βελτίστη γὰρ αὐτη ⁶ἡ θεραπείη τῶν τοιῶνδε γίνεται καὶ ἤκιστα βλάπτει.

- 9. *Ην δέ τινι ἐναποθάνη τὸ παιδίον ἐν τἢ μήτρη καὶ ψη ἐξέλθη, ὑγρῆς ἐούσης ⁷τῆς μήτρης καὶ μη ἐχούσης ἔτι τὸ ὑποκείμενον, ἀλλὰ ἔηρανθἢ ἡ μήτρη, πρῶτον μὲν οἰδίσκεται αὐτό · ἔπειτα ⁸τήκεται καὶ σήπεται τὰς σάρκας, καὶ ῥέει θύρηψι · ὕστατα δὲ τὰ ὀστέα ὑρέει · καὶ ῥόος ἐνίστε λαμβάνει, ἢν μὴ πρότερον ἀποθάνη.
- 10. Όχοταν το παιδίον ⁹ ἐντεθνήκη, καὶ τοῖς ἄλλοισι τεκμαίρεσθαι σημηΐοις, καὶ κελεύειν τοτὲ μὲν ἐπὶ δεξιὰ κεῖσθαι, τοτὲ δὲ ἐπὰ ἀριστερὰ μεταδάλλειν· μεταπίπτει γὰρ ἐν τῆ μήτρη τὸ παιδίον ὁποτέρωθι ἀν καὶ ἡ γυνὴ, ὥσπερ λίθος ἡ ἄλλο τι, ἡν τεθνήκη, καὶ τὸ ἦτρον ψυχρὸν ¹⁰ ἔχει· ἢν δὲ ζώη, ¹¹ τό τε ἦτρον θερμὸν ἔχει, καὶ ἡ μὲν γαστὴρ ὅλη μεταπίπτει τεταμένη μετὰ τοῦ ἄλλου σώματος, ἐνὲν αὐτέη δὲ οὐδὲν μεταπίπτει χωρὸς τοῦ ἄλλου σώματος.
 - 11. 137 Η τινι αν ώδινούση πρό τοῦ παιδίου φοός πολλός αίματώδης

^{&#}x27; Πεποτημένου J. – πρὸς οm. C. – ἄραντες vulg. – ἄείραντας C. — ² καὶ C, Vatic. Codd. – καὶ om. vulg. – τὸ om. C. – ὑπὸ δὲ τὰς vulg. – Le δὲ doit être supprimé. – τὴν δὲ λεχὼ C, Vatic. Codd. – ἡμαντίων vulg. – ἡματίων DHJKL, Lind., Mack. — ³ κλίνη τῆ ταινίη (κηρίη C) ἢ ἰμάντι (ἰμᾶντι F) vulg. – Je lis ἢ au lieu de τῆ, – στόμα pro σῶμα C. — ⁴δὲ om. J. – ἀποταμῆ (ἀποτάμη Lind.) τι (τις DFHIJK, Ald., Frob., Lind., Mack) vulg. – βαρέα C. — ⁴ σ. vulg. – ξαρέα C. — ⁴ σ. vulg. – ξαρέα C. — ⁴ δ. on. vulg. – βαρέα C. — ⁴ δ η om. vulg. – J'ai ajouté ἡ sans mss. — ² Ante τῆς addit ἔτι D. – ἔτι (ἔτι om. D) τὸ ὑγρὸν (ὑποκείμενον pro ὑγρὸν C) vulg. – ὑγρὸν fait contresens; ὑποκείμενον est obscur; mais, ponvant s'entendre, je le prends. J'avais songé, par conjecture, à : καὶ μεθιείσης ἔτι τὸ ὑγρὸν. — ἔσηπεται καὶ τήκεται C. – Αnte τὰς addit καὶ C. – θύριφι FK. – ἢν μὴ πρ. ἀπ. om. J. — ³τεθνήκη vulg. – ἐτεθνήκει Κ. – ἐτεθνήκη D, Ald., Frob., Lind. – ἐντεθνήκη CJ, Mack. – ἐκτεμαίρεσθαι DI^ν. – συντεκμαίρεσθαι II. – ἐντεκμαίρεσθαι vulg. – La leçon de II

tenir assise en aucune façon, on redressera autant que possible le lit du côté de la tête, afin que le poids inférieur se porte en bas et exerce une traction; l'accouchée sera liée par-dessous les aisselles au lit, en dehors des couvertures, à l'aide d'une bande ou d'un lien large et souple, de manière que, le lit étant redressé, le corps ne descende pas. De la même façon, si le cordon se rompt, ou si on le coupe avant le temps, vous procurerez, à l'aide de poids convenables que vous suspendrez, la sortie du chorion; c'est là le meilleur traitement de ces cas et le moins nuisible.

- 9. (Accidents qui surviennent quand l'enfant mort séjourne dans la matrice.) L'enfant meurt dans la matrice et ne sort pas pendant qu'elle est humide et qu'elle a encore ce qui la soutient; elle se sèche; en cet état, d'abord l'enfant se gonfle, puis les chairs se dissolvent et se corrompent, et il sort; les os sortent les derniers. Quelquefois il survient un flux, si la femme ne succombe pas auparavant.
- 10. (Mort de l'enfant; signes.) Quand l'enfant est mort, on s'en assurera tant par les autres signes qu'en ordonnant à la femme de se coucher tantôt sur le côté droit et tantôt sur le gauche; en effet, l'enfant, quand il est mort, tombe dans la matrice du côté où se tourne la femme, comme une pierre ou tout autre corps; l'hypogastre est froid. Au lieu que, quand l'enfant vit, l'hypogastre est chaud, le ventre tendu tombe avec le reste du corps, et dans son propre sein rien ne tombe qu'avec le reste du corps.
- 11. (Écoulement de sang pendant le travail; que l'enfant est non viable. Comp. des Maladies des Femmes, § 28.) Quand, chez une femme en travail, un écoulement sanguin abondant survient avant l'enfant, sans douleur,

montre qu'il faut lire, non pas άλλοις έντεκμαίρεσθαι, mais άλλοισι τεκμαίρεσθαι. – σημήτοις C. – σημείοις vulg. – τότε (bis) CF, Ald., Frob. — 10 έχη CJ. — 11 καὶ τὸ ήτρον C. – μὲν om. J. — 12 έν.... σώματος om. (D, restit. al. manu) FGIJK. – αὐτέη C. – αὐτή vulg. — 13 ήν τινι vulg. $-\frac{7}{2}$ τινι C. – αἰματώδης γέν. πολλὸς C. – ἀνωδύνως J. – τὸ παιδίον om. C.

γένηται ἀνώδυνος, κίνδυνος τὸ παιδίον τεθνηκὸς ἀπολυθῆναι, ¹ἢ οὐ βιώσιμον γενέσθαι.

- 12. Κυουσέων τῶν γυναικῶν ὁ στόμάχος τῶν πλείστων ἐγγὺς τυγγάνει ἐὼν πρὸ τοῦ τόκου.
- 13. Κυέουσα ²ή γυνή, ἢν μή λαγνεύηται, βηΐτερον ἀπολυθήσεται τοῦ τόκου.
- 14. Ἡ τὰ δίδυμα ⁸χυέουσα τίχτει τῆ αὐτῆ ὡς καὶ συνέλαβεν ἔχει δὲ ἑνὶ χορίῳ τὰ παιδία ἀμρότερα.
- 15. Γυναικὶ δυστοκεούση, ἢν τὸ παιδίον ἐν τῆσι γονῆσιν ἐνέχηται καὶ μὴ εὐπόρως ἐξέλθη, ἀλλὰ ζὺν πόνφ καὶ μηχανῆσιν ἰητροῦ, ταῦτα τὰ παιδία ἀρτίζωα. Τουτέων οὐ χρὴ τὸν ὀμφαλὸν ἀποτάμνειν, πρὶν εἰν οὐρήση, ἢ πτάρη, ἢ φωνήση, ἀλλὰ ἐἄν, προσχωρῆσαι δὲ τὴν γυναῖκα ὡς ἐγγυτάτω τοῦ παιδίου, καὶ ἢν διψῆ, πινέτω μελίκρητον. Καὶ ἢν ὁ ὀμφαλὸς ἐμφυσῆται ὥσπερ εστόμαχος, κινηθήσεται, ἢ πταρεῖ τε τὸ παιδίον καὶ φωνὴν ρήζει, καὶ τότε ἀποτάμνειν ἀναπνέοντος τοῦ παιδίου. Ἦν δὲ μὴ φυσῆται ὁ ὀμφαλὸς μηδὲ λινῆται, χρόνου ἐγγενομένου, οὐ βιώσεται.
- 46. Κυέουσαν γυναϊκα, ⁸ἤν μὴ ἄλλως γινώσκης, ἀλλ' οἱ ὀρθαλμοὶ εἰλκυσμένοι καὶ κοιλότεροι γίνονται, καὶ τὰ λευκὰ τῶν ὀρθαλμῶν οὐκ ἔχει τὴν φύσιν τῆς λευκότητος, ἀλλὰ πελιὸνότερα.
- 47. Ἡν τις ἐπίτοχος ἐοῦσα ⁹ χοιλοιδιᾳ τοὺς ὀσθαλμοὺς, καὶ ὑποιδέῃ τὸ πρόσωπον καὶ ὅλη αὐτὴ, ¹⁰καὶ τοὺς πόδας οἰδέῃ, καὶ ৺ ὅσπερ ὑπὸ φλέγματος λευκοῦ ἐχομένη φαίνηται, καὶ τὰ ὧτα λευκὰ
 - ' Καὶ pro ἡ GJ, Ald. γεν. om. C. ² ἡ om. C. 3 αύουσα vulg. αυέουσα C. • ὑ (οὐ om. Foes in not., Lind., Mack.) τίατει vulg. ώσπερ (ώς καὶ C) συνέλαθεν (ώσπερ σ. om. K) vulg. χωρίω vulg. γορίω CF, Ald. ' γυναιξι δυστοκεούσκοι C. ἔγχται vulg. ἐνέχπται C, Codd. ap. Foes. εὐπορῶς (sic) Ald. σὐν vulg. ξὑν C. Gal. Gloss. : ἀρτίζωα, ὁλιγορρόνια. ⁵ ἄν om. C. οὐρήσει C. ° σπ. καὶ κινηθήσηται (κινῆται Lind.; κινηθήσεται CHJ, Mack) ἢ πταρῆται (πτάρη J; πταρείται C) τὸ π. ἡ (καὶ pro ἡ C) φ. ἐγξη (ἐγξει C) vulg. Νε pouvant lire κινηθήσηται, je prends les indicatifs de C, et, 'en conséquence, supprime le καὶ devant κιν. ' ενινείται C. οὐ C, Calvus. οὐ om. vulg. ° ἐὰν C. άλλ' om. C. ελκυσμένοι vulg. είλκυσμένοι CFJ, Ald. κυκλότεροι C. γίγν. C. πελιδνότεροι γ restit. al. manu D. ° κοίλη (κοίλους G; κοιλιῆ sic C) δὲ τοὺς vulg. Le δὲ de vulg. n'est pas admissible; la fausse leçon de C m'a mis sur la voie : lisez κοιλοιδιῆ. ὑποιδέει C. αὐτῆ C. αὐτῆ Lind. ' καὶ οἱ πόδες οἰδέουσιν, ώσπερ vulg. καὶ τοὺς πόδας οἰδέη, καὶ ώσπερ C.

- il y a danger qu'elle se délivre d'un enfant mort ou non viable.
- 12. (Chez les femmes enceintes, le col utérin s'abaisse.) Chez la plupart des femmes enceintes, l'orifice utérin, avant l'accouchement, est bas.
- 13. (Inconvénient du coit chez une semme enceinte.) Une semme enceinte, si elle n'use pas du coit, accouchera plus facilement.
- 14. (Accouchement de juncaux.) Une semme enceinte de jumeaux les met au monde en même temps, comme elle les a conçus; les deux ensants sont dans un seul chorion.
- 15. (Précautions à prendre pour l'enfant dans un accouchement taborieux.) Dans un accouchement laborieux, quand l'enfant, retenu dans la matrice, sort non pas facilement, mais avec travail et par les manœuvres du médecin, de tels enfants ont peu de chances de survivre. Il ne faut pas leur couper le cordon ombilical avant qu'ils aient uriné, ou éternué, ou crié; on n'y touchera pas; la mère se rapprochera autant que possible de l'enfant, et, si elle a soif, elle boira de l'hydromel. Si le cordon devient emphysémateux comme le col, l'enfant se meut, ou éternue et pousse des cris, c'est le moment de couper le cordon, l'enfant respirant. Mais si le cordon ne devient pas emphysémateux, et si l'enfant ne se meut pas au bout d'un certain temps, il ne vivra pas.
- 16. (Signes de grossesse. Des Femmes stériles, § 215.) Une femme enceinte, à défaut d'autres signes, se reconnaît à ce que les yeux sont rétractés et plus ensoncés; le blanc n'a pas sa blancheur naturelle, mais est plus livide.
- 17. (Ce qu'indique l'état cedémateux chez une semme près d'accoucher.) Si une semme près d'accoucher a le dessous des yeux gonssé, le visage cedémateux ainsi que tout le corps, et les pieds enslés, et comme s'il y avait leucophlegmasie, les

⁻ φαίνεται vulg. -Lisez φαίνηται. - καὶ τὴν ζένα ἄκρην Σευκὴν vulg. - Le nominatif est exigé par la construction. - καὶ ταχίλεα (sic) C.

καὶ ἡ βὶς ἀκρὴ λευκὴ καὶ τὰ χείλεα ¹πελιονὰ αὐτέᾳ ἦ, τεθνηκότα τίκτουσιν, ἢ ζῶντα πονηρὰ καὶ οὐ ²βιώσιμα καὶ ἀναιμα ὡς νοσηλεύοντα, ἢ προέτεκον οὐ γόνιμα. Ταύτησι τὸ αἶμα ἐξυθατώθη · δεῖ ³οὖν αὐτῆσι μετὰ τὸν τόκον τὰ εὐώθεα προστιθέναι, καὶ πίνειν τὰ εὐώθεα, καὶ σιτίοισιν ἀνατρέφειν. Καὶ πρῶτον τοῦ προσώπου ἡ ρὶς ⁴ἐνσημος γίνεται ἄκρη, καὶ χρῶμα λαμβάνει.

- 18. ⁶ Ήν τις χυϊσχομένη γῆν ἐπιθυμέῃ ἐσθίειν ἢ ἄνθρακας καὶ ἐσθίῃ, ἐπὶ τῆς κεραλῆς τοῦ παιδίου φαίνεται, ὁκόταν τεχθῆ, σημεῖον ἀπὸ τῶν τοιούτων.
- 19. ⁶Γυναικί χρή εἰδέναι τῶν μαζῶν ὁκότερός ἐστιν αὐτέῃ μέζων, κεῖθι γὰρ τὸ ἔμβρυον · ὁμοίως δὲ καὶ τὸν ὀσθαλμόν · ἔσται γὰρ μέζων καὶ λαμπρότερος τὸ πᾶν εἴσω τοῦ βλεφάρου, ὁκοτέρωθι καὶ μαζὸς μέζων.
- 20. 77 Μ τινι αν ἀπὸ προσθέτων μὴ λίην ἰσχυρῶν ὀδύναι ἐς τὰ ἄρθρα ἀρικνέωνται καὶ βρυγμὸς ἔχη, καὶ σκορδινέηται, καὶ χασμᾶται, ἐλπὶς ταύτην κυῆσαι μᾶλλον ἢ 8 Μ τις ἀν τουτέων μηδὲν πάσχη.
 - 21. Γυνή ήτις 9 παγέα παρά φύσιν έγένετο καὶ πίειρα καὶ φλέγμα-

¹ Πελιδνά, αὐτέη (αὖτα ή pro αὐτέη C) τεθνηκότα φέρει ἃ τίκτει (τέξει Cornar.) (τίκτουσιν pro φέρει & τίκτει C) vulg. - Après αὐτέη, que je lis αὐτές, j'ajoute η, ct du reste je snis C. - ² βούσιμα (sic) C. - καὶ ἄναιμα om. C - ώσπερ νόθα όντα pro ώς νοσ. C. - νοσηλέοντα DGHIJK, Ald. προέτεκεν Cornar., Mack. - ταύτη Cornar., Mack. - 3 γοῦν J. - τῆ τοιαύτη vulg. - αὐτῆσι C. - προστιθέναι, καὶ ἐσθίειν (καὶ ἐσθ. om. C) καὶ πίνειν (addit τά C) εὐώδεα (εὐόδεα sic C) vulg. - καὶ σιτίοισιν ἀνατρέρειν Vatic. Codd. ap. Mercur., Mack. - κ. σ. άν. om. vulg. - *ένσιμος CFGHIJ, Ald., Frob., Mack. - Les traducteurs adoptent évoluos; mais le sens ne le permet pas; c'est ἔνσημος qu'il faut. A la vérité, ce mot ne figure pas dans les dictionnaires, mais il est denné par les mss. D et K, et d'ailleurs régulièrement formé comme διάσημος et ἐπίσημος. — 5 ήν τισι κυτσκουσι (τινι κυτσκούση Lind., Mack; τις κυϊσκομένη C) γην (γη DP, Mack) ἐπιθυμήται (ἐπιθυμέη C) ἐσθίεσθαι (ἐσθίειν C, Lind.) ἢ ἄνθρακας (ἄνθρακες DIKP', Mack) καὶ έσθίονται (ἐσθίωνται DFHJ; ἐσθίη C) vulg. - γένηται pro τεχθή C. - τῶν om. C. — ⁶ γυναικών C. – γινώσκειν C. – τον μαζόν rulg. – των μαζών CJ. – έστιν om. C. - μείζων αὐτέη C. - αὐτή yulg. - αὐτή F. - μείζων Η. - τῶν ὀφθαλμῶν C. - όνοτερος ₹ 6 (ό om. FG, Ald.; καὶ pro ὁ CDHJ) μαζὸς vulg. - Je lis δκοτέρωθι au lieu de δκότερος ή, et prends και de plusieurs mss. - ' ήν (η C) του καὶ (τη pro καὶ restit. al. manu D; μη pro καὶ FGJK; ην pro καὶ ΙΙ; ἦν C) ἀπὸ vulg. - Il faut lire ἦ τινι ct, au lieu de καὶ, prendre ἦν, c'est-à-dire αν; ήν étant mis plus d'une fois par erreur pour αν. - αφικέωνται vulg. - άφικνέωνται C. - βριγμός vulg. - βρυγμός CDHJKL, Lind., Mack.

oreilles et le bout du nez pâles, les lèvres livides, elle met au monde un enfant mort, ou, s'il vit, en mauvais état, non viable et exsangue, vu qu'il est malade; ou bien elle a accouché prématurément d'un enfant non viable. Chez ces femmes, le sang est devenu aqueux. Il faut donc, après l'accouchement, appliquer les aromatiques, les faire prendre en boisson, et prescrire une alimentation restaurante. Dans le visage, c'est le bout du nez qui, le premier, fournit un signe : il se colore.

- 18. (Signes chez l'enfant, provenant d'envies de la mère.) Si une femme enceinte a envie de manger de la terre ou des charbons, et en mange, l'enfant qui est mis au monde porte sur la tête un signe provenant de ces choses.
- 19. (Signes tirés de la mamelle et de l'œil, indiquant de quel côté est le fœtus.) Il faut remarquer chez une femme laquelle des deux mamelles est la plus grosse; car c'est de ce côté qu'est le fœtus; de même pour les yeux; l'œil sera plus grand, et tout ce qui est en dedans de la paupière plus brillant, du côté aussi où la mamelle est plus grosse.
- 20. (Douleurs survenant après l'application de pessaires médicamenteux; elles indiquent, chez la femme, de l'aptitude à devenir enceinte.) Quand, chez une femme, à la suite de l'application de pessaires qui ne sont pas très-actifs, il survient des douleurs aux articulations, du grincement de dents, des pandiculations et des bâillements, il y a plus de chance pour qu'elle devienne enceinte que chez celle qui n'éprouve rien de pareil.
- 21. (Une femme qui engraisse ne devient pas enceinte durant ce temps. Comp. des Maladies des Femmes, § 17.) Une femme qui a pris un embonpoint excessif, de la graisse et est devenue

⁻ ἔχει L. – σκοτοδίνεται (sic) Codd. ap. Foes. – σκοτοδίνιη L. – σκοτοδίνη, restit. al. manu D. – σκοτοδίνεῖ P'Q'. – καὶ χασμ. om. C. — ε εἴ τις (τι DFG IIIKP', Mack) vulg. – Lisez ἥ τις, – τῶν τοιουτέων C. – πάσχει C. — ε παχεῖα vulg. – παχέα (D, ponit post φύσιν) FJK. – πιειρὰ Ald., Frob. – πιηρὰ II. – πίηρα DFJK. – πνεύματος pro φλ. J, Calvus. – τούτου τοῦ χρόνου C. – τούτω τῷ χρόνω vulg.

τος επλήσ0η, οὐ χυίσχεται τούτου τοῦ χρόνου * ήτις * οὲ φύσει τοιαύτη εστὶ, χυίσχεται τουτέων ενέχεν, ἢν μή τι ἄλλο χωλύη αὐτήν.

- 22. Των γυναιχων τησι πλείστησιν ²όταν τὰ ἐπιμήνια μέλλη φαίνεσθαι, ὁ στόμαγος ³αὐτὸς ἐωυτὸν ἀνέσπαχε μᾶλλον ἢ ἄλλοτε.
- 23. Γυνή ήτις *αριχύμων ἐοῦσα πέπαυται χυϊσχομένη, φλεβοτομείσθω δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπὸ τῶν γειρέων καὶ τῶν σκελέων.
- 24. ⁵⁷ Η τινι όδύναι εν τοχίω ή εν κεφαλή ή εν χερσίν, ή εάλλουί που τοῦ σώματος, όταν δὲ κύη, εκλείπουσιν, όκόταν δ' ἀπολυθή ἀπὸ τῶν μητρέων, ένεισι, ξυμφέρει τὰ εὐώδεα καὶ πίνειν καὶ προστίθεσθαι πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης.
- 25. ΘΟταν τινὰ ἐητρεύης γυναϊκα ⁷κυήσιος ἔνεκεν, δκόταν δοκέη κεκαθάρθαι, καὶ τὸ στόμα καλῶς ἔχη τῆς μήτρης, λουσάσθω, καὶ καθάρθαι, καὶ τὸ στόμα καλῶς ἔχη τῆς μήτρης, λουσάσθω, καὶ κεκαθάρθαι, καὶ τὸ στόμα καλῶς ἔχη τῆς μήτρης, λουσάσθω, καὶ ἀνοδμον περιθεῖσα περὶ αὐτὰς τὰς τρίχας ⁸πεπλυμένον, κεκρυφάλω πρῶτον : ἔπειτα ἀναπαυέσθω προσθεμένη χαλδάνην πρὸς τὸν στόμαπρῶτον : ἔπειτα ἀναπαυέσθω προσθεμένη χαλδάνην πρὸς τὸν στόμαπροκινή το τὸς καθάρσιος : ἢν δὲ μὴ, κακῶς : ἀσιτος δὲ ταῦτα ποιείτω. Καὶ ἢν ¹³ μὴ τεχνούσα ἤ, ¹¹ οὐδέποτε οζέσει, , οὖτε καθαιρομένη οὐτὶ ἢν τὲν ὁς τος ἐντις δὲ ταῦτα ποιείτω.

^{&#}x27; Δὲ οπ. C. – εἴνεκεν C. – κωλύει J. — ² ὁκόταν C. — ³ αὐτῶν 'Vatic. Codd. ap. Merc. – ἀνέσπασε D. — ⁴ ἀρεικύμων DFIK. – φλεβοτομεῖσθαι C. – χειρῶν vulg. – χειρῶν C. — ⁵ ἤν (ἢ C; ἢ Codd. ap. Foes) τινι vulg. – τῷ (τῷ σρι. C) τοχ. vulg. – τῷ (τῷ τὸ σκ. C) τοχ. vulg. – τῷ (τῷ τὸ σκ. C) τοχ. vulg. – τῷ τος τως σκ. G. Εἰκείπωσιν J. – δ' οπι. FHJK. – ἐνεισι οπι. (D, restit. al manu) GJK. – συμφ. C. — ² κυήστος C. – εἴνεια C. – ἔχειν L. – σμησάσθω (sic) C. – καὶ μὴ ἀλειψάσθω G, Codd. ap. Foes. – δὲ οπι. C. — ⁵ πεπαυμένον G. — ³ πεπαμένω C. – ὑποθεῖσα L. — τὰς (πρὸς C) πῦρ καὶ μὴ εἰς τὸν (εἰς τὸν οπι. C) ἢλιον vulg. — τὰ Δ. – τὴν αὐτῆς (αὐτῆς DF, Ald., Frob., Mack) (τὴν αὐτῆς οπ. C) νulg. — τὰ καὶ ὀζέσει ἢν καλῶς ἔχη τῆς καθάρσιος, εὶ δὲ μὴ οὐκ ὀζέσει pro καλ... κακῶς C. – ἢν δὲ μὴ, οὐκ ὀζέσει γικούσα (τέκνουσα sic II; τίκτουσα Lind., Mack) (εὔτεκνος καὶ κύουσα pro μὴ τεκοῦσα, $\mathbf P$ restit. al. manu, $\mathbf F$ GJK) ἢ vulg. – Lisez τεκνοῦσα — το οὐδέποτε καὶ καθαιρομένη ὀζέσει αὐτῆς ἡ κορύςη pro οὐδέποτε... ἄλλο δὲ οὐδὲν (D,

pleine de pituite, ne conçoit pas durant tout ce temps. Mais celle qui est telle naturellement, conçoit en raison de ces circonstances, si rien autre n'y fait empêchement.

- 27. (Rétraction du col utérin à l'approche des règles.) Chez la plupart des femmes, quand les règles vont paraître, le col utérin se rétracte plus qu'à un autre moment.
- 23. (Saigner une femme qui cesse de concevoir.) Si une femme qui concevait cesse de concevoir, on la saignera deux fois dans l'année, des bras et des jambes.
- 24. (Douleurs cessant pendant l'état de grossesse et reparaissant ensuite; traitement.) Quand une femme éprouve des douleurs à la hanche, à la tête, aux bras ou ailleurs, douleurs cessant quand elle est enceinte et reparaissant après l'accouchement, il importe d'employer les aromatiques en hoisson, et de les appliquer au col de la matrice.
- 25. (Épreuve pour reconnaître si une semme est en état de concecoir. Des Femmes stériles, § 219.) Traitant une semme pour qu'elle conçoive, faites-lui, quand elle paraît être mondifiée et avoir le col utérin en bon état, prendre un bain et se nettoyer la tête, sans employer aucune onction parfumée; puis elle mettra autour de ses cheveux un linge lavé et sans odeur, qu'elle fixera avec un réseau lavé ou n'ayant aucune odeur; cela fait, elle se tiendra tranquille, après avoir appliqué à l'orifice utérin du galbanum chauffé et amolli au feu, non au soleil; le lendemain, ôtant le réseau avec le linge, elle fait flairer à quelqu'un le sommet de sa tête; si la tête est odorante, la mondification a été bonne; sinon, elle a été mauvaise. Cela se fait à jeun. Si elle n'est pas en état de concevoir, aucune odeur ne sera sensible, ni après purgation ni autrement; aucune ne le sera non plus si l'application de la substance oderante est pratiquée chez une femme enceinte. Mais celle qui devient fréquemment enceinte, qui est féconde

restit. al. mann) FGIJK. — ¹⁵ αυεούση vulg. - αυέουσα C. - ούτως καλώς (α. om. C) **δζ.** vulg.

ιχυίσκεται θαμέως καὶ ἀρικύμων ἐστὶ καὶ ὑγιαίνει, ἢν προσθῆς μηδὲ καθῆρας, ὄζέσει αὐτῆς ἡ κορυφή, ἄλλο δὲ οὐδέν.

- 26. Όταν *δὲ δοχέη καλῶς ἔγειν καὶ δέη παρὰ τὸν ἄνδρα ἐλθεῖν, ή μὲν γυνὴ ἄσιτος ἔστω, ὁ δὲ ἀνὴρ ἀθώρηκτος, ψυχρῷ λελουμένος *καὶ σιτηθεὶς τὰ ξύμφορα. καὶ ἢν γνῷ ξυλλαβοῦσα τὴν γονὴν, μὴ ελθη τοῦ πρώτου Χρόνου πρὸς τὸν ἄνδρα, ἀλλ' ἡσυχαζέτω. γνώσεται * δὲ ἢν μὲν ὁ ἀνὴρ ᾳἢ ἀφιέναι, ἡ δὲ γυνὴ ἀγνοῆ ὑπὸ ξηρότητος. ται * δὲ ἀποδῷ πάλιν ἡ μήτρη τὴν γονὴν ἐς τὰ αἰδοῖα καὶ γένηται ὑγρὴ, •πάλιν ξυμμιγέσθω μέγρις ἀν συλλάβη.
- 27. Γυνή ⁷ ην κυίσκηται μέν, διαφθείρη δὲ δίμηνα τὰ παιδία ἀκριδῶς ἐς τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ μήτε ⁸ πρότερον μήθ' ὔστερον, καὶ τοῦτο πάθη δὶς ἢ ⁹ τρὶς κατὰ ταὐτὰ, καὶ πλέονα ἤν τε τρίμηνα ¹⁰ ην τε τετράμηνα ¹¹ ἤν τε πλέονα χρόνον γεγονότα διαφθείρη κατὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον τρόπον, ¹² ταύτησιν αἱ μῆτραι οὐκ ἐπιδιδόασιν ἐπὶ τὸ μέζον, τοῦ παιδίου αὐζανομένου καὶ ¹³ ὑπερβάλλοντος ἐκ τοῦ διμήνου ἢ τριμήνου ἢ ὁπηλίκου δήποτ' οὖν · ἀλλὰ τὸ μὲν αὐζάνεται , αἱ δὲ μῆτραι οὐκέτι εἰσὶν ἱκαναὶ , ἀλλὰ κατὰ τοῦτο διαφθείρεται ἐς τὸν αὐτὸν χρόνον. Ταύτη ¹⁵ χρὴ κλύσαι τὴν μήτρην , καὶ φυσῆσαι ὡς μάλιστα προσθέτοισι φαρμάχοις ¹⁵ τοῖσιδε ^{*} τῆς σικύης τὴν ἐντεριώνην
- ' Κυήσεται vulg. αυίσκεται C. Matthiæ, dans sa liste des verbes irréguliers, cite χυήσεται comme un futur donné par Hippocrate; mais ce futur (le futur d'ailleurs ne convient pas ici) est annulé par un bon manuscrit.- ἢν (κἢν Cornar.)μὴ (μὴ om. C, Foes in not.)προσθῆς vulg. - Voy. des Mal. des Femmes, § 76. - οζέση C. - 2 δε om. C. - δοκέει vulg. - δοκέη CD FHIJK, Mack. - έγειν πάντα (π. om. C) καὶ vulg. - ιέναι C. - ἀθώρικτος CD. — 3 εύωγημένος στα σύμφορα pro καί.... ξυμφ. C. - σιτευθείς (D, restit. al. manu) HJK. - συλλ. C. - πρώτου CDHIJK. - πρώτου om. vulg. - 'δέ.... ξηρότητος om., restit. al. manu D.-άγνοεῖ vulg.-άγνοῆ CJ. - 5 δὲ om., restit. al. manu D.-ἀποδιδοῖ vulg.-ἀποδοίη C.-Lisez ἀποδῷ. — ε αὖθις C. - μισγέσθω C. - ην pro αν C. - ητις vulg. - Lisez ην, comme dans le passage parallèle du livre des Femmes stériles, § 238. - κυίσκεται vulg. - Il faut le subjonctif. - διαφθείρει vulg. - διαφθείρη Κ. - και τὰ παιδία D. -⁶ πρώτον μήτε C. — ⁹ τρὶς καὶ ταῦτα καὶ πλέονα ήν τε τρίμηνα C. – τρὶς, άλλα καὶ ην τρίμηνα vulg. - Prenez la leçon de C en lisant κατά ταὐτά. - δίμηνα pro τρίμηνα (D, restit. al. manu) J. — 10 η (ην τε pro η C) τετρ. vulg. — "εἴ τε DFGHIK.-ἢ καὶ J.-πλείονα CF. - τρόπον τοῦτον C. — 12 ταύταις C. - ούκ έτι διδόασιν (ἐπιδιδόασιν CDFHIJK) ἐπὶ (addunt τὸ CDFGHIJK) μέζον vulg. - 13 δπ. τοῦ (τοῦ om. J; τὸ Coray, Mus. oxon. Consp. p. 11) έχ vulg. - όπηλίχου · ήν ποτε ἄν (ήν pro ἄν CH) (όπηλίχου δήποτ' οὖν

et en bonne santé, celle-là, même sans purgation antecedente, aura, si on lui fait l'application, le sommet de la tête odorant, et rien autre.

- 26. (Précautions à prendre pour que la conception ait lieu. Des Femmes stériles, § 220.) Quand elle paraît être en bon état, et qu'elle doit aller auprès de son mari, la femme sera à jeun, et l'homme ne sera pas ivre, il aura pris un bain froid et les aliments convenables. Si elle connaît qu'elle a reçu la semence, elle n'ira pas dans les premiers moments auprès de son mari, mais elle se tiendra tranquille. Or, elle le connaîtra, si, l'homme disant avoir éjaculé, la femme ne s'en aperçoit pas à cause que les parties sont sèches; mais, si la matrice laisse ressortir la semence et que les parties deviennent humides, la femme s'unira de nouveau à son mari jusqu'à ce que la semence soit reçue.
- 27. (Avortement revenant à peu près à la même époque; traitement. Des Femmes stériles, § 238.) Une femme conçoit, à la vérité, mais avorte à deux mois, éprouvant cet accident deux ou trois fois de la même façon, juste à la même époque, ni plus tôt ni plus tard; ou même l'avortement se fait semblablement à trois mois, à quatre mois on à un âge plus avancé du fœtus; en ce cas, la matrice ne se développe pas à mesure que se développe le fœtus, croissant à partir de deux mois, de trois mois ou de tout autre âge; mais, tandis que le fœtus grandit, la matrice ne peut le suivre, et c'est pourquoi l'avortement survient à une même époque. On fera des injections de la matrice et on l'insufflera autant que possible avec les pessaires que voici: prendre le dedans d'une courge,

Coray, ib.) άλλοτε (άλλὰ τὸ C, Coray, ib.) μὲν αὐξ. (αὐξάνηται J) vulg.- ὧσιν pro εἰσίν J. — "χρὴ σικύην (ἐψῆσαι σια. pro σια. Codd. ap. Foes; σιαυῆσαι DFHIK, Ald.; αυῆσαι C; σιαύας J) ἐμποιῆσαι (ποιῆσαι CDFIIJK, Ald.) ἐς (ἐς om. C) τὴν μήτρην · δεῖ οὖν (γοῦν J) ἀποποιῆσαι (ἀποπιῆσαι II) καὶ φυσῆσαι (δεῖ οὖν ἀπ. καὶ φυσῆσαι om. C) ὡς vulg. – Dans ce texte trèsaltéré, il n'y a d'autre parti à prendre que de suivre celui du passage parallèle des Femmes stériles. — ¹⁵τ. om. C. – τοῖσι δὲ FII, Ald. – ἐντεριόνην II. – διανοῆσαι C. – έρθῷ om. DFHIJKP. – ἐψῆσαι pro μῖξαι C. – ὄντι om. C.

κόψαντα διασήσαι · έπειτα εν μέλιτι έφοι μίζαι όλίγην πλείονι όντι τῷ μέλιτι καὶ σιλφίου όλίγον · τὸ δὲ μέλι ¹ κάθεφθον ἔστω · τοῦτο περιπλάσαι περὶ μήλην, τὸ πάχος ποιέοντα όκόσον παραδέζεται ὁ στόμαχος προστιθέναι² δὲ πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης καὶ ὧσαι όκως ἀν περήση ἐς τὸ εἴσω τῆς μήτρης · ὅταν ³ δὲ ἀποτακῆ τὸ φάρμακον, εξελεῖν τὴν μήλην. Καὶ τὸ ἐλατήριον ὧδε ποιέων προστιθέναι, καὶ τῆς κολοκυνθίδος τῆς ἀγρίης ὡσαύτως. Καὶ ἐσθιέτω τοῦτον τὸν χρόνον σκόροδά ὡς πλεῖστα καὶ καιλὸν σιλφίομ καὶ ὅτι φῦσαν ἐμποιέει ἐν τῆ κοιλίη. Προστιθέσοω δὲ ⁴ τὸ προσθετὸν διὰ τρίτης ἡμέρης, ἔως ὰν δοκέη καλῶς ἔγειν, καὶ πλῆθος ⁵ ὁκόσον προσέται · τὰς δὲ μεταξὺ τὸ στόμα τῆς μήτρης, μετὰ τὸ ἐπιφανῆναι ἐπιμείνασαν, ὁκόταν ἤδη ξηρὴ ἢ, μίγνυσθαι.

28. ⁷⁸ [Ι τινι αν ή μήτρη ξμπυος γένηται ή μετά τόχον ή ἐχ ταύρορῆς ἢ άλλως πως, καὶ μὴ ⁸ ἐν τεύχει ἐτέρῳ καὶ χιτῶνι τὸ πῦον ἀππερ ἐπὶ φύματος ἦ, ⁹ ξυμφέρει ταύτη μήλην ὑπαλειπτρίδα καθιέναι ἐς τὸ στόμα τῆς μήτρης. ἦσσον γὰρ δεήσεται κλύσιος, εὶ χωρήσειε πρὸς τὴν μήλ ην. ἔπειτα κάμπας τὰς ἀπὸ ¹⁰ τῆς τιθυμαλίδος ἐνλλέξας, αὶ δὴ κέντρα ἔχουσιν, ¹¹ αὐτὰς ἀποτάμνειν ήσυχῆ, ὅχως ἀν ἡ φορδη μὴ ἐκρυῆ · ἔπειτα χηραίνειν αὐτὰς ἐν ἡλίῳ καὶ τρίδειν · ἀι τοὸς σκώληκας δὲ τοὸς κοπρίνους ώσαύτως ξηραίνειν ἐν τῷ ἡλίῳ, ἔπειτα ¹² τρίδειν · καὶ τῆς μὲν κάμπης δύο ὁδολοὺς σταθμῷ αἰγιναίους, τῶν δὲ σχωλήχων διπλάσιον, καὶ ἀννήσου ὀλίγον παραμίξαι, ἢ τῶν

¹ Κάτεφθον C. – περὶ τὴν μήλην C. – παραδέχεται vulg. – παραδέξεται C. — ² δὲ καὶ πρὸς vulg.—Ce καὶ est nuisible au sens, et je l'ai supprimé. – ἢν pro ἄν C. – εἰς C. — ³ δ' C. — ⁴ τὸ.... τρίτης οπ. C. – τρίτης τῆς ἡμέρης vulg. – Je supprime τῆς; voy. le passage parallèle. – ἢν pro ἄν C. — ⁵ ὅκως ἢν pro ὁκόσον C. – Post όκ. addunt ἄν Codd. ap. Focs. – προσίηται vulg. – προσίεται II. – κεχρῆσθαι C. — ˚ Post μ. addit χρῆσθαι C. – ἐπιμείνασα Mack. – ἐπιμήνια pro ἐπιμείνασα Cornar., Lind. – ὁκόταν δὲ ξηρὴν (ξηρὴ HK; ξηρὴ ἢ C, Focs in not., Lind., Μαεk) μίγνυσθαι vulg. – Lisez ἤδη au lieu de δέ. — ² ῆν (ἢ C; ἢ Codd. ap. Focs) τινι ἄν (ἢν C) ἡ vulg. – μετὰ τὸν τόκον CFHK. – κῶς C. — ˚ ἐντεύχει (ἐντεῦθεν C; ἐν τεύχει Ald., Frob., Lind., Mack) ἐτέρως (ἐτέρω C, Cornar.) vulg. – ὥσπερ ὲ. φ. ἢ om. J. — ˚ σ. C. – ταύτην vulg. – ταύτη Mack. – μύλην (bis) H. – ὑπαλλιητερίδα, Ald. – ὑπαλλιητερίδα C. – ὑπαλλιητερίδα F. – δεήσηται vulg. – δοκέει C. – δοκέη F, Vatic. ap. Focs, Ald. – δοκέοι DHIJK. – δεήσεται P', Mack. – καύσιος vulg. – καύσηος C. – καῦσις, al. manu καύσιος D. – κλύσιος Codd. ap. Focs. — Ιο τῆς om. K. –

piler, tamiser; en mèler un pen avec beaucoup de miel et un peu de silphion; le miel sera très-cuit; on arrange une part de ce mélange autour d'une sonde, ayant soin que la grosseur soit telle que l'orifice utérin l'admette; on la porte à l'orifice utérin, et on pousse, de manière qu'elle pénètre dans l'intérieur de la matrice. Quand le médicament s'est fondu, on retire la sonde. On applique de la même façon l'élatérion et le concombre sauvage. Pendant ce temps, la femme mangera tant qu'elle pourra de l'ail, de la tige de silphion et de tout ce qui produit du vent dans le ventre. Le pessaire sera appliqué tous les trois jours, jusqu'à ce que les choses paraissent en bon état, et à la dose qui sera supportée. Dans les jours intermédiaires, elle emploiera les émollients. Quand l'orifice utérin est remis à l'aide des émollients, la femme attend après que les règles ont paru, et va auprès de son mari quand elle est tout à fait sèche.

28. (Suppuration dans l'intérieur de la matrice; introduction d'une sonde; potion singulière. Comp. des Femmes stériles, § 222, et des Maladies des Femmes, § 2.) Quand la matrice suppure après un accouchement ou un avortement, ou de toute autre façon, le pus n'étant pas dans une poche spéciale ou une tunique comme cela est dans un abcès, il convient d'enfoncer dans l'orifice utérin une sonde introductrice; car les injections seront moins nécessaires si le pus s'écoule à l'aide de la sonde. Puis recueillir les chenilles du tithymalle, lesquelles ont un aiguillon, l'exciser doucement de manière que la matière alimentaire ne s'écoule pas; les faire sécher au soleil et les broyer; de même prendre des vers de fumier, les sécher au soleil et les piler; il y aura : de chenilles deux oboles d'Égine, de vers le double; on mêlera un peu d'anis

συλλ. C. - ώσπερ (άνπερ J; ὅσαι pro ώσπερ Codd. ap. Foes, Vatic. Codd. ap. Foes) δὲ (δὴ J) κέντρα vulg. - Je lis αῖ au lieu de ώσπερ. - " αὐτὰ Foes in not., Mack. - ἔπειτα δὲ ταύτας pro αὐτὰς C. - ὅπως C. - καὶ τρίδειν om. C. - κοπρίωνα; vulg. - κοπρίνους C. - " λειστριδέειν (sic) C, Codd. ap. Foes. - σταθμούς J. - σκολίχων (sic) C. - ἀνίσου CDHJ, Mack.

τοιουτοτρόπων τινός · κακῶδες γὰρ γίνεται · ¹ταῦτα δὲ τρίψας λεῖα, δίες οἴνῳ λευκῷ εὐώδει · καὶ ἐπὴν πίη, βάρος ἐπιγίνεται καὶ νάρκη ἐμπίπτει ἐν τῷ γαστρί · ἢν ²οὖν ἐπιγένηται, μελίκρητον ἐπιπινέτω ὀλίγον.

29. *Κυήσιος δὲ καὶ παιδοποιίης ήτις δείται καὶ ἄτεκνος ἐοῦσα καὶ ἤδη κυήσασα, εξοῦσα δὲ τεκνοῦσα, ὅταν ὁ στόμαγος σκληρὸς ἦ, άχρος ή όλος, ή εξυμμεμύχη, χαὶ μή όρθὸς ή, άλλὰ πρὸς τὸ ἰσγίον ἀπεστραμμένος τὸ ἕτερον, ἢ ἐς τὸν ἀρχὸν ⁶ κεκύφη ἢ ἀνεσπάκη έωυτὸν, τη τὸ χείλος ἐπιβάλλη τοῦ στομάγου ἐφ' έωυτὸ, ὁχόθεν οὖν η τρηγύς και πεπωρωμένος η, σκληρός δε γίνεται και από 8 συμμύ-J σιος καὶ ἀπὸ πωρώσιος, ταύτησι τὰ ἐπιμήνια οὐ φαίνεται, ἢ 🤳 ⁹ ελάσσονα τοῦ δέοντος, καὶ διὰ ¹⁰ πλέονος χρόνου ἐπιφαίνεται. *Εστι δὲ ἐν ἦσι τὰ ἐπιμήνια κατὰ ὑγιείην τοῦ σώματος καὶ τῶν μητρέων υ την έξοδον ευρίσκεται · και κατά γε το 11 ζύμφυτον και δίκαιον, και ύπὸ θερμότητος καὶ ύγρότητος τῶν 12 ἐπιμηνίων τοῦ στομάχου μὴ χάρτα βεβλαμμένου: τὴν δὲ γονὴν διὰ τοῦτο οὐ δέγεται κατὰ τὴν βλάδην, 13 ήτις αν κωλύη από τοῦ στομάγου μή καλῶς ἔγοντος τοῦ δέγεσθαι. 14 Ταύτη γρή, πυριήσαντα τὸ σῶμα όλον, δοῦναι πιεῖν φάρμακον, καὶ καθαρήν ποιήσασθαι τοῦ σώματος πρῶτον, ἤν τε ἄνω καὶ κάτω δέηται, ἤν τε 15 ἄνω μοῦνον * καὶ ἦν μὲν ἄνω διδῷς τὸ φάρμαχον, μή πυριῆν πρότερον τῆς χαθάρσιος · 16 πυριήσας δὲ μεταπῖσαι

¹ Τοῦτο D. - δὲ λεῖα τρίψας C. - διεὶς (δίες ἐν C) οἴνω vulg. - ἐπιγίγν. C. - 2 ούν om. FJ. - ἐπιγίνηται C. - 3 κυήσηος δὲ καὶ παιδοποιήσηος C. - τις pro ήπις C. - ἀτέχνουσα pro ἄτεχνος ἐοῦσα L. - * οὖσα D. - ἀτεχνοῦσα DQ'. - τέχνουσα vulg. - τεχνούσα Mack. - τεχούσα C. - ή (ή om. DFHIJKP') ὅταν vulg. - ξηρός η (η pro η CFH) ἀκρόπαθος (ἀκρόπλοος C, Codd. ap. Foes) vulg. - Lisez σκληρὸς η, ἄκρος η όλος, comme dans le passage parallèle des Femmes stériles, § 217. Άκρόπλοος de C contient, en parties, les éléments de la bonne leçon. - 5 σ. C. - ὸρθῶς vulg. - ὀρθὸς CFH, Lind. --«κεκρύση (κεκύψη L; κεκύφει C) ή αν. (ανεσπάκει C) vulg. — ⁷ ή τ. γ. έ. τ. σ. om. J. - ἐπιβάλλει vulg. - ἐπιβάλλη Κ, Mack. - τοῦ στομάχου, ὁκόθεν οὖν ἐφ' (ἐπ' CFH, Ald.) έωυτὸν (έωυτὸ Mack) ἢ τρηχὺς vulg. - Lisez, comme on lit dans le passage parallèle des Femmes stériles, § 217, et comme le conseille Foes : έτρ' έωυτὸ, ὁκόθεν οὖν ἢ τρηχύς. — 8 συμμίξιος D. - συμμύξιος II. - συμμύσηος C. - πωρώσηος C. - 9 Post έλ. addunt ή (καὶ C) πλέονα CDFGHIJKP' (Q', π) ειόνως). — 10 πλείονος C. – φαίνεται J.– δ' C. – έπιμ. καὶ κατά vulg. - Je supprime ce καὶ d'après le passage parallèle, § 217. - ὑγείην vulg. - ύγιείην C. - μητρέων om. C. - ευρίσκεσθαι DFGHJK. — "σ. C. — 12 έπιμ. καὶ τοῦ vulg. - Je supprime ce καὶ nuisible au seus et introduit à tort par les copistes à cause du voisinage des autres καί. — 13 ην (ην Η; η

ou quelque chose de semblable, car cette préparation prend une mauvaise odeur. On pile bien, et on délaye avec du vin blanc de bonne odeur. Quand la femme a bu, elle éprouve de la pesanteur et de l'engourdissement dans le ventre. Si cela arrive, elle boira un peu d'hydromel par-dessus.

29. (Traitements pour rendre féconde une femme qui ne conçoit pas, Ils sont réglés d'après les causes de la stérilité. On y remarquera celui qui consiste à redresser le col dévié; des succès sont, en effet, obtenus par ce moyen. Des Femmes stériles, § 217.) Pour une femme qui désire devenir enceinte et avoir des enfants, soit n'ayant pas conen, soit ayant coneu, mais étant en état de concevoir : quand l'orifice utérin est dur, en totalité ou à son extrémité, qu'il est fermé, qu'il n'est pas droit, mais dévié vers l'une ou l'autre hanche, qu'il se recourbe vers l'anus ou se rétracte, ou qu'une des lèvres empiète sur l'autre, de quelque façon qu'il soit raboteux ou plein de callosités (il durcit, en effet, et par la contraction qui le ferme et par les callosités qui s'y forment); dans ces cas, les règles ne viennent pas ou viennent en moindre quantité qu'il ne faut et à de plus longs intervalles. Il en est chez qui les règles trouvent leur chemin au dehors en raison de la santé du corps et de la matrice, conformément du moins à la condition originaire et régulière, et parce que la chaleur et l'humidité des règles n'ont pas lésé notablement le col. Mais le sperme n'est pas reçu à cause de la lésion qui, altérant le bon état du col, le met hors d'état de recevoir. En ce cas, après avoir donné une fumigation de tout le corps, il faut faire boire un évacuant et provoquer d'abord des évacuations générales, soit par haut et has à la fois, soit par haut seulement. Si vous évacuez par le haut, vous n'administrerez pas

Cornar., Lind., Mack) τις ἢν (āν GHIJK, Lind., Mack) κωλ. vulg. — " ταύτην vulg. – ταύτη C. – πιεῖν δοῦνα: C. – Απιο πρώτον addunt ταύτην DHIP'Q'. — " κάτω J. – καὶ ἢν τε (μὲν pro τε C) ἄ. διδοῖς vulg. – Lisez διδῷς. – πυριῆν (addunt πρότερον C, Codd. ap. Focs, Mack; πρό Lind.) τῆς vulg. — " πυριῆσεις δὲ μεταπίσας κάτω vulg. – πυριῆσας δὲ μεταπεῖσαι (sic) κάτω C. δοκέει Lind.

κάτω: ἢν οὲ μὴ δοκέη δεῖσθαι ἀνωτερικοῦ, προπυριήσας, κάτω 1 πῖσαι. "Όταν δὲ δοχέη καλῶς ἔγειν καθάρσιος τὸ σῶμα, 2μετὰ τοῦτο πυριγγν τὰς μήτρας, ἐγκαθίζοντα αὐτὰς πυκνὰ ἐν ὅτῷ ᾶν δοκέη ξυμφέρειν· ἐπιδάλλειν δὲ ἐς τὸ πυρίημα χυπχρίσσου δινήματα 3 καὶ δάφνης φύλλα κόψας ' καὶ λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ. **Οταν δὲ νεόλουτος ή και νεοπυρίητος, άνευρύνειν το στόμα της μήτρης τη μήλη τη κασσιτερίνη, καὶ ἀνορθοῦν ὅπη ἂν δέηται, ἢ μολιδδίνη, ἀρζάμενος ἐκ λεπτής, εἶτα παγυτέρη, ἢν παραδέχηται, ⁵ἔως ἂν δοχέη καλῶς έγειν· βάπτειν δε τὰς μήλας εν ένὶ τῶν μαλθακτηρίων διειμένω 66 τι αν δοχέη ζυμφέρειν, ύγρον ποιήσας • τὰς τὸὲ μήλας ποιέειν ὅπισθεν χοίλας, εἶτα περὶ ζύλοισι μαχροτέροισιν άρμόσαι, χαὶ οὕτω γρῆσθαι. Τον δε γρόνον τοῦτον πινέτω, καθεψοῦσα εν δοίνω εὐώδει λευκῷ καὶ ώς ήδίστω γλυκεῖ, δαΐδα ώς πιοτάτην κατασγίσασα λεπτά, καὶ σελίνου χαρπόν ⁹ κόθασα καὶ κυμίνου αἰθιοπικοῦ καρπόν καὶ λιδανωτόν ώς κάλλιστον· τουτέου πινέτω νηστις 10 δκόσον αν δοκέη μέτριον είναι πληθος, ημέρας δκόσας 11 αν δοκέη αλις έχειν· καὶ ἐσθιέτω σκυλάκια έφθα και πουλύποδα εν οίνω έφθον ή γλυκεί και τοῦ ζωμοῦ πινέτω, *καὶ κράμδην έφθην, καὶ οἶνον λευκὸν ἐπιπινέτω, καὶ μὴ διψήτω. 13 καὶ λουέσθω θερμῷ δὶς τῆς ἡμέρης * σιτίων δὲ ἀπεγέσθω τοῦτον τὸν γρόνον. Μετὰ¹⁴ οὲ τοῦτο, ἢν μὲν γωρέη κατὰ τὸν στόμαγον καὶ φαίνηταί τι έζω καθάρσιος, πίνειν τε έτι τοῦ πόματος ήμέρην μίην καὶ δύο, καὶ τησι μήλησι παύεσθαι χρεομένους, και πειρησθαι καθαίρειν τὰς μήτρας προσθέτοισε φαρμάχοισεν. Η τενὶ 15 οὲ τοῦ στομάχου όρθοῦ καὶ μαλ-

la fumigation avant l'évacuation, et, à la suite de la fumigation, vous ferez une contre-purgation par le bas. Si au contraire vous croyez ne pas devoir évacuer par le haut, administrez, après une funigation préalable, un purgatif. Quand le corps paraît bien nettoyé, fomenter fréqueniment la matrice en donnant des bains de siège où entreront les ingrédients jugés convenables : par exemple les copeaux de cyprès, les feuilles pilées de laurier; on lave le corps avec beaucoup d'eau chaude. Quand la malade vient de prendre un bain et une sumigation, ouvrir l'orifice utérin et le redresser de la façon que besoin est, avec une sonde d'étain ou de plomb, d'abord petite, puis plus grosse, si elle est reçue, jusqu'à ce que les choses paraissent en bon état; tremper les sondes dans quelque préparation émolliente qui sera jugée convenable et qu'on rendra liquide en la délayant. Les sondes seront creuses en arrière, on les enmanchera dans des bâtonnets longs, et on s'en servira ainsi. Pendant tout ce temps, la femme, faisant cuire des branches de pin très-grasses coupées en petits morceaux dans du vin blanc doux très-agréable, boira cette décoction, ainsi que de la graine d'ache, de cumin d'Éthiopie et de l'encens de première qualité, le tout pilé ensemble, dont elle boira, à jeun, une quantité convenable pendant le nombre de jours qui paraîtra suffisant. Elle mangera de petits chiens bouillis, un poulpe bouilli dans du vin ou du moût, boira de ce bouillon, du chou cuit, boira du vin blanc pardessus, ne se laissera pas avoir soif, et se baignera deux fois par jour à l'eau chaude. Elle s'abstiendra d'aliments pendant tout ce temps. Ensuite, s'il se fait quelque progrès du côté du col et que quelque purgation se montre au dehors, la mafade prendra de sa boisson pendant un jour ou deux encore; on cessera l'usage des sondes, et on essayera de purger la

[—] 13 καὶ οιιι. C. — 14 δὲ οιι. C. – τοῦτον vulg. – Lisez τοῦτο. – χωρέει Ald., Frob. – κατ' αὐτὸν τὸν στ. C. – καὶ μὴ φαίνηταὶ τι D. – καθάρσηος C. — 15 δὲ οιι. C. – μεγάλου (μαλθακοῦ C, Codd. ap. Foes) vulg. – ἐόντος οιι. C. – φαίνηται vulg. – φαίνεται C.

θακοῦ καὶ δγιέος ἐόντος καὶ καλῶς ἔγοντος καὶ ἐν τῷ δέοντι κειμένου τά ἐπιμήνια μή φαίνεται πάμπαν ἢ ἐλάσσονα καὶ διὰ πλείονος γρόνου καί μὴ ύγιεινὰ, τὴν νοῦσον ἀνευρών ἥν τινα ἔγουσιναί μῆτραι, ἦν τε καὶ τὸ σῶμα ¹ξυμβάλληταί τι, εξευρών τὸ αίτιον ἀσ' οδπερ ²οὐ κυίσκεται: καὶ ότε •ύτως έγει, τὴν ἴησιν ποιέεσθαι προσφέρων δην δέγεται θεραπηίην, άρχόμενος έξ Ισγυρών, όχως αν δοχέη καιρός είνωι, τελευταν οὲ ἐς μαλθακώτερα, ⁴ ἔως ἀν δοκέη καλῶς ἔγειν καθάρσιος ή μήτρη καὶ ό στόμαγος καθεστηκέναι όρθῶς έγων καὶ ἐν τῷ ἐξαρκέοντι κείμενος. Ήν δε ἀπό τοῦ ποτοῦ καὶ φαρμάκου μή προγωρήση, μηδέ πινούσης γρόνον 6 τον μέτριον, τουτέου μή παύεσθαι τοῦ πόματος · όταν δὲ καλῶς ἔγη τοῦ ἀπὸ τῶν μηλέων ἔργου, μαλθάζαι τὸ στόμα τοῦ στομάγου, καὶ ποιῆσαι ὅκως ἀναγανεῖται ἐς όὸὸν τῷ προσθέτω, από θυμιητών τε φαρμάχων καὶ μαλθακτηρίων. "Όταν δὲ δοκέη καλώς έγειν ⁸μαλθάζιος καὶ θυμιήσιος, προστιθείς •άρμακον, κάθαρσιν ποιέεσθαι τῆς μήτρης ὡς ἀν δοκέη καλῶς ἔγειν, ἀργόμενος έκ μαλθακών έπὶ θίσγυρότερα, τελευτών δὲ αὖθις ές μαλθακά εὐωδεα · τῶν γὰρ ἐσγυρῶν φαρμάχων 10 τὰ πλεῖστα έλχοῖ τὸν στόμαγον καὶ δάκνει: ἔπειτα τόν τε στόμαγον καθιστᾶν 11 ἐς ὀρθὸν καἰψίνεἰεα καὶ καλῶς έγοντα πρὸς τὴν δέξιν τῆς γονῆς, καὶ τὴν μήτρην ζηρὴν ποιέειν καὶ φῦσαν έμποιέειν. *Ην γυνὴ δοκέη ὑπὸ πιμελῆς τὰς μήτρας βεδλάρθαι ές τὴν κύησιν, λεπτύνειν ώς μάλιστα καὶ ἰσγναίνειν πρὸς τοϊσιν άλλοισιν.

30. $^{\circ}\Omega$ by 12 de 2 explicitly defectly nonless 6 de 2001, with the first of Ω

^{&#}x27;Σ. C. - ξυμβάληται Η. - μὴ ξυμβάλληται D. - ἀρότευ C. — ²οὐ οm. J. - καὶ ταῦτα οῦτως ἔχη (ἔχει C) vulg. - En place de ταῦτα, lisez ὅτε, comme dans le passage parallèle des Femmes stériles. — ³ην δέχηται vulg. - Lisez ἡν δέχεται. - θεραπείην vulg. - θεραπρίην C. - μαλθακώτερον Κ. — ⁴ως C. - καθάρσηος C. - ἀθρόως pro ὁρθως C. — ⁵ καὶ τοῦ (τοῦ οm. C) φ. C. - προσκωρήτη vulg. - Lisez προχωρήτη, comme dans le passage parallèle. — ⁵ τὸ F. - τουτέου δὲ (δὴ Vatic. Codd. ap. Foes, Mack) οῦ (οῦ οm. C) π. vulg. - Lisez μὴ au lieu de δὲ ου δὴ, et supprimez οὺ. — ² ποιέειν C. - ἀναχάνηται vulg. - Lisez ἀναχανεῖται. - τῶν προστεθῶν C. - ἀπό τε θυμιητάτων (ἐμέτων C; θυμιητῶν DFHJK, Ald.) καὶ φαρμ. vulg. - Lisez ἀπὸ θυμιητῶν τε φαρμάκων; νον, le passage parallèle. — ² μαλθάξηος καὶ θυμίητως C - ἀπὸ pro ἐκ C. — ² ἰσχυρότερον J. - τελευτᾶν C. - εἰς (ἐς C, Mack) μ. καὶ (καὶ οm. C) εὐ, vulg. — ¹0 ἐλκοῖ τὰ πλεῖστα J. — " εἰς C. - Pour cette fin, le passage arallèle a de notables différences. - καὶ φ. ἐμπ. οm. C, Codd. ap. Foes. -

matrice à l'aide de médicaments appliqués en pessaire. Quand, l'orifice utérin étant droit, souple, sain, en bon état, en situation convenable, les règles ne paraissent pas du tout, ou sont moindres, venant à de plus grands intervalles, de mauvaise qualité, il faut découvrir de quelle maladie la matrice est affectée, et si le corps entier y concourt pour quelque chose, déterminant la cause qui empêche la conception; la chose étant ainsi, on règle le traitement, administrant ce qui est requis par le cas, commencant, selon l'opportunité, par les moyens énergiques, et finissant par les moyens plus doux, jusqu'à ce que la matrice paraisse bien mondifiée et le col remis en bon état et en position suffisante. Si le médicament et le breuvage n'amènent pas quelque progrès, même quand la malade a bu pendant le temps convenable, on ne cesse pas pour cela le breuvage; mais, quand l'œuvre des sondes a bien agi, on assouplit l'orifice du col, et l'on fait de manière qu'il s'entr'ouvre, pour laisser pénétrer le pessaire, à l'aide et des substances aromatiques et des substances émollientes. Quand l'emploi des moyens émollients et aromatiques paraît avoir atteint l'objet, on met en pessaire un médicament, et l'on opère la purgation de la matrice, jusqu'à ce que les choses semblent en bon état, commençant par ce qui est doux et allant à ce qui est plus fort, pour finir de rechef par les émollients aromatiques. En effet la plupart des moyens énergiques ulcèrent le col et l'irritent. Puis on remet le col droit, sain, en bon état pour recevoir le sperme, on dessèche la matrice et on y produit du vent. Si c'est la graisse qui paraît être la lésion empéchant la conception, on atténue la femme autant qu'on peut, et, outre les autres moyens, on la rend maigre.

30. (Saison la plus favorable pour la conception. Précautions à prendre du côté de l'homme. Des Femmes stériles, § 218.) La saison la plus efficace pour la conception est le

toi; Wloi; C. — " & C. – àristh mù nueoùth nuthtio; Codd. ap. Foes. – mù nueoùth &è àvhr pro n. & &è àvhr C. – mequanetw L.

- 3 δε και υγιαινέτω και σιτίων απεγέσθω των μη ξυμφερόντων τῷ τος και ενικέτω και σιτίων απεγέσθω των μη ξυμφερόντων τῷ τρήγματι.
- 31. Θταν βούληται άρσεν φυτεύειν, τῶν ἐπιμηνίων ἀποληγόντων ἢ ἐκλελοιπότων ἡμίγνυσθαι· καὶ ἀθέειν ὡς μάλιστα εως ὰν ἐκμιαίνηται· ὅταν ἐὲ θῆλυ βούληται γενέσθαι, ὅταν πλεῖστα ἐπιμήνια ἔξη τῷ γυναικὶ, καὶ ἔτι δ' ἐόντων, τὸν δὲ ὅρχιν τὸν δεξιὸν ἀποδῆσαι ὡς ἀν μάλιστα καὶ ἀνέχεσθαι δύνηται· ἐπὴν δὲ ἄρσεν βρούληται φυτεύειν, τὸν ἀριστερὸν ἀποδῆσαι.
- ξα τος μέςου.

 εκ τος μές μές μέςου.

 εκ τος μές μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μές μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μές μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μές μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μές μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μές μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μές μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μές μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μέςου.

 εκ τος μές
- 33. Φάρμακα μαλθακτήρια, καὶ πρὸς τὸ ἰσγυρὴν κάθαρσιν γενόσοι ἀνακινῆσαι · θαψίης ¹⁷ ρίζαν, μυελὸν βοὸς, χήνειον στέαρ,
- ' Μηδ' C.- ἀχριτέστατος C. ² σιτείσθω L, Mack. ³ δὲ οm. C. ⁴ μίσςεσθαι C. ὡς οm. D.- ἐχμαίνηται CDFGHIJK, Ald., Frob., Lind. Gal. Gl.: ἐχμιαίνεται, ἀποχρίνει τὸ σπέρμα· ⁵ εἰη (ἐπὶ pro εἰη C) vulg. Lisez ἔη. ἔτι δεόντων (διιόντων L) vulg. ἔτι δὲ ὄντων C, Codd. ap. Foes, Mack. ⁶ βούλοιτο J. ⁻ ὑπὸ D. μὲν οm. FIJK. ἔνμμεμυχὸς D. ⁶ φλοιοῦ C.- καὶ οm. C. φύλλα τῆς αὐτῆς (ἀχτῆς Codd. ap. Foes) (τῆς αὐτῆς οm. C) χλωρὰ vulg. Ροει χλωρὰ addit μάλλον C. ἀρτεμησίης F. ἣ φύλλα οm. C. ⁰ ἀνισον CDHJ, Mack. πευκεδανοῦ vulg. πευκεδάνου Η. μυρσίνης κόψας φύλλα χλωρὰ, κάστορος C. σκόρδα C. ὑ κῆν Μack. τουτέοις C. οὺ μίην prο θυμῆν C. οῦν οm. DGHIJK. '' τε pro δὲ C. τουτέου C. '' σικύης vulg. σικέης HK. συχέης C. συχῆς interpretes,

printemps; l'homme ne sera pas en état d'ivresse; il aura bu non pas du vin blanc, mais du vin pur très-fort; il aura mangé des aliments très-substantiels; il n'aura pas pris de bain chaud; il sera en bonne force, en bonne santé; et il se sera abstenu des aliments qui ne sont pas convenables à l'objet.

- 31. (Meyen pour engendrer à colonie garçon ou fille.) Si l'homme veut engendrer un garçon, il a des rapports avec sa femme à la fin des règles ou quand elles viennent de cesser; il enfonce autant qu'il peut, jusqu'à l'éjaculation; si une fille, il a des rapports au plus fort des règles ou du moins coulant encore; il se liera le testicule droit autant qu'il pourra le supporter. Pour un garçon, il se liera le testicule gauche.
- 32. (Fumigation pour ouvrir ou redresser l'orifice utérin.) L'orifice utérin fermé s'ouvre par les fumigations aromatiques, il s'assouplit par les émollients. Fumigation : écorce de lotus, baies de laurier, feuilles de laurier pilées vertes, encens, myrrhe, graine ou feuilles d'armoise, anis brové, graisse, cire, soufre, baies de cyprès, racine de peucedanum, feuilles de myrte broyées vertes, castoréum, crottin d'âne mâle, ail, styrax, graisse de porc. Si l'orifice est dévié, c'est avec ces ingrédients qu'il faut sumiger; il s'entr'ouvre sous leur action et se redresse. C'est avec les suivants qu'on assouplira le col utérin : sandaraque, graisse de chèvre, suc de figuier, suc de silphion, jus de cyclamen, thapsie, suc de tithymalle, graine de cardame (erucaria aleppica), l'herbe appelée peplos (euphorbia retusa), castoréum, graiue de lin, nitre, racine d'arum, staphisaigre, feuilles vertes de calaminthe (melissa altissima), la graine de saponaire, l'intérieur de la scille.
- 33. (Différentes formules de pessaires.) Médicaments émollients et déterminant une abondante menstruation : racine de thapsie, moelle de bœuf, graisse d'oie, huile de rose, broyer,

Mack. — ¹³ καρδαμώμου vulg. – καρδάμου C, Codd. ap. Foes, Lind., Mack. — ¹⁴ ποίην.... καρπόν ponit post ρίζαν D. – Ante Σίνου addunt κράδην όξος C, Codd. ap. Foes. — ¹⁵ νίτρον D. – σταφὶς ἀγρίης C. — ¹⁶ καρπὸς CHI. — ¹⁷ ρίζας C. – τρίψας sine καὶ C. – πίνουσα pro καὶ πινέτω Κ.

δόδινον - ταύτα τρίψασα καὶ ἀναζέσασα προστιθέσθω ήμερας τέσσαρας και πινέτω πράσου γυλόν, και οίνον γλυκύν λευκόν και δητίνην, καὶ έλαιον γλιερόν, καὶ κύμινον, ελίτρον, μέλι ἐν ἡυπαρῷ εἰρίω χρήσθω ήμέρας τέσσαρας, πίνουσα σελίνου καρπόν, καὶ λιδανωτοῦ πυρίνας πέντε, καὶ κύμινον αἰθιοπικὸν ἐν οἴνω λευκῷ ἀκρήτω γλυχεί καὶ λουέσθω δὶς τῆς ἡμέρης. Σμύρνα, λίβανος, βοὸς ³γολὴ, ρητίνη τερεδινθίνη ή νέτωπον τουτέων ἴσον έχάστου μίζασα προστιθέσθω εν εξρίω καθαρῷ ἢ ράκει λεπτῷ • βάψασα δὲ τὸ ράκος εν μύρω λευχῷ αἰγυπτίω εὐώδει καὶ ἀποδήσασα λίνω, λουσαμένη, προστιθέσθω. Καὶ επώλυπον ολάσασα εσθιέτω, καὶ πινέτω σελίνου καρπόν καὶ ἀσπαράγου, καὶ οἶνον λευκὸν τρὶς τῆς ἡμέρης νῆστις ἐοῦσα. Σμύρνα, 6 κασίη, λιβανωτός, κιννάμωμον, νέτωπον τουτέων έκάστου ίσον εν είριω ή βαλάνους ποιέουσα προστιθέσθω. 7* λλλο κολοχύνθης άγρίης τὸ ἔνδον, χύμινον πεφρυγμένον, άνήθου χαρπὸν, χυπαρίσσου ρίζαν, ταῦτα τρίψας λεῖα, μέλιτι έφθῷ φυρήσας, βαλάνους ποιέων, δίδου προστιθέναι καὶ πινέτω γλυχυσίδης βίζαν, σελίνου καρπόν, δπόν σιλφίου, οἶνον. 8 Τὸ βόλδιον δὲ καὶ αὐτὸ καθαίρει προστιθέμενον. Καὶ σμύρναν πρώτην, άνθος δλίγον εν οίνω λευχώ εὐιόδει προστίθει. 9 Φάρμακα προσθετά εἰς τὸ μήτρην καθήραι ἐπιτηδειότατα · λαδών ἄνθος γαλκοῦ καὶ λίτρου τρίτον μέρος, μέλιτι έφθῷ φυρήσας, βαλάνους ποιῆσαι, δχόσαι ¹⁰αν δοχέωσι μέτριαι είναι μέγεθος καὶ 11 πάγος, οὐτω προστίθει πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης. ην δὲ βούλη Ισγυρότερον είναι, ελατήριον παραμίζαι καὶ τὸ ἄνθος μούνον, καὶ 12 ούτω ποιέων δίδου προστίθεσθαι καὶ κράδης παραμιγνύναι φλοιὸν 13 ξύων καὶ τρίδων λεΐον, όταν τὸ στόμα δοκέη ξηρό-

¹ Πρασίου Calvus, -πράσου.... καρπὸν οπ. Κ. -χλιαρὸν vulg. -χλιαρὸν Η. -χλιαρὸν C. -2λ. (νίτρον D), ρητίνην (δ. οπ. C), μέλι vulg. -πυρήνας vulg. -πυρήνας CH, Lind., Mack. -Gal. Gl. : πυρίνας, τοὺς χόνδρους: εξρηται δὲ ἐπὶ λιθανωτοῦ. -3χολὴν F. -3ραψας CGHIJ. -καὶ αἰγυπτίω DPQ'. -5πόλυπον H. -τὸλοιπὸν pro π. C. -φλεύσασα (sic) C. -πείτω J. -6χασσίη CH, Mack. -τὸ (τὸ οπ. C) ἴσον rulg. -7 άλλο HQ', Mack. -αλλο οπ. vulg. -αλδον άλλο om. vulg. -αλδον άλλο addunt interpretes. -τὸ ἔνδον οπ. vulg. -αλδον σλις -προστίθεσθω C. -πλρίσυ χυλόν σὺν (ἐν J) οἴνω vulg. <math>-λπὸν σιλρίου, οἴνον C. -8 άλλὰ (άλλὰ οπ. C) (addunt καὶ DFGIIJΚΡ'; τε Q') τὸ βόλδιον (addit δὲ C) καὶ vulg. -8φ... ἐπιτηδειότατα οπ. Κ. -εἰς τὸ οπι. C. -έπιτηδειότατα οπ. C. -νίτρον D. -φρρήσασα C, Ald. -9πν C.

DE LA SUPERFÉTATION.

faire bouillir, et appliquer en pessaire pendant quatre jours; la femme boira de l'eau de poireaux et du vin blanc doux. Résine, huile tiède, cumin, nitre, miel, s'en servir dans une laine grasse pendant quatre jours, buvant une infusion de graine d'ache, de cinq grains d'encens et de cumin d'Éthiopie dans du vin blanc doux pur, et se baignant deux fois par jour. Myrrhe, encens, bile de bouf, térébenthine ou nétopon, de chaque partie égale, méler et appliquer dans de la laine propre ou un chiffon fin: le chiffon sera trempé dans du parsum blanc égyptien de bonne qualité et attaché avec un fil; le pessaire sera placé après un bain; la femme mangera un poulpe écrasé, boira une infusion de graine d'ache et d'asperge dans du vin blanc, trois fois par jour, à jeun. Myrrhe, cassia, encens, cinnamome, nétopon, de chaque partie égale, mettre dans de la laine ou faire des glands et appliquer. Autre : concombre sauvage, le dedans, cumin grillé, graine d'aneth, racine de cyprès, bien piler, pétrir avec du miel cuit, faire des glands et donner à mettre en pessaire; la femme boira une infusion de racine de pivoine, de graine d'ache et de suc de silphion dans du vin. Le petit bulbe aussi, mis en pessaire, est emménagogue. Myrrhe de première qualité, un peu de fleur de cuivre, dans du vin blanc de bonne odeur, appliquez. Pessaires les plus convenables pour purger la matrice : fleur de cuivre, nitre un tiers, pétrir dans du miel cuit, faire des glands de la longueur et grosseur qui paraîtront convenables, et appliquer à l'orifice utérin. Si vous voulez que ce soit plus fort, mêlez seulement de l'élatérion et de la fleur de cuivre, préparez ainsi et donnez à mettre en pessaire. Mèlez-y semblablement, si l'orifice utérin paraît trop sec, une demi-portion d'écorce de figuier raclée et bien pilée. Autre : broyer élatérion et fleur de cuivre, deux par-

^{— &}quot;πλάτος D, Codd. ap. Foes. - ούτως vulg. - ούτω CJ. - βούλει H. — " ούτως vulg. - ούτω C. - Ante φλοιδν addunt έτερον GJ, Ald.; προσθετ δ C. — " ξύ)ων C. - λείον τρίθων C.

τερον είναι της μήτοης, τὸ ήμισυ ώσαύτως. Αλλο τρίψας έλατήριον καὶ άνθος γαλκοῦ λεῖα, δύο μοίρας άνθους, ἐλατηρίου δὲ μίαν, ταῦτα δίεσθαι · κυκλαμίνου τρίψας, ταύτη ἀναμιζαι, ὅκως αν δοκέη καιρός είναι καὶ ποιησαμένην *προσθετά προστίθεσθαι έν εἰρίω. 3 Προσθετόν λευχά καθαϊρον · άρτεμισίην την ποίην, λίτρον, κυκλάμινον ημίζηρον, κύμινον. *Ετερον, τὰ αὐτὰ καθαίρει · ἀρτεμισίην ποίην γλωρήν τρίψας εχαί σμύρνης τρίτον μέρος, οίνου άναμίζας εὐώδεος, εἰρίω λευχῶ περιελίζας αὐτὸ, ἐν οἴνω τε βρέζας, δὸς προστίθεσθαι 60 Οταν δε γαλώσιν αι μήτραι, λίτρον, σιχύης έντεριώνην, χυχλάμινον ἡμίξηρον εν εἰρίω ποοστίθει. ⁷ Προσθετά παντοῖα καθαίρειν δυνάμενα · σταφίδα άγρίην τρίψας χλωρήν, περιπλάσας, άρτεμισίης ποίης τρίψας τὰ φύλλα, ἐν μέλιτι έφθῷ πλάσας, καὶ ξηρήνας έν σχιη, ἀπό τουτέου ποιέει προσθετά, χαὶ δίδου τη γυναικί προστίθεσθαι. 8 Άλλο · άνθος μιγνύς γαλχοῦ ή στυπτηρίην αἰγυπτίην, διεὶς τῆ χυχλαμίνω, ώσπερ τὰ πρότερα ἐν μέλιτι έρθῷ πλάσας, ὅἡ ἐν ἐσγάδι ποιήσας, καὶ σμύρνην δλίγην. 10 Άλλο την κυκλάμινον τρίψας, λευχώ οίνω εὐώδει παραμίζας, εν ράκει δήσας ώς 11 λεπτοτάτω καθαρώ, δίδου προστίθεσθαι. 12 Αλλο κυκλάμινον ήμίζηρον, λίτρον, κανθαρίδας, στέαρ, σανδαράκην.

34. 13 Περὶ παρθένου παρθένος δχόταν, τὰ ὡραῖα μὴ γένηται, Χολῷ καὶ πυρεταίνει καὶ ὁδυνᾶται, 16 διψῆ καὶ πεινῆ, καὶ ἔξεμεῖ, καὶ μαίνεται καὶ πάλιν σωφρονέει, κινέονται αὶ μῆτραι, καὶ ὁκόταν 15 μὲν πρὸς τὰ σπλάγχνα τράπωνται, ἔξεμεῖν καὶ πυρέσσειν καὶ πα-

^{1°}Ετερον ΗΙΙΚ. –προσθετὸν ἔτερον C. – λεῖον C. – ἐλατήριον I. – δὲ οm. CDH. – διέσθαι FH, Mack. – ἤν pro ἄν C. — ² προσθέντα C. — ³ προσθετὰ λευχά (ἄλλο pro πρ. λ. DP'; πρ. λ. in marg. IK) χαθαρὸν (κάθαρον F; χαθαίροντα interpretes, Mack) νulg. – προσθετὸν λευχά καθαῖρον C. – ἀρτεμισίην ποιεῖν αἴτρον (sic) χυχλ. C. – νίτρον D. — ⁴ ἄλλο P'. – ἔτερον οm. DH. – τὰ αὐτὰ χαθαίρει C. – τὰ α. χ. om. vulg. — ⁵ χαὶ om. DP'. – περιελλίξας C. – τε om. C. – βρέξασα C. — ε Ante ὅταν addunt περὶ χαλάσεως μήτρας πρόσθετα παντοῖα χαθαίρειν δυνάμενα DP'. – δὲ om. C. – χάνωσιν legit Cornar. – νίτρον χυχλάμινον ἡμίξηρον χύμινον ἀρτεμισίην ποίην σιχύης ἐντεριώνην ἐν εἰρίω D. – σιχυήση I. – ἐντεριώνην Η. – ἐντεριώνης C. – προστίθει om. C. — γπ. χ. δ. om. DP'. – προσθετὰν π. χ. δυνάμενον Η. – προσδετὸν παντοῖα χαθαῖρον sine δυν. C. – Ante στ. addunt ἢ D; ἀρτεμισίην ποίην ἢ Q'. – φυλλά, φλοιῶ τε πλάσας (φλοιοπλάσας sic C, H in marg.) vulg. – Les traducteurs, au lieu de ολοιῶ τε, lisent ἐν μέλτι ἐφθῶ; avec raison; νονεχ

ties de sleur et une d'élatérion, délayer, v mêler du cyclamen broyé, suivant qu'on en jugera l'opportunité, faire des pessaires, et appliquer dans de la laine. Pessaire amenant une purgation blanche: armoise, nitre, cyclamen à demi sec, cumin. Autre, purgeant de même : armoise fraîche pilée, myrrhe un tiers, mêler du vin odorant, enrouler dans de la laine blanche, tremper dans du vin et donner à appliquer. Quand la matrice est relâchée, nitre, dedans d'une courge, cyclamen à demi sec, appliquer dans de la laine. Pessaires bons pour toute purgation : staphisaigre fraîche pilée, former une masse, feuilles d'armoise pilées, pétrir avec du miel cuit, sécher à l'ombre, faites des pessaires, et donnez à la femme pour qu'elle les applique. Autre : mêler de la fleur de cuivre ou de l'alun d'Égypte, délayer avec de l'eau de cyclamen, former, comme les précédents, dans du miel cuit ou dans une figue sèche, et ajouter un peu de myrrhe. Autre : piler du cyclamen, mêler du vin blanc de bonne odeur, attacher dans un linge propre très-sin, et donner à appliquer. Autre: cyclamen à demi sec, pitre, cantharides, graisse, sandaraque.

34. (Menstruation ne s'établissant pas chez une jeune fille. Accidents.) Des jeunes filles : quand chez une jeune fille la menstruation ne s'établit pas, elle souffre de la bile, a la fièvre, des douleurs, soif, faim, des vomissements, du délire et puis des retours de raison. La matrice se déplace; quand

un peu plus bas. – ποίει vulg. – ποιέει C. – τη γυν. om. C. — 8 ά. om. CIK. – ξερῶ μέλιτι (μ. ξ. CH) vulg. – πλήσας CDFIIJ. — 9 η om. C. — 10 ξτερον CHJK. – τρίψασα C. – την λευκην (λευκῷ pro την λευκην Cornar., Foes) οίνω vulg. — "λεπτ. λίνω (οίνω pro λίνω C. απθ. vulg. – λίνω ου οίνω me paraissent tout à fait oiseux; καθαρῷ se rapporte évidemment à ἐάκει. — 12 ξτερον C. – κυκλάμινος ἡμίξηρος C. – νίτρον C. – κανθαρίδας videtur meloe cichorei fulsse secundum Dærfurt, neues Apothekerlexicon, p. 102. – σανδαράκη C. – C. καί πυρ. (πυρετταίνει C. γυίg. — C. καί διψη C. – C. καί πυρ. (πυρετταίνει C. γυίg. — C. καί διψη C. – C. καί πυρ. (πυρετταίνει C. γυίς. C. – C. καί πυρ. (πυρετταίνει C. ναί πις ν ριο πεινη C. – C. καί πυρ. (πυρετταίνει C. γυίς. C. – C. καί πυρεταίνει C. – C. καί πυρεταίνει C. – C. καί πυρεσονῖ C. – C. καί πυρεταίνει C. – C. καί πυρεσονείν C. – C. καί πυρεσονείν C. – C. καί πυρέσοτει καί παραφρονεί sine αὐτη ξρχεται C.

ραφρονεῖν αὐτἢ ἔρχεται ' ὅταν ¹ δὲ ἀπολίπωσιν, πεινἢ καὶ διψἢ, καὶ ἠπίαλος πυρετὸς ἔχει. Χρὴ ² ταὐτησιν ἀρνακίδας προστιθέναι θερμὰς πρὸς τὴν γαστέρα, καὶ ὑποκαπνίζειν ἐς αὐτὰ τὰ αἰδοῖα ὅτι μάλιστα ἐπ' ἀμφορέως αὐχένι καθίσας · σμύρνης ὅσον κύαμον, ³ λι- Κανωτὸν δὶς ὅσον, τοῦτο μίξας καὶ ζέας ἐρηριγμένας, ὁμοῦ θυμιἢν, καὶ ἐπὶ τὸ πῦρ ἐπιβάλλων, νῆστις ὡς μάλιστα, καὶ λούειν πολλῷ θερμῶ.

- 35. Προσθετόν· αἰγυπτίην στυπτηρίην μαλθακῷ εἰρίῳ περιειλήσασα προστιθέσθω. ^{8 *}Αλλο· ἀρτεμισίην τρίψας ἐν οἰνῳ τε λευκῷ δεύσας δίδου προστιθέναι.
- 36. Νεοτόχω ⁶ γυναιχί · βόδινον, σμύρναν, χηρόν μίξαντα εν εἰρίω δοῦναι προστίθεσθαι · ὅταν δέ οἱ προσπέσωσιν αἱ μῆτραι, τὰ ξηρά χαὶ στρυσνὰ προσφέρειν χαὶ πίνειν χαὶ προσέγειν.
- 37. ⁷Σῦχον μέλαν, σχόροδον, λίτρον, χύμινον, ταῦτα πάντα τρίψας λεῖα, ἐν εἰρίῳ δοῦναι προστίθεσθαι. ⁸ Ετερον σηπίης ὅστραχον χόψας λεῖον, ἐς οἶνον δεύσας, ἐν λαγωοῦ θριξὶ χαὶ εἰρίῳ προστίθεσθαι.
- 38. *Ην * δὲ μετὰ τόχον τὰς ὑστέρας ἀλγέῃ, πτισάνην 10 καὶ πράσα καὶ στέαρ αἴγειον ἑψήσασα, ροφείτω τούτου ὡς δλίγιστον.
- 39. 11 Προσθετόν · λίτρον, χύμινον, σύχου τὸ ἔσον. 12 Καθαρτήριον προσθετόν χαὶ μαλθαχτήριον · νέτωπον, ρόδινον μύρον, χηνὸς ἄλειφαρ, ἐς δθόνια λεπτά.
- ' Δ' C. ἀπολείπωσιν CDHJ. ἤπαλος (sic) CFGI, Ald. ἤπαλῶς Codd. ap. Foes. πυρετὸς om. C. ² ταύτη (ταύτησιν C) γε (γε om. C) vulg. τὴν C. τὴν om. vulg. ὑποχαπνίζεσθαι C. ἐς om. C. αὐτὰ om. D. ἔπαμφερέως (sic) DFH. ἀμφοτερέως J. ³ λ. τε (τε om. C) δὶς vulg. τοῦτο (τοσοῦτον C; ταῦτα Foes in not., Mack) μ. (μίξαντα C) καὶ ζέσας (ζέας C; ζειὰς Cornar., Mack) ἐργηιγμένας (ἐρηριγμένα Foes in not.; ἐρρηριγμένας C; ἐριρηγμένας HI, Frob.) vulg. -- ⁴ ἄλλο προσθετὸν D. προσθετὰ H. ἔτερον pro πρ. J. αἰγυπτίαν C. μαλθακτικήν DP'Q'. μαλθακτήν H, Mack. μαλθακήν vulg. Je lis μαλθακῷ. περιειλίσασα DFJ. -- ἑ ἔτερον Κ. προσθετὸν νυις. μολθακοῦτος C. ἔνος ασα προστιθέσθω C. -- δ Post γ. addit καθαρτήριον Κ. ῥοδίνου C. μίξας J. δίδου H. δὲ οί om. C. -- γ Ante σ. addunt καθαρτήριον HIJ, Codd. ap. Foes in not.; ἄλλο καθαρτήριον DP'Q'. σκόρδον C. πάντα om. C. τρίψασα C. προστιθέσθω pro δ. πρ. C. -- ἕλλο J. -- ἔτερον om. H. σιπύης F, Ald. ἐς om. C. οἴνόν τε (τε om. C) vulg. -σὺν

elle se tourne vers les viscères, alors surviennent les vomissements, la sièvre, le délire; et, quand elle revient à sa place, il y a faim, soif et sièvre épiale. Dans ce cas il saut prescrire des peaux de mouton chaudes sur le ventre, et des sumigations autant que possible dans les parties génitales, saisant asseoir la semme sur le col d'une amphore : myrrhe gros comme une sève, encens deux sois autant, épeautre moulu, mèler ensemble, et administrer en sumigation; on jette ces ingrédients sur le seu; la semme sera à jeun autant que possible; puis elle se lavera à l'eau chaude.

- 35. (Pessaire.) Pessaire : alun d'Égypte, enrouler dans de la laine molle, appliquer. Autre : armoise pilée, mouiller avec du vin et appliquer.
- 36. (Pour une nouvelle accouchée. Chute de la matrice.) Pour une nouvelle accouchée: huile de rose, myrrhe, cire, mêler, et donner à appliquer en pessaire dans de la laine; quand, chez elle, la matrice tombe, administrer les choses sèches et astringentes en boissons et en pessaires.
- 37. (*Pessaires*.) Figue noire, ail, nitre, cumin, bien broyer le tout, et donner à appliquer en pessaire dans de la laine. Autre: os de sèche pulvérisé, mouiller avec du vin, appliquer avec du poil de lièvre et de la laine.
- 38. (Matrice douloureuse après l'accouchement; remède.) Si après l'accouchement la matrice est douloureuse, la femme fera cuire de l'orge mondé, des poireaux et de la graisse de chèvre, et beira de ce potage en petite quantité.
- 39. (*Pessaire*) Pessaire: nitre, cumin, et autant en figue. Pessaire purgatif et émollient: nétopon, huile de rose, graisse d'oie, dans des linges fins.

⁽έν C) λ. vulg. — 9 δὲ om. C. – μ. τὸν τόχον P'. – τὰς om. C. – πτισσ. FII, Ald., Frob., Lind., Mack. — 10 καὶ om. DFGIIIJKP'. – αἴγιον C. – ροφήτω D. – τοῦτο C. — 11 πρ. om. J. – πρ. άλλο D. – προσθετὰ H. – νίτρον DJ. – ν. κ. σ. τὸ τ. om. G. – καὶ σύκου εξ τοου DFHIKP'. — 12 προσθετὸν καθαρτικὸν D. – πρ. καθαρτήριον FH. – μέτωπον J. – ἄλειφα CFGHIJK. – εξ om. G.

- 40. *Ην τὰ ἐπιμήνια πολλὰ ¹ γένηται, γλυχυσίδης χόχχους τοὺς μέλανας δὶς ἐπτὰ πίνειν ἐν οἴνῳ δυσὶ χυάθοις.
- 41. *Ην * δὲ ἐξέρχωνται αἱ μῆτραι πυχνὰ, βρέξας ὕδατι χλιερῷ τὰς μήτρας, ὑπτίην ἀναχλίνας, μίξας σίδιον, χηχίδα, ῥοῦν τὴν ἐρυθρὴν, ἐν οἴνῳ λευχῷ διατρίψας, τούτῳ χρίσας, ἐντιθέναι ἔπειτα πῖσαι δάφνης σύλλα ἐν οἴνω αὐστηρῷ.
- 42. "Όταν γυνή κύουσα ³ προσρέηται, ονίδα ξηρήν καὶ μίλτον καὶ όστρακον σηπίης τρίψασα λεῖα, ἐν ράκει ἀποδήσασα, προστιθέναι.
- 43. Ἡν δὲ μὴ καθαρθῆ, ἐλατήριον ἐν οἴνῳ λευκῷ ὅσον κυάθῳ τρίψας ὁδολὸν ἀττικὸν, διδόναι πίνειν, 6 καὶ καθαριεῖται.

¹ Γίγνηται C. - οὐ γένηται Calvus. - γίνεται HF, Ald. - γίνηται IJK. - οἴνου pro ἐν οἴνω C. - ² δὲ om. C. - ἐξέρχονται vulg. - ἐξέρχωνται H. - ἐξίωσιν C. - πυχναὶ vulg. - πυχναὶ CDFHIJK. - ἐν ΰδατι J. - χλιαρῷ vulg. - χλιερῷ DFH. - χικίδας DFHJK. - χικίδας DFHJK. - κικίδας DFHJK. - κικίδας DFHJK. - αικίδας DFHJK. - δικής C. - σιπίης C. - σιπίης Γκ, Ald. - ταῦτα (τ. om. DFHIJKP) τρίψασα vulg. - ἀποδήσασα om. C. - Ροσι προστιθέναι addit τὸ ὅστραχον C. - ⁴ δὲ om. C. - χαθαρθῆ τὸ ΰστερον (τὸ ὕστ. om. C), λεᾶναι (ἐλατήριον pro λεᾶναι Cordar, Foes in not.) ἐν οἶνω vulg. - λευχῷ om. Maçk. - χυάθου vulg. - ¾ χαὶ (χαὶ om. C) τρίψας vulg. - δ χαὶ χ. om. G. - χαθαίφεται vulg. - χαθαριεῖται C. - C'est le ſuter de χαθαρίζευ.

- 40. (Pour l'abondance des règles. Des Femmes stériles, \$ 245.) Si les règles deviennent abondantes, graines noires de pivoine deux sois sept, boire dans du vin à la dose de deux cyathes
- 41. (Chute de matrice; traitement.) Si la matrice sort souvent, l'humecter avec de l'eau tiède, faire coucher la femme sur le dos, mêler écorce sèche de grenade, noix de galle, sumac rouge, broyer dans du vin blanc, oindre avec cette préparation, et remettre en place la matrice; puis faire boire une infusion de seuilles de laurier dans du vin astringent.
- 42. (Pertes chez une femme grosse. Des Femmes stériles, § 245.) Quand une femme grosse a des pertes, crottin sec d'ane, rubrique, os de sèche, broyer, lier dans un chiffon, appliquer en pessaire.
- 43. (Absence de purgation chez une femme.) Si la femme ne se purge pas, élatérion pilé à la dose d'une obole attique dans un cyathe de vin blanc, donner à boire, et elle se purgera.

FIN DU LIVRE DE LA SUPERFÉTATION.

ΠΕΡΙ ΕΓΚΑΤΑΤΟΜΗΣ ΕΜΒΡΥΟΥ.

DE L'EXCISION DU FOETUS.

ARGUMENT.

Cet opuscule ne contient rien qui ne soit déjà dans le livre des Maladies des Femmes. Cependant, en comparant les passages parallèles, on y trouve des différences, soit pour l'extraction du fœtus, soit pour la succussion de la femme en couche, pratique qui amena des accidents mortels chez une malade mentionnée, Épid., V, 103 et VII, 49, soit enfin pour l'opération tentée afin d'obtenir la cure de la chute de matrice (voy. p. 522 et 534). Ces différences font l'intérêt essentiel de l'opuscule; car elles montrent des remaniements, des essais variés de rédaction, nous font assister aux efforts de ces anciens auteurs, et aident aussi, par la comparaison, à comprendre plus complétement ce qu'ils décrivent.

BIBLIOGRAPHIE.

MANUSCRITS.

2146 = C, 2254 = D, 2144 = F, 2141 = G, 2142 = H 2140 = I, 2143 = J, $2145 \cdot K$, Cod. Sever. ap. Foes = L, 2332 = X, Cod. Fevr. ap. Foes = Q'.

ARGUMENT.

Nota. Dans les manuscrits D, F, G, H, I, J et K, le Περὶ ἐγκατατομῆς ἐμβρύου est deux fois; j'ai noté par D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis et K bis, le second texte de ces manuscrits.

ΠΕΡΙ ΕΓΚΑΤΑΤΟΜΗΣ ΕΜΒΡΥΟΥ'.

1. 2Περί δὲ τῶν μή κατά τρόπον κυϊσκομένων, άλλ' ἐγκατκτεμνομένων ούτως πρώτον μέν ἐπὶ τὴν γυναϊκα σινδόνα ἐπιδαλών, * κατάζωσον ανωτέρω τῶν μαζῶν, καὶ την κεφαλήν κατακαλύψαι γρη τῆ σινδόνι, όχως μη όρωσα φοδηται ό τι αν ποιήσης. *Ην οὖν ἐξίσγη την γείρα * τὸ ἔμδρυον πλάγιον παραπεσόν, τῆς γειρὸς ἐπιλαβόμενος προάγειν έζω έπιγείρει ώς μάλιστα, 5 παραδείραι δέ τὸν βραγίονα, καὶ ἀποψιλώσας τὸ ὀστέον, ἐγθύην 6 περίδησον περὶ τοὺς δακτύλους τῆς γειρὸς ⁷ τοὺς δύο, ὅκως μὴ ἀπολισθάνοι ἡ σάρξ μετὰ δὲ ταῦτα τὸν ὦμον περισάρχισον καὶ ἄφελε 8 κατὰ τὸ ἄρθρον . ἔπειτα την κεφαλήν κατά φύσιν παρώσας, ύπεξάγειν έζω την κεφαλήν τοῦ έμβρύου · ⁹ τῷ δὲ δακτύλω τὸ ἔμβρυον εἴσω ἀπῶσαι · ἢ μαγαιρίω διὰ τῶν πλευρέων ἢ διὰ τῆς κληῖδος, ὄκως τὴν 10 φῦσαν ἀφῆ καὶ ξυμπέση τὸ ἔμβρυον καὶ ἡ ἔξοδος αὐτέω εὐπετεστέρη \tilde{h}^{-1} την δὲ κεφαλήν, ην μέν δύνησαι κατά φύσιν έξω ώσαι · 12 ην δέ μη, ζυμφλάσαι, καὶ ούτως ύπεξαγαγεῖν έξω τὸ έμβρυον. 13 Επειτα θερμῷ πολλῷ καταγέας καὶ άλεί θας έλαίω, κατακεῖσθαι κελεύειν ἐπαλλάζασαν τώ πόδε.

Le mot d'excision a été pris en ce sens dans le Dict. des Sciences médicales, t. XIX, p. 538. — ² έγκατατομήν παιδίου ποιήσεις ούτως pro περί.... ούτως D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, (J bis, ούτω) K bis (Q', ποίησον). έγκατατομή παιδίου pro περί.... ούτως C. - ούτω J. - πρώτα D bis, F bis, G bis, I bis, J bis, K bis. — 3 ἀνάζωσον (D, restit. al. manu) Q'. - ἀνώτερον C. - τοῦ μαζοῦ CDFGHIJK, Ald. - κατακαλεῖψαι C. - σινδόνη Η. - ὅπως C. φωθήτα: C. - ποιέης D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis, K bis. - ποιής C. - 'τὸ ἔ. (τὸ ἔ. om. C) παραπλάγιον (πλάγιον C, Il bis) παραπέσον (παράπεσον GIJ, J bis, K; παραπεσόν D bis, F bis, G bis, I bis, K bis, Lind.) καί (καί om. C, F bis, G bis, H, H bis) της γ. έπ. (ἐπιλαμβανόμενος της γ. C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis, K bis) (λαμβανόμενος Codd. Regg. ap. Foes; λαβόμενος J) vulg. - ἐπιχείρει om. C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis. - 5 π. δὲ καὶ (καὶ om. DIK) τὸν (καὶ παραδειρόμενος δὲ τὸν C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis, K bis) βρ. καὶ ἀποψ. αὐτοῦ (αὐτοῦ om. C; τῶν σαρχών pro αὐτοῦ D, D bis, F bis, G bis, H, H bis, I bis, J bis, K, K bis) τὸ vulg. - Gal. Gl.: Ιγθύην, ρίνης θαλαττίας δέρμα ξηρόν · δύναται δε και τον σιδηρούν όνυχα δηλούν, ώπερ είς τὰς έμβρυουλκίας καὶ ἐμβρυοτομίας χρώμεθα, διά την πρός τας λεπίδας των λυθύων όμοιότητα. - Pour la seconde

DE L'EXCISION DU FOETUS.

1. (Embryotomie, Comp. des Mal. des Femmes, § 70, et de la Superfétation, § 7.) Voici ce qu'il faut faire dans le cas où la conception n'a pas été régulière, mais où l'excision doit être pratiquée. D'abord mettez un linge autour de la femme, nouez-le au-dessus des mamelles, et jetez-le par dessus la tête de la patiente, afin qu'elle ne s'effraye pas, voyant ce que vous allez faire. Si le fœtus, se présentant de côté, sort le bras, saisissez ce bras, tirez-le au dehors autant que vous pourrez, dépouillez-le de ses chairs, mettez l'os à nu et attachez autour de deux doigts de la main une peau de chien de mer afin que la chair ne glisse pas; cela fait, dépouillez de chair l'épaule et désarticulez-la; puis, repoussant la tête du fœtus dans la position naturelle, amenez-la au dehors; avec le doigt on repousse le fœtus en dedans; sinon, on pratique avec le bistouri aux côtes ou à la clavicule un pertuis afin que l'air s'échappe, que l'enfant s'affaisse et que l'issue en soit plus facile. Quant à la tête, si vous pouvez la faire sortir naturellement, c'est bien; sinon, vous l'écraserez, et vous amènerez ainsi le fœtus. Ensuite vous ferez des affusions abondantes d'eau

explication donnée par Galien , νογ. δνυχα dans le passage parallèle du livre de la Superfétation. – Érot. p. 186 : ἰχθύην, ρίνημα ἢ πρίσμα. – Ce texte d'Érot. est altéré ; il faut lire : ἰχθύην, ρίνης δέρμα. — δα περιδήσας C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis, K bis, Q'. – παρὰ DHK. – περὶ τοὺς δύο δαατύλους , sine τῆς χειρὸς D bis, F bis, G bis, I bis, J bis, K bis. – τοὺς δαατύλους τοὺς δύο τῆς χειρὸς C. — γτῆς pro τοὺς J. – ἀπολισθαίνοι DHK. – ἀπολισθάνη G bis, J bis, K bis. — δαερὶ D bis, H bis, I bis, J bis, K bis, Q'. – ὑπάγειν vulg. – ὑπεξάγειν D bis. – παιδίου D bis. — δ τὸ pro τῷ II bis. - δὲ ο οπ. D bis. — Φ φύσσαν J bis. – In marg. φύσαν οἰμαι λέγει τὴν νήδυν H. — ¹¹ ἢν pro τὴν C. – δύνασαι vulg. – δύνησαι C. – ἔξελε pro ἔξω ὧσαι FHLQ'. — ¹² εὶ C, J bis. – ξυμφλάσσαι H. – ξύμλασσε DK. – ξύνθλασσε FGIJ. – συνθλάσαι Codd. ap. Foes. – ὑπεξάγειν C. – ἔξω ο οπ. FGL. — τὸ π. τὸ (ἐν pro τὸ DFGIJK; τὸ ο οπ. D bis, F bis, G bis, II bis, I bis, J bis, K bis; τῶ C, Lind.) θερμῷ vulg. – ἀλείψασα D bis, F bis, II bis, I bis. – ἔλαιον DFGIJK. – ἐπαλλάξαντα CDFGHIJK. – ἐπαλλάξαντα Codd. ap. Foes. – ποδὶ K bis.

DE L'EXCISION DU FOETUS.

καὶ ¹ μεταπῖσαι οἶνον γλυκὺν καὶ λευκὸν κεράσας εὐζωρότερον, καὶ ² ἡητίνην, μέλιτι διατρίψας, μίξας τῷ οἴνῳ, διδόναι πιεῖν· τὰ δ' ἄλλα θεραπεύειν ὅσπερ λεγὼ, κατὰ τὰ εἰρημένα.

- 2. "Οταν δὲ τῆ τικτούση γυναικὶ πλάγιον παραπέση τὸ ἔμδρυον,
 ⁸γίνεται δὲ ὁκόταν στρέφηται τοιόνδε, ⁴ ὁ ἀμφαλὸς περὶ τὸν τράχηλον περιελίσσεται καὶ ἐπίσχει τὴν ἔξοδον τοῦ ἐμβρύου, καὶ ἐς τὸ
 ἰσχίον ⁵ ἐπεμβάλλει τὴν κεφαλὴν, καὶ ἡ χεὶρ ὡς ἐπιτοπουλὸ ἔξω γίνεται. ^{*}Ην μὲν οὖν ἤδη τεθνηκὸς ἔξω ⁸ γένηται, τοῦτο προσημαίνει ^{*}
 ἤσι δὲ μὴ ἔξω ἡ χεὶρ τοῦ ἐμβρύου, ὡς ἐπιτοπουλὸ ζῆ τὸ ἔμβρυον ^{*}
 κίνουνος ⁷ δὲ καὶ οὕτως.
- 3. Ένιαι δὲ καὶ τὰ λόχια πρὸ τοῦ ἐμδρύου ⁸ ἀφιᾶσιν, ὅστε ἀναγκαῖον τὴν ἀοῖνα ξηρὰν εἶναι καὶ ἐπίπονος ⁹ ὅσαι δὲ τὰ λόχια μὴ προκαθαίρονται, ῥᾶον ἀπαλλάττουσιν ἐν τῷ τόκῳ.
- 4. Άνασείειν δὲ 10 δεῖ ὧδε · σίνδονα ὑποστορέσαντα, ἀνακλῖναι τὴν γυναῖκα, καὶ 11 ἔτέρην ἐπιδαλεῖν ὅκως ἀγ τὸ αἰδοῖον κεκρυμμένον ἢ, καὶ περικαλύψαι 12 περὶ ἐκάτερον τὸ σκέλος τὴν σίγδονα καὶ περὶ ἐκάτερον τὸ γυῖον · γυγαῖκας 13 δὲ δύο λαδέσθαι τοῦ σκέλεος ἐκα-

1 Μεταπείσαι C. - γλυκύν κεράσας εύζωρότερον (εύζωρότατον L) καὶ λευκὸν (καὶ λευκὸν κεράσας εὐζωρότερον D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis, K bis) αλλά μην (αλλά μην om. C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, I bis, K bis) καί vulg. — ² ρίτ. FGI, Ald. - καὶ μίξας F bis, G bis, I bis, J bis, K bis. - δουνάι C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis, K bis. - Ante πιείν addunt αὐτη D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis, K bis. - δè C. ώσπερ (ώ; D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis, K bis) (addunt vuv FGJ) λέγω vulg. - Lisez λεγώ au lieu de λέγω; voy. le passage qui justifie cette correction, des Mal. des Femmes, t. VIII, p. 340, l. 1.-προειρημένα J. - 3 συμβαίνει δὲ τοῦτο γίνεσθαι pro γίνεται δὲ DFGHIJKLQ'. - ὁπότα ν C. στρέφηται τὸ (τὸ om. C, D bis, F bis, G bis, I bis, J bis, K bis) τοιόνδε (τὸ τοιόνδε om. DFGHIJKLQ') vulg. — 4 καὶ (καὶ om. CD, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J, J bis, K bis, LQ', Ald.) δ vulg. - περιελίσσηται yulg. -περιελίσσεται C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis, K bis, Q'. - ἐπίσχη yulg. - ἐπίσχει C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis, K bis. - έμερίου F. — 5 ἐπεμβάλλη vulg. - ἐπεμβάλη DGH1JK. - ἐπεμβάλλει C, D bis, F bis, G bis, H bis, J bis, K bis. - ἐπεμβάλει (sic) l bis. - ἐπιτοπολὸ vulg. - ἐπιτοπουλύ CD, D bis, H bis, J bis. — εγίνηται D, D bis, F, F bis, G, G bis, H bis, I, I bis, J, J bis, K bis, Ald. - προσημαίνειν C, D bis, F bis, H bis, I, I bis, K bis. - εμβρίου F. - επιτοπολύ vulg. - επιτοπουλύ CD, D bis, H bis, I bis, K bis. — ⁷ δè om. C, D bis, G bis, I bis, K bis. – οὖτος D bis. ούτω J.-λοχία (bis) H.-λοχετα (bis) F bis, G bis, H bis, I bis, K bis.πρό.... λόχια om. J bis. - 8 άφ. (ἀφιᾶσιν om. C, D restit. al. manu, FGHI

DE L'EXCISION DE FOETUS.

chaude, vous oindrez avec de l'huile, et vous prescrirez à la femme de demeurer couchée avec les jambes croisées et de prendre une potion composée de vin blanc doux pur et de résine concassée dans du miel. Du reste on la traite comme une femme en couche, suivant ce qui a été dit.

- 2. (La sortie de la main est souvent un signe de mort de l'enfant.) Quand, chez une femme en couche, l'enfant se présente de côté, cela arrive quand il se tourne; le cordon s'enroule autour du cou et gêne l'issue du fœtus, qui jette sa tête contre la hanche; et, en général, le bras vient au dehors. La main qui sort, l'enfant étant déjà mort, est un signe de cette mort; au contraire, quand la main ne sort pas, en général l'enfant est vivant; cependant il y a danger dans ce cas aussi.
- 3. (Écoulement des eaux prématuré.) Chez quelques femmes les eaux s'écoulent avant l'accouchement; de la sorte, nécessairement, les douleurs sont sèches et laborieuses. Celles au contraire dont les eaux ne sortent pas prématurément accouchent plus facilement.
 - 4. (Succussion d'une femme en couche, dans le cas d'un accouchement laborieux. Comp. Mal. des Femmes, § 68.) On pratiquera la succussion ainsi: on étendra un linge par-dessous la femme couchée sur le dos, et on jettera un autre linge pour cacher la vulve; chaque jambe et chaque bras seront enveloppés d'un linge. Deux femmes saisiront les jambes, et

JK) (addunt ὅστε D bis, F bis, G bis, II bis, I bis, K bis) ἀναγασῖον δὲ (δὲ om. F bis, G bis; •ῦν pro δὲ C, Vatic. Codd. ap. Foes) γινώσκειν (γινώσκειν H bis; γινώσκειν om. C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, K bis, Vatic. Codd. ap. Foes) εἶναι τὴν ὡδῖνα ξηρὰν (τὴν ὡδῖνα ξηρὰν ἀνιέναι pro ε. τ. ὡ. ξ. C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, K bis, Vatic. Codd. ap. Foes) καὶ ἐπίπονον vulg. — ϶ ὅσαις F. – καθαίρονται C, D bis, F bis, H bis, I bis, J bis. – καθαίρονται K bis. – ἀπαλλάττουσιν vulg. – ἀπαλλάσσουσιν J bis. — ἱο δεῖ om. CJ. – ὑποστορέσασαν vulg. – ὑποστορέσαν C. – Lisez ὑποστορέσαντα. — " ἔτέραν J bis. – ἐπιδάλλουσαν J bis. – ἐπιδάλλειν C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, K bis. – Απιε ὅκως addunt σινδόνα F bis, H bis, J bis. – ἄν αὐτῆς (αὐτῆς om. C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, K bis. – τὸν αὐτῆς (αὐτῆς om. C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, K bis. – τὸν αὐτῆς (αὐτῆς om. C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, K bis. – ἐκατέ . ρης pro ἐκατέρου F, F bis, G, G bis, I, I bis (J, ἐκατέρας) K, K bis.

τέρου, καὶ τῆς χειρὸς ἔκατέρης ¹ ἔτέρας γυναῖκας δύο · ἔπειτα διαμιον κρητικὸν, μεταπῖσαι δός · εἰ δὲ μὴ, κάστορος ἐνεψῆσαι τῷ
οἴνψ χίψ.

5. *Ην 8 δὲ αι δστέραι ἔζω χωρέωσι, 9 ἤν τε ἐχ πόνου, ἤν τε ἐχ τόχου, ἢν μὲν 10 οὖν παραλάδης νεωστὶ παθούσας, ἄξιον ἐπιχειρεῖν * εἰ δὲ μὴ, ἔἢν. 11 Ποιέειν δὲ χρη ὧδε ἐπιταμών τὸν ὑμένα τῆς ὁστέρης χατὰ φύσιν χαὶ χατὰ πλάγιον, τρὶψαι ὀθονίω ὡς φλεγμαίνη, 12 χἆτα ἀλείψας φώχης ἐλαίω ἢ πίσση, 13 χαταπλάσας ἄμα χυτίνοισι, χαὶ 14 μαλθαχοὺς σπόγγους οἴνω ῥήνας, προσθεὶς, ἀναδῆσαι ἐχ τῶν

' Έτέρας om. C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis, K bis. - δύο γυναϊκας D. - έγκρατῶς vulg. - έγκρατέως C, H bis. - εὐκρατέως J bis. - ἀκρατέως D bis, F bis, G bis, I bis, K bis, Q'. - 2 δè om. D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis, K bis. - κεφαλής D bis, K bis. - 3 δè om. D. - έχει FG. - πάσας om. D bis, F bis, G bis, H bis, J bis, K bis, - σχελοῖν CD, D bis, F, F bis, G, G bis (H al. manu σκελέοιν) H bis, l, l bis, J, J bis, K, K bis. - ἀφείσας.... κλίνην om. J bis. — 'δὲ C, F bis, G bis, H bis, I bis, K bis. -δὲ om. vulg. -δὲ est ici pour δή. - 5 σείειν πολλάκις καὶ ποιείν ἀναδολὰς έπὶ τὴν κλίνην Q'.-Ισχυρώς pro πολλάκις ποιέειν (D, restit. al. manu) FG HI, I bis, JK, K bis, LO'. - πολλάκις ποιέειν om. C, D bis, F bis, G bis, H bis, K bis. - Post ώμοὺς addunt πολλάχις C, D bis, F bis, G bis, H bis, K bis. — 6 και (και om. K bis) ποιείν (και ποιείν om. C, D restit. al. manu, FGHIJK) ἀναβολάς vulg.- Post ἀναβολάς addit πολλάκις al. manu Η.- κατά pro ἐπὶ D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, K bis. — ⁷ δίκταμον D, D bis, H, H bis, K, K bis, L.- μεταπείσαι C. - δὸς om. C, D bis, F bis, G bis. H bis, I bis, J bis, K bis. - κάστορας vulg. - κάστορος C, D, D bis, F bis, G bis, H, H bis, I bis, J bis, K, K bis, Q'. - συνεψησαι DFGHIJKL, - εγξύσαι Cornar. - Ισοχόω pro σίνω γίω (D, restit. al. manu) D bis, F, F bis, G, G bis, HIJ, J bis, KL, Vatic. Codd. ap. Foes, Ald. - Ισογίω C, H bis, l bis, K bis. — ε ĉè καὶ αί D. — ε έάν τε (bis) vulg. - κάν τε (bis) DFGHIJK, Ald., Frob., Lind. - ήν τε (bis) C, F bis, G bis, H bis, I bis, K bis, Q'. - ήν τε έχ πόνου ήν τε καὶ έχ τόχου D bis. - ήν τε έχ τόχου ήν τε έχ πόνου J bis. — " ou om. J, J bis. - av pro ou C, D bis, F bis, G bis, I bis K bis, Q'. - παραλάβοις FG, Ald., Frob. - νέας (νεωστὶ παθούσας pro νέας

deux autres femmes saisiront les bras; alors, tenant fermement, elles ne donneront pas moins de dix secousses. Puis elles mettront la femme sur le lit, la tête en bas, les jambes en haut; et, laissant les bras, elles saisiront toutes les quatre les jambes et donneront plusieurs secousses sur les épaules, en rejetant la patiente sur le lit, asin que, ainsi secoué, le sœtus se replace dans l'espace large et puisse cheminer régulièrement. Si vous avez du dictame de Crète, saites-en boire subséquemment une potion; sinon, saites bouillir du castoréum dans du vin de Chios.

5. (Chute de la matrice. La racler pour y produire une in-flammation, puis la réduire. Comp. des Mal. des Femmes, § 144, et 248; voyez aussi p. 522 et p. 534.) Quand la matrice vient au dehors à la suite soit de fatigue soit d'un accouchement, si le cas qui vous échoit est récent, cela vaut la peine d'essayer; sinon, ne tentez rien. Voici comment on s'y prendra: inciser la membrane de la matrice suivant la conformation et obliquement, la frotter avec un linge pour y déterminer de l'inflammation, puis oindre avec de l'huile de phoque ou de la poix, mettre un cataplasme de fleurs de grenadier (voy. note 7); humecter de vin des éponges molles qu'on appliquera et qu'on maintiendra par un bandage se fixant aux épaules; la femme restera couchée sur le dos, ayant les

D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, J bis, K bis, Q') vulg. - ἐᾳν vulg. - ἐąν C, D bis, F bis, G bis, H, I bis, J bis, K bis. — " ἐπιχειρεῖν vulg. - ποιέειν C, D bis, F bis, G bis, H bis, J bis, K bis. - Ante τὸν addit δὴ J bis. - πλαγίην D bis, F bis, G bis, I bis, J bis, K bis, Q'. - φλεγμήνη DHK. - φλεγμαίνει J bis. — "ναὶ (καὶ om. CDF, F bis, GH, H bis, I, I, bis, J, J bis, K, K bis, Ald.) καταλείψας (κατα sic ἀλείψας H bis, K bis; κᾶτα ἀλείψας D bis, F bis, G bis, I bis) vulg. — "ναι (καταπλάσσας Η) ἢ (ἄμα pτο ἢ, D restit. al. manu, FGHIJK, Codd. ap. Foes) κυτίνοισι (κυνείοισι, D restit. al. manu, FGHIJK; κινέοισι sic L; κινῆσαι Codd. ap. Foes) vulg. — Il paratt manquer ici quelque chose qui indique que la matrice a ċtċ remise en sa place. Voyez le passage parallèle. — "μαλακούς C. - ἐν (ἐν om. C, D bis, F bis, G bis, I bis, J bis, K bis) οἴνφ vulg. - ῥάνας D bis, F bis, G bis, II bis, J bis, K bis) οἴνφ vulg. - ῥάνας D bis, F bis, G bis, II bis, J bis, K bis) οἴνφ vulg. - ῥάνας D bis, F bis, G bis, II bis, J bis, K bis) οἴνφ vulg. - ῥάνας D bis, F bis, G bis, II bis, I bis, J bis, K bis) οἴνφ vulg. - ῥάνας D bis, F bis, G bis, II bis, I bis, J bis, K bis)

δίμων· καὶ ¹ ἀνακείσθω ὡς ἀνωτάτω τὰ σκέλεα ἔχουσα, ἐσθιέτω δὲ σιτία μέτρια.

' Άναχεῖσθαι C (D, restit. al. manu) FGIJK. - ἀνώτατα J. - ἔχουσα τὰ σχέλεα C, D bis, F bis, G bis, H bis, I bis, K bis.

NOTE SUPPLEMENTAIRE.

1º Sur χύειν ομ χυείν. L'usage entre χύω et χυέω est difficile à établir. dit Buttmann dans sa liste des verbes irréguliers, parce qu'entre les formes qui se présentent le plus souvent il n'y a qu'une différence d'accent, comme κύει κυεί, κύουσα κυούσα. Pour Matthiæ, κύειν est actif et se dit de celui qui féconde; xueiv est passif et se dit de celle qui est fécondée. Voici ce que i'ai noté à cet égard dans les livres hippocratiques relatifs aux maladies des femmes : le futur et les temps qui en dérivent sont πυήσει, ἐκύησε, πυήση, πυήσασα. Puis on rencontre (Maladies des Femmes) κύουσα, t. VIII, p. 74, l. 17 et l. 19; κυούσης, p. 150, l. 1; κυούση, p. 166, l. 6; κύουσα, p. 172, l. 4, variante κυούσα C; κύουσαι, p. 282, l. 1; χύειν, p. 350, l. 15, i'ai imprimé χυείν sans mss.; χυήσει, p. 414, l. 18, var. χύει, χύοι, χύη; χύουσαν, p. 416, l. 7; χύει bis, p. 416, l. 15; χύουσιν, p. 416, l. 18 et 19; χύει, p. 416, l. 19, 22 et 23; χυήσασα C, χύουσα vulg., p. 418, l. 2; αυούση, p. 424, l. 10; αυούσης, des Femmes stér., p. 446, l. 9; κύουσα, p. 454, l. 3; κυούση, p. 458, l. 18; κυουσέων, de la Superf., p. 484, l. 3; κυέουσα C, κύουσα vulg., p. 484, l. 5; κυέουσαν, p. 484, l. 18; κύη, p. 488, l. 9; κύουσα, p. 508, l. 7; κυούση, de la Nat. de la femme, t. VII, p. 330, l. 1. Daus tout cela il ne se trouve que trois exemples de la forme xuéouda. Toutefois, si l'on considère que xúsivétait devenu prédominant chez les auteurs des âges postérieurs, et que par conséquent les copistes ont dû tendre à l'introduire partout, surtout quand il ne s'agissait que de changer un accent, on sera porté à admettre qu'il reste dans les livres hippocratiques assez de vestiges de la forme xuerv pour qu'on puisse la rétablir dans tous les cas particuliers. Matthiæ donne, d'après les livres hippocratiques, χυήσεται comme un futur de χυείν, des Maladies des femmes, p. 170, l. 8, et de la Superfétation, p. 490, l. 1. Mais dans les deux cas il faut lire xofoxerat, la première fois d'après l'autorité de C et 6, la seconde d'après l'autorité de C. Buttmann cite comme exemple de κυίσκειν pris dans le sens passif le passage de la Superfétation, p. 486, l. 7; mais il faut y lire κυξοκομένη d'après C. — 2° Sur ἐοῦς. 'Pοῦς est du masculin et fait au génitif 6063. Cependant Théophraste, H. Pl., 3, 18, 3, a dit τῆς ἐοῦ. Il s'en faut de beaucoup que la déclinaison en soit fixe dans les livres hippocratiques. Voici les passage : ρόον ἐπιπάσσων τον ἐρυθρὸν, des Maladies des Femmes, p. 74, l. ant.-pén.; τοῦ φοῦ τα φύλλα d'après les manuscrits, έόου yulg., p. 174, l. 5; έόω βυρσοδεψική, p. 192, l. 14; έόω τη βυρσοδεψική, p. 200, l. 13, var. έω C, la variante de C, à cause de l'iota pris pour un iota souscrit, pourrait avoir été originairement foi; ρούν την

jambes aussi élevées que possible; elle mangera modérément.

έρυθρὴν, c'est une conjecture de ma part , vulg. a ροιὰν, C et H ont ρόον, p. 240, l. dern.; ρόον, p. 252, l. avant-dern.; ρόος ἐρυθρῆς, p. 364, l. 6, ρόᾶς vulg., ρόιᾶς J; ρόῦν, p. 374, l. 17, en variantes ρόδον et ρόον; ρόον τὴν ἐρυθρὴν, p. 376, l. avant-dern.; ρόον, p. 378, l. 1; ρόον, p. 380, l. 15; ρόῦν τὴν ἐρυθρὴν, de la Superf., p. 508. l. 4; τοῦ ροῦ τὰ φύλλα καὶτὸν καρπὸν, de la Nat. de la Femme, t. VII, p. 354, l. 13; ρόῦν τὴν ἐρυθρὴν, p. 354, l. avant-dern.; ρόῦν, p. 364, l. ant.-pénult., et l. dern.; ρόῦ φύλλοις, p. 366, l. 13; τοῦ ροῦ τὰ φύλλα, p. 374, l. 23; ροῦν τὴν ἐρυθρὴν, p. 416, l. dern.; ρόῦ φύλλα, p. 418, l. 2; ροῦ φύλλα, p. 418, l. 8; ροῦ τὸν καρπὸν, p. 428, l. 13. D'après ces exemples, il semble que ροῦς ait été décliné: 1° au féminin, génit. ροὸς, acc. ροῦν; 2° au féminin, datif ρόφ, acc. ρόον; 3° au masculin, génit. ροῦ, accusat. ρόον.

FIN DU LIVRE SUR L'EXCISION DU FOETUS.

REMARQUES DÉTACHÉES

SUR LES LIVRES RELATIFS AUX MALADIES DES FEMMES.

I. En parcourant les sommaires que j'ai mis en tête des paragraphes, on passera très-rapidement en revue toutes les affections utérines que l'auteur a notées. Il met en usage un grand nombre de médicaments et de moyens thérapeutiques, parmi lesquels je ne veux signaler ici que les pessaires, les fumigations et les injections.

Les pessaires ne sont nullement ce que nous entendons par pessaire présentement : un instrument de formes diverses destiné à maintenir la matrice qui se déplace. Le pessaire de ce temps-là, appelé πρόσθετον (on ne trouve πεσσὸς que dans le Serment et deux ou trois fois ailleurs), est fait avec un sachet de linge, ou avec de la laine enroulée, où l'on met le médicament et qu'on introduit le plus souvent à l'aide d'une plume. On peut voir, § 74, § 75, et § 205, une longue série de formules. Quelques-unes sont très-actives, contenant par exemple des préparations de cuivre, de l'élatérion ou suc de concombre sauvage et des cantharides. Il n'était pas rare que l'emploi en fût suivi de douleur, d'inflammation et de strangurie. En général, l'auteur paraît songer uniquement à traiter la matrice déplacée, les granulations, la phlegmasie, la dysménorrhée, les écoulements, comptant que, s'il obtient un bon résultat, le déplacement se trouvera guéri; mais il ne s'occupe guère de la maintenir mécaniquement. Seulement dans le § 149, il est question d'un moyen contentif assez grossier : on prend une grenade d'une forme appropriée, on la perce par l'ombilic de part en part, on l'échausse dans du vin tiède, et, si rien ne s'y oppose, on l'enfonce, aussi avant que possible, dans le vagin; puis on serre avec une écharpe large qui la reprend en-dessous, afin qu'elle ne glisse pas, mais que, restant REMARQUES DÉTACHÉES SUR LES MALADIES DES FEMMES. 521 cn place, elle fasse son office. Il est aussi parlé d'éponges destinées à contenir la matrice, \$ 144 et \$ 248.

Les fumigations sont employées pour le même but que les pessaires; se composant de substances diverses, et souvent aussi très-actives; se prolongeant quelquefois beaucoup, au point de faire tomber la malade en faiblesse, soit par leur durée, soit par leur activité. L'auteur décrit plusieurs appareils, à l'aide desquels on administre ces fumigations (voy. § 133 et § 206). Elles doivent généralement être données, de manière à aller jusqu'à la matrice, à l'aide de tuyaux qu'on place dans le vagin.

Les injections et les infusions, qui ne paraissent guère dissert des injections que par la consistance, concourent au même objet, à savoir porter jusqu'à la matrice des substances médicamenteuses. La quantité des injections est fixée, au maximum, à deux cotyles, c'est-à-dire environ un demi-litre.

En général, ce médecin, dont nous avons le traité, est occupé à agir directement sur la matrice par les médicaments disposés en pessaires, à l'oindre de graisses médicamenteuses, à y diriger des fumigations, et à y faire arriver des injections. Il déploie pour tout cela beaucoup de ressources et d'activité. Le traitement chôme peu entre ses mains. Mais la contention mécanique ne lui est aucunement familière; et il ne paraît pas avoir un arsenal tout prêt pour la mettre en œuvre.

Dans les cas d'aménorrhée (voy., par exemple, § 133, où l'aménorrhée est le produit d'une déviation latérale), il entreprend un traitement régulier qui s'étend d'une époque menstruelle à l'autre. Ce traitement, qui consiste en bains, fumigations, pessaires, nourriture appropriée, etc., se signale par une particularité: c'est l'emploi de bâtonnets. Ces bâtonnets sont de bois de pin, longs de six doigts, au nombre de cinq ou six, de forme conique et un peu plus gros les uns que les autres; le plus gros est comme le doigt indicateur, de même forme que ce doigt, plus mince par le bout, grossissant en allant vers l'autre extrémité; ils sont parfaitement lisses. On place d'âbord le plus petit, on n'enfonce au commencement que le bout,

puis on l'engage de plus en plus. Quand le premier bâtonnet a été reçu, on met successivement les autres. On a, en outre, une tente en plomb, creuse à l'intérieur, et du reste façonnée comme les bâtonnets; on l'emplit de graisse de mouton broyée, et on la met après le bâtonnet. Il faut toujours qu'il y ait quelque chose en place; pendant le jour, le bâtonnet vaut mieux, le plomb pendant la nuit. Ce moyen avait pour but d'ouvrir l'orifice utérin.

II. Il est parlé quatre fois de la chute de la matrice, dans des paragraphes qui se répètent: §§ 144 et 248; de la Nature de la femme, § 5; de l'Excision du fœtus, § 5.

Les quatre fois, l'auteur prescrit de racler les bords de la matrice. Il serait difficile de se faire une idée du motif qui avait dicté une pareille pratique, si, dans le quatrième paragraphe, une addition n'indiquait le but de l'opération. L'intention était d'obtenir une phlegmasie : on incise la membrane de l'utérus selon sa conformation et obliquement, puis on la frotte avec un linge asin qu'il y ait inflammation, et l'on réduit. Quelles étaient les parties que l'opérateur scarifiait ainsi légèrement? Dans le premier paragraphe, elles sont désignées par λέγνα, mot auquel Galien, dans son Glossaire, donne le sens de bords de l'orifice utérin. Dans le second et le troisième, elles le sont par ἄχρας τὰς μήτρας, ce qui signifie le bord, l'extrémité de la matrice; et, comme dans la procidence, l'utérus descend enveloppé à l'extérieur par le vagin, cette expression ne peut encore vouloir dire que les bords de l'orifice. Enfin, dans le quatrième, les termes sont beaucoup plus vagues : inciser la membrane de l'utérus; cependant, par la même raison que tout à l'heure, il n'y a rien de visible, dans la chute de la matrice, que son orifice; et dès lors la membrane à scarisser ne peut être que celle qui revêt le col; néanmoins une telle désignation reste toujours étrange. Maintenant, quel a été le but de la scarification? Le seul que j'apercoive, puisque l'auteur pratique cela afin d'enflammer, c'est de provoquer aux environs du col de l'utérus une inflammation

adhésive, et d'y produire quelques cicatrices qui soutiennent la matrice dans sa position régulière.

L'auteur employait concurremment le repos, les applications astringentes, une éponge maintenue à l'aide d'un bandage, et des ventouses sèches sur la hanche. Ce dernier moyen se retrouve dans Bartholin, qui certainement l'avait pris ici. Il rapporte ainsi (Cont. 4, obs. 2) le traitement qu'il employa chez la femme d'un sculpteur, affectée de chute d'utérus : « J'appliquai sur le périnée un emplâtre matrical; je fis poser une grande ventouse sèche au-dessus de l'ombilic, et deux sur les régions iliaques; et je fis approcher des narines des substances odorantes. » Les substances odorantes font aussi partie du traitement recommandé par l'auteur grec.

Les médecins dont les œuvres figurent dans la Collection hippocratique employaient non rarement, comme moyen révulsif et attractif, de grandes ventouses qu'on ne scarifiait pas et qu'on laissait longtemps en place.

III. Dans la leucorrhée rebelle, § 118, l'auteur recommande une cure par le lait. La femme boit pendant quarante jours du lait chaud sortant du pis de la vache. La quantité de lait est de six cotyles attiques; la cotyle vaut 0^{lure}, 27; cela fait donc un peu plus d'un litre et demi; on commence par deux, et on ajoute une cotyle chaque jour jusqu'à six, puis de là peu à peu jusqu'à la dose du début.

Le deuxième Livre des Maladies, § 51, ossire aussi une cure de quarante jours par le lait.

IV. Dans tout le cours de ces livres sur les maladies des femmes, on ne rencontre rien qu'on puisse décidément et sans contestation attribuer à la syphilis. En ceci, ils ne diffèrent pas des autres renseignements provenant de l'antiquité. Aucune trace positive de l'affection syphilitique ne s'y fait voir; mais une foule d'affections des organes génitaux y sont notées; et, si l'on veut, c'est-à-dire si l'on suppose l'existence, dans l'antiquité, de cette affection, on en trouvera, dans les descriptions transmises, des vestiges suffisants. Si, au contraire,

on part de l'hypothèse opposée, les mêmes descriptions ne seront rien de plus que des lésions générales portant sur les organes génitaux, et sans aucune spécificité. lci, nous avons des ulcérations aiguës de la matrice, § 90; différents écoulements, § 115-119; des phlyctènes à l'orifice utérin, § 173; des aphthes aux parties génitales, § 90; des aphthes et de la strangurie, § 133; des végétations, § 212. Pour acquérir la certitude que ces affections, ou quelques-unes de ces affections, sont syphilitiques, il faudrait que l'on sût qu'elles provenaient d'un coît impur, et qu'elles donnaient naissance à des accidents consécutifs. Pour le premier point, il n'y a rien dans nos livres qui l'établisse; mais, en puisant à d'autres sources, on reconnaît que la liaison d'accidents pareils avec des contacts vénériens n'avait aucunement échappé à l'antiquité 1. Un passage de Cicéron suffit pour montrer qu'une intempérance plus honteuse que la gourmandise, c'est-à-dire l'incontinence, donnait la dysurie, comme l'autre donnait la dysenterie 2. Quant au second point, c'est-à-dire la connexion que les accidents consécutifs ont avec les accidents primitifs, elle paraît avoir complétement échappé aux médecins anciens ; du moins nous ne trouvons dans leurs écrits rien qui la signale et la mette en lumière. Je crois avoir rencontré le plus ancien indice, jusqu'à présent connu, de cette connexion, chez un médecin du moyen âge, Gérart du Berry, qui appartient au commencement du xIIIe siècle 8. Il énonce expressément qu'à la suite de maux survenus aux parties génitales, parfois le corps entier est infecté. Peut-on conclure de ce fait à l'antiquité entière? ce serait aller trop loin; toutefois, comme aucune épidémie de nature vénérienne n'est signalée dans le moyen âge, on ne

¹ Voy. Rosenbaum, die Lustseuche im Alterthume, p. 380, jusqu'à la lin du volume. — ² Ego autem, quum omnes morbos reformido, tum quo Epicurum tuum Stoici male accipiunt, quia dicat δυσουρικά καὶ δυσεντερικά πάθη sibi molesta esse, quorum alterum morbum edacitatis esse putant, alterum etiam turpioris intemperantiæ. Ad Fam., VII, 6, — ³ Voyez Histoire littéraire de la France, t. XXI, p. 406, et mon mémoire dans Janus, I, p. 585, et dans Gaz. médicale de Paris, p. 928, 1846.

SUR LES MALADIES DES FEMMES.

voit pas à quel moment les accidents vénériens auraient pris la propriété de créer des lésions consécutives, si cette propriété ne leur avait pas appartenu déjà depuis longtemps. On a pu croire que la grande épidémie qui sévit à la fin du xve siècle et au commencement du xve, et qui fut regardée comme une importation d'Amérique en Europe, avait été la modification aggravante qui, donnant une virulence plus complète, introduisit d'une manière fixe les phénomènes consécutifs. Mais si ces phénomènes sont déjà notés dans des temps antérieurs, cette explication doit être abandonnée. Au reste, il peut être curieux de comparer avec l'épidémie du xve siècle celle que Hippocrate décrit sous le nom d'érysipèle, et qui, gangréneuse de sa nature, attaquait souvent les parties génitales et le pubis. (Épid. III, § 4.)

V. L'auteur, tout en divisant et décrivant les maladies à la manière Cnidienne différente de la manière hippocratique (comparez le Pronostic avec un livre Cuidien, le traité des Affections internes, par exemple), a cependant donné quelques faits de sa pratique. C'est, il est vrai, avec une parcimonie singulière. Le premier se trouve § 40 : il s'agit de l'adhérence des parties génitales, suite d'ulcérations survenues dans l'accouchement. Ces ulcérations, qui doivent être traitées comme en tout autre lieu, affectèrent une malade de l'auteur; on la soigna convenablement, les lochies firent éruption, et les parties restèrent dans l'état naturel. Le second fait, § 232, est relatif à une jeune femme qui était tourmentée par un écoulement rouge; cet écoulement paraissait être la cause qui l'empêchait de concevoir; on la guérit du flux qui la fatiguait, et, peu après, elle devint enceinte. Sortant des livres même des Maladies des femmes, nous rencontrons une troisième observation; c'est la chute de la muqueuse utérine (De la Nature de l'enfant, § 13, et Argument, t. VII, p. 463). Une courtisane, craignant d'avoir conçu et se croyant au sixième jour de la conception, le dit à sa maîtresse. Celle-ci informa du fait notre auteur, qui conseilla à la courtisane de sauter, de manière que les talons touchassent les fesses. Au septième saut, la semence tomba à terre, en faisant du bruit. Elle ressemblait à un œuf cru dont on aurait ôté la coquille extérieure, et dont le liquide intérieur serait transparent dans la membrane interne. Elle était rouge et arrondie; dans la membrane se voyaient des fibres blanches et épaisses, enchevêtrées dans une humeur épaisse et rouge; autour de la membrane, en dehors, étaient des caillots de sang; au milieu de la membrane se détachait quelque chose de mince qui parut être l'ombilic; à partir de là s'étendait la membrane, enveloppant entièrement la semence. Ces trois faits nous montrent, non plus l'auteur qui rédige un traité, mais le médecin qui voit des malades. Le dernier surtout est très-remarquable. L'observateur, il est vrai, a cru qu'il avait sous les yeux un produit de la conception, et les recherches modernes ont montré que c'est la muqueuse utérine qui était tombée. Mais il n'en a pas moins le mérite d'avoir consigné, avec un soin tout particulier, un phénomène qui, longtemps négligé, n'a été reconnu que dans ces derniers temps, quand les fonctions de l'utérus ont été éclairées d'un nouveau jour.

Que dirons-nous maintenant du conseil donné pour provoquer l'expulsion de ce qui était regardé comme un germe? et comment le concilierons-nous avec la prescription du Serment de ne remettre à aucune femme un pessaire abortif (t. IV, p. 631)? Remarquous d'abord que nous ne savons aucunement si le Serment est d'une date plus reculée que les livres dont il s'agit ici; nous ne savons pas davantage s'il s'étendait au delà des limites de Cos, et s'il était valable pour toutes les écoles. Mais quand même il en serait ainsi, nous trouverions la conciliation cherchée dans l'opinion que même les moralistes se faisaient de l'avortement. Pour eux, pour Aristote du moins, le crime ou l'innocence de l'avortement dépendait uniquement d'une circonstance : il était criminel si l'embryon avait déjà reçu le sentiment et la vie, innocent s'il ne les avait pas encore reçus (Politique, liv. VII, IV, de Barthélemy Saint-Hilaire, chap. xxv)¹. Avec une opinion aussi fausse, qui était sans doute celle de notre auteur, on devait n'avoir aucun scrupule à conseiller à une femme grosse de quelques jours des pratiques propres à la faire avorter.

VI. Le fragment des Maladies des jeunes filles commence par ces mots: ἀργή μοι τῆς ξυνθέσιος τῶν αἰειγενέων ἰητρικῆς, que Foes traduit par: Initium mihi ducendum in hac traetatione médica ab iis quæ perpetuo fiunt. Mais ἰητρικῆς ne peut être un adjectif, se rapportant à ξυνθέσιος; et, pour trouver un sens approchant de celui-là, il faut traduire comme s'il y avait ἀπὸ devant τῆς, et dire: Initium mihi ducendum artis medicæ a compositione eorum quæ perpetuo fiunt; le commencement de l'art médical est pour moi dans la constitution des choses éternelles. Cette construction, où l'on sous-entend ἀπό, est dure; mais, dans toute hypothèse, il n'y a pas moyen de mieux faire, à moins de changer notablement le texte.

Un manuscrit, C, porte une variante digne d'attention : νεηγενέων, au lieu de αἰειγενέων. Elle pourrait même sembler préférable au sens ordinaire, soit que l'on dise que cette mention des êtres nouveau-nés est plus naturelle que la mention des choses éternelles, au début d'un livre qui traite des maladies des jeunes filles, et qui ira jusqu'aux maladies des femmes, soit que, l'auteur ajoutant qu'on ne peut connaître la nature des maladies si on ne l'étudie pas dans le point indivis, dans le début d'où se suit le développement, ceci paraisse indiquer plutôt la constitution des corps vivants nouvellement formés que la constitution des choses éternelles.

Mais une considération, prise en dehors du texte même, me décide pour la leçon ordinaire. Le livre de la Nature de la femme n'est qu'un extrait des livres des Maladies féminines; on n'y remarque rien qui soit tiré de celui des Maladies des jeunes filles, sauf une phrase que je crois en provenir. Le début de la Nature de la femme est: « Voici ce que je dis touchant

¹ Voy. aussi t. IV, p. 621, de mon Hippocrate.

REMARQUES DÉTACHÉES

la nature de la femme et de ses maladies : le divin est chez les humains la principale cause; puis viennent les constitutions des femmes et leurs couleurs. Les unes sont trop blanches, plus humides et plus sujettes aux flux; les autres sont noires, plus sèches et plus serrées; les autres sont châtain, et tiennent un certain milieu entre les précédentes. Il en est de même de l'influence des âges : les jeunes sont généralement plus humides, et ont le sang abondant; les âgées sont plus sèches et ont peu de sang; les intermédiaires tiennent le milieu. Celui qui manœuvre habilement doit commencer d'abord par les choses divines, puis reconnaître les constitutions des femmes, les âges, les saisons et les lieux. Des lieux, les uns sont froids et disposent aux flux; les autres sont chauds, secs et resserrants 1. » Si l'on cherche le passage parallèle d'où celui-ci est emprunté, on le trouve dans le livre IIe des Maladies des femmes?: « Il importe aussi d'examiner la constitution des femmes, leur coloration, leur âge, les saisons, les lieux et les vents. Les unes sont froides, humides et sujettes aux flux; les autres, chaudes, plus sèches et plus serrées. Les femmes très-

1 Περί δὲ τῆς γυναιχείης φύσιος τάδε λέγω μάλιστα μὲν τὸ θεῖον ἐν τοῖσιν άνθρωποισιν αίτιον είναι. ξπειτα αί φύσιες των γυναιχών χαλ χροιαί. αί μεν γάρ ὑπέρλευκοι, ὑγρότεραί τε καὶ ροωδέστεραι, αἱ δὲ μέλαιναι σκληρότεραί τε καὶ στρυφνότεραι, αἱ δὲ οἰνωπαὶ μέσον τι ἀμφοτέρων ἔχουσιν. Οὕτω δὲ καὶ περὶ τῶν ἡλικιῶν ξυμβαίνει αί μὲν νέαι ὑγρότεραι καὶ πολύαιμοι ὡς έπιτοπουλύ, αί δὲ πρεσδυτίδες ξηρότεραι καὶ δλίγαιμοι, αί δὲ μέσαι μέσον τι άμφοτέρων έχουσιν. Δεϊ δὲ τὸν ὀρθῶς ταῦτα χειρίζοντα πρῶτον μὲν ἐκ τῶν θείων ἄρχεσθαι, ἔπειτα διαγινώσκειν τάς τε φύσιας τῶν γυναικῶν καὶ τὰς ήλικίας και τάς ώρας και τους τόπους ου άν ή οι μέν γάρ των τόπων ψυγροί, ροώδεες, οί δὲ θερμοί, ξηροί καὶ στάσιμοί είσιν. Τ. VII, De la Nat. de la Femme, § 1. - 2 Σκεπτέον δὲ καὶ τὰς φύσιας τῶν γυναικῶν καὶ τὰς χρόας καὶ τὰς ἡλικίας καὶ τὰς ώρας καὶ τοὺς τόπους καὶ τὰ πνεύματα. Αἰ μεν γαο ψυχραί ύγραι και ροώδεες, αι δε θερμαι ξηρότεραι τε και στάσιμοί είσιν αί μεν γάρ υπέρλευκοι υγρότεραί τε και ροωδέστεραι, αί δε μέλαινα ξηρότεραί τε καὶ στρυφνότεραι αί δε οίνωποί μεσηγύ τι άμφοῖν έχουσιν. Καὶ ἀμφὶ τῶν ἡλικιῶν ὡσαύτως ξυμβαίνει • αξ μὲν γὰρ νέαι ὑγρότεραι καὶ πολύαιμοι ώς έπὶ τὸ πουλύ · αἱ δὲ πρεσδύτεραι ξηρότεραι καὶ ὀλίγαιμοι · αἱ δὲ μέσαι μέσον τι άμφοῖν ἔγουσιν, ἰσενύουσαι. Δεῖ δὲ τὸν ὀρθῶς ταῦτα διαχειριούμενον διαγινώσκειν έκάστοτε τὰς φύσιας τῶν γυναικῶν καὶ τοὺς και* ρούς καὶ τὰς ἡλικίας καὶ τὰς ώρας καὶ τούς τόπους καὶ τὰ πνεύματα, § 111.

SUR LES MALADIES DES FEMMES.

blanches sont plus humides et plus sujettes aux flux; les femmes noires sont plus sèches et compactes; les femmes brunes tiennent le milieu. Il en est de même pour l'âge: les jeunes sont plus humides et ont beaucoup de sang; les âgées, plus sèches et ont peu de sang; les intermédiaires tiennent le milieu, par l'action moyenne de leur âge. Celui qui veut bien conduire le traitement chez les femmes doit reconnaître en chaque cas leur constitution, les opportunités, les âges, les saisons, les lieux et les vents. »

En comparant ces deux passages, on voit que l'un est la fidèle reproduction de l'autre, sauf pour un passage : L'original ne dit rien du divin, Osiov, qui est le point recommandé d'abord par l'auteur de l'extrait. Remarquez que cet auteur, quel qu'il soit, est allé faire son préambule d'une remarque énoncée dans le courant de l'ouvrage original et à propos d'une maladie particulière. Ayant opéré ainsi pour une portion du préambule, on ne peut guère croire qu'il ait opéré autrement pour le divin. A la vérité, le divin ne se trouve pas dans les Maladies des femmes; il n'est pas non plus exprimé dans les Maladies des jeunes filles; mais c'est là que je crois le retrouver, bien que sous une autre forme. La constitution des choses éternelles, ή ξύνθεσις τῶν αἰειγενέων, me paraît être ce que le compilateur a rendu par τὸ θεῖον, τὰ θεῖα. De la sorte, on a l'explication de cette phrase remarquable, et on est obligé de conserver αἰειγενέων, laissant de côté la variante νεηγενέων.

On remarquera combien ce début, un peu emphatique, et qui consiste en une phrase unique sans aucune suite, est analogue au commencement du livre sur la Génération: νόμος μὲν πάντα χρατύνει, la loi gouverne tout (t. VII, p. 470).

Si, admettant les raisons que j'ai fait valoir, on conserve le texte vulgaire, on aura une pensée tendant à signifier qu'il faut étudier l'ensemble des choses. Une pensée analogue se trouve dans le livre de l'Ancienne médecine, § 20, et dans le traité du Régime, § 2; de sorte qu'il y aurait dans la Collec-

34

tion hippocratique trois expressions, plus ou moins explicites, plus ou moins concordantes, de cette idée, que Platon attribue expressément à Hippocrate. J'ai discuté, t. I, p. 295, la question qui se trouve soulèvée par le dire du philosophe athénien.

VII. Cette rencontre me porte à soumetire à un nouvel examen l'expression to betov, qui n'est pas une des moins obscures de la Collèction Hippocratique. Dans l'Argument du Pronostic, t. II, p. 99, je me suis montré enclin à croire que betov désignait une infliction divine , ajoutant que, comme cela était en contradiction avec le livre des Airs, des Eaux et des Lieux, peut-être Hippocrate avait, dans l'intervalle de la composition des deux livres, changé d'avis.

Le passage du livre des Airs, des Eaux et des Lieux est ainsi: « Pour moi, je pense que cette maladie (l'impuissance des Scythes) est divine comme toutes les indiadies, qu'aucune n'est plus divine que l'autre, mais que toutes sont semblables et toutes sont divines. Chaque maladie a, comme celle-là, une cause naturelle, et sans cause naturelle aucune ne se produit 2. » Et un peu plus bas: « Ainsi que je l'ai dit, tout cela est divin comme le reste; chaque chose est produite conformément aux lois naturelles, et la maladie dont je parle naît, chez les Scythes, de la cause que j'ai indiquée 3. » Un texte tout à fait semblable se lit dans le livre de la Maladie sacrée: « Cette maladie (l'épilepsie) ne me paraît pas plus divine que le reste; mais elle a la nature qu'ont les autres maladies et la cause dont chacune dérive. Cela (la nature et la cause) est le divin d'où

^{&#}x27;En même temps discerner s'il y a quesque chose de divin dans les m'àladies; car c'est encore un pronostic à apprendre. "Αμα δὲ καὶ εἰ τι θεῖον ἔνεστιν ἐν τῆσι νούσοισι, καὶ τουτέου τὴν πρόνοιαν ἐκμανθάνειν, Pron., § 1. — ² Ἐμοὶ δὲ καὶ αὐτέω δοκέει ταῦτα τὰ πάθεα θεῖα εἴναι καὶ τἄλλα πάντα, καὶ οὐδὲν ἔτερον ἐτέρου θειότερον οὐδὲ ἀνθρωπινώτερον, ἀλλὰ πάντα ὅμοια καὶ πάντα θεῖα Ἐκαστον δὲ ἔχει φύσιν τῶν τοιουτέων, καὶ οὐδὲν ἄνευ φύσιος γίγνεται, § 22. — ³ ᾿Αλλὰ γὰρ, ώσπερ καὶ πρότερον Ελεξα, θεῖα μὲν καὶ ταῦτά ἐστιν ὁμοίως τοῖσιν ἄλλοισιν ἡ γίγνεται δὲ κατὰ φύσιν ἔκαστα καὶ ἡ τοιαύτη νοῦσος ἀπὸ τοιαύτης προφάσιος τοῖσι Σκύθησι γίγνεται οῖην είρηκα, ib.

provient tout le reste¹. » Ces passages excluent complétement l'idée d'une infliction divine comme cause de maladie, et rangent toutes les affections pathologiques dans la classe d'effets provenant de causes naturelles. A la vérité, on pourrait dire que le livre de la Maladie sacrée n'est sans doute pas d'Hippocrate; mais il n'en est pas de même de celui des Airs, des Eaux et des Lieux et du Pronostic; ils sont, suivant la vraisemblance, d'Hippocrate lui-même, et rien n'autorise la critique à les disjoindre, parce qu'ils renferment une contradiction apparente et une expression de difficile interprétation,

Il y a plus : un examen attentif du texte du Pronostic ne permet pas d'attacher à θεῖον le sens de punition divine; car Hippocrate recommande d'apprendre à faire entrer cette condition dans le pronostic, καὶ τουτέου τὴν πρόνοιαν ἐκμανθάνειν. S'il s'était agi de la colère divine, il n'y aurait eu à consulter que les devins, les victimes, les oracles; eux seuls auraient pu donner des renseignements sur la colère ou l'apaisement des dieux. Mais ce serait certainement aller contre la plus certaine direction de l'école de Cos que de la faire consulter ce genre d'autorités pour la prévoyance dans les maladies; sa prévoyance, à elle, émanait de l'étude des signes, dont le Pronostic est un très-remarquable échantillon.

Ici vient à souhait notre passage du livre de la Nature de la femme. Si le divin 2 représente la phrase de l'opuscule sur les Jeunes filles, ἡ ξύνθεσις τῶν αἰειγενέων, la constitution des choses éternelles, on voit ce que ce mot a pu signifier pour hippocrate lui-même dans son Pronostic. Ce sont les influences mystérieuses qui émanent du ciel et de la terre, du feu et des eaux, des choses éternelles en un mot, influences qui donnent parfois un cachet particulier aux maladies.

¹ Τὸ δὲ νούσημα τοῦτο οὐδέν τί μοι δοχέει θειότερον εἶναι τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ φύσιν μὲν ἔχει ἢν καὶ τὰ ἄλλα νουσήματα καὶ πρόφασιν ὅθεν ἔχαστα γίνεται $^{\circ}$ φύσιν δὲ τοῦτο καὶ πρόφασιν ἀπὸ ταυτοῦ τὸ θεῖον γίνεσθαι, ἀρ' ἔτου καὶ τάλλα πάντα, § 2. — $^{\circ}$ Voy, plus haut, p. 529.

Il reste toujours quelque peu étonnant qu'Hippocrate, sans autre explication, ait employé le mot de divin qui pouvait prêter à des méprises. Mais il ne faut pas serrer de trop près les expressions du vieil auteur, ni lui demander une rigueur parfaite pour des choses où son esprit ne s'était sans doute pas émancipé complétement. Quoiqu'il rejetât sans hésiter l'opinion de ceux qui attribuaient les maladies au courroux céleste, elles n'en restaient pas moins divines pour lui en un certain sens, et il conservait une expression qui, devenue vague et amphibolologique pour nous, représentait pourtant avec exactitude l'idée mixte qu'il se faisait.

VIII. Quelques mots sur l'arrangement de ces livres. On peut croire que le traité complet commençait par le livre sur les Maladies des jeunes filles, plus étendu, il est vrai, et que le début de cet opuscule : Le commencement de la médecine est pour moi la constitution des choses éternelles, était le début de l'ouvrage entier. Après les maladies des jeunes filles, venaient les deux livres sur les Maladies des femmes, et enfin le livre sur les Femmes stériles. Cependant des paragraphes répétés en différents lieux témoignent que ce livre a souffert, lui aussi, dans sa transmission, et que, quand il est arrivé aux bibliothèques Alexandrines, pour ne plus subir aucun changement, des pages avaient déjà été ou disloquées ou rajustées un peu au hasard.

C'est par ce travail de dislocation qu'on s'explique la présence de fragments qui y tiennent évidemment, par exemple l'opuscule de la Superfétation et celui de l'Excision du fœtus, qui, tout en étant en grande partie composés de morceaux pris aux livres des Maladies des femmes, présentent cependant quelques particularités propres.

Ce grand ouvrage fut jugé digne (et en effet il le mérite) d'être abrégé. L'abrégé a eu pour but, comme le *Mochtique* par rapport aux livres des *Fractures* et des *Articulations*, de mettre, sous une forme plus commode pour la mémoire, des notions importantes. Toutefois il est moins bien fait que le

Mochtique, en ce sens du moins qu'on ne voit pas l'ordre que l'abbréviateur a entendu suivre. Il est remarquable qu'il ait employé le mot θεῖον, divin (voy. p. 528), dont l'auteur original ne s'est pas servi. Ce mot aurait-il été plus samilier aux Hippocratiques qu'aux Cnidiens? Et notre abbréviateur serait-il un Hippocratique qui aurait résumé le livre Cnidien pour son usage personnel?

IX. Il est un passage difficile sur lequel une explication supplémentaire ne me paraît pas inutile. C'est, p. 346, ligne 2: καὶ κούωη ἐστὶ καὶ ἄτονος, καὶ πρόσω γωρέει, τὰ δὲ κράτεα γαλᾶται. Il s'agit de déterminer le sens de ces trois membres de phrase. Remarquons que le contexte n'indique pas quel est le sujet de cort, et qu'il faut y arriver par l'interprétation même. Foes met : Levis est et invalida, et ultra procedit; vires exsolvantur. Dans cette traduction, comme rien ne précède à quoi puisse se rapporter invalida, on est obligé de croire que Foes a sous-entendu mulier, la malade. Pourtant, avant lui, Cornarius avait été plus décisif, et, je crois, avec raison, traduisant: Et levis est ac debilis uterus, et ulterius procedit, et vires laxantur. Tous deux s'accordent dans la manière de rendre le second membre : καὶ πρόσω γωρέει; mais il s'en faut beaucoup que leur traduction soit claire, et que le lecteur sache ce qu'ils entendent. Enfin pour le troisième membre aussi: τὰ δὲ κράτεα γαλᾶται, ils s'accordent, mais cet accord ne garantit pas leur interprétation, et Schneider, dans son Dictionnaire, au mot κράτος, s'est contenté de dire, en citant notre passage, sans rien affirmer: « On le traduit par vires exsolvuntur, »

Ce qui m'a mis sur la voie, c'est un passage parallèle. Les passages parallèles sont presque toujours une lumière pour la critique des textes. On lit en esset, \$204: ἢν δὲ προίσχωσιν ἔζω, τὰ δὲ νεῦρα τὰ καλεόμενα ὅσχοι χαλᾶται.... Si la matrice sait saillie au dehors et que les ners appelés rameaux soient relachés.... La présence de χαλᾶται des deux côtés indique le parallèlisme des deux passages. De plus, nous savons que πρόσω χωρέειν est employé par l'auteur pour désigner l'abaissement

REMARQUES DÉTACHÉES

de l'utérus; c'est ainsi que nous lisons, § 147 : ἢν έλκωθέωσιν αί μήτραι και πρόσω γωρήσωσιν έζωτάτω.... Quand la matrice est ulcérée et fait saillie au dehors.... Καὶ πρόσω γωρέει signisie donc : la matrice s'abaisse; et Cornarius a eu raison de supposer qu'elle était aussi le sujet de κούψη ἐστὶ καὶ ἄτονος. Reste τὰ δὲ κράτες γαλᾶται; il est évident par le parallélisme que cela exprime non la résolution des forces, mais le relâchement des ligaments, soit que l'on donne au pluriel de xexτος le sens de liens, soit que l'on suppose que la leçon, ce qui est possible, est altérée. Si l'on pouvait compter avec plus de consiance (voy. les variantes dans les notes) sur la lecture de ότγοι, rameaux, on verrait ici un exemple de plus de ces noms singuliers que les Cnidiens employaient dans leur langage médical (Comp., t. VII, p. 309). En tout cas, ces deux passages indiquent une certaine connaissance des ligaments larges de l'utérus.

X. En corrigeant ces seuilles, je lis dans le Mémoire de M. Desgranges sur le Traitement de la chute de l'utérus par le pincement du vagin (Gaz. méd., 1853, p. 390), un passage qui peut jeter quelque lumière sur la pratique des Hippocratiques, signalée plus haut, S II, relativement à la chute de la matrice. « Il me paraît infiniment probable, dit cet auteur en expliquant comment le pincement du vagin procure la guérison de la chute de l'utérus, que tout, dans la cure, nè se passe pas au vagin, et que le rénécissement de cet organe ne doit y figurer qu'à titre secondaire. La véritable raison du succès, je la vois dans un certain degré d'inflammation qui, du point mécaniquement irrité, se propage au delà du vagin, en provoquant autour de ce conduit un travail organoplastique assez faible pour ne point occasionner d'accidents, assez fort pour rendre la tonicité perdue aux ligaments utéro-sacrés et au tissu cellulaire extra-vaginal. Les ligaments utéro-sacrés, on le sait depuis la description qu'en ont donnée Dugès et Mme Boivin, concourent pour une bonne part à maintenir l'utérus à la hauteur normale. Est-il déraisonnable de supposer

SUR LES MALADIES DES FEMMES.

qu'en agissant près de ces ligaments, par l'application des pinces très-haut dans le vagin, on y provoque un certain degré de congestion, un dépôt plastique, dont finalement l'organisation les renforce et les sait rétracter? Le même travail doit nécessairement se produire dans une partie trop négligée, suivant moi, par ceux qui font l'histoire des connexions de l'utérus : je veux dire le tissu cellulaire qui double le vagin. Sous l'influence d'un agent mécanique qui attaque dans un point limité toute l'épaisseur du vagin, il s'éveille une inflammation légère, dont l'action se propage à l'aide des applications successives, et dont le résultat est la densification du tissu cellulaire. » Ces réflexions de M. Desgranges s'appliquent, jusqu'à un certain point, au procédé hippocratique. Celui-ci, il est vrai, avait bien moins de chance de produire l'effet ici indiqué; mais il a du être inspiré par quelque vague aperçu sur la nature contentive de l'inflammation, et conseillé consécutivement d'après quelque succès obtenu.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΟΜΗΣ.

DE L'ANATOMIE.

ARGUMENT.

Ce petit morceau ne contient qu'une énumération des parties internes ensermées dans le tronc. Toutesois on y remarquera la mention des portes du soie; celle du conduit allant de la bouche à l'estomac et nommé œsophage à partir de la langue, estomac au point où il s'unit avec le ventricule; ensin celle de la cavité septique pour signifier l'estomac proprement dit, expression où le mot septique indique déjà une des hypothèses saites jadis sur la digestion.

BIBLIOGRAPHIE.

MANUSCRITS.

2146 = C, 2255 = E, Cod. Serv. ap. Foes = L, Cod. Fevr. ap. Foes = Q'.

ÉDITIONS ET COMMENTAIRES.

Hic liber prodiit Jo. Reuchlino interpret. Tubing., 1512, in-4°. — Cum libro de ossibus, quocum commixtum eum reperit et de glandulis, titulo: De Anatome, eum edidit Jo. Caius. — Ἱπποκράτους νόμος, ἀφορισμοί, ἀνατομὴ, ἐπιστολὴ πρὸς Θεσσαλὸν υίόν. Δημοκρίτου πρὸς Ἱπποκράτην ἐπιστολὴ περὶ φύσιος ἀνθρώπου. Παύλου Μαγνόλου τοῦ Βουρνέως ἔκδοσις, καὶ εἰς λατῖνον

αντιφρασις μετὰ διαφόρων ἀντιγράφων καὶ χωρίων Γαληνοῦ εἰς ᾿Αφορισμοὺς, καὶ περιοχῶν, καὶ εὐρετικοῦ. ἡ τῶν Ἐνετῶν βουλἡ εἰμηρίσατο Ἐνετίησι παρὰ τοῖς Νικολίνοις ἐκ Σαβίου 1542. — Græce et latine edidit bunc librum cum commentario uberrimo D. W. Trillerus in commentatione de nova hippocratis editione adornanda, qua speciminis loco libellum de anatome recensuit, emendavit et commentario medico-critico perpetuo illustravit. Lugd. Batav. 1728 in-4°, et in Opusc. vol. 2, p. 238. — Ad orationem qua munus professionis anatomes et chirurgiæ extra ordinem sibi clementissime demandatæ auspicabitur ea qua decet observantia et humanitate invitat et simul in Hippocratis libellum de dissectione aliqua commentatur D. Justus Godofredus Gunzius. Lipsiæ 1738 in-4°.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΟΜΗΣ.

1. Άρτηρίη έξ έχατέρου φαρυγγέθρου τὴν ἔχφυσιν ποιευμένη ές άχρον πνεύμονος τελευτά, χρίχοις ξυγχειμένη διμορυσμοίς, τών περιηγέων άπτομένη κατ' ἐπίπεδον ἀλλήλων. Αὐτὸς δὲ δ πνεύμων συνεξαγαπληροί την γέλυν, ετετραμμένος ές τὰ ἀριστερὰ, πέντε 3 ύπερχορυφώσιας έγων, ας δή χαλέουσι λοδούς, τεφρίνης γροιής τυγών, στίγμασιν δφουόεσι κεκεντημένος, φύσει έδων τενθρηνιώδης. Μέσφ δ' αὐτέφ ή καρδίη έγκαθίδρυται, στρογγυλωτέρη *καθεστεώσα πάντων ζώων. Από δὲ 6 τῆς καρδίης ἐς ἦπαρ βρογχίη πολλή καθήκει, καλ μετά βρογχίης φλέψ μεγάλη καλευμένη, δι' ής οδλον τό σκηνος τρέφεται. Τὸ δὲ ήπαρ διιορυσμίην μὲν ἔγει τοῖς ἄλλοις 7 ἄπασιν, αξιμοβρωθέστερον δέ έστι των άλλων, ύπερχορυφώσιας έγον δύο. άς χαλέουσι πύλας, εν δεξιοῖς τόποις χειμένας · ἀπὸ δὲ τουτέου σχαλήνη φλέψ ἐπὶ τὰ κάτω 8νεφρῶν ἀποτείνουσα. Νεφροὶ δὲ δμοιορυσμοί, την γροιήν δέ ⁹ εναλίγκιοι μήλοισιν · ἀπό δὲ τουτέων δγετοί σκαληνοειδέες άχρην χορυφήν χύστιος χείνται. Κύστις δὲ νευρώδης οὔλη καὶ μεγάλη • 10 ἔκαθεν δὲ κύστιος μετοχή, εἰς δ πέφυκε. Καὶ τὰ μὲν ἔζ ανα μέσον έντος φύσις 11 έχοσμήθη. Οἰσοφάγος δὲ από γλώσσης τὴν άργην ποιεύμενος ές χοιλίην τελευτά, δν δη χαὶ 12 ἐπὶ σηπτιχής χοι-

^{&#}x27; Όμορισμοῖς Ε. - όμοιορυσμοῖς Trillerus. - ' τετρημένος ἔς [τε τὰ δεξιὰ καὶ] τὰ ἀριστερά Lind. - Triller propose de lire εἰς τὰ ἀμφότερα, ou ἀμφίστερνα, ou ἄμφω τὰ στέρνα. - Il serait trop hazardeux de vouloir corriger, sans appui dans les manuscrits ou dans les passages parallèles, ces anciens textes d'anatomie où les erreurs matérielles et les fausses opinions peuvent tenir tant de place. — 3 ύποχορυφώσιας C, Ald. - στύγμασιν Ε, - στίμασιν Ald. - δοροναγέσι vulg. - ἀφρώδεσι Lind. - δρφνώδεσι Foes in not., Trillerus. - ὀφροναγής n'est pas grec; mais, dans un passage où l'on sait aussi peu ce que l'auteur a voulu exprimer, je préfère me tenir le plus près possible des manuscrits, lisant ὀφρυόεσι. Pour donner ce sens à οπουόεις, je puis m'appuyer sur Marcellus Sidites, 62, disant οπρυόεσσαι σύκαι, en parlant de verrues. — 'εων τε θρηνιώδης C. - εων τε θρηνιώδης F. - τεθρηνιώδης vulg. - τενθρηνιώδης Foes in not., Trill. - 5 καθεστώσα C. — ετης Ε. -της om. vulg. - ές τὸ πᾶν pro ἐς ήπαρ conjicit B. Gunzius, Programma, p. 21.- βρυχίη καθήκει φλέψ pro βρογχίη.... φλέψ Casp. Hoffmannus, I, de Thorace, cap. 7, ex conjectura, Lind. - βρογχίν, pro βρο-

DE L'ANATOMIE.

La trachée-artére, prenant origine des deux côtés de la gorge, se termine au haut du poumon, étant composée d'anneaux semblables, recourbés, s'adaptant de champ les uns aux autres. Le poumon même emplit la poitrine, tourné à gauche, ayant cinq éminences qu'on nomme lobes, étant de couleur cendrée, marqué de points en saillie, et naturellement percé de pertuis. Dans le milieu du poumon est fixé le cœur, plus rond qu'en aucun autre animal. Du cœur se rendent au foie beaucoup de tuyaux, et, avec ces tuyaux, une veine appelée grande, par laquelle le corps entier est nourri. Le foie est, à la vérité, semblable à tout le reste, mais il est plus sanguin, ayant deux éminences qu'on nomme portes, situées dans la région droite; du foie une veine oblique va aux parties inférieures des reins. Les reins sont de même forme, la couleur en est semblable à celle des pommes ; de chaque rein part un conduit oblique qui se rend au sommet de la vessie. La vessie est toute nerveuse et grande; et de loin vient la participation de la vessie pour l'office qu'elle remplit. Telles sont les six parties que la nature a disposées intérieurement au milieu. L'œsophage, commençant à la langue, finit au ventre; on l'ap-

γχίης C. — ' ήπασιν Trillerus. — ⁶νεφρόν C. — ⁹ εναλίγγιοι C, Ald. – ες άχρην Lind. – κείανται (sic) C. — ¹⁰ εκάσταθε (έκάθε, sic, C; εκάστοτε Foes in not., Lind.) δὲ κύστιος μετοχὴ (μεσοχὴ C) εἴσω πέφυκε vulg. – ἐκάσταθε ni ἐκάθε n'étant grecs, on a essayé diverses conjectures. Έκάστοτε en est une. Foes a aussi proposé ἐκαστάτω, ce qu'il traduisait par : longissime distenta vesica. Triller, lisant ἔγκας δὲ κύστιος et donnant à μετοχὴ le sens de constriction, trouve dans ce passage la mention du sphincter de la vessie, traduisant : in ima autem vesicæ parte sive cervice, orbiculus quidam sive orbicularis et ambiens quidam musculus a natura formatus est. Pour moi, aussì embarrassé ici que mes prédécesseurs, je propose ἔκαθεν, et εἰς δ au lieu de εἴσω; ce qui est très-près des manuscrits et, bien qu'obscur, donne un sens. — "ἐκόσμεν (sic, C. — '¹ ἐπισήμως pro ἐπὶ σηπτικῆς Cornar. – ἐπισημαντικῶς L. – La leçon de L n'est pas autre chose que la conjecture de Cornarius, laquelle, du reste, est inutlle.

λίης στόμαγον χαλέουσιν. Πρὸς δὲ ἀχάνθης ὅπισθεν ἤπατος φρένες πεφύχασιν. Έχ δὲ πλευρῆς νόθης, λέγω δὲ ἀριστερῆς, σπλὴν ἀρξάμενος ἐχτέταται ¹όμοιορυσμὸς ἔχνει ποδός. Κοιλίη δὲ ἤπατι παρακειμένη κατ' εὐώνυμον μέρος ¹οὐλομελής ἐστι νευρώδης. ᾿Απὸ δὲ χοιλίης πέφυχεν ἔντερον δμοιορυσμὸν, ³ μιχρὸν, πηχέων οὐχ ἔλασσον δώδεχα, ελιχηδὸν ἐν χόλποις ἐνειλούμενον, δ χαλέουσιν ἔνιοι χῶλον, δι' οὖ ἡ παραφορὰ τῆς τροφῆς γίνεται. ᾿Απὸ δὲ ¹χώλου πέφυχεν ἀρχὸς λοίσθιος, σάρχα ⁵ περιπληθέα ἔχων, ἐς ἄχρον δαχτυλίου τελευτῶν. Τὰ δὲ ἄλλα ἡ φύσις διετάξατο.

' Όμοιορυσμῶ C.-ἰσχνει C, Ald. — ² οὐλομένη vulg.-οὐλομελίη Lind.οὐλομένης C.- La fausse leçon de C met sur la voie de la bonne; c'est οὐλομέλης qu'il faut lire. — ³ μαχρὸν L.- ἐς κόλπου; Lind. - κόλον C, Lind. γίγνεται Lind. — ⁴ κόλου C, Lind. — ⁵ πολυπληθέα Lind., Trillerus.-[καί]
ἐς ἄχρον Lind.

DE L'ANATOMIE

pelle aussi estomac (στόμαχος, qui tient à un orifice), à sa terminaison au ventre doué de la vertu septique (estomac proprement dit). A l'épine, en arrière du foie, sont les phrènes (diaphragme). Aux fausses côtes, je dis celles de ganche, commence la rate, qui s'étend en la forme de la plante du pied. Le ventre (estomac), juxtaposé au foie du côté gauche, est tout nerveux. Du ventre part l'intestin, d'une même conformation, petit, n'ayant pas moins de douze coudées, roulé en circonvolutions, appelé par quelques-uns colon; c'est par là que s'opère la transmission des aliments. Du colon part le dernier intestin, ayant une chair abondante, et se terminant à l'anus. Le reste a été disposé en ordre par la nature.

FIN DU LIVRE DE L'ANATOMIE.

ΠΕΡΙ ΟΔΟΝΤΟΦΥΊΗΣ.

DE LA DENTITION.

ARGUMENT.

Cet opuscule est rédigé dans la forme aphoristique, et, tout court qu'il est, il témoigne que l'auteur avait étudié, non sans fruit, l'état des enfants à la mamelle et leurs maladies.

J'y remarque la proposition 7, relative à l'influence de la fièvre pour prévenir les convulsions. Les Hippocratiques ont en divers endroits consigné des propositions analogues; et il faut rapprocher du passage actuel l'aphorisme IV, 57: « La fièvre qui survient dans le spasme et le tétanos dissipe la maladie, » et le texte: « Chez une femme prise de spasme après l'accouchement, il est bon que la fièvre survienne (premier Livre des Maladies, § 7). »

Il est parlé d'ulcère aux amygdales, sans fièvre, avec fièvre et toux, empêchant la déglutition, rongeant les parties (νομαὶ, νεμόμενα), présentant unc toile d'araignée, causant du danger, changeant la voix quand elles se portent à la luette et que le malade guérit; d'ulcérations à la gorge (φαρύγξ), plus graves, plus aiguës, et produisant la dyspnée. Que sont ces ulcérations? faut-il y voir des angines pseudo-membraneuses, qui, si longtemps, ont été prises pour des angines gangreneuses?

ARGUMENT.

BIBLIOGRAPHIE.

MANUSCRITS.

2146 = C, 2255 = E, Cod. Serv. ap. Foes = L, Cod. Fevr. ap. Foes = Q'.

ΠΕΡΙ ΟΔΟΝΤΟΦΥΙΗΣ.

- 1. Τὰ φύσει εὔτροφα τῶν παιδίων οὐκ ἀνάλογον τῆς ¹σαρκώσεως καὶ τὸ γάλα θηλάζει.
 - 2. Τὰ βορὰ καὶ 2 πολύ ἔλκοντα γάλα οὐ πρὸς λόγον σαρκοῦται.
 - 3. Τὰ πουλὺ διουρέοντα τῶν θηλαζόντων ἥκιστα ³ ἐπιναύσια.
- 4. 'Οχόσοισι πολλή φέρεται ή χοιλίη καλ εὐπεπτοῦσιν, ὑγιεινότερα · ὁχόσοισιν * ὀλίγη, βοροῖσιν ἐοῦσι καὶ μὴ ἀνάλογον τρεφομένοισιν. ἐπίνοσα.
- 5. ⁶ Οχόσοισι δὲ πουλὺ γαλαχτῶδες ἀπεμεῖται, χοιλίη ξυνίσταται.
- 6. 6 Οχόσοισιν εν δδοντοφυίη ή χοιλίη πλείω υπάγει, ήσσον σπάται ή 7 ότ $_{0}$ ολιγάχις.
- 7. * Όχοσοισιν ἐπὶ δδοντοφυίη πυρετὸς δζὺς ἐπιγίγνεται, δλιγάχις σπῶνται.
- 8. ⁸ Όχόσα όδοντοφυεύντα εύτροφα μένει χαταφορικά έόντα, χίνδυνος σπασμόν έπιλαβείν.
- 9. Τὰ ἐν χειμῶνι δδοντοφυεῦντα, τῶν ἄλλων δμοίων ἐόντων, βέλτιον ἀπαλλάσσει.
- Οῦ πάντα τὰ ἐπὶ οδοῦσι σπασθέντα τελευτὰ πολλὰ δὲ καὶ διασώζεται.
- 11. Τὰ μετὰ βηχὸς ὀδοντοφυεῦντα ¹⁰χρονίζει· ἐν δὲ τῆ διαχεντήσει , ἰσγναίνεται μᾶλλον.
- 12. 11 Όχοσα εν τῷ οδοντοφυέειν 12 χειμῶνας ἔχει, ταῦτα καὶ προσεχόντως ἡγμένα ῥᾶον φέρει οδοντοφυίαν.
- 13. Τὰ διουρεῦντα πλέον ἢ διαχωρεῦντα πρὸς λόγον 18 εὐτροφώτερα.
- ¹ Σαρχώσιος Mack. ² πουλὺ Mack. ³ ἐνιαύσια vulg. ἐπιναύσια C. οΙσι C. ὑγιεινότερα.... τρεφομένοισιν om. Ald. ὁπόσοισιν C. ⁴ ὁλιγοβόροισιν pro ὁλίγη, βοροῖσιν Lind. ἐᾶσι (sic) pro ἐοῦσι C. ⁵ ὁπ. C. ⁶ ὁπ. C. ² οῦτω; (ὅτω C; οἶσιν interpretes) ὁλιγάχις vulg. ³ όπ. C. ⁰ όπ. C. ο ὁπ. C. ο ὑπ. C. ιι ὁπ. C. ιι δπ. C. ιι ξροκίτειν είνοι qui puriel, signific ici des orages, une dentition orageuse. ιι εὐτροφότερα Ε, Frob.

DE LA DENTITION.

- 1. Les enfants ayant naturellement de l'embonpoint ne tettent pas en proportion de cet embonpoint.
- 2. Les enfants voraces et tirant beaucoup de lait ne prennent pas de l'embonpoint en proportion.
- 3. Les enfants à la mamelle qui urinent beaucoup sont le moins sujets aux vomissements.
- 4. Ceux qui ont d'abondantes évacuations alvines et digèrent bien, jouissent d'une meilleure santé; ceux qui ont peu d'évacuations alvines, tout en étant voraces sans prendre de l'embonpoint en proportion, sont maladifs.
- 5. Chez ceux qui revomissent beaucoup de matière laiteuse, le ventre se resserre.
- 6. Ceux qui dans la dentition vont souvent du ventre, sont moins sujets aux convulsions que ceux qui vont peu.
- 7. Ceux chez qui dans la dentition survient une fièvre aiguë ont rarement des convulsions.
- 8. Pour ceux qui dans la dentition gardent de l'embonpoint, tout en étant somnolents, il y a danger d'être pris de convulsions.
 - 9. Les enfants qui font leurs dents en hiver, tout étant égal d'ailleurs, s'en tirent mieux.
 - 10. Tous les enfants pris de convulsions dans la dentition ne succombent pas; beaucoup aussi réchappent.
 - 11. Chez les ensants qui font leurs dents avec de la toux, le travail se prolonge; ils maigrissent davantage au moment où la pointe perce.
 - 12. Ceux chez qui la dentition est orageuse, conduits d'une manière convenable, supportent plus facilement le travail des dents.
 - 13. Les enfants qui, en proportion, urinent plus qu'ils n'évacuent, ont plus d'embonpoint.

35

DE LA DENTITION.

- 14. ¹ Όχοσοισιν οὐρεῖται μὴ πρὸς λόγον, κοιλίη δὲ πυχνῶς ὡμὸν ἐχ παιδίων παρηθεῖ, ἐπίνοσα.
- 15. Τὰ εὖυπνα καὶ εὖτροφα πουλὸ ² ἀναλαμβάνειν καὶ παράκειται οὐγ ἱκανῶς διωκημένον.
 - 16. Τὰ παρεσθίοντα ἐν τῷ θηλάζειν ρᾶον φέρει ἐπογαλακτισμόν.
- 17. Τὰ πολλάκις ³ παρηθεῦντα δίκιμον καὶ ἄπεπτον κατὰ κοιλίην, πλεἴστα τῶν ἐν πυρετῶ ὑπνώ∂εα.
- 18. Τὰ ἐν παρισθμίοις ἔλχεα ἄνευ πυρετῶν γιγνόμενα ἀσφαλέστερα.
- 19.4 Οχόσοισιν εν τῷ θηλάζειν τῶν νηπίων βὴξ προσίσταται, στα-φυλὴν εἴωθε μείζονα ἔχειν.
- 20.5 Οχόσοισι ταχέως εν παρισθμίοις νομαὶ εφίστανται, τῶν πυρετῶν μενόντων καὶ βηχίων, κίνδυνος πάλιν 6 γενέσθαι έλκεα.
- 21. Τὰ παλινδρομήσαντα ἐν ἰσθμίοις ἔλχεα τοῖσιν δμοίοισι χιν· δυνώδη.
 - 22. Τοῖσι παιδίοισιν ἀξιολόγοις ἕλχεσιν ἐν παρισθμίοισι, ⁸χαταπινομένων, σωτηρίας ἐστὶν, ὁχόσα δὴ μᾶλλον τῶν πρότερον μὴ δυναμένων χαταπίνειν.
 - 23. Έν παρισθμίοισιν έλχεσι, πουλύ τὸ χολῶδες ⁹ ἀνεμεῖσθαι ἡ κατὰ κοιλίαν ἔρχεσθαι, κινδυνῶδες.
 - 1 'Oπ. C. παρηθή vulg. Lisez παρηθεί. 2 αναλαμβάνειν C. Ald. άναλαμβάνει vulg. - Je crois qu'il faut, même sans les dictionnaires, donner à παράκειται, le sens de πάρεστι, il est permis. - διωκειμένον vulg. - διακείμενον vel διακείμενα Calvus. - διωκημένον C, Mack. - 3 παρυθεύντα C. - παριθεύντα Ε, Ald., Frob. - παρηθεύντα est une correction due à Foes. — 4 όπ. C. — 5 όπ. C. - υφίστανται Cornar. — 8 γενέσθαι Ε΄) κεα τὰ παλινόρομήσαντα εν ισθμίοις. "Ελκεα vulg. - γενέσθαι έλκεα. Τα παλινδρομήσαντα έν Ισθμίοις έλκεα Calvus. - γενέσθαι έλκεα τὰ παλινδρομήσαντα. Έν Ισθμίοις έλκεα Cornar., Mack. - Je suis la ponctuation de Calvus. - 7 τοῖς C. - δμοίοισι, eadem mann δμοίωσι (sic) C. - ωμοίσι Calvus. - νηπίοισι Cornar. - Cette correction de Cornarius est ingénieuse; mais je crois qu'on peut entendre τοίσιν όμοίοισιν sans le changer. - 8 καταπίγειν δυναμένων Lind. - σωτηρίας ἐστίν, Ὁ κόσα δὰ μᾶλλον τῶν πρότερον μὴ δυναμένων καταπίνειν εν παρισθμίοισιν (παρισθμίοις C) έλκεσι, πολύ (πουλύ Ε, Mack) τὸ χολῶδες vulg. - Foes traduit : Pueri qui effatu digna habent tonsillarum ulcera, si deglutiant, salutis signum est. Qui vero in tonsillarum ulceribus magis quam priores devorare non possunt, iis bilem vomitione refundere Je ponctue autrement , mettant une virgule seulement après coriv,

- 14. Les entants qui n'urinent pas en proportion, mais dont le ventre rend, dès l'origine, fréquemment des matières crues, sont maladifs.
- 15. Aux enfants qui dorment bien et ont de l'embonpoint il est possible de prendre beaucoup de nourriture, même qui n'est pas suffisamment digérée.
- 16. Les enfants qui mangent pendant l'allaitement supportent plus facilement le sevrage.
- 17. Les enfants qui rendent souvent des selles sanguinolentes et crues, sont la plupart du temps assoupis dans la fièvre.
- 13. Des ulcérations aux amygdales, survenues sans fièvre, causent moins d'inquiétudes.
- 19. Les enfants qui sont pris de toux en tetant ont d'ordinaire la luette trop grande.
 - 20. Chez les enfants chez qui il se forme promptement des ulcérations rongeantes, avec persistance de la fièvre et de la toux, il est à craindre que les ulcères ne se reproduisent.
 - 21. Les ulcères qui récidivent aux amygdales, avec les mêmes caractères, sont dangereux.
 - 22. Chez les enfants qui ont des ulcérations considérables aux amygdales, s'ils avalent, c'est signe de salut, pour ceux surtout chez qui précédemment la déglutition était impossible.
 - 23. Dans les ulcérations aux amygdales, rejeter par le vomissement ou évacuer par les selles beaucoup de matières bilieuses est dangereux.

et un point après καταπίνειν. D'abord il est évident que èν παρισθμίοιστν ελκεσι.... κινδυνώδες forme une phrase complète en soi et à laquelle il ne faut rien adjoindre. Reste δκόσα δή μάλλον των πρότερον μή δυναμένων καταπίνειν; ceci est fort obscur; cependant je crois y voir le sens que pouvoir avaler est surtout un signe de salut quand l'enfant qui ne pouvait pas avaler reprend la faculté de déglutition. Tout en admettant ce sens, je ne touche pas au texte, la restitution me paraissant trop hasardeuse.

— 9 ἀνεμεῖσθχι.... ἀραχνιῶδες om. Ald. – κοιλίην Mack.

- 24. Έν τοϊσιν εν παρισθμίοισιν έλχεσιν, 1 άραχνιῶδές τι εὸν οὺκ ἀγαθόν.
- 25. ² Έν τοῖσιν εν παρισθμίοισιν έλκεσι μετά τοὺς πρώτους χρόνους διαβρεῖν φλέγμα διὰ τοῦ στόματος, πρότερον οὐα δν, χρήσιμον, ὅμως ἀνακτέον · ἦν δὲ ⁸ἀρξηται ξυνδιδόναι, πάντως ἀσμενιστέον · τὸ δὲ μὴ οὕτως διαβρέον εὐλαδητέον.
- 26. 'Ρευματιζομένοις παρίσθμια κοιλίη κατενεχθείσα πλείω λύει τὰς ξηρὰς βῆγας παιδίοισιν ἀνενεγθέν τι πεπεμμένον πλείω λύει.
- 27. Τὰ *πουλὸν χρόνον ἐν παρισθμίοις ἕλκεα ἀναυξῆ μένοντα ἀκίνδυνα πρὸ τῶν πέντε ἢ ἐξ ήμερέων.
- 28. Τὰ πουλὸ γάλα τῶν θηλαζόντων ἀναλαμβάνοντα, δώς τὸ πουλὸ ὑπνώδη.
 - 29. Τὰ μὴ 6 εὐτροφέα τῶν θηλαζόντων ἄτροφα καὶ δυσανάληπτα.
- 30. *Ελχεα εν θέρει γιγνόμενα εν παρισθμίοις, ⁷χείρονα τῶν εν τῆσιν ἄλλησιν ὥρησιν· τάχιον γὰρ νέμεται.
- 31. Τὰ περὶ σταφυλήν νεμόμενα έλκεα ἐν ⁸ παρισθμίοισιν, σωζομένοισι τὴν φωνήν ἄλλοιοῖ.
- 32. Τὰ περὶ φάρυγγα νεμόμενα ἕλχεα χαλεπώτερα καὶ δζύτερα, ώς ⁹ ἐπιπολὸ δύσπνοιαν ἐπιφέρει.
- ' Άραχνώδες C. ' ἐν τοῖσι παρισθμίοισιν ἕλκεσι vulg. ἐν τοισιν ἐν παρισθμίοις ἕλκεσι C. Απτε μετά addit ἀραχνιώδες κακόν Ald. διαρρέειν Mack. ' ἄρξηται ξυνδιδῷ vulg. ἄρξηται [καί] ἔυνδιδῷ Mack. Je Iis ξυνδιδόναι. ' πολύν vulg. πουλύν Ε. Mack. Phrase fort obscure. Comment l'auteur, après avoir dit que ces ulcérations restent longtemps sans s'accroître, compte-t-il les jours ? entend-il qu'elles sont sans danger dès avant le cinquième ou le sixième jour, ou que le danger ne commence qu'après le cinquième ou le sixième jour. ' ὅστε pro ὡς τὸ C, Ald. πουλύ Ε, Μαck. πολύ vulg. ' εὐτροφὸς n'est pas dans les lexiques; on n'y trouve que εὐτραφός. Aussi Lobeck doute beaucoup de la correction de cette lecture, Paralip., p. 333. ' γειρῶνα, Ε, Frob. ' παρισθμίοις C. · Απτε σωζομ. addit γῆν C. ' ἐπιτοπολύ Ε. ἐπιπουλύ Mack.

- 24. Dans les ulcérations aux amygdales, la présence de quelque chose de semblable à une toile d'araignée n'est pas bonne.
- 25. Dans les ulcérations aux amygdales, l'écoulement, après les premiers temps, de phlegme par la bouche, écoulement qui n'existait pas d'abord, est utile; pourtant il faut le faire aller; si la rémission commence en même temps, c'est ce qu'il y a de plus favorable; mais, quand il n'y a point d'écoulement de ce genre, il faut craindre.
- 26. Dans les fluxions sur les amygdales, des selles abondantes résolvent les toux sèches; l'évacuation, par le haut, de quelque matière cuite, résout encore mieux.
- 27. Les ulcérations aux amygdales, restant longtemps sans accroissement, sont sans péril avant les cinq ou six jours (voy. note 4).
- 28. Les ensants à la mamelle qui prennent beaucoup de lait sont généralement assoupis.
- 29. Les enfants à la mamelle qui n'ont pas d'embonpoint sont atrophiques et reprennent difficilement.
- 30. Les ulcérations survenant aux amygdales en été sont pires que dans les autres saisons; car elles serpentent plus promptement.
 - 31. Les olcérations aux amygdales qui s'étendent à la luette, changent la voix chez ceux qui réchappent.
 - 32. Les ulcérations qui scrpentent vers la gorge sont plus pénibles et plus aiguës; elles causent la plupart du temps de la dyspnée.

FIN DE L'OPUSCULE SUR LA DENTITION.

ΠΕΡΙ ΑΔΕΝΩΝ.

DES GLANDES.

ARGUMENT.

Voici les glandes que l'auteur mentionne, confondant du reste et les véritables glandes et les ganglions lymphatiques sous un même nom : les amygdales, les ganglions du cou, des aisselles, et des aines, les ganglions mésentériques, les reins, les mamelles. Il omet complétement les glandes sali-vaires, le foie, le pancréas, les testicules et les ovaires. En revanche, il compte le cerveau parmi les glandes, ou du moins il l'assimile à ces organes.

Avec des éléments aussi mal déterminés, il était impossible que l'auteur arrivât à aucune notion un peu positive sur la fonction. L'idée qu'il s'en fait est que les glandes, telles qu'il les conçoit, ont pour usage d'absorber le liquide qui surabonde dans le corps. Par leur intervention, tout superflu en ce genre est éliminé, et le corps est maintenu dans l'état régulier.

La fonction du cerveau n'est pas autre. Il pompe le liquide dans toutes les parties du corps, et le renvoie à toutes les parties; c'est le va-et-vient de la pituite ou phlegme, important aussi à la conservation de la santé. Si cette prétendue fonction ne s'exécute pas régulièrement, il en naît deux sortes d'affections, les unes sur le cerveau, les autres sur le reste du corps. Dans le même sens, le cerveau, d'après le livre des *Chairs*, est la métropole du fioid et du visqueux ¹. Du cerveau partent sept catarrhes qui causent de graves maladies. Là figure le catarrhe sur le poumon, d'où naît la phthisie. Ailleurs aussi,

dans la Collection hippocratique, il est parlé de cette sorte de phthisie, et nous lisons dans les *Prénotions Coaques*: « Les phthisies les plus dangereuses sont celles qui proviennent de la rupture de grosses veines ou d'un catarrhe de la tête ⁴. »

C'est surtout dans les livres proprement cuidiens que cette théorie des catarrhes venant de la tête règne sans partage. Le Deuxième Livre des Maladies attribue, comme notre auteur, l'inflammation de la gorge, des amygdales, de la luette, au phlegme qui, mis en mouvement dans la tête, coule en bas avec abondance (§ 9, 10 et 11). De la même façon que dans le livre des Glandes, l'apoplexie est rattachée à ce phlegme attiré dans la tête. Dans le livre des Affections internes, § 10, on lit : « Quand la tête remplie de phlegme devient malade, et que de la chaleur se développe, le phlegme se corrompt dans la tête, attendu qu'il ne peut être mu de manière à cheminer; puis, quand il est épaissi et corrompu et que les veines sont remplies outre mesure, il se fait une fluxion sur le poumon; et le poumon, l'ayant reçu, s'affecte aussitôt, étant irrité par le phlegme, qui est salé et putride. » C'est exactement ce qui est dit dans le livre des Glandes.

Je n'omets jamais, autant du moins que la mémoire ne me fait pas défaut, de rapprocher des passages obscurs qui ont entre eux de l'analogie. Il est rare qu'il n'en résulte pas quelque lumière, sinon sur lesens même, du moins sur les idées que les auteurs se faisaient. Dans le § 14 de l'opuscule sur les Glandes, il est parlé d'un flux qui va par les veines à la moelle épinière : « Là, la fluxion se jette sur le sacrum, la moelle épinière conduisant la fluxion, et elle se fixe sur les cavités des hanches. Si les hanches viennent à consomption, le patient tombe, de cette façon aussi, dans le marasme, et il ne veut pas vivre; car bientôt il souffre dans la côte; les pieds et les cuisses suivent, et s'atrophient toujours complétement en un

^{&#}x27; Φθίσιες ἐπικινδυνόταται αἴ τε ἀπὸ ῥήξιος φλεθῶν τῶν παχειῶν, καὶ ἀπὸ κατάρρου τοῦ ἀπὸ κεφαλῆς, 430.

long temps au milieu des soins du traitement; de la sorte le malade s'affaiblit, et il meurt. » On a un passage parallèle dans le livre des Affections internes, § 18 : « A la suite de la néphritide vient la grande maladie des veines creuses qui se rendent de la tête le long du cou par le rachis à la malléole externe du pied et à l'entre-deux du gros orteil. Cette maladie naît du phlegme et de la bile s'écoulant dans les veines; ces veines sont pleines de sang; si donc quelque chose d'étranger v pénètre, elles deviennent malades. Voici les accidents : si l'affection est à droite, la veine commence par causer de la douleur dans la cavité de la hanche; plus le temps dure et le mal se prolonge, plus la douleur devient aiguë; et elle descend plus bas; quand elle a gagné la malléole et l'entre-deux du gros orteil, elle gagne en sens inverse la tête. Arrivée là, elle devient très-accablante; il semble au malade qu'on lui fende la tète. Ses yeux s'emplissent de pituite ainsi que tout le corps. »

Ces deux passages sont parallèles : la fluxion se sait par les veines; elle aboutit aux hanches; elle gagne jusqu'aux pieds; si, dans celui des Assections internes, il n'est pas parlé de la tête, il est du moins dit que les veines viennent de la tête, et cela implique que la fluxion en vient aussi. On comprend, à l'aide de celui-ci, comment celui-là dit : le malade ne veut pas vivre; c'est que la maladie porte sur le cerveau. On comprend encore comment il a été parlé des côtes, la maladie n'étant nullement bornée aux parties insérieures.

Ces rapprochements porteraient à croire que le traité des Glandes provient d'une main enidienne, toutefois il faut comparer le livre des Lieux dans l'homme; là aussi on trouve sept catarrhes; ils se rendent de la tête aux narines, aux oreilles, aux yeux, à la poitrine, à la moelle épinière, aux vertèbres et aux hanches (SS 10-22). Cela prouve que la théorie des catarrhes venant de la tête était fort répandue; mais les connexions paraissent assez intimes avec le livre des Affections

^{&#}x27;Elle est aussi dans le traité des Chairs, voy. § 16.

ARGUMENT.

internes, dans le passage que j'ai cité. En tout cas, le livre des Licux dans l'homme n'est, jusqu'à présent du moins, rattache à aucune catégorie spéciale; car, bien qu'il y soit question de pessaires écrits, c'est-à-dire consignés dans un livre (§ 47, p. 347), on fait une conjecture quand on suppose qu'il s'agit ici de la liste des nombreuses formules de pessaires que donne le traité des Maladies des femmes.

L'auteur de l'opuscule des Glandes prétend que les poils abondent là où il y a le plus de glandes, aux aisselles, aux aines, à la tête (dans son idée le cerveau est une glande). On peut mettre en regard le passage suivant d'un auteur moderne1 : « Plus d'un anatomiste s'est déjà préoccupé de déterminer la raison pour laquelle le système pileux prédomine dans telle ou telle partie du corps. Selon M. Haworth, on voit, en général, les poils plus abondants partout où existent, à peu de profondeur au-dessous du tégument, un os, un tendon, un fascia ou un cartilage. Et de fait, certaines dispositions, bizarres en apparence, sembleraient se rapporter à cette loi et en confirmer la réalité. Ainsi, sans parler des mâchoires et du sternum, sur lesquels règnent des touffes aussi constantes que bien fournies et exactement limitées, il est remarquable que sur la ligne médiane, de l'ombilic au pubis, là où la structure fibreuse est si prononcée, une ligne de poils se retrouve chez tous les individus. Il en est de même de la saillie acromiale, dont une épaulette de poils plus ou moins nombreux indique toujours le siège.

« Quant au motif de cette disposition, M. Haworth le trouve dans le besoin de défendre contre le froid des parties qui, vu leur peu de profondeur, vu surtout leur circulation sanguine insuffisante, avaient plus que d'autres à craindre que leur température ne se mît en équilibre avec l'air ambiant. Quelques rares exceptions fortifient la règle. Le genou est presque glabre malgré la situation sous-cutanée des parties osseuses qui le

^{&#}x27; Gazet. Méd. de Paris, 1844, p. 627, extrait de : Lond. Med. Cazet., jauvier, février et mars 1844.

constituent. Aussi M. Brodie explique-t-il par là la fréquence relative des maladies qui attaquent cette articulation.

« Toute naturelle et simple que paraisse cette explication, une objection non moins aisée à prévoir s'élève contre elle. Pourquoi les femmes, dont la structure, dont les besoins sont les mêmes, n'ont-elles pas une protection semblable? Pourquoi les poils chez elles ne sont-ils pas aussi abondants, et n'occupent-ils pas les mêmes lieux? c'est, répond l'auteur, que la femme est créée spécialement pour des occupations sédentaires; sa faiblesse l'éloigne des rudes travaux; ses devoirs de mère la confinent sous le toit domestique. Aussi n'avait-elle pas, autant que l'homme, à se défendre contre l'influence des variations atmosphériques. »

On voit, § 9, que, suivant l'auteur, les intestins sont sujets à peu de maladies, et cela en vertu de son opinion sur les glandes chargées d'enlever le liquide, et s'acquittant de cet office, ici, à l'intestin, d'une manière d'autant plus égale et plus régulière qu'elles sont plus nombreuses. La vérité est que le canal intestinal, loin d'être plus exempt que d'autres organes, est exposé à une foule de lésions fort diverses; l'auteur explique un fait erroné par une théorie non moins erronée. On trouvera, dans le quatrième Livre des Maladies, § 38, un point de vue exactement analogue. Là, on suppose que le cœur est à l'abri des souffrances; et on justifie cette assertion si fausse aux yeux de la pathologie moderne, en alléguant que du cœur partent de grosses veines où passe promptement l'humeur sanguine si elle est trop abondante; de la sorte, le cœur, toujours débarrassé à point, ne devient pas malade. Le simple rapprochement montre que les deux théories sont semblables. Plus on étudie les monuments hippocratiques, plus on reconnaît qu'ils offrent tous un niveau de connaissance à peu près le même, et des conceptions très-voisines les unes des autres sur le corps vivant et ses maladies.

ARGUMENT.

BIBLIOGRAPHIE.

MANUSCRITS.

2146 = C, 2255 = E, Cod. Serv. ap. Foes = L, Imp. Saw.b. ap. Mack = P', Cod. Fevr. ap. Foes = Q'.

ÉDITIONS, TRADUCTIONS ET COMMENTAIRES.

Saxe, diss. observat. medicæ, Utrecht, 1782, p. 3. — Reimer's Untersuchungen über die Rheumarten der Alten, dans Pfast's Mittheilungen, Jahrg. 6, Hest 9.

ΠΕΡΙ ΑΔΕΝΩΝ.

- 1. Περὶ δὲ ἀδένων οὐλομελίης ὧδε ἔχει. Φύσις μὲν ¹ αὐτέησι σπογγώδης, ἀραιαὶ μὲν ² καὶ πίονες, καὶ ἔστιν οὕτε σαρκία ἴκελα τῷ ἀλλφ σώματι, οὕτε άλλο τι ὅμοιον τῷ σώματι, ἀλλὰ ψαφαρὰ κκὶ φλέδας ἔχει συχνάς εἰ δὲ διατάμοις, αἱμορραγίη λάβρος τὸ εἶδος ³ λευκαὶ καὶ οἷον φλέγμα, ἐπαφομένῳ δὲ οἷον εἴρια ⁴ κἢν ἐργάση τοῖς δακτύλοις ἐπιπουλὸ βιησάμενος, ἡ ᾶδὴν ὑγρὸν ἀφίησιν ἐλαιῶδες, κκὶ ⁵ αὐτὴ θρύπτεται πολλὰ καὶ ἐζκπόλλυται.
- 2. Πονέουσι δὲ οὐ κάρτα, ἀλλὰ τῷ ἄλλῳ ⁶ σώματι, ἐπὴν πονέωσι δὲ, ἢ δι' ἰδίην νοῦσον· παῦρα δὲ καὶ τῷ σώματι ξυμπονέουσιν. Αἱ νοῦσοι φύματα γίνονται, καὶ χοιράδες ἀναπηδῶσι, καὶ πῦρ ἔχει τὸ σῶμκ· πάσχουσι δὲ ταῦτα, ἐπὴν ὑγρασίης πληρωθῶσι τῆς ἐπὶ τοῦ ἄλλου σώματος ⁷ ἐπιἠρεούσης εἰς αὐτάς· ἐπιἠρέει δὲ ἐκ τοῦ ἄλλου σώματος διὰ τῶν φλεβῶν, αὶ δι' κὐτῶν τέταντκι πολλαὶ καὶ κοῖλαι, ώστε ἀκολουθεῖν τὸ ὑγρὸν ὅ τι ἀν ἕλκωσιν εὐπετέως ἐς αὐτάς· κὴν ⁸ πουλὺ ἔŋ καὶ νοσῶδες ἡ ροὴ, ζυντείνουσιν αἱ ἀδένες ἐπὶ σφᾶς τὸ ἀλλο σῶμα· οὕτω πυρετὸς ἐξάπτεται, καὶ ἀείρονται καὶ φλογῶσιν αἱ ἀδένες.
- 3. ᾿Αδένες δὲ ὕπεισιν ἐν τιμ σώματι πλείους ἢ μείζους ἐν τοῖσι κοίλοισιν αὐτέου ⁹ καὶ ἐν τοῖσιν ἄρθροισι, καὶ δκόσα ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν

¹Αὐτέοισιν (αὐτέησιν Zwing., Lind., Mack) ή σπογγῶδες vulg. – D'abord il faut lire αὐτέησιν, puisque partout, dans ce traité, ἀδὴν est du féminin. Puis, comme ή ni σπογγῶδες ne peuvent se construire, je supprime ή né sans doute de la finale αὐτέησι par iotacisme, et je lis σπογγώδης. – ἀρεαὶ C. – ² αἰ pro καὶ C. – ὅτε pro οὕτε C. – ἵκελα C. – ³ λευκὴ vulg. – λευκὰ C, Zwing. in Marg. – ⁴ κἢ (sic) Ε. – ἀρήσιν (sic), al. manu ἀριήσιν (sic) Ε. – ὁ αὐτὸ vulg. – αὐτὴ P', Zwing. in marg., Lind., Mack. – Cette correction est très-bonne. — ⁶ σώματι ἐπὴν πονέουσι δὲ ἢ (ἢ om. Lind., Mack) ἐἰ ἰδῆν νοῦσον, παῦρα δὲ καὶ vulg. – Foes traduit: Neque vero admodun ægrotant, verum cum reliquo corpore. Cum autem vel proprio morbo laborant, parum nan:que ctiam cum corpore affectionem communicant. Je ponctue autrement, gardant ἢ que Lind. et Mack suppriment à tort, et mettant entre deux virgules ἐπὴν πονέουσι δὲ, que je lis πονέωσι et οὐ je prends ἐὲ pour δή. — ² ἐπιψὲ.... σώματος om. C, Ald. – ἐς Lind. – αὶ om.

DES GLANDES.

- 1. (Description générale des glandes.) Voici ce qui en est touchant la constitution entière des glandes. Elles sont de nature spongieuse, lâches et grasses; ce ne sont ni des chairs semblables au reste du corps ni rien autre qui ressemble au corps. Mais elles sont de peu de consistance et ont des veines nombreuses. Si vous les incisez, l'écoulement de sang est abondant. D'apparence blanche et comme du phlegme, elles sont, au toucher, comme de la laine; si vous les malaxez avec les doigts en employant beaucoup de force, la glande rend un liquide huileux, et elle même se brove et se dissout.
- 2. (Maladies des glandes. Mode de production de ces maladies.) Elles ont peu de maladies, et, quand elles en ont, c'est par l'affection du reste du corps ou idiopathiquement; elles participent peu aux souffrances du corps. Leurs maladies sont des abcès; des scrofules font éruption; et la fièvre s'empare du corps; elles sont prises de la sorte quand elles sont emplies par l'humidité du reste du corps qui afflue en elles. Cet afflux arrive du reste du corps par les veines qui, nombreuses et creuses, les traversent, de sorte que le liquide qu'elles attirent fait facilement son chemin dans leur intérieur. Si le flux est abondant et morbide, les veines contractent sur elles-mêmes le reste du corps. Ainsi la fièvre s'allume, et les glandes se gonflent et s'enflamment.
- 3. (Distribution des glandes. Office qu'elles remplissent : elles absorbent la surabondance des humidités produites dans le corps.) Des glandes gisent dans le corps, plus nombreuses ou plus grosses, en ses cavités, aux articulations, et partout ailleurs où il y a de l'humidité, ainsi que dans les régions san-

C. — * πολύ C. – εἴτ, vulg. – Lisez ἔτ, – οἱ pro αἰ ,bis, C, Ald. ~ σώμα και (καὶ om. CE, Ald., Frob., Zwing. — ε΄ γ vulg. – Lisez καί.

δος δπίσω · καταναισιμούται γὰρ καὶ τὸ πουλὸ καὶ τὸ ὀλίγον ἐς τὰς ἀδένας.

4. Καὶ δοῦτω τὴν πλεονεξίην τοῦ ἄλλου σώματος αἱ ἀδένες κέρος ποιεύμεναι, τροφή ξύντροφος αὐτέησίν ἐστιν ΄ ὥστε ὅκου τελματώδεα, ἐκεῖ καὶ ἀδένες ΄ σημείον, ὅκου δ ἀδὴν, ἐκεῖ καὶ τρίχες ΄ ή γὰρ φύσις ποιέει ἀδένας καὶ τρίχας, ἄμφω χρέος τωὐτὸ λαμβάνουσιν, ¹ αἱ μὲν ἐς τὸ ἐπιβρέον, ὡς καὶ ἔμπροσθεν εἴρηται ΄ αἱ δὲ τρίχες τὴν ἀπὸ τῶν ἀδένων ἐπικαιρίην ἔχουσαι ⁸ φύσνταί τε καὶ αὕζονται, ἀναλεγόμεναι τό τε περισσὸν καὶ ἐκδρασσόμενον ἐπὶ τὰς ἐσγατιάς. Οχου δὲ αὖον ἐὸν τὸ σῶμα, οὐτε ἀδὴν οὐτε θρίξ ΄ τὰ δὲ ἀπαλὰ καὶ πονεύμενα καὶ κάθυγρα, ἀδὴν ὧδε καὶ θτρίχες ἀδένες δὲ καὶ κατὰ τοὶν οὐάτοιν ¹0 ἔνθα καὶ ἔνθα ἐκατέρωθεν κατὰ τὰς σφαγὰς τοῦ τραγήλου, τρίχες τε ἐνταῦθα ἐκατέρωθεν ΄ ἐπὶ ταῖς μασχάλησιν ἀδένες καὶ τρίχες ΄ βουδῶνες καὶ ¹¹ ἐπίσειον ἰκέλως μασχάλησιν, ἀδὴν καὶ τρίχες ΄ Τοῦτα μὲν κοῖλα τῶν ἐν τῷ σώματι καὶ ρηίδια ἐς περιουσίην

1 'Yyandov n'est pas dans les dictionnaires; cependant il est régulièrement formé, et même s'accommode moins mal que ύγρηδων, par lequel Foes a voulu le remplacer. — 2 έργασίην vulg. - ύγρασίην Zwing., Foes in not., Lind., Mack. - Très-bonne correction. - ἐκδεχόμεναι, ἐν τοῖσιν ἄρθροισιν την vulg. - Dans cette phrase il manque un verbe. Il m'a semblé que le verbe manquant était caché dans èv τοῖσιν ἄρθροισιν, en place de quoi je lis έξαρύωσιν ou toute autre correction de même sens. A la vérité, on aurait pu laisser subsister έν τοῖσιν ἄρθροισιν, et ajouter simplement έξαρύωσιν; mais, d'abord, έξαρύειν έν ne serait pas une bonne construction, et d'autre part ἄρθρα se trouverait deux fois dans la phrase. Zwinger a pris une autre voie, mettant une virgule après ἄρθρα, et lisant ἐνῆ, au licu de eve; de sorte qu'on a une phrase anacoluthe telle quelle. Mais une considération empêche cet expédient; c'est qu'évidemment ούτω πλάδος ούκ ένι se rapporte aux deux cas : αί μέν, αί δὲ, et, étant un résumé, ne peut appartenir seulement au second cas. - 3 καὶ οῦτω Lind., Mack. πλάδον (bis) Ald. - ἐνῆ Zwing, Lind., Mack. - ή γίνοιντο C, - κατανασιμούται vulg. - καταναισιμούται Zwing., Foes in not., Lind., Mack. - 5 ούτως vulg. - ούτω Ε. - εάδένες C. - άμφω [δε] Lind., Mack. - ώς pro τωθτό

guines; les unes, afin que, recevant l'afflux qui vient d'en haut dans les cavités, elles l'attirent à soi; les autres, afin que, recueillant l'humeur qui se reproduit par le fait de l'exercice, elles pompent la surabondance qu'envoient les articulations. De cette façon il n'y a point de débordement dans le corps; car, s'il se fait soudainement quelque afflux, il n'en résulte pas un débordement consécutif; peu ou beaucoup, cela se consume dans les glandes.

4. (L'humidité ainsi recueillie est la nourriture des glandes; et la preuve qu'il y a des glandes là où il y a de l'humide, c'est qu'il y a des poils là où il y a des glandes. L'office des poils est analogue à celui des glandes : ils recueillent le superflu bouillonnant à la superficie.) Ainsi, les glandes saisant profit de l'humeur surabondante du reste du corps, y trouvent une nourriture qui leur est conforme. Et, de fait, là où sont des parties marécageuses dans le corps, là sont des glandes; et la preuve, c'est que là où sont des glandes, là sont aussi des poils. La nature fait des glandes et des poils; glandes et poils ont même utilité, les unes, pour l'humeur affluente comme il a été dit; les autres, ayant à point ce que fournissent les glandes, poussent et croissent, recueillant le superflu qui bouillonne vers les extrémités. Mais là où le corps est sec, il n'y a ni glande ni poil; au lieu qu'avec des parties molles qui fatiguent et qui abondent en humidité, on a les conditions pour glandes et poils. Des glandes sont dans le voisinage des oreilles, de cà et de là, de chaque côté des veines jugulaires du cou, et aussi y a-t-il des poils des deux côtés. Aux aisselles, des glandes et des poils. Les aines et le pubis, comme les aisselles : glandes et poils. Ce sont, dans le corps, des par-

Ald. — ⁷αί μὲν (addunt ἐς Ε, Zwing., Frob.; ὡς C, Ald., Mack) ἐκδεχόμεναι (ἐκδεχ. om. C.Ε., Ald., Frob., Zwing.) ὡς καὶ νυίς. – ἐκδεχόμεναι n'est nl dans mes deux manuscrits ni dans les anciennes éditions; c'est une addition due à Foes. Il doit donc être supprimé puisqu'on peut s'en passer. — ⁸ φύενται C. — ⁹ τρίχας C. – ἀδένας Ald. — ¹⁰ καὶ ἔνθα καὶ ἔνθα G. — ¹¹ ἐπίσιον C, Ald. – ἀδένας καὶ τρίχας νυίς. – ἀδὴν καὶ τρίχες C.

αγρού, και λάο πολεει ταρτα και κιλεεται (κάγιστα των εν τώ σώ-

- 5. Τὰ δ' ἄλλα δκόσα ἀδένας ἔχει μοῦνον, οἷον ἔντερα, ἔχει γὰρ καὶ ταῦτα ἀδένας ἔς τὸ 'ἐπίπλοον μείζονας, τρίχας οὐκ ἔχει. Καὶ γὰρ ἐν τοῖσι τέλμασι τῆς γῆς καὶ καθύγροισιν οὐ φύεται τὸ σπέρμα οὕτ' ἐθέλει ἀναδαίνειν ² τῆς γῆς ἀνω, ἀλλ' ἀποσήπεται καὶ ἀποπνίγεται τῆ πλεονεξίη: βιῆται γὰρ τὸ σπέρμα. Βιῆται δὲ καὶ ἐν τοῖσιν ἐντέροισιν ἡ πληθύς καὶ τὸ ὑγρὸν πουλύ, καὶ οὐκ ¾ ἀν φύσαι τρίχας. Αὶ δὲ ἀδένες μείζονες ἡ κου ἄλλοθι τοῦ σώματος: καὶ νέμονται αἱ ἀδένες ἐν τοῖσιν ἐντέροισιν † ἐκπιεζόμεναι τὸν πλάδον, τὰ δὲ ἔντερα ἐκ τῶν τευχέων ἐς τὰ ἐπίπλοα ἐκδέχεται καὶ καθίησι τὴν ὑγρασίην τὸ δὲ δ ἐπίπλοον διαδιδοῖ τῆσιν ἀδένεσιν.
- 6. *Εχουσι 6δὶ καὶ οἱ νεφροὶ ἀδένας καὶ γὰρ οὖτοι κορίσκονται πολλῆς ὑγρασίης μείζους δὲ αἱ ἀδένες ταύτη ἢ αἱ ἄλλαι ἀδένες ἐοῦσαι οὐ γὰρ ἐμπίνεται τοῖσι νεφροῖσι τὸ ὑγρὸν τὸ ἐπιβρέον, ἀλλὰ διαβρέει ἐπὶ κύστιν κάτω, διατε δ τι ὰν ἀποκερδάνωσιν ἀπὸ τῶν ὀχετῶν, τοῦτο ἕλκουσι πρὸς σφέας.
- 7. Καὶ ἄλλαι δέ εἰσιν ἐν τῷ σώματι ἀδένες σμικραὶ καὶ πάνυ, ἀλλ' οῦ βούλομαι ἀποπλανῷν ⁹ τὸν λόγον · ἐς γὰρ τὰς ἐπικαίρους ἡ γραφή. Νῦν δὲ ἀναδήσομαι τῷ λόγῳ, καὶ ἐρέω περὶ ἀδένων οῦλομελίης τραγήλου · τράχηλος ¹⁰ τὰ μέρεα αὐτοῦ ἑκάτερα ἔνθα καὶ ἔνθα ἀδένας ἔχει, καὶ παρίσθμια καλέονται αἱ ἀδένες αὖται · ¹¹ χρείη τοιήδε · ἡ κεφαλὴ ὑπέρκειται ἄνω κοίλη ἐοῦσα ¹² καὶ περιφερὴς καὶ πλήρης τῆς περὶ
 - ' Ἐπίπλοιον C. ἐπίπλοιν Ald. τρίχας [δὲ] οὐα Lind., Mack. ²ἐς pro τῆς γῆς Zwing. γῆς om. Ε, Ald., Frob. ³ ἔᾳ pro ἄν Zwing., Focs in not. cum interpretibus, Lind., Mack. La correction est ingénieuse, mais elle ne me paraît pas nécessaire, ρύσαι pouvant être à l'optaif. ⁴ ἐππεζόμεναι C. ἐκπιεζούμεναι vulg. ἐκπιεζεύμεναι Lind., Mack. ἐπίπλοια C. ἐνδέχεται par une faute d'impression dans Kühn. ⁵ ἐπίπλοιον C. διαδίδιοι CE, Frob., Zwing. τῆσιδε (τῆςι δὲ G; τῆσιν Zwing.; τοῖσί δε Mack) ἀδένεταν (ἀδένησιν CE, Frob., Zwing.; ἀδέστν Lind.) vulg. ⁶ δὲ om. C, Ald. Απτε ἀδένας addunt δὲ C, Ald. ² ταῦτα C. ἐμπιέεται C. ἐμπινέεται Ald. ⁵ ὥστε ότιοῦν (ῆν pro ὁτιοῦν C; δ τι ᾶν pro ότιοῦν legendum esse censet Struve, Lectiones Lucianeæ in Miscell. maximam partem critic., t. II, p. 227) ἀποκερδ. vulg. Je prends la correction proposée par Struve. ⁵ τὸν repetitur C. ¹ Ante τὰ addunt κατὰ Zwing., Lind, Mack. " χροιῆ (χριῆ C; χρείη Zwing., Foes in not., Lind., Mack) (addit δὲ Lind.) τοιῆδε (τοιῆδε C, Lind.) vulg. ¹² καὶ περιφερης καὶ τῆς περὶ αὐ-

ties creuses et toutes prêtes pour l'excès de l'humide, étant de celles qui fatiguent le plus et se meuvent le plus.

- 5. (Exception pour les intestins, qui ont beaucoup de glandes et pas de poils. Explication illusoire pour rendre ruison de cette exception. Ces glandes absorbent l'humeur qui est dans les intestins.) Le reste a des glandes seulement; tels sont les intestins; ils ont en esset aussi de grosses glandes dans l'épiploon, mais ils n'ont pas de poils. Et en esset, dans les marécages et les lieux très-humides de la terre, la graine ne germe pas et ne pousse pas au-dessus du sol, pourrissant et étoussée par l'excès, qui la comprime. Dans les intestins aussi l'excès et le liquide abondant compriment, de manière que des poils ne sont pas produits. Les glandes y sont plus grosses que partout ailleurs dans le corps; elles absorbent, par expression, l'humeur dans les intestins; ceux-ci la reçoivent des vaisseaux et la transmettent à l'épiploon, qui la distribue aux glandes.
- 6. (Reins. Les reins sont considérés non comme étant des glandes, mais comme ayant des glandes.) Les reins aussi ont des glandes; car ils se saturent d'une humidité abondante. Là les glandes sont plus grosses que les autres; en effet, le liquide affluant n'est pas absorbé par les reins, mais il s'écoule à la vessie en bas, de sorte qu'ils attirent à soi tout ce qu'ils se procurent par les conduits.
- 7. (Amygdales. Flux qui s'y fait venant de la tête. S'il est acre et abondant, inflammation des amygdales, qui s'étend aux oreilles; s'il est inerte et abondant, scrofules.) Il y a encore bien d'autres glandes toutes petites dans le corps; mais je ne veux pas faire de digressions, cet écrit n'étant que sur les plus importantes. Je reprends donc le fil du discours, et je vais parler de la constitution des glandes de la gorge. La gorge a, de çà et de là, à ses deux còtés, des glandes qu'on nomme amygdales. En voici l'usage: la tête est placée au sommet,

τήν άπό τοῦ ἄλλου vulg. - καὶ περιφερής καὶ πλήρης τῆς περὶ αὐτήν ἀπό τοῦ αλλου Zwing. in marg., Mack. - καὶ περιφερής καὶ περιφέρηδής ἀπό τῆς τοῦ άλλου Lind. Je prends la correction proposée par Zwinger..

τραχήλου. τραχήλου.

πραχήλου.

- 8. Μασχάλησι δὲ ξυβρέει μὲν κκὶ ἐνταῦθα, κλλ' ὅταν πλῆθος ἢ,
 δριμεῖς ἰχῶρες, καὶ ὧδε γίνονται φύματα. Κατὰ ⁹ ταὐτὰ καὶ ἐν τοῖσι
 βουδῶσιν ἔλκει τὴν ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων ὑγρασίην ἡ ἀδήν · ἄλλως
 εἰ πλῆθος λάβοι, βουδωνοῦται καὶ διαπυίσκεται καὶ ¹⁰ φλεγμαίνει ἰκέλως μασχάλησί τε καὶ τρκχήλω · τὰ δ' ¹¹ αὐτά οἱ δοκέει παρέχειν
 ἀγαθὰ καὶ κακά. Καὶ ταῦτα μὲν ἀμφὶ τῶνδε.
 - 9. Τὰ δὲ ἔντερα ἔγει κόρον 12 πουλύν ἀπό τε σιτίων καὶ ποτῶν:
- ' Γὰρ pro ἄμα Lind. ² ἐνθάδε Ε. τότε οὐκ ἀνίησιν om. C. τότε [γὰρ] ούκ Lind., Mack. - αν η pro ανη Ald. - 3 η αδένες om. Ald. - ροιή Lind. - ' ἐῶσιν CE, Frob., Zwing. - sμένη vulg. - Lisez en deux mots μὲν η .γολώδες vulg. - κολλῶδες CE, Ald., Frob. (Zwing., in marg. γολῶδες). -Quoique γολώδες puisse aller, il n'y a aucune raison de changer le texte des manuscrits et des anciennes éditions. - ούτω; C. - ούς (sic) C. - εξς om. C. - έκάτερον om. C. - δοή C. - ροιή Lind. — 1 δή pro δε Lind. - δε est en esset pour δή; mais il n'est pas nécessaire de le changer. — 8 αὖται [δὲ] Lind. - χρειήεις, cadem manu χρειήρις (sic) pro χείρους C. - χρειήρι (sic) Ald. - γρείησις quidd. Codd. ap. Foes in not. - γοίρων Zwing. in marg. -On peut, à la rigueur, entendre χείρους de vulg., et je le conserve. Cependant χείρου; n'est pas tellement satisfaisant qu'on ne songe à tenir compte de la leçon de C, tout altérée qu'elle est, et à essayer de la restaurer ; car C est un bon manuscrit. Pour cela on a un guide dans un passage qui me semble parallèle; c'est l. 18 le membre: τὰ δ' αὐτά οἱ δοκέει παρέγειν άγαθά καὶ κακά; et, p. 574, l. 1 : άγαθά δὲ ἔχουσιν τοῖσιν ἔμπροσθεν ὅμοια. On aura un sens analogue en lisant : αὖται αἰ χρεῖαι καὶ νοῦσοι τραχήλου; et on ne s'éloignera pas beaucoup du texte de C. On traduirait donc : tels sont les usages et les maladies du cou. J'avoue que, si cela était

creuse, ronde et pleine, tout antour, de l'humide qui provient du reste du corps; en même temps le corps envoie dans la tête des vapeurs de toute espèce, que la tête renvoie à fur et mesure; car ce qui afflue n'y peut rester, n'avant pas où se fixer, à moins que la tête ne soit malade; alors l'humeur n'est pas renvoyée, et elle prend prédominance. Mais lorsque ce qui a été attiré est renvoyé dans les glandes, le flux s'opère, et il ne cause aucune souffrance tant qu'il est peu abondant, proportionné, et que les glandes en sont maîtresses. Mais, l'afflux etant abondant et acre, s'il est acre et visqueux, la gorge s'enslamme, se tuniése et se tend, et de la sorte le mal gagne l'oreille; si les deux côtés sont pris, les deux oreilles, et une si un côté seulement est pris. Quand, au contraire, le flux est une matière pituiteuse, abondante et inerte, il y a encore de l'inflammation; et cette inflammation, vu que l'humeur est stationnaire, devient scrofules; ces maladies du cou sont pires.

- 8. (Mémes fluxions sur les glandes de l'aisselle et de l'aine, et accidents analogues.) Aux aisselles aussi il se fait un afflux qui, quand il est abondant et composé d'humeurs âcres, y engendre des abcès. De la même façon, aux aines, la glande attire l'humidité provenant des parties supérieures; et, si elle en prend une surabondance, il se forme un bubon qui suppure; inflammation semblable à celle des aisselles et de la gorge. Là aussi les glandes paraissent rendre les mêmes services et causer les mêmes maux. Voilà ce que j'ai à dire làdessus.
- 9. (Les intestins reçoivent les aliments et les boissons, plus l'humidité qui est sous la peau. Mais peu de maladies s'y en-

mieux appuyé, je m'y laisserais aller sans hésitation. -μασχάλοισ: (bis) E, Ald., Frob. -ξυβρέουσι Lind. -ξυ pro ξ C. -ξυρρέουσι Lind. -ξυ pro ξ C. -ξυρρέουσι Lind. -ξυ pro ξ C. -ξυβρέουσι Lind. -ξυρρέουσι EQ, Mack. -ξικέλως C. -μ αὐτά καὶ (οἱ pro καὶ C) δοκέει vulg. -μ πολύν vulg. -πουλύν E. Lind., Mack. -μ αιτής νulg. -μ πολύν vulg. -μ πονείσιμοῦται C, Zwing , Lind. Mack. -μ εκέλη C. -μ τοῖς pro μ ξς -μ νόσους Ε. -μ ποιέει Mack.

έχει δὲ καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ δέρματος ὑγρασίην ' αὐτη πᾶσα ἀπαναισιμοῦται ἰκέλη τῆς πρόσθεν · νούσους δὲ οὐ ποιεῖ τὰ πολλὰ , ὅκως περ καὶ ἐν τοῖσιν ἄρθροισι γίνεται · συχναὶ γάρ τοι ἀδένες καὶ ἀναπετέες, καὶ οὐ κοῖλαι, καὶ οὐ ¹ πουλὺ πλῆθος ἐπαυρισκόμεναι ἡ ἐτέρη τῆς ἑτέρης, ² ἐπεὶ μᾶλλον πλεονεκτεῖν ἐθέλουσα οὐδὲ μίη τότε πλῆθος ἔχειν δύναται, ἀλλ' ὀλίγον ἐκάστη ζυβρέον ἐς τὸ ἄρθρον ἐς πολλὰ διαιρεόμενον · ἰσότης ἐστὶν αὐτέησιν.

- 40. Ἡ κεφαλὴ καὶ αὕτη τὰς ἀδένας ἔχει, τὸν ἐγκέφαλον ³ ἴκελον ἀδένι · ἐγκέφαλος γὰρ καὶ λευκὸς καὶ ψαφαρὸς, ὅκως περ καὶ ἀδένες, καὶ †ταὐτὰ ἀγαθὰ τῆσιν ἀδέσι ποιεῖ τὴν κεφαλὴν ἐοῦσαν, διὰ τὰ εἰρημένα μοι, τιμωρέων ὁ ἐγκέφαλος δ ἀποστερέει τὴν ὑγρασίην, καὶ ἐπὶ τὰς ἐσχατιὰς ἔζω ἀποστέλλει τὸ πλέον ἀπὸ τῶν ροῶν. 6 Μείζων δ' ὁ ἐγκέφαλος τῶν ἄλλων ἀδένων, καὶ αἱ τρίχες μείζους ἢ αἱ ἄλλαι τρίκες · μείζων τε γὰρ ὁ ἐγκέφαλος καὶ ἐν εὐρυχωρίη κέεται τῆ κεφαλῆ.
- 11. Ποιέει δὲ νούσους καὶ ἤσσονας καὶ μείζονας ἢ αἱ ἄλλαι ἀδένες ποιέει δὲ, ὁκόταν ἐς τὰ κάτω τοῦ σώματος τὴν σφετέρην πλεονεξίην ἀποστείλη. 'Ρόοι δὲ ἀπὸ κεφαλῆς τέως ἀποκρίσιος, δι' ὤτων κατὰ φύσιν, δι' ὀφθαλμῶν, διὰ ρινῶν τρεῖς οὖτοι καὶ ἄλλοι δι' ὑπερώης ἐς ⁸ φάρυγγα, ἐς στόμαχον ἄλλοι διὰ φλεδῶν ἐπὶ νωτιαῖον, ⁹ ἐς τὰ ἰσγία, οἱ πάντες ἐπτά.
 - 12. Οδτοι τοῦ τε εγκεφάλου 10 λύματά είσιν ἀπιόντες · καὶ εἰ μή

'Πολύ vulg. - πουλύ CE, Lind., Mack. - 2 ἐπὶ μᾶλλον πλεονεκτεῖν ἐθέλουσαν οὐδὲ μὶ (sic) τότε πλίην (sic) ἔγον δύναται C. - οὐδεμίην Ald. - τό τε Lind. - άλλ' ες δλίγον έκάστης vulg. - Ce texte me paraît impossible à construire. La marche de la phrase conduit à lire : ἀλλ' δλίγον ἐκάστη, sous-entendant έχειν δύναται. - ξυρρέοντες pro ξυβρέον ές C. - 3 ἵκελα δέ pro ίκελον C. — 4 ταύτα C. – ποιέει Mack. — 5 καὶ ἀποστερέει Æm. Portus. - ροών C. - ρόων vulg. - 6 Ante μείζων addit μείζων C. - 2 ώς L, Lind., Mack. - ἀποκρίσιες L. - ἀπὸ κρίσιος quidd. Codd. ap. Foes in not., Lind. - 8 λάρυγγα C. - 9 ές τὸ αξμα vulg. - Cette mention du sang paratt ici singulière, et on ne s'attend aucunement à la trouver. Mais ce serait un simple soupçon qui ne ponrrait pas aller plus loin, si nons n'avions pas un contrôle dans la reprise en détail que fait l'auteur de chacune de ces sept fluxions. Or, nous les retrouvons toutes, excepté celle sur le sang. En place, nous avons une fluxion sur les hanches, § 14. C'est donc hanches qu'il fant lire ici : ἐς τὰ ἰσχία. — ™ Erot. p. 244 : λύματα, καθάρματα. – ούτως ('.

gendrent, à cause de la facilité avec laquelle les glandes, nombreuses et de volume à peu près égal, enlèvent les liquides.) Les intestins ont pleine saturation par les aliments et les boissons, recevant aussi l'humidité qui est sous la peau; toute cette humidité est consumée de la même façon que la précédente; mais, là, elle ne produit guère de maladies, à la différence de ce qui arrive dans les articulations; car les glandes sont nombreuses, ouvertes, et non creuses. L'une n'absorbe pas beaucoup plus que l'autre, vu qu'il n'y en a pas une qui, voulant en avoir davantage, puisse dès lors avoir un excès; chacune est bornée au peu qui assume dans un organe divisé en beaucoup de parties; de là, égalité pour toutes.

- 10. (Le cerveau est semblable à une glande par son apparence et par son office qui est de pomper dans le reste du corps les humidités et de les répartir dans le reste du corps.) La tête aussi a les glandes, le cerveau semblable à une glande; en effet le cerveau est blanc, friable comme les glandes; il rend à la tête les mêmes services qu'elles rendent de leur côté; venant, pour les raisons que j'ai expliquées, au secours, il la dépouille de l'humidité, et renvoie aux extrémités en dehors le surplus provenant des flux. Le cerveau est plus gros que les autres glandes; les cheveux sont plus longs que les autres poils, le cerveau étant plus gros et gisant dans un large espace qui est la tête.
- 11. (Maladies qu'il produit. Sept eatarrhes qu'il envoie sur les parties inférieures.) Il produit des maladies et moindres et plus graves que les autres glandes; et il les produit quand il envoie aux parties inférieures du corps sa surabondance. Les fluxions venant de la tête jusqu'à excrétion se font naturellement par les oreilles, par les yeux, par les narines, en voilà trois. D'autres arrivent par le palais au larynx, au pharynx; d'autres, par les veines, à la moelle épinière, aux hanches. En tout sept.
- 12. (Ces fluxions purgent le cerveau et le reste du corps. Mais, si elles sont retenues, elles sont un mal pour le cerveau et

απίσιεν, νοῦσος αὐτέψι. Οὕτω δὲ καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι, ' ἢν ἐς τὰ ἔνδον ἀπίωσι καὶ μὴ ἔξω, ² καὶ αὐτοῖς ὄγλος πουλὺς, κὰνδόθεν ἐλκοῖ,
καὶ δριμὸ μὲν εἰ πρόοιτο δ ἐγκέφαλος ρεῦμα, τὰς ἐπιρροὰς ἐσθίει καὶ
έλκοῖ · καὶ τὸ μὲν ἐπιὸν ἢν ἢ πλῆθος κατιὸν ἄλις, οὐκ ἀνέγει δ ρόος,
ἔστ' ἀν ἐσαρύηται τὴν πληθὸν τοῦ κατιόντος · καὶ τὸ μὲν ἐπιρρέον
³ ἀποπέμπων ἔζω, ἔτερον δὲ ἐσδεχόμενος, ἐς τὸ ὅμοιον αἰεὶ καθιστάμενος · τά τε βγρὰ ' ἔλκει καὶ ποιέει νούσους. 'Αμφω δὲ ἐν ἀκηδίς ΄
καταγυιοῖ τὴν φύσιν · καὶ ἢν πάθη, 5 δυ' ἐστὸν κακία · τὰ μὲν γὰρ
πάθη τῆς ⁶ φύσεως, οἱ προειρημένοι ρόοι δυσφορέουσι τὸ πλῆθος, καὶ
δόάζονται τὸ ἄλογον καὶ οὐ ξύνηθες ὄν · ὁ δὲ ἐγκέφαλος πῆμα ἴσχει
καὶ ἀὐτὸς οὐγ δγιαίνων · ἀλλ' εἰ μὲν δάκνοιτο, τάραχον πουλὸν ἴσχει,
καὶ ὁ νόος ⁷ ἀρραίνει, καὶ ὁ ἐγκέφαλος σπᾶται καὶ ἔλκει τὸν ὅλον
τοῦνομα. ⁸ ἀλλοτε δὲ δριμὸ μὲν οὐ ποιέει αὐτὸ τὸ ρεῦμα, πλῆθος δ΄

' Hv δ' (δ' om. E, Zwing., Frob.) ές (τινες pro ἢν δ' ές C, Vatic. Codd. ap. Foes in not., Ald.) τὰ ἔνδον vulg. — 2 καὶ αὐτοῖς ὅχλος πολὺς (πουλὺς CE, Ald., Lind.) χανδόθεν (ἔνδοθεν pro y. Lind.) έλκει (έλκοι Ε, Ald., Zwing.; έλκει sic, et eadem manu or supra ει C) καὶ άδριμὸ (δριμὸ C, Zwing, in marg., Lind.) μένει (μέν εί Zwing, in marg.) (Αν γανδόθεν έλη καὶ δριμύ μένη legendum censet Æm. Portus), (addit εἰ Lind.) πρόοιτο δ εγκέραλος δεύμα, ο (ο om. C) τὰς ἐπιδροὰς ἐσθίει καὶ ἐλκοῖ · καὶ τὸ (τὰ Ε, Ald.) ἐπιὸν ἢν ἢ πληθος κατιὸν, τέλος (ἄλος sic pro τέλος Ε, Ald., Zwing., Frob.; άλις C) ούχ αν έχοι (έχη C) ὁ βόος, ἔστ' αν εἰς ἀρία τε (ἐς ἀρια τε sic C; έξαρύαται Zwing.; εἰσαρύηται Lind.) τὴν πληθύν τοῦ κατιόντος vulg. - καὶ αῦθις όχλος πολύς χάνδοθεν έλκει, καὶ δριμύ μέν εἰ πρόοιτο ὁ ἐγκέφαλος ρεύμα, ο τάς επιρροάς εσθίει και έλκει και τό μεν επιόν ην η πλήθος, κατιών τέλος ούκ αν έχοι ο ρόος, ἔστ' αν έξαρύηται (εἰσαρύηται Mack) τὴν πληθύν τοῦ κατιόντος legunt Foes in not., Mack. - Revenons sur ce texte, qui est altéré. D'abord, au lieu de γανδόθεν, que Schneider dans son Dict. note avec raison comme douteux, je lis κάνδόθεν, modifiant un peu la correction de Lind., et έλχοῖ au lieu de ἕλχει. Puis δριμὸ, avec C, au lieu de άδοιμὸ, et μὲν εὶ, au lieu de μένει, avec Zwinger. Le sens de ce membre de phrase est assuré par la comparaison avec le passage parallèle: άλλοτε δὲ δριμὸ μὲν οὐ ποιέει αὐτὸ τὸ ρεύμα, I. dern. Avec C encore, je supprime 6, ce qui me permet de construire la phrase; mais, pour avoir un sens, j'entends emissous comme signifiant les voies de fluxions. Τέλος, qui est dans vulg., n'est donné ni par les manuscrits ni par les anciennes éditions; c'est une conjecture de Foes, fort ingénieuse sans doute; néanmoins on ne peut s'empêcher de restituer en place la leçon αλις; dès lors je lis à dégat en un seul mot, avec le sens de cesser, s'arrêter, au lieu de αν έχοι. Enfin, pour εἰς ἀρία τε, il faut sans doute prendre la correc-

le reste du corps. En ce cas, indépendamment des sept catarrhes dont il va être question, le cerveau lui-même est exposé à deux affections : si la matière retenue est dere, il est frappé d'apoplexie; si la matière retenue n'est pas dere, la raison se dérange, et il y a délire et hallucination.) Ces fluxions, en s'en allant, sont des purgations pour le cerveau; si elles ne s'en allaient pas, ce seraient des maladies pour lui. De même pour le reste du corps; si ces flux vont dans les parties intérieures et non au dehors, il en résulte beaucoup de trouble pour ces parties; ils ulcèrent le dedans; et, si le cerveau envoie une fluxion âcre, elle corrode et ulcère les voies. L'afflux est-il abondant et descendant avec force, la fluxion ne s'arrête pas jusqu'à ce qu'elle ait épuisé la plénitude qui descend. Le cerveau, renvoyant au debors et recevant en place, se trouve toujours dans le même état; il attire les liquides et fait des maladies. Ce double état, négligé, affaiblit la nature; et, si elle souffre, il y aura deux dommages. Les souffrances de la nature seront telles : d'une part, les flux susdits supportent mal la plénitude, et irritent les parties par leurs propriétés hétérogènes et inhabituelles; d'autre part, le cerveau a du mal, et lui-même n'est pas sain; et, s'il est irrité, il a beaucoup de trouble, l'intelligence se dérange, le cerveau est pris de spasme et convulse le corps tout entier, parsois le patient ne parle pas, il étousse; cette affection se nomme apoplexie. D'autres fois, le cerveau ne fait pas la fluxion âcre; mais, arrivant en excès, elle y cause

tion indiquée par Zwinger et Foes. — ³ ἀποπέμπον C, Ald. – εἰσδεχόμενος vulg. – ἐσδεχόμενος C. — ⁴ ἕλλη C. – νόσους Ε. – ἀχιδίη Ε, Ald., Frob., Zwing. – καταγυῆ vulg. – καταγνύει L. – καταγυοῖ C, Zwing. – καταγυιοῖ Foes in not., Lind., Mack. — ὁ δύεστον (διέστων Zwing.; δίεστον Foes in not.; δύσοιστος L; δύσοιστον Lind., Mack) κακία vulg. – Je lis δυ' ἐστὸν pour δύο ἐστὸν, et prends κακία au duel. — ε φύσιος Lind. – δδάζονται (sic) Lind. – οὐ est onis dans Kühn par une faute d'impression. — ¹ ἀρρονεῖ vulg. – ἀφρενεῖ (sic) C, Ald. – Lisez ἀφραίνει. — ε ἐν ἐωυτῷ δ' οὐ φωνέει vulg. – Au lieu d'èν έωυτῷ δὲ, Dietz lit (De Morb. sacro, p. 126): ἐνίοτε δὲ οὐ, et Coray: ἐνεός τε καὶ οὐ. La correction de Dietz me paraît se rapprocher le plus du texte donné. – φρονέει pro φωνέει L. — ε χλλ' ὅτε δὲ vulg. – Lisez ἀλλοτε. – ποιέει αὐτῷ τὸ vulg. – Lisez αὐτό.

- ον τὸ ἐμπεσὸν, πονέει τοῦτο, καὶ ἡ γνώμη ταράττεται, καὶ ὁ περίεισιν ἀλλοῖα φρονῶν καὶ ἀλλοῖα ὁρέων · φέρων τὸ ἦθος τῆς νούσου * σεσηρόσι μειδιήμασι καὶ ἀλλοχότοισι φαντάσμασιν.
- 13. Άλλος ρόος ἐπ' δοθαλμοὺς, δφθαλμίαι, καὶ οἰδέουστν αἱ οὐεις. Εἰ δὲ ἐπὶ τρῖνας ὁ κατάρρους, δδάξονται μυκτῆρας, καὶ ἄλλο οὐδὲν δεινόν· αἴ τε γὰρ δὸοὶ τουτέων εὐρέες καὶ ἰκαναὶ τιμωρέειν σφίσιν· πρὸς δὲ καὶ ἀσύστροφον τὸ ἀπιὸν αὐτέησι. Τὰ δὲ οὔατα σκολιὸς μὲν πόρος καὶ στεινός ὁ δ' ἐγκέφαλος πλησίον αὐτέου αὐτοῖσιν ἐμπιέζεται · 6 νοσέων δὲ τὴν νοῦσον ταύτην, τὰ πολλὰ τὰποκρίνει κατὰ τὸ οὖς ἀπὸ τῆς πυκινῆς ροῆς ἀνὰ χρόνον, διρισταί τε, καὶ ρέει οὐσῶδες πῦον. Οὔτως ἐς τὰ ἔξω θοῆλοι τῷ ὀφθαλμῷ ρόοι καὶ οὐ πάμπαν θανατώδεες.
- 14. *Ην δὲ 10 δπίσω τὸ ρεῦμα ἢ δι' ὑπερώης, τὸ ἀφικόμενον φλέγμα ἐς τὴν κοιλίην, ρέουσι μὲν καὶ αἱ κοιλίαι τούτων, 11 νοσέουσι δὲ οὔ ἀναμένοντος κάτω τοῦ φλέγματος, εἶλεοί. Τὰ πάθη χρόνια, ἄλλοις δι' ὑπερώης ἐπὶ φάρυγγα, ἢν πουλὸ ροῆ καὶ ἐπὶ πουλὸ, αἱ νοῦσοι 12 φθινάδες · κορίσκονται γὰρ τοῦ φλέγματος οἱ πνεύμονες, καὶ γίνεται
- 1 Παρίησιν vulg. περίησιν C. Lisez περίεισιν. καὶ άλλοῖα όρέων om. EP'. - 2 έσηρόσει (sic) C, Ald. - μηδιήμασι vulg. - μειδιήμασι Zwing., Foes in not., Lind., Mack. - 3 οφθαλμούς est omis dans Kühn par une faute d'impression. - ὀφθαλμία vulg. - ἐφθαλμίαι C. - Αρίνας CE, Ald., Frob., Lind., Mack. - μυκτήρες vulg. - μυκτήρας CE, Ald., Frob., Zwing. - μυκτήoe; est une correction de Foes, mais elle est inutile. - ἀσίστροφον C. ο στενός Zwing. - Ενοσέω C, Ald. - ο ἀποκρίνει καὶ τὸ οὖς vulg. - Je lis κατά au lieu de καί; la confusion n'est pas rare. - βόης vulg. - Lisez βοῆς. - 8 ἄρυκται Foes in not. ex conjectura, Mack. - ὀρίνεται sine τε Lind. ώρισται vulg. - ώρισται n'a point de sens ici; mais on aura la véritable leçon et un sens satisfaisant, à l'aide d'un très-léger changement : en mettant ώρισται au lieu de ώρισται. "Ωρισται ou ώβρισται ainsi écrit vient de όρίζειν οιι δόβίζειν filtrer, de όρὸς ou όββὸς petit lait. A la vérité, on ne trouve pas doigety dans les lexiques; mais, dans les textes, on trouve des composés qui justifient suffisamment le simple. Ainsi Aristote, H. A. 3, 14, 5, a : Ιγώρ έστιν άπεπτον αίμα η τῷ μήπω πεπέφθαι η τῷ διωβρῶσθαι. Le manuscrit de Venise, avec deux autres bons manuscrits, a διωρίσθαι. Schneider, qui me fournit cet exemple dans le Suppl. à son Dict., ajoute διοδόίζειν τὸ αίμα donné par d'anciens lexiques, et εξοδόίζειν τὸ γάλα cité par Hésychius. La forme ὀρίζειν ou ὀβόίζειν est donc établie, tant par ces citations que par la convenance parfaite avec laquelle elle s'applique à notre passage, et elle doit être désormais reçue dans les dictionnaires. Il

de la souffrance; l'intelligence se trouble, et le patient va et vient, pensant et voyant autre chose que la réalité, et portant le caractère de la maladie dans des sourires moqueurs et des visions étranges.

- 13. (1° Catarrhe sur les yeux; 2° catarrhe sur les narines; 3° catarrhe sur les oreilles.) Un autre flux est sur les yeux; de là les ophthalmies; les yeux se gonfient. Si le catarrhe va sur le nez, il irrite les narines, sans rien autre de fâcheux; car les voies sont larges, et suffisantes pour se débarrasser ellesmêmes; de plus, ce qui y va n'est pas disposé à former un engorgement. Au contraire les oreilles offrent un conduit oblique et étroit, et le cerveau, qui en est près, pèse sur elles; quand il est ainsi affecté, il verse généralement sur l'oreille, avec le temps, une sécrétion provenant du flux abondant; elle se filtre, et il coule un pus fétide. De cette sorte, les flux sont manifestes à l'œil dans les parties extérieures, et ils ne causent pas absolument la mort.
- 14. (4° Catarrhe sur le ventre et iléus; 5° catarrhe sur la gorge et le poumon, phthisie; 6° catarrhe sur la moelle épinière; et 7° catarrhe sur les hanches.) Si la fluxion se fait en arrière par le palais, la pituite arrivant dans le ventre, il y a, à la vérité, diarrhée, mais non maladie; mais, si la pituite demeure en bas, il se forme des iléus. Voici des affections chroniques: chez d'autres, la fluxion, par le palais, va à la gorge; si elle est abondante et de longue durée, naissent les affections

était à peu près impossible que des copistes ne changeassent pas ἄρισται inconnu en ἄρισται très-connu. — 9 δηλοΐ CE. – ρῶοι (sic) C. — 10 τὸ ὁπίσω /ὁπίσω τὸ C) vulg. – τὸ ἀρικόμενον φλέγμα est un nominatif absolu. — 11 νουσέουσι Mack. – Ante κάτω addunt δὲ Zwing. in marg., Focs in not., Lind., Mack. – είλεοι (είλεοι sic C) τὰ πάθη χρόνια. Άλλοις δι΄ (δ' C) vulg. – Il est si difficile d'admettre qu'un médecin ait rangé les iléus parmi les affections chroniques, que j'ai changé la ponctuation, et, mettant le point après είλεοι, rapporté τὰ πάθη χρόνια à ce qui suit. Là, en effet, il s'agit de phthisies, maladies essentiellement chroniques. En tout cas, le style de ce petit écrit est tel que ce changement de ponctuation ne fait aucune violence à la construction. — 12 σθεινάζες vulg. – 2θινάζες C.

¹ τὸ πῦον τοῦτο διεσθίει τοὺς πνεύμονας, καὶ οἱ νοσέοντες οὐ ²βάῖον περιγίνονται καὶ ἡ γνώμη τοῦ ἰητροῦ, καὶ ἢν ἀγαθὸς καὶ πὴν ἀγχίνοος, ' τὰ πολλ' ἀξυνετέει τῆς προφάσιος. ὅ ἢλλη νοῦσος διὰ φλεκοῦν ἐπὶ νωτιαῖον ἀπὸ κατάβόου κεφαλῆς · ἀίσσει ⁶ οὲ ἐνταῦθα ἔπὶ ἱερὸν ὀστέον, ἄγων τὴν ἐπιβροὴν ὁ νωτιαῖος, καὶ ἐναπέθετο τῆσι κοτύλησι τῶν ἰσχίων · 7 ἰσχία καὶ ἢν ποιέῃ ρθίσιν, ὁ καὶ μαραίνεται ὁ ἀνθρωπος ὁ ὅδε καὶ δῶε, καὶ ζώειν οὐκ ἐθέλει · ταχὸ γὰρ πονέει τὴν σπάθην, καὶ ¹θ ἄμα τὼ πόδε καὶ μηρὼ παρέπονται , καὶ αἰεὶ τελέως ὅλλυνται χρόνω πολλῷ μελεδαινόμενοι, ¹¹ καὶ οὕτως ἀπηύδηκε καὶ θνήσκει. Ταῦτά μοι ¹² περὶ ρόων ἀπὸ κεφαλῆς εἴρηται.

- 15. Καὶ πάθεα ἐγκεφάλου καὶ ἄλλαι νοῦσοι, παραφροσύναι καὶ μανίαι, καὶ πάντα ἐπικίνδυνα, καὶ πονέει δ ἐγκέφαλος καὶ αἱ ἄλλαι ἀδένες · ¹³ ἔχει γὰρ καὶ τόνον καὶ ἄλλη ξύνοδος ἐνταῦθα πάλιν τοῦ σώματος.
 - 16. Άλλά καὶ άδένες ἐν τοῖσι στήθεσι μαζοὶ καλέονται, καὶ

1 Ante τὸ addunt δ C, Ald. - Post τοῦτο addunt δ Zwing. in marg., Lind. - 6 τι legunt exemplaria manu scripta ap. Foes in not. - νουσέοντες Mack. - ² ἐαῖον vulg. - ἐᾶον Mack. - Lisez ou, comme Mack, ἑᾶον, ou ἐάῖον. -3 ἦν Ε. — 'τὰ πολλά ξυνετέει vulg. - La forme de la phrase : καὶ ἦν ἀγαθὸς καὶ ἢν ἀγγίνους, qu'on traduit en français par : même habile et sagace, semble exiger une négation; c'est ce qui m'a décidé à lire τὰ πολλ' άξυνετέει. Une autre remarque rend cette correction sûre; c'est ce qu'on lit à la fin du § 13 : ούτως ές τὰ ἔξω ὂήλοι τῷ ὀσθαλμῷ ῥόοι. Ceux là, sur les yeux, sur les narines, sur les oreilles, sont visibles; les autres, qui se font par derrière le palais, sur le poumon, sur les intestins, etc., ne sont pas visibles; de là la méprise (ἀξυνετέει) que peut commettre le médecin. même habile. Le verbe συνετέειν paraît, dans les dictionnaires, n'être appuyé que sur ce texte; ce qui le rend très-peu sûr. — 5 ἀλλ' ή vulg. - ἄλλη Zwing., Foes in not., Lind., Mack. — 6 δ' E. - ἐνταῦθ' dans Kühn seulement. - άγων την ἐπιέξοην ὁ νωτιαῖος est un nominatif absolu. — ⁷ ἰσχία C, Ald. - loχία om. vulg. - φθίσιν Ε, Frob., Lind. - 8 καί om. Lind. -⁹ ώδε (δδε Zwing, in marg., Lind.) καὶ ώδε vulg. - J'accepte cette leçon de la marge de Zwing. - Les traducteurs donnent ici à σπάθην le sens d'omoplate; mais ce sens n'est pas dans les lexiques, qui n'indiquent que celui de côte. —10 ἄμφω pro ἄμα C. - ἀεὶ E. - Il ne me paraît pas possible de donner à δλλυνται le sens habituel de périr; car cela ferait une tautologie peu supportable avec θνήσκει. Je pense donc qu'il faut assigner à ce verbe pour sujet πόδε καὶ μηρώ, et le traduire par dépérir, s'otrophier. Ce qui peut aider à admettre cette interprétation, c'est que l'auteur de cet opuscule n'a pas un style franc et net. — " καὶ οὖτε (οὕτως pro οὖτε L, Cornar., consomptives; en effet les poumons se gorgent du phlegme, et le pus se forme; il ronge les poumons, et les malades ne guérissent pas facilement; souvent le médecin, même habile et d'un esprit pénétrant, ne saisit pas la cause. Une autre maladie provenant du catarrhe de la tête se produit, par la voie des veines, sur la moelle épinière; là elle se jette sur le sacrum, la moelle épinière conduisant la fluxion, et elle se fixe sur les cavités des hanches. Si les hanches viennent à consomption, le patient tombe, de cette façon aussi, dans le marasme, et il ne veut pas vivre; car bientôt il souffre dans la côte; les pieds et les cuisses suivent, et s'atrophient toujours complètement en un long temps au milieu des soins du traitement; de la sorte le malade s'affaiblit, et il meurt. Voilà ce que j'avais à dire sur les flux venant de la tête.

- 15. (Autres maladies du cerveau.) Les affections de l'encéphale produisent aussi d'autres maladies, des délires, des transports, tout cela fort dangereux; il souffre et les autres glandes aussi; en effet, il a un tonos (cordon? tension? voy. note 13); et c'est là de rechef un autre point synodique du corps.
- 16. (Mamelles. C'est de la matrice que leur vient le lait par l'intermédiaire de l'épiploon. Comparaison entre le corps de l'homme et celui de la femme.) Les glandes à la poitrine sont
- Zwing. in marg., Lind.) ἀπηύδηκε (ἀπήνδηκε Ald.; ἀπήνθηκε L, Cornar., Zwing. in marg.) vulg.—Ce passage est fort obscur. ἀπαυδάν a deux acceptions. D'abord il signisie perdre la parole. On ne voit pas trop comment cette signisication trouverait place ici. La conservation de la faculté de parler n'a rien qui caractérise une affection des membres insérieurs et de la moelle épinière comme celle dont il est ici question. La seconde acception est perdre ses forces; quoiqu'elle ne soit pas dans les dictionnaires, elle est sussamment autorisée par Apli., I, 9. Elle va très-bien ici; mais alors Il saut recevoir l'ingénieuse correction de Cornarius, οῦτως.— ταρεί οπ. CE, Ald.— τα ἔχει.... ἀδένες οπ. C.—πάνον pro τόνον Cornar., Zwing. in marg.—Je ne puis me décider à esfacer τόνον en ce passage. Il me paratt tenir à cette ancienne signisication du mot τόνος qui contenait une idée vague et obscure des véritables ners, tandis que νεῦρον ne s'appliquait qu'aux tendons et aux ligaments. Voy. t. I, p. 233.

' διαίρονται γάλα ποιέουσιν ' οίς δε ού ποιέουσι γάλα, ού ' ποιέουσι μέν αί γυναϊκες, οί δὲ ἄνδοες οὐ ποιέουσι. Τῆσι ²μέν γυναιζίν ἀραιχ τε ή φύσις κατά των ἀδένων, ώσπερ ³ τὸ ἄλλο σωμα, καὶ τὴν τροσάν, ήν τινα έλχουσιν έπὶ σφας, αλλοιούσιν ές τὸ γάλα * καὶ απὸ τῆς μήτρης παραγίνεται έπὶ τοὺς μαζοὺς ές τὴν μετὰ τὸν τόχον τῷ παιδίω τροφήν, ήν τινα άποπιέζει καὶ ύπερδάλλει το ἐπίπλοον ἐς τὰ άνω, στενοχωρούμενον ύπὸ τοῦ ἐμβρύου. Τοῖσι δὲ ἄρρέσι καὶ ἡ στενογωρίη και ή πυκνότης τοῦ σώματος ε μέγα συμβάλλεται μή είναι μελάγας τας αρενας. το λαρ αρφεν εναστον εστι και οξον εξίπα ποκλον και όρξοντι καὶ ἐπαφομένω. τὸ δὲ Φῆλυ 7 ἀραιὸν καὶ γαῦνον καὶ οἶον εἴριον δρέοντι καὶ ἐπαφομένω ' ώστε τὴν ὑγρασίην οὐ μεθίησι τὸ ἀραιὸν κκὶ μαλθακόν το δε άρσεν οὐκ άν τι προσδέξαιτο, πυκνόν τε έδν καὶ ⁸ ἀστεργὲς, καὶ ὁ πόνος κρατύνει αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὥστε οὐκ ἔχει δι' οδ λήθεται τὸ τῶν ⁹ περισσῶν. Οὖτως ἀναγκάζει ὅὸε ὁ λόγος καὶ στήθεα καὶ μαζούς καὶ τὸ ἄλλο σῶμα 10 τῆσι γυναιξὶ γαῦνα καὶ μαλακά είναι και διά την άργίην και διά τὰ προειρημένα τοῖσι δὲ ἀνδράσι τὰ ἐναντία.

17. 11 Ποιέους: καί μαζοί φύματα, φλεγμονάς, το γάλα αποσή-

'Διείρονται (ἀείρονται L; διαείρονται Zwing, in marg.; δή ἀείρονται Zwing, in marg., Lind., Mack) xaì (xaì om, C) yála ποιέουσιν οΙς δὲ οὐ ποιέουσιν γάλα, ποιέουσι μέν vulg. - Cette phrase est altérée; mais heureusement la restitution n'est pas difficile, surtout à l'aide de C, qui, en supprimant xal, met sur la voie. Pour avoir la leçon et le sens, il faut lire οξς δὲ οὐ ποιέουσι γάλα, οὕ, ajoutant ainsi une négation qui complète le sens, et montre en même temps qu'au lieu de διείρονται, il faut lire διαίρονται — 2 μεν [γάρ] Lind. - φύσις καὶ κατά (καὶ κατά onι. Zwing. in marg.; κάρτα pro καὶ κατὰ Zwing. in marg., Lind.) τῶν vulg.-Je pense qu'il suffit de supprimer xai, qui a pu naître de la confusion de xai et κατά. - 3 Ante το addunt καὶ Zwing, in marg., Lind. - συὰς C. - 4 ἀποπιέζει εί (ή pro εί Zwing., Mack) καί (είπερ pro εί καί Lind.; είτε καί L) ύπερβάλλει (ὑπερβάλλοι C) vulg. - εί me paratt à supprimer, provenant de la répétition de la dernière syllabe de ἀποπιέζει. - ἐπίπλοιον C, Ald. στενωχωρούμενον C. — 5 μετασυμβάλλεται vulg. - μέγα συμβάλλεται Zwing, in marg., Foes in not., Lind.-Très-bonne correction. - 6 ἀστὸν C, Ald. - 1 άρρεον C. - οίονεὶ ρέον (ρίον C) όρεοντι vulg. - Lisez οίον είριον. C a conservé la véritable leçon, coupant seulement mal les mots. Voy. plus haut, p. 556, l. 5, επαφομένω δε οίον είρια. — 8 άστεγες Cornar., Zwing. in marg. - ἄστεγον Foes in not., Mack. - Je ne crois pas qu'il soit nécessaire de changer ἀστεργές. Il signifie ennemi, qui n'accueille pas, et appelées mamelles; elles se développent chez qui donne du lait, et ne se développent pas chez qui n'en donne pas; les femmes en donnent, et les hommes n'en donnent point. Chez les semmes, la constitution est lâche dans les glandes, comme dans le reste du corps; et les mamelles changent en lait la nourriture qu'elles attirent à soi. C'est de la matrice que se fait le transport aux mamelles pour l'alimentation de l'enfant après l'accouchement; aliment que l'épiploon, comprimé par le fœtus, exprime et sait passer aux parties supérieures. Mais, chez les mâles, la coarctation et la densité du corps concourent grandement à empêcher que les glandes ne soient grosses. En esset, le mâle est compacte et comme une étosse serrée soit à l'œil soit au toucher; le corps semelle est lâche, spongieux et comme une laine soit à l'œil soit au toucher; de la sorte, ce qui est lâche et mou ne laisse pas aller l'humidité; au lieu que le mâle ne la recoit même pas, étant dense et inhospitalier; de plus la fatigue lui endurcit le corps, si bien qu'il n'a pas par où prendre quoi que ce soit de superflu. Ce raisonnement montre que nécessairement la poitrine, les mamelles et le reste du corps sont spongieux et mous chez les semmes et en raison de l'oisiveté et en raison de ce qui a été dit, tandis que c'est le contraire chez les hommes.

17. (Maladies des mamelles. Service que les mamelles rendent, qui est d'absorber le superflu du reste du corps; preuve qui s'en voit quand une femme perd une mamelle; comparez la description des accidents généraux qui proviennent quand des tumeurs squirrheuses commencent à se former dans le sein, Maladies des Femmes, § 133, p. 283.) Les mamelles sont sujettes

peut, dans un style qui n'est pas sans quelque recherche (comparez κορίσκονται, p. 568, l. dern., et σεσηρόσι μειδιήμασι, p. 568, l. 3) être entendu comme signifiant qui repousse, qui ne reçoit pas l'humide. - Post λήψεται addit τόπον Zwing. in marg. - περισσῶν οῦτως. Άναγκαζει vulg. -περισσῶν. Οῦτως (addit δὲ Lind.) ἀναγκάζει Foes in not., Lind., Mack. - Βοπμε correction. - ὁ δὲ (δῶε Ε, Lind., Mack) λόγος vulg. - Lisez ὅδε ὁ λογος. - τοῖσι Ε, Ald., Frob. - ἀργείην vulg. - ἀργίην C. - προρημένα Ald. - τη ποιέουσι [δὲ] καὶ Lind. - καὶ μαζοί.... τοῖσιν οιπ. C.

ποντες · ἀγαθὰ οὲ ἔχουσι τοῖσιν ἔμπροσθεν ὅμοια · ἀποστερίζουσι τὴν πλεονεξίην τοῦ ἄλλου σώματος. Μαρτύριον τῆσι γυναιζὶν, ἦσιν τὴν πλεονεξίην τοῦ ἄλλου σώματος. Μαρτύριον τῆσι γυναιζὶν, ἦσιν καὶ ὑγρὰ εἰς στόμαχον, καὶ πτυελίζουσι, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀλγέουσι, καὶ ἀπὸ τῶνδε νοσέουσιν · ἰὸν γὰρ ἀπὸ τῆς ¾μήτρης καὶ ἐπιβρέον τὸ γάλα, ὥσπερ μεθίει καὶ ἔμπροσθεν ἐς τὰ ἀνω τεύχεα, τὰ οἰκεῖα οὐκ τοῦν τεύχεα, συντυγχάνει τοῖσι κυρίοις τοῦ σώματος, καρδίῃ, πνεύμονι, καὶ ἀποπνίγονται.

¹ Νοῦσος ἢ ἄλλη τις ξυμφορὰ C, Ald. — ² καὶ [γὰρ] ἡ Lind. – τραχεῖα Cornar., Zwing. in marg., Lind. – ἐς Mack. – νουσέουσιν Mack. — ³ μητρὸς vulg. – μήτρης Zwing., Lind., Mack. – Correction très-juste. ~ μεθίη vulg. – Lisez μεθίει à l'imparfait. — ⁴ ἔχων vulg. – Lisez ἔχον. – κυρίοισι Mack.

DES GLANDES.

aux abcès, aux inflammations, par la corruption du lait; mais elles rendent les mêmes services que les glandes dont il a été question précédemment, enlevant le superflu au reste du corps. La preuve en est chez les femmes qui perdent une mamelle par maladie ou par quelque autre accident : la voix devient hardie, les humidités abondent à l'arrière-gorge; la femme a du ptyalisme, de la céphalalgie, et est malade par ce dérangement : en effet, le lait, venant de la matrice et envoyé, comme précédemment, par elle en affluence dans les vaisseaux supérieurs, mais n'ayant plus de vaisseaux à lui propres, se porte aux parties essentielles du corps, le cœur, le poumon, et les femmes succombent suffoquées.

FIN DU LIVRE DES GLANDES,

ΠΕΡΙ ΣΑΡΚΩΝ.

DES CHAIRS.

ARGUMENT.

L'auteur de ce traité a vu des gens qui, s'étant coupé la gorge, et la plaie pénétrant dans le larynx, ne pouvaient plus parler, et à qui on rendait la parole en réunissant les bords de la lésion.

Il a été témoin de ruptures de l'œil et a constaté que l'humeur qui s'en écoule se coagule par le refroidissement. M. Andreæ, en commentant ce passage¹, regarde comme certain que cette humeur glutineuse qui sort d'un œil crevé et qui, se coagulant par le refroidissement, ressemble à de l'encens, est le cristallin. Suivant lui, ce passage est une preuve sûre qu'à cette époque l'extraction de la cataracte n'était pas connue; autrement, l'auteur ne se serait pas borné à invoquer la rupture plus rare de l'œil au sujet du cristallin.

Il a examiné l'os maxillaire inférieur et reconnu le pertuis qui donne entrée aux vaisseaux nourriciers; mais il a cru que c'était le seul os qui reçût ainsi une veine, fondant là-dessus une théorie pour expliquer comment cet os, seul entre les autres, produisait les dents.

Il a remarqué que le sang tiré du corps, abandonné à luimême, se coagulait, mais que, si on le battait et agitait, il ne se coagulait plus.

Il a observé une pellicule qui se forme sur le sang laissé en repos et qui se reproduit quand on la détache.

Voulant distinguer les parties tendineuses des autres, il a

¹ Die Augenheilkunde des Hippocrates, p. 58, Magdeburg, 1843.

ARGUMENT.

eu recours à l'ébullition, notant que les parties tendineuses se cuisent plus difficilement que les autres, et entamant ainsi des recherches qui n'ont été reprises que bien plus tard, à savoir la recherche des caractères spécifiques des tissus.

Il sait que la moëlle épinière n'est une moëlle que de nom: elle a des membranes, ce que n'ont pas les véritables moëlles, et il la fait provenir du cerveau.

De telles observations témoignent que notre auteur est non pas un philosophe, quoique son ouvrage ait rapport à des spéculations communes parmi les anciens sages, mais bien un médecin essayant de traiter, lui aussi, des questions dont s'étaient occupés Empédocle, Parménide et d'autres.

Il est difficile d'aller plus loin dans la détermination de sa personne. A la vérité, rapportant qu'il a appris des semmes elles-mêmes beaucoup de choses touchant la conception et la grossesse, et renvoyant aux accoucheuses (deegrafiles) pour appuyer ses dires, on pourrait être tenté de le rapprocher de l'auteur qui a écrit sur les maladies des semmes Mais cela est bien trop vague. Ajoutons une particularité qui ne s'explique pas facilement : l'auteur du livre des Maladies des femmes, qui est aussi celui de la Nature de l'enfant, a consigné un fait singulier qui n'a pu être interprété que dans ces derniers temps : il a signalé chez une fenune la chute, au sixième jour après des rapports avec un homme, d'un corps qu'il a cru être le produit de la conception, mais qui est la membrane utérine 1. Cette observation est parfaitement réclle comme le montre l'interprétation qui en a été donnée; elle est très-curieuse puisqu'elle est le premier fait de ce genre consigné dans les livres, et elle est présentée par l'auteur comme un cas singulier dont il n'a vu qu'un exemple. Ici, dans le traité des Chairs, est rapportée une observation semblable en plusieurs traits, mais défigurée en d'autres, et qui excite des doutes : les filles publiques (αί έταιραι αί δημόσιαι) savent quand elles concoivent;

^{&#}x27; De la Nat. de l'enf., § 13. Voy. aussi l'Argument, t. VII, р. 463том. VIII.

c'est comme dans l'autre observation où l'hétère sut quand elle devint enceinte. Elles se font avorter; dans l'autre c'est le médecin qui donne un conseil amenant l'avortement. Il tombe alors une espèce de chair; dans l'autre, ce qui tombe est appelé semence, γονή. C'est au bout de sept jours; dans l'autre, c'est au bout de six. La masse offre toutes les parties du corps, les membres, les yeux, les organes génitaux; dans l'autre, l'observateur n'aperçoit qu'une membrane, des fibres, une humeur. Ceci est représenté comme fréquent; dans l'autre, c'est un cas singulier. Remarquez de plus que dans le livre des Chairs il y a une erreur certaine : sept jours après la conception, l'ovule est tout au plus arrivé dans la matrice, et il n'est pas encore dessiné dans toutes les parties comme le suppose l'auteur. Ce qu'on peut croire, c'est qu'en effet il a vu des embryons venus par avortement, mais certainement ils étaient plus âgés qu'il ne dit; et il a accommodé leur âge à son système. En tout cas, quelque idée qu'on se fasse d'une telle observation fautive en des points essentiels et dès lors mal assurée, il me paraît constant qu'on a là un écho de l'observation, bien autrement réelle, qui est dans le livre de la Nature de l'enfant. On ne peut, suivant moi, en expliquer autrement les analogies frappantes, soit que l'auteur ait imaginé le tout d'après ce texte, soit plutôt qu'il y ait conformé des faits dont il avait été véritablement témoin. Les cas de chute de mugueuse utérine ne sont pas très-fréquents; ceux d'avortement le sont beaucoup plus, ils l'étaient surtout dans les mœurs antiques; et sans doute c'est sans sausseté qu'il a dit en avoir vu beaucoup, tout en se trompant sur l'âge de l'embryon, tout en modifiant son récit d'après le récit antérieur. Car, à mes yeux, par tout cela il est établi que le livre des Chairs est postérieur au livre de la Nature de l'enfant,

L'auteur, qui attache une grande importance à la division septénaire de la vie humaine, connue d'écrivains plus anciens que lui, Solon, par exemple, désigne ainsi cette subordination au uombre sept : « L'âge de l'homme est de sept

jours 1. » Et, expliquant sa pensée, il apporte en preuve qu'en sept jours le fœtus est tout formé dans la matrice; que sept jours d'abstinence amènent la mort; qu'à sept mois ou à neuf mois le fœtus est viable, ayant un nombre exact de semaines de jours; que les périodes des maladies sont réglées par semaines, ou fractions de semaines, ou multiples de semaines; enfin, qu'en sept ans l'enfant a toutes ses dents, sept ans faisant trois cent soixante-cinq semaines. On voit qu'en disant que l'àge de l'homme est de sept jours, il entend que le nombre de sept jours se retrouve dans plusieurs des plus essentiels phénomènes de la vie et de son développement; et il n'attribue pas au mot jour un sens plus général, plus indéterminé que celui qu'il a d'ordinaire.

Connaissant que la nutrition se fait par un fluide commun qui, puisé dans le canal intestinal, se rend à tous les organes, il connaît aussi que chaque organe a la vertu de transformer en substance similaire à soi ce liquide, qui ne possède qu'en puissance les divers éléments du corps. C'est avec cela que l'os fait de l'os, que le foie fait du foie, et ainsi de suite, chaque partie produisant l'accroissement qui lui est semblable.

Pour les plus anciens esprits qui spéculèrent sur la formation des tissus vivants, il paraît que la première idée qui se présenta, c'est que ces tissus doivent leur formation à l'action des milieux ambiants. Ainsi notre auteur, à l'exemple d'autres qui l'avaient précédé, attribue la formation de la peau et sa texture résistante au froid et au choc de l'air dans lequel l'homme est placé. Cette idée, plusieurs fois reprise par la biologie moderne, s'est résolue en celle-ci plus générale: qu'il y a un rapport nécessaire entre l'organe et le milieu.

L'objet du livre des Chairs est une espèce de physiologie générale. La cause intelligente et universelle est le chaud, qui, répandu dans le haut des régions célestes, mais incorporé à des portions de matières plus grossières, façonne les organes. Cette formation toute d'imagination occupe une grande part du livre. On y voit, en passant, que, suivant l'auteur, le cœur, qui est la partie la plus chaude, attire l'air extérieur, le distribuant à tout le reste et entretenant ainsi la chaleur et le mouvement; opinion très-ancienne qui a persisté si longtemps, et qui est un des fondements de cette physiologie rudimentaire. Puis il explique l'audition, l'olfaction, la vision et la parole. Il suppose, et c'est l'avis de la plupart des médecins de ce temps-là¹, que le cerveau est le siége de l'humidité et la source de catarrhes qui s'épanchent sur les autres parties du corps; cela, qui est capital aussi, doit toujours être devant notre esprit, quand nous voulons nous figurer comment les anciens se représentaient l'organisme humain. Ensin il termine par des remarques sur le nombre sept, qui, suivant lui, est une loi du développement vital.

Voici donc une idée très-sommaire de l'antique physiologie des Hippocratiques, ou, pour ne pas donner un nom trop ambitieux à des notions tellement rudimentaires et hypothétiques, des vues qui étaient courantes parmi eux au sujet des fonctions du corps humain. Les veines partaient de la tête, et allaient se distribuant dans le corps entier jusqu'aux doigts des pieds. L'air, attiré dans la trachée-artère, les bronches et les poumons, passait dans le cœur et les artères, qui prenaient de là leur nom et portaient, de cette facon, l'esprit de vie et de mouvement dans toutes les parties. Le cerveau était considéré comme l'organe qui recevait l'humide et en faisait la répartition; c'était même là qu'ils avaient placé une certaine circulation : l'humeur y affluait de toutes les régions du corps comme à un receptacle; et, à son tour, ce receptacle renvoyait l'humeur à toutes les régions. Les glandes, d'ailleurs fort incomplètement énumérées, avaient pour usage de débarrasser le corps des liquides superflus. La digestion était conçue comme une cuisson des aliments, d'où résultait un fluide qui

¹ Voy, entr'autres l'opuscule Des Glandes.

allait, par les glaudes et par les veines, nourrir les diffèrentes parties; mais toutes les opérations intermédiaires entre la digestion stomaçale et le passage du fluide nourricier dans l'économie, demeuraient ignorées. A quatre humeurs était attribué le rôle capital d'opérer dans le corps toutes les mutations essentielles : ces humeurs étaient le sang, la pituite, la bile et la bile noire; quelques-uns, en place de la bile noire, mettaient l'eau. Ce qui frappe surtout en ceci, c'est qu'il n'est question nulle part du système nerveux et de son influence prépondérante dans les organismes qui occupent le haut de l'échelle animale. Qu'on se figure par ce seul fait la difficulté qu'il y eut pour les anciens hommes d'aborder les questions biologiques. Les Hippocratiques, malgré leurs connaissances médicales, malgré leur habileté dans la pratique, et quoiqu'ils fussent placés dans le siècle si brillant de Périclès, ne savaient pas qu'il y eût des nerfs, on que ces nerfs servissent à quelque chose. Toutefois, il ne faut pas oublier qu'il s'agit ici seulement des Hippocratiques et de leur temps. Leurs successeurs n'en restèrent pas là, et l'école d'Alexandrie, qui rendit tant de services aux sciences mathématique et astronomique, agrandit notablement aussi les rudiments d'anatomie et de physiologie, tels que les comportait un âge où l'on manquait des sciences intermédiaires, chimie et physique.

Ici s'offre une occasion de montrer, à un point de vue général, l'état de la science antique; ce qui nous permettra de mieux la comprendre historiquement. Aujourd'hui toute biologie s'appuie d'abord et essentiellement sur la chimie, puis sur la physique; les notions astronomiques, mécaniques, géométriques, numériques n'interviennent que très-peu; ce n'est qu'à l'aide de cet échafaudage devenu nécessaire qu'elle peut établir les théories qui lui sont le plus particulières et qui la constituent le mieux science indépendante. Au contraire voyez comment se présente l'essai antique que nous avons ici sous les yeux: pas un mot de chimie ou de physique, par l'excellente raison que ni chimie ni physique n'existaient alors;

l'auteur passe aussitôt à la notion d'un éther occupant les régions célestes, notion qui tient plus à l'astronomie qu'à toute autre chose. Il y a donc ici une lacune inévitable qui frappe de stérilité tous ces essais. A leur insu, ces penseurs réunissaient des choses qui avaient des intermédiaires et qui pourtant leur semblaient n'en pas avoir, de sorte qu'en place d'un lien réel et objectif ils ne saisissaient qu'un lien fictif et subjectif. Rien n'est plus honorable pour l'esprit ancien que sa perpétuelle tendance à généraliser et à former des systèmes d'idées qui le satisfissent. Et ils le satisfaisaient en effet; mais c'est une satisfaction qui n'avait rien de permanent, qui passait sans peine de doctrine en doctrine, et que la postérité surtout ne pouvait pas ratisser. On voit en quelle condition désavorable il généralisait, et en même temps on voit quelles sont les conditions à remplir pour généraliser avec sureté. La biologie, considérée en soi, est le couronnement d'une série de notions qui ont pour base la chimie, laquelle a pour base la physique, laquelle a pour base l'astronomie, laquelle a pour base la mathématique; et, à un autre point de vue, la biologie devient, à son tour, échelon, conduisant à une science encore plus élevée, à savoir l'histoire ou doctrine de l'évolution sociale, ou connaissance de l'homme collectif, qui ne peut être instituée sans la connaissance de l'homme individuel et des organismes vivants.

BIBLIOGRAPHIE.

MANUSCRITS.

2146 = C, 2255 = E, Cod. Serv. ap. Foes = L, Imp. Cornar. ap. Mack = K', Imp. Samb. ap. Mack = P'.

EDITIONS, TRADUCTIONS ET COMMENTAIRES.

Hic liber prodiit in opusculorum Rhasis Coll. veneta 1497. — Sylvii commentarius in hunc librum prodiit Venet. 1543 in-8°. Paris. 1561 in-8°. — Galeni de elementis lib. 2, interprete Vict. Trincavelio; access. Hippocr. liber de elementis cum comment. Jac. Sylvii, Lugd. 1550 in-12. — Lallamantius; vide t. VII, p. 435. — Comment. Joh. Heurnii, Lugd. Bat. 1603 in-4° et in Operibus omnibus.

ΠΕΡΙ ΣΑΡΚΩΝ.

- 1. Έγω τα μέχρι τοῦ λόγου τούτου κοινῆσι γνώμησι χρέομαι ξτέρων τε τῶν ἔμπροσθεν, ἀτὰρ καὶ ἐμεωυτοῦ· ἀναγκαίως γὰρ ἔχει κοινὴν ἀρχὴν ὑποθέσθαι τῆσι γνώμησι βουλόμενον ²ξυνθεῖναι τὸν λόγον τόνδε περὶ τῆς τέχνης τῆς ἰητρικῆς. Περὶ δὲ τῶν μετεώρων οὐδὲ δέομαι λέγειν, ἢν μὴ τοσοῦτον ἐς ἀνθρωπον ἀποδείζω καὶ ³τὰ ἄλλα ζῶα, ὁκόσα ἔφυ καὶ ἐγένετο, καὶ ὅτι ψυχή ἐστιν, καὶ ὅτι τὸ ὑγιαίνειν, καὶ ὅτι τὸ κάμνειν, καὶ ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώπω κακὸν καὶ ἀγαθὸν, καὶ ὅθεν ἀποθνήσκει. Νῦν δὲ ἀποφαίνομαι αὐτὸς ἐμεωυτοῦ γνώμας.
- 2. Δοχέει δέ μοι ⁴δ χαλέομεν θερμόν, ἀθάνατόν τε εἶναι χαὶ νοέειν πάντα ⁵ χαὶ ὁρῆν χαὶ ἀχούειν χαὶ εἰδέναι πάντα ἐόντα τε χαὶ ἐσόμενα· τοῦτο οὖν τὸ πλεῖστον, ὅτε ἐταράχθη ⁶πάντα, ἔξεχώρησεν εἰς τὴν ἀνωτάτω περιφορήν· ⁷ χαὶ ὀνομῆναί μοι αὐτὸ δοχέουσιν οἱ παλαιοὶ αἰθέρα. ⁶Η δευτέρα μοῖρα ⁸ χάτωθεν, αὐτὴ χαλέεται μὲν γῆ, ψυχρὸν χαὶ ξηρὸν χαὶ πουλὸ χινοῦν· χαὶ ἐν τουτέῳ ⁹ ἔνι δὴ πουλὸ τοῦ θερμοῦ. ⁶Η δὲ τρίτη ¹⁰ μοῖρα ἡ τοῦ ἠέρος μέσον χωρίον εἴληφε θερμόν τι δν χαὶ ὑγρόν. ⁶Η δὲ τετάρτη ¹¹ ἡ τοῦ ἐγγυτάτω πρὸς τῆ ⁶γῆ ὑγρότατόν τε χαὶ παχύτατον.
 - 3. Κυκλεομένων δὲ τουτέων, 12 ὅτε συνεταράχθη, ἀπελείφθη τοῦ

Les traducteurs mettent : Cornarius : Ego ad hunc usque sermonem ; Foes : Equidem adhuc usque. Mais, si tel était le sens, il n'y aurait pas τά. J'entends: pour ce qui s'étend jusqu'à ce traité, c'est-à-dire les préliminaires. — 2 σ. Mack. — 2 τ' άλλα Mack. - ὅτι (quater) vulg. - ὅ τι (quater) Mack. — 18 θερμόν ήμεν προσαγορεύεται ΕΡ'. - τε om. C. - νοείν πάντα vulg. - πάντα νοέειν Ε. - 5 όρην τε καὶ ἀκούειν Ε. - πάντα εἰδέναι Ε. - καὶ τά όντα καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι vulg. (ἐσόμενα pro μέλλ. ἔσεσθαι P', Lind.) - ἐόντα τε καὶ ἐσόμενα Ε. - 6 ἄπαντα ΕΡ'. - ἔξεχώρησε post ἀνωτάτω Ε. - γ αὐτό μοι δοκέει αἰθέρα τοῖς παλαιοῖς (τοῖσι παλαιοῖσιν Ρ') εἰρῆσθαι pro καί.... αίθέρα EP'. - και δνομασθήναι μοι αύτό δοκέουσιν οι παλαιοί αίθέρα, καὶ ἐν τουτέω είναι πολύ τοῦ θερμοῦ, ἡ δευτέρα μοίρα κάτωθεν αὐτῆ, καλέεται μέν γη ψυχρόν καὶ ξηρόν καὶ πολύ κινούν ή δὲ τρίτη legendum censet Mercur. ap. Mack. - ονομασθήναι Ald. - Άναξαγόρας δὲ κατακέχρηται τῷ ὀνόματι οὐ καλῶς : ὀνομάζει γαρ αίθέρα ἀντὶ πυρός Arist , de Cælo, l, t. l, p. 435. — Ante κάτ. addit ή Lind. - κάτωθεν εν αὐτή κλονέεται μέν γη Zwing, in marg. - αὐτη vulg. - αὐτη Zwing, in marg., Foes in not.,

DES CHAIRS.

- 1. (Préambule.) J'emploie, pour les préliminaires de ce traité, les opinions communes d'autres qui ont été avant moi; puis les miennes propres; car il faut donner un principe commun aux opinions, voulant composer ce traité touchant l'art médical. Je n'ai besoin de parler des choses célestes qu'autant qu'il faut pour montrer, quant à l'homme et au reste des animaux, quelles parties sont nées et se sont formées, ce qu'est l'âme, ce qu'est la santé et la maladie, ce qu'est le mal et le bien dans l'homme, et par quelle cause il meurt. Présentement j'expose mes propres opinions.
- 2. (Idée de l'auteur sur la constitution de l'univers. Le chaud est la substance immortelle qui a la vie et l'intelligence. Chaos primitif. Quatre éléments, le chaud ou l'éther, la terre, l'air et l'eau.) Ce que nous appelons le chaud est, à mon avis, immortel, a l'intelligence de tout, voit, entend, connaît tout, le présent comme l'avenir. Quand toutes choses se confondirent, la plus grande partie du chaud gagna la circonférence supérieure; c'est ce que les anciens me paraissent avoir nommé éther. Le second élément, placé inférieurement, s'appelle la terre, froid, sec et plein de mouvements; et, de fait, il a une grande quantité de chaud. Le troisième élément, qui est l'air, occupe, étant un peu chaud et humide, l'espace intermédiaire; le quatrième, qui est le plus près de la terre, est le plus humide et le plus épais.
- 3. (La formation des êtres vivants et de leurs organes est expliquée, en supposant qu'à des portions de terre se joignirent des portions de chaud, qui, suivant les proportions de glutineux,

Mack. — 9 ἐνῆ vulg. – Lisez ἔνι. — 10 μοῖρα (addit ή Lind.) καὶ τοῦ vulg. – Au lieu de καὶ, lisez ἡ. – μέσον.... τετάρτη om. C, Ald. – ἐον Lind. – καὶ ὑγρὸν Calvus, Cornar., Lind. – καὶ ὑγρὸν om. vulg. – καὶ ὑγρὸν étant donné par Calvus, on peut le considérer comme donné par un manuscrit. — " ἡ Lind. – ἡ om. vulg. — " ὅτε οὖν ἐταράχθη vulg. – ὅτε συνεταράχθη C. - ἀπεκλείσθη Cornar., (Zwing. in marg., vel ἀπελήςθη), Lind., Mack.

θερμοῦ πουλὺ ἐν τῆ ¹γῆ ἄλλοθι καὶ ἄλλοθι, τὰ μέν μεγάλα, τὰ δὲ ελάσσω, τὰ δὲ καὶ πάνυ σμικρὰ, * πληθος πολλά. Καὶ τῷ γρόνῳ ύπο του θερμού ξηραινομένης της γης, ταυτα καταλησθέντα περί αὐτὰ σηπεδόνας ποιέει ³οἷόν περ γιτῶνας. Καὶ πολλῷ χρόνῳ θε•μαινόμενου, δχόσον μεν ετύγγανεν έχ τῆς γαίης σηπεζόνος λιπαρόν τε έὸν καὶ ὀλίγιστον τοῦ ὑγροῦ ἐἔγον, τάγιστα ἔξεκαύθη καὶ εγένετο όστέα. Όχόσα δε ετύγγανε κολλωδέστερα εόντα και τοῦ ψυχροῦ μετέχοντα, ταῦτα δὸὲ θερμαινόμενα οὐκ ἡδύνατο ἐκκαυθῆναι, 6ουδε μήν του ύγρου γενέσθαι. διά τουτο είδεην άλλοιοτέρην έλαβε τῶν ἄλλων καὶ ἐγένετο νεῦρα στερεκ. οὐοὲ γὰρ ἐνῆν πολὺ τοῦ ψυχροῦ αὐτῷ. Αἱ δὲ φλέβες τοῦ ψυγροῦ εἶχον πουλύ καὶ τούτου τοῦ ψυγροῦ τὸ μὲν πέριζ ὅσον κολλωθέστατον ἦν, ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἐζοπτηθεν, εμήνιγξ εγένετο, τὸ δὲ ψυγρὸν ἐὸν κρατηθέν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ διελύθη καὶ ἐγένετο ύγρὸν διὰ τοῦτο. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἡ φάρυγξ καὶ δ στόμαγος καὶ ἡ γαστήρ καὶ τὰ ἔντερα ἐς τὸν ἀργὸν κοιλα εγένοντο· τοῦ γὰρ ψυγροῦ θαὶεὶ θερμαινομένου τὸ μὲν πέριζ έξωπτήθη όσον αὐτὸ κολλῶδες ἦν, καὶ ἐγένετο χιτών δ περὶ αὐτὸν 10 μήνιγξ, τὸ δὲ ἐντὸς τοῦ 11 ψυχροῦ, οὐ γὰρ ἔην ἐν αὐτῷ οὕτε λιπαρὸν ούτε πολλώδες πουλύ, διετάπη καὶ ἐγένετο ὑγρόν. Κατὰ δὲ 12 τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἡ κύστις, πουλὸ ψυγρὸν ἀπολειφθέν, 18 τὸ πέριζ αὐτοῦ ύπὸ τοῦ θερμοῦ θερμαινόμενον διελύθη καὶ ἐγένετο ὑγρόν οὐ γὰρ

^{&#}x27;Γη άλλοθι, τὰ vulg.-Lisez ἄλλοθι καὶ ἄλλοθι; ce genre d'omission n'est pas rare dans la locution άλλοτε καὶ άλλοτε, qui revient fréquemment. - 2 Ante πλ. addunt τὸ δὲ Cornar.; τὰ δὲ Lind. - 3 οῖον περὶ χ. vulg. - οδόν περ χ. Κ', Cornar. - ' ἔχοντα Ε. - 5 δη Lind., Mack. - θερμαινόμενα είδεην άλλοιοτέρην έλαβε των άλλων και εγίνετο νεύρα στερεά ούκ ήδύνατο γάρ έκκαυθήναι, οὐδὲ ξηρά γενέσθαι ού γάρ ήν το λιπαρόν οὐδὲ μήν (μέν Mack) ύγρα γενέσθαι οὐδε γαρ ένην τοῦ ψυγροῦ αὐτῷ Lind., Mack. - La phrase est fort bien refaite; mais il me semble qu'elle peut se passer d'une refonte aussi complète. — 6 οὐδὲ ξηρὰ γενέσθαι · οὐ γὰρ ἦν τὸ λιπαρὸν ως ἐκκαυθῆναι Zwing. in marg. - ὑγρὰ pro τοῦ ὑγροῦ Cornar., Zwing. in marg., Foes in not. - ψυχροῦ pro ὑγροῦ C. - Pourquoi ne laisserait-on pas τοῦ ὑγροῦ, voyant en cela l'équivalent de καὶ ἐγένετο ὑγρὸν, 1. 14? - άλλοιωτέρην Frob., Zwing. — πολύ Calvus, Foes in not. - πολύ om. vulg. - L'addition de πολύ, que Calvus avait sans doute trouvé dans un de ses manuscrits, me paraît remédier à ce que le texte de vulg. laissait à désirer. - αὐτὸ pro αὐτῷ C. - 8 μῆνιγξ CE, Frob., Zwing., Lind. - ἐνεὸν Zwing, in marg. — 9 άει Ε. — 10 μηνεγξ CE, Frob., Zwing., Lind. —

de gras, d'humide, etc., ont déterminé les différents tissus et organes. Si aujourd'hui on essayait une pareille hypothèse, chose fort inutile, puisque la formation primordiale des êtres organisés est en dehors de l'expérience et de toute explication positive, on dirait des choses très-semblables substituant seulement au chaud de notre auteur la force vitale, cause inconnue de la vie.) Tout cela roulant ensemble, quand la confusion s'y mit, la terre retint beaucoup de chaud, cà et là, ici de grands amas, là de moindres, ailleurs de très-petits, mais en très-grand nombre. Avec le temps, le chaud séchant la terre, ce qui en avait été retenu produisit des putréfactions tout autour comme des membranes. Avec une chaleur longtemps prolongée, tout ce qui, né de la putréfaction de la terre, se trouva gras et privé presque d'humidité, fut bientôt consumé et transformé en os. Mais tout ce qui se trouva glutineux et tenant du froid, n'ayant pu sans doute être consumé par la chaleur ni passer à l'humide, prit une forme dissérente de tout le reste et devint nerf solide; car ces choses n'avaient pas beaucoup du froid. Au contraire, les veines en avaient beaucoup; et, de ce froid, tout ce qui, à la circonférence, était le plus glutineux, rôti par le chaud, devint membrane; mais la partie froide, vaincue par le chaud, sut dissoute et se transforma en liquide. De la même façon, la gorge, l'œsophage, l'estomac et les intestins jusqu'au rectum devinrent creux; car le froid s'échauffant sans cesse, tout ce qu'il y avait de glutineux à la circonférence se rôtit, et la membrane intérieure devint une tunique; mais ce qu'il y avait de froid à l'intérieur, ne contenant pas beaucoup de gras et de visqueux, se fondit et devint humide. Il en fut de même pour la vessie; beaucoup de froid y fut laissé; l'intérieur, échauffé par le chaud, fut

[&]quot; ύγροῦ vulg. - ψυχροῦ Cornar., Zwing., Focs in not., Lind., Mack. - Cette correction est indispensable - οὖτε ἐν αὐτῷ Kühn, par une faute d'impression. - ἐπυτῷ C. - οὖτε λιπαρὸν om. Zwing. - ὂιεστάκη C. - □ τὸν om. Kühn par une faute d'impression. - ἀποκλεισθὲν Lind., Mack. - □ τὸ πέριξ om. Codd. quidam ap. Foes in not. - τῆς pro αὐτοῦ C. - ὄσα vulg. - ὄσον C.

κου δὲ ἀν τὸ τοῦ λιπαροῦ ζυνίη τῷ ψυχρῷ ἀνευ τοῦ λιπαροῦ, οὐα ἐθέτες καὶ ξηραίνες. Το του τέοισι θᾶσσον ἐχκαίες καὶ ξηραίνες τὸ δὲ θερμὸν δὶ αχέςς το του του του του κολλώρες τοῦ κου μὲν μὸ τοῦ κολλώρες πλέον τοῦ κολλώδεος, δατέα κολλώδεος, τοῦ δὲ λόγος καὶ τοῦ ψυχροῦ, ἐξεκαίετο θᾶσσον διὰ τὸ κολλώδεος, τοῦ δὲ λιπαροῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, ἐξεκαίετο θᾶσσον διὰ τὸ κολλώδεος, τοῦ δὲ λιπαροῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, ἐξεκαίετο θᾶσσον διὰ τὸ διπαρὸν, καὶ ταῦτα τῶν δατέων καὶ σκληρότατα καὶ στριφνότατα του ρεγγράδεα. Περὶ μὲν τουτέων τοῦ τοῦ καὶ ξηραίνει χρόνψ. ὅκου δὲ θερμὸν διαχέει, τὸ εν δὲ τῷ πολλῷ καὶ ξηραίνει χρόνψ. ὅκου δὲ ἀν τοῦ λιπαροῦ ξυνίη τι, τουτέοισι θᾶσσον ἐκκαίει καὶ ξηραίνει κοῦ λιπαροῦ ξυνίρ τι, του ἐκκαίεν τοῦ λιπαροῦ, οὐκ ἐθέτος κακαίες καὶ ξηραίνει καὶ ξανοι δὲ θε καὶ καὶ διακό καὶ διακό

4. 'Ο δὲ ἐγκέφαλός ἐστι μητρόπολις τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ κολλώδεος, τὸ δὲ θερμὸν τοῦ λιπαροῦ μητρόπολις · θερμαινόμενον γὰρ, τὸ
πρῶτον πάντων διαχεόμενον λιπαρὸν ⁸γίνεται, καὶ διὰ τοῦτο ἐγκέφαλος ὅτι ὀλίγιστον ἔχει τοῦ λιπαροῦ, τοῦ δὲ κολλώδεος πλεῖστον,
οὐ δύναται ἐκκαυθῆναι ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, ἀλλ' ἐν τῷ χρόνῳ χιτῶνα
μήνιγγα παχείην ἔλαδε · περὶ δὲ τὴν μήνιγγα ὀστέα δκόσον τὸ θερμὸν ἐκράτησε, καὶ ἐν ὅσοισι τοῦ λιπαροῦ ἔνῆν. Καὶ ὁ μυελὸς ⁹ ὁ καλεόμενος νωτιαῖος καθήκει ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου · καὶ οὐκ ἐστὶν ἐν
¹⁰ αὐτῷ τοῦ λιπαροῦ ἢ τοῦ κολλώδεος πουλὸ, ισπερ καὶ τῷ ἐγκεφάλῳ.
δὶὰ τοῦτο οὐκ ὰν δικαίως καὶ ¹¹ αὐτῷ εἴη μυελὸς ούνομα · οὐ γὰρ
νος γὰρ μήνιγγας ἔχει, ὁ δὲ ἀλλος οὐκ ἔχει. Τεκμήρια δὲ τουτέων

^{&#}x27; Χιτών [η] Lind. - μηνιγξ CE, Frod., Zwing., Lind. — ² ωυτὸς CE, Ald., Frod., Foes, Zwing. - ωυτὸς Lind., Kühn. - ωυτὸς est une correction de Linden suivie par Kühn. Mais les grammairiens remarquent que les loniens écrivent ωὐτὸς par un esprit doux (voy. Buttm., Gr. Sprachl., § 29, Ann. 12); à la vérité Buttmann fait observer que ce changement d'accent reste chose encore doutcuse. Raison de plus pour ne pas l'effacer sans autorité dans notre passage. — ³ στροφνότατα Ε, Mack. — ⁴ οὔτω Ε. — ⁵ οὐδὲ pro ἐν δὲ Ald. — ⁶ ἄν om. vulg. - J'ai ajouté ἄν, même sans macorits; mais il est donné par le parallèlisme du membre de phrase suivant; ξυνίη est au subjonctif du verbe ξύνειμι, je ταίς ανες. — ¹ χολώδες, mutatum in χολώδες (sic) C. — ² γίγνεται Lind. — ² ὁ on. Lind. - νοτιαῖος (sic) C. — ¹ ὁ ὧυτῷ vulg. - ἑωυτῷ C. - Lisez αὐτῷ comme partout. — " αὐτὸ C.

dissous et devint liquide; car il n'y avait là ni gras ni glutineux; et ce qui resta de trop devint tunique. Les choses s'étant passées ainsi pour tout ce qui est creux, là où il y avait plus de parties glutineuses que de parties grasses, la membrane est devenue tunique, et là où il y avait plus de parties grasses que de glutineuses, il s'est formé des os. Disons-en autant des os : Ceux qui n'avaient point de glutineux, mais qui étaient pourvus de parties grasses et froides, ont été brûlés plus promptement à cause de ces parties grasses, et ils sont devenus les plus durs et les plus solides des os. Là où le gras et le glutineux se correspondent, les os sont fistuleux. Voici comment : le froid condense; le chaud raréfie, et, à la longue, dessèche; quand il se trouve des parties grasses, il brûle et dessèche plus promptement; au lieu que, si le glutineux est uni au froid sans le gras, il ne peut être brûlé; mais, échauffé, il se condense avec le temps.

4. (Le cerveau, formé de même. Il est la métropole du froid. La moëlle épinière en émane. Distinction de la moëlle épinière d'avec la moèlle des os. L'auteur soumet à la cuisson certains tissus pour les distinguer des autres. C'est un essai pour en reconnaître les caractères.) Le cerveau est la métropole du froid et du glutineux. Le chaud est la métropole du gras; car ce qui se fond tout d'abord par la chaleur, devient gras. Ainsi le cerveau, ayant très-peu de gras et beaucoup de glutineux, ne peut être brûlé par la chaleur, mais, avec le temps, il a formé autour de soi une membrane qui lui sert de tunique; et autour de cette membrane, ce qui a été vaincu par le chaud et contenait des parties grasses, est devenu os. La moëlle appelée dorsale provient du cerveau; et il n'y a en elle ni beaucoup de parties grasses ni beaucoup de parties glutineuses, non autrement qu'au cerveau. C'est donc à tort qu'on lui donne le nom de moëlle. Elle n'est pas semblable à la moëlle des os.

^{- 12} όμοιως vulg. - Lisez δμοιος, se rapportant à μυελός. — 13 ένη vulg. - C'est ένι qu'il saut lire. L'iotacisme est cause de la confusion sréquente entre èvη et évι.

σαφέα, εἴ τις ἐθέλοι ὀπτᾶτ νευρώδεά τε καὶ κολλώδεα, καὶ τὰ ἄλλα ταχὸ ὀπτᾶται, τὰ οὲ νευρώδεά τε καὶ κολλώδεα σον ἐθέλει ὀπτᾶσθαι· ἔλάχιστον γὰρ ἔγει τοῦ λιπαροῦ · τὸ οὲ ²πιότατον καὶ λιπαρὸν τάχιστα ὁπτᾶται.

5. Τὰ δὲ σπλάγγνα ὧδέ μοι δολέει ζυστῆναι· περὶ μέν οὖν των φλεδών είρηταί μοι πρότερον ή δε καρδίη πουλύ τοῦ κολλώδεος καί τοῦ ψυγροῦ ἔγει καὶ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ θερμαινόμενον, κρέας ἐγένετο σκληρὸν καὶ γλέσχρον, καὶ ^Βμήνιτζ περὶ αὐτὴν, καὶ ἐκοιλώθη ⁶οὐγ ώσπερ φλέβες, καί έστιν έπί τῆς κεφαλῆς τῆς φλεβὸς τῆς κοιλοτάτης. Δύο γάρ είσι κοίλαι φλέθες ἀπὸ τῆς καρδίης: τῆ μέν οὔνομα τάρτηρίη τη δε κοίλη φλεψ, πρὸς ή ή καρδίη έστίν και πλεῖστον έχει τοῦ θερμοῦ ή ⁸καρδίη, ἦ ή κοίλη φλέψ, καὶ ταμιεύει τὸ πνεῦμα. Πρός δε 9 τούτοιν τοῖν φλεβοῖν ἄλλαι κατά τὸ σῶμα · ή δε κοιλοτάτη φλέψ, πρὸς ή ή 10 καρδίη, διὰ τῆς κοιλίης ἀπάσης διήκει καὶ διὰ τῶν φρενών, καὶ σχίζεται ἐς "έκάτερον τῶν νεφοῶν καὶ ἐπὶ τῇ ὀσφυὶ σγίζεται, καὶ ἀΐσσει ἐπί τε τὰ ἄλλα καὶ ἐς ξκάτερον σκέλος, ἀτὰρ καὶ ἄνωθεν τῆς καρδίης ποὸς τῷ αὐγένι, τὰ μὲν ἐπὶ δεζιὰ, τὰ δ' ἐπ' άριστερά - καὶ τότε ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἄγει καὶ ἐν τοῖς κροτάφοισι σχίζεται έκατέρη. *Εστι δέ καὶ ἀριθμῷ εἰπεῖν τὰς φλέθας τὰς μεγίστας. ένὶ δὲ λόγω ἀπὸ τῆς κοίλης φλεβός καὶ ἀπὸ τῆς ἀρτηρίης 12 αί ἄλλαι φλέβες έσγισμέναι είσι κατά παν το σώμα · κοιλόταται 13 δε αί προς τῆ καρδίη καὶ τῷ κὐχένι καὶ ἐν τῆ κεφαλῆ καὶ κάτωθεν τῆς καρδίης μέγρι τῶν ἰσχίων.

' Καὶ pro δὲ Zwing., Lind. - δὲ om. Mack. — ² πιώτατον CE, Frob., Zwing., Lind., Mack. — παχύτατον legisse videtur Calvus. — ³ δοκέοι C. — ⁴ πολὸ C. — ⁵ μῆνιγξ vulg. — μήνιγξ Mack. — ° [ἀλλ'] οὐχ Lind. — ² ἀρτήρία Lind. – ἡ οπ. dans Kühn, par une faute d'impression. — * καρδίη C. — ἀρτηρίη pro καρδίη vulg. – C'est καρδίη qu'il faut lire. L'auteur dit plus bas que le cœur, ainsi qué les veines, ont, de toutes les parties du corps humain, le plus de chaleur. – ἡ vulg. – Je lis ἢ. La même raison qui me fait prendre καρδίη au lieu de ἀρτηρίη, me fait aussi lire ἢ au lieu de ἡ. – οἱ pro ἡ C. — ² ταύταιν ταῖν Lind. (Mack, τούταιν sic). — C'est un due masculin avec un féminin : faut-ll l'effacer avec Lind. ? Dans le fait le féminin est p. 604, l. 22. — ⁰καρδίη, καὶ διὰ τῶν φρενῶν καὶ διὰ τῆς κοιλίης ἀπάση; διήκει Mack. – La phrase est ainsi mieux arrangée, puisque la veine, avant de traverser le ventre entier, traverse le diaphragme; mais on n'est pas pour cela autorisé à déranger les mots de leur place dans le

Seule, elle a des membranes; l'autre moëlle n'en a pas. On se convaincra de tout cela en faisant cuire des parties tendineuses et glutineuses et d'autres parties; les autres parties cuisent promptement; mais les parties tendineuses et glutineuses ne cuisent pas, car elles ont trop peu de gras. Or ce sont les choses grasses et onctueuses qui cuisent le plus vite.

5. (Formation semblable du cœur. Deux veines partent du cœur, l'une appelée artère, l'autre veine cave. Distribution des veines dans le corps. Le cœur est le viscère le plus chaud; il attire l'air et le distribue aux autres parties.) Voici, selon moi, l'origine des viscères (j'ai déjà parlé des veines) : Le cœur contient beaucoup de glutineux et de froid; échauffé par la chaleur, il est devenu une chaire dure et visqueuse; autour de lui s'est formée une membrane, et il a été creusé non comme les veines. Il est placé à l'origine de la veine la plus creuse. Deux veines caves sortent du cœur; l'une est appelée artère, l'autre veine cave, à laquelle le cœur est appliqué. Le cœur a le plus de chaleur là où est la veine cave, et il distribue l'air. Outre ces deux veines, il y en a d'autres dans le corps. Celle qui est la plus cave et à laquelle tient le cœur, traverse tout l'abdomen et les phrénes (diaphragme), et se partage à l'un et à l'autre rein. Aux lombes, elle se divise et se rend aux autres parties et aux deux membres inférieurs. De même, audessus du cœur, dans le col, les unes vont à droite, les autres à gauche. Elles se rendent à la tête etse partagent l'une et l'autre dans les tempes. Il est facile d'énumérer les plus grandes veines; et on peut dire en un seul mot que toutes les veines distribuées dans tout le corps proviennent de la veine cave et de l'artère. Les plus grosses sont près du cœur, au col et à la tête, et, au-dessous du cœur, jusqu'aux hanches.

texte. — " έκάτερον τούτου τῶν νερρῶν C. - ὀσφύῖ Ε. — " αί C. - αί οιι. vulg. - ἐσχισμέναι C, Ald., Frob. - ἐσχισμέναι vulg. — 13 δὲ CE, Ald., Frob., Zwing. - γὰρ vulg. - γὰρ a été introduit par Foes; mais ce ne peut être que par inadvertance; car les manuscrits et les anciennes éditions ont toutes δέ. - ἐν C. - ἐν οιι. vulg.

- 6. Καὶ τὸ θερμὸν πλεῖστον ένι τῆσι φλεψὶ καὶ τῆ καρδίη, καὶ διά τοῦτο πνεῦμα ή καρδίη έγει θερμή ἐοῦσα μάλιστα τῶν ἐν τῷ ανθρώπω. 'Ρηίδιον δὲ τοῦτο καταμαθεῖν, ὅτι ²τρέφον ἐστὶ τὸ πνεῦμα: ή καρδίη καὶ αί κοῖλαι φλέδες κινέονται αἰεὶ, ⁸καὶ τὸ θερμότατον πλείστον εν τζισι φλεψίν και διά τοῦτο πνεῦμα ή χαρδίη έλχει θερμή έουσα μάλιστα των έν τῷ ἀνθρώπω. Έστι δὲ καὶ ἄλλως γνῶναι. πῦς εἴ τις θέλει καίειν ἐν οἰκήματι δκόταν ἄνεμος μὴ εἰσπνέη, ολὸς χινέεται τοτέ μέν μαλλον, τοτέ δὲ ἦσσον· καὶ δλυχνὸς καιόμενος τὸν αὐτὸν τρόπον κινέεται, τοτὲ μὲν μᾶλλον, τοτὲ δὲ ἦσσον, ανέμου οὐδενὸς χινέοντος, ὄν τινα χαὶ ήμεῖς οἶοί τέ ἐσμεν γινώσχειν πνέοντα και τροφή έστι τῷ θερμῷ τὸ ψυγρόν. Τὸ δὲ παιδίον ἐν τῆ γαστρὶ ⁶συνέγον τὰ γείλεα μύζει ἐχ τῶν μητρέων τῆς μητρὸς καὶ έλχει τήν τε τροφήν χαὶ τὸ πνεῦμα τῆ χαρὸίη εἴσω. ⁷τοῦτο γὰρ θερμότατόν έστιν εν τῷ παιδίω, ὅταν περ ή μήτηρ ἀναπνέη· 8 τούτω δὲ καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι τὴν κίνησιν παρέγει τὸ θερμὸν καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν. Εὶ δέ τις θερωτοίη πῶς τοῦτο οἶδέ τις, ὅτι ἐν τῆ μήτρη τὸ παιδίον έλχει χαὶ 10 μύζει, τάδε αὐτῷ ἔστιν ἀποχρίνασθαι κόπρον 11 ἔγον
- ' Ένη (ἐνη om. Lind., Mack) (addunt èv C, Ald., Zwing., Lind., Mack) τήτι vulg. - Lisez ένι comme plus haut. - 2 θερμόν vulg. - θερμόν ne me paraît avoir ici aucun sens. De ce que le cœur, qui est chaud, a de l'air, comment s'ensuivrait-il, comment connaîtrait-on par là que l'air est chaud? tout au plus, pourrait-on dire que l'air s'y échausse. Mais le contexte indique autre chose. Voici la suite du raisonnement : Le cœur et les veines se meuvent toujours, et elles ont le plus de chaleur; c'est pour cela que le cœur attire l'air; ainsi le cœur attire, en vertu de sa chaleur, l'air, qui doit avoir une propriété convenable, nutritive, par exemple, et non pas chaude, comme le dit le texte de vulg. En second lieu, l'auteur emploie une comparaison : une samme se meut constamment, bien qu'il n'y ait pas un sousse d'air; cela prouve que l'air, même sans que nous le voyons, y assue et la nourrit; car, dit-il, le froid est l'aliment du chaud. Ainsi, d'après l'auteur, la flamme et le cœur comme la flamme sont alimentés, en tant que chauds, par l'air. Je lis donc τρέχον au lieu de θερμόν. Et il ne faut pas croire qu'il y ait contradiction avec τοῦτο (τὸ πνεύμα) θερμότατόν έστιν εν τῷ παιδίω, l. 13; car l'addition ὅταν περ ή μήτηρ ἀναπνέη, indique qu'il s'agit d'air échaussé dans le cœur de la mère. - 3καί... ἀνθρώπω om. Lind. - πλείστον ένι (ένι om. C) έν vulg. - Εχει pro ελκει, quod fuit rescriptum eadem manu C. — * πνέη pro μή ελοπνέη C. - ἔστιν pro ελοπνέη Ald. - 5 αύχμος C, Ald. - 6 συνέχοντα pro συνέχον τὰ C, Ald. – μυζεῖ C. – τε οπι. C. — 7 τὸ pro τοῦτο C. — 8 τούτω

6. (Le cœur et les veines se meuvent continuellement et attirent l'air. Comparaison du cœur avec un feu allumé ou une Samme, qui attirent le soufse, même sans qu'aucun vent se fasse sentir, L'enfant, dans la matrice, attire l'air qui lui vient des vaisseaux de la mère, Ce qui prouve que l'enfant suce dans la matrice, c'est qu'il naît avec des excréments dans les intestins; puis, ajoute l'auteur, comment saurait-il têter et prendrait-il aussitôt après la naissance le mamelon, s'il n'avait pas dans la matrice fait apprentissage de la succion? Cette dernière raison, qui avait été donnée aussi par Démocrite, est au moins singulière.) La plus grande chaleur est dans les veines et dans le cœur; c'est pourquoi le cœur, qui est la partie la plus chaude de l'homme, a de l'air. On se convainc facilement que l'air est ce qui l'alimente : Le cœur et les veines caves se meuvent continuellement, et ces veines contiennent le plus de chaleur; voilà la raison pour laquelle le cœur, qui est la partie la plus chaude dans l'homme, attire l'air. En voici encore une autre prenve : qu'on allume du feu dans une maison où nul vent ne se fait sentir, la flamme se meut tantôt plus tantôt moins; une lampe allumée se meut de la même facon, tantôt plus, tantôt moins, sans qu'elle soit agitée par aucun vent dont nous soyons capables de percevoir le souffle. Ajoutez que le froid sert d'aliment au chaud. L'enfant, dans le ventre maternel, ayant les lèvres continuellement rapprochées, suce la matrice et tire l'aliment et l'air dans le dedans du cœur, car cet air est très-chaud chez l'enfant, autant du moins que respire la mère; or, le chaud donne le mouvement à l'air et au corps, ainsi qu'à tout le reste. Si l'on demande comment l'on s'est convaincu que l'ensant dans la matrice suce et attire, on répondra ceci : l'enfant naît ayant des matières excrémen-

C. - τοῦτο vulg. — 9 ἔρωτώη Külm. - Les manuscrits et toutes les éditions ont ἔρωτοίη; et Kühn a eu tort de le corriger en ἔρωτώη; car c'est effacer un ionisme, les Ioniens disant aussi ἔρωτέω; voy. Matthiæ, Gramm., § 10, 3, et § 167, 4. — 10 μυζεῖ C. - αῦτὸν C, Ald. — 11 ἔχοντα vulg. - Il faut évidenment lire ἔχον. - γίγνεται Lind.

εν τοῖσιν ἐντέροισι γίνεται, καὶ ἀποπατέει ἐπειδὰν γένηται τάχιστα, καὶ οἱ ἀνθρωποι καὶ τὰ πρόδατα καίτοι οὐκ ὰν εἶχε κόπρον, εἰ μὴ ἐν τῆσι μήτρησιν ἔμυζεν, οὐδ' ὰν θηλάζειν τὸν μασθὸν ἔἠπίστατο γεννώμενον αὐτίκα, εἰ μὴ καὶ ἐν τῆ μήτρη ἔμυζε. Καὶ περὶ μὲν τῆς κινήσιος τῆς καρδίης καὶ τῶν φλεθῶν οὕτως ἔχει.

- 7. Ὁ δὲ πνεύμων πρὸς τῆ καρδίη ἐγένετο ὧδε τοῦ ὑγροῦ ὁκόσον ἦν κολλωδέστατον, ἡ καρδίη θερμαίνουσα ταχὸ ἔζήρανεν ὅκως περ ἀφρὸν, καὶ ἐποίησε σηραγγῶδες, καὶ φλέδια πολλὰ ἐν αὐτέῳ. Διὰ δὲ τοῦτο ἐποίησε τὰ φλέδια ὁκόσον ἐν τῷ κολλώδει ἐνῆν ψυχρὸν, τοῦτο μὲν ³ὑπὸ τοῦ θερμοῦ διετάκη καὶ ἐγένετο ὑγρόν τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ κολλώδεος αὐτὸς ὁ γιτών.
- 8. Τὸ δὲ ἦπαρ ὧὸε ζυνέστη ' 'ξὸν τῷ θερμῷ πουλὺ τοῦ όγροῦ ἐπολήφθὲν ἀνευ τοῦ κολλώδεος καὶ τοῦ λιπαροῦ , ἐκράτησε τὸ ψυχρὸν τοῦ θερμοῦ, καὶ ἐπάγη. ⁸Τεκμήρων δέ μοι τόδε ' όκόταν σφάζη τις ἱερεῖον, τέως μὲν ἂν θερμὸν ἢ, ὑγρόν ἐστι τὸ αῗμα ' ἐπειδὰν δὲ ψυχρῆ, ἐπάγη ' ἦν δέ τις αὐτὸ ⁶τινάσση, οὐ πήγνυται ' αὶ γὰρ ῗνές εἰσι ψυχραὶ καὶ κολλώδεες.
- 9. Ὁ δὲ σπλὴν τσυνέστη ὧδε · σὺν τῷ θερμῷ καὶ κολλώδει καὶ τοῦ θερμοῦ πλεῖστον, τοῦ δὲ ψυχροῦ ἐλάχιστον, τοσοῦτον μόνον δκόσον πῆξαι τὸ κολλῶδες αὐτὸ, ὅ εἰσιν αί ἶνες αἱ ἐνοῦσαι ἐν τῷ σπληνί · καὶ διὰ τὰς ⁸ ἶνας ταύτας μαλακός ἐστιν ὁ σπλὴν καὶ ἰνώδης. Οἱ δὲ νεφροὶ ⁹ξυνέστησαν ὧδε · δλίγον τοῦ κολλώδεος, τοῦ θερμοῦ ¹⁰δλίγον,

¹ Κόπρου Ald. - Cette leçon serait très-admissible. - 2 ἡπίστατο Ε, Frob. - γενόμενον C. - εἰ om. Ald. - εἰ δὲ μὴ C. - Δημόχριτος, τὸ ἔμβρυον ἐν τη μήτρα διά του στόματος τρέφεσθαι. όθεν εύθέως γεννηθέν έπὶ τὸν μαστὸν φέρεται τῷ στόματι * εἶναι γὰρ ἐν τῇ μήτρα θηλάς τινας καὶ στόματα, δι' ών τρέφονται Plut. de Plac. phil. V, 16. - Μαρτύριον δὲ τοῦ καὶ ἐν μήτρα διὰ στόματος τὴν τρορὴν λαμδάνειν, τὸ ἄμα τῷ τεχθἤναι τὴν ὁρμὴν πρὸς τὸν μαστὸν ἔχειν · οὐ γὰρ μὴ προεθισθέν χρῆσθαι τῆ ὁδῷ.... Gal., an Anim. quod in utero, Cap. 3, t. 19, p. 167. — 3 ἀπὸ Ald. — 4 σὺν Mack. - ἀπολειφθέν, crat prius ὑπολειφθέν C.-ἀποκλεισθέν Lind., Mack. — ὁ τεμήριον (sic) Ald. - 6 τινάσσει vulg. - Lisez τινάσση. On peut dire que la règle, dans la Collection hippocratique, c'est nv avec le subjonctif, tant les exceptions sont rares. Et ici, avec deux manuscrits seulement, l'exception ne peut être admise. - Ινες CE, Ald., Frob., Lind. - 7 ξυνέστη Lind., Mack. - ξύν Lind. - τὸ θερμὸν pro τοῦ θερμοῦ C. - Ce qui empêche de recevoir cette leçon, d'ailleurs correcte, c'est le parallélisme avec τοῦ δὲ ψυχροῦ ἐλάχιστον. -τοσούτο C. - Iveς at om. dans Kühn, par une faute d'impression. -

tielles dans l'intestin, et il les rend aussitôt qu'il vient au monde, les hommes comme les animaux; or, il n'aurait pas de matières excrémentielles s'il n'avait sucé dans la matrice, et, à la naissance, il ne saurait prendre tout d'abord le mamelon, si, dans l'utérus, il n'avait usé de la succion. Voilà ce qui en est du mouvement du cœur et des veines.

- 7. (Formation du poumon.) Le poumon s'est formé à côté du cœur de cette façon: le cœur, échauffant la partie de l'humeur qui était la plus glutineuse, l'eut bientôt desséchée en forme d'écume, la fit spongieuse et la remplit de petites veines. Ces veines furent produites par ceci: tout ce qu'il y avait de froid dans le glutineux fut dissous et devint liquide; quant au glutineux même, il devint tunique.
- 8. (Formation du foic. L'auteur avait observé que, si on bat le sang sorti du corps, il ne se coagule pas.) Le foie s'est formé ainsi : beaucoup d'humide ayant été intercepté avec le chaud sans le glutineux et le gras, le froid triompha du chaud, et l'organe se consolida. En voici une preuve : lorsqu'on tue une victime, le sang, tant qu'il est chaud, est fluide, et il se coagule quand il se refroidit. Si on l'agite, il ne se coagule pas; car les fibres sont froides et glutineuses.
- 9. (Formation de la rate, des reins et des chairs. Le froid a la vertu de coaguler. L'auteur remarque que le sang, tant qu'il est chaud, ne se prend pas, mais que, dès qu'il se refroidit, une pellicule se forme. Il en conclut que la peau même du corps a été formée par l'action de l'air ambiant et des vents. On reconnaît là en germe la doctrine de physiologistes qui sont bien postérieurs.) La rate s'est formée ainsi avec le chaud et le glutineux, beaucoup de chaud, mais très-peu de froid, seulement ce qu'il en fallait pour coaguler le glutineux même, qui constitue les fibres de la rate. Ce sont ces fibres qui rendent la rate molle et filamenteuse. Les reins se sont formés ainsi : peu de

ἴνες CE, Ald., Frob., Lind., Mack. – ἐνεοῦσαι Zwing., Lind., Mack. — ε τνας CE, Ald., Frob., Zwing.. Lind., Mack. — ε ξυνέστησεν Ald. — παλεῖστον pro ὀλίγον C. – πολὸ C.

τοῦ ψυγροῦ πλεῖστον, καὶ ἐπάγη ὑπὸ τούτου, καὶ ἐγένετο σκληρότατον τὸ σπλάγγνον καὶ ἥκιστα ἐρυθρὸν, ὅτι οὐ πουλὸ τοῦ θερμοῦ ζυνέστη. Ὁ δὲ ¹ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν σαρκῶν · τὸ μὲν ψυγρὸν ἔστησε καὶ ζυνέπηξε καὶ ἐποίησε σάσκα, τὸ δὲ κολλῶδες τρῶγλαι ἐγένοντο. έν δὲ τῆσι ²τρώγλησι ταύτησι τὸ ύγρὸν, ὥσπερ καὶ ἐν τῆσι φλεψὶ τῆσι μεγάλητιν. Τὸ ὸὲ θερμόν ἐν παντὶ τῷ σώματι, ³πλεῖστον δὲ τοῦ ύγροῦ ἐν τῷ σώματι, *καὶ τοῦ ψυχροῦ πουλὸ ἐν τῷ ὑγρῷ · τοσοῦτο δέ έστι τοῦ ψυγροῦ όκόσον δύναται πῆξαι τὸ ὑγρόν άλλὰ νενίκηται, ώστε διακέγυται ύπὸ τοῦ θερμοῦ. Ἡ δὲ ἀπόδειξις τοῦ ύγροῦ ⁵ ὅτι θερικόν έστιν, εξ τις έθελρι τάμνειν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ σώματος, ὅκου έθέλοι · βεύσει τε αξιια θερμόν, καὶ τέως μέν αν θερμόν ἢ, ύγρὸν έσται • επειδάν δε ψυγθή ύπό τε τοῦ ἐνεόντος ψυγροῦ καὶ τοῦ ἐκτὸς, εγένετο δέρμα καὶ ύμλη, καὶ εἴ 6 τις ἀφελών τοῦτο τὸ δέρμα ἐάσειεν ολίγου χρόνου, όψεται άλλο δέρμα γινόμενον · εὶ δέ τις τοῦτο ⁷αἰεὶ άφαιρεί, άλλο δέρμα γίνοιτ' ών πρός τοῦ ψυγροῦ. Τούτου δὲ είνεκα πλείω έλεζα, τέως ἀποθείζω ότι τὸ έσγατον τοῦ σώματος ποὸς τοῦ τήρος άναγκαίως έγει δέρμα γενέσθαι ύπο του ψυγρού και των πνευμάτων προσθαλλόντων.

10. Τὰ δὲ ἄρθρα ὧδε ἐγένετο · ὅτε τὰ ὀστέα ξυνίστατο, ὁκόσα μὲν αὐτέων λιπαρὰ ἦν, τάχιστα ἔξεκαύθη, ὥσπερ πρόσθεν λέλεκται ἐν τῷ ⁸προτέρῳ λόγιῳ · ὁκόσον δ΄ αὐτέων κολλῶδες ἦν, τοῦτο ⁹δὲ οὐκ ἦδύνατο ἐκκα.υθῆναι, ἀλλὰ μεταξὸ ἐποληφθὲν τοῦ καιομένου ¹⁰ καὶ ξηραινομένου ὑπὸ τοῦ θερμοῦ νεῦρα καὶ σίαλον ἐγένετο · ¹¹ τὸ δὲ σία-

¹ 'Ωυτὸς vulg. - ὧυτὸς Lind. - ἑωυτὸς (sic) C. - Les grammairiens disent que ωὐτὸς pour le simple ἀὐτὸς n'est pas une forme véritablement ionienne. A la vérité ici un de nos deux manuscrits et les anciennes éditions ont ὧυτὸς; mais ce n'est pas assez d'autorité pour défendre ωὐτὸς; d'autant plus que ce mot se trouve, p. 588, l. 5, bien employé; ce qui a pu favoriser ici l'erreur des copistes. Je crois donc qu'il faut rétablir simplement ἀὐτὸς. On peut d'autant moins songer à une forme récente d'un faux ionisme que dans ce traité δὲ est preque constamment employé pour δή; ce qui est propre aux anciens. - ψυχρὸν δ' ἔστησε Mack. - συνέπιξε Ε. - ² τρώγλοισι vulg. - τρώγλησι C, Zwing., Lind., Mack. - 3 πλείστον δὲ τῷ σώματι vulg. - πλείστον δὲ τοῦ ὑγροῦ ἐν τῷ σώματι Zwing. in marg., Lind., Mack. - Cette addition de τοῦ ὑγροῦ ἐν τῷ σώματι Zwing. in marg., Lind., Mack. - Cette addition de τοῦ ὑγροῦ ἐν τῷ σώματι Zwing. D'ailleurs on peut regarder Calvus comme équivalent presque à un manuscrit. - ⁴ καί.... ὑγρῷ om. Calvus. - τοῦτο

glutineux, peu de chaud et beaucoup de froid, ce qui produisit la coagulation; et ce viscère est devenu le plus dur et le moins rouge, à cause que beaucoup de chaud ne s'est pas réuni à sa composition. Il faut en dire autant des chairs : le froid a dressé et coagulé, faisant ainsi la chair; le glutineux est devenu des canaux, et dans ces canaux est le liquide comme dans les grandes veines. Le chaud est répandu par tout le corps, mais dans le corps il y a le plus d'humide, et dans l'humide beaucoup de froid; il y en a autant qu'il en faut pour coaguler l'humide; mais il est vaincu, de sorte que le chaud le dissout. On montrera que l'humide est chaud en rappelant que, si on incise le corps de l'homme où que ce soit, il en coulera du sang chaud, qui sera fluide tant qu'il conservera sa chaleur; mais, quand le froid, tant celui qu'il posséde que celui qui vient du dehors, aura agi, il se formera une peau, une membrane. Si, enlevant cette peau, vous le laissez en repos quelque temps, vous en verrez une autre se produire; et autant de fois vous l'enlèverez, autant de fois il en naîtra une autre par l'effet du froid. Je me suis étendu sur ce sujet afin de montrer que l'extérieur du corps exposé à l'air, a dù nécessairement devenir peau par l'effet du froid et des vents qui l'assaillent.

10. (Formation des articulations. Synovie.) Les articulations se sont formées ainsi : quand les os se réunirent, les parties grasses qu'ils contenaient furent promptement consumées, comme il a été dit plus haut, mais les parties glutineuses ne purent pas l'être, et, interceptées au milieu de ce qui était brûlé et desséché, elles furent transformées par le chaud en

pro τοσούτο C.—Ante δύνατα: addit οὐ Zwing. in Marg. — ὁ ὅ τ: Mack.— ἡ pro εἰ C. — ⁶ τι Zwing — · ἀεὶ daus Kühn, par une faute d'impression.
— ἡ περὶ σύσιος παιδίου pro προτέρω λόγω ΕΡ΄. — ἡ δἡ Lind., Mack.— ἀπολεισθέν Lind., Mack. — ὑ αὰὶ Interpp., Zwing. in marg., Lind., Mack.— αὶ οπι vulg.— Ce καὶ est évidemment nécessaire. — " τὸ δὲ σίαλον οm. Lind.—La suppression faite par Lind. est inutile. Il faut regarder τὸ δὲ σίαλον comme un nominatif absolu; genre de construction dont il y a plus d'un exemple dans ce trâité.— ὁκόσον δὲ τοῦ Lind.

λον, δχόσον τοῦ χολλώδεος ὑγρότατον ἦν, ¹τόδε θερμαινόμενον παγύτερον ἐγένετο ὑγρὸν ἐόν · καὶ ἀπὸ τούτου σίαλον ἐγένετο. ·

- 11. Οι δὲ ὄνυχες ἀπὸ τουτέου ἐγένοντο τοῦ κολλώδεος ἀπὸ γὰρ τῶν ὀστέων καὶ τῶν ἄρθρων αἰεὶ τὸ ὑγρότατον αὐτέου ἀπιὸν κολλώδες γίνεται, ἀπὸ τοῦ θερμοῦ ξηραινόμενον καὶ ἐξαυαινόμενον, ⁸θύραζε ὄνυχες.
- 12. Οἱ δὲ δὸδόντες ὕστερον γίνονται διὰ τόδε ἀπὸ τῶν ὀστέων τῶν ἐν τῆ κεφαλῆ καὶ ⁴τοῖν γνάθοιν ἡ αὔξησις γίνεται τοῦ κολλώδεος καὶ τοῦ λιπαροῦ τὸ ἐνεὸν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ξηραινόμενον ἐκκαίεται, καὶ ⁶γίνονται ὀδόντες σκληρότεροι τῶν ἄλλων ὀστέων, ὅτι οὐκ ἔνεστι τοῦ ψυχροῦ. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ὀδόντες φύονται ἀπὸ τῆς διαίτης ¹τῆς ἐν τῆ μήτρη, καὶ, ἐπὴν γένηται, ἀπὸ τοῦ γάλακτος θηλάζοντι τῷ παιδίῳ ἐπειδὰν δὲ οὖτοι 8 ἐκπέσωσιν ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν, ἐκπίπτουσι δὲ ⁰ἐπειδὰν ἑπτὰ ἔτεα ἔη τῆς πρώτης τροφῆς, ἔστι δὲ καὶ οῖς πρότερον, ¹⁰ἢν ἀπὸ νοσερῆς τροφῆς φυῶσιν ¹¹ τοῖσι δὲ πλείστοισι, ἐπειδὰν ἑπτὰ ἔτεα γένηται · οἱ δὲ μεταφυέοντες συγκαταγηράσκουσιν, ἢν μὴ ὑπὸ ¹² νόσου δικφθωρῶσι.
 - 13. Διὰ δὲ τοῦτο φύονται οι δδόντες ὕστερον τῶν ἄλλων : ἐν τῆ

¹ Τό γε Lind. — ² αὐτέων Cornar. — ³ θύραζε, εἰς ὄνυχας vulg. – θύραζε ονυγες C. Ald. - Dans le texte de vulg., τὸ ὑγρότατον est le sujet, et κολλώδες est l'attribut se construisant avec γίνεται; au contraire, dans le texte de Cet d'Alde, que je suis, l'attribut se construisant avec γίνεται est ονυχες, et dès lors κολώδες appartient au sujet; ce qui permet de repousser la correction de Cornarius (αὐτέων) et de garder αὐτέου : ce qu'il y a de plus humide dans le glutineux. Αὐτέου ainsi employé est une locution connue. - 4 ταῖν Zwing.-Encore un article masculin au duel construit avec un substantif féminin. Voy. plus haut p. 590, l. 13. - 5 xaì Calvus, Zwing. in marg., Lind., Mack. - xal om. vulg. - Ce xal peut être ajouté, même sans manuscrits. Cornarius et Foes rapportent τοῦ κολλώδεος à αύξησις et τοῦ λιπαροῦ à τὸ ἐνεὸν, mettant un point après κολλώδεος. Pour moi, je rapporte τοῦ πολλώδεος καὶ τοῦ λιπαροῦ à τὸ ἐνεὸν, mettant un point après γίνεται. De cette façon, αύξησις désigne non la croissance du glutineux, mais la croissance des dents. - εγίνεται Ald.ἔστι vulg. - ἔνεστι C. - της C. - της om. vulg. - Coray avait indiqué, Mus. Oxon. Consp. p. 5, cette correction, qui est justifiée par C. — 8 ἐπέσωσιν (sic) Ε. - 9 ἐπειδὰν ἐπὶ τὰ ἔτεα vulg.- Coray, ib. p. 5, propose de lire έπτὰ au lieu de ἐπὶ τὰ. Cette correction paraît de toute justesse. - εἴη vulg. - ἐπειδὰν gouvernant le subjonctif dans la Collection hippocratique, je lis έη au lieu de είη. Rien n'a été plus fréquent, dans cette Collection, que

ners (*ligaments*) et en synovie. Quant à la synovie, la partie la plus liquide du glutineux, échaussée, devint plus épaisse, tout en restant liquide, et de là provint la synovie.

- 11. (Formation des ongles.) Les ongles ont aussi été produits par ce glutineux, car ce qu'il y a de plus humide dans le glutineux s'écoulant sans cesse des os et des articulations, va, desséché et torréfié par le chaud, former les ongles au dehors.
- 12. (Formation des dents.) Les dents naissent les dernières pour ceci: la croissance s'en fait par les os de la tête et les mâchoires. Ce que ces os contiennent de glutineux et de gras, séché par le chaud, se consume, et les dents deviennent plus dures que les autres os parce qu'elles ne contiennent pas de froid. Les premières dents se forment par l'alimentation du fœtus dans la matrice et par l'allaitement de l'enfant après sa naissance. Le changement de la nourriture et des boissons les fait tomber; la chute s'en opère lorsque sept années de la première alimentation se sont écoulées; quelquefois même auparavant, quand elles proviennent d'une mauvaise nourriture; pour la plupart, c'est à l'âge de sept ans; celles qui leur succèdent vicillissent avec l'homme, à moins que quelque maladie ne les détruise.
 - 13. (Raison pour laquelle les dents naissent en dernier. L'au-

la confusion entre έη et είη. — 10 ην C, Ald. - φύσωσιν vulg. - φύσωσιν, aoriste actif, a la signification transitive et ne peut rester ici, à côté de φύονται, l. 11. Il faut lire φυώσιν aor. 2° subj., comme dans Platon, Resp. 10, p. 597, C; voy. Matthiæ, liste des verbes irréguliers, au mot φύω. Φυώσι peu connua dû s'altérer presque nécessairement en φύσωσι. - " τοῖς vulg. - τοΐσι C. - μεταφύοντες vulg. - μεταφυέοντες C. - Schneider, dans son Dict., cite μεταφύειν au sens intransitif avec la seule autorité de ce passage, et il doute de la correction de la leçon; mais, dans son Suppl., il la condamne absolument, proposant de lire μεταφύντες. Cette lecture est facile. Cependant faut-il la prendre en sacrifiant μετοφυέοντες, qui, lui, a un sens intransitif? C'est déjà beaucoup que d'avoir ici un sens intransitif; de plus je remarque que C est un manuscrit important; et, comme il y a des exemples d'un συέω en composition (voy. δδοντοφυέειν, de la Dent. CS 8, 9, 11 et 12), et qu'une telle forme a pu se développer, sans barbarisme, d'un adjectif en φυής, εὐφυής, ἐμφυής, etc., ainsi que εὐτραφέειν de εὐτραζής, cela me détermine à prendre μετασυέοντες. - 12 γούσου Lind. - διτοθρώσι Ald.

γνάθω φλέβες εἰσὶ τη κάτω κοῖλαι, καὶ μούνοισι τῶν ὀστέων αὐται την τροφήν παρέγουσι τῷ ὀστέω τὰ δὲ ὀστέα τοιαύτην αύζησιν δποῖά πέρ έστι, καὶ τὰ ἄλλα δὲ πάντα τοιαύτην ἀποδίδωσιν αὔξησιν, δποῖα αὐτά ἐστιν · καὶ γὰρ αἱ φλέβες αἱ ἐκ τῆς νηδύος ² καὶ τῶν ἐντέρων, είς α συλλέγεται τὰ σιτία καὶ τὰ ποτὰ, ἐπειδὰν θερμανθῆ ταῦτα, έλκουσι τὸ λεπτότατον καὶ τὸ ύγρότατον τὸ δὲ παγύτατον αὐτέου ⁸καταλείπεται, καὶ γίνεται κόπρος εν τοῖσιν εντέροισι τοῖσι κάτω: τὸ δὲ λεπτότατον αί φλέβες έλκουσιν ἐκ τῆς νηδύος καὶ τῶν ἐντέρων τῶν ἐάνωθεν τῆς νήστιος, θερμαινομένων τῶν σιτίων ἐπὴν δὲ περήση την νηστιν, ές τὰ κάτω έντερα ξυνεστράφη, καὶ κόπρος ἐγένετο: ή δὲ τροφή ἐπειδὰν ἀφίκηται δές ἕκαστον, τοιαύτην ἀπέδωκε τὴν εἰδέην έκάστου όκοία περ ήν . αρδόμενα γαρ ύπο της τροφής αυζεται έχαστα, το θερμόν καὶ το ψυχρόν καὶ το κολλώδες καὶ το λιπαρόν καὶ τὸ γλυκὸ καὶ τὸ πικρὸν καὶ τὰ ὀστέα καὶ τὰ ἄλλα ξύμπαντα δκόσα εν τῷ ἀνθρώπω ⁶ ἔνι. Διὰ τοῦτο ὕστερον οἱ δὸόντες φύονται • εξρηται δέ μοι καὶ πρότερον ότι μοῦναι τῶν ὀστέων αἱ γνάθοι ψλέ-

' Καὶ ἐν τῆ κάτω κοιλίη (ἐκ τῆς κάτω κοιλίης Cornar., Mack) μούνοισι vulg. - Cette correction de Cornarius n'est pas suffisante; et, puisqu'il en faut une, on doit essayer de la rendre complète. Cornarius fait dire au passage que ces os sont les seuls qui reçoivent leur nourriture par une veine venant du ventre. Or, ce n'est pas cela que l'auteur entend; il entend expressément que ces os sont les seuls qui aient des veines en euxmêmes : εξρηται δέ μοι καὶ πρότερον ὅτι μοῦναι τῶν ὀστέων κί γνάθοι φλέδας έχουσιν αὐταὶ ἐν έωυταῖσι, l. dernière. Il faut donc lire : τῆ κάτω. Il est facile d'expliquer comment l'erreur s'est produite : τῆ κάτω, mal compris, a changé κοῖλαι en κοιλίη; cela fait, quelque correcteur a ajouté èv, déplaçant ou ajoutant un xxí. La mâchoire inférieure reçoit en effet un vaisseau considérable; cela est vrai, mais ce qui ne l'est pas, c'est que ce soit le seul os qui en reçoive. - 2 xal L, Cornar., Zwing. in marg., Foes in not., Lind., Mack, - xat om. vulg. - Correction manifeste; voy. 1. 8. - ξυλλέγεται Lind., Mack. - 3 κατασήπεται Cornar. - 4 ἄνωθεν [μᾶλλον] της νήστιος Lind. - 5 ές C. - ές om. vulg. - 6 ένη vulg. - Lisez έγι.-Les traducteurs traduisent διά τοῦτο ὕστερον οἱ ὁδόντες φύονται, comme si c'était une formule de clôture, indiquant que l'explication qui montre pourquoi les dents poussent en dernier est terminée. Mais il n'en est rien; cette explication n'est pas finie; on n'a, pour s'en convainere, qu'à lire le morceau. Il faut considérer la phrase comme une reprise : l'auteur commence par exposer comment la nourriture, absorbée par les veines dans les intestins, va s'approprier à chaque partie; mais, comme cela s'est un peu étendu et qu'il a perdu de vue son objet principal, il

teur a vu que l'os de la mâchoire reçoit des vaisseaux; mais il croit que c'est le seul os qui en reçoire. L'aliment puisé dans les intestins par les veines est apporté à chaque organe; et chaque organe, se l'appropriant, eroft par un accroissement qui lui est homogène; en d'autres termes, dans l'os il se fait du tissu osseux, dans le muscle du tissu musculaire, etc. L'os de la machoire, pourvu d'une veine, produit quelque chose de plus que les autres os; et cela est les dents. Cet accroissement en plus se continue tant que l'homme crost; de là les dents de lait, les dents de sept ans, les dents de douze, les dents de sagesse.) Voici pourquoi les dents naissent postérieurement à tous les autres os : dans la mâchoire inférieure il y a des veines » creuses; ce sont les seuls os qui reçoivent par des veines l'aliment; or les os croissent par un accroissement qui leur est semblable; et, de fait, toutes les autres parties du corps croissent par un accroissement qui leur est semblable. Les veines provenant du ventre et des intestins où se rassemblent les aliments et les boissons, y puisent, quand cela est échaussé, ce qu'il y a de plus ténu et de plus liquide; tandis que ce qu'il y a de plus épais reste et se transforme en excrément dans les intestins inférieurs. Les veines absorbent, dans le ventre et dans les intestins au-dessus du jéjunum, la partie la plus ténue des aliments échauffés qui, traversant le jéjunum, se rassemblent dans les intestins inférieurs et deviennent excrément. L'aliment, arrivé à chaque partie, y produit la forme de cette partie telle qu'elle était; car chaque chose, arrosce par l'aliment, s'accroît, le chaud, le froid, le glutineux, le gras, le doux, l'amer, les os, tout en un mot ce qui est dans le corps de l'homme. Je reviens à la raison pour laquelle les dents naissent en dernier : j'ai dit plus haut que les mâchoires, scules entre les os, renferment des veines dans leur intérieur;

indique qu'il y revient. Les mâchoires, ayant, seules entre tous les os, une veine, produisent aussi, tant que l'homme croit, quelque chose en plus, qui est les dents; et, comme l'homme croit jusqu'à sept, quatorze et vingt et un ans, les dents sont ce qui vient en dernier.

δας ἔχουσιν ¹αὐταὶ ἐν ἕωυταῖσι · καὶ διὰ τοῦτο τροφὴ ἔλκεται πλέον ἢ ἐς τὰ ἄλλα ὀστέα. Καὶ πλέονα τὴν τροφὴν ἔχοντα καὶ ἀθροωτέρην τὴν ἐπιβροὴν, ἀποτίκτει αὐζησιν αὐτὰ ἀφ' ² ἑαυτέων τοιαύτην οἷά πέρ ἐστιν αὐτὰ , τέως ἄν περ καὶ ἄνθρωπος οὖλος αὐξάνηται. Αὐζάνεται δὲ ἐπὴν γένηται ἐπίδηλος · ἐπίδηλος ὁὲ μάλιστα γίνεται ἀπὸ ἐπτατείος μέχρι ³τεσσαρεσκαιδεκαετέος, καὶ ἐν τουτέφ τῷ χρόνφι οἴ τε μέγιστοι τῶν ὀδόντων φύονται καὶ ἄλλοι πάντες , ἐπὴν ἐκπέσωσιν οῦ ἐγένοντο ἀπὸ ⁴τῆς τροφῆς τῆς ἐν τῆ μήτρη. Αὐζάνεται δὲ καὶ ἐς τὴν τρίτην ἑδδομάδω, ἐν ἢ νεηνίσκος γίνεται , μέχρι τεσσάρων καὶ πέντε ἑδδομάδων · καὶ ἐν τῆ τετάρτη δὲ ἑδδομάδι ὀδόντες φύονται δύο τοῖσι πολλοῖσι τῶν ἀνθρώπων, οὖτοι καλέονται δωφρονιστῆρες.

- 14. Αἱ δὲ τρίχες φύονται ὧδε · ἀστέα εἰσὶ καὶ ἐγκέφαλος, ἀφ' ὧν ἡ τοιαύτη αὔξησις, ὅτι τοῦ πέριξ κολλώδεος, ὅπως περ τοῖσι νεύροισι, καὶ τοῦ λιπαροῦ οὐκ ἔνεστιν · εἰ γὰρ ἐνῆν τοῦ λιπαροῦ, ἐζεκαίετο ἀν ἐκ τοῦ θερμοῦ. Τάχα δὲ θαυμάσειεν ἀν τις ὅτι καὶ ἐν τῆσι μασχάλησι καὶ ἐν τῷ δἐπισείῳ τρίχες πολλαὶ καὶ ἐν τῷ σώματι παντί τεὶ- ωὐτὸς λόγος περὶ τουτέου · ὅπου 8 τυγχάνει τοῦ σώματος τὸ κολλῶδες δν, ἐνταῦθα αἱ τρίχες γίνονται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ.
- 15. ᾿Ακούει δὲ διὰ τόδε · τὰ τρήματα τῶν οὐάτων προσήκει πρὸς ἐστέον σκληρόν τε καὶ ξηρὸν ὅμοιον λίθω · ⁹ τοῦτο δὲ, πέφυκε πρὸς ¹⁰ ὀστέον κοίλωσις σηραγγώδης · οἱ δὲ ψόφοι ἀπερείδονται πρὸς ¹¹ τὸ σκληρόν · τὸ δὲ ἀστέον τὸ κοίλον ἐπηγεῖ διὰ τοῦ σκληροῦ · τὸ ¹² δὲ δέρμα τὸ πρὸς τῆ ἀκοῆ πρὸς τῷ ὀστέω τῷ σκληρῷ λεπτόν ἐστιν ὥσπερ ἀράγνιον, ξηρότατον τοῦ ἄλλου δέρματος. Τεκμήρια δὲ πολλὰ

¹ Αὐται vulg. - Lisez αὐταί. - ἐωυτέσι (sic) C. - ἐωυτῆσι Lind., Mack. — ² ἐωυτέων Zwing., Lind., Mack. — ³ τεσσαρεσκαιδεκάταιος (sic) C. - τεσσαρεσκαιδεκαετέος L, Lind., Mack. - τεσσαρεσκαιδεκάταιος vulg. — ⁴ τῆς om. C. — ⁵ σωρρονηστῆρες E, Ald., Frob. — ε ἐπισχίω (sic) C, Ald. — ° εἰσιν ο ισιν (εἰσιν om. Ald) οὖτος (ὁ addit E) λόγος vulg. - Ald. nous fournit une bonne correction, supprimant οἰσιν, qui embarrasse la phrase et qui est né évidemment de la répétition, par iotacisme, de εἰσιν. Cela fait, le sens est clair; il faut, en place de οὖτος, lire ωῦτὸς, ou, ioniquement, ωὐτός; voy. p. 588, note 2. L'addition de ὁ dans E a été suggérée par la fause leçon οὖτος, le correcteur ayant voulu suivre la syntaxe; c'est ainsi que les textes vont quelquefois jusqu'à se dénaturer singulièrement. — ⁵ τυγχάνοι C. - γίγνονται Lind. — ⁵ τοῦτο signifie ici de plus. Cette construction est fréquente dans le traité des Articulations; voy. par exemple τοῦτο

c'est pourquoi elles attirent plus de nourriture que les autres os. Ayant plus de nourriture et un afflux plus abondant, elles engendrent par elles-mêmes un accroissement qui est comme elles sont; et elles l'engendrent jusqu'à ce que l'homme ait crû tout entier. Il croît quand il est devenu formé, et il devient surtout formé de sept ans à quatorze; c'est dans cet intervalle que naissent les plus grosses dents et toutes celles qui remplacent les dents de la nourriture dans la matrice. Il croît aussi jusqu'à la troisième semaine où il devient jeune homme, et jusqu'à la quatrième et à la cinquième. Dans la quatrième semaine naissent chez la plupart des hommes deux dents dites de sagesse.

14. (Formation des cheveux. L'explication est différente de celle qui est donnée dans l'opuscule des Glandes, § 4.) Les cheveux poussent ainsi : ce sont les os et le cerveau qui les produisent, attendu qu'il n'y a pas, comme dans les nerfs, du glutineux placé à l'extérieur et du gras; car, s'il y avait des parties grasses, elles seraient consumées par le chaud. Mais peut-être on s'étonnera qu'il naisse des poils abondants aux aisselles, au pubis et sur tout le corps. Le raisonnement est le même : là où le corps renferme du glutineux, le chaud fait germer des poils.

15. (Audition. On trouve rapportée l'opinion d'auteurs qui avaient écrit sur la nature et qui pensaient que c'était le cerveau qui, dans l'audition, résonnait.) L'homme entend de cette façon : les conduits auditifs sont attenants à un os dur et sec comme la pierre; en outre, l'os est creusé d'une cavité fistuleuse. Les sons viennent se heurter contre ce corps dur; et l'os, qui est creux, retentit par sa dureté même. Dans le conduit auditif est fixée à l'os dur une membrane, ténue comme une toile d'araignée, la plus sèche de toutes les membranes. Il est beaucoup de preuves que les corps les plus durs

μέν.... τοῦτο δὲ, § 10. — 10 δστέου Ald. — " τὸ om. Lind. – ἐπιχεῖ (sic) C, Ald. — " τὸ E. – δὲ om. rulg. – Ante ξηρότατον addunt και Lind., Mack.

δτι ξηρότατον ἢχεῖ μάλιστα ' ὅταν δὲ μέγιστον ' ἦχήση, τότε μάλιστα ἀχούομεν. Καί εἰσί τινες οἱ ἔλεξαν φύσιν ξυγγράφοντες ὅτι ὁ ἐγχέφαλός ἐστιν ὁ ἢχέων · τοῦτο δὲ οὐχ ᾶν γένηται · αὐτός τε γὰρ ὁ ἐγχέφαλος ὑγρός ἐστι, χαὶ ² μῆνιγξ περὶ αὐτόν ἐστιν ὑγρὴ χαὶ παχείη, καὶ περὶ τὴν μήνιγγα ὀστέα · ³οὐδὲν οὖν τῶν ὑγρῶν ἢχεῖ, ἀλλὰ ξηρά · τὰ δὲ ἢγέοντα ἀχοὴν ποιεῖ.

- 16. 'Οσφραίνεται 'δ' δ έγαέφαλος ύγρὸς ἐών αὐτὸς τῶν ξηρῶν, ἔλκων τὴν ὀδμὴν ξὸν τῷ ἠέρι διὰ τῶν βρογχίων ⁵ξηρῶν ἐόντων · προήκει γὰρ δ ἐγαέφαλος τῆς ρινὸς ἐς τὰ κοῖλα · καὶ ταύτη αὐτῷ οὐκ ἔστιν ἐπίπροσθεν ⁶σστέον οὐδὲν, ἀλλὰ χόνεριον μαλακὸν ὅκως περ σπόγγος, οὐτε κρέας οὐτε ἐστέον. Καὶ ὅταν μὲν ξηρὰ ἢ τὰ κοῖλα τῆς ρινὸς, ὀσμᾶσθαι τῶν ⁷ξηροτέρων αὐτὸς ἑωυτοῦ ἀκριδέστερὸς ἐστιν · ὕδατος γὰρ οὐκ ὀδμᾶται · ὑγρότερον γάρ ἐστι τοῦ ἐγκεφάλου, ἐὰν μὴ σαπῆ · σηπόμενον γὰρ τὸ ὕδωρ παχύτερον ⁸γίνεται καὶ τὸ ἄλλα πάντα · ὁκόταν ὸὲ ὑγρανθέωσιν αἱ ρίνες, οὐ ⁹ δύναται ὀσφραίνεσθαι · οὐ γὰρ τὸν ἠέρα ἔλκει αὐτὸς πρὸς έωυτοῦ ἐς τὴν ὑπερώην καὶ τὴν φάρυγα καὶ τὸν πνεύμονα καὶ ἐς τὴν ἄλλην κοιλίην, γινώσκουσιν οἱ ἀνθρωποι καὶ φασὶ καταβρέειν ἐκ τῆς κεφαλῆς · καταβρέει δὲ καὶ ἔς τὸ άλλο σῶμα · ¹¹ καί ἐστι τροπὴ τῷ θερμῷ.
- 47. 'Ορῆ δὲ διὰ τοῦτο · ἀπὸ τοῦ ¹² ἐγκεφάλου τῆς μήνιγγος φλὲψ καθήκει ἐς τὸν ὀρΦαλμὸν διὰ τοῦ ὀστέου ¹³ ἑκάτερον · διὰ ταύταιν ταῖν φλεδοῖν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου διηθέεται τὸ λεπτότατον τοῦ κολλω-δεστάτου · καὶ διὰ τοῦτο ¹⁴ αὐτὸ περὶ αὐτὸν δέρμα ποιέει τοιοῦτον

^{&#}x27; Ἡχήσητο μάλιστα ἀκούωμεν vulg.-ἡχήση, τότε μάλιστα ἀκούομεν Κühn.- Cette correction est excellente. — ² μήνιγξ Mack. — ³ οὐδὲ Κühn, par une faute d'impression. – ποιέει Mack. — 4 δὲ Mack. – τῶν ξηρῶν αὐτὸς C, Ald. – σὸν Mack. — ὁ ξηρῶν ἐόντων om. Cornar. – προσήκει Codd. quidd. ap. Foes in not. — ὁ διστέων C, Ald. — ² ξηρωτέρων Zwing. — ὁ γίγνεται Lind. – τᾶλλα Ε. — ὁ δύνανται Foes in not., Lind. — 10 ἀποτίκτη CE. – ἀποτήκτη Ald., Frob. – ἀποτήκη est une correction de Foes; il l'a introduite dans son texte; ce qu'il fait bien rarement. Elle paraît tout à fait sûre. — " καὶ ἔστι τροπφ (τρόπος Zwing.; τροπή C, Zwing. in marg., Lind.) τῷ θερμῷ vulg. – καὶ ἔστι τῷ τρόπῳ θερμὸς Cornar. – τροπὴ est la νέτitable leçon. — " ἐγγεράλου (sic) C. — "ὁ ἐκατέρου Calvus. — " αὐτὸ περὶ αὐτὸ (αὐτὸν Cornar., Lind., Mack) (περὶ αὐτὸ om. Codd. quidd. ap. Foes in not.) δέρμα vulg. – La correction de Cornarius paraît bonne; elle est

résonnent le mieux; or, plus les sons ont de force, mieux nous entendons. Quelques-uns qui ont écrit sur la nature ont prétendu que c'était le cerveau lui-même qui résonnait, ce qui est impossible; car le cerveau est humide et entouré d'une membrane humide et épaisse, et autour de la membrane sont des os. Les corps liquides ne résonnent pas; il n'y a que les corps secs; or ce qui résonne est ce qui produit l'audition.

16. (Olfaction. C'est par les voies nasales que le cerveau envoie les catarrhes sur les parties inférieures; même théorie que dans l'opuscule des Glandes; voy. § 11.) Le cerveau, étant humide lui-même, sent les substances sèches, attirant l'odeur avec l'air à travers des tuyaux qui sont secs. Car il s'étend dans les cavités des narines; de ce côté, aucun os ne lui oppose une barrière; et il n'est borné que par un cartilage mou comme une éponge, et qui n'est ni chair ni os. C'est quand les cavités des narines sont sèches qu'il perçoit avec le plus d'exactitude l'odeur des substances sèches. Il ne sent pas l'eau, car elle est plus humide que le cerveau lui-même, à moins qu'elle ne soit putréfiée; car l'eau, ainsi que tous les autres corps, s'épaissit en se corrompant. Mais quand les narines deviennent humides, elles perdent la faculté de sentir, le cerveau n'attirant plus l'air à lui. C'est par cette voie aussi que le cerveau, par lui-même, flue abondamment sur le palais, sur la gorge, sur le poumon et sur le ventre; alors on reconnaît et on dit qu'il se fait un catarrhe de la tête; il s'en fait aussi sur le reste du corps, et c'est une conversion pour le chaud.

17. (Vision. L'auteur a vu souvent les humeurs de l'œil après la rupture de cet organe.) La vision est ainsi : une veine partie de la membrane du cerveau se rend à chaque œil au travers de l'os. Par ces deux veines, ce qu'il y a de plus ténu dans le glutineux est filtré hors du cerveau, et, de cette façon, forme

très-plausible, les copistes ayant pu très-facilement se brouiller entre ces αὐτὸ et ces neutres.

1οξόν πέρ αὐτό έστι τὸ διαφανές τοῦ ὀφθαλμοῦ τὸ πρὸς τοῦ ἡέρος, πρὸς δ προσβάλλει τὰ πνεύματα, χατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ώσπερ περὶ τοῦ ἄλλου δέρματος έλεζα. Πολλά δὲ ταῦτ' ἐστὶ τὰ δέρματα πρό τοῦ δρέοντος διαφανέα, όχοιον περ αὐτό ἐστιν: τούτω γὰρ τῷ διαφανεῖ ἀνταυγέει τὸ φῶς καὶ τὰ λαμπρὰ πάντα τουτέω οὖν δοῆ τῷ ἀνταυγέοντι . ό τι δε μη λαμπρόν έστι μηδε άνταυγεί, τουτέω ούν δρη· τὸ δε άλλο τὸ περί τους ἐσθαλμους λευκὸν κοέας ἐστίν. Ἡ δὲ κόρη καλεομένη τοῦ όφθαλμοῦ εμέλαν φαίνεται διά τοῦτο, ότι ἐν βάθει ἐστὶ και λιτωλες πευς ε ας το είας πεγαλες. Χιτωλα ος καγεόπελ το εκερλ ώσπεο δέρμα· έστι δὲ οὐ 7 μέλαν όψει, άλλά λευχὸν διαφανές. 8Τὸ δὲ ύγρὸν κολλῶδες τολλάκις γὰρ ὀπώπαμεν ἐπὶ συβραγέντος ὀφθαλμοῦ έξιον ύγρον κολλώδες. κήν μεν ή έτι θερμόν, ύγρον έστιν. έπειδάν δε ψυγθή, εγένετο ξηρόν ώσπερ λιβανωτός διαφανής, καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν θηρίων ὅμοιόν ἐστι. Τὸν δὲ ὀφθαλμὸν θάνιᾳ πᾶν ὅ τι αν ἔμπέση. καὶ τὰ πνεύματα προσδάλλοντα, καὶ τὰ άλλα ὅσα λαμπρότερα 10 ἢ κατ' αὐτόν ἐστι, ¹¹ καὶ εἴ τις ἐγχρίσει, διὰ τόδε, ὅτι ὁμόγροια ἔνυγρός έστιν, ώσπερ τὸ στόμα καὶ ἡ γλῶσσα καὶ ἡ ἄλλη κοιλίη ἔνυγρά ἐστιν.

18. Διαλέγεται 12 δε διά το πνεύμα έλχων έσω ες παν το σώμα,

1 Οξόν περ (περ om. Mack) περί (περί om. Zwing. in marg.) αὐτὸ vulg.-Zwinger a indiqué à sa marge comment il faut corriger ce texte : περὶ doit être supprimé, ayant été introduit par les copistes à cause du voisinage de περ; genre de faute qui n'est pas rare. Voyez d'ailleurs un peu plus bas όποιόν περ αὐτό. - 2 τῶ C. - 3 διαφανέος vulg. - διαφανέως P'. διαφανέα C, Ald. - αὐτῶ pro αὐτὸ C. - 4 ὅτι vulg. - ὅ τι Lind. - ἀνταυγῆ vulg. - ἀνταυγεῖ Focs in not. - ἀνταυγές: Lind., Mack. - La correction de Foes est évidente.-Au lieu de κρέας, Wallroth, Syntagma, p. 54, conjecture κέρας, substance cornée. - 5 μέλαινα L, Mack. - 6 αὐτὴν L. -7 μέλαιναν Mack. — 8 έστι pro τὸ Lind. - ἐπισυρραγέντος Ε. - δεξιὸν pro έξιὸν Ald. - M. Andreæ, die Augenheilkunde des Hippocrates, p. 58, regarde comme certain que cette humeur glutineuse qui se coagule et qui ressemble à de l'encens, est le cristallin. Cette opinion me paraît certaine, à moi aussi. - 9 avà pro àvia C. - 10 7, E. - 11 xaì 7,7 (eì C) τις εν κρίσει (έγκρίσει pro èv κρίσει Lind.; έκκρίσει Codd. ap. Foes in not., Mack; έρωτήτη legisse videtur Cornar.; ἐρωτήσει Zwing. in marg.) διὰ τόδε, ὅτι ὁμόγροια (addit ένυγρος Lind.) έστὶν ώσπερ vulg. - Cornarius traduit : Et si quis interroget, respondere licet, propterea quod consimilis coloris existunt. La traduction de Zwinger est semblable. Foes a : Idque quis ideo fieri judicet, quod unius et ejusdem sint coloris. Cette phrase est très-altérée; et les efforts de restitution et de traduction n'ont pas été heureux. D'abord on s'est mépris sur le sens de ὁμόχροια, qui, dans la Collection

autour de l'œil une peau telle qu'est ce ténu même, c'est-àdire forme le diaphane de l'œil, ce qui est exposé à l'air, ce qui reçoit le choc des vents, de la même manière que j'ai exposée pour les autres peaux. Ces tuniques, placées devant la portion vovante, sont multiples, diaphanes comme elle. Or, c'est dans ce diaphane que la lumière et toutes les choses brillantes se réfléchissent; et la vision s'opère par cette réflexion. Par ce qui n'est pas brillant et ne réfléchit pas, il n'est pas de vision. Le restant autour de l'œil est une chair blanche. La partie de l'œil dite pupille paraît noire parce qu'elle est située au fond et entourée de tuniques noires. Nous appelons tunique ce qui est dans l'œil comme une peau. Elle n'est pas noire à la vue, mais elle est incolore et diaphane. Le liquide de l'œil est glutineux, car souvent nous avons vu sortir un liquide glutineux hors d'un œil rompu; tant qu'il est chaud, il reste fluide; mais il devient, en se refroidissant, sec comme un morceau d'encens transparent (le cristallin, voy. note 8). Il est semblable chez les homnies et les animaux. L'œil souffre par tout ce qui entre dedans, par le vent qui le frappe, par ce qui est trop brillant pour lui, par les onctions qu'on y pratique; la raison, c'est que la surface en est humide, comme le sont la bouche, la langue et le reste du ventre.

18. (Voix et parole. C'est l'air qui produit le son. L'auteur

hippocratique, signifie, non pas similitude de couleur, mais surface, peau. Toutefois il faut distinguer Linden, qui a apporté un élément important de correction en introduisant ἔννγρος; restitution qui paraît tout à fait sûre à cause du parallélisme: ισπερ.... ἔνυγρά ἐστεν. Je crois compléter cette excellente indication, en lisant, par un chaugement très-léger, ἐγχρίσει au lieu de ἐν χρίσει. Dès lors ce membre de phrase se lie avec ce qui précède, la construction devient possible, et cela signifie que toutes ces souffrances de l'œil, par les contacts quelconques, proviennent de ce que la surface en est humide; tandis que, si elle était sèche, comme l'est par exemple celle de la peau, ces contacts ne seraient pas douloureux. — 12 Post δὲ addit καὶ C. – ἔλκον Zwing. – ἕλκειν Zwing. in marg., Lind., Mack. – είσω πᾶν vulg. – On a changé ἔλκων en ἔλκον pour l'accorder avec σῶμα; mais je pense qu'on doit lire, au lieu de είσω πᾶν de vulg., ἔσω ἐς τὰ κοῖλα, et dès lors il n'y a rien à changer.

τὸ πλεῖστον οὲ ἐς τὰ κοίλα ¹ αὐτὸς έωυτῷ : αὐτὸ οὲ θύραζε ιδθεόμενον διὰ 2 τὸ κενὸν ψόρον ποιέει · ἡ κεφαλή γὰρ ἐπηχεῖ. Ἡ δὲ γλῶσσα άρθροῖ προσβάλλουσα. ³ ἐν τῷ φάρυγγι ἐποφράσσουσα καὶ προσβάλ.λουσα πρός την ύπερώην και πρός τους δδόντας ποιέει σαφηνίζειν ήν δέ μή ή γλώσση άρθροῖ προσδάλλουσα έκάστοτε, οὐκ ᾶν σαφέως διαλέγοιτο, άλλ' 4 ή έκαστα φύσει τὰ μονόφωνα. Τεκμήριον δέ έστι τουτέω, οί χωφοί οί έχ γενεής 5 ουκ επίστανται διαλέγεσθαι, άλλά τά μονόφωνα μούνον φωνέουσιν, οὐος εἴ τις τὸ πνεῦμα ἐχπνεύσας πειρῷτο διαλέγεσθαι. Δήλον δε τόδε οι άνθρωποι δκόταν Βούλωνται μέγα φωνήσαι, έλχοντες το πνεύμα το έξω ώθεουσι θύραζε χαὶ φθέγγονται μέγα ως 6 αντηγή το πνεύμα, έπειτα δε καταμαραίνεται το φθέγμα. καὶ οἱ κιθαρωδοὶ, ὁκόταν δέη αὐτοῖς μακροφωνέειν, ἐπ' ἄκρον έλκύσαντες τὸ πνεδικα έσω πουλύ έκτείνουσι τὴν έκφοράν καὶ φωνοδσι καὶ σθέγγονται μέγα ως ⁷ άντηχωσι τῷ πνεύματι, ἐπὴν δὲ τὸ πνεῦμα έπιλίτη, καταπαύονται τουτέοισι δήλον ότι τὸ πνεζιμά έστι τὸ φθεγγόμενον. Είδον δε ήδη οδ, δοφάζαντες έωυτους, απέταμον τον φάρυγγα παντάπασιν · οδτοι ζώσι μέν, φθέγγονται δέ οὐδέν, εί μή τις ⁹συλλάδη τὸν φάρυγγα · •ὖτοι δὲ φθέγγονται· δῆλον δὲ καὶ ¹⁰τούτω, έτι τὸ πνεῦμα οὐ οὐναται, οιατετμημένου τοῦ λάρυγγος, έλκειν έσω ες τὰ κοίλα, ἀλλά κατά τὸ διατετμημένον εκπνέει. Θύτως έγει περί φωνής ίσως καί 11 διαλέξιος.

19. 12 Ο δὲ αἰών ἐστι τοῦ ἀνθρώπου ἐπταήμερος. Πρῶτον μὲν

¹ Αύτὸ Mack. - έωυτοῦ ΕΡ'. - τὸ θεώμενον pro ώθεόμενον C. Ald. - 2 τὸν C, Ald. - ἐπήχει (sic) C. - 3 ἔν [τε] τῷ Lind., Mack. - λάρυγγι Mack. - προδάλλουσα C. — 4 η vulg. - η G. - Je lis ζ. — 5 ου γάρ pro ουκ Lind. — 6 άνττχη Calv., Lind. - ἀντέχη vulg. — τ ἀντέχωσι vulg. - ἀντηχώσι Calv., Lind. - Calvus n'a point imaginé cette leçon, et il l'a trouvée dans ses manuscrits. L'autorité en étant sinsi établie, quel est le meilleur, ἀντέχειν ου ἀντηχεῖν? Pour que ἀντέχειν valût mieux, il faudrait qu'il y cût non pas ώ;, mais έως. Ανος ώς, αντηχείν me paraît mériter la préférence. - τό pro τῷ C. s σπάγξαντες (sic) Ald. - λάρυγγα Zwing., Mack. — ε ξυλλάβη Lind. - λάρυγγα C, Lind. — 10 τούτο vulg. - Je lis τούτω; voy. plus hant, l. 6 : τεκμήσιον δέ έστι τουτέφ. - Ελκεσθαι Lind. - En trouvant ici λάρυγγος sans varianta dans nos deux manuscrits, en remarquant que C a λάρυγγα dans un cas, on scrait tenté de faire comme Linden, et de mettre partout λάρυγξ. Mais le langage hippocratique ne distingue pas exactement ces deux termes (voy. Foes, Œcon. au mot φάρυγξ); et je serais plutôt tenté de mettre φέρυγγος au lieu de λάρυγγος, que vice versa; car plus d'un correcteur aura

apporte différentes preuves, entre autres qu'il a vu des gens qui, s'étant coupé la gorge, ne pouvaient plus parler, et reprenaient la parole quand on réunissait la plaie du larynx.) L'homme parle par l'air qu'il attire dans tout son corps, mais surtout dans les cavités, Poussé au dehors à travers le vide, l'air produit un son, car la tête résonne. La langue articule par ses chocs; interceptant dans la gorge et heurtant contre le palais et les dents, elle rend les sons distincts. Si, à chaque fois, la langue n'articulait pas en heurtant, l'homme ne parlerait pas distinctement, et il n'émettrait que chacun des sons simples naturels. La preuve en est dans les sourds de naissance, qui, ne sachant pas parler, n'émettent que les sons simples. On ne réussira pas non plus si on veut parler après une expiration. En effet, un homme qui veut faire entendre une grande voix, attire l'air extérieur, le chasse au dehors et crie fort afin que l'air résonne à l'encontre; ensuite le son va en s'affaiblissant. Les musiciens, quand il leur faut porter la voix au loin, faisant une inspiration profonde, prolongent l'expiration et chantent fort afin que l'air résonne à l'encontre; le son cesse quand l'air fait défaut. Tout cela montre que c'est l'air qui bruit. J'ai vu des gens qui, voulant se tuer, s'étaient coupé la gorge tout à fait; ils vivent, il est vrai, mais ne parlent pas, à moins qu'on ne réunisse la plaie; alors ils parlent. Cela encore prouve que l'air ne peut plus être attiré dans les cavités, le larynx étant coupé; mais il passe à travers la plaie. Telle est sans doute l'explication de la voix et de la parole.

19. (L'age de l'homme est de sept jours, c'est-à-dire marche par septénaires. Preuve : en sept jours le produit de la concep-

été tenté, comme Linden, de substituer, dans ce passage, λάρυγξ à φάρυγξ. De là les variations. — " διαλέξεως vulg. - διαλέξιος C. — " Lalamantius a publié à part cette fin du livre des Chairs sous le titre de Hερὶ αἰῶνος τοῦ ἀνθρώπου, la rapprochant des opuscules sur la Naissance à sept mois et sur la Naissance à huit mois, à cause de la similitude du sujet. Lincen, qui n'avait pas ce motif, n'en a pas moins séparé ce même fragment du reste de l'ouvrage et en a fait un opuscule isolé.

έπην ες τὰς ¹μήτρας έλθη δ γόνος, εν έπτὰ ήμερησιν έγει δκόσα περ έστιν έγειν τοῦ σώματος. τοῦτο δέ τις αν θαυμάσειεν όχως έγω οίδα · πολλά δέ είδον τρόπω τοιώδε · αί έταϊραι αί δημόσιαι, αίτινες αὐτέων πεπείρηνται πολλάκις, ὁκόταν παρὰ ἄνδρα ἔλθη, γινώσκουσιν οκόταν λάβωσιν εν γαστρί . κάπειτ, ενοιαφθείδοροιν . εμειοάν ος ήδη διαφθαρή, έχπίπτει ώσπερ σάρξι ταύτην την σάρχα ές ύδωρ έμδαλών, σχεπτόμενος εν τῷ ὕὸατι, εὑρήσεις ² ἔγειν πάντα μέλεα καὶ τῶν ὀοθαλμῶν τὰς γώρας καὶ τὰ οὔατα καὶ τὰ γυῖα καὶ τῶν γειρῶν οἱ δάκτυλοι καὶ τὰ σκέλεα καὶ οἱ πόδες καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδων, καὶ τὸ αἰδοῖον καὶ τὸ άλλο πᾶν σωμα όῆλον. Εὐδηλον δέ καὶ όταν λάδη ες γαστέρα ⁸τῆσιν ἐπισταμένησιν, αὐτίχα ἔφριζε, καὶ θέρμη καὶ βρυγμὸς καὶ σπασμὸς ἔγει, καὶ τὸ ἐ ἄρθρον καὶ τὸ σῶμα πᾶν καὶ τὴν ὑστέρην ὄκνος ' καὶ δόκόσαι καθαραί εἰσι καὶ μὴ ὑγραὶ, τοῦτο πάσγουσιν ' όχόσαι 6 δέ παγείαι καί βλεννώδεις, οὐ γινώσκουσι τουτέων τῶν γυναιχῶν πολλαί 'ἦ δέ μοι ἔδειζαν, κατά τοῦτο δή καὶ ἐπίσταμαι είδεναι. Δηλον δε ται τώδε, στι έπτημερος δ αίων, εί τις εθέλει 8 έπτα ήμέρας σαγέειν ή πιέειν μηθέν, οι μέν πολλοί αποθνήσχουσιν εν αὐτῆσιν · εἰσὶ δέ τινες χαὶ οὶ ὑπερβάλλουσιν, ἀποθνήσχουσι ο' όμως εἰσὶ δέ τινες οἱ καὶ ἐπείσθησαν ώστε μή ἀποκαρτερῆσαι, άλλα φαγέειν τε και πιέειν . άλλ, ή κοιγίν οςκέτι καταξέλεται . ή γάρ νηστις συνεφύη έν ταύτησι 9 τησιν ήμερησιν . άλλά θνήσχουσι

^{1 &#}x27;Hu έρας Ald., Zwing, in marg. - ὑστέρας C. - 2 ἔγον C. - 3 Cornarius et Foes ont traduit comme s'il y avait τοξοιν έπισταμένοισιν. Cette correction est très-facile, vu l'iotacisme, et elle donne un sens qui est satisfaisant aussi. Mais ce qui m'empeche de la recevoir, c'est qu'un peu plus bas l'auteur attribue cette connaissance aux femmes mêmes, en disant où yiνώσκουσι πολλαί. — 4 Cornarius rend άρθρον par articulos. Foes, dans son OEcon., fait observer qu'ici ce mot a un sens plus restreint et qu'il signifie les articulations de la hanche et du bassin. Je me range à l'opinion de Foes. — δοκόσα καθαρά Ald., Lalamantius. - καὶ μὴ ὑγραὶ C, Żwing. in marg. - καὶ μὴ ύγραὶ om. vulg. - 6 δὲ πάσγουσι παγεῖαι vulg. -πάτχουσι est à retrancher, ayant été introduit par les copistes en raison du précédent πάσγουσι. - Kühn a imprimé καὶ τὸ βλεννώδεις, par une faute d'impression .- βληνώδεις C, Ald. - βλενώδεις Lalamantius. - 7 καὶ C. - καὶ om. vulg. - τόδε vulg. - Lisez τῷδε. - ἐπταήμερος Zwing., Mack. - εθέλοι C. - " έπτ' ήμέρας C. - πινέειν (bis) Lalamantius. - " τησιν om. E.

tion a toutes ses parties essentielles; l'auteur s'en est assuré plus d'une fois en examinant des embryons rejetés à cette époque par des filles publiques qui se font avorter; comp, un dire pareil dans le traité de la Nat. de l'enfant, § 13; suivant l'auteur, beaucoup de femmes savent le moment de la conception. Autre preuve : ceux qui restent sept jours sans manger succombent, quand même ils se mettraient à manger après ce terme. Autre preuve : l'enfant né à sept mois ou à neuf mois et dix jours est viable; mais l'enfant né à huit mois n'est pas viable; cela dépend de ce que dans l'un des cas le nombre des semaines est exact, et dans l'autre il ne l'est pas ; l'auteur dit qu'il a vu plusieurs fois des enfants nés à sept mois, ajoutant que, toutes ses informations, il les a gagnées auprès des femmes et des accoucheuses. Autre preuve : les maladies se jugent suivant les semaines ou les fractions de semaines. Autre preuve : les enfants changent de dents à sept ans, et dans sept ans il y a un nombre exact de semaines. L'auteur promet d'expliquer la nécessité naturelle de ces périodes septénaires dans un autre traité, qui n'est peut-être pas le traité des Semaines.) L'âge de l'homme est de sept jours. D'abord, dès que le produit de la conception est dans la matrice, il a en sept jours toutes les parties que le corps doit avoir. On se demande peut-être comment je le sais. Je l'ai vu plusieurs fois de cette façon : Les filles publiques, qui se sont souvent exposées, allant avec un homme, connaissent quand elles ont conçu; puis elles font mourir en elles le produit de la conception; ce produit étant mort, ce qui tombe est comme une chair. Jetez cette chair dans de l'eau, examinez-la dans l'eau, et vous verrez qu'elle a toutes les parties, l'emplacement des yeux, les oreilles, les membres; les doigts des mains, les jambes, les pieds et les doigts de pieds, les parties génitales, ensin tout le corps est visible. Une semme qui a de l'expérience connaît aussi quand elle a conçu; elle éprouve aussitôt du frisson, de la chaleur, des grincements de dents, des spasmes; un engourdissement à l'articulation (le bassin), à tout le corps et à l'utérus. Les femmes qui sont pures, c'est-à-dire qui ne ημισυ εβοομάδοι. χαι τριταΐαι ενδεικα ημέρησιν, εν μιζ εβοομάδοι και αι πεμπισυ εβοομάδοι. χαι τριταΐαι ενδεικα ημέρησιν, εν μιζ εβοομάδοι ναι και και δεθορμάδοι. χαι αποτραΐαι ενδεικου ερδομάδου και αποτραΐαι ενδεικου ερδομάδου και αποτραΐαι ενδεικου και δεδομάδου και σύμπασαι δέκα και διηκόσιαι. Και αι νοῦσοι σύτω τοῖς ἀνθρώποις ὀζύταται εγίνου ται, ημερέων παρελθουσέων εν τῆσιν ἀνακρίνονται και ἀπέθανον η ὑγιέες ἐγένοντο, [τεσσάρων, ήμισυ εβοομάδοι ναι και ἀπέθανον η ὑγιέες ἐγένοντο, εν και το επαί ενδεικου εκδομάδοι και εκδομάδοι ναι εκδομάδοι ναι εκδομάδοι και εκδομάδοι και εκδομάδοι και εκδομάδοι και εκδομάδοι εκδομάδοι

1 Τόδε vulg. - Lisez τῷδε encore ici. - ἐπτάμηνον γόνον vulg. - γόνον neutre n'est pas grec, et il n'y a que yovos; voyez deux lignes plus bas δέκα ήμερέων γόνος. Il faut donc lire έπτάμηνος γόνος. Du reste l'on concoit très-bien comment l'altération a pu se faire : παιδίον a entraîné le changement de έπτάμηνος en έπτάμηνον à cause du solécisme apparent. et dès lors γόνος a suivi. - 2 είς Mack. - γίγνεται Lind. - 3 έχε (sic) Ald. διάκοσια Ε. - 4 ξεδομήκοντα C, Ald., Lalamantius, Zwing. in marg. -5 τοῖσιν ἀνθρώποισιν Lind., Mack. - ὀξύτατοι C. - 6 γίνονται (γίγνονται Lind.) ήμερέων παρελθουσέων (addit τὸ ήμισυ έδδομάδος ή μιᾶς Cornar.) έν τῆσιν ἀνακρίνονται καὶ ἀπέθανον ἡ ὑγιέες ἐγένοντο καὶ τριταῖοι (τριταΐα: E, Ald., Zwing.) (addit èv Mack) ενδεκα ήμερησιν èν (ή pro èv Lind., Mack) μια έβουμάδι και ήμισυ έβουμάδος και τεταρταίοι (τεταρταίαι CE, Ald., Frob., Zwing,) εν δυσίν (ενδεκα pro εν δυσίν Calvus) εβδομάσιν· καί αί πεμπταΐαι (οί πεμπταΐοι Lind.) έν δυοίν δέουσαι (δεούσησιν P', Foes in not., Lind., Mack) είκοσιν (είκος C) ήμέρησιν vulg. - Ce texte est très-altéré; mais, heureusement, un passage parallèle, qui est dans le Pronostic, § 20, nous en donne le sens et par conséquent la restitution : α τε γάρ εψηθέστατοι των πυρετών και έπι σημείων άσσαλεστάτων βεβώτες τεταρταΐοι παύονται η πρόσθεν, οι τε κακοηθέστατοι και έπι σημείων δεινοτάτων γιγνόμενοι τεταρταΐοι κτείνουσιν ή πρόσθεν • ή μεν οδν πρώτη έφοδος αύτέων ούτω τελευτά: ή δε δευτέρη ες την έδδόμην περιάγεται: ή δε τρίτη ἐς τὴν ἐνδεκάτην · ἡ δὲ τετάρτη ἐς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην · ἡ δὲ πέμπτη ές την έπτακαιδεκάτην ή δὲ έκτη ές την είκοστήν. Ce passage est pleinement parallèle; la seule dissidence, c'est que, pour la cinquième période, il fixe le dix-septième jour, et, non comme dans le livre des Chairs te dix-huitième. D'abord il nous apprend qu'il faut lire τριταΐαι, τεταρταίαι, πεμπταίαι, et non τριταίοι, τεταρταίοι, πεμπταίοι, et qu'il s'agit de

sont pas humides, éprouvent ces phénomènes; mais celles qui sont épaisses et pituiteuses, pour la plupart n'y connaissent rien. Au reste, je ne sais là-dessus que ce que les femmes m'ont appris. Voici encore qui montre que l'âge de l'homme est de sept jours; restant sept jours sans manger ni boire, la plupart meurent dans ce temps; quelques-uns le dépassent, mais ils n'en meurent pas moins; chez d'autres, à qui on persuada de ne pas se laisser mourir de faim, mais de manger et de boire. le ventre n'a plus voulu rien recevoir, le jéjunum s'était fermé durant ces sept jours, et ils succombèrent également. Autre preuve : l'enfant né au bout de sept mois naît suivant la raison des choses et vit, avant une telle raison et un nombre exact par rapport aux semaines; mais, des enfants nés à huit mois, aucun ne vit jamais, au lieu qu'à neuf mois et dix jours l'enfant vit et a le nombre exact pour les semaines : quatre dixaines de semaines font deux cent quatre-vingts jours; une dixaine de semaines fait soixante-dix jours. De son côté, l'enfant né à sept mois a trois dixaines de semaines, chaque dixaine de semaines a soixante-dix jours; ainsi trois dixaines de semaines font en tout deux cent dix jours. Semblablement, chez les hommes, les maladies les plus aiguës se jugent, rétablissement ou mort, en quatre jours, une demi-semaine; celles qui viennent en second lieu pour l'acuité, en une semaine; en troisième lieu, dans onze jours, une semaine et une demi-

périodes ternaires, quaternaires, quintenaires, et non, comme l'ont cru Lalamantius et Focs, de fièvres tierces, quartes et quintancs. C'est ce que Cornarius avait très-bien vu; ses successeurs ont eu tort de ne pas le suivre; et il se réglait certainement sur le passage du Pronostic, quand il faisait sa judicieuse addition, τὸ ἥμισυ ἑδδομάδος ἡ μιᾶς: Une demisemaine ou une semaine; ce qui renferme en effet les deux premiers ca qui figurent dans le Pronostic et qui manquent dans le livre des Chairs. Il faut les restituer; je ne crois pas qu'ils y aient été sous la forme que leur a donnée Cornarius, et je préfère prendre celle qui est toute indiquée. J'ajoute donc entre crochets: τεσσάρων ἡμισυ ἑδδομάδο; καὶ δευτεραῖα ἐν μιᾳ ἑδδομάδι. – On remarquera ἐν τῆσιν ρουτ ἐν ἦσιν; cette forme se trouve quelquefois dans la Collection hippocratique, bien que rarement. Voy. par exemple, de la Génération, § 7.

πταΐαι εν δυοίν δεουσησιν είχοσιν ήμερησι, δυοίν τε εδδομάδοιν χαλ ημισυ έβδομάδος. Αί δὲ ἄλλαι νοῦσοι οὐχ ἔγουσι ¹ διὰ γνώμην ἐν όχόσω ύγιέες έσονται αποφαίνεσθαι. Οὔτω δὲ εξγουσι καὶ τὰ έλκεα τὰ μεγάλα τὰ ἐν τῆ κεφαλῆ καὶ τὰ ἐν τῷ ἄλλω σώματι, τεταρταΐα φλεγμαίνειν άργεται, έν έπτὰ δὲ χαθίστανται φλεγμήναντα καὶ ἐν τεσσαρεσχαίδεκα ⁸[καὶ ἐν εἴκοσι] δυοῖν δεούσησιν. *Ην δέ τις *ἀνακῶς θεραπεύη καὶ μὴ καταστῆ ἐν τουτέω τῷ γρόνω τὰ ἐν τῆσι κεφαλῆσι μεγάλα έλχεα, ἀποθνήσχουσιν οἱ ἄνθρωποι. Θαυμάσειε δ' ἄν τις χαὶ τοῦτο όστις ἄπειρος ἢ, εἰ έπτάμηνον Κγίνεται παιδίον · ἐγώ μέν οὖν αὐτὸς ὅπωπα καὶ συγνά εἰ δέ τις βούλεται καὶ τοῦτο ἐλέγξαι, βηίδιον πρός τὰς ἀχεστρίδας αξ πάρεισι τῆσι βτιχτούσησιν έλθων πυ-. θέσθω. "Εστι δὲ καὶ ἄλλο τεκμήριον τοὺς ὀδόντας οἱ παΐδες έπτὰ έτέων διελθόντων πληρούσι· καὶ ἐν ἐπτὰ ἔτεσίν ἐστι ⁷δὲ λόγω καὶ αριθμώ άτρεχέως 8 δεχάδες έβδομάδων [εξ καὶ τριήκοντα καὶ ήμισυ δεκάδος, έδδομάδες πέντε καὶ] έξήκοντα καὶ τριηκόσιαι. Τῆς δὲ φύσιος την ανάγχην, διότι έν έπτα τούτεων έκαστα διοιχεῖταί, έγω φράσω έν άλλοισιν.

' Διαγνώμην Lalamantius. - Ante èv conjicit ώστε Lalamantius in marg. - 2 Eyovot C. - Eyovot om. vulg. - 3 xal ev exxoot Lalamantius in marg., Zwing, in marg., Foes in not., Lind., Mack.-Lalamantius et Foes approuvent cette addition, qui est en effet indispensable. - 4 Erot. p. 66: άνακως, έπιμελώς και καταπεφυλαγμένως. ἔστι δὲ ἡ λέξις δωρική. - θεραπεύει Ε, Ald., Lalamantius, Lind. - 5 γίγνεται Lind. - αὐτὸ vulg. - αὐτὸς C. - ωπωπα Ε, Frob., Lalamantius, Lind. - 6 τίκτουσι (τίκτ. om. Zwing.) vulg. - τίκτησι (sie) ΕΡ'. - τίκτισιν (sic) Lalamantius. - τικτούσησιν Lalamantius in marg., Lind., Mack. - Correction évidente. - 'δη Lalamantius. - 8 δεκάδες Εδδομάδων έξήκοντα (Εδοομάδες πεντήκοντα pro δεκ. Εδδ. έξήχ. Zwing.) χαὶ τριήχοσιαι (έβδομάδες πέντε χαὶ τριήχοντα pro δεχ. έβδ. έξ. καὶ τριηκόσιαι Mack) vulg. - Ce texte est visiblement altéré; car sept années ou 2555 jours (en négligeant le quart de jour) ne font pas 360 dizaines de semaines. Lalamantius a conseillé de corriger ainsi : δεκάδες έβδομάδων πέντε καὶ τριήκοντα, έβδομάδες πεντήκοντα καὶ τριηκόσια:; 35 dizaines de semaines, ou 350 semaines. Mais, pour cela, Lalamantius suppose que l'auteur compte à l'année, non pas 52 semaines, mais 50 seulement; ce qui fait une année de 350 jours. Dans l'opuscule de la Naissance à sept mois, l'année est de 365 jours un quart; comment croire qu'elle soit ici de 350? A la vérité, Lalamantius dit que l'auteur prend un compte rond, 50 pour 52; mais un tel arbitraire doit-il être supposé, quand il s'agit de corriger un texte corrompu? Sept années à 365 jours

DES CHAIRS.

semaine; en quatrième lieu, dans deux semaines; en cinquième lieu, dans dix-huit jours, deux semaines et une demisemaine. Les autres maladies n'ont pas de signe qui permette de juger en combien de temps elles guériront. De même les grandes plaies de la tête et du reste du corps commencent à s'enslammer le quatrième jour; et l'inslammation tombe le septième, le quatorzième, le dix-huitième. Si, le traitement étant bien dirigé, l'inflammation des grandes plaies de tête ne tombe pas dans cet intervalle, le patient succombe. Quiconque est peu au courant de ces choses s'étonnera que l'enfant vienne à sept mois; pour moi, j'en ai été bien des fois témoin; et, si l'on veut s'en convaincre, cela est facile; on peut s'en informer auprès des guérisseuses qui assistent les femmes en couche. Une autre preuve, c'est que les enfants prennent leurs dents à sept ans accomplis; et, dans sept ans, il y a juste, en raison et en nombre, trente-six dixaines de semaines et une demi-dixaine, ou trois cent soixante-cinq semaines. La nécessité naturelle pour laquelle chacune de ces choses est réglée par septénaires, je l'expliquerai ailleurs.

font 2555 jours, nombre qui, divisé par 7, donne 365 semaines; or, 365 semaines fout juste 36 dizaines de semaines, plus une demi-dizaine. Il u'y a pas de doute que c'est sur ce calcul qu'il faut refaire le texte, lisant δεκάδες ἐβδομάδων ἔξ καὶ τριήκοντα καὶ ξμισυ δεκάδος, ἐβδομάδες πέντε καὶ ἔξήκοντα καὶ τριηκόσιαι.

FIN DU LIVRE DES CHAIRS.

ΠΕΡΙ ΕΒΔΟΜΑΔΩΝ

I

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ ΤΟ ΜΙΚΡΟΤΕΡΟΝ.

DES SEMAINES

ou

LE PREMIER LIVRE DES MALADIES LE PETIT!

ARGUMENT.

On sait que le texte grec du livre des Semaines est perdu, et qu'il n'en reste qu'une vieille traduction latine ². Je publie ici cette traduction. Le texte en est horriblement barbare et souvent inintelligible. Cependant, je n'ai voulu le changer en aucune façon; je me souviens trop bien de n'avoir pu faire

¹ On verra plus loin dans l'Argument, p. 629, pourquoi j'attribue ce second titre au livre des Semaines. - 2 Voy. t. I, p. 384. Comme on a traduit en latin, probablement à l'époque où plusieurs traductions des livres grecs se firent, dans les siècles qui suivirent immédiatement la chute de l'empire romain, le traité des Semaines, comme aussi on en a extrait des morceaux qui figurent dans la compilation intitulée des Jours critiques et sous le nom d'Aphorismes ajoutés, il est certain que le texte a subsisté » au moins jusque vers les commencements du moyen âge. Mais le fait est qu'il n'a disparu que tout récemment. Le ms. x-1,-16 de l'Escurial contient le catalogue des mss, de cette bibliothèque avant l'incendie de 1671; ce catalogue a été rédigé par Nicolas de la Torre (Voy. Catal. des mss. grecs de l'Escurial, par Miller, Paris, 1848, in-40, p. 332); dans ce catalogue, sous la rubrique, Ιστορία, in-quarto, nº 122: περὶ έδδομάδων, d'Hippocrate (p. 340 du cat. de M. Miller); manuscrit perdu, sans doute dans < l'incendie de l'Escurial. Le ms. y-III-16-4° (p. 289 du même catal.) contient au folio 1, verso : Sur les sept ages de l'homme par Hippocrate ; ce ms. existe encore; c'est peut-être le περί Εβδομάδων, peut-être aussi un simple fragment du περί Σαρχών, voy. p. 608, § 19.

aucun usage de l'édition donnée par Guinther du Commentaire latin sur les Aphorismes, attribué à Oribase¹, pour me laisser aller à la même tentation. Cet éditeur, ayant affaire à un texte aussi mauvais que le mien, prit le parti de le mettre en bon latin; mais, dans cette transformation, qui est en maint endroittoute conjecturale, on ne sait plus ce qui est du vieil auteur ou de Guinther, et tout est frappé de suspicion. A la vérité, j'aurais pu, donnant d'une part, sans changement, le texte latin, en donner d'autre part une traduction. Je l'aurais fait sans doute, si ce texte avait été dans de moins mauvaises conditions; mais, tel qu'il est, une traduction serait trop souvent une divination arbitraire pour avoir une véritable utilité. Je me suis contenté d'en présenter, dans cet Argument, une analyse qui est fidèle, du moins comme indication des matières qui y sont traitées. Si quelqu'un voulait jeter les veux sur ce texte et essayer de le déchiffrer davantage pour son propre compte, je l'avertis qu'il ne faut faire aucune attention aux désinences. Le traducteur latin ou plutôt le copiste n'a plus le sens des terminaisons qui, dans la syntaxe latine, désignaient le rapport des mots; ces mots sont pour lui comme ils sont dans notre langue moderne, sans inflexion pour les cas; et, dès lors, il emploie un nominatif pour un accusatif, un génitif pour un datif, etc. En un mot, le cas ne paraît pas exister pour lui. Cette remarque aide un peu à la lecture. J'ai ponctué, toutes les fois du moins que j'ai compris; et cela est aussi une facilité.

Voici l'analyse du livre.

"Telle est la constitution du monde et des parties qui y sont contenues, que toute chose est réglée par le nombre sept. "Après ce début, l'auteur du traité passe en revue tous les phénomènes bien ou mal observés où le nombre sept paraît prédominer; les phases de la lune; sept vents; sept saisons; sept âges dans la vie humaine; sept parties principales

Voy. t. IV, p. 442.

dans le corps; sept secours qui servent à l'existence : l'inspiration du froid, l'exhalation du chaud par tout le corps, le jugement de la vue, l'ouie, les narines qui respirent les odeurs, la déglutition de l'eau et des aliments, enfin, la langue, sens du goût; l'articulation des sept voyelles. L'auteur va jusqu'à dire que la terre elle-même a sept parties : la tête, qui est le Péloponèse, séjour des grandes âmes; le cou et la poitrine qui répondent à deux pays dont les noms ont été sautés par le copiste; les cuisses qui sont l'Hellespont; les pieds, le Bosphore, de Thrace; le long intestin et la partie inférieure du ventre, un nom estropié que je lis Bosphore Cimmérien, et les Palus Méotides.

Après avoir ainsi établi la prépondérance du nombre sept, et avoir remarqué que la connaissance générale du monde importe à la connaissance particulière des maladies, il explique son opinion sur l'essence de l'âme, qui, suivant lui, est un mélange du chaud et du froid élémentaires. Vient ensuite une comparaison du corps de l'animal avec le monde. La chaleur innée représente le soleil; les liquides du corps, l'eau; le froid inné répond à l'air, et les parties osseuses et charnues à la terre.

Le corps est comme l'année qui dans sa révolution revient sur elle-même; il a un commencement où il croît, un milieu où il parvient à sa maturité, et un terme où il finit. Nécessairement, il subit les influences de l'année elle-même et se modifie à mesure qu'elle passe par ses périodes. Quand l'hiver amène le froid, il fait tomber les feuilles des arbres et force les animaux à se réfugier dans leurs retraites. La chaleur du corps, fuyant le froid, rentre en elle-même et se cache. Cette chaleur agit sur les humeurs, ou plutôt l'humeur, car, suivant l'auteur, il n'y a qu'une humeur qui a reçu des hommes beaucoup de noms mal appliqués; il n'y a qu'une humeur dans le corps comme il n'y en a qu'une dans le monde; tous ces liquides appelés bile, pituite, urine, etc., sont produits par les mutations du chaud en froid et du froid en chaud, comme tous

ARGUMENT.

les liquides de la terre, vin, vinaigre, moût, lait, miel, rosée, neige et grêle, dérivent d'un seul, qui est l'eau. L'auteur, ayant ainsi représenté la chaleur innée dans un état de concentration, en fait dériver les maladies et les fièvres. Il ajoute cependant que cette chaleur, quand elle s'exerce d'une manière salutaire, guérit les maladies, de sorte qu'elle entretient et corrompt le corps, qu'elle guérit et produit les fièvres.

Mais elles naissent de la chaleur d'une autre manière, quand le monde est rendu à une température plus douce. La saison des fleurs et des fruits fait sortir les animaux de leurs retraites, et ramène de l'Égypte ceux que le froid avait forcés de s'y réfugier. Le soleil met en mouvement les humeurs, qui, à leur tour, allument les fièvres, à moins que des évacuations ne soient provoquées ou ne surviennent spontanément, ou qu'une nourriture rafraîchissante ne combatte l'influence de la saison. Au solstice d'été viennent les fièvres ardentes, les ulcérations, et les éruptions de boutons; car, à cette époque, les humeurs du corps sont enflammées, actives et vénéneuses. Plus tard, naissent les fièvres tierces, quartes et quotidiennes. Il faut donc que le médecin non-seulement connaisse les sièvres, mais encore qu'il sache jusqu'à quel point le corps obéit à l'influence du monde; le médecin ne commettra aucune faute, s'il y oppose une influence contraire.

Tant que le chaud et le froid de l'âme se maintiennent en équilibre, la santé persiste, mais la sièvre commence quand cet équilibre est rompu. Si la sièvre débute par le froid, l'excès de ce froid amène, par une réaction, la chaleur et la sueur. Si la sièvre commence par la chaleur, le froid et les frissons viendront après. Le frisson et la sueur, se manisestant dans un jour critique, terminent la maladie; se manisestant dans un jour non critique, ils doivent se reproduire nécessairement. L'auteur cherche à expliquer le mécanisme de ces crises par la chaleur qui produit des attractions du dedans au dehors ou du dehors au dedans. Si l'on ôte au malade le régime qui lui convient, les chairs attirent les humeurs, et il se développe

des sièvres ardentes. A ces accidents, les médecins donnent à tort les noms divers de phrénésies, de léthargies, de péripneumonies, d'hépatites, etc.

Les sièvres se jugent le septième jour, ou le neuvième, le onzième, le quatorzième dans la seconde semaine, le vingt-etunième dans la troisième, le vingt-huitième dans la quatrième, le trente-cinquième dans la cinquième semaine comme dans le cinquième jour, le quarante-deuxième dans la sixième semaine, le quarante-neuvième dans la septième semaine comme dans le septième jour, le cinquante-sixième dans la huitième semaine, ou le soixante-troisième dans la neuvième semaine comme dans le neuvième jour. La maladie qui dépasse ce terme devient chronique. Les sièvres quotidiennes, tierces, quartes, peuvent avoir une crise au cinquième mois, au septième mois, au neuvième mois, au quatorzième mois, comme les autres sièvres au cinquième jour, au septième, au neuvième, au quatorzième.

Les humeurs attirées par la chaleur de l'âme dans les viscères et dans les veines restent pendant un certain temps sans coction. Quand la coction est complète, la crise s'opère au jour critique. Les humeurs pituiteuses sont d'une plus lente coction; les humeurs bilieuses, d'une plus prompte. L'observation montre combien petite est souvent l'évacuation qui procure la crise des maladies.

L'auteur explique la pathogénie de la fièvre ardente, de la pleurésie, de la péripneumonie, de la fièvre quarte; et c'est là que se trouve le passage cité par Aétius au sujet de cette dernière fièvre. Voici le traitement qu'il conseille pour la fièvre quarte: d'abord, on fera éternuer fréquemment le malade; on frottera les membres inférieurs jusqu'au milieu des cuisses, les membres supérieurs jusqu'à l'épaule, de manière à les rendre rouges et chauds; on oindra le corps et la tête avec un mélange fait de laurier, de myrrhe, de castoréum, de casse, de nitre, de romarin et de poivre. Le sang ainsi échauffé, on couvrira le malade de vêtements propres, moelleux et chauffés préalablement; on mettra auprès de lui des vases remplis

d'eau chaude, et on le laissera jusqu'à ce que le sommeil survienne. Tout cela doit être fait avant l'accès.

L'auteur entre dans l'examen du traitement de quelques autres fièvres, et j'y remarque cette observation qui est d'un bon praticien, c'est que, dans le cours des fièvres ou lorsqu'elles se rallument, il faut bien prendre garde aux inflammations qui peuvent s'établir. « Elles sont d'autant plus dangereuses alors, dit-il, que la maladie a usé la chaleur vitale, et que le moindre sousse peut achever de l'éteindre. » L'explication importe peu, la remarque subsiste.

L'auteur expose avec d'assez longs détails le traitement de la sièvre causode ou ardente, sorte de sièvre qui joue un grand rôle dans la Collection hippocratique et dans les écrits des médecins grecs, et qui est une forme particulière de la sièvre bilieuse des pays chauds. Le sondement principal du traitement indiqué par l'auteur du livre des Semaines pour la sièvre ardente, est de rasraschir; de légers diurétiques, des médicaments rasraschissants, un lit où la tête soit élevée, un appartement où l'éclat du soleil ne parvienne pas, le silence, le calme, des frictions sur les membres inscrieurs et supérieurs, jusqu'au milieu, avec de l'huile chaude, des sternutatoires qui, suivant l'auteur, ont la propriété de diminuer la chaleur morbide, des cataplasmes sur la région précordiale gonssée, telles sont les principales prescriptions dont la sièvre ardente est l'objet.

Sa pathologie repose sur deux bases principales : la pre- mière, que le nombre sept, qui prédomine dans la nature, qui règle le cours des principaux astres, et qui préside au développement de la vie humaine, détermine aussi la marche des maladies, et en fixe les périodes; la seconde, que l'âme, le principe vital, est un mélange de chaud élémentaire et de froid élémentaire, et que les maladies dérivent des inégalités qui surviennent dans les proportions de ces éléments. Il n'est besoin d'aucune remarque pour faire sentir le vide de pareilles conceptions : le seul point instructif qu'elles nous offrent est, non pas qu'elles fournissent un avertissement contre l'abus des

DES SEMAINES.

théories (car aujourd'hui ce serait vraiment un lieu commun), mais qu'elles nous montrent comment a procédé l'antiquité dans toutes les questions scientifiques. Au lieu de demander aux faits la solution des questions supérieures, elle résout hypothétiquement ces questions, et y ramène de gré ou de force les faits qu'elle a observés. Cela se retrouve partout dans la physique comme dans la médecine antiques. C'est un fait historique qu'il n'est pas inutile d'observer dans le développement de l'esprit humain.

Les signes des maladies dont l'auteur traite ne sont pas énumérés; mais, s'il oublie de donner des détails qui nous paraissent aujourd'hui essentiels et qui le sont réellement, il ne néglige pas de rattacher l'origine de ces affections à la composition du principe vital qu'il a imaginée. Il est deux points sur lesquels il a mieux compris les obligations d'un traité médical, ce sont le traitement et le pronostic. Dans les livres de la médecine hippocratique, des trois choses, diagnostic, pronostic et traitement, la première est toujours sacrifiée aux deux autres. Tandis que les signes différentiels des maladies sont exposés d'une manière incomplète et confuse, tandis qu'ils ne sont l'objet d'aucune recherche profonde, d'aucune déduction scientifique, tandis que l'auteur ne paraît accorder que la moindre importance à cette étude, il développe avec soin les diverses parties du traitement, et s'applique avec non moins d'attention à signaler ce qui, dans les maladies, peut indiquer, non leur siège et leur nature, mais leurs crises et leur issue. Il faut voir en cela la preuve qu'ils avaient beaucoup plus étudié les moyens thérapeutiques et les éléments du pronostic, que la nosologie elle-même. Cette prédominance du pronostic sur le diagnostic est un caractère de la médecine hippocratique.

L'auteur du livre des Semaines en a consacré un quart à l'exposition des signes qui donnent des présages sur l'issue des maladies. Ces présages, qui sont relatifs aux fièvres, à la fièvre ardente et aux maladies aiguës, sont tirés de la couleur de

tout le corps et de ses parties, de la langue, des yeux, des songes, de l'urine, des évacuations alvines, de la voix et de la respiration. En voyant ces propositions pronostiques qui se suivent et qui constituent la fin du livre, on comprend comment un compilateur a été tenté d'en extraire une partie et de les adjoindre aux Aphorismes sous forme de huitième section.

L'auteur termine en disant qu'il a mieux aimé se servir des choses dites avant lui que d'en écrire de nouvelles qui seraient fausses, et déclare qu'il a parlé de toutes les sièvres et qu'il va parler des autres affections : « De febribus quidem omnibus; « de cæteris autem jam dicam, »

Une formule pareille se trouve au début du Livre troisième des Maladies, t. VII, p. 118 : « Περὶ μὲν οὖν πυρετῶν ἁπάντων « είρηταί μοι, αμφί δε των λοιπων ερέω ήδη. » J'ai parlé de toutes les fièrres; je vais maintenant parler du reste. La ressemblance est complète et singulière. A présent, si l'on fait attention que le troisième Livre des Maladies n'est pas la suite du deuxième Livre des Maladies, que ce troisième livre s'occupe, en esset, de plusieurs maladies différentes qui ne sont pas des fièvres, ensin que le livre des Semaines est justement un traité des fièvres précédé seulement d'une partie spéculative sur le nombre sept, la conjecture s'offre aussitôt à l'esprit que la présence d'une formule identique à la fin de celui-ci et au commencement de celui-là est une attache entre les deux. En un mot, il serait possible que le troisième Livre des Maladies fût la suite du traité des Semaines. Ajoutons que ce troisième Livre des Maladies a porté le titre de deuxième Livre des Maladies le petit, Τὸ δεύτερον περὶ νούσων τὸ μικρότερον (voy.t. I, p. 361); ajoutons que le traité des Semaines (voy. plus loin, p. 629) a eu aussi, comme autre titre, celui de premier Livre des Maladies le petit, Τό πρώτον περί νούσων το μικρότερον. Il est évident que des critiques anciens ont, comme moi, vu cette connexion des deux livres, laquelle me paraît digne d'attention. Il en résulte une confirmation de plus, s'il en était encore besoin, pour l'attribution du titre de premier Livre des Maladies le petit au traité des Semaines.

On comprend maintenant ce que voulait dire cette division que faisaient les anciens critiques des livres des Maladics, en grand et petit, premier et second. Le premier Livre des Maladics le petit était le traité des Semaines; le deuxième Livre des Maladies le petit était notre troisième Livre des Maladies; ils regardaient ces deux ouvrages comme la suite l'un de l'autre, et ils pouvaient avoir raison. Leur premier Livre des Maladies le grand était notre deuxième Livre des Maladies; leur deuxième Livre des Maladies le grand était notre traité Des affections internes. Naturellement ils regardaient aussi ces deux ouvrages comme se suivant l'un l'autre; y étaient-ils aussi autorisés que pour le cas précédent, c'est ce que je ne puis examiner ici (voy. Préf., p. xxxv1). En tout cas, on voit que ces dénominations n'avaient pas été données au hasard et sans des motifs critiques.

Je suis parvenu à diviser, d'une manière suffisante, en chapitres le texte latin, et à mettre en tête de chaque chapitre le sujet qui y est exposé. Ceux qui parcourront ces paragraphes prendront une idée succincte mais nette des matières et même de leur enchaînement. De plus, j'ai intercalé les morceaux grecs qui nous ont été conservés de ce traité, donnant la traduction, et imprimant en italique les portions latines correspondant aux portions grecques. De la sorte, on a dans leur encadrement les fragments grecs, et, en les comparant avec le latin, on obtient quelques facilités pour pénétrer dans cette traduction si barbare. Il fallait les conserver soigneusement et les mettre dans leur vraie lumière; car ils appartiennent à un texte fort ancien et qui a joui, dans l'antiquité, d'une assez grande faveur.

D'après l'auteur, le nombril est le point de partage entre les parties supérieures et les parties inférieures du corps. Cette indication servira à déterminer exactement ce que les anciens Hippocratiques entendaient parhaut et bas dans le corps humain. Dans ce traité, l'ame est supposée un mélange de chaud et de froid; et dans le courant il est souvent question du chaud de l'ame, anima catidum, par exemple § 32. Le chaud de l'ame, τὸ τῆς ψυχῆς θερμὸν, se trouve aussi ailleurs dans la Collection hippocratique: du Régime, II, 38.

L'auteur parle de sièvres quintanes et nonanes; il en est question aussi Épid., I, 11. Il y a ajouté, § 26, des sièvres septanes et quarto-décimanes, dont il n'est pas parlé ailleurs dans la Collection

Je signale une observation de praticien, c'est quand il dit que par l'inspection de la langue on juge de l'état des viscères interieurs, dont elle est pour ainsi dire le soumet et la tête, § 42. Une observation non moins importante est celle où il recommande de bien prendre garde aux inflammations qui se développent dans le cours des fièvres, § 32, et qui aggravent grandement le pronostic.

Il est dit dans ce traité, § 37, que la moelle et le cerveau sont unis; dans le deuxième Livre des Maladies, § 5, que la moelle provient du cerveau. Cette dernière opinion se trouve dans le livre attribué à Timée de Locres: « Le cerveau est l'origine du corps et la racine de la moelle; c'est dans lui qu'est la principauté¹. » Au contraire, Praxagore et Philotime, médecins célèbres de l'âge suivant, ont une opinion opposée: suivant eux, le cerveau est une excrescence, une efforescence de la moelle épinière ².

Le nombre sept est le pivot sur lequel tournent toutes les idées de ce livre dans son préambule spéculatif. Voici quelques remarques à ce sujet.

On lit dans Platon: « Quand les enfants des rois de Perse ont atteint sept ans, on les mène aux chevaux et à ceux qui enseignent à monter à cheval, et ils commencent à aller à la

10

¹ Τῶ δὲ σώματος ἀρχὰν μὲν καὶ ρίζαν μυελῶ είμεν ἐγκέραλον, ἐν ῷ ἀ ἡγεμονία, 1, 5, ἐd. Batteux. — ² Ὑπεραύξημά τι καὶ βλάστημα τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, Gal. t. I, p. 460.

chasse. Arrivé à deux fois sept ans, l'enfant est pris par ceux qu'on nomme là précepteurs royaux 1. » Ces mots donnent à penser que l'éducation des fils des rois de Perse était régulièrement divisée en périodes de sept années. Il est vrai qu'Hérodote (I, 136) et Xénophon (Cyropédie, I, 2) fixent autrement la durée des divers exercices et des différentes classes par où passaient les Perses depuis l'enfance jusqu'à la vieillesse; mais Platon ne parle ici que des enfants de la race royale qui pouvaient être élevés d'après des règles particulières; et ces époques septénaires sont d'ailleurs en rapport avec les idées de toute l'antiquité sur l'importance et les propriétés mystérieuses du nombre sept. On connaît le fragment de Solon (le quatorzième dans les Gnomici græci de M. Boissonade) sur les dix semaines de la vie humaine.

« Les Grecs ont, dans le développement de la vie humaine comme dans le cours des maladies, attaché une grande importance au nombre sept. Bien que, par les progrès de la civilisation et par l'éloignement qui n'en résulte que trop souvent de l'état de nature, ce cycle septénaire ne se maniseste plus d'une manière aussi frappante dans le développement de l'homme et dans le cours de ses maladies qu'il peut s'être manifesté au temps d'Hippocrate, il n'en conserve pas moins une prépondérance non méconnaissable dans toute la durée de la vie. L'ovule paraît descendre dans l'utérus sept jours après la fécondation; l'embryon est viable au bout du septième mois; le nourrisson prend vers la fin du septième mois ses premières dents et arrive dès lors à l'âge d'enfant; l'enfant change ses dents vers la fin de la septième année et entre dans l'âge de la seconde enfance. Après deux fois sept ans commence l'évolution sexuelle, et avec elle, à proprement parler, la fleur de la vie humaine, l'âge du jeune homme et de la jeune fille. Après

^{&#}x27; Ἐπειδάν δὲ ἐπτέτεις γένωνται οἱ παΐδες, ἐπὶ τοὺς ἴππους καὶ ἐπὶ τοὺς τούτων διδασκάλους φοιτῶσι, καὶ ἐπὶ τὰς θήρας ἄρχονται ἰέναι • δἰς ἐπτα δὲ γενόμενον ἐτῶν τὸν παΐδα παραλαμβάνουσιν οῦς ἐκεῖνοι βασιλείους παιδαγωγούς ὀνομάζουσιν. Alcib. primus, XVII.

trois fois sept ans le jeune homme entre dans le commencement de l'âge viril. Après sept fois sept ans s'étcint la fécondité de la femme; la vie de l'espèce s'efface. Après dix fois sept ans s'établit la vieillesse. » (Eisenmann die vegetativen Krankheiten, p. 113. Erlangen, 1835.)

Ce traité des Semaines, très-souvent cité dans l'antiquité, paraît aussi l'être dans le livre d'Origène nouvellement découvert et publié par M. Miller. On lit dans ce livre : « Il est écrit dans l'Évangile qui porte le nom de Thomas : Celui qui cherche me trouvera parmi les enfants de sept ans ; en effet, là, dans l'âge de quatorze ans, caché, je me manifeste. Cela est, non pas de Christ, mais d'Hippocrate disant : L'enfant de sept ans est la moitié de son père 1. » Cependant cette phrase ne se retrouve pas dans notre traduction latine, ni non plus, que je sache, dans le reste de la Collection hippocratique; il serait possible qu'elle fût dans cette traduction, mais méconnaissable; il serait possible aussi qu'Origène, qui ne dit pas à quel livre il emprunte, eût cité de mémoire et à faux, attribuant à Hippocrate une pensée qui est à un autre.

J'aidit (t. I, p. 407) que le traité des Semaines tenait de près au traité des Chairs et était sans doute du même auteur. Ce qui parle en faveur de cette opinion, c'est : 1° les derniers mots du livre des Chairs, où l'auteur promet d'exposer ailleurs la nécessité naturelle en vertu de laquelle chacune de ces choses (c'est-à-dire les phénomènes septénaires de la vie humaine) est réglée par sept; 2° l'endroit où il dit, § 13, que la jeunesse est à la troisième semaine de la vie, ce qui se trouve dans les Semaines, § 5; 3° le passage où il dit que la semence, tombant dans la matrice, a en sept jours toutes les

^{&#}x27; Έν τῷ κατὰ Θωμᾶν ἐπιγραφομένω Εὐαγγελίω παραδιδόασι λέγοντε; οὕτως « ἐμὲ ὁ ζητῶν εὑρήσει ἐν παιδίοις ἀπὸ ἐτῶν ἐπτά ' ἐκεῖ γὰρ ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτω αἰῶνι κρυδόμενος φανεροῦμαι. » Τοῦτο δὲ οὐκ ἔστι Χριστοῦ,
ἀλλὰ Ἱπποκράτους λέγοντος ' ἐπτὰ ἐτῶν παῖς πατρὸ: ἥμισυ. Origenis Philosophumena sive amnium hæresium refutatio, e codice parisino nunc primum edidit Emm. Miller, Oxonii, 1854, p. 101.

parties du corps, § 19; ce qui répond, jusqu'à un certain point, à la phrase latine, § 1: « Necesse est septenario quidem haberi « species et definitiones septem dierum in coagulationem se- « minis humani et inde formationem naturæ hominis. » Malgré ces points de rapport, je suis moins disposé qu'autrefois à soutenir que ces deux livres sont du même auteur. Ce qui me fait douter, c'est que le traité des Semaines est bien plutôt un livre de pathologie qu'un traité expliquant les propriétés du nombre sept dans leur application au corps vivant, sans parler de quelques différences secondaires; voyez, par exemple, sur les jours critiques, des Chairs, § 19, et des Semaines, § 26. Dans tous les cas, une comparaison rigoureuse est difficile, attendu que la traduction latine est trop barbare pour fournir des éléments suffisants.

Si, de ce côté, le livre des Semaines perd quelques points d'appui dans la Collection hippocratique, il en gagne un autre, à la fois inattendu et inébranlable. En effet, cinq prénotions Coaques s'y trouvent textuellement : trois, les 208°, 225° et 213°, dans le § 46; et deux, les 224° et 355°, dans le § 51. J'ai dit, t. I, p. 351, que les Prénotions de Cos étaient antérieures au Pronostic et avaient fourni des éléments qui étaient entrés dans la composition de ce dernier ouvrage. Maintenant je regarde, grâce à mes réflexions consécutives et surtout aux objections de M. Daremberg 1, que les Prénotions de Cos sont, dans la Collection hippocratique, un livre trèspostérieur. En esset, on y trouve des sentences du Premier Prorrhètique et des Aphorismes, des fragments considérables du Pronostic, des sentences prises au deuxième Livre des Épidémies, des passages du premier Liere des Maladies, et du livre des Plaies de tête, et de longs morceaux du troisième Livre des Maladies. Voici maintenant le traité des Semaines qui augmente la liste des livres qui ont des propositions notables en commun avec les Prénotions de Cos. Ce seul rap-

¹ Voy. Journal des Sarants, mai 1853, p. 308.

prochement suffit pour montrer en quel sens se sont faits les emprunts. Les *Prénotions de Cos* n'ont pas fourni des propositions détachées à des livres si divers; mais ces livres si divers ont fourni au compilateur des *Prénotions de Cos* les éléments de son travail. Il en résulte que non-seulement le traité des Semaines est rattaché à la Collection hippocratique, mais encore qu'il est plus ancien que les *Prénotions de Cos*, donnant ainsi pour lui, comme pour tous les ouvrages qui ont été mis à contribution en faveur des Coaques, une date relative.

Tandis que le traité des Semaines est ainsi démontré appartenir au cycle hippocratique et à la haute antiquité médicale, une autre identification singulière et inattendue se présente : Ce traité n'est pas autre chose que le Premier livre des Maladies le petit (τὸ πρώτον περὶ νούσων τὸ μικρότερον). Galien cite dans son Glossaire sous ce titre un livre que j'ai considéré comme perdu (voy. Introduction, t. I, p. 425, et aussi p. 360 et 361), et sur lequel, du reste, les critiques modernes n'ont rien dit. La première citation est : « Άνκφέρειν signisie parsois aussi sangloter en respirant, comme dans le premier Livre des Maladies le petit : et s'entrecouper en respirant comme font les enfants à qui on impose le silence, pleurant et retirant leur respiration dans les narines. C'est la même chose que : respiration embarrassée dans l'ascension de l'air1, ou bien que la respiration 2 entrecoupée de ceux qui font une double inspiration 3, » Maintenant, ce que Galien dit appartenir au premier Livre des

^{&#}x27; C'est une expression hippocratique: καὶ πνεῦμα προσπαῖον ἐν τῆ ἄνω φορῆ, du Régime dans les Maladies aiguës, § 11, t. II, p. 314. — ' C'est encore une expression hippocratique: διπλῆ ἔσω ἐπανάκλησις, οἱον ἐπεισπνέουσιν, Épid., II, 3, 7, et Prén. Coaque, 255.— ' ἀναφέρειν, δηλοί ποτε καὶ τὸ ὑποὺύζειν ἀναπνέοντα, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ νούσων τῷ μικροτέρῳ ' καὶ ἀναφέρειν ὥσπερ τὰ παιδία τὰ πεπαυμένα, κλοίοντὰ τε καὶ εἰς τὰς ρίνας ἀνέλκοντα τὸ πνεῦμα ' τοῦτο ταὐτόν ἐστι τὸ (lisce τῷ) πνεῦμα προσπίπτειν ἐν τῆ ἔξω φορῆ, ἔμπαλιν τῆ διπὶῆ εἰσω ἐπανακλήσει. Les traducteurs n'ont pas compris la fin de cette glose, parce qu'ils n'ont pas reconnu les deux phrases hippocratiques que Galien donne comme synonymes de ἀναφέρειν avec ce sens particulier.

Maladies le petit se trouve dans notre texte latin des Semaines. On y lit, § 51 : « Et anelant spissum paulatim ab ipsis pecto« ribus sufferuntur, sicuti pueri plorantes et (au lieu de et, li« sez in) nares trahentes spiritum. » Il n'y a pas à se méprendre sur l'identité des deux passages.

Galien a encore la glose: « Καύσωμα, inflammation, dans le premier Livre des Maladies le petit¹. » Καύσωμα ne peut pas être retrouvé dans notre texte latin; mais il était naturel d'attendre un pareil mot dans un livre qui est, en grande partie, consacré à l'exposition du causus.

La troisième et dernière citation de Galien est : « $M\eta\lambda\iota\acute{a}\delta\alpha$, dans le premier livre des Maladies le petit, la terre qui vient de l'île de Mélos 2. » Ce mot n'est pas dans notre texte latin ; du moins, je n'y ai rien rencontré qui pût y être rapporté. Maison comprend combien facilement il a été exposé ou à disparaître ou à devenir méconnaissable dans une pareille traduction.

Reste d'ailleurs inébranlable la citation que le Glossaire de Galien attribue au Premier livre des Maladies le petit, et qui est dans le traité des Semaines. Cette phrase n'a rien de banal qui puisse se rencontrer dans des traités différents; et elle établit l'identité de nos deux livres. D'ailleurs, cela est corroboré par la phrase d'attache qui se trouve entre le traité des Semaines et le troisième Livre des Maladies, et par l'opinion des anciens critiques qui les ont réunis. Mais comment se fait-il que le traité des Semaines eût aussi le titre de premier Livre des Maladies le petit? D'abord, j'avais songé à l'hypothèse que nous avions là, dans la traduction latine, deux traités juxtaposés par quelque erreur de copiste: l'un, des Semaines, traitant spéculativement du nombre septénaire; l'autre, le premier livre des Maladies le petit, traitant médicalement des fièvres,

¹ Καύσωμα, τὴν πύρωσιν, ἐν τῷ πρώτφ περὶ νούσων σμικροτέρφ.— ² Μηλιάδα, ἐν τῷ πρώτφ Περὶ νούσων τῷ σμικροτέρφ, τῷ μηλιάδι (quelques mss. lisent τῷ κιμωλία, ce qui paraît la vrale leçon), τῷ ἀπὸ Μήλου τῷς νήσου. Dans la deuxième glose avant celle-là, on lit: μηλίας (sic), ἡ ἀπὸ Μήλης (sic) τῷς νήσου.

et en particulier du causus; mais cette hypothèse est mise à néant par la citation d'Actius; cette citation, qui est attribuée au traité des Semaines, porte sur la partie essentiellement médicale du livre, § 28. D'un autre côté, il n'est pas sans exemple qu'un livre de la Collection hippocratique ait porté plusieurs titres; sans parler du livre du Régime dans les Maladies aiguës, et pour rester dans ces dénominations de grand et de petit, le livre des Affections internes, περί τῶν ἐνθὸς παθῶν, se nommait aussi le grand Livre des Affections, τὸ μέγαλον περὶ παθών, le deuxième Livre des Maladies le grand, τὸ δεύτερον περί νούσων τὸ μεῖζον (voy. t. I, p. 358, 359). Il n'y a donc rien d'extraordinaire à voir un double titre, et de cette nature, à notre traité des Semaines. En outre, le sujet comportait fort bien la seconde appellation; car, à part ce préambule spéculatif sur le nombre sept, il est tout à fait médical, consacré aux sièvres aiguës, à leur traitement et à leur pronostic. Rien ne s'oppose donc à admettre le double titre.

D'ailleurs, d'après ce qui a été dit p. 623, ce double titre s'explique très-bien; il était dû à des critiques qui unissaient le traité des Semaines et notre troisième Livre des maladies. On peut dire que, pour le compilateur aussi des Prénotions de Cos, ces deux livres avaient des connexions étroites; car il a puisé à l'un et à l'autre, de la même façon, prenant au premier des propositions d'un pronostic général, et à l'autre des propositions regardant spécialement le pronostic de la pleurésie et de la péripneumonie.

Grâce à cette trouvaille du texte latin des Semaines, et aux facilités qu'il a données pour rattacher les uns aux autres des dires de la critique ancienne qui paraissaient sans connexion, un livre de la Collection hippocratique qui passait pour perdu, le deuxième tiere des Maladies le petit, est retrouvé; et définitivement, il ne nous manque plus qu'un de tous ceux qui étaient dans le canon alexandrin, à savoir le traité des Blessures dangereuses, ou des Traits et Blessures (voy. t. I, p. 421-425).

En énumérant les diverses conditions du malade qui fournissent des signes pronostiques, l'auteur conseille de consulter les veines, \$40. Il est impossible de ne pas voir là un de ces rudiments de physiologie, sur lesquels j'ai appelé l'attention dans mon *Introduction*, t. I, p. 225-230.

Pour appuyer ses idécs septénaires sur la constitution du monde, il trouve, § 11, que la terre a sept parties. De ces sept parties, la quatrième est l'Hellespont; la cinquième, le Bosphore de Thrace; la dernière, le Pont et les Palus Méotides. On sait (voy. t. V, p. 12 et 13) que l'activité médicale des Hippocratiques s'était exercée dans la Thrace et jusque sur les bords du Pont et dans la Scythie. Ici encore, on peut croire que, dans cette singulière division de la terre, où les régions du nord tiennent une telle place, on a une trace des habitudes des médecins de cette famille ou de cette école.

C'est dans ce même § qu'il désigne le Péloponèse comme le séjour des grandes âmes. Il ne peut avoir en vue que Sparte et ses vaillants citoyens. Probablement, cette phrase a été écrite quand la ville batie sur le bord de l'Eurotas avait encore la suprématie dans la Hellade. Probablement aussi, la réflexion provient d'un homme qui, entre les deux grands partis divisant la Grèce, le parti lacédémonien et le parti athénien, inclinait pour le premier.

BIBLIOGRAPHIE.

MANUSCRITS.

Ms. 7027, fonds latin; voy. t. Ier, p. 385.

Pour le fragment pris à l'opuscule des Jours critiques:

2255 = E, 2144 = F, 2141 = G, 2142 = H, 2140 = I,

2143 = J, 2145 = K, 2332 = X, 2148 = Z, cod. Fevr. ap.

Foes = O'.

Pour la huitième section des Aphorismes : 2146 = C, 446 Suppl. = C'

COMMENTAIRE.

Recherches sur une traduction inédite du traité des Semaines, livre attribué à Hippocrate dans l'antiquité, et dont le texte grec est perdu, par É. Littré. Paris, 1837. — Et Gazette médicale, même année.

Nota. J'ajoute ici un texte du fragment sur les âges, § 5, texte qui se trouve dans le Cod. Phil. MDXXIX des manuscrits du baronet Thomas Philipps à Middlehill, et qu'on peut comparer avec celui que j'ai imprimé : Έπτά εἰσιν διραίας ήλικίας καλοῦσι (lisez διραι, ας ήλικίας καλοῦσι) παιδίον, παῖς, μειράκιον, νεανίσκος, ἀνὴρ, πρεσδύτης, γέρων. Παιδίον μέν ἐστιν ἄχρι ἐπτά ἐτῶν ὀδόντων ἐκδολῆς * παῖς ὁ' ἄχρι γονῆς ἐκφύσεως, ἐς τὰ δἰς ἔπτά * μειράκιον ὁ' ἄχρι γενείου λαγνώσεως, ἐς τὰ τρὶς ἔπτά * νεανίσκος ὁ' ἄχρι αὐζήσεως όλου τοῦ σώματος, ἐς τὰ τετράκις ἔπτά · ἀνὴρ ὁ' ἄχρι πεντήκοντα ἔζ ἐς τὰ ἐπτάκις ὀκτώ · τὸ ὀὲ ἐντεῦθεν γῆρας κὰν ἀτυχῆ τὰ τοῦ τέλους. (Daremberg, Notices et extraits des manuscrits médicaux grecs, latins et français des principales bibliothèques de l'Europe, Ire partie, p. 141, Paris, 1853.) Ce morceau se trouve aussi dans le nº 396, p. 707, fonds grec, Bibl. imp. de Paris.

INCIPIT YPOCRATIS DE SEPTEMMADIS.

- 1. (Constitution septénaire du monde.) Mundi forma sic omnis ornata est eorumque insunt singulorum: necesse est septenario quidem haberi species et definitiones septem dierum in coagulationem seminis humani et inde formationem naturæ hominis et inde terminationis egritudinum et quæcumque deputriunt in corpore eorum. Quæ in omne et cetera omnia septinaria naturales habentem speciem : insuper et profectionem et perpatris propter hoc numerositas. Numerositas mundi si constituta est ; septenario habent in se ipsa omnes speciem et ordinem uniuscujusque partium in se ipsa septinarium: unum quidem ordinem in se parvulis mundi transitus habentes estatis hiemis; secundum ordinem astrorum et splendorem et laxationem et raritatem naturæ et splendidum. Tertius solis transitus calorem habentem : quartum lune crescentes et minuentes augmentum et defectionem. Quinta pars aeris constitutio mundi habens pluvias et coruscationes et tonitrua et nives et grandines et cetera sic. Sexta aeris humor pars et fluminum et lacorum et fontium et stagnorum et adunatum cum his calorem quiducatio et irrigatio humoris. Septimum ipsa terra in qua animalias et nascentia adest omnem victum et aquam constitutum. Sic omnium mundi septinarium habent ordinem.
- 2. (La terre; la lune; le soleil; constellations dont les levers fixent des époques; les planètes.) Equales numeros et similes formas qui sub terras circuli his qui super terras ejusdem numeri gyrum habent circuitus et itineris terram circuitu terræ facientes. Propter hoc terra et olympus mundus habent naturam et stabilem. Ceteræ autem iter habent circueundi. Medio autem mundi terra posita et habentes in se ipsa et super ipsa humoris in aere posita taliter sub celo: ita inferioribus superiora deorsum sit. Sursum autem esse habere et quæ dextra autem habere et sinistram et circa omnem terram sic habet.

At quidem terra media constituta olimpidius mundus summitatem tenens immobiles sunt. Luna vero in medio constituta copulat ista cetera omnia invicem viventia et per¹ se transeuntia hec eadem et per mundi partes transeuntia facile semper moventur ergo signa celestis septem constituta ordinem habentem temporum tandem dorum divisum istum dum mundum quidem. Sol soli autem luna sequitur, arctos autem arcturo sequentia habent secutionem, sicut soli luna, pliades vero yadibus; urioni autem canis. Hec autem signa sequentia habenti invicem et contraria etatem ad expectationem temporum et immutationem. Pergunt autem ita ut non unam stationem habeant discurrentia signa.

- 3. (Les vents sont septénæires.) Ventorum rursus regiones septem respirationes habent tempus circuitum facientes : et mox vegetatem et roris respiramen flatus et virtutes facientes : principium autem ventorum unde nascuntur venti : a calido subsolanis, sequens africanus, deinde septentrio, ex hoc favonius, post hunc qui appellatur ²lypy, postea auster, consequens vero eurus, respirationis circuitu faciens et motum his septem respirationes sunt temporalem.
- 4. (Division septénaire de l'année.) Tempora autem annuales ⁸ septima etherien partem habentes: sunt autem hec semen-

¹ Αὐτόδρομον, αὐτοκίνητον ' ὡς ἐν τῷ Περὶ 'Εβδομάδων Gal. Gloss. — ² Λίψ.—³ Καὶ ὅσοι τὸν ἐνιαυτὸν εἰς ἐπτὰ τέμνουσιν ὡρας, ἄχρι μὲν ἐπιτολῆς τοῦ κυνὸς ἐκτείνουσι τὸ θέρος, ἐντεῦθεν δὲ μέχρις ἀρκτούρου τὴν ὁπώραν ' οἱ δ' ἀὐτοὶ καὶ τὸν χειμῶνα τριχῆ τέμνουσι, μέσον μὲν αὐτοῦ ποιοῦντες τὸν περὶ τὰς τροπὰς χρόνον ' τοὺς δ' ἐκατέρωθεν τοῦδε, σπορὴ τὸν μὲν πρόσθεν, φυταλιὰν δὲ τὸν ἔτερον ' αὐτοὶ γὰρ οῦτως ὀνομάζουσι. Καὶ μέν τοι κὰν τῷ Περὶ ' Εβδο μάδων ' Ιπποκράτους ἐπιγραρομένω βιβλίω διηρημένον ἐστὶν εὐρεῖν τὸν ἐνιαυτὸν εἰς ἐπτὰ, τοῦ μὲν φθινοπώρου καὶ τοῦ ῆρος ἀτμήτων πεφυλαγμένων, τετμημένων δὲ τοῦ μὲν χειμῶνος εἰς τρία μέρη, τοῦ δὲ θέρους εἰς ὁύο. Gal., t. V, p. 347. Dans le texte de Galien, les éditions ont σπορητὸν, au lieu de σπορὴ τὸν, que j'ai imprimé; σπορὴ ionien pour σπορά; la correction est évidente; je n'ai pas besoin ఉ'y insister. – Nec tempus in suas quatuor partes distinxit, quemadmodum ii fecerunt, qui veri æstatem annecti, huic frugiferum tempus, quod est autumnus (au lieu de : quod est autumnus, lisez : huic autumnum), at hunc hiemem subsequi voluere.

tatio, hiemps, plantatio, vera estas autumnum post autum-num.

Texte gree: Σπορή, χειμών, ἦρ, θέρος, ὀπώρα, φθινόπωρον.

Traduction: Ensemencement, hiver, plantation, printemps, été, fructification, automne.

Hec invicem a se different propterea: sementatio partes ea instate non valde generant ncc plantatio nec floritio in hicme est autumnum fructificatio in estate nec maturitas in hieme.

5. (Division septénaire de la vie humaine.) Sic autem et in hominis natura septem tempora sunt, etates appellantur; puerulus puer adolescens juvenis vir junior senex; hec sunt sic: puerulus usque ad septem annos in dentium immutationem. Puer autem usque ad seminis emissionem quatuordecim annorum ad bis septinos. Adulescens autem usque ad barbas unum et viginti annorum ad ter septimum usque ad crementum corporis. Juvenis autem consummatus in XXXV annorum quinque septenos. Virautem usque ad XLet VIII1 ad septie et septem; junior vero LX et III et in VIIII ebdomadis. Exinde senex in quatuordecim ebdomadas.

Τεπτε grec: 'Εν ἀνθρώπου φύσει έπτα εἰσιν ὧραι, ας ἡλικίας καλέουσι, παιδίον, παῖς, μειράκιον, νεανίσκος, ἀνὴρ, πρεσθύτης, γέρων. Καὶ παιδίον μέν ἐστιν ἄχρις έπτὰ ἐτῶν, ὀδόντων ἐκθολῆς· παῖς δὶ ἀχρι γονῆς ἐκφύσιος, ἐπτὰ (lisez ἐς τὰ), δὶς ἐπτα· μειράκιον δ'ἄχρι γενείου λαχνώσιος, ἐς τὰ τρὶς ἐπτα· νεανίσκος δ'ἄχρις αὐξήσιος ὅλου τοῦ σώματος, ἐς τὰ τετράκις ἐπτα· ανὴρ δ'ἄχρις ἐνὸς δέοντος πεντήκοντα, ἐς τὰ ἐπτάκις ἐπτα· πρεσθύτης δ'ἄχρι πεντήκοντα ἐξ, ἐς τὰ ἐπτάκις ὀκτώ. Τὸ δ'ἐντεῦθεν γέρων. (Philon, Περὶ Κοσμοποιίας, p. 17.)

Traduction: Dans la nature humaine, il y a sept saisons

Hiemem insuper in tres diviserunt partes, primam nimirum sementem; postremam inserendi tempus, et medium inter hæc duo constituentes, quod jure hiemem appellant. In libro quoque de Septimanis, qui Hippocratis nomen præfert, in septem partes annum divisum invenies; arbitror autem hanc divisionem, ceu sui temporis Asiaticis hominibus notam, Hippocratem dimisisse, quum regio nostra Asia totius orbis regio temperatissima censeatur. Fragments du comment. de Galien sur le traité des Airs, des Eaux, etc., Comm. Ill, cap. vi, t. VI, éd. de Chartier, p. 202.— Lisez ver, æstas, antumnus (c'est. à-dire ὁπώρα, la fructification), post autumnus.

que l'on appelle âges : le petit enfant, l'enfant, l'adolescent, lejeune homme, l'homme fait, l'homme âgé, le vieillard. L'âge du petit enfant est jusqu'à sept ans, époque de la dentition; de l'enfant, jusqu'à la production de la liqueur spermatique, deux fois sept ans; de l'adolescent, jusqu'à la naissance de la barbe, trois fois sept; du jeune homme, jusqu'à l'accroissement de tout le corps, quatre fois sept; de l'homme fait, jusqu'à quarante neuf ans, sept fois sept; de l'homme âgé, jusqu'à cinquante-six, sept fois huit. A partir de là commence la vieillesse.

6. (Comparaison du macrocosme avec le microcosme; la chair est la terre; l'eau est le sang, etc.) Quæ autem in terra sunt corpora et arbores natura similem habent mundo que minima et que magna: necesse est enim mundi partes cum sint omnia similem compati mundo; ex equalibus enim partibus et similibus mundo constituti sunt; terra quidem stabilis inmoles media quidem lapidiosa imitationem abens : impassibiles inmobiles naturam. Que autem circa ea est hominum caro terra solvules : quod autem in terra calidum humidum medullæ et cerebrum hominis semen : aqua autem fluminum imitationem et quod in venis est sanguis. Stagna autem vissice et longe intestinus natus: maria vero qui in visceribus humor hominis. Aer vero spiritus qui est in hominem : lune locus sensus sensus apparitio dictum hominis quomodo in mundo in duobus locis est. Et quidem quidum ex solis splendoribus et congregatum terre hoc quod in visceribus hominis et quod in venis calidum est, quod autem in superioribus partibus est mundi : quod stelle et sol quod sub cute est. Hominis calidum circa carnem quod per celeritatem splendens mutat colorem : sicut et illic ægiocum inveniens esse ero. Hos autem fervores in omnem operationem que e sole nutrita: 1 inseparabiles autem solitas que mundum contenet omnem cutis coagulatio frigida.

^{&#}x27;Ακριτον πάγος, τὸ οἰον ἀδιάκριτον εξρηται δὲ ἐν τῷ Περὶ Ἑβδο μάδος ἐπὶ τοῦ μετὰ τὸν κόσμον, ἤτοι ἀπείρου, ἢ οἴον ἀδιατυπωτοῦ κενοῦ. Gal. Gloss.

Constituta ergo omnia constitutio uniuscujusque formarum sic contenetur.

- 7. (Chaque partie est divisée en sept : tête, mains, viscères, membre viril avec deux fonctions, urine et sperme, intestins, jumbes.) Unius cujusque partes speciarum VII : capud una pars; manum operum ministrationes secunda; interiora viscera et præcordiorum definitio tertia; veretri duæ partes una quidemorine profusio quarta, alia¹ similis natura quinta; ² longa intestinus majus cibis sediminis exitus sexta; crura ambulationes septima.
- 8. (La téte a sept fonctions: inspiration du froid, exhalation du chaud; vue; ouïe; olfaction; déglutition; goût.) Capud ergo ipsud septinarium habet auxilium ad vitam: frigidi introitus per quem ubique partet una hec; secunda fervoris exlationem ex omni corpore; tertia visus judicium; quarta auris auditum; quinta nares respirantes odorum intellectus; sexta ³ humeris bibitionis et ciborum transmissio, ⁴ astheria et sthomacum; septima lingua ⁵ guttis sextus.
- 9. (Sept voyelles.) Et ipsius quidem vocis septe vocalium inarticulatio ⁶ vocalium litterarum.
- 10. (Sept éléments dans le corps: le chaud; le froid; les humeurs; le sang; la bile noire; les choses douces; les choses salées. Le mélange tempéré de tous ces éléments fait la santé.) ⁷ Animam itaque septinarium habet calidum septe forme septenarium constitutum. Et indeficiens facillime eis septem dies quod in aere et quod in animalibus. Secundo inærium frigus utiles.
- ¹ Lisez seminis. ² Lisez longao, nom barbare du rectum. ³ Lisez humoris. ⁴ Lisez arteria. ⁵ Gustus sensus. Chalcidius (Comm. sur le Timée de Platon, p. 111 et 112, ed. Meursius, Lugd. Bat. 1617): « Ilippocrate, qui traite de ces faits (l'influence du nombre sept) dans la plupart de ses livres, compte, dans celui qu'il a particulièrement consacré aux semaines, sept ouvertures des sens placées dans la tête, les yeux, les oreilles, les narines et la bouche. » Notre passage diffère de la citation de Chalcidius. 6 Chalcidius, ib.: « On compte autant de voyelles qui adoucissent la rudesse des consonnes. » ² Lisez, je crois, animans, τὸ ζῶον.

Tertio humorum per totum constitutum corpus. Quartum terra sanguinem cibo indigente. Quintum coleras amaras egritudinum dolores multitudinum his septem dierum. Sextum cibum dulcem omne quod est locum sanguinis innascens. Septimum omne salsum delectationum imminutiones. Natura autem hec septem partes anime; que cum consilio quide sine dolore consistunt. Cetera si recte agunt begeti unam vitam et fortitudinem habent et 'bibunt sufficienter: male autem incomposite curantes peccatis biolentum dolorum et jactationum incurrunt. Moriuntur autem advenientibus illis per suas culpas ipsi bibere dolore causa constitutis.

- 11. (La terre aussi a sept parties: la téte, c'est le Péloponèse, séjour des grandes ames. Dans le reste, je ne puis reconnaître que le Bosphore de Thrace, le Pont et le Palus Méotide.) Terra autem omnis septem partes habet: caput et faciem pelopontium magnarum animarum habitationum. Secundum immo medullam cervix; tertia pars inter viscera et præcordia tome; quarta ² cruarellis pontum; quinta pedes vosporus transitus trachius et onchyme mertus sextum cum ventur inferior et longao intestinus exumus pontus et palus meothis.
- 12. (Rapport des maladies avec l'ensemble des choses.) De autem totum mundo et naturam hominis secundum naturam et rationem dixerim quia tale ego ipse ostendo visum est'; cum sit ergo talis ejusmodi mundus ostendam et in egritudinis hec pati totum mundum et aliorum omnium corpora: necesse est enim propter eos qui nesciunt mundi totius omnium natura ostendevit scientes magi adsequi possent quæ nunc dicuntur manifeste quidem qualia sunt hec ratio talis est docet, hec autem ratio: que secundum naturam continent ipsas febres et alias causas et quidem acutas egritudines quomodo faciunt docet et que facta est quomodo oportet cohibere aut nunc fieri et nascentes: quomodo debeam curare recte considerare: recte oportet secundum hanc rationem omnia.

^{&#}x27; Vivunt. - 2 Crura, Hellespontus.

- 13. (Définition de l'âme : elle est un mélange de chaud et de froid, L'auteur distingue le chaud originaire du chaud acquis, et le froid originaire du froid acquis.) Ubi dico hominis anima illic dicere 1 originalem calidum frigidum contritum. Originalem autem dico calidum quod manevit de patre et matre : quando convenerant adinvicem ad infantum generationem calidum et frigidum. Quando consisterunt adinvicem in matrice quam meo quod vocatus seminam parentibus manente cecidit in matrice et ubi dixero animam calore non omne. Animam hominis hoc dico originaliter calidum; cetera calida omnia aut de temporibus factam dicam et gule aut exse quibus manducamus et bibimus aut ex poculis multa habentium vocabula aut decem unius contrariorum civorum ad salutem : et quando dicam aerum frigidum aut aerum spiritumn on originalem. Aut ipsius anime ipsius hominis frigidum dico sed totius mundi anime; et quando ab his que eduntur et bibuntur dico frigidumaut exutrique que in superius dicta sunt frigidum dico et non oportet extimare multum frigidum dicere. Et in locis in quibus constitutum frigidum divisum est hactenus differriarbitror.
- 14. (Passage presque inintelligible sur l'action du chaud originaire.) Et quando corpus aut speciem dico hominis aut alias ventres et concabas venas ab hominis cognata natura plus introierit alicujus, mors necesse est predictorum inruere alicui moto anime calore et congregato in interioribus ventribus et ad viscera calidi ipsius et humoris simul calido trahentia ad se calidum humore et ad victum sibi : est autem humorem colericus inustu et habentes sucorum diversorum humoris. Origo autem est causoades febrium; status autem et medietas que in codem jam causo tabescunt quando tavifecerant quod in corporis humoris est causo et calidum se tractatus fiet omninm que ab eodem fervore et retentorum humorem in cor-

^{&#}x27;Galien : « Si l'on trouvait dans quelqu'un des véritables écrits d'Hippocrate une explication sur l'essence de l'aine, ainsi que l'auteur du traité des Semaines en a donné une.... » Comment. Ep. VI, 5, 2.

DESTABBIAINIST

porc. Tunc enim prevalet maxime fervor; quando sic fuerit et fecerit medium, hoc ergo erit causodum febrium, consummatio autem est arum febrium que quidem et vite est consummatio et quidem anime dimissio aut itaque dicitur ex corporibus ad mortem egritudinum dimissio ad salutem consummato est et vitaliter: quando anime calor relaxaverit que ad se est convocationem liquoris humidam et frigidam tunc vita dissolutio anime. Et animalium et nascentium et egritudinum quidem dimissio. Quando in egritudinem adtractionem qui adest calor demiserit morbidi humoris et temporum quidem motio quando in mundo calor talia operatur quecumque quidem circa corpus fiunt sic habet.

- 15. (Le monde est constitué comme le corps vivant : le soleil représente le chaud originaire; l'eau, les humeurs; etc.) Qui autem mundus tradet corporibus actenus habent quum animalia et que nascuntur, omnia terra habent. Calidum quidem solis parte; liquore autem omnem aque; quod autem frigidum flatum erit; quod autem ossosum et carnosum terre. Est autem terra mundi nutris, adstatio animalibus, et que nascuntur ex liquore aque vero nutrimentum et vas calidum. Quod autem solis calor est terre crementum est ortus omnibus. Quod autem aeraes frigidum inrigatio et quagulat liquore simul et terram est facient aliquid fieri speciem et corpus.
- 16. (De l'anuée.) Annus autem in quo omnia curcuant habet in se ipso omnia. Habent enim initium in se ipso in quo crescunt que in eo sunt; habent medium in quo maturantur et que in eo sunt omnia et consummationem in qua iterum siniuntur omnia ergo que insumunt: necesse est extimari et similia pati que ipso anno siunt anni passiones et consequi que in eodem anno omnia que necessitas sic habet.
- 17. (De l'hiver. Il chasse la chaleur. Les petits animaux se réfugient dans les trous.) Hiemps quando adduxerit frigora, celum terra et que sunt in ea et animalibus coget secedere intro quod singulis corum calorum est, propter quod et arboris

41

quidem folia demit, tunc intro secedente calore et quod in his est gelatum humorem de frigidi virtutem; et que modice sunt et inbecilles 1 abes, sed pisces fugiunt ad cubiles. Ubi enim calor secedentem intro calore qui in eis constitutus est et refugientis frigus quod in mundo toto et non potest sustinere, quemadmodum que magna corpora et multi calores habentes. Et animalium et nascentium haugere frigide virtute in hieme ergo 2 obscultator calor ad se ipsum adsumens. Humore similiter et quod arboribus et quod in terra et quod in animalibus qui cubant calor fugiens frigoris virtutem. Quibus enim et ipse calor qui in corporibus est animalium. Quando hiemale tempus prevaluerit, quod inbecillius est hiemale glacie, sicut haves et modice pisces, ad cubiles fugiunt propter inbecillitatem que in ipsis est calidi. Sic autem et ipsud calidum cavantium animalium quod in omnibus corporibus cave in animalibus refugiens intro frigidi virtutem que in alicujus tunc humorem et siccitatem dico sic cum quidem et quod terre pars est.

18. (Il n'y a dans l'homme, comme dans le monde, qu'un seul liquide dont tous les autres ne sont que des modifications dues au chaud et au froid.) Humorem autem omnem varie habent ubique quod in mundo aque est; quod autem frigidius in humorem et quo terrenum est simul in corpori formam constitutum est exinde quum quidem ex codem humorem quando dico ejus que in cor hominis constituti multa autem habentes ab hominibus multa nomina non recta. Unius enim est humore constitutus in homines sicut et in mundo; de calido autem multas species habent quod vocatur pir tole multi nominis et fleumata sicut si quidem reuma et in quod in mundo humor et qui in partibus mundi propter caloris operationem; demulat species ita ut vocațur mare, aqua, sales, nitrum, uve, vinum et acetum, mustum, lac, serus, mel, ros, nivis, grandinex quando ergo musti calorem cholericos et sic habet vitium humoris de fervore dico his omnibus utor choleribus et flamma-

¹ Aves. - 2 Occultatur.

tibus urinis et aliis humoribus interpretationibus causam ad inperitos veritatis ignaros.

- 19. (Le chaud de l'âme, mis en mouvement d'une manière anomale par un excès de travail, de boissons, d'aliments, etc., produit le chaud et la sièvre. Ceci, pendant le règne de l'hiver; c'est l'explication des sièvres hibernales.) Calidum autem sic de frigido et humidum et frigum de calidum patiente et hec faciente in constitutionibus morborum febris erigit. Quando autem anime calidum movetur a solito ex lavore ant fervore aut de solem aut de ciborum fortior natura ante confectionem: necesse est 1 ad tractationem colerum aut flecmatum facere calidum anime ad se ipsum ex quibus 2 actractis incenditur ipse calor in febris. Quod enim natura animi calidum est in societate ipse adsumsit quod et sole calidum aut et his que oblata sunt vel que facta sunt aut ad febres corpora deducat. Si ergo in febres et alia culpa obveniat, 3 non mundo constituto corpore, actenus exustio calidi insurrectione calidi inforte febrium in corpore faciens; si ipse febres inmunditias maturantes per respiramina superiores vel inferiores canales de ventribus erumpant ad medicaminibus moderate que seducat inmunditias. Ex enim amaris et calidis constitutis 5 munditiis nutritis calor violentium incendit febres aut facilius obtinens quod in corpore est frigidum occidit : itaque calidum quegne ra bile corpora quando 6 etcusserit quod in corpore est proprium humorem et nullum calores restrincxerint : ut de vita quidem hoc auget corpora calidum siuibene apte habeat ad cetera que in corpore sunt partes sunt sanat calidam egritudines si adducat ad se humorem discemet frigidum et salubrem et non calidum non amarum.
- 20. (Le chaud tue le corps et le fait croître. Les médecins, par ignorance, commettent des erreurs contre l'action naturelle

^{&#}x27;Attractionem, au lieu de ad tractationem. — 'Attractis. — 'Immundo. — 'Fortes febres faciens. — 'Immunditiis. — 'Exusserit.

du chaud inné, de même que les gens du monde qui, se traitant sans médecin, prennent des aliments qui les tuent.) Sic itaque ralidum 1 auget corpore et corrumpi faciet.

Texte gree : Καὶ ἀποκτείνει ήμᾶς τὸ θερμὸν ὅπερ ἔφυσε τὰ σώματα.

Traduction : Le chaud qui a produit le corps est aussi celui qui nous tue.

Curat morbos et febres facit, corporibus mortis causa est, medicorum autem imperitia totius modi et ex quibus natum est corpus et quatenus et quomodo et que nunc matura est et quis in cibis est in febrium morbis expediat et ex quibus qui se ipsos sine ratione extra medicum nutriunt; quibus quidem ipsorum necessitas simperitias cogens. Hunc necessitas extringuere igne et si humidis et frigidis cibis hii quidem salutari sunt: ipse in se marcidantes calorem et consummantes contraria estivorum autem quicumque horum contraria adhibentes cibos fecerus hulatuerunt per imperitias se ipsos interficientes; ita humane egritudines de calore sunt facte, in initio ergo causodum dum febrium sitise febres sunt.

21. (Arrivée de l'été. Les animaux qui s'étaient enfuis en Égypte en reviennent.) Nata et aliter quando in hiscibus et in corde et in toto mundo est; emergente autem calido quod in toto mundo est dicuntur humores: rursum quidam ad fructificationem et ad floritionem que in terra de labore quod in mundo est et serpentes et ²habes et pisces qui cubaverunt iterum de cavationem ³procidunt et de calidis quidem Egyptum refugiunt, item habes et pisces in calido tempore item; in Egyptum enim habuerunt fugientes frigus provocare in calidis locis et in cor-

^{&#}x27; Ίπποκράτης είπε ' καὶ ἀποκτείνει τοίνυν ήμᾶς τὸ θερμὸν ὅπερ ἔξυσε τὰ σώματα. Πρῶτον μὲν δὴ φήσωμεν, ὡ βέλτιστοι, τῶν γνησίων οὐκ ἐστὶν Ἱπποκράτους βιβλίων, ἐν ῷ τοῦτο λέγεται. Δεύτερον δὲ, εἰ καὶ δόγμα ἐστὶν Ἱπποκράτους, ἐκρὴν ἐξηγεῖσθαι αὐτὸ ὅπως εἰρηται, καί τινα φέρειν ἀπόδειξιν... οὐ γὰρ ὡς ἡ φλὸξ τὰ ξύλα, ταὐτη καὶ τὸ σύμρυτον θερμὸν τῶν ζώων ἀναλίσκει τὰ σώματα ' τουτὶ μὲν γὰρ ἴσως οἰκεῖόν ἐστι τοῖς ὑπὸ τῶν πυρετῶν διαρθειρομένοις παράδειγμα ' καὶ τό γε παρ' Ἱπποκράτους λεγόμενον ἐν τῷ προγεγραφυία ῥήσει τοιοῦτὸν τι δηλοῦν ἔοικε. Gal. Περὶ μαρασμοῦ, t. ΠΙ, ρ. 374. — ' Aves. — ' Procedunt.

poribus ergo humoris est mederetur hunc iam admoribus a calore mundi certantes quia auxilium dant item mundi calore eos qui in omnibus est calido deficiente quidem ¹ nascentis et in animalibus estatu et fortitudinem ejus præbet.

- 22. (Automne, Il dissout et relâche; en effet, dit l'auteur, tout ce qui est à l'état de bonté est humide et mou ; ce qui le dépasse, est sec, amer et visqueux; ce qui vicillit est mou, froid et faible. Le corps étant constitué comme le monde, ces influences y ont leur action correspondante.) Autumnus autem maturans et iterum infricdans jam dissolvit estatum eorum sicut enim ipsius anni tempora habuerunt necesse est dolores ne ossistentibus humoribus de calido in corporibus esse hominum crescentibus et statu aspicientibus cum calido et iterum dissolvit dolores miscere marcidantes calore qui in mundo est et qui in corporibus. Succidit enim illi frigidum hoc ipsum faciunt et corpora animalium et arborum et fructuum. In bonitate enim liumida et mollia eibetalla sunt; mediata autem statui sicca et amara et viscida; rursum senascentia humida et mollia et frigida et invecilla sit. Hec ratio coget et consequi omnia que insunt in calidi operationem et in ceteris et in mundo.
- 23. (Division de l'année suivant le lever des constellations; maladies qui répondent à chacune de ces époques. Aussi importe-t-il que le médecin, non-seulement sache traiter les maladies en soi, mais sache aussi en quel rapport elles sont avec les phases du monde; et il ne se trompera en rien, combattant directement les influences cosmiques.) In anno autem initio acutorum morborum est hoc quod de estati est initium. Est autem plyadus ortus estatis initium et morborum actenus quoad sole est calidum aply ortum valde iam calefaciens corpora et certantes anime hominis calidus commovet humorem immunditia in corpore. Hec autem commote febres insecedere faciunt, nisi

^{&#}x27;Il y a ici deux lignes d'effacées; je ne sais si elles l'ont été à dessein; on n'y distingue plus que estas.

si quis educat eas purgationem aut cibi auxilium, ferventi frigidis infridat aut spontanee erumpentes sursum veldeorsum secedant. Post hec ad Solstitio estibo in morbis 1 causis fiunt et ² vulnera et pustularum ebullitiones : propter hoc immunditia humoris qui homine de estivo fervorem iam nimie inuste violentie carnibus quidem hominum exala intentio constitutum humores facit et calore: quod autem in carnibus humorum diffusa est: de sole vulnere et pustulas foris in corpora in superficie. Causi vero propter hoc maxime fiunt a solstitio estivo, quia quo intus in corpo hominum humores est munditie inustum et inbulliens in venis et in visceribus urentem cibum ³ preventem calori animam. Post hec autem a canis ortum usque ad arcturis ortum 4 causa letales fiunt : maxime propter hoc in corporibus anime calorem exiguum humorem et fricdorem habet hoc tempore : quod autem est in homine humoris ignitum maxime violentum est et venenosum et de calores qui in mundo est vaporem corporum ita ut anime calidum hominum quando sic constitutum est humorem traet ad se et aerium flat non subministret anime, calido exuruntur quod ex corporem est humoris ex calido. Prolongari autem incipiunt febres a medio caniset arcturi ortum ortum inisset extrahatur in munditias de corporibus humores aut ipse rumpens aut per medicamina; propter hoc enim calor inbecilliores id quod aut sole est aut advenienti frigido quod in mundo; post autem arcturi ortum tertiane et quartane et cotidiane maxime nascuntur febres. Propter hoc immutantes jam totius mundi infricdorem calidum frigido pugnans anime, ⁵errantes febres facit; et sub hoc tempore maxime febres statum habent ex acutis; hec autem fiunt. Propter hoc ante arcturi ortum humor in corporibus caleșcens prevalet. Ab autem arcturi ortum statim frigido convalente jam corpus extrinsecus infricdatum est, spiritum quod inspiramus frigidius constitutum recidere facit. Calidum intro quod

¹ Καῦσοι. — ² ºΕλκεα. — ³ Præbentem. — ⁴ Καῦσοι. — ⁵ Πλανήται πυρετοί.

est in corpore et pugnant frigidum calidum ita ut de auctis incipiant febres maxime et hanc translationes post hec caphiadis occasum incipiunt morbi adsistere propter hoc aer calefactus a plyadis ortum sic superius denique fori sunt corporis calefit et diffundit et movet humores quod est in homine et morbos nasci facit et infricdatus iterum de plyadum occasum itemaeri iterum ingelationem constitutum humorem quod in mundo et quod in corporibus et calidum in cuuilem refugiat : ut ita desinant morbis secuntur quod in corporibus frigidum et calidum anni frigido et calido : propter quod oportet medicum non solum ipsum per se ipsum curare febres scire sed et vivere quatenus compatiantur mundo corpora, ut ad hec curas adibeat; sed in nullo delinquet contraria mundo contendens et qui non solum morbos optinet sed et medico. Unde ergo et quatenus febres nascuntur diximus.

24. (Quand le mélange exact du chaud et du froid de l'âme est troublé, il y a maladic; le froid suit nécessairement le chaud; il en est de même de la sucur. Remarques pronostiques sur les sucurs: importance des jours critiques. Censure des médecins qui croient avoir affaire à des phrénètis, à des léthargies, à des péripneumonies, à des héputites. L'auteur, si je le comprends, range toutes ces affections sous le nom de causus ou lièvre ardente.) Anime autem partes, calidum et frigidum quamdiu quidem quales sunt sibi, incolomis 2 et homo.

Texte gree: "Όταν μετρίως έχη τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν τῆς πρὸς ἄλληλα κράσεως, ὑγιαίνει ὁ ἄνθρωπος.

^{1 &}quot;Ότι μὲν γὰρ ἐπειδὰν ἐν τοῖ; κατὰ φύσιν ὅροις μένη τῆς κράσεως, ὑγιαίνει τὸ ζῶον, οὐ δεῖται λόγου, τουτέστιν ὅταν, ὡς Ἰπποκράτης ἔλεγε, μετρίως ἔχη τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν τῆς πρὸς ἀλληλα κράσεως. Ἡν δὲ τὸ ἐτερον τοῦ ἐτέρου κρατήση, νοσεῖν ἀνάγκη τὸ ζῶον εἶδος νοσήματος ἐοικὸς τῆ φύσει τοῦ κρατήσαντος αἰτίου - φλεγμοναὶ μὲν οὐν καὶ ἐρυσιπέλατα καὶ ἔρπητες καὶ ἀνθρακες καὶ τὰ καυσώδη καὶ φλογώδη καὶ πάντα τὰ πυρετώδη πάθη, ὅταν ἡ τοῦ θερμοῦ δύναμις ἐπικρατῆ : σπασμοὶ δ' αὖ πάλιν καὶ τέτανοι καὶ παλμοί, καὶ νάρκαι, καὶ παραλύσεις, ἐπιληψίαι τε καὶ παραπληγίαι, τοῦ ψυχροῦ κρατοῦντος πάθη. Gal. Περὶ τρόμου καὶ πάλμου καὶ σπασμῶν καὶ ῥίγους. Cap vi.— ² Est.

DES SEMAINES.

Traduction: Quand le chaud et le froid sont dans un juste tempérament l'un avec l'autre, l'homme est en santé.

Si autem precesserit calidum frigidi equalitatem, tunc quidem inflammati frigidum quantum magis concaluerit frigidum, tanto magis egrotat corpus homines causoades et acutis febribus calidum et frigidum et humidum utraque alie efficiuntur et patiuntur. Si quidem primum frigus adprehendat necesse est calorem anime in febres transire et de excessum frigidi et iterum de febre ad frigus transiret et sudores manationem ex omni corpore sic et in mundo que tropea vocantur de calido in frigidum et de frigidum in calidum transeunt si autem primo calor accipiat, necesse est in rigore transire et iterum rigores febres. Si ergo iterum in horrorem et rigorem transierit sudores et manationes ex omni corpore faciad, consummata est egritudo, si in gonimo dice fiat; sim minus, iterare necesse est : si autem in febribus supervenerit rigor et sudor calidus extenens, celerius febris desinet; si autem frigidus consistens manaverit deinde. Si nivix vel terra habundantius sicut in mundo ex nubibus imbre diuturnos calor ustionis fuerit mortalem: humor enim fleumatis et colerum foris procedit per carnes humidus constitutus medicaminibus oportet purgari propter hoc quod in carnibus est calidum exsequi ad se ipsum et adstructionem adducit ex interiore carnibus quidem calidioribus effectis ejus qui in precordiis est in visceribus calore relaxantes adstrectionem quem ad eum hex carne humoris. Vocat autem ad se ipsum quod in carnibus est calidum sudore et in corpus consumens et detrahens humorem hominis : propter hoc commanavit de calido humor quod de carnibus colerum et fleumatum manavit ad sinus. Hic ergo humor adtrahitur ab eo qui in carnibus est calido propter hoc inanem. Est humor exterior pars corporis ab eo quod in precordiis est febrium humorem intro ad carnes adtrahentes in omnes concavitates et ad viscera. Siccata ergo carnis humores extrahunt

^{&#}x27; Έν γονίμω ήμέρα, dans un jour critique.

ad se ipsa rursum: si autem victum detrahat sebricitanti quod aptum et sorbitionibus et propter sebres non sumat ipse egrotus totum, necesse est adtrahere ad se ex carne pinguem humorem; quando hoc suerit, sebres sunt causodis quem si habentem victum a pingui humore quod in homine est consummans consumit hominem adducens sebres terrenum et frigidum in se quod est conmodum ad victum hominis et prevalet in hominibus: quando autem casus consistit, morborum nomina sibi medici multa et salsa ponunt freneticas et latargos et peripleumonias et epacitas et alias egritudines.

25. (Remarques sur la terminaison du causus, qui est pour l'auteur une sièvre produite par la bile. Fièvre épiale; c'est le causus modifié par le phlegme. Fièvre où il y a des sueurs abondantes, plus longue et moins grave.) Hec autem fiunt sic: causos calidi et humidi cum calido deveniet transiens in hac partes corporis. Congregato autem calido necesse est calorem in eodem ita ut ipse congregetur adtrahere ad se humorem ex alio corpore optento circa alio corpore calore congregatio: ut cnim congregatum plus alibi circa aliud corpus calorem et humorem et calido privatur adsiduum omne corpus congregato : in his ergo mouis non oportet contra vehente certari egritudines superius enim semper omnem nimium a meliore sed tempore cura tum medicaminibus cum providentiam et secundum naturam equitatem conspicienti deducere humorem que ignis ustio solverit et amaricaverit quod vocetur cholera : quicumque febrium ex nubibus fleumatodes in epialum hic transit adhuc autem copiose 1 adiuite in corpore autem ignisior quidem constituta febres igni continue sunt et sudore non advenit nec obripilatio hec quidem celerius solvens dimittit aut occidit propter hoc et atherius purus est et non est infuscatus humore fleumatis frigidum deterius autem dico propter germanos geneseos si cum enim sol in mundo in calidis temporibus purum quidem - constitutus continue et non innubilatus : nec pluens ex nubibus

¹ Adhibita

autem mediis pluviis non uret que ex terra nascuntur, sic autem et febres singulares constituta talis est : quando autem febris minuitur et sudores infundantur sicut in mundo nubibus aque et venti nascantur frigidi sic ergo febris diuturna quidem et ¹ tarta fit mortalis autem minimo aparui : propter hoc non pura est ignis et fleumatis humore et frigore sicut nubilum fundens calorem anime homini quod eum prohibet et non continue incenderem febrem nequecelerius urentem solverem ad salutem autad mortem.

26. (Jours auxquels arrive la solution des sièvres. Comp. Épid., I, 12.) Solvunt autem febres septima, aut nona et undecima aut quarta decima in secunda ebdomada, aut una et vicesima in tertia ebdomada, aut duas minus a tricesima in quarta ebdomada: sicut enim febres in bis septenos et quatuordecim dies sunt duo ebdomada de crisis fiunt quatuor decim dierum aut quinta et tricesima in quinta ebdomada ut in quinta die aut in quadragecima et secunda in VI ebdomada aut non minus a quinquaginta in septima ebdomada sicut in septimo die ut sexta et quinquagesima in octava ebdomada aut tertia et sexagesima in nona ebdomada sic in nono die : si quis autem numeros istos transierit, diuturna jam fiet constitutio et presentatio febris diu. Cotidiane aut tertiana et quartane aut lypirie; aut quinque mensuum sicut in 2 quinque dierum febres aut septem mensuum sicut in septem 3 dierum febres aut septem mensuum sicut septem dierum aut novem mensuum sicut in 4 novem dierum febres aut quattuordecim mensuum sicuti ⁵ quattuor decim dierum. Omnis autem crisis in supra dictis temporibus determinant. Alie autem non sunt certe terminationes; sicuti enim alique egritudines in crissibus significande mutantium de calido in frigido sudoribus protectionibus aut sanguines fluxus aut alio quolibet evenienti in terminationibus temporum que dicuntur et occasibus et ortum

¹ Tarda. — ² Fièvre quintane: crise au bout de cinq mois. — ³ Fièvre septane: crise au bout de sept mois. — ⁴ Fièvre nonane: crise au bout de neuf mois. — ⁵ Fièvre quarto-décimane: crise au bout de quatorze mois

DES SEMAINES.

signorum ostendit pluviarum aut nivium aut tonitruus recte in calidi et frigidi ad invicem transitum.

27. (Cause pour laquelle il y a de telles périodes dans les sièvres. C'est la maturation, la coction des humeurs qui l'exige.) Determinationibus autem quum in his numeris fiunt causa hec est : quando anime calor ad viscera et venas adtraxerit colera aut flegmata, diu quidem inmatura sunt que de calore adtractant humida et frigida non removet illa calor ad se ipso; cum autem matura fuerint, tunc removet 2 sic nomida die si autem inagon aut agonos removerit ignomia iterum necesse est egritudinem iterare maturantur aut est que flegmatica sunt et multa et frigida humorum tardet : que autem pauca et colerica et calida celerius manifestum est et expurgationibus peripleumonie et pleuriditis languide fuerit pleuritidi recedit septima aut nona die : si autem fortis sit in bis septinos dies enim in dies istos qui in pleuritidi humores flegma et cholera maturata de calore nutriunt et maturantur et quid in aliam partem corporis humor quod eo motus est a calore his maturatis teneatur et febres educitur et morbus terminatur est manifestum et clarum quantulum est quod crisin facit morbis; quecumque febres demittunt septima vel nona die aut quattuor decim his quidem habundantia humidi et calidi prevalet que impleuriticos et inequalibus diebus marcidantur calidum et humidum extenuat et soris exiet morbum et terminatum : quibus autem quattuordeciem dies transgrediuntur febres eos quidem necesse est similiter pleripleumonie et terminari : peripleumonia vero termina in bis septenos que longior : si vero non sic terminetur, necesse est ³ saniem fieri ex periplcumonia sicut et febres nisi sicut ergo demiserim pretendito 4 partet illas prolongentur in autem dies istos terminationum qui in plumo est; tumor in peripleumonia putresit de calido. Quod autem circa

¹ Άπεπτα. — ² Si in gonimo die; si autem in agono removerit, iterum necesse est ægritudinem iterare. Γόνιμος, critique; ἄγονος non critique. — ³ Un empyème, ἐμπύημα. — ⁴ Oportet..

aliam partem plus calidum marcescit humor autem tenuatur sicut et pleuritica passio tempus transgreditur longissimum superat sic febrium continuo qualitas necesse est ergo terminari in quibus et peripleumonie si vero as transierit annunc necesse est errantes et lipriodes fieri febres.

28. (De la sièvre quarte. Suivant l'auteur, elle n'attaque qu'une fois, et elle n'attaque qu'à l'âge adulte. Théorie des sièvres intermittentes.) De quartanis autem adhuc reliquum dicendum est febribus quemadmodum fiunt: Primum quidem quartane febres bis idem neque exaquitatus est nec de cetero exagitavit, si semel salvus fuerit. Propter hoc secundum unius cujusque hominum nature etates necessario et stabilitam naturam hominis in hoc tempore quartano tenuerit transeunte autem statum absolvet quartane comprehensio.

Τεπτε gree: 1 Πρώτον μέν τῷ τεταρταίῳ πυρετῷ δὶς ²ωὐτὸς ἄνθρωπος ³οὐτε ἀλίσκεται, οὐτε ⁴ξάλωκέ που, οὐτε ἀλώσεται τοῦ λοιποῦ, ἢν ἄπαξ ὑγιἢς γένηται: ⁵οἰὰ τοῦτο οἰ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκάστου τῶν ἀνθρώπων φύσιν καὶ τὴν ἡλικίαν τὴν ἀκμαστικὴν γίνεται: °ἀνάγκη γὰρ ἀκμάζουσαν τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πεταρταίῳ ¹ άλίσκεσθαι πυρετῷ, παρελθούσης οἰὲ τῆς ἀκμῆς ἀπολελύσθαι καὶ τοῦ °τεταρταίου τῆς λήψιος.

Traduction: D'abord la fièvre quarte n'attaque pas, n'a jamais attaqué, et n'attaquera pas le même sujet, une fois guéri; c'est pour cela qu'elle survient suivant la nature propre de chaque homme et suivant l'âge, qui est l'âge adulte; en

¹ Citation prise à Aétius, qui dit, Sermo V, Cap. 93 : δ ἀκριδής τεταρταίος πυρετός πάσαν μὲν ἡλικίαν καταλαμιδάνει, μάλιστα δὲ τὴν παρακμαστικήν. Ἱπποκράτης δὲ ἐν τῷ Περὶ 'Εβδομάδων τὴν ἀκμαστικήν φησι' δοκεῖ δὲ ἀὐτῷ μὴ παραπίπτειν τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον δὶς τῷ τεταρταίῳ πυρετῷ λέγει δὲ οὕτως.... —² ὁ αὐτὸς ms 2193, Bibl. Imp. – ὁ ωὐτὸς Ald. — Lisez ωῦτὸς. —³ οὖτε ἀλίσκεται manque dans le latin; ce qui est peut-être mieux. —⁴ ἐκλωκέει Ald. — ³ Les mss. et l'éd. d'Ald.font cesser la citation au dernier mot avant διὰ τοῦτο. Mais par le latin on voit que διὰ τοῦτο.... λήψος est aussi du livre des Semaines. — ⁶ ἀνάγκη · ἀκμάζουσαν γὰρ est le texte d'Alde; mais il faut déplacer γὰρ, comme l'indiquent l'acc., et l'inf. ἐπολελύσθαι — ² ἀλίσκεται Ald. — L'acc. τὴν φύσιν montre qu'il faut l'infinitif. — * τεταρτσίου καὶ τῆς Ald. — Ce καὶ me paraît devoir être supprimé.

effet, il est nécessaire que ce soit la nature humaine adulte qui soit attaquée de la fièvre quarte à cette époque, mais que, passé cet âge, elle soit exempte de ses atteintes.

Fit autem propter hic quartane aliquando anime calor hominis in visceribus et in venis fuerit plus quam in his congregati calide humorem quod in superficiem corporis humidum et frigidum colligens corpore ad se ipsum intro epyalum facit exteriori corporis inanito calido cum humidi liquore intro quo constituti. In his autem temporibus et colera multa trahit ex adipibus ex quibus febres et sitis increscunt. Fiunt autem per hec inmutationibus autem desinunt propter ejus qui est animi calor a violentia et certamine interni eis calidum per carnes exsiccans respirant pergit humor quod adduxit calor respirat autem per nares aut per os plus quam sanus quotiensque solet serrare ita ut actenus infricdet omnem corpus per medios autem dies iterum similiter colligit licores fiunt autem is quartane et cetere febres que iterant et acute egritudines.

29. (Remarques générales sur le traitement des fièvres et des maladies aiguës : saigner et purger.) Quemadmodum curare oportet nunc quartana febres deinde et alias et acutos morbos : precipio ergo fortibus constitutis epiliali ex interiori qui in visceribus calore vocant quod interiorem partem corporis humeros accuintis interiores venas incidere sanguinem detrahere. Propter hoc homines quando epyle tenuerint ex superioribus partibus corporis extra natura pergit sanguis in visceribus et venis morbum facit simul quidem etherio spiritum quod ad statu que anime habent et respirant naribus trahentes se de colera de adipibus quas febres calefacientes per partes corporis solvent maxime autem de sub cute cavitate sinepyales autem ipsi sanguinis in viscerum cabant trahitur. Quorum ergo causa oportet de visceribus sanguinem detrahere propter hec ventribus et visce colera multi temporibus purgare et fleumam habundantem longo 2 tepore.

Sic. - 2 Tempore.

- 30. (Traitement de la sièvre quarte : sternutatoires, affusions chaudes sur les membres; onctions aromatiques sur la tête; donner les médicaments appropriés à la sièvre quarte; et, après la cessation de la sièvre, saigner et purger, L'auteur note qu'il se fait parfois une crisc par un flux de ventre avec grande agitation.) Febres quartanas oportet curare sic : primo quidem sternutare facere frequentem et crura usque ad femora media et manus usque ad humeros i perurguere multo et calido aliquod defricaret manibus quousque febricitantia reddas que febricantur deinde autem calefacere hec ut maxime : et caput et corpus autem unguere tundens laurum et murtam et castoreum et cassia et mirram et nitrum et rosmarinum et piper et egyptium, his calidum sanguinum calefac vestimentis mundis et mollibus et teneris et ante calefactis aut lanis aut 2 lentis fictiles cum aqua calida adplicare corporis et altibia aut alia miscis aures adlectare : hec autem faciens demitte quousque somnus superveniet et fac autem hec ante accessionem : et 3 que quartane sunt dare medicinam; si autem his qui quartane medicaminibus sanam fecerim, ne sanguis et cholerum et fleumatis extretationem post modum oportet purgare corpora et sanguinem detrahere ut non humor qui in corpore lanxit eum minime ex febre consumptus est congregatur ad aliquam partem corporis malum oportet majus a quartana febre quartanas ergo sic oportet curare: facit autem aliquando crisin illis febrium et ventris fluxus cum jactatione acerrima fortiter spontanea.
- 31. (Traitement des fièvres continues et ardentes.) Diuturnas autem elippiperdas febres: purgari oportet incipientes a capite et ventrem utroque exequente invicem habundantiam detractionis humoris et cetera que in corpora sunt tumida et equante

¹ Perunguere. — ² Il y avait dans le texte φακοῖς δοτρακίνοις, des vases de forme de lentille, en terre. — ³ Donner les remèdes qui conviennent à la fièvre quarte. L'auteur ne les indique pas. — ⁴ Je pense qu'il y avait dans le grec συνέχοντας καὶ καυσώδεας πυρετούς, des fièvres continues et ardentes. Du moins le contexte de ce qui suit, autant que je le saisis, conduit à cette lecture.

cholera invicem et fleumata: mulieribus autem et menstruorum colera purgari diversos. Hoc enim salutis equari ad vicem bene apte omnia que causodes neque sitientes neque exponentes colero venenosa superiorem aut inferiorem ventrem sudantes obripilantes longiores trium ebdomadarum crisin in hos autem oportet et medicaminibus aquatis purgari extra parte corporis colera insistunt cum febribus residente egritudines; purgare autem et uinsmodi febres propter eam sequentia colera et fleumate anime coloris compatiuntur exequere oportet et superiorem ventrem in fervori et cum vel maxime purgare et que in corpore vel maxime ad invicem : mulieribus autem per matrices diversos colores educere et venientibus menstruis et convenientibus ergo magis post autem farmacia lacte et aqua lactis coctis ¹ coluere ventris : posterioribus autem seminum sucis decoctis et aquatis omnibus et quas frigidioribus quoadusque tractor et frigiscat febres deinde cibis adplicare et paulatim adidaqua non deputet et carnibus non hellicribus agninis et pisces aspratiles nobellos : certor enim cibus et de mediis et actibus seminam autem que vescuntur quod siue terrariora sunt cocta autem omnia pane accipiant dare frigida et calida quassatas in minus qui nihil olet. Calet enim sudor vetusta omnia recentioribus meliora febritanti et ex febribus. Constitutos excepta aqua autem recentior, ideo et jam frigidior et viscida autem et salsa et calida et bene olentia et vetera et recentia adhibere sic habenti neque cibos neque odores; propter hoc febricitanti et ex ipsis constitutis calidum erigitur statim; fleuma vini autem sine odore et non vetera neque pingues neque multum ferventes refriscentes et aquatis sole autem et laborem e rigore et dispotationem hoc humidorum et alium prohibere sic habentem: 2 levare autem multum calidum secundum vires incommodi in febribus aut non lavare ante labracum autem et labacrum et in posterum unguere oleo commolandi gratiam inlabacro autem defricare melle admiscente aleum. Post

^{&#}x27; Colluere. - 2 Lavare.

labacrum autem infrictionem observare calefaciens quousque salus ¹ procidat. Si autem non relaxaverit, rursum eadem facere, quod ad usque determinare febres recedant. Hec autem facere oportet sub ipsis grossis quotiens que predicta sunt ut simul secundum naturam terminas morbos cum autem ad uiuis et non sicut superius rationi naturali inpugnans mali aliquid facias.

- 32. (Il faut bien prendre garde aux inflammations qui peuvent se développer dans le cours des sièvres. La flamme de la vie, affaiblie, serait éteinte comme l'est une petite flamme par le vent qui redouble. Le chaud de l'âme est dit médecin des maladies.) Observare autem oportet nimis et ut non sine febricitanti inflammationes neque ei quia febris resurrexit. Propter hoc eis quidem qui non sunt et qui non convalescunt et multum humores habent et calidum in corpore commutationem: et aliud facit spiritus de inflammationem caloris sicut in carbonibus incenditur quando quis sufflaverit : humor autem in corporibus et exagitatur de vento, sic autem et non potest manet uno quoque in sua sede, invicem ergo miscetur sicut et mare de ventis turbatus et fluctuatur : sic et egrotantium qui egrotaverunt medicum habent anime calorem in corpore consumptum in egritudinem: cum autem humor et alia operantur ventositates conluctantes anime frigori et optinentes calidum extincxerunt calidum; sicut forinsecus flamınas modicas quidem extinguet per indigentiam ventositas autem eregit et incendit : hoc idem autem et in corporibus facit : propter quod oportet inflammationes maxime observare.
- 33. (Tel est le traitement des fièvres ardentes, avec douleur en un point. Ne pas administrer de vapeurs sèches.) Causodeas vero actenus oportet curari sic et ubi dolor in corpore insedit de calido congregato et felle secum conducentes hec autem de temporibus humidis forinsecus

¹ Procedat. — ² In corpore insedit de calido a été répété à tort par le copiste.

DESTSEMBLINES.

adhibentes desolvere : siccos vero vapores non adhibeat febricitanti.

34. (Administrer des diurétiques et des sternutatoires qui n'échauffent pas. En général il faut employer les réfrigérants. C'est ainsi que, si dans de l'eau bouillante on verse de l'eau froide, on arrête l'ébullition.) Oportet autem et urinam provocanti bene olentia et non violenter adhibere et sternutatorii et initians et medians et consumans curam, et refrigerare calidum quod est anime medicamine autem purgationem et non cogere hujusmodi febres propter hoc quia medicaminis fervor anime calori concertans ¹ superiorem facit et febricitantes neque per venas violentam liquationem : sed in carnibus maturans humorem inmarcedari in evaporatione et exsolutionem calido dolores sic corpus circumfluxum aerem emitans, sicut circa cramentum super ignem bullientem si auferas operculum, refrigeris et infundis aquam frigidam aut frigidissimam prohibens bullitionem super labia vasculi tolli. Hec autem et causodis periclitantes faciens certissime jubabit medicamina infricdantia adhihens

34 bis. (Tenir au malade la tête haute; car plus les parties supérieures se prennent, plus il y a danger.) Et supradictis lectum altiorem faceret ad capud; propter hoc minus ad precordia superioribus partibus sanguis conlocabitur calido non constituto in mortalibus locis; quantum enim forte plus ad pulmonem et cor et cerebrum pervenerit febres, tanto mortificatorie fiunt egritudines quam que inferiori.

35. (Empécher la lumière de pénétrer dans le logis du malade; ne pas encombrer sa chambre; ne pas parler; le tenir dans le repos le plus complet; le couvrir mollement.) Oportet quidem et domos in quibus forte incommodantur non ad splendorem solis adtendere, sed umbrosam, et circa habita-

¹ Une main aucienne a changé superiorem en deteriorem, qui est sans doute la veale leçon. — ² Έν τοῖσι θανατώδεσι τόποισι, comme plus loin, p. 672, l. 26.

les et non ventos inspirare tenebrosas inter non superiori ut commoveantur, nec multos adonate introire, neque ¹ famulari, etenim voces calefiunt aerem quod anhelamus, et ventrem turbant. Neque deambulare oportet et ut tranquillitatem habeatur qui in domo est et tacere egrotantem et silere ² reguilantem quam maxime, nisi ad secessum, et urinas urguere ad sternorum motus, et non nudari ut non obripilans corpus motum calefacient plus febricitat; et vestimenta et straturia mollia et munda sint, ut non laborans calescat multum se regirans et non labore omnino.

- 36. (Onctions avec l'huile sur les chairs; affusions sur les membres avec l'eau chaude; onctions avec le cérat; envelopper de convertures molles. L'eau chaude diminue la fièvre; et les humcurs vont là où la chaleur abonde.) Carnes autem oleo bene olenti unguere; crura autem et pedes ac manus usque ad medium bracchium foyere multo calido, cerotarie unguere, involvere mollibus et calidis plagulis propterea non faciens hec homo omnis induratur et infrigdatet in superiores partes corporis veniens ab articulis calidum fortiorem facit magis causon hoc autem fit odet ubique enim exigui calidum minuitur habundanti calido. Minoratu autem et ad tractum sequitur humor susum ubi est plurimus calor.
- 37. (Soulager le cerveau par des sternutatoires qui n'agissent pas violemment; il importe de procurer au corps une respiration et une exhalation égales toujours et partous les moyens qui y concourent.) Oportet autem et occidenti tempore 3 caput relevare respirationem dante non ee medullo et celebro, connexi sunt enim sibi. Medicaminibus ergo bene olentibus et sternutatoriis revelare et fleumam deducere non violentum. Non enim convenit nimium aliquid aliter taliter et febricitanti excepto potum

¹ Lisez fabulari, parler. — ² Reclinantem, couché. — ³ Je pense que cela signifie: soulager la tête, en donnant de la respiration à la moelle et au cerveau, car ils sont unis. Or, dans cette ancienne médecine, on soulage le cerveau par des sternutatoires.

multum et frigido et de pulmone calido spirationem oportet fieri, perungui ¹biscidas bene olentibus, simul defricare linguam aspera et duram constituta; et quidem criseos sunt signa defricata lingua hec cura facis sed ex aliis signis non peccavis quis est sciens latitudinem enim tartereis et venis per vessicam facere cum humorem calidum educens urinam facientibus mollibus et civorum de ventribus secessu oportet facere de sucis boni odoris et deductoribus aut colliriis educentibus aut ² licmatibus mollibus. Undique enim oportet corpori equalem respirationem et exalationem calidi facere et initians et medians et consumans curam exalat cadum de visceribus.

- 38. (Utilité des sternutatoires.) Sternutamina autem juvant propter hoc sternutationibus spiritum respirante quod de civo est eo qui cognatus est calori inflammationis inustionis demittit sternutatio per hos et per nares educens quod prevaleat calorem visceribus exiens autem item facit tranquillare calorem et infundant corpus et animam calorem manere in locum facit sternutatio. Statim enim multum juvat relevans et demittit bullitionem caloris, quomodo si quis eorum que de igne bulliunt corpotariam offerat et refricdat : rectius autem infricdat demittat calorem foris ire sibi si sit sternutatio corporis facit et iterum avertit aut non congregatum calidum dolorem innectat fleu....s cholerum conductionem facientem et ventositatem minime innascuntur et que insunt celerius desinunt de sternutationibus.
- 39. (Cataplasmes de graine de lin sur la région précordiale.) Oportet autem et precordia cataplasmare tumentia lini semine levi ut permanens calor in hec colligat sanguinem secum et spassos faciens occidit curare autem sic oportet omnes febres.
- 40. (Entrée dans l'énumération des signes pronostiques. Le chaud de l'âme communique aux humeurs et aux parties, comme fait le soleil à la terre, des modifications qui permettent de ju-

^{&#}x27; Viscidis. - 2 'Εκλείγμασι, des éclegmes.

ger de l'état du malade.) Judicare oportet hujusmodi signis quale quid eveniet et ex febribus et ex causo et acutis morbis et ex aliis extigationibus primo quidem de 1 coleribus totius corporis et partium ejus, ex lingua, et ex oculis, et ex ea que in somnis videntur, et ex urinis, 2 et ex officio, et ex voce, et ³ex ventositatem quemadmodum anelante, et ex venis, et ex aliis signis que continuo manifestabo. Hec autem omnia manifestum judicium habent propter increscit humor eorum quidem que nascuntur super terram et ex calore quod quidem de solem est sicut uitu et ceterorum fructum. Ouod autem in animalibus est humoris et ex eo quod in anima est calido propter ca hominis anima ferventior constituta uitionex commiscet humorem quod est in corporibus ita ut tale quid fuerit quod in anima est humoris talem et colorem in oculos et in lingua et in cute et in urinis et in secessus et interiora ad exteriora dare animam significat, ita ut per hec sic videre et considerare anime vonam balitudinem et malam, et defectionem egrotantis, et virtutem, humoris puritatem de ventriculis morbos omnes manifeste enim ostendunt hec per ea que propter dieta sunt.

- . 41. (De l'œil, comme fournissant des signes pronostiques.) Judicare autem oportet ex oculorum animam quemadmodnm habet propter hec ad vitus humidiores cum sint corpori prespicuus est ita ut anime habitatio naturam et virtutem indiget et imbecillitatem: manifestat et morborum innoxietates et pericula et carnium humores qui ex candido solute sunt que in sunt. Consequenter enim quod invisum est humoris omnibus causis et fortitudinis et imbellicitati anima et corporis ita ut agnoscere manifeste sit ex oculos per hec.
- 42. (De la langue comme pronostic. La langue est la tête et la sommité des viscères internes et des veines.) Que autem in lingua sunt signa judicant per ista; internorum enim viscerum

¹ Coloribus. — ² Lisez : et ex ventris officio, comme p. 661, l. 25. — ³ Ceci vent dire : la manière dont le malade respire.

et venarum et lingua veluti summitas aut capud est; ita ut animas qualescumque humores habuerit, tales necesse est per se ipsa producere ex quibus lingua colores habet ex corpore concritos similiter quidem interioribus choleribus flavam quidem et pinguiori humorem alantem sicut exassit et pinguibus carnibus nidos et de piscibus hoc enim inustum mutet coleres sic itaque et lingua nigrum vero colorem ejus qui est anime receptorium id est sanguinis ustionem et vaporem et ruptionem sanguinis ostendens, cam vero que ¹ iodesem ex oumi corporis humorem commixta simul que autem matitides est et cacumina etenim causos ex eo quod est anime caloris prevalentia sui facientes et deducentes ex corpore tractione habentes calidis in estate egrotanti hec sunt per linguam prespicuam hec autem propter que anime hominis equalis habent rationem muldi.

- 43. (A l'aide de ces moyens, on voit le corps comme à travers un verre.) Corporis autem hominis ex humorem quagulati conspectionem habet et spectionem eorum que in eo sunt sicuti per cristallum maxime aut per oculos aut per linguam propter hoc meris pars humoris per omnia que est cristallo et lapidibus qui igne solvuntur sicut per vitri inspectionem et laudatio per hec fit sic et per corpora de humore constituta efficitur providere et contemplare eis qui noverunt contemplare hominem.
- 44. Des urines, des selles, des vomissements, des ongles, comme pronostic.) Judicari autem et per urinas et per ventris officia ² caloribus post enim potus et sorbitiones qui ex venis ad que ex visceribus humores similia colores corporis tamen equalia emittit anima ita et per urinas ventris secessus apparere morbos : similiter autem et per vomitus contemplari autem et per ungues : manifestos enim habet ³ calores et judicium innoxietatis et periculorum propter hoc densus et purus constitutus non potest in se ipsum humoris desuda-

Il y avait probablement dans le grec ἰώδης, érugioeux. — ² Coloribus.
 — ² Colores.

tione que colore sit nisi violenta sit : propter quod manifeste ostendit egritudines et conspectionem habet sicut per vitrium :

45. (Des songes comme pronostic.) Judicare autem oportet et de his que in somno videntur egritudines propter anima quando in somnum convenerit quodcumque patitur ejus calore ex humores victu talia somnia recogitat quando ergo similem quidem quibus somnia fecerint aut patitur dicat aut audeat vidivit exsurgens eadem vere que meminit salvam animam et corpus ostendit propter incalescens animam inmunditiis aut cibo calido conturbat exilit calest enim dormiens magis quam exvigilans et morbi enim maxime in somno prevalent qua quando exsurgens anima infricdaverit. Somnia vero ostendunt morborum manifeste quidem que magna sunt et que futura sunt conturbat enim corpora : ostendat autem et minimas et futuras et que sunt et que inmutantur et solutas et desinentes ex quibus quidem oportet contemplari prescientia et quatenus dictum est.

46. (Après ce préambule sur les sources du pronostic, l'auteur passe à l'examen des signes qui annoncent le salut ou la mort.
—Signes qui annoncent le salut.) Hec autem jam dicam in quibus signis consideratis judicare morbos quando demittant et , quomodo et si modo et si moriuntur egroti et quatenus moriuntur, et si vivituri sunt et quibus vel qualibus signis obvenientibus vibant. Maximum uutem signum egrotantium qui evasuri sunt et si secundum natura fuerint causa; sed aliis quidem morbis similiter, nihil enim molestum secundum naturam nascentibus malis neque mortiferam; secundo autem si non tempus ipsud ipse egritudinis conluctentur; plerumque enim non optinet naturam hominis mundi virtutem. Deinde si que sunt circa faciem extenuatur et ¹ bene que in manibus et in angulis oculorum superciliis tranquillitatem habeat, ² inperteritum non tranquille.

¹ Venæ. - 2 In præterito.

Hee autem et inbecillior et lenior facta et anelitum remollitum et intenuis factum ad supervenientem diem ad solutionem egritudinis. Hee ergo oportet contemplari ad crisin circa summam linguam veluti saliva alba linitur et in summa lingue hoc idem fit, minus quidem si tenue hec fuerint, in tertium solutio egritudiais; si adhuc grossiora fuerint, crastino; si adhuc grossior, ipsa die. Hoc autem oculorum alvida in initio egritudinis neesse est nigrescere 'valitudinem in morbo; hec autem mundam faetam sanitatem ostendit, mediocriter quidem tardiorem; fortius autem, et celerius.

Τεπεε grec: *Μέγιστον τοίνυν σημεῖον τοῖσι μέλλουσι τῶν καμνόντων βιώσασθαι, ἐὰν μὴ παρὰ φύσιν ἢ ὁ καῦσος: καὶ τάλλα οὲ τουσήματα ὡσαύτως: οὐοὲν γὰρ δεινὸν τῶν κατὰ φύσιν γίνεται οὐοὲ θανατῶδες: δεύτερον δὲ, ἐὰν μὴ αὐτή γε ἢ ὥρη τῷ νουσήματι ξυμμαχήση: ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πουλὸ οὐ νικᾳ ἢ τοῦ ἀνθρώπου φύσις τὴν τοῦ ὅλου δύναμιν. Ἐπειτα δὲ, ἢν τὰ περὶ τὸ πρόσωπον ἰσγναίνηται, καὶ αὶ φλέβες αἱ ἐν τῆσι χερσὶ καὶ ἐν τοῖσι κανθοῖσι καὶ ἐπὶ τῆσιν τοῦς τὸρύησιν ἡσυχίην ἔχωσι, πρότερον μὴ ἡσυχάζουσαι. Τοῦτο δὲ, ἢν ἡ φωνὴ ἢ ἀσθενεστέρη καὶ λειστέρη †γίνηται, καὶ τὸ πνεῦμα μανότερον καὶ δλεπτότερον, ἐς τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέρην ἄνεσις τῆς νούσου: ταῦτα

^{&#}x27; Si invaluerit morbus. - 2 Ce morceau fait partie de la compilation intitulée περί κρισίμων ήμέρων. - έν (έν om. EFHIJK) μέλλουσι vulg. - βιώσεσθαι ΕΗΙΙΚ. - 3 νοσ., al. manu νουσ. Η. - γίγνεται ΗΚ. - γίνεσθαι FGJ. - 4 μη (H, erasum al. manu), Vatic. Codd. ap. Foes, Ald. - μη om. vulg. - αὐτη τε τη ώρη FGJ, Ald. - Je lis γε au lieu de τε. - ή om., restit. al. manu Η. - νοσ. ΕΗΚ. - συμμ. Mack. - πουλύ ΕΓGHIK. - πολύ vulg. - 5 όρρυσιν vulg. - όρρῦσιν Lind. - όρρύσιν Mack. - όρρύησιν ΕFGHIJK. - Quoique ορρύα soit rarement employé pour έρρυς, cependant l'unanimité de nos manuscrits me décide à le recevoir. - 6 τοῦτω vulg. - τοῦτο EHI (J, al. manu) K. - τοῦτο est fréquemment employé comme adverbe dans la Collection Hippocratique - γίνεται vulg. - γίνηται F. - γίγνηται ΕΗΚ. - ε λειότερον Calvus. - ήμεραν GI. - άνεσιν Ε (Η, al. manu; erat prius άνεσις). - Ceci est la Coaque 208 : πρόσωπον έκ μετεώρου ταπεινούμενον, καὶ σωνή λειοτέρη καὶ ἀσθενεστέρη γενομένη, καὶ πνεύμα μανότερον καὶ λεπτότερον, ἄνεσιν ές την έπιούσαν σημαίνει. Le compilateur y a joint ce qui est un peu plus haut, rendant ην τά περί το πρόσωπον ίσχναίνηται par πρόσωπον έκ μετεώρου ταπεινούμενον.

οὖν χρή σκοπεῖν πρὸς τὰς κρίσιας, καὶ ¹ εἰ τὸ παρὰ δικροῦν τῆς γλώσσης ιδισπερ σιάλιο λευκοῦ ἐπαλείρεται καὶ ἐν ἄκρη τῆ ⁴ γλώσση ταὐτὸ τοῦτο γεγένηται, ἦσσον δέ εἰ ³ μὲν οὖν σμικρὰ ταῦτα εἰη, ἐς τὴν τρίτην ἀνεσις τῆς νούσου · ἢν ⁴ δ' ἔτι παχύτερον, αὐριον · ἢν ⁵ δ' ἔτι παχύτερον, αὐθημερόν. Τοῦτο δ δὲ, τῶν ὸρθαλμῶν τὰ λευκὰ ² ἐν ἀρχῆ μὲν τῆς νούσου ἀνάγκη μελαίνεσθαι, ἐὰν ἰσχύη κι νοῦσος ταῦτα οὖν καθαρὰ β γινόμενα τελείην ὑγείην δηλοῖ · ἄτρεμα μὲν, βραδύτερον · σφόδρα δὲ γινόμενον, θᾶσσον.

Traduction: Le signe qui indique le mieux les malades qui doivent réchapper, c'est quand le causus n'est pas contre nature; il en est de même des autres maladies; car rien de funeste ni de mortel ne survient dans les choses conformes à la nature. En second lieu, c'est quand la saison elle-même n'est pas l'auxiliaire de la maladie; car, en général, la nature de l'homme ne triomphe pas de la force de l'ensemble des choses. En troisième lieu, c'est quand la face cesse d'être vultueuse, et que les veines des bras, des coins des yeux et des sourcils,

' Ές (εί EFGHIJK) τὸ παραδικρούν (τῶ παραδίκω οὖν J) (παραδίκρουν ΕΗΚ; παραδικό cum vacuo spatio aliquot litterarum FG; παρά τὸ δικρούν Foes in not.) της γλώττης (γλώσσης ΕΗΚ) vulg. - έναλείσεται ΕΓΗΙΙΚΟ'. -Il faut lire, comme le dit Foes, παρά τὸ δικροῦν, donné d'ailleurs par la Coaque 225, tirée de ce traité, et dont voici le texte : γλώσσης παρά τὸ δικρούν ώσπερ σιάλω λευκώ καταλείσεσθαι, σημεῖον ἀνέσεως πυρετού παχέος μὲν ἐόντος τοῦ ἐπιγεννήματος, αὐθημερόν: λεπτοτέρου δέ, ἐς τὴν ύστεραίην. έτι λεπτοτέρου, τριταίην, τὰ δὲ αὐτὰ σημαίνει καὶ ἐπ' ἄκρην την γλώσσαν γινόμενα, ήσσον δέ. On voit là comment le compilateur des Prénotions Coaques, détachant d'un discours suivi un passage isolé, l'a modifié pour l'accommoder à son usage, tout en respectant scrupuleusement le sens, et, jusqu'à un certain point, les mots. - 2 γλώττη vulg. γλώσση ΕΗΚ. - γένηται ΕΙΙΚ. - 3 μή (μέν pro μέν ΕΙΙΙΚQ', Calvus, Cornar., Foes in not., Lind., Mack) οὖν vulg. - νόσου J. - 4 δέ τι vulg. - Lisez δ' ἔτι. - παχύτερα ΕΗΚ. - 5 δέ τι vulg. - αύθημερινόν vulg. - αύθημερόν ΕΗΚ. εδέ, ὁκόταν τῶν vulg. - La comparaison avec le texte latin fait voir qu'il faut supprimer όκόταν, qui empêche toute construction. Ceci a été aussi transporté dans les Prén. Coaques : ἀρθαλμῶν καθαρότης καὶ τὰ λευκὰ αὐτέων έχ μελάνων ή πελίων καθαρά γίνεσθαι, κρίσιμον * ταχέως μέν ●ὖν καθαιρομένων, ταχείαν σημαίνει κρίσιν, βραδέως δὲ, βραδύτερον C. 213. -7 εναρχόμενος pro εν ά. μεν J. - άρχόμενος pro άρχη μεν FG. - "γιγνόμενα ΗΚ. - δγείαν FG. - Ante δηλοΐ addit τελείην Η. - γιγνόμενον ΕΗΚ.

qui n'étaient pas dans le repos, le gardent dès-lors. En outre, si la voix devient plus faible et plus unie, et la respiration plus rare et plus ténue, il y aura amélioration de la maladie pour le lendemain. Voilà ce qu'il faut considérer à l'approche des crises, et aussi, si la langue, à la bifurcation, est enduite d'une espèce de salive blanche; cela aussi se fait au bout de la langue, mais à un moindre degré; si cet enduit est petit, la maladie cédera le troisième jour; si plus épais, le lendemain; si encore plus épais, le jour même. Ceci encore : nécessairement, au début de la maladie, le blanc des yeux noircit, si la maladie est intense; aussi, devenant nets, ils annoncent une guérison complète; si peu à peu, plus lente; si tout à fait, plus prompte.

Et urinam limpidior est et boni colores, et minus turbatio in initio egritudinis, et venter mundior et minime turbata secedens proximam sanitatem ostendit necesse est demittente a se igneum humoris vocationem constitutis febribus quod adduxit ignis sudoris solutionem crisin facere.

47 (Crises qui se remplacent. Quand il n'y a pas sueur, il faut attendre hémorrhagie, ou flux d'urine, ou flux de ventre, etc. Quand rien de tel n'arrive, il faut craindre des abcès, des douleurs qui se fixent en un point, etc.) Si autem non sudor manaverit, sanguinis fluxum aut urinam multum manaverit; similiter aut solutionem ventris fortem; similiter aut rejactationem multam similiter; et mulieribus qui dem menstrua similiter; hec venientia crisin faciunt ora enim qui d'uerit signorum sive extenioribus partibus corporis humore qui d'iquatur in crisin egritudinum quando horum aliquid evenerit signorum. Sin vero horum nihil obvenerit, demiserit autem febris, necesse est talem per 'incrisin fierit 'finata magna, dolorem fortes emergere in aliquo loco corpori in quocumque cesset humor stabes que de causa facta est rejactationes quidem et sauguinis fluxum precidere oportet quibus superiores partes

¹ Azρισίη, absence de crise. — ² Φύματα, des abcès-

corporis que circa venas magis vegeta sunt quam inferiores. In egritudinis autem solutiones ventris futuro urine predicare oportet quibus forte superiora tenuatur priusque fuerint foris autem non respondeat ventres ex se ipsam humorem.

- 48. (L'ombilic est la limite entre les parties supérieures et les parties inférieures.) Definitio autem superiora partium et in inferiora corporum umbilicus.
- 49. (Si les évacuations arrivent un jour critique, tout est fini; sinon, il y a récidive.) Omnis crisin considerare, si in die in ¹gomino et competentes venerit, consummata sunt egritudines; sin minus, iterabunt. Consummate sunt autem nisi aliquid qui videntur esse medici faciunt et revera contraria ut si et ipse egrotans inaquore liquerit. Si autem in ² agomima die recesserit egritudo sive non gomima est autem in agono anime manifeste, scire oportet, iteratur egritudinem. Minus autem malum, si in agono recesserit. Plurimum enim humoris egrotans in se habebit magis ad iterationem morborum. Crisin autem et demissio eorum quidem qui non fortem ostalibus morbum signia causa designant exemplum longior eorum qui forte sunt celerius humor quod in corpore est quidam consumitur de slamma coloris alumortis aut salutis.
 - 50. (Signes de mort. C'est la contre-partie des signes du salut. Les retours de maladies sont aussi considérés comme des circonstances très-fâcheuses; s'il s'agit d'une fiévre ardente, c'est comme quand, dans le monde, la sécheresse s'ajoute à la sécheresse; s'il s'agit d'une hydropisie, c'est comme quand la pluie s'ajoute à la pluie.) Mortalibus autem constitutis morbum hec signa sunt. Primum quidem et maxime non secundum naturam constitutam egritudo egroti omnia enim que non secundum naturam mala pessima: deinde autem tempori non similis constitute mundi cause et etatis egrotantis pessima quidem actenus et malefacta que nascuntur.

¹ Γονίμω, jour critique. — ² Ἐν ἀγόνω ἡμέρα, dans un jour non critique.

Texte gree: ¹Τὰ δὲ παρὰ φύσιν γιγνόμενα κατὰ καῦσον, πάντα μὲν ἐσχυρὰ, τὰ δὲ καὶ θανατώδεα · δεύτερον δὲ, ἢν αὐτὴ ἡ ὥρη ξυμμαχῆ τῆ νούσφ, οἶον καύσφ θέρος, ὑδρωπικῷ χειμών · ὑπερνικᾳ γὰρ τὸ φυσικόν · φοδερώτερον δὲ σπληνί.

Traduction: En ce qui arrive contre nature dans le causus, tout est violent, et une partie même est mortelle. En second lieu, il y a péril, si la saison est l'auxiliaire de la maladie, comme l'été du causus, l'hiver de l'hydropisie; en esset, l'ensemble de la nature l'emporte; cela est encore plus redoutable pour la rate.

Secundo autem, si ex iterationem habeat morbos; que enim iterantur egritudinum, necesse est habent mortales. Propter hoc in prima infirmitatem antequam iteraret egritudo necessario ante devilitate fuisse corpora et humorem inustum de primam egritudinem; non possunt ergo homines supervenientes egritudineis sustinere. Sic autem in toto mundo siccitas super siccitatem venientem que sunt perdet quidem, et alia nasci prohibebit. Hoc idem in quibuscumque morbis humor parva ignis sicut et hydropis qui vocantur; exterminant enim eorum morborum similiter iterationis magis quam priores labores

'Τὰ δὲ κατὰ φύσιν γιγνόμενα κατὰ φθίσιν, πάντα μὲν ἰσχυρὰ, τὰ δὲ καὶ θανατώδεα· δεύτερον (δευτέρων C') δὲ, ἢν μὲν (ἢν μὲν oni. C') ἐν τἢ ὥρη νουσέη (νουσέη... ώρη om. C'; νοσέη Lind.), αὐτὴ ἡ ώρη ξυμμαχεῖ (συμμ. C') τη νούσω, οίον καύσω θέιςς, ύδροπικώ (ύδρωπικώ CC') χειμών ' ύπερνικά γάρ τὸ φυσικόν (τῶ φυσικώ, in marg. τὸ φύσικον C), φοδερώτερον δὲ σπληνί (ὰεὶ ἐστίν pro σπλ. C') vulg. - Ceci est la seconde proposition de la 8° section des Aph. (voy. la note 3, à la fin des Aph., t. IV, p. 608); et, comme tous ceux qui suivent dans cette prétendue huitième section, il est emprunté au traité des Semaines (voy. t I, p. 401). Ce texte est très-altéré; mais il est possible de le restaurer soit avec le texte latin, soit surtout avec le passage parallèle, p. 663, l. 11. En effet, il en est la contrepartie, indiquant pour les mauvais signes ce que l'autre indique pour les bons, à savoir que la maladie qui est contre nature est dangereuse; et que danger aussi il y a, si la saison en est l'auxiliaire. Lisez donc d'abord : τά δὲ πασά φύσιν γιγνόμενα κατά καύσον, πάντα μὲν κτλ.; ce qui a produit le changement de καῦσον en φθίσιν, c'est que, dans la prétendue huitième section, la proposition qui précède immédiatement est relative à la phthisie. Quant à δεύτερον..., ξυμμαχεί, je pense qu'il faut lire simplement : δεύτερον δὲ, ἢν αὐτὴ ἡ ώρη ξυμμαχῆ.

propter priores imbecillitatem ejus qui in homine est calori similiter; sicut et in toto mundo si imbres super imbres fuerint.

51. (Énumération des mauvais signes fournis par les yeux, le visage, les veines battant dans le coin des yeux, la langue, le testicule, les ongles, les doigts, l'état mental, l'absence d'effet des sternutatoires ; détail particulier pour le tétanos et l'opisthotonos.) Hoc autem oportet contemplari colores egrotantes totius, et qui in oculis; alva nicriscentia enim et livida tam que alba erunt oculorum mortales si extra natura fuerint egrotantes quando quod sanus habuit. Hoc autem et que circa faciem vegeta, et quod sunt supercelia pulcantia solida, et que in angulis oculorum et que incunitis bene similiter. Hec autem urine nigre, et sanguinulente, et libida, et turbatam emittens, et constitutam in ea que dicta sunt velut lenticule aut ceteris frustra, valde mortale. Pro hoc originales constitutionis corporis et anime que ad invicem fortem motum et dissolutionem ostendit odor. Hoc autem lingua circa initia condensatum corpus habens qua prius adeidenti tempore asperata et libidata post modum vel nigrescens et divisa ac exusta valde et mortalis. In principio quidem nigrescens lingua et celeris crisin significat: post modum vero tardiores si valde nigre fuerint longe ad quartum decimum crisin; pessima quidem nigra et pallidas; quid enim horum signorum devilitatem egritudinem indicat. Hec quidem in febribus et in acutis morbum ostendit mortem et vitam.

Texte gree: ¹ Γλώσσα κατ' άρχάς μέν περρικυΐα, τῷ δὲ χρώματι διαμένουσα, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου τρηχυνομένη, καὶ πελαινομένη, καὶ ἡηγυμένη, θανάσιμον· σφόδρα δὲ μελαινομένη, ἐν τῆ τεσσαρεσκαίδεκάτη κρίσιν γενέσθαι δηλοῖ· χαλεπωτάτη δέ ἐστιν ἡ μέλαινα καὶ χλωρή. ² ὅ τι ἄν τουτέων ἀπῆ τῶν σημείων, καὶ τὸ πάθος ἀσθε-

[:] Ceci est la Coaque 224, qui remplace le texte perdu. — ² Γλῶσσα μέλαινα καὶ αἰματώδης, εἴ τι τῶν τοιούτων σημείων ἄπεστι, μὴ σφόδρα κακόν 'δηλοῖ γὰρ νοῦσον σμικροτέρην tulg.—ἡ (ἡ om. C, Merc.) γλῶσσα μελαινομένη (μέλαινα Mercur.) καὶ πελίη (καὶ πελίη om. Mercur.) καὶ αίμα-

νέστερον δηλοι: 1 ταΰτα μέν οὖν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι 2 τοῖσιν ὀξέσι σημειοῦσθαι γρὴ, ὁπότε μέλλει ἀποθνήσκειν καὶ ὁπότε σωθήσεσθαι.

Traduction: La langue, âpre au commencement, tout en conservant sa coloration, mais devenant avec le temps rude, livide, fendillée, est un signe funeste; fortement noircie, elle indique une crise au quatorzième jour; la plus mauvaise de toutes est la langue noire et jaune; quand il manque quelqu'un de ces signes, cela indique que l'affection est moindre d'autant. Voilà les signes qu'il faut considérer dans les sièvres aiguës, quand le malade doit succomber ou quand il doit échapper.

Que autem in his laboribus et in aliis morbis que oportet considerare ut scias quid facias. Hoc quidem testem destrum infricdatum intro mortale et dexter quidem minus. Ambo autem propinquante.

Texte gree: 3 Ορχις δεξιός ψυχρός και ανασπώμενος, θανατώδες.

Traduction: Le testicule droit, froid et retracté, est signe de mort.

Hoc autem supercilia frigidum etsilicus et bene in omni corpore silente protinus et demergentes. Secundum hoc ungues rurbati et lividi facti aut nigri aut russaci valde mortale. Et digiti frigidi et nigri facti et curbati valde maxime morte ostendunt. Et manus nigrescentes et pedes aut utraque proxime constitutam mortem nuntiant esse. Hoc autem labia frigida et pendentia propinquant mori.

τώδης (καὶ πελίη καὶ αίμ. om. C), ὅ τι ἄν (ὅταν ρτο ὅ τι ἄν C) τουτέων ἀπῆ τῶν σημείων, καὶ τὸ πάθος ἀσθενέστερον δηλοῖ CC', Mercur. - Ceci est la quatrième proposition de la huitième section des Aphorismes. Il est évident par le texte latin et par le sens qu'il y faut supprimer γλῶσσα μέλαινα καὶ αίματώδης, ou l'équivalent dans nos deux manuscrits; ces mots ayant été ajoutés d'après ce qui précède par le compilateur pour avoir un sens complet. - ¹ Ταῦτα σωθήσεσθαι, c'est la cinquième proposition de la huitième section des Aphorismes. - οὖν om. C. - πυρετοῖσοῖς (sic) C'. - ² τοῖσιν Mercur. - τοῖσιν om. vulg. - - 3 Ceci est la sixième proposition de la huitième section des Aphorismes. - ὁ ὄρχης ὁ δεξιὸς C'. - ψυχόμενός τε καὶ C'. - σπασμώδης vulg. - ἀνασπώμενος C, Mercur. - ἀνασπόμενος (sic) C'. - θυχατώδης C', Mercur.

Texte grec: ⁴ *Ονυχες μελαινόμενοι, καὶ δάκτυλοι ποδῶν ψυχροὶ καὶ μέλανες καὶ ἐγκύπτοντες ἐγγὺς τὸν θάνατον δηλοῦσιν ² καὶ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων πελιδνὰ, ³ καὶ χείλη πελιδνὰ, ἀπολελυμένα καὶ ἐξεστραμμένα καὶ ψυχρὰ θανατώδεα.

Traduction: Les ongles noirs, et les orteils froids, noirs et retractés annoncent une mort prochaine; il en est de même pour le bout des doigts devenu livide. Les lèvres livides, pendantes, distordues et froides sont signes de mort.

Hoc autem vultus terribilis et molestus, oculi torti et nigri oculorum absconditur albu maiori adparente extra natura, et visus siccus et non splendens, statim valde mortem nuntiant. Hoc autem quod tenebras adpetunt et homines adversatos et non patientium sustinens sed silentium adpetens et vigilans lavore multo et gravide possessus sine spe solide.

Texte grec: *Καὶ σχοτοδινιῶν, καὶ ἀνθρώπους ἀποστρεφόμενος, τῆ τε ἡρεμία ἡδόμενος, καὶ ὕπνῳ καὶ καύματι πολλῷ κατεχόμενος, ἀνέλπιστος.

Traduction: Le malade qui a des vertiges, qui se détourne des gens, qui se plaît à être seul, qui est en proie au sommeil et à une grande chaleur, est sans espérance.

In hoc autem spumam de pulmonem emittens per ore viduo vel triduo priusquam animam demittat, et sunt nutantes si oculos clauserit, alia vel tertia die periet eadem ora quam

¹ Ceci est la septième proposition de la huitième section des Aphorismes. – δνυχες μέλανες καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν ψυχροὶ, ξυνεσταλ μένοι ἢ καθειμένοι, ἐγγὺς τὸν θάνατον δηλοῦσιν vulg. – δνυχες μελαινόμενοι (μεὶ αινόμεναι C) καὶ δάκτυλοι ποδῶν ψυχροὶ καὶ μέλανες (addit καὶ σκληροῖ sic C') καὶ ἐγκύπτοντες (ἐκκύπτοντες Mercur.; ἐκκρύπτοντες C) ἐγγὺς τὸν θάνατον δηλοῦσιν CC', Mercur. — ²(Addunt σημαίνουσι C., Mercur.) καὶ τὰ ἄκρα τῶν ὀκκτύλων πελιδνὰ (C, sine πελιδνὰ) C', Mercur. – καὶ... πελιδνὰ οπι vulg. — ³ Ceci est la huitième proposition de la huitième section des Aphorismes. – (Addunt καὶ CC', Mercur.) τὰ (τὰ οπι. CC', Mercur.) χείλη vulg. — πέλια C'. – ἢ καὶ (ἢ καὶ οπι. C') ἀπολελυμένα (ύπολελυμμένα sic C') vulg. – ἐξηστραμμένα (sic) C'. – καὶ ψυχρὴ οπι. C'. — ⁴ Ceci est la neuvième proposition de la huitième section des Aphorismes. – ἀνθρώπους C. – ἀνθρώπους οπι. vulg. – τῆ τε ἡρεμία ἡδόμενος CC'. – τῆ τε ἡρ. ἡδ. οπι. vulg.

quidem ceperit stertere. Et subclutire quidem leviter frequentius valde mortale est. Hoc autem non agnoscens neque audiens neque intellegens valde mortale est.

Texte gree: ¹Καὶ ὁπολυσσέων ἄτρεμα, καὶ ἀγνοέων, καὶ μὴ ἀκούων, μηδὲ ζυνιεὶς, θανατώδης.

Traduction: Le malade qui a une sorte de rage sans s'agiter, qui ne reconnaît pas, qui n'entend pas, qui ne comprend pas, est en danger de mort.

Et extenuatio de medicamine sternutatorio non factum; vel tarde et languide sternutans mortale, refrignisse enim ostendit cerebrum. Hoc autem collirium dianon non dissolutum mortale est, infricdasse enim ostendit sanguinem. Hoc autem in epistotonicis et tetanicis multum solutum manifestam et celerrimam ostendit mortem; et sudor in epistotones spontaneus mortalis; et corpus solutum et molle sactum mortalem; et reiciens per nares potum aut cibum sequenti die mors et sine voces constitutus ab initio opistotono repente clamet aut ² deliret aut utraque in crastinum mors. Moriturus autem omnibus hec manifesta siunt omnia et ventres dissolvuntur distenditur et instantur.

Τεχεε gree: 3 Έν τοῖσι τετάνοισι καὶ δπισθοτόνοισι γένυες λυόμεναι, θανάσιμον θανάσιμον δὲ καὶ ίδροῦν ἐν ὁπισθοτόνω, καὶ τὸ σῶμα διαλύεσθαι, καὶ ἀνεμεῖν ὀπισθοτόνω διὰ ῥινῶν, ἢ ἐξ ἀρχῆς ἄφωνον ἐόντα βοᾶν ἢ φλυηρεῖν : ἐς γὰρ τὴν ὑστεραίην θάνατον σημαίνει. Μέλλουσι δὲ ἀποθνήσκειν ταῦτα σαφέστερα γίγνεται, καὶ αὶ κοιλίαι ἐπαίρονται καὶ φυσῶνται.

Traduction: Dans les tétanos et les opisthotonos la résolution des mâchoires est un signe mortel; ce sont encore des

¹ Ceci est la dixième proposition de la huitième section des Aphorismes.

¬λυσσάων vulg. - ὑπολυσσέων C, Mercur. - ὑπολυσσῶν C'. - ὑπολυσσάω n'est pas dans les lexiques. - ἀτρεμε sic C'. - ἀγνοῶν C'. - καὶ μηδὲ (μη C') ἀκούων vulg. - συνιεὶς Mercur. - θανατῶδες C'- Post θαν. addit καὶ ἀνεμέων διὰ ῥινῶν ὅταν πίνειν θανατῶδες C'. - ² Deliret. - ³ Ceci est la Coaque 355, empruntée au traité des Semaines. - ⁴ Ceci est la onzième proposition de la huitième section des Aphorismes. - δὲ (τε C, Mercur.; δὲ om. vulg.) C'. - γίνεται C'. - Post γί· addit εὐθέως C'.

signes mortels dans l'opisthotonos que la sueur, la résolution du corps, le reflux des boissons par les narines, les cris ou la loquacité, quand, dès le début, le malade avait perdu la parole; c'est en effet l'annonce de la mort pour le lendemain. Chez les malades qui vont mourir ces signes deviennent plus manifestes; et le ventre se distend et se remplit d'air.

Et anelant spissum paulatim ab ipsis pectoribus sufferuntur sicuti pueri plorantes et nares trahentes simul spiritum. Hec cum fuerint, exiens non revertitur.

Texte grec : 1 'Αναφέρουσιν ὥσπερ τὰ παιδία τὰ πεπαυμένα κλαίοντά τε καὶ εἰς τὰς ρῖνας ἀνέλκοντα τὸ πνεῦμα.

Traduction: Ils s'entrecoupent en respirant, comme font les enfants à qui on impose silence, pleurant et retirant leur respiration dans les narines.

52. (Définition de la mort.) Definitio autem mortis hec est : cum enim calor anime undique ex corpore adducens humorem ascenderit ad superiora toracis et inscrit cor et sanguinis quodne humoris constitutum est : cum enim aliud corpus infriedat et plurimo et cor humorem consumpserit : de vapore autem infusione factam mortalibus locis exalat colores spiritus et pergit illuc unde constitit in aere aliud quid per carnes aliud per ea que in capite sunt respiramina, actenus devita que vocantur amutatur.

Texte grec: 20 Ορος 3 οὲ θανάτου, ἐὰν τὸ τῆς ψυχῆς θερμὸν ἐπανἐλθη ὁπὲρ τοῦ ὀμφαλοῦ εἰς ⁴ τὸν ἀνω τῶν φρενῶν τόπον, καὶ συγκαυθῆ τὸ ὑγρὸν ἀπαν · ἐπειδὰν ὁ πλεύμων καὶ ἡ καροία τὴν ἰκμάδα
δ ἀποδάλωσι, τοῦ θερμοῦ ἀθροοῦντος ἐν τοῖσι θανατώδεσι τόποις,
ὰποπνέει δ ἀθρόον τὸ πνεῦμα τοῦ θερμοῦ, ὅθεν περ ζυνέστη τὸ ὅλον,
εἰς τὸ ὅλον πάλιν, τὸ μὲν ὀιὰ τῶν σαρκῶν, τὸ ὀὲ διὰ τῶν ἐν κεφαλῆ
ἀναπνοῶν, ὅθεν τὸ ζῆν ⁷ καλοῦμεν · ἀπολείπουσα ἐὲ ἡ ψυγὴ τὸ τοῦ

⁴ Pris au Gl. de Gal.; voy. Argument, p. 629. → ² Ceci est la 12° proposition de la 8° section des Aph. → ² δὲ τοῦ (τοῦ om. C') vulg. – ἐπάν C, Mercur. – ἐπειδὰν C'. — ⁴ τὰ C'. – φραινῶν C'. – τόπον om. C'. –πνεύμων CC. — ⁵ ἀποδάλλωσι vulg. – ἀποδλέπωσι C, Mercur. – ἀποδάλωσιν C'. – ἀθρόως δντὸ; pro ἀθροοῦντος C'. – τοῖς C'. – ἀποπνεῖ C'. — ⁵ ἀθοῦν pro ἀθρόον C'. – συνέστη CC, Mercur. - ἐν τῆ κεφαλή C'. — ⁷ λαλοῦμεν C'. – δὲ C'. – δὲ om. vulg.

σώματος ¹ σκῆνος, τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ θνητὸν εἴοωλον ² ἄμα καὶ χολῆ καὶ αἴματι καὶ φλέγματι καὶ σαρκὶ παρέδωκεν.

Traduction. La limite mortelle est quand le chaud de l'âme est monté au-dessus de l'ombilie dans le lieu supérieur aux phrènes (diaphragme) et que tout l'humide est consumé. Le poumon et le cœur ayant rejeté l'humeur, et le chaud s'accunulant dans les lieux mortels, la respiration exhale abondamment le chaud, qui a formé le tout du corps, dans le tout des choses de rechef, en partie par les chairs, en partie par les ouvertures qui sont dans la tête et qui font ce que nous appelons vivre. L'âme, abandonnant la tente du corps, livre ce simulacre froid et mortel à la bile, au sang, au phlegme et à la chair.

53. (Conclusion. L'auteur dit, qu'ayant parlé des siècres, il parlera des autres maladies.) Superest milii per singulas egritudines oportet curari ex una que veniat, egoque qui ante me sur media recte scierunt his non ab eo quod contra eam credens melius esse recte intellegens ante priora quam nova et salsa dicere. De sebribus quidem omnibus de ceteris autem jam dicam.

' Σκήνος καὶ (καὶ oni. C') τὸ vulg. — ἐαῖμα καὶ χολήν καὶ φλέγμα καὶ σάρκας sinc παρέδωκεν C'. – παραδέδωκε Merc.

FIN DU TRAITÉ DES SEMAINES ET DU HUITIÈME VOLUME.

ERRATA.

- T. V, p. 320, notes, l. 8, au lieu de bouche, lisez goutte.
- T. VI, p. 14, note 10, avant EGHIKO, ajoutez A.
 - p. 14, notes, l. 12, au lieu de O lisez A.
 - p. 17, l. 10, au lieu de dont le siège est apparent, lisez dont le siège n'est pas apparent.
 - p. 22, ligne 1, dans une note communiquée à M. Daremberg
 M. Dübner propose, au lieu de ἐπεὶ ἔοικε, qui est une conjecture de ma part, ἐπεί τι γίνεται οὐ λαμβανόμενοι γὰρ κτλ.
 - p. 23, note 11, au lieu de je crois y lire όμοίοις σχημασίαι πλεϊσται, mettez on y lit ὁμοίοις γυμασίαι πλεϊσται.
 - p. 24, notes, l. 3, au lieu de βραδυτήτι, lisez βραχυτήτι (changé
 par une autre main en βραδυτήτι).
 - p. 361, l. 21, au lieu de s'il grince des dents, lisez s'il rugit.

TABLE DU HUITIÈME VOLUME.

Préface. P.	
Des maladies des femmes, livre premier et deuxième.	
- Des femmes stériles	1
Argument	1
DES MALADIES DES FEMMES, LIVRE PREMIER	10
LIVRE DEUXIÈME	234
DES FEMMES STÉRILES, OU LIVRE TROISIÈME	408
DES MALADIES DES JEUNES FILLES	464
Argument	464
DES MALADIES DES JEUNES FILLES	466
DE LA SUPERFÉTATION	472
Argument	472
DE LA SUPERFÉT. ATION	476
DE L'EXCISION DU FOETUS	510
Argument	510
DE L'EXCISION DU FOETUS	512
REMARQUES DÉTACHÉES SUR LES LIVRES RELATIFS AUX MA-	
LADIES DES FEMMES	520
DE L'ANATOMIE	536
Argument,	536
De l'anatomie	538
DE LA DENTITION	542
Argument	542
DE LA DENTITION	544
Des glandes	550
Argument	550
Des glandes.	556
Duct on time	876

676 TABLE.

Argument	576
DES CHAIRS	584
Des semaines	616
Argument	616
DES SEMAINES	634

FIN DE LA TABLE DU HUITIÈME VOLUME.